http://www.dhammadownload.com

၆၀၀၀

ပဲခူးမြို့၊ သာသနာ့မဏ္ဍိုင်ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်
သာသနဓဇ သိရီပဝရ ဓမ္မာစရိယ ဒီဃနိကာယ ပါဠိပါရဂူ
စာချ - ကထိက - ပဓာန နာယက
အဂ္ဂမဟာ ဂန္ထဝါစက ပဏ္ဍိတ - အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသံဝရ
၏

ဓမ္မာစရိယတန်းဆိုင်ရာ
ဝိဇယဒါယီ – ခေါ်
ခေတ်မီ

မဏ္ဍိုင် အဋ္ဌသာလိနီ

အဓိပ္ပာယ်ကျမ်း

ပထမတွဲ

ဓမ္မာစရိယတန်းဆိုင်ရာ အဋ္ဌသာလိနီ တစ်ကျမ်းလုံးအတွက်
အခြေခံနယူပဒေသ ရရန်နှင့် အောင်မြင်ရန် အထူးစုံလင်စွာ စီစဉ်ထားသည်။
တတိယအကြိမ်

မူပိုင်ဖြန့်ချိရေး - သစ္စာမဏ္ဍိုင်စာပေ
မောင်ညွန့်ဝေ - မမြကြည် နှင့် သားသမီးများ
အမှတ် (၂)၊ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးဈေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

http://www.dhammadownload.com

ပဲခူးမြို့၊ သာသနာ့မဏ္ဍိုင်ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်
သာသနဓဇ သိရီပဝရ ဓမ္မာစရိယ ဒီဃနိကာယ ပါဠိပါရဂူ
စာချ - ကထိက - ပဓာန နာယက
အဂ္ဂမဟာ ဂန္ထဝါစက ပဏ္ဍိတ - အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသံဝရ

၏

ဓမ္မာစရိယတန်းဆိုင်ရာ
ပိဋကဒါယီ - ခေါ်
ခေတ်မီ

မဏ္ဍိုင် အဋ္ဌသာလိနီ

အဓိပ္ပာယ်ကျမ်း

ပထမတွဲ

ဓမ္မာစရိယတန်းဆိုင်ရာ အဋ္ဌသာလိနီ တစ်ကျမ်းလုံးအတွက်
အခြေခံနယူပဒေသ ရရန်နှင့် အောင်မြင်ရန် အထူးစုံလင်စွာ စီစဉ်ထားသည်။
တတိယအကြိမ်

မူပိုင်ဖြန့်ချိရေး - သစ္စာမဏ္ဍိုင်စာပေ
မောင်ညွန့်ဝေ - မမြကြည် နှင့် သားသမီးများ
အမှတ် (၂)၊ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးဈေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

http://www.dhammadownload.com

သစ္စာမဏ္ဍိုင်၏ လက်ရွေးစင် ဘာသာရေး စာအုပ်များ ရနိုင်ပါပြီ

- ခေတ်မီ တရားဒေသနာပေါင်းချုပ် သာသနာ့မဏ္ဍိုင် ဆရာတော် ဘုရားကြီး (အမှတ် ၁–၂)။
- တရားဟောကွက်၊ ပြောကွက်များ — အရှင်ကုသလ နဲမနိတ်ဆရာတော်
- လှူကြ၊ ကျင့်ကြ၊ မမေ့ကြနဲ့ တရားဟောကွက်များ၊ နဲမနိတ်ဆရာတော်။
- ခေတ်မီ မြန်မာဓမ္မပဒဝတ္ထုကြီး — ဆရာတော် အရှင်တိလောကသာ (ရဝေထွန်း)
- ခေတ်မီ ဇင်းမယ် ပဏ္ဏာသဝတ္ထုတော်ကြီး — ဓမ္မာစရိယ ဦးစိုးမြင့်။
- ခေတ်မီ ဇာတဒ်ဂဝတ္ထုတော်ကြီး — သာသနာ့မဏ္ဍိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး။
- ခေတ်မီမဏ္ဍိုင်အဋ္ဌသာလိနီ (ပ–ဒု) — သာသနာ့မဏ္ဍိုင် ပဓာန နာယက ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တသံဝရ။
- ဘာသာရေးဝတ္ထုများ — ဓမ္မာစရိယ ဦးစိုးမြင့်။
- သူတို့ကျင့်စဉ် သိစေချင် တရားဟောကွက်များ — အရှင်ကုသလ။
- ပခုက္ကူမှု ပဗ္ဗာဇနိယ ကမ္မဝါစာ — မြသိန်းတန်ဆရာတော်ဘုရားကြီး။
- ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီးပါဠိ သစ္စာမဏ္ဍိုင်။
- သစ္စာမဏ္ဍိုင် ဝိနည်းငယ် လေးဆောင်ပါဠိ။
- သစ္စာမဏ္ဍိုင် သင်္ဂြိုဟ်ပါဠိ။
- သစ္စာမဏ္ဍိုင် ဝတ်ရွတ်စဉ် — သာသနာ့မဏ္ဍိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး။
- သစ္စာမဏ္ဍိုင် ရှင်ကျင့်ဝတ်။
- သစ္စာမဏ္ဍိုင် ဆယ်စောင်တွဲ။
- သစ္စာမဏ္ဍိုင် ဘုရားရှိခိုး အမျိုးမျိုး — ဦးညွန့်ဝေ။
- ရေစက်ချ အလင်းပြ
- သစ္စာမဏ္ဍိုင် ကံဆောင်ကမ္မဝါ ၉–ခဏ်း — ဘုံပျံဆရာတော်ဘုရားကြီး။
- ရွှေတိဂုံစေတီတော်သမိုင်း — ဦးညွန့်ဝေ။
- (ငယ်၊ လတ်၊ ကြီး)ဇာတ်မြန်မာပြန်အဖြေစုံ — အရှင်ပညာစက္က။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

ပဲခူးမြို့၊ သာသနာ့မဏ္ဍိုင်ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်.
သာသနဓဇ သိရီပဝရ ဓမ္မာစရိယ ဒီဃနိကာယ ပါဠိပါရဂူ
စာချ - ကထိက - ပဓာန နာယက
အဂ္ဂမဟာ ဂန္ထဝါစက ပဏ္ဍိတ - အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တသံဝရ

၏

ဓမ္မာစရိယတန်းဆိုင်ရာ

ပိဋကဒါယီ - ခေါ်

ခေတ်မီ

မဏ္ဍိုင် အဋ္ဌသာလိနီ

အစိပ္ပာယ်ကျမ်း

ပထမတွဲ

ဓမ္မာစရိယတန်းဆိုင်ရာ အဋ္ဌသာလိနီ တစ်ကျမ်းလုံးအတွက်
အခြေခံနယ်ပဒေသ ရရန်နှင့် အောင်မြင်ရန် အထူးစုံလင်စွာ စီစဉ်ထားသည်။

တတိယအကြိမ်

မူပိုင်ဖြန့်ချိရေး - သစ္စာမဏ္ဍိုင်စာပေ
မောင်ညွန့်ဝေ - မမြကြည် နှင့် သားသမီးများ
အမှတ် (၂)၊ ရွှေတိဂုံဘုရားကြီးဈေး၊ ရန်ကုန်မြို့။

http://www.dhammadownload.com

ခေတ်မီမဏ္ဍိုင် အဋ္ဌသာလိနီ အဓိပ္ပာယ်ကျမ်း

(ပထမတွဲ)

❁

ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် - ၃၂၀၅၂၄၀၆၀၈

အဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ် - | ၃၂၀၄၉၈၀၆၀၈

အကြိမ် - စတုတ္ထအကြိမ် ၂၀၀၆-ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ

တန်ဖိုး - ၁၅၀၀

အုပ်ရေ - ၁၀၀၀

ထုတ်ဝေသူ - ဦးညွန့်ဝေ

(မြဲ-၀၁၅၈၄)

သစ္စာမဏ္ဍိုင်စာပေ အမှတ် ၂၊

ရွှေတိဂုံဘုရားဈေး၊ ဒဂုံစာတိုက်၊ ရန်ကုန်။

ပုံနှိပ်သူ - အတွင်းစာသားနှင့် မျက်နှာဖုံးပုံနှိပ်သူ

ဒေါ်တင်ထွေးယဉ် (မြဲ-၀၂၈၉၃)

ဣန္ဒာသယစာပုံနှိပ်တိုက်

အမှတ်-၁၁၃၊ ၂၄-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

http://www.dhammadownload.com

ဂန္ထုပ္ပတ္တိ နိဒါန်း

ဤစာရေးသူမှာ ဉာဏ်ဝီရိယအလျောက် ဤအဋ္ဌသာလိနီ ရှေ့ကျမ်းစာကို ပို့ချ သာသနာပြုခဲ့သည့် အချိန်ကာလမှာ မနည်းလှတော့ပါပေ။ နှစ်ပေါင်း နှစ်ဆယ်နီးပါးမျှပင် ရှိခဲ့ပါလေပြီ။

ထိုကာလအတွင်း တစ်စတစ်စ မှတ်စုမှတ်ရာ အဖြာဖြာ ရေးလာခဲ့သည်မှာလည်း အတော်ကလေး များပြားခဲ့လေပြီ။ ရေးလာခဲ့သည့် ဗလာစာအုပ်ပေါင်းအထူမှာ တစ်ထွာနီးပါးမျှ ရှိအံ့ထင်ရတော့သည်။

စာလိုက်ပုဂ္ဂိုလ်များ ထိုမှတ်စုတို့ကို ရေးကူးရသည့် တာဝန်ဒုက္ခမှာလည်း အလွန်ကြီးလေးလာတော့သည်။ ထိုကြီးလေးလှသော ဒုက္ခကြီးမှ ကင်းလွတ်ဝေးကွာရန် သက်ဆိုင်ရာ သောတုဇန စာသင်သားအပေါင်းတို့က အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် မနေရက်အောင် ခညောင်း တောင်းပန်ကြသည့်အတွက်ကြောင့် တစ်ကြောင်း, ထိုမှတ်စုမှတ်ရာ အဖြာဖြာတို့ကို သောတုဇနတို့အချင်းချင်း အဆင့်ဆင့်ကူးရေးခဲ့ကြသည်လည်းအတော်ကလေးကျယ်ပွားပျံ့နှံ့နေလေပြီ။ သို့ကလိုအဆင့်ဆင့်ကူးရေးကြရာ၌ သတ်ပုံသတ်ညွှန်းမှစ၍ စာသားအဓိပ္ပာယ်တို့ပါ မူလစာမူနှင့် မဟုတ်ပ်မိတော့ဘဲ အတော်ကလေး အလွဲလွဲ အချော်ချော် ဖြစ်နေရကား ထိုအလွဲအမှားများကို အမှန်အကန် ဖြစ်စေလိုသောကြောင့် တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့်ဤကဲ့သို့ စက်တင်ပုံနှိပ် ကျမ်းစာအုပ်အဖြစ်ထွက်ပေါ်လာခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါတော့ကြောင်း။

ဂန္ထကာရက-ဟူသော ဂုဏ်ဝေါဟာရ ရရေးကိုကား ရေးရေးကလေးမျှ စိတ်ကူးထဲပင် မထည့်မိခြင်း အမှန်ပင် ဖြစ်ပါကြောင်း။

"ဤစာအုပ်ရေးသားပုံအစီအစဉ်"

ပထမတွင် ယခုတည်ဆဲ ဓမ္မာစရိယ စာချတန်း စည်းမျဉ်း အဖြေများကို အတော်ကလေးစုံလင်စွာ အခြေခံနည်း ရနိုင်လောက်အောင် ရေးသားထားပါသည်။ ထို့နောက်မှ ကျမ်းရင်းစာသား အဓိပ္ပာယ်များကို ရေးသားပြီး နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် လက္ခဏာဒိ စတုက္ကနှင့် အနှစ်သုံးဆယ်ကျော် အစိုးရ ဓမ္မာစရိယ စာချတန်း ပထမမေးခွန်း ပုစ္ဆာသက်သက်နှင့် ဒုတိယမေးခွန်း ပုစ္ဆာ အဖြေတို့ကို ရေးသားထားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် ပထမအုပ်, ဒုတိယအုပ်ဟု နှစ်အုပ်ခွဲ၍ ရေးရန် စီစဉ်ထားသည့် အတိုင်း ဤပထမအုပ်တွင် နိဒါန်းနှင့်တိက်, ဒုက် အဓိပ္ပာယ်များ, အထက်အဆို ပါ ဓမ္မာစရိယတန်း ပုစ္ဆာအဖြေများကို ရေးသားထားပြီး ဒုတိယအုပ်တွင် ကျမှ ကျန်အဓိပ္ပာယ်များကို ရေးသားမည် ဖြစ်ပါသည်။

တစ်အုပ်တည်းဖြင့် အတော်စုံလင်အောင်မဖြစ်နိုင်၍ အတော်စုံစုံလင်လင် ဖြစ်စေလို့သော သမ္မာဆန္ဒမန်သိကာရ ဇောစေတနာဗလဝကြောင့် နှစ်အုပ် ခွဲ၍ ရေးသားရခြင်း ဖြစ်ပါကြောင်း။

တိုက်တွန်းချက်

လောကဝ္ဘ မည်သည့်ပညာမျိုးမဆို, (ဝါ)မည်သည့်အရာမျိုးမဆို အခြေခံ နည်းရဖို့ အလွန် အရေးကြီးလှသည်။ အခြေခံနည်း ရလျှင် အလွန် ခရီး ပေါက်ရောက်လွယ်ပြီး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်သို့ အလွန်လျင်မြန်စွာရောက်နိုင် လေသည်။ထို့ကြောင့် အထူးအားဖြင့် အခြေခံနည်းရစေရန် စည်းမျဉ်းအဖြေ များကို အချို့အဝက်မျှဖြစ်စေ (ဝါစုဂ္ဂတ) နှုတ်တက် ကျက်ထားကြပါရန် တိုက်တွန်းရပါကြောင်း။ထိုစည်းမျဉ်းအဖြေများသည် တစ်ကျမ်းလုံးအတွက် ကျေးဇူးပြုနိုင်မည်မှာ အထူးပြောစရာ မလိုတော့ပါ။ထိုစည်းမျဉ်းအဖြေများ ကို နှုတ်တက်ရပြီး သဘောကျနေခဲ့ပါမူ တစ်ကျမ်းလုံးမှ မည်သည့်ဌာန မည် သည့်ဝါကျမေးမေး အနည်းဆုံးရာခိုင်နှုန်း လေးဆယ်ကျော်ငါးဆယ်လောက် ဖြေနိုင်စွမ်းရှိမည်မှာ ယုံမှားသံသယကင်းစွာ သန္နိဋ္ဌာန်ကျ မှတ်သင့်ပေသည်။

စေတနာဝန်ချက်

ဤမျှလောက် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာတစ်မျှ ကျယ်ဝန်း များပြားလှသော အဋ္ဌသာလိနီ ရွှေကျမ်းစာကြီးအတွက် မေးကွက်မှန်သမျှ တစိုးတစိ စိုးစဉ်းမျှ မလွတ်ရအောင်ဤကျမ်းစာဝ္ဘ ရေးသားနိုင်ဖို့ဆိုတာကတော့ မဖြစ်နိုင်ပါပေ၊ သို့သော်ငြားလည်း စည်းမျဉ်းအဖြေနှင့် နိဒါန်း, တိက်, ဒုက် ဝါကျများကို အခြေခံနည်း ရစိမ့်သောငှာ အတော်အတန်စုံလင်အောင် သတိပြုရေးသား ထားရာ ဤစည်းမျဉ်းအဖြေနှင့်တကွ နိဒါန်း, တိက်, ဒုက် ဝါကျများကို စိတ်ကျေနပ်လောက်သည်အထိသင်အံလေ့ကျက်သဘောဉာဏ်သက်ရောက်နေ ပါက အဘယ်ဝါကျမေးမေး ဖြေနိုင်စွမ်းရှိမည်ဖြစ်၍ ထိုစည်းမျဉ်းအဖြေနှင့် နိဒါန်း, တိက်, ဒုက် ဝါကျအဓိပ္ပာယ်တို့ကို တကယ်တမ်း သင်အံလေ့ကျက် ကြိုးစားအားထုတ်ကြပါရန် ယပ်မံ တိုက်တွန်းအပ်ပါကြောင်း။

http://www.dhammadownload.com

မေတ္တာရပ်ခံချက်

စာချုတန်းဆိုင်ရာအခိုပ္ပာယ်အချို့မှာအလွန်တရာခက်ခဲနက်နဲလှပါသည်။ နာနံ့ဝါဒ, နာနာနယ်တို့ဖြင့်လည်းပြွမ်းလျက်ရှိပါတော့သည်။ ထိုအဓိပ္ပာယ်တို့ကို ရေးသားရာ၌ မိမိဉာဏ်မမီသောကြောင့် ဖြစ်စေ၊ ပမာဒ လေခကြောင့် ဖြစ်စေ အမှားအယွင်း ချွတ်ချော် တိမ်းစောင်းမှုများ တွေ့ရှိပါက မေတ္တာ, ကရုဏာ အပြည့်အဝဖြင့် မိမိရေးသည့် ကျမ်းစာအလား ကြည့်ရှု ပြင်ဆင်ရှုစားတော်မူကြပါရန် မေတ္တာရပ်ခံအပ်ပါတော့သတည်း။

(ဝေပုလ္လံ လုဒ္ဒကော ဂစ္ဆံ၊ မဏာဒိ ရတနံ ဇဟံ၊
သန္တံ အင်္ဂါရ ကဃောဝ၊ ဂဟဏော ကိံ ပယောဇနံ။

စိမ်းလန်းစွမ်းစို ဝေပုလ္လတောင်ညို စခန်းဆီသို့ ရောက်သွားသော တောမုဆိုးသည် ပတ္တမြားစသော ရတနာစိန်ကျောက်များ အများအပြား ရှိနေပါလျက် ထိုရတနာတို့ကိုတော့ ကောက်ယူဖို့ သတိမရဘဲ ဘာမျှ တစိုးတစိ တန်ဖိုးမရှိသည့် မီးသွေးကျောက်တို့ကို ကိုင်ဆွယ် ကောက်ယူနေခြင်းဖြင့် အဘယ်အကျိုးရှိပါချိမ့်နည်း။)

အရှင်သံဝရ

ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓနေ့

၁၃၃၈-ခုနှစ်။

http://www.dhammadownload.com

ထပ်ဆင့်နိဒါန်း

စာအုပ်တစ်အုပ်ကို အကဲဖြတ်ရာ၌ စာအုပ်ကို ဖတ်ရှုပြီးမှသာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဖတ်ရှုပြီးမှသာ ဤစာအုပ်၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးစွမ်းရည်ကို သိကြရပါမည်။

ဒါပေသည့် ဤစာအုပ်၏ ဂုဏ်ရည်ကလေးကို နည်းနည်း သွေးပြလိုပါသေးသည်။ ဤစာအုပ်မှန်ကား သူ၏နာမည်ထူးဖြင့်ပင် သူ၏ဂုဏ်ကိုအပြည့်အဝ ဖော်ပြလျက်ရှိကြောင်း သတိထားကြသည့် သုတေသီတိုင်းအကဲခတ်ပြီး သိရှိပြီး ဖြစ်ကြပါလိမ့်မည်။

နာမည်ကလေးက (၁)ဝိဇယဒါယီ။ (၂)ခေတ်မီ။ (၃)မဏ္ဍိုင် အဋ္ဌသာလိနီ အဓိပ္ပာယ်ကျမ်း။

(၁)—ဝိဇယဒါယီ=အဋ္ဌသာလိနီကျမ်းလာ ဓမ္မာစရိယ စာမေးပွဲဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်များကို စာမေးပွဲဖြေသူတိုင်း အောင်စေရပါမည်တဲ့။

(၂)—ခေတ်မီ=ဘယ်ခေတ် ဘယ်ပုံစံဖြင့် ပုစ္ဆာ ထုတ်မေးမေး ခေတ်မီ ပိုင်နိုင်စွာ ဖြေဆိုအောင်မြင်စေရပါမည်တဲ့။

(၃)—မဏ္ဍိုင်=နာမည်နှင့်ညီစွာ ခိုင်ခံ့သော အသိဉာဏ်စွမ်းရည်ဖြင့် သိုင်းသိုင်းဝန်းဝန်း ပိုင်ဆိုင်ပြည့်စုံစွာ ဖြေဆိုအောင်မြင်စေရပါမည်- စသည်ဖြင့် ဝန်ခံအာမခံထားခြင်း ဖြစ်ကြောင်း သိကြစေလိုပါသည်။

နီးကပ်သော သာဓကတစ်ခုပြရလျှင် ယခု ၁၉၇၆-ခုနှစ် အစိုးရမှ ကြေညာသော ဓမ္မာစရိယ အောင်စာရင်းတွင် ပဲခူးမဏ္ဍိုင်မှ ကျမ်းပြီးကျမ်းစွဲ ၁၈-ပါးအနက် အဋ္ဌသာလိနီအောင် ၁၇-ပါး ပါဝင်ခဲ့ခြင်းက သက်သေပြလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဤစာအုပ်ကို နာမည်နှင့်အညီ အကျိုးသက်ရောက်ကြောင်း ယုံကြည်စိတ်ချစွာ ကြည့်ရှုကြပါစေ- ဟူ၍ အာသီသပြုကာ တိုက်တွန်းလိုက်ရပါကြောင်း။

အရှင်ဝဏ္ဏာဘိဝံသ(အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ)

ပဓာန နာယက ဆရာတော်

သာသနိကမဏ္ဍိုင် ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်

ပဲခူးမြို့

၁၃၃၈-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဇယဒါယီ

မှတ်သားဖွယ်ရာ မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၁	ပဏာမ မင်္ဂလာ		.... ဇ
၂	အာသိဋ္ဌ မင်္ဂလာ		.... ဇ
	စည်းမျဉ်းအဖြေများ		
၃	နံပါတ် ၁ ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းအဖြေ		၁
၄	နံပါတ် ၂ ဆိုင်ရာ ။		၂၅
၅	နံပါတ် ၃ ဆိုင်ရာ ။		၇၄
၆	နံပါတ် ၄ ဆိုင်ရာ ။		၉၆
၇	နံပါတ် ၅ ဆိုင်ရာ ။		၁၁၁
၈	နံပါတ် ၆ ဆိုင်ရာ ။		၁၁၈
၉	နံပါတ် ၇ ဆိုင်ရာ ။		၁၁၉
၁၀	နံပါတ် ၈ ဆိုင်ရာ ။		၁၃၂
၁၁	နံပါတ် ၉ ဆိုင်ရာ ။		၁၆၂
၁၂	နံပါတ် ၁၀ ဆိုင်ရာ ။		၁၆၆
၁၃	အဘိဓမ္မာပုဒ်	အဖွင့်	၁၉၅
၁၄	သုတ္တ သဒ္ဒါ	။	၂၂၄
၁၅	တစ်နည်း အဘိဓမ္မာပုဒ်	။	၂၄၄
၁၆	ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓ ဂမ္ဘီရဘာဝပုဒ်	။	၂၇၀
၁၇	(တစ်နည်း) ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏	။	၂၈၆
၁၈	ကုသလ, ဓမ္မသဒ္ဒါတို့၏ အဘ္ဌုဒ္ဓါရ	။	၃၀၂
၁၉	ကုသလဝါပုဒ်	။	၃၂၂

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၂၀	ကုသလာ, အကုသလာ, အဗျာကတာပုဒ်တို့၏	အဖွင့်	၃၄၀
၂၁	ကိံ ပနေတာနိ, ကိစ္စတ္တ	။	၃၅၄
၂၂	ပုဗ္ဗာပရ သဗ္ဗန္ဓရ ဟိတာနိ စသောပုဒ်တို့၏	။	၃၆၄
၂၃	ဝေဒနာတိက်	။	၃၇၃
၂၄	ဝိပါကတိက်	။	၃၈၅
၂၅	ဥပါဒိန္နတိက်	။	၄၀၁
၂၆	သံကိလိဋ္ဌတိက်	။	၄၁၅
၂၇	ဝိတက္ကတိက်	။	၄၂၀
၂၈	ပီတိတိက်	။	၄၃၈
၂၉	ဒဿနတိက်	။	၄၅၀
၃၀	ဒဿနဟေတုတိက်	။	၄၆၀
၃၁	အာစယဂါမိတိက် (က)	။	၄၇၀
၃၂	အာစယဂါမိတိက် (ခ)	။	၄၈၄
၃၃	သေက္ခတိက်	။	၄၉၉
၃၄	ပရိတ္တတိက်	။	၅၁၃
၃၅	ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်နှင့် ဟီနတိက်	။	၅၂၇
၃၆	မိစ္ဆတ္တတိက်	။	၅၃၃
၃၇	မဂ္ဂါရမ္မဏတိက်	။	၅၄၂
၃၈	ဥပ္ပန္နတိက်-အတီတတိက်-အတီတာရမ္မဏတိက်	။	၅၅၃
၃၉	အဇ္ဈတ္တတိက်	။	၅၆၁
၄၀	သနိဒဿနတိက်	။	၅၇၇
၄၁	ဟေတုဂေါစ္ဆက (က)	။	၅၈၃
၄၂	ဟေတုဂေါစ္ဆက (ခ)	။	၅၉၅
၄၃	သပ္ပစ္စယ-သင်္ခတ ရူပီဒုက်များ	။	၆၀၆

http://www.dhammadownload.com

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၄၄	လောကိယ-ကေနစိ ဝိညေယျဒုက်များ	အဖွင့်	၆၁၆
၄၅	အာသဝဂေါစ္ဆက (က)	။	၆၂၅
၄၆	အာသဝဂေါစ္ဆက (ခ)	။	၆၃၅
၄၇	အာသဝဂေါစ္ဆက (ဂ)	။	၆၄၆
၄၈	သံယောဇန ဂေါစ္ဆက	။	၆၅၇
၄၉	ဂန္ထဂေါစ္ဆက	။	၆၆၄
၅၀	မဟန္တရဒုက် (က)	။	၆၇၀
၅၁	မဟန္တရဒုက် (ခ)	။	၆၇၆
၅၂	ဝိဇ္ဇာဘာဂီဒုက်	။	၆၈၃
၅၃	ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ ကုသလတာ-ဌာန ကုသလတာပုဒ်	။	၆၉၅

နောက်ဆက်တွဲ

၅၄	လက္ခဏာဒိ စတုက္ကနှင့် အစိုးရဓမ္မာစရိယတန်း ဒုတိယမေးခွန်းနှင့် အဖြေများ (၁၃၁၅-ခုနှစ်မှ ၁၃၅၁-ခုနှစ်ထိ ၃၇-နှစ်)	။	၇၀၈
၅၅	အစိုးရဓမ္မာစရိယတန်း ပထမ မေးခွန်းများ (၁၃၁၅-ခုနှစ်မှ ၁၃၅၁-ခုနှစ်ထိ ၃၇-နှစ်)	။	၈၃၀

http://www.dhammadownload.com

ပဏာမ မင်္ဂလာ

(က) နိဗ္ဗာနဂါမိံ နာထော ယော၊ ဝရဓမ္မံ အဒေသယိ။
တဉ္စ ဓမ္မံ သံဃံ နတွာ၊ "ဇယဂါထိံ" လိခါမ ဟံ။

အတ်-ယော=ယာဒိသော၊ နာထော=လောကပဋိသရဏာဘူတော ဘဂဝါ၊ နိဗ္ဗာနဂါမိံ=ကောဒသင်္ဂီ ဝူပသန္တိ အသင်္ခတဓာတုံ သမ္ပာပါပေန္တံ၊ ဝရဓမ္မံ အတိဝိယ ဥတ္တမံ သဟ ပရိယတ္တိယာ နဝဝိဓ လောကုတ္တရဓမ္မံ၊ အဒေသယိ= မဟာကရုဏာ သဉ္စောဒိတတ္တာ သမ္မာကထေသိ၊ တံ=တာဒိသံ တထာရူပံ နာထံ ဘဂဝန္တဉ္စ၊ ဓမ္မံ=တေန ဒေသိတံ ဝုတ္တ ဒသဝိဓ ဓမ္မဉ္စ၊ သံဃံ တဿ သာဝကံ အရိယသံဃဉ္စ၊ နတွာ=အနန္တရာယေန ပကရဏဿ သမ္မာပရိသမာပနတ္ထံ သက္ကစ္စံ ကာယ ဝစီ မနောဒွါရေဟိ အဘိဝန္ဒိတွာ၊ ဇယဂါထိံ= နာမေန ဇယဒါယီ ဝိဇယ ဒါယီတိ ဇံ နာမံ အဓုနာ ဓမ္မာစရိယ ပဏ္ဍာဗျာ-ကရ ကုဿဝသမ္ဘန္နံ အဋ္ဌသာလိနီ အဂိပ္ပာယဂန္ထံ၊ လိခါမိ=ပေါရာဏာ နာနာစရိယာနံ နယူပဒေသမဝလမ္ဗ အတ္တနော ဉာဏဗလာနု ရူပံ သမ္မာ-လိခိဿာမိ ရစယိဿာမီတိ။

ဆာသိဋ္ဌမင်္ဂလာ

(၁) ဝိနာယကော သုပုညေန၊
ဇယန္တော ပဉ္စ မာရကေ၊
ယဇိတော နရဒေဝေဟိ၊
ဒါယီဟောတု ဇနံ ဇယံ။

သုန္ဒရိန ကမ္မိနာ ရတနတ္တယ ပဏာမ ကုသလေန ဒေဝပုတ္တာဒိ ပဉ္စဝိဓ မာရေ သမ္မာ ဇိတဝါ ဒေဝမနုဿေဟိ ပူဇိတော ဘဂဝါ သောတုဇနဿ သဗ္ဗသတ္တဿ ဝါ ဓမ္မာစရိယ ပဏ္ဍာဗျာကရဏ သတာယံ သဗ္ဗတ္ထဋ္ဌာနေဝါ သမိဇ္ဈိတ မဘိမတ္ထိတံ ဇယမင်္ဂလဝရံ ဒါနသီလော ဘဝတူတိ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဇယဒါယီ

ခေတ်မီ မဏ္ဍိုင် အဋ္ဌသာလိနီ

အဓိပ္ပါယ်ကျမ်း

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

စည်းမျဉ်းအဖြေများ

နံပါတ် (၁) ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းအဖြေ

အနက်ထူးများ ပေးနည်း

၁။ အာကာရစ္ဆေဒ ကရဏ ယောဇနာ

(က) အာကာရပါဌ်ကို အနက်ပေး၍ အနက်အားဖြင့် အာကာ-ရပါဌ် အတွင်းသွင်း အနက်ယောဇနာပုံ–

ပုံစံ။ ။သုမေဓပဏ္ဍိတော စိန္တေသိ “ဣမံ ဓနံ သံဟရိတွာ မယှံ ပိတု ပိတာ မဟာဒယော ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တာ ဧကံ ကဟာပဏမ္ပိ ဂဟေတွာ န ဂတာ၊ မယာ ပန ဂဟေတွာ ဂမနကာရဏံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ”တိ။

F1 A

http://www.dhammadownload.com

သုမေဓပဏ္ဍိတော၊ ပညာရှိသုံမေဓာသည်။ ဝါ၊ သုမေဓာပညာရှိသည်။ ဣမံခန်၊ ဤဥစ္စာကို။ သံဟရိတွာ၊ ရုံးစု၍။ ဝါ၊ စုဆောင်း၍။ မယှံ၊ ငါ၏။ ပိတုပိတာ မဟာဒယော၊ အဘ အဖိုး အစရှိသောသူတို့သည်။ ပရလောကံ၊ တမလွန်ဘဝသို့။ ဂစ္ဆန္တာ၊ သွားကုန်သည်ရှိသော်။ ဝါ ဂစ္ဆန္တာ၊ သွားကုန်သော။ ပိတုပိတာ မဟာဒယော၊ တို့သည်။ ဧက ကဟာပဏမ္ပိ၊ တစ်အသပြာကိုမျှလည်း။ ဂဟေတွာ၊ ယူ၍။ နဂတာ၊ မသွားကြကုန်။ မယာ ပန၊ ငါမူကား။ ဂဟေတွာ၊ ဥစ္စာစုကို တမလွန်ဘဝသို့အကုန်ယူ၍။ ဂမနကာရဏံ၊ သွားခြင်း၏အကြောင်းကို။ ကာတုံ၊ ပြုခြင်းငှာ။ ဝဋ္ဋတိ၊ သင့်၏။ ဣတိ။ ဤသို့။ စိန္တေသိ၊ ကြံ၏။ ဝါ၊ ကြံပြီ။

(ခ) အာကာရပါဠိကို အနက်မပေးဘဲ သဒ္ဒါအားဖြင့် အာကာရပါဠိ အတွင်းသွင်း အနက်ယောဇနာပုံ-

သုမေဓပဏ္ဍိတော၊ သည်။ ဣမံခန် ။ပ။ ဝဋ္ဋတီတိ၊ ဣမံခန် ။ပ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ဟူ၍။ စိန္တေသိ၊ ကြံ၏။

၂။ အာကာရဗဟိကရဏ ယောဇနာ

(က) အာကာရပါဠိ အနက်ကိုပေး၍ အနက်အားဖြင့် အာကာရပါဠိကို အပြင်ထုတ် အနက်ယောဇနာပုံ-

သုမေဓပဏ္ဍိတော၊ သည်။ စိန္တေသိ၊ ကြံ၏။ ကိံ စိန္တေသိ၊ အဘယ်သို့ကြံသနည်း။ ဣမံခန်၊ ဤဥစ္စာကို ။ပ။ ဝဋ္ဋတိ၊ သင့်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ စိန္တေသိ၊ ကြံ၏။

(ခ) အာကာရပါဠိကို အနက်မပေးဘဲ သဒ္ဒါအားဖြင့် အာကာရပါဠိကို အပြင်ထုတ် ယောဇနာပုံ-

သုမေဓပဏ္ဍိတော၊ သည်။ စိန္တေသိ၊ ၏။ ကိံ စိန္တေသိ၊ နည်း။ ဣမံခန် ။ပ။ ဝဋ္ဋတီတိ၊ ဣမံခန် ။ပ။ ဝဋ္ဋတိ၊ ဟူ၍။ စိန္တေသိ၊ ၏။

[ဆောင်] ဣတိ-သဒ္ဒါ၊ အာကာရတ္တ၊ နောက်၌ပြမူ၊ ဝါစက-ပုစ္ဆာ၊ ကိံ-သဒ္ဒါကို၊ ရှေ့မှာစွက်၍၊ အနက်သမ္ဗန်မြဲ။
(ဘုရားကြီးနိယံ-၈၄၂)

http://www.dhammadownload.com

ဝါကျပရိဝတ္တန ယောဇနာ

(ဝါကျဝိပရိယယ ယောဇနာ)

(ဝါကျအပြန်အလှန် ယောဇနာ)

ဥပမာ ဥပမေယျ ဝါကျပရိဝတ္တန ယောဇနာ

(က) ကရုဏာ ဝိယ သတ္တေသု, (ဥပမာန ဝါကျ)။

(ခ) ပညာ ယဿ မဟေသိနော၊
ဉေယျဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု,
ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ၊ (ဥပမေယျ ဝါကျ) (၄-၁)

(ခ) မဟေသိနော၊ မြတ်သောသီတင်း ကျေးဇူးအစု အစရှိသည်ကို ရှာတော်မူပြီးသော။ ယဿ သမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရား၏။ ပညာ၊ မဟာကရုဏာ သမာပတ္တိဉာဏ်မှ တစ်ပါးသော အလုံးစုံသော ပညာတော်သည်။ သဗ္ဗေသု၊ ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဉေယျဓမ္မေသု၊ အတီတဉေယျ, ပရိဉေယျ, မဟာတဗ္ဗ, သစ္ဆိကာတဗ္ဗ, ဘာဝေတဗ္ဗ တရားတို့၌။ ယထာရုစိ၊ အလိုအားလျော်စွာ။ ပဝတ္တိတ္ထ၊ ဖြစ်လေပြီ။

ကိမိဝ-အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သနည်းဟူမူ။

(က) မဟေသိနော၊ သော။ သမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ ၏။ ကရုဏာ၊ အသာဓာရဏ် ဖြစ်သော မဟာကရုဏာတော်သည်။ သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။ သတ္တေသု၊ တို့၌။ ယထာရုစိ၊ စွာ။ ပဝတ္တိတ္ထဝိယ၊ ဖြစ်လေပြီသကဲ့သို့တည်း။ (လိုက်သင့်သော ပုဒ်များ လိုက်ပေးသည်။)။

(တစ်နည်း) (ခ) မဟေသိနော၊ သော။ ယဿသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ ၏။ ပညာ၊ သည်။ သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။ ဉေယျဓမ္မေသု၊ တို့၌။ ယထာရုစိ၊ စွာ။ ပဝတ္တိတ္ထ၊ ပြီ။ (မူလရှိရင်းစွဲ ပဌမအကြိမ်)

(ခ) ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့။ မဟေသိနော၊ သော။ ယဿသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ ၏။ ပညာ၊ သည်။ သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။ ဉေယျဓမ္မေသု၊ တို့၌။ ယထာရုစိ၊ စွာ။ ပဝတ္တိတ္ထ၊ ဖြစ်သနည်း။ (အမေးပုစ္ဆာ ဒုတိယအကြိမ်)

http://www.dhammadownload.com

(က) မဟေသိနော၊ သော။ သမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ ၏။ ကရုဏာ၊ သည်။ သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။ သတ္တေသု၊ တို့၌။ ယထာရုစိ၊ စွာ။ ပဝတ္တိတ္ထာဝိယ၊ ဖြစ်လေပြီ သကဲ့သို့။ [ဤ (က) ဝါကျမှာ တစ်ကြိမ်မျှသာ အနက်ပေးရမည်]

(ခ) တထာ၊ ထို့အတူ။ မဟေသိနော၊ သော။ ယဿသမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ ၏။ ပညာ၊ သည်။ သဗ္ဗေသု၊ ကုန်သော။ ဉေယျဓမ္မေသု၊ တို့၌။ ယထာရုစိ၊ စွာ။ ပဝတ္တိတ္ထ၊ ပြီ။ (အဖြေဝိသဇ္ဇနာ တကိယအကြိမ်)။

[ဤသို့လျှင် ဤနောက်နည်းအနက်ပေးရာတွင် ဥပမေယျ (ခ) ဝါကျကို သုံးကြိမ်တိုင် အထပ်ထပ်ပေးသဖြင့် သုံးထပ်ကိန်းအနက်ဟုလည်း ခေါ်နိုင်၏၊ ၂-ခုပေါင်း၍ ဝါကျအပြန်အလှန် သုံးထပ်ကိန်းအနက်ဟုလည်း ခေါ်နိုင်၏။ သဘောတူ နောက်နောက် ဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းတူ မှတ်ပါ။]

(အချို့ဆရာတို့ကား ပဌမနည်း အနက်ပေးကို ဝါကျပရိဝတ္တန ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ဟု မဆိုလိုကြ၊ ဝါကျရှေ့နောက်ပြန်၍ အနက်ပေးခဲ့ မျှသာ ဖြစ်သောကြောင့်တည်းဟု အကြောင်းပြကြသည်။

အမှန်မှာ ဟာဝိပရိယဲယော့လော၀ါ ဟူသော ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီးသုတ်၌ ဟ နှင့် ယ ရှေ့နောက်ပြန်ရုံမျှ ဝိပရိယ ယ ဟု ဆိုထားသည်ကိုထောက်လျှင် ရှေ့နည်းလည်း ဝါကျအပြန်အလှန်ဟု ဆိုနိုင်သည်သာ၊ ဝိပရိယယနှင့် ပရိဝတ္တနလည်း သဘောတူ၏။

နောက်နည်း အနက်မှာကား အကြိမ်ကြိမ် အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အနက် ပေးသောကြောင့် ဝါကျ အပြန်ပြန် အလှန်လှန် အနက်ယောဇနာဖြစ်၍ ရှေ့နည်းမှာ ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာဖြစ်သည်ဟု ခွဲခြားထား လျှင် ပို၍ရှင်း၏။ အခြားဆိုင်ရာ ဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းတူမှတ်ပါ)။

[ဤ၌ ဥပမာန ဝါကျက ရှေ့၊ ဥပမေယျဝါကျက နောက်ကနေသည်]

(က) အတိရေက ဝိသေသတ္ထဒီပကော ဟေတ္ထ အဘီသဒ္ဒေါ။
(ဥပမေယျဝါကျ)

(ခ) ဗုံဂ္ဂါ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ၊ နော ပဋိက္ကမန္တိ အဘိက္ကန္တ ဝဏ္ဏာတိ အာဒီသု ဝိယ။ (ဥပမာနဝါကျ) (၅-၃)

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဟိ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ အာဝုသော၊ ငါ့ရှင်တို့။ မေ၊ ငါ၏။ ဗာဠွာ၊ သည်းစွာကုန်သော။ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ၊ ဒုက္ခဝေဒနာ တို့သည်။ အဘိက္ကမန္တိ၊ တိုးပွားကုန်၏။ နော ပဋိက္ကမန္တိ၊ မဆုတ်ယုတ်ကုန်။ အဘိက္ကန္တ- ဝဏ္ဏာ၊ အလွန်နှစ်သက်ဖွယ်သော အဆင်းရှိသော။ ဒေဝတာ၊ နတ်သား သည်။ ကြွတိ အာဒီသု၊ ဤသို့ အစရှိသော ပါဠိရပ်တို့၌။ အဘိသဒ္ဒေါ၊ အဘိသဒ္ဒါသည်။ အတိရေက ဝိသေသတ္ထ ဒီပကောဝိယ၊ လွန်သောအနက် ထူးသောအနက်ကို ပြတတ်သကဲ့သို့။

(က) ဧဝံ၊ ဤအတူ။ ဧတ္ထ၊ ဤအဘိဓမ္မာ-ဟူသောပုဒ်၌။ သမဘိနိ- ဝိဋ္ဌော၊ ကောင်းစွာတည်သော။ အဘိသဒ္ဒေါ၊ အဘိသဒ္ဒါသည်။ အတိရေက ဝိသေသတ္ထဒီပကော၊ လွန်သောအနက်, ထူးသောအနက် ပြတတ်သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(တစ်နည်း) (က) ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဧတ္ထ၊ ၌။ သမဘိနိဝိဋ္ဌော၊ သော။ အဘိသဒ္ဒေါ၊ သည်။ အတိရေက ဝိသေသတ္ထ ဒီပကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (ရှိရင်းစွဲ)

(က) ကေသုဝိယ၊ အဘယ်ပါဠိရပ်တို့၌ကဲ့သို့။ ဧတ္ထ၊၌။ သမဘိဝိနိဋ္ဌော၊ သော။ အဘိသဒ္ဒေါ၊ သည်။ အတိရေက ဝိသေသတ္ထ ဒီပကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။ (ပုစ္ဆာ)

(ခ) အာဝုသော၊ တို့ ။ပ။ ဒေဝတာ၊ သည်။ ကြွတိအာဒီသု၊ တို့၌။ အဘိဘဒ္ဒေါ၊ သည်။ အတိရေက ဝိသေသတ္ထ ဒီပကောဝိယ၊ ကဲ့သို့။

(က) ဧဝံ၊ တူ။ ဧတ္ထ၊ ၌။ သမဘိနိဝိဋ္ဌော၊သော။ အဘိသဒ္ဒေါ၊ သည်။ အတိရေက ဝိသေသတ္ထ ဒီပကော၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ (အဖြေ)

[ဤ၌ ဥပမေယျ ဝါကျက ရှေ့, ဥပမာန ဝါကျက နောက်နေသည်။]

(က) ဥဏှာဿ ဒ္ဒာဟဘယေန အဂဏှန် ဝိယ (ဥပမာနဝါကျ)
(ခ) အပါယ ဘယေန ပါပဿ အကရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဥပမေယျ) (၄-၁၇၀)

(ခ) အပါယဘယေန၊ အပါယ်ဘေးမှ ကြောက် သော ကြောင့်။ ပါပဿ၊ မကောင်းမှုကို။ အကရဏံ၊ မပြုခြင်းကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်၏။
ကိမိဝ-အဘယ်သို့နည်း ဟူမူကား။

http://www.dhammadownload.com

(က) ဥဏှာသ၊ ပူသောသံတွေကို။ ဝါ၊ ပူသော သံလုံးကို။ ဥဂ္ဂဟ-ဘယေန၊ လောင်အံ့သည်မှ ကြောက်သောကြောင့်။ အဂဏှန္တိဝိယ၊ မကိုင်ခြင်းကဲ့သို့တည်း။

(တစ်နည်း) (ခ) အပါယ ဘယေန၊ ကြောင့်။ ပါပသ၊ ကို။ အကရဏံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

(ခ) ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့။ အပါယ ဘယေန၊ ကြောင့်။ ပါပဿ၊ ကို။ အကရဏံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ သိအပ်သနည်း။

(က) ဥဏှာသ၊ ကို။ ဥဂ္ဂဟ ဘယေန၊ ကြောင့်။ အဂဏှန်၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံဝိယ၊ ကဲ့သို့။

(ခ) တထာ၊ တူ။ အပါယ ဘယေန၊ ကြောင့်။ ပါပဿ၊ ကို။ အကရဏံ၊ ကို။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

(က) ရာဇာ ဝိယ ဟိ (ဥပမာန ဝါကျ)
(ခ) ဝေဒနာ (ဥပမေယျ ဝါကျ)
(ဂ) သူဒေါ ဝိယ (ဥပမာန ဝါကျ)
(ဃ) သေသဓမ္မာ (ဥပ-မယျ ဝါကျ) (၆-၁၅၃)

ဟိ၊ လောကူပမာ ပုံတူရှာ၍ သိသာစေလို ဆိုပေအံ့။ ဝါ၊ ဥပမာဆောင်ထင်အောင်ပြအံ့။ ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာသည်။ ရာဇာဝိယ၊ မင်းနှင့် တူ၏။ သေသဓမ္မာ၊ ဝေဒနာမှကြွင်းသော တရားတို့သည်။ သူဒေါဝိယ၊ စားဖိုသည်နှင့်တူ၏။ (ပါဠိဒ္ဒာနုသာရီ)

ဝါကျ အပြန်အလှန်ကား

(ခ) ဟိ၊ အံ့။ ဝါ၊ အံ့။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သနည်း။

(က) ရာဇာ၊ သည်။ ဟောတိ ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။ ဝါ-ရာဇာဝိယ၊ မင်းနှင့်တူသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(တစ်နည်း) (ခ) ဟိ၊ အံ့။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(ခ) ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဟောတိ၊ နည်း။

(က) ရာဇာ၊ သည်။ ဟောတိ ဝိယ၊ ကဲ့သို့။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) တထာ၊ တူ။ ဝေဒနာ၊ သည်။ ဟော်ာတိ၊ ၏။
(ဃ) သေသဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။
ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ ဖြစ်သနည်း။
(ဂ) သူဒေါ၊ သည်။ ဟောတိဝိယ၊ တည်း။ ဝါ သူဒေါဝိယ၊ စားဖို သည်နှင့်တူသည်။ ဟောတိ၊ ၏။
(တစ်နည်း) (ဃ) သေသဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

(ဃ) ကိမိဝ၊ ကဲ့သို့။ သေသဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဟော္ာန္တိ၊ ကုန်သနည်း။
(ဂ) သူဒေါ၊ သည်။ ဟော့ာတိဝိယ၊ ကဲ့သို့။
(ဃ) တထာ၊ တူ။ သေသဓမ္မာ၊ တို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ကုန်၏။

စံနမူနာ

(က) သာမဏေရော ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ၊ (ဥပ်မေယျဝါကျ)
(ခ) ဘိက္ခု ဝိယ၊ (ဥပမာနဝါကျ)
(ခ) ဘိက္ခု-သည်၊ ဝိဟာရံ-သို့၊ ဂစ္ဆတိ ဝိယ-သွားသကဲ့သို့။
(က) တထာ၊ ထို့အတူ။ သာမဏေရော၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။
(တစ်နည်း) (က) သာမဏေရော၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။

(က) ကိမိဝ၊ (ကောဝိယ) ကဲ့သို့။ သာမဏေရော၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ဂစ္ဆတိ၊ နည်း။ (ဝါ) ကော၊ အဘယ်သူသည်။ ဂစ္ဆတိဝိယ၊ ကဲ့သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ နည်း။
(ခ) ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိဝိယ၊ ကဲ့သို့။

(က) တထာ၊ တူ။ သာမဏေရော၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။
(က) ဘိက္ခု ဝိယ (ဥပမာန ဝါကျ)
(ခ) သာမဏေရော ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ၊ (ဥပမေယျ ဝါကျ)
(ခ) သာမဏေရော၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။

http://www.dhammadownload.com

ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ သွားသနည်းဟူမူ။

(က) ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိဝိယ၊ တည်း။

(တစ်နည်း) (ခ) သာမဏေရော၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။

(ခ) ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့။ (ကောဝိယ၊ အဘယ်သူကဲ့သို့) သာမဏေရော၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ နည်း။

(က) ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိဝိယ၊ ကဲ့သို့။

(ခ) တထာ၊ တူ။ သာမဏေရော၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဥပမာ (ဥပမာန) ဝါကျ ဥပမေယျ ဝါကျတို့သည် ရှေ့နေ နောက်နေ မမြဲကြ။ ထိုဝါကျတို့ကို ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ပေးရာ၌ ဥပမာနဝါကျက ရှေ့ကနေသော် နောက်နေဖြစ်သော ဥပမေယျဝါကျကို ရှေးဦးစွာအနက်ပေး၍(ကိမိဝ)စသော အမေးပုစ္ဆာတို့ကိုထည့်ကာ ရှေ့နေသော ဥပမာနဝါကျကို နောက်မှ အနက်ပေးပါ။

ဥပမေယျ ဝါကျက ရှေ့ကနေသော် နောက်နေသော ဥပမာနဝါကျကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေး၍ (ဝိယ)သို့မဟုတ် (တထာ)ကို ထည့်၍ အနက်ပေးပြီးလျှင် ရှေ့နေသော ဥပမေယျ ဝါကျကို နောက်မှ အနက်ပေးပါ။

ဤကား ရှေ့နည်း အနက်ပေးများအတွက် အမှာတည်း။

နောက်နည်းအနက်ပေးများ၌ကား ဥပမေယျဝါကျ ရှေ့နေသည်ဖြစ်စေ, နောက်နေသည်ဖြစ်စေ,ယင်းဥပမေယျဝါကျကိုမူလရှိရင်းစွဲအတိုင်းရှေးဦးစွာ ပထမအကြိမ် အနက်ပေးပါ။ ထို့နောက် အမေးပုစ္ဆာအဖြစ် ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံ အနက်ပေးပါ။ထိုနောက်ဥပမာနဝါကျကအနက်ပေးပြီးမှထိုဥပမေယျ ဝါကျကို အဖြေဝိသဇ္ဇနာအဖြစ်တတိယအကြိမ် ထပ်မံပေးပါ။ဥပမာနဝါကျ ကား၁-ကြိမ်မျှသာ အနက်ပေးရ၍ ဥပမေယျဝါကျမှာ ၃-ကြိမ်အထိအဖန်ဖန် အထပ်ထပ် အနက်ပေးရသည်။

ဤရှေ့၌ဆိုအပ်ပြီးသော ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာပုံတို့ကား ယထာ-တထာစသောဥပမာန-ဥပမေယျ ဇောတကအစုံမပါရာ၌ယောဇနာ ပုံတည်း။

http://www.dhammadownload.com

ယထာ, တထာ စသော ဥပမာန, ဥပမေယျ ဇောတက အစုံပါရာ၌ အနက် ယောဇနာပုံကား –

(က) ယထာ စ ဣဓ၊ (ဥပမာနဝါကျ)။

(ခ) ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ ပုတ္တာဝဝေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တ-နယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဥပမေယျဝါကျ) (၄၁-၉၁)

(၁) စ၊ သက်ရှိဆိုအံ့။ ဣတော၊ ဤဂန္ထဂေါစ္ဆကမှ။ ပရေသုပိ၊ နောက်ဖြစ်သော ဂေါစ္ဆကတို့၌လည်း။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တာ-ဝသေသံ၊ ဆိုအပ်ပြီးသည် မှကြွင်းသော စကားရပ်ကို။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ထိုထိုဂေါစ္ဆကဌ်၌၊ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင်။ ပဏ္ဍိတေန၊ သည်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ သိအပ်သနည်းဟူမူ –

(က) ဣဓ၊ ဤဂန္ထဂေါစ္ဆကဌ်၌။ သေသံ၊ ကြွင်းကျန်သော စကားကို။ မယာ၊ သည်၊ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ လျှင်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ ယထာ၊ ကဲ့သို့။

(ခ) ဧဝံ တထာ၊ ထိုအတူ။ ဣတော၊ မှ။ ပရေသုပိ၊ တို့၌လည်း။ မယာ၊ သည်။ ဝုတ္တာဝသေသံ၊ ကို။ တတ္ထ တတ္ထ၊ ၌။ မယာ၊ သည်။ ဝုတ္တနယေနေဝ၊ လျှင်။ ပဏ္ဍိတေန၊ သည်။ ဝေဒိတဗ္ဗံ၊ ၏။

အမှာ။ ။ ဤဝါကျအပြန်အလှန်ယောဇနာရာ၌ဟိ,စ,ပန,ဝါကျဇောတက နိပါတ်များ မူရင်းပါဠိက,ခ စသည် တပ်သားသည့် နေရာအတိုင်း မဟုတ်သော်လည်း ရှင်းလင်းလွယ်ကူအောင် ဤကဲ့သို့ရေးသား တပ်ထားသည်။ ထို့ပြင် ယထာ-ဧဝံ, ယထာ-တထာ အစုံပါသော ဥပမာန, ဥပမေယျ ဝါကျတို့၌ ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာ သည်ရှိသော် ---

၁။ ဧဝံ,သို့မဟုတ် တထာ ထိုင်သောနောက် ဥပမေယျ ဝါကျတိုကို ဧဝံ သို့မဟုတ်, တထာမှတစ်ပါး ကျန်ပုဒ်များကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးပါ။

၂။ ရှေးဥပမာန ဝါကျမှ လိုက်သင့်ရာပုဒ်များကို လိုက်ပေးရပါသည်။

၃။ ထိုနောက် ထိုက်သည့်အားလျော်စွာ အမေးဝါကျထည့်ပေးပါ။

၄။ ထို့နောက် ရှေ့ဥပမာန ဝါကျကို အနက်ပေးပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ထို့နောက် ဝေ, သို့မဟုတ်, တထာပါသော နောက်ဥပမေယျ ဝါကျတို့ကို ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံအနက်ပေးပါ။

၆။ ဤသို့ ဒုတိယအကြိမ် အနက်ပေးရာ၌ ဝေ,သို့မဟုတ်, တထာပုဒ် လောက်မျှ အတိုကောက်အားဖြင့်ဖြစ်စေ, လိုက်သင့်သောပုဒ်များ နှင့် တကွ ဥပမေယျ ဝါကျရှိပုဒ်တို့ကို လိုက်စေ၍ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ အားဖြင့် ဖြစ်စေ အနက်ပေးနိုင်သည်။

စံနမူနာ

(က) ယထာ ဘိက္ခု ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ (ဥပမာန ဝါကျ)

(ခ) ဝေ သာမဏေရောပိ (ဥပမေယျ ဝါကျ)

(ခ) သာမဏေရောပိ၊ သည်လည်း။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။ ကောဝိယ၊ အဘယ်သူသွားသကဲ့သို့နည်း။

(က) ဘိက္ခု၊ သည်။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ ယထာ။ ကဲ့သို့။

(ခ) ဝေ တထာ။ ထို့ အတူတည်း။ ဝါ ဝေ တထာ၊ ထို့အတူ။ သာမဏေရောပိ၊ သည်လည်း။ ဝိဟာရံ၊ သို့။ ဂစ္ဆတိ၊ ၏။

ကာရဏဖလဝါကျ ပရိဝတ္တန ယောဇနာ,

(က) ဣတိ မေ ဘာသမာနဿ၊
အဘိဓမ္မ ကထံ ဣမံ။
အဝိက္ခိတ္တာ နိသာမေထ၊ (ဖလဝါကျ)

(ခ) ဒုလ္လဘာ ဟိ အယံ ကထာ။ (ကာရဏ ဝါကျ) (ဋ္ဌ–၂)

(က) ဣတိ ဤသို့။ "အပနေတွာ တတော ဘာသံ" အစရှိသော စကားအစဉ်ဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားအားဖြင့်။ ဘာသမာ- နဿ၊ ဆိုလတ္တံ့ သော။ မေ၊ ငါ၏ ဣမံ ဤဒိသံ၊ ဤသို့သဘော ရှိသော။ အဘိဓမ္မကထံ၊ အဘိဓမ္မာ အဋ္ဌကထာကို။ အဝိက္ခိ- တ္တာ။ မပျံ့လွင့်သော၊ စိတ်ရှိကုန်သည်။ ဟုတွာ၊ ဖြစ်၍။ ဝါ၊ ဖြစ်ကုန်၍။ တုမှေ သာဓဝေါ၊ သင်သူတော်ကောင်းတို့သည်။ နိသာမေထ၊ နာလင့်ကြကုန်လော့။

http://www.dhammadownload.com

ကသ္မာ၊ အဘယ်ကြောင့်။။ အဝိက္ခိတ္တာ၊ ၍။ နိသာမေထ၊ ကုန်မည်နည်း?။

(၁) အယံ ဤဒိသာ၊ ဤသို့သဘောရှိသော။ ကထာ၊ ငါ၏ အဋ္ဌက-ထာသည်။ ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ ဒုလ္လဘာ၊ ရခဲသည်။ ဟောတိ၊ ၏။

(က) တသ္မာ၊ ထို့ကြောင့်။ အဝိက္ခိတ္တာ၊ ၍။ နိသာမေထ၊ ကုန်လော့။

ဤ၌ ဖလဝါကျဖြစ်သော (က) ဝါကျကို မူလရှိရင်းစွဲအတိုင်း ရှေးဦးစွာ တစ်ကြိမ်အနက်ပေး၊ ထို့နောက် အမေးပုစ္ဆာဝါကျအနေဖြင့် ဒုတိယအကြိမ် အနက်ပေး၊ နောက်ဆုံး၌ နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် (ဝါ) လဒ္ဓဂုဏဝါကျအနေဖြင့် တတိယအကြိမ် အနက်ပေးသောကြောင့် ထိုဖလဝါကျကို သုံးကြိမ်သုံးခါ အနက် ပေးသဖြင့် သုံးထပ်ကိန်း အနက် ပေးသည်ဟုခေါ်ရ၏။

[ဤဂါထာအဆုံး၌ ကထာတိဟု ဣတိသဒ္ဒါထည့်၍ ပါရှိခဲ့သော "ဣတိ ရတနတ္တယ ပဏာမစသည်ဆိုရာ စကားတစ်ရပ် အပြီးသတ်တည်း" ဟု ဣတိကို အနက်ပေးပါ။]

(က) သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ (ဖလဝါကျ)

(၁) နီလဝတ္ထယောဂတော နီလဝတ္ထံ ဝိယ။ (ကရဏဝါကျ)

(ဠ - ၁၃)

(၁) နီလဝတ္ထယောဂတော၊ ညိုသောအဆင်းနှင့် ယှဉ်သောကြောင့်၊ နီလ ဝတ္ထံ၊ အဝတ်ကို နီလ ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ ဝိယ။ ဆိုအပ်သကဲ့သို့။

(က) တထာ၊ ထို့အတူ။ သမ္ပသာဒနယောဂတော၊ သဒ္ဓါနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်။ ဈာနမ္ပိ၊ ဈာန်ကိုလည်း။ သမ္ပသာဒနံ၊ သမ္ပသာဒန-ဟူ၍။ ဝုစ္စတိ၊ ဆိုအပ်၏။ (ဝုစ္စတိ၏ကတ္တား ဘဂဝတာ ထည့်ပါ)

ဥပမာန ဥပမေယျ ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်၊

(က) သဗ္ဗံ ထ မန္တရဟိတံ၊ (ဖလဝါကျ)

(၁) န နု ရိတ္တာ သဗ္ဗသာဒါရာ။ (ကရဏဝါကျ) (ဠ-၅၆)

(က) သဗ္ဗံ၊ အလုံးစုံသော။ တံ သမ္ပတ္တိဇာတံ၊ ထိုပြည့်စုံသော ကျေးဇူးအပေါင်းသည်။ အန္တရဟိတံ၊ ကွယ်ပျောက်လေပြီ။

http://www.dhammadownload.com

ကသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်၊ သဗ္ဗံ၊ သော၊ တံ သမ္ပတ္တိဓာတံ။ သည်၊ အန္တရ ဟိတံ။ နည်း ?။

(ခ) ယသ္မာ၊ အကြင်ကြောင့်။ သဗ္ဗသဒ္ဒါရှာ၊ အလုံးစုံသော သဒ္ဒါရ တရားတို့သည် ရိတ္တာ၊ အချည်းအနှီးတို့သည်။ ဟောန္တိ န နု၊ ဖြစ်ကုန်သည် မဟုတ် လော။

(က) တသ္မာ၊ ထိုသို့ အချည်းအနှီးသာဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သဗ္ဗံ။ သော။ တံ သမ္ပတ္တိဓာတံ။ သည်။ အန္တရဟိတံ။ ပြီ။

[ဤ၌လည်း ဖလဝါကျကို သုံးထပ်ကိန်းအနက်ပေး]

ဤဂါထာအဆုံး၌လည်း ဣတိ၊ သဒ္ဒါပါရှိခဲ့သော် – ဣတိ – ဒီပက်ရာ ဗုဒ္ဓဝင် အပြီးတည်းဟု ဣတိကို အနက်ပေး။

ဤပုံစံ၌ မူရင်းပါဠိဝယ် ယသ္မာ, တသ္မာ မပါ၊ ထည့် ယောဇနာရသည်။

မူရင်းပါဠိ၌ပင် ယသ္မာ, တသ္မာ ပါနေရာဝယ် ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ပေးပုံ ကား –

(က) ယသ္မာ ပနေသာ ဥပ္ပဋ္ဌမာနာ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ မနံ ဝိလေ ခန္တီ ဝိယ၊ (ကာရဏ ဝါကျ)

(ခ) တသ္မာ မနောဝိလေခေါတိ ဝုတ္တာ။ (ဖလဝါကျ) (ဋ္ဌ – ၃၀၁)

(ခ) ပန၊ ထိုမှတစ်ပါး။ သော။ ဤဝိစိကိစ္ဆာကို။ မနောဝိလေ– ခေါတိ၊ မနောဝိလေခေါ ဟူ၍။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ပြီး။

ကသ္မာ။ ကြောင့်။ ဝုတ္တာ။ နည်း။ (ဤကားလိုရင်းမျှသာ၊ တစ်နည်း အစုံပေးသော်–)

ကသ္မာ ကြောင့်။ သော–ကို၊ မနောဝိလေခေါတိ–ဟူ၍၊ ဘဂဝတာ– သည်။ ဝုတ္တာ – နည်း ?။ (အမေးထည့်)

(က) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော။ ဤဝိစိကိစ္ဆာ၊ သည်။ ဥပ္ပဋ္ဌမာနာ၊ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ အာရမ္မဏံ၊ ကို။ ဂဟေတွာ၊ ၍ မနံ ကို။ ဝိလေခန္တီ ဝိယ၊ ရေးခြစ်၏သို့၊ ဟောတိ၊ ၏။

http://www.dhammadownload.com

(၁) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော၊ ကို။ မနောဝိလေခေါတိ၊ ဟူ၍ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တာ၊ ပြီ။

(မှတ်ချက် ။ ။ ယသ္မာ၊ တသ္မာ အစုံပါသော ဝါကျများကို အပြန်အလှန်အနက် ယောဇနာရာ၌ –

၁။ တသ္မာ ထိုင်သော နောက်ဝါကျကို "တသ္မာ" မှ တစ်ပါး ကျန်ပုဒ်များ အားလုံး အနက်ပေးပါ။

၂။ ထို့နောက် ကသ္မာနှင့် ထိုတသ္မာ ထိုင်သော ဝါကျအဆုံး အနက် ပေးရသော ကြိယာပုဒ် တွဲ၍ အမေးထုတ်။
ဥပမာ ကသ္မာ အာဟ, ကသ္မာ ဝုတ္တံ, ကသ္မာ ဂစ္ဆတိ, စသည်။
(ကျကားဆိုလိုရင်းမျှသာတည်း။ တစ်နည်းစုံလင်အောင် ပေးလျှင်- တသ္မာမပါစေဘဲ ဖလဝါကျရှိပုဒ်များနှင့် ထည့်သင့်လိုက်သင့်သော ပုဒ် များကိုလည်း ထည့်လိုက်ကာ အမေးပုစ္ဆာထုတ်။

၃။ ထို့နောက် ယသ္မာနှင့်တကွ ယသ္မာ ထိုင်သော ရှေ့ဝါကျကို အနက် ပေး။

၄။ ထို့နောက် တသ္မာနှင့် တကွ တသ္မာ ထိုင်သော နောက်ဝါကျကို ဒုတိယအကြိမ် ထပ်မံ၍ အနက်ပေးပါ။)

စံပြပုံစံ

(က) ယသ္မာ ဘိက္ခု ဂါမံ ပိဏ္ဍာယ ပါဝိသိ၊

(ခ) တသ္မာ သော ပိဏ္ဍပါတံ လဘတိ။

(ခ) သော၊ ထိုရဟန်းသည် ပိဏ္ဍပါတံ၊ ဆွမ်းကို။ လဘတိ၊ ရ၏။ ကသ္မာ ကြောင့်၊ လဘတိ၊ နည်း ?။

(တစ်နည်း) ကသ္မာ–ကြောင့်၊ သော၊ သည်၊ ပိဏ္ဍပါတံ၊ ကို၊ လဘတိ၊ နည်း။။

(က) ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဘိက္ခု၊ သည်။ ဂါမံ သို့။ ပိဏ္ဍာယ၊ ဆွမ်းအလို့ငှာ။ ပါဝိသိ၊ ဝင်ပြီ။

(က) တသ္မာ၊ ကြောင့်။ သော၊ သည်။ ပိဏ္ဍပါတံ၊ ကို။ လဘတိ။ ၏။

တေနာဟဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ပေး

(က) ဣမေ အဋ္ဌ အာဒီနဝေ ဒိသွာ မဟာသတ္တော ပဏ္ဏသာလံ ပဇဟိ (ဖလဝါကျ)

http://www.dhammadownload.com

(၁) တေနာဟ "အဋ္ဌ ဒေါသ သမာကိဏ္ဏံ, ပဇဟိံ ပဏ္ဏ-သာလက" န္တိ။ (ကာရဏဝါကျ) (၄-၄၁)

(က) ဣမေ အဋ္ဌ အာဒီနဝေ၊ ဤရှစ်ပါးသော အပြစ်တို့ကို။ ဒိသွာ၊ မြင်၍။ မဟာသတ္တော၊ ဘုရားလောင်းသည်။ ပဏ္ဏသာလံ၊ သစ်ရွက်မိုးသော ကျောင်းကို။ ပဇဟိ၊ စွန့်ပြီ။

ကေန ကာရဏေန ၊ အဘယ်သို့သော အကြောင်းကြောင့်။ ဣမေ အဋ္ဌ အာဒီနဝေ၊ တို့ကို ။ ဒိသွာ၊ ၍။ မဟာသတ္တော၊ သည်။ ပဏ္ဏသာလံ၊ ကို။ ပဇဟိ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်သနည်း။

(ခ) ယေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။ သုမေဓဘူတော၊ သုမေဓာ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော။ ဘဂဝါ၊ သည်။ အဋ္ဌ ဒေါသသမာကိဏ္ဏံ ပဇဟိံ ပဏ္ဏသာလကန္တိ အဋ္ဌ။ ပ။ ကံဟူ၍။ အာဟ၊ ဟောတော်မူ၏။ ဝါ၊ ပြီ။ တေန ကာရဏေန၊ ကြောင့်။

(က) ဣမေ အဋ္ဌ အာဒီနဝေ ၊ တို့ကို။ ဒိသွာ၊ ၍။ မဟာသတ္တော၊ သည်။ ပဏ္ဏသာလံ၊ ကို။ ပဇဟိ၊ ပြီ။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်ပါ၏။

[မှတ်ချက် ။ ။ တေနာဟ ဝါကျကို ဝါကျပရိဝတ္တန အနက်ပေးရာ၌ -

၁။ တေနာဟ ဝါကျ၏ ရှေ့ရှိဝါကျကို ရှေးဦးစွာ ရှိရင်းစွဲ အတိုင်း အနက်ပေး။

၂။ ထို့နောက် ကေန ကာရဏေနထည့်၍ ယင်းဝါကျကို ဒုတိယ အကြိမ် ထပ်မံအနက်ပေးပြီးအဆုံး၌ ဣတိ ဝိညာယတိ, ထည့်ကာ အမေးပုစ္ဆာ ဝါကျအဖြစ် အနက်ပေး။

၃။ ထို့နောက် ယေန ကာရဏေန ထည့်၍ တေနာဟ နောင်ရှိသော အာကာရဝါကျကို အနက်ပေးပြီးလျှင် တေနာဟ မှ အာဟကို အနက်ပေး။ (တေနချန်ထား)

၄။ ထို့နောက် တေနာဟမှတေနကို ကာရဏေနနှင့် တွဲထည့်ကာ အနက် ပေးပြီးလျှင် ယခင်တေနာဟ ရှေ့ရှိဝါကျကို တတိယ အကြိမ် ထပ်မံ အနက်မေးပြီးနောက် ဣတိဝိညာယတိ ထည့်ကာ အဆုံး သတ် နိဂုံးအုပ် အနက်ပေးပါလေ]

http://www.dhammadownload.com

နိယမာနိယမ ဝါကျပရိဝတ္တန ယောဇနာ

(က) တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ၊ (နိယမဝါကျ)

(ခ) ယထာ ယေ မေ အန္တရာယိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ၊ တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယ။ (အနိယမဝါကျ) (ဌ-၂၅)

(ခ) ယထာ ယေန ပကာရေန၊ အကြင်သို့သော အပြားအားဖြင့်။ အန္တရာယိကာ၊ ချမ်းမင်္ဂဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုတတ်ကြကုန်သော။ ယေ ဣမေ ဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့ကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တာ၊ ဟောတော်မူအပ်ကုန်ပြီ။ တေ ဓမ္မေ၊ ထိုတရားတို့ကို။ ပဋိသေဝတော၊ မှီဝဲသူအား။ တေ ဓမ္မာ။ ထိုတရားတို့သည်။ အန္တရာယာယ၊ ချမ်းမင်္ဂဖိုလ်၏ အန္တရာယ်ကို ပြုခြင်းငှာ။ နာလံ န သမတ္ထာ၊ မစွမ်းနိုင်ကုန်။

(က) တထာ တေန ပကာရေန၊ ထိုသို့သော အပြားအားဖြင့်။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဒေသိတံ၊ သော။ ဓမ္မံ ကို။ အဟံ၊ သည်။ အာဇာနာမိ၊ သိ၏။

ဤ၌ ယေ, တေ – တို့ကား အစဉ်အတိုင်းနေ၍ ဝါကျပရိဝတ္တန ယောဇနာနည်း မရ။ တထာ – ပါသောဝါကျနှင့် ယထာ – ပါသော ဝါကျတို့သာ အစဉ်အတိုင်း မနေသော ကြောင့် ဝါကျပရိဝတ္တနယောဇနာနည်း ရသည်။

(က) န ထေ သုခံ ပဇာနန္တိ၊ (နိယမဝါကျ)

(ခ) ယေ န ပဿန္တိ နန္ဒနံ၊ (အနိယမဝါကျ) (ဌ -၈၃)

(ခ) ယေ ဇနာ၊ အကြင်သူတို့သည်၊ နန္ဒနံ၊ နတ်တို့ ပျော်ရာနန္ဒဝန် ဉယျာဉ်သာကို။ န ပဿန္တိ၊ မမြင်ဘူးကြကုန်။

(က) တေ ဇနာ၊ ထို နန္ဒဝန် ဉယျာဉ်သာကို မမြင်ဘူးကြ ကုန်သော သူတို့သည်။ သုခံ ကာယိကသုခ, စေတသိကသုခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဣဋ္ဌ ဖြစ်သော ရူပါရုံ စသည်တို့၏ တည်ရာကို။ န ပဇာနန္တိ၊ မသိကုန်။

ဒဠှီယဒဠှီကရဏ ဝါကျ ပရိဝတ္တန ယောဇနာ

(က) ရာဇာ ဣဿရဝတာယ ဝိဿဝိတာယ သာမိ ဟုတွာ ဣစ္ဆိ တိစ္ဆိတံ ဘုဉ္ဇတိ၊ (ဒဠှီယဝါကျ)

(ခ) တတ္ထ ဟိ သူဒဿ ဘတ္တဝိမံသနမတ္တမိဝ အဝသေသဓမ္မာနံ အာရမ္မဏ ရသဿ ဇေဒေသာနုဘဝနံ။ (ဒဠှီကရဏဝါကျ) (ဌ- ၁၅၃)

http://www.dhammadownload.com

(က) ရာဇာ၊ သည်။ ဠာသာရဝတာယ၊ အစိုးရခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်။ ဝိဿဝိတာယ၊ ထိုက်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်၊ သာမိ၊ အရှင်သည်။ ဟုတွာ၊ ၍။ ဠစ္ဆိတိစ္ဆိတံ၊ လိုအပ် လိုအပ်သည်ကို။ ဘုဥ္ဇတိ၊ စား၏၊ ဠတိ၊ ဤသို့။ နိယုတ္တိတံ၊ ယုတ္တိကင်းသော။ ယံ ဒဠ္ဌိယဝစနံ၊ အကြင်ဒဠ္ဌိယ စကားကို။ မယာ၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ပြီ။ နိယုတ္တိကံ၊ သော။ တံ ဒဠ္ဌိယဝစနံ။ ကို။ သယုတ္တကေန၊ ယုတ္တိရှိသော။ ဠာမိနာ ဒဠ္ဌိကရဏ ဝစနေန၊ ဤဆို လတ္တံ့ သော ဒဠ္ဌိကရဏစကားဖြင့်။ ဟိ - သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဝါ၊ ဟိယုတ္တံ၊ သင့်၏။

ကေန အဘယ်စကားဖြင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ ဟိ-သစ္စံ၊ သနည်း။ ဝါ၊ ဟိယုတ္တံ၊ သနည်း။ ဠတိ၊ ဤသို့။ စေ ပုစ္ဆေယျ၊ အကယ်၍ မေးငြားအံ့။

(ခ) တတ္ထ တေသု (တာသု) သေသမေ့ ဝေဒနာသု၊ ထိုဝေဒနာမှ ကြွင်းသော တရား, ဝေဒနာတို့တွင်။ သူဒသာ၊ စားဖိုသည်၏၊ ဘတ္တဝိမံသန မတ္တ မိဝ၊ ထမင်းကိုစုံစမ်းခြင်းမျှကဲ့သို့။ အဝသေသဓမ္မာနံ၊ ဝေဒနာမှ ကြွင်းသော တရားတို့၏။ အာရမ္မဏရသသာ။ အာရုံ၏ အရသာကို။ ကဒေသာနုဘဝနံ၊ တစ်စိတ်ကို ခံစားခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ၏။

ဠတိ၊ ဤသို့။ သယုတ္တိကေန၊ သော။ ဠာမိနာ ဒဠ္ဌိကရဏဝစနေန၊ ဤဒဠ္ဌိကရဏ စကားဖြင့်။ ဝါ၊ ကြောင့်။ သစ္စံ၊ မှန်၏။ ဝါ - ယုတ္တံ၊ သင့်၏။ ဠတိ၊ သို့။ ဝိဿဇ္ဇေယျ၊ ဖြေဆို ရာ၏။

မှတ်ချက် ။ ။ ဒဠ္ဌိယ, ဒဠ္ဌိကရဏ ဝါကျတွေ့တိုင်း ဝါကျပရိဝတ္တန နည်းအရ ယောဇနာ သည်ရှိသော် -

၁။ ရှေးဦးစွာ ရှိရင်းစွဲ ဒဠ္ဌိယဝါကျကို အနက်ပေးပါ။
၂။ ထို့နောက် - ဠတိ န ယုတ္တိကံ ယံ ဒဠ္ဌိယဝစနံ မယာ ဝုတ္တံ၊ နိယုတ္တိကံ တံ ဒဠ္ဌိယဝစနံ သယုတ္တိကေန ဠာမိနာ ဒဠ္ဌိကရဏဝစနေန ဟိသစ္စံ, ဟိယုတ္တံ ဝါ, ကေန ဟိသစ္စံ, ဟိယုတ္တံ ဝါ ဠတိ စေ ပုစ္ဆေယျ - ဤထည့်ပါဠ် တို့ကို အနက်ပေးပါ။
၃။ ထို့နောက် ရှိရင်းစွဲ ဒဠ္ဌိကရဏဝါကျကို အနက်ပေးပါ။
၄။ ထို့နောက် ဠတိ ဠာမိနာ သယုတ္တိကေန ဒဠ္ဌိကရဏဝစနေန သစ္စံ, ယုတ္တံ ဝါတိ ဝိဿဇ္ဇေယျ - ဟူသောပါဠ်ကို ထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

(အထက်ပါပြခဲ့ပြီး ပုံစံအနက်ကိုလည်း ကြေညက်သဘောပေါက်ပါစေ)

http://www.dhammadownload.com

ဧသော ဝ နယော-ရှိရာ၌ (ပုဒ်ဖြတ်)အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] ဧသော၀ နယော၊ ပုဒ်သဘောမှာ။ ထင်စွာ ဧဝ,ဣဝအနက်၊ နှစ်ချက်ခွဲ၍ သမ္ဗန်မြဲ။ (ဘုရားကြီးနိယံ-၇၁)

[ဧသော၀ နယော ကို-ဧသော+ဧဝ နယော ဟု လည်းကောင်း၊ ဧသော+ဣဝနယောဟု လည်းကောင်း နှစ်နည်း ပုဒ်ဖြတ်ပါ။]

ပထမနည်းအလို-ဧသော၀ နယော-ဧသော ဧဝ နယော- ဤနည်းကိုသာလျှင်၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။)

ဒုတိယနည်းအလို- ဧသော၀ နယော-ဧသော ဣဝ နယော- ဤနည်းကဲ့သို့သောနည်းကို၊ (ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။)ဟု အနက်သမ္ဗန်။

ယထာ,တထာ ဥပမာ မဟုတ်ရာ၌ အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] ယထာ တထာ၊ ဥပမာ မဟုတ်၊ ယင်းသို့ ထုတ်မူ၊ တထာ စပ်ရာ (ဧဝံ စပ်ရာ) ကြိယာသည်၊ မှန်စွာ လက္ခဏာ ဖြစ်မြဲ။ (ဘုရားကြီးနိယံ-၉၇)

ပရေသံ ဥပကာရ ကရဏေ ဒါနာဒိနာ အာကာရေန ယထာ န သမ္ပသာရိယတိ၊ ဧဝံ အာဝရိတွာ ဂဟိတ ဘာဝေါ စိတ္တဿ။ (နွ-၄၀၇)

ပရေသံ၊ သူတစ်ပါးတို့အား။ ဥပကာရ ကရဏေ၊ ကျေးဇူးပြုခြင်း၌။ ဒါနာဒိနာ၊ အလှူ အစရှိသော။ အာကာရေန၊ အခြင်းအရာဖြင့်။ ယထာ၊ အကြင်သို့သော အခြင်းအရာဖြင့်။ ဂဟိတော၊ ယူအပ်သည် ရှိသော်။ ဝါ၊ အာဝရိတော၊ ပိတ်ပင်အပ်သည်ရှိသော် (ပြင်ထည့်)။ န သမ္ပသာရိယတိ၊ မပြန့်။

ဧဝံ တထာ၊ ထိုအခြင်းအရာဖြင့်။ စိတ္တဿ၊ စိတ်၏။ အာဝရိတွာ၊ ပိတ်ပင်၍။ ဂဟိတဘာဝေါ၊ ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်တည်း။

ဤ၌ ယထာ-တထာသည် ဥပမာ ဥပမေယျ မဟုတ်၊ ဧဝံစပ်ရာ၌ ဂဟိတကို ဂဟိတောဟု လည်းကောင်း, အာဝရိတွာကို အာဝရိတောဟု လည်းကောင်း လက္ခဏာ ပြင်ထည့်ရသည်။ နေရာတိုင်း ဤနည်းချည်းတည်း။ တထာနှင့် ဧဝံကား ဤနေရာမျိုးမှာ အတူတူ။

http://www.dhammadownload.com

ဏ္ဍ သိယာ အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] ဏ္ဍ သိယာ၊ ရှိတုံပါမူ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ သမ္ဘန္ဓဟု၊ ကတ္တု
သုံးပါး၊ ထည့်ပြားမလွဲ သမ္ဗန်မြဲ။ (၄င်း-၅၄)

(၁) ဌတ္ဍာ(ကြိယာဝိသေသန)၊ (၂) စော်ဒကဿ (သမ္ဗန်)၊ (၃) စောဒနာ၊ (ကတ္တား)၊ ပေါင်း ဤသုံးပါးထည့် အနက်ပေး။

ဏ္ဍာဟာ အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] ဏ္ဍာဟမှာ၊ ကြိယာဝိသေသန၊ ကတ္တုမျှနှင့်၊ ကမ္မနှစ်ချက်၊
ထည့်ကာစွက်၍, အနက်သမ္ဗန်မြဲ။ (၄င်း-၅၅)

(၁) ဌတ္ဍာ (ကြိယာဝိသေသန)၊ (၂) စောဒကော (ကတ္တား)၊ (၃) ခတံ စောဒနာဝစနံ (ကံ)၊ ပေါင်း ဤသုံးပါးတို့ကို ထည့်၍ အနက်ပေး။

ဝုစ္စတေ အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] ဝုစ္စတေပုဒ်၊ အဖြေထုတ်ရာ၊ အာခေလည်းကောင်း၊ တစ်
ကြောင်းသမ္ဗန်၊ ကံနှင့်ကတ္တား၊ လေးပါးစွက်၍, အနက်
သမ္ဗန်မြဲ။ (၄င်း-၅၇)

၁။ ဏ္ဍ၊ ဤအရာ၌။ ဝါ၊ ဤအမေး၌ (အာခာရ)။
၂။ စောဒကဿ၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏။ ဝါ-စောဒနာယ၊ စောဒနာ၏ (သမ္ဗန်)။
၃။ ပရိဟာရော၊ အဖြေကို (ကံ)။
၄။ မယာ၊ သည်။ (ကတ္တား)။ ပေါင်း ဤလေးမျိုးထည့် အနက်ပေး။

ပဋိသေဓ နှစ်ချက်ရှိရာ၌ အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] (က) နှစ်ခုပဋိသေဓေ၊ ခွဲဝေမရှိ၊ နက်ပေးဘိမူ၊ ပကတိအနက်၊
ထွက်အောင်သမ္ဗန်မြဲ။ (၄င်း-၁၁၃)
(ခ) မပေါင်းရောဘဲ၊ ခွဲ၍တစ်ခါ၊ သမ္ဗန်ပါမူ၊ ကြိယာနှောင်,
ဝေဆောင်မြဲ။ (၄င်း-၁၁၄)

http://www.dhammadownload.com

(ကိံပန အညေယံ ဗုဒ္ဓါနံ အယ မာနူဘာဝေါ
နတ္ထီတိ) နော နတ္ထိ။ (၄-၅၈)

( ) ဤအတွင်းရှိ ပါဌ်အနက် ဆောင်ပုဒ်နှင့်မဆိုင်၊ ရိုးရိုးအနက်ပေး။

(ခ) ဆောင်ပုဒ်အရ-နတ္ထိ၊ မရှိသည်ကား။ နော၊ မဟုတ်။ အတ္ထိ-ဝေ၊ ရှိသည်သာ-ဟုပေး။

(က) ဆောင်ပုဒ်အရ-နော နတ္ထိ၊ ရှိ၏ ဟုပေး။
"နော စ နူပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ဆဲ" ဟူသော ယမုက်အရကောက်
(နှာ-၇၀)ကို မှီသည်။

ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တိ(နိဗ္ဗတ္တတိ)ရှိရာ၌ အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] ဟုတွာနိဗ္ဗတ္တိ၊ ရှိသည်ပုဒ်ထွက်၊ ဘော-အနက်ကို၊ ကိုင်လျက်
စွဲထုတ်၊ သက္ကောပုဒ်မှီ၊ ဆင်ဦအနက်၊ ဟောပုဒ်ထွက်၊
သက်သေ ပထမာ။ (တောင်တွင်းနိယံ-၁၄၁)

ယက္ခော ဝါ ပေတော ဝါ မဟာအဇဂရော ဝါ ဟုတွာ
နိဗ္ဗတ္တတိ။ (၄-၄၀၆)

ယက္ခော ယက္ခသဝါ၊ ဘီလူး၏ လည်းကောင်း။ ပေတော ပေတ-သဝါ၊ ပြိတ္တာ၏ လည်းကောင်း။ မဟာအဇဂရော မဟာအဇဂရသ-ဝါ၊ စပါးကြီးမြွေကြီး၏ လည်းကောင်း။ (ယက္ခော စသော ပထမန္တပုဒ်များကို ဆဋ္ဌျတ္ထ ခေါ် သာမျတ္ထ သမ္ဗန္ဓတ္ထ-ပေးသည်)။ ဟုတွာတာဝေန၊ အဖြစ်ဖြင့်။ (ဟုတွာကို ဘောအနက် ခေါ် ဘာဝအနက် ပေးသည်)။ ဝါ ဟုတွာ၊ ဖြစ်သည်ရှိသော်။ နိဗ္ဗတ္တတိ၊ ဖြစ်၏။

ယဒိ ဇေ ရှိရာ၌ အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] ယဒိဝေမ်း (ဇေ)၊ နှစ်ပါးပြွမ်းမှု၊ အစွမ်းအလျောက်၊ အပြစ်
ကောက်၍၊ အောက်စကားကို၊ မှတ်သားကိုင်လျက်၊ ယဒိ-
ထက်ဝယ်၊ စွက်သည်ကြိယာ၊ အသစ်ရှာ၊ ဇေနော်က်မှာ၊
သတိလာ၊ သန္တေသုလည်း တစ်ခါတစ်ရံ။ (ရှင်တိပိဋကာနာဂ
နိယံ-၂၅)
ယဒိဇေ နာမမတ္တ မေဝေတံ ဟောတို။ (၄-၂၈၃)

http://www.dhammadownload.com

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ အတ္ထိ ဝါ၊ ရှိသည်မှုလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ မာအတ္ထိဝါ၊ မရှိသည်မှုလည်း။ ဟောတု၊ ဖြစ်စေ။ အယံသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ သည်။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ယေဝ နာမ၊ မည်သည်သာလျှင်။ ယဒိသိယာ၊ အကယ်၍ဖြစ်ငြားအံ့။ ဧဝံသတိ၊ သော်။ တေသမ္မာဒိဋ္ဌိတိဝစနံ၊ ဤသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဟူသောစကားသည်။ နာမမတ္တမေဝ၊ အမည်မျှသည်သာလျှင်။ ဟောတိ၊ ၏။

ကိဉ္စာပိ ရှိရာ၌ အနက်ပေးနည်း

[ဆောင်] ကိဉ္စာပိငုံ၊ ပတ်တိုင်းရုံ၊ တင်တုံစောဒက၊ အာဘော်ပြ။
(ရွှေရေးဆောင်နိယံ-၆၄)

ဣမေသံဝိဒ္ဓိန္နမ္ပိ ဒုကာနံ ကိဉ္စာပိ အတ္ထတော နာနတ္တံ နတ္ထိ၊ ဒေသနာ ဝိလာသေနိ ပန တထာ ဗုဇ္ဈန္တာနံဝါ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယ ဝသေန ဝုတ္တာ။ (ဋ္ဌ-၇၉)

စောဒနာ သောမနဿနည်းဖြင့် အနက်ပေးပုံ

ဒွိန္နမ္ပိ၊ ကုန်သော။ ဣမေသံဒုကာနံ၊ တို့၏။ အတ္ထတော၊ အားဖြင့်။ နာ နတ္တံ၊ သည်။ နတ္ထိ နနု၊ မရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ (စောဒကာ-ဘောဂ)။ အထ၊ ထိုသို့ မရှိသည် ဖြစ်ပါလျက်။ တသ္မာ၊ အဘယ့်ကြောင့်။ ဣမေဒွေဒုကာ၊ ဤနှစ်ပါးကုန်သော သဟေတုကဒုက်၊ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက် တို့ကို။ (ဝုတ္တကံ)ဘဂဝတာ၊ သည်။ (အဝုတ္တကတ္တား) ဝုတ္တာ၊ ဟောတော် မူအပ်ကုန်သနည်း။ (စောဒနာပက္ခ) ဣတိအယံ၊ ဤ ဆိုအပ်ပြီးသည်ကား။ စောဒနာ၊ တည်း။

(စ၊ ဆက်။) ဒွိန္နမ္ပိ၊ ကုန်သော။ ဣမေသံဒုကာနံ၊ တို့၏။ အတ္ထတော၊ အားဖြင့်။ နာနတ္တံ၊ သည်။ ကိဉ္စာပိနတ္ထိ၊ အကယ်၍ကား မရှိ၏ရှင်။ ပန တထာပိ၊ထိုသို့မရှိသော်လည်း။ ဒေသနာဝိလာသေန ဝါ၊ဖြင့်လည်းကောင်း။ ဝါ၊ ကြောင့် လည်းကောင်း။ တထာ ဗောဟိပကာရေဟိ၊တို့ဖြင့်။ဗုဇ္ဈန္တာနံ၊ ကုန်သော။ ပုဂ္ဂလာနံ၊ တို့၏။ အဇ္ဈာသယဝသေနဝါ၊ ဖြင့် လည်းကောင်း။ ဝါ၊ ကြောင့် လည်းကောင်း။ (ပရိဟာရဘောဂ) ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တာ၊ ၏။ (ပရိဟာရပက္ခ) ဣတိအယံ၊ ကား။ သောနော၊ သောနော တည်း။ ဝါ၊ ပရိဟာရော၊ အဖြေတည်း။

http://www.dhammadownload.com

[မှတ်ချက်။ ။ဤကဲ့သို့ ကိဋ္ဌာပိဝါကျကို အနက်ပေးရာ၌ ကိဋ္ဌာပိဖြုတ်၍ နန္ဒထည့်ကာ ကိဋ္ဌာပိ ထိုင်ရာဝါကျကို ရှေးဦးစွာ အနက်ပေးပြီးနောက် ကိဋ္ဌာပိဝါကျနောက်ရှိ အဖြေပရိဟာရဝါကျကို အထကသွာ၊ အထကိမတ္တံ၊ အထကထံ၊ စသည် သင့်တော်သလို ထည့်ပြီးအနက်ပေးပါ။ ယင်းစောဒနာဝါကျ-အဆုံး၌၊ ဣတိအယံစောဒနာ ထည့်၍အနက်ပေးပါ။ ထိုနောက် ရှိရင်းစွဲ ကိဋ္ဌာပိဝါကျနှင့် ယင်းဝါကျနောက်ရှိ ပရိဟာရဘောဂ ပရိဟာရဝါကျတို့ကိုလည်း ရှိရင်းစွဲအတိုင်းအနက်ပေးပြီး အဆုံး၌ဣတိအယံ သောဓနာ (ဝါ) ပရိဟာရောကိုထည့်၍ အနက်ပေးပါ။]

ကေဝလ ဒဗ္ဗာပေက္ခ အနက်ပေးနည်း

ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ (ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခ အနက်)

ဗုဒ္ဓေါ၊ သစ္စာလေးပါးတရားကို သိတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ (သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခ အနက်၊ ဝါ၊ သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခ သင်္ကေတ, ဝေါဟာရအနက်)။

ပုရိသော၊ ယောကျ်ားသည်။ (ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခတ္ထ)။

ပုရိသော၊ မိဘတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ပြည့်စေတတ်သော ယောကျ်ားသည်။ (သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခတ္ထ၊ ဝါ၊ သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခ သင်္ကေတ, ဝေါဟာရတ္ထ)။

[မှတ်ချက်။ ။သင်္ကေတ, ပညတ်, ဝေါဟာရဟူသော ဒြဗ်အနက် သက်သက် ရှင့်ဖော်ထုတ်,အနက်ပေးလျှင် ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခတ္ထ။ ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ် နက်တည်းဟူသော သဒ္ဒတ္ထကိုဖြစ်စေ၊ ဂုဏ်ဖြစ်သော အဓိပ္ပာယ်နက်ကိုဖြစ်စေ ဖော်ထုတ်လျက်၊ ပညတ်နက်နှင့် တွဲကာ အနက်ဖော်ထုတ်ပေးလျှင် သဂုဏ-ဒဗ္ဗာပေက္ခတ္ထ,သို့မဟုတ် သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခသင်္ကေတဝေါဟာရတ္ထ၊ ထို့ပြင် ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်ကို အဓိပ္ပာယတ္ထကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်ကို သဒ္ဒတ္ထသဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်ဟု လည်းခေါ်သည်။]

အောက်ဝါကိုလည်း ဆက်ရှုဝါဦး

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ (ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်၊ ဝါ၊ အဓိပ္ပာယတ္ထ ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်)။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သာလျှင် အလုံးစုံသော တရားတို့ကို သိတော်မူတတ်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ (သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခ အနက်, ဝါ, သဒ္ဒတ္ထသဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်)။

http://www.dhammadownload.com

အရဟံ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ (ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခတ္ထ၊ ဝါ, အဓိပ္ပာယတ္ထ ကေဝလဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်။)

အရဟံ၊ ပူဇော်အထူးကို ခံယူတော်မူထိုက်သော မြတ်စွာဘုရားသည်။ (သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခတ္ထ၊ ဝါ, သဒ္ဒတ္ထ-သဂုဏဒဗ္ဗာပေက္ခအနက်။)

ဥပရိက္ခာ ဥပမာ အနက်ပေး

တေသု လောဘော အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏော မက္ကဋာလေပေါဝိယ။ (ဠ-၂၉၁)

ဥပရိက္ခာအနက်။ တေသု၊ ထိုလောဘ, မောဟ နှစ်ပါးတို့တွင်။ လောဘော၊ သည်။ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏော၊ ငါ၏ ဥစ္စာ, ငါ့ဟာဟူ၍ အာရုံကို ဖမ်းကိုင်ခြင်း စွဲလမ်းခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ မက္ကဋာလေပေါ ဝိယ-မက္ကဋာလေပသဒိသံ၊ မျောက်နှဲစေးနှင့် တူစွာ။ (ဥပရိက္ခာအနက်) ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။

ဥပမာအနက်။ တေသု၊ တို့တွင်။ မက္ကဋာလေပေါ၊ မျောက်စေး နှဲသည်။ မက္ကဋံ၊ မျောက်ကို။ ဂဏှာတိ ဝိယ၊ ဖမ်းသကဲ့သို့။ တထာ၊ ထို့အတူ။ လောဘော၊ သည်။ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏော၊ ၏။

အဘိသင်္ဂရသော, တတ္တ ကပါလေ ခိတ္တမံသပေသိ ဝိယ။ (ဠ-၂၉၁)

ဥပရိက္ခာအနက်။ အဘိသင်္ဂရသော၊ အာရုံ၌ ရှေ့ရှု ကပ်ခြင်း, ငြိခြင်းကိစ္စရှိ၏။ တတ္တ ကပါလေ၊ အိုးကင်းပူ၌။ ခိတ္တမံသပေသိ ဝိယ ခိတ္တမံသပေသိ သဒိသံ၊ ချအပ်သော သားတစ်နှင့်တူစွာ။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။

ဥပမာအနက်။ တတ္တ ကပါလေ၊ ၌။ ခိတ္တမံသပေသိ၊ ချအပ်သော သားတစ်သည်။ အဘိသင်္ဂေါဝိယ၊ ရှေ့ရှုကပ်ငြိသကဲ့သို့။ တထာ၊ ထို့အတူ။ လောဘော၊ လောဘသည်။ အဘိသင်္ဂရသော၊ ၏။

အပရိစ္စာဂပစ္စုပဋ္ဌာနော, တေလဉ္ဇနရာဂေါဝိယ။ (ဠ-၂၉၁)

ဥပရိက္ခာအနက်။ အပရိစ္စာဂပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ မစွန့်မလွှတ်, မြဲစွာ စွဲလျက် လွှတ်စေ, ကျွတ်စေနိုင်ခဲသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဉာဏ်အား ရှေ့ရှု ထင်တတ်၏။ တေလဉ္ဇနရာဂေါ ဝိယ-တေလဉ္ဇန ရာဂသဒိသံ၊ ဆီ့မင် စွန်းခြင်းနှင့်တူစွာ။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဥဝမာအနက်။ တေလဥ္စနရာဂေါ၊ ဆီ, မင် စွန်း ခြင်းသည်။ အပရိစ္စာဂေါ ဝိယ၊ မစွန့်နိုင်, ကျွတ်စေနိုင်ခဲသကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ လောဘော၊ သည်။ အပရိစ္စာဂပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ၏။

ပရသမ္ပတ္တီသု စေတသော ဟတ္ထပ္ပသာရော ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ (ဋ္ဌ-၂၉၁)

ဥပရိက္ခ္ဓာအနက်။ ပရသမ္ပတ္တီသု၊ သူတစ်ပါးစည်းစိမ်တို့၌။ စေတသော၊ စိတ်၏။ ဟတ္ထပ္ပသာရော ဝိယ ဟတ္ထပ္ပသာရ သဒိသံ၊ ဥစ္စာထုပ်ကို ယူအံ့ဟု ဆန့်တန်းစမ်းသပ်သော ခိုးသူလက်နှင့်တူစွာ (ဥပရိက္ခ္ဓာအနက်)။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ မှတ်အပ်၏။

ဥဝမာအနက်။ စောရဿ၊ ခိုးသူ၏။ ပဟတ္ထပ္ပသာရော၊ ဥစ္စာထုပ်ကိုယူအံ့ဟု လက်ဆန့်တန်းစမ်းသပ်ခြင်းသည်။ ပဝတ္တတိ ဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့။ တထာ၊ တူ။ ပရသမ္ပတ္တီသု၊ တို့၌။ စေတသော၊ ၏။ ပဝတ္တိ၊ ဖြစ်ခြင်းသည်။ ဟောတိ၊ ၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ၊ ၏။

ဥပရိက္ခ္ဓာသက်သက် အနက်ပေးနည်း

ပတောဒေါ ဝိယ ပတောဒေါ။ (ဋ္ဌ-၂၉၁)

ပတောဒေါ ဝိယ-ပတောဒ သဒိသံ၊ လှံတံနှင့်တူစွာ (ဥပရိက္ခ္ဓာ)။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ပတောဒေါ၊ လှံတံနှင့်တူသော ပညာ။

ဝေ မယမ္ပိ လင်္ဂီ ဝိယာတိ လင်္ဂီ။ (ဋ္ဌ-၂၉၆)

ဝေ၊ ဤအတူ။ အယမ္ပိ၊ ဤမောဟသည်လည်း။ လင်္ဂီ ဝိယ-လင်္ဂီ သဒိသံ၊ တံခါးကျည်နှင့်တူစွာ (ဥပရိက္ခ္ဓာ)။ ဟောတိ၊ ဖြစ်တတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ လင်္ဂီ၊ မည်၏။

ဆရာတို့ထုတ်သော ပြယုဂ်တား

နာသာယ ကာကသဒ္ဒံ ဝိယ နိရတ္ထကသဒ္ဒံ မုဥ္စမာနာ သေယျံ ကပ္ပေန္တိ။ (ပါစိတ် ဋ္ဌ-၁၀)

ဥဝရိက္ခ္ဓာအနက်။ နာသာယ၊ နှာခေါင်းမှ။ ကာကသဒ္ဒံ ဝိယ-ကာကသဒ္ဒ သဒိသံ၊ ကြီးသံနှင့်တူစွာ။ နိရတ္ထကသဒ္ဒံ၊ အကျိုးမရှိသောအသံကို။ ဝါ၊

http://www.dhammadownload.com

အနက်အဓိပ္ပာယ်မရှိသော အသံကို။ မုဥ္စမာနာ၊ လွှတ်ကုန်လျက်။ သေယျ၊ အိပ်ခြင်းကို။ ကပ္ပေန္တိ၊ ပြုကုန်၏။

ဤ၌ ကာကသဒ္ဒံ ဝိယ, ကာကသဒ္ဒ သဒိသံ ကျီးသံနှင့်တူစွာ ဟူသော အနက်မျှသာ ဥပရိကျွာတည်း။

ဥဝဓာအနက်။ ကာကသဒ္ဒံ၊ ကျီးသံကို။ ကာကော၊ သည်။ မုဥ္စတိ ဝိယ၊ လွှတ်သကဲ့သို့။ ဝံ၊ ဤအတူ။ နာသာယ၊ မှ။ နိရတ္ထကသဒ္ဒံ၊ ကို။ မုဥ္စမာနာ၊ ကုန်လျက်။ သေယျ၊ ကို။ ကပ္ပေန္တိ၊ ကုန်၏။

တုလျက်, လိင်္ဂတ် အနက်ပေးယောရနာနည်း

၁။ ဒုလ္လဘာ ဟိ အယံ ကထာ။ (၄-၂)

အယံ ဤဒိသာ၊ ဤသို့သဘောရှိသော။ ကထာ၊ ငါ၏အဋ္ဌကထာသည် (တုလျက်)။ ဟိ ယသ္မာ၊ အကြင့်ကြောင့်။ ဒုလ္လဘာ၊ ရခဲ၏။ (ဝါ) ရခဲသည်တည်း။ (လိင်္ဂတ်)

ပကတိ, ဝိကတိ အနက်ယောရနာနည်း

အယံ ဤဒိသာ၊ သော၊ ကထာ၊ သည်။ (ပကတိ) ဟိ ယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဒုလ္လဘာ၊ ရခဲသည်။ (ဝိကတိ) ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

၂။ သောနိသံသော ဓမ္မေ့ သုစိဏ္ဏော (၄-၂၉)

သေ သော ဒုဂ္ဂတိ အဂမန သဘာဝေါ၊ ဤသို့ တရားကိုစောင့်သူ၏ အပါယ်ဒုဂ္ဂတိသို့ မလားရခြင်းသဘောသည် (တုလျက်) သုစိဏ္ဏော သုစိဏ္ဏသံ၊ ကောင်းစွာကျင့်အပ်သော။ ဓမ္မေ့ ဓမ္မဿ၊ ဆယ်ပါးသော ကုသလ ကမ္မပထ တရား၏။ အာနိသံသော၊ အကျိုးတည်း (လိင်္ဂတ်)။

သေ သော ဒုဂ္ဂတိ အဂမန သဘာဝေါ၊ သည်။ (ပကတိ)။ သုစိဏ္ဏော သုစိဏ္ဏဿ၊ သော။ ဓမ္မေ့ ဓမ္မဿ၊ ၏။ အာနိသံသော၊ အကျိုးသည် (ဝိကတိ)။ ဟောတိ၊ ၏။

http://www.dhammadownload.com

သညီနာမိတုလျက်, သညာနာမ လိင်္ဂတ် အနက်ယောနေနည်း

ဓမ္မသင်္ဂဏီအာဒိနိ သတ္တ ပက္ကရဏာနိ အဘိဓမ္မပိဋကံ နာမ။

(၄ - ၁၉)

ဓမ္မသင်္ဂဏီအာဒိနိ၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီ - အစရှိကုန်သော။ သတ္တပကရဏာနိ၊ ခုနစ် ကျမ်းတို့သည် (သညီနာမိတုလျက်)။ အဘိဓမ္မပိဋကံနာမ၊ အဘိဓမ္မာ ပိဋက မည်၏။ (သညာနာမလိင်္ဂတ်)။

သညီနာမပကတိ, သညာနာမဝိကတိ အနက်ယောနေနည်း

ဓမ္မသင်္ဂဏီအာဒိနိ၊ ကုန်သော။ သတ္တပကရဏာနိ၊ တို့သည်။ (သညီနာမိ-ပကတိ) အဘိဓမ္မာပိဋကံနာမ။ အဘိဓမ္မာပိဋကမည်သည်။ (သညာနာမဝိကတိ) ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏၊

မှတ်ချက် ။ ။ ဤ၌ ဟောန္တိဟု ဗဟုဝုစ်ထားခြင်းမှာ "သတ္တပက ရဏာနိ" ဟူသောပကတိကိုငဲ့၍ ထားခြင်းတည်း။ ထို့ကြောင့် (ကစ္စာယနသာရ-ရ) ပကတိ ဝိကသိ-စာပိ၊ ယတ္ထ ဝုတ္တံ ဒွယမ္ပိ စ။ ဝါစကော ပကတိသံ၎ါ ဂဏှာတိဿာပဝာနတော။

ဟု မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ သို့သော် ဤနည်းသည် အမြဲမဟုတ်၊ ယေဘုယျသာဟု အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာနိဿယ (ပထမတွဲ - နှာ - ၂၁၂)၌ မိန့်မှာတော်မူ၏။

နံပါတ် (၂) ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းအဖြေ

ကျမ်းတက်

ဥပနာ ပဥ္စကသရုပ်

[ဆောင်] ဥပနာပြ၊ ဒေါ်သလက္ခဏာ၊ အာဘောဂါနှင့်၊ ဟိတ်ဖြာရှေ့ပယ်၊ နှယဆွယ်၊ မေးဖွယ်ပဥ္စက။

၁။ ဥပနာ

၂။ အာဘောဂ

http://www.dhammadownload.com

၃။ အာဘောဂဟေတု

၄။ ဌပနာ ပဋိက္ခေပ

၅။ ပုစ္ဆာ

[ကျွင်းချက်၌ မပါသော အာလုပ်, ကတ္တား စသည်တို့ကို အခြံအရံ များဟု မှတ်ပါ။]

ဌပနာပဉ္စက အဓိပ္ပာယ်

[ဆောင်] [၁] ဆရာ = အာလုပ်၊ [၂] သည်ပုဒ် = ကတ္တား၊ [၃] ၏ကား = ဌာပနာ၊ [၄] သော် = လက္ခဏာနှင့်၊ [၅] လောမှာ = အာဘော်၊ [၆] ကြောင့် =ဟိတ်ဖော်၍ [၇] မပြ = ခေပ၊ [၈] ပြဆို = နွယာ၊ [၉] ဒေါသာ = စောဒနာ၊ [၁၀] နည်းမှာ = ပုစ္ဆာ၊ ဤဆယ်ဖြာသည်၊ ဌပနာ ပဉ္စက ကျမ်းတက်တည်း။

ဌပနာပဉ္စက ကျမ်းတက်အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော (ဌပနာ ပဉ္စကကျမ်းတက်အားလုံးအတွက် အသုံးပြုရန်ဖြစ်သော) လိုရင်းအကျဉ်း ချုပ် ကျမ်းတက်စကားရပ် အဓိကအချက်အလက်များ

၁။ အရှင်အဌကထာဆရာ (အာလုပ်)

၂။ အရှင်အဌကထာ ဆရာသည် (ကတ္တား)

၃။ ---- ဝါကျဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌပနာ)

၄။ ဤသို့--- ပြဆိုသည် ရှိသော် (ဒေါသာပေက္ခ လက္ခဏာ)

၅။ --- ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (အာဘောဂ)

၆။ ထို့သို့ ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် (အာဘောဂ ဟေတု)
(တစ်နည်း) --------- ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ရှိသင့်လေ သောကြောင့် (ဟိတ်)
(တစ်နည်း --------- မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)
ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် (ဟိတ်)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း ---- မပြဆိုရသေးသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မပြဆို ရသေးသောကြောင့် (ဟိတ်)

(တစ်နည်း) ---- မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မကင်း ကောင်းသောကြောင့် (ဟိတ်)

(တစ်နည်း) ---- မသိအပ် မသိနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မသိ အပ် မသိနိုင်သောကြောင့် (ဟိတ်)

(တစ်နည်း) မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဟိတ်) စသည်ထားနိုင်၏။

[ဆောင်] ပြ - ရှိ - မပြ - မပြ၊ မကင်း - မသိ - မှတ်အပ်၊ စသည်များစွာ၊ အဖြာဖြာသည်၊ မှတ်ပါ (ဌပနာပဋ္ဌကကျမ်းတက်) အာဘော်ထားနည်းတည်း။

၇။ --- မပြဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ)

၈။ --- ပြဆိုသင့်သေး၏။ (အန္ဓယ - အနုညာတ စောဒနာ)

[ဤအမှတ်(၈)အချက်ကို အန္ဓယဟုလည်းကောင်း, အနုညာတဟုလည်းကောင်း, အန္ဓယစောဒနာဟုလည်းကောင်း, အနုညာတစောဒနာဟုလည်းကောင်း အမျိုးမျိုး အမည်တပ်ခေါ်ကြ၏။]

၉။ --- အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)

၁၀။ --- ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် --- ဝါကျကိုမိန့် (အအုပ်နိဂုံး)

၁၁။ အဓိပ္ပာယ်ကား --- ဝါကျဖြင့် ပြဆို၏ဟူလို (အဓိပ္ပာယ်ပြန်) ဤကား ပုစ္ဆာကျမ်းတက် အတွက်တည်း။

စောဒနာကျမ်းတက်ရာ၌ -

ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုချေသော် ဆရာအား --- ဒေါသသင့်ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (ဒေါသာရောပနစောဒနာ)

ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် --- ဝါကျကို မိန့် (အအုပ်နိဂုံး)

အဓိပ္ပာယ်ကား --- ဝါကျဖြင့် ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော --- ဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို (အဓိပ္ပာယ်ပြန်)

[ကျန်သော (အာလုပ်)မှ စ၍ (ပုစ္ဆာ)အထိ အချက် ၉-ချက်မှာ ပုစ္ဆာကျမ်းတက်ကနှင့် လုံးဝတူ၏။ (ဒေါသာရောပနစောဒနာ)

http://www.dhammadownload.com

အချက်ကို (အန္ဓယ) ပြီးလျှင် (ပုစ္ဆာ) အချက်မရောက်မိဆိုပါ။ စေဒနာကျမ်းတက်ရာ၌ ပုစ္ဆာ ကျမ်းတက်ထက် (ဒေါစော)တစ်ချက်သာပို၍ (အအုပ်နိဂုံး) နှင့် အဓိပ္ပာယ်ပြန်) ဤ ၂-ချက် သာထူး၏။

ဥပနာပဋ္ဌက ကျမ်းတက်ပုံ

ပုစ္ဆာကျမ်းတက်

(က) ဓမ္မောတိ ဟေတု၊

(ခ) ဝုတ္တေဝ္ဇေတံ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ" တိ။ (ဋ္ဌ-၂၃)

၁။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာလုပ်)

၂။ အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ကတ္တား)

၃။ ဓမ္မောတိ ဟေတု - ဟူသော (က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မ - သဒ္ဒါ အကြောင်း ဟော၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဥပနာ)

၄။ ဤသို့ပြဆိုသည်ရှိသော် (ဒေါသပေက္ခလက္ခဏာ)

၅။ မိမိ၏ သကဝစနသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ) (တစ်နည်း) ထိုစကားကို ယုံကြည်ကြောင်းဖြစ်သော ပရဝစန သာဓက - အာဂမ - ဒဠှီကရဏကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော - စသည်လည်း (အာဘောဂထားနိုင်သည်။

၆။ ထိုသို့ သကဝစနသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာလေသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)

၇။ ဓမ္မောတိ ဟေတု ဟူ၍ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဟော၏ အဖြစ်မျှကိုသာ မပြဆိုသင့်၊ (ဥပနာပဋိက္ခေပ)

၈။ ထိုစကားကို ယုံကြည်ကြောင်းဖြစ်သော ပရဝစန သာဓက အာဂမ ဒဠှီကရဏ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။

(အန္ဓယ၊ အနုညာတ၊ အန္ဓယစောဒနာ၊ အနုညာတစောဒနာ)

http://www.dhammadownload.com

၉။ ထိုစကားကို ယုံကြည်ကြောင်း ဖြစ်သော ပရဝစန - သာဓက- အာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏ စကားကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝါ၊ အဘယ် အာဂမယုတ္တိဖြင့် ယုံကြည်ရပါသနည်း။

(ပုစ္ဆာ)

ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကိုဖြေကြားလိုသောအဋ္ဌကထာဆရာသည်။ "ဝုတ္တဥ္စေတံ" အစရှိသော (၁) ဝါကျမိန့်။ (အဒုပ်နိဂုံး)

အဓိပ္ပာယ်ကား - "ယေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"ဟူ၍ ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ်ပါဠိတော်၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောကြားလေသောကြောင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဟော၏ အဖြစ်ကို ယုံကြည်အပ်၏-ဟူလို။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်)

(တနည်း) အဓိပ္ပာယ်ကား (၁) ဝါကျဖြင့် ထိုစကားကိုယုံကြည်ကြောင်း ဖြစ်သော ပရဝစန သာဓက အာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်း ပြဆို၏-ဟူလို။

(အဓိပ္ပာယ်ပြန်)

စောဒနာတက်

[(၁) မှ (၈)အထိ ပုစ္ဆာတက်နှင့်တူ၏။

၉။ ပြဆိုသင့်လျက်မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အပေါ်၌ ဒဋ္ဌိယ-ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (ဒေါသာရောပနစောဒနာ)

၁၀။ [ပုစ္ဆာထက် (၉) နှင့် တူ၏]

ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို သောဓနာလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် "ဝုတ္တဥ္စေတံ" စသော (၁) ဝါကျကိုမိန့်။(အဒုပ်နိဂုံး)

အဓိပ္ပာယ်ကား - ဒဋ္ဌိယ စကားရပ်၏ ဒဋ္ဌိကရဏ စကားရပ်ကိုလည်း ဝါ၊ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏အကြောင်းဟော၏အဖြစ်ကို ပြီးစေ,မြဲစေတက်သော သာဓက အာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏ စကားကိုလည်း (၁) ဝါကျဖြင့်ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒက တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အပေါ်၌ မရောက်ဟူလို။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်)

ဤကျမ်းတက်ကား အဓိပ္ပာယ်သဘော ကြည့်၍တက်သော အဓိပ္ပာယ် သဘာဝကျမ်း တက်တည်း၊ (တစ်နည်း)ဝါကျအမည် သုံးသပ်၍ ဝါကျကျမ်း တက် ကျမ်းတက်သော် -

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာကျမ်းတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည်သည် (က) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌိယကို ပြဆိုတော်မူ ၏။ ဤသို့ ဒဋ္ဌိယကို ပြဆိုသည်ရှိသော် ထိုဒဋ္ဌိယ၏ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်းပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် (က) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌိယမျှကိုသာ မဆိုသင့်၊ ထိုဒဋ္ဌိယ၏ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး ၏၊ ထိုဒဋ္ဌိယ၏ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏကား အဘယ်နည်း၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်၊ (ခ)ဝါကျကိုမိန့် အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ)ဝါကျဖြင့် ထိုဒဋ္ဌိယ၏ အာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏ ကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာတက်သော်

ထိုဒဋ္ဌိယ၏ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။

(ကျန်အချက်များ ပုစ္ဆာတက်ကနှင့် တူသည်)

အဓိပ္ပာယ်ကား ---- (ခ) ဝါကျဖြင့် ထိုဒဋ္ဌိယ၏ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒက တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။ (တစ်နည်း)ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့်သာဓကကို ပြဆို တော်မူ၏။ ဤသို့ ဆိုချေသော် ထိုသာဓကသည်လည်း ရှိသင့်သည်မဟုတ် ပါလော စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း။ (တစ်နည်း) ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျ ဖြင့် ဉာပျကို ပြဆိုတော်မူ၏။ --- သော် ထိုဉာပျ၏ ဉာပကသည်လည်း ရှိသင့် သည်မဟုတ်ပါလော စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ကျမ်းတက်နိုင် သေးသည်။

[အမှာ ။ အာဂမဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျတွေ့တိုင်း ဤနည်းမှီ၍ ကျမ်းတက်ပါ။]

ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ,သဘာဝဒဋ္ဌိကရဏဝါကျ ပုစ္ဆာကျမ်းတက်

(က) ဇိဝိတိန္ဒြိယ နိဒ္ဒေသေ ယော တေသံ အရူပိနံ ဓမ္မာနံ အာယူတိ တေသံ သမ္ပယုတ္တကာနံ အရူပဓမ္မာနံ ယော အာယာပနဋ္ဌေန အာယု။

http://www.dhammadownload.com

(၁) တသ္မိဉ္စိ သတိ အရူပဓမ္မာ အယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီ။ (ဌ-၁၉၃)

၁။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာလုပ်)

၂။ အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ကတ္တား)

၃။ (က) ဝါကျဖြင့် သမ္ပယုတ် ဖြစ်ကုန်သော ထိုနာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းတည်ကြောင်း၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်ကြောင့် အကြင်အသက်သည်ရှိ၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဝါ - အာယုသဒ္ဒါ၏ အာယာပနအနက်, ဏု ပစ္စည်း၏ ကရိုဏ်းအနက် တို့ကိုပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌပနာ)

၄။ ဤသို့ ပြဆိုသည် ရှိသော် (ဒေါသာပေက္ခလက္ခဏာ)

၅။ ထိုစကားရပ်သည် ဒဋ္ဌိယမျှသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ) (တစ်နည်း) ထိုစကားကိုယုံကြည်ကြောင်းဖြစ်သော ယုတ္တိသဘာဝ ဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော-စသည်လည်း (အာဘောဂ) ထားနိုင်သည်။

၆။ ထိုသို့ ဒဋ္ဌိယမျှသာ ဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာ လေသောကြောင့် (အာဘောဂ ဟေတု)

၇။ ယော တေသံ သမ္ပယုတ္တကာနံ။ ပ။ အာယု - ဟူ၍ သမ္ပယုတ် ဖြစ်ကုန်သော ထိုနာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်း, တည်ကြောင်း အဖြစ်တည်းဟူသော အနက်ကြောင့် အကြင်အသက်သည် ရှိ၏ ဟူ၍မျှသာမဆိုသင့်။ ဝါ - အာယု သဒ္ဒါ၏ အာယာပနအနက်, ဏု-ပစ္စည်း၏ကရိုဏ်းအနက်မျှကိုသာမဆိုသင့်။ (ဌပနာပဋိက္ခေပ)

၈။ ထိုစကားကို ယုံကြည်ကြောင်းဖြစ်သော ဝါ-ထိုစကားကို ပြီးစေမြဲစေတတ်သော ယုတ္တိသဘာဝ ဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (အန္ဝယ)

http://www.dhammadownload.com

၉။ ထိုစကားရပ်ကို ပြီးစေ,မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိ သဘာဝ ဒဋ္ဌိကရဏစကားရပ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝါ - ဆရာ၏စကား သည် အသို့သင့်ရာ အံ့နည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကို ဖြေကြားလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) ဝါကျမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် ထိုအသက်သည်ရှိလတ်သော် နာမ်တရား တို့သည် ဖြစ်ကြရကုန်၏။ အသက်မရှိခဲ့သော် နာမ်တရားတို့သည် မဖြစ်ကြရကုန် ဟု ထိုဒဋ္ဌိယစကားကို ပြီးစေ မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ, သဘာဝဒဋ္ဌိ-ကရဏ စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆို၏-ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာ၌ ဝိရောဓိဒေါသတင်၍တက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား - ထို အသက်ရှိလသော် ။ပ။ မဖြစ်ကြရကုန် - ဟု (ခ) ဝါကျဖြင့် ထိုဒဋ္ဌိယစကားကို ပြီးစေ, မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ သဘာဝ ဒဋ္ဌိကရဏ စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် ဝိရောဓိ ဒေါသ ဆရာ့အပေါ် ၌ မရောက်ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဝါကျကျမ်းတက်သော် - ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌိယကို ပြဆို တော်မူ၏။ ...... သော် ထိုဒဋ္ဌိယ၏ ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ = သဘာဝ ဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော ..... စသည်ဖြင့် ရှေ့အာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျ၌ ပြဆိုခဲ့သော ဝါကျကျမ်းတက်ကျမ်းတက်တွင် "အာဂမဒဋ္ဌိ ကရဏနေရာ" ၌ ယုတ္တိ ဒဋ္ဌိကရဏပြောင်း လွှဲဆိုရုံသာထူးသည်။

(ယုတ္တိ - သဘာဝဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျတွေ့တိုင်း ဤနည်းမှီကျမ်းတက်ပါ။)

ဝါကျာရမ္ဘ - ဥပန္ယာသ ဝါကျများသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ -

အနက်အဓိပ္ပာယ် ကြွင်းကျန်သေးသည် မဟုတ်ပါလော-ဟု အာဘော် ထား၍ တက်ပါ။ ဒေါသတင်ရာ၌ အဗျာပိတဒေါသတင်။

လဒ္ဓဂုဏဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌-

ဤသို့ဆိုသဖြင့် ဆရာအား တစိုးတစိ အကျိုးမရှိသည် မဟုတ်ပါလော - ဟု အာဘောဂထားတက်။ နိရတ္ထကဒေါသတင်။

http://www.dhammadownload.com

ဖလဝါကျသို့ကျမ်းတက်ရာ၌

တစ်စုံတစ်ခုသော အကျိုးဖြစ်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော–ဟု အာဘော်ထားတက်။ ကာရဏ–ဖလ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသတင်၊ တစ်နည်း,အဗျာပိတဒေါသတင်။

ကာရဏဝါကျသို့ကျမ်းတက်ရာ၌ –

အကြောင်းကင်းလျက် မဖြစ်စကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော–ဟု အာဘော်ထားတက်၊ ဝိရောဓိဒေါသ, အဗျာပိတ ဒေါသတင်။

ဝိတ္ထာရဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌

ထိုအကျဉ်းသခေ်ပ၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ, ထိုအကျဉ်းသခေ်ပ စကားရပ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရ စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ, အကျယ်ဝိတ္ထာရ စကားရပ်သည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ, အကျယ်ဝိတ္ထာရ စကားရပ်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော ဟု အာဘော်ထားတက်၊ အဗျာပိတ ဒေါသ, တစ်နည်းသခေ်ပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသတင်။

တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ –

ထိုစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ဥပမာ, ဥဒါဟရဏ်စသည်နှင့် ကင်း၍ မပေါ်လွင်မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလောဟု အာဘော်ထားတက်၊ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, အဗျာပိတ ဒေါသတင်။ တစ်နည်း, အပါကဋ္ဌ–တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသထင်။

ဝိသေသဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ –

ဤ၌ ဝိသေသ[illegible] ဖြစ်၍ တစ်ခုခုသော အနက်၌သာ ဝိသေသအားဖြင့် ဖြစ်သင့်သည်မဟုတ်[illegible] ဝါ, ထူးခြားသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလောဟု အာဘော်ထားတတ်။

http://www.dhammadownload.com

အဗျာပိတဒေါသ၊ တစ်နည်း, အတိဗျာပိတ ဒေါသ, ဝိရောဓိဒေါသတင်။

ဌပနာထားရာ, အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရာတို့၌လည်း ထိုထိုဝါကျများ၏ ဖြစ်သင့်သောအနက် အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ဖော်ဆို၍ ဌပနာထား အဓိပ္ပာယ်ပြန်ပါ။

ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အနက်အဖွင့် အတ္ထဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး
ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အနက်အဖွင့် အတ္ထဝဏ္ဏနာ ပြဆိုရာ၌ -
ဝါ,ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ သံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ သံဝဏ္ဏနာကိုပြဆိုရာ၌-

ပုဒ်တစ်ပါးအဖွင့် ကျမ်းတက်
ပုစ္ဆာကျမ်းတက်

(က) ရူပုပ္ပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီတိ ရူပံ ဝုစ္စတိ ရူပဘဝေါ။

(ခ) ဥပပတ္တိတိ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိ သဥ္ဇာတိ။ (ဌ - ၂၀၇)

(၁) အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ)

(၂) အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ကတ္တား)

(၃) ရူပံ ဝုစ္စတိ ရူပဘဝေါ ဟူသော (က) ဝါကျဖြင့် ရူပံပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။
ဝါ, (က) ဝါကျဖြင့် ရူပုပ္ပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ ဟူသော ပါဠ်၌ ရူပဘဝကို ရူပ, ဟူ၍ ဆိုအပ်သောဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌ)

(၄) ထိုသို့ ပြဆိုသည်ရှိသော် (ဏ)

(၅) ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထ ဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ, ဥပပတ္တိပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ-ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော)

(၆) ထိုသို့ ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် ဝါ, ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် (ဘော - ဟေ)

http://www.dhammadownload.com

(၇) ရူပံပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကိုသာ မပြဆိုသင့်၊ ဝါ, ရူပူပပဝတ္တိယာ မဂ္ဂ ဘာဝေတိဟူသော ပါဌ်၌ ရူပဘာဝကို ရူပဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဟုသာ မပြဆိုသင့်။ (၄ - ၈၁)

(၈) ဥပပတ္တိ ဟူသောပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ဝါ, ဥပပတ္တိဟူသော ပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သောအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို လည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ)

(၉) ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ ဥပပတ္တိပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အသို့မှတ်ရပါအံ့နည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (၁) ဝါကျမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား - (၁) ဝါကျဖြင့် ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆို၏ဟူလို၊ ဝါ (၁) ဝါကျဖြင့် ဥပပတ္တိဟူသည် ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု ဥပပတ္တိပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ပြဆို၏ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာ၌ - ရူပံဟူသောပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကိုသာ ပြဆို၍ ဥပပတ္တိဟူသော ပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုချေသော် ဆရာအား အလုံးစုံ မပျံ့နှံ့ခြင်းဟူသော အဗျာပိတဒေါသ, မပြည့်စုံခြင်းဟူသော အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ဟု (ဒေါသာရောပန စောဒနာ)ဆိုပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား - ရူပံပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကိုသာ ပြဆိုသည်မဟုတ်။ (၁) ဝါကျဖြင့် ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် ဝါ-ဥပပတ္တိဟူ သည် ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု ဥပပတ္တိပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို လည်း ပြဆိုသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသမရောက်ဟူလို။

ပုဒ်တစ်မျိုးအဖွင့်မှ ပုဒ်တစ်မျိုးအဖွင့် ပြသည့်နေရာတိုင်း၌ ဤနည်းမှီ၍ ကျမ်းတက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထုဒ္ဓါရဝါကျမှ အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝါကျသို့ ပုစ္ဆာကျမ်းတက်

(က) ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ ပရိယတ္တိဟေတု ဂုဏနိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာဒိသု ဒိဿတိ။ ပ။ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတီတိအာဒိသု နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာယံ။

(၁) သွာယမိဓာပိ နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာယမေဝ ဝတ္တတိ။ (၄၁-ဂ၁)

၁။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ

၂။ အဋ္ဌကထာဆရာသည်

၃။ ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ စသော (က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သမျှသော ပရိယတ္တိစသော အနက်တို့ကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။

၄။ ဤသို့ ဖွင့်ဆိုသည်ရှိသော် -

၅။ ကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသောပုဒ်၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိဟေတုဂုဏ အနက်တို့ကိုလည်း ဟော၏ဟု မှတ်ကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော။

၆။ ထိုသို့ မှတ်ကောင်းလေသောကြောင့် -

၇။ ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ - စသော (က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သမျှသော ပရိယတ္တိစသော အနက်တို့ကိုသာ မပြဆိုသင့်။

၈။ ဤကုသလာ ဓမ္မာ-ဟူသော ပုဒ်၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောသင့်သော အနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။

၉။ ဤကုသလာဓမ္မာ-ဟူသောပုဒ်၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် သွာယမိဓာပိစသော (၁) ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား - ကုသလာဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည်၊ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာ အနက်၌သာ ဖြစ်၏ဟူလို။ ဝါ - ကုသလာဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာ အနက်ကိုသာ ဟော၏-ဟူလို။

ဝါ-သဒ္ဒါယ မိဝ-စသော (ခ) ဝါကျဖြင့် ကုသလာ ဓမ္မာ-၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ နိဿတ္တ-နိဇ္ဇီဝတာအနက်ကိုသာ ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆို၏ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာ၌ - အတိဗျာပိတ ဒေါသတင်

အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် ကုသလာဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာ အနက်ကိုသာ ဟော၏-ဟု ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒက တင်သော စကား အလွန်ပျံ့နှံ့သော, ဝါ-အနက် အဓိပ္ပာယ် အလွန်ပျံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတ ဒေါသဆရာ့အပေါ်၌ မရောက်ဟူလို။

အတ္ထုဒ္ဒါရ, အတ္ထုဒ္ဒေသ ဝါကျတွေ့တိုင်း ဤနည်းမှီကျမ်းတက်။
တစ်နည်း - တဝိကပ်, အကြောင်းတစ်မျိုး, ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး စသည်ဖွင့်ဆိုရာ၌ -

ပုစ္ဆာကျမ်းတက်

(က) ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ သလယန္တိစလ-
ယန္တိ ကမ္ပေန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိ ကုသလာ။

(ခ) ကုစ္ဆိတေန ဝါ အာကာရေန သယန္တီတိ ကုသာ၊ တေ အကုသလ
သင်္ခါတေ ကုသေ လုနန္တိဆိန္ဒန္တီတိ ကုသလာ။ (ဠ-ဂ၁)

၁။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ -

၂။ အဋ္ဌကထာဆရာသည် -

၃။ (က) ဝါကျဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်မည်သော - ဟု ဆိုတော်မူ၏။
ဝါ, ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟကို ပြဆိုတော်မူ၏။
ဝါ, သလယန္တီတိ သလာ, ကုစ္ဆိတေ+သလာ = ကုသလာ - ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဤသို့ ဆိုချေသော် -

၅။ ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ, ကုသလသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။

၆။ ထိုသို့ ပြဆိုသင့်သေးသောကြောင့်။

၇။ (က) ဝါကျဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်မည်၏ ဟူ၍သာမဆိုသင့်၊ ဝါ-ကုသလသဒ္ဒါ၏ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုးကိုသာ မပြဆိုသင့်။

၈။ တစ်ပါးသော ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ဝါ, ကုသလသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုးကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။

၉။ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝါ - တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝိဂ္ဂဟကား အဘယ်ပါနည်း။

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား - (ခ) ဝါကျဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြတ်တတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်မည်၏ ဟု ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။ ဝါ၊ ကုသလသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသောဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုးကိုလည်း ပြဆို၏-ဟူလို။ ဝါ၊ သယန္တိတိသာ၊ ကုစ္ဆိတေန+သာ ကုသာ၊ လုနန္တိတိလာ၊ ကုသေ+လာ = ကုသလာဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်း ပြဆို၏-ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာ၌ အဗျာပိတဒေါသတင်

အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြတ်တတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်မည်၏ဟု ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်းပြဆိုသောကြောင့်။ ပ။ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ (၁) ဝါကျဖြင့် ကုသလသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟကို လည်း ပြဆိုသောကြောင့်။ ပ။ ဟူလို။ ဝါ (၁) ဝါကျဖြင့် သယန္တိတိသာ၊ ကုစ္ဆိတေန+သာ = ကုသာ၊ လုနန္တိတိလာ၊ ကုသေ+လာ = ကုသလာဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို ပြဆိုသောကြောင့်။ ပ။ ဟူလို။

သံကိလေသေဝါ နိယုတ္တာ သံကိလေသိကာ စသောတစ်နည်း တစ်ဝိကပ်, အကြောင်းတစ်မျိုး, ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး ပြဆိုသည့်နေရာတိုင်း ဤနည်းမှီ ကျမ်းတက်။

[မှတ်ချက် ။ ။ ဤဌပနာပဥ္စက ကျမ်းတက်ဟူသော စကားကို ဌပနာဘောဂ ပဥ္စကတက် (သို့မဟုတ်) ဌပနာအာဘောဂါဒိပဥ္စကတက်ဟုလည်း ခေါ်ဝေါ် သေး၏။]

[အမှာ ။ ။ ကိစ္စာပိဝါကျများ၌ ဌပနာ ပဥ္စက ကျမ်းတက်ပုံ , သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ပုဒ်မှ သံဝဏ္ဏနာပုဒ်သို့ ဌပနာပဥ္စက ကျမ်းတက်ပုံတို့ကို ကျမ်းရိုးငါးချက် ကျမ်းတက်ခန်း စာမျက်နှာ (၅၂-၅၆)၌ရှု။]

ကျမ်းရိုး ၅ - ချက်
အနုလောမပါပနာဒိသရုပ်

[ဆောင်] ဌ, အနုပါ၊ ပဋိပါ၊ နု, ဋိရောပနာ။

၁။ ဌပနာ
၂။ အနုလောမ ပါပနာ
၃။ ပဋိလောမ ပါပနာ
၄။ အနုလောမ ရောပနာ
၅။ ပဋိလောမ ရောပနာ

အဓိပ္ပာယ်

[ဆောင်] ၏-ဌပနာ၊ နုပါ-နက်ရောက်၊ မရောက်သင့်မူ ပဋိဟူ၏၊ ဆိုသင့်ဆိုက၊ နုရောပြ၏။ မသင့်ပြမူ။ ပဋိဟူသည်။ ငါးဆူ ပဉ္စက ကျမ်းရိုး တည်း။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းရိုး ၅ချက် (အနုလောမပါပနာဒိ) ကျမ်းတက်အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော (ယင်းကျမ်းတက်အားလုံးအတွက် အသုံးပြုရန်ဖြစ်သော) လိုရင်းအဓိက အကျဉ်းချုပ်ကျမ်းတက်

စကားရပ်အချက်အလက်များ

၁။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာလုပ်)

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ကတ္တား)

၃။ .... ဝါကျဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌပနာ)

၄။ ဤသို့သာ ပြဆိုသည်ရှိသော် (ဒေါသာပေက္ခလက္ခဏာ)

၅။ ..... သာလျှင်ရှိ၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

(တစ်နည်း) .... မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

(တစ်နည်း) .... သာလျှင်ရှိ၍ .... မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

(တစ်နည်း) ....မပြဆိုဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

(တစ်နည်း) .... ကင်း၍ ဖြစ်ကောင်း၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု- ပါ)

[ဆောင်] သာလျှင် ရှိ-မရှိ၊ သာလျှင် ရှိ-မရှိ၊ မပြ-ကင်းဟု၊ ဤငါးခု၊ မှတ်ရူ ကျမ်းတက် နု-ပါ ထားနည်းတည်း။

၆။ စင်စစ်သော်ကား .... အနက်သည် မရောက်သင့်၊ (ပဋိ - ပါ)

၇။ ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့် (ရောပနာပါဒကဟိတ်)

၈။ .... ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော)

၉။ .... မပြဆိုဘဲ မနေသင့် (ပဋိ - ရော)။

၁၀။ မနေသင့်ဘဲ နေချေသော် ဆရာအား....ဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ (ဒေါ - စော)။

၁၁။ .... အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)။

၁၂။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် .... ဝါကျကိုမိန့် (အဒုပ်နိဂုံး)

http://www.dhammadownload.com

၁၃။ အဓိပ္ပာယ်ကား .... ဝါကျဖြင့် ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော .... ဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။

(အဓိပ္ပာယ်ပြန်)ဤကားစောဒနာ ကျမ်းတက်အတွက်တည်း။

ပုစ္ဆာကျမ်းတက်ရာ၌ - (ဒေါသာရောပန စောဒနာ) အချက်ချန်ထားပါ။ မထည့်ရ။

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် .... ဝါကျကိုအမိန့် (အအုပ်နိဂုံး)။

အဓိပ္ပာယ်ကား .... ဝါကျဖြင့် ပြဆို၏ဟူလို (အဓိပ္ပာယ်ပြန်)။

[ကျန်သော အာလုပ်မှ စ၍ (ဒေါ - စော) မပါ (ပုစ္ဆာ) အထိ ၁၀-ချက် စောဒနာတက်ကနှင့် လုံးဝတူ၏။ ပုစ္ဆာကျမ်းတက်ရာ၌ (ဒေါ-စော) အချက်မပါဘဲ စောဒနာကျမ်းတက်သည် (အအုပ်နိဂုံး) နှင့် (အဓိပ္ပာယ်ပြန်) ဤနှစ်ချက်သာထူး၏။]

ဥပနာပဋ္ဌကနှင့် ကျမ်းရိုး ၅-ချက် ကျမ်းတက်များ၌ အချက်အလက်တူ, မတူညီနိုင်းချက်

* [ဆောင်] ၁။ အာ-ကတ်-ဥ-လက်၊ ဤလေးချက်နှင့်၊ စော - ပု-ဓိပ္ပာယ်၊ ခုနစ်သွယ်၊ မှတ်ဖွယ်ကျမ်းတက် နှစ်မျိုးတူသည်သာ။

၂။ အန္ွယ နှင့်၊ နု - ရောတို့မှာ၊ ဤနှစ်ဖြာ၊ မှန်စွာတူသည်သာ။

၃။ နာမည်မျှသာ၊ ထူးသည်သာ၊ မှတ်ပါမြဲသေချာ။

(အာလုပ်) (ကတ္တား) (ဥပနာ) (ဒေါသာပေက္ခလက္ခဏာ) ဟူသောရှေ့ပိုင်း (၄)ချက်နှင့် (ဒေါသာရောပနစောဒနာ)(ပုစ္ဆာ) (အဓိပ္ပာယ်ပြန်)ဟူသော နောက်ပိုင်း ၃-ချက် စုစုပေါင်း (၇)ချက်တို့သည် ကျမ်းတက် ၂-မျိုးလုံး၌ တူညီကြ၏။ ထို့ပြင် ဥပနာပဋ္ဌကကျမ်းတက်မှ (အန္ွယ) အချက်နှင့် ကျမ်းရိုး ၅-ချက်ကျမ်းတက်မှ (နု-ရော)အချက်တို့လည်း စကားသုံးပုံ လုံးဝတူ၏။ **နာမည်မျှသာ** ကွဲပြား၏။ စုစုပေါင်း ၈-ချက်တူသည်၊ ထို့ပြင် ဥပနာပဋ္ဌက ကျမ်းတက်မှ (အာဘောဂ) နှင့်ကျမ်းရိုး ၅-ချက်မှ (နု-ပါ) အချက်တို့လည်း အနည်းငယ် ပြင်ရုံမျှသာထူး၏။ ဥပမာ .... မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။ .... မပြဆိုဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ)

ခြုံငုံချုပ်၍ကြည့်သော် - ကျမ်းရိုး ၅-ချက် ကျမ်းတက်သည် ဥပနာပဋ္ဌက ကျမ်းတက်ထက် (ပဋိ-ပါ) (ဟိတ်) (ပဋိ-ရော) ဤသုံးချက်မျှသာ လုံးဝထူး၏။ ကျန်အချက်များရှေ့၌ ရှင်းပြခဲ့သည့် အတိုင်း သဘောအားဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

တူညီကြသည်။ ကျမ်းရိုး ၅-ချက် ကျမ်းတက်၌ (နု-ပါ) နှင့် (နု-ရော) ဤနှစ်ချက်သိဖို့ ပြုလုပ်တတ်ဖို့အရေးကြီး၏။ (နု-ပါ)နှင့် (ပဋိ-ပါ) ကိုနှိုင်းယှဉ်ကြည့်လျှင် (ပဋိ-ပါ) သည် (နု-ပါ)၏နောက်ဆုံးစကားကို အနည်းငယ် ပြင်ထားသည်။ (နု-ပါ)အဆုံး၌ ရောက်ခဲ့ရာ၏ ဟူသောစကားကို မရောက်သင့် သည်ဟု ပြင်ဆင် လိုက်လျှင် (ပဋိ-ပါ)ဖြစ်သွားသည်။ (နု-ရော) နှင့် (ပဋိ-ရော) ကို နှိုင်းယှဉ်ကြည့် လျှင် (နု-ရော) အဆုံး၌ ပြဆိုသင့်သေး၏ဟူသော စကားကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့် ဟု ပြင်ဆိုလိုက်လျှင် (ပဋိ-ရော) ဖြစ်သွားသည်။

(နု-ပါ)အချက်၌ ၅-နည်းထားရာတွင်- ပထမနည်းမှာ ရှေ့ဝါကျ (အဓိပ္ပယ်) ကိုသာကြည့်၍ထား၏။ ဒုတိယနည်းမှာ နောက်ဝါကျ (အဓိပ္ပာယ်)ကိုသာ ကြည့်၍ ထား၏။ တတိယနည်းမှာရှေ့နောက် (၂)ဝါကျ (အဓိပ္ပာယ်)တို့ကို ကြည့်၍ထား သည်။ စတုတ္ထနှင့် ပဉ္စမနည်းတို့မှာ နောက်ဝါကျ (အဓိပ္ပာယ်)ကိုသာ ကြည့်၍ ထားခြင်းပင် ဖြစ်သော်လည်း ဒုတိယနည်းနှင့် စကားအသုံးအနှုန်း ကွာခြားသည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယနှင့် စတုတ္ထ ပဉ္စမနည်းတို့မှာ နောက်ဝါကျ အဓိပ္ပာယ်ကိုသာ ကြည့်ထားခြင်းပင် ဖြစ်၍ စကားအသုံးနှုန်းမျှသာ ကွဲပြားသည်ဟုမှတ်ပါ။ (နု-ပါ) ထားနည်း ၅-ချက်လုံး ၄ပနာပဉ္စကကျမ်းတက်က (အာဘောဂ) ထားနည်းနှင့် သဘောအားဖြင့် ဆက်စပ်သက်ဆိုင်သည်။ စကား အသုံးအနှုန်း အနည်းအကျဉ်း ပြင်ရုံသာထူးသည်။ ဥပမာ.... သာလျှင်ရှိ၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ .... မရှိဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ .... သာလျှင်ရှိ၍ ....မရှိဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ....မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ....မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလောဟု (နု-ပါ) စကားရပ်များ အသီးသီးအစဉ်အတိုင်းအနည်းအကျဉ်း ပြင်ဆင်လိုက်လျှင် (အာဘောဂ) ဖြစ်သွားသည်။

[ဆောင်] ရှေ့ကြည့် - နောက်ကြည့်၊ ရှေ့နောက်ကြည့်၊ မှတ်သိကျမ်းတက်
(အာဘော်) (နု-ပါ) တည်း။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းရိုး–၅ချက် (အနုလောမပါပနာဒိ)
ကျမ်းထက်ပုံ

(က) ဝေမှာတိ ဟေတု၊

(၁) ဝုတ္တဋ္ဌေတံ "ဟေတုမှိညာဏံ မေ့ပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ။ (၄ – ၂၃)

၁။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာလုပ်)

၂။ အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ကတ္တား)

၃။ ဝေမှာတိ ဟေတု ဟူသော (က) ဝါကျဖြင့် မေ့သဒ္ဒါသည် အကြောင်းကိုဟော၏ဟု ခိုင်မြဲစေအပ်သော ဒဠှီယစကားရပ်ကို ပြတော်မူ၏။ (ဌပနာ)

၄။ ဤသို့ ဒဠှီယစကားရပ်ကိုသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် (ဒေါသာပေက္ခလက္ခဏာ)

၅။ ခိုင်မြဲစေအပ်သော ဒဠှီယစကားရပ်သာရှိ၍ မေ့သဒ္ဒါကို အကြောင်းဟောဟု ဖွင့်ဆိုရာ၌ ခိုင်မြဲစေတတ်သော သာဓကအာဂမဒဠှီကရဏစကားရပ်မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ ခိုင်မြဲစေတတ်သော သာဓက အာဂမဒဠှီကရဏစကားရပ်ကို မပြဆိုဟူသော အနက်အစိပ္ပာယ်ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (အနုလောမပါပနာ)

၆။ **စင်စစ်သော်ကား** ခိုင်မြဲစေအပ်သော ဒဠှီယစကားရပ်သာရှိ၍ မေ့သဒ္ဒါကို အကြောင်းဟောဖွင့်ဆိုရာ၌ ခိုင်မြဲစေတတ်သော သာဓက အာဂမ–ဒဠှီ ကရဏမရှိဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်။ ဝါ၊ ခိုင်မြဲစေတတ်သော သာဓကအာဂမဒဠှီကရဏစကားရပ်ကို မပြဆိုဟူသောအနက်အစိပ္ပာယ်သည် မရောက်သင့်။ (ပဋိလောမ ပါပနာ)

၇။ ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့် (ဟိတ်)

၈။ မေ့သဒ္ဒါကို အကြောင်းဟောဖွင့်ဆိုရာ၌ ခိုင်မြဲစေတတ်သော သာဓကအာဂမ ဒဠှီကရဏ စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။

(အနုလောမ ရောပနာ)

http://www.dhammadownload.com

၉။ ဓမ္မသဒ္ဒါကို အကြောင်းဟော ဖွင့်ဆိုရာ၌ ခိုင်မြဲစေတတ်သော သာဓက အာဂမဒဠှီကရဏ စကားရပ်ကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့်။ ဝါ၊ ခိုင်မြဲစေအပ်သော ဒဠှီယစကားရပ်မျှကိုသာ မပြဆိုသင့်။ (ပဋိလောမ ရောပနာ)

၁၀။ မနေသင့်ဘဲ နေချေသော်။ ဝါ၊ ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုချေသော်၊ ဆရာ့အပေါ်၌ ဒဠှီယ-ဒဠှီကရဏဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ၊ ဝါကျ မပြည့်စုံခြင်းဟူသော အပရိပုဏ္ဏဒေါသ၊ ဝါကျမနှံ့စပ်ခြင်းဟူသော အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ဒေါသာရောပန စောဒနာ)

၁၁။ ဓမ္မသဒ္ဒါကို အကြောင်းဟောဖွင့်ဆိုရာ၌ ခိုင်မြဲစေတတ်သော သာဓက အာဂမဒဠှီကရဏစကားရပ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

၁၂။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် ထိုစောဒနာကို သောနေ့ာလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဝုတ္တဥ္စေတံစသော(ခ)ဝါကျကိုမိန့်။ (အဒုပ်နိဂုံး)

၁၃။ အဓိပ္ပာယ်ကားခိုင်မြဲစေအပ်သော ဒဠှီယစကားရပ်၏ ခိုင်မြဲစေတတ် သောသာဓကေအာဂမဒဠှီကရဏ စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ့အပေါ်၌ မရောက်ဟူလို။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်) ဤကျမ်းတက်ကား အဓိပ္ပာယ်သဘာဝနှင့် ဝါကျကျမ်း တက်ရောနှော၍ တက်ထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် အရှည်အကျယ်ကျမ်းတက် သည်၊ (တစ်နည်း) ဝါကျကျမ်းတက် သက်သက်အတိုအကျဉ်း လိုရင်း ကျမ်းတက်သော်-

ဆရာ၊ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ဒဠှီယကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့သာ ပြဆိုချေသော်-ဒဠှီယမျှသာရှိ၏ ဟူသောအနက်သည်ရောက်ခဲ့ရာ၏။ စင်စစ်သော်ကား ဒဠှီယမျှသာရှိ၏ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်။ ထိုသို့ မရောက်သင့် သောကြောင့် ထိုဒဠှီယ၏ အာဂမကရဏ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။

http://www.dhammadownload.com

အာဂမဒဠှိကရဏကို မပြဆိုဘဲမနေသင့်၊ မနေသင့်ဘဲ နေချေသော် သရာအား ဒဠှိယ–ဒဠှိကရဏ သန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ထိုဒဠှိယ၏ အာဂမဒဠှိကရဏကား အဘယ်ပါနည်း ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် (၁) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (၁) ဝါကျဖြင့် ထိုဒဠှိယ၏ အာဂမဒဠှိကရဏကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သရာအား မရောက် ဟူလို။ (ဤကား – စောဒနာကျမ်းတက်တည်း။)

ပုစ္ဆာကျမ်းတက်ရာ၌ – ဒေါသာရောပန အချက်ချန်ပါ။ အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရာ၌ (၁) ဝါကျဖြင့် ရှေးခိုင်မြဲစေအပ်သော ဒဠှိယစကားရပ်၏ ခိုင်မြဲစေတတ်သော ဒဠှိကရဏစကားကိုလည်း ပြဆို၏ဟူလိုဟု အဓိပ္ပာယ်ပြန်ပါ။

[အမှာ ။ ။ မေးခွန်းပုစ္ဆာများ၌ စောဒနာတက်,ပုစ္ဆာတက်ဟု အထူးမဆိုဘဲ ကျမ်းရိုးငါးချက်၊ အနုလောမပါပနာဒိ ကျမ်းတက်ပါဟုဆိုလျှင် စောဒနာကျမ်း တက်ပါ။ (အာဂမဒဠှိကရဏ ဝါကျတွေ့တိုင်း ဤနည်းမှီကျမ်းတက်ပါ]

ယုတ္တိဒဠှိကရဏဝါကျသို့ကျမ်းတက်ရာ၌ –

ခိုင်မြဲစေအပ်သော ဒဠှိယမျှသာရှိ၍ ယုံကြည်ဖွယ်ရာ အသင့်ယုတ္တိဒဠှိ ကရဏ စကားရပ် မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု – ပါ)။ ပ။ ယုံ ကြည်ဖွယ်ရာ အသင့်ယုတ္တိ ဒဠှိကရဏစကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု– ရော) ဤအချက်တို့ကိုဆို၍ ကျမ်းတက်ပါ။

ဝါကျရမ္ဘဥပနျာသဝါကျကျမ်းတက်ရာ၌ –

ဖွင့်ဆိုသင့်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် အကြွင်းမရှိ ပြည့်စုံပြီဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု–ပါ)။ ပ။

ကြွင်းကျန်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ဆက်လက် ပြဆိုသင့်သေး ၏။ (နု – ရော)

http://www.dhammadownload.com

လဒ္ဓဂုဏဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ -

ထိုစကားရပ်ကို ဆိုခြင်းဖြင့် အကျိုးတစ်စုံတစ်ခုမျှ မရှိဟူသော အနက်သည်ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ)။ ပ။

ထိုစကားရပ်ကို ဆိုရခြင်းဖြင့် ရအပ်သော အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နု - ရော)

ဖလဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌

အကြောင်း သာလျှင်ရှိ၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ)။ ပ။ အကျိုးကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နု - ရော)။

ကာရဏဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ -

အကြောင်းကင်းလျက် ဖြစ်၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ)။ ပ။ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု - ရော)

ဝိတ္ထာရဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌

ထိုစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အကျဉ်းအားဖြင့်သာ သိသင့်သိထိုက်၏။ အကျယ်အားဖြင့် မသိသင့်မသိထိုက်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ, အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မပြဆိုဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ)။ ပ။

အကျယ်ဖြစ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော)

တပ္ပာ ကဋ္ဌိကရဏဝါကျ သို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ -

ဥပမာ, ဥဒါဟရုဏ်တော်မှ ကင်းလျက်ဖြစ်၏-ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ)။ ပ။ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော)

ဝိသေသဝါကျသို့ကျမ်းတက်ရာ၌ -

ထိုသာမညစကားရပ်၏ ဝိသေသတ္ထ, မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ)။ ပ။ ဝိသေသတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော)

ဤအချက်တို့ကို အသီးသီးဆို၍ ကျမ်းတက်ပါ။ ကျန်အချက်များသိသာပြီဖြစ်၍ မရေးလိုက်ပါ။

ဒေါသတင်ပုံမှာလည်း ဥပနာပဋ္ဌက ကျမ်းတက်နှင့်တူ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏အနက်အဖွင့် အတ္တဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အနက်အဖွင့် အတ္တဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုရာ၌၊ ဝါ, ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ သံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး, ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏, သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုရာ၌ –

ပုဒ်တစ်ပါးအဖွင့်ကျမ်းတက်

(က) ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီတိ ရူပံ ဝုစ္စတိ ရူပဘဝေါ၊

(ခ) ဥပပတီတိ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ။ (ဋ္ဌ–၂၀၇)

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ –

ဆရာသည် –

(က) ဝါကျဖြင့် ရူပံ ပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့ရူပံပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကိုသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် ......

ရူပံပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာသာရှိ၍ ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာ မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

(တစ်နည်း) ရူပံပုဒ်၏ အတ္တ ဝဏ္ဏနာ သာလျှင်ရှိ၏–ဟူသောအနက်သည်ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ, ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု –ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ရူပံပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာသာရှိ၍ ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာ မရှိဟူသောအနက်သည် မရောက်သင့်။ (တစ်နည်း) စင်စစ်သော်ကား ရူပံပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာသာလျှင်ရှိ၏ ဟူသောအနက်သည် မရောက်သင့်။ ဝါ ဥပပတ္တိပုဒ်၏အတ္တဝဏ္ဏနာ ကိုမပြဆိုဟူသောအနက်သည် မရောက်သင့်။ ဝါ, ရူပံပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာသာရှိသည်မဟုတ်။ ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာသည်လည်း မရှိသင့်သည်သာဖြစ်၏။ (ပဋ္ဌိ – ပါ)

ထိုသို့ မရောင်သင့်လေသောကြောင့်၊ ဝါ,ထိုသို့ရှိသင့်လေသောကြောင့် ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု – ရော)

ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့်။ ဝါ, ရူပံပုဒ်၏ အတ္တဝဏ္ဏနာကိုသာ မပြဆိုသင့်။ (ပဋ္ဌိ – ရော)

http://www.dhammadownload.com

ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အပေါ်၌ အလုံးစုံ မပျံ့နှံ့ခြင်းဟူသော အဗျာပိတဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏။ (ဒေါ – စော)

ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဥပပတ္တိစသော (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား – (ခ) ဝါကျဖြင့် ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့်။ ပ ။ ဟူလို။ (ဤကားစောဒနာတက်)။

ပုစ္ဆာတက်လျှင် – ဒေါသာရောပန အချက်ချန်၍ တက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရာ၌ ရူပံပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကိုသာပြဆိုသည် မဟုတ်၊ ဥပပတ္တိတိ စသော (ခ) ဝါကျဖြင့် ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။ ဝါ, ဥပပတ္တိစသော (ခ) ဝါကျသည် ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာဖြစ်၏ ဟူလို။

ပုဒ်တစ်ပုဒ်အဖွင့်မှ ပုဒ်တစ်ပုဒ်အဖွင့် ပြသည့်နေရာတိုင်း ဤနည်းမှီ ကျမ်းတက်ပါ။

အတ္ထုဒ္ဓါရဝါကျမှ အတ္ထုဒ္ဓေသဝါကျသို့ကျမ်းတက်

(က) ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ ပရိယတ္တိ ဟေတု ဂုဏ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာ ဒိသုဒိဿတိ။ ပ။ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတီတိ အာဒီသု နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာယံ။

(ခ) သွာယ မိဓာပိ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာယမေဝ ဒိဿတိ။

(ဌ–ဂ၁)

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ –

ဆရာသည် –

ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ စသော (က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သမျှ ပရိယတ္တိစသော အနက်တို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌ)

ဤသို့ပြဆိုသည်ရှိသော် – (ဓ)

ကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသော ပါဌ်၌ ဓမ္မ သဒ္ဒါသည်လည်း ပရိယတ္တိစသောအနက်အားလုံးကို ဟော၏ဟူသော အနက်ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု–ပါ)

http://www.dhammadownload.com

စင်စစ်သော်ကား ကုသလာ ဓမ္မာ ဟူသောပါဠိ၌ ဓမ္မ သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ စသော အနက်အားလုံးကို ဟော၏ ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့် (ပဋိ-ပါ)။

ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့်—

ဤကုသလာ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သော အနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော)

ကုသလာ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သောအနက်ကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့်။ (ပဋိ-ရော)

မနေသင့်ဘဲ နေချေသော် ဆရာ့အပေါ်၌ စကားအလွန် ပုံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (စော)

ဤကုသလာ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါသနည်း။

ဤသို့ စော်ဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် သွာယ မိဓာပိ စသော (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-သွာယ မိဓာပိ စသော (ခ) ဝါကျဖြင့် ကုသလာ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည်နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝတာအနက်ကို ဟောသည်ဟု ပြဆိုသော ကြောင့်။ပ။ ဟူလို။ (ဤကား စောဒနာတက်)။

ဝုတ္တာထထ်ချင်- ဒေါသာရောပန အချက်ချန်။ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရာ၌ ကုသလာ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာ အနက်ကိုဟော၏-ဟူလိုဟု ပြန်ပါ။

အတ္ထုဒ္ဓါရ-အတ္ထုဒ္ဓေသ ဝါကျတွေ့တိုင်း ဤနည်းမှီ ကျမ်းတက်ပါ။

တစ်နည်း တဝိကပ်၊ အကြောင်းတစ်မျိုး၊ ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး စသည်ဖြင့် ဆိုရာ၌—ကျမ်းတက်

(က) ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ သလယန္တိ စလယန္တိ ကမ္ပေန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိ ကုသလာ။

F7A

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ကုစ္ဆိတေန ဝါ အာကာရေန သယန္တီတိ ကုသာ၊ တေ အကုသလ သင်္ခါတေ ကုသေ လုနန္တိ ဆိန္ဒန္တီတိ ကုသလာ (ဌ-ဂ၁)

အရှင်အဋ္ဌကထာ—

ဆရာသည်—

(က) ဝါကျဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်မည်သော-ဟု ဆိုတော်မူ၏။ (ဌ)

ဤမှုသာဆိုသည်ရှိသော် (က)

စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ် တရားတို့ကို ဖျက်ဆီး တတ်သောကြောင့်သာလျှင် ကုသိုလ်မည်၍ တစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် ကုသိုလ်မမည်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ)

စင်စစ်သော်ကား စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့်သာလျှင် ကုသိုလ်မည်၍ တစ်ပါးသော အကြောင်းကြောင့် ကုသိုလ်မမည် ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်။ (ပဋိ-ပါ)

ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့်—

တစ်ပါးသော ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော)

တစ်ပါးသော ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုဘဲမနေသင့်။ (ပဋိ-ရော)

မနေသင့်ဘဲ နေချေသော် ဆရာ့အပေါ်၌ ဝါ၊ ဆရာ့အား မပြည့်စုံခြင်း အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, မနှံ့စပ်ခြင်း အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (စော)

တစ်ပါးသော ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝါ၊ တစ်ပါးသော ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို အသို့ မှတ်ရပါအံ့နည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား- (ခ) ဝါကျဖြင့် အကုသိုလ်တရားကို ဖြတ်တတ်သော ကြောင့် ကုသိုလ်မည်၏ဟု ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့်။ပ။ ဟူလို။ (စောဒနာတက်)

ဝုဏ္ဏာထင်ကျော် - ဒေါ်သာရော်ပူန အချက်ချန်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (ခ) ဝါကျဖြင့် အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြတ်တတ်သော ကြောင့် ကုသိုလ်မည်၏ဟု ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

ဝါ, (ခ) ဝါကျသည် ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါး ဖြစ်၏ ဟူလို။ ဤကား အကြောင်းတစ်ပါးကို ငဲ့၍ ကျမ်းတက်ပုံတည်း။

ဝိဂ္ဂဟကိုငဲ့၍ ကျမ်းတက်သော်

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ—

ဆရာသည်-

(က) ဝါကျဖြင့် ကုသလာပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟကို ပြန်ဆိုတော်မူ၏။ ဝါ- ကုသလာပုဒ်ကို-သလယန္တီတိ သလာ၊ ကုစ္ဆိတေသလာ ကုသလာဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော်....

ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိဂ္ဂဟသာဖြစ်၍ တစ်ပါးသော ဝိဂ္ဂဟ မဖြစ်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ပ။တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ကျမ်းတက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား(ခ)ဝါကျဖြင့် တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့်၊ ဝါ,သယန္တီတိသာ၊ ကုစ္ဆိတေနသာ၊ ကုသာ၊ လုနန္တီတိလာ၊ ကုသေလာ ကုသလာဟု တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့်။ပ။ ဟူလို။

အခြားသော "သံကိလေသေ ဝါ နိယုတ္တာ သံကိလေသိကာ" စသော တစ်နည်း တစ်ဝိကပ်, အကြောင်းတစ်မျိုး, ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး ဖွင့်ဆိုရာ တိုင်း၌ ဤနည်းမှီကျမ်းတက်။

http://www.dhammadownload.com

ကိဉ္စာပိစေါကျသို့ ကျမ်းရိုးငါးချက် ကျမ်းတက်

(က) သော ဟိ ပဌမံ နိဗ္ဗာနံ ဒဿနတော''ဒဿန''န္တိ ဝုစ္စတော၊

(ခ) ဂေါတြဘု ပန ကိဉ္စာပိ ပဌမတရံ ပဿတိ၊ ယထာ ပန။ပ။ ဧဝ မေဝ နိဗ္ဗာနံ ဒိသွာပိ ကတ္တဗ္ဗဿ ကိလေသပ္ပဟာနဿာ ဘာဝါန ''ဒဿန''န္တိ ဝုစ္စန္တိ။ (ဋ္ဌ-၅ဂ)

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ-

ဆရာသည်-

(က) ဝါကျဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်သည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်တတ်သောကြောင့် ဒဿနမည်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏၊ (ဋ္ဌ)

ဤသို့ ဆိုသည်ရှိသော် (ဏ)

သောတာပတ္တိမဂ်သာ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နူ-ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ဂေါတြဘုလည်း နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်၏၊ (ပဋ္ဌိ-ပါ)

ထိုသို့ မြင်သောကြောင့် ဂေါတြဘုကိုလည်း ဒဿန ဟူ၍ ဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော)

သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ ဒဿန ဟူ၍ မဆိုသင့်၊ (ပဋ္ဌိ-ရော)

ဤသို့ ဆိုသင့်သည်ကို မဆိုချေသော် ဆရာအား အဗျာပိတ ဒေါသဝါ ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏၊ (စော)

အဘယ့်ကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ် ကိုသာ ဒဿန ဟူ၍ ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် ''ဂေါတြဘု ပန ကိဉ္စာပိ'' စသော (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- ဂေါတြဘုသည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်ငြားသော်လည်း ပြုအပ်သော ကိလေသာကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ မရှိသောကြောင့် ဒဿန ဟူ၍မဆိုရပါ။ ထိုသို့ မဆိုရသောကြောင့် သင် စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ ဆရာ့အပေါ်၌ မရောက်ဟူလို၊ (စောဒနာတက်)

http://www.dhammadownload.com

ပုစ္ဆာထုတ်သော်-ဒေါသာရောပနံ အချက်ချန်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ဂေါတြဘုသည် ရှေးဦးစွာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ငြားသော်လည်း ပြုအပ်သော ကိလေသာပယ်ခြင်းကိစ္စ မရှိသောကြောင့် ဒဿနဟူ၍ မဆိုရပါ ဟူလို။

ဌပနာဘောဂုဒိပဥ္စကကျမ်း တက်သိုးသော်

ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကို နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်တတ်သောကြောင့် ဒဿန ဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ သော်.... ဂေါတြဘုသည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့မြင်သောကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ ဒဿနဟူ၍ မဆိုသင့်၊ ဂေါတြဘုကိုလည်း ဒဿနဟု ပြဆိုသင့်သေး၏။ အဘယ့်ကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ ဒဿန ဟု ဆိုအပ်ပါသနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဂေါတြဘုံပန စသော (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ဂေါတြဘုသည် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ မြင်သော်လည်း ကိလေသာပယ်ခြင်းကိစ္စ မရှိသောကြောင့် ဒဿန ဟု မဆိုအပ်၊ ကိလေသာကို ပယ်ခြင်းကိစ္စရှိသော သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ ဒဿနဟု ဆိုအပ်၏ ဟူလို။ (ပုစ္ဆာတက်)

စောဒနာထုတ်သော်-ရှေးကျမ်းရိုး ငါးချက်ကအတိုင်း ဒေါသာရောပနာထည့်၍ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ပါ။

(က) တေန ဝုတ္တံ "ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတီ"တိ၊

(ခ) ကိဉ္စာပိ ဟိ အဋ္ဌင်္ဂိကော အရိယမဂ္ဂေါ၊
လောကိယစိတ္တေ ပန ကေကာဏော တိယော ဝိရတိယော
န လဗ္ဘန္တိ၊ တသ္မာ "ပဉ္စင်္ဂိကော"တိ ဝုတ္တော။ (ဋ္ဌ-၁၉၇)။

ပါဠိပနာဒိကျမ်းတက်

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ဟောသည်ရှိသော် အရိယာမဂ်သည် အင်္ဂါ ငါးပါးရှိ၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ စင်စစ်သော်ကား အရိယ

http://www.dhammadownload.com

မဂ်သည် အင်္ဂါငါးပါးရှိသည် မဟုတ်၊ အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိသည်သာ ဖြစ်၏။ ထိုသို့ရှိလေသောကြောင့် အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟု ဟောသင့်၏၊ (နု-ရော)၊ ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါဟု မဟောသင့်၊ (ပဋိ-ရော)၊ ဟောသည်ရှိသော်။ ဝါ၊ ဟောရာ၌ မြတ်စွာဘုရားအား ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ တစ်နည်း ဟောခြင်း၏အကြောင်းကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ, ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရာရောက်၏။ အဘယ်ကြောင့် ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါဟု ဟောတော်မူပါသနည်း။ ဝါ၊ ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ ဟု ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း။

ဤကဲ့သို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ကိဉ္စာပိတိ" စသော (၁) ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-အရိယမဂ်သည်အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော်ငြားလည်း လောကီစိတ်၌ တစ်ပြိုင်နက်သော ခဏဝယ် သုံးပါးကုန်သော ဝိရတီတို့ကို မရအပ်ကုန်လေသောကြောင့် ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ ဟု ဟောတော်မူသည့်အတွက် မြတ်စွာဘုရားအား ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်သော ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ဟူလို။

တစ်နည်းကား=အရိယမဂ်သည် အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိသော်လည်း လောကီစိတ်၌ တစ်ပြိုင်နက်သောခဏဝယ် သုံးပါးကုန်သော ဝိရတီတို့ကို မရအပ်ကုန်လေသောကြောင့် ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ ဟု ဟောသည်ဟု ဟောရခြင်း၏အကြောင်းကို ပြဆိုသောကြောင့် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ, ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ဟူလို။ (စောဒနာတက်)

ဝုစ္စာထက်သော်-ဒေါသာရောပန အချက်ချန်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- အရိယမဂ်သည် အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိငြားသော်လည်း လောကီစိတ်၌ တစ်ပြိုင်နက်သောခဏဝယ် သုံးပါးကုန်သော ဝိရတီတို့ကို မရအပ်ကုန်လေသောကြောင့် ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ ဟု ဘုရားရှင်ဟောတော်မူသည် ဟူလို။

တစ်နည်း (၁) ဝါကျဖြင့် ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ ဟု ဟောတော်မူခြင်း၏ အကြောင်းကို ဝါ အဋ္ဌကထာဆရာ ပြဆို၏ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

ဌပနာ၁ပဥ္ဇကကျမ်းတက်သော်

အဋ္ဌကထာဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပဥ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ ဟောတော်မူသည်ရှိသော်, ဝါ၊ ဤသို့ပင် ဟောသော်လည်း အရိယမဂ်သည် အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ရှိလေသောကြောင့် ပဥ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိဟုမဟောသင့်။ အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ ဟူသာ ဟောသင့်၏။ အဘယ့်ကြောင့် ပဥ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိဟု ဟောပါသနည်း၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ကိဉ္စာပိဟိ" စသော (၁) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- အရိယမဂ်သည် အင်္ဂါရှစ်ပါး ရှိသော်လည်း လောကီစိတ်၌ တစ်ပြိုင်နက်သောခဏဝယ် ဝိရတိသုံးပါးတို့ကို မရသောကြောင့် ပဥ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိဟု ဟောတော်မူသည် ဟူလို။ (ပုစ္ဆာတက်)

စောဒနာတက်သော် ရှေးကျမ်းတက်နည်းအတိုင်း (နိဒေါ်သာရောပန) ထည့်၍ တက်ပါ

အဓိပ္ပာယ်ကား- အရိယမဂ်သည် ။ပ။ မြတ်စွာဘုရားအား ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်သော ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ဘူလို။

ထစ်နည်းထား- ပဥ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတိ ဟု ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်းကို ပြဆိုသောကြောင့် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ, ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ဟူလို။

[မှတ်ချက်။ ။ကိဉ္စာပိ ဝါကျကို ဌပနာသဥ္ဇက ကျမ်းတက်ရာ၌ ကိဉ္စာပိ ထိုင်ရာ ဝါကျ အနက်တို့တွင် ကိဉ္စာပိ၏ အနက်ဖြစ်သော (အကယ်၍ကား) ဟူသော အနက်ကိုဖြုတ်၍ နနူ အနက်ဖြစ်သော (မဟုတ်ပါသော) ဟူသော စကားကို ထည့်၍ ကိဉ္စာပိ ဝါကျကို အာဘော်ထားကျမ်းတက်။ အချုပ်ကိဉ္စာပိ ဝါကျတို့တွင် ကိဉ္စာပိအနက်ဖြုတ် နနူအနက်ထည့်အာဘော် ဖြစ်၏။]

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌကထာ၌ တည်ဝါဒ်ပြု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်မှ သံဝဏ္ဏနာပုဒ်သို့ ကျမ်းတက်

ဒဿနေနာတိ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂေန (ဋ္ဌ-ဂ၅)

ဆရာ ဆရာသည် ဒဿနေန ဟု သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ကိုဆို၏၊ ....သော်.... သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသာရှိ၍ သံဝဏ္ဏနာ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ စင်စစ်သော်ကား သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗသာရှိ၍ သံဝဏ္ဏနာမရှိဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်၊ ထိုသို့ မရောက်သင့်သောကြောင့် သံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆို သင့်သေး၏။ သံဝဏ္ဏနာကိုမပြဘဲ မနေသင့်၊ မနေသင့်ဘဲ နေချေသော် ဆရာ့အပေါ်၌ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ သံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် သောတာပတ္တိ မဂ္ဂေန ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- သောတာပတ္တိ မဂ္ဂေန ဟု သံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆို သောကြောင့်။ပ။ ဟူလို။ (စောဒနာတက်)

ဝုတ္တာထက်သော်- ဒေါသာရောပန အချက်ချန်။

အဓိပ္ပာယ်ကား - သောတာပတ္တိမဂ္ဂေနဟု သံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။ ဝါ၊ ဒဿနေန ဟူသော သံဝဏ္ဏနာတဗ္ဗ၏ သံဝဏ္ဏနာကား သော- တာပတ္တိ မဂ္ဂေန ဖြစ်၏ ဟူလို။ ဤကား ပါဌ်နာဒိ ကျမ်းတက်တည်း။

ဋ္ဌပနာပဉ္စက ကျမ်းတက်လိုသော်

သံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ၊ သံဝဏ္ဏနာ သည်လည်း ရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ၊ သံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော ဟု အာဘော်ထားတက်။

ကျမ်းရိုးငါးချက် ကျမ်းတက်ရာ၌ စကားအသုံးဆန္ဒနှီး ဝေါဟာရ ဝါဒအမျိုးမျိုး နာနာဝါဒ ပုဒ်တစ်မျိုးအဖွင့်မှ ပုဒ်တစ်မျိုးအဖွင့်သို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ ဝထမနည်း

ရူပံ ပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာသာရှိ၍ ဥပပတ္တိ ပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာ မရှိ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပ္ပါ)

http://www.dhammadownload.com

စင်စစ်သော်ကား ရူပံပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသာရှိ၍ ဥပပတ္တိ ပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာ မရှိဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်။ (ပဋိ-ပါ)

ဒုတိယနည်း

ရူပံပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသာလျှင် ရှိ၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ရူပံ ပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသာလျှင် ရှိသင့်သည်မဟုတ်၊ ဥပပတ္တိ ပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည်သာ ဖြစ်၏။ (ပဋိ-ပါ)

တတိယနည်း

ရူပံ ပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသာလျှင် ရှိ၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု - ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ရူပံ ပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသာလျှင် ရှိ၏ ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်။ (ပဋိ - ပါ)

စတုတ္ထနည်း

ရူပံပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသာလျှင်ရှိ၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နုပါ-ပါ)

ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာကား မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (ပဋိ-ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည်သာဖြစ်သောကြောင့် (ရောပနာပါဒကဟိတ်)

ပဉ္စမနည်း

ဤသို့ ရူပံ ပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာသာ ပြဆိုသည်ရှိသော်
ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။
(နု - ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာ မရှိဟူသော အနက်သည်မရောက်သင့်။ ဝါ, ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထာဝဏ္ဏနာ မရှိသည်ကား မဟုတ်၊ ရှိသည်သာတည်း။ (ပဋိ - ပါ)

http://www.dhammadownload.com

ဆဋ္ဌနည်း

ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု - ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ဥပပတ္တိ ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် မရောက်သင့်။ (ပဋိ - ပါ)

ပဋိလောမ ရောပနာ၌လည်း

ပထမနည်း

ဥပပတ္တိပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့်။ (ပဋိ–ရော)

(ရှေး အနုလောမ ရောပနာစကားကို ဆန့်ကျင်ဘက် ပြောင်းပြန် ဗျတိရိက်အားဖြင့် ပြင်၍ ဆိုသည်။)

ဒုတိယနည်း

ရူပံ ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမျှကိုသာ မဆိုသင့် (ပဋိ–ရော) ရှေးဌပနာစကားကို ပြန်ပယ်၍ ဆိုသည်, ဌပနာပဋိကွေပနှင့် သဘောသွားတူ၏။

[အမှာ ။ ။ အခြားပုဒ်, ဝါကျတို့၌ ကျမ်းရိုးငါးချက် ခေါ် ပါပနပဒိကျမ်းတက်ရာ၌လည်း ဤကဲ့သို့ စကားအသုံးအနှုန်း, ဝါဒအမျိုးမျိုး အဖုံဖုံကွဲပြားခြားနားလျက် ရှိနိုင်ပုံကို သိပါလေ။ ဝါ ချဲ့ထွင်ကြည့်ပါလေ။ မိမိတို့ ကျမ်းတက် ရာ၌ကား နှစ်သက်ရာ တစ်မျိုးမျိုးသုံးလျှင် ရပါသည်။

ထို့ပြင် ဌပနာပဋ္ဌက က (အန္ဒယ–အနုညာတ) နှင့် ပါပနာဒိကျမ်းတက်က (အနုလောမရောပနာ) စကားရပ်များသည် နေရာတိုင်း လုံးဝတူနေကြသည်။]

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းထွက်

[ဆောင်]သဒ္ဒါ, ပညတ်၊ ပရမတ်၊ သုံးရပ်ထွက်နည်းပြ။

ဌပနာခွက
သဒ္ဒါထွက်
ကြိယာပုဒ်မှ ကံပုဒ်သို့ ထွက်ပုံ

(အယံ) အတ္တံ ပကာသယိဿာမိ။ (၄-၂)

ဤဝါကျ၌ လိုရင်းကား ပကာသယိဿာမိတည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား - ပြပေအံ့ ဟူလို။ ဤကား အသမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုနည်းအရ လိုရင်းကောက်ပုံတည်း။

(တစ်နည်း) ဤဝါကျ၌ လိုရင်းကား အတ္တံ ပကာသယိဿာမိတည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား "အနက်ပြပေအံ့" ဟူလို။ ဤကား သမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုနည်းအရ လိုရင်း ကောက်ပုံတည်း။

[မှတ်ချက် ။ ။ လိုရင်းကောက်ရာ၌ ကြိယာပုဒ် တစ်ခုကိုသာ လိုရင်းကောက်လျှင် အသမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုနည်း။ ကံ, ကတ္တား, အကာရက စသော အဆွယ်အပွားပုဒ် များနှင့် တွဲဖက်ကောက်ရလျှင် သမ္ဗန္ဓာဝတ္ထုနည်း။]

အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အလုပ်)
အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ကတ္တား)

ပကာသယိဿာမိ ပါဌ်ဖြင့် သကမ္မကကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ (ဌပနာ) ဤသို့ပြဆိုသည်ရှိသော် (ဒေါသပေက္ခ လက္ခဏာ) သကမ္မကကြိယာ ဖြစ်သည် အားလျော်စွာ ထိုကြိယာ၏ ကံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

(အာဘောဂ)

ထိုသို့ သကမ္မကကြိယာ၏ ကံကိုလည်း ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် (အာဘောဂ ပေတု) တစ်နည်း - သကမ္မကကြိယာဖြစ်၍ ကံရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (အာဘောဂ)။

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့ ကံရှိသင့်လေသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု) တစ်နည်း သကမ္မကကြိယာသည် ကံနှင့်မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ကံ,ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (အာဘောဂ)

ထိုသို့ ကံကိုလည်း ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)

တစ်နည်း ဤသို့သာ ပြဆိုသည်ရှိသော် (ဏ)

ထိုကြိယာ၏ ကံကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ် ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် (ဘော–ဟေ)

ပကာသယိဿာမိ ပါဌ်ဖြင့် သကမ္မကကြိယာမျှကိုသာ မဆိုသင့်။

(ဋ္ဌပနာ – ပဋိက္ခေပ)

ထိုသကမ္မက ကြိယာ၏ ကံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (အန္ဒယ)

ထိုသကမ္မက ကြိယာ၏ ကံကား အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် အတ္ထံ ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား – ပကာသယိဿာမိ – ဟူသော သကမ္မကကြိယာ၏ ကံကား အတ္ထံဖြစ်၏ ဟူလို။ (ဤကား ပုစ္ဆာထွက်)

စောဒနာထွက်သော် – သကမ္မကကြိယာ၏ ကံကို ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုချေသော် ဆရာအား ကမ္မ, ကမ္မိ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့် ရောက်ရာ၏။ (ဒေါသာရောပနစောဒနာ)

ထိုသကမ္မက ကြိယာ၏ကံကား အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် အတ္ထံ ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

(ကျန်အချက်များ ရှေးပုစ္ဆာထွက်ကအတိုင်း ဆိုပါ)

အဓိပ္ပာယ်ကား – အတ္ထံပါဌ်ဖြင့် ပကာသယိဿာမိ ဟူသော သကမ္မက ကြိယာ၏ ကံကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။

ပညတ်ထွက်

(လိုရင်းကောက် အဓိပ္ပာယ်ပြန် ရှေးကအတိုင်း)

http://www.dhammadownload.com

ဆရာ၊ ဆရာသည် ပကာသယိဿာမိပါဋ္ဌ်ဖြင့် ပြပေအံ့ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့ဆိုချေသော် ပြအပ်သော အရာသည်လည်း ရှိကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ရှိကောင်းလေသောကြောင့် ပကာသယိဿာမိ ပါဋ္ဌ်ဖြင့် ပြပေအံ့ ဟူ၍သာ မဆိုသင့်၊ ပြုအပ်သောအရာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ပြအပ်သော အရာကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် အတ္ထံဟူသော ပါဋ္ဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ပြအပ်သော အရာသည် အနက်ဖြစ်၏ ဟူလို (ဤကား ပုစ္ဆာထွက်တည်း။)

စောဒနာထွက်သော် - ပြအပ်သော အရာကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား အဗျာပိတဒေါသ-ဉာယဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ ပြအပ်သောအရာကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် အတ္ထံဟူသော ပါဋ္ဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား အတ္ထံဟူသော ပါဋ္ဌ်ဖြင့် ပြအပ်သော အနက်ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သောဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။ (ကျန်အချက်များ ပုစ္ဆာတက်ကအတိုင်း)

ပရမတ်ထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ပကာသယိဿာမိ ဟု အာရမ္ဘကိရိက ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ပြဆိုချေသော် အာရမ္ဘကိရိက ပစ္စယုပ္ပန်သည် အာရမ္ဘဏပစ္စည်းနှင့် မကင်းရာသည် ဖြစ်၍ အာရမ္ဘဏပစ္စည်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ပြဆိုသင့်သောကြောင့် ပကာသယိဿာမိဟု အာရမ္ဘကိရိက ပစ္စယုပ္ပန်ကိုသာ မဆိုသင့်၊ အာရမ္ဘဏပစ္စည်းကိုလည်း ဆိုသင့်သေး၏။ အာရမ္ဘဏ ပစ္စည်းကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အတ္ထံ" ဟူသော ပါဋ္ဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ပကာသယိဿာမိ ဟူသော အာရမ္ဘကိရိက ပစ္စယုပ္ပန်၏ အာရမ္ဘဏပစ္စည်းကား အတ္ထံဖြစ်၏ဟူလို။ (ပုစ္ဆာထွက်)

စောဒနာထွက်သော် - ပကာသယိဿာမိ ဟူသော အာရမ္ဘကိရိက ပစ္စယုပ္ပန်၏ အာရမ္ဘဏပစ္စည်းကို မပြဆိုချေသော် ဆရာအား ပစ္စည်း,

http://www.dhammadownload.com

ပစ္စယုပ္ပန်ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ဒေါ၊ စော) (ကြွင်းအချက်များ ရှေးပုစ္ဆာထွက်ကနှင့်တူ၏။)

အဓိပ္ပာယ်ကား အတ္ထံပါဠ်ဖြင့် အာရမ္မဏ ပစ္စည်းတရားကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့်။ ပ။ ဟူလို။

ကြိယာမှ ကတ္တားသို့ သဒ္ဒါထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ပကာသယိဿာမိဖြင့် ကတ္တုဝါစက ကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ... သော် ... ကတ္တုဝါစကကြိယာမည်သည် ကတ္တားနှင့်မကင်းရာသည် ဖြစ်၍ ကတ္တားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် ပကာသယိဿာမိပါဠ်ဖြင့် ကတ္တုဝါစက ကြိယာမျှကိုသာ မဆိုသင့်၊ ထိုကတ္တုဝါစကကြိယာ၏ ကတ္တားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ထိုကတ္တုဝါစက ကြိယာ၏ ကတ္တားကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အဟံ" ပါဠ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား - ပကာသယိဿာမိ ဟူသော ကတ္တုဝါစက ကြိယာ၏ ကတ္တားကား အဟံ-ဖြစ်၏ဟူလို။ (ပုစ္ဆာထွက်)

စောဒနာထွက်သော် - ပကာသယိဿာမိ-ဟူသော ကတ္တုဝါစက-ကြိယာ၏ ကတ္တားကို မပြဆိုချေသော် ကတ္တား, ကတ္တိ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏-ဟု ဒေါသာရောပနစောဒနာ ထည့်၍ ထွက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား - အဟံပါဠ်ဖြင့် ကတ္တားကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့်။ ပ။ ဟူလို။ (ကျန်အချက်များ ပုစ္ဆာထွက်ကအတိုင်း)

ပညတ်ထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ပကာသယိဿာမိဖြင့် "ပြပေအံ့" ဟုဆိုတော် မူ၏။ ... သော် ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ ရှိသင့်လေသောကြောင့်၊ ပကာသယိဿာမိဖြင့် "ပြပေအံ့" ဟူ၍သာ မဆိုသင့်၊ ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ဆိုသင့်သေး၏။ ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အဟံ" ပါဠ်ကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား - ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် အဟံ ဖြစ်၏ဟူလို။ (ဤကား ပုစ္ဆာထွက်တည်း)

စောဒနာထွက်သော် - ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ အားအဗျာပိတဒေါသ, ဉာယဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ဒေါ-စော)

အဓိပ္ပာက်ကား — အဟံပါဌ်ဖြင့် ပြတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့်။ ပ။ ဟူလို။ (ကျန်အချက်များ ပုစ္ဆာထွက်ကအတိုင်း)

ပရမတ်ထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ပကာသယိဿာမိ ဟု သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန်ကိုဆိုတော်မူ၏။ .... သော် သဟဇာတပစ္စယုပ္ပန်သည် သဟဇာတပစ္စည်းနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ သဟဇာတ ပစ္စည်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှေး၌ဆိုခဲ့သော အတ္တံ ဟူသော ကံပုဒ်ကို ပရမတ်ကျမ်းထွက်က အတိုင်း နည်းမှီထွက်၊ အဓိပ္ပာယ်ပြန်။)

သောဟိ ပထမံ နိဗ္ဗာနံ ဒဿနတော "ဒဿန" န္တိ ဝုတ္တော။ ဂေါတြဘု ပန ကိဉ္စာပိ ပထမတရံ ပဿတိ။ (၄-၈၅)

ဝုတ္တောတြိယာမှ သော ဟူသော ကံပုဒ်သို့ သဒ္ဒါထွက်

ဆရာ၊ ဆရာသည် ဝုတ္တောဟု သကမ္မက ကိတ်ကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ... သော် သကမ္မကကိတ် ကြိယာမည်သည် ကံနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ကံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဤသို့ စသည်ထွက်ပါ)။

အဓိပ္ပာယ်ကား ဝုတ္တောဟူသော သကမ္မက ကြိယာ၏ ဝုတ္တကံကား သော-ဖြစ်၏ဟူလို။ (ပုစ္ဆာထွက်)

(စောဒနာထွက်ကိုလည်း ရှေးဆိုခဲ့ပြီးသည်တို့ကို နည်းမှီထွက်)။

ဝုတ္တောမှ သောပုဒ်သို့ ပညတ်ထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ဝုတ္တောဖြင့် ဟောအပ် ဆိုအပ်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ .... သော် ဟောအပ် ဆိုအပ်သော တရားကိုလည်း ပြဆိုသင့်

http://www.dhammadownload.com

သည် မဟုတ်ပါလော၊ တစ်နည်း ဟောအပ်ဆိုအပ်သော တရားသည် သကဒါဂါမိမဂ် စသည်ဖြစ်ကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စသည် အာဘော်ထား၍ ထွက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား - ဟောအပ်ဆိုအပ်သော တရားသည် သောတာပတ္တိမဂ်ဖြစ်၏ ဟူလို။ (ပုစ္ဆာထွက်)

(စေဒနာထွက်လည်း သိလောက်ပြီ၊ ပရမတ်ထွက်ကိုလည်း ရှေး၌ ဆိုခဲ့ပြီးသည်တို့ကို နည်းမှီ၍ အာရမ္မဏမျိုးထွက်)

ဝုတ္တောမှ ပါဌသေသ ဘဂဝတာသို့ ပညတ်ထွက်

[ဌပနာ ယခင်အတိုင်း]

ဟောတတ် ဆိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ တစ်နည်း, ဟောတတ်ဆိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သာဝကစသည်ဖြစ်ကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်အာဘော်ထားထွက်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား - ဟောတတ် ဆိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မြတ်စွာဘုရားဖြစ်၏ ဟူလို။ (အကြွင်းတို့ကို ရှေးဆိုခဲ့ပြီးသည့် နည်းအတိုင်း ထွက်ပါ။)

ဝုတ္တော မှ ဒဿနတောသို့ သဒ္ဒါထွက်

ဆရာ၊ ဆရာသည် ဝုတ္တောဟူသော ဟောတုဖလကို ဆိုတော်မူ၏။ ....သော် ဟောတုဖလမည်သည် ဟိတ်နှင့် မကင်းရာသည် ဖြစ်၍ ဟိတ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော၊ တစ်နည်း, ဟောတုဖလ၏ ဟိတ်သည် ဂမနတော စသည်ဖြစ်ကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည် အာဘော်ကားထွက်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား - ဝုတ္တောဟူသော ဟောတုဖလ၏ ဟိတ်သည် ဒဿနတောဖြစ်၏ ဟူလို၊ (ပုစ္ဆာထွက်)။

(စောဒနာထွက် ရှေးနည်းမှီ)

http://www.dhammadownload.com

ပညတ်ထွက်သော်-ဆရာ ဆရာသည် ဝုတ္တောပါဠိဖြင့် ဟောအပ်,ဆိုအပ်၏ဟု ပြတော်မူ၏။....သော် ဟောခြင်း ဆိုခြင်း၏အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည် အာဘော်ထားထွက်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ဟောခြင်း ဆိုခြင်း၏အကြောင်းသည် မြင်တတ်သည့်၏ အဖြစ် ဖြစ်သည့်ဟူလို။

ဒဿနတော မှ နိဗ္ဗာန်သို့ ပညတ်ထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ဒဿနတောဖြင့် မြင်တတ်သည့်၏ အဖြစ်ကြောင့်ဟု ဆိုတော်မူ၏၊....သော် မြင်အပ်သော တရားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ, မြင်အပ်သောတရားသည် ရုပ်နာမ် သင်္ခတတရား ဖြစ်ကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည် အာဘော်ထားထွက်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-မြင်အပ်သောတရားသည် ရုပ်နာမ် သင်္ခတတရားမဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန် ဟူသော အသင်္ခတတရားဖြစ်၏ ဟူလို။

ပဿတိမှ ဂေါတြဘုသို့ ပညတ်ထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ပဿတိဖြင့် မြင်တတ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏၊....သော် မြင်တတ်သော တရားသည်လည်း ရှိကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ ရှိကောင်းလေသောကြောင့် မြင်တတ်၏ဟူ၍သာ မဆိုသင့်၊ မြင်တတ်သော တရားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ မြင်တတ်သော တရားကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ''ဂေါတြဘု''ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-မြင်တတ်သော တရားသည် ဂေါတြဘုဖြစ်၏ ဟူလို။

ပဿတိမှ ဂေါတြဘုသို့ ပရမတ်ထွက်

သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန်သည် သဟဇာတပစ္စည်းနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ သဟဇာတပစ္စည်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလောဟု အာဘော် ထားထွက် (သဒ္ဒါထွက်ကား လွယ်ပြီ)။

F9A ဘိက္ခု ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ။

http://www.dhammadownload.com

ဂစ္ဆတိမှ ဘိက္ခုသို့ သဒ္ဒါထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ဂစ္ဆတိပါဠ်ဖြင့် ကတ္တုဝါစကကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် ကတ္တုဝါစကကြိယာသည် ကတ္တားနှင့် မကင်းရာသည်ဖြစ်၍ ကတ္တားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

တစ်နည်း ဂစ္ဆတိကြိယာ၏ ကတ္တားသည် သာမဏေရော စသည် ဖြစ်ကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော စသည် အာဘော်ထားထွက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား ဂစ္ဆတိ ဟူသော ကတ္တုဝါစက ကြိယာ၏ ကတ္တားကား သာမဏေရော စသည် မဟုတ်၊ ဘိက္ခုဖြစ်၏ ဟူလို။

ပညတ်ထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ဂစ္ဆတိပါဠ်ဖြင့် သွား၏ဟု ဆိုတော်မူ၏၊....သော် သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ တစ်နည်း သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သာမဏေစသည် ဖြစ်ကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော စသည် အာဘော်ထားထွက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သာမဏေ စသည်မဟုတ်။ ရဟန်းဖြစ်၏ ဟူလို။

ပရမတ်ထွက်ရာ၌ သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန်, ပစ္စည်းဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ထွက်။

ဂစ္ဆတိမှ ဝိဟာရသို့ ပညတ်ထွက်

ဆရာ ဆရာသည် ဂစ္ဆတိဖြင့် သွား၏ဟု ဆိုတော်မူ၏၊....သော် သွားအပ်သော အရာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ တစ်နည်း သွားအပ်သော အရာသည် ရွာစသည်ဖြစ်ကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ စသည် အာဘော်ထားထွက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-သွားအပ်သောအရာသည် ရွာစသည်မဟုတ်၊ ကျောင်းဖြစ်၏ ဟူလို၊ (သဒ္ဒါထွက် လွယ်ပြီ)။

ပရမတ်ထွက်ရာ၌ အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန် ပစ္စည်းဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ထွက်။

ဘိက္ခု၊ ဘတ္တံ၊ ဘုဉ္ဇတိ။

http://www.dhammadownload.com

ဘုဉ္ဇတိမှ ဘတ္တံသို့ ပညတ်ထွက်

ဆရာ၊ ဆရာသည် ဘုဥ္ဇတိဖြင့် စားတတ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။....သော် စားအပ်သော အရာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ စားအပ်သော အရာသည် မုန့်ခဲဖွယ်စသည် ဖြစ်ကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည် အာဘော်ထားထွက်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-စားအပ်သောအရာသည် မုန့်ခဲဖွယ် စသည်မဟုတ်၊ (ဆွမ်းဘောဇဉ်) ဖြစ်၏ ဟူလို၊ (သဒ္ဒါထွက်, ပရမတ်ထွက်လွယ်ပြီ။)

အနုလောမ ပါပနာဒိကျမ်းရိုးငါးချက် ကျမ်းထွက်

အဟံ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ၊ (ဠ္ဌ-၂)

ပကာသယိဿာမိမှ အဟံသို့ သဒ္ဒါထွက်

အရှင် အဋ္ဌကထာ ဆရာ (အာ)

အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ကတ်)

ပကာသယိဿာမိပါဋ္ဌိဖြင့် ကတ္တုဝါစက ကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝါ၊ ပကာသယိဿာမိ ဟူသော ကတ္တုဝါစက ကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဠ)

ဤသို့ ကတ္တုဝါစက ကြိယာကိုသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် (ဏ)

ကတ္တုဝါစက ကြိယာသာရှိ၍ ထိုကြိယာ၏ ကတ္တားမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ကတ္တုဝါစက ကြိယာသာရှိ၍ ကတ္တားမရှိ ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်။ (ပဋိ-ပါ)

တစ်နည်း ထိုကတ္တုဝါစက ကြိယာ၏ ကတ္တားကို မပြဆိုဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ထိုအနက်မရောက်သင့်။ (ပဋိ-ပါ)

ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့် (ဟိတ်) ကတ္တုဝါစက ကြိယာ၏ ကတ္တားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ဆော)

http://www.dhammadownload.com

ကတ္တုဝါစက ကြိယာ၏ ကတ္တားကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့်၊ ဝါ, ကတ္တုဝါစက ကြိယာကိုသာ မပြဆိုသင့်။ (ပဋိ-ရော)

မနေသင့်ဘဲ နေချေသော်။ ဝါ၊ ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုခဲ့သော ဆရာအား ကတ္တား ကတ္တိ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ဒေါသာရောပန စောဒနာ)

ထိုကတ္တုဝါစက ကြိယာ၏ ကတ္တားကား အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အဟံ" ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-အဟံပါဌ်ဖြင့် ပကာသယိဿာမိ ဟူသော ကတ္တုဝါစကကြိယာ၏ ကတ္တားကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့်။ပ။ ဟူလို။ (စောဒနာထွက်)

ပုစ္ဆာထွက်အဆင် ဒေါသာရောပန အချက်ချန်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ပကာသယိဿာမိဟူသော ကတ္တုဝါစက ကြိယာ၏ ကတ္တားကား အဟံ ဖြစ်၏ ဟူလို။

ပညတ်ထွက်

ပကာသယိဿာမိဖြင့် ပြပေအံ့ ဟု ဆိုတော်မူပေ၏။ ဤမျှသာ ဆိုချေသော်၊ ပြတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်မရှိ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ ပြတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နူ-ရော) ဤသို့စသည် ဆို၍ထွက်။

ပရမတ်ထွက်

ပကာသယိဿာမိဖြင့် သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ သော်-သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန်သာရှိ၍ သဟဇာတ ပစ္စည်းမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နူ-ပါ) ။ပ။ သဟဇာတပစ္စည်းကိုလည်းပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော) စသည်။

ပကာသယိဿာမိမှ အတ္ထံသို့ သဒ္ဒါထွက်

ပကာသယိဿာမိဖြင့် သကမ္မကကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ သော်-သကမ္မက ကြိယာသာရှိ၍ ထိုကြိယာ၏ ကံမရှိ ဟူသော အနက်သည်

http://www.dhammadownload.com

ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ ထိုသကမ္မကကြိယာ၏ ကံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော) စသည်။

ပညတ်ထွက်

ပကာသယိဿာမိပါဌ်ဖြင့် ပြပေအံ့ဟု ဆိုတော်မူ၏၊ သော် ပြအပ်သော အရာမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နူ-ပါ) ။ပ။ ပြအပ်သော အရာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ဝါ၊ ပြအပ်သော အနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော) စသည်။

ပရမတ်ထွက်

ပကာသယိဿာမိပါဌ်ဖြင့် အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ သော် အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်သာရှိ၍အာရမ္မဏပစ္စည်းမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နူ-ပါ) ။ပ။ အာရမ္မဏ ပစ္စည်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော) စသည်။

သောပဟိ ပဌမံ နိဒ္ဒါနံ ဒဿနတော "ဒဿန" န္တိ ဝုတ္တော။
ဂေါတြဘု ပန ကိဉ္စာပိ ပဌမတရံ ပဿတိ။ (ဋ္ဌ-ဂ၅)

ဝုတ္တောမှ သောသို့ သဒ္ဒါထွက်

ဝုတ္တောဟု သကမ္မကကိတ် ကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် သကမ္မကကိတ် ကြိယာသာရှိ၍ ထိုကြိယာ၏ ကံမရှိသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နူ-ပါ) ။ပ။ ထိုသမ္မက ကြိယာ၏ ဝုတ္တကံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

ဝုတ္တောမှ သောသို့ ပညတ်ထွက်

ဝုတ္တောဖြင့် ဟောအပ်-ဆိုအပ်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊ ....သော်-ဟောအပ်သော တရားမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊(နူ-ပါ)။ပ။ဟောအပ် ဆိုအပ်သော တရားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော) စသည်။

ဝုတ္တောမှ ပါဌသေသ ဘဂဝတာသို့ပညတ်ထွက်

ဝုတ္တောဖြင့် ဟောအပ် ဆိုအပ်သည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် ဟောတတ်-ဆိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နူ-ပါ) ။ပ။

http://www.dhammadownload.com

ဟောတတ်-ဆိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊(နူ-ရော) စသည်။

ဝုတ္တော မှ ဒဿနတော သို့ သဒ္ဒါထွက်

ဝုတ္တောဟု ဟေတုဖလကို ဝါ၊ ဟိတ်၏ဖိုလ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ ....သော် ဟေတုဖလသာရှိ၍ ဝါ၊ ဟိတ်၏ ဖိုလ်သာရှိ၍ ဟိတ်မရှိသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ ဟေတုဖလ၏ ဟိတ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

ပညတ်ထွက်

ဝုတ္တောဖြင့် ဟောအပ် ဆိုအပ်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် ဟောခြင်းအကြောင်း, ဆိုခြင်းအကြောင်း, မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ ဟောခြင်းအကြောင်း, ဆိုခြင်းအကြောင်း ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

ဒဿနတော မှ နိဗ္ဗာနံ သို့ ပညတ်ထွက်

ဒဿနတောဖြင့် မြင်တတ်သည် အဖြစ်ကြောင့်ဟု ဆိုတော်မူ၏။ ....သော် မြင်အပ်သော တရားမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။(နူ-ပါ) ။ပ။ မြင်အပ်သော တရားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။(နူ-ရော) စသည်။

ပဿတိ မှ ဂေါတြဘု သို့ ပညတ်ထွက်

ပဿတိဖြင့် မြင်တတ်၏-ဟု ဆိုတော်မူ၏၊ ....သော် မြင်တတ်သော တရားမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ မြင်တတ်သော တရားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

ပဿတိ မှ ဂေါတြဘု သို့ ပရမတ်ထွက်

ပဿတိဟု သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် မြင်တတ်သော တရားမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။(နူ-ပါ)။ပ။ မြင်တတ်သော တရားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပဿတိမှ ဂေါတြဘုသို့ ပရမတ်ထွက်

ပဿတိဟု သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ဆိုတော်မူ၏။....သော် သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန်သာရှိ၍ သဟဇာတပစ္စည်း မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ သဟဇာတ ပစ္စည်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

ဘိက္ခု ဝိဟာရံ ဂစ္ဆတိ။

ဂစ္ဆတိမှ ဘိက္ခုသို့ သဒ္ဒါထွက်

ဂစ္ဆတိဖြင့် ကတ္တုဝါစက ကြိယာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် ကတ္တုဝါစက ကြိယာသာရှိ၍ ထိုကြိယာ၏ ကတ္တားမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ ကတ္တုဝါစကကြိယာ၏ ကတ္တားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

ပညတ်ထွက်

ဂစ္ဆတိဖြင့် သွား၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။....သော်—သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ သွားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

ဂစ္ဆတိမှ ဝိဟာရံသို့ ပညတ်ထွက်

ဂစ္ဆတိဖြင့်သွား၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် သွားအပ်သော အရာဝတ္ထု မရှိ-ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ရော) ။ပ။ သွားအပ်သော အရာဝတ္ထုကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

ဘိက္ခု ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ။

ဘုဉ္ဇတိမှ ဘတ္တံသို့ ပညတ်ထွက်

ဘုဉ္ဇတိဖြင့် စား၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။.... သော် - စား အပ် သော အရာဝတ္ထုမရှိ-ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ စား အပ်သော အရာဝတ္ထုကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဘိက္ခုသို့ ပညတ်ထွက်

စားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နှ-ပါ) ။ပ။ စားတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နှ-ရော) စသည်။

[မှတ်ချက်။ ။ဤပါပနာဒိ ကျမ်းထွက်၌ မပြဆိုအပ်သော စကားတို့ကို ရှေးကျမ်းတက်, ကျမ်းထွက်တို့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားတို့ကို နည်းမှီ၍ သိပါ။]

ဧဝံ စသော လဒ္ဓဒေါသ ဝါကျ၌ ပါပနာဒိ ကျမ်းရိုးငါးချက်ထုတ်ပုံ

အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘဝေါ။ပ။ဟောတိ။ ဧဝံ သန္တေ ထေရော ပထမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဟောတီတိ။(ဋ္ဌ-၁၈)

၁။ အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘဝေါ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ (မူလဋ္ဌပနာ)

အဘိဓမ္မာ၌ ပို့ချစဉ်မည်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်လျှင် အမွန်အစဖြစ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။

၂။ ဧဝံ သန္တေ ထေရော ပထမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ (အနုလောမပါပနာ)

ဤသို့ ဆိုသည်ရှိသော် (ဤသို့ ဖြစ်သည်ရှိသော်) အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်သာလျှင် ရှေးဦးစွာ အာဘိဓမ္မိကပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ရာ၏။

၃။ အထ ခေါ ပန ထေရော ပထမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဘဝေယျ (ပဋိလောမပါပနာ)

စင်စစ်သော်ကား အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်သာလျှင် ရှေးဦးစွာ အာဘိဓမ္မိကပုဂ္ဂိုလ် မဖြစ်ခဲ့ရာ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ တသ္မာ အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓပ္ပဘာဝေါ ဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။

(အနုလောမရောပနာ)

ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ၌ပို့ချစဉ် မည်သည် မြတ်စွာဘုရားသာလျှင် အမှန်အစဖြစ်၏ဟု ဆိုအပ်၏ဆိုသင့်၏။

၅။ န အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘာဝေါ ဟောတီတိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ (ပဋိလောမရောပနာ)

အဘိဓမ္မာ၌ ပို့ချစဉ်မည်သည် အရှင်သာရိပုတ္တရာထေရ်သာလျှင် အမှန်အစဖြစ်၏ဟုမဆိုအပ်။ ဤသို့ ထုတ်ဆောင်အပ်၏။

[အမှာ ။ ။ ဤဆိုခဲ့ပြီးသော ကျမ်းတက်, ကျမ်းထွက်တို့၌ အချို့နေရာတို့ဝယ် အာလုပ်, ကတ္တားစသော နာမည်များကို စာသားကျဉ်းစေခြင်းငှာ တပ်မပြခဲ့ပါ။ မိမိတို့ စာဖြေရာ၌ကား ထိုနာမည်တို့ကို တပ်ဖြေပါ။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၃) ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းအဖြေ

ဂန္ထဒေါသ (ဝါကျဒေါသ) အပြား

၁။ အဗျာပိတဒေါသ
၂။ အတိဗျာပိတဒေါသ
၃။ ဝိရောဓိဒေါသ
၄။ ကေတ္ထဒေါသ
၅။ ပုနရုတ္တိဒေါသ
၆။ ဩစိတျဟီနဒေါသ
၇။ နိရတ္ထကဒေါသ
၈။ ဂန္ထဂရုဒေါသ
၉။ ဦနအပရိပုဏ္ဏဒေါသ (ဦနဒေါသ၊ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ)

[ဆောင်] ဗျာ - ဗျာ - ပု - ဝိ၊ ေ - ဩ - နိ - ဂန် - ပုဏ်၊
မှတ်တံဒေါသ၊ ၉ - ခုပြ။

(က) အဗျာပိတာ တိဗျာပိတ - ဒေါသံပုနရုတ္တိ တထာ။
ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓိတံ, ကေတ္ထမိတိပဥ္စဓာ။

(ခ) ဩစိတျံ စ နိရတ္ထကံ, ဂန္ထဂရု အပုဏ္ဏကံ၊
ဧတေဟိ သဟ နဝဓာ, ဧတေ ဒေါသာ ပကာသိတာ။

ဝါကျတို့၌ ဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ ဆောင်ပုဒ်များ

၁။ နောက်သမုစ္စယ၊ ကျမ်း၌ပြ၊ ဝေအာဘော်ဆင်။
၂။ ပုဗ္ဗေဥာန၊ ရှေ့ဝါကျ၊ အဗျာပိတတင်။
၃။ ဥပနျာသ၊ အာရဗ္ဘ၊ တင်ကြအဗျာပင်။
၄။ လက္ခဏာရုစိ၊ တွေ့ကြုံဘိ၊ အဗျာပိတတင်။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ပက္ခန္တရ၊ ဟူလက၊ အဗျာပိတတင်။
၆။ ဝါကျာရမ္ဘ၊ ဝိရောဓ၊ အဗျာပိတတင်။
၇။ လဒ္ဒဒေါသ၊ ဝါကျတ္ထ၊ အဗျာပိတတင်။
၈။ အညွှန်းဝါကျ၊ ဆိုတုံက၊ ဂန္ထ – အဗျာပင်။
၉။ ဝါကျပစ္စာ။ ဓေပါ၊ စ–မှာအာဘော်ပင်။
၁၀။ အတိဗျာပိ၊ တင်ကုန်ဘိ၊ ရှေ့ရှိဝါကျတွင်။
၁၁။ ဝိသေသဝါကျ၊ ဟူလက၊ တိဗျာပိတတင်။
၁၂။ များမဆက်ဆံ၊ ထူးဟန်ဖော်ပြ၊ ဝိသေသ၊ တင်ကြတိဗျာပင်။
၁၃။ ဝိသေသဝါကျ၊ ဝိရောဓ၊ တင်ကြတစ်နည်းပင်။
၁၄။ အဓိဝစနံ၊ နာမံဓိပ္ပေ၊ ဂဟဏေ၊ တင်လေတိဗျာပင်။
၁၅။ အတ္ထုဒ္ဒေသ၊ ဘိဓေယျ၊ တင်ကြတိဗျာပင်။
၁၆။ ဝါကျဒဋ္ဌိ၊ ဝိရောဓိ၊ သတိမြဲမြဲယှဉ်။
၁၇။ အတ္ထုဒ္ဒေသ၊ ဟူတုံက၊ ယူကြထိုနည်းပင်။
၁၈။ အတိဗျာပိ၊ တင်ကုန်ဘိ၊ မှတ်သိတစ်နည်းပင်။
၁၉။ ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ၊ ယင်းဝါကျ၊ ဩစိတျဟီနတင်။
၂၀။ ကိဠာသတိ၊ ကာမံထည့်၍၊ နနုယှဉ်ကာ, ချိတက်လာ, တင်ပါဝိရောဓိ။
၂၁။ ဝိတ္ထာ, သံခိပ်၊ ဥဒ်, နဒ်, နိဂမ၊ ပါကဋ္ဌ၊ ဒေါသဝိရောတင်။
၂၂။ ဝိတ္ထာ, သံခိပ်၊ ဥဒ်, နိဒ်, နိဂမ၊ ပါကဋ္ဌ၊ ပုနရုတ္တိတင်။
၂၃။ အနုသန္ဓေပြ၊ ယင်းဝါကျ၊ ပုနရုတ္တိတင်။
၂၄။ ကာရဏ, ဖလ၊ ဝိရောဓ၊ အဗျာပိတတင်။
၂၅။ ဗျတိ, န္တယာ၊ ရှိလေရာ၊ တင်ပါဝိရောဓိ။
၂၆။ သမ္ဘာဝနာ၊ ဂရဟာ၊ တင်ပါဝိရောဓိ။
၂၇။ နက်တူ, သဒ္ဒ၊ ထပ်တပ်ပြ၊ ကေတ္ထဒေါသတင်။
၂၈။ သဒ္ဒါနှစ်ခု၊ နှစ်ခုအတ္ထ၊ တူလေက၊ ကေတ္ထဒေါသတင်။
၂၉။ လဒ္ဒဂုဏ၊ ကျိုးဖလ၊ နိရတ္ထကတင်။
၃၀။ လဒ္ဒဒေါသ၊ ဝါကျတ္ထ၊ နိရတ္ထကတင်။

http://www.dhammadownload.com

[အမှာ။ ။ အဗျာပိတဒေါသနှင့် ဦနအပရိပုဏ္ဏဒေါသ၊ (ဝါ) (ဦနဒေါသအပရိပုဏ္ဏဒေါသ၊) ဝိရောဓိဒေါသနှင့် ဩစိတျဟီန ဒေါသ, ကေတ္ထဒေါသနှင့် ပုနရုတ္တိဒေါသတို့ သင့်သော ဝါကျနှင့် ပယ်သောဝါကျတို့ကြသည်။]

ဒေါသ သင့်ပုံ, တင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

(က) တိသု သိက္ခာသု ဇာတာတိ သေက္ခာ။

(ခ) သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ ဧတေတိပိ သေက္ခာ။ (ဠ – ဂ၆)

(က) ဝါကျ၌ ဒေါသသင့် , တင်ပုံ

(က) ဝါကျ၌ သေက္ခာပုဒ်၏ ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟကိုသာ ပြရသေး၍ အလို ရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ်, မပြည့်စုံသေးသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။ ဝါ(က)ဝါကျ၌ အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ– ဒေါသထင်ရ၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဒေါသ ပယ်ပုံ

(ခ) ဝါကျဖြင့် သေက္ခာပုဒ်၏ ဣဒံ တဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် (တစ်နည်း) ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟမှတစ်ပါး ဣဒံတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟကို (ဣဒံ တဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟဟူသော အဖို့တစ်ပါးကို) ပြဆိုသောကြောင့်–(တစ်နည်း) (ခ) ဝါကျသည် ပက္ခန္တရဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထို့ (ခ)ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကိုပယ်၏။

ဝါကျချင်းထောက်ဆ၍ ဒေါသ,သင့်,တင်,ပယ်ပုံ

(က) သုခယတီတိ သုခါ၊

(ခ) ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခာ၊

(ဂ) န ဒုက္ခာ န သုခါတိ အဒုက္ခ မသုခါ၊ (ဠ –ဂ၄)

(ခ) ဝါကျကိုထောက်ဆ၍ (က) ဝါကျ၌ သုခါပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟကိုသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ်, မပြည့်စုံသေးကြောင်း အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်၏။

(က) ဝါကျကိုထောက်ဆ၍ (ခ)ဝါကျဖြင့် ဒုက္ခာပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟကို ပြလိုက်သဖြင့်အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်, ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင် (ခ) ဝါကျ၌ ဒုက္ခာပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟကိုသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို မနှံ့စပ်, မပြည့်စုံသေးသောကြောင်း အဗျာပိတဒေါသ အပရိပုဏ္ဏဒေါသသင့်ရောက်၏။

(ခ) ဝါကျကိုထောက်ဆ၍ (ဂ) ဝါကျဖြင့် အဒုက္ခမသုခါပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်, ပြည့်စုံသွားကြောင်း အဗျာပိတဒေါသ အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ဤကားပက္ခ ပက္ခန္တရဝါကျတို့၌ "ပက္ခန္တရဟူလက၊ အဗျာပိတတင်" နှင့်အညီ ဒေါသသင့်ပုံ ပယ်ပုံများတည်း။

ပက္ခ, ပက္ခန္တရဝါကျတို့၌ လိုရင်းအချုပ် ဒေါသသင့်, ပယ်ပုံ

ရှေ့ပက္ခဝါကျ၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ်မပြည့်စုံသေးသောကြောင်း (တနည်း) ရှေ့စကားအနက်အဓိပ္ပာယ် အဖို့အစုမျှကိုသာပြသောကြောင့်-(တနည်း) ပက္ခဝါကျ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသသင့်ရောက်၏။

နောက်ပက္ခန္တရဝါကျဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့်။ (တစ်နည်း) [ဣဒံ တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟမှတပါး ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟကို (ဇာတတဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ)-ဟူသော အဖို့တပါးကို)]ပြဆိုသောကြောင့် [ ] ဤအတွင်းရှိ စကားကို - ဗုဒ္ဓေါပုဒ်အဖွင့်မှတစ်ပါး ဓမ္မောပုဒ်အဖွင့်ကို (ဓမ္မောပုဒ်အဖွင့်ဟူသော အဖို့တပါးကို)စသည်ဖြင့် ဌာနာနုရူပ ပြင်ဆိုပါ|] (တစ်နည်း) နောက်ဝါကျသည် ပက္ခန္တရ ဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဗျာပိတ-ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်သည်ဟု -ပက္ခန္တရ ဝါကျတွေ့တိုင်း မှတ်ပါ။

အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာခေါ် အညွှန်းဝါကျ၌ ဒေါသပယ်ပုံ

သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝနယော၊ (ဠ-၈၅)

ဤအညွှန်းဝါကျဖြင့် ကြွင်းသော သုခသဟဂတပုဒ်, ဥပေက္ခာသဟဂတ-ပုဒ်တို့၌ ပီတိသဟဂတပုဒ်အဖွင့်ဝယ် ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကိုမှီ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ်သိလောက်သဖြင့် အကျယ်တဝင့်ဖွင့်မပြတော့ဘဲ ကျမ်းလေးမည်စိုးသောကြောင့် အကျဉ်း အညွှန်းကိုသာ ပြသောအားဖြင့် ကျမ်းမလေးသောကြောင့် ဂန္ထဂရု ဒေါသကိုပယ်၏။

အကျဉ်းအညွှန်းကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်,ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် ထိုအညွှန်းဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ တို့ကိုလည်း ပယ်၏။

http://www.dhammadownload.com

အချုပ်မှာ – အညွှန်းဝါကျကို ပြသောအားဖြင့် ကျမ်းမလေးသော ကြောင့် ဂန္ထဂရုဒေါသကိုပယ်၏။

အညွှန်းဝါကျကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်နှံ့စပ်, ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ အပရိဖုဏ္ဏဒေါသပယ်၏။

အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာခေါ် အညွှန်းဝါကျတွေ့တိုင်း ဒေါသပယ်ပုံကို သိပါ။

အတိဗျာပိတသင့်, တင်, ပယ်ပုံ

(က) ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ ပရိယတ္တိဟေတုဂုဏနိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာ ဒီသု ဒိဿ တိ။

(ခ) သ္ဂာယ၊ မိဓာပိ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာယမေဝဝတ္တတိ၊ (ဌ–၇၁)

(က) ဝါကျ၌ ကုသလာဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ပရိယတ္တိ ဟေတု–ဂုဏ အနက်တို့၌ အလွန်ပျံ့နှံ့နေသောကြောင့် (တနည်း) အတ္ထာဒ္ဓါရ–သာမညဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် (တနည်း) အတ္ထာဒ္ဓါရ–သာမည ဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ (တနည်း) အတ္ထာဒ္ဓါရ–သာမညမျှကိုသာ ပြဆိုရသေး သောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသသင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဤ၌ အလိုရှိအပ်သော ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ နိဿတ္တ–နိဇ္ဇီဝတာ အနက် တို့ကိုပြလိုက်သဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် အလွန်မပျံ့နှံ့သော ကြောင့် (တနည်း) (ခ) ဝါကျသည် အတ္ထုဒ္ဒေသ အဘိဓေယျ–ဝိသေသဝါကျဖြစ် ခြင်းကြောင့်–(တနည်း) အတ္ထုဒ္ဒေသ–အဘိဓေယျဝိသေသကို ပြဆိုသော ကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

အချုပ်မှာ – အလိုမရှိသော အနက်အဓိပ္ပာယ်တို့၌ အလွန်ပျံ့နှံ့နေသော ကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။

အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုက်သဖြင့် အလွန်မပျံ့နှံ့ သောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။

ဝိရောဓိဒေါသသင့်, တင့်, ပယ်ပုံ

(က) ဒဠှီယံဝါကျ။ (ခ) ဒဠှီကရဏဝါကျ။

(က) ဝါကျ၌ ဒဠှီယဝါကျကိုသာ ဆိုပါက ဒဠှီယ, ဒဠှီကရဏ ဆန့်ကျင်သော ကြောင့်(တနည်း) ဒဠှီယဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် (တနည်း) မခိုင်မြဲ သောကြောင့် ဝိရောဓိ ဒေါသ သင့်ရောက်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဒဠှီကရဏစကားရပ်ကိုလည်းပြလိုက်သဖြင့် ဒဠှီယဒဠှီကရဏ မဆန့်ကျင်သောကြောင့်(တနည်း) (ခ) ဝါကျသည် ဒဠှီကရဏဝါကျ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် (တနည်း) ရှေ့ဒဠှီယကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုသော(ပြဆိုသော)ကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

သခေ်ပ, ဝိတ္ထာရ ဝါကျရှိရာ၌ –

http://www.dhammadownload.com

ရှေးသင်္ခေပဝါကျ၌ သင်္ခေပအနက်သာ ပြရသေး၍ ဝိတ္ထာရအနက်ကို မပြရသေးသဖြင့် သင်္ခေပ, ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် (တနည်း) ရှေ့ဝါကျသည်သင်္ခေပဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် (တနည်း) အကျဉ်းသင်္ခေပကိုသာ ပြရသေးသောကြောင့် ရှေးသင်္ခေပဝါကျ၌ ဝိရောဓိဒေါသသင့်၏။ နောက် ဝိတ္ထာရဝါကျဖြင့် ဝိတ္ထာရအနက်ကိုပြသလိုက်သည့်အတွက် သင်္ခေပဝိတ္ထာရ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် (တနည်း) နောက်ဝါကျသည် ဝိတ္ထာရဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် (တနည်း) အကျယ် ဝိတ္ထာရကို ပြဆိုသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

ကြွင်းသော ကာရဏဝါကျ ဖလဝါကျရှိရာ၌လည်းကောင်း၊ ဥဒ္ဒေသဝါကျ, နိဒ္ဒေသဝါကျရှိရာ၌ လည်းကောင်း၊ နိဂမဝါကျ, နိဂမနီယဝါကျ ရှိရာ၌လည်းကောင်း၊ အပါကဋဝါကျ, ပါကဋဝါကျရှိရာ၌လည်းကောင်း၊ သာမညဝါကျ, ဝိသေသဝါကျရှိရာ၌လည်းကောင်း ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကိုမှီ၍ ဝိရောဓိဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

အချုပ်မှာ – ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသသင့်၏။ ရှေ့နောက် မဆန့်ကျင်အောင် ပြဆိုသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

ဩစိတျဟီနဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးဒဋ္ဌိယဝါကျ၌ အသင့်ယုတ္တိ မရှိသောကြောင့်၊ ဝါ – အသင့်ယုတ္တိမှ ယုတ်လျော့သောကြောင့် ဩစိတျဟီန ဒေါသသင့်၏။

နောက် ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျဖြင့် အသင့်ယုတ္တိရှိအောင် ပြဆိုသောကြောင့် ဩစိတျဟီန ဒေါသကိုပယ်၏။

နိရတ္ထကဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးလဒ္ဓ ဂုဏိယဝါကျ၌ အကျိုးကို မပြရသေးသဖြင့် အကျိုးမရှိသောကြောင့် နိရတ္ထက ဒေါသသင့်၏။

နောက် လဒ္ဓဂုဏဝါကျဖြင့် အကျိုးကို ပြလိုက်သဖြင့် အကျိုးရှိသွားသောကြောင့် (တနည်း) ရအပ်သော အကျိုးထူးကို ပြဆိုသောကြောင့် (တနည်း) လဒ္ဓ ဂုဏဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် နိရတ္ထကဒေါသကိုပယ်၏။

(ကာရဏဝါကျ, ဖလဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း နိရတ္ထကဒေါသ, သင့်ပုံ, ပယ်ပုံကိုသိပါ။)

http://www.dhammadownload.com

ပုနရုတ္တိဒေါသသင့် ပယ်ပုံ

သင်္ခေပဝါကျ ဝိတ္ထာရဝါကျရှိရာ၌ သင်္ခေပဝါကျနှင့် ဝိတ္ထာရဝါကျတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်မှာ ထပ်တူဖြစ်နေသောကြောင့် နောက်ဝိတ္ထာရဝါကျ၌ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ် အလိုအားဖြင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်၏။

ပရိဟာရ ကျမ်းဆရာအလိုအားဖြင့် တိက္ခဗုဒ္ဓိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် သင်္ခေပ၊ မန္ဒဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ် တို့အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျ ရေးရိုး, ပြရိုး ထုံးစံဖြစ်သောကြောင့် နောက်ဝိတ္ထာရဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိ ဒေါသပယ်၏။ ဝါ - နောက် ဝိတ္ထာရ ဝါကျ၌ ပုနရုတ္တိဒေါသမသင့်။

[မှတ်ချက် ။ ။ ဤ၌ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရ ဝါကျရောလျက် ဆိုထား၏။ သင်္ခေပဝါ ကျနောက်ရှိရာ၌ တိက္ခဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် သင်္ခေပဝါကျပြရိုးထုံးစံ ဖြစ်သောကြောင့် သင်္ခေဝါကျ ဖြင့် ပုန ရုတ္တိဒေါသကို ပယ်၏။ ဝိတ္ထာရ ဝါကျနောက် ရှိရာ၌ မန္ဒ-ဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျ ပြရိုးထုံးစံ ဖြစ်သောကြောင့် ဝိတ္ထာရဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိ ဒေါသကို ပယ်၏ဟူ၍ မှတ်ပါ။]

ကေဝလဒေါသသင့်တင့်, ပယ်ပုံ

ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎေတွာ အာမောဒနာ ပမောဒနာတိ ဝုတ္တာ။ (ဋ္ဌ-၁၇၇)

ဤ၌ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်အလိုအားဖြင့် အနက်တူပါလျက် အာမောဒနာ ပမောဒနာဟု ထပ်၍ဟောထားသောကြောင့် ကေဝလဒေါသသင့်၏။ ပရိဟာရ ကျမ်းဆရာ အလိုအားဖြင့် ထိုနှစ်ပုဒ်ကိုအနက်တူသော်လည်း ဥပသာရပုဒ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ဟောသောကြောင့် တစ်နည်း ဝေနေယျဇ္ဈာသယ အားဖြင့် ထပ်၍ဟောရသောကြောင့် ကေဝလဒေသမသင့်၊ ဝါ၊ ကေဝလဒေါသကို ပယ်၏။

[ဒေါသသင့်/ပယ် အကြောင်းပြရာ၌ အကြောင်း (၃)မျိုး ဆရာတို့ပြကြသည်။ (၁) မူလသဘာဝအကြောင်း (၂) ဝါကျအမည်အကြောင်း (၃) ဝါကျအမည်ရခြင်း အကြောင်း တို့ဖြစ်ကြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥပမာ - အပါကဋ္ဌ/တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏဝါကျရှိရာ၌ ဒေါသသင့်ရာဝယ် နံပါတ်(၁) အကြောင်းပြ၊ အပါကဋ္ဌ/တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ (ပါကဋ္ဌ) ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိ ဒေါသသင့်၏။

နံပါတ်(၂) အပါကဋ္ဌဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသသင့်၏။

နံပါတ် (၃) စကားအနက် အဓိပ္ပာယ် မထင်ရှားသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

ဒေါသပယ်ရာဝယ် - နံပါတ်(၁)အကြောင်းပြ-အပါကဋ္ဌ/တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ ရှေ့နောက်မဆန့်ကျင် အောင်ပြဆိုသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကိုပယ်၏။

နံပါတ် (၂) တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ (ပါကဋ္ဌ)ဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

နံပါတ် (၃) မထင်ရှားသော အပါကဋ္ဌကို ထင်ရှားအောင် ပြဆိုသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။ ကြွင်းသောဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းမှီသိပါ]

[ဆောင်] သဘာပနှင့် ဝါကျအမည်၊ အမည်ရခြင်း၊ အကြောင်းသွင်၊ မှတ်လျှင် ဒေါသသင့်/ပယ် အကြောင်းပြသုံးပါးတည်း။

ဝါ-အထဝါ-အပိစ-အပရောနယောပုဒ်တို့၏ အကြောင်းအကျိုးလဲလှယ်ပုံဝါ၊ - ထိုပုဒ်တို့ကို ထားရပုံ

[ဆောင်] ၁။ ကြောင်း, ကျိုးနှစ်ခု၊ တစ်ခုခု၊ လဲမှုဝါ, ထဝါ၊

၂။ ကြောင်း, ကျိုးနှစ်ပါး၊ လဲလိုငြား၊ ထားကြဝါ, ထဝါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ အနက်,သဒ္ဒါ မပါကြွင်းကျန်။ ဆိုလတ်ပြန်ရာ ဝါ,ထဝါ။
၄။ သဒ္ဒါ, အနက်၊ မနှစ်သက်၊ လဲလှျက်ဝါ, ထဝါ။
၅။ ရှေး၌ ဓိပ္ပာယ်၊ ကျယ်၍ချဲ့ရာ၊ ဝါ, ထဝါ။
၆။ ရှေး၌ ဆိုလတ်၊ စကားထပ်၍၊ ထူးရပ်ဆိုရာ–ဝါ, ထဝါ။
၇။ အထဝါကား၊ အကြောင်းတူ၊ အကျိုးမူကား အပြား။
၈။ အပိစ, အပရော နယော၊ တက်သောဝါကျ၊ ရှေးအတ္ထမှ၊ ထူးထအနက်, ဆိုလျက်တက်။
၉။ အပရော နယော၊ အတ္ထနောမတိ၊ မှတ်သားဘိ။

၁။ အကြောင်းကို လဲလိုရာ၌လည်းကောင်း။
၂။ အကျိုးကို လဲလိုရာ၌လည်းကောင်း။
၃။ အကြောင်းအကျိုးနှစ်ပါးကို လဲလိုရာ၌လည်းကောင်း။
၄။ အနက်ကြွင်းအနက်ကျန်ကို (ဝါ) အနက်ကို လဲလိုရာ၌လည်းကောင်း။
၅။ သဒ္ဒါကြွင်း သဒ္ဒါကျန်ကို (ဝါ) သဒ္ဒါကို လဲလိုရာ၌လည်းကောင်း, အနက် သဒ္ဒါနှစ်ပါးကို လဲလိုရာ၌လည်းကောင်း။
၆။ သဒ္ဒါကိုဖြစ်စေ, အနက်ကိုဖြစ်စေ မနှစ်သက်ရာ၌လည်းကောင်း။
၇။ ရှေးအဓိပ္ပာယ် ကျယ်နေသည်ကို အကျဉ်းချုံး ပြလိုရာ၌လည်းကောင်း။
၈။ ရှေးစကားထက် ထူးသောအရာကို (ဝါ) ထူးသောအနက်ကို ပြလိုရာ၌ လည်းကောင်း။
၉။ ဓာတု, ဓာတွတ္ထ၊ ပစ္စယ, ပစ္စယတ္ထ၊ ဝစနတ္ထစသည်ကို လဲလိုရာ၌လည်း ကောင်း

"ဝါ" "သဒ္ဒါ" "အထဝါ" သဒ္ဒါထားသည်။

မှတ်ချက် ။ ။ အကျိုးလဲလှယ်ရာ၌ အကြောင်းတူ၍ အကျိုးပြားဖြစ်စေရမည်။ အကြောင်းလဲလှယ်ရာ၌ အကျိုးတူ၍အကြောင်းပြားဖြစ်စေရမည်။

http://www.dhammadownload.com

အကြောင်းအကျိုးနှစ်မျိုးလဲရာ၌ အကြောင်းလဲပြား အကျိုးလဲပြားဖြစ်စေရမည်။]

၁။ ရှေး၌ ဆိုအပ်သောအနက်မှ ထူးသောအနက်ကို ပြလိုရာ၌လည်းကောင်း။

၂။ အတ္တနောမတိ ဟူသော မိမိအလို အယူဝါဒ, အယူအဆ, ပြလိုရာ၌လည်းကောင်း။

၃။ သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်းအကျိုးတို့ကို လဲလိုရာ၌လည်းကောင်း။

၄။ ဓာတု, ဓာတွတ္ထ, ပစ္စယ, ပစ္စယတ္ထ၊ ဝစနတ္ထစသည်ကို လဲလိုရာ၌ လည်းကောင်း "အပိ စ" သဒ္ဒါ "အပရော နယော" သဒ္ဒါတို့ကိုထားသည်။

[သဒ္ဒါလဲရာ၌ အနက်တူ၌ သဒ္ဒါပြားဖြစ်စေရမည်။ အနက်လဲရာ၌ သဒ္ဒါတူ၍ အနက်ပြားဖြစ်စေရမည်။]

အကြောင်းလဲပုံ

အပိစ အယံ ဖဿောနာမ ယထာ ပါသာ ဒံ။ ပ။ အဝသေသာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရ သဒိသာတိ တသ္မာပိ ပထမံ ဝုတ္တော။ (ဋ္ဌ-၁၅၁)

ဤ၌ ဖဿစေတသိက်၏ အာရုံတွေ့ဆုံရာ၌ ရှေးဦးစွာ ကျရောက်ခြင်းဟူသော ပထမာဘိနိပါတ အကြောင်းမှတစ်ပါး, ဖဿစေတသိက်၏ အခြားသော အကြောင်းအရာတို့ထက် အားကြီးပြဋ္ဌာန်းခြင်းဟူသော ဗလဝပစ္စယ အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် အပိစ သဒ္ဒါထား၏။

အနက်ထူးလဲပုံ

အပိစ ပသတ္ထာ သုန္ဒရာ ဝါ ဒိဋ္ဌိသမ္မာဒိဋ္ဌိတိ ဣမိနာပိ နယေန ဇတသံ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဤ၌ သမ္မာဒိဋ္ဌိဝယ် သမ္မာ – သဒ္ဒါ၏ အဝိပရိတ (မဖောက်မပြန်အမှန်) ဟူသော အနက်မှတစ်ပါး သမ္မာသဒ္ဒါ၏ ပသတ္ထ(ချီးမွမ်းခြင်း)အနက်, သုန္ဒရ (ကောင်းခြင်း) အနက်တစ်မျိုးကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် အပိစ သဒ္ဒါထား၏။

http://www.dhammadownload.com

[အမှာ ॥ ॥ ဤ၌ ဝါ, သဒ္ဒါထားပုံမေးသော် - သမ္မာသဒ္ဒါ၏ ပသတ္ထအနက်မှတစ်ပါး သုန္ဒရအနက်ကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် 'ဝါ' သဒ္ဒါထားသည်ဟုဖြေ]॥

အပရော နယော သဒ္ဒါထားပုံ

အပရော နယော -

ယံ တ္တေ ဝုနိုမန္တော, သလက္ခဏာ ပူဇိတာ ပရိစ္စိန္နာ။

ဝုတ္တာ ဓိကာစ ဓမ္မာ, အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာဝတာ (၄ - ၂၀)

ဤ၌ အဘိဓမ္မော-ဟူသောပုဒ်ငယ် အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက် တို့မှတစ်ပါး၊ အဘိသဒ္ဒါ၏ ဝုနိုမန္တ, သလက္ခဏ, ပူဇိတ, ပရိစ္စိန္န, အဓိကဟူသောအနက်တို့ကို လဲလိုသောကြောင့် 'အပရောနယော, သဒ္ဒါထား၏။

ဓမ္မောတိ တန္တိ၊

အပေရော နယော-ဓမ္မောတိ ဟေတု။ (၄-၂၃)

ဤ၌ ဓမ္မ သဒ္ဒါ၏ ပါဠိတော် ဝစန ပဗ္ဗန္ဓ ဟူသော တန္တိ-အနက်မှ တစ်ပါး, ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟေတုဟူသော အကြောင်းအနက်ကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် အပရော နယော-ထား၏။

(တစ်နည်း) ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ပါဠိတော် ဝစနပဗန္ဓဟူသောအနက်ကြောင်း, ဓမ္မအရ ပါဠိတော် ဝစနပဗန္ဓ-ဟူသော အရကောက်အကျိုးမှ တစ်ပါး, ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းတည်းဟူသောအနက်အကြောင်း ဓမ္မအရ အကြောင်းတည်းဟူသော အရကောက် အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် အပရော နယော-ထား၏။

အပရော နယော သဒ္ဒဟန လက္ခဏာ သဒ္ဓါ, ဩကပ္ပနလက္ခဏာဝါ။(၄-၁၆၃)

ဤ၌ သဒ္ဓေါ စေတသိက်၏ သမ္ပသာဒန လက္ခဏာ, သမ္ပက္ခန္ဒန လက္ခဏာမှ တစ်ပါး၊ သဒ္ဓါစေတသိက်၏ သဒ္ဒဟနလက္ခဏာ, ဩကပ္ပနလက္ခဏာ တည်းဟူသော အနက်တစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် 'အပရော နယော' ထား၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ။ သဒ္ဒါထားပုံမေးသော် သဒ္ဒါစေတသိက်၏ သဒ္ဒဟန လက္ခဏာဟူသော အနက်မှတစ်ပါး ဩကပ္ပန လက္ခဏာတည်းဟူသော အနက်တစ်ပါးကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် 'ဝါ' သဒ္ဒါထား၏ဟူဖြေ။

[မှတ်ချက် ။။ အပရော နယော, အတ္တနောမတိ, မှတ်သားဘိဟူသော နိယံနှင့်အညီဆိုမှု မိမိအယူဝါဒတည်းဟူသော အတ္တနောမတိကို ပြလိုသောကြောင့် အပရော နယောသဒ္ဒါထားသည်ဟု ဆိုရမည်။]

(ဝါ - သဒ္ဒါထားပုံ)

ကစ္စိတေန ဝါ အာကာရေန သယန္တိ တိ ကုသာ၊ တေ အကုသလ-သင်္ခါတေ ကုသေ လုနန္တိ ဆိန္ဒန္တီတိကုသလာ။ (ဋ္ဌ-၈၁)

ဤ၌ အကုသိုလ်တရားတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန်အားဖြင့် တုန်လှုပ်စေခြင်း, ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ပြင်းစွာ တုန်လှုပ်စေခြင်း, သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်းမှ တစ်ပါး, စက်ဆုပ်အပ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြတ်ခြင်းဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ('ဝါ') သဒ္ဒါထား၏။

အထဝါ သဒ္ဒါထားပုံ

ကောဟော ဥဒေတီတိ ကောဒိ၊ (ဋ္ဌ-၂၁၃)

အထဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ ဥဒိ၊ ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။ (ဋ္ဌ-၂၁၄)

မြတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း၊ ဥဒိဌ္ဌ ကွိပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်အနက် အကြောင်းတို့မှ တစ်ပါး၊ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ထစေတတ်-ဖြစ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်း၊ ကွိပစ္စည်း၏ ဟေတုသတ္တုသာဓ်အနက်အကြောင်း တို့ကို လဲလိုသောကြောင့် အထဝါ သဒ္ဒါထား၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ-သဒ္ဒါ အကျိုးလဲပုံ

တေသု ပစ္စယသာမဂ္ဂိံ သမဝါယော ခဏော ပန။

ကောဝ နဝမော ဧ ယေဟ၊ စတ္တာနိ စတုရောပိ ဝါ။ (ဋ္ဌ-၁၀၀)

ဤ၌ ခဏအရဟုဒ္ဓုပ္ပါဒနဝမခဏ ဟူသော အရကောက် အဘိဓေယျ အကျိုးတစ်ပါးမှ၊ စတုစက္က သမ္ပတ္တိဟူသော အရကောက် အဘိဓေယျအကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

အညာတာဝီနံ ဝါ စတူသု သစ္စေသု နိဋ္ဌိတကိစ္စာနံ။ ပ။

ဣန္ဒြိယသာဓနေန ဣန္ဒ္ရိယံ။ (ဋ္ဌ-၃၃၀)

ဤ၌ အညာတာဝီအရ အရဟတ္တဖလဋ္ဌာန် ပုဂ္ဂိုလ်တည်းဟူသော အရကောက်အဘိဓေယျ အကျိုးတစ်ပါးမှ၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မ တည်းဟူသော အရကောက်အကျိုးတစ်ပါးတို့ကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် - ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

ကေသိဉ္စိ စိတ္တေ ပုဂ္ဂလေ ဝါ ဋ္ဌိတတ္တိ ကေဋ္ဌိ။ (ဋ္ဌ-၃၈၀)

ဤ၌ ကေသိဉ္စိ အရ ဝါ, ကေအရ စိတ်တည်းဟူသော အရကောက်, အဘိဓေယျ အကျိုးမှတစ်ပါး၊ ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အရကောက် အဘိဓေယျ အကျိုး တစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့်၊ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

ဓမ္မာ ကုသလာတိ ဟိ ဝစနမတ္တေန ကိံ ကထာ, ကိံ ဝါကရောန္တီတိ န သက္ကာ ဉာတုံ။ (ဋ္ဌ - ၉၀)

ဤ၌ ကမ္မသတ္တိကို မေးခြင်းဟူသော အရကောက် အဘိဓေယျ အကျိုး မှတစ်ပါး, ကတ္တုသတ္တိကို မေးခြင်းတည်းဟူသော အရကောက် အဘိဓေယျ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ဝါ-သဒ္ဒါထား၏။

[အထူးမှတ်ချက် ။ ။ အဘိဓေယျတ္ထဟူသော အရကောက်အကျိုးမလဲလျှင် အခြားသော အနက်သဒ္ဒါသည် မည်မျှပင် လဲသော်လည်း အကြောင်းလဲသည်ဟု ဆိုရ၏။]

အဘိဓေယျတ္ထ တည်းဟူသော အကျိုးလဲမှသာ အကျိုးလဲသည်ဟု ဆိုရ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဤကား ဝဒန္တနှင့် သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ် မခွဲမခြားဘဲ သာမညအားဖြင့် ရှေးအစဉ်အဆက် ယူနည်းအရ ဆိုခြင်းတည်း။

ဝဒန္တ-သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ အနက်နှင့်သဒ္ဒါ အကြောင်း,အကျိုး ခွဲခြားမှတ်ရန်-

ခွဲခြား၍ ဆိုရလျှင် ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၌ အနက်သည် အကြောင်း။ သဒ္ဒါသည် အကျိုး။ သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်၌ကား သဒ္ဒါသည်အကြောင်း။ အနက်သည်အကျိုး ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထိုထိုဆိုင်ရာပုဒ်ဝါကျများ၌ သဒ္ဒါလဲရာဝယ် ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်ကို ငဲ့၍ ဆိုရလျှင် အကျိုးလဲသည်ဟု ဆိုရမည်။ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်ကိုငဲ့၍ ဆိုရလျှင်ကား အကြောင်းလဲသည်ဟု ဆိုရမည်။ အနက်လဲရာ၌ ဝဒန္တကိုငဲ့လျှင်ကား အကြောင်း လဲသည်၊ သုဏန္တငဲ့လျှင် အကျိုးလဲသည် ဆိုရမည်။

[ဆောင်] ဝဒန္တမှာ - အနက်အကြောင်း၊ သဒ္ဒါအကျိုး၊
မှတ်ရိုးအမြဲတည်း။
သုဏန္တမှာ - သဒ္ဒါအကြောင်း၊ အနက်အကျိုး၊
မှတ်ရိုးအမြဲတည်း။

ဆိုစရာစကားကျန်သေး၏-

အနက်လဲနှင့်ပတ်သက်၍ ဝါဒနှစ်မျိုးကွဲပြားပုံ-

၁။ ဓာတ်,ပစ္စည်း, ဝိဘတ်, ပုဒ်,တို့၏အနက်, ဝိဂ္ဂဟ ဝစနတ္ထ သကတ်စသော အနက်နှင့် အရကောက်အဘိဓေယျအနက်များအားလုံး ရှေ့နောက်မတူ၊ မည်သည့်အနက်လဲလဲ အနက်လဲလှယ်သည်ဟု ဆိုသော ဆရာတို့၏ ပဌမအယူ ဝါဒ။

၂။ အရကောက် အဘိဓေယျအနက်မှ တစ်ပါး ဓာတ်နက်, ပစ္စည်းနက်စသော အခြားအနက်များ ရှေ့နောက်မတူ၊ မည်သို့ပင် လဲလဲ အရကောက် အနက်(အဘိဓေယျတ္ထ) မလဲလျှင် အနက်လဲသည်ဟု မဆိုရဘဲ အရကောက် အနက် (အဘိဓေယျတ္ထ) ရှေ့နောက်မတူ၊ လဲလှယ်မှ အနက်လဲသည်ဟု ဆိုသောဆရာတို့၏ ဒုတိယအယူဝါဒဟု ဝါဒနှစ်မျိုးကွဲပြား၏။ ။

ပုံစံထုတ်ရှင်းပြရသော်

(က) ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ..... ပ .... ဝိဒ္ဒံသေန္တီတိ ကုသလာ။

(ခ) ကုစ္ဆိတေန ဝါ .... ပ.... ဆိန္ဒန္တီတိ ကုသလာ။ (၄ - ၈၁)

http://www.dhammadownload.com

ပထမဝါဒအလို – ဝဒန္တပက္ခ၌ (က) ဝါကျဝယ် အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သည် ၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်းမှ တစ်ပါး၊ (ခ) ဝါကျ၌ စက်ဆုပ်အပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်တတ်သော အကုသိုလ် တရားတို့ကို ဖြတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်းကောင်း၊ (က) ဝါကျဝယ်အကျဉ်းအားဖြင့် ကုစ္ဆိတေ+သလာ–ဟူသော ဒုတိယတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ, ကုနှင့်သလာ တွဲစပ်ထားသော ကုသလာဟူသော ဒု–တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါအကျိုးမှ တစ်ပါး (ခ) ဝါကျ၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ကုသေ+လာဟူသော ဒု–တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ, ကုသနှင့် လာတွဲစပ်ထားသော ကုသလာဟူသော ဒု–တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါအကျိုးကို လည်းကောင်း လဲလှယ်လို၍ (ခ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏။

ဒုတိယဝါဒအလို – [(က)(ခ) နှစ်ဝါကျ (နှစ်ဝိကပ်)လုံးအရ ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ချည်းရ၍ အရကောက်အနက် (အဘိဓေယျတ္ထ) မလဲသောကြောင့် အနက်အကြောင်းလဲလှယ်သည်ကို မဆိုရတော့ဘဲ အထက်၌ဆိုခဲ့သော သဒ္ဒါအကျိုးလဲလှယ်ပုံကိုသာ ဆိုရမည်။]

အကုသလဥ္စ တံ မူလဥ္စ, အကုသလာနံ ဝါ မူလန္တိ အကုသလမူလံ၊ (ဋ္ဌ–၂၉၆)၌လည်း ပထမဝါဒ–အကုသလမူလံပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး၊ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် အနက်အကြောင်းကိုလည်းကောင်း၊ အကုသသမူလံပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ်ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ, ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါအကျိုးမှတစ်ပါး ဆဋ္ဌီတပ္ပုသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ, ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါအကျိုးတစ်ပါးကိုလဲလှယ်လိုသောကြောင့် ဝါသဒ္ဒါထား၏။

ဒုတိယဝါဒ – (သဒ္ဒါအကျိုးလဲလှယ်ပုံကိုသာ ဆိုပါ။)

သုဏန္တပက္ခ၌ (အကြောင်းနေရာအကျိုး,အကျိုးနေရာအကြောင်း ပြောင်းလွဲ၍ ဆိုရုံသာထူး၏။)

နှစ်ဝိကပ်လုံး၌ လောဘစေတသိက်ချည်းရ၍ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထ (အဘိဓေယျအနက်)ကား မလဲလှယ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ထိုနှစ်ဝါဒကိုကြည့်လျှင် -

ပထမဝါဒမှာ အပဓာနဖြစ်သော သကတ်အနက်၊ သမာသ်အနက်စသော လိုရင်းမဟုတ်သော အနက်အကြောင်းလဲသည်ကိုလည်း လဲသည်ဟုဆို၍ ဒုတိယဝါဒမှာ ထိုသကတ်အနက် သမာသ်အနက်စသော လိုရင်းမဟုတ်သော အနက်အကြောင်းများလဲသော်လည်းပဓာနလိုရင်းဖြစ်သော အဘိဓေယျ အနက်အကြောင်းမလဲသောကြောင့် အနက်အကြောင်းမလဲဟု ဆိုနိုင်သည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ။

စာမေးပွဲများ၌ ဖြေဆိုရန်နည်း

ပုစ္ဆာတွင် ဝဒန္တနှင့် သုဏန္တပက္ခမပါဘဲ သာမညမျှ-ဝါ, အထဝါ, အပိစ, အပရော နယော သဒ္ဒါများလဲပုံမေးလျှင် ဤစာအုပ်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်စာအုပ်တို့၌ အရေးများသော-သကတ် အနက်အကြောင်း, သမာသ် အနက်အကြောင်း တဒ္ဓိတ်နှင့် ကိတ်ပစ္စည်းအနက်အကြောင်း စသည်လဲလှယ်ပုံလောက်သာ ဖြေဆိုပါ။

စင်စစ်အားဖြင့် ဝဒန္တပက္ခမပါသော်လည်း သဘာဝအားဖြင့် ဆိုလျှင် ဝဒန္တပက္ခအတွက်သာ ဖြစ်၍ ဝဒန္တပက္ခလဲလှယ်ပုံ ဆိုနည်းဆိုရိုးအတိုင်း ဖြေလျှင် ပိုကောင်းသည်၊ ဝဒန္တပက္ခ သုဏန္တပက္ခပါလျှင်ကား ယခင်အထက်ပါနည်းအတိုင်း ဖြေပါ။

[ထိုပြင် - ဝဒန္တ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုသည်မှာ - အဋ္ဌကထာဖွင့်နှင့် ပတ်သက်လျှင် အဋ္ဌကထာဆရာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဃောသ သာဖြစ်နိုင်၍ ကေန်စင်စစ် ဝဒန္တပက္ခအတွက်သာမေးနိုင်သည်။ သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဆက်နွယ်၍ မေးမည်ဆိုက မေးနိုင်သဖြင့် လိုလိုမယ်မယ် ထည့်ဆိုထားရခြင်းဖြစ်သည်]။

ဟိ, စ, ပန, ပိ, အပိ သဒ္ဒါများထားရပုံ

ဟိသဒ္ဒါထားရပုံ

တထာ ဟိဿ အပ္ပေဝနာမ။ ပါ။ သမဝါယော အတ္တော။ (၄ - ၉၉)

ဤ၌ ရှေးသဒ်ေပ စကားကို ချဲ့ပြလိုသောကြောင့်၊ ဝါ, စိတ္တာရ ဓောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဟိ - သဒ္ဒါကို ထား၏။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း–ရှေးဒဋ္ဌိယစကားကို ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့်၊ ဝါ,ဒဠ္ဌီကရဏ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဟိ–သဒ္ဒါကိုထားသည်။

[အမှာ။ ။ဤသို့စသည်ဖြင့် ဟိသဒ္ဒါသည် ဝိသေသအနက်ကို ဟောက ဝိသေသအနက်, ဝိသေသဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့်, ဂရဟာအနက်ကို ဟောလျှင် ဂရဟာအနက် ဂရဟာ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဟိ–သဒ္ဒါကို ထားသည်ဟု ဟိ–သဒ္ဒါ၏ ဟောအပ်သော အနက်ကို ကြည့်ရှု၍ ဖြစ်သင့်သည့် အားလျော်စွာ ဟိသဒ္ဒါထားရပုံ ကိုသိပါ။]

စ–သဒ္ဒါထားရပုံ

ကိလေသ ကာမော စေတ္ထ–ကာမေတီတိ ကာမော၊ ဣတရော ပန ကာမိ ယတီတိကာမော။ (ဋ္ဌ –၁၀၄)

ဤဋ္ဌ ဝတ္ထုကာမ ကိလေသာကာမ–တို့၏ ဝစနတ္ထ အားဖြင့်ထူးပုံကို ပြလိုသော ကြောင့်။ (ဝါ) ဝိသေသဇောတက–အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် စ–သဒ္ဒါထား၏။

(တစ်နည်း) ကာမပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ဆက်လက်ပြလို သောကြောင့် (ဝါ) ဥပန္យာသဇောတက, ဝါကျာရမ္ဘဇောတက အဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့် စ – သဒ္ဒါ ထား၏။

ဤသို့စသည်ဖြင့် စ–သဒ္ဒါသည် ပက္ခန္တရ အနက်ကိုဟောက ပက္ခန္တရ အနက် ပက္ခန္တရဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် စ–သဒ္ဒါထားသည်ဟု စသဒ္ဒါ ဟောအပ်သောအနက်ကို ကြည့်ရှု၍ စ–သဒ္ဒါ စ–နိပါတ် ထားပုံကိုသိပါ။

ပနသဒ္ဒါထားရပုံ

အထက်ပါ ဣတရော ပန ၌– ကိလေသ,ကာမအရ ကောက်ရသော ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဝတ္ထုကာမအရ ကောက်ရသော ဝစနတ္ထကိုပြလိုသောကြောင့် (ဝါ) ပက္ခန္တရ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ပန သဒ္ဒါထား၏။

အတ္ထနော ပန သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ။ (ဋ္ဌ–၈၁)

http://www.dhammadownload.com

ဤ၌ ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ အဓိပ္ပာယတ္ထမှတစ်ပါး ဓမ္မ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ အဓိပ္ပာယတ္ထ တို့ကို ပြလိုသောကြောင့်(ဝါ) ပဏ္ဍုရဇာတက အဖြစ်ကိုပြလိုသော ကြောင့် ပန သဒ္ဒါထား၏။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပန-သဒ္ဒါ ဟောအပ်သောအနက်ကို ရှု၍ ပန-သဒ္ဒါ ထားရပုံကိုသိပါ။

ပိ, အပိသဒ္ဒါထားရပုံ

သတ္တန္နံ သောကာနံ ဝေတတိပိ သောကာ။ (၄ -ဂ၆)

ဤ၌ ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကြောင့်သာ သောကမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ဣဒံတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကြောင့်လည်း သောကမည်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်း အနက်, သမ္ဘိဏ္ဍန-အနက်ကိုပြလိုသောကြောင့် ပိ-သဒ္ဒါ, တစ်နည်း အဝိ-သဒ္ဒါ ကိုထား၏။

အချုပ်မှာ- သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘိဏ္ဍန-အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် ပိ, အပိ-သဒ္ဒါကိုထား၏။

[ဤသို့စသည်ဖြင့် ပိ, အပိ-သဒ္ဒါသည် ဂရဟာ-အနက်ကို ဟောက ဂရဟာ-အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့်ထားသည်။ သမ္ဘာဝနာ-အနက်ကို ဟောက သမ္ဘာဝနာ-အနက်ကိုပြလိုသောကြောင့် ထားသည်ဟု ပိ,အပိ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက် ကိုရှု၍ ပိ,အပိ-သဒ္ဒါထားပုံကိုသိပါ။]

တေန သဒ္ဒါ-တသ္မာ သဒ္ဒါ ထားရပုံ

ရှေ့အကျိုးမှ ဆက်၍ရအပ်သော အကျိုးတစ်ပါး လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြလိုသော ကြောင့် တသ္မာ သဒ္ဒါကိုဖြစ်စေ၊ တေန သဒ္ဒါကိုဖြစ်စေ ထား၏။

အချို့ အရာ၌ကား နိဂုံးကိုပြလိုသောကြောင့်ဖြစ်စေ၊ အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့်ဖြစ်စေ တသ္မာ သဒ္ဒါ တေန သဒ္ဒါတို့ကို ထား၏။

တေနေဝါဟ,တေနာဟ,တေနဝုစ္စတိ,တေနဝုတ္တံ သဒ္ဒါများထားရပုံ

ရှေးဖြစ်သော ဒဠ္ဍိယ-သာဓျ-ဉာပျ ဖြစ်သော သကဝစနကို ဒဠ္ဍိကရဏ- အာဂမ-သာဓက-ဉာပကဖြစ်သော ပရဝစနဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် တေနေဝါဟ တေနာဟ,တေနဝုစ္စတိ,တေနဝုတ္တံ သဒ္ဒါတို့ကို ထား၏။

http://www.dhammadownload.com

အချုပ်မှာ- ဒင္ဋကရဏ,အာဂမ,သာဓေ,ဉာပကကို ပြလိုသောကြောင့် တေနေဝါဟ,တေနာယ,တေနာဝုစ္စတိ,တေနဝုတ္တံ-သဒ္ဒါတို့ကို ထား၏။

(တစ်နည်း) လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောကြောင့်(တစ်နည်း)နိဂုံးကို ပြလိုသောကြောင့် ထား၏။

[ဆောင်] တေနဝုတ္တံ၊တည်ပါဌ်ပြန်ပြ၊ထားကုန်ကြမူ၊လဒ္ဓဂုဏ်ပြ၊ ဆိုကုန်ကြ၏၊ နိဂုံးထင်လှ၊နောတက္က။ (ရွှေရေးဆောင်နိယံ-၃၇၇)

ဂဟေတဗ္ဗ-ဝတ္တဗ္ဗ သဒ္ဒါ စသည် ထားရပုံ

[ဆောင်](က) ဂဟေတဗ္ဗာ၊ ဝတ္တဗ္ဗာ နှင့်၊ သက္ကာလည်းပြ၊ သာမညမှ ဌာနဝိသေ၊ တည်သင့်ပေလှ၊ အတ္ထယုတ္တိ၊ ကြံတွေးသိ၊

(၁) ဂဟေတဗ္ဗာ, ဝတ္တဗ္ဗာနှင့်၊ ပန္နာတစ်ဖုံ၊ ဝတ္တုံယုဇ္ဇတိ, သက္ကာရှိက၊ သာမညမှ၊ ခွဲကြဝိသေ၊ လျော်စွာပေ၊ စမ်းလေ အတ္ထမှာ။

သာမည-အနက်မှ အတ္ထယုတ္တိ-ရှိသည့်အားလျော်စွာ ဝိသေသ- အနက်ကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့်, ဝါ၊ သာမညအနက်မှ ဝိသေသ-အနက်ကို ခွဲစိတ်ထုတ်လျက် ဆိုလိုသောအရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် ဂဟေတဗ္ဗ, ဝတ္တဗ္ဗ, ဥပပန္န, ဝတ္တုံယုဇ္ဇတိ သက္ကာ, ယုတ္တံ-သဒ္ဒါတို့ကို ထား၏။

အဓိပ္ပေတ -ကထိတ သဒ္ဒါတို့ကို ထားရပုံ

[ဆောင်](က) အဓိပ္ပေတံ၊ နည်းတူကြံ၊လုရန်စကားမှာ။

(၁) သူကလိုင်မှု၊ စကားလု၊ ထားမှုကထိတာ။

(၂) ဥပစာရ၊ အာသကံ၊ ထားကြရံတစ်ခါ။

သာမည-အနက်မှ အတ္ထယုတ္တိရှိသည့်အားလျော်စွာ ဝိသေသ အနက်ကိုယူစေလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် စကားလုကို ပြလိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သူနိုင်ငါနိုင် စကားလု ယက်၍ အချက်ကျကျ ပြောဆိုသုံးဖြတ်၍ပြရာဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း အဓိပ္ပေတ သဒ္ဒါ, ကထိတ-သဒ္ဒါတို့ကို ထား၏။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ပါဠိတော်ကိုစွဲကိုင်၍ သာမညအားဖြင့် ဟောသည် မဟုတ်ပါလော-ဟု အခိုင်အမာ အာဘော်ထား၍ စောဒကဆရာ ယူဆထားရာ၌ တစ်စုံတစ်ခုသောအကြောင်း အာဘော်, ယုတ္တိမဖြစ်မူ၍ သဘာဝ ယုတ္တိရှိသည့်အားလျော်စွာ လုယက်ဆွဲငင်၍ ယူဆပြရသောအရာ ဖြစ်သောကြောင့် အဝိပ္ပေတသဒ္ဒါ,ကထိတသဒ္ဒါတို့ကို ထား၏။

အချို့သော အရာဌာန၌ ဥပစာရအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, ယုံမှားခြင်း အာသင်္ကာ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း ပြလိုသောကြောင့် ကထိတသဒ္ဒါ ထားသေး၏။

သမ္ဘဝသဒ္ဒါ ထားရပုံ

[ဆောင်] သမ္ဘဝတိ၊ စသည်ရှိက၊ ဗျဘိစာရော၊ ဩစိတျ၊ အတ္ထ ရောက်ရာ၊ ကျမ်းတွင်လာ။

ယုံမှားသင်္ကာရှိခြင်း ဗျဘိစာရအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း ယထာရုတခေါ် တိုက်ရိုက်လာသော ပါဠိနှင့်သင့်တင့်ညီညွတ်ခြင်း ဩစိတျအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, သဒ္ဒါအားဖြင့် တိုက်ရိုက်မုချ မပြသော်လည်း အနက်အားဖြင့်ရောက်သော အတ္ထာပန္နအဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း သမ္ဘဝတိ,သမ္ဘဝတော,သမ္ဘဝါ စသည်ဖြင့် သမ္ဘဝသဒ္ဒါများကို ထား၏။

[သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ အများနှင့်ဆက်ဆံ၍ သာမည-ဖြစ်နေသော အနက်ကို "သမ္ဘဝ" ဟုဆို၏။ ထိုသို့ သမ္ဘဝဖြစ်နေလျှင် ဟိုအနက်,သည်အနက် စသည်အားဖြင့် အနက်များဝင်လာခြင်းကို "ဗျဘိစာရ"ဟုဆို၏။ ဤ(ဟေတုဂေါစ္ဆက)၌လည်း အခြားသောဒုက်ပုဒ်တို့ကိုယူနိုင်ခြင်း(အခြားသောဒုက်ပုဒ်တို့ဝင်လာခြင်းအကြောင်းကို)"သမ္ဘဝ" ဟုဆိုသည်။(သမ္ဘဝေါဟိ) ဂဟာဏာဿ ကာ(ရဏ-ဋီကာ-၄၉။) ဘာသာဋီကာ-ပ-၃၄၇။]

ဝုစ္စတိသဒ္ဒါထားရခြင်းအကြောင်း

[ဆောင်] သကတ်တစ်ထွေ၊အပြေဥပစာ၊အာသင်္ကာ၊ထားရာဝုစ္စတိ။

http://www.dhammadownload.com

သကတ်အနက်ကိုလည်းကောင်း, အဖြေကိုလည်းကောင်း, ဥပစာကို လည်းကောင်း,ယုံမှားအာသက်ာကိုလည်းကောင်း ပြလိုသောကြောင့် ဝုစ္စတိသဒ္ဒါကို ထား၏။

တစ်နည်း-ဝုစ္စတိသဒ္ဒါထားရပုံနှင့် နာမသဒ္ဒါထားရပုံ

[ဆောင်] ဝုစ္စတိ,ဝုတ္တံ၊ နာမံရှိရာဥပစာ၊ မြဲစွာဉာဏ်ဖြင့်ရှု။

ဥပစာအဖြစ်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် ကေဒေသျူပစာအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဝုစ္စတိနှင့် ဝုတ္တသဒ္ဒါ, နာမ သဒ္ဒါတို့ကို ထား၏။

ဝုစ္စတေသဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း

စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ စောဒနာနှင့်စပ်၍ အဖြေပရိဟာရကို ပြလိုသောကြောင့် "ဝုစ္စတေ" သဒ္ဒါထား၏။

[အမှာ။ ။ အထက်ပါ ဝုစ္စတိသဒ္ဒါထားသည်ဟု ဆိုရာ၌ အချို့အရာဝယ် ဝုစ္စတိအစား ဝုစ္စန္တိဟုထားကလည်း နည်းတူမှတ်ပါ]

အဓိဝစနနှင့် နာမသဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း

[ဆောင်] အဓိဝနံ၊ နာမံရှိက ၊ များလှနက်တွင်၊ လိုအင်နက်မို၊ ထင်ရှင်ငြိ၊ စွဲသည်ကေန္တ။

များလှသောအနက်တို့တွင် ဤ၌လိုအပ်သောအနက်ကို အထင်ရှင်ငြိကေ-ဒေသျူပစာအားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် အဓိဝစနသဒ္ဒါ,နာမသဒ္ဒါထား၏။(အထက်ပါနာမသဒ္ဒါထားရပုံနှင့် အဓိပ္ပာယ်အသားကျအားဖြင့် တူ၏။)

သေယျထိဒံ သဒ္ဒါထားရပုံ

[ဆောင်] သေယျထိဒံ၊ တက်လာပြန်၊ ဖော်ဟန်ဂုဠ္ဌတ္ထ။

တိမ်မြုပ်ကွယ်ဝှတ်သောအနက်-တည်းဟူသော ဂုဠ္ဌတ္ထကို ဖော်ပြလိုသောကြောင့် သေယျထိဒံ သဒ္ဒါထား၏။

ဝုတ္တံဟောတိသဒ္ဒါ သိဒ္ဓံသဒ္ဒါထားရပုံ

[ဆောင်] ဝုတ္တံဟောတိ၊ သိဒ္ဓံရှိက၊ နေယျတ်သိုလှ၊ စကားကျ။

ဆောင်၍ သိအပ်သော နေယျတ္ထ, တိမ်မြုပ်ကွယ်ဝှက်သော ဂုဠ္ဌတ္ထ, အဓိပ္ပာယ်စကားကျတို့ကို ပြလိုသောကြောင့် ဝုတ္တံဟောတိသဒ္ဒါ,သိဒ္ဓံသဒ္ဒါ ထား၏။ (ဝါ) ပဒပိဏ္ဍတ္ထ ဥဇုကတ္ထကို ပြလိုသောကြောင့် ဝုတ္တံဟောတိသဒ္ဒါ ထား၏။

ဣဒံ ဝုတ္တံဟောတိထားရပုံ

[ဆောင်] ဣဒံ ဝုတ္တံ၊ ဟောတိခံက၊ နေယျတ်ဝက်၊ ဂုဠ္ဌတ္ထကြောင့်၊ ထိုက်စွာ ဖြောင့်ပြ၊ ပိဏ္ဍတ္ထ။

နေယျတ္ထ, ဝက်တ္ထ,ဂုဠ္ဌတ္ထကြောင့် တိမ်မြုပ်ကွယ်ဝှတ်သော အနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အဖြောင့် ဥဇုကတ္တ ဆိုလိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထ(ဝါကျပိဏ္ဍတ္ထ) ပြလိုသောကြောင့် "ဣဒံ ဝုတ္တံဟောတိ" သဒ္ဒါထား၏။

[မှတ်ချက် ။ ။ ဝုတ္တံဟောတိကို ဝါကျအဆုံး၌ထားသည်။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိကို ဝါကျအစ၌ ထားသည်]

အဓိပ္ပာယော,အတ္ထောထားရပုံ

[ဆောင်] အဓိပ္ပာယော၊ အတ္ထောရှိက၊ ဂူဠ္ဌဖော်ပြ၊ စကားကျ။

တိမ်မြုပ်ကွယ်ဝှတ်သော အနက်တည်းဟူသော ဂူဠ္ဌတ္ထကိုဖော်ပြလျက် စကားကျကို ပြလိုသောကြောင့် အဓိပ္ပာယော,အတ္ထောသဒ္ဒါ များထား၏။

သေဝနယော-သေနယော ထားရပုံ

[ဆောင်] (က) လုံးစုံအတ္ထ၊ တူညီမျှ၊ သေဝနယောကို။

(ခ) တစ်စိတ်မတူ၊ တစ်စိတ်တူ၊ သုံးမူသေနယောကို။

ရှေးစကားရပ်နှင့် ဝစနတ္ထပြုနည်း,အဓိပ္ပာယ်ယူနည်း အလုံးစုံ တူသည်ကို ပြလိုသောကြောင့် သေဝနယော-သဒ္ဒါ ထား၏။

ရှေးစကားရပ်နှင့် ဝစနတ္ထပြုနည်း, အဓိပ္ပာယ်ယူနည်း တစ်စိတ် တစ်ဒေသအားဖြင့် တူသည်ကို ပြလိုသောကြောင့် သေနယော-သဒ္ဒါ ထား၏။

တ္တေစနှင့် စေတ္တပုဒ်တို့ထားရပုံ

[ဆောင်] (က) တ္တေစမှာ၊ လိနတ္ထာ၊ ပုဒ်လာအဖြေပြ။

(ခ) စေတ္တပုဒ်မှာ၊ ဝိသယာ၊ ပြန်ကာဗျတိပြ။

လိနတ္ထဖြစ်သော ရှေးဝါကျ၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာ၏ အဖြေကို ပြလိုသောကြောင့်(ဝါ)ပြလိုသောအခါ ပြလိုရာဌာနတို့၌ တ္တေစသဒ္ဒါကို ထား၏။

လိနတ္ထဖြစ်သော ရှေးပုဒ်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစောဒနာ၏ အဖြေကို ပြလိုသောကြောင့်(ဝါ)ပြလိုသောအခါ ပြလိုရာဌာနတို့၌ "စေတ္တ"ပုဒ်ကိုထား၏။

ယထာဟသဒ္ဒါ ထားရပုံ

အမေးပုစ္ဆာကို (တစ်နည်း) ဒဠှီကရဏ-အာဂမ-သာဓေ-ဉာပကတို့ကို ပြလို သောကြောင့် ယထာဟသဒ္ဒါ ထား၏။

တ္တေသိယာ-တ္တောဟသဒ္ဒါ ထားရပုံ

စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ စောဒနာစကားကို ပရိကပ္ပအားဖြင့်(ဝါ) ကြံဆသော အားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် တ္တေသိယာ,တ္တောဟသဒ္ဒါများ ထား၏။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ်(၄) ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းအဖြေ
ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က (ဝါ)ဗျုပ္ပတျာဒိစတုက္က
သရုပ်အပြား

၁။ ဗျုပ္ပတ္တိ၊ ၂။ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်၊ ၃။ ပဝတ္တိ၊ ၄။ ပဝတ္တိနိမိတ်။

ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က ခွဲနည်း
(ဘေဒစိန္တာဒီပနီနည်း)

[ဆောင်] ၁။ ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျ၊ ဟူသမျှ ၊ ခွဲကြဗျုပ္ပတ္တိ။
၂။ ကိတ်ဝိဂ္ဂဟမှာ၊အစိတ်ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ၊ဖြစ်ကြောင်း ကြိယာ၊ ခွဲပါ ဗျုပ္ပတ္တိ နိမိတ်။
၃။ သမာသ်, တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟ၊ သမ္ဗန္ဓ၊ ခွဲကြ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
၄။ ပုဒ်ပြီး နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါ၊ တွေ့လေရာ၊ ခွဲပါပဝတ္တိ။
၅။ ကိတ် ဝိဂ္ဂဟမှာ၊ အပေါင်းသဒ္ဒါ၊ ဖြစ်ကြောင်း ကြိယာ၊ ယေဘုယျာ၊ ခွဲပါပဝတ္တိနိမိတ်။
၆။ သမာသ်,တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟမှာ၊ဇာတ်, ဂုဏ်၊ ကြိယာ,ဒြပ်,နာမ်၊ ဤ ငါးတန်၊ ခွဲရန်ပဝတ္တိ နိမိတ်။ ဝိဂ္ဂဟော ဝုတ္တိဗျုပ္ပတ္တိ၊ ကံနိမိတ္တံ ကြိယာဒိကံ၊ ပဝတ္တိ သဒ္ဒနိပ္ဖတ္တိ၊ တံနိမိတ္တံ ဇာတိပဥ္စကံ။

၁။ ဝိဂ္ဂဟဝါကျ ဟူသမျှသည် ဗျုပ္ပတ္တိမည်၏။
၂။ ကိတ်ဝစနတ္ထအရာ၌ အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သွားခြင်း-သိခြင်းစသောကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မည်၏။ သမာသ်-တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထအရာ၌ဌာန+ဌာနီ,ဂုဏ်+ဂုဏီ, အကြောင်း+အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်စသည်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် မည်၏။
၃။ ဗုဒ္ဓေါ,ဓမ္မော,သံဃော,ပုရိသော, စိတ္တံ စသောပုဒ်ပြီး နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ကိတ်ဝစနတ္ထ အရာ၌ ဝါ၊ ကိတ်ကြိယာပုဒ်၌ ယေဘုယျ အားဖြင့် နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါ၊ အပေါင်းသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သွားခြင်း, သိခြင်း စသော ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်မည်၏။ အပွကအားဖြင့် ဇာတ်,ဂုဏ်,ကြိယာ,ဒြပ်,နာမ် ငါးမျိုးတွင် ဖြစ်သင့် ရာတစ်မျိုးမျိုးသည်ပဝတ္တိနိမိတ်မည်၏။ သမာသ်တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ အရာ၌ ဇာတ်,ဂုဏ်,ကြိယာ,ဒြပ်,နာမ်-ငါးမျိုးတွင် ဖြစ်သင့်ရာတစ် မျိုးမျိုး သည်(ယေဘုယျအားဖြင့် ဇာတ်သည်) ပဝတ္တိနိမိတ်မည်၏။

[မှတ်ချက်။ ။ ဗျုပ္ပတ္တိခွဲရာ၌ ဝိဂ္ဂဟပြုရာဝယ်ထပ်ဖွင့်ပုဒ်များနှင့်တကွ ဗျုပ္ပတ္တိ ခွဲရမည်။

ဥပမာ – ဝိဒိယတေ ဉာယတေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိဒိယတေ ဉာယတေတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိမည်၏။

ဤသို့ ဉာယတေ ဟူသော ထပ်ဖွင့်ပုဒ်နှင့်တကွ(ဝါ)၊ ဝိဂြိုဟ်ဝါကျမှာပါသောပုဒ်ဟူ သမျှ ဗျုပ္ပတ္တိ ခွဲရမည်။

ဗျုပ္ပတ္တိ နိမိတ်ခွဲရာ၌ကား ထပ်ဖွင့်ပုဒ်များ ထည့်ခွဲရန်မလို။

ဥပမာ – ယခင် ဝိဒိယတေ ဉာယတေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဝိ- ဟူသော ဒိ-ဟူသော,ယ-ဟူသော,တေ-ဟူသော အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော သိခြင်း ကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မည်၏ဟု ခွဲပါ။

နောက်ထပ်ဖွင့်သော ဉာယတေပုဒ်ကို ထည့်ရန်မလို၊ မူရင်းဝိဂ္ဂဟပုဒ် ကိုသာ ထည့်ခွဲရန်လိုသည်။

ကရဏသာနေဝိဂ္ဂဟ စသည်များ၌ ဗျုပ္ပတ္တိခွဲရာဝယ် – တေန အဿ တေသွာ စသောပုဒ်များကိုလည်း ထည့်ခွဲပါ။

ဥပမာ – သဒ္ဒဟန္တိ တောယာတိ သဒ္ဓါ၊ နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ တွောတိ နိဿရဏံ တို့၌ သဒ္ဒဟန္တိ တောယာတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိမည်၏။ နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ တွောတိ ဟူသောဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိမည်၏။ (ဤသို့ တေန-တွော စသည်တို့ကိုလည်း ဗျုပ္ပတ္တိ၌ ထည့်ခွဲပါ၊ ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်ခွဲရာ ၌ကား ထို တေန – တွော စသည် ထည့်ခွဲရန်မလို)။

http://www.dhammadownload.com

ဥပမာ– ယခင် သဒ္ဒသဟန္တိ တောယာတိ သဒ္ဒါ၌ သဒ်-ဟူသော ဒ-ဟူသော-ဟန်-ဟူသော တိ-ဟူသော အစိတ်ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယုံကြည်ခြင်း ကြိယာသည် ဇျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မည်၏။

နိသာရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ ထွောတိ နိသာရဏ၌ နိသ်-ဟူသော သ-ဟူသော ရန်-ဟူသော တိ-ဟူသော အစိတ်ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထွက်မြောက်ခြင်းကြိယာသည် ဇျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မည်၏ဟု ခွဲပါ၊ တောယ-ထွောတို့ကို ဇျုပ္ပတ္တိနိမိတ်၌ ထည့်ခွဲရန် မလို။

အဘိဓာန်ဋီကာနည်း

[ဆောင်] ၁။ ဇျုပ္ပတ္တိရ ပရမတ္ထ၊ သဒ္ဒယူအပ်စွာ။
၂။ ဇျုပ္ပတ္တိ၏၊ နိမိတ်သိ၊ ပကတိပစ္စည်းမှာ။
၃။ ပဝတ္တိရှို့ ပညတ္တိ၊ ယူဘိသဒ္ဒမှာ။
၄။ ပဝတ္တိ၏၊ နိမိတ်ရှို့ ဓာတိပဉ္စကာ။
ပရမတ္ထော စ ဇျုပ္ပတ္တိ၊ တံ နိမိတ္တံ တု ဓာတွာဒိ။
ပဝတ္တိ ဟောတိ ပညတ္တိ တံနိမိတ္တံ တု ဓာတျာဒိ။

၁။ အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဇျုပ္ပတ္တိ မည်၏။

၂။ ကိတ်ပုဒ်တို့၌ ဓာတ်, ပစ္စည်း, သွားခြင်း, သိခြင်း စသော ကြိယာသည်လည်းကောင်း၊ သမာသ်ပုဒ်တို့၌ သမာသ်၏ အစိတ်အစိတ် ပုဒ်, ဂုဏ်+ဂုဏေး စသည်စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည်လည်းကောင်း၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့၌ ပုဒ်, ပစ္စည်း ဂုဏ်+ဂုဏေး စသည် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည်လည်းကောင်း ဇျုပ္ပတ္တိ နိမိတ်မည်၏။

၃။ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မော စသော အပေါင်းနာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။

၄။ ကိတ်ပုဒ်တို့၌ ယေဘုယျအားဖြင့် သွားခြင်, သိခြင်း, စသော ကြိယာ,အပ္ပကအားဖြင့် ဓာတ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, ဒြပ်, နာမ် ငါးမျိုးတွင် ဖြစ်သင့်ရာ တစ်မျိုးမျိုးသည် သမာသ်,တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့၌ ဓာတ်, ဂုဏ်, ကြိယာ, ဒြပ်, နာမ် ငါးမျိုးတွင် ဖြစ်သင့်ရာ တစ်မျိုးမျိုးသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဓာတ်သည် ပဝတ္တိ နိမိတ်မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကခွဲပုံ
(ဘေဒစိန္တာ ဒီပနီနည်း)
သမာသ ကဏ္ဍ

အတ္ထာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာတိ အဇ္ဈတ္တာ။ (အဗျယီဘော)

၁။ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာတိဟူသော (တစ်နည်း) အတ္တာနံ အဓိကိစ္စပဝတ္တာဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိမည်၏။ (နောက်နောက် ဝိဂ္ဂဟဝါများ၌လည်း ဗျုပ္ပတ္တိခွဲရာဝယ် ဤကဲ့သို့ ဣတိသဒ္ဒါထည့်, မထည့် နှစ်မျိုး ခွဲနိုင်သည်။)

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော မိမိကိုယ်၏ စွဲ၍ဖြစ်သော တရားနှင့် ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် မည်၏။

၃။ အဇ္ဈတ္တာဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိမည်၏။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော (ဝါ)အဇ္ဈတ္တာ ဟူသော-ထိုနိပ္ဖန္နသဒ္ဒါ အပေါင်းသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော မိမိကိုယ်ကို စွဲ၍ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်၊ (တနည်း) အဇ္ဈတ္တတရားတို့၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့် တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်မည်၏ ။

(မှတ်ချက်)။ ။ဗျုပ္ပတ္တိခွဲရာ၌ ဣတိကိုထည့်ခွဲသည်လည်း ရှိ၏။ မထည့်ခွဲသည်လည်းရှိ၏။ အမှန်စင်စစ်အားဖြင့် ဣတိသည် ဝိဂ္ဂဟ = ဝစနတ္ထမဟုတ်၊ ဝစန-ပေါတုဇောတက ဖြစ်၏။ ဝိဂ္ဂဟ = စနတ္ထကိုသာ ဗျုပ္ပတ္တိခွဲ၍ ဣတိမထည့်ဘဲ ဗျုပ္ပတ္တိခွဲခြင်းသာ တိကျသည်ဟု ဆိုရမည်။ ကိတ်ပုဒ်စစ် ကျမ်းအဆုံးနား၌ (ဗုဇ္ဈတိဟူသောဝါကျသည် ဝိဂ္ဂဟမည်၏) ဟု ဣတိမပါဘဲ ဝိဂ္ဂဟခွဲပြထား၏။ ထို့ကြောင့် ပုဒ်စစ်အလိုခွဲလျှင် ဗျုပ္ပတ္တိခွဲရာ၌ ဣတိမပါဘဲ ခွဲရလိမ့်မည်။ သို့သော် ဣတိသည် ဝိဂ္ဂဟ=ဝစနတ္ထနှင့် နီးကပ်တွဲစပ်နေ၍ (ထွန်နောက်ရေပါ နည်းအရ) ဗျုပ္ပတ္တိ ခွဲရာ၌ ဣတိထည့်ခွဲလျှင်လည်း အပြစ်ရှိသည်ဟူ၍ မဆိုသာ ဟု ထင်မြင်မိ၏။ ဆရာအများစုမှာလည်း ဗျုပ္ပတ္တိခွဲရာ၌ ဣတိထည့်ခွဲကြသည်။

http://www.dhammadownload.com

အဘိအတိရေကော+ဓမ္မော အဘိဓမ္မော။ (ကမ္မဓာရည်း)

၁။ အဘိအတိရေကော+ဓမ္မော-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကဲသော အတိရေက ဘောဂုဏ်၏ ပါဋ္ဌိဓမ္မနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိ-နိမိတ်။

၃။ အဘိဓမ္မော ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော - ဝါ - ထိုနိပ္ဖန္နသဒ္ဒါ, အပေါင်းသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိဓမ္မ-ဟူသောအမည်သည်, (ဝါ), အဘိဓမ္မာပါဠိတို့၏ (လွန်ကဲသော ပါဠိအဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူ သော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည်-အဘိဓမ္မဖြစ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

(တနည်း) အဘိဝိသေသော+ဓမ္မော အဘိဓမ္မော။ (ကမ္မဓာရည်း)

၂။ ထူးခြားသော ဝိသေသဘောဂုဏ်၏ ပါဠိဓမ္မနှင့် ဂုဏ်+ ဂုဏေးစပ် .... ဗျု- နိ။

၄။ အဘိဓမ္မာပါဠိတို့၏ (ထူးခြားသောပါဠိအဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည်။ ပ။ ဇာတ်သည် ပ-နိ။ (ကျန်အချက်များ ယခင်အတိုင်း)

[အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကခွဲရာဝယ် ၁-အချက် ဗျုပ္ပတ္တိ၊ ၂-အချက် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်၊ ၃- အချက် ပဝတ္တိ၊ ၄-အချက် ပဝတ္တိနိမိတ်ဟု မှတ်ပါ။ ၎င်းတို့ကို မရေးတော့ပါ။]

န+ကုသလာ=အကုသလာ။(ကမ္မဓာရည်း)

၁။ နကုသလာ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည်။

၂။ ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပဋိပက္ခဘောဂုဏ် ဝါ-ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်၏ ကုသိုလ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး............စပ်........။

၃။ အကုသလာ ဟူသောနိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည်။

၄။ ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်နှင့် ဆန့်ကျင်ခြင်း ကြိယာသည်, ဝါ-အကုသိုလ်တို့၏ တစ်ခုသည်။ ပ ။ ဇာတ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

န+ဗျာကတာ=အဗျာကတာ (ကမ္မဓာရည်း)

၂။ အညဘောဂုဏ်၏ ဗျာကတ တရားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ်။

၄။ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့မှတစ်ပါး တခြား၏ အဖြစ်ဖြင့် ဟောခြင်း ကြိယာသည် ဝါ -အဗျာကတ တရားတို့၏တစ်ခုသည်-ပ -ဓာတ်သည်။

ပဉ္စ +က္ခန္ဓိယာနိ = ပဉ္စက္ခန္ဓိယံ ။ (ဒိဂု)

၂။ ငါးခုသချာ၏ ခန္ဓာတို့နှင့် သချာ+သချေယျ, ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်။

၄။ ငါးပါးသော ခန္ဓာတို့၏ တစ်ခုသည် -ပ-ဓာတ်သည်။

ဝိသိဋ္ဌာနံ+ပါကာ=ဝိပါကာ။ (တပ္ပုရိသ်)

၂။ အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ်,အကုသိုလ်တို့၏ ဝိပါက် တို့နှင့် အကြောင်း+အကျိုးစပ်။

၄။ ကုသိုလ်,အကုသိုလ် တရားတို့၏ ရင့်ကျက်ခြင်း ကြိယာသည်(ဝါ) ဝိပါက်တရားတို့၏ တစ်ခုသည် -ပ- ဓာတ်သည်။

အာစယံ + ဂါမိနော = အာစယဂါမိနော။ (တပ္ပုရိသ်)

၂။ ပဋိသန္ဓိ,စုတိ,ဂတိဟူသော ဝဋ္ဋတရားတို့၏ ကုသိုလ် အကုသိုလ် တို့နှင့် အကျိုး+အကြောင်းစပ်။

၄။ အာစယမည်သော တရားတို့သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသည်။

ကုစ္ဆိတေ + သလာ=ကုသလာ။ (တပ္ပုရိသ်)

၂။ စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တို့၏ ဖျက်ဆီးတက်သောကုသိုလ် နှင့် ပဟာတဗ္ဗ+ပဟာယက စပ်။

၄။ အကုသိုလ်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာသည်၊ (ဝါ)-ကုသိုလ်တို့၏ တစ်ခုသည်-ပ-ဓာတ်သည်။

မိစ္ဆာ အတ္တာ သဘာဝေါ ဧတေသန္တိ မိစ္ဆတ္တာ။ (ဗဟုဗ္ဗိဟိ)

၂။ မှားသောသဘော၏ မှားသောသဘောရှိသော တရားတို့နှင့် ဝါ-မိစ္ဆတ္တ တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ များသောသဘောရှိသော ဓမ္မဒြပ်သည်, (ဝါ) မိစ္ဆတ္တတရားတို့၏ တစ်ခုသည် -ပ-ဇာတ်သည်။

မဂ္ဂေါ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ မဂ္ဂါရမ္မဏာ။ (ဗဟုဗ္ဗိဟိ)

၂။ မဂ်-ဟူသောအာရုံ၏ မဂ္ဂါရမ္မဏ တရားတို့နှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏကိ စပ်။

၄။ မဂ်အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်(ဝါ)၊ မဂ်အာရုံရှိခြင်း ဟူသောဂုဏ်သည်,(တစ်နည်း)မဂ္ဂါရမ္မဏ တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ပ-ဇာတ်သည်။

ဝိတက္ကေန သဟ ယံ ဝတ္တတီတိ သဝိတက္ကံ။(သဟပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗိဟိ)

၂။ ဝိတက်၏ ပထမဈာန်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး နိဿိတ+နိဿယစပ်။

၄။ သဝိတက္ကတရားတို့၏ တစ်ခုသည်။ ပဇာတ်သည်။

နိဒဿနေနသဟ ယေဝတ္တန္တီတိ သနိဒဿနာ။ (သဟပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗိဟိ)

၂။ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်၏ ရူပါရုံနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်။

၄။ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည် (ဝါ)၊ သနိဒဿန တရားတို့၏ တစ်ခုတည်။ ပ။ ဇာတ်သည်။

[မှတ်ချက်။ ။ ဤသဟပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗိဟိဝယ် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်ခွဲရာ၌ စပ်ပုံစပ်နည်း ကားသဝိတက္က၌ ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း ဟူသော သဟပ-ဝတ္တန ဘောဂုဏ်၏ (ဝါ)၊ တကွဖြစ်သော ဝိတက်၏ ပထမဈာန်နှင့် ဂုဏ်+ ဂုဏေးစပ်။ ဗျု-နိ။

သနိဒဿန၌ မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်းဟူသော သဟပဝတ္တန - ဘောဂုဏ်၏ (ဝါ)၊ တကွဖြစ်သော မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်၏ ရူပါရုံနှင့် ဂုဏ်+ ဂုဏေးစပ် ၊ဗျု-နိ။

ရှေ့ပထမနည်း၌ သမာသ်ပုဒ်တွင် သဟ-မှတစ်ပါး တခြားသမာသ်ပုဒ် အနက်နှင့် အည-ပုဒ်အနက်တို့ကို စပ်သည်၊ ဒုတိယနည်း၌-သဟ-ပုဒ်အနက် ဝတ္တတိ,ဝတ္တန္တိ ပုဒ်တို့၏အနက် သမာသ်ပုဒ်၏ အနက်တို့နှင့် အညပုဒ် အနက်တို့ကို စပ်သည်။ အခြားသော သဟပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်တို့၌လည်း ဗျုပ္ပတ္တိ နိမိတ်ခွဲရာဝယ် စပ်ပုံ, စပ်နည်း, စပ်ဟန်ကို ဤဆိုအပ်ပြီးနည်းကိုမှီ၍ သိပါ။]

http://www.dhammadownload.com

နတ္ထိ ဝိတက္ကော ဧတဿာတိ အဝိတက္ကံ။ (နနိပါတပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ)

၂။ ဝိတက်မရှိခြင်း၏ ဒုတိယစျာန်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်။

၄။ ဝိတက်မရှိခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည် (ဝါ)၊ အဝိတက္ကတရားတို့၏ တစ်ခုသည်။ ပ။ ဇာတ်သည်။

(အခြားသော နနိပါတပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိတို့၌လည်း ဗျူနို ခွဲရာဝယ် ဤနည်းကိုမှီ၍သိပါ။ ဥပမာ - အဝိစာရံ ၌ ဝိစာရ - မရှိခြင်း၏ စျာန်တရားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်။)

ဝိတက္ကော စ ဝိစာရော စ ဝိတက္ကဝိစာရာ။ (ဒွန်)

၂။ ဝိတက်ဝိစာရတို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်သည်။

၄။ ဝိတက်, ဝိစာရတို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့ခြင်းဂုဏ်သည် (ဝါ) ဝိတက်,' ဝိစာရ ဟူသောအမည်သည်။

(ဒွန်သမာသ်တို့၌ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်ကို ဗျူ-နိုအမြဲခွဲကြ၏။)

တဒ္ဓိတ ကဏ္ဍ

သံကိလေသံ အရဟန္တီတိ သံကိလေသိကာ။ (သာမညတဒ္ဓိတ)

၁။ သံကိလေသံ အရဟန္တီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည်။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သံကိလေသ-တရား၏ သံကိလေသိက - မည်သော လောကီတရားတို့နှင့် အာရမ္မဏိက + အာရုံ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်။

၃။ သံကိလေသိကာဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သံကိလေသတရားတို့ကို ရခြင်းငှာ ထိုက်ခြင်း ကြိယာသည်, (ဝါ)၊ သံကိလေသိက တရားတို့၏ (သံကိ-လေသိက အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည့် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာ ဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ပညာ အဿ အတ္ထီတိ ပညဝါ॥ (အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်)

၂။ ပညာ၏ ပညာရှိသူနှင့်ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်း။

၄။ ပညာရှိခြင်းဟူသော,ဂုဏ်(ဝါ) ပညာဟူသောဂုဏ်သည်။သောပကာရောတထာ။ (အဗျယ တဒ္ဓိတ်)

၂။ နိယမဝါစက-ဘောဂုဏ်၏ ပကာရ-ဘောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်။

၄။ နိယမဝါစက-ဘောဂုဏ်, ပကာရ-ဘောဂုဏ်သည်။

{အမှာ။ ။ ဤ တထာ-ဟူသော တဒ္ဓိတ်ကို အဗျယခေါ် နိပါတ်ပုဒ်တစ်မျိုးဖြစ်၍ စင်စစ်ဝိဂ္ဂဟအပြုကောင်းသဖြင့် သောပကာရောသည်လည်း ဝိဂ္ဂဟဝါကျမဟုတ်ဘဲ အနက်ဝါကျ ဖြစ်သောကြောင့် ဘေဒစိန္တာဒီပနီနည်းအရ ခွဲလျှင် မတိကျ, အဘိဓာန် ဋီကာနည်းအတိုင်း ခွဲမှသာ ပိုမိုတိကျသည်။ }

ဥဇုနော+ဘာဝေါ အဇ္ဇဝေါ။ (ဘာဝတဒ္ဓိတ်)

၂။ ဖြောင့်မတ်သောသူ၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်းနှင့် ဂုဏေး+ ဂုဏ်စပ်။

၄။ ဖြောင့်မတ်သောသူ၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သောဂုဏ်သည်။ပဏ္ဍိတဿဘာဝေါ ပဏ္ဍိစ္စံ။ (ဘာဝတဒ္ဓိတ်)

၂။ ပညာရှိသောသူ၏ ပညာရှိသည်၏အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ်စပ်။

၄။ ပညာရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသောဂုဏ်သည်,(ဝါ) ပညာ- ဟူသောဂုဏ်သည် အဇ္ဈတ္တာ-ဝေ၊ အဇ္ဈတ္တိကာ၊ (သွတ္ထ-တဒ္ဓိတ်)

၂။ မိမိကိုယ်ကိုအကြီးအမှူးပြု၍ ဖြစ်ခြင်း၏+ဖြစ်တက်သောတရားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး, အာရုံ+အာရမ္မဏိက-စပ်။

၄။ မိမိကိုယ်ကိုအကြီးအမှူးပြု၍ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်(ဝါ) အဇ္ဈတ္တိကတရားတို့၏ တစ်ခုသည် -ပ- ဇာတ်သည်။

ကီတ ကဏ္ဍ

အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမ္မာ အာဓိယတိ ဌပေတီတိ သမာဓိ။

(သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်)

http://www.dhammadownload.com.

၁။ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမ္မာ အာဓိယတိ ဌပေတီတိဟူသော ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျသည်။

၂။ သံ-ဟူသော အာ-ဟူသော ဓိ-ဟူသော ယ-ဟူသော တိ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းစွာထားခြင်း ကြိယာသည်။

၃။ သမာဓိဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းစွာထားခြင်း ကြိယာ သည်။

[မှတ်ချက်။ ။သမ္မာ အာဓိယတီတိ သမာဓိတို့၌ ပုဒ်ရင်း 'သံ' ကို သမ္မာ ဟုဖွင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဗျု-နိခွဲရာ၌ သမ္မာဟုမဆိုဘဲ 'သံ' ဟု ဆိုရသည်။]

ဝိတက္ကေတီတိ ဝိတက္ကော။ (သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ်)

၂။ ဝိ၊ တက်၊ ကေ၊ တိဟူသော အစိတ်စိတ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြံစည်ခြင်း ကြိယာသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြံစည်ခြင်း ကြိယာသည်။ သမ္ပသာဒယတီတိ သမ္ပသာဒနံ။ (ဟေတုကတ္တုသာဓ်)

၂။ သမ် ပ သာ ဒ ယ တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြည်လင်စေခြင်း ကြိယာသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြည်လင်စေခြင်း ကြိယာ သည်။ ဗျာကရီယန္တိ ကထီယန္တိတ် ဗျာကတာ။ (ကမ္မသာဓ်)

၂။ ဗျာ-က-ရီ-ယန်-တိ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဟောကြားခြင်း ရွတ်ဆိုခြင်း ကြိယာသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဟောကြားခြင်း ရွတ်ဆိုခြင်း ကြိယာသည်။

http://www.dhammadownload.com

[ဗျာကာ့တဗ္ဗာ ကထေတဗ္ဗာတိ ဗျာကတာ ဟု သပဒဝိဂ္ဂဟ ပြု၍လည်း ခွဲနိုင်သေး၏။]

အာရမ္မဏေ တေန စိတ္တံ ဝိစရတီတိ ဝိစာရော။ (ကရဏ-သာဓ်)

၂။ ဝိ-စ-ရ-တိ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သုံးသပ်ခြင်း ကြိယာသည်, ဝါ-ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်ခြင်း ကြိယာသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သုံးသပ်ခြင်း ကြိယာ, ဝါ-ထိုမှ ဤမှ လှည့်လည်ခြင်း ကြိယာသည်။
ဒါတဗ္ဗော ယဿာတိ ဒါနီယော။ (သမ္ပဒါနသာဓ်)

၂။ ဒါ-တဗ်-ဗော-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပေးလှူခြင်း ကြိယာသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပေးလှူခြင်း ကြိယာသည်။
ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတသ္မာတိ ဟေတု။ (အပါ-ဒါနသာဓ်)

၂။ ဟိ-နော-တိ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်။
[ဟိနောတိ ပဝတ္တတိဖလ ဧတေနာတိဟေတု ဟု ကရဏ သာဓ်လည်း ပြုနိုင်၏။]
နိဿရန္တိ နိဂ္ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ နိဿရဏံ။ (အဓိကရဏသာဓ်)

၂။ နိဿ-သ-ရန်-တိ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထွက်မြောက်ခြင်း ကြိယာသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထွက်မြောက်ခြင်း ကြိယာသည်။ ဝိတက္ကနံ ဝိတက္ကော။ (ဘာဝသာဓ်)

၁။ ဝိ-တက်-ကော-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည်။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပုဗ္ဗ+တက္ကဓာတ်+အ-ပစ္စည်း, ကြံစည်ခြင်း ကြိယာသည်။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဝိတက္ကော ဟူသော အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြံစည်ခြင်း ကြိယာသည်။

[မှတ်ချက်။ ။ဤဘာဝသာဓ် ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ကား ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္ကကို အဘိ-ဓာန် ဋီကာနည်းအရ ခွဲကြ၏။]

အဘိဓာန်ဋီကာနည်းခွဲပုံ

အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာတိ အဇ္ဈတ္တာ (သမာသ်)

၁။ အဇ်-ဈတ်-တာ ဟူသော အစိတ် အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည်။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဓိပုဒ် အတ္တပုဒ်သည် လည်းကောင်း, မိမိကိုယ်၏ စွဲ၍ဖြစ်သော တရားနှင့် ဌာန+ဌာနီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် လည်းကောင်း။

၃။ အဇ္ဈတ္တာဟူသော အပေါင်း နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော မိမိကိုယ်ကို စွဲ၍ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်, ဝါ၊ အဇ္ဈတ္တတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။ [ပရမတ္ထသဒ္ဒနှင့် ပညတ္တိသဒ္ဒ ခွဲခြားချက်-ဤဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္ကအခွဲနှင့် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင် စသည်တို့၌ ပါရှိသော ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဟူသည် ပရမတ္ထဝါဒီတို့ အလိုအားဖြင့် ဟောပြော ရွတ်ဆိုခိုက်ဖြစ်သော အသေဝနာစသည်၌ အ-ဟူသော၊ သေ-ဟူသော၊ ဝ-ဟူသော၊ နာ-ဟူသော အက္ခရာ တစ်လုံးစီ တစ်လုံးစီ အသံဖြစ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒရုပ်တည်း။ အပေါင်း နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါဟူသည် ပညတ္တိဝါဒီတို့ အလိုအားဖြင့် ထို သဒ္ဒရုပ်အပေါင်း ဖြစ်သော "အသေဝနာ" စသော ပညတ္တိသဒ္ဒတည်း။ (ပါ-ဘာ ဋီ-ပ နှာ-၁၅၁-၌ ဆိုထားသည်ကို မှီသည်။)

ပရိတ္တာ ဝိယာတိ ပရိတ္တာ။ (တဒ္ဓိတ်)

၁။ ပ-ရိတ်-တာ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည်။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပရိတ္တပုဒ် အ ပစ္စည်း သည် လည်းကောင်း။

http://www.dhammadownload.com

အနည်းငယ်သော ဝတ္ထု၏ ကာမတရားနှင့် ဥပမာန+ဥပမေယျ, သဒိသ+သဒိသိ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် လည်းကောင်း။

၃။ ပရိတ္တာ ဟူသော အပေါင်းနာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည်။

၄။ အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုနှင့် တူခြင်းကြိယာသည် (တစ်နည်း) ပရိတ္တ တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

ပဇာနာတီတိ ပညာ။ (ကိတ်)

၁။ ပဉ်-ဉာ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါသည်။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပပုဗ္ဗ + ဉာဓာတ် + အပစ္စည်း, အပြားအားဖြင့် သိခြင်းကြိယာသည်။

၃။ ပညာဟူသော အပေါင်းနာမ ပညတ္တိသဒ္ဒါသည်။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အပြားအားဖြင့် သိခြင်း ကြိယာသည်။

[အမှာ။ ။အစိတ်စိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါကို ခွဲရာ၌ သံယုဂ်၊ အဆင့်၊ ဒွေဘော် အက္ခရာတို့ကို အသတ်တံခွန်လွှား၍ ခွဲသည်လည်းရှိ၏။ ဥပမာ- ပရိတ္တာ၌ ပ-ရိတ္တာဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိမည်၏။

ထိုသံယုဂ်အဆင့် အက္ခရာများကို အသတ်တံခွန်မလွှားမူ၍ ခွဲသည်လည်း ရှိ၏။ ဥပမာ- ယခင် ပရိတ္တာ၌ ပ-ရိ-တ္တာ, ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ မည်၏။

ထိုနည်းနှစ်ပါးတွင် ပုဒ်စစ်ကျမ်း သဒ္ဒါစစ် ဥပစာသဒ္ဒါ သတတ် ကောက်ပုံဝယ် စက္ခု-စက် ဟူသော ခု ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော သဒ္ဒါ ဟု ခွဲထားသည်ကိုထောက်လျှင် သံယုဂ်အဆင့် အက္ခရာများကို အသတ် တံခွန်လွှား၍ ပုဒ်စစ်ကျမ်းနှင့် ညီညွတ်လှတော့သည်။]

[အထူးသတိပေးချက်။ ။ဤအဘိဓာန်ဋီကာနည်းအရ ဗျုပ္ပတ္တိခွဲရာ၌ ဝိဂ္ဂြိုဟ်ပုဒ်များ ယောင်မှားပြီးခွဲမိတတ်ကြ၏။ စင်စစ်မှာ အဘိဓာန်ဋီကာနည်းအရ ခွဲရာ၌ ဝိဂ္ဂြိုဟ်ပြုရုံသာ ပြုရသည်။ ခွဲမှုနှင့် လုံးဝ မသက်ဆိုင်၊ ဝိဂ္ဂဟပုဒ်များကို မခွဲရဘဲ နိပ္ဖန္နပုဒ်တို့ကိုသာ ခွဲရသည်။ ဥပမာ- ဖုဿတီတိ ဖဿော၌ ဖုဿတီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟကို ခွဲရန်မလို၊ ဖဿော ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်ကိုသာ ဖဿ-ဩ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ သည် ဗျုပ္ပတ္တိမည်၏-ဟုသာခွဲပါ။] ...

http://www.dhammadownload.com

ဥပစာသဒ္ဒါများ၌ ဗျုပ္ပတျာဒိ စတုက္ကခွဲပုံခွဲနည်း

ဥပစာသဒ္ဒါများ၌ ဥပစာဟင်၍ဆိုသော အခိုက်အတန့်ဝယ် ဗျုပ္ပတ္တိနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် ၂-ပါးမရ။ ပဝတ္တိနှင့် ပဝတ္တိနိမိတ် ၂-ပါးသာ ရ၏။ ထိုကြောင့် မုချသဒ္ဒါ အခိုက်အတန့်က ဗျုပ္ပတ္တိနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ် ၂-ပါး ထုတ်ရ၏။ စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ (ကာရဏူပစာ) ၌-စက္ခတိ ဝိညာဏာဓိဋ္ဌိတံ ဟုတွာ သမဝိသမံ အာစိက္ခန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ စက္ခု။ ၁။ စက္ခတိ....ပ.... ဟောတီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျု။ ၂။ ဝိညာဉ်၏ တည်ရာဖြစ်၍ ညီညွတ် မညီညွတ်သည်ကို ပြောကြားသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ (နှင့် စက္ခု ဓာတ်+ဏုပစ္စည်း)သည် ဗျု-နိ....။ ၃။ အကျိုး စက္ခုဝိညာဉ် အနက်ကို ဟောသော စက္ခုသဒ္ဒါသည် ပ....။ ၄။ မုချဖြစ်သော အကြောင်း စက္ခု ပသာဒ ဒြပ်သည်....။

ဩဒနော ပစ္စတေ(ဖလူပစာ) ၌-ဥဒ္ဒိယတီတိ ဩဒနော။ ၂။ နူးညံ့ပျော့ ပျောင်းသော အခြင်းအရာ (နူးညံ့ပျော့ပျောင်းခြင်း ကြိယာ) ဖြစ်သော ကတ္တုတ္ထကြိယာ (သားမည) နှင့် ထမင်းဒြပ်၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဟူသော ဝိသိဋ္ဌ ကမ္မတ္ထကြိယာသည်....။ ၃။ အကြောင်းဖြစ်သော ဆန်အနက်ကို ဟောသော ဩဒန သဒ္ဒါသည်။ ၄။ မုချဖြစ်သော အကျိုး ထမင်း ဒြပ်သည်....။

သီဟော ဂါယတိ (သဒိသူပစာ) ၌-ဟိံသတီတိ သီဟော၊ ၂။ (သားသမင်တို့ကို) ညှဉ်းဆဲခြင်း ကြိယာသည်....။ ၃။ အတုရှိသော လုလင်ဒြပ်ကို ဟောသော သီဟ သဒ္ဒါသည်....။ ၄။ မုချဖြစ်သော အတု ခြသေ့ ဒြပ်သည်....။

မဉ္စာ ဥက္ကောသန္တိ (ဌာနူပစာ) ၌- မဉ္စန္တိ ဓာရေန္တိ ဥဇ္ဇုဘာဝါ ဘဝန္တီတိ မဉ္စာ၊ ၂။ ဆောင်ခြင်း(အမြင့်ဖြစ်ခြင်း) ကြိယာသည်....။ ၃။ ဌာနီဖြစ်သော လူဒြပ်ကို ဟောသော မဉ္စသဒ္ဒါသည်....။ ၄။ မုချဖြစ်သော ညောင် စောင်းဒြပ်သည်....။

ကုန္တာ ပစရန္တိ (ဌာနျူပစာ) ၌- ကမန္တိ (ယန္တိ) ဂစ္ဆန္တီတိ ကုန္တာ၊ ၂။ သွားခြင်း ကြိယာသည်....။ ၃။ ဌာနဖြစ်သော လူဒြပ်ကို ဟောသော ကုန္တသဒ္ဒါသည်....။ ၄။ မုချဖြစ်သော လှံဒြပ်သည်....။

http://www.dhammadownload.com

နီလော ပဒေ့ာ (ဂုဏ္ဍူပစာ) ၌- နီလတီတိ နီလော၊ ၂။ မည်းနက်စိမ်းညို့ခြင်း ကြိယာသည်....။ ၃။ ဂုဏောဖြစ်သော ပုဆိုးဒြပ်ကို ဟောသော နီလသဒ္ဒါသည်....။ ၄။ မုချဖြစ်သော အညိုဂုဏ်သည်....။ (ကြွင်းသော ဥပစာသဒ္ဒါတို့၌လည်း ဤဆိုအပ်ပြီးနည်းကိုမှီ၍ ထုတ်ပါ)။

[မှတ်ချက်-ဥပစာ သဒ္ဒါတို့၌ ဥပစာတင်ခိုက်၌သာ ဤအတိုင်းခွဲရ၏။ ဥပစာမတင်ဘဲ မုချအားဖြင့် ဆိုရာ၌ကား- မူလ ခွဲရိုးခွဲစဉ်အတိုင်း ခွဲရ၏။ ဥပမာ "မဉ္စေသု နိသီဒတိ"ဟု မုချအားဖြင့် ဆိုရာ၌ ၁။ ပဋ္ဋိတ္တိ-ပ-ဘဝန္တိတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျသည်...။ ၂။ မဉ်-စန်-တိ-ဟူသော အစိတ်ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဆောင်ခြင်း ကြိယာသည်....။ ၃။ မဥ္စာဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည်....။ ၄။ ဆောင်ခြင်း ကြိယာသည်.... (တစ်နည်း)ညောင်စောင်းတို့၏ တစ်ခုသည်....ပ....ဇာတ်သည်....]။

ထိုပြင်- ဥပစာ သဒ္ဒါတို့၏ ခွဲနည်းမှာ —(ဗျပ္ပတ္တိနှင့်ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်၂-ပါးမှ ခွဲရိုးခွဲစဉ်ခွဲမြဲဖြစ်သည်။) ဥပစာ အဆင်ခံရသော အနက်ကို ဟောသော ပုံစံထုတ်ပြထားသည့် မူရင်း ဥပစာသဒ္ဒါသည် ဝစ္စတ္ထိမည်၏။ ပုံစံထုတ်ပြထားသော မူရင်း ဥပစာ သဒ္ဒါက မုချတိုက်ရိုက် ဟောသော အနက်ဒြပ် (ဂုဏ်) သည် ဝစ္စတ္ထိနိမိတ်မည်၏။[စက္ခုနာ-၌ စက္ခုဝိညာဉ်အနက် ဥပစာအတင်ခံရသည်။ ဩဒနော၌ ဆန်အနက် ဥပစာအတင်ခံရသည်။ ထိုစက္ခုနာ၌ ဥပစာအတင်ခံရသော စက္ခုဝိညာဉ်အနက်ကိုဟောသော စက္ခုသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိမည်၏။ ဩဒနော၌ ဥပစာအတင်ခံရသော ဆန်အနက်ကို ဟောသော ဩဒနသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိမည်၏-ဟု ဆိုလိုသည်။စက္ခုနာ၌ စက္ခုသဒ္ဒါသည် စက္ခုပသာဒ အနက် ဒြပ်ကို မုချတိုက်ရိုက်ဟော၏။ဩဒနော-၌ ဩဒနသဒ္ဒါသည် ထမင်း အနက် ဒြပ်ကို တိုက်ရိုက်ဟော၏။ ထိုစက္ခုနာ၌ စက္ခုသဒ္ဒါက မုချတိုက်ရိုက် ဟောသော စက္ခုပသာဒအနက်ဒြပ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်မည်၏။ ဩဒနော၌ ဩဒနသဒ္ဒါက မုချတိုက်ရိုက်ဟောသော ထမင်းအနက် ဒြပ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်မည်၏-ဟု ဆိုလိုသည်။](ကျန်သော ဥပစာ သဒ္ဒါတို့၌လည်းဤနည်း ပင်တည်း။)

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၅) ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းအဖြေ

၁။ လိင်္ဂ

၂။ ဂဏ

၃။ ဂဏာဝိမုတ်

၄။ အန္တ

၅။ ပဒ

ဟူသော ငါးမျိုးခွဲရမည်။

[ဆောင်] ၁။ လိင်္ဂ, ဂဏ, ဂဏာဝိမုတ်, အန္တ ပဒ၊ ဤငါး၀၊ ခွဲပြ ၅-
နံပါတ်။

၂။ ဂဏာရရာ၊ ဂဏာဝိမုတ်မပါ၊ ဂဏာဝိမုတ်ရရာ၊ ဂဏာမပါ၊
မှတ်ပါမြဲသေချာ။

၃။ ဥပသာရ၊ နိပါတာ၊ ဂဏာဝိမုတ်သာ။

၄။ နာမ, အာချာတ်ပုဒ်၊ ဂဏာထုတ်၊ မယုတ်မှတ်လေပါ။

၅။ တဝေ, တုံ, တုန, တွာန၊ တွာပစ္စယန္တ၊ ခွဲပြ နိပါတာ။

၆။ တထာ စသား၊ အဗျယတဒ္ဓိတ်များ၊ ခွဲခြားနိပါတာ။

၇။ နာမ်ပဋ္ဌမပိုင်းလာ၊ တွာဒိပစ္စယန္တာ၊ ခွဲပါနိပါတာ။
(ရှု- ၁၂၀ အလို)

၈။ အာချာတ်, ဥပသာ၊ နိပါတာ၊ မြဲစွာအလိင်သာ၊

၉။ နာမ်ပုဒ်များစွာ၊ လိင်ဂဏာ၊ မြဲစွာရသည်သာ၊

၁၀။ အာချာတ်ပုဒ်ကို၊ ကာရန်မဆို၊ ထိုထိုများဆရာ၊

၁၁။ သို့ပင်မဆို၊ ကာရန်ကို၊ ခွဲဆိုသင့်သည်သာ၊

၁၂။ နာမ်, ဥပသာ၊ နိပါတာ၊ ကာရန်ရသည်သာ၊

၁၃။ အာချာတ်ပုဒ်ရှိ၊ ဓာတ်-ပစ်-ဝိ၊ မှတ်သိ အပိုထည့်ခွဲပါ။

၁၄။ သန္ဓိပုဒ်စပ်၊ ပုဒ်ကိုဖြတ်၊ ခွဲအပ်လိင်စသည်။

ထိုလိင် စသည်တို့တွင်—

လိင်အရ-ပုလ္လိင်, ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်, ဒွိလိင်, တိလိင်, အလိင်တို့တွင်
ဖြစ်သင့်ရာကိုခွဲရန်။

http://www.dhammadownload.com

ဂဏအရ-နာမ် ၁၃ ဂိုဏ်း၊ အာချာတ် ဂ ဂိုဏ်း၊ ဖြစ်သင့်ရာခွဲရန်။
ဂဏဝိမုတ်အရ-အဗျယပုဒ်၊ ဥပသာရပုဒ်၊ နိပါတ်ပုဒ်များ ခွဲရန်။
အန္တအရ-အကာရန္တ၊ အာကာရန္တ၊ ဥကာရန္တ၊ စသည်ခွဲရန်။

(ဤ၌ အန္တအရ ကာရန်ခွဲရာဝယ် ပကတိကာရန်ကိုသာ ပဓာနထား ခွဲရန်။ သို့မဟုတ် လက်ရှိကာရန်တို့ကိုလည်း အပဓာနအားဖြင့် ခွဲသင့်၏။)

ဝဒအရ-"နာမ်,ချာတ်,ဥပသာ၊ နိပါတာ၊ လေးဖြာ ပုဒ်ကြီးမှတ်" နှင့်အညီ နာမ်ပုဒ်၊ အာချာတ်ပုဒ်၊ ဥပသဂ္ဂပုဒ် (ဥပသာရပုဒ်) နိပါတ်ပုဒ် ဟူသော ပုဒ်ကြီးလေးပါးကို လည်းကောင်း၊ သမာသ်ပုဒ်၊ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ ကိတ်ပုဒ် စသော ပုဒ်အငယ်စား အသေးစိတ်ပုဒ်တို့ကို လည်းကောင်း ဖြစ်သင့်သလို ခွဲရန်။

ထိုလိင်္ဂစသော ငါးမျိုးတို့ခွဲရာ၌ လိင်္ဂ(လိင်)ရလျှင် အလိင်မရ၊ အလိင်ရလျှင် လိင်္ဂမရ၊ အန္တ, ပဒနှစ်ပါးကား ပုဒ်တိုင်းမှချရ၏။ ဂဏနှင့် ဂဏဝိမုတ်တို့တွင်လည်း ဂဏရလျှင် ဂဏဝိမုတ်မရ၊ ဂဏဝိမုတ်ရလျှင် ဂဏမရသဖြင့် ပုဒ် တစ်ပုဒ်၌ လေးချက်သာ တစ်ပြိုင်နက်ရနိုင်၏။ ငါးချက်လုံး တစ်ပြိုင်နက် မရနိုင်။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် (အဗျယပုဒ်)တို့ကို ဂဏဝိမုတ်ခွဲပါ။ တဝေ, တုံ, တုန, တွာန, တွာ (တုယေ, တာယေ) ပစ္စယပုဒ်များကို နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။ တဒ္ဒန္တာနံ နိပါတတ္တံ သိဒ္ဓံ ဘဝတိ၊ (မှူ-၃၉၀) ကိုထောက်။

> "ကွတ္တုံ, ယံ,ဓော၊ ထတ္တာ, ထာန္တော၊ ဏ္ဍ သော-ခုနစ်ဝ၊ (ရူ) ၌ပြ၊ ဗျသပစ္စည်းပေါင်း-နှင့်" အညီ ကွတ္တုံ, ထံ, ဓော, ထတ္တာ, ထာ, ဏ္ဍ, သော, ပစ္စည်းဆုံးသော ကေကွတ္တုံ, ကထံ, ကေဓာ, တထတ္တာ, တထ ကေဏ္ဍ, ပဒသောစသည့် အဗျယ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တို့ကိုလည်း နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။
>
> သဗ္ဗာဒိတော တော, တြ, ထ, ဓိ၊ ဝ, ဟိံ, ဟံ, ဟ, ဓ, ဟိဥ္စနံ၊ ဒါ, ဒါစနံ, ဒါနိ, ရဟိ, ဓုနာ တိ ဒသ ပဥ္စ စ။

နှင့်အညီ နာမ် ပဥ္စမ္မပိုင်းလာ တော စသည် ပစ္စည်းဆုံးသော တွာဒိပစ္စယန္တပုဒ်များကိုလည်း နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။ "တေသံ ပနာ လိင်္ဂတ္တာ နိပါတတ္တာ တိလိင်္ဂေဝစနဒ္ဓယေစ သမာနံ ရူပံ" ဟူသော (ရူ-၁၂၀) ကွစိတော ပဥ္စမျတ္တေ သုတ်အဖွင့်စကားကိုထောက်။

http://www.dhammadownload.com

အာချာတ်ပုဒ်, ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် ဟူသမျှတို့ကို အလိင်ခွဲပါ။ အာချာတ်ပုဒ်ခွဲရာ၌ ကာရန်မခွဲရဟု အချို့ဆရာများဆိုကြ၏။ သဘာဝကို ကြည့်သော် အာချာတ်ပုဒ်လည်း ကာရန် မကင်းနိုင်သောကြောင့် ကာရန် ထည့်ခွဲမှ သင့်လိမ့်မည်။

ထိုသို့ခွဲရာ၌ အာချာတ်ပုဒ် ဓာတ်ရင်းရှိ ကာရန်ကို အချို့ဆရာတို့ ခွဲကြ၏။ ဥပမာ ဂစ္ဆတိ၌ ဂမုဓာတ်ဖြစ်၍ ဥကာရန္တ, ပစတိ၌ ပစဓာတ်ဖြစ်၍ အကာရန္တ၊ ထိုဓာတ်ရင်းရှိ ကာရန်ကို အတွင်းကာရန် ဝါ၊ ပကတိ ကာရန် ဟု ဆိုကြ၏။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်တို့၌ ဂိုဏ်းမရ၍ ဂဏာဝိမုတ် ဖြစ်သော်လည်း ကာရန်ကိုကား အမြဲထည့်ခွဲရမည်။

အာချာတ်ပုဒ်တို့၌ အလိင်, ဖြစ်သင့်ရာ အာချာတ်ဂိုဏ်း, အန္တ, ပဒ များ ခွဲပြီးနောက် ဓာတ်, ပစ္စည်း, ဝိဘတ်တို့ကိုလည်း အပိုထည့်ခွဲကြ သေး၏။

သန္ဓိပုဒ်စပ်များကို တွေ့သောအခါ ပုဒ်ဖြတ်ပြီးမှသာလျှင် လိင် စသည် ခွဲပါ၊ ဥပမာ....'အာဒိစ္စောဝ အာဒိစ္စော+ဣဝ' ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပြီးမှ အာဒိစ္စော တစ်ချက်, ဣဝ တစ်ချက်ခွဲပါ၊ 'မဟိန္ဒေ နေတ မုတ္တမံ-မဟိန္ဒေန+ဧတံ ဥတ္တမံ' ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပြီးမှ မဟိန္ဒေန တစ်ချက်, ဧတံ တစ်ချက်, ဥတ္တမံ တစ်ချက် အသီးသီးခွဲပါ။

လိင် စသော ၅-မျိုးခွဲပုံ

ကရုဏာ ဝိယ သတ္တေသု၊ ပညာ ယဿ မဟေသိနော။
ဉေယျဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု၊ ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ။ (၄-၁)

ကရုဏာကား ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ၊ ကိတပဒ။
(တစ်နည်း) ကိတန္တ သမာသပဒ, ဝါ၊ ကိတန္တ သမာသနာမပဒ။
ဝိယကား အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။
သတ္တေသုကား ပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, (ယခု လက်ရှိ ဥကာရန္တ) ကိတနာမပဒ။
F15A ပညာကား ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

ယဿ-ကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, တစ်နည်း - သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တသဗ္ဗနာမပဒ။

မဟေသိနော-ကား ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိ ဣကာရန္တ, (ယခုလက်ရှိ ဩကာရန္တ) ကိတန္တ သမာသနာမပဒ။

[မှတ်ချက်။ ။ဣကာရန္တ-မဟေသိ-သဒ္ဒါသည် ဘုရားဟူသော အနက်ကို ဟော၍ ပုလ္လိင်ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ မဟေသီ ဟူသော ဤကာရန္တသဒ္ဒါသည်မိဖုရားဟူသောအနက်ကိုဟော၍ ဣတ္ထိလိင်,နဒါဒိဂိုဏ်း]။

ဋ္ဌေယျမေမ္မသု-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, ပကတိ အကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ ဥကာရန္တ) သမာသနာမပဒ။ (နာမပဒ, ကမ္မဓာရယ သမာပဒ, သမာသ-ပဒ, ဤသို့လည်း ခွဲနိုင်၏။)

သဗ္ဗေသု-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (တစ်နည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, ပကတိ အကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ ဥကာရန္တ) သဗ္ဗနာမပဒ။

ပဝတ္တိတ္တသည် အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (အတွင်းကာရန် ပကတိ ကာရန်) ဥကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ အကာရန္တ) အာချာတပဒ၊ (ပ-ပုဗ္ဗ, ဝတုဓာတ်) တစ်နည်း ဝတ္တုဓာတ် အပစ္စည်း၊ အဇ္ဇတနီ အာဝိဘတ်။

('အဇ္ဇအာမှာ ဒွေဘာဝတ္တပြု' နှင့်အညီ အဇ္ဇတနီအာကိုတ္တ ပြုထားသည်။)

(တစ်နည်း) ပဝတ္တိ၌ခွဲသော် ပဝတ္တိတ္တ၌ ပသည် အလိင် ဂဏာဝိမုတ် အကာရန္တ ဥပသဂ္ဂပဒ။ ဝတ္တိတ္တ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (အတွင်းကာရန် ပကတိကာရန်) ဥကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ အကာရန္တ) အာချာတပဒ။ ဝတုဓာတ် (ဝတ္တုဓာတ်) အပစ္စည်း, အဇ္ဇတနီ အာဝိဘတ်။

(ဤ နောက်နည်းအရ ခွဲခြင်းသည်သာလျှင် 'ဝိဟရတီတိ ဧတ္တဝိတိ ဥပသဂ္ဂပဒံ၊ ဟရတီတိ အာချာတပဒံ' သံယုတ်၌ ပါ၊ နှာ ၃-နှင့်ညီ၏။ ကြွင်းသော အာချာတ်ပုဒ်တို့၌လည်း ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် ပါရှိနေလျှင် ဤကဲ့သို့ နှစ်နည်းခွဲမှ တိကျမည်)။

(ယထာရုစိ-နပုလ္လိင်,ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, အဗျယီဘာဝ သမာသ-ပဒ, (တစ်နည်း) ကမ္မဓာရယသမာသပဒ။ (ကမ္မဓာရည်း သမာသ် အခိုက်၌ ဣတ္ထိလိင်လည်း ဖြစ်နိုင်ပါသည်)။

http://www.dhammadownload.com

အမှာ။ ။သမာသ်ပုဒ်တို့ကို လိင်, စသည်ခွဲရာ၌ သာမညမေးလျှင် တစ်ချက်သာခွဲပါ။ဥပမာ–ဥေယျဓမ္မေသုတို့၌လိင်,စသည်ခွဲပြပါဟုမေးလျှင်ယခင်အထက်ပါအတိုင်း တစ်ချက်သာခွဲပြပါ။ အသီးသီးမေးသော်ကား မေးသည့်အတိုင်း နှစ်ချက်, သုံးချက် စသည်ခွဲပြပါ။

ဥပမာ။ ဥေယျဓမ္မေသု၌ ဥေယျပုဒ် ဓမ္မပုဒ်တို့ကို လိင်, စသည်ခွဲပါဟုမေးလျှင် ဥေယျကား ပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း အကာရန္တ ကိတနာမပဒ။

ဓမ္မကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း အကာရန္တ ကိတနာမပဒ။

ယထာရုစိ၌လည်း ယထာပုဒ်, ရုစိပုဒ်တို့ကို လိင် စသည်အသီးသီးခွဲပါ-ဟုမေးလျှင် ယထာကား အလိင် ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ နိပါတပဒ။

ရုစိကား–ဣတ္ထိလိင်ရတ္တာဒိဂိုဏ်း,ဣကာရန္တ ကိတပဒ။ဝါ- ကိတနာမပဒ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့နှင့် စပ်၍ ဂိုဏ်းသွင်းမှတ်ချက်

ပုဒ်စစ် ကျမ်းဆရာအလို သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်းဟု သီးခြားမရှိသောကြောင့် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့ကို အခြားနာမ်ဂိုဏ်းတို့၌ ထိုက်သလို သွင်းရမည်။

သွင်းပုံ

သဗ္ဗ, ကတရ, ကတမ, ဥဘယ၊ ဣတရ, အည။
အညတမ, ပုဗ္ဗ, ပရာ၊ ပရ, ဒက္ခိဏ, ဥတ္တရ။
အဓရေ, ယ, တ, ဧတိ, မ၊ အမု, ကိံ, ဧက, ဥဘ, ဒွိ။
တိ, စတု, တုမှ, အမှာတိ၊ သတ္တဝီသ သဗ္ဗနာမာ—

ဟူသော သဗ္ဗနာမ်(၂၇) ပုဒ်တို့တွင် အမုသဒ္ဒါကို ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၌ သွင်းသင့်သည်။ ဥဘ, ဒွိ, တိ, စတု, တုမှ, အမှ သဒ္ဒါတို့ကို လက္ခဏာ တူသော အခြားဂိုဏ်းမရှိ၍ အခြားဂိုဏ်း၌ သွင်းရန် ခဲယဉ်းသောကြောင့် သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်းဟု ဆိုခြင်းသည်သာလျှင် လွယ်ကူသန့်ရှင်းသည်။

ကျန်သော သဗ္ဗမှစ၍ ဧက အထိ သဗ္ဗနာမ်တို့ကို ယောကျ်ားစသော ပုလ္လိင်ဟောလျှင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊မိန်းမစသောဣတ္ထိလိင်ဟောလျှင် ကညာဒိဂိုဏ်း၊ စိတ်စသော နပုလ္လိင်ဟောလျှင် စိတ္တာဒိဂိုဏ်းတို့၌ သွင်းပါ။

http://www.dhammadownload.com

နောက် ဆရာများ အလိုအားဖြင့် နာမ်ဂိုဏ်းတွင် သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်းဟု ထင်ထင်ရှားရှား တသီးတခြားရှိသင့်သောကြောင့် အားလုံးသော (ရှေ့-အလို) သဗ္ဗနာမ် ၂၇ ပုဒ်တို့ကို သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်းဟု ဆိုပါ၏။

တဝေ, တုံ စသော ပစ္စယန္တပုဒ်များခွဲပုံ

ကာတဝေကား အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ ကောရန္တ၊ နိပါတပဒ။
ကာတုံကား အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ နိဂ္ဂဟိတန္တ၊ နိပါတပဒ။
ကာတုနကား အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အကာရန္တ၊ နိပါတပဒ။
ကတွာနကား အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အကာရန္တ၊ နိပါတပဒ။
ကတွာကား အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ အကာရန္တ၊ နိပါတပဒ။

(အခြားသော တဝေ တုံ တုန တွာန တွာပစ္စယန္တ ပုဒ်များကိုလည်း တွေ့သည့်နေရာတိုင်း ဤနည်းအရ အလိင် စသည်ခွဲပါ)။

အဗျယတဒ္ဓိတ်များခွဲပုံ

ကေကွတ္တုံကား အလိင် ဂဏဝိမုတ် နိဂ္ဂဟိတန္တ နိပါတပဒ၊ ဝါ-အဗျယတဒ္ဓိတပဒ။

(ကျန်သော အဗျယ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်များကိုလည်း ဤနည်းမှီခွဲ)။

တွာဒိပစ္စယန္တခေါ် နာမ်ပဋ္ဌမပိုင်း သုတ်တို့ဖြင့် သက်သော တောစသော ပစ္စည်းဆုံးသော ပုဒ်များခွဲပုံ

ဗုဒ္ဓတော၌ ဗုဒ္ဓကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။
ဗုဒ္ဓတောပုဒ်လုံးကား အလိင် ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။
တတြ၌ တ-ပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (တစ်နည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာ-ရန္တ သဗ္ဗနာမပဒ။

(တ-သဒ္ဒါ၏ အနက်ဟော အားလျော်စွာ နပုလ္လိင် စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣတ္ထိလိင် ကညာဒိဂိုဏ်းလည်း ဖြစ်နိုင်၏)။

တတြပုဒ်လုံးကား အလိင် ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ၊ ကြွင်းသော နာမ်ပဋ္ဌမပိုင်းသုတ်တို့ဖြင့် သက်သော တွာဒိပစ္စယန္တပုဒ်များကိုလည်း ဤကဲ့သို့ နှစ်နည်းစီခွဲနိုင်လျှင် ပိုမိုတိကျ ပြည့်စုံ၏။

http://www.dhammadownload.com

ထစ်နည်းဆိုသော်-ဗုဒ္ဓတော, ဓမ္မတော, သံဃတော, ဘိက္ခုတော, ဘိက္ခုနီတော သာမဏေရတော, ပုရိသတော, သဗ္ဗတြ, သဗ္ဗတ္ထ, သဗ္ဗဓိ, သဗ္ဗဒါ, အညတြ အမုတြ, စသော နာမ်ပုဒ်ထင်ရှားသော (နာမ်ပုဒ်ထင်ရှားပါသော) နာမ် ပဉ္စမီပိုင်းသုတ်ဖြင့် သက်၍ပြီးသော တွာဒိပစ္စယန္တပုဒ်တို့၌ အထက်ပါ ဗုဒ္ဓတောဝယ် ခွဲခဲ့သည့်အတိုင်း နှစ်နည်းခွဲပါ။

ဧတ္ထ,ယတ္ထ,တတ္ထ,ယတြ,တတြ,ယဒါ တဒါ ယဟံ, တဟိံ,တဟံ, ယတော, တတော, ကုတော, ကုဟ, ကုဝ, တောရတိ, ကုဒါနိ, အမုနာ, သဒါစသော နာမ် ပဉ္စမပိုင်း သုတ်တို့ဖြင့် သက်၍ပြီးသော တွာဒိပစ္စယန္တ ပုဒ်များကို ကား အဘိဓာန် အဗျယဝဂ်၌ အဗျယခေါ် နိပါတ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ပြသော ကြောင့် လည်းကောင်း၊ (ရှု) နာမ်နောက်ဆက်တွဲ နိပါတ်အခန်း၌ နိပါတ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ပြသောကြောင့် လည်းကောင်း နိပါတ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် တစ်နည်းသာ ခွဲသင့်သည်ဟု ထင်ရတော့သည်။

ဤနိပါတ် (၅) အဖြေအတွက် အထူးမှာ

စာမေးပွဲ ပုစ္ဆာများ၌ သမာသ်ပုဒ် (သမာသပဒ) စသည်ကိုခွဲပြပါ (စိစစ်ပြပါ)ဟု မေးလျှင် အဖြေကား....

တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ သိရီမတော။

သဒ္ဓမ္မဥ္စဿ ပူဇေတွာ၊ ကတွာ သံဃဿ စဉ္ဇလိံ။

တဿ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ပါဒေ-ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ နမဿိတွာ-နိပါတ်ပုဒ်၊ ဝါ ကိတ်ပုဒ်၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ ကိတ် နာမ်ပုဒ်၊ သိရီမတော-တဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်၊ သဒ္ဓမ္မံ သမာသ်ပုဒ်။

စ-နိပါတ်ပုဒ်၊ အဿ-သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊ ပူဇေတွာ,နိပါတ်ပုဒ်၊ ဝါ ကိတ်ပုဒ်၊ ကတွာ-နိပါတ်ပုဒ်၊ ဝါ-ကိတ်ပုဒ်၊ သံဃဿ-ကတ်နာမ်ပုဒ်၊ စ-နိပါတ်ပုဒ်၊ အဉ္ဇလိံ-နာမ်ပုဒ်။

(ဤသို့ ပုဒ်သက်သက်သာမေး၍ ပုဒ်သက်သက်ခွဲပြ ဖြေဆိုရာ၏။)

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၆) ဆိုင်ရာစည်းမျဉ်းအဖြေ (အမှာ)

[နံပါတ် ၆-ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းအဖြေ-အဋ္ဌကထာ ဆရာအာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို ဤနေရာ၌ မရေးတော့ပါ၊ သက်ဆိုင်ရာပုဒ်အဖွင့် အဓိပ္ပာယ်တို့၌ကား ယင်းအာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို အပြည့်အစုံ ရေးထားပါသည်။ အမှန်စင်စစ် ယင်းအာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို သဘောပေါက် တတ်သိနားလည်ဖို့ အရေးမှာ သဒ္ဒါကြီး ပုဒ်စစ်ကျမ်းလာ သံဝဏ္ဏနာစစ် အပြည့်အစုံကို သဘောပေါက် တတ်သိနားလည်သည်အထိ အာဂုံကြေညက် လေ့လာထားဖို့ ဖြစ်ပါသည်]။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၇) ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းအဖြေ

နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

အသုံးများသော နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

ဟိ သဒ္ဒါ၏ ဝါကျဇောတက အနက် ၉-ချက်

[ဆောင်] ဝါကျာရမ္ဘ, ဝိတ္ထာရနှင့်, ဖလ-ဟေတု, ဒဠှီပြု၍, ထင်မှုပါကဋ, ဝိသေသနှင့်, နွယ-ဗျတိ, နက်ဟောရှိ, ဟိ ၏ ကိုး အတ္ထာ။

[အဌသာလိနီ ရှေးနိဿယ (တ-၆၀)၌ ဟိ ထိုမှတစ်ပါးဟု ပေးသည်ကို ထောက်လျှင် ဟိ သဒ္ဒါ ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတက လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။]

စ-သဒ္ဒါ၏ ဝါကျဇောတက အနက် ၉-ချက်

ပက္ခန်ထည့်စွက်, ဝိတ်ကိုဖျက်, စ-နက်လည်းကောင်းလာ။

ပန-သဒ္ဒါ၏ ဝါကျဇောတက အနက် ၁၁-ချက်

ဂရဟာ-သမ်, နှစ်ပိုပြန်, တစ်ဖန် ပနမှာ။
ထို့ကြောင့် ပန, ဝစ္စတ္ထ, မှတ်ကြ, ဇော်ဒသာ။

စ-သဒ္ဒါအနက် ၉-ပါးတို့တွင် ဂရဟာ-သမ္ဘာဝနာ ဟူသော အနက် ထည့်၍ ပန အနက် ၁၁-ချက် ဖြစ်သည်။

ဂါထာများ

ဝန-အနက်

ဝါကျာရမ္ဘေ ဝိသေသ စ၊ ဟေတုပ္ပလေသု အန္ဝယေ။
ဒဠှီ တပ္ပါကဋီကရေ၊ ဗျတိရေကေ ပက္ခန္တရေ။

ဟိ-အနက်

ဝါကျာရမ္ဘေ ဝိတ္ထာရေစ၊ ဒဠှီယံ ဖလဟေတုကေ။
တပ္ပါကဋီကရေ စေဝ၊ ဝိသေသ အန္ဝယေပိ စ။
ဗျတိရေကေ စ ဟိသဒ္ဒေါ နဝတ္ထေသု ပကာသိတော။

http://www.dhammadownload.com

ထိ-သဒ္ဒါ၏ မူလအနက် ၄-ချက်

ဟိ ကာရဏော ဝိသေသာဝ-ဓာရဏော ပဒပူရဏော။

စ-သဒ္ဒါ၏ မူလအနက် ၆-ချက်

သမုစ္စယေ သမာဟာရေ၊ န္ဘာစယေစေတရီတရေ။
ပဒပူရဏာ မတ္တေ စ၊ စ-သဒ္ဒေါ အဝဓာရဏော။

ဝန-သဒ္ဒါ၏ မူလအနက် ၂-ချက်

အထောပန ဝိသေသမ္ဟိ၊ တထေဝ ပဒပူရဏော။

အ-နိပါတ်အနက် ၁၀-ချက်

ပဋိသေဓေ ဝုဒ္ဓိ တဗ္ဘာဝေ၊ အညတ္ထေ သဒိသေပိစ။
ဝိရုဒ္ဓေ ဂရဟေ သုည၊ အ-ကာရော ဝိရဟပ္ပကေ။

တ္တထိအနက် ၇-ချက်

ဣတိဟေတု ပကာရေသု၊ အာဒိမှိ စာဝဓာရဏော။
နိဒဿနေ ပဒတ္ထာသု၊ ဝိပလ္လာသေသမာပနေ။

ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသအနက်ကို သဒ္ဒပဒတ္ထကအနက်, ဟုလည်း ခေါ်၏။
[ထို့ပြင် ဣတိသဒ္ဒါ ဣဒံ (ဣမ)အနက်, အာကာရအနက်, နာမ်အနက် တို့ကိုလည်း ဟော၏။]

အဝိ-သဒ္ဒါ-ဝိ-သဒ္ဒါတို့၏ အနက် ၇-ချက်

သမ္ဘာဝနေ စ ဂရဟာ၊ ပေက္ခာသု စ သမုစ္စယေ။
ပဥှေ သံဝရဏော စေဝ၊ အာသိသတ္တေ အပီရိတံ။
"ပဥှေ ပဒတ္ထာ နုညာတေ၊ အပိသဒ္ဒေါ ပဝတ္တတိ" ဟုလည်း ရှိ၏။

ဝေ အနက် ၁၁-ချက်

ဝေံနိဒဿနာ ကာရော၊ ပမာသု သမ္ပဟံသနေ။
ဥပဒေသေ စ ဝစန-ပဋိဂ္ဂါဟေဝဓာရဏော။
ဂရဟာယေ ဒ မတ္တေစ၊ ပရိမာဏော စ ပုစ္ဆနေ။

ဝါအနက် ၇-ချက်

သမုစ္စယေဓောပမာယံ၊ သံသယေ ပဒပူရဏော။
ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသာယံ၊ ဝါ ဝဿဂ္ဂေ ဝိကပ္ပနေ။

http://www.dhammadownload.com

ဝေ-အနက် ၄-ချက်

နိယမေ အဝဓာရဏော၊ သန္နိဋ္ဌာနေစ ဝုစ္စတေ။
ပဒပူရဏာမတ္တေပိ၊ ဝေသဒ္ဒေါပကာသိတော။

ပဋိဘာဂအနက် (ဥပမာအနက်) ကို ဟောသော နိပါတ် ပုဒ်များ

ယထာတထာ ယထေဝေဝံ၊ ယထာနာမယထာဟိ (စ)။
သေယျထာ ဧဝမေဝံဝါ၊ တထေဝ (စ) ယထာပိ(စ)။
ဧဝမ္ပိစ-သေယျထာပိ၊ နာမ ယထရိဝါပိ-စ။
ပဋိဘာဂတ္ထေ ယထာစ၊ ဝိယ တထရိဝါပိ-စ။

ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်အညီ ပဋိဘာဂ အနက်ကို ဟောသော- ယထာ, တထာ, ယထေဝ, ဧဝံ, ယထာနာမ, ယထာဟိ, သေယျထာပိ, ဧဝမေဝံ, ဝါ, တထော, ယထာပိ, ဧဝမ္ပိ, သေယျထာပိနာမ, ယထရိဝ, ယထာစ, ဝိယ, တထရိဝ-ဟု ၁၇-ပုဒ်။

ရှု-၌ ထိုထက်အပိုဆိုသော ဧဝမေဝ, ကပ္ပ, တထာနာမ, တထာဟိ, တထာစ ဟူသော နိပါတ် ငါးပုဒ်နှင့် ပေါင်းလျှင် ပဋိဘာဂအနက် (ဥပမာအနက်) ကို ဟောသော နိပါတ်ပုဒ်-၂၂။

ဤယထာ စသော သဒ္ဒါများသည် ဟောတိယထာဖြစ်သကဲ့သို့၊ တထာ ထို့အတူ.... စသည်ဖြင့် ဥပမာအနက်ပေးမှသာလျှင် ပဋိဘာဂ အနက်ကို ဟောသည်။

ယေယေစုမှာမှာ ယထာဝုမုံစသည်၌ ယထာသဒ္ဒါကား ပဋိဘာဂအနက် ကို မဟော၊ ယေယေတိ ဝိစ္ဆာယံ ယထာ သဒ္ဒဿ အတ္ထ ဒဿနံ (ရူ-ဋီ) နှင့်အညီ ယထာသဒ္ဒါသည် ဝိစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏။

အခြားသော တထာစသော ဤပဋိဘာဂအနက် ဟောသဒ္ဒါများ လည်း ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပဋိဘာဂအနက်မှ တစ်ပါး အခြားအနက် ဟောနိုင်သေးသည်ကို သိပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဤနိပါတ်ပုဒ် အနက်များကို မေးရာ၌ အတ္ထုဒ္ဓါရ အနက်များကိုဖြစ်စေ ဣ္လာခါဝိပ္ပေတ အနက်မျိုးကိုဖြစ်စေ မေးနိုင်သည်။

ယ-တ-ဧတ-ဣမ-ဧသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏စွဲရာ ဝိသယနာမည် ၃-မျိုး, တစ်နည်း ၄-မျိုး

ပက္ကန္တ ဝိသယော စေဝ။
ပသိဒ္ဓ ဝိသယော ဘထာ။
အနုဘူတ ဝိသယော စေတိ။
တံ သဒ္ဒေါယံ န ပေက္ခတေ။

[ဆောင်]၁။ ပက္ကန်, ပသိဒ္ဓ၊ နုဘူတ၊ သုံးဝဝိသယာ။
၂။ နိယမ ဝိသယ၊ ထည့်ပြန်က၊ လေးဝဝိသယာ။
၃။ ရှေးဝါကျမှ၊ စွဲဒဗ္ဗ၊ ပက္ကန္တ ဝိသယာ။
၄။ အစွဲတင်းလင်း၊ ရှိတုံလျှင်း၊ မှတ်သွင်းပသိဒ္ဓါ။
၅။ ပုဗ္ဗဝါကျ၊ ကြိယ၊ စွဲရနုဘူတာ။
၆။ အနိယတ်ယ၊ စွဲသမျှနှင့်၊ ထိုယကြိယာ၊ ယင်းနှစ်ဖြာကို ဆောင်ကာစွဲရ၊ တ-သဒ္ဒ၊ မှတ်ကြနိယမာ။

၁။ ပက္ကန္တဝိသယ၊
၂။ ပသိဒ္ဓဝိသယ၊
၃။ အနုဘူတ ဝိသယဟု ဝိသယသုံးမျိုး။

(တစ်နည်း) ထိုသုံးမျိုးတွင် နိယမ ဝိသယ ထည့်၍ ဝိသယ လေးမျိုး။

၁။ ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ဒြပ်ကိုစွဲလျှင် ပက္ကန္တဝိသယ။
၂။ အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိလျှင် ပသိဒ္ဓဝိသယ။
၃။ ကြိယာကိုစွဲလျှင် အနုဘူတဝိသယ။
၄။ တ-သဒ္ဒါသည် အနိယမ ယ-သဒ္ဒါစွဲသော အနက်ကိုစွဲလျှင် နိယမ ဝိသယ တ-မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိသယ နာမည်ပေးပုံ

တေန စိတ်စိတံ ဣဋ္ဌကံ ဝိဓိသယမာနေ ပုရိသော ဝိယ။ (ဋ္ဌ-၈၆)

ဤ၌ တေနဝယ် တ-သဒ္ဒါသည် ရှေ့၌ဆိုအပ်ပြီးသော ဣဋ္ဌက ဝဇ္ဇကီ ဟူသော ျန်းရုံသမားဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ မည်၏။

ထံတံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာတိ ပစ္စုပ္ပန္နာ။ (ဋ္ဌ-၈၈)

ဤ၌ တံတံဝယ် တ-သဒ္ဒါသည် ကာရဏံဟုအစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ မည်၏။

ဣမေ ပန နိယကဇ္ဈတ္တေ အဓိပ္ပေတော၊ တသ္မာ အတ္တနော သန္တနေ-ပဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဋ္ဌ-၈၈)

ဤ၌ လဒ္ဓိဂုဏ်ပြ တသ္မာဝယ် တ-သဒ္ဒါသည် အဓိပ္ပေတော (အဓိပ္ပေတ) ကြိယာကို စွဲသောကြောင့် အနုဘူတဝိသယ။

ယော ပနေသ ဖဿဝေဒနာနိနံ ဓမ္မာနံ ပုဉ္ဇော၊ သော ဣမေ သမ္မူ-ဟောတိ ဝိဘာဝိတော။ (ဋ္ဌ-၁၀၁)

ဤ၌ တ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယဲ သော သည် အနိယမ ယ သဒ္ဒါစွဲသော အနက်ကိုစွဲသောကြောင့် (ပုဉ္ဇ ဟူသော အစုအပုံအနက်ကိုစွဲသောကြောင့်) နိယမဝိသယ တ-မည်၏။

(ယော၌ ယ သဒ္ဒါသည်ကား ပုဉ္ဇောဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ)

တသ္မာ(တေန)ရှိရာ၌ ခွဲရာအနက် ဝိသယ အမည်နှင့် ကာရဏ, လဒ္ဓဂုဏ, နိဂုံးခွဲပုံ

[ဆောင်] ၁။ ဟိတ်တွင်၌သာ၊ သုံးသပ်ရာ၊ တသ္မာ အကြောင်းပြ။

၂။ ဟိတ်၏ဖိုလ်မှာ၊ သုံးသပ်ရာ၊ တသ္မာ ဂုဏ်လဒ္ဓ။

၃။ ဟိတ်ဖိုလ်နှစ်ရပ်၊ သုံးသပ်က၊ တသ္မာ နိဂုံးပြ။

ယသ္မာ ပန ဈာနစေတနာ ပဋိသန္ဓိံ အာကဍ္ဎတိ။

တသ္မာ စေတနာပိ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိဝဋ္ဋန္တိ ယောဝ။ (ဋ္ဌ-၂၀၇)

http://www.dhammadownload.com

ဤ၌ တသ္မာသည် အကြောင်းပြ တသ္မာ ဖြစ်သည်။ အာကဗုတိ (အာကဗုန)ကြိယာကိုစွဲသောကြောင့် တသ္မာ၌ တ သည် အနုဘူတဝိသယ။

တသ္မာ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီတိ ဇံ ပဒ ဒွယေပိ ဧသ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဋ္ဌ-၂၀၉)

ဤ၌ တသ္မာသည် လက္ခဏ်ပြ တသ္မာ ဖြစ်သည်၊ ဝတ္တဗ္ဗောကြိယာ (ဝတ္တဗ္ဗကြိယာ)ကိုစွဲသောကြောင့် တသ္မာ၌ တ-သည် အနုဘူတဝိသယ။

တသ္မာ နိယမံ ကရောတီတိ။ (ဋ္ဌ-၂၀၈)

ဤ၌ တသ္မာသည် နိဂုံးပြတသ္မာ ဖြစ်သည်၊ ပညာယတိကြိယာ (ပညာယနကြိယာ)ကို စွဲသောကြောင့် တ သည် အနုဘူတ ဝိသယ။

ဥပနိဇ္ဈာ ယနဋ္ဌေန ပဉ္စေဝ ဓမ္မာ ဈာနင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။
တေန ဝုတ္တံ "ပဉ္စင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတီ"တိ။ (ဋ္ဌ-၁၉၇)

ဤ၌ တေနသည် သာဓက ဉာပက ဒဋ္ဌိကရဏပြ ဖြစ်သည်။
(တစ်နည်း) နိဂုံးပြ ဖြစ်သည်၊ ဟောန္တိ ကြိယာကို စွဲသောကြောင့် အနုဘူတ ဝိသယ။

သမ္ဗန္ဓာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်

တတ္ထ ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော။ (ဋ္ဌ-၃)

ဤ၌ တတ္ထဝယ် တ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏စွဲရာအနက်ကား-

တတ္ထအသ္မိံ အဘိဓမ္မဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိတိ ဝစနေ ဟုစွဲ၍ အဘိဓမ္မဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ ဟူသော စကားအနက် ဖြစ်ပါသည်။

(တစ်နည်း) တတ္ထ အဘိဓမ္မ ကထန္တိ ဧတသ္မိံ ဝစနေ ဟုစွဲ၍ အဘိဓမ္မကထံ ဟူသော စကားအနက် ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အခြားသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်ကိုလည်း ထိုသဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်ကို ကြည့်၍ ဝါ-အနက်ပေးပုံကို ကြည့်၍ အနက်အတိုင်း သိပါ။

http://www.dhammadownload.com

ဝေသဒ္ဒါ၏ 'ဝေတ္တ ဖလတ္တယှခေါ်' ဂဟေတာ့ဗ္ဗ, နိဝတ္တေတဗ္ဗ အနုညာတ အနက်(၃)ချက် ထုတ်နည်း

[ဆောင်] ၁။ ဝေ ထိုင်ရာ၊ ပုဒ်နက်မှာ၊ မှတ်ပါ ဂဟေတဗ္ဗတ္တ။
၂။ တားမြစ်အပ်ရာ၊ အနက်မှာ၊ မှတ်ပါ နိဝတ္တေ တဗ္ဗ။
၃။ ခွင့်ပြုအပ်ရာ၊ အနက်မှာ၊ မှတ်ပါ အနုညာတတ္ထ။
၄။ ဝေသဒ္ဒါ၊ ကန့်လေရာ၊ ကံမှာကံချင်း၊ ကတ္တားချင်း။
၅။ ဒြပ်နောက်ပေး ဝေနေ၊ ကန့်လေဒြပ်ချင်း။
၆။ ဂုဏ်၏နောက်မှာ၊ ဝေပါ၊ ကန့်ရာဂုဏ်ချင်းချင်း။
၇။ ကြိယာနောက်ပေး ဝေနေ၊ ကန့်လေကြိယာချင်း။
၈။ ကြိယာနောက်၊ ဝေရောက်၊ ချင့်ထောက်ယူလေလျှင်း။
၉။ ဝေသဒ္ဒါ၊ ရှိလေရာ၊ ရံခါ အနုညာတထုတ်မြဲ။
၁၀။ နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ဒြပ်ပြ၊ အနုညာတဂုဏ်ကို ထုတ်မြဲ။
၁၁။ နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ဂုဏ်ဖြစ်က၊ ဒဗ္ဗအနုညာတ ထုတ်မြဲ။
၁၂။ နိဝတ္တေတဗ္ဗ၊ ကြိယာပြ၊ ဒဗ္ဗ-ဂုဏ်ကို အနုညာတထုတ်မြဲ။

၁။ ဝေသဒ္ဒါ၏ ထိုင်ရာပုဒ် အနက်ကို ယူအပ်သော ဂဟေတဗ္ဗတ္တ ထုတ်ပါ။

၂။ အခြားဆန့်ကျင်ဘက် တားမြစ်အပ်သော အနက်ကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်ပါ။

၃။ အခြားခွင့်ပြုသင့်သော အနက်ကို အနုညာတတ္ထ ထုတ်ပါ။ (ဤကား အကျဉ်းချုပ်)။

အကျယ်ကား- ဒြပ်ဟော သဒ္ဒါနောင် ဝေ ရှိက ဝေ ထိုင်ရာ ပုဒ်၏ အနက်ဒြပ်ကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထထုတ်၊ အခြားဆန့်ကျင်ဘက် တားမြစ်ကန့်ကွက် အပ်သော အနက်ဒြပ်ကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထထုတ်၊ ဂဟေတဗ္ဗ အမယူခဲ့သော အနက်ဒြပ်၌ ရကောင်းသောဂုဏ်ကို အနုညာတတ္ထထုတ်။

ဂုဏ်ဟောသဒ္ဒါနောင် ဝေ ရှိက ဝေထိုင်ရာ ပုဒ်အနက်ကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ထုတ်၊ အခြားဆန့်ကျင်ဘက်ဂုဏ်ကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထထုတ်၊ ဂဟေတဗ္ဗဂုဏ်၏ တည်ရာအနက်ဒြပ်ကို အနုညာတတ္ထထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာနောက် ဝေ ရှိက အခြားဆန့်ကျင်ဘက်ကြိယာကို နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ တုတ်၊ ဒြပ်, ဂုဏ်များကို အနုညာတတ္ထထုတ်၊ ဝေ ထိုင်ရာ ကြိယာကို ဝါ-ဝေ ထိုင်ရာ ကြိယာပုဒ်၏ ကြိယာအနက်ကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထထုတ်။

[မှတ်ချက်။ ။ဤဂဟေတဗ္ဗ စသော အနက်(၃)ချက်ကို ဝေတ္ထဖလတ္တယ ဟု လည်းကောင်း, နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို "ဆဋ္ဌေတဗ္ဗတ္ထ" (ဆဋ္ဌေတဗ္ဗတ္ထ) ဟု လည်းကောင်း, အဝဓာရဏ ဖလ (ဝေ ဟူသော အဝဓာရဏ၏ အကျိုး, တားမြစ်အပ်သော အကျိုး)ဟု လည်းကောင်း ဝေတ္ထဖလ(ဝေ-သဒ္ဒါအနက် ၏ အကျိုးအရ) ဟု လည်းကောင်း ခေါ်ရသေး၏။]

ဝေ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ထုတ်ပုံ

သဗ္ဗညုတညာဏေ နေဝ သက္ကာ ဇာနိတုံ။ (ဋ္ဌ-၁၃)

၁။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဒြပ်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။
၂။ ပဒေသဉာဏ်တော်ဒြပ်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။
၃။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ သာဂရသုံးပါးမှတစ်ပါး တခြားသော တရားဥဿုံ အလုံးစုံကို သိခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်း ဟူသော ဂုဏ်တော်သည် အနုညာတတ္ထ။

ဣမဥ္စ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါဝ ဂဋ္ဌိဝိဇ္ဇန္တိ။ (ဋ္ဌ-၁၃)

၁။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင် ဒြပ်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။
၂။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, သာဝကဒြပ်တို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။
၃။ သဗ္ဗညုဘုရားရှင်၏ ပဋိဝေဓဉာဏ်မှ တစ်ပါး ပစ္စဝေက္ခဏာ ဉာဏ်တော်စသော ဂုဏ်သည် အနုညာတတ္ထ။
ဓေဝံ ပဝေဒိတတ္တာ ပန တေနေဝ ကာရေန ပစ္စုပဋ္ဌာတီတိ သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ ဝုတ္တော။ (ဋ္ဌ-၁၅၂)

၁။ သုံးပါးသော ဝတ္ထုအာရုံ ဝိညာဉ်တို့၏ ပေါင်းဆုံခြင်း အခြင်း အရာဟူသော ဂုဏ်သည် (တစ်နည်း) ဖဿစေတသိက်၏ ဖုသနာကာရ အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းဟူသောဂုဏ်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ထိုသုံးပါးတို့၏ မပေါင်းဆုံခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် (တစ်နည်း) ဖဿစေတသိက်၏ ဝေဒနူပ္ပါဒါကာရ အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ တိဏ္ဏံသန္နိပါတာကာရ အားဖြင့် (တိကသန္နိပါတာကာရ အားဖြင့်) ဖြစ်သော သညာစသော အခြားသော စေတသိက် ဒြပ်သည် အနုညာတတ္ထ။

ဥပါဒိယန္တေဝ ဘူတာနိ။ (၄-၉၂)

၁။ စွဲမှီ၍ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်, ဝါ-ဥပါဒိယန္တိကြိယာသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ မစွဲမှီဘဲ ဖြစ်နိုင်ခြင်းကြိယာသည်, ဝါ, နဥပါဒိယန္တိကြိယာသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ ဥပါဒါရုပ်တို့၏ နိယိတဘောဂုဏ်သည် အနုညာတတ္ထ။

ထို့အတူ ကြိယာပုဒ်နောင် ဝေထိုင်ရာ၌....

ဟောတိဝေဝယ် ဖြစ်ခြင်းကြိယာ (ဟောတိကြိယာ) သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။ မဖြစ်ခြင်းကြိယာ (နဟောတိကြိယာ) သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

ဂစ္ဆတိဝေ၌ သွားခြင်းကြိယာ (ဂစ္ဆတိကြိယာ) သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။ မသွားခြင်းကြိယာ (နဂစ္ဆတိကြိယာ) သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

ဇာနာတိဝေ၌ သိခြင်းကြိယာ (ဇာနာတိကြိယာ) သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။ မသိခြင်းကြိယာ (နဇာတိကြိယာ) သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

(ဤသို့စသည်ဖြင့် ကြိယာပုဒ်နောင် ဧဝ ထိုင်ရာ၌ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထနိဝတ္တေ-တဗ္ဗတ္ထ ထုတ်ပုံကို သိပါ။)

သွာယမိဓာပိ နိယတ္တ နိဗ္ဗိဝတာယမေဝ ဝတ္တတိ။ (၄-ဂ၁)

၁။ နိယတ္တ နိဗ္ဗိဝတာအနက်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ပရိယတ္တိ, ဟေတု, ဂုဏာစသော အနက်တို့သည် နိဝတ္တေ-တဗ္ဗတ္ထ။

၃။ သဘာအနက်သည် အနုညာတတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

ကထံ ပနာယံ သုခဝေဒနာယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဋ္ဌ-ဂ၃)

၁။ သုခဝေဒနာဟူသော အနက်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။
၂။ သုခမူလ, သုခါရမ္မဏ, သုခဟေတု, သုခပစ္စယဋ္ဌာန,အဗျာပဇ္ဇ စသော အနက်တို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။
၃။ သုခ၏ ဝေဒယိတ လက္ခဏာရှိသည်အဖြစ်, ချမ်းသာစေတတ်သည်၏အဖြစ်စသော ဂုဏ်, သုခနှင့်စပ်၍ သောတုဇနတို့၏ လေ့လာ သင်ကြားပွားများခြင်း စသော ဂုဏ်တို့သည် အနုညာတတ္ထ။

ကထံ ပနာယံ ဒုက္ခဝေဒနာယ မေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ (ဋ္ဌ-ဂ၄)

၁။ ဒုက္ခဝေဒနာ ဟူသောအနက်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။
၂။ ဒုက္ခဝတ္ထု, ဒုက္ခာရမ္မဏ,ဒုက္ခပစ္စယ, ဒုက္ခပစ္စယဋ္ဌာန စသော အနက်တို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။
၃။ ဒုက္ခ၏ အနိဋ္ဌာနုဘဝလက္ခဏာ ရှိသည်၏အဖြစ်, ဆင်းရဲစေတတ်သည်၏အဖြစ် စသော ဂုဏ်,လေ့လာသင်ကြား ပွားများခြင်းစသော ဂုဏ်တို့သည် အနုညာတတ္ထ။

သဒ္ဒဟနမတ္တမေဝ ဝါ သော်တိ သဒ္ဓါ။ (ဋ္ဌ-၁၆၂)

မတ္တ သဒ္ဒါ ဧဝ သဒ္ဒါတို့၏ အထူး

မတ္တသဒ္ဒါသည် နိဝတ္တာပန အဝဓာရဏ အနက်ကိုဟော၏။
ဧဝသဒ္ဒါသည် သန္နိဋ္ဌာန အဝဓာရဏအနက်ကို ဟော၏။

[ဆောင်] မတ္တာဧဝ၊ ၂-ပွါးပြက၊ မတ္တမြစ်ကန်၊ ဧဝသန္နိဋ္ဌာန်။

မတ္တသဒ္ဒါ (ဧဝသဒ္ဒါ) ၏ အနက်သုံးချက်

၁။ သဒ္ဒါ သဒ္ဒါ၏ ဘာဝသာဓနဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည် ဝါ၊ ဘာဝသာဓနသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။
၂။ ကမ္မ, သမ္ပဒါန, အပါဒါန, အဓိကရဏသာဓနတို့ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသည် ဝါ၊ ထိုကမ္မသာဓန စသည်တို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ကတ္တုသာဓန, ကရဏသာဓနတို့၌ ဖြစ်ခြင်းသည် ဝါ ကတ္တုသာဓန, ကရဏသာဓနတို့သည် အနုညာတတ္ထ။

(တစ်နည်း) ၁။ ယုံကြည်ခြင်း အမှုအရာ ကြိယာသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ယုံကြည်ကြောင်း ကရဏသတ္တိ, ယုံကြည်တတ်သော ကတ္တုသတ္တိတို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။
(သရဏမတ္တမေဝ ဝါ သောတိ သတိ။
(၄-၁၆၄)
အလုဗ္ဘနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိအလောဘော။
(၄-၁၇၀)
လုဗ္ဘနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိလောဘော။
(၄-၂၆၀)
စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းမှီထုတ်ပါ။)

သဒ္ဒါဝ ဣန္ဒြိယံ။ (၄-၁၆၂)

၁။ သဒ္ဒါသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ဖဿ, သညာ စသော ဣန္ဒြေမထိုက်သော တရားတို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ သတိ, ဝီရိယစသော ဣန္ဒြေထိုက်သော တရားတို့သည် (တစ်နည်း) သဒ္ဒါ၏ အခြားအမည် ဖြစ်ကောင်းသော ဗိုလ်စသော ဂုဏ်သည် အနုညာတတ္ထ။

တဒေဝ (ဝီရိယမေဝ ကောသဇ္ဇဿ အဘိဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။ (၄-၁၆၃)
သတိ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ (၄-၁၆၄)
သောဝ (သမာဓိ ဧဝ) ။ပ။ ဣန္ဒြိယံ။ (၄-၁၆၅)
သာဝ (ပညာဧဝ) ။ပ။ ဣန္ဒြိယံ။ (၄-၁၆၅)
မနောဝ ဣန္ဒြိယံ မနိန္ဒြိယံ (၄-၁၆၆)
သောမနဿမေဝ ဣန္ဒြိယံ သောမနဿိန္ဒြိယံ (၄-၁၆၆)
ဇီဝိတမေဝ ဣန္ဒြိယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ (၄-၁၆၇)
စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းမှီထုတ်။

F17A

http://www.dhammadownload.com

အလောဘာဒိနံယေဝ တာနိ နာမာနိ (ဋ္ဌ-၁၃၃)

၁။ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟတို့၏ အစဉ်အတိုင်း အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ အမည် ဖြစ် ခြင်း တို့ သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ လောဘ, ဒေါသ, မောဟတို့၏ အမည်ဖြစ်ခြင်းသည် နိဝတ္တေ-တဗ္ဗတ္ထ။

၃။ အပိစ္ဆ, မေတ္တာ, သမ္ပဇာနကတာဉာဏ် စသော အမည်ဖြစ်ခြင်း သည် အနုညာတတ္ထ။
(တစ်နည်း) အလောဘ စသည်တို့၏ အမည်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။ လောဘစသော အမည်ကို မရခြင်းသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။ အာရုံ၌ မတတ်မက်ခြင်း စသည်သည် အနုညာတတ္ထဟုလည်း ထုတ်ကြ၏။

ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဋ္ဌ-၉၁)

၁။ ဝုတ္တနယသည် ဝါ၊ ဆိုအပ်ဖြီးသော နည်းသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ အဝုတ္တနယသည် ဝါ၊ မဆိုအပ်သော နည်းသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ သဒိသနယသည် ဝါ၊ အတူဖြစ်သော နည်းသည် အနုညာတတ္ထ။

ကြွင်းသော ဝုတ္တနယမေဝ, ဝုတ္တနယောဝ စသည်ရှိရာ၌လည်း ဤနည်း အတိုင်း ထုတ်ပါ။

သဒ္ဒါဒိဗလာဒီသုပိ သဒ္ဒါဒီနီ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။ (ဋ္ဌ-၁၆၇)

၁။ ဝုတ္တတ္ထပုဒ်သည် ဝါ-ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိသော ပုဒ်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ အဝုတ္တတ္ထပုဒ်သည် ဝါ-မဆိုအပ်သော အနက်ရှိသော ပုဒ်သည် နိဝတ္တေ။ တဗ္ဗတ္ထ။ (တစ်နည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော အနက်ရှိခြင်းသည်။ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။ မဆိုအပ်သော အနက်ရှိခြင်းသည် နိဝတ္တတေဗ္ဗတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဥတ္တာနတ္ထပုဒ်သည် ဝါ-ပေါ်လွင်ထင်ရှားသော အနက်ရှိခြင်းသည် အနုညာတတ္ထ။

ကြွင်းသော ဝုတ္တတ္ထပုဒ်နောင် ဧဝသဒ္ဒါရှိရာ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ထုတ်။

ဃေယံ တာဒိသမေဝ။ (၄-၂၁၃)

၁။ သဒိသဘာဝသည် ဝါ-ထိုကဲ့သို့ ရှုအပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော တူသည်၏ အဖြစ်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ အသဒိသဘာဝသည် ဝါ-ထိုကဲ့သို့ မရှုအပ်သော မတူသည်၏အဖြစ်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ အနုရူပဘာဝသည် ဝါ- သင့်လျော် လျောက်ပတ်သည်၏ အဖြစ်သည် အနုညာတတ္ထ။

ကြွင်းသော 'ဝုတ္တသဒိသမေဝ' စသည်ရှိရာ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ထုတ်။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ်(ဂ) ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းအဖြေ

ကြိယာ (၅) တန် ထုတ်နည်း

ကြိယာ ၅–တန် ထုတ်သင့်သော အရာဌာန

[ဆောင်] ထူးဆန်းတဝ၊ ဝက်တစ်ချက်၊ ပုဒ်နက်ငုပ်ကာ၊ ပဒတ္ထ၊ ထုတ်ကြငါးအတ္ထာ။

၁။ ထူးထွေဆန်းပြားသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှိရာ ဌာန။
၂။ တိုက်ရိုက်မဟုတ်, သွယ်ဝိုက်၍ယူစေလိုရာ ဌာန။
၃။ ထိုသဒ္ဒါပုဒ်တို့၏ ဂုဠှတ္ထ ပဋိစ္ဆန္နတ္ထ ဖြစ်ရာဌာန။

ဤအရာ ဌာနမျိုးတို့၌ ကြိယာငါးတန် (ဝါ-ကတ္တား ၅-တန်) ထုတ်ကြသည်။

ကြိယာ ၅–တန် (သာမညထုတ်နည်း)

[ဆောင်] ၁။ ဆတ်ဆတ်မုချ, တိုက်ရိုက်ပြက, ဒဿနဆို။
၂။ အကြောင်းကိုပြ, ဒီပကမျိုး၊
၃။ ကျိုးပကာသန၊
၄။ မူလကြောင်းမှာ, ဝိဘာဝမှန်၊
၅။ ကျိုးပရမ္မရာ, နူဘာဝါ၊
ကြိယာငါးတန် ထုတ်နည်းတည်း။

၁။ သဒ္ဒါ, ပုဒ်တို့က မုချတိုက်ရိုက်ပြအပ်သော အနက်သည် ဒဿနတ္ထ။
၂။ ထို တိုက်ရိုက်ပြအပ်သော အနက်၏ ဝါ-ဒဿနတ္ထ၏ အနီးကပ်ဆုံး အကြောင်းသည် ဒီပကတ္ထ။
(ထိုဒီပကတ္ထကို ပထမ ဖလပစာရတ္ထအားဖြင့် ထုတ်ပါ)။
၃။ တိုက်ရိုက်ပြအပ်သော အနက်၏ ဝါ-ဒဿနတ္ထ၏အနီးကပ်ဆုံးသော အကျိုးသည် ပကာသနတ္ထ။
(ထိုပကာသနတ္ထကို ပထမ ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ထည့်လိုက်ပါ။)

http://www.dhammadownload.com

၄။ ထိုတိုက်ရိုက်ပြအပ်သော အနက်၏ ဝါ ဒဿနတ္ထ၏ မူလ အကြောင်းရင်းသည် (သို့မဟုတ်) ဝေးသောအကြောင်းသည် ဝိဘာဝတ္ထ။ (ထိုဝိဘာဝတ္ထကို ဒုတိယ ဖလူပစာရတ္ထအားဖြင့် ထုတ်ပါ)။

၅။ ထိုတိုက်ရိုက်ပြအပ်သော အနက်၏ ဝါ ဒဿနတ္ထ၏ အဆက်ဆက်သော အကျိုးသည်(သို့မဟုတ်)ဝေးသောအကျိုးသည် အနုဘာဝတ္ထ။ (ထိုအနုဘာဝတ္ထကို ဒုတိယ ကာရဏူပစာရတ္ထအားဖြင့် ထုတ်ပါ)။

ကုသိုလ်အရာ၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ကုသိုလ်သည် (မဟာကုသိုလ်သည်) မုချ ဒဿနတ္ထ။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် (ပထမ ဖလူပစာရတ္ထ) ဒီပကတ္ထ။

၃။ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကသည် (ပထမ ကာရဏူပစာရတ္ထ) ပကာသနတ္ထ။

၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်သည် (ဒုတိယ ဖလူပစာရတ္ထ) ဝိဘာဝတ္ထ။

၅။ ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိ စသည်သည် (ဒုတိယ ကာရဏူပ စာရတ္ထ) အနုဘာဝတ္ထ။

(ဤမှ နောက်၌ ဥပစာများကို ဤနည်းအတိုင်းထည့်၍ ထုတ်ပါ။)

ဥပစာထည့်ဖို့ ဆောင်ပုဒ်

(က) ဒီပကဟူ၊ ပ ဖလူ၊ ဝိမူ ဒုဖလူ။

(ခ) ပကာသနမူ၊ ပ ကာရဏူ၊ နုမူ ဒုကာရဏူ။

ဤကား မုချတစ်ချက်၊ အကျိုးနှစ်ချက်၊ အကြောင်းနှစ်ချက်ယူ၍ ထုတ်ပုံတည်း။

မုချတစ်ချက်, အကြောင်းတစ်ချက်, အကျိုးသုံးချက် ယူ၍ ထုတ်ပုံ

၁။ ကုသိုလ်သည် ဒဿနတ္ထ။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် (ဖလူပစာရတ္ထ) ဒီပကတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ အနဝဇ္ဇသုခ ဝိပါကသည် (ပဌမကာရဏ) ပကာသနတ္ထ။
၄။ ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိသည် (ဒုတိယကာရဏ) ဝိဘာရတ္ထ။
၅။ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်သည် (တတိယကာရဏ) အနုဘာဝတ္ထ။

လက္ခဏာဒိ စတုက္ကရှိ၍ ထုတ်နည်း

[ဆောင်] ၁။ လက္ခဏာ ဒဿန၊
၂။ ဒီပက ပဒဋ္ဌာန်၊
၃။ ရသံ သမ္ပတ္တိ, ထုတ်ဘိပကာသန်၊
၄။ ကိစ္စံရသ ဝိဘာဝတည်း၊
၅။ အနုဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊

ထုတ်ကြောင်းမှန်သည် ကြံ့ယာ ငါးတန် ထုတ်နည်း တည်း။

၁။ လက္ခဏာသည် ဒဿနတ္ထ။
၂။ ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီပကတ္ထ။
၃။ သမ္ပတ္တိရသသည် ပကာသနတ္ထ။
၄။ ကိစ္စရသသည် ဝိဘာဝတ္ထ။
၅။ ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနုဘာဝတ္ထ။

တုဆိုလ်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ အနဝဇ္ဇသုခ ဝိပါက လက္ခဏာသည် ဒဿနတ္ထ။
၂။ ယောနိသော မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီပကတ္ထ။
၃။ ဝေါဒါနဘာဝ သမ္ပတ္တိရသသည် ပကာသနတ္ထ။
၄။ အကုသလဝိဒ္ဓံသန ကိစ္စရသသည် ဝိဘာဝတ္ထ။
၅။ ဣဋ္ဌဝိပါက ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနုဘာဝတ္ထ။

ဖဿ၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ဖုသနလက္ခဏာသည် ဒဿနတ္ထ။
၂။ အာပါထ ဂတဝိသယ ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီပကတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ သံဿဋ္ဌန သမ္ပတ္တိရသသည် ပကာသနတ္ထ။
၄။ သံဿဋ္ဌန ကိစ္စရသသည် ဝိဘာဝတ္ထ။
၅။ သန္နိပါတ ဝစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနုဘာဝတ္ထ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နည်းအရ ထုတ်ပုံ

၁။ ကုသိုလ် သင်္ခါရသည် ဒဿနတ္ထ။
၂။ အဝိဇ္ဇာသည် ဒီပကတ္ထ။
၃။ ဝိညာဉ်သည် ပကာသနတ္ထ။
၄။ အာသဝသည် ဝိဘာဝတ္ထ။
၅။ နာမ်-ရုပ် စသည်သည် အာနုဘာဝတ္ထ။

၁။ ဝေဒနာသည် ဒဿနတ္ထ။
၂။ ဖဿသည် ဒီပကတ္ထ။
၃။ တဏှာသည် ပကာသနတ္ထ။
၄။ သဠာယတန စသည်သည် ဝိဘာဝတ္ထ။
၅။ ဥပါဒါန် စသည်သည် အနုဘာဝတ္ထ။

ပဋ္ဌာန်းနည်းအရ ထုတ်ပုံ

၁။ ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်ဆဲသောကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ အနန္တရာဒိသတ္တိရှိသော ရှေးရှေးဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ။
၃။ နောက်နောက်ဖြစ်သော စိတ်,စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ပ။
၄။ အာရုံသည် ဝိ။
၅။ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်သည် လည်းကောင်း, ထိုထို ကိစ္စ ပြီးမြောက်ခြင်းသည် လည်းကောင်း အနု။

ဝီထိနည်းအရ ထုတ်ပုံ

၁။ ကုသိုလ်ဇောစိတ်သည် ဒ။
၂။ ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ဒီ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ တဒါရုံသည် ပ။
၄။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း, စက္ခုဝိညာဉ်, သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း, သန္တီရဏ စသော ရှေးရှေးသော စိတ်သည် ဝိ။
၅။ ဘဝင်,စုတိစသော နောက်နောက်သော စိတ်သည် အနန္တ။

၁။ စက္ခုဝိညာဉ်သည် ဒ။
၂။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ဒိ။
၃။ သမ္ပဋိစ္ဆိုင်းသည် ပ။
၄။ အတီတဘဝင်, ဘဝင်စလန, ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, ဇော, တဒါရုံ စသည်တို့သည် အနန္တ။

ဤသို့ စသည် ဝီထိချစဉ်ကိုရှု၍ ထုတ်ပါလေ။

ရူပတုသိုလ်အရာ၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ရူပါဝစရ ကုသိုလ်ဈာန်သည် ဒ။
၂။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘု ဟူသော ဥပစာရ သမာဓိဇောသည် ဒိ။
၃။ ဈာနသမာပတ္တိ သုခသည် ပ။
၄။ ပဉ္စာနန္တရိယကံမှာ ကင်းခြင်း, တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေနှင့်ပြည့်စုံခြင်း, သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ရူပဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်းမှစ၍ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်ဆက်တို့သည် အနန္တ။

ပထမဈာန်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ပထမဈာန်သည် ဒ။
၂။ ဂေါတြဘုသည် ဒိ။
၃။ ပထမဈာန သမာပတ္တိသုံခသည် ပ။
၄။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံတို့သည် ဝိ။
၅။ ရူပ ပထမဈာန်ဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနန္တ။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယ ဈာန်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ဒုတိယဈာန်သည် ဒ။
၂။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘု တို့သည် ဒီ။
၃။ ဒုတိယဈာန သမာပတ္တိသုခသည် ပ။
၄။ ပထမဈာန် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဒုတိယဈာန်ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် အနု။

(ကြွင်းသော တတိယ, စတုတ္ထ, ပဥ္စမဈာန်တို့၌လည်း ဤနည်းမှီ ထုတ်ပါ။ စတုတ္ထဈာန်, ပဥ္စမဈာန်ထုတ်ရာ၌ အနုဘာဝတ္ထကို စတုတ္ထဈာန်ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း စသော အကျိုးတို့ကို ထုတ်ပါ။)

အရူပကုသိုလ် အရာ၌ ထုတ်ပုံ

၁။ အရူပါဝစရ ကုသိုလ်သည် ဒ။
၂။ ပရိကံ စသော ဥပစာရ သမာဓိဇောသည် ဒီ။
၃။ အရူပ ဈာန သမာပတ္တိသုခသည် ပ။
၄။ ရူပါဝစရဈာန်ကို ရခဲ့ခြင်း, ပဋိဃာနန္တရိယကံမှ ကင်းခြင်း, တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေနှင့် ပြည့်စုံခြင်း စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ အရူပဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေ နေရခြင်း စသော အကျိုးတို့သည် အနု။

အာကာသာနဉ္စာ ယတန ဈာန်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ အာကာသာနဉ္စာယတနဈာန်သည် ဒ။
၂။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘုတို့သည် ဒီ။
၃။ အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန သမာပတ္တိသုခသည် ပ။
၄။ "အနန္တော အာကာသော" ဟု စီးဖြန်းခြင်း ပရိကမ္မ ဘာဝနာ, ရူပါဝစရဈာန် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ အာကာသာနဉ္စာယတနဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း, ပြဟ္မာစည်းစိမ် ခံစားရခြင်း စသည်တို့သည် အနု။

http://www.dhammadownload.com

ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ဝိညာဏဉ္စာယတနစျာန်သည် ဒ။
၂။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ ဂေါတြဘုတို့သည် ဒီ။
၃။ ဝိညာဏဉ္စာယတန စျာန သမာပတ္တိသုခသည် ပ။
၄။ ''အနန္တံ ဝိညာဏံ'' ဟု စီးဖြန်းခြင်း ပရိကမ္မဘာဝနာ, အာကာသာနဉ္စာ ယတနစျာန် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဝိညာဏဉ္စာယတနဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း, ဖြဟ္မာစည်းစိမ် ခံစားရခြင်း စသော အကျိုးတို့သည် အနု။

အာကိဉ္စညာယတန စျာန်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ အာကိဉ္စညာယတနစျာန်သည် ဒ။
၂။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘုတို့သည် ဒီ။
၃။ အာကိဉ္စညာယတန စျာန သမာပတ္တိသုခသည် ပ။
၄။ ''နတ္ထိ ကိဉ္စိ''ဟု စီးဖြန်းခြင်း ပရိကမ္မဘာဝနာ, ဝိညာနဉ္စာယတန စျာန် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ အာကိဉ္စညာယတနဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း ဖြဟ္မာ စည်းစိမ် ခံစားရခြင်း စသည်တို့သည် အနု။

နေဝသညာ နာသညာယတန စျာန်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ နေဝသညာ နာသညာယတနစျာန်သည် ဒ။
၂။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘု တို့သည် ဒီ။
၃။ နေဝသညာ နာသညာယတန စျာနသမာပတ္တိသုခ (စတုတ္ထာ ရုပ္ပစျာနသုခ)သည် ပ။
၄။ ''သန္တမေတံ၊ ပဏီတ မေတံ'' ဟု စီးဖြန်းခြင်း ပရိကံမှ ဘာဝနာ, အောက်အောက်၌ဖြစ်သော အရူပစျာန် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံ (စတုတ္ထာရုပ္ပဘုံ) ၌ ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း, ဖြဟ္မာစည်းစိမ် ခံစားရခြင်း စသည်တို့သည် အနု။

http://www.dhammadownload.com

ဝိပဿနာ၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ဒ။
၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။
၃။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပ။
၄။ စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ စသည်သည် ဝိ။
၅။ သောတာပတ္တိဖိုလ် စသော အကျိုးတရားတို့သည် အနု။

လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်အရာ၌ ထုတ်ပုံ

၁။ အရိယမဂ်ကုသိုလ်(လောကုတ္တရာကုသိုလ်) တို့သည် ဒ။
၂။ ဂေါတြ, ဝေါဒါန်တို့သည် ဒီ။
၃။ အရိယဖိုလ်တို့သည် ပ။
၄။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်, ဖလသမာပတ္တိ သုခမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်တို့သည် အနု။

သောတာပတ္တိမဂ်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ဒ။
၂။ ဂေါတြဘုသည် ဒီ။
၃။ သောတာပတ္တိဖိုလ်သည် ပ။
၄။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ အထက်မဂ်, အထက်ဖိုလ် စသည်တို့သည် အနု။

(သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ်တို့ကို ထုတ်ရာ၌ နံပါတ် ၂-၌ ဂေါတြဘုအစား ဝေါဒါန်ထုတ်၍ နံပါတ် ၃-၌ သောတာပတ္တိဖိုလ်အစား သကဒါဂါမိဖိုလ်, အနာဂါမိဖိုလ်တို့ကို လဲလှယ်ထုတ်ပါ။)

အရဟတ္တမဂ်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ အရဟတ္တမဂ်သည် ဒ။
၂။ ဝေါဒါန်သည် ဒီ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ အရဟတ္တဖိုလ်သည် ပ။
၄။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်, ဖလသမာပတ္တိသုခမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်တို့သည် အနု။

လောကုတ္တရဖိုလ်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ လောကုတ္တရာဖိုလ်တို့သည် ဒ။
၂။ လောကုတ္တရာမဂ်တို့သည် ဒီ။
၃။ ဖလသမာပတ္တိသုခတို့သည် ပ။
၄။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံ, ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန်တို့သည် ဝိ။
၅။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးတို့သည် အနု။

(မဂ္ဂါနန္တဖိုလ်ကို ရည်စူး၍ထုတ်သည်။)

သောတာပတ္တိဖိုလ်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ သောတာပတ္တိဖိုလ်သည် ဒ။
၂။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ဒီ။
၃။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်, ဖလသမာပတ္တိသုခသည် ပ။
၄။ ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, ဂေါတြဘုဉာဏ် စသည်တို့သည်ဝိ။
၅။ အထက်မဂ်, အထက်ဖိုလ် စသည်တို့သည် အနု။

သကဒါဂါမိဖိုလ်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ သကဒါဂါမိဖိုလ်သည် ဒ။
၂။ သကဒါဂါမိမဂ်သည် ဒီ။
၃။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်, ဖလသမာပတ္တိသုခတို့သည် ပ။
၄။ သောတာပတ္တိမဂ်, အထက်ဖိုလ် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ အထက်မဂ်, အထက်ဖိုလ် စသည်တို့သည် အနု။

(အနာဂါမိဖိုလ်၌လည်း ဤနည်းမှီထုတ်။)

http://www.dhammadownload.com

အရဟတ္တမဂ်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ အရဟတ္တမဂ်သည် ဒ။
၂။ ဝေါဒါန်သည် ဒီ။
၃။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်, ဖလသမာပတ္တိသုခတို့သည် ပ။
၄။ အောက်မဂ်, အောက်ဖိုလ် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ အကုသိုလ်အားလုံး လွတ်ကင်းခြင်းမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးတို့သည် အနု။

ဝိပါက်(သာမည)၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ ကုသိုလ် အကုသိုလ် တို့သည် ဒီ။
၃။ ဝိပါက် ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ဖြစ်စဉ်သည် ပ။
၄။ ယောနိသော မနသိကာရ အယောနိသော မနသိကာရ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဝိပါက်, ကဋတ္တာရုပ်တို့၏ ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်းစသည်တို့သည် အနု။

(တစ်နည်း)ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နည်းဖြင့် ထုတ်ပုံ

၁။ ဝိပါက်, ဝိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် သင်္ခါရသည် ပ။
၃။ နာမ်, ရုပ်သည် ပ။
၄။ အဝိဇ္ဇာ စသည်သည် ဝိ။
၅။ သဠာယတန, ဖဿ စသည်တို့သည် အနု။

ကြိယာ၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ကရဏမတ္တ လက္ခဏာသည် ဒ။
၂။ အရဟတ္တဖလ ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီ။
ဝါ-ဟဒယဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဇဝနသမ္ပတ္တိ ရသသည် ပ။
၄။ ဇဝနကိစ္စ ရသသည် ဝိ။
၅။ သန္တာန် ပစ္စုပဋ္ဌာန်,ဝါ-တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနု။

(ဤကား ကြိယာအားလုံးနှင့်ဆိုင်သော သာမညထုတ်ပုံတည်း။ အဟိတ် ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း-ဟူသော ကြိယာဖြစ်က ပဉ္စာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း-ဟသိတုပ္ပါဒ် မဟာ ကြိယာများဖြစ်က ဆဠာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ရူပကြိယာဖြစ်က ပထဝီကသိဏာဒိ ပညတ္တာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏာ အရူပကြိယာဖြစ်က အာကာသပညတ္တာဒိရမ္မဏ ဝိဇာနန လက္ခဏာများကို အသီးသီး ဒဿနတ္ထထုတ်၍ ကျန်လေးချက် ယခင်အတိုင်း ထုတ်ပါ။)

ဘဂဝတာ ကတ္တားထည့်ရသော ဝုတ္တံ,ဝုတ္တော စသည်ဖြင့် ဝုတ္တကြိယာရှိရာ၌ ထုတ်ပုံ

ဝုတ္တော (ဝုတ္တ)၌ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာ အန္တတ္ထ ဝစဓာတ်အရ....

၁။ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒ။
(တစ်နည်း) ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တို့သည် ဒီ။
(တစ်နည်း)မဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ် တို့သည် ဒီ။
၃။ (ဖြစ်သင့်သော) ဝစီဘေဒ သဒ္ဒ ဟူသော တရားဒေသနာ တော်သည် ပ။
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့ သည် ဝိ၊
၅။ တရားနာရခြင်း, ချွန်မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း, သုဂတိဘဝရခြင်းမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်သည် အနု။

ဝုတ္တ၌ ဗာဟျတ္ထ ဂ-ပစ္စည်းအရ

၁။ (ဖြစ်သင့်သော) ဝစီဘေဒသဒ္ဒဟူသော တရားဒေသနာတော် သည် ဒ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသောမဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ။

၃။ တရားတော်ကို နာရခြင်း စသည်တို့သည် ပ။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိ။

၅။ ချွာန်မဂ်ဖိုလ်ရခြင်းသုဂတိဘဝရခြင်းမှစ၍နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်တို့သည် အနု။

(တစ်ပါးသော ဘဂဝတာ ကတ္တားထည့်ရသော ဝုတ္တံ, ဒေသိတ, ကထိတ, ဘာသိတ, ဘဏိတ, ပကာသိတ, ဒီပိတ, ဘာဇိတ (ဘဇိတ), ကတ, ဒေသေတဗ္ဗ, ကထေတဗ္ဗ, ဘာသိတဗ္ဗ, ဘဏိတဗ္ဗ, ပကာသေတဗ္ဗ, ဒသေတဗ္ဗ, ဘဇိတဗ္ဗ, ကာတဗ္ဗစသော ဝုတ္တနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်တူ ပုဒ်များရှိရာ၌လည်း ဤနည်းတူ ထုတ်ပါ။)

ဘဂဝါကတ္တားထည့်ရသော 'ဆာဟ' ၌ ထုတ်ပုံ

ဆာဟ၌ အန္တတ္ထ ဖြုဓာတ်အရ

၁။ ဆန္ဒ ရှေ့သွားရှိသောဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။

၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, ဝါ၊ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒီ။

၃။ (ဖြစ်သင့်သော) ဝစီဘေဒ သဒ္ဒ-ဟူသော တရားဒေသနာတော်သည် ပ။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဝိ။

၅။ တရားတော်ကိုနာရခြင်း, ချွာန်မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း, သုဂတိဘဝရခြင်းမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ဆာဟ၌ ဗာဟျတ္ထ အ-ဝိဘတ် ဝါ-တိ-ဝိဘတ်အရ

[အထက်ပါ အန္တတ္ထ, ဖြုဓာတ်အရအတိုင်း ထုတ်ပါ။]
(တစ်နည်း)-ထိုဗာဟျတ္ထ, အ-ဝိဘတ်, (တိ-ဝိဘတ်) အရ—

http://www.dhammadownload.com

၁။ ဖြစ်သင့်သော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒဟူသော တရားဒေသနာတော် သည် ဒ။
၂။ ဆန္ဒ ရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာ-ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ။
၃။ တရားတော်ကို နာကြားရခြင်း စသည်တို့သည် ပ။
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ချွန်း မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း, သုဂတိဘဝရခြင်းမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် သော အကျိုးဆက်ကိုသည် အနု။

(တစ်ပါးသော ဘဂဝါကတ္တား ထည့်ရသော ဒေသေသိ, ကထေသိ, အတာသိ, အဘဏိ, ပကာသေသိ, ဒဿေသိ, ဒီပေသိ, ဘာဇေသိ, အကာသိ စသော အာဟနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ်တူ ပုဒ်များ ရှိရာ၌လည်း ဤနည်းတူ ထုတ်ပါ)။

[မှတ်ချက်။ ။ဤအာဟ စသော ကတ္တားဟော အာချာတ် ကြိယာများ၌ ဗာဟျတ္ထအာချာတ် ဝိဘတ်အရ ပဓာနအားဖြင့် အန္တတ္ထ ခေတ်အရနှင့် အရချင်းတူသောကြောင့် ပထမနည်း အလိုခေတ်အရ ဝိဘတ်အရ အတူထုတ်သည်။ ထိုအာချာတ်ဝိဘတ်တို့အရ၊အပဓာနအားဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ် ဒြပ် ခန္ဓပဉ္စကရလေရာထိုခန္ဓပဉ္စက၌ ဝစီဘေဒသဒ္ဒပါနေပြီဖြစ်၍ ထိုဝစီဘေ-ဒသဒ္ဒတည်း ဟူသော တစ်စိတ်တစ်ဒေသကိုယူ၍ အထက်ပါ ဒုတိယနည်း အရ ထုတ်ခဲ့လေသည်။]

ဘဂဝတာ (ဘဂဝါ) ကတ္တားထည့်ရသော ဒဿေတုံ၌ ကြိယာ ငါးတန် ထုတ်ပုံ

ဒဿေတုံ၌ ဒိသခေတ်အရ ဟေတု ကတ္တုဒ္ဓကြိယာအရ —

၁။ ထိုဆန္ဒရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, (မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်) အာသ-ယာနုသယဉာဏ်, ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိဉာဏ်, သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်တို့သည် ဒီ၊

http://www.dhammadownload.com

၃။ (ဖြစ်သင့်သော) ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဟူသော တရားဒေသနာတော်သည် ပ၊

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊

၅။ တရားတော်ကိုနာရခြင်း, ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း, သုဂတိဘဝကို ရခြင်းမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

(တစ်နည်း) ဒသေတုံ၌ ဒိသဓာတ်အရ သုဒ္ဓကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရ သောတုဇနတို့၏ ဉာဏ်ပညာရ၏။

၁။ ထိုပညာ၏ ပဇာနနလက္ခဏာသည် ဒ၊

၂။ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာန်သည် ဒိ၊

၃။ ဝိသယောဘာသ သမ္ပတ္တိရသသည် ပ၊

၄။ ဝိသယောဘာသ ကိစ္စရသသည် ဝိ၊

၅။ အသမ္မောဟ ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနု။

ဘဂဝတော ကတ္တားထည့်ရသော 'အာရဒ္ဓ' ထုတ်ပုံ

အာရဒ္ဓံ၌ အာပုဗ္ဗ ရဘဓာတ် အန္တတ္ထအရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရ-

၁။ ဝီရိယ၌ ရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်သည် ဒ၊

၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ် (မဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ်) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒိ၊

၃။ (ဖြစ်သင့်သော) ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဟူသော တရားဒေသနာတော်သည် ပ။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဝိ။

၅။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက, ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိ စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

F19A ရှေး၌ ဝုတ္တဝယ် အန္တတ္ထအရ ထုတ်ခဲ့ရာ၌ နောက်လေးချက်တူ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဗာဟုသစ္စ ထုတ်ပုံ

အာရုဖ္ဖ္ဍ. တ-ပစ္စည်းဟူသော ဗာဟုသစ္စအရ-

၁။ (ဖြစ်သင့်သော) ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဟူသော တရားဒေသနာတော်သည် ဒ၊
၂။ ဝီရိယရှေ့သွားရှိသော ဒေသနာဉာဏ်သည် ဒီ၊
၃။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ၊
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက, ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိ စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ရှေးဦး ဝုတ္တဝယ် ဗာဟုသစ္စထုတ်ခဲ့ရာ၌ ၁၊ ၃၊ ၄၊ ၅ အချက်များ တူ၏။ (အာရတိ 'အားထုတ်တော်မူပြီ' ရှိရာ၌လည်း နည်းတူထုတ်ပါ။)

အာစရိယေန အဋ္ဌကထာ စရိယေန အာစရိယေဟိ, အဋ္ဌကထာ စရိယေဟိ ကတ္တား ထည့်ရသော ဝုတ္တံ စသည်၌ ထုတ်ပုံ

ဝုတ္တံ၌ အန္တုတ္တ ဝစဒေတ်အရ-

၁။ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ သတိ,ဝီရိယ,ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော(မဟာကုသိုလ်) စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊
၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။
၃။ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်သော (ဖြစ်သင့်သော) ဝစီဘေဒသဒ္ဒ သည် ပ။
၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ, ပါရမီဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ သောတုဇနတို့ နာကြားကြည့်ရှုရခြင်း, သင်ယူရခြင်း, အနက် အဓိပ္ပာယ်သိရခြင်း, ပီတိပါမောဇ္ဇဖြစ်ခြင်းမှစ၍ ဉာဏ်တိုင်အောင် သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

http://www.dhammadownload.com

ဗာဟုလ္လ ထုတ်ပုံ

ဝုတ္တံ၌ ဗာဟုလ္လ တ-ပစ္စည်းအရ-

၁။ အဋ္ဌကထာဆရာ ဆိုအပ်သော (ဖြစ်သင့်သော) ဝစီဘေဒသဒ္ဒ သည် ဒ။
၂။ သတိဝီရိယဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော (မဟာကုသိုလ်) စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ဒီ။
၃။ သောတုဇနတို့ နားကြား, ကြည့်ရှုရခြင်း, သင်ယူရခြင်း, အနက် အဓိပ္ပာယ်သိရခြင်း စသည်တို့သည် ပ။
၄။ ယောနိသောမနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မသဝန စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ပီတိ, ပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ခြင်းမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုး ဆက်တို့သည် အနု။

အမှာ။ ။ဤဝုတ္တစသည်၌ အာစရိယေနနှင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘာဝတူ အားဖြင့်တူသော မယာ, ပဏ္ဍိတေန, ဇနေန, မနုဿေန စသည့် ကတ္တားထည့်ရာ၌လည်း ဤနည်းမှီထုတ်ပါ။

ထို့ပြင် အာဟ စသည်ရှိရာ၌ အာစရိယော စသော ဝုတ္တ ကတ္တား ထည့်ရာဝယ် ထုတ်သော် ဤဝုတ္တ စသော ကြိယာ၌ အန္တတ္ထအရ ထုတ်သည့်အတိုင်း ထုတ်ပါ။

ထိုမှတစ်ပါး အထက်ပါ ဝုတ္တ စသည်ထုတ်ရာ၌ ဝစီဘေဒ- သဒ္ဒ ဟူသော တရားဒေသနာတော် ထုတ်ရာဝယ် အားလုံး ပုံ့နှံ့အောင် သာမညမျှ ဆိုထားသည်။

ဝိသေသအားဖြင့် ဌာန အားလျော်စွာ-ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒဟု လည်းကောင်း, ဖဿော ဟောတိ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒဟု လည်းကောင်း စသည် ဆို၍ ထုတ်ပါ။]

ဝေဒိတဗ္ဗ ထုတ်ပုံ

ဝေဒိတဗ္ဗ၌ ဝိဒ ဓာတ်အရ-

၁။ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော (မဟာကုသိုလ်) စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ဒ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။
၃။ ယုံမှားသံသယကင်းရှင်းခြင်း, သိသည့်အတိုင်း ဟောပြောပြဆ ပို့ချခြင်း, ကျင့်ခြင်း ပဋိပတ္တိ စသည်တို့သည် ပ။
၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ပီတိ ပါမောဇ္ဇဖြစ်ခြင်း, ပဋိဝေဓ ဟူသော မဂ်ဖိုလ်ရခြင်းမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

('ဒဠှဝံ'ရှိရာ၌လည်း ဤနည်းမှီထုတ်၊ ဒဠှဓမ္မော၌ ဒိသဓာတ်တည်း။ ဤဝေဒိတဗ္ဗ, ဒဗ္ဗဋ္ဌတို့၏ ကတ္တားကို "ပဏ္ဍိတေန" ထည့်ရမည်။)

သောမနဿ သဟဂုတ်၌ ထုတ်ပုံ

သောမနဿအရ

၁။ သောမနဿ ဝေဒနာသည် ဒ။
၂။ ဣဋ္ဌာရုံ, ဖဿ, စိတ်တို့သည် ဒီ။
(ဣဋ္ဌာရုံမှာ သောမနဿ၏ အာရုံအကြောင်း, ဖဿမှာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အကြောင်း, စိတ်မှာ သဟဇာတ အကြောင်း။)
၃။ ပီတိ, ပါမောဇ္ဇသည် ပ။
၄။ သုခ, သမာဓိသည် ဝိ။
၅။ ဈာန်, မဂ်တရား စသည်တို့သည် အနု။
သဟဂုတ် အရထုတ်မှု မဟာကုသိုလ်စိတ် စသည်ယူ၍ ထုတ်ပါ။

ဉာဏသမ္ပယုတ္တ၌ ထုတ်ပုံ

ဉာဏသမ္ပယုတ္တပုဒ်လုံးအရ

၁။ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်သည် ဒ။
၂။ ဉာဏ်သည် ဒီ။
၃။ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေသည် ပ။
၄။ အာရုံသည် ဝိ။
၅။ အာရုံကို ထိုးထွင်းသိရခြင်းမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

http://www.dhammadownload.com

ဉာဏဆရထုတ်ပုံ

၁။ ဉာဏ်သည် ဒ။
၂။ တိဟိတ်ပဋိသန္ဓေသည် ဒီ။
၃။ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ်သည် ပ။
၄။ အာရုံသည် ဝိ။
၅။ ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိမှစ၍ နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ဝိညတ်ရုပ်၌ ထုတ်ပုံ

၁။ ပကတိ သဘောမှ ဖောက်ပြန်သော အမူအရာထူးဟု ဆိုအပ်သော အာကာရဝိကာရသည် ဒ။
၂။ စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ဒီ။
၃။ အလိုဆန္ဒကို သိရခြင်းသည် ပ။
၄။ စိတ်သည် ဝိ။
၅။ မိမိအလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ ပြည့်စုံခြင်းသည် အနု။

လက္ခဏာဒိ စတုက္ကနည်းအရ ထုတ်နိုင်သည်။

စိတ္တသမုဋ္ဌာန ဝါယောဓာတ်ထုတ်ပုံ

၁။ စိတ္တဇ ဝါယောဓာတ်သည် ဒ။
၂။ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ် (၈) ခုသည် ဒီ။
၃။ ရူပကာယကို ခိုင်ခံ့စေခြင်း, တည်စေခြင်းသည် ပ။
၄။ ရုပ်ကိုဖြစ်စေတတ်သော စိတ်သည် ဝိ။
၅။ သွားလာခြင်းစသော ကြိယာပုထ်သည် အနု။

အခြားသော ဝါယောဓာတ်ထုတ်ရာ၌ ဤအတိုင်းထုတ်၍ အဆင်မပြေ၊ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကိုမှီ၍ ထုတ်ပါ။

ဤစိတ္တဇ ဝါယောဓာတ်ကိုသော်လည်း သာမည ဝါယောဓာတ်၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို မှီ၍ ထုတ်လျှင် ဖြစ်နိုင်သည်။

http://www.dhammadownload.com

အကုသိုလ်ဆိုင်ရာထုတ်ပုံ

၁။ အကုသိုလ်သည် ဒ။
၂။ အယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။
၃။ သာဝဇ္ဇဒုက္ခ ဝိပါကသည် ပ။
၄။ ဗာလူပသေဝန စသည်သည် ဝိ။
၅။ ဒုဂ္ဂတိဘဝ စသည် သည် အနု။
[အကြောင်း ၂-ချက်, အကျိုး ၂-ချက်]

တစ်နည်း

၁။ အကုသိုလ်သည် ဒ။
၂။ အယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။
၃။ သာဝဇ္ဇ ဒုက္ခ ဝိပါကသည် ပ။
၄။ ဝိပ္ပဋိသာရ စသည် သည် ဝိ။
၅။ ဒုဂ္ဂတိဘဝ စသည် သည် အနု။
[အကြောင်း ၁-ချက်, အကျိုး ၃-ချက်]

[ဤနောက်နည်း၌ ရှေးနည်းထက် နံပါတ် ၄-သာထူးသည်၊ ဤနှစ်နည်းလုံး သာမည ထုတ်နည်းတည်း။]

လက္ခဏာဒိစတုက္ကနည်း

၁။ သာဝဇ္ဇ ဒုက္ခ ဝိပါက လက္ခဏာသည် ဒ။
၂။ အယောနိသော မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီ။
၃။ သံကိလေသ ဘာဝ သမ္ပတ္တိ ရသသည် ပ။
၄။ အနတ္ထ ဇနန ကိစ္စ ရသသည် ဝိ။
၅။ အနိဋ္ဌ ဝိပါက ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန် သံကိလေသ ပစ္စုပ္ပဋ္ဌာန်, ကာလုဿိယ ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနု။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း

၁။ အကုသိုလ် သင်္ခါရသည် ဒ။
၂။ အဝိဇ္ဇာသည် ဒီ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဝိညာဉ်သည် ပ။
၄။ အာသဝသည် ဝိ။
၅။ နာမ်-ရုပ်, သဠာယတန စသည်တို့သည် အနု။

ပဋ္ဌာန်းနည်း

၁။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ဆဲသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ အနန္တရာဒိ သတ္တိရှိသော ရှေးရှေးစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ။
၃။ နောက်နောက်စိတ်, စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ပ။
၄။ အာရုံသည် ဝိ။
၅။ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာ ရုပ်သည်လည်းကောင်း, ထိုထိုကိစ္စ၏ ပြီးမြောက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း အနု။

ဝီထိနည်း

၁။ အကုသိုလ် ဇောစိတ်သည် ဒ။
၂။ ဝုဋ္ဌော, မနောဒွါရာ ဝဇ္ဇန်းတို့သည် ဒီ။
(ဝုဋ္ဌော်မှာ ပဉ္စဒွါရဝီထိအတွက်, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းမှာ မနောဒွါရဝီထိအတွက်)
၃။ တဒါရုံသည် ပု။
၄။ ဘဝင်, ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း, စက္ခုဝိညာဉ် (မှဉ္စဝိညာဉ်), သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း သန္တီရဏစသော ရှေးရှေးစိတ်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဘဝင်, စုတိ, ပဋိသန္ဓေ စသော နောက်နောက်စိတ်တို့သည် အနု။

ပါဏာတိပါတော ဒြို ထုတ်ပုံ

၁။ အကုသိုလ်ဝဂ် စေတနာသည် ဒ။
၂။ အယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။
၃။ ဝိပ္ပဋိသာရဖြစ်ခြင်း, ကာယိကဒုက္ခ စသောအကျိုးသည် ပ။
၄။ ဗလူပသေဝန စသည် သည် ဝိ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ အပါယ်သို့လားရခြင်း, အပါယ်ဒုက္ခခံရခြင်း စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ဓာဒိန္နာဒါနဌ် ထုတ်ပုံ

၁။ အကုသိုလ်ထေယျ စေတနာသည် ဒ။

ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဌ် ထုတ်ပုံ

၁။ အကုသိုလ် ဝီတိက္ကမ စေတနာသည် ဒ။

မုသာဝါဒဌ် ထုတ်ပုံ

၁။ တထာဝိညတ္တိ သမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာသည် ဝါ-မုသာ-ဝါဒ စေတနာသည် ဒ။

[အခွာ။ ။ကျန်လေးချက်တို့ကို ပါဏာတိပါတကဲ့အတိုင်းထုတ်၊ ကြွင်းသော ပိသုဏာဝါစာ, ဖရုသဝါစာ, သမ္ဖပ္ပလာပ စသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ အခြားသောနေရာ အကုသိုလ်စိတ် အကုသလ စေတသိက်, အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တရားတို့ကို ကောက်၍ထုတ်ရာ၌ လည်းကောင်း ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းတို့ကို မှီ၍ ထုတ်ပါလေ။]

ကရုဏာဝိယ သတ္တေသု ။ပ။ ယထာရုစိ။ (၄-၁)

ဤဂါထာဌ် ထုတ်သော်

ပဝတ္တိတ္ထဌ် ပပုဗ္ဗဝထုဓာတ်အရ....

၁။ ဒေသနာ ဉာဏ်တော်သည် ဒ။

၂။ ထိုဒေသနာဉာဏ်တော်၏ အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တ မဂ်ဉာဏ်, အရဟတ္တဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တည်း ဟူသော သကလဗုဒ္ဓဉာဏ်တော်သည် ဒီ။

၃။ မြတ်စွာဘုရား၏ ကုသလာဓမ္မာ စသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒဟူသော တရားဒေသနာတော်သည် ပ။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိ။

၅။ ဝေနေယျသတ္တဝါတို့အား ထိုဒေသနာတော်ကို ကြားနာရခြင်း, သင်ယူမှတ်သားရခြင်း, ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ကရုဏာ ပညာတို့၌ ထုတ်သော် လက္ခဏာဒိ စတုက္က အမှီထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

တဿ ပါဠိဒေ နမဿိတွာ (၄၅-၁) စသော ဂါထာ၌ ထုတ်ပုံ

နမဿိတွာ၌ နမဿန ကြိယာအရ-

၁။ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ ဗုဒ္ဓပဏာမ စေတနာသည် ဒ။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရ, သဒ္ဓါ-မေတ္တာ ပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ။

၃။ အန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ကျမ်းပြီးခြင်းစသော အကျိုးတို့သည် ဖ။

၄။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ၏ ပဏာမာရဟ ဘောဂုဏ်, ခေတ္တဂ်တ ဘောဂုဏ်, စသည်တို့သည် ပ။

၅။ သောတုဇနတို့အား အဋ္ဌကထာကို သင်ယူလေ့ကျက် ဆောင်ရွက် မှတ်သားရခြင်း, အဘိဓမ္မာသရုပ်သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိရခြင်း, သီသဖြင့် ပိဋိပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ခြင်းမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ဣတိ မေ ဘာသမာနဿ၊ အဘိဓမ္မကထံ ဣမံ။

အဝိက္ခိတ္တာ နိသာမေထ၊ ဒုလ္လဘာ ဟိ အယံ ကထာ (၄၅-၂)

ဤဂါထာ၌ ထုတ်သော်

၁။ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ခြင်း စသော ဥယျောဇဉ်သည် ဒ။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။

၃။ သူတော်ကောင်းတို့၏ အဘိဓမ္မကထာကို တည်ကြည်စွာ နာရခြင်းသည် ပ။

၄။ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ ကရုဏာ ဟူသော အဇ္ဈတ္တိကအကြောင်း, တရားနာပုဂ္ဂိုလ် (အဋ္ဌကထာ သင်ယူလတ္တံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်) ဟူသော ဗဟိဒ္ဓအကြောင်းတို့သည် ဝိ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ အဘိဓမ္မကထာကို ဝါ အဘိဓမ္မအဋ္ဌကထာကို သင်ရခြင်း, သိရခြင်း, သိရသဖြင့် ကျင့်ရခြင်းမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ဣတော ပဋ္ဌာယ ဂမ္ဘီရံ၊ အဘိဓမ္မ ကထံ ဣမံ။

ဝုစ္စမာနံ နိသာမေထ၊ ဧကဂ္ဂါ သာဓု သာဓဝေါ (၄-၇၉)

(ဟူသော ဂါထာ၌ ထုတ်လျှင်လည်း အထက်ပါ ဣတိ မေဘာသမာနဿ စသော ဂါထာကအတိုင်းထုတ်။)

ဒဠှဗ္ဗ-ဝေဒိတဗ္ဗ-ဒွိန္န သဒ္ဒါများထားနည်း
အကျဉ်း

[ဆောင်] ဒဠှဗ္ဗကား, သန္နိဋ္ဌာန်၊ ဝေဒိတဗ္ဗကား သံသယ၊ သိဖွံ့ရှိက စကားကျ။

အကျယ်

၁။ သန္နိဋ္ဌာန်ကျ၊ မုချတ္ထနှင့်၊ နီတ-ဥဇု၊ ဧကန်ပြု၊ ထားမူဒဠှဗ္ဗံ။

၂။ ယုံမှားသက်ာ၊ ဥပစာနှင့်၊ နေယျ-ဝင်္က၊ နေကန္တ၊ ထားကြ (ထို) ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃။ အတ္ထာပန်နှင့်၊ သဒ္ဒါဝန္တ-သာမတ္ထိယ၊ စကားကျ၊ ထားပြ (ထို) သိဖွံ့။

၁။ သန္နိဋ္ဌာန်ကျ, မုချတ္ထ, နီတတ္ထ, ဥဇုကတ္ထ, ဧကန္တအားဖြင့် ယူရမည့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုရာ၌ ဝါ-ပြလိုရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် "ဒဠှဗ္ဗံ" သဒ္ဒါထားသည်။

၂။ မုချအားဖြင့် မယူရဘဲ နှစ်လုံးနှစ်ခွ သံသယဖြစ်လျက် ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝင်္ကတ္ထ, အနေကန္တအားဖြင့် ရသင့်ရာ ယူရမည်ဟု ပြလိုရာ၌-ဝါ-ပြလိုရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် "ဝေဒိတဗ္ဗ"သဒ္ဒါ ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

၃။ အတ္ထာပန္န, သဒ္ဒါပန္န, သာမတ္ထိယအားဖြင့် စကားကျ-စကားရောက် ပြလိုရာ၌-ဝါ-ပြလိုရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့် "သိဒ္ဓ" သဒ္ဒါထားသည်။

ဒဠှဗ္ဗသဒ္ဒါထားပုံ

ဣ္လစ ပနာယံ သုခဝေဒနာယမေဝ ဒဠှဗ္ဗော (၄-၈၄)

ဤ၌ သုခသဒ္ဒါအနက်များသော်လည်း သုခဝေဒနာ၌သာ သန္နိဋ္ဌာန်ကျ, မုချတ္ထ, နိတတ္ထ, ဥဇုကတ္ထ, ကေန္တအားဖြင့် ယူရမည်ဟု ပြလို၍, ဝါ-ပြလိုသောကြောင့် "ဒဠှဗ္ဗော" ထားသည်။

[ဣ္လစ ပနာယံ ဒုက္ခဝေဒနာယမေဝ ဒဠှဗ္ဗော။ (၄-၈၄)
၌လည်း ဒဠှဗ္ဗသဒ္ဒါထားပုံ ဤနည်းမှိသိ။]

(ဥဒ္ဓစ္စံ) စိတ္တဝိက္ခေပေါတိ ဒဠှဗ္ဗံ။ (၄-၂၉၂)

ဤ၌ ဥဒ္ဓိစ္စ စေတသိက်၏ သဘောကား စိတ်၏ ပျံ့လွင့်ခြင်းပင်တည်းဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ, မုချတ္ထ, နိတတ္ထ, ဥဇုကတ္ထ, ကေန္တအားဖြင့် ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် "ဥဠှဗ္ဗ" ထားသည်။

ဝေဒိတဗ္ဗသဒ္ဒါထားပုံ

သေသပဒ ပဒဒ္ဒယမ္ပိ ပုရိမတ္တိကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (၄-၈၅)

ဤ၌ ကြွင်းသော တိက်ပုဒ် နှစ်ပါးကို ရှေးတိက်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝက်တ္ထ, အနေကန္တအားဖြင့် ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် "ဝေဒိတဗ္ဗ" ထားသည်။

သဟဇာတဓမ္မေသု အကမ္ပနဋ္ဌေနေဝ ဝီရိယဗလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။(၄-၂၉၄)

ဤ၌ ဝီရိယာ စေတသိက်သည် သဟဇာတတရားတို့၌ မတုန်လှုပ်ခြင်းဟူသော အနက်ကြောင့်သာလျှင် ဝီရိယဗိုလ်မည်၏ဟု ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝက်တ္ထ, အနေကန္တအားဖြင့် ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် "ဝေဒိတဗ္ဗ" ထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

သိဒ္ဓသဒ္ဒါထားပုံ

ကာယကမ္မံ ပန ကာယဒွါရမှိယေဝ ဗဟုလံ ဝတ္တတိ၊ အပ္ပံဝစီဒွါရေ၊ တသ္မာ ကာယဒွါရေ ဗဟုလံ ပဝတ္တိတော တေသံ ကာယကမ္မဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ။ (ဠ-၁၂၈)

ဤ၌ ကာယကံသည် အနည်းငယ်အားဖြင့် ဝစီဒွါရ၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဝစီကံမည်သင့်သော်လည်း ကာယဒွါရ၌သာ များသောအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် 'ကာယကမ္မ' ဟူသော အမည်သာ ရသည်ဟု အတ္ထာပန္န, သဒ္ဒါပန္န, သာမတ္ထိယအားဖြင့် စကားကျ-စကားရောက်ကို ပြလိုသောကြောင့် 'သိဒ္ဓ' ထားသည်။

သိဒ္ဓိအဓိပ္ပာယ်

သိဒ္ဓိအပြား ၁။ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ ၂။ အနုမာနသိဒ္ဓိ
၃။ ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ ၄။ သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ
ဟု သိဒ္ဓိသည် အကျဉ်းအားဖြင့် လေးပါးရှိ၏။

ထိုလေးပါး၌ - ၁။ သဒ္ဒသိဒ္ဓိ ၂။ အတ္ထသိဒ္ဓိ ၃။ သဒ္ဒတ္ထသိဒ္ဓိ
၄။ အာကပ္ပသိဒ္ဓိ ၅။ အတ္ထာပန္နသိဒ္ဓိ,(အတ္ထာပတ္တိသိဒ္ဓိ)
ဟူသော ငါးပါးကိုထည့်လျှင် အကျယ်အားဖြင့် သိဒ္ဓိ ၉-ပါးရှိ၏။

အဓိပ္ပာယ်

၁။ အာရုံအားဖြင့် အာရမ္မဏိကကို လည်းကောင်း, အကြောင်း ဟေတုဖြင့် အကျိုးဖလကို လည်းကောင်း တိုက်ရိုက်မှုချအားဖြင့် မျက်မှောက်ဆတ်ဆတ် သိရခြင်းသည် ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိမည်၏၊ (ရုပ်, နာမ်, ဓမ္မတို့၏ သဘာဝအံလျောက် ဖြစ်ခြင်းကို သိရခြင်းသည်လည်း အထက်ပါ ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိမည်၏ဟု မှတ်ပါ)။

၂။ အာရမ္မဏိကအားဖြင့် အာရုံကိုလည်းကောင်း, အကျိုးဖလအားဖြင့် အကြောင်း ဟေတုကိုလည်းကောင်း, အာရုံအကြောင်းဖြင့် အာရမ္မဏိကအကျိုးကိုလည်းကောင်း ဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆ၍

http://www.dhammadownload.com

သိရခြင်းသည် အနုမာနသိဒ္ဓိ မည်၏။ သဒ္ဒါအနေအထား အရိပ်အယောင်ကို ထောက်ဆယ့်ဖက် ဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆ၍ သိရခြင်းသည်လည်း အနုမာနသိဒ္ဓိမည်၏။

၃။ အာရုံအားဖြင့် အာရမ္မဏိကကို လည်းကောင်း, အကြောင်းဖြင့် အကျိုးကို လည်းကောင်း ကြံဆ၍ သိရခြင်းသည် ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ မည်၏။

၄။ အာဂုမ်, ဉာပကဟိတ်, သာဓကပါဌ်, ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏ, ဘဒ္ဒန္တရိက်, သန္ဒာယ ကာသိတ, အတ္တပ္ပကရဏ, လိင်္ဂစသော အရာတို့ဖြင့် ပြီးစေကြောင်း, သိကြောင်း သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ မည်၏။

၅။ အနက်အားဖြင့် မသိရဘဲ သဒ္ဒါအားဖြင့် သိရခြင်းသည် သဒ္ဒသိဒ္ဓိ။

၆။ သဒ္ဒါအားဖြင့် မသိရဘဲ အနက်အားဖြင့် သိရခြင်းသည် အတ္ထသိဒ္ဓိ။

၇။ သဒ္ဒါအနက် နှစ်ပါးအစုံအားဖြင့် သိရခြင်းသည် သဒ္ဒတ္ထသိဒ္ဓိ။

၈။ နတ္ထိ ရွာ, နိဗ္ဗာန်ကို ကြံဆ၍ သိရခြင်းသည် အာကပ္ပသိဒ္ဓိ။

၉။ ဗျတိရေက ဆိုက အန္ဓယ သိရခြင်း, အန္ဓယ ဆိုက ဗျာတိရေက သိရခြင်းသည် အတ္ထာပန္နသိဒ္ဓိ (အတ္ထာပတ္တိသိဒ္ဓိ)။

[အမှာ။ ။သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိကို သဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ - ဟုလည်း ခေါ်နိုင်သည်။ ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိနှင့် အာကပ္ပသိဒ္ဓိတို့ကို ဩကပ္ပနသိဒ္ဓိဟု-လည်း ခေါ်နိုင်သည်။ ဝါ-ဩကပ္ပနသိဒ္ဓိသို့ သွင်းနိုင်၏။]

ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ

(က) တောသယန္တော ဝိစက္ခဏော (၄-၂)။

ဤ၌ ဝိစက္ခဏော-ဟု အာရုံကိုဆိုသဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာ၏ ကရဏာ ဟူသော အာရမ္မဏိက သိရသောကြောင့် ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိမည်၏။

(၁) တဿပါဒေနမဿိတွာ - စသော အဋ္ဌသာလိနီ ပဏာမ စကား၌ - သိရိမတော ဟူသော အကြောင်းသဒ္ဒါကို ဆို

http://www.dhammadownload.com

သဖြင့် ဘုရားရှင်၏ ပဏ္ဏာမာရဟဘောဂဂုဏ် ဟူသော အကျိုး အနက်ကို သိရသောကြောင့် ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ မည်၏။

(ဂ) အတီတေ ဗုဒ္ဓါ ဖလံ သစ္စာကံသု၊ (ဗုဒ္ဓါ မဂ္ဂဖလံ ပစ္စက္ခ-ကရောန္တိ။) (ဋ္ဌ-၄၄၀)

နိဗ္ဗာနံ ပန လောကုတ္တရ သခါတံ စတုမဂ္ဂဉာဏေန သစ္ဆိကာတဗ္ဗံ၊ (အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ) စသည်တို့၌ - ဘုရားရှင်နှင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် (မဂ်)ဖိုလ်,နိဗ္ဗာန်, ပရမတ်တရားကို မျက်မှောက် တိုက်ရိုက် မုချသိမြင်တော်မူကြသောကြောင့် ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိ မည်၏။

အနုမာနသိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ

အာရုံကြောင့် အာရမ္မဏိက သိရပုံ

မဟဂ္ဂတာ ရမ္မဏာ ဓမ္မာ- (ဏီ-၂)

ဤ၌'မဟဂ္ဂတာ ရမ္မဏာ ဓမ္မာ'ဟု သာမညအားဖြင့် ဆိုလျှင်ပင် အာရုံဖြစ်သော အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်, အာကိဉ္စညာယတနစိတ် ၆-ခုတို့ကြောင့် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော ဝိညာနဉ္စာယတန-နေဝသညာ နာသညာယတနစိတ်များကို ဉာဏ်ဖြင့် မှန်းဆ၍ သိရသောကြောင့် အနုမာနသိဒ္ဓိ မည်၏။

[ဆောင်] အာရုံဟေတု၊ အကြောင်းပြုလျက်၊ ကျိုးဆက်အာရမ္မဏိက၊ အသိဉာဏ်ဆ,နုမာန။

အကြောင်းကြောင့် အကျိုးသိရပုံ

တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ သမ္ဗုဒ္ဓဿ၊ သိရီမတော။
သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ ပူဇေတွာ၊ ကတွာ သံဃဿ စဉ္ဇလိံ။ (ဋ္ဌ-၁)

ဤ၌ အကြောင်းပဏ္ဏာမ စေတနာကြောင့် အန္တရာယ် ကင်းခြင်း ကြမ်းပြီးခြင်း စသော အကျိုးတို့ကို မှန်းဆ၍ သိရသောကြောင့် အနုမာနသိဒ္ဓိ။

ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ

က္လဒါနိ ယထာနိက္ခိတ္တာယ မာဘိကာယ သင်္ဂဟိတေ ဓမ္မေ ပဘေဒတော ဒဿေတုံ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ တိ အာဒိ အာရဒ္ဓံ။ (ဋ္ဌ-၉၇)

http://www.dhammadownload.com

ဤ၌ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဒေသနာဉာဏ်ဟူသော အကြောင်းကိုပြသဖြင့် အဘိဓမ္မာကိုသင်ယူခြင်း, ချွန်, မဂ်, ဖိုလ်ရခြင်း စသော လောကီ, လောကုတ္တရာ အကျိုးများကိုလည်း ဥပစာအားဖြင့် ကြံဆ၍ သိရသောကြောင့် ပရိက္ခာရသိဒ္ဓိ မည်၏။

[ဆောင်] ကြောင်းအားလည်းကြံ၊ အာရုံအားသိ၊ ပရိက္ခါသိဒ္ဓေယျ။

တစ်ပါးသော ဤကဲ့သို့သော အာရဗ္ဘ, ဝုတ္တံ, ဒေသိတံ, ကထိတံ, အာဟ, ဒေသေသိ စသည်တို့ရှိရာ၌လည်း ဤပရိက္ခာရသိဒ္ဓိ ရနိုင်ပုံကို သိပါ။

သိဒ္ဓေယျ သိဒ္ဓိ

ကထာဟ "တင့်တသာရုပ္ပံ ကထံ မန္တေတီ"တိ။ (၄-၁၈၃)

ဤ၌ တင္ဘာသဒ္ဒါ၏ အနုစ္ဆဝိက အနက်ဟောအဖြစ်ကို ဝါ-တသာရုပ္ပ အနက်ဟောအဖြစ်ကို ဤ "တင့်"စသော အာဂမပါဠိဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် ,ဝါ-ဤတင့် စသော ပါဠိအာဂမကို ထောက်ဆ၍သိရသောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ။

[ဆောင်] သဒ္ဒန္တရိုက်၊ မြကြိတ်အာဂမ်၊ တွေ့ကြုံညာပက, သိဒ္ဓေယျ။
ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ပဌမံ ဓမ္မာ ဈာနင်္ဂါနိ ဟောန္တိ၊ တေန ဝုတ္တံ ပဥ္စင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတီ"တိ။ (၄-၁၉၇)

ဤ၌ ဥပနိဇ္ဈာယန အနက်ကြောင့် ဝိတက် စသော တရားငါးပါးတို့ ဈာနင်မည်ကြောင်းကို "ပဥ္စင်္ဂိကံ ဈာနံ၊ ဟောတိ"ဟူသော ပါဠိအာဂမကို ထောက်ဆ၍သိရသောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ မည်၏။

နိယျာနဋ္ဌေန စတေတွတ္တေန စ ပဌမံ ဓမ္မာ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဟောန္တိ၊ တေန ဝုတ္တံ "ပဥ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတီ"တိ။ (၄-၁၉၇)

ဤ၌လည်း သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ ရနိုင်ပုံကို ဤနည်းမှီသိပါ။
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တန္တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတံ၊ ဂူထဂတံ မုတ္တဂတန္တိ အာဒီနိ ဝိယ။ (၄-၂၉၀)

http://www.dhammadownload.com

ဤ၌ ဒိဋ္ဌိဂတဝယ် ဂတသဒ္ဒါ၏ အနက်ထူးမရှိသော တဗ္ဘော အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို ဤ "ဂူထဂတံ မုတ္တဂတံ" စသော ပါဠိအာဂမကို ထောက်ဆ၍ သိအပ်သောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ။

ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတံ၌ကား ဒိဋ္ဌိဟု သာမညဆိုသော်လည်း အကုသိုလ် ဟူသော အရာဋ္ဌာနကိုထောက်ရှု၍ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသာတည်းဟု သိရသောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ။

[ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ္တံ၌လည်း နည်းတူ]

[အဖွာ။ ။အာဂုမ်, သာဓက, ထုတ်ပြရာ နေရာတိုင်း၌ ဤသိဒ္ဓေယျ သိရနိုင်ပုံကို စွဲမြဲသေချာစွာ အထူးမှတ်ထားပါ။]

အတ္ထာ ပန္န သိဒ္ဓိ

ယဒိ စ စိရ ပါရိဝါသိယဋ္ဌေန အာသဝါ၊ ဧတေ ဧဝ ဘဝိတုမရဟန္တိ။ (၄-၉ဝ)

ဤ၌ စိရပါရိဝါသိယ အနက်ကြောင့် အာသဝ အမည်ကိုရလျှင် လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့သာ အာသဝ မည်ထိုက်သည်ဟု အနွယကိုဆိုသဖြင့် လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟမှ တစ်ပါးသောတရားတို့ အာသဝမမည်ထိုက်ဟူသော ဗျတိရိက် အနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း သိရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နသိဒ္ဓိ (အတ္ထာ ပတ္တိ သိဒ္ဓိ။)

(ဂေါတြဘု) န ဒဿနန္တိ ဗုစ္စတိ။ (၄-၇၆)

ဤ၌ ဂေါတြဘုကို ဒဿန မဆိုအပ်ဟု ဗျတိရိက်ကိုဆိုသဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ ဒဿန ဆိုအပ်၏ဟူသော အနွယ အဓိပ္ပာယ်ကို သိရသောကြောင့် အတ္ထာ ပန္န သိဒ္ဓိ (အတ္ထာ ပတ္တိ သိဒ္ဓိ)။

[ဆောင်] ဗျတိ ဆိုက နွယသိ၊ နွယ ဆိုက ဗျတိသိ၊ မှတ်ဘိ အတ္ထာပန္န သိဒ္ဓိတည်း။

(တစ်ပါးသော ဗျတိရေကဝါကျဆိုလျှင် တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်သော အနွယ ဝါကျအဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း, အနွယ ဝါကျဆိုလျှင် တိုက်ရိုက် မဆိုအပ်သော ဗျတိရေက ဝါကျအနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်းသိရလျှင် ဤ အတ္ထာ ပန္န သိဒ္ဓိ ရနိုင်ပုံကို သိပါ။

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် ဧဝ, သဒ္ဒါ ပါရှိရာ၌လည်း ဤသိဒ္ဓိရနိုင်ပုံကိုသိ-

ဥပမာ- "ဘိက္ခု ဧဝ ဂစ္ဆတိ" ဤ၌ ရဟန်းသည်သာလျှင် သွား၏ ဟု အနွယ်ကို ဆိုသဖြင့် ရဟန်းမှ တစ်ပါး သာမဏေ မသွား ဟူသော ဗျာတိရေက အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို သိရသောကြောင့် အတ္တာ ပန္န သိဒ္ဓိ မည်၏။)

[မှတ်ချက်။ ။ယုတ္တိ ဒဋ္ဌိကရဏဝါကျတိုင်း၌ သိဒ္ဓေယျ သိဒ္ဓိ,ပက္ခ သိဒ္ဓိ ရနိုင်၏။ အာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျတိုင်း၌ သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ အနုမာနသိဒ္ဓိ ရနိုင်၏။ ဧတ္ထ သိယာ, ဧတ္ထာဟ တတ္ထသိယာ တတ္ထာဟ စသော ကြံဆပုံကို ပြသော ဝါကျများ၌ အာကပ္ပသိဒ္ဓိ, ပရိကပ္ပ သိဒ္ဓိ ရနိုင်၏။]

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ်(၉) ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းအဖြေ

[ဤနံပါတ် ၉-၌ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို အများအားဖြင့် မေးသည်]

သဘောအဓိပ္ပာယ် (ပရမတ္ထဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ)

မဟာဘုတ် လေးပါးတို့၏ မဟာဘူတ သာမညဖြစ်ပုံ သဘောအဓိပ္ပာယ် (ပရမတ္ထဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ) ကား-

မျက်လှည့်အတတ်ကို တတ်သော မျက်လှည့်ဆရာသည် ပတ္တမြား မဟုတ်သော ရေကို ပတ္တမြား ပြုလုပ်၍ ပြ၏။ ရွှေမဟုတ်သော ခဲ စသည်ကို ရွှေ ပြုလုပ်ပြ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် ဘီလူးမဟုတ်ဘဲလျက် ဘီလူးအဖြစ်ကိုလည်း ပြ၏။ မိမိကိုယ်တိုင် ငှက်မဟုတ်ပါဘဲလျက် ငှက်အဖြစ်ကိုလည်း ပြ၏။

ဤအတူပင် ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော ဟူသော မဟာဘုတ် ရုပ်လေးခုတို့သည်လည်း မိမိကိုယ်တိုင် အညိုမဟုတ်ဘဲ အညို,အဝါ မဟုတ်ဘဲ အဝါ,အနီ မဟုတ်ဘဲ အနီ,အဖြူ မဟုတ်ဘဲ အဖြူ၏ အဖြစ်ကို ပြတတ်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မဟာဘုတ်တို့သည် ဝါ-မဟာဘုတ် တို့ကို မဟာဘူတ သာမညမာယာကာရ မဟာဘူတနှင့် တူကုန်၏ ဟူ၍ မှတ်အပ်ကုန်၏။ (၆-၃၃၇)

ပရမတ္ထအဓိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်

ဝေဒနာ စေတသိက်ကဲ့သို့ ကြွင်းသော ဖဿ စသော သမ္ပယုတ် တရားတို့သည်လည်း အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားရသည် ဖြစ်ကုန်လျက် ဝေဒနာ စေတသိက်ကိုသာ အနုဘဝန ရသ ဆို၍ ကြွင်းသောတရားတို့ကို အနုဘဝန ရသ မဆိုရာ၌ အဋ္ဌကထာ ဆရာ အာဘော်ကျ အဓိပ္ပာယ် အဆုံး အဖြတ်ကား-

ဝေဒနာ စေတသိက်သည် အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခွင့် ကြုံက စင်စစ်အားဖြင့် အစိုးရ အရှင်သခင်ကဲ့သို့ အကြွင်းမဲ့ ပြည့်ပြည့်ဝဝ အာရုံ၏ အရသာကို ခံစား၏။

ဖဿစသော ကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကား ထိုအာရုံ၏ အရသာကို တစ်စိတ်တစ်ဖို့မျှဖြင့်သာ ခံစားကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝေဒနာကိုသာ

http://www.dhammadownload.com

အနုဘဝန ရသဟုဆို၍ ဖဿ စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အနုဘဝနရသ ဟု မဆိုအပ်ကုန်။ (ဋ္ဌ-၁၅၃)

စိတ်, စေတသိက်, နာမ်တရားတို့ကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ခွဲခြားသိရန် ခဲယဉ်းပုံ အစိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်

တစ်စုံတစ်ယောက်သော ယောကျ်ားသည် သင်္ဘောဖြင့် ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာသို့ သွားသောအခါ လက်ခုပ်ဖြင့် ရေကိုယူ၍ လျှာ (ရှာ) ဖြင့်လျက်လျှင် "ဤကား ဂင်္ဂါမြစ်ရေ, ဤကား ယမုနာမြစ်ရေ, ဤကား အစိရဝတီမြစ်ရေ, ဤကား သရဘူမြစ်ရေ, ဤကား မဟီမြစ်ရေ" ဟု သိဖို့ရန် ခဲယဉ်းသကဲ့သို့ ထို့ထက်ပင် အာရုံတစ်ခုတည်း၌ ဖြစ်ကြကုန်သော စိတ်, စေတသိက်, နာမ်တရားတို့ကို "ဤသဘောကား ဖဿ, ဤသဘောကား ဝေဒနာ, ဤသဘောကား သညာ, ဤသဘောကား စေတနာ, ဤသဘောကား စိတ်" ဟု ခွဲခြားသိဖို့ရန်ပင် အလွန်ခဲယဉ်းလှပေ၏။ (ဋ္ဌ-၁၇၆)

ဂေါမုတ္တ ဝက် စသော အကောက်သုံးမျိုးအထူး အဆုံးအဖြတ်

မကောင်းမှုကို ပြုပြီး၍သာလျှင် မပြုဟူ၍ ပြောဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဆုတ်နစ်သော အကုသိုလ်ရှိသောကြောင့် ဝါ-ဆုတ်နစ်သော မာယာရှိသောကြောင့် ဂေါမုတ္တ ဝက်မည်သော နွားသေးကောက်, ကောက်သည် မည်၏။

မကောင်းမှုကို ပြုနေဆဲ, ငါသည် မကောင်းမှုမှ ကြောက်၏ဟု ပြောဆိုသောပုဂ္ဂိုလ်သည် များသောအားဖြင့် ကောက်သောကြောင့် စန္ဒလေခါ ဝက်မည်သော လရေးကောက်, ကောက်သည် မည်၏။

မကောင်းမှုကို ပြုနေခိုက် အဘယ်သူသည် မကောင်းမှုမှ မကြောက်ဘဲ ရှိအံ့နည်းဟု ပြောဆိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မကောက်လွန်းသောကြောင့် နင်္ဂလကောဋိဝက် မည်သော ထွန်တုံးကောက် ဝါ-ထယ်တုံးအဖျားကောက်, ကောက်သည် မည်၏။

(တစ်နည်း) သုံးပါးသော ကမ္မဒွါရ, မစင်ကြယ်သော သူသည် ဂေါမုတ္တဝက်မည်၏။ အမှတ်မရှိ ကမ္မဒွါရနှစ်ပါး မစင်ကြယ်သောသူသည် စန္ဒလေခါဝက်မည်၏။ အမှတ်မရှိသော ကမ္မဒွါရ တစ်ပါးပါး မစင်ကြယ်သောသူသည် နင်္ဂလကောဋိ ဝက်မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါဒန္တရ ဒီဃ ဘာနကာ ဆရာတို့အလို

အချို့သော ရဟန်းသည် ခပ်သိမ်းသော အရွယ်၌ (၂၁) ပါးသော အနေသနတို့၌လည်းကောင်း, ကျက်စားရာ မဟုတ်သည်တို့၌ လည်းကောင်း ကျင့်လိုရာကျင့်၏။ ဤသို့သော ရဟန်းသည် ဂေါမုတ္တ ဝက်မည်၏။

အချို့သော ရဟန်းသည် ပထမအရွယ်၌ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ဖြည့်ကျင့်၏။ မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိ၏။ အလိုအလို ပြုတတ်၏။ အပ်လေသလော, မအပ်လေသလောဟု တွေးတော စဉ်းစားတတ်သော ကုက္ကုစ္စရှိ၏။ သိက္ခာသုံးပါးကို လိုလား၏။ မဇ္ဈိမအရွယ် ပစ္ဆိမအရွယ်တို့၌ကား ရှေးပထမ ရဟန်းနှင့်တူ၏။ ဤသို့သော ရဟန်းသည် စန္ဒလေခါ ဝက်မည်၏။

အချို့သော ရဟန်းသည် ပထမအရွယ်၌လည်းကောင်း, မဇ္ဈိမအရွယ်၌ လည်းကောင်း, စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလကို ဖြည့်ကျင့်၏။ မကောင်းမှုမှ ရှက်ခြင်းရှိ၏။ အလိုအလိုပြုတတ်၏။ အပ်လေသလော မအပ်လေသလောဟု တွေးတော စဉ်းစားတတ်သော ကုက္ကုစ္စရှိ၏။ သိက္ခာသုံးပါးကို လိုလား၏။ ပစ္ဆိမအရွယ်၌ကား ရှေးပထမရဟန်းနှင့် တူ၏။ ဤသို့သော ရဟန်းသည် နင်္ဂလကောဋိဝက် မည်၏။

ပရမတ္ထတရားတို့၏ ဖြစ်ပုံ အခြင်းအရာ

သဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိ ပူဇေတွာ (၄-၁) ဤ၌ -

၁။ သဒ္ဓမ္မံ ပါဠ်ဖြင့် မဂ်လေးပါး, ဖိုလ်လေးပါး, နိဗ္ဗာန် ပရိယတ္တိအားဖြင့် ဆယ်ပါးသော တရားတော်ဟု ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထတရားတို့က အာရုံ၏ အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပုံကိုပြ၏။

၂။ အသဿ ပါဠ်ဖြင့် ဓမ္မိဿရ, ဓမ္မသာမိ ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏ ခန္ဓာငါးပါး ပရမတ္ထတရားကို ပြတော်မူ၏။

၃။ ပူဇေတွာ ပါဠ်ဖြင့် အာမိသ ပူဇာ, ဓမ္မပူဇာ အားဖြင့် ဖြစ်သော ဒါနမယ, သီလမယ, ဘာဝနာမယ ကုသိုလ်

http://www.dhammadownload.com

စေတနာ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ အဋ္ဌကထာဆရာ သန္တာန်၌ ဖြစ်ပုံကိုပြ၏။

စိတ်ဖြစ်ပုံ-ဝီထိဖြစ်ပုံ အဓိပ္ပာယ်

“သဒ္ဓမ္မဋ္ဌဿ ပူဇေတွာ” ဟူသော အထက်ပါ ပါဠိ၌ ဝီထိဖြစ်ပုံကား- သဒ္ဓမ္မံ အရ တရားဆယ်ပါးကို ပူဇော်သော အဋ္ဌကထာဆရာ သန္တာန်၌ တရားတော် ဆယ်ပါးဟူသော ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြု၍-

အတီတဘဝင်, ဘဝင်စလန, ဘဝင်ုပစ္ဆေဒ, မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ခုနစ်ကြိမ်, ထို့နောင်ဘဝင် ဖြစ်ထိုက်သမျှ ဖြစ်၍ချုပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၁၀) ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းအဖြေ

ပဋ္ဌာန်းစာစပ်နှင့် ပစ္စည်းပြိုင် (ယေဘုယျ)

[ဆောင်] ၁။ ကတ္တု-ကရဏ၊ စပ်ပြိုင်ကြ၊ သဟ, နန့်, ပုရေ။
၂။ သမ္ပဒါန်, ကံ, ၊ စပ်ပြိုင်ပြန်၊ အာရမ်-အမျိုးပေ။
၃။ ထိုမှသေသ၊ စပ်ပြိုင်ကြ၊ ပကတူပ နေ။

၁။ ကတ္တားနှင့် ကြိယာကို လည်းကောင်း၊ အဇ္ဈတ္တကရိုဏ်းနှင့် ကြိယာကိုလည်းကောင်း သဟဇာတ-အနန္တရ၊ ပုရေဇာတမျိုး ပဋ္ဌာန်းစာစပ် ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ပြိုင်ရသည်။

၂။ သမ္ပဒါန်နှင့် ကြိယာကိုလည်းကောင်း၊ ကံနှင့် ကြိယာကို လည်းကောင်း အာရမ္မဏမျိုး စပ်ပြိုင်ရသည်။

၃။ ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းသော ဗာဟိရကရိုဏ်းနှင့် ကြိယာ၊ အပါဒါန်နှင့် ကြိယာ၊ ဩကာသနှင့် ကြိယာ၊ သမ္ဗန်, အာလုပ်, ဟိတ်စသော အကာရကတို့ကို ပကတူပမျိုးစပ်, ပြိုင်ရသည်။

ဤကား ယေဘုယျတည်း၊အချို့နေရာ၌ကား ဤအတိုင်းမဖြစ်သည်လည်း ရှိသေး၏။

ပဋ္ဌာန်းစာစပ်ပုံ

(အဟ) အဘိဓမ္မဿ သတ္တံ ပကာသယိဿာမိ။ (၄-၂)

အဟံ ကား ပကာသယိဿာမိ၌ သဟဇာတပစ္စည်း။
ပကာသယိဿာမိ ကား သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

အတ္ထံကား ပကာသယိဿာမိ၌ အာရမ္မဏ ပစ္စည်း။
ပကာသယိဿာမိ ကား အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

အဘိဓမ္မဿ ကား အတ္ထံ၌ ပကတူပ နိဿယ ပစ္စည်း။
အတ္ထံကား ပကတူပ နိဿယ ပစ္စယုပ္ပန် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကတ္တားနှင့် ကြိယာ

အဟံ ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒာမိ။ အဟံကား ဝန္ဒာမိ၌ သဟဇာတပစ္စည်း၊ ဝန္ဒာမိကား သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

အဓ္ဓုတ္တိက ကရိုက်ုနှင့် ကြိယာ

ဟတ္ထေန ကမ္မံ ကရောတိ။ ဟတ္ထေနကား ကရောတိ၌ သဟဇာတပစ္စည်း၊ ကရောတိကား သဟဇာတ ပစ္စယုပ္ပန် အဖြစ်ဖြင့် စပ်အပ်၏။

ဗာဟိရကရိုက်ုနှင့် ကြိယာ

ဒတ္တေန ဝီဟိံ လုနာတိ။ ဒတ္တေနကား လုနာတိ၌ ပကတူပနိဿယ ပစ္စည်း၊ လုနာတိကား ပကတူပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်။

သမ္ပဒါန်နှင့် ကြိယာ

ဗုဒ္ဓဿ ပုပ္ဖံ ပူဇေတိ။ ဗုဒ္ဓဿကား ပူဇေတိ၌ အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ပူဇေတိကား အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်။

ကံနှင့် ကြိယာ

ဗုဒ္ဓံ ဝန္ဒတိ။ ဗုဒ္ဓံကား ဝန္ဒတိ၌ အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဝန္ဒတိကား အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်။

အပါဒါန်နှင့် ကြိယာ

ဝိဟာရော နိက္ခမတိ။ ဝိဟာရာကား နိက္ခမတိ၌ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း။ နိက္ခမတိကား ပကတူပနိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်။

ဩကာသနှင့် ကြိယာ

ဝိဟာရေ ဝသတိ။ ဝိဟာရေကား ဝသတိ၌ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ ဝသတိကား ပကတူပနိဿယပစ္စယုပ္ပန်။

အကာရကစာစပ်

ဟိတ်နှင့် ကြိယာ

အန္နေန ဝသတိ။ အန္နေနကား ဝသတိ၌ ပကတူပနိဿယပစ္စည်း၊ ဝသတိကား ပကတူပ နိဿယ ပစ္စယုပ္ပန်။

http://www.dhammadownload.com

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ စသည်—

ကုလတိမေ ဘာသမာနဿ၊ အဘိဓမ္မကထံ ကုလမံ။
အဝိက္ခိတ္တာ နိသာမေထ၊ ဒုလ္လဘာ ဟိ အယံ ကထာ။ (၄-၂)

(၁) ကုလမံ အဘိဓမ္မကထံနှင့် မေဒ္ဒ—

(က) ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ။ ။ဤ၌ 'ကုလမံအဘိဓမ္မကထံ' အရ သဝိညတ္တိက ဝစီဘေဒသဒ္ဒရုပ်သည် ပစ္စည်း။ 'မေ' အရ ကရုဏာပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်၏။

(ခ) ကျေးဇူးပြုပုံ။ ။"ကုလမံ အဘိဓမ္မကထံ"အရ သဝိညတ္တိက-ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဟူသော ပစ္စည်းတရားသည် "မေ"အရ ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကတူပနိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(၂) ကုလမံ အဘိဓမ္မကထံနှင့် တုမှေဒ္ဒ-

(က) ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ။ ။"ကုလမံ အဘိဓမ္မ ကထံ" အရ အတိတ်ဖြစ်သော သဝိညတ္တိကာ ဝစီဘေဒသဒ္ဒရုပ်သည် အာရုံ ပစ္စည်း၊ 'တုမှေ'အရ မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် သမ္ပယုတ္တ နာမက္ခန္ဓာသည် အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်၏။

(ခ) ကျေးဇူးပြုပုံ။ ။'ကုလမံ အဘိဓမ္မကထံ'အရ အတိတ် ဖြစ်သော သဝိညတ္တိက ဝစီဘေဒသဒ္ဒဖြစ်သော အာရုံပစ္စည်းတရား သည် 'တုမှေ'အရ မဟာကုသိုလ် သမ္ပယုတ္တ နာမက္ခန္ဓာအား အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

(၃) တုမှေ နိသာမေထ-၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ ကျေးဇူးပြုပုံ, ပစ္စည်းပြိုင်ပုံတို့ကို တွဲဖက်၍ပြဟန်

'တုမှေ' ဟူသော ကတ္တားအရ မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမက္ခန္ဓာ-တစ်ပါး, သုံးပါး, နှစ်ပါး ပစ္စည်းတရားသည် 'နိသာမေထ' အရ

http://www.dhammadownload.com

နာမက္ခန္ဓာ သုံးပါး, တစ်ပါး, နှစ်ပါး, စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ဟေတု, အဓိပတိ, သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ကမ္မ, အာဟာရ, ဣန္ဒြိယ, ဈာန, မဂ္ဂ, သမ္ပယုတ္တ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ အဝိဂတ (သဟကြီး ၄၊ ည-သံ-ဝိပ္ပ-သဟ လတ်-၃၊ ဟေ-ဓိ-ကံ-ဟာ-ဣ-ဈာ-မဂ္ဂ-သဟငယ်-၇) ဤဆယ့်လေး ပစ္စယ သတ္တိတို့ဖြင့် ယထာရဟ ကျေးဇူးပြု၏။ (ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ ကျေးဇူးပြုပုံတို့၏ တစ်သီးတခြားစီ ဖြစ်ဟန်တို့ကို ရှေးနည်းမှီသိပါ။)

ပစ္စည်းတပ်ဟန်အကျဉ်း

'တုမှေ နိသာမေထ' ၌ 'တုမှေ' ဟူသော ကတ္တားအရ မဟာကုသိုလ်စိတ်ရှစ်ခု ဝိရတိ အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက် တေတ္တိံသ နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး, ဤတရားတို့သည် သဟဇာတ ပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့မည်၏။ ထိုမဟာကုသိုလ်စိတ် ရှစ်ခု၌ရှိသော အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟ ဤသုံးပါးတရားတို့သည် ဟေတု ပစ္စည်းတပ်သော တရားတို့မည်၏။

[အမှာ။ ။ ဤမှနောက်၌ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ, ကျေးဇူးပြုပုံ, ပစ္စည်းတပ်ပုံတို့ကို တစ်သီးတခြား မရေးတော့ပါ။ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံကိုသာ အဓိကထား၍ ရေးပါမည်။ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းတို့ကိုမှီ၍ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ, ကျေးဇူးပြုပုံ, ပစ္စည်းတပ်ပုံ တို့ကို သိပါ။]

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

ဂေဟ ၄-၀၇ရ

နာမ်အချင်းချင်း

၁။ (က) 'တုမှေ' ဟူသော ကတ္တားပုဒ်အရ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားသည် နိသာမေထ ကြိယာ၌ နိ-ပုဗ္ဗ, သမဓာတ်အရ သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ် နာမက္ခန္ဓာတို့အား သဟဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်း (ပစ္စယသတ္တိ) များကား—

သဟဇာတ, အညမည, နိဿယ, ဣန္ဒြိယ, ဈာန, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ၊ (ကြီး-၄၊ ည-သံ-လတ်-၂၊ ဣ-ဈာ-

http://www.dhammadownload.com

ယ်-၂။) ပေါင်း ရှစ် ပစ္စည်း၊ ရှစ် ပစ္စယသတ္တိ ဖြစ်ပါသည်။

နာမ်နှင့်ရုပ်

(ခ) တုမ္ဗေ့ အရ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားသည် နိဿာမေထ အရ စိတ္တဇရုပ်အား သဟပြု၏။
ပြိုင်-သဟ, နိ, ဣ, ဈာ, ဝိပ္ပ, တ္ထိ, အဝိ (၇)။

နာမ်နှင့် နာမ်ရုပ်

(ဂ) တုမ္ဗေ့ အရ ဝေဒနာက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားသည် နိဿာမေထ အရ သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်, နာမက္ခန္ဓာနှင့် စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟပြု၏။
ပြိုင်-သဟ, နိ, ဣ, ဈာ, တ္ထိ, အဝိ (၆)။
(ဤသုံးချက်ကား ဝေဒနာပစ္စည်း ထားသည်။)

သညာပစ္စည်းထားရာဌာ

နာမ်အချင်းချင်းစသည်

၂။ (က) တုမ္ဗေ့ အရ သညာက္ခန္ဓာသည် နိဿာမေထ အရ ကျန်နာမက္ခန္ဓာ သုံးပါးအား သဟပြု၏။
ပြိုင်-သဟ, ည, နိ, သံ, တ္ထိ, အဝိ (၆)။
(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား...,သဟ, နိ, ဝိပ္ပ, တ္ထိ, အဝိ (၅)။
(ဂ) ဝေဒနာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ် သမ္ပယုတ္တ နာမက္ခန္ဓာနှင့် စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ, နိ, တ္ထိ, အဝိ (၄)။

သင်္ခါရပစ္စည်း ထားရာဌာ

၃။ (က) တုမ္ဗေ့ အရ သင်္ခါရက္ခန္ဓာသည် နိဿာမေထအရ ကျန် နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါးအား သဟပြု၏။
ပြိုင်-ဟေ, ဓိ, သဟ, ည, နိ, ကံ, ဟာ, ဣ, ဈာ, မဂ္ဂ, သံ, တ္ထိ, အဝိ ယထာရဟ (၁၃)။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား ယခင် ၁၃-ပစ္စည်းတွင်ညှ,သံကြဉ်ဝိပ္ပထည့် (၁၂)။

(ဂ) ကျန် သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ၃-ပါး စိတ္တဇရုပ်တို့အားယခင် ၁၂-တွင် ဝိပ္ပကြဉ် (၁၁)။

ဝိညာဏက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းထားရာ၌

၄။ (က) တုမ္ဘေအရ ကုသိုလ်ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် နိသာမေထအရ ကျန် နာမ်ခန္ဓာသုံးပါးအား သဟပြုၓ၏။

(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား ယခင် (၉)တွင် ညသံကြဉ်ဝိပ္ပထည့် (ဂ)။

(ဂ) ကျန် သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ၃-ပါး စိတ္တဇရုပ်တို့အား ယခင် (ဂ) တွင် ဝိပ္ပကြဉ် (၇)။

ဤဆိုအပ်ပြီးသော ကေက ၄-ဝါရနှင့် ဆိုလတ္တံ့သော တိက ၄-ဝါရ၊ ဒုက ၆-ဝါရတို့အတွက် အချုပ်အားဖြင့် ပစ္စည်းပြိုင်သော်-

တုမ္ဘေအရ မဟာကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာ ၁-ပါး, ၃-ပါး, ၂-ပါး ပစ္စည်းတရားသည် နိသာမေထအရ မဟာကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ ၃-ပါး, ၁-ပါး, ၂-ပါးနှင့် စိတ္တဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ ပြုၓ၏။ ပြိုင်=ယထာဝုတ္တ သဟကြီး ၄၊ ဝိပါကြဉ် သဟလတ် ၃၊ သဟငယ် ၇၊ (၁၄)။

တိက ၄–ဝါရ

၁။ (က) တုမ္ဘေအရ ဝေဒနာ, သညာ, သင်္ခါရသည် နိသာမေထအရ ဝိညာဉ်အား သဟ ပြုၓ၏။
ပြိုင်-သဟ, ည, နိ, သံ, ထွိ, အဝိ (၆)။

(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား သဟ, နိ, ဝိပ္ပ, ထွိ, အဝိ (၅)။

(ဂ) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ, နိ, ထွိ, အဝိ (၄)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (က) တမှေ့ အရ သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်သည် နိဿာမေထ အရ ဝေဒနာအား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-သဟ,ည,နိ,သံ,တ္ထိ,အဝိ (၆)။

(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား သဟ,နိ,ဝိပ္ပ,တ္ထိ,အဝိ (၅)။

(ဂ) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ,စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ,နိ, တ္ထိ,အဝိ (၄)။

၃။ (က) တုမှေ့ အရ သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်, ဝေဒနာသည် နိဿာမေထ အရ သညာအား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-သဟ,ည,နိ,သံ,က္က,တ္ထိ,အဝိ (၇)။

(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား သဟ,နိ,ဝိပ္ပ,က္က,တ္ထိ,အဝိ (၆)။

(ဂ) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ,နိ,က္က,တ္ထိ, အဝိ (၅)။

၄။ (က) တုမှေ့ အရ ဝိညာဉ်,ဝေဒနာ,သညာသည် နိဿာမေထ အရ သင်္ခါရက္ခန္ဓာအား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-သဟ,ည,နိ,သံ,တ္ထိ,အဝိ (၆)။

(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား သဟ,နိ,ဝိပ္ပ,တ္ထိ,အဝိ (၅)။

(ဂ) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ,နိ,တ္ထိ,အဝိ (၄)။

ဒုက ၆–ငါရ

၁။ (က) တုမှေ့ အရ ဝေဒနာသညာသည် နိဿာမေထအရ သင်္ခါရ ဝိညာဉ်အား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-သဟ, ည, နိ, ဝိပ္ပ, တ္ထိ, အဝိ (၆)။

(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား သဟ, နိ, ဝိပ္ပ, တ္ထိ, အဝိ (၅)။

(ဂ) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ,နိ,တ္ထိ,အဝိ (၄)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (က) တုဇမှ အရ ဝေဒနာ သင်္ခါရသည် နိဿာမေထ အရ သညာ၊ ဝိညာဉ်အား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-သဟ, ည, နိ, ဣ, ဈာ, သံ, ထွိ, အဝိ (၈)
(ခ) စိတ္တဇရုပ်အား သဟ, နိ, ဣ, ဈာ, ဝိပ္ပ, ထွိ, အဝိ(၇)
(ဂ) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် တို့အား သဟ, နိ, ဣ, ဈာ, ထွိ, အဝိ (၆)

၃။ (က) တုမှအရ ဝေဒနာ ဝိညာဉ်သည် နိဿာမေထအရ သညာ၊ သင်္ခါရအား သဟပြု၏။ (၃-ချက်လုံး ပြိုင်ပုံ ၂-နံပါတ်နှင့်တူ၏။)

၄။ (က) တုမှ အရ သညာ, သင်္ခါရသည် နိဿာမေထအရ ဝေဒနာ, ဝိညာဉ်အား သဟပြု၏။ (၃-ချက်လုံး ပြိုင်ပုံ ၁-နံပါတ်နှင့်တူ၏။)

၅။ (က) တုမှ အရ သညာ, ဝိညာဉ်သည် နိဿာမေထအရ ဝေဒနာ, သင်္ခါရအား သဟပြု၏။ (၃-ချက်လုံး ပြိုင်ပုံ ၁-နံပါတ်နှင့်တူ၏။)

၆။ (က) တုမှ အရ သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်သည် နိဿာမေထအရ ဝေဒနာ သညာအား သဟပြု၏။ (၃-ချက်လုံး ပြိုင်ပုံ ၂-နံပါတ်နှင့်တူ၏။)

အဓမ္မော နိရယံ နေတိ၊ ဓမ္မော ပါပေတိ သုဂတိံ။ (ဋ္ဌ-ဂ၁)

အဓမ္မောအရ အကုသိုလ် ဒွါဒသဥ္စရှိသော လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ဟိတ်သုံးပါး ပစ္စည်းတရားသည် နေတိအရ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂၊ ဟိတ်သုံးပါးကြဉ် စေတသိက် ၂၇၊ (တစ်နည်း-စေတသိက် ၂၄) သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့အား သဟပြု၏။

[မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ ဟိတ်သုံးပါး ကြဉ်သော်လည်း စေတသိက် အရေအတွက် မလျော့ရာဝယ် ထိုဟိတ်သုံးပါးသည် တစ်ပါးပစ္စည်းဖြစ်ခိုက် ကျန်ဟိတ်များ ပစ္စယုပ္ပန် ဘက်တွင် ဝင်လှည့်စီ ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် စေတသိက် ၂၇ - အရေအတွက် မလျော့ပါ။]

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်-ဟေ, သဟ, ည, နိ, ယံ, တ္ထိ, အဝိ (၇)။
သဟိတ် စိတ္တဇရုပ်တို့အား ဟေ, သဟ, နိ, ဝိပ္ပ, တ္ထိ, အဝိ (၆)။
အကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာ စိတ္တဇ ရုပ်တို့အား ဟေ, သဟ, နိ, တ္ထိ, အဝိ (၅)။
နိရယံ နေတိ၌ နေတိအရ အကုသိုလ် စေတနာသည် နိရယံ အရ အဟိတ် ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်တို့အား နာနာက္ခဏိက ကမ္မ ပြု၏။
ပြိုင်-နာနာက္ခဏိကကမ္မ ပကတူပနိဿယ (၂)။

[အမှာ။ ။ကတ္တား, ကံစသော ကာရက၊ ဟိတ်, သမ္ဗန် စသော အကာရကတို့နှင့်ကြိယာပုဒ်တို့ကိုပစ္စည်းပြိုင်လျှင် ယေဘုယျအားဖြင့် ကာရက အကာရကတို့က ပစ္စည်း, ကြိယာ ပုဒ်တို့က ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်၏။ ဤ၌ကား-နေတိ ကြိယာကား ပစ္စည်း နိရယံ ဟူသော ကံကား ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်နေသည်။]

ဓမ္မော ပါပေတိ၌ ဓမ္မောအရ ကုသိုလ်ဟိတ် ၃-ပါးသည် ပါပေတိ အရ လောကီ ကုသိုလ်စိတ် ဟိတ် ၃-ပါးကြဉ် စေတသိက်-၃၈ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာအား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-ဟေ, မိ, သဟ, ည, နိ, က္လ, မဂ္ဂ, သံ, တ္ထိ, အဝိ (၁၀)။
စိတ္တဇရုပ်တို့အား ဟေ မိ သဟ နိ က္လ မဂ္ဂ ဝိပ္ပ တ္ထိ အဝိ (၉)။
သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ စိတ္တဇရုပ် တို့အား ဟေ မိ သဟ နိ က္လ မဂ္ဂ တ္ထိ အဝိ (၈)။
ပါပေတိ သုဂတိံ၌ ပါပေတိ အရ ကုသိုလ်စေတနာသည် သုဂတိ အရ သုဂတိပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်တို့အား နာနာက္ခဏိက ကမ္မ ပြု၏။
ပြိုင်-နာနာက္ခဏိက ကမ္မ ပကတူပနိဿယ (၂)။

[ဤ၌လည်း ကြိယာသည် ပစ္စည်းဖြစ်နေသည်။ ထို့ပြင် နိရယံနေတိ သုဂတိံ ပါပေတိတို့၌ ကံနှင့်ကြိယာဖြစ်သော်လည်း အာရမ္မဏမျိုး မပြိုင်ရဘဲ နာနာက္ခဏိက ကမ္မမျိုး ပြိုင်ရသည်ကို သတိပြုပါ။]

ဝစ္စည်း ဝစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ။ ။'အဓမ္မောနေတိ' ၌ 'အဓမ္မော' အရ လောဘဟိတ်သည် ပစ္စည်း၊ လောဘမူစိတ် ၈-ခု၊ အညာသမာန်း

http://www.dhammadownload.com

စေတသိက် ၁၃၊ အကုသလသာဓာရဏစေတသိက် ၄၊ ဒိဋ္ဌိ မာန ထိန မိဒ္ဓ စုစုပေါင်း စေတသိက် ၂၁၊ လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့် ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်တရားတို့သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်၏။ (ဤကား အပေါင်းသာမည)

အစိတ်ဝစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ပုံ။ ။လောဘဟိတ်သည် ပစ္စည်း, လောဘမူ ပထမစိတ်, အညသမန်းစေတသိက် ၁၃, အကုသလသာဓာရဏ စေတသိက် ၄, ဒိဋ္ဌိ၊ ပေါင်းစေတသိက် ၁၈ လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်၏။ (ကြွင်းသော လောဘမူစိတ်တို့၌ လည်း စေတသိက် အယှဉ်ကိုရှု၍ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ဟန်ကို သိပါ။)

ဒေါသဟိတ်သည် ပစ္စည်း၊ ပီတိကြဉ် အညသမန်း စေတသိက် ၁၂၊ အကုသလသာဓာရဏ စေတသိက် ၄၊ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စပေါင်း စေတသိက် ၁၉၊ ဒေါသမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်၏။

မောဟစိတ်သည် ပစ္စည်း၊ အကုသိုလ်စိတ် ဒွါဒသ, မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဆဗ္ဗီသ, အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကြောင့်ဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်တို့ သည် ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ကုန်၏။ (အစိတ် အစိတ် ဖြစ်ပုံကိုလည်း သိပါ။)

ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ သလယန္တိ။ (ဋ္ဌ-၈၁)

'ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ' အရ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စည်းတရားသည် 'သလယန္တိ' အ မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (ပြိုင်-မရှိ)။

(တစ်နည်း) ပကတူ ပြု၏။ (ပြိုင်မရှိ)

ထို အကုသိုလ်ပစ္စည်းတရားသည် သလယန္တိအရ မဟဂ္ဂုတ်, လော-ကုတ္တရာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား ပကတူ ပြု၏။ (ပြိုင်မရှိ)။

ဤအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာအရ ကုသလာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ 'ကု' အရ အကုသိုလ်ပစ္စည်း တရားသည် 'သလာ' အရ မဟာကုသိုလ် ပစ္စယုပ္ပန်

http://www.dhammadownload.com

တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (တစ်နည်း) ပကတူ ပြု၏။ ထို 'ကု' အရ အကုသိုလ်သည် 'သလာ' အရ မဟဂ္ဂုတ်, လောကုတ္တရာ ကုသိုလ်တို့အား ပကတူ ပြု၏။

ကုသေ လုနန္တိ။ (၄-၁၀)

(ကုသေအရ အကုသိုလ်ပစ္စည်းယူ၍ လုနန္တိအရ ကုသိုလ်ပစ္စယုပ္ပန် ယူပြီးလျှင် ရှေးဆိုအပ်ပြီးအတိုင်း ပြိုင်ပုံကိုသိပါ။

ဤသံဝဏ္ဏနာအရ ကုသလာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၌ ကုသ အရ အကုသိုလ်ယူ၍ 'လာ' အရ ကုသိုလ်ယူပြီးလျှင် ပြိုင်ပုံကို, ကုသေ လုနန္တိ, အတိုင်းသိပါ။)

ကုစ္ဆိတာနံ သာနတော။ (၄-၁၁)

'ကုစ္ဆိတာနံ' အရ အကုသိုလ်ပစ္စည်းတရားသည် 'သာနတော' အရ ဉာဏ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (တစ်နည်း) ပကတူ ပြု၏။

ကုသေန လတဗ္ဗာ။ (၄-၁၂)

'ကုသေန' အရ ဉာဏ်သည် 'လာတဗ္ဗာ' အရ ကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ မို၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သုံ၊ ဏ္ဍိ၊ အဝိ (၁၀)

(ဤ သံဝဏ္ဏနာအရ ကုသလာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ 'ဏ္ဍိ' အရ အကုသိုလ် ပစ္စည်းယူ၍ 'သ' အရ ဉာဏ်ပစ္စယုပ္ပန် ယူပြီးလျှင် တစ်ချက်၊ 'ကုသ' အရ ဉာဏ်ပစ္စည်းယူ၍ 'လာ' အရ ကုသိုလ်ဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန်ယူပြီး တစ်ချက်တို့ကို သံဝဏ္ဏနာက ပြိုင်ခဲ့သည့်အတိုင်း နည်းမှီ ပြိုင်ပါ။)

သံဝဏ္ဏနာ 'လာတဗ္ဗာ' နှင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ 'လာ' အရ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ယူခဲ့သော် ထို ကုသေနအရ (ကုသ-အရ) ဉာဏ်သည် 'လာတဗ္ဗာ' အရ 'လာ' အရ ဉာဏဝိပ္ပယုတ် ကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပဏတူ...ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း)'ကုသေန' အရ သဒ္ဓါဒိပဉ္စက (သဒ္ဓါ-ဝီရိယ-သတိ-သမာဓိ-ပညာ) တရားသည် 'လာတဗ္ဗာ' အရ ကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမက္ခန္ဓာအား သဟ....ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ က္က၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ သဝိ(၁၀)။

(သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ကုသလာဒ္ဓိလိည်း ကုသ အရ-လာ အရ တို့ကို ဤနည်းအတိုင်းကောက်၍ ပြိုင်။)

[အမှာ။ ။သဟဇာတပစ္စည်းမျိုး ပြိုင်ရာ၌....

၁။ နာမ်အချင်းချင်း။
၂။ ရုပ်နှင့် နာမ်။
၃။ နာမ်နှင့် ရုပ်နာမ်။
ဤသုံးချက်တို့ကို ပြိုင်နိုင်သည်။

နာမ်အချင်းချင်းပြိုင်ရာ၌ (နာမ်ကပစ္စည်း, နာမ်က ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ရာ၌) ည, သံ, ရှ်၍ ဝိပ္ပမရ။ နာမ်နှင့် စိတ္တဇရုပ်ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ရာ၌ ဝိပ္ပရ၍ ည, သံ, မရ၊ နာမ်နှင့် နာမ်စိတ္တဇရုပ် ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ရာ၌ (အတိုအကျဆိုလျှင်) ည, သံ, ဝိပ္ပ သုံးခုလုံးမရ။]

သဗ္ဗာပိ အာရမ္မဏရသံ ဝေဒယန္တိ အနုဘဝန္တီတိ ဝေဒနာ။
(ဠ-၈၄)

အာရမ္မဏမှသံ အရ ရူပါရုံစသော အာရုံ ၆-ပါး ပစ္စည်းတရားသည် ဝေဒယန္တိ အနုဘဝန္တိ အရ ဝေဒနာစေတသိက် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ အာရမ္မဏ အဓိပတိ နိဿယ ဥပနိဿယ ပုရေဇာတ ဝိပ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတ (၈)။

(တစ်နည်း) အာရမ္မဏ ရသံ အရ ပစ္စုပ္ပန် ပဉ္စာရုံသည် ဝေဒယန္တိ အနုဘဝန္တိ အရ ဝေဒနာအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်-အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အတ္ထိ အဝိဂတ (၄)။ (တစ်နည်း) ဓိ-ဥပ ထည့်၍(၆)။ (အလေးအမြတ်ပြုလျှင် (၆) ပစ္စည်း၊ မပြုလျှင် (၄) ပစ္စည်း။)

သဗ္ဗာပိဟူသော ကတ္တားအရ ဝေဒနာသည် ဝေဒယန္တိ အနုဘဝန္တိ အရ ဝေဒနာကြည့် ဝေဒနာသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

F23A

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်-ယထာရုဟ သဟ-ည နီ-ဝိပါ-က္က-ဈာ-သံ-တ္ထိ-အဝိ (၉)။
အညမည ဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာ ကုသလာနံ ပါကာတိ ဝိပါကာ။
(ဋ္ဌ-၈၄)

ကုသလာ ကုသလာနံ အရ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံ စေတနာသည် ပါကာ အရ ဝိပါက်စိတ် ဆတ္တိံသ စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား နာနာက္ခဏိကကမ္မ ပြု၏။

ပြိုင်-နာနက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပနိဿယ (၂)။
(တစ်နည်း) အနန္တရ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရုဟ အနန္တရ သမနန္တရ ဥပနိဿယကမ္မ နတ္ထိ ဝိဂတ (၆)။
(တစ်နည်း) ကုသလာ ကုသလာနံ အရ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ပါကာ အရ ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကတူ ပြု၏။

အစိတ်အစိတ်ပြိုင်ပုံ

၁။ ကုသလာ ကုသလာနံ အရ ဒုဗ္ဗလဖြစ်သော ကာမ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာသည် ပါကာအရ ကာမဝိပါက် တေဝီသ နာမက္ခန္ဓာအား နာနာက္ခဏိက ကမ္မပြု၏။

၂။ ကုသလာ ကုသလာနံအရ ဗလဝ ဖြစ်သော လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာသည် ပါကာ အရ လောကီ ဝိပါက်, ဗာတ္တိံသ နာမက္ခန္ဓာအား ပကတူ ပြု၏။
ပြိုင်-နာနာက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပ နိဿယ (၂)။

၃။ ကုသလာ ကုသလာနံ အရ မဂ်စိတ် ၄-ခုဥ္စရှိသော စေတနာသည် ပါကာ အရ မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ် အား အနန္တရ ပြု၏။
ပြိုင်-အနန္တရ သမနန္တရ ဥပနိဿယ ကမ္မ နတ္ထိ ဝိဂတ (၆)။

(ဝိပါကာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဝိအရ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ပမ္မည်း တရားတို့ကိုယူ၍ 'ပါကာ' အရ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ပစ္စယုပ္ပန် တရားတို့ကို ယူပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။)

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတေန
ကမ္မုနာ အာဒိန္နာ ဖလဘာဝေန ဂဟိတာတိ ဥပါဒိန္နာ။
(ဠ-ဂ၄)

၁။ ဥပေတေန ကမ္မုနာအရ လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာသည် တဏှာဒိဋ္ဌိဟိအရ တဏှာဒိဋ္ဌိ စေတသိက်အား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်-အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, ဥပနိဿယ (၃)။

၂။ ဥပေတေန ကမ္မုနာအရ အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်စေတနာသည် အာဒိန္နာဖလ ဘာဝေန ဂဟိတာ အရ လောကီဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား နာနာက္ခဏိက ကမ္မပြု၏။

ပြိုင်-ယံထာရဟ နာနာက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပနိဿယ (၂)။

အစိတ်အစိတ်ပြိုင်ပုံ

၁။ ကမ္မုနာအရ ဖလဝဖြစ်သော လောကီကု-အကု စေတနာသည် အာဒိန္နအရ (အာဒိန္နာ၌ တ-ပစ္စည်းအရ) လောကီ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာအား နာနာက္ခဏိက ကမ္မပြု၏။

ပြိုင်-နာနာက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပနိဿယ (၂)။

၂။ ကမ္မုနာ အရ ဗလဝ ဒုဗ္ဗလပြုဖြစ်သော လောကီကု-အကု စေတနာသည် အာဒိန္န အရ ကမ္မဇရုပ် ဝိသ အား နာနာက္ခ-ဏိက ကမ္မ ပြု၏။

၃။ ကမ္မုနာအရ ဒုဗ္ဗလဖြစ်သော ကာမကု-အကု စေတနာသည် အာဒိန္နာအရ ကာမဝိပါက် တေဝိသ နာမက္ခန္ဓာ အား နာ-နာက္ခဏိက ကမ္မ ပြု၏။

(ဥပါဒိန္နာ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ 'ဥပ' အရ အထက်ပါ ပစ္စည်း တရားတို့ကိုယူ၍ 'အာဒိန္နာ' အရ အထက်ပါ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ယူပြီး ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။)

ဥပါဒါနာနံ+ဟိတာတိ=ဥပါဒါနိယာ။ (ဠ-ဂ၅)

http://www.dhammadownload.com

ဟိတာ အရ လောကီစိတ် ၈၁, စေတသိက် ၅၂, ရုပ် ၂၈, ပစ္စည်းတရားသည် ဥပါဒါနှာန်အရ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ ဟူသော ဥပါဒါန်တရား ၂-ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ဖြိုင်-ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

(ဥပါဒါနိယာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း ဗာဟျတ္ထ 'ဣယ' ပစ္စည်းအရ ယခင်အထက်ပါ ပစ္စည်းတရားယူ၍ အန္တတ္ထ 'ဥပါဒါန' ပုဒ်အရ အထက်ပါ ပစ္စယုပ္ပန်တရားယူပြီးလျှင် ယခင် အထက်ပါအတိုင်းဖြိုင်ပါ။)

သံကိလေသေတီတိ သံကိလေသော။ (၄-၈၅)

ပါဠသေ သယောသဘာဝေါ ဟူသော အနိယမကတ္တားပုဒ် အရ ကိလေသ တရားကိုယ် ၁၀-ပါးသည် သံကိလေသေတိဟူသော ကြိယာအရ တကွဖြစ်ဖက် အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟပြု၏။

ဖြိုင်-ယထာရဟ-သဟ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ သံ၊ မဂ္ဂ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

သံကိလေသေတိဟူသော ကြိယာ်အရ ကိလေသာ ၁၀-ပါးသည် စိတ္တံ ဟူသော ပါဠသေသ ကံပုဒ်အရ အကုသိုလ်စိတ်အား သဟ ပြု၏။

ဖြိုင်-ယခင် (၈)။

(တစ်နည်း) ပုဂ္ဂလံဟူသော ပါဠသေသကံပုဒ်အရ အကုသိုလ် ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ဖြိုင်-ဟေ၊ သဟ၊ နိ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

(တစ်နည်း) ထိုစိတ္တကံပုဒ်အရ အကုသိုလ်စိတ်သည် သံကိလေသေတိ အရ ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀-ပါးအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ဖြိုင်-အာ ဓိ ဥပ (၃)။

ပုဂ္ဂလံ ကံပုဒ်အရ ပစ္စုပ္ပန် နိပ္ဖန္နရုပ် အဋ္ဌာရသသည် သံကိလေသေတိ အရ ကိလေသာ ၁၀-ပါးအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ဖြိုင်-ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

သံကိလေသေန ယမန္နာ ဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ။ (၈၅)

http://www.dhammadownload.com

သံကိလေသအရ ကိလေသာတရားကိုယ် ၁၀-ပါးသည် သမန္နာဂတာ အရ သံကိလိဋ္ဌာအရ အကုသိုလ်ဒွါဒသ စေတသိက် သတ္တဝီသအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ-ဟေ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

အစိတ်အစိတ်ပြိုင်ပုံ

၁။ သံကိလေသာအရ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟသည် သမန္နာဂတာ အရ အကုသိုလ်ဒွါဒသ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ-သဟ-ည-နိ-သံ-တ္ထိ-အဝိ (၇)။

၂။ သံကိလေသအရ ဒိဋ္ဌိသည် သမန္နာဂတာအရ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-သဟ-ည-နိ-မဂ္ဂ-သံ-တ္ထိ-အဝိ (၇)။

၃။ သံကိလေသအရ ကြွင်းသော မာန, ဝိစိကိစ္ဆာ, ထိန, ဥဒ္ဓစ္စ, အဟိရိက, အနောတ္တပ္ပ ဟူသော ကိလေသာ ၆-ပါးသည် သမန္နာဂတာအရ အကုသိုလ်ဒွါဒသစိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟပြု၏။

ပြိုင်-သဟ-ည-နိ-သံ-တ္ထိ-အဝိ (၆)။

သံကိလေသံ အရဟန္တိ၊ သံကိလေသေ ဝါ နိယုတ္တာတိ သံကိလေသိကာ- (ဋ္ဌ-၈၅)

အရဟန္တိနှင့် နိယုတ္တာပုဒ် အရ လောကီစိတ် ၈၁, စေတသိက် ၅၂, ရုပ် ၂၈ သည် သံကိလေသံအရ ကိလေသာတရား ကိုယ် ၁၀-ပါးအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ-အာ-ဓိ-နိ-ဥပ-ပု-ဝိပ္ပ-တ္ထိ-အဝိ (၈)။

သံကိလေသ ဟူသော် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း- ဗာဟျတ္ထကာက ပစ္စည်းအရ အထက်ပါ ပစ္စည်းတရားများကို ယူ၍ အန္တတ္ထ သံကိလေသ ပုဒ်အရ အထက်ပါပစ္စယုပ္ပန် တရားများကို ယူပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။

အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဋ္ဌ-၈၅)

http://www.dhammadownload.com

၁။ အတ္ထော အရ အနက် တည်းဟူသော အာရုံပစ္စည်း တရားသည်, (တစ်နည်း) ဓမ္မာရုံ ပစ္စည်းတရားသည် ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဝိဒ ဓာတ်အရ သတိ ဝီရိယဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်-အာ မိ ဥပ (၃)။
(တစ်နည်း) အာ ပု တ္ထိ အဝိ (၄)။
(တစ်နည်း) အာ မိ ဥပ ပု တ္ထိ အဝိ (၆)။

၂။ အတ္ထောအရ (ယခင်) ပစ္စည်းတရားသည် ပဏ္ဍိတေန ဟူသော ပါဌသေသ ကတ္တားပုဒ်အရ (ယခင်) ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏပြု၏။ (ပြိုင်-ယခင်ပစ္စည်းများ)။

၃။ ဗာဟျတ္ထ 'တဗ္ဗ' ပစ္စည်းအရ အနက်ဟူသော အာရုံ ဝါ-ဓမ္မာရုံသည် အန္တတ္ထ 'ဝိဒ' ဓာတ်အရ ဉာဏ်အား ဝါ-ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (ပြိုင်-ယခင် ပစ္စည်းများ)။

၄။ တဗ္ဗပစ္စည်းအရ (ယခင်) ပစ္စည်းတရားသည် ပဏ္ဍိတေန အရ (ယခင်) ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား အာရမ္မဏပြု၏။ (ပြိုင်-ယခင် ပစ္စည်းများ)။

၅။ ပဏ္ဍိတေနအရ ဉာဏ်သည် ဝိဒဓာတ်ပြုအရ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ မိ သဟ ည နိ ဣ မဂ္ဂ သံ တ္ထိ အဝိ (၁၀)။

၆။ ဝိဒဓာတ်အရ ဉာဏ်သည် ပဏ္ဍိတေန အရ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။ (ပြိုင်-ယခင် ၁၀)။

စိတ္တဇရုပ်အား ယခင် ၁၀ တွင် ည,သံကြဉ် ဝိပ္ပထည့် (၉)။
(အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော တွေ့တိုင်း ဤနည်းမှီ ပြိုင်)။

သဟဝိတက္ကေန သဝိတက္ကာ၊ သဟဝိစာရေန သဝိစာရာ။ (၄-၅)

ဝိတက္ကေနအရ ဝိတက်သည် သဝိတက္ကာအရ - သဟနှင့် ယေဓမ္မာ ဟူသော အညပုဒ် ဝတ္တန္တိ ဟူသော ပါဌသေသအရ သဝိတက္ကစိတ် ၅၅, ဝိတက်ကြဉ်စေ ၅၁ အား သဟ ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်-သဟ ညနိ ဗျာ မဂ္ဂ သံ တ္တိ အဝိ (၈)။

ဝိစာရေနအရ ဝိစာရသည် သဝိစာရအရ သဟနှင့် ယေဝမ္မာ ဟူသော အညပုဒ် ဝတ္တန္တိ ဟူသော ပါဌသေသအရ ဝိစာရကြဉ်သော သမ္ပယုတ္တနာမက္ခန္ဓာအား သဟ ပြ၏။

ပြိုင်-သဟ ညနိ ဗျာ သံ တ္တိ အဝိ (၇)။

သဝိတက္ကာ,သဝိစာရာ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာတဗ္ဗ၌လည်း ဝိတက္ကာ-ဝိစာရာတို့အရ အထက်ပါ ပစ္စည်းတရားများကိုယူ၍ သ-အရ အထက်ပါ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကိုယူပြီးလျှင် ယခင် အထက်ပါအတိုင်းပြိုင်ပါ။

ဝိစာရေဝ မတ္တာ ပမာဏံ ဧတေသန္တိ ဝိစာရမတ္တာ။ (၄-၈၅)

ဝိစာရမတ္တာအရ ဝိစာရ စေတသိက်သည် ဧတေသံ ဟူသော အညပုဒ်အရ ဒုတိယဈာန်စိတ် ၁၁,ဝိတက်ဝိစာရကြဉ် စေတသိက် ၃၆, (လောကီ, လောကုတ္တရာ ဈာန်နှစ်ပါးအတွက်) ဝိတက်, ဝိစာရကြဉ် စေတသိက် ၃၃ (လောကီဈာန်အတွက်) သဝိတက္ကစိတ် ၅၅ ခု၌ရှိသော ဝိတက်စေတသိက် ၅၅ ခုတို့အား သဟ ပြ၏။

ပြိုင်-သဟ ညနိ ဗျာ သံ တ္တိ အဝိ (၇)။

ပီတိယာ သဟ ဂေုပ္ပါဒါဒိဘာဝံ ဂတာတိ ပီတိသဟဂတာ။ (၄-၈၅)

ပီတိယာအရ ပီတိသည် သဟဂတာအရ ပီတိသဟဂုဏ်စိတ် ၅၁၊ ပီတိ, ဒေါသ, ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ, ဝိစိကိစ္ဆာကြဉ်စေ ၄၆ အား သဟ ပြ၏။ (ပြိုင်-ယခင် ၇)။

ပီတိသဟဂတာဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း ပီတိအရ သဟဂတအရ တို့ကို ယခင်အတိုင်းကောက်၍ ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။
ပီတိသမ္ပယုတ္တာတိ အတ္ထော (၄-၈၅)၌လည်း ပီတိအရ သမ္ပယုတ္တအရ တို့ကို ပီတိသဟဂတာအတိုင်းကောက်၍ ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။

သော ဟိ ပထမံ နိဗ္ဗာနံ ဒဿနတော "ဒဿန"န္တိ ဝုတ္တော။ (၄-၈၅)

နိဗ္ဗာနံအရ နိဗ္ဗာန်သည် သော ပုဒ်၊ ဒဿနတော ပုဒ်၊ ဒဿနန္တိ ဗုတ္တော ပုဒ်တို့အရ သောတာပတ္တိမဂ်အား အာရမ္မဏ ပြ၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်-အာ၊ ဓိ၊ ဉပ (၃)။

သောအရ သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်သည် ဒဿနတော အရ တကွဖြစ်ဘက် သောတာပတ္တိမဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ညှ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တိ၊ အဝိ (၁၀)။

ဂေါတြဘု ပန ကိဉ္စာပိ ပဌမတရံ ပဿတိ။ (ဋ္ဌ-၈၅)။

ဂေါတြဘု အရ ဂေါတြဘုဉာဏ်သည် ပဿတိ အရ တကွဖြစ်ဘက် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။ (ပြိုင်-ယခင် ၁၀)။

ဟတ္ထိက္ခန္ဓဂတံ ရာဇာနံ ဒိသွာပိ။ (ဋ္ဌ-၈၅)

ရာဇာနံအရ မင်းတည်းဟူသော ဝါ မင်းနှင့်ရှိသော ပစ္စုပ္ပန် ရူပါရုံသည် ဒိသွာ၏ ကရိုဏ်းဖြစ်သော ပါဌ်သေသ စက္ခုဝိညာဏေနအရ စက္ခုဝိညာဉ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်-အာ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

ဒိသွာ၏ကရိုဏ်းကို စက္ခုဝိညာဏေန ထည့်၊ ဒိသွာ၏ကတ္တား ပုရိသော အရ ကျေးဇူးပြုရာ၌လည်း ဤနည်းတူပြိုင်ပါ။ ရာဇာနံနှင့် ဒိသွာကိုလည်း ဤနည်းတူ ပြိုင်ပါ။

တဒ္ဓိ ဉာဏံ မဂ္ဂဿ အာဝဇ္ဇန ဋ္ဌာနေတိဋ္ဌတိ။ (ဋ္ဌ-၈၆)

တံ ဉာဏံအရ ဂေါတြဘုဉာဏ်သည် ဝါ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်သော ဂေါတြဘုသည် မဂ္ဂဿ အရ သောတာပတ္တိမဂ်အား အနန္တရ ပြု၏။

ပြိုင်-အနန်၊ သမနန်၊ ဉပ၊ အာသေ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၆)။

သေသ မဂ္ဂတ္တယဉ္စ ပဌမ မဂ္ဂေနဒိဋ္ဌသစ္စ ယေဝ ဓမ္မေ ဘာဝနာဝသေန ဉပ္ပဇ္ဇတိ။ (ဋ္ဌ-၈၆)

၁။ ဒိဋ္ဌသစ္စေအရ နိဗ္ဗာန်သည် ပဌမ မဂ္ဂေန အရ သောတာပတ္တိမဂ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်-အာ၊ ဓိ၊ ဉပ (၃)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ သေသ မဂ္ဂတ္တယံ အရ အထက် မဂ် ၃-ပါးသည် ဥပ္ပန္နတိ အရ မိမိ မဂ်ဆိုင်ရာ သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ၊ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ကံ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၁)။

၃။ ပဌမ မဂ္ဂေန အရ သောတာပတ္တိမဂ်သည် သေသ မဂ္ဂတ္တယံ အရ အထက်မဂ် သုံးခုအား ပကတူ ပြု၏။

တတိယ ပဒံ ဥဘယပဋိက္ခေပဝသေန ဝုတ္တံ။ (ဋ္ဌ-ဂ၄,ဂ၆)

၁။ ပါဠိသေသ ဘဂဝတာ ကတ္တား အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဝုတ္တံဋ္ဌိ အန္တတ္ထ ဝစနတ်အရ ဉာဏ်ကြည် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ ကံ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၀)။

၂။ ဝုတ္တံဋ္ဌိ ဝစနတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဘဂဝတာ အရ ဉာဏ် ကြည်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။ (ပြိုင်-ယခင် ၁၀)။

၃။ ဘဂဝတာ အရ (ယခင် စိတ္တုပ္ပါဒ်နှင့်) စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ ယခင် (၁၀) နှင့် ဝိပ္ပ ထည့် (၁၁)။

၄။ ဘဂဝတာ အရ စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယခင် ၁၁ တွင် ည၊ သံ၊ ကြည် (၉)။

၅။ တတိယ ပဒံ အရ နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဝုတ္တံဋ္ဌိ ဝစနတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်အား ဝါ-ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

၆။ တတိယ ပဒံ အရ ဒေသေတဗ္ဗ ဓမ္မာရုံသည် ဝုတ္တံဋ္ဌိ ဝစနတ် အရ (ယခင် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား) အာရမ္မဏ ပြု၏။

 ပြိုင်-အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ဝုတ္တံဝ္ဓ အန္တတ္ထ, ဝစခါတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဗာဟုလ္လတ တ, ပစ္စည်းအရ ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒသဒ္ဒရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယခင် ၁၀ တွင် ညာ၊ သံ ကြဉ် ဝိပ္ပ ထည့် (၉)။

၈။ ဝုတ္တံဝ္ဓ တ ပစ္စည်းအရ နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါ ယူ၍ ထိုနာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် ဝစခါတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

၉။ တတိယ ပဒ် ပုဒ်အရကိုလည်း ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒ ယူပြီးလျှင် ဝုတ္တံဝ္ဓ ဝစခါတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် တတိယ ပဒံ အရ ထို ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒရုပ်အား သဟ ပြု၏။ ပြိုင် ယခင် (၉)။

တစ်ပါးသော ဤကဲ့သို့သော အာရဒ္ဓ၊ ကထိတ၊ ဒေသိတ၊ ပကာသိတ စသည်ရှိရာ၌လည်း ဤနည်းမှီပြိုင်ပါ။

ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဟေတု ဧတေသန္တိ ဒဿနေန မဟာတဗ္ဗ ဟေတုကာ။ (၄-၈၆)

၁။ ပဟာတဗ္ဗာ အရ အကုသိုလ်ဟိတ် သုံးပါးသည် ဒဿနေန အရ သောတာပတ္တိမဂ်အား ပကတူ ပြု၏။

၂။ ဟေတု အရ လောဘ, ဒေါသ, မောဟ, ဟိတ် ၃-ပါးသည် ဧတေသံ အရ ဥဒ္ဒစ္စ သဟဂုတ် စိတ်နှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ သဟဂုတ်စိတ်၌ မောဟကြဉ်သော အကုသိုလ် ၁၁ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

ကမ္မ ကိလေသေဟိ အာစိယတီတိ အာစသော။ (၄-၈၆)

၁။ ကမ္မ အရ အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာ ကံပစ္စည်းတရားသည် အာစိယတိ အရ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား နာနာက္ခဏိက ကမ္မ ပြု၏။

ပြိုင်-နာနာက္ခဏိက ကမ္မ၊ ပကတူပနိဿယ (၂)။

၂။ ကိလေသေဟိ အရ လောဘ စသော ကိလေသာတရားကိုယ် ဆယ်ပါးသည် အာစိယတိ အရ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား ပကတူ ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

တဿ ကာရဏံ ဟုတွာ နိပ္ပါဒနဘာဝေန ။ပ။ ဂမေန္တိတိပိ အာစယ
ဂါမိနော။ (ဋ္ဌ-ဂဋ)

အာစယဂါမိနော အရ အတိတ်ဖြစ်သော စေတနာကံသည် တံအာစယံ
အရ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်အား နာနာက္ခဏိက ကမ္မ ပြ၏။

ပြိုင်-နာနာက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပ နိဿယ။ (၂)။

ဂစ္ဆန္တိအရ ဂမေန္တိ အရ ယခင်ပစ္စည်းယူ၍ အာစယအရ ယခင် ပစ္စယုပ္ပန်
ယူ၍လည်း ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။

အာစယ ဂါမိနော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း ဂါမိနောအရ ယခင်ပစ္စည်း,
အာစယ အရ ယခင် ပစ္စယုပ္ပန်ယူ၍ ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။

အပစယံ ဂစ္ဆန္တီတိ အပစယဂါမိနော။ (ဋ္ဌ-ဂဋ)

အပစယအရ နိဗ္ဗာန်သည် ဂစ္ဆန္တိအရ မဂ္ဂစိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြ၏။
ပြိုင်-အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)။

အပစယဂါမိနော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း အပစယအရ ယခင်ပစ္စည်း
ဂါမိနောအရ ယခင် ပစ္စယုပ္ပန်ယူ၍ ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။

တီသု သိက္ခာသု ဇာတာတိ သေက္ခာ။ (ဋ္ဌ-ဂဋ)

၁။ တီသု သိက္ခာသု အရ မဂ္ဂင် ၈-ပါး ပစ္စည်းတရားသည် ဇာတာအရ
မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ ပြ၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ည၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊
အဝိ (၁၁)။

တီသု သိက္ခာသုအရ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-သမ္မာသင်္ကပ္ပ စသော သိက္ခာသုံးပါး
ပစ္စည်းတရားသည် ဇာတာအရ အောက်ဖိုလ်သုံးခု သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်
ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ....ပြ၏။ ပြိုင် [ယခင် ၁၁ တွင် ဝိပါ ထည့်၍
(၁၂)။]

၂။ သိက္ခာသု အရ အဓိသီလသိက္ခာဟူသော သမ္မာဝါစာ, သမ္မာ-
ကမ္မန္တ, သမ္မာအာဇီဝကို ယူ၍ လည်းကောင်း,

၃။ အဓိပညာ သိက္ခာ ဟူသော သမ္မာဒိဋ္ဌိ, သမ္မာသင်္ကပ္ပကို ယူ၍ လည်း
ကောင်း,

http://www.dhammadownload.com

၄။ အဓိစိတ္တ သိက္ခာဟူသော သမ္မာဝါယာမ, သမ္မာသတိ, သမ္မာသမာဓိ ကို ယူ၍ လည်းကောင်း,

ဇာတာအရ အသီးသီး သိက္ခာ ၃-ပါးနှင့်ယှဉ်သော သမ္ပယုတ္တနာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားကိုယူ၍ ပြိုင်ပါ။

သေက္ခာ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း အနန္တတ္တ သိက္ခာပုဒ်အရ ယခင် ပစ္စည်းများကိုယူ၍ ဗာဟုလ္လတ္ထ'ဏ'ပစ္စည်းအရ ယခင် ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ယူပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။

သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ ဧတေတိပိ သေက္ခာ။ (ဋ္ဌ-၇၆)

ဧတေ အရ အရဟတ္တဖိုလ်ကြဉ် လောကုတ္တရာစိတ် ၇, စေတသိက် ဆတ္တိံသ, နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါး ပစ္စည်းတရားသည် သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ အရ စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-သဟ, နိ, ဝိပါ, ဝိပ္ပ, တ္ထိ, အဝိ (၆)။

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သေက္ခ ၌လည်း ဏ-ပစ္စည်းအရ ယခင်ပစ္စည်း ယူ၍ သေက္ခာပုဒ်အရ ယခင်ပစ္စယုပ္ပန်ယူပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။

နသေက္ခာ တိ အသေက္ခာ။ (ဋ္ဌ-၇၇)

သေက္ခာအရ မဂ် ၄-ပါး၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးသည် န-အရ အရဟတ္တ-ဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကတူ ပြု၏။

အသေက္ခာ သံဝဏ္ဏေဘဗ္ဗ-၌လည်း သေက္ခာ-အရ အ အရ ဤအတိုင်း ကောက်၍ ပြိုင်ပါ။

ကိလေသာ ဝိက္ခမ္ဘန သမတ္ထာဘာယ။ (ဋ္ဌ-၇၇)

ကိလေသအရ အကုသိုလ်ကိလေသာသည် ဝိက္ခမ္ဘန သမတ္ထအရ မဟဂ္ဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကတူ ပြု၏။

ဝိက္ခမ္ဘန သမတ္ထ အရ မဟဂ္ဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကိလေသ အရ အကုသိုလ် ကိလေသာအား အာရမ္မဏပြု၏။ ပြိုင်-အာ, ဓိ,ဥပ (၃)။

ဥဠာရစ္ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တ ပညာဟိ ဂတာ ပဋိပန္နာတိ မဟဂ္ဂတာ။ (ဋ္ဌ-၇၇)

http://www.dhammadownload.com

ဆန္ဒ, ဝီရိယ, စိတ်, ပညာ သည် ဂတာအရ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓာ, စိတ္တဇ ရုပ်အား သဟ ပြ၏။

ဖြိုင် – ယထာရဟ ဟေ, ဓိ, သဟ, ည, နိ, ဝိပါ, ဟာ, ဣ, မဂ္ဂ, သံ, ဝိပ္ပ, ထိ, အဝိ (၁၃)။

မဟဂ္ဂတာ, သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗဒ္ဓိလည်း မဟန္တ အရနှင့် ဂတ အရ တို့ကို ဤနည်းတူ ကောက်၍ ဖြိုင်ပါ။

ပရိတ္တာ ရမ္မဏာ ဓမ္မာ။ (၄-၁၇)

ပရိတ္တ အရ ကာမာ ဝစရဟု ဆိုအပ်သော အာရုံ ၆-ပါးသည် ဓမ္မာ အရ ကာမစိတ် ၅၄၊ စေတသိက် ၅၂၊ အဘိညာဉ်ဒွေးအား အာရမ္မဏ ပြ၏။

ဖြိုင်-ယထာရဟ အာ, ဓိ, နိ, ဥပ, ပု, ထိ, အဝိ (၇)။

ပရိတ္တံ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ ပရိတ္တာရမ္မဏာ (၄-၁၇)

ပရိတ္တံ အာရမ္မဏံ အရ ယခင် အထက်ပါ ပစ္စည်းယူ၍ ဧတေသံ အရ ယခင်အထက်ပါ ပစ္စယုပ္ပန် ယူပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်း ဖြိုင်ပါ။

မဟဂ္ဂတာ ရမ္မဏာ ဓမ္မာ။

မဟဂ္ဂတာ ရမ္မဏာ အရ မဟဂ္ဂုတ်ဓမ္မာရုံသည် ဓမ္မာ အရ ကာမဇော ၂၉၊ အဘိညာဉ်ဒွေး, ဝိညာနေဝ ၆ စိတ္တုပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြ၏။

ဖြိုင်- ယထာရဟ အာ, ဓိ ဥပ (၃)။

အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ ဓမ္မာ။

အပ္ပမာဏာ ရမ္မဏ အရ နိဗ္ဗာန်သည် ဓမ္မာ အရ် ဝုဋ္ဌော, မဟာ ကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ဂ၊ အဘိညာဉ်ဒွေး၊ လော ကုတ္တရာစိတ် ၈ ခု၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြ၏။

ဖြိုင်- ယထာရဟ အာ, ဓိ, ဥပ (၃)။

ဟိတသုခါဝဟာ မေ ဘဝိဿန္တီတိ ဇဝံ အာသီသိတာပိ။ (၄-၁၇)

ဟိတ။ပ။ ဘဝိဿန္တိ အရ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကံ ပဉ္စာနန္တရိယ ကံ၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ် စိတ်လေးခု, ဒေါသမူဒွေး, သတ္တမ

http://www.dhammadownload.com

ဇောသည် အာသီသိတာဒ္ဓ သိသခေတ်အရ လောဘမူ စိတ္တုပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်- အာ, ဓိ, ဥပ (၃)။

ဟိဘာသုခါဝဟာ အရ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ကံ,ပဉ္စာနန္တရိယ ကံ၏ အစွမ်း ဖြင့် ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ် ၄ ခု၊ ဒေါသမူဒွေး, သတ္တမဇော နာမက္ခန္ဓာတို့တွင် ဝေဒနာသည် ဘဝိဿန္တိဥ္ဓ ဘူ ခေတ်အရ ကျန် နာမက္ခန္ဓာ ၃ ပါအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်- သဟ, ည, နိ ဣ, ဈာ, သံ, တ္ထိ, အဝိ (၈)။

ကျန် နာမ်ခန္ဓာ ၃ ပါးကိုလည်း တစ်လှည့်စီ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် ယူ၍ ပြိုင်ပါ။

မေ၊ အရ ရှေးရှေးသော နာမက္ခန္ဓာသည် ဘဝိဿန္တိဥ္ဓ ဘူ, ခေတ်အရ နိယတ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကံ။ပ။သတ္တမဇောအား နိဿယ ပြု၏။

ပြိုင်- နိဿယ, ပုရေ, ဝိပ္ပ, တ္ထိ, အဝိ (၅)။

ဝိပါက ဒါနေ သတ္တိ ခန္ဓဘေဒါနန္တမေဝ ဝိပါက ဒါနတော နိယတာ။ (ဋ္ဌ-၈၇)

နိယတာ အရ ဒိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ် စိတ် ၄ ခု၊ ဒေါသမူဒွေး, သတ္တမ ဇောသည် ဝိပါကဒါနတောအရ ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ ပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပါဒ် အား ပကတူ ပြု၏၊

ခန္ဓဘေဒ အရ စုတိ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဝိပါကအရ ဥပေက္ခာ သန္တီရဏ ပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အနန္တရ ပြု၏။

ပြိုင်- အနန်, သမနန်, ဥပ, နတ္ထိ, ဝိဂတ (၅)။

သမ္မတ္တာ စ တေ နိယတာ စ အနန္တရမေဝ ဖလဒါနေနာတိ သမ္မတ္တ နိယတာ။

http://www.dhammadownload.com

သမ္မတ္တနိယတာ အရ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဖလဒါနေန အရ မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အနန္တရ ပြ၏။
ပြိုင်-အနန်၊ သမနန်၊ ဥပ၊ နတ္ထိ၊ ဝိဂတ (၅)

သမတ္တနိယတာ အရ၊ မဂ်စိတ် ၄-ခုဥ္စရှိသော စေတနာသည် ဖလဒါနေနဥ္စ ဖလအရ မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ် ၄ ခု စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အနန္တပြု၏။
ပြိုင်- (ယခင် ၅ တွင် ကမ္မထည့် ၆)

နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိ, ကိလေသေ ဝါ-မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ မဂ္ဂေါ။ (၄ -၈၇)

နိဗ္ဗာနံ အရ နိဗ္ဗာန် တည်းဟူသော အာရမ္မဏ ပစ္စည်းတရားသည် မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိ အရ မဂ် ၄ ပါး ဝါ-မဂ် ၄ ခု စိတ္တုပ္ပါဒ် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။
ပြိုင်-အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

ကိလေသေ အရ လောဘ စသော ကိလေသာ ၁၀-ပါးသည် မာရေန္တော ဂစ္ဆတိ အရ မဂ် ၄ ခုအား ဝါ မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပဟာတူ ပြု၏။
မဂ္ဂေါ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ မဂ္ဂါရမ္မဏာ။ (၄ -၈၇)

မဂ္ဂေါ အာရမ္မဏံ အရ မဂ် ၄ ခုသည် ဧတေသံ အရ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း, မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ, ဉာဏသမ္ပယုတ် ၈ ခု၊ အဘိညာဉ် ၄ အား အာရမ္မဏ ပြု၏။
ပြိုင်-ယထာရဟ....အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

အဋ္ဌင်္ဂိကောပိ မဂ္ဂေါဟေတု အရ မဂ္ဂင် ၈ ပါးသည် ဧတေသံ အရ မဂ္ဂင် ၈ ပါးကြဉ် စေတသိက်အဋ္ဌဝီသအား, ဝါ-စေတသိက်ဆတ္တိံသ အား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ အတ္ထိ။ အဝိ (၁၁)

မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဝါ-ဟေတူ, မဂ္ဂေ ဝါ-ဟေတူတိ မဂ္ဂဟေတူ။ တေ ဧတေသံ ဟေတူတိပိ မဂ္ဂဟေတုကာ။ (၄ -၈၇-၈)

ဟေတူအရ အလောဘ, အဒေါသသည် မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဥ္စ မဂ္ဂ အရ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအား သဟ ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ဖြိုင်-ဟေ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

ဟေတု အရ အမောဟဟိတ်သည် မဂ္ဂေအရ အမောဟကြဉ် ကျန် မဂ္ဂင် ၇ ပါးအား သဟ ပြု၏။

ဖြိုင်-ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၀)။

တေ ဟေတု အရ အလောဘ, အဒေါသ, အမောဟသည် ၎င်းတို့ အရ မဂ်စိတ် ၄ ခု စေတသိက်ဆတ္တိံသအား သဟ ပြု၏။ (ဖြိုင်-ယခင် ၁၀)။

မဂ္ဂေါ ဟေတု ၎င်းတို့သန္တိပိ မဂ္ဂဟေတုကာ။ (၄-၀၀)

ဟေတု အရ မောဟသည် ၎င်းတို့ အရ မဂ်စိတ် ၄ ခု, အမောဟကြဉ် စေတသိက် ပဉ္စတိံသအား သဟ ပြု၏။ (ဖြိုင် ယခင် ၁၀)။

မဂ္ဂေါ အဓိပတိ ၎င်းတို့သန္တိ မဂ္ဂါဓိပတိနော။ (၄-၈၈)

မဂ္ဂေါ အဓိပတိအရ မဂ် ၄-ပါးဟူသော အာရမ္မဏာဓိပတိသည် ၎င်းတို့အရ မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၈ ခု၊ ဝိရတီ အပ္ပမညာကြဉ် စေတသိက် တေတ္တိံသအား အာရမ္မဏပြု၏။

ဖြိုင်-အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)။

(တစ်နည်း) ခွဲဖြိုင်ပုံ

မဂ္ဂေါ အဓိပတိ အရ

၁။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ၎င်းတို့ အရ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား။

၂။ သကဒါဂါမိမဂ်, အနာဂါမိမဂ်,သည် မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား။

၃။ အရဟတ္တမဂ်သည် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

ဖြိုင်- (၃-ချက်လုံး အာ၊ ဓိ၊ ဥပ ၃)။

မဂ္ဂေါ အဓိပတိအရ ဝီရိယ, ဝီမံသ ဟူသော သဟဇာတာ ဓိပတိသည် ၎င်းတို့ အရ မဂ်စိတ် ၄ ခု ဝီရိယတပ်ခိုက် ဓိရိကြဉ်, ဝီမံသတပ်

http://www.dhammadownload.com

ခိုက်ဝိမံသ ကြည်သောစေတသိက်ပဋ္ဌတိသအား သဟဇာတာဓိပတိပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏ (ပြိုင် ယခင်အထက်ပါ ၁၀)။

ဥပ္ပါဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဘင်္ဂါ ဥဒ္ဓံ ပဋ္ဌာ ဂတာ ပဝတ္တာတိ ဥပ္ပန္နာ။

(၄ - ၈၈)

ဥပ္ပါဒတော အရ စိတ်, စေတသိက်တို့၏ ဥပါဒ်သည် ယာဝဘင်္ဂါ အရ စိတ်, စေတသိက် တို့၏ အင်အား ပကတူ ပြု၏။

ပရိနိဋ္ဌိတ ကာရဏေကဒေသတ္တာ အဝဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တီတိ ဥပ္ပါဒိနော။

(၄ - ၈၈)

ပရိနိဋ္ဌိတ ကာရဏေကဒေသ အရ အကု,စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ အရ ဥပ္ပါဒိနော အရ ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ် ကဋတ္တာရုပ်အား ပကတူ ပြု၏။

(တစ်နည်း) ပရိ။ ပ။ ဒေသ အရ အတိတ်, ကု,အကု, စေတနာကံသည် ဥပဇ္ဇိဿန္တိ အရ ဥပ္ပါဒိနော အရ ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ် ကဋတ္တာ ရုပ်အား နာနာ- က္ခဏိက ကမ္မ ပြု၏

ပြိုင် - နာနာက္ခဏိက ကမ္မ၊ ပကတူပနိဿယ (၂)။

ဝဝံ ပဝတ္တမာနာ မယံ အတ္တာတိ ဂဟဏံ ဂမိဿာမ။ (၄-၈၈)

ဝဝံ ပဝတ္တမာနာ မယံ အတ္တာတိ ဂမိဿာမ အရ ခန္ဓာငါးပါးဟူသော အာရုံသည် ဂဟဏံ အရ တဏှာဒိဋ္ဌိ ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု ၏။

ပြိုင် - ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ၊ (၈)။

ဖလသမာပတ္တိ ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ ဠဿာရိယဋ္ဌာနံ နာမ။ (၄ - ၈၈)

ဖလသမာပတ္တိ အရ ဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဝါ)၊ အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ဗုဒ္ဓါနံ အရ စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင် - သဟ၊ နိ၊ ဝိပါ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၆)။

သဟနိဒဿနေနာတိ သနိဒဿနာ (၄ - ၈၉)

၁။ သနိဒဿနာ အရ ပစ္စုပ္ပန်ရူပါရုံသည် သောတ, ဃာန, ဇိဝှါ, ကာယ၊ ဝိညာဉ်ကြဉ် ကာမစိတ် -၄၆၊ အဘိညာဉ်ဒွေးအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင် - အာ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (တစ်နည်း) သနိဒဿနာ အရ အလေးအမြတ်ပြုအပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဇာ္ဋ ဖြစ်သော ရူပါရုံသည် အလေးအမြတ်ပြုတက်သော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင် - အာ၊ ဓိ၊ ဥပ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၆)။

၃။ (တစ်နည်း) သနိဒဿနာ အရ အတိတ် အနာဂါတ်ဖြစ်သော ရူပါရုံသည် ဒွေးပဥ္စဝိညာဉ် ၁၀, မနောဓာတ် ၃ ချကြဉ် (ပစ္စုပ္ပန်ကေန် အာရုံပြုသောကြောင့် ကြဉ်သည်) ကာမစိတ် ၄၁ အဘိညာဉ် ဒွေးအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

၄။ (တစ်နည်း) သနိဒဿနာအရ အလေးအမြတ် ပြုတက်သော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင် - အာ, ဓိ, ဥပ (၃)။

အနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ (၄ - ၇၉)

ဤတရားတို့တွင် အနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ အရ ပထဝီ, တေဇော, ဝါယောဟုဆိုအပ်သော မဟာဘုတ် ၃ ပါးသည် ရူပါရုံကြဉ် ကြွင်းသော ဥပါဒါ, ဩဠာရိကရုပ် ၈ ပါးအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင် - သဟ၊ နိ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

ဖဿော ဟောတိ၊ (ပါ ၁၇)

ဖဿ အရ ဖဿစေတသိက်သည် ဟောတိ အရ ဖဿသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် အား (ဝါ) ၊ ဖဿသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် စိတ္တဇရုပ်အား သဟပြု၏။

ပြိုင် - ယထာရဟ, သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဝိပါ၊ ဟာ၊ သံ၊ ဝိပ္ပ, တ္ထိ, အဝိ၊ (၉)။

ဝိတက္ကော ဟောတိ (ပါ - ၁၇)

ဝိတက္ကော အရ ဝိတက်စေတသိက်သည် ဟောတိ အရ ဝိတက်-သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား (ဝါ)၊ ဝိတက်သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင် - ယထာရဟ သဟ, ည၊ နိ၊ ဝိပါ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ၊ (၁၀)။

ကုသိုလ်အရာဖြစ်မူ ဝိပါကကြဉ်ပါ၊ ကြွင်းသော "ဝေဒနာဟောတိ သညာဟောတိ" စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းဖြင့်ပြိုင်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဘိဓမ္မော ပုဒ်အဖွင့်

(က) ကတ္ထ ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော၊
(ခ) ဓမ္မာတိရေက . ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန၊
(ဂ) အတိရေက ဝိသေသတ္ထ ဒီပကောဟေတ္ထ အဘိသဒ္ဒေါ "ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ၊ နောပဋိက္ကမန္တိ၊ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ" တိအာဒီသု ဝိယ။
(ဃ) တသ္မာ ယထာ သမုဿိတေသု ဗဟူသု ဆတ္တေသုစေဝ,ဓဇေသု စ, ယံ အတိရေကပ္ပမာဏံ, ဝိသေသဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဉ္စ ဆတ္တံ၊ တံ အတိစ္ဆတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ။ (၄ - ၃)

အနက်

(က) ဝါကျ၌ ယောဇနာအလို အဘိဓမ္မောတိ ဟု ပါဌ်ရှိသည့် အတိုင်းအနက် သမ္ဗန်သော်

အဘိဓမ္မော ဣတိ - အဘိဓမ္မောနာမ - အဘိဓမ္မာမည်သနည်း?- (ဣတိ-သဒ္ဒါ-နာမဝါစက)

(တစ်နည်း) ယော အဘိဓမ္မော - အကြင်အဘိဓမ္မာကို၊ အဘိဓမ္မော ဣတိ-အဘိဓမ္မဟူ၍၊ မယာ - ငါသည်၊ ဝုတ္တော - ဆိုအပ်ပြီ၊ သော အဘိဓမ္မောနာမ - ထိုအဘိဓမ္မာ မည်သည်၊ ကေနဋ္ဌေန - အဘယ်အနက် ကြောင့်၊ အဘိဓမ္မော၊ အဘိဓမ္မာမည်သနည်း။ (ဣတိ သဒ္ဒါ အာကာရ ဝါစက)။

(တစ်နည်း) (က) ဝါကျအဆုံးတွင် ဣတိ အယံ - ဤသည်ကား။ (ဝါ)ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား ပုစ္ဆာအမေးတည်း။ ဝါ-ပုစ္ဆာတည်းဟု ပေးလျှင် ဣတိသဒ္ဒါ ဣဒံ-အနက်, နိဒဿန အနက်။

(ခ) ဝါကျအဆုံး၌လည်း ဣတိ ဣဒံ-ဤသည်ကား ဝိဿဇ္ဇနံ-အဖြေတည်း, ဝါ-ဝိဿဇ္ဇနာ တည်းဟု ပေးနိုင်၏၊ (ဣတိ သဒ္ဒါ ဣဒ မတ္ထ, နိဒဿနတ္ထပင်)။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျကို ဝါကျပရိဝတ္တန ခေါ် ဝါကျဝိပရိယာလည်းခေါ် ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ စာမျက်နှာ (၄ – ၅) ရှု။

ကျမ်းတက်

ဌပနာဘောဂပဋ္ဌက

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။

အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အာလုပ်)

အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ကတ္တား)

ဂန္ထာရမ္ဘ – ပဏာမာဒိကထာ–၌ အဘိဓမ္မသာ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ– ဝယ် အဘိဓမ္မပုဒ်ကို ဆိုတော်မူ၏။ (ဌပနာ)

ဤသို့ဆိုချေသော် (ဒေါသာပေက္ခ လက္ခဏာ)။

ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာသည်လည်း ရှိသင့် သည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)။

ထိုအမေးပုစ္ဆာပြဿနာသည်လည်း ရှိသင့်လေသောကြောင့် (အာဘော– ဂဟေတု)။

(တနည်း) ဤသို့သာ ဆိုချေသော် (ဒေါသာပေက္ခ လက္ခဏာ)။

ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာပြဿနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော့ (အာဘောဂ)။

ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် (အာဘောဂဟေတု)။

ဂန္ထာရမ္ဘ ပဏာမာဒိကထာ–၌ အဘိဓမ္မသာ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ– ဝယ် အဘိဓမ္မဟူ၍မျှသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ)။

ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာပြဿနာ ကိုလည်းပြ ဆိုသင့်သေး၏။ (အန္ဓယ = အနုညာတ = အန္ဓယစောဒနာ)။

အမေးပုစ္ဆာပြဿနာကားအဘယ်ပါနည်း ဝါ – အမေးပုစ္ဆာပြဿနာကို အသို့ထုတ်ဆိုရအံ့နည်း (ပုစ္ဆာ)။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကို ဖြေဆိုလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် "တတ္ထကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော" ဟူသော အမေးပုစ္ဆာ (က) ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (က) ဝါကျသည် ဂန္ထာရမ္ဘ ပဏ္ဏာမာဒိကထာ၌ အဘိဓမ္မသာ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိဝယ် အဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေး ပုစ္ဆာပြဿနာဖြစ်၏ ဟူလို၊ ဝါ - (က) ဝါကျဖြင့် ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့်စပ်၍ အမေး ပုစ္ဆာ ပြဿနာကို ထုတ်ဖော်ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာ၌ -

ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့်စပ်၍ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာကို မထုတ်ဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အပေါ်၌ ဝါကျမပျံ့နှံ့ခြင်း အဗျာပိတဒေါသ, ဝါကျမပြည့်စုံခြင်း အပရိပုဏ္ဏ- ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ ဟု ဒေါသတင်၍၊ ဝါ၊ (ဒေါသာ ရောပန စောဒနာ) အချက်ထည့်၍ ကျမ်းတက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား - (က) ဝါကျဖြင့် ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့်စပ်၍ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, ဆရာ့အပေါ်၌ မရောက် ဟူလို။

(၁) ဝါကျ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ၊ (အာ)

ဆရာသည် (ကတ်)

(က) ဝါကျ အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါကို ဆိုတော်မူ၏။ (၄)။ ဤသို့ အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါမျှကိုသာ ဆိုချေသော် (ဏ)။ အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ သည် အာဘိမုချစသောအနက် တို့ကိုလည်း ဟော၏ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ် ပါလော (ဘော) ။

ထိုသို့ အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အာဘိမုချစသော အနက်တို့ကို လည်းဟော၏ ဟု မှတ်ကောင်းလေသောကြောင့် (ဘော- ဟေ)။

(က) ဝါကျ၌ အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါမျှကိုသာ မဆိုသင့်၊ (၄ -ခေ)

ဤနေရာဝယ် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ ဟောသင့်သော အနက်ကို လည်းပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု)

ဤနေရာဝယ် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အဘယ်အနက်ကို ဟောပါ သနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့် ။

အဓိပ္ပာယ်ကား ဤနေရာဝယ် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အတိရေက အနက် ဝိသေသ အနက်ကို ဟော၏ဟူလို။ ဝါ။(ခ) ဝါကျဖြင့် ဤနေရာဝယ် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကအနက်,ဝိသေသအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုပြဆို၏ ဟူလို။

ဤကျမ်းတက်ကို လျင်းပါး (လင်းပါး) ၍ ကျမ်းတက်သည်ဟု ခေါ်၏။

စောဒနာကျမ်းတက်ရာ၌ -

ဤနေရာဝယ် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်ကို မပြဆိုချေသော် ဆရာ့အပေါ်၌ (ဝါ) ဆရာ့အား ဝါကျအလွန်ပျံ့နှံ့ခြင်း (ဝါ) စကားအလွန် ပျံ့နှံ့ခြင်း အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ဟု ဒေါသ တင်တက်၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် ဤနေရာဝယ် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက်တို့ကိုဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ မရောက်ဟူလို။

(တစ်နည်း) (ခ) ဝါကျကျမ်းတက်ရာ၌

ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မော အတ္ထံ ပကာသယိ - ဿာမိ-ဟူသော စကား၌ (ဝါ) အဘိဓမ္မကထံ-ဟူသောစကား၌ 'အဘယ်အနက် ကြောင့် အဘိဓမ္မာ မည်သနည်း'ဟု အမေးပုစ္ဆာကိုသာ ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့ အမေးပုစ္ဆာကိုသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာကို မသိအပ်သည် မဟုတ် ပါလော။

ထိုသို့ မသိအပ်လေသောကြောင့်

(တစ်နည်း) အမေးပုစ္ဆာသည် အဖြေဝိဿဇ္ဇနာနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ မကင်းကောင်းလေသောကြောင့် -

(တစ်နည်း) အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

ထိုသို့ ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် -

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အဖြေဝိဿဇ္ဇနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

ထိုသို့ ရှိသင့်လေသော ကြောင့် -

(တစ်နည်း) အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။

ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် -

(က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မာ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ ဟူသော စကား၌ "အဘယ်အနက်ကြောင့် အဘိဓမ္မာ မည်သနည်း" ဟု အမေးပုစ္ဆာကိုသာ မပြဆိုသင့်၊ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကား အဘယ်ပါနည်း။။

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် သုတ္တန် ပါဠိတို့ထက် လွန်သောပါဠိ ဟူသော အနက်- သုတ္တန်ပါဠိတို့ထက် ထူးပြားဆန်းကြယ်သော ပါဠိဟူသော အနက်ကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်၏- ဟု အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကိုလည်း ပြဆို၏ဟူလို။

စောဒနာကျမ်းတက်ရာ၌ -

အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား ဝါကျမန့်စပ် မပြည့်စုံခြင်း အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, ပုစ္ဆာဝိဿဇ္ဇနာဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ဟု ဒေါသတင်တက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် သုတ္တန်ပါဠိတို့ထက်လွန်သော ပါဠိ ဟူသောအနက် သုတ္တန်ပါဠိတို့သည် ထူးပြားဆန်းကြယ်သော ပါဠိဟူသောအနက် ကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်၏ဟု အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကိုလည်းပြဆိုသောကြောင့်။ ပ ။ ဟူလို။

တစ်နည်း(ခ) ဝါကျ ကျမ်း တက်သော်

[အာလုပ်, ကတ္တား, ဥပနာ, ဒုတိယနည်း ကျမ်းတက် က နှင့်တူ၏။]

ဤသို့အမေးပုစ္ဆာမျှကိုသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် အဘိဓမ္မာ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ၊ အဘိဓမ္မာ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

ဝါ၊ အဘိဓမ္မာ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

ဝါ၊ အဘိဓမ္မာ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုမပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဤသို့ အာဘော်-စသည်ကိုဆို၍ ကျမ်းတက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား(၁) ဝါကျဖြင့် သုတ္တန်ပါဠိတို့ထက်။ ပ ။ အဘိဓမ္မာမည်၏ ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာဌ

အဘိဓမ္မာမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာ ပိတဒေါသ, ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်၏ ဟု ဒေါသတင်တက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား(၁) ဝါကျဖြင့် သုတ္တန်ပါဠိတို့ထက်။ ပ။ အဘိဓမ္မာမည် ၏ဟု အဘိဓမ္မာ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်းပြဆိုသောကြောင့်။ ပ။ ဟူလို။

[အမှာ ။ ။ စာဖြေရာဌကား၌ကျမ်းတက်နည်း ၃ မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကို ကျမ်း တက်လျှင် ပြီးနိုင်သည်။]

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (၁) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိ သဒ္ဒါသည် အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက်ကို ဟော သောဟု ဆိုတော်မူ၏။ .....သော် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက်တို့ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ပါဠိအာဂမ, သာဓက, ဉာပကနှင့် ကင်း၍ မသိနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ မသိနိုင်လေသောကြောင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက်တို့ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်မျှကိုသာ မဆို သင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကတ္ထ, ဝိသေသတ္ထ ဝါစကအဖြစ် ကို ပြသော ပါဠိအာဂမ, သာဓက၊ ဉာပက ကိုလည်းပြဆိုသင့် သေး၏။ ပါဠိအာ-ဂမကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့စကားကို အသို့လျှင် ယုံကြည်နိုင်ရာ အံ့နည်း ? ။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်(ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏အတိရေကတ္ထ, ဝိသေသတ္ထ ဝါစက အဖြစ်ကို ပါဠိအာဂမနှင့် ကင်း၍ သိရသည်မဟုတ်၊ ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ စသော အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကတ္ထ, ဝိသေသ,ဝါစက အဖြစ်ကိုပြသော ပါဠိအာဂမ ရှိသောကြောင့် သိရသည် ဟူလို။ ဝါ၊ ယုံကြည် အပ်၏ဟူလို။

(တစ်နည်း) ဆရာ့စကားသည် သက်သေသာကေ ကင်းရကားမယုံကြည် သင့်သည် မဟုတ်ပါလော ဟု အာဘော်ထား၍လည်း ကျမ်းတက် နိုင်သည်။

[ဤသည်တို့ကား ဒဋ္ဌကရဏဝါကျ ကျမ်းတက်တို့တည်း။]

တစ်နည်းဝိတ္ထာရဝါကျအဖြစ် ကျမ်းတက်သော်

ထိုစကား၏အကျယ်ကိုမသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလောဟုလည်းကောင်း, ဝိတ္ထာရ စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလောဟု လည်းကောင်း,

ဝိတ္ထာရ စကားရပ်သည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလောဟု လည်းကောင်း,

အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ် ပါလော ဟုလည်းကောင်း, အာဘော်ထား၍ ကျမ်းတက်ပါလေ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိ–ဥပသာရပုဒ်၏ အတိရေကနက်,. ဝိသေသအနက်တို့ကို ဟောသော ဟုပြဆို တော်မူ၏။ ...... သော် ဥပသာရပုဒ်တို့မည်သည် ကြိယာကို အထူးပြု၍ ဓမ္မသဒ္ဒါ ၏အနက်ဖြစ်သော ပါဠိသည်ကြိယာမဟုတ်၍ ပါဠိ၏အတိရေက, ဝိသေသအဖြစ် ကို ပြခြင်းသည် မသင့်သည်မဟုတ်ပါလော ဟု အာဘော်ထားကျမ်းတက် (နိဿယ)

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား အတိစ္စတ္တံ့ စသည်တို့ကဲ့သို့ အဘိဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြပ်ဖြစ်သော ပါဠိ၏လည်း အတိရေက-ဝိသေသအဖြစ်ကို ပြတတ်သော ကြောင့် သင့်မြတ်၏ ဟူလို။

ကျမ်းရိုးငါးချက် (ဌပနာနုလောမာဒိ ပဉ္စက)

စောဒနာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) ဂန္ထာရမ္ဘပဏာ-မာဒိကထာ၌ "အဘိဓမ္မကထာအတ္တံ့ ပကာသယိဿာမိ" ဝယ် အဘိဓမ္မပုဒ်ကိုဆိုတော်မူ၏။ (၄)။

ဤသို့သာ ဆိုချေသော် (ဏ)

ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာသည် မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာကို မပြဆိုဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။(နု-ပါ)

စင်စစ်သော်ကား ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာ မရှိဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်၊ဝါ-ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာ ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် မရောက်သင့်။ (ပဋိ-ပါ)

ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့် (ဟိတ်)

ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ ။ (နု -ရော)

ထိုအဘိဓမ္မာပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာ ပြဿနာကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့်။ (ပဋိ-ရော)

ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား စကားမနှံ့စပ်ခြင်း အဗျာပိတ - ဒေါသ, စကားမပြည့်စုံခြင်း အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (စော)

ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာပြဿနာကား အဘယ် ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ)

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကိုမိန့် ။

အဓိပ္ပာယ်ကား(က) ဝါကျဖြင် "အဘယ်အနက်ကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်သနည်း" ဟု ထိုအဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာပြဿနာကိုလည်း ပြဆို သောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို ။

ပုစ္ဆာတက်သော် – ဒေါသာရောပနစောဒနာ–ချန်၍ ယခင် စောဒနာတက်ကအတိုင်း ကျမ်းတက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား–(က) ဝါကျဖြင့်" အဘယ်အနက်ကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်သနည်း" ဟုထို အဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အမေးပုစ္ဆာပြဿနာကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

(၁) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည်(က)ဝါကျ၀ယ် အဘိဓမ္မော၌ အဘိ–သဒ္ဒါကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ သည် အာဘိမုချစသောအနက်တို့ကိုလည်း ဟော၏ ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု–ပါ)။ ပ ။ ဤနေရာဝယ် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ ဟောသင့်သော အနက်ကိုလည်းပြဆိုသင့်သေး၏ (နု –ရော)။

[ဒေါသတင်ပုံ အဓိပ္ပာယ်ပြန်ပုံလည်း ဌပနာ ပဉ္စက က နှင့် တူ၏]

(တစ်နည်း) ဆရာ ဆရာသည်(က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မပုဒ်နှင့် စပ်၍ အဘယ်အနက်ကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်သနည်းဟု အမေးပုစ္ဆာကို ထုတ်ပြတော်မူ၏။ ....သော် အမေးပုစ္ဆာသာရှိ၍ အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု–ပါ)။ ပ။ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု–ရော)

(တစ်နည်း) အဘိဓမ္မာမည်ခြင်း၏ အကြောင်းမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု–ပါ)

(ဂ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည်(၁) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ ၏ အတိရေကတ္ထ, ဝိသေသတ္ထ ဝါစက အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။

http://www.dhammadownload.com

..... သော် ဆရာ့စကားသည် ယုံကြည်စေကြောင်း သာဓကမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ) ။ ပ ။ ယုံကြည်စေကြောင်း သာဓကကိုလည်း ပြဆို သင့်သေး၏။ (နု-ရော)

(ဃ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကတ္ထ-ဝိသေသတ္ထဝါစက အဖြစ်ကို ပါဠိသာဓက ဥပမာကို ပြဆိုတော်မူ၏။...... သော် ဆိုအပ်ပြီးသော ပါဠိသာဓက ဥပမာသာရှိ၍ တစ်ပါးသော ဥပမာသာဓက-ဥဒါဟ ရုဏ်မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ စသည်ဖြင့် အဗျာ ပိတဒေါသတင်တက်။

ဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

(က) ဝါကျကို ထောက်လျှင် ရှေ့၌ အဘိဓမ္မာ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ၊ အဘိဓမ္မကထံ ဟူသော စကားတို့ဝယ် သင်္ခေပသာ ပြရသေး၍ သင်္ခေပ, ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝိရောဓိ ဒေါသသင့်၏။

(တစ်နည်း) အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ် မပြည့်စုံသေးသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသ သင့်၏။

(က) ဝါကျဖြင့် ဝိတ္ထာရကို ပြဆိုလိုက်သဖြင့် သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိ ဒေါသ ကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) အမေးပုစ္ဆာကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက် အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ တို့ကို ပယ်၏ ။

(တစ်နည်း) မန္ဒဗုဒ္ဓိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျ ပြရိုးထုံးစံဖြစ်သောကြောင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ မသင့်ပါ၊ ဝါ- ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျကိုထောက်လျှင်(က) ဝါကျ၌ အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် ဤ၌ အလိုမရှိအပ်သော အာဘိမုချ စသော အနက်တို့၌ အလွန်ပျံ့နှံ့နေသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

(တစ်နည်း) ပုစ္ဆာသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက် အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ် မပြည့်စုံသောကြောင့် (က)ဝါကျ၌ အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အဘိဓမ္မမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြရသေးသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ် မပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(၁) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မော္ဘ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကတ္ထ, ဝိသေသတ္ထဝါစက အဖြစ်ကို ပြလိုက်သဖြင့် စကား အနက် အဓိပ္ပာယ် အလွန်မပျံ့နှံ့သောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) (၁) ဝါကျဖြင့် အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာကို ပြသဖြင့် (ဝါ)အဘိဓမ္မာမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ တို့ကို ပယ်၏။

(ဂ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် (၁) ဝါကျ၌ ဒဋ္ဌယ ဒဋ္ဌကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

အကြောင်းကား (၁) ဝါကျ၌ ဒဋ္ဌယသာ ပြရသေး၍ ဒဋ္ဌယ, ဒဋ္ဌကရဏ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌယ, ဒဋ္ဌကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ကို ပယ်၏။

အကြောင်းကား(ဂ) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌကရဏကိုလည်း ပြဆိုလိုက် သဖြင့် ဒဋ္ဌယ ဒဋ္ဌကရဏ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) (ဂ)ဝါကျဖြင့် မန္ဒဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဝိတ္ထာရ ဝါကျပြရိုးဖြစ်သောကြောင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ မသင့် ၊ (ဝါ) ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) (၁) ဝါကျ၌ သင်္ခေပသာပြရသေး၍ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင် နေသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် သင်္ခေပ, ဝိတ္ထာရ မဆန့်ကျင်အောင် ပြဆိုသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျကိုထောက်လျှင်(ဂ) ဝါကျ၌ အကြောင်းသာပြရသေး၍ အကြောင်းအကျိုး သန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

(တစ်နည်း) အကြောင်းသာပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက် အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ် မပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် အကျိုးကိုပြသောအားဖြင့် အကြောင်းအကျိုး ကာရဏဖလ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) အကျိုးကိုပြသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသ တို့ကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) (ဂ) ဝါကျ၌ အကျိုးကို မပြရသေး၍ အကျိုးမရှိသေးသော ကြောင့် နိရတ္ထက ဒေါသ သင့်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် အကျိုးကို ပြလိုက်သဖြင့် အကျိုးရှိသွားသောကြောင့် နိရတ္ထကဒေါသကိုပယ်၏။

နိပါတ်ပုဒ်များ ထားရခြင်းအကြောင်း

(က) ဝါကျ။ တတ္ထချိုလျက် စကားတက်မူ မှတ်ယူဝိတ္ထာရ ဟူသော နိယံ ဆောင်ပုဒ်နှင့် အညီ ဝိတ္ထာရစကားရပ်၏ အချီစကားကို ပြလိုသောကြောင့် ဝါ-အကျယ်ဝိတ္ထာရကို ပြလိုသောကြောင့်(က) ဝါကျ၌ တတ္ထသဒ္ဒါ ထားရပါသည်။

(ဂ) ဝါကျ။ အကြောင်းကိုပြလိုသောကြောင့် ဝါ-ကာရဏဇောတ က-အဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့်(တစ်နည်း) ရှေးဒဋ္ဌိယ၏ စကားကို ခိုင်မြဲစေ လိုသော ကြောင့် ဝါ-ဒဠှီကရဏ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့်

(တစ်နည်း) ရှေးသင်္ခေပ စကားကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသောကြောင့် ဝါ-ဝိတ္ထာရဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျဟေတ္ထ-၌ ဟိ နိပါတ် ပုဒ်ကို ထား၏။

အဘိဓမ္မာ-ဟူသောပုဒ်ဟု ဆိုအပ်သော အာဓာရ-အနက်ကို ပြလို သောကြောင့် ဟေတ္ထ၌ ဧတ္ထနိပါတ်ကို ထား၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် စေဝ–နိပါတ် စ–နိပါတ်တို့ကို ထား၏။

တသ္မာ သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း

အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကအနက် ဝိသေသအနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော "အကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့်" (ဃ) ဝါကျ၀ယ် တသ္မာ သဒ္ဒါ ထား၏။

ဝုစ္စတိ သဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်း

ဤ၌ အတိစ္ဆတ္တ သဒ္ဒါ၏အထင်ရှူ၌ ကေဒေသျှပစာ အဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၀ယ် ဝုစ္စတိ သဒ္ဒါကို ထားသည်။

ဝိဂ္ဂဟနှင့်ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

ဘောဓစိန္တာ ဒီပနီနည်း

(က) ဝါကျ

(၁) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ(က) ဝါကျရှိ အဘိဓမ္မာ–ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြပုံ –

(အဘိကား ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုကောင်းပါ။)

ဓာရေတီတိ ဓမ္မော၊ (အစိတ်)

၁။ ဓာရေတီတိ–ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ မည်၏။

၂။ ဓာ ဟူသော ရေ ဟူသော တိဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆောင်ခြင်းကြိယာ(ဓာရဏကြိယာ)သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်မည်၏။

၃။ ဓမ္မော ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ မည်၏။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆောင်ခြင်းကြိယာ (ဓာရဏကြိယာ) သည် ပဝတ္တိနိမိတ် မည်၏။

အဘိ အတိရေကော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော (ပါဒိပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရည်း) (အပေါင်း)

http://www.dhammadownload.com

၁။ အဘိ အတိရေကော ဓမ္မော ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ်ဟုဆို အပ်သော အတိရေကဘောဂုဏ်၏ ပါဠိဓမ္မနှင့်ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် (ဗျု-နိ)

၃။ အဘိဓမ္မော ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကဲသော ပါဠိဓမ္မတို့၏။ ဝါ၊ အဘိဓမ္မာ၏(လွန်ကဲသော ပါဠိတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာဟူသောဇာတ်သည်၊ ဝါ၊ လွန်ကဲသော ပါဠိဓမ္မ အဘိဓမ္မဒြပ်သည် ဝါ၊ လွန်ကဲရှည် လျားသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် (ပ – နိ)

(တစ်နည်း) အဘိဝိသေသော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော

၂။ ထူးဆန်းသည် အဖြစ်ဟူသော ဝိသေသဘောဂုဏ်၏ ပါဠိဓမ္မ နှင့် ဂုဏ် + ဂုဏေးစပ်။ (ဗျု-နိ)

၃။ ထူးဆန်းသော ပါဠိဓမ္မတို့၏(ထူးဆန်းသော ပါဠိတို့၏အဖြစ် ဖြင့်) တစ်ခုသည်။ ပ။ ဇာတ်သည်၊ ဝါ+ထူးဆန်းသော ပါဠိဓမ္မ အဘိဓမ္မဒြပ်သည်၊ ဝါ ထူးဆန်းသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် (ပ-နိ)

(၁) ဝါကျ ဓာရေတီတိ ဓမ္မော၊
အတိရေစတီတိ အတိရေကော (လွန်ကဲခြင်းကြီးယာခွဲ)
ဓမ္မော အတိရေကော ၊ ဓမ္မာတိရေကော။

၂။ လွန်ကဲသည်၏ အဖြစ် ဟူသော အတိရေက ဘောဂုဏ်၏ ပါဠိ ဓမ္မနှင့် ဂုဏ် + ဂုဏေး စပ် (ဗျု- နိ)

၄။ လွန်ကဲသော ပါဠိဓမ္မတို့၏ တစ်ခုသည်။ ပ ။ဇာတ်သည်၊ ၊ဝါ၊ လွန်ကဲသော ပါဠိဓမ္မဒြပ်သည်၊ ဝါ၊ လွန်ကဲရှည် လျားသည်၏ အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည် (ပ–နိ)

ဓာရေတီတိ ဓမ္မော၊
ဝိသေသေတီတိ ဝိသေသော၊

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသိယတိ အနေနာတိ ဝါ ဝိသေသော (ထူးဆန်းခြင်းကြိယာခွဲ)။
ဓမ္မော ဝိသေသော ဓမ္မဝိသေသော၊
[အဘိဓမ္မော၌ နောက်နည်းအတိုင်းခွဲ]

ဓမ္မာတိရေကောစ ဓမ္မဝိသေသောစ ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသာ။ (ဒွန်)

၂။ လွန်ကဲသော ပါဠိ ထူးဆန်းသော ပါဠိတို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္ဗန်သည် (ဈု-နိ)
၄။ လွန်ကဲသော ပါဠိ ထူးသော ပါဠိတို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့ခြင်းဂုဏ်သည်။ (ပ-နိ)
အရိယတိ ဉာယတီတိ အတ္ထော (သိခြင်းကြိယာခွဲ)။

ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသာ ဝေအတ္ထော ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေ-သဋ္ဌော၊ (တေန ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန)။

၂။ လွန်ကဲသောပါဠိ ထူးဆန်းသော ပါဠိတို့၏ အနက်နှင့် ဝိသေ-သန+ဝိသေယျ, ဂုဏ်+ဂုဏေး....စပ်....(ဈု-နိ)။
၄။ လွန်ကဲသောပါဠိ ထူးဆန်းသောပါဠိ ဟူသော အနက်ဒြပ်သည်, ဝါ-လွန်ကဲသောပါဠိ ထူးဆန်းသောပါဠိဟူသော အနက်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် (ပ-နိ)။

အဘိဓာန် ဒီကာ နည်း

အဘိအတိရေကော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော၌....

၁။ အဟူသော ဘိဟူသော ဓမ်ဟူသော မောဟူသော အစိတ် အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဈုပ္ပတ္တိ။
၂။ ထိုဈုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိပုဒ်, ဓမ္မပုဒ်သည် လည်း ကောင်း, လွန်ကဲသော အတိရေက ဘောဂုဏ်၏ ပါဠိဓမ္မနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် လည်းကောင်း, ဈုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
၃။ အဘိဓမ္မောဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

F27A

http://www.dhammadownload.com

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကဲသော ပါဠိဓမ္မတို့၏ ဝါ-အဘိဓမ္မာ၏ (လွန်ကဲသော ပါဠိတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည်, ဝါ-လွန်ကဲသော ပါဠိဓမ္မ အဘိဓမ္မဒြပ်သည်, ဝါ-လွန်ကဲ ရှည်လျားသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

လိင်စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ တတ္ထကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

[ကေနဋ္ဌေနကို ကေန+အဋ္ဌေန ဟု ပုဒ်ဖြတ်]

ကေနကား (တွဲဖက် အဘိဓေယျအတ္တကိုငဲ့၍) ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (တစ်နည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, ပကတိနိဂ္ဂဟိတန္တ (ယခုလက်ရှိ အကာရန္တ) သဗ္ဗနာမပဒ။

အဋ္ဌေန ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, ပကတိ အကာရန္တ ကိတနာမပဒ။ အဘိဓမ္မော ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ ပကတိ အကာရန္တ။ (ယခုလက်ရှိ ဩကာရန္တ) ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရယ သမာသပဒ။

ထိုတွင် အဘိကိုလည်း အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒဟု ခွဲနိုင်ပါ၏။

(ခ) ဝါကျ။ "ဓမ္မာတိရေကဓမ္မ ဝိသေသဋ္ဌေန" (ပုဒ်လုံး) ကား— ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကမ္မဓာရယ သမာသပဒ။

(ဂ) ဝါကျ။ ဟေတ္တကို ဟိ+တွေပုဒ်ဖြတ်— ဟိကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာန္တရ, နိပါတပဒ။

ဗာဋ္ဌာ, ဒုက္ခာ, ဝေဒနာတို့ကား - ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ကမန္တိ - အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (အတွင်းကာရန်-ပကတိကာရန် အားဖြင့် ကမဓာတ်ဆိုလျှင်) အကာရန္တ, (ကမုဓာတ်ဆိုလျှင်) ဥကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ ဣကာရန္တ) အာချာတပဒ။

http://www.dhammadownload.com

(ကမ္မဇာတ်+တစ်နည်း ကမ္မဇာတ်+အပစ္စည်း+အန္တိဝိဘတ်)။
(ထိုတွင် အဘိကို ဃခင် အထက်ပါ အဘိအတိုင်း ခွဲပါ။)
နော-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။
(ပဋိက္ကမန္တိကို ယခင် အဘိက္ကမန္တိအတိုင်းခွဲ)။

[မှတ်ချက်။ ။အာချာတ်ပုဒ်များ၌ ဥပသာရပုဒ်,နိပါတ်ပုဒ်များ ရှေ့ရှိနေလျှင် ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်များနှင့် အာချာတ်ပုဒ်များကို တခြားစီ အလိင်,ဂိုဏ်း စသည်ကိုခွဲမှ တိကျမည်။ ရောချဲခွဲလျှင် မတိကျပါ။ အဋ္ဌကထာ၌ ဥပသာရပုဒ်နှင့် အာချာတ်ပုဒ် တခြားစီခွဲပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။ ထို့ပြင် အာချာတ်ပုဒ်များကို ကာရန်ခွဲရာ၌ ဓာတ်တည်ခိုက်ရှိ ကာရန်ကိုသော်လည်းခွဲကြ၏။နိပ္ဖန္နပုဒ် ယခုလက်ရှိကာရန်ကိုသော်လည်း ခွဲကြ၏။ ဥပမာ-ဂစ္ဆတိ၌ ဓာတ်တည်ထားခိုက်ဆိုလျှင် ဥကာရန္တ၊ နိပ္ဖန္နပုဒ် ယခုလက်ရှိကာရန်ဆိုလျှင် ဣကာရန္တ။]

(အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာကို ယခင် ဗာဟိရအတိုင်းခွဲ၊ သမာသနာမပဒသာ ထူး၏။)
ဣတိ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, နိပါတပဒ။
အာဒီသု ပုလ္လိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိ ဣကာရန္တ, (ယခုလက်ရှိ ဥကာရန္တ) ကိတနာမပဒ။
(တစ်နည်း) ဣတိအာဒီသု ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိ ဣကာရန္တ, (ယခုလက်ရှိ ဥကာရန္တ) သမာသနာမပဒ။
ဝိယအလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

[အခွာ။ ။ဗာဟိရမေ နောက်ရှိ မေကို ပုလ္လိင်,တစ်နည်း အလိင်,သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း (ပုရိသာဒိဂိုဏ်း) ပကတိ အာကာရန္တ, (ယခုလက်ရှိ ဧကာရန္တ) သဗ္ဗနာမပဒဟု ခွဲပါ။]

(ဃ) ဝါကျ တသ္မာကား အလိင်,ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။
(ရူပသိဒ္ဓိနာမ်နောက်ဆက်တွဲနိပါတ်ခန်း၌ပြသောကြောင့် ဤကဲ့သို့ခွဲသည်)။
(တစ်နည်း) တသ္မာကား နပုလ္လိင်, သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း (စိတ္တာဒိဂိုဏ်း) ပကတိ အကာရန္တ, ယခုလက်ရှိ(အာကာရန္တ) သဗ္ဗနာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

ယာထာ-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

သမုဿယေသု (ဆင့်တွေ့သု ဟူသော အဘိဓေယျ နပုလ္လိင်ကိုငဲ့၍) နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, (ယံခုလက်ရှိ ဥကာရန္တ) ကိတနာမပဒ၊ (တစ်နည်း) သမာသနာမပဒ။

ဗဟူသု-နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဆင့်တွေ့သု-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း ပကတိ အကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ ဥကာရန္တ) ကိတနာမပဒ။

စေဝ, စပုဒ်တို့ကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ဓဇေသု-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, ပကတိ အကာရန္တ, (ယခုလက်ရှိ ဥကာရန္တ) ကိတနာမပဒ။

ယံ-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) ပကတိ အကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ နိဂ္ဂဟိတန္တ) သဗ္ဗနာမပဒ။

အတိရေကပ္ပမာဏံ, ဝိသေသ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာန်ပုဒ်တို့ကား နပုလ္လိင်,စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, (ယခုလက်ရှိ နိဂ္ဂဟိတန္တ) ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ-နာမပဒ။

[အတိစ္ဆတ္တန္တိကို အတိစ္ဆတ္တံ+ဣတိပုဒ်ဖြတ်၊] အတိစ္ဆတ္တံ နပုလ္လိင် စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ နိဂ္ဂဟိတန္တ) ကမ္မဓာရယ သမာသ-နာမပဒ။

(ဣတိကို ယခင် အထက်ပါ ဣတိအတိုင်း နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ)

ဝုစ္စတိ အလိင်,ဘူဝါဒိဂိုဏ်း,(ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်)အကာရန္တ, (ယခုလက်ရှိ ဣကာရန္တ) အာချာတပဒ။ (ဝစဓာတ်+ယပစ္စည်း+တေဝိဘတ်)။

အာဘောဂ သံဝဏ္ဏနာ

(ဏ)ဝါကျ။ (က)ဝါကျ၊ သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် အဘိဓမ္မာအတ္ထံ ပကာ-သယိဿာမိ ဟူသော ဆိုခဲ့ပြီးသောစကား၌ ဝါ၊ အဘိဓမ္မကထံ ဟူသော စကား၌ အဘယ်အနက်ကြောင့် အဘိဓမ္မာ မည်ပါသနည်း ဟူသော အမေး ပုစ္ဆာကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ (ခ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သုတ္တန်ပါဠိတို့ထက် လွန်ကဲသော ပါဠိဟူသော အနက်, သုတ္တန်ပါဠိတို့ထက် ထူးပြားဆန်းကြယ်သော ပါဠိဟူသောအနက်ကြောင့် အဘိဓမ္မာမည်၏ ဟူသော အဖြေဝိသဇ္ဇနာကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အာဘိမုချ စသော အနက်ကို မဟော၊ (ဗျတိရေကာဘောဂ)။

အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (အန္ဝယာဘောဂ) (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

အဘိအတိရေကော ဓမ္မော အဘိဓမ္မော။

အဘိဝိသေသောဓမ္မော အဘိဓမ္မော ဟု ပါဒိပုဗ္ဗ ပဒကမ္မဓာရည်း သမာသဝစနတ္ထ ပြုရမည့် အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ သကတ္ထသံဝဏ္ဏနာ) သိစေပါသည်။

[မှတ်ချက်။ ။သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ ဝစနတ္ထ ဖွင့်ပြရာ၌ သံဝဏ္ဏနာ နာမည်ပေးရာဝယ်-အချို့ သက်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့် စာအုပ်တို့၌ သမာသလိင်္ဂတ္ထ။အချို့စာအုပ်တို့၌ သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ-ဟု သံဝဏ္ဏနာ အမည် မတူမညီပေးထားသည်ကို တွေ့မြင်နေကြရသည်၊မူလအရင်းခံပုဒ်စစ်ကျမ်းသံဝဏ္ဏနာစစ်၌လည်း ပဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာအတွက် ပုံစံထုတ်ရာ၌-တိလောကမဟိ-တန္တိ တိလောကေန+ပူဇိတံဟုထုတ်ပြီး သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အတွက် ပုံစံထုတ်ရာ၌-ရညော+ပုရိသော ရာဇပုရိသော-ဟုထုတ်၏။ ဤပုံစံနှစ်ခုကို ချိန်ကိုက်ကြည့်လျှင် သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ(ဝစနတ္ထ)ကိုချည်း ဖွင့်ပြခြင်း ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ရှေ့နောက် သံဝဏ္ဏနာ နာမည်ချင်း ကိုက်ညီအောင် ပေးရမည်ဖြစ်၏။ ရှေ့နှင့်ညီအောင် နောက်သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးလျှင် "သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ"ဟု သံ-ဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးရမည် ဖြစ်၏။ နောက်နှင့်ညီအောင် ရှေ့သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးလျှင် "အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ"ဟု သံ-ဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးရမည် ဖြစ်၏။ စင်စစ်သော်ကား.... သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ (ဝစနတ္ထ) ဖွင့်ပြရာ၌ ပုဒ်ဖွင့်မှာ မထင်ရှားဘဲ အနက်ဖွင့်သာ ထင်ရှား၏။

http://www.dhammadownload.com

ဥပမာ....ဗုဒ္ဓေါ်ကို ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ-ဟု ကိတ်ဝစနတ္ထဖွင့်ရာ၌ "ပုဒ်"ဟူသော ပစ္စည်းအဖွင့် မထင်ရှားဘဲ ပစ္စည်း၏ အနက်အဖွင့် ထင်ရှားသကဲ့သို့တည်း။ ထို့ကြောင့် ဤကိုတ် ဝိဂ္ဂဟ (ဝစနတ္ထ) ဖွင့်ရာ၌ ဒုတိယ ပစ္စယပဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အမည်မပေးတော့ဘဲ ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးထားသည်။

ထို့ကြောင့် ပုဒ်စစ်ကျမ်း သံဝဏ္ဏနာစစ်၌ တိလောကမဟိတံ ဝိဂ္ဂဟအဖွင့်ကို "အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ" အမည်ပေးလျှင် သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးသော နောက်စကားနှင့် သင့်တင့်ညီညွတ်မည်ဖြစ်၏။

ပုဒ်စစ်ကျမ်းသံဝဏ္ဏနာစစ်စကားကို ရှေ့နောက် မဆန့်ကျင်အောင် ညှိယူသော် တိလောကမဟိတန္တိ တိလောကေနပူဇိတံ ဟု သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ(ဝစနတ္ထ) ဖွင့်ပြရာ၌ အနက်ဖွင့်ထင်ရှားပြီး ပုဒ်ဖွင့် မထင်ရှားသော်လည်း ပုဒ်ကိုလည်း ဖွင့်ပြသည်ဟု ဆိုနိုင်သောကြောင့် ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူပြီး ရညော+ပုရိသော ရာဇ ပုရိသောဟု သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ(ဝစနတ္ထ) ဖွင့်ပြရာ၌ကား.... သမာသ်အနက်ဖွင့်ထင်ရှားပြီး သမာသ်ပုဒ်အဖွင့် မထင်ရှားသောကြောင့် "နိဒဿနနည်း" အရ သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးခြင်းဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်ဖြစ်၏။

ရှင်းလင်းစွာဖြင့် အမှတ်ရလွယ်ကူအောင်ဖြစ်ဖို့ကောင်းသည်မှာ....ပုဒ်စစ်ကျမ်း သံဝဏ္ဏနာစစ်၌-ပဒတ္ထသံဝဏ္ဏနာပုံစံကို တိလောကမဟိတန္တိ တိလောကေန+ပူဇိတံ ဟုမထုတ်ဘဲ စတ္တာရိသစ္စာနိ သမာဟဋာနိ စတုသစ္စံ၊ သမာ-ဟာရေ(သမာဟာရ)ဒိဂုဟု ပုံစံထုတ်ပေးဖို့ကောင်းပါသည်။သမာသလိင်္ဂပဒသံဝဏ္ဏနာပုံစံကိုမူဥပနဂရန္တိ အဗျာယီဘာဝသမာသော၊ မဟာပုရိသောတိကမ္မဓာရယသမာသော စသည် သမာသ်အမည်မျှဖွင့်ပြသော-ပုံစံတစ်ခုခုထုတ်ပြဖို့ ကောင်းပါသည်။

ဥပမာ....အတိ ဘိ ဥပသဂ္ဂေါ၊ ဣတိတိ နိပါတောဟု ပုံစံထုတ်ပြသကဲ့သို့ဖြစ်ပါသည်။ ဤရှင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်း သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ (ဝစနတ္ထ) ဖွင့်ရာ၌ "သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးလျှင် နိဒဿနနည်းအရ ထင်ရှားရာသို့လိုက်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ပေးခြင်းဖြစ်ပြီး "သမာသလိင်္ဂပဒတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးလျှင်ကား....ထင်ရှား-မထင်ရှား နှစ်မျိုးသို့လိုက်၍ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပုဒ်စစ်ကျမ်း သံဝဏ္ဏနာစစ်၌ တိုက်ရိုက်ပြဆိုထားသည့်အတိုင်း သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးကြပါသည်။]

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ။(ဂ) ဝါကျရှိ ဟိ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ကာရဏဇောတက, ဒဠှီကရဏဇောတက, ဝိတ္ထာရဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

ကြွင်းသော (ဂ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာပါဠိတို့ဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက်တို့ကို ဟောသည်ဟုဆိုခဲ့ရာ၌ ခိုင်မြဲအောင်ပြုသော ဒဠှီကရဏအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, အကြောင်း ကာရဏအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, အကျယ်ဝိတ္ထာရအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, အဘိက္ကမန္တိ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ စသော ပါဠိရပ်တို့၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အတိရေကတ္ထ ဝိသေသတ္ထ ဝါစကဖြစ်၏သို့ အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါသည်လည်း အတိရေကတ္ထ ဝိသေသတ္ထ ဝါစကဖြစ်သည်ဟူသော ဥပမာသာဓကအဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ။ဤ (ဃ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် ဥပသာရပုဒ်တို့သည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဓာတ်၏အနက်ကိုသာ ထွန်းပြကြသော်လည်း လည်း တစ်ခါတစ်ရံ၌မူကား အတိဋ္ဌတ္တံ စသည်တို့၌ကဲ့သို့ နာမ်ပုဒ်၏ အနက်ကိုလည်း ထွန်းပြကြသေး၏။ ထို့ကြောင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါသည်လည်း ဓမ္မဟူသော နာမ်ပုဒ်၏အနက်ကို ထွန်းပြသည်ဟု အဓိပ္ပာယ် စကားကျအားဖြင့် ဝါ၊ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပာယ်အားဖြင့် သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

(တစ်နည်း) ဓာတ်၏ ရှေ့မဟုတ်သော နာမ်၏ရှေ့၌လည်း ဥပသာရပုဒ်တို့သည် တည်နေနိုင်၏။ ထိုသို့တည်နေလျက် အတိရေကတ္ထ ဝိသေသတ္ထ ဝါစကဖြစ်သော အဘိဥပသာရပုဒ်လည်း ရှိသေး၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ။တတ္ထနိပါတ်သည် နိယမဝစန အနက်ကိုဟော၏။ ဝါ၊ ဤနေရာ၌ နိယမအားဖြင့် အဘိဓမ္မေ အတ္ထ ပကာသယိဿာမိ, အဘိဓမ္မဂါထံ ဟူသော စကားအနက်ကို ဟော၏။

အဘိဓမ္မာ၌ အဘိဥပသာရပုဒ်သည် အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက်တို့ကို ဟော၏။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ။ဓမ္မာတိရေကဍ္ဍ အတိဥပသာရပုဒ်သည် အတိသယ အနက်ကို ဟော၏။

ဝိသေသဍ္ဍ ဝိဥပသာရပုဒ်သည် ဝိသိဋ္ဌအနက်ကို ဟော၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ။အတိရေကဍ္ဍ အတိဥပသာရပုဒ်သည် အတိသယအနက်ကို ဟော၏။

ဝိသေသဍ္ဍ ဝိဥပသာရပုဒ်သည် ဝိသိဋ္ဌအနက်ကို ဟော၏။

ဟေတ္ထဍ္ဍ ဟိနိပါတ်သည် ကာရဏတ္ထ ဇောတက, ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက, ဝိတ္ထာရတ္ထ ဇောတက။

တွေနိပါတ်သည် ဤနေရာ၌ အဘိဓမ္မောဟု ဆိုအပ်သော အနက်ပုဒ်ဟူသော အာခာရ အနက်ကို ဟော၏။

အဘိသဒ္ဒေါ၌ အဘိဥပသာရပုဒ်သည် အဘိသဒ္ဒါဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ (သဒ္ဒ ပဒတ္ထက သဘောမျိုးပင်)။

(တစ်နည်း) အတိရေကအနက်, ဝိသေသအနက်ကို ဟော၏။

ဒုက္ခာ၌ ဒု-ဥပသာရပုဒ်သည် (ဒု ပုဗ္ဗ+ခနုဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောနည်းကို ရည်ရွယ်သည်) ကုစ္ဆိတအနက်ကို ဟော၏။

အဘိက္ကမန္တိ၌ အဘိဥပသာရပုဒ်သည် အတိရေကအနက်ကို ဟော၏။ ဝါ၊ ဝုဒ္ဓိအနက်ကို ဟော၏။

နော နိပါတ်သည် ပဋိသေဓအနက်ကို ဟော၏။ ဝါ၊ ပဋိသေဓတ္ထ ဇောတက။

ပဋိက္ကမန္တိ၌ ပဋိ (ပတိ) ဥပသာရပုဒ်သည် နိဝတ္တနအနက်ကို ဟော၏။

အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ၌ အဘိဥပသာရပုဒ်သည် အဓိကအနက် အတိရေက အနက်, ဝိသေသအနက်တို့ကို ဟော၏။

ဣတိနိပါတ်သည် နိဒဿနအနက်ကို ဟော၏။

ဝိယနိပါတ်သည် ပဋိဘာဂအနက်ကို ဟော၏။

ဝါ၊ ဝိယသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ပဋိဘာဝတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ယ) ဝါကျ။ ။တသ္မာ နိပါတ်သည် ကာရဏာစ္ဆေဒနတ္ထ (ကာ-ရဏာဝစ္ဆေဒနတ္ထ)။

ယထာနိပါတ်သည် ပဋိဘာဂတ္ထ။

သမုသိတေသုဠ် သံဥပသာရုပ်ဒ်သည် သမ္မာအနက်, သုဋ္ဌုအနက်ကို ဟော၏။

ဥ-ဥပသာရပုဒ်သည် ဥဒ္ဓကမ္မအနက်, ဥဂ္ဂတအနက်ကို ဟော၏။

ဆတ္တေသုစေဝဠ် စေဝနိပါတ်သည် သမုစ္စည်းအနက်ကို ဟော၏။ ဝါ၊ သမုစ္စယတ္ထဇောတက ဖြစ်၏။

ထိုစေဝသဒ္ဒါ၏ ပေါင်းစည်းပုံ ဆခြင်းအရာ သမုစ္စယာကာရ

တံခွန်တို့တွင် သာလျှင် အတိရေကပ္ပမာဏ, နာနာဝိရာဂဝဏ္ဏဝိသေ-သသမ္ပန္န တံခွန်ဖြစ်သည်သာလျှင် မဟုတ်သေး၊ ထီးတို့တွင်လည်း အတိရေ-ကပ္ပမာဏ, ဝိသေသဝဏ္ဏသဏ္ဍာန် ထီးလည်း ဖြစ်သေး၏ဟု ပေါင်းစည်း ပါသည်။

စေဝသဒ္ဒါ၏ ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပာယ်

တံခွန်တို့တွင် သာလျှင် ။ပ။ ဝိသေသဝဏ္ဏသဏ္ဍာန ထီးလည်းဖြစ်သေး၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။

စေဝသဒ္ဒါဖြင့် သိစေအပ်သော ဉာပေတဗ္ဗအဓိပ္ပာယ်

တံခွန်တို့တွင်သာလျှင် ။ပ။ ဝိသေသဝဏ္ဏသဏ္ဍာန ထီးလည်း ရှိသေး၏ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။

ဓဇေသုစဠ် စ-သဒ္ဒါသည် သမုစ္စည်းအနက်ကို ဟော၏။

စ-သဒ္ဒါ၏ ပေါင်းစည်းပုံ ဆခြင်းအရာ သမုစ္စယာကာရ

ထီးတို့တွင်သာလျှင် အတိရေကပ္ပမာဏ, ဝိသေသဝဏ္ဏသဏ္ဍာနထီး ဖြစ်သည်သာလျှင် မဟုတ်သေး၊ တံခွန်တို့တွင်လည်း အတိရေကပ္ပမာဏ, နာနာဝိရာဂ ဝဏ္ဏဝိသေသသမ္ပန္နတံခွန်လည်း ဖြစ်သေး၏ဟု ပေါင်းစည်း ပါသည်။

F28A

http://www.dhammadownload.com

ထိုစသဒ္ဒါ၏ ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပာယ် - ထိုစသဒ္ဒါဖြင့် သိစေအပ်သော ဉာပေတဗ္ဗ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ယခင် စေဝက ဆိုခဲ့သည်တို့ကို နည်းမှီသိပါ။

အတိရေကပ္ပမာဏ၌ အတိဥပသာရ ပုဒ်သည် အတိသယ အနက်ကို ဟော၏။ ဝိသေသ၌ ဝိဥပသာရပုဒ်သည် ဝိသိဋ္ဌ အနက်ကို ဟော၏။ ပမာဏ၌လည်း ပသဒ္ဒါသည် ပကာရ အနက်ကို ဟော၏။ သဏ္ဌာန၌ သံသဒ္ဒါသည် အာကတိ အနက်ကို ဟော၏။

သဏ္ဌာနဥ္စ၌ စသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား သမုစ္စယတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

စသဒ္ဒါ၏ ပေါင်းစည်းအပ်သော သမုစ္စယာကာရ

ထီးသည် လွန်သောပမာဏ ရှိသည်သာလျှင် မဟုတ်သေး၊ ထူးသော အဆင်းသဏ္ဌာန်လည်း ရှိသေး၏ ဟု ပေါင်းစည်း၏။

စသဒ္ဒါ၏ ဆိုလိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထ

ထီးသည် လွန်သောပမာဏ ရှိသည်သာလျှင် မဟုတ်သေး၊ ထူးသော အဆင်းသဏ္ဌာန်လည်း ရှိသေး၏ ဟု ဆိုလိုပါသည်။

စသဒ္ဒါဖြင့် သိစေအပ်သော ဉာပေတဗ္ဗအဓိပ္ပာယ်

ထီးသည် လွန်သော ပမာဏရှိသည်သာလျှင် မဟုတ်သေး၊ ထူးသော အဆင်း သဏ္ဌာန်လည်း ရှိသေး၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။

အတိရေကပ္ပမာဏ-နောင် လိုက်စေအပ်သော စသဒ္ဒါလည်း သမုစ္စည်း အနက်ရှိ၏။

စသဒ္ဒါ၏ ပေါင်းစည်းအပ်သော သမုစ္စယာကာရ

ထီးသည် ထူးဆန်းသော အဆင်းသဏ္ဌာန် ရှိသည်သာလျှင် မဟုတ်သေး၊ လွန်ကဲသော ပမာဏလည်း ရှိသေး၏ ဟု ပေါင်းစည်း၏။

ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပာယ်၊ သိစေအပ်သော ဉာပေတဗ္ဗ အဓိပ္ပာယ် တို့ကိုလည်း အထက်က ဆိုခဲ့သည်တို့ကို နည်းမှီသိလေ။

http://www.dhammadownload.com

အတိစ္စတ္တ,န္တိ၌ အတိသဒ္ဒါသည် အတိရေကအနက် ဝိသေသအနက်တို့ကို ဟော၏။

ကတ္တိ-နိပါတ်သည် အာကာရ အနက်ကို ဟော၏။ ဝါ-အာကာရတ္တဇောတက။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(က) ဝါကျ။ တတ္ထ၌ တ-သဒ္ဒါသည် အဘိဓမ္မဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ ဟူသော စကား, တစ်နည်း-အဘိဓမ္မကထံ ဟူသော စကားတို့ကို စွဲ၏။

ဝိသယနာမည်ကား ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အဘိဓမ္မဿ အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ ဟူသောစကား, (တစ်နည်း) အဘိဓမ္မကထံ ဟူသော စကားဖြပ်တို့ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(တစ်နည်း) အနိယမ ယ-သဒ္ဒါစွဲသောအနက်ကို စွဲသောကြောင့် နိယမဝိသယ တ-မည်၏။

(ခ) ဝါကျ။ ဟေတ္ထ၌ တေ သဒ္ဒါသည် အဘိဓမ္မာဟူသော ပုဒ်ကို စွဲ၏။ ဝိသယနာမည်ကား ဆိုခဲ့ပြီးသော အဘိဓမ္မာဟူသော ပုဒ်ဖြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

[အမှာ။ ။အထက်ပါ (က) ဝါကျ၌ ကေနဋ္ဌေနဝယ် ကိံ သဗ္ဗနာမ်သည် အနက်ကိုစွဲသည်၊ ဝိသယနာမည်ကား ဒဿေန (အတ္တေန)ဟု အစွဲ တိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ ဟု မှတ်ပါ။]

(ဂ) ဝါကျရှိ မေ ၌ အမှ, သဗ္ဗနာမ်သည် ဤနေရာဝယ် ဝတ္တုကြောင်းအားလျော်စွာ အနာထပိဏ် သူဌေး, တစ်နည်း, ဆန္ဒမထေရ်ကို စွဲ၏။ ဝိသယ နာမည်ကား အနာထပိဏ်သူဌေးဖြပ်, ဆန္ဒထေရ်ဖြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ တသ္မာ၌ တ သည် အဘိက္ကမန္တိ, အဘိက္ကန္တ ဝဏ္ဏာ စသော ပါဠိရပ်တို့ကဲ့သို့ အဘိ သဒ္ဒါ၏ အတိရေက ဝိသေသ အနက်

http://www.dhammadownload.com

ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ကိုစွဲ၏။ ဝိသယနာမည်ကား ဒီပနကြိယာ, ဟောတိကြိယာ (ဘဝနကြိယာ) ကို စွဲသောကြောင့် အနုဘူတဝိသယ, တစ်နည်း ဆိုအပ်ပြီးသော အတိရေက ဝိသေသအနက်ကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်ခြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ယံ-၌ ယသည် ထီးခြပ်ကိုစွဲ၏။ ဝိသယနာမည်ကား ဆတ္တံဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

တံ၌ တ သည် ထီးခြပ်ကိုစွဲ၏။ ဝိသယနာမည်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော ထီးခြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။ တစ်နည်း, အနိယမ ယ သဒ္ဒါ စွဲသော အနက်ကို စွဲသောကြောင့် နိယမ ဝိသယ တ မည်၏။

ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ထည့်အပ်သော သော အဘိဓမ္မာ ပုဒ်နှင့် ရှိရင်းစွဲ အဘိဓမ္မာ ပုဒ်တို့အရ—

၁။ ကုသလာ ဓမ္မာ စသော ပါဠိတော်ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ, အဘိဓမ္မဟူသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါတို့သည် ဒဿနတ္ထ၊

၂။ ဒေသနာ ဉာဏ်တော်သည် ဒီပကတ္ထ၊

၃။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပကာသနတ္ထ၊

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ၊

၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက - သမ္ပရာယိက - ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိ, စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ [ဤ (ခ) ဝါကျလုံးအရကို ကုသလာဓမ္မာ စသော ပါဠိဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကိုယူ၍ ယခင်အတိုင်းထုတ်ပါ။]

(ဂ) ဝါကျ။ ဝေဒနာအရ—

၁။ ဝေဒနာ စေတသိက်သည် ဒဿနတ္ထ၊

http://www.dhammadownload.com

၂။ ဖဿသည် ဒိပကတ္ထ၊

၃။ တဏှာသည် ပကာသနတ္ထ၊

၄။ နာမ်, ရုပ်, သဠာယတန စသည်တို့သည် ဝိဘဝေတ္ထ၊

၅။ ဥပါဒါန်, ဘဝ စသည်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ၊

[ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်နည်းကိုမှီ၍ ထုတ်ပုံတည်း။]

(ဃ) ဝါကျ။ ဝုစ္စတိဣ အနဲ့တ္ထဝစခေတ်အရ = သတိ,ဝီရိယ,ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

၁။ ထို သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒဿနတ္ထ၊

၂။ ယောနိသော မနသိကာရနှင့် ထီးတည်းဟူသော အာရုံသည် ဒီပကတ္ထ၊

၃။ အတိစ္ဆတ္တံ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပကာသနတ္ထ၊

၄။ ထီးကို လွန်ကဲထူးဆန်းစွာ ပြုလုပ်ထားခြင်း, ထိုကဲ့သို့ လွန်ကဲ ထူးဆန်းစွာ ပြုလုပ်ထားနိုင်အောင် ဆရာ့စကား နားထောင် ခြင်း, ဆရာ့ထံ ချဉ်းကပ်ခြင်း စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ၊

၅။ အတိစ္ဆတ္တံ-ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့ ကြားရ ခြင်း, ထိုအတိစ္ဆတ္တနှင့်စပ်၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် အမျိုးမျိုး သိရ ခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

သိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ

(ဂ) ဝါကျ။ အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေကအနက်,ဝိသေသ အနက် ဟော၏ အဖြစ်ကို ဗာဋ္ဌာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ စသော ဤ အာဂမ ပါဠိဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် ဝါ၊ ဤ အာဂမ ပါဠိကို ထောက်ဆ၍ သိအပ်သောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

အထူး (၉-နံပါတ်အတွက်)

(က) ဝါကျ။ သော အဘိဓမ္မော ဟူသော ထည့်အပ်သော စကား၌ အဘိဓမ္မအရ အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော် ဖြစ်ရ၏။ ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော၌ အဘိဓမ္မအရ အဘိဓမ္မာ ဟူသော နာမပညတ်ရ၏။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(၁)။ ဝါကျ။ ဝေဒနာအရ ဝေဒနာ စေတသိက် တည်းဟူသော ပစ္စည်းတရားသည် အဘိက္ကမန္တိ, နော ပဋိက္ကမန္တိ ဟူသော ကြိယာပုဒ်အရ ဝေဒနာ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပါဒ်, ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား ဝါ၊ ဒုက္ခ သဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်စိတ် ၁-ခု ဝေဒနာကြဉ် သဗ္ဗစိတ္တ သာဓာရဏ စေတသိက် ၆-ခု ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်နိုင်သေးစည်းများကား - သဟဇာတ, အညမည,နိဿယ,ဝိပါက, ဣန္ဒြိယ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ, ပေါင်း ၈-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ) ဝါကျ။ တံ ဟူသော ကံပုဒ်အရ ထိုး၌ရှိသော အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ပစ္စည်းတရားသည် ဂုစ္စတိ၌ အန္တတ္ထဝစဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင် - အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ, အာရမ္မဏ ပုရေဇာတတ္ထိ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ (၄)။

(တစ်နည်း) တံ အရ ယခင် ပစ္စည်းတရားသည် ဂုစ္စတိ၌ ဝစဓာတ်အရ ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင် - အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ, အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ, အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ, အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ (၆)။

အတိစ္ဆတ္တန္တိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ အတိစ္ဆတ္တ ဟူသော နာမ ပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဂုစ္စတိ၌ ဝစဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ဝါ-ဝီရိယ ပြဋ္ဌာန်းသော လောဘမူ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (ပြိုင်-မရှိ)။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေါ်တ် အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အတိစ္ဆတ္တတ္တိ ဟူသော အာကာရပုဒ် အရ အတိစ္ဆတ္တ ဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ သဟ၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟံ၊ ဣ၊ ရှာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ။

[မှတ်ချက်။ ။အာကာရနှင့် ကြိယာပုဒ် ပစ္စည်းပြိုင်ရာ၌ အာကာရပုဒ် အရ နာမပညတ္တိသဒ္ဒါပစ္စည်းဟူ၍ ကြိယာပုဒ် ခေါ်တ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန် ယူလျှင် အာရမ္မဏမျိုးဖြစ်၍ အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင်မရှိ။

(တစ်နည်း) ကြိယာပုဒ်၌ ခေါ်တ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စည်းဟူ၍ အာကာရပုဒ်အရ ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် ယူလျှင် သဟ မျိုးဖြစ်၍ ကြီး-၄၊ ဝိပ္ပလတ်-၁၊ ငယ်-၇၊ ပေါင်း (၁၂) ပစ္စည်း ယထာရဟပြိုင်။ အာကာရနှင့် ကြိယာပုဒ်တွေ့တိုင်း ဤ ပစ္စည်း ပြိုင်နည်းကို မှတ်ပါ။]

(ဝုစ္စတိ၌ ဗာဟုလျတ္တတေဝိဘတ်အရ ယခင် ကံပုဒ် တံ အရအတိုင်း ကောက်၍ ပစ္စည်းထားပြီး ဝစခေါ်တ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကောက်၍ ပစ္စယုပ္ပန်ထားပြီးလျှင် အာ, ဓိ, ဉပ, ပု, တ္ထိ, အဝိ (၆) ပစ္စည်း ပြိုင်ပါ။)

ထည့်အပ်သော ပါဠိသေသ ဇနေန (သို့မဟုတ်) ပဏ္ဍိတေန ကတ္တားပုဒ် အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပစ္စည်းတရားသည် ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေါ်တ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၀)။

(ဝစခေါ်တ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပစ္စည်းယူ၍ ဇနေန, ပဏ္ဍိတေန အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ပစ္စယုပ္ပန် ယူပြီးလျှင် ယခင် ၁၀-ပစ္စည်း ပြိုင်ပါ။)

http://www.dhammadownload.com

သုတ္တ သဒ္ဒါ အဖွင့်

(က) ဣတရံ ပန-
အတ္ထာနံ သူစနတော, သုဝုတ္တတော သဝနတောထ သူဒ-နတော။ သုတ္တာဏာသုတ္တသဘာ-ဂတောစ "သုတ္တ"န္တိ အက္ခာတံ။

(ခ) တဉှိ အတ္တတ္ထ ပရတ္ထာဒိဘေဒေ အတ္ထေ သူစေတိ။

(ဂ) သုဝုတ္တာ စေတ္ထ အတ္ထာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုလောမေန ဝုတ္တတ္တာ။

(ဃ) သဝတိ စေတံ အတ္ထေ၊ သဿမိဝ ဖလံ ပသဝတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(င) သူဒတိ စေတံ၊ ဓေနု ဝိယ ခီရံ၊ ပဂ္ဃရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(စ) သုဋ္ဌု စ နေ တာယတိ၊ ရက္ခတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဆ) သုတ္တ သဘာဂဉ္စေတံ။

(ဇ) ယထာ ဟိ တစ္ဆကာနံ သုတ္တံ-ပမာဏံ ဟောတိ၊ ဧဝမေတမ္ပိ-ဝိညူနံ။

(ဈ) ယထာ စ သုတ္တေန သင်္ဂဟိတာနိ ပုပ္ဖာနိ န ဝိကိရိယန္တိ, န ဝိဒ္ဓံသိယန္တိ၊ ဧဝမေတေန သင်္ဂဟိတာ အတ္ထာ(၄-၂၀)

ကျမ်းတက်

ဌပနာ ပဋ္ဌက

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) အရှင် အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ကတ်)

ဝိဝိဓ ဝိသေသနယတ္တာ စ သောပါဌ်ဖြင့် ရှေ့၌ ဝိနယသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (၄)၊ ဤသို့ဆိုချေသော် (ဏ) သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထသည်

http://www.dhammadownload.com

လည်းရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)၊ ထိုသို့ ရှိသင့်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ) တစ်နည်း၊ သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ) ဝိနယသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမျှကိုသာ မဆိုသင့် (ဌ-ခေ) သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏(နွ) သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ) ဤသို့မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုပြဆို၏ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာ၌-သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ဟု (ဒေါသာရောပန စောဒနာ ထည့်ဆို၍ တက်ပါ)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ဣတရံ ပန စသော (က) ဝါကျဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ မရောက်ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို အကျဉ်းသခေပအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏၊... သော် ထိုစကားရပ်၏ အကျယ်ကိုမသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ မသိအပ်လေသောကြောင့် (တစ်နည်း) အကျယ် ဝိတ္ထာရကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့်(က) ဝါကျဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို အကျဉ်းသခေပအားဖြင့်သာ မဆိုသင့်၊ အကျယ် ဝိတ္ထာရအားဖြင့်လည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ အကျယ် ဝိတ္ထာရကား အဘယ်နည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့်(ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(ခ)ဝါကျဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုအကျယ် ဝိတ္ထာရအားဖြင့်ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာ၌-အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မပြဆိုခဲ့သော် အကျဉ်းအကျယ် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ (ဒေါ-စော) ထည့်၍ တက်ပါ။

အဓိပ္ပါယ်ကား-(ခ) ဝါကျဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို အကျယ် အားဖြင့်ပြဆိုသောကြောင့်။ပ။ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည်(ခ) ဝါကျဖြင့် သူစနတော-ဟူသော ဟိတ်ပါဋ်၏ အကျယ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏။... သော် သုဝုတ္တတော ဟူသော ဟိတ်ပါဋ်၏ အကျယ်သည်လည်း ရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ရှိသင့်လေသောကြောင့် (တစ်နည်း) သုဝုတ္တတော-ဟူသော ဟိတ်ပါဋ်၏အကျယ်ကို မပြဆိုဟူသောအဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် သူစနတော ဟူသော ဟိတ်ပါဋ်၏အကျယ်မျှကိုသာ မဆိုသင့်၊ သုဝုတ္တတော ဟူသော ဟိတ်ပါဋ်၏ အကျယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ သုဝုတ္တတော ဟူသော ဟိတ်ပါဋ်၏ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဤသို့ မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် 'သုဝုတ္တတော စေတ္တ' စသော (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(ဂ) ဝါကျဖြင့် သုဝုတ္တတော ဟူသော ဟိတ်ပါဋ်၏ အကျယ်ကိုလည်း ပြဆို၏-ဟူလို။

(စောဒနာတက်လည်း သိလောက်ပြီ၊ အဗျာပိတဒေါသတင်။)

(ဃ) ဝါကျသို့ကျမ်းတက်ရာ၌ 'သဝနတော' ဟိတ်ပါဋ်၏အကျယ်,

(င) ဝါကျသို့ကျမ်းတက်ရာ၌ 'သူဒနတော' ဟိတ်ပါဋ်၏အကျယ်,

(စ) ဝါကျသို့ကျမ်းတက်ရာ၌ 'သုတ္တာဏာ' ဟိတ်ပါဋ်၏အကျယ်,

(ဆ) ဝါကျသို့ကျမ်းတက်ရာ၌ 'သုတ္တသဘာဂတော' ဟိတ်ပါဋ်၏ အကျယ်ဖြစ်သည်ကို ကြည့်ရှုစဉ်းစား၍ ကျမ်းတက်ပါ။ (ဂ) ဝါကျကျမ်းတက် သဘောသွားမျိုးချည်း ဖြစ်သည်။

(ဇ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည်(ဆ)ဝါကျဖြင့်ဤသုတ်သည်တမျဉ်းချည်, ပန်းသီးချည်နှင့်တူသည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ... သော် ထိုစကား ရပ်၏အနက် အဓိပ္ပာယ်သည် ဥပမာ ဥဒါဟရဏ်နှင့်ကင်း၍ မပေါ်လွင် မထင်ရှား သေးသည်မဟုတ်ပါလော။ ပ။ ဥပမာ ဥဒါဟရဏ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊(နွ) စသည်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(ဇ) ဝါကျဖြင့် ထိုစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ဥပမာ ဥဒါဟရဏ်ဖြင့် ထင်ရှားအောင်ပြဆို၏ဟူလို။

စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသ,အပါကဋ-တပ္ပါကဋီကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသတင်တက်ပါ။

(ဇ-ဈ နှစ်ဝါကျပေါင်းတက်လျှင်လည်း ဤအတိုင်းပင်)

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဈ) ဝါကျသို့ သီးခြားကျမ်းတက်သော်-ဆရာ ဆရာသည် (ဇ) ဝါကျဖြင့် သုတ်၏ တမျဉ်းချည်နှင့်တူပုံ ဥပမာကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ ...သော် သုတ်၏ ပန်းသီချည်နှင့်တူပုံကိုလည်း ထင်ရှားအောင် ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ အာဘော်-စသည်ဆို၍ တက်ပါ။ ဒေါသတင်လျှင် အဗျာ ပိတ။

ပါပနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ (အာလုပ်,ကတ္တား,ဌပနာ ရှေးဌပနာပဋ္ဌက ကျမ်းတက် က နှင့်တူ၏။) ဤသို့သာဆိုချေသော် ဝိနယသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ သာရှိ၍ သုတ္တ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ ဝါ-သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊(နု-ပါ) ။ပ။ သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့် သေး၏ (နု-ရော) စသည် ...။

(ခ) ဝါကျ။ ထိုစကားရပ်၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အကျဉ်းအားဖြင့်သာ သိသင့်သိထိုက်၏။ အကျယ်အားဖြင့် မသိသင့်မသိထိုက်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ) စသည် ...။

(ဂ) ဝါကျ။ သူစနတော ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်သာရှိ၍ သုဝုတ္တတော ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ ဝါ သုဝုတ္တတော ဟူသော ဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်ကိုမပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ) စသည် ...။

(ဃ) (င) (စ) (ဆ) ဝါကျတို့သို့ ကျမ်းတက်ရာ၌လည်း ဤ (ဂ) ဝါကျ ကျမ်းတက်နည်းမှီ။

(ဇ) ဝါကျ။ ဤသို့ သုတ်သည် တမျဉ်းချည်နှင့် တူသည်ဟုဆိုရာ၌ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်နှင့် ကင်း၍ ဖြစ်ကောင်း၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-ထိုစကားရပ်၏ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ) စသည် ...။

(ဈ) ဝါကျ။ သုတ်၏ ပန်းသီချည်နှင့်တူပုံကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နု-ပါ) စသည် ...။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့၌ ဝိနယသဒ္ဒါ၏အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကို ထောက်ဆလျှင် (က)ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသကို ပယ်၏။

ပယ်ပုံကား-ရှေ့၌ ဝိနယသဒ္ဒါ၏အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာမျှကိုသာ ပြဆိုသည် မဟုတ်ဘဲ(က)ဝါကျဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ,အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ဤ(က)ဝါကျကို ထောက်ဆလျှင် ရှေ့ဝိနယသဒ္ဒါ၏အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာတို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်၏။ (ခ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် (က) ဝါကျ၌ ဝိရောဓိဒေါသ, အဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

သင့်၌ကား(က)ဝါကျဖြင့် သခေ်ပကိုသာ ဆိုရသေး၍ ဝိတ္ထာရမဆိုရသေးသဖြင့် သခေ်ပဝိတ္ထာရဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ, သခေ်ပသာပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်မနှံ့စပ် မပြည့်စုံသေးသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ သင့်နေ၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသ,အဗျာပိတဒေါသတို့ကို ပယ်၏။ ပယ်ပုံ ကား သခေ်ပစကားကိုသာ ဆိုသည်မဟုတ်၊ ဝိတ္ထာရစကားကို ဆိုသောအားဖြင့် သခေ်ပ ဝိတ္ထာရ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ, ဝိတ္ထာ-ရကိုပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) မန္ဒဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျ ပြရိုးထုံးစံဖြစ်သော ကြောင့်(ခ) ဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်၏။

(ဂ) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင်(ခ)ဝါကျ၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်၏။ သင့်ပုံကား-သူစနတော-ဟိတ်ပါဠ်၏ အကျယ်ကိုသာပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက် အဓိပ္ပာယ်မနှံ့စပ်မပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ သင့်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။ ပယ်ပုံကား-သုဝုတ္တတော ဟူသော ဟိတ်ပါဠ်၏ အကျယ်ကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဤနည်းကိုမှီ၍(ဃ) (င) (စ) (ဆ) ဝါကျတို့၌ ရှေးရှေးဝါကျတို့ဝယ် အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ ,နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါလေ။

(ဇ) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင်(ဆ) ဝါကျ၌ ဝိရောဓိ ဒေါသ, အဗျာပိတဒေါသသင့်၏။သင့်ပုံကား(ဆ)ဝါကျဖြင့် အပါကဋ္ဌ အားဖြင့်ဆို ရသေး၍ အပါကဋ္ဌ–တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝိရောဓိ ဒေါသ၊ အပ္ပါကဋ္ဌသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ်မပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

(ဇ) ဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသ,အဗျာပိတဒေါသ တို့ကိုပယ်၏။ ပယ်ပုံကား–တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ–ကိုပြဆိုလိုက်သဖြင့် အပါကဋ္ဌ–တပ္ပါကဋ္ဌိ ကရဏ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ,တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ ကိုပြဆို လိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သောအနက်အဓိပ္ပာယ်နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွား သောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ ကိုပယ်၏။

(ဈ) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင် (ဇ) ဝါကျ၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်၏။ သင့်ပုံကား(ဇ) ဝါကျဖြင့် တစ်မျဉ်းချည်နှင့်တူပုံကိုသာပြရသေး၍ အလိုရှိ အပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ်မပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

(ဈ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။ ပယ်ပုံကား (ဈ)ဝါကျ ဖြင့်ပန်းသီချည်နှင့်တူပုံကိုလည်း ပြဆိုလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက် အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(က) ဝါကျ သုတ္တသဘာဂတောစ၌ စ သဒ္ဒါအကြောင်းလဲပုံ

မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး စသည်ကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်, ကောင်းစွာ ဟောရာ၏ အဖြစ်,သီးတတ်သည်၏ အဖြစ်,ကောင်းစွာယိုစီးတတ် သည်၏အဖြစ်, ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်တတ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော သကတ် အနက် အကြောင်းငါးပါးမှ တစ်ပါး၊ တစ်မျဉ်းချည် ပန်းသီချည်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်တည်း ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကိုလဲလို သောကြောင့် သုတ္တသဘာဂတောစ၌ 'စ' သဒ္ဒါထားပါသည်။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

သဝနတောထဉ္ဒ အထ သဒ္ဒါအကြောင်းလဲပုံ

မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး စသည်ကိုပြတတ်သည်၏ အဖြစ်, ကောင်းစွာ ဟောရာ၏အဖြစ် တည်းဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်း နှစ်ပါးမှတစ်ပါး သီးတတ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် သဝနတောထ-၌ 'အထ' သဒ္ဒါ ထား၏။

အထက်ပါ(စျ) ဝါကျအောက်နားရှိ "တေနေတ မေတဿ ဝစနတ္ထ ကောသလ္လတ္ထံဝုတ္တံ" (၄-၂၀) ၌ တေနသဒ္ဒါထားပုံ-

လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောကြောင့်(တစ်နည်း) သောတုဇန တို့အား သတိမြဲစေလိုသောကြောင့်(တစ်နည်း) ရှေ့အတ္တာနံသူစနတောစသော အကျဉ်းဂါထာနှင့် 'တဦအတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ'စသောအကျယ်ကို အထူး မှတ်စေလိုသောကြောင့် တေနသဒ္ဒါ ထားပါသည်။

နိပါတ်ပုဒ်များ ထားရခြင်းအကြောင်း

ဝိနယသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုပြလိုသော ကြောင့်၊ ဝါ- ပက္ခန္တရဇောတက အဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့်(က) ဝါကျ ဣတရံပန-၌ 'ပန' သဒ္ဒါကိုထားသည်။

မိမိအကျိုးသူတစ်ပါးအကျိုးတို့ကိုပြတတ်သည်၏အဖြစ်အစရှိသော ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းငါးပါးတို့ကြောင့်သာလျှင် သုတ္တမည်သည် မဟုတ်သေး။ တစ်မျိုး ချည်,ပန်းသီချည်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း သုတ္တမည်သေး၏ဟု သမုပစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် သုတ္တသဘာဂ **တောစ၌'စ'သဒ္ဒါထားသည်။**

ရှေးသခ်ေပစကားကိုအကျယ်ချဲ့ပြလိုသောကြောင့်၊ ဝါ၊ ဝိတ္ထာရ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် တဦ၌ 'ဟိ' နိပါတ်ကို ထားသည်။

သူစနတော-ဟူသောဟိတ်ပါဌ်၏ အကျယ်မှတစ်ပါး သုဝုတ္တ တောဟူသော ဟိတ်ပါဌ်၏အကျယ်ကိုပြလိုသောကြောင့် ဝါ၊ ပက္ခန္တရ ဇောတက, ဝိတ္ထာရဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် သုဝုတ္တာစေတ္တ၌ 'စ'သဒ္ဒါထား သည်။ (ကြွင်းသော သဝတိစေတံ,သူဒတိစေတံ စသည်တို့၌ စသဒ္ဒါထားပုံ ကိုလည်း ဤနည်းမှီသိ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ရှေးအပါကဋ္ဌစကားကို ဥပမာဥဒါဟရုဏ်အားဖြင့် ထင်ရှားအောင် ပြလိုသောကြောင့်၊ ဝါ၊ တပ္ပါကဋ္ဌကရဏ ဓောတကအဖြစ်ကိုပြလို သောကြောင့် 'ယထာဟိ' ၌ 'ဟိ' နိပါတ်ကို ထားသည်။

တစည်းသမား (လက်သမား) တို့၏ တမျဉ်းချည်သည်သာလျှင် ပမာဏ-ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး၊ ဤသုတ်သည်လည်း ပညာရှိတို့၏ ပမာဏ သည်ဖြစ်၏ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်,သမ္ဘာဝနာအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဝေမေတမ္ပိ၌ 'ပိ' (အပိ) သဒ္ဒါကိုထားသည်။

ဝုတ္တံ ဟောတိ သဒ္ဒါထားပုံ

ဆိုလိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုသောကြောင့်ဝါ၊ ရှေး၌ဆိုအပ် သော နေယျတ္ထ-ဂူဠတ္ထ၏စကားကျ အဓိပ္ပာယ်ကို ဝါ၊ ပဒပိဏ္ဍတ္ထကို ပြလိုသောကြောင့်(ဃ) (င) (စ) ဝါကျတို့၌ 'ဝုတ္တံဟောတိ' ထား၏။

[ဆောင်] ဝုတ္တံဟောတိ၊ သိဒ္ဓံရှိက၊ နေယျတ်သိုလှ,စကားကျ။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတျာဒိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ အရိယန္တေ ဉာယန္တေတိ အတ္ထာ။ (တေသံအတ္ထာနံ)

၁။ အရိယန္တေဉာယန္တေတိဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည်ဗျုပ္ပတ္တိ၊

၂။ အ,ရီယန်,တေ ဟူသော အစိတ်အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သိခြင်းကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်၊

၃။ အတ္ထာဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သောသိခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။ သူစေတီတိ သူစနံ။ (ပြခြင်းကြိယာခွဲ)

ဤအတ္ထာနံ သူစနတော သံဝဏ္ဏနာအရ-အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ အတ္ထေ သူစေတီတိ သုတ္တံ ဟုပြု။

၂။ သူစေတီတိဟူသော အစိတ်စိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပြခြင်းကြိယာသည် ဗျု-နိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပြခြင်းကြိယာသည် ပ-နိ၊ ဝုစ္စန္တီတိဝုတ္တာ။ သုဋ္ဌုဝုတ္တာ ဧတ္ထ အတ္ထာတိသုဝုတ္တံ (တတော သုဝုတ္တတော)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၂။ ကောင်းစွာ ပေါအပ်သော အနက်၏သုတ်နှင့် ဋ္ဌာနီ+ဋ္ဌာန, အကျိုးအကြောင်း–စပ် ဗျု–နိ၊

၄။ သုတ်တို့၏ တစ်ခုသည်။ ပ။ ဓာတ်သည် ပ–နိ။

ဤ'သုဝုတ္တတော" သံဝဏ္ဏနာအရ–သုဋ္ဌု ဥတ္တာ ဇ္ဈောအတ္ထာတိ သုတ္တံဟုပြု (ယခင်သုဝုတ္တံအတိုင်းခွဲ) ဥစ္စန္တီတိဥတ္တာ၊ သုဋ္ဌုဥတ္တာ ဇ္ဈောတိ သုတ္တံဟု အစိတ်အပေါင်းလည်းပြုနိုင်၏။

အတ္ထေ သဝတိ ပသဝတီတိ သဝန်။ (တတော သဝနတော) (သီခြင်းကြိယာခွဲ) ဤသံဝဏ္ဏနာအရ–အတ္ထေ သဝတိ ပသဝတီတိ သုတ္တံဟုပြု။

အတ္ထေ သူဒတီတိ သူဒန်၊ (တတောသူဒနတော) ယိုစီးခြင်း, သွန်းချခြင်း, (ယိုစီးစေခြင်းကြိယာခွဲ)၊ဤသံဝဏ္ဏနာအရ–အတ္ထေသူဒတီတိ သုတ္တံဟုပြု။

သုဋ္ဌု အတ္ထေ တာယတီတိ သုတ္တာဏံ၊ (တသ္မာ သုတ္တာဏာ) ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်ခြင်းကြိယာခွဲ၊ ဤသံဝဏ္ဏနာအရသုဋ္ဌု အတ္ထေ တာယ တီတိ သုတ္တံပြု၏။

သု–တာ–ယ–တိ ဟူသော အစိတ် အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက် ကြိယာခြင်းသည် ဗျု–နိ ဟုခွဲပါ။

သုတ္တိယတော ဂန္တိယတော ဝေဋ္ဌိယတောအနေနာတိ သုတ္တံ။ (ပကတိချည်တည်း) ဘဇိတဗ္ဗောတိ ဘာဂေါ။ သမာနော ဘာဂေါ ယဿာတိ သဘာဂံ။ သုတ္တန သဘာဂံ သုတ္တသဘာဂံ (တတော သုတ္တသဘာဂတော)

၂။ တမျဉ်းချည်,ပန်းသီးချည်၏တူသောသုတ်နှင့် ဥပမာန ဥပမေယျ စပ်....ဗျု–နိ၊

၄။ တမျဉ်းချည်,ပန်းသီချည်တို့နှင့်တူခြင်းကြိယာ ဝါ– တူသည်၏အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ–နိ၊

ဤသံဝဏ္ဏနာအရ သုတ္တိယတော ဂန္တိယတော ဝေဋ္ဌိယတော အနေနာတိ သုတ္တံ၊ သုတ္တံ ဝိယာတိ သုတ္တံ ဟုအစိတ်အပေါင်းပြု။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

၂။ တစ်မျိုးချည်, ပန်းသီချည်၏သုတ်နှင့် ဥပမာန+ဥပမေယျ, သဒိသ+သဒိသီ....စပ်....ဗျု-နိ။

၄။ တစ်မျိုးချည်,ပန်းသီချည်နှင့် တူခြင်းကြိယာသည် (တစ်နည်း) သုတ်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်၊ ပ-နိ။

အချုပ်အားဖြင့် သုတ္တံပုဒ် ဝိဂ္ဂဟ ၆ ချက်

၁။ သူစေတီတိသုတ္တံ။

၂။ သုဋ္ဌုဥတ္တာ တ္တောတိ သုတ္တံ။

၃။ သဝတီတိ သုတ္တံ။

၄။ သူဒတီတိ သုတ္တံ။

၅။ သုဋ္ဌု တာယတီတိ သုတ္တံ

၆။ သုတ္တံ ဝိယာတိ သုတ္တံ။

(က) ဝါကျအဆုံး အက္ခာတ်ကို 'အက္ခာယတီတိ အက္ခာတံ'ဟုပြု၊ (ဆိုခြင်း ကြိယာခွဲ)။

(ခ) ဝါကျ။ အတ္တနော+အတ္ထော=အတ္တတ္ထော။ ပရဿ+အတ္ထော= ပရတ္ထော။ အတ္တတ္ထော စ+ပရတ္ထော စ=အတ္တတ္ထပရတ္ထာ။ အတ္တတ္ထ ပရတ္ထော+ အာဒိ ယေသန္တိ=အတ္တတ္ထ ပရတ္ထာဒယော။ (အစိတ်)။

၂။ မိမိအကျိုးသူတစ်ပါးအကျိုးဟူသော အစ၏ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကအကျိုး စသည်တို့နှင့် အာဒိ+အာဒိဝန္တ၊ အစိတ်+အပေါင်းစပ်.... ဗျု-နိ။

၄။ မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး-ဟူသော အစရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် ဝါ-ဟူသော ဂုဏ်သည်....ပ-နိ။

ဘိဇ္ဇတီတိဘေဒေါ။ အတ္တတ္ထ ပရတ္ထာဒိ+ဘေဒေါ ယေသန္တိ အတ္တတ္ထ ပရတ္ထာဒိဘေဒါ၊ (တေ အတ္တတ္ထ ပရတ္ထာဒိဘေဒေ။) (အပေါင်း)။

၂။ မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး အစရှိသော အပြား၏ အကျိုး အနက်တို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော....စပ်....ဗျု-နိ။

၄။ မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး အစရှိသော အပြားရှိခြင်း ဟူ သော ဂုဏ်သည် ဝါ ...အပြားဟူသောဂုဏ်-ပ-နိ။

(ဂ) ဝါကျ။ ဝိနေတဗ္ဗာတိ ဝေနေယျာ၊ (ဝိနီယန္တေတိ ဝါ ဝေနေယျာ)။ စိတ္တံ အဓိအာဂန္တွာ သယတီတိ အဇ္ဈာသယော၊ (အဓိ+အာပုဗ္ဗ+သိဓာတ်+ အပစ္စည်းရောက်၍ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ)။

F30A

http://www.dhammadownload.com

[စိတ္တမဇ္ဈာဂန္တွာ သယတီတိ အဇ္ဈာသယောဟု အဘိဓာန်ဋီကာဆို၍၊ စိတ္တမဇ္ဈာဂန္တွာ သယတီတိ အဇ္ဈာသယော။ အယဝါ-အာရမ္မဏံ အဓိကိစ္စ သယတိ ပဝတ္တိယတီတိ အဇ္ဈာသယောဟု သူ-စိ-ဆို၏။ ဤ၌ကား-အမှတ်ရ လွယ်ကူရန် ပုဒ်ဖြတ်၍ တစ်နည်းသာ ဆိုလိုက်သည်။]

ဝေနေယျာနံ+အဇ္ဈာသယော=ဝေနေယျဇ္ဈာသယော။ အနုလောမတီတိ အနုလောမံ၊ (အစိတ်)။ (နိဿယ-ပ-၁၀၄။)

ဝေနေယျဇ္ဈာသယဿ+အနုလောမံ=ဝေနေယျဇ္ဈာသယော အနုလောမံ။ (တေနဝေနေယျဇ္ဈာသယာ နုလောမေန။) (အပေါင်း)။

၂။ ဝေနေယျတို့အလို၏လျော်သော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏော+ဂုဏ်....(ဂုဏ်+ ဂုဏော၊)....စပ်၊ ဗျု-နိ။

၄။ ဝေနေယျတို့၏အလိုအားလျော်သော ဂုဏ်သည် ပ-နိ။

[မှတ်ချက်။ ။အနုလောမံ၌-အနုပုဗ္ဗ+လောမနာမဓာတ်=အပစ္စည်း၊ တိ-လိင်-ဟု-တိပိဋကပါဠိမြန်မာအဘိဓာန်-အတွဲ- ၂၊ ၁၀၂ ၌ ဆိုပြီး၊ အနုလောမေန္တီတိ "အနုလောမာ"ဟု ပဋိသံ-ဋ္ဌ၊ ၂၊ ၁၅၀ ၌ ဝိဂ္ဂဟပြုကြောင်းကိုလည်း ဆို၏။ ရိုးရိုးဓာတ် ကြံလျှင် ယုမဓာတ်+အပစ္စည်း (သို့မဟုတ်) လူဓာတ်+မ မစ္စည်း ဖြစ်ရာ၏။]

လိင် သေသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ဣတရံ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (တစ်နည်း) သဗ္ဗနာမ် ဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ပူန အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။

အတ္ထာနံ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

သူစနတော၌ သူစနသည် နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ, ကိတ-နာမပဒ။

သူစနတော ပုဒ်လုံးကား အလိင်,ဂဏာဝိမုတ်,ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။ (သုဝုတ္တတော, သဝနတော, သူဒနတောတို့ကိုလည်း နည်းတူခွဲ)။

http://www.dhammadownload.com

သဝနတောထဋ္ဌ အထကားအလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါ-
တပဒ။
သုတ္တာဏာနပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, သမာသနာ-
မပဒ။
သုတ္တသဘာဂတော၌ သုတ္တသဘာဂသည် နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း,
အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။
သုတ္တသဘာဂတော ပုဒ်လုံးကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ် ဩကာရန္တ,
နိပါတ ပဒ။ (စ ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။
သုတ္တန္တိကို သုတ္တံ+က္လတိ ပုဒ်ဖြတ်၍ခွဲ။
အက္ခာတ်ကို နပုလ္လိင် စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။)

(ခ) ဝါကျ။ (တဋ္ဌိကို တံ ဟိ ပုဒ်ဖြတ်) တံကား နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိ
ဂိုဏ်း (တစ်နည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ၊
(ဟိကိုနိပါတ်ပုဒ်ခွဲ)

အတ္တတ္ထ ပရတ္ထာဒိဘေဒေ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ,
သမာသ နာမပဒ။

သူစေတိ-အလိင်, စုရာဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာ-
ရန္တ, အာချာတပဒ။ (သူစဓာတ်+ဏေပစ္စည်း+တိဝိဘာက်)။

(ဂ) ဝါကျရှိ စုတ္တတ္ထာကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ,
တဒ္ဓိတနာမပဒ ခွဲပါ။

(င) ဝါကျ။ ဓေနု-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, နာမပဒ။
အဇ္ဈရတိ၌ ပကိုအလိင်, ဥပသဂ္ဂပဒခွဲပါ။ ဃရတိ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ
ခွဲပါ။

(စ) ဝါကျ။ သုဋ္ဌု-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဥကာရန္တ, နိပါတပဒ။ နေတို
ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒခွဲပါ။
တာယတ်ကို ဒိဝါဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တခွဲပါ။

(ဇ) ဝါကျ။ ယထာ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

[ဝေမေတမ္ပိကို ဝေံ+တေံပိ (အပိ) ပုဒ်ဖြတ်။]

ဝေံကား-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟီတန္တ, နိပါတပဒ၊ (တေံကို အထက်
ပါ တံအတိုင်းခွဲ)။

http://www.dhammadownload.com

ပိ (အပိ) အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, က္လကရန္တ နိပါတပဒ။
ဝိည္ဉူန်-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဦကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ဈ) ဝါကျ။ ။နဝိကိင့်ဆန္တိ၌ န ကို အလိင်၊ နိပါတ်ပုဒ်၊ ဝိကိုအလိင်၊ ဥပသဂ္ဂပုဒ်ခွဲ။ ကိရိယန္တိကို ဘူဝါဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တခွဲပါ။ ဝိဇ္ဈ-သီယန္တိ၌ ဝိကို အလိင်၊ ဥပသဂ္ဂပဒခွဲ၊ ဓံသီယန္တိကို စုရာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တခွဲပါ။

ဓာတ်ဘော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ။ပန,ဖြင့် ပက္ခန္တရဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။ ဝါ၊ ဝိနယ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုပြဆိုမည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ၏။ (အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ, ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

က္လတာခံ-ဖြင့် နောက်ဂါထာ၌ပါသော အက္ခရာတ်၏ ဝုတ္တကံ အဖြစ်ကို ဝါ၊ ဆိုအပ်၏ ဟူသည် သုတ္တသဒ္ဒါကို ဆိုအပ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)

အတ္ထာနံ သူစနတောဖြင့် သုတ္တံ၌ သူစဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒုတိယ ဓာတုပဒ) သုတ္တံ၌ တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, သူစေတိတိသုတ္တံ၌ ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, (ဒုတိယပစ္စယတ္ထ, အဘိဓာနတ္ထ)၊ ပြခြင်းဟူသည် မိမိအကျိုးသူတစ်ပါးအကျိုး စသော အကျိုးတို့ကို ပြခြင်းပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း, (ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

သုဝုတ္တတောဖြင့် သုတ္တံ ကို သ+ဥတ္တံဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကို လည်းကောင်း၊ (သန္ဓိလိင်ပဒ)ဥစဓာတ်၏ ရဝ (ဝစန) အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒု-ဓာတွတ္ထ) သုဋ္ဌု ဥတ္တာတ္တောကို ကျတ္တံဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြုရသည်ကို လည်းကောင်း, (သမာသလိင်တ္ထ) သိစေ၏။

သဝနတောဖြင့် သုတ္တံ၌ သုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒု-ဓာတုပဒ), သုတ္တံ၌ တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, သဝတီတိသုတ္တံဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ, အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

http://www.dhammadownload.com

အထဖြင့် သမုစ္စယဇောတက အဖြစ်ကို ဝါ၊ မင်္ဂလတ္ထအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ, ဘာဝတ္ထ)။

သူဒနတောဖြင့် သုတ္တံ၌ သူဒဓာတ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) သုတ္တံ၌ ဝ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, သူဒတီတိသုတ္တံဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (ဒု-ပစ္စယတ္ထ အဘိ-ဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

သုတ္တာဏာဖြင့် သုတ္တံ၌ သုပုဗ္ဗ+တာဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု-ဓာတုပဒ), သုတ္တံ၌ တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, သုဋ္ဌုတာယတီတိ သုတ္တံဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, (ဒု-ပစ္စယတ္ထ, အဘိဓာနတ္ထ)သိစေ၏။

သုတ္တသဘာဂတောဖြင့် သုတ္တံပုဒ်ကို သုတ္တံဝိယာတိသုတ္တံဟု ဥပမာ တဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, သုတ္တံ၌ သုတ္တ-ပုဒ် အပစ္စည်း၊ ထိုပစ္စည်း၏ ဥပမာနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, သိစေ၏။ (ပစ္စယတ္ထ)။

စ-ဖြင့် သမုစ္စယတ္ထဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ, ဘာဝတ္ထ)။

သုတ္တန္တိဖြင့် အက္ခာတံကြိယာ၏ အာကာရအဖြစ်ကို ဝါ ဟောအပ်၏ ဟူသည် သုတ်ဟူ၍ ဟောအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

အက္ခာတံဖြင့် ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ဣတရံပုဒ်၏ ကြိယာ အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါဒ။ ။ပန နိပါတ်ပုဒ်သည် ဝိနယသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမှ တစ်ပါး သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထဟူသော အဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့် ပက္ခန္တ-ရတ္ထ ဇောတကဖြစ်၏။

> သုဝုတ္တတော၌ သု-ဥပသာရပုဒ်သည် သုဋ္ဌုအနက်, သမ္မာအနက်ကို ဟော၏။
>
> သဝနတော-ထ၌ အထနိပါတ်သည် သမုစ္စယတ္ထဇောတက ဝါ-မင်္ဂလတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

သုတ္တာဏာ၌ သု ဥပသာရပုဒ်သည် သုဋ္ဌုအနက်, သမ္မာအနက်ကို ဟော၏။

သုတ္တသဘာဂတောစ၌ စ-နိပါတ်သည် သမုစ္စယတ္ထဇောတက။

သုတ္တန္တိ၌ ဣတိ နိပါတ်သည် အာကာရတ္ထ၊ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ။

အက္ခာတံ၌ အာ ဥပသာရပုဒ်သည် (ခါတ်သည် မိမိသက်သက် ကထနအနက်ကိုဟောလျှင် ဓာတ်အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သောကြောင့်) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။ (တစ်နည်း) ခါတ်ကို ကထန အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးသောကြောင့် ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

(ခ) ဝါကျ။ ဟိ-နိပါတ်သည် ဝိတ္ထာရတ္ထ၊

(ဂ) ဝါကျ။ သုဝုတ္တာ၌ သု ဥပသာရပုဒ်သည် သုဋ္ဌုအနက်, သမ္မာအနက်ကို ဟော၏။

စေတ္ထ၌ စ နိပါတ်သည် ပက္ခန္တရတ္ထ၊ ဝိတ္ထာရတ္ထ။

သဿမိ ဝ ၌ ဣဝ နိပါတ်, ဖန္ဒေဝိယ၌ ဝိယနိပါတ်, ယထာ ဟိ ၌ ယထာနိပါတ်, ဧဝမေတမ္ပိ၌ ဧဝံနိပါတ်, ယထာ စ ၌ ယထာနိပါတ်, ဧဝ-မေတေန ၌ ဧဝံ နိပါတ်တို့သည် ပဋိဘာဂတ္ထ။

(တစ်နည်း) ဣဝ ဝိယ ယထာနိပါတ်တို့သည် ဥပမာနတ္ထ၊ ဧဝံနိပါတ်တို့သည် ဥပမေယျတ္ထ။

ပသဝတီတိ, ပဋ္ဌရတီတိ, ရက္ခတီတိတို့၌ ဣတိနိပါတ်သည် နိဒဿနတ္ထ၊ သုဋ္ဌုနိပါတ်သည် ပသံသာအနက်ကို ဟော၏။

ယထာ ဟိ ၌ ဟိ နိပါတ်သည် တပ္ပါကဋီကရဏတ္ထ။

ဧဝမေတမ္ပိ၌ 'ပိ (အပိ) နိပါတ်သည် သမုစ္စယတ္ထ၊ သမ္ဘာဝနတ္ထ။

သင်္ဂဟိဘာ-သင်္ဂဟိတာနိတို့၌ သံ ဥပသာရပုဒ်သည် သမောဓာနအနက်, သင်္ဂဟအနက်တို့ကို ဟော၏။

န ဝိကိရိယန္တိ, န ဝိဒ္ဓံသိယန္တိ တို့၌ န နိပါတ်တို့သည် ပဋိသေဓတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ဗန္ဓာဝိပ္ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယအမည်

(က) ဝါကျ။ ။ ကူလတရံ၌ ကူလတရ် သမ္ဗန္ဓာမ်၏ စွဲရာအနက်ကား သုတ္တသဒ္ဒါ ဖြစ်ပါသည်၊ ဝိသယနာမည်ကား သုတ္တသဒ္ဒါဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဋ္ဋန္တဝိသယ။

(ခ) ဝါကျ။ တဒိ ဌ် တ သမ္ဗန္ဓာမ်၏ စွဲရာအနက်ကား သုတ်ဖြစ်ပါသည်။ ဝိသယနာမည်ကား သုတ္တဒြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပဋ္ဋန္တဝိသယ။

[ဤမှ နောက်၌ သမ္ဗန္ဓာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယအမည်ကို အနက်ရှု၍ သိနိုင်ပါပြီ]။

(ဂ) ဝါကျ။ တွေ့နှ် တေသမ္ဗန္ဓာမ်သည် ဆိုအပ်ပြီးသော သုတ္တဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဋ္ဋန္တ ဝိသယ။

ကြိယာ ၅-တန်ထုတ်ပုံ

သုဝုတ္တဘော၌ အန္တတ္ထ ဝစဝေတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာ အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

၁။ ထိုဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒဿနတ္ထ။

၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒီပကတ္ထ။

၃။ သုတ္တန် ပိဋကတ်တော်ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပကာသနတ္ထ။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ် ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်, အောက်မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။

၅။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိ စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

ဗာဟျတ္ထ တ ပစ္စည်းအရ

၁။ သုတ္တန် ပိဋကတ်ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည်........ဒ၊

၂။ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ၊

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ၊
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊
၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက ဘဝသမ္ပတ္တိ ဘောဂသမ္ပတ္တိ စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု၊

ကတ္တာတံ၌ အန္တတ္ထဖြစ်သော အာ ပုဗ္ဗ ခါတ်ဓာတ်အရ

၁။ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊
၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ၊
၃။ သုတ္တသဒ္ဒါဟူသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒသည် ပ၊
၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ သုတ္တသဒ္ဒါကို ကြားနာရခြင်း, သင်ရခြင်း, သိရခြင်း, ကျင့်ရခြင်း, ဈာန်မဂ်ရခြင်း စသော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ အကျိုးတို့သည် အနု။

ဓာဟျတ္ထ တာ-ပစ္စည်းအရ

၁။ သုတ္တ သဒ္ဒါဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ၊
၂။ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ၊
၃။ သုတ္တ သဒ္ဒါကို ကြားနာရခြင်းသည် ပ၊
၄။ ယောနိသော မနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ သုတ္တသဒ္ဒါကို သင်ရခြင်း, သိရခြင်း, ကျင့်ရခြင်း, ဈာန်မဂ်ဖိုလ်ရခြင်းစသော ပစ္စုပ္ပန် သံသရာအကျိုးတို့သည် အနု။

ဝုတ္တံဟောတိ ၃ ချက်၌ အန္တတ္ထ ဝစခါတ်အရ

၁။ အဋ္ဌကထာဆရာ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ၊

http://www.dhammadownload.com

၃။ သဿမိဝ ဖလံ ပသဝတိ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပ၊
၄။ သဒ္ဒမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ သောတဇနတို့ ကြားနာရခြင်းမှစ၍ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

သင်္ကေတာ၌ အန္တတ္ထ သံပုဗ္ဗ ဂဟာခေတ်အရ

၁။ ပေါင်း၍ ယူတတ်သော ဒေသနာ ဉာဏ်တော်သည် ဒ၊
၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒီ၊
၃။ မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး စသည်တို့သည် ဝါ၊ ဝေနေယျတို့၏ အကျိုးအနက် တို့ကို သိရခြင်း ကျင့်ရခြင်း စသည် တို့သည် ပ၊
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာ ဉာဏ်, အောက်မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊
၅။ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုး အဆက်ဆက် တို့သည် အနု။

ရနိုင်သော သဒ္ဓိများ

တဒ္ဒိစသော ဝါကျတို့သည် ယောဇနာအလို ဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျဖြစ်၏။ ထိုဝါကျတို့၌ ရှေးဒဋ္ဌိယကို ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် သိဒ္ဓေယျ သိဒ္ဓိ ရနိုင်၏။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

၁။ (က) ဝါကျ။ ဤလတရံအရ သုတ္တဟူသော နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် အက္ခာတ်၌ အန္တတ္ထ အာပုဗ္ဗ ခါခေတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ (ပြိုင်မရှိ)။
၂။ အက္ခာတ်၌ ဗ ဟျတ္တတ-ပစ္စည်းအရ သုတ္တဟူသော နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် အာပုဗ္ဗ ခါခေတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (ပြိုင်မရှိ)။

http://www.dhammadownload.com

၃။ အကုသလတ်၌ အာပုစ္ဆခါတ်အရ သတိ, ဝီရိယ,ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဣတရံနှင့် တ-ပစ္စည်းအရ သုတ္တ ဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒသဒ္ဒအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ ဟေ၊ ခိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

(ခ) ဝါကျ။ သူစေတီ အရ မဟာဘုတ် ၄ ပါး ပစ္စည်းတရားသည် တဋ္ဌိ တံ အရ သုတ်ပါဠိတော် ဟူသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒ ဥပါဒါရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်- သဟ၊ နိ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

[တံ အရ သူစေတီ အရ သုတ်ပါဠိတော် ဝစီဘေဒ သဒ္ဒါသည် ဝါ သုတ္တ ဟူသော နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် အတ္တတ္ထ ပရတ္ထာဒိ ဘေဒ အတ္ထ အရ မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး စသည်အား ပကတူ ပြု၏။]

[အမှာ။ ။အထက်ပါ(က) ဝါကျ သုတ္တန္တိအကုသလတ်၌ ပစ္စည်းပြိုင်လိုလျှင်-

၁။ "သုတ္တ"န္တိဟူသော အာကာရ ပုဒ်အရ သုတ္တဟူသော နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည်အကုသလတ်၌ အာပုစ္ဆခါတ်အရ မဟာကုသိုလ်-မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

၂။ အကုသလတ်၌ အာပုစ္ဆခါတ်အရ မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သုတ္တန္တိဟူသော အာကာရပုဒ်အရ သုတ္တဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒသဒ္ဒအား သဟ ပြု၏။]

ပြိုင် - ယထာရဟ ဟေ၊ ခိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

(ဂ) ဝါကျ။ သုဇိုဋ္ဌာ အဋ္ဌာ၌ အတ္ထာဟူသော ကံပုဒ်အရ သုဝုတ္တာ၌ တ-ပစ္စည်းအရ မိမိအကျိုး သူတစ်ပါးအကျိုး အစရှိသော ပညတ်အာရုံ ပစ္စည်းတရားသည် ထိုသုဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (ပြိုင်မရှိ)

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အတ္တာဟူသော ကံပုဒ်အရ သုဝုတ္တာ၌ တ ပစ္စည်းအရ အကျိုးတည်းဟူသော ချာန်, မင်္ဂ, ဖိုလ် စသော ဓမ္မာရုံသည် ထိုသုဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်—အာ၊ ခို၊ ဥပ္ပ (၃)။

(ဃ) ဝါကျ။ ၁။ သဿ မိဂ် ဖလံ ပသဝတိ အရ သဿ စသော ထိုနာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဝုတ္တ၌ ဝစဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

၂။ ဝုတ္တံ၌ ဝစဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ထိုဝုတ္တံ၌ တ-ပစ္စည်းအရ သဿံစသော ပုဒ်တို့အရ သဿစသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒအား သဟပြု၏။ (ပြိုင် ယခင် အထက်ပါ ၁၂)။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း အဘိဓမ္မော ပုဒ်အဖွင့်

(က) အဘိဓမ္မသာ ဝစနတ္ထော ဝုတ္တော ယေဝ။

(ခ) အပရော နယော—
ယံ တွေ ဝုဒ္ဓိမန္တော၊ သလက္ခဏာ ပူဇိတာ၊ ပရိစ္ဆိန္နာ၊ ဝုတ္တာဓိကာ စ ဓမ္မာ၊ အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာတော။

(ဂ) အယံ ဟိ အဘိသဒ္ဒေါ ဝုဒ္ဓိလက္ခဏ ပူဇိတ ပရိစ္ဆိန္နာဓိကေသု ဒိဿတိ။

(ဃ) တထာ ဟေသ "ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ, နော ပဋိက္ကမန္တိ" တိ အာဒီသု ဝုဒ္ဓိယံ အာဂတော။

(င) "ယာ တာ ရတ္တိယော အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာ"တိ အာဒီသု လက္ခဏေ။ (၄-၂၀)

အနက်ထူး

(က) ဝါကျ။ ။ဝစနတ္ထော-ဝစနတ္ထကို (ဝေါဟာရတ္ထ) ဝါ၊ သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝါ-ဝိဂြိုဟ်ကို (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

(တစ်နည်း) ဝစနတ္ထော-ဝိဂြိုဟ်, ဝစနတ်ကို (ဝေါဟာရတ္ထ)။ [ဝုတ္တော ၏ ကတ္တားကို အမေ့ဟီထည့်၊ (တစ်နည်း) မယာဟု ထည့်ပါ၊ ယောဇနာ နှာ (၂၅) ၌ အမေ့ဟီဟု ထည့်သည်။]

(ခ) ဝါကျ။ ။အပရော၏ အပါဒါန်ကို ဝုတ္တနယတော ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော-ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော, ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန-ဟူသော နည်းမှ ဝါ၊ အဘိဓမ္မသာ ဝစနတ္ထော ဝုတ္တောယေဝ ဟူသော ညွှန်ပြအပ်ပြီးသောနည်းမှဟု ခံပါ။

အပရော နယော-နောက်၌ မဟာဝုစ္စတေ ထည့်ရာဝယ် ဝုစ္စတေ ဆိုဦး အံ့။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ ဝါ-ကာလဝိပလ္လာသ) တစ်နည်း-ဝုစ္စတေ-ဆိုအပ် ၏။ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ ဝုတ္တာဓိကာ၌ ဝုတ္တာ၏ ကတ္တားကို - ဘဂဝတာ

http://www.dhammadownload.com

ထည့်၍, အက္ခာတော၏ ကဲတ္တားကို ပဏ္ဏိတေဟိ-ဟု ထည့်ပါ။ အက္ခာတော၏ ကံပုဒ်ကို အယံ ဓမ္မော-ဤ ကုသလာဓမ္မာစသော ပါဠိတော်ကို-ဟု ထည့်ပါ။

(ဂ) ဝါကျ။ ။ဒိဿတိ ကို ကတ္တုရုပ် (ကတ္တုတ္တ) အနက်ပေးရာ၌ ဒိဿတိ ထင်၏-ဟု ပေးပါ။

ကမ္မရုပ် (ကမ္မတ္တ) ပေးရာ၌ အယံ အဘိသဒ္ဒေါ ဤ အဘိသဒ္ဒါကို၊ ပါဠိယံ-ပါဠိတော်၌။ မယာ၊ ငါသည်။ ဒိဿတိ၊ တွေ့မြင်အပ်၏-ဟု အာခေရ, ကတ္တားထည့်ပေးပါ။

(ခ) (ဂ) နှစ်ဝါကျကို ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ပေးလျှင် စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သော ဒဋ္ဌိယ, ဒဋ္ဌိကရဏ ဝါကျအပြန်အလှန် ပေးနည်းအတိုင်း ပေးပါ။

ကျမ်းတက်

၄၁ပနာ ပဥ္စက

ပုစ္ဆာတက်—

(က) ဝါကျ။ ။အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) ရှေးစကားရပ်တို့ဖြင့် သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ (၄)၊ ဤမျှသာ ဆိုချေသော် (ဏ) အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထတို့ကို မပြတော့ပြီဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မှတ်ကောင်းလေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ) သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမျှကိုသာ မဆိုသင့် (၄-ခေ) အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နှ) အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ) ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဏ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုအပ်ပြီးပြီဟု ညွှန်ပြပါ၏-ဟူလို။

စောဒနာထပ်လျှင်- အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ, ရှေ့နောက် မညီမညွတ် ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏ဟု ဒေါသတင်တက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား- (က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ဆိုခဲ့ပြီဟု ညွှန်ပြသောကြောင့် သင် စောဒကတင်သော-အဗျာပိတဒေါသ, ဝိရောဓိဒေါသ-ဆရာအား မရောက်ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ။ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ဆိုအပ်ပြီးပြီဟု ညွှန်ပြတော်မူ၏၊....သို့သော် ဆိုအပ်ပြီးသော ဝစနတ္ထကို ညွှန်ပြကာမျှဖြင့်သာ တင်းတိမ်ရမည်ဟု မှတ်ကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ မှတ်ကောင်းလေသောကြောင့် (က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ဆိုအပ်ပြီးပြီဟု အညွှန်းမျှကိုမဆိုသင့်။ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း-ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (ခ) ဝါကျဖြင့် ဓတ္တေ ဝုဒ္ဓိ မန္တေ၊ဓမ္မာ စသည်တို့ဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာထက်သော်- အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထကို မပြဆိုခဲ့သော်-ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏-ဟု ဒေါသတင် တက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(ခ) ဝါကျဖြင့် ဓတ္တေ ဝုဒ္ဓိမန္တေ၊ ဓမ္မော-စသည်ဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် ။ပ။ ဟူလို။

[မှတ်ချက်။ ။နိဿယအလိုအားဖြင့် ရှေ့ပုစ္ဆာတက်ကိုပင် စောဒနာတက်ဟု ဆိုနိုင်၏။]

(ဂ) ဝါကျ။ ။ဆရာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိမန္တ စသော အနက်များစွာတို့၌ ဖြစ်သောဟု ဆိုတော်မူ၏။....သော် တစ်ခုတည်းသော အဘိသဒ္ဒါသည် များစွာသော အနက်တို့ကို မဟောနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ မဟောနိုင်လေသောကြောင့် အဘိသဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိမန္တ စသော များစွာသော အနက်တို့၌ဖြစ်သောဟူ၍သာ မဆိုသင့်။ အဘိသဒ္ဒါ၏ အနက်များစွာ ဟောနိုင်ကြောင်းကို ယုံကြည်ဖွယ်ရာ အသင့် ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ယုံကြည်ဖွယ်ရာ အသင့် ယုတ္တိကား အဘယ်ပါနည်း။ ဝါ-အသို့လျှင် အနက်, သဒ္ဒါ, ဝစ္စ, ဝါစက တပ်အံ့နည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ဝါ-စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ (နိဿယ) (ဂ)ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား-အဘိသဒ္ဒါတစ်ခုတည်းဖြစ်သော်လည်း အနေကတ္ထဖြစ်ရကား အနက်များ၌ပင် သာမည်အားဖြင့် ဖြစ်သည် ဟူလို။

စောဒနာထက်ဆော်-အဘိသဒ္ဒါ၏ အနက်များစွာ ဟောနိုင်ကြောင်းကို ဆိုရာ၌ ယုံကြည်ဖွယ်ရာ အသင့်ယုတ္တိကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား ဒဠှီယ, ဒဠှီကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝါ-ဝစ္စ, ဝါစက ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသ ရောက်ရာ၏ဟု ဒေါသတင်တက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား-တစ်ခုတည်းသော အဘိသဒ္ဒါသည် များစွာသောအနက်တို့ကို မဟောငြားသော်လည်း ဤ၌ အဘိသဒ္ဒါများစွာကို တူသည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ပေါင်းအပ်သော သာမည အဘိသဒ္ဒါ ဖြစ်ရကား များစွာသော အနက်တို့ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဆရာအား ဝိရောဓိဒေါသ မရောက်ဟူလို။

(ယ) ဝါကျ။ ။ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် သာမညအားဖြင့် ဖြစ်သော အဘိသဒ္ဒါသည် များစွာသော အနက်ကို ဟောသောဟု ဆိုတော်မူ၏။....သော် ထိုစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ် စသည်နှင့်ကင်း၍ မပေါ်လွင် မထင်ရှားသေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ မထင်ရှားသေးသောကြောင့် သာမညအားဖြင့် ဖြစ်သော အဘိသဒ္ဒါသည် များစွာသော အနက်တို့ကို ဟော၏ဟု မထင်မရှား အပါကဋမျှကို သာ မဆိုသင့်၊ ထင်ရှားအောင်ပြသော တပ္ပါကဋီကရဏကိုလည်း ဝါ-ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ် သာဓကကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၍ ထင်ရှားအောင်ပြသော တပ္ပါကဋီကရဏကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ယ) ဝါကျကိုမိန့်၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ယ) ဝါကျဖြင့် ထင်ရှားအောင်ပြသော တပ္ပါကဋီကရဏကိုလည်း ပြဆို၏ဟူလို။

စောဒနာ ထက်ဆော် ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ် သာဓကနှင့် ကင်း၍ ဆိုချေသော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ, တစ်နည်း အပါကဋတပ္ပါကဋီကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏ဟု ဒေါသတင်တက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား-သာမညဖြစ်သော အဘိသဒ္ဒါသည် အနေကတ္ထ၌ဖြစ်၏ ဟူသော စကားရပ်၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို တထာဟေသ စသော (ယ) ဝါကျဖြင့် ပေါ်လွင်ထင်ရှားအောင် ပြဆိုသောကြောင့် ။ပ။ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ)ဝါကျဖြင့် အဘိသဒ္ဒါ၏ ဝုဍ္ဎိ အနက်ကို ဟောသည်ဟု ရှေ့၌ဆိုအပ်ပြီးသော စကား၏ ပါဋ္ဌိသာဓကကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် အဘိသဒ္ဒါ၏ လက္ခဏာအနက်ကို ဟောသည်ဟု ရှေ့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကား၏ ပါဋ္ဌိသာဓကသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော စသည်....။ (ဒေါသတင်ရာ၌လည်း အဗျာပိတ ဒေါသ တင်ပါ)။

အနုဋီကာ ပါဝနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ။(ဤပါဝနာဒိ ကျမ်းတက်ရာ၌ အာလုပ်, ကတ္တား, ဌပနာ, လက္ခဏာ, ဒေါသတင်, အဓိပ္ပာယ်ပြန် စကားရပ်တို့သည် ရှေ့ ဌပနာ ပဋ္ဌကနှင့် တူသည်။)

သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထသာရှိ၍ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူ သော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ) ။ပ။ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို လည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော) စသည်။

(ခ) ဝါကျ။ ။အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝစနတ္ထသာရှိ၍ တစ်ပါးသော ဝစနတ္ထ မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ) ။ပ။ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော အဘိ-ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော)စသည်။

(ဂ) ဝါကျ။ ။တစ်ကြိမ် ရွတ်ဆိုအပ်သော အဘိသဒ္ဒါသည် များစွာ သော အနက်တို့ကို ဟောနိုင်၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ) စင်စစ်သော်ကား တစ်ကြိမ်သာ ရွတ်ဆိုအပ်သော အဘိသဒ္ဒါ သည် များစွာသော အနက်တို့ကို မဟောနိုင်သည်သာဖြစ်၏။ .(ပဋိ-ပါ)

ထို့ကြောင့် အဘိသဒ္ဒါသည် များစွာသော အနက်တို့ကို ဟောနိုင် ကြောင်းကို ယုံကြည်ဖွယ်ရာ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော)။

http://www.dhammadownload.com

ယုံကြည်ဖွယ်ရာ အသင့်ယုတ္တိကိုမပြဆိုဘဲ မနေသင့်(ပဋိ-ရော)စသည်။ (ဆရာတို့ တက်သောနည်း။)

(တစ်နည်း) အဘိသဒ္ဒါ၏ အနက်များစွာ ဟောနိုင်ကြောင်းကို ယုံကြည်ဖွယ်ရာ ယုတ္တိမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နှု-ပါ) ။ပ။ အဘိသဒ္ဒါ၏ အနက်များစွာ ဟောနိုင်ကြောင်းကို ယုံကြည်ဖွယ်ရာ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နှု-ရော) စသည်။

(ဃ) ဝါကျ။ သာမညဖြစ်သော အဘိသဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိမန္တစသော အနေကတ္ထကို ဟောရာ၌ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ် ပါဠိသာဓက အာဂမ ကင်း၍ ဖြစ်ကောင်း၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။(နှု-ပါ) ။ပ။ အဘိသဒ္ဒါသည် အနေကတ္ထကို ဟောရာ၌ ဥပမာ ဥဒါဟရုဏ် ပါဠိသာဓက အာဂမကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နှု-ရော) စသည်။

(င) ဝါကျ။ အဘိသဒ္ဒါ၏ ဝုဒ္ဓိအနက်ကို ဟောသည်ဟု ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော စကား၏ ပါဠိသာဓက အာဂမသာရှိ၍ လက္ခဏ အနက်ကို ဟောသည်ဟု ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော စကား၏ ပါဠိသာဓက အာဂမ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နှု-ပါ) ။ပ။ အဘိသဒ္ဒါ၏ လက္ခဏ အနက်ကို ဟောသည်ဟု ရှေး၌ ဆိုအပ်သော စကား၏ ပါဠိ သာဓက အာဂမကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နှု-ရော) စသည်။

အပရော နယော ထားရပုံ

အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ အတိရေက အနက်, ဝိသေသ အနက် အကြောင်းမှ တစ်ပါး အဘိသဒ္ဒါ၏ ဝုဒ္ဓိမန္တအနက်, (ဝုဒ္ဓိအနက်) သလက္ခဏ (လက္ခဏ) အနက် ပူဇိတအနက်, ပရိစ္ဆိန္နအနက်, အဓိကအနက်အကြောင်း, အဘိဓမ္မာပုဒ်လုံး၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထအနက် အကြောင်းမှ တစ်ပါး၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ အနက်အကြောင်းတို့ကို လဲပြလိုသော ကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ "အပရောနယော" ထား၏။

(တစ်နည်း) "အပရော နယော, အတ္တနောမတိ,မှတ်သားဘိ"ဟူသော နိယံနှင့် အညီ ရှေး (အဋ္ဌကထာ) ဆရာတို့၏ အယူဝါဒမှ တစ်ပါး၊

http://www.dhammadownload.com

မိမိ၏ အယူဝါဒ တည်းဟူသော အတ္တမနောတိကို ပြလိုသောကြောင့် 'အပရော နယော' ထား၏။

တေနသဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း

အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝုဒ္ဓိမန္တ စသော တရားတို့ကို ဟောအပ်ရာ၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကာရဏကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'တေန' သဒ္ဒါထား၏။

ဟိ သဒ္ဒါထားရခြင်း အကြောင်း

ရှေ့အကျဉ်း သင်္ခေပကို ချဲ့ပြလိုသောကြောင့် ဝါ၊ ရှေ့ဒဠှီယစကားကို ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့်, တစ်နည်း ဝိတ္ထာရတ္ထဇောတက, ဒဠှီကရဏတ္ထဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ဟိ သဒ္ဒါကို ထား၏။

တထာဟိသဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်း

ပရဝစနသာဓက အာဂမ ဒဠှီကရဏကို ပြလိုသောကြောင့် ဝါ၊ သကဝစနကို ပရဝစနဖြင့် ပြီးစေလို့, သိစေလိုသောကြောင့်(ဃ)ဝါကျကို တထာဟိ သဒ္ဒါကို ထား၏။

ဟိသဒ္ဒါသက်သက်ဖြစ်မူ တပ္ပါကဋီကရဏတ္ထ ဇောတက, ဒဠှီကရဏတ္ထဇောတက, ဝိတ္ထာရတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် 'ဟိ'သဒ္ဒါကို ထားသည်ဟု မှတ်ပါ။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

(က) ဝါကျကို ထောက်၍ ရှေ့သုတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထပြ စကားရပ်တို့၌ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ် မပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ညွှန်ပြသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ် ပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတ

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။ ကျမ်းမလေးအောင် အညွှန်းမျှ ပြဆိုသောကြောင့် ဂန္ထဂရုဒေါသကိုလည်း ပယ်၏။ ဆိုပြီးသားကို ထပ်၍ မဆိုသောကြောင့် ပုနရုတ္တိဒေါသကိုလည်း ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျကိုထောက်၍ (က) ဝါကျ၌ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို တစ်နည်းမပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော ။ပ။ ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ တစ်နည်းပြသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော ။ပ။ ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ဂ) ဝါကျကိုထောက်၍ (ခ) ဝါကျ၌ သင်္ခေပသာ ပြရသေး၍ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝါ-ဒဠှီယသာပြရသေး၍ ဒဠှီယ-ဒဠှီ-ကရဏ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ဝိတ္ထာရကို ပြလိုက်သဖြင့် သင်္ခေပဝိတ္ထာရ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝါ-ဒဠှီကရဏကို ပြလိုက်သဖြင့် ဒဠှီယ, ဒဠှီကရဏ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်အလိုအားဖြင့် (ခ) ဝါကျ (ဂ) ဝါကျ အဓိပ္ပာယ်တို့သည် ထပ်တူဖြစ်နေသောကြောင့် ဝါ-အဓိပ္ပာယ်တူထပ်၍ ဆိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ (တစ်နည်း) ခ-ဂ နှစ်ဝါကျလုံး၌ ပုနရုတ္တိ ဒေါသ သင့်၏။

ကျမ်းဆရာ အလိုအားဖြင့် တိက္ခဗုဒ္ဓိ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် သင်္ခေပ ဝါကျကို မန္ဒဗုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျကို ပြရိုးဖြစ်သောကြောင့် (ခ)၊ (ဂ) ဝါကျတို့၌ ပုနရုတ္တိဒေါသ မသင့်၊ ဝါ- (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့ဖြင့် ပုနရုတ္တိ ဒေါသကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် (ဂ) ဝါကျ၌ အပါကဋသာ ပြရသေး၍ အပါကဋ, တပ္ပါကဋီကရဏ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏၊ (တစ်နည်း) အဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျဖြင့် တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏကို ပြသဖြင့် အပါကဋ္ဌ, တပ္ပါကဋ္ဌိ-ကရဏ မဆန့်ကျင်သောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။ (တစ်နည်း) အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျကိုထောက်လျှင် (ဃ) ဝါကျ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ စုဒိုအနက်ဟောရာ၌ ပါဠိသာဓကေ အာဂမကိုသာ ပြရုံသေး၍ အလိုရှိအပ်သော ။ပ။ ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အဘိသဒ္ဒါ၏ လက္ခဏာအနက်ကို ဟောရာ၌ ပါဠိသာဓကေ, အာဂမကို ပြသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော ။ပ။ ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က

(က) ဝါကျ။ ။(အဘိဓမ္မသဒ္ဒ၌ အဘိဓမ္မောဝိဂ္ဂဟကို အဘိဓမ္မောပဒ်အဖွင့်၌ ရှု) ဝုစ္စတိ အနေနာတိဝစနံ၊ ဝုစ္စတေတိဝစနံ၊ (ဆိုခြင်းကြိယာခွဲ)၊ (အတ္ထောဆိုမြဲ) ဝစနသဒ္ဒ+အတ္ထော=ဝစနတ္ထော။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါ၏ အနက်နှင့် အကြောင်း+အကျိုး....စပ်.... (ဗျု-နိ)၊

၄။ ဝစနတ္ထတို့၏ (သဒ္ဒါ၏အနက်အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် (ပ-နိ)။

(ခ) ဝါကျ။ နိယတိ ဉာယတိ အတ္ထော ဧတေနာတိ နယော၊ (သိခြင်း ကြိယာခွဲ)။

'တွေ ဝုဓိ မန္တောဓမ္မော' ဟူသော သံဝဏ္ဏနာအရ ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ။ အတိဝုဓိမန္တာ ဓမ္မာ တ္တောတိ အဘိဓမ္မောဟု ပြု။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြီးပွားခြင်းရှိသော တရားတို့၏ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်နှင့် အစိတ်အပေါင်း, အာဓာရီ+အာဓာရ....စပ်....(ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိဓမ္မဒြပ်သည် ဝါ အဘိဓမ္မတို့၏ (ကြီးပွားခြင်းရှိသော တရားတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခု

http://www.dhammadownload.com

သည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ဝါ၊ ကြီးပွားခြင်းရှိသော တရားရှိခြင်း
ဟူသောဂုဏ်သည် (ပ-နိ)။

'ဧတ္ထ သလက္ခဏာဓမ္မာ' ဟူသော သံဝဏ္ဏနာအရ-ခာရေန္တိတိ ဓမ္မာ၊ အဘိလက္ခိတာ ဓမ္မာ ဧတ္ထာတိ အဘိဓမ္မော ဟု ပြု။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော မှတ်အပ်သော တရားတို့၏ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်နှင့် အစိတ်အပေါင်း, အာခာရီ+အာခာရစပ် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိဓမ္မာတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ဝါ၊ မှတ်အပ်သော တရားရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် (ပ-နိ)။

'ဧတ္ထ ပူဇိတာ ဓမ္မာ' ဟူသော သံဝဏ္ဏနာအရ ခာရေန္တိတိ ဓမ္မာ၊ အဘိပူဇိတာဓမ္မာ ဧတ္ထာတိ အဘိဓမ္မော-ဟုပြု။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပူဇော်ထိုက်သော တရားတို့၏ အဘိဓမ္မာပိဋကတ်နှင့် အစိတ်အပေါင်း, အာခာရီ အာခာရ စပ် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိဓမ္မာတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ဝါ၊ ပူဇော်ထိုက်သော တရားရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် (ပ-နိ)။

'ဧတ္ထ ပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာ' ဟူသော သံဝဏ္ဏနာအရ - ခာရေန္တိတိဓမ္မာ အဘိပရိစ္ဆိန္နာဓမ္မာ ဧတ္ထာတိ အဘိဓမ္မော-ဟုပြု။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ပိုင်းခြား အပ်သော တရား တို့၏ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ် နှင့် အစိတ်အပေါင်း, အာခာရီ+အာခာရ စပ် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိဓမ္မာတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ဝါ၊ ပိုင်းခြားအပ်သော တရားရှိခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည် (ပ-နိ)။

http://www.dhammadownload.com

'တွေ အဓိကာ ဓမ္မာ' ဟူသော သံဝဏ္ဏနာအရ - ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ၊ အဘိအဓိကာ ဓမ္မာ တွေတိ အဘိဓမ္မော-ဟုပြု။

၂။ ထိုဗျူပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော လွန်ကဲသော တရားတို့၏ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်နှင့် အစိတ် အပေါင်း, အာဓာရီ+ အာဓာရ စပ် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပုဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိဓမ္မာတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ဝါ၊ လွန်ကဲသော တရားရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် (ပ-နိ)။

သံဝဏ္ဏနာအရ အဘိဓမ္မော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်၏
လိုရင်းဝိဂ္ဂဟ ၅—ချက်

၁။ အဘိဝုမိုမန္တာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော၊

၂။ အဘိလက္ခိတာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော၊

၃။ အဘိပူဇိတာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော၊

၄။ အဘိပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော၊

၅။ အဘိအဓိကာ ဓမ္မာ တွောတိ အဘိဓမ္မော။

(က) ဝါကျ။ ၎။ [အဘိ-ကား ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်၍ ဝိဂ္ဂဟ မပြုကောင်းပါ။]

သပ္ပတိ ဥစ္စာရိယတီတိ သဒ္ဒေါ၊ သပ္ပတေ ဉာယတေ ယေနာတိဝါ သဒ္ဒေါ၊ - (အဘိဓာန်ဋီကာ။) [သပ္ပဓာတ်+ဒ-ပစ္စည်း၊ ရွတ်ဆိုခြင်း, သိခြင်း ကြိယာ]။

သူစိဋ္ဌကား- သပန္တိနေနာတိဝါသဒ္ဒေါ။ သပဓာတုမှာ ဒေါ။ သဒ္ဒီယတီတိဝါသဒ္ဒေါ။ သဒ္ဒီယတိ အတ္တော အနေတိဝါသဒ္ဒေါ။ သဒ္ဒ,သဒ္ဒနေ၊ (အ) ဟု ဋီကာထက် ပိုလွန်စွာ ဆို၏။

http://www.dhammadownload.com

ပုဒ်စစ်ကျမ်း - သဒ္ဒါစစ်အစဥ်ကား- သပ္ပတိ သောတာ ဝိညာဏာ လမ္ဘတ (သောတ ဝိညာဏာရမ္မဏ) ဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ သဒ္ဒေါ-ဟု ဆိုအ်။ [သပ္ပ ဓာတ်+ဒ-ပစ္စည်းရောက်ခြင်း ကြိယာ။]

အဘိဝေ+သဒ္ဒေါ=အဘိသဒ္ဒေါ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိ၏ သဒ္ဒါနှင့်ဝိသေသန+ ဝိသေသျ၊ ဂုဏ်+ဂုဏော....စပ်....ဗျု-နီ။

၄။ ထို ပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဘိသဒ္ဒါတို့၏ တစ်ခုသည်.... ပ....ဇာတ်သည် (အဘိသဒ္ဒါဇာတ်သည်) ပ-နီ။

ဝနုန် ဝုမိ။ (ဝမိယတေဝါ ဝုံမိ။) လက္ခီယတေလက္ခဏံ၊ (ဘာဝသာဓိ။) လက္ခီယတိ အနေနာတိဝါလက္ခဏံ၊ (ကရဏသာဓိ။) ပူဇေတဗ္ဗောတိ ပူဇိတော၊ (ပူဇိယတေတိဝါ ပူဇိတော။) ပရိစ္ဆိန္ဒိ တဗ္ဗောတိ ပရိစ္ဆိန္နော၊ (ပရိစ္ဆိန္ဒိယတေတိဝါ ပရိစ္ဆိန္နော။) အဓိတေ ဂစ္ဆတီတိ အဓိတော၊ [အဓိ ပုဗ္ဗ+က္လဓာတ်+က-ပစ္စည်း၊ လွန်စွာရောက်ခြင်း ကြိယာ။] (အစိတ်)။

ဝုမိစ+လက္ခဏံစ+ပူဇိတောစ+ပရိစ္ဆိန္နောစ+အဓိကောစ=ဝုမိလက္ခဏ-ပူဇိတ ပရိစ္ဆိန္နာဓိကာ။ (တေသု ဝုမိ....ပ....ဓိကေသု။) (အပေါင်း)။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြီးပွားခြင်း, မှတ်ခြင်း, (မှတ်ကြောင်း), ပူဇော်ထိုက်, ပိုင်ခြားအပ်, လွန်သောအနက် တို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာ ပေက္ခ သမ္ဗန် သည် ဗျု-နီ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြီးပွားခြင်း စသော အနက် တို့၏ အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းဂုဏ်သည် ပ-နီ။

လိင် စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ။အဘိဓမ္မဿကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာ-ရန္တ, သမာသနာမပဒ။

(ဝုတ္တောယေဝ ဝုတ္တော+ဧဝ ဟု ပုဒ်ဖြတ်)၊
ဝုတ္တောကား-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။
ဧဝ-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ။အပရော-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ယံ-အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ, နိပါတပဒ။

(တစ်နည်း) ယံ-နပုလ္လိင်, သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, (စိတ္တာဒိဂိုဏ်း) သဗ္ဗနာမပဒ။

ဧတ္ထ-အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ဝုမိမန္တော-ပုလ္လိင်, ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း, (ဝုမိမန္တု ဟု တည်ရသောကြောင့်) ပကတိဥကာရန္တ, (တစ်နည်း) (ရှုပသိဒ္ဓိဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း ပြရာ၌ ထိုဂုဏဝါဒိဂိုဏ်းကို အကာရန္တဟု ဆိုထားသောကြောင့်) အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

ထိုတွင် ဝုမိကား-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

သလက္ခဏာ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

ပူဇိတာ, ပရိစ္ဆိန္နာပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ဝုတ္တာ, အဓိကာနည်းတူ) စ-အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ဧကေန-အလိင် ဂဏာဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ၊ (တစ်နည်း) နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ၊ (အက္ခာတေကို ဝုတ္တာနည်းတူခွဲ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ။အယံ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) ပကတိ အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ဒိဿတိ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (ကမ္မရုပ်ကြံသောနည်း), (တစ်နည်း) ဒိဝါဒိဂိုဏ်း (ကတ္တုရုပ်ကြံသောနည်း) (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။

[ဒိသဓာတ်+အပစ္စည်း+(ကံယောယပစ္စည်း), တေဝိဘတ်၊ (တစ်နည်း) ဒိဝါဒိ ယ ပစ္စည်း+တိဝိဘတ်။]

(ဃ) ဝါကျ။ ။တထာဟေသု (တထာ+ဟိ+ဧသော ပုဒ်ဖြတ်)။

http://www.dhammadownload.com

တထာနှင့်ဟိကို အလိုင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ၊ သော-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) ပကတိအကာရန္တ သဗ္ဗနာမပဒ။

ဝုစ္စိယံ-ကြိယာလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိကြကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(င) ဝါကျ။ ။ယာ-တာ-ကြိယာလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အာကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ရတ္တိယော-ကြိယာလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိကြကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အဘိညာတာ, အဘိလက္ခိတာ-ကြိယာလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။ (တစ်နည်း) သမာသ်နာမပဒ။

လက္ခဏော နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပကတိအကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အာဘောဂ်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ။(က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် အဘိဓမ္မ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မဆိုအပ်ပြီးမဟုတ် (ဗျတိရေကာဘောဂ)၊ ဆိုအပ်ပြီးသည်ဟု (အန္ဝယာဘောဂ) ညွှန်ပြအပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

(တစ်နည်း) (က) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို "ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန" ဟု ကျမ်းဦးအစ၌ ဆိုအပ်ပြီး သည်သာတည်းဟု ညွှန်ပြအပ်သည်၏အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ။'အပရော နယော'ဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဝစနတ္ထနည်းကို မဆိုလတ္တံ့မဟုတ် (ဗျတိရေက)၊ ဆိုလတ္တံ့ (အန္ဝယ)ဟု ပဋိညာဉ် စကားပျိုးကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ,အတ္ထ)။

'ယံ'ဖြင့် အနိယမအားဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ သကက်အနက်ကို ဝါ၊ အနိ ယမကာရဏအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (သကတ္ထ,ဘာဝတ္ထ)။

'ဣတ္ထ ဝုဍ္ဍိမန္တော ဓမ္မာ'ဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အာဘိမုချ စသော အနက်ကိုမဟော (ဗျတိရေက)၊ ဝုဍ္ဍိမန္တအနက် (ဝုဍ္ဍိအနက်) ဟော သည်ကိုလည်းကောင်း (အန္ဝယ) (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)။

F33A အဘိဝုဍ္ဍိမန္တော ဓမ္မာ ဣတ္ထာတိ အဘိဓမ္မောဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိမာနတ္ထ) သိစေ၏။

http://www.dhammadownload.com

တွေ့သလက္ခဏာဓမ္မာဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ လက္ခဏာအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)၊ အဘိလက္ခိတာဓမ္မာ တွေ့တိ အဘိဓမ္မော သတ္တမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

'တွေ့ပူဇိတာ ဓမ္မာ'ဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ ပူဇိတအနက်ဟော သည်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အဘိပူဇိတာ ဓမ္မာ တွေ့တိ အဘိ-ဓမ္မောဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

'တွေ့ ပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာဖြင့် အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါပရိစ္ဆိန္နအနက် ဟော သည်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)၊ အဘိပရိစ္ဆိန္နာ ဓမ္မာ တွေ့တိ အဘိဓမ္မောဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

'တွေ့ အဓိကာဓမ္မာ'ဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အာဘိမုချစသော အနက်ကိုမဟော၊ (ဗျတိရေက)၊ အဓိကအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (အန္ဓယ) (ဥသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)၊အဘိဓမ္မောပုဒ်ကို အဗျယီဘော သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည် မပြုရ (ဗျတိရေက)၊ အဘိအဓိကာ ဓမ္မာ တွေ့တိ အဘိဓမ္မောဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း(အန္ဓယ) (သမာသ-လိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

'ဝုတ္တာ'ဖြင့် ဓမ္မာ ဟူသော ကံပုဒ်၏ကြိယာကို ကတာ စသည် မထည့်ရ။ ဝုတ္တာဟု ထည့်ရမည့်အဖြစ်ကို သိစေ၏ (နေယျတ္ထ,ဘာဝတ္ထ)။

'စ'ဖြင့် သမုစ္စယ ဇောတကအဖြစ်ကိုသိစေ၏ (အတ္ထ,ဘာဝတ္ထ)။

'အဘိဓမ္မော'ဖြင့် အက္ခာတော၏ အာကာရကို သုတ္တံ စသည် မထည့်ရ၊ အဘိဓမ္မောဟု ထည့်ရမည်ကိုသိစေ၏(နေယျတ္ထ,ဘာဝတ္ထ)။ တေနဖြင့် နိယမ အားဖြင့် အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ သကတ်အနက်ကို ဝါ၊ နိယမကာရဏာ အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (သကတ္ထ,ဘာဝတ္ထ)။

'အက္ခာတော'ဖြင့် အဘိဓမ္မော၏ ကြိယာကို ဝါ-အယံဓမ္မော ဟူသော ပါဌသေသ၏ ကြိယာကို ကတော စသည် မထည့်ရ, အက္ခတောဟု ထည့်ရ မည်ကို သိစေ၏ (နေယျတ္ထ,ဘာဝတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ။'ဟိ'ဖြင့် ဝိတ္ထာရတ္ထဇောတက, ဒဠှီကရဏတ္ထဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ, ဘာဝတ္ထ)။

ကြွင်းသော (ဂ) ဝါကျဖြင့် ရှေးသခဲ့ပ၏ အကျယ်ချဲ့ပြသော ဝိတ္ထာရ အဖြစ်, ရှေးဒဠှီယ၏ ခိုင်မြဲအောင်ပြုသော ဒဠှီကရဏအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(တစ်နည်း) အဘိသဒ္ဒါ၏ ဝုမိုလက္ခဏ ပူဇိတ ပရိစ္ဆိန္နအဓိက အနက် ဟော သည်၏အဖြစ်ကို ထပ်မံ၍ အကျယ်အားဖြင့် သိစေ၏။ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ, ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ 'ဟိ' ဖြင့် တပ္ပါကဋ္ဌီကရဏ-ဒဠှီကရဏ-ဝိတ္ထာရဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏ (အတ္ထ, ဘာဝတ္ထ)။

ကြွင်းသော (ဃ) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ ဝုမိအနက်ကို ဟောရာ၌ အကိုးသာဓကပါဠိ အာဂမအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ ။(င) ဝါကျဖြင့် အဘိဓမ္မာ ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ လက္ခဏ အနက်ကို ဟောရာ၌ အကိုးသာဓကပါဠိ အာဂမအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

[မှတ်ချက်။ ။ပူဇိတာ-ပူဇာရဟာတိ အဓိပ္ပါယော။ (၃-၂၁) ပူဇိတာ ၌ ကမ္မတ္ထ တ-ပစ္စည်း၏ အရဟအနက် ထွန်းပြသည်၏အဖြစ်ကို ပူဇာရဟာတိ အဓိပ္ပါယော ဟူသောပါဌ်ဖြင့် သိစေ၏။ ကိတ်ပစ္စည်းအနက် ဖွင့်ပြသော ကြောင့် ဒုတိယပစ္စယတ္ထ, သံဝဏ္ဏနာ။]

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ။အဘိဓမ္မသင်္ဂ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အတိရေကတ္ထ, ဝိသေသတ္ထ၊ ဝုတ္တောယေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဧဝသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား ဝါ-ဧဝတ္ထဖလတ္ထယကား—

၁။ ဝုတ္တ ကြိယာသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ၊

၂။ အဝုတ္တကြိယာသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ (ဧဝတ္ထဖသ, အဝဓာရဏ- ဖလ)။

http://www.dhammadownload.com

၃။ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထအဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် လည်းကောင်း, အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဆိုလတ္တံ့သော ဝစနတ္ထတို့သည် လည်းကောင်း အနုညာတတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ။ယံ ကို နိပါတ်ကြံလျှင် ထိုယံ နိပါတ်ပုဒ်သည် ကာရဏတ္ထ၊ တွေ့ နိပါတ်သည် ဤနေရာ၌ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ် ဟူသော အာဓာရအနက်ကို ဟော၏။

သ လက္ခဏာ၌ သဟ၏ ကာရိယ သ သဒ္ဒါသည် သမင်္ဂိယာအနက်, တုလျယောဂ အနက်ကို ဟော၏။

(သဟ သဒ္ဒါသည် လည်းကောင်း, သဟ သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ သသည် လည်းကောင်း, သဒ္ဓိံ သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း အတူတကွဟု အနက်ပေးမှု နေရာတိုင်း သမင်္ဂိယာအနက်, တုလျယောဂ အနက်ဟောသည်ဟု မှတ်ပါ။)

ပရိစ္ဆိန္နာ ၌ ပရိသည် ဝေတွတ္ထာနုဝတ္တက၊

အဓိကာ ၌ အဓိသည် အတိရေကတ္ထ, အတိသယတ္ထ၊ စ, သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ။

ထို စ-သဒ္ဒါ၏ ပေါင်းစည်းပုံ သမုစ္စယာကာရကား ဤ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်၌ ကြီးပွားခြင်းရှိသောတရား, မှတ်ကြောင်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော တရား, ပူဇော်ထိုက်သော တရား, ပိုင်းခြားအပ်သော တရားတို့ကိုသာ ဟောသည် မဟုတ်သေး၊ လွန်ကဲသော တရားတို့ကိုလည်း ဟောအပ်ကုန်သေး၏ဟု ပေါင်းစည်းပါသည်။

ထို စ သဒ္ဒါဖြင့် သိစေအပ်သော ဉာပေတဗ္ဗ အဓိပ္ပာယ်ကား-ဤ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်၌ ။ပ။ လွန်ကဲသော တရားတို့ကိုလည်း ဟောအပ်ကုန်သေး၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။

ထို စ သဒ္ဒါ၏ ဆိုလိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပာယ်ကား ဤအဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်၌ ။ပ။ လွန်ကဲသော တရားတို့ကိုလည်း ဟောအပ်ကုန်သေး၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။

အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိ, လက္ခဏ, ပူဇိတ, ပရိစ္ဆိန္န, အဓိက အနက်တို့ကို ဟော၏။

http://www.dhammadownload.com

တေနကို နိပါတ်ကြံလျှင် ထိုတေန နိပါတ်သည် ကာရဏာ အနက် (အဘိဓာန် အလို), ကာရဏာစွေဒအနက် (ရှု-အလို) တို့ကို ဟော၏။ (အက္ခာတော၌ အာ သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ရှေ့သုတ္တ သဒ္ဒါ၏ အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။)

(ဂ) ဝါကျ။ ။ဟိ သည် ဝိတ္ထာရတ္ထ, ဒဠှီကရဏတ္ထ။

အဘိသဒ္ဒေါ၌ အဘိသဒ္ဒါသည် အဘိသဒ္ဒါဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ (သဒ္ဒပဒတ္ထက)။ (တစ်နည်း) ယခင် ဝုမိုစသော ငါးနက်ကို ဟော၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ။တထာ သည် နိပါတ် ဤနေရာ၌ စကား ဟူသော အနက်ကို ဟော၏။ (တစ်နည်း) ပကာရအနက် ဟော၏။

ဟိ သဒ္ဒါ တပ္ပါကဋီကရဏတ္ထ, ဒဠှီကရဏတ္ထ, ဝိတ္ထာရတ္ထ။

ဒုက္ခာ၌ ဒုသည် ကုစ္ဆိတတ္ထ။

အဘိက္ကမန္တိ၌ အဘိသဒ္ဒါ ဝုမိုအနက်ကို ဟော၏။

နော သည် ပဋိသေဓတ္ထ။

ပဋိက္ကမန္တိ=၌ (ပတိ) သည် နိဝတ္တနတ္ထ။

အာဂတော၌ အာသည် အဘိမုခ တာဝတ္ထ, ဓာတွတ္ထဗာဓက။

(င) ဝါကျ။ ။အဘိညာတာ, အဘိလက္ခိတာ တို့၌ အဘိသည် လက္ခဏတ္ထ။

သမ္ဗန္ဓာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ ။'အပရော နယော' ၌ အပရ ဟူသော သဗ္ဗနာမ်သည် နည်းဟူသော အနက်ကို စွဲ၏။ 'နယော' ဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ယံ-ကို သဗ္ဗနာမ်ကြံလျှင် ယံသည် အကြောင်းကာရဏ အနက်ကို စွဲ၏။ အကြောင်းကာရဏဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

http://www.dhammadownload.com

တေနကို သဗ္ဗနာမ်ကြံလျှင် တ သည် အကြောင်း ကရဏာအနက်ကိုစွဲ၏။ အကြောင်း ကရဏာဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိ ဝိသယ။ (တစ်နည်း) ဝုတ္တ ကြိယာကို စွဲသောကြောင့် အနုဘူတဝိသယ။

(ဂ) ဝါကျ။ ။အယံ၌ က္လမသည် အဘိသဒ္ဒါကိုစွဲ၏။ အဘိသဒ္ဒေါဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ ။တထာ၌ တ သည် စကားအနက်ကို စွဲ၏။ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိ ဝိသယ။

သေ (သော)၌ ဘ သည် အဘိသဒ္ဒါကို စွဲ၏။ ဆိုအပ်ပြီးသော အဘိသဒ္ဒါဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ ။ယာ၌ ယသည် ညဥ့်ကိုစွဲ၏။ ရတ္တိယောဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ကြိယာငါးတန်ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ။ဝုတ္တော၌ အန္တတ္ထ, ဝစေတ် ကတ္တုဌ ကြိယာအရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်, ဆို သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း။

၁။ ထို သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (မုချ) ဒဿနတ္ထ၊

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် (ပထမ ဖလူ) ဒီ။

၃။ (ကေနဋ္ဌေန အဘိဓမ္မော) ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် (ပထမ ကာရကျ) ပ။

၄။ သဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် (ဒုတိယ ဖလူ) ဝိ။

၅။ အဘိဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရခြင်း, ပီတိ ပါမောဇ္ဇဖြစ်ခြင်း, ဒိဋ္ဌိဓမ္မိကသမ္ပရာယိက ဘောဂသမ္ပတ္တိ, ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည်(ဒုတိယကာရကျ) အနု။

http://www.dhammadownload.com

(ဤဘဝအတွက်ကို ရည်ရွယ်လျှင် ဤဘဝ၌ဖြစ်သော ဘောဂသမ္ပတ္တိ, နောက်ဘဝ၌ ဖြစ်လတ္တံ့ ဘဝသမ္ပတ္တိဟု လည်းကောင်း, နောက်ဘဝအတွက်ကို ရည်ရွယ်လျှင် နောက်ဘဝ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိဟု လည်းကောင်း သူ့ရည်ရွယ်ချက်နှင့်သူ ဘောဂသမ္ပတ္တိ, ဘဝသမ္ပတ္တိ, သို့မဟုတ် ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိဟု ရှေ့နောက် အစဉ် ဆိုနိုင်သည်)။

ဝစနတ္ထော ဟူသော ငါးပုဒ်ဆရန္ဒ ပုဒ်တ္ထ ာဓ္မ ဓာဟျတ္ထ
တ-ပစ္စည်းအရ

၁။ (ဝေါန ဌေန အဘိဓမ္မာ) ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ။

၂။ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ။

၃။ အဘိဓမ္မ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရခြင်းသည် ပ။

၄။ ယောနိသော မနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ။

၅။ ပီတိ ပါမောဇ္ဇဖြစ်ခြင်း ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက ဘောဂသမ္ပတ္တိ, ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အနု။

(ခ) ဝါကျ။ ။ပူဇိတဘ္ဗ ပူဇာဓာတ်အရ....

၁။ ပူဇော်သော စေတနာသည် ဝါ-ပူဇော်သော စေတနာ+ ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။

၃။ ပူဇော်သဖြင့် ရှေးဦးစွာ ရအပ်သော ပစ္စုပ္ပန် ဘဝ၌ပင် အန္တရာယ်ကင်းခြင်း, ချမ်းသာခြင်း စသော အကျိုးတို့သည် ပ။

၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်သည် ဝိ။

၅။ ပူဇော်သဖြင့် ရအပ်သော တမလွန်၌ သုဂတိဘဝ စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

http://www.dhammadownload.com

ဝုတ္တာ၌ ဝစခေါတ်အရ....

၁။ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒီ။
၃။ ကုသလာ ဓမ္မာ စသော အဘိဓမ္မာ ပါဠိတရားတော် ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဒေသနာသည် ပ။
၄။ ပုညဉာဏသမ္ဘာရ, မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿ-နာ ဉာဏ်, အောက်မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, ကြွင်းသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်, ကာလ, ဒေသ, ပရိသတ် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက, ဘောဂ, သမ္ပတ္တိ, ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အနု။

ဓမ္မာ ဟူသော ကံပုဒ်အရ ယခင် ပူဇိတာ ဝုတ္တာတို့၌ ဗာဟုလ္လ တ ပစ္စည်း အရ....

၁။ ကုသလာဓမ္မာ စသော အဘိဓမ္မာ ပါဠိတရားတော်ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဒေသနာသည် ဒ။
၂။ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ။
၃။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ။
၄။ ပုညဉာဏသမ္ဘာရ, မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿ-နာ ဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်, ကြွင်းသော ဗုဒ္ဓဉာဏ် ကာလဒေသ ပရိသတ် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္ပရာယိက, ဘောဂသမ္ပတ္တိ, ဘဝသမ္ပတ္တိ စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

အက္ခာတော၌ အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်အရ....

၁။ ပညာရှိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ။
၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ကုသလာ ဓမ္မာ စသော အဘိဓမ္မာ ပါဠိတရားတော်ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဒေသနာသည် ပ။

၄။ သဒ္ဓမ္မသဝန စသည်တို့သည် ဝိ။

၅။ သောတုဇန တို့အား အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရခြင်း, သိသည့်အတိုင်း ကျင့်ခြင်း, ပီတိပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ခြင်းမှစ၍ ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်ရသည်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

အယံ ဓမ္မောဟူသော ပါဠိသေသကံပုဒ်အရ 'အက္ခာတော'၌ ဗာဟျတ္ထ တ ပစ္စည်းအရ-

၁။ ကုသလာ ဓမ္မာ စသော အဘိဓမ္မာ ပါဠိတရားတော်ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဒေသနာသည် ဒ။

၂။ ပညာရှိသန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒိ။

၃။ သောတုဇနတို့အား အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရခြင်းသည် ပ။

၄။ ယောနိသော မနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မသဝန စသည်တို့သည် ဝိ။

၅။ အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သိခြင်း, သိသည့်အတိုင်း ကျင့်ခြင်း, ပီတိပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ရခြင်းမှစ၍ ဈာန်, မဂ်ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ရနိုင်သော သိဒ္ဓိ

(ဃ) ဝါ-ဇျ။ ။အဘိဓမ္မာ၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ ဝုဒ္ဓိအနက်ကို ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ဤဗာဋ္ဌာမေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ စသော အာဂမ ပါဠိဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် ဝါ၊ ဤ အာဂမ ပါဠိကို ထောက်ဆ၍ သိရသောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိမည်၏။

(င) ဝါဈ။ ။အဘိဓမ္မော၌ အဘိသဒ္ဒါ၏ လက္ခဏာအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ဤ ယာတာရတ္တိယော အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာ

F34A

http://www.dhammadownload.com

စသော အာဂမပါဠိဖြင့် ပြီးစေသောကြောင့် ဝါ၊ ဤ အာဂမပါဠိကို ထောက်ဆ၍ သိရသောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ မည်၏။

ပဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်
ဝစနတ္ထော ဝုတ္တော

(က) ဝါကျ။ ။၁။ ဝိစနတ္ထော ဟူသော ကံ ပုဒ်အရ ဝုတ္တော၌ ဗာဟုလ္လတ္တ တ ပစ္စည်းအရ ဆိုအပ်ပြီးသော ဝစနတ္ထ တည်းဟူသော ဓမ္မာတိရေက ဓမ္မ-ဝိသေသဋ္ဌေနဟု ဆိုအပ်သော အတိက်သဒ္ဒါရဲ့ ပစ္စည်းတရားသည် ထိုဝုတ္တော၌ အန္တတ္ထဝစခေါတ်အရ (ဝုတ္တောအရဟုလည်း သာမညအားဖြင့် ဆိုနိုင်၏) သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန် တ႟းအား အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြု၏။ (ပြိုင်-မရှိ)။

၂။ ဝစနတ္ထော ဟူသော ကံပုဒ်အရ ဗာဟုလ္လတ္တ တ ပစ္စည်းအရ ဝစနတ္ထနှင့် စပ်၍ ဖြစ်သင့်သော စေတသိက်စသော ဓမ္မာရဲ့ သည် ဝုတ္တော၌ ဝစခေါတ်အရ (ယခင်) စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင် အာ, ဓိ, ဥပ (၃)။

မယာ ဝုတ္တော-

၁။ မယာ ဟူသော ပါဠိသေသ ကတ္တားအရ ဉာဏ်သည် ဝုတ္တော၌ ဝစခေါတ်အရ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄ ခု၊ ဉာဏ်, ဝိရတီ, အပ္ပမညာကြဉ် စေတသိက် ၃၂-ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ, ဓိ, သဟ, ည, နိ, က္လ, မဂ္ဂ, သံ, တ္ထိ, အဝိ (၁၀)။

၂။ [ဝုတ္တော၌ ဝစခေါတ်အရ ဉာဏ်ကိုယူ၍ ပစ္စည်းထားပြီးလျှင် မယာ အရ ယခင် ဝုတ္တော၌ ဝစခေါတ်အရ ဖြစ်သော တရား ကို ယူ၍ ပစ္စယုပ္ပန်ထားပြီးလျှင် ယခင် (၁၀) ပစ္စည်း ပြိုင်။]

အပရော နယော ဝုစ္စတေ

(ခ) ဝါကျ။ ။၁။ အပရော နယော အရ, ပါဠိသေသ ဝုစ္စတေ၌ ဗဟုလ္လတ္တ တေ ဝိဘတ်အရ ယံ တ္ထေဂုမ္ဗိမန္တော စသော အနာဂတ်သဒ္ဒါရဲ့

http://www.dhammadownload.com

သည် ထိုဝုစ္စတော်၌ ဝစဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင်-မရှိ။

၂။ အပရော နယော ကံပုဒ်အရ, တေဝီဘတ်တို့အရ ဖြစ်သင့်သော စိတ်စေတသိက် စသော အာရုံသည် ဝုစ္စတော်၌ ဝစဓာတ်အရ (ယခင်) စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။
ပြိုင်-အာ, မိ, ဥပ (၃)။

(ပါဠိသေသ မယာအရနှင့်၊ ဝုစ္စတော်၌ ဝစဓာတ်အရတို့ကို ယခင် မယာဝုတ္တာ ကဲ့သို့ အရကောက်၍ သဟမျိုးပြိုင်ပါ။)

ဧတ္ထ ဝုတ္တာ

ဧတ္ထ အရ အဘိဓမ္မာ ပိဋကတ်သည် ဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်တော်အား ပကတူပြု၏။ (ပြိုင်-မရှိ)။

ဓမ္မာ ဝုတ္တာ

၁။ ဝုတ္တာ၌ အန္တတ္ထ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဓမ္မာ ဟူသော ကံပုဒ်အရ ထိုဝုတ္တာ၌ ဗာဟျတ္ထ တ ပစ္စည်းတို့အရ ကုသလာ ဓမ္မာ စသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒသဒ္ဒရုပ်အား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-ဟေ, မိ, သဟ, နိ, ဣ, မဂ္ဂ, ဝိပ္ပ, ဏ္ထိ, အဝိ (၉)။

၂။ ဓမ္မာ ဟူသော ကံပုဒ်အရ ဝုတ္တာ၌ တ ပစ္စည်းတို့အရ စိတ်, စေတသိက် စသော ဒေသေတဗ္ဗ အာရုံသည် ဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ, မဟာကိရိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင်-အာ, မိ, ဥပ (၃)

ဘဂဝတာ ဝုတ္တာ

၁။ ဘဂဝတာ ဟူသော ပါဠိသေသ ကတ္တားအရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဉာဏ်ကြည်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-(ယခင်) (၁၀)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ဝုတ္တာ၃ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ကတ္တားအရ ဉာဏ်ကြဉ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။ ပြိုင် (ယခင်) (၁၀)။

အဘိဓမ္မော အက္ခာတော

၁။ အဘိဓမ္မောဟူသော အာကာရပုဒ်အရ အဘိဓမ္မော ဟူသော နာမပညတ်သဒ္ဒါသည် အက္ခာတော၌ အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်အရ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (ပြိုင်-မရှိ)။

၂။ အက္ခာတော၌ အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်အရ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အဘိဓမ္မောဟူသော အာကာရ ပုဒ်အရ အဘိဓမ္မဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒသဒ္ဒရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ ပော၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ က္လ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

ပဏ္ဍိတေဟိ အက္ခာတော

၁။ ပဏ္ဍိတေဟိ ဟူသော ပါဠိသေသ ကတ္တားအရ ဉာဏ်သည် အက္ခာတော၌ အာပုဗ္ဗခါဓာတ်အရ ဉာဏ်ကြဉ်သော ဉာဏ- သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။ ပြိုင် ယခင် (၁၀)။

၂။ အက္ခာတော၌ အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်အရ ဉာဏ်သည် ပဏ္ဍိတေဟိ အရ ဉာဏ်ကြဉ်သော ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟပြု၏။ ပြိုင်-ယခင် (၁၀)။

အယံဓမ္မော အက္ခာတော

၁။ အယံဓမ္မောဟူသော ပါဠိသေသ ကံပုဒ်အရ, အက္ခာတော၌ ဗာဟုလ္လတ္ထ တ-ပစ္စည်းအရ အဘိဓမ္မာ ပါဠိတော် ဟူသော အတိတ် သဒ္ဒါရုံသည် ထိုအက္ခာတော၌ အာပုဗ္ဗ ခါဓာတ်အရ

http://www.dhammadownload.com

သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ မြိုင်-မရှိ။

၂။ အယံဓမ္မောဟူသော ကံပုဒ်အရ, အက္ခာတော၌ တ-ပစ္စည်းအရ အဘိဓမ္မာပါဠိတော်၌ပါသော စိတ် စေတသိက်စသော ဓမ္မာရုံသည် အက္ခာတော၌ အာပုစ္ဆ ခါခာတ်အရ သတိ ဝီရိယဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။ မြိုင်-အာ၊ ဓိ၊ ၃၀ (၃)။

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓ ဂမ္ဘီရဘာဝ ပုဒ်အဖွင့်

(က) ကေမေကသိုဓမ္မတ္ထ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓ ဂမ္ဘီရ ဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

(ခ) တတ္ထ ဓမ္မောတိ တန္တိ။

(ဂ) အတ္ထောတိ တဿာယေဝတ္ထော။

(ဃ) ဒေသနာတိ တဿာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ တန္တိယာ ဒေသနာ။

(င) ပဋိဝေဓောတိ တန္တိယာ, တန္တိအတ္ထဿစ ယထာဘူတာဝဗောဓော။ (၄၅-၂၃)

၄ပနာပဥ္စကကျမ်းတက်
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ။အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် သိက္ခာပဟာန် ပက္ခကို ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ (၄ပနာ)

ဤသို့ ပြဆိုသည်ရှိသော် ဂမ္ဘီရဘာဝ ပက္ခ အဖွင့်သည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ရှိသင့်လေသောကြောင့် (ဘောဟေ) တစ်နည်း ဂမ္ဘီရဘာဝ ပက္ခ အဖွင့်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ရောက်ရလေသောကြောင့် (ဘောဟေ) ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် သိက္ခာပဟာန် ပက္ခအဖွင့်မျှကိုသာ မပြဆိုသင့် (၄-ခေ) ဂမ္ဘီရဘာဝ ပက္ခအဖွင့်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) ဂမ္ဘီရဘာဝပက္ခအဖွင့်ကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ) ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဂမ္ဘီရဘာဝ ပက္ခအဖွင့်ကို ပြဆို၏။ ဟူလို။ (တစ်နည်း) (က) ဝါကျဖြင့် ဤသုံးပါးသော ပိဋကတ်တို့တွင် တစ်ခု တစ်ခုသော ပိဋကတ်၌ ၄-ပါး အပြား ရှိသည်လည်း ဖြစ်သော ဓမ္မ၏ နက်နဲသည်၏ အဖြစ်, အတ္ထ၏ နက်နဲသည်၏အဖြစ်, ဒေသနာ၏

http://www.dhammadownload.com

နက်နသည်၏အဖြစ်, ပဋိဝေဓ၏ နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်၏ဟု ဂမ္ဘီရဘာဝပက္ခအဖွင့်ကို ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာထင်ရာ၌-ဂမ္ဘီရဘာဝ ပက္ခအဖွင့်ကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ဟု ဒေါသတင်တက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဂမ္ဘီရဘာဝ ပက္ခအဖွင့်ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင် စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ။ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် (တစ်ခုတစ်ခုသော ပိဋကတ်၌ ။ပ။ ပဋိဝေဓ၏ နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကို သိအပ်သောဟု) အကျဉ်းသင်္ခေပကို ဆိုတော်မူ၏။ သော် ထိုအကျဉ်းသင်္ခေပ စကားရပ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မသိအပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ-အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည် ဆို၍တက်)။

[အမှာ။ ။စင်စစ် ဤကျမ်းတက်သည် (ခ) ဝါကျတစ်ခုအတွက်သာ မဟုတ် (ခ) (ဂ) (ဃ) (င) ဝါကျအားလုံးအတွက်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် ခ-ဂ-ဃ-င ဝါကျတို့ကို တပေါင်းတည်းပြု၍ ကျမ်းတက်ပါဟု ဆိုကလည်း ဤအတိုင်းတက်ပါ။]

တစ်နည်း (၂ခ) ဝါကျ ကျမ်းတက်

ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါကိုဆိုတော်မူ၏။....သော် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပညာစသောအနက်ကို ဟော၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မအရ ပညာ စသည်ကိုယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်, ဓမ္မအရတို့ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (အာဘောဂ) ။ပ။ ဤနေရာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ဟောနက်, ဓမ္မအရတို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နှ) စသည်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ဤနေရာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိပရိယတ္တိ ဟူသောအနက်ကိုဟော၏ ဟူလို။ ဝါ၊ ဓမ္မအရ စိတ်

http://www.dhammadownload.com

နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိပရိယတ္တိကို ယူရမည်ဟူလို။ (စောဒနာ တက်ရာ၌ အဗျာပိတဒေါသ, တင်တက်။)

(ဂ) ဝါကျ။ ။ဆရာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်, အရတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝါ၊ (က) ဝါကျ၌ အတ္ထသဒ္ဒါကို ဆိုတော်မူ၏၊ သော် အတ္ထသဒ္ဒါသည် ကြီးပွားခြင်းစသောအနက်ကို ဟော၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ အတ္ထအရ ကြီးပွားခြင်းစသော အနက်ကို ယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ အတ္ထသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်, အတ္ထသဒ္ဒါ၏ အရတို့ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ဤနေရာ၌ အတ္ထသဒ္ဒါသည် စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်၏ အနက်ဟူသော သဒ္ဒါဘိဓေယျ ဟူသော အနက်ကို ဟော၏ဟူလို။ ဝါ၊ အတ္ထအရ စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်၏ အနက်ကို ယူရမည် ဟူလို။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသ၊ တစ်နည်း အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်။)

(ဃ) ဝါကျ။ ။ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် အတ္ထသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်, အရတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝါ၊ (က) ဝါကျ၌ ဒေသနာသဒ္ဒါကို ဆိုတော်မူ၏။....သော် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ဒေသနာသည် ဒေသနာမည်၏ဟု ဝါ၊ ဒေသနာအရ ယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ ဒေသနာ၏အရ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(ဃ) ဝါကျဖြင့် ဒေသနာဟူသည် နှုတ်တော်တွတ်တွတ် ရွတ်ဆိုတော်မူခြင်းပင်တည်း။ ဝါ၊ နှုတ်တော်တွတ်တွတ် ရွတ်ဆိုအပ်သော သဝိညတ္တိဝိကာရ ဝစီဘေဒသဒ္ဒပင်ဖြစ်၏ဟု ပြဆို၏ ဟူလို။ (စောဒနာ တက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသ၊ တစ်နည်း အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်။)

(င) ဝါကျ။ ။ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဒေသနာအရ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝါ၊ (က) ဝါကျ၌ ပဋိဝေဓသဒ္ဒါကို ဆို

http://www.dhammadownload.com

တော်မူ၏။ သော် အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသိခြင်းကို ပဋိဝေဓဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသိခြင်းသည် ပဋိဝေဓအရ အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်သည်ဟုမှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ ပဋိဝေဓအရ အဓိပ္ပာယ်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော(စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား–စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်ကိုလည်းကောင်း, စိတ်နှလုံးဖြင့်မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်အနက်ကိုလည်းကောင်း, ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိခြင်းသည်။ ဝါ၊ သိတတ်သောဉာဏ်သည် ပဋိဝေဓမည်၏ဟု (င)ဝါကျဖြင့်ပြဆို၏ ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသ, တစ်နည်း အဘိဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

ပါပနာဒိ ကျမ်းတက်

[ဤကျမ်းတက်၌ အာလုပ်, ကတ္တား, ဋ္ဌပနာ, လက္ခဏာ, ဒေါသတင် အချက်တို့သည် ဌာပနာပဋ္ဌကနှင့်တူ၏၊ အဓိပ္ပာယ်ပြန်လည်း ဋ္ဌပနာ–ပဋ္ဌကနှင့် ပါပနာဒိကျမ်းတက်တို့ ပုစ္ဆာတက်ခြင်း, စောဒနာတက်ခြင်း တူကြသည်။]

(က) ဝါကျ။ ။သိက္ခာပဟာန်ပက္ခအဖွင့်သာ ရှိ၍ဂမ္ဘီရဘာဝပက္ခအဖွင့်မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ ဂမ္ဘီရဘာဝပက္ခအဖွင့်ကိုမပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ ။ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပညာစသော အနက်ကိုဟော၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ ဝါ၊ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်အရတို့ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ။ အတ္ထသဒ္ဒါသည် ကြီးပွားခြင်းစသော အနက်ကိုဟော၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ ဝါ ၊ အတ္ထသဒ္ဒါ၏ ဟောအနက်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊(စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ။ အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခုသော ဒေသနာကို ဒေသနာအရ ယူရမည်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ ဒေသနာသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်အရ, အဓိပ္ပာယ်တို့ကို မပြဆိုဟူသောအနက် အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊(စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ။ ။အမှတ်မရှိ တစ်စုံတစ်ခု သိခြင်းကို ပဋိဝေဓအရ ယူရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ ပဋိဝေဓသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်အရ အဓိပ္ပာယ်တို့ကို မပြဆိုဟူသောအနက် အဓိပ္ပာယ်ရောက်ခဲ့ ရာ၏၊(စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(ခ) အမှတ်ပြဝါကျ, ဝါ၊ (ခ၊ဂ၊ဃ၊င) ဝိတ္ထာရဝါကျကိုထောက်၍ (က)အမှတ်ပြဝါကျ၌၊ သခေ်ပဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သောဝိရောဓိ ဒေါသသင့်ပုံ၊ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၊ ဝါ- (ခ၊ဂ၊ဃ၊င) ဝါကျတို့ဖြင့် သခေ်ပဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသပယ်ပုံ၊(တစ်နည်း) စောဒကပုဂ္ဂိုလ် အလိုအားဖြင့် (ခ၊ဂ၊ဃ၊င) ဝါကျတို့၌ ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ပုံ၊ ကျမ်းဆရာ အလိုအားဖြင့်(ခ)စသော ဝါကျတို့၌ ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ပုံတို့ကို သိပါ။

ဤကား(က) ဝါကျကို သခေ်ပ(ခ)စသော ၄ ဝါကျကို ဝိတ္ထာရတစ် ဝါကျတည်းယူ၍ ဆိုခြင်းတည်း။

(က၊ခ၊ဂ၊ဃ) ဝါကျတို့၌ အချင်းချင်းရှေ့နောက်ထောက်ဆ ၍ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသ၊ အပရိပုဏ္ဏဒေါသသင့်ပုံ၊ နောက်နောက် ဝါကျတို့ဖြင့် ထိုဒေါသများ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

စ သဒ္ဒါထားရခြင်း အကြောင်း

(က) ဝါကျ။ ။သိက္ခာပဟာန်ပက္ခအဖွင့်မှတစ်ပါး ဂမ္ဘီရဘာဝပက္ခ အဖွင့် ကိုပြလိုသောကြောင့် စေတ္တ၌ စ သဒ္ဒါထား၏။ ဝါ၊ပက္ခန္တရဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ထို စ သဒ္ဒါထား၏။

ဝိ(အပိ) သဒ္ဒါထားရခြင်း အကြောင်း

ဓမ္မစသော ၄ ပါး အပေါင်းသာလျှင် နက်နဲသည်မဟုတ်၊ ဓမ္မစသော တစ်ပါးတစ်ပါးသည်လည်း နက်နဲ၏ဟူသော အဝယဝ သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် စတုဗ္ဗိဓေပိ၌ ပိ(အပိ)သဒ္ဒါကိုထား၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

နောက် စ သဒ္ဒါထားရခြင်း အကြောင်း

စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သောပါဠိကိုသာ ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းသည် ပဋ္ဌာနမည်သည် မဟုတ်သေး။ စိတ်နှလုံး တော်ဖြင့်မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်၏အနက်ကိုလည်း ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ထိုးထွင်း၍သိခြင်းသည် ပဋ္ဌာနမည် ပါသေး၏ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်- သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကိုပြလိုသောကြောင့်(င)ဝါကျ၌ စ သဒ္ဒါထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ တေ ဝတ္ထတီတိ တေံ၊ (ရှေ့ တေံ၊)
တေ ပဝတ္တတီတိ တေံ (နောက် တေံ၊)
တေံ စ တေံ စ တေမေတံ၊ (တသို့ တေမေ တသို့၊)

(သဒ္ဒနီတိ ပဒ ၃၇၈ ၌ကား ဝိစ္ဆာပုဒ်များကို ဝိဂ္ဂဟမပြုရဟုဆို၏)

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပိဋကတ်တစ်ခုတစ်ခု တို့၏အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာ ပေက္ခသမ္ဗန်သည် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပိဋကတ် တစ်ခုတစ်ခု တို့၏အချင်းချင်း ငဲ့ခြင်းဂုဏ်သည်(ပ-နိ)။

(စတုကား သချာသမ္ဗန္ဓနာမ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုရပါ)

ဝိဇ္ဇတီတိဝိဓော (ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ၊) (ကွဲပြားခြင်းကြီးယာခွဲ)။ ဝိဓာရယတီတိ ဝိဓော၊ (အဘိဓာန်ဋီကာ)၊ (အထူးဆောင်ခြင်းကြီးယာခွဲ)၊ စတ္တာရော ဝိဓာ ယဿာတိ စတုဗ္ဗိဓော။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော၄-ပါးသော အပြား ၏ဓမ္မတ္ထ ဒေသနာ ပဋ္ဌာနဝေဓ ဂမ္ဘီရဘာဝနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထို ပဝတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ၄ ပါးအပြားရှိခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည်၊ဝါ၊ ၄ ပါး အပြားဟူသောဂုဏ်သည် (ပ-နိ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

တရေတီတိ ဓမ္မော၊ အရီယတိ ဉာယတီတိ အတ္ထော။ ဒေသီယတိ သမုဋ္ဌာပီယတိ သဒ္ဒေါ ဧတေနာတိဒေသနာ (ယောဇနာ) ဖြစ်စေခြင်း ကြိယာခွဲ။

ဒေသီယတေ ဒေသနာ။ (နိဿယ)

၁။ ဒေ,သ,နာ,ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဖျူပ္ပတ္တိ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သောဒိသဓာတ်(ဒိသီဓာတ်+) ယုပစ္စည်း ဟောခြင်းကြိယာသည်ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

၃။ ဒေသနာဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိအကြောင်း ဖြစ်သော ဟောခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။ (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)။ (တစ်နည်း) ဒေသီယတေတိ ဒေသနာ၊ ဒေသီယတိ အတ္ထော တောယာတိ ဒေသနာ။

ပဋိဝိဇ္ဈနံ ပဋိဝေဓော။

၁။ ပ,ဋိ, ဝေ, ဓော, ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

၂။ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သောပဋိ(ပတိ)ပုဗ္ဗ+ဝိဓဓာတ်ဏ ပစ္စည်း, ထိုးထွင်း၍သိခြင်းကြိယာသည် (ဗျု-နိ)။

၃။ ပဋိဝေဓောဟူသော အပေါင်းနာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ကြိယာသည် (ပ-နိ)။ (ဘိ-ဋီ-နည်း)။

ဓမ္မော စ အတ္ထော စ ဒေသနာ စ ပဋိဝေဓော စ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓာ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဓမ္မ,အတ္ထ,ဒေသနာ, ပဋိဝေဓ တို့၏ အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်သည် (ဗျု-နိ)။

၃။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဓမ္မ, အတ္ထ, ဒေသနာ, ပဋိဝေဓတို့၏အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းဂုဏ်သည်။ ဝါ၊ ဓမ္မ, အတ္ထ, ဒေသနာ ပဋိဝေဓ ဟူသော အမည်သည် (ပ-နိ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဂံ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဂမ္ဘီရော၊ ဂမ္ဘီရော ဝိယာတိ ဂမ္ဘီရော။ ဘဝနံ ဘာဝေါ၊ ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ တေသွာတိ ဝါ ဘာဝေါ၊ ဂမ္ဘီရဿ ဘာဝေါဂမ္ဘီရ ဘာဝေါ၊ ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓာနံ+ဂမ္ဘီရဘာဝေါ= ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓဂမ္ဘီရဘာဝေါ၊

၂။ ထိုဗျူပ္ပတ်၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဓမ္မ, အတ္ထ, ဒေသနာ ပဋိဝေဓတို့၏ ဂမ္ဘီရဘာဝနှင့်ဂုဏေး+ဂုဏ်စပ် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓ တို့၏ နက်နဲသည်၏ အဖြစ်ဟူသောဂုဏ်သည် (ပ-နိ)။

ဝိဒိယတေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (သိခြင်းကြိယာကိုခွဲ)

(ခ) ဝါကျ။ တနောတိ ဝိတ္ထာရေတီတိ တန္တိ၊ (ချဲ့ခြင်းကြိယာကိုခွဲ)။

ဆိုင် စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ (ကေမေကသ္မိံဋ္ဌေတ္ထ ကေမေကသ္မိံ+(ကေကေသ္မိံ) စ+ဧတ္ထ။)

ကေမေကသ္မိံ (ကေ ကေသ္မိံ) ကား နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) ပကတိ အကာရန္တ, ဝစ္ဆာသဗ္ဗနာမပဒ။

ဒေသနာ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ခ) ဝါကျ။ တတ္ထ-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တနိပါတပဒ။, (ဓမ္မောတိကို ဓမ္မော+ဣတိ ပုဒ်ဖြတ်၍ခွဲပါ။)

တန္တိ-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ဂ) ဝါကျ။ ။ (အတ္တောတိကို အတ္တော+ဣတိ၊ တဿာယေဝ-တ္တောကို တဿာ+ဧဝ+အတ္တော)။

တဿာ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အာကာရန္တ သဗ္ဗနာမပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ ။ ဒေသနာတိကို ဒေသနာ+ဣတိပုဒ်ဖြတ်ခွဲ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

မနသာ–ပုလ္လိင်,(ရူ), ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင် (မနောနိဒ္ဒိ–အဘိဓာန်)။ မနောဂိုဏ်း, ပကတိ အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဝဝတ္ထာပိတာယ–(ဒေသနာအတိုင်းခွဲ)။

(တစ်နည်း) မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, အလုတ္တ သမာသပဒ။

(တန္တိယာ–ကို ယခင် တန္တိအတိုင်းခွဲ)

(င) ဝါကျ။ ။(ပဋိဝေဓောတိကို ပဋိဝေဓော+ဣတိ ပုဒ်ဖြတ်ခွဲ။)

တန္တိအတ္ထသ္မိ ပုဒ်လုံးကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

(ယတာဘူတာဝဗောဓော ပုဒ်လုံးလည်း နည်းတူခွဲ။)

ထိုတွင် ယထာကားအလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။

အဇ္ဈာသံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ။ စသဒ္ဒါဖြင့် သမုစ္စယဇောတက စသည်မဟုတ်(ဗျတိရေက) ပက္ခန္တရဇောတက အဖြစ်ကို(အနွယ) သိစေ၏ (အတ္ထ, ဘာဝတ္ထ)။ ကြွင်းသော (က) ဝါကျဖြင့် ဤပိဋကတ်သုံးပါးတွင် တစ်ခုတစ်ခုသော ပိဋကတ်၌ လေးပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော ဓမ္မ၏နက်နဲသည်၏အဖြစ်, အတ္ထ၏နက်နဲသည်၏အဖြစ်, ဒေသနာ၏ နက်နဲသည်၏အဖြစ်, ပဋိဝေဓ၏ နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကို သိရမည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို။ ဝါ၊ ဥယျောဇဝိစကားပျိုးကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ။ တတ္ထဖြင့် နိဒ္ဒါရဏအနက် ဝါ–နိဒ္ဒါရဏ သမုဒါယ အနက်ကို သိစေ၏ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ဓမ္မောဖြင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ တည်ထားပါဠိကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ဣတိဖြင့် ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသ ဇောတက ဝါ–သဒ္ဒပဒတ္ထက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

တန္တိဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပညာစသော အနက်ကို မဟော (ဗျတိရေက) ပရိယတ္တိပါဠိတော်ဟူသော တန္တိအနက်ကိုဟောသည် (အန္ဓယ) သိစေ ၏။ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ၊ သဒ္ဒတ္ထ၊ နာမလိင်္ဂတ္ထ)။

(တစ်နည်း) ဓမ္မ အရ ပညာ စသည်မယူရ၊ ပရိယတ္တိ ပါဠိတော်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(ဂ) ဝါကျ။ ။(အတ္ထောနှင့် ဣတိတို့ကို ယခင်အထက်ပါ ဓမ္မော ဣတိအတိုင်းဖော်)

တသာယေဝတ္ထော - ဖြင့် အတ္ထ အရ ထိုဆိုအပ်ပြီးသော စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်အနက်ကိုယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)။

(တစ်နည်း) အတ္ထ သဒ္ဒါသည် သဒ္ဒါဘိဓေယျအနက်ကို ဟောသည်ဟုသိစေ၏။ (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ,သဒ္ဒတ္ထ, နာမလိင်္ဂတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ။ (ဒေသနာတိကို ဒေသနာ+ဣတိ ပုဒ်ဖြတ်၍ ယခင် အထက်ပါ ဓမ္မော+ဣတိ အတိုင်းဖော်)။

ကြွင်းသော (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဒေသနာအရ စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်ကို နှုတ်တော်တွတ်တွတ် ရွတ်တော်မူခြင်း ဝါနှုတ်တော် တွတ်တွတ် ရွတ်အပ်သော သဝိညတ္တိဝိကာရ ဝစီဘေဒသဒ္ဒကိုယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)။ (ဘာဝတ္ထလည်း ဖော်နိုင်၏။)

(င) ဝါကျ။ ။ (ပဋိဝေဓောတိကို ယခင်ဓမ္မောတိအတိုင်းဖော်)။ ကြွင်းသော (င) ဝါကျဖြင့် ပဋိဝေဓောအရ စိတ်နှလုံး တော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်ကိုလည်းကောင်း၊ စိတ်နှလုံးတောင်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ အဟုတ်အဟပ် ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းဟူသော, ဝါ-သိတတ်သောဉာဏ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) (ဘာဝတ္ထလည်း ဖော်နိုင်ပါ၏။)

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ -

စ သဒ္ဒါ ပက္ခန္တရတ္ထ၊ ဝါ-ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတက။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ အဝယဝ သမုစ္စယတ္ထ။

ပဋိဝေဓောဒ္ဓ ပဋိသဒ္ဒါ ပတိဗောဓတ္ထ(ရှု)။

(ခ) ဝါကျ-

ဓမ္မောတိဒ္ဓ ဣတိ သဒ္ဒါ ပဒတ္ထ, ဝိပလ္လာ သတ္ထ, သဒ္ဒပဒတ္ထက၊ နိဒဿနတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ-

(အတ္ထောတိဒ္ဓ ဣတိသဒ္ဒါလည်း ဓမ္မောဒ္ဓ ဣတိသဒ္ဒါ၏အနက်အတိုင်းပင်)

တဿ ယေဝ ဒ္ဓ ဝေသည် အဝဓာရဏတ္ထ။

၁။ စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ တစ်ပါးသော ပါဠိတော်, စကားတို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ၊

၃။ စိတ်နှလုံးတော်တို့ဖြင့် မှတ်အပ်သောပါဠိတော်၏ ကလျာဏဂုဏ်စသည်သည် အနုညာတတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ-

(ဒေသနာတိဒ္ဓ ဣတိကိုလည်း ယခင် ဓမ္မောတိ ဣတိ အနက်အတိုင်းပင်)။

ဝဝတ္ထာပိတာယဒ္ဓ ဝိသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ (တစ်နည်း:) ဝိသေသတ္ထ၊ အဝ သဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသက(တစ်နည်း:) ပရိစ္ဆိန္ဒနတ္ထ, လက္ခဏတ္ထ။

(င) ဝါကျ-

(ပဋိဝေဓောတိဒ္ဓ ဣတိအနက်ကို ဓမ္မောတိကဒ္ဓ, ဣတိအနက်အတိုင်းမှတ်)

တန္တိအတ္ထဿ စ ဒ္ဓ စ သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ-

ယထာ သဒ္ဒါယောဂ္ဂတာအနက်၊ (တစ်နည်း:) အနုရူပ အနက်၊ ဝါ-အဝိပရီတ အနက် (တစ်နည်း:) ဝိစ္ဆာအနက် တို့ကို ဟော၏။

အဝဗောဓောဒ္ဓ အဝ သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ (တစ်နည်း:) ဝိစ္ဆုနတ္ထ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(က) ဝါကျ။ ။ ကေမေကသ္မိံ၌ ကေဟူသော သဗ္ဗနာမ် နှစ်ပုဒ်သည် ပိဋကတ်ကိုစွဲပါသည်၊ ဆိုအပ်ပြီးသော ပိဋကတ်ဒြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ဇတ္ထ ၌ ဇတ သည် ပိဋကတ်ကိုစွဲ၏။ ဆိုအပ်ပြီးသော ပိဋကတ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

[ဤမှ နောက်၌ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်ကို အနက်ပေးရုံ၍ သိနိုင်ပါပြီ၊ ဝိသယနာမည်ကို ရေးအံ့]။

စတုဗ္ဗိဓော၌ စတုသည်ဗ္ဗိဓော (ဝိဓော) ဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ခ) ဝါကျ။ ။ တတ္ထ၌ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဓမ္မအတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဂ) ဝါကျ။ ။ တဿာ၌ တ သည် ဆိုအပ်ပြီးသော တန္တိဟူသော စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပါဠိတော် ဒြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ ။တဿယ၌ တ သည် တန္တိယာ ဟုအစွဲ တိုက်ရိုက် ရှိသော်ကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ကြိယာ ၅-တန်ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ။ ဒေသနာအရ-

၁။ ပါဠိတော် ဟူသော ဝစီဘေဒသည် ဒ၊
၂။ ဒေသနာ ဉာဏ်တော်သည် ဒီ၊
၃။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ၊
၄။ မဟာ ကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊
၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္ပရာယိက, ဘောဂသမ္ပတ္တိ, ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အန။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း ဒေသနာအရ ဝါ၊ အန္တတ္ထဒိသီဓာတ်အရ

၁။ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊

၂။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တို့သည် ဒီ၊

၃။ ပါဠိတော်ဟူသော ဝစီဘေဒသည် ပ။

၄။ မဟာ ကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်တော်တို့သည် ဝိ၊

၅။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက, ဘောဂသမ္ပတ္တိ ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အန။

ပဋိဝေဓအရ

၁။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် ဒ၊

၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်(မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်) တို့သည် ဒီ၊

၃။ အာသယာနုသယဉာဏ်, ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိဉာဏ်တို့သည် ပ၊

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊

၅။ ဒေသနာဉာဏ် စသည်တို့သည် အန။

ဝေဒိတဗ္ဗော၌ အန္တတ္ထ ဝိဒဓာတ်အရ

၁။ ပညာရှိသန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။

၃။ သံသယကင်းခြင်း, အသိဉာဏ် စင်ကြယ်တိုးတက်ကြီးရင့်ခြင်း, ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိခြင်းစသည် တို့သည် ပ၊

၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ၊

၅။ သိသဖြင့် ပီတိပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ရခြင်း, ကျင့်ရခြင်းမှစ၍မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သောအကျိုးဆက်တို့သည် အန။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ ။ [ဤ (ဃ) ဝါကျရှိ ဒေသနာအရကိုလည်း (က) ဝါကျရှိ ဒေသနာအတိုင်း ထုတ်ပါ။]

(င) ဝါကျ။ ။ ဤ(င) ဝါကျရှိ ပဋိဝေဓ အရ, ယထာဘူတာဝဗောဓတို့အရကိုလည်း (က) ဝါကျရှိ ပဋိဝေဓအတိုင်းထုတ်ပါ။

(တစ်နည်း) (က) ဝါကျ (င) ဝါကျရှိ ပဋိဝေဓအရ, ယထာဘူတာဝဗောဓအရ သာမညဉာဏ်ယူ၍ ထုတ်သော်-

၁။ ထိုသာမညဉာဏ်သည် ဒ၊

၂။ တိဟိတ် ပဋိသန္ဓေသည် ဒီ၊

၃။ ဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ်သည်လည်းကောင်း, ထိုထိုအာရုံကို ထိုးထွင်း၍သိခြင်း ဈာန်မဂ်ဖိုလ် ရခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း ပ။

၄။ အာရုံသည် လည်းကောင်း, သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်တို့သည် လည်းကောင်း ဝိ။

၅။ ဘဝသမ္ပတ္တိ, ဘောဂသမ္ပတ္တိမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင် အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အန။

ဝေဒိတဗ္ဗော ထားရပုံ

(က) ဝါကျ။ ။ ဤပိဋကတ်သုံးပုံတို့တွင် တစ်ပါးတစ်ပါးသော ပိဋကတ်၌ ၄ -ပါးအပြားရှိသည်လည်းဖြစ်သော ဓမ္မ, အတ္ထ, ဒေသနာ, ပဋိဝေဓတို့၏ နက်နဲသည်၏အဖြစ်ကို သံသယတ္ထ, ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝဏ်တ္ထ, အနေကတ္ထအားဖြင့် ယူရမည် သိရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် (က) ဝါကျ၌ ဝေဒိတဗ္ဗော ထား၏။

(တစ်နည်း) ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓ ဂမ္ဘီရဘာဝတို့သည် တစ်ပါးမက များနေရကား အနေကတ္ထ ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း, ဆောင်၍ သိအပ်သော နေယျတ္ထဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း ဝေဒိတဗ္ဗော ထား၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၉) အတွက် အဓိပ္ပာယ်
ဓမ္မနှင့် ဒေသနာ အထူး

ထိုထိုအနက်တို့ကို သိစေတတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် မိမိသိအပ်သည်လည်းဖြစ်သော သင်ခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ရှေး၌ဖြစ်စေအပ်သည်လည်းဖြစ်သော သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓ ဟူသောသဒ္ဒါအစဉ်သည်ဓမ္မမည်၏။

နောက်၌ သူတစ်ပါးတို့အား သိစေခြင်းအကျိုးငှာ ဖြစ်စေအပ်သော (ဝါ) နှုတ်တော်တွက်တွက်ရွတ်အပ်သော ထိုထိုအနက်ကိုပြတတ်သော ဒေသနာသည် ဒေသနာမည်၏။

တစ်နည်းအကျဉ်း

သဒ္ဒပ္ပဗန္ဓဖြစ်၍ ပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဓမ္မမည်၏။

တစ်လုံး တစ်လုံးသော အက္ခရာစာလုံးဟု ဆိုအပ်သော ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဒေသနာမည်၏။ ဤသို့ ထူးထွေခြားနား ကွဲပြားပါသည်။

ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ။ ကေ မေကသ္မိံ အရ တစ်ခုတစ်ခုသော ပိဋကတ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမပညတ် ပစ္စည်းတရားသည် ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဝိဒဓာတ်အရ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ပကတူပနိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပေ၏။ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်းကားမရှိပါ။

၂။ တစ်နည်းကေ မေကသ္မိံ အရ တစ်ခုတစ်ခုသော ပိဋကတ်၌ ရှိသော (ဝါ) ပိဋကတ်တို့ဖြင့်ပြအပ်သော စိတ်, စေတသိတ် စသော ဓမ္မာရုံသည် ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဝိဒဓာတ် အရ(ယခင်) စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။ ပြိုင် အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃)

၃။ ဓမ္မ။ပ။ ဘာဝေါ ဟူသော ကံပုဒ်အရ ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဗာဟုလ္လ တဗ္ဗပစ္စည်းတို့အရ ဓမ္မတ္တဒေသနာ ပဋိဝေဓေဟိ ရဘာဝ ဟူသော ပညတ်ဓမ္မာရုံသည် ဝေဒိတဗ္ဗော၌ အန္တတ္ထဝိဒဓာတ်အရ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင် မရှိ။

-တတိအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၂။ တစ်နည်း ထိုက်ပုဒ်အရ တဗ္ဗပစ္စည်းတို့အရ အာရုံ ၆ပါး သည် ဝိဒဓာတ်အရ (ယခင်) စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင် – အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာ ဓိပတိ, အရမ္မဏူပ နိဿယ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ, အာရမ္မဏ ပုရေဇာတတ္တိ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အဝိဂတ ယထာရဟ (၆)။

(ဃ) ဝါကျ၊ ။၁။ တဿာ မနသာဝဝတ္တာပိတာယ တန္တိယာ အရ မနသာဝဝတ္တာပိတ ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒေသနာအရ ဒေသနာဉာဏ် ဥဒ္ဒါန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။ ပြိုင်–မရှိ။

၂။ တစ်နည်းဒေသနာအရ ဒေသနာဉာဏ် ပစ္စည်းတရားသည် မနသာဝဝတ္တာပိတာယတန္တိယာ အရ ပါဠိတော်ဟူသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်–ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊နိ။ ဣ။ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္တိ၊ အဝိ (၉)။

(င) ဝါကျ။ ။ တန္တိယာအရပါဠိတော်ဟူသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒနာမပညတ္တိ သဒ္ဒါ, တန္တိ, အတ္ထဿအရ ပါဠိတော်၏ အနက် ဟူသော ရူပါရုံ စသော အာရုံ (၆) ပါးသည် ယထာဘူတာ ဝဗောဓော အရ ညာဉာဏ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်–ယထာရဟ–အာ, ဓိ, ဥပ (၃)။

(တစ်နည်း) ယထာရဟ–အာ, ပု, တ္တိ, အဝိ (၄)။

[ဝစီဘေဒသဒ္ဒ နာမပညတ္တိသဒ္ဒါ ပစ္စည်းဖြစ်လျှင် ပြိုင်–မရှိ။ အာရုံ ၆–ပါးပစ္စည်းဖြစ်လျှင်ပြိုင်–နှစ်နည်းလုံးရ၏။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓ တို့၏အဖွင့်

(က) အပရောနယော-ဓမ္မော တိ ဟေတု
(ခ) ဝုတ္တဉှေတံ "ဟေတု မှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ
(ဂ) အတ္ထော တိ ဟေတုဖလံ၊
(ဃ) ဝုတ္တဉှေတံ "ဟေတုဖလေ ဉာဏံအတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ"တိ။
(င) ဒေသနာ တိ ပညတ္တိ၊
(စ) ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အဓိပ္ပါယော။
(ဆ) အနုလောမ ပဋိလောမ သင်္ခေပ ဝိတ္ထာရာဒိဝသေန ဝါ ကထနံ။
(ဇ) ပဋိဝေဓောတိ အဘိသမယော။ [၄-၂၃]

အနက်ထူး

(က) ဝါကျ။ ။ ဓမ္မောတိ တန္တိတိ အာဒိကော-ဓမ္မောတိ တန္တိ၊ ဤသို့အစရှိသော။ ယောပုဗ္ဗနယော၊ အကြင်ရှေးနည်းကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။ (အနိယမထည့်) တတောပုဗ္ဗနယတော၊ ထိုရှေးနည်းမှ။ (နိယမအပါဒါန်ထည့်)။ အပရော၊ တစ်ပါးသော။ နယော၊ နည်းကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုဦးအံ့။ ဝါ၊ ဆိုအပ်၏။ ဓမ္မောတိဣတော၊ ဓမ္မော, ဟူသော ဤပါဠ်၌။ ဟေတု၊ အကြောင်းသည်။ ဓမ္မော၊ ဓမ္မမည်၏။ ဣတိအတ္ထော၊ ဤအနက်ကို၊ ပဏ္ဍိတေန၊ ပညာရှိသည်။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ သိအပ်၏။

(တစ်နည်း) ဟေတု၊ အကြောင်းသည်။ ဓမ္မောတိ ဓမ္မောနာမ-ဓမ္မမည်၏။

[ဒုဋ္ဌိယ, ဒုဋ္ဌိကရဏ ဝါကျများ၌ ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ပေးပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သည့်နည်းကို ပြန်လည်ကြည့်ရှုပေးပါ။]

(တစ်နည်း) ဓမ္မောတိဟေတု-ဟူသော (က) ဝါကျနှင့် (ခ) ဝါကျတို့၌ ဉာပက ဟေတုပ္ပလဝါကျ အပြန်အလှန်ပေးသော် ...

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဟေတု၊ အကြောင်းသည်။ ဓမ္မောတိ၊ ဓမ္မမည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိညာယတိ၊ သိအပ်၏။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟေတု၊ သည်။ ဓမ္မောတိ၊ ဓမ္မမည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊ နည်း။ ဟိယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟေတုမှိ ဉာဏံဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါတိ၊ ....ဒါဟူသော။ ဓော်ဝစနံ၊ ကို။ ဓမ္မသေနာပတိနာ၊ သည်။ (ဝါ) ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တံ၊ ၏။ တသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဟေတု၊ သည်။ ဓမ္မော တိ၊ မည်၏။ ဣတိ၊ သို့။ ဝိညာယတိ၊၏။ [နောက်(ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း ပေးပါ။]

(ဆ) ဝါကျရှိ ကထန်ပုဒ်၏ကံကို ဝစနဿ စကားတော်ကို ဝါ၊ ပါဠိတော်ကို–ဟု ထည့်ပေး။

ကျမ်းတက်

ဠပနာဘောဂ ပဉ္စက

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ, ဆရာသည် ဓမ္မောတိ တန္တိဟူသော ရှေ့စကားဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ပါဠိဝစနပဗန္ဓဟူသော တန္တိအနက်ဟော၏ အဖြစ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌ) ဤသို့သာ ဆိုချေသော် ဓမ္မသဒ္ဒါသည်ပါဠိဝစန ပဗန္ဓ ဟူသောတန္တိအနက်ကိုသာလျှင် ဟော၏–ဟုမှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော,ဟေ)၊ (ဝါ) ဓမ္မသဒ္ဒါ၏တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော(ဟေတု) အနက်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာ သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ထိုသို့ရောက်ရာလေ သောကြောင့် (ဘော–ဟေ) ဓမ္မောတိတန္တိဟူသော ရှေ့စကားဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ပါဠိဝစန ပဗန္ဓဟူသော တန္တိအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်မျှကိုသာ မဆိုသင့် (ဌ–ခေ) ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော အနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (သာမညာ) (ဝါ) ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးဖြစ်သင့်သော ဟေတုအနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (ဝိသေသ) (နွ)၊ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် အခြားအဘယ်အနက်ကို ဟောပါသေးသနည်း။ (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား–ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပါဠိဝစန ပဗန္ဓ ဟူသော တန္တိအနက်ကိုသာဟောသည်မဟုတ်။ ဟေတုအနက်ကိုလည်း ဟောသေး၏–ဟူလို။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

(ဝါ) (က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟေတု အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို လည်းပြဆိုသေး၏။ ဟူလိုသော်–

[မှတ်ချက်။ ။စင်စစ် အပရော နယော၏ နယ်သည် ဓမ္မသဒ္ဒါ တစ်ခု အတွက်သာမဟုတ်၊ ဓမ္မ အတ္ထ ဒေသနာ ပဋိဝေဓ ၄ ချက်လုံး အတွက်ဖြစ်သည်၊ထို့ကြောင့် အပရော နယော ကိုသက်သက်တစ်ဝါကျ အနေထား၍ (သို့မဟုတ်) က–ဝါကျမှစ၍ဇ–ဝါကျအထိ အားလုံး တပေါင်းတည်းထား ကျမ်းတက်သော်–

ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် ဓမ္မ–အတ္ထ–ဒေသနာ–ပဋိဝေဓတို့၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် အရကောက်တို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော် ဓမ္မ–အတ္ထ–ဒေသနာ–ပဋိဝေဓ တို့၏ အနက် အဓိပ္ပာယ် အရကောက်သည် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် သာလျှင် ဖြစ်ကောင်း၏ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါ လော၊ (ဝါ) ဓမ္မ, အတ္ထ, ဒေသနာ, ပဋိဝေဓတို့၏ တစ်ပါးသောဖြစ်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် အရ ကောက်တို့ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာ သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဓမ္မ, အတ္ထ, ဒေသနာ, ပဋိဝေဓတို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် အရကောက်တို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့် သေး၏။ (နွ) စသည်။]

[အမှာ။ ။ (ခ) ဝါကျ ကျမ်းတက် စည်းမျဉ်းအဖြေအစဉ် ပြန်လည်ရှုပါ]။

(ဂ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် (က၊ ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏အကြောင်းဟော၏ အဖြစ်နှင့်တကွ အာဂမ, သာဂေ တို့ကိုပြဆို တော်မူ၏။ (ဝါ) ဓမ္မောပဒ်–၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော် အတ္ထောပဒ်၏ ဟောနက်ကို ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဝါ) အတ္ထောပဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် အတ္ထသဒ္ဒါ၏ အကျိုးဟော၏အဖြစ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ... သော် မိမိ၏ သကဝစနသာ– ဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော စသည်ဖြင့် (ခ) ဝါကျနည်း မှီတက်။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား ဟေတုဖလ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဟူ၍ပဋိသမ္ဘိ- ဒါမဂ် ပါဠိတော်၌ အတ္ထသဒ္ဒါ၏ အကျိုးဟော၏အဖြစ်ကို အရှင်သာရိပုတ္တရာ ဟောကြားလေသောကြောင့် ယုံကြည်အပ်၏ ဟူလို။

(င) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည်(ဂ)(ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် အတ္ထော ပုဒ်၏ အကျိုးဟော၏အဖြစ်နှင့်တကွအာဂ, မသာဓကကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ဝါ၊အတ္ထောပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ...သော် ဒေသနာပုဒ်၏ ဟောနက်ကိုလည်းပြဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော၊(ဝါ)ဒေသနာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော(စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည်(င)ဝါကျဖြင့် ဒေသနာဟူသည် အပြားအားဖြင့် အနက်ကိုသိစေတတ်သော သဝိညတ္တိဝိကာရ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒါ-တည်းဟုပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ထိုစကားရပ်၏အဓိပ္ပာယ်သည်လည်း ရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော(စသည်)။

[အမှာ။ ။ ဂ-ဃ ဝါကျတို့ကို ဋပနာထား၍ င-စ-ဆ သုံးဝါကျကိုလည်းကောင်း၊ ငနှင့် စနှစ်ဝါကျကိုလည်းကောင်း တစ်ပေါင်းတည်းပြု၍ ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာကျမ်းတက်နည်းအရ တက်နိုင်သည်။

(ဆ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည်(စ) ဝါကျဖြင့် ဒေသနာပုဒ်ကို ဒေသိယတိအတ္ထော တော ယာတိ ဒေသနာ-ဟုဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဒေသနာ၏ ဓမ္မနိရုတ္တိအဖြစ်ကို(ဝါ)ဒေသနာအရ ဓမ္မနိရုတ္တိသဒ္ဒါကိုယူရမည် ဟုပြဆိုတော်မူ၏။ သော် ဒေသနာ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝိဂ္ဂဟနှင့် အရကောက်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာ သည် မဟုတ်ပါလော(စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား(ဆ)ဝါကျဖြင့် ဒေသနာပုဒ်ကို ဒေသိယတိ သမုဋ္ဌာ ပိယတိ သဒ္ဒေါ ဧတေနာ, တိဒေသနာဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဒေသနာ အရ ဓမ္မနိရုတ္တိ-ဟု ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူရမည် ဟုပြဆို၏ ဟူလို။

(ဇ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည်(င-စ-ဆ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဒေသနာ ပုဒ်၏ဖြစ်သင့်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် အရကောက်တို့ကိုပြဆိုတော်

http://www.dhammadownload.com

မူ၏။....သော် ပဋိဝေဓ'၏အနက် အဓိပ္ပာယ် အရကောက်တို့ကို မညွှန်ပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော(စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား(ဇ)ဝါကျဖြင့် ပဋိဝေဓပုဒ်ကို ပဋိဝိဇ္ဈနံ ပဋိဝေဓော၊ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ဝါပဋိဝေဓောဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း။ဝါ၊ ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော ဉာဏ်သည် ပဋိဝေဓ မည်၏ဟု ပြဆို၏ဟူလို။

[အမှာ။ ။စောဒနာ ကျမ်းပာဌ်ရာ၌ ဝုတ္တေဒူတပါသော နှစ်ဝါကျကို ဒဋ္ဌယ, ဒဋ္ဌကရဏဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ တင်တက်ပြီးလျှင် အခြား ဝါကျများကို အဗျ ပိတဒေါသတင်တက်ပါ။]

ပါပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ။ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် တန္တိ ဟူသော ပါဠိတော်အနက်ကို သာဟော၍ တစ်ပါးသောအနက်, ဝါ၊ ဟေတု ဟူသောအနက်မဟော ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ)။ပ။ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဟောနက်ကိုလည်း။ ဝါ၊ဟေတု အနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော) (စသည်)

(ခ) ဝါကျ။ ။ ပရဝစန, သာဓကေ, အာဂမ, ဒဋ္ဌကရဏ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)

(ဂ) ဝါကျ။ ။ ဓမ္မောပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာသာရှိ၍ အတ္ထောပုဒ်၏ အတ္ထဝဏ္ဏနာမရှိဟူသော အနက်သည်ရောက်ခဲ့ရာ၏ စသည် ...။

(ဃ) ဝါကျ။ ။ (ခ ဝါကျအတိုင်းတက်)

(င) ဝါကျ။ ။ (အတ္ထောပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ဒေသနာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုရှု၍ ကျမ်းတက်။)

(စ) ဝါကျ။ ။ ဒေသနာတိ ပညတ္တိ ဟူသော စကားရပ်၏ လိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို မပြဆို ဟူသောအနက်အဓိပ္ပါယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏စသည်....။

(ဆ) ဝါကျ။ ။ ဒေသနာ၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သောအနက် အဓိပ္ပာယ်ကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏(စသည်)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(၉) ဝါကျ။ ။ ဒေသနာပုဒ်၏အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ပဋိဝေဓပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍တက်ပါ။

အပရောနယော သဒ္ဒါထားရပုံ

ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ တန္တိ အနက်အကြောင်း, အတ္ထသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒါဘိဓေယျ အနက်အကြောင်း,ဒေသနာသဒ္ဒါ၏စိတ်နှလုံးတော်ဖြင့်မှတ်အပ်သော ပါဠိတော်ကို နှုတ်တော်တွတ်တွတ်ရွတ်တော်မူခြင်း အနက်အကြောင်း,ပဋိဝေဓသဒ္ဒါ၏ ယထာဘူတာဝဗောဓ အနက်အကြောင်းတို့မှတစ်ပါး ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟေတု အနက် အနက်အကြောင်း, အတ္ထသဒ္ဒါ၏ ဟေတုဖလအနက် အကြောင်း, ဒေသနာသဒ္ဒါ၏ ပညတ္တိအနက်အကြောင်း, ပဋိဝေဓသဒ္ဒါ၏ အဘိသမယ အနက်အကြောင်းတို့ကို လဲလိုသောကြောင့်(က) ဝါကျ၌ အပရောနယော ထား၏။

ရှေးနည်း၌ ဓမ္မအရ ပါဠိတော်ရ၏၊ အတ္ထအရပါဠိတော်၏ အနက်ရ၏၊နောက်နည်း၌ ဓမ္မအရ အကြောင်းရ၏၊ အတ္ထအရ အကျိုးရ၏၊ ဤသို့ဆိုလျှင် ရှေ့နည်းနောက်နည်းတို့၌ ဓမ္မနှင့် အတ္ထအရတို့ အရကောက် အဘိဓေယျချင်းမတူ၍ အကျိုးကိုလည်း လဲပါသည်။ စုစုပေါင်းအနက် အကြောင်း အကျိုး သုံးမျိုးလဲလို၍ အပရောနယော ထား၏။ ပါ-ဘာ-ဋီ-ပ(၁၄၈) ၌ကား ဓမ္မအတ္ထပုဒ်တို့၏ ပါဠိဝါစက, အဘိဓေယျ(ဟောနက်) ဝါစကနည်းမှတစ်ပါး၊ဟေတုဝါစက, ဖလဝါစကနည်းကို ပြလိုသောကြောင့် အပရောနယော ထားရကြောင်းမိန့်ဆို၏။ အကြောင်းအကျိုး ၂ မျိုး လဲသည်ဟုလည်း ဆို၏။

'ဝါ' သဒ္ဒါထားပုံ

ဒေသနာသဒ္ဒါ၏ ဒေသီယတိ ကထိယတိ အတ္ထော ဧတာယာတိ ဒေသနာ ဟူသော ကရဏသာဓ် အနက်အကြောင်း, ဒေသနာအရ ဓမ္မနိရုတ္တိသဒ္ဒါ ဟူသော အရကောက်အကျိုးမှတစ်ပါး၊ ဒေသနာသဒ္ဒါ၏ ဒေသီယတိ သမုဋ္ဌာပီယတိသဒ္ဒေါ ဧတာယာတိ ဒေသနာ ဟူသော ကာရိတ်အတွင်း ငုပ်သော ကရဏသာဓ်အနက်အကြောင်း, ဒေသနာအရ ဓမ္မနိရုတ္တိဟူသော သဒ္ဒါကိုဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော အဘိဓေယျ အရကောက် အကျိုးတစ်ပါးတို့ကို လဲလိုသောကြောင့်(ဆ)ဝါကျ၌ 'ဝါ' သဒ္ဒါထား၏။

ဝုတ္တဥ္စေတံ ထားရပုံ

(ဝုတ္တဥ္စေတ, အာဂမ, ယူကြံဒဋ္ဌီရင်း) ဟူသော နိယံနှင့်အညီ အာဂမ ဒဋ္ဌီကရဏ သာဓကေ ဉာပက တို့ကိုပြလိုသောကြောင့်(ခ-ဃ)ဝါကျတို့၌ ဝုတ္တဥ္စေတံထား၏။(ဝုတ္တဥ္စေတံ တွေ့တိုင်း ဤနည်းချည်း)။

အဓိပ္ပါယောထားပုံ

(အဓိပ္ပါယော, အဇ္ဈောသိက, ဂုဠှဖော်ပြ, စကားကျ) ဟူသော နိယံနှင့်အညီ ရှေ့(င) ဝါကျ ဒေသနာအရ ပညတ္တိ အရ တိမ်မြုပ်ကွယ်ဝှက်နေသော ဂုဠှတ္ထကိုဖော်ပြ၍ စကားကျကိုပြလိုသောကြောင့်(စ)ဝါကျ၌ အဓိပ္ပါယော ထား၏။

ဒေါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

- (ခ) ဝါကျကိုထောက်၍ (က) ဝါကျ၌ ဒဋ္ဌီယ, ဒဋ္ဌီကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသသင့်ပုံ၊
- (ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသပယ်ပုံ
- (ဂ) ဝါကျကိုထောက်၍ ရှေ့(က-ခ) ဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသ,အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသသင့်ပုံ၊
- (ဂ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသပယ်ပုံ၊
- (ဃ) ဝါကျကိုထောက်၍ (ဂ) ဝါကျ၌ ဝိရောဓိဒေါသသင့်ပုံ၊
- (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသ ပယ်ပုံ၊
- (င) ဝါကျကိုထောက်၍ (ဂ-ဃ) ဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသသင့်ပုံ၊
- (င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

ကြွင်းသော(စ-ဆ-ဇ) ဝါကျတို့တွင်လည်း အချင်းချင်းထောက်ဆ၍ ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသ သင့်ပုံ နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ။ အတ္တနော ဖလံ ဒဟတိ ဝိဒဟတီတိ ဓမ္မော။ (ယောဇနာ ၂၈) (ဒဟနကြိယာ စီရင်ခြင်း, ဆောင်ခြင်းကြိယာခွဲ)။

ဟိနောတိ ဖလံ ပဝတ္တတိ တေနာတိ ဟေတု (ယောဇနာ-၆၁) (ဖြစ်ခြင်း ကြိယာခွဲ)။

ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ တေသ္မာတိ ဟေတု (ကိတ်ညာသ် ကောက်ကျမ်း။ အနုဋီကာ ၁၇၂။ မူလယမိုက် အရကောက်ကျမ်း-၁၅)။

ဟိနောတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဟေတု (အဘိဓာန်ဋီကာ) (တည်ခြင်း ကြိယာခွဲ)

အတ္တနော ဖလံ ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ(ပဝတ္တေတိ)တိဟေတု။ (ဟနာဒီဟိ ဏုန တဝေါ-သုတ် အဖွင့်) (ဖြစ်ခြင်းဖြစ်စေခြင်း ကြိယာခွဲ)။

(ခ) ဝါကျ။ ။ ဇာနာတီတိ ဉာဏံ၊(သိခြင်း ကြိယာခွဲ)။

အတ္တနော ဖလံ ဒဟတိ ဝိဒဟတီတိ ဓမ္မော (ဓမ္မသဒ္ဒါအကြောင်း ဟော ရာ၌ ဤကဲ့သို့ယောဇနာဆရာ ဝိဂြိုဟ်ဆို၏။သာမန်အားဖြင့်ကား ဓာရေတီတိ ဓမ္မောဟု ဆိုရိုးတည်း။)

ပဋိသမ္ဘိဇ္ဇတီတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ [ရူ-၃၇၀။ ပဋိဝိသံ သမ္ဘာဘိဇ္ဇတိဇာနာ တီတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ အဋ္ဌသာလိနီ ရှေးနိဿယ-တ-၅၈၁။ပဋိသမ္ဘိဇ္ဇတီတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ပါ-ဘာ-ဋီ-ပ၊၁၄၉။] (ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ သိခြင်းကြိယာခွဲ)၊ ဓမ္မေပဋိသမ္ဘိဒါ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကြောင်း၏ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ သိတတ်သော ပဋိသမ္ဘိဒါနှင့် အကြောင်း+အကျိုး, အာရုံ+ အာရမ္မဏိက စပ်(ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကြောင်း၌ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာ၍ သိခြင်းကြိယာသည် (ဝါ)၊ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါတို့၏ တစ်ခုသည်။ ပ။ဇာတ်သည် (ပ-နိ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ။ ဟေတု အနုသာရေန အရိယတိ အဓိဂမ္မတိသမ္မာ ပုဏိယတီတိ အတ္တော (ရောက်ခြင်းကြိယာခွဲ) (ဟေတု ယခင်အတိုင်းဆို) တေဟတုတော ဖလတိ နိပ္ပဇ္ဇတီတိ ဖလံ။ (ပြီးစီးခြင်းကြိယာခွဲ) ဟေတုနော+ဖလံ=ဟေတု ဖလံ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကြောင်း၏အကျိုးနှင့်ဝါ၊ ဟိတ်၏ဖိုလ်နှင့်အကြောင်း+အကျိုးစပ် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဟေတု ဖလ တို့၏တစ်ခု သည်။ပ။ ဖာတ်သည်(ပ-နိ)။

(င) ဝါကျ။ ။ ဒေသိယတိ အတ္တော ဧတေနသဒ္ဒေန ဧတာယဝါ ဒေသနာယာတိ ဒေသနာ၊ (ဟောခြင်း ကြိယာခွဲ)။ ပကာရေနဉာပိ ယတိဧတေန သဒ္ဒေန ဧတာယဝါ ပညတ္တိယာတိ ပညတ္တိ။ (အပြားအားဖြင့် သိစေခြင်းကြိယာခွဲ။)

(စ) ဝါကျ။ ။ယောယောဓမ္မော ယထာဓမ္မံ။ ဓမ္မသဘအနုရူပံ ဝါ ယထာဓမ္မံ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဘောတရား၏ လျော်သော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ် (ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဘောတရား အားလျော်သောဂုဏ်သည် (ပ-နိ)။

ဓာရေတီတိဓမ္မော။ အဘိလပိယတီတိ အဘိလာပေါ။ ဓမ္မေ ပဝတ္တော အဘိလာပေါ ဓမ္မာဘိလာပေါ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော တရားသဘော၏ ဖြစ်သော ရှေ့ရှုရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါနှင့်အာဓာရ+အာဓာ ရီစပ်...(ဗျု-နိ)။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဓမ္မာဘိလာပတို့၏တစ်ခု သည်။။ပ။ ဖာတ်သည် (ပ-နိ)။

(ဆ) ဝါကျ။ ။ ကတီယတိ သဒ္ဒေါ ဧတေနာတိ ကထနံ၊ (ရွက်ဆိုခြင်း ကြိယာခွဲ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) ဝါကျ။ ။ ပဋ္ဌိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋ္ဌဝေဓော။(ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ကြိယာ ခွဲ) အဘိသမေတီတိ အဘိသမယော (ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ကြိယာ ခွဲ)။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ−

ဟေတု−ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ခ) ဝါကျ−

(ဝုတ္တဥ္စေတံကို ဝုတ္တံ+ဟိ+ဧတံ ပုဒ်ဖြတ်)

ဝုတ္တံ−နပုလ္လိင်,စိတ္တာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ,ကိတနာမပဒ။

ဟိ−အလိင်,ဂဏာဝိမုတ်,ဣကာရန္တ,နိပါတပဒ။

ဧတံ−နပုလ္လိင်,စိတ္တာဒိဂိုဏ်း(သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း)အကာရန္တ,သဗ္ဗနာမပဒ။

ဓမ္မပဋ္ဌိသမ္ဘိဒါ−ဣတ္ထိလိင်,ကညာဒိဂိုဏ်း,အာကာရန္တ,သမာသနာမပဒ။

(င) ဝါကျ။−

ပညတ္တိ−ဣတ္ထိလိင်,ရတ္တာဒိဂိုဏ်း,ဣကာရန္တ,ကိတနာမပဒ။

(စ) ဝါကျ−

ယထာဓမ္မံ−နပုလ္လိင်,(အဗျာယီဘော သမာသ် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း) စိတ္တာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ,သမာသနာမပဒ။

အာဘော်−သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ။ အပရောနယော−ဖြင့် ရှေ့ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းမှ တစ်ပါး တစ်ခြားသောနည်းကို ငါဆိုအံ့−ဟူသော ပဋ္ဌိညာဉ်စကားပျိုးကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)

ဓမ္မောတိဟေတု−ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ဤနေရာ၌ ပညာ−စသော အနက်ကို မဟော၊ ဟေတု−ဟူသော အကြောင်းအနက်ကို ဟော၏ ဟု သိစေ၏။ (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ၊ နာမလိင်္ဂတ္ထ)။

−တတိယအကြိမ်−

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ။ ဤ(ခ)ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် အကြောင်းအနက်ကို ဟောသည်ဟု ဆိုရာ၌ အာဂမ၊သာဂမ၊ ဒဋ္ဌိကရဏာ အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)

ထို့ပြင် ဟေတုမှိဉာဏ်-ဖြင့် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟေတုပရိယာယ်အဖြစ် (ပရိယာယ်အဘိဓေယျတ္ထ)။ တစ်နည်း ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟေတုအနက်ဟောသည်၏ အဖြစ် (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ)။ ပဋိသမ္ဘိဒါ-သဒ္ဒါ၏ ဉာဏပရိယာယ်အဖြစ် (ပရိယာယ် အဘိဓေယျတ္ထ)၊ တစ်နည်း ပဋိသမ္ဘိဒါ သဒ္ဒါ ဉာဏအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်(နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ သဒ္ဒါဟော အဘိ ဓေယျတ္ထ)။ ပဋိသမ္ဘိဒါအရ ဉာဏ်ကိုယူရမည် အဖြစ် (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)။ဓမ္မေ+ပဋိသမ္ဘိဒါ=ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည့်အဖြစ်(သမာသ-လိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ။ ဤ(ဂ)ဝါကျဖြင့် အတ္ထသဒ္ဒါသည် ဟေတုဖလ အနက်ဟော၊ ဝါ၊ ပယောဇန အနက်ဟော၊ ဝါ၊ အကျိုးအနက် ဟော၏ အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ၊နာမလိင်္ဂတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ။ဤ(ဃ)ဝါကျဖြင့် အတ္ထသဒ္ဒါသည် အကျိုးအနက်ကို ဟောသည်ဟုဆိုရာ၌ အာဂမ သာဂမ ဒဋ္ဌိကရဏာအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ထို့ပြင် ဟေတုဖလဉာဏ်ဖြင့် အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ၌ အတ္ထသဒ္ဒါ၏ ဖလပရိယာယ်အဖြစ် (ပရိယာယ်အဘိဓေယျတ္ထ၊အတ္ထ သဒ္ဒါ၏ဖလ (ပယောဇန) ဝါစကအဖြစ် (သဒ္ဒါဟောအဘိဓေယျတ္ထ) ပဋိသမ္ဘိသဒ္ဒါ၏ ဉာဏပရိယာယ် အဖြစ် (ပရိယာယ်အဘိဓေယျတ္ထ) ပဋိသမ္ဘိဒါသဒ္ဒါ၏ ဉာဏဝါစကအဖြစ် (နာမလိင်္ဂတ္ထ, သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ) ပဋိသမ္ဘိဒါအရ ဉာဏ်ကိုယူရမည်အဖြစ် (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) အတ္ထေ ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်အဖြစ် (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)သိစေ၏။

(င) ဝါကျ။ ။ ဤ(င)ဝါကျဖြင့်ဒေသနာအရ အပြားအားဖြင့် အနက်ကို သိစေတတ်သော သဝိညတ္တိဝိကာရ ဝစီဘေဒသဒ္ဒါကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (သရုပ်ကြားအဘိဓေယျတ္ထ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဝါကျ။ ။ ဤ(စ)ဝါကျဖြင့် ပညတ္တိအရ သဘာဝနိရုတ္တိမှ လွတ်သော အက္ခရာဝလိဟု ဆိုအပ်သော နာမပညတ်သည် ပညတ်မည်၏၊ ဟူသောအနက်ကိုမလိုအပ်(ဗျ)မဖောက်မပြန် နှုတ်တော်တွတ်တွတ် ရွတ်အပ်သော သဒ္ဒပညတ္တိဝိကာရ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒါသည်သာ ပညတ်မည်၏၊ ဟူသော လိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို (နှ) သိစေ၏။(ဘာဝတ္ထ)။

(ဆ) ဝါကျ။ ။ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက, နယန္တရ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏၊(အတ္ထ၊ဘာဝတ္ထ) ကြွင်းသော (ဆ) ဝါကျဖြင့် ဒေသနာ–အရ အနုလုံ ပဋိလုံ၊ အကျဉ်း အကျယ် စသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောကြောင်းဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊(အဘိဓေယျတ္ထ)။

(ဇ) ဝါကျ။ ။ဤ(ဇ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် ပဋိဝေဓအရ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ ပဋိဝေဓော ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဉာဏ်ကို ကောက်ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)

(တစ်နည်း) ပဋိဝေဓသဒ္ဒါသည် အဘိသမယ အနက်ဟောဟု သိစေ၏၊(သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ၊ နာမလိင်္ဂတ္ထ)

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်, အ နက်များ

ဓမ္မောတိ, အတ္ထောတိ, ဒေသနာတိ, ပဋိဝေဓောတိ တို့၌ ဣတိသဒ္ဒါ ပဒတ္ထပလ္လာသတ္ထ, သဒ္ဒပဒတ္ထက၊ (တစ်နည်း) နိဒဿနတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ။ ဟိနိပါတ်သည် ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက၊(တစ်နည်း) ကာရဏတ္ထဇောတက၊ ပဋိသမ္ဘိဒါ၌ ပဋိသဒ္ဒါ, သံသဒ္ဒါတို့သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။(တစ်နည်း) ပဋိ(ပတိ)သဒ္ဒါဝိသုံအတ္ထ၊သံသဒ္ဒါသမ္မာတ္ထ။ ဣတိသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ၊အာကာရတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျရှိ ဟိသဒ္ဒါ, ပဋိသဒ္ဒါ, သံသဒ္ဒါ, ဣတိ သဒ္ဒါတို့၏ အနက်ကို(ခ)ဝါကျက အတိုင်းမှတ်ပါ။

(င) ဝါကျ။ ။ ပညတ္တိ၌ ပဋိသဒ္ဒါ, ပကာရတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဝါကျ။ ။ ယထာသဒ္ဒါ ဝိစ္ဆာအနက်, အနိယမအနက်တို့ကိုဟော၏။ ဓမ္မာဘိလာပေါ်၌ အဘိသဒ္ဒါ အဘိမုခဘာဝတ္ထ၊အဓိပ္ပါယောင်္ အဓိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသက။

(ဆ) ဝါကျအနုလောမဋ္ဌ်အနုသဒ္ဒါ အနုရူပတ္ထ,ကမတ္ထ။ပဋိလောမဋ္ဌ် ပဋိသဒ္ဒါ ပဋိပက္ခတ္ထ၊ဝိရုဒ္ဓဗျတိရေကတ္ထ။ သင်္ခေပ၌ သံသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသက။ ဝိတ္ထာရ၌ ဝိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသက။ ဝါ သဒ္ဒါဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက, နယန္တရဇောတက၊ ဝါ၊ပက္ခန္တရဇောတက၊

(ဇ) ဝါကျ။ ။ ပဋိဝေဓော၌ ပဋိသဒ္ဒါ ပတိဗောဓတ္ထ။အဘိသမယောင်္ အဘိ, သံ သဒ္ဒါတို့သည် ဣဓာတ်သည် ဗုဒ္ဓိအနက် ဟောမှု ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ (တစ်နည်း) ဣဓာတ်သည် ဂတိအနက်ကိုဟောမှု၊ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသသက ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓိအနက်ကို ဟော၏။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ ။ ဝုတ္တဋ္ဌေတံ၌ တေ သည် ဟေတုမှိဉာဏံ ဓမ္မပဋိ-သမ္ဘိဒါ ဟူသော စကားအနက်ကိုစွဲ၏။ဝိသယနာမည်ကား ဝစန ဟူသော စကားဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။(တစ်နည်း)ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျရှိ တေံကိုလည်း ဤနည်းမှီ သိပါ။

ကြိယာငါးတန်ထုတ်ပုံ

(ခ) ဝါကျ။ ။ ဝုတ္တံ၌ ရှေးနိဿယအလို ဓမ္မသေနာပတိနာဟု ကတ္တားထည့်၍ထုတ်သော် အန္တတ္ထဝစဓာတ်အရ-

၁။ အရှင်သာရိပုတ္တရာ၏ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒ၊

၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဒီ၊

၃။ ဟေတုမှိဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, အောက်မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊

၅။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက, ဘောဂ-သမ္ပတ္တိ, ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အနု။

ထို ဂုတ္တံ၌ ဗာဟျတ္ထ တ ပစ္စည်းအရ, တော်ဟူသော ကံပုဒ်တို့၏အရ

၁။ ဟေတုမှိဉာဏ် ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ ဟူသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒသည် ဒ၊

၂။ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒီ၊

၃။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ၊

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်,ပါရမီဉာဏ်,ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ် တို့သည် ဝိ၊

၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက-သမ္ပရာယိက-ဘောဂသမ္ပတ္တိ-ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အနု။

[**အမှာ**။ ။ ဂုတ္တံ၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ-ဟုထည့်လျှင် ဝစ-ခါတ်အရ ထုတ်သောအခါ နံပါတ် (၂) ၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်-ပါထည့်၍ ထုတ်ပြီးလျှင် တ-ပစ္စည်းအရ တော်-ကံပုဒ်အရ ထုတ်သောအခါ-နံပါတ် (၄) ၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ်-ပါထည့်၍ ထုတ်ပါ။ ကြွင်းသောအချက်များ ရှေ့ကနည်းအတိုင်းပင်။]

ရနိုင်သောသိဒ္ဓိများ

(ခ) ဝါကျ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဟောအဖြစ်ကို 'ဟေတုမှိဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ' ဟူသော ဤ အာဂမ, သာဓက ပါဠိတို့ဖြင့် ပြီးစေအပ်သော ကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ ရနိုင်သည်။

(ဃ) ဝါကျ၌လည်း အတ္ထသဒ္ဒါ အကျိုးဟော၏ အဖြစ်ကို 'ဟေတုဖလေဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ' ဟူသော ဤ အာဂမ သာဓက ပါဠိဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ ရနိုင်သည်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဝါကျ၌ မဖောက်မပြန်နှုတ်တော်တွတ်တွတ် ရွတ်အပ်သော သဝိညတ္တိဝိကာရ ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပညတ်မည်၏ဟူသော အနက်ကို လိုအပ် ၏ဟု အနွယကို ဆိုသဖြင့် ထိုသဘာဝနိရုတ္တိမှ လွတ်သော အက္ခရာဝလိဟု ဆိုအပ်သော နာမပညတ်သည် ပညတ်မည်၏ ဟူသော အနက်ကို မလိုအပ်ဟု ဆိုအပ်သော ဗျတိရေက အနက်အဓိပ္ပာယ် ကျရောက် သောကြောင့် (ဝါ) ဗျတိရေက အနက်အဓိပ္ပာယ်သိရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နသိဒ္ဓိ (အတ္ထာပတ္တိသိဒ္ဓိ) ရနိုင်သည်။

နံပါတ်(၉)အတွက် အဓိပ္ပာယ်

(စ-ဆ) ဝါကျတို့၌အထူး။ ။ 'ဓမ္မာဘိလာပေါ' ဖြင့် ဓမ္မနိရုတ္တိဟူသော ပရမတ္ထစိတ္တဇသဒ္ဒရုပ် (ဝါ) သဝိညတ္တိဝိကာရ ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ရုပ်ကို ပြ၏။

'အနုလောမ-ပ-ကထနံ' ဖြင့် ထိုဓမ္မနိရုတ္တိ- ဟုဆိုအပ်သော သဒ္ဒါကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုပြ၏။

သန္နာယဘာသိတ,သန္နာယ န ဘာသိတ

(စ) ဝါကျ၌ အဓိပ္ပါယော-ဖြင့် ဓမ္မနိရုတ္တိအဘိလာပ-ဟူသောပရမတ္ထ စိတ္တဇသဒ္ဒရုပ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။ (သန္နာယ ဘာသိတ)။

ထိုသဒ္ဒရုပ်မှ တစ်ပါးသော အက္ခရာအစဉ်ဟု ဆိုအပ်သော နာမပညတ်ကို ရည်ရွယ်၍ အဋ္ဌကထာဆရာ မဆိုပါ။ (သန္နာယ န ဘာသိတ) (ဋီကာ-၂၁)။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(ခ) ဝါကျ။ ။ဝုတ္တံ၌ ဝစ-ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပစ္စည်းတရားသည် ထိုဝုတ္တံ၌ တ-ပစ္စည်းအရ ဇော် ဟူသော ကံပုဒ်တို့အရ 'ဟေတုမ္ပိဉာဏံ.ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါ' ဟူသော ပရမတ္ထဝစီဘေဒသဒ္ဒရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား သဟဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုအပ်ပေ၏။

ပြိုင်-ဟေ-ဓိ-သဟ-နိ-ဣ-မဂ္ဂ- ဝိပ္ပ-တ္ထိ-အဝိ (၉)။

-တံတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

တ-ပစ္စည်းနှင့် ဓတ်-ဟူသော ကံပုဒ်တို့အရ၊ 'ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ' ဟူသော (ဝါ) ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါ-အရ ဉာဏ်, ပညာ စသော ဒေသေတဗ္ဗ ဓမ္မာရုံသည် ဝုတ္တံ-၌ ဝစ-ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်-အာ၊ဓိ၊ ၃ပ (၃)။

★ (တနည်း) တ-ပစ္စည်းနှင့် ဓတ်-ဟူသောကံပုဒ်တို့အရ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတ "ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မ ပဋိသမ္ဘိဒါ" ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် (တစ်နည်း) ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ- ဟူသော ဒေသေတဗ္ဗ ဓမ္မ ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဝုတ္တံ ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

★ပါဠိဒေသသ ကတ္တားဖြစ်သော ဓမ္မသေနာပတိနာ (တစ်နည်း) ဘဂဝတာ-အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဝုတ္တံ-၌ ဝစ-ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ကြဉ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ-ပြု၏။

ပြိုင် - ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဏ္ဍ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္တိ၊ အဝိ၊ (၁၀)။

[(ဃ) ဝါကျ၌လည်း ဤနည်းမှီ၍ ပြိုင်ပါ။]

http://www.dhammadownload.com

ကုသလ, ဓမ္မ သဒ္ဒါတို့၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ အဖွင့်

(က) ဣဒါနိ 'ကုသလာ ဓမ္မာ' တိ အာဒီနံ မာတိကာ ပဒါနံ အယမနုပုဗ္ဗ ပဒဝဏ္ဏနာ။

(ခ) ကုသလ သဒ္ဒေါ် တာဝ အာရောဂျ အနဝဇ္ဇ ဆေက သုခ ဝိပါကေသု ဒိဿတိ။

(ဂ) အယဉှိ 'ကစ္စိနု ဘောတော ကုသလံ၊ ကစ္စိ ဘောတော အနာမယ' န္တိ အာဒီသု အာရောဂျေ ဒိဿတိ ။ပ။

(ဃ) သွာယ မိဓ အာရောဂျေပိ အနဝဇ္ဇေပိ သုခဝိပါကေပိ ဝတ္တတိ။

(င) ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ ပရိယတ္တိ ဟေတု ဂုဏ နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာဒီသု ဒိဿတိ ။ပ။

(စ) အယဉှိ 'ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ သုတ္တံဂေယျ' န္တိ အာဒီသု ပရိယတ္တိယံ ဒိဿတိ ။ပ။

(ဆ) 'တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ၊ ဓမ္မေသု ဓမ္မာနု ပဿီ ဝိဟရတီ' တိ အာဒီသု နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာယံ။

(ဇ) သွာယ မိဓာပိ နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာယမေဝ ဝတ္တတိ။ (ဌ-၈၀)

ကျမ်းတက် (ဌပနာပဥ္စက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် အဋ္ဌကထာ၏ အခြေပါဒ ဥပစာရစကားကို ဆိုတော်မူ၏ (ဌ)၊သော် (ဏ)။ မာတိကာပုဒ်များအဖွင့်၏ အခြေခံပါဒက စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် (ဘောဟေ)၊(တစ်နည်း) မာတိကာ ပုဒ်များအဖွင့်၏ အခြေခံပါဒက စကားရပ်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)၊ ထိုသို့ရောက်ရာလေသောကြောင့် (ဘောဟေ)၊

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌကထာ၏ အခြေပါဒ ဥပစာရ စကားမျှသာ မဆိုသင့်(ဋ–ခေ) မာတိကာပုဒ်များအဖွင့်၏ အခြေခံပါဒက စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏(နှ)မာတိကာပုဒ်များ အဖွင့်၏ အခြေခံ ပါဒက စကားရပ်ကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ) ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား(က)ဝါကျဖြင့်မာတိကာပုဒ်များအဖွင့်၏ အခြေခံပါဒက စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာတက်ရာ၌ မာတိကာပုဒ်များ၏အဖွင့် အခြေခံပါဒက စကားရပ်ကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ၊ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ဟု ဒေါသတင်တက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် မာတိကာပုဒ်များအဖွင့်၏ အခြေခံပါဒက စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ။ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အကျဉ်း သခေ်ပကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ..., ထိုအကျဉ်း သခေ်ပ၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ ထိုအကျဉ်း သခေ်ပ၏ အကျယ် ဝိတ္ထာရ–ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်။)

(စောဒနာတက်ရာ၌ သခေ်ပ ဝတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သောဝိရောဓိဒေါသ တင်တက်ပါ၊)

(ဂ)ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် ကုသလ–သဒ္ဒါ သည် အာရောဂျ, အနဝဇ္ဇ, ဆေက, သုခဝိပါက, အနက်တို့၌ ထင်သောဟု အကျဉ်းသခေ်ပ–ကို ဆိုတော်မူ၏ စသည်ဖြင့် ရှေ့(ခ) ဝါကျအတိုင်း အာဘော်ထားတက်ပါ။

(ဃ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် ကုသလ သဒ္ဒေါ တာဝ စသည်ဖြင့် ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ဖော် ၄င့်ပြတော်မူ၏၊ သော် ကုသလာဓမ္မာ၌ ကုသလသဒ္ဒါသည်လည်း ထိုအနက်

http://www.dhammadownload.com

အားလုံးကို ဟော၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော(ဘော) ။ပ။ ဤကုသလာဓမ္မာဌ် ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဟောသောအနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ကုသလာဓမ္မာဌ် ကုသလသဒ္ဒါသည် ထိုအနက် အားလုံးကို ဟောသည်မဟုတ်၊ အာရောဂျ, အနဝဇ္ဇ, သုခဝိပါက သုံးနက်ကိုသာ ဟောသည်ဟု (ဃ)ဝါကျဖြင့် ပြဆို၏ ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတ တင်ပါ။)

[ဤ(ဃ) ဝါကျနှင့် နောက်(ဓ) ဝါကျတို့ကို ကျမ်းတက်ရာဌ် အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့် အတ္ထုဒ္ဒေသ ဆို၍လည်း တက်နိုင်သည်။]

(င) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် ကုသလသဒ္ဒေါတာဝ-စသော ရှေ့ စကားရပ်တို့ဖြင့် ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သမျှ အတ္ထုဒ္ဓါရ-ကို ထုတ်ဖော် ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သော် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သမျှ အတ္ထုဒ္ဓါရကို လည်း ထုတ်ဖော်ဖွင့်ပြသင့်သည် မဟုတ်ပါလော စသည်(စောဒနာတက်ရာဌ် အဗျာပိတဒေါသ တင်ပါ)။

(စ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် (င) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ, ဟေတု, ဂုဏ, နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝတာ-စသောအနက်တို့၌ ထင် သောဟု အကျဉ်းသခေ်ပကို ဆိုတော်မူ၏ စသည်ဖြင့် (ခ) ဝါကျ ကျမ်းတက်အတိုင်း တက်ပါ။

(ဓ) ဝါကျ။ ။ ဆရာ ဆရာသည် ဓမ္မသဒ္ဒေါပနာယံ-စသည်ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သမျှ အနက်တို့ကို ထုတ်ဖော်ဖွင့်ပြတော်မူ၏။....သော် ကုသလာ ဓမ္မာဌ် ဓမ္မ သဒ္ဒါသည်လည်း ထိုအနက်အားလုံးကိုဟော၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော(စသည်) (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတ ဒေါသ တင်ပါ။)

ဓဝ သဒ္ဒါငဲ့၍ ကျင်.တက်သော် (ဋ္ဌပနာတူ၏) ကုသလာ ဓမ္မာဌ် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ, ဟေတု, ဂုဏ အနက်တို့ကိုလည်း ဟော၏ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော(စသည်) **(ဝါကျ ပုစ္ဆာ, ဓဝ ပါ, စ မှာ အာဘော်ပင်နှင့်အညီတည်း)။**

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း ဝိ (အဝိ) ကိုင်၍ ကျမ်းတက်သော်

ဆရာ ဆရာသည် တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ–စသော(ဆ) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ နိယတ္တနိဒ္ဒိဝတာ အနက်တို့ကိုဟော၏ဟုဆိုတော်မူ၏။... သော် ဤ တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ စသော (ဆ) ဝါကျဦသာလျှင် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိယတ္တ နိဒ္ဒိဝတာ အနက်ဟော၏ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (သော) ။ပ။ ဤကုသလာဓမ္မာဦလည်း ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ နိယတ္တ နိဒ္ဒိဝတာ အနက်ဟောသည်ကို ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) စသည်။ (စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်။)

[နောက် သမုစ္စယ, ကျမ်းဦပြ, ဧဝ အာဘော်ဆင်၊
ပုဗ္ဗေဠာန, ရှေ့ဝါကျ, အဗျာပိတတင်–နှင့်အညီတည်း။]

ပါပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ မာတိကာပုဒ်များ အဖွင့်၏ အခြေခံပါဒက စကားရပ် မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။(နှ–ပါ)။ပ။ မာတိကာ ပုဒ်များအဖွင့်၏ အခြေခံပါဒက စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နှ–ရော) (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ ။ အကျယ် ဝိတ္ထာရ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက် ခဲ့ရာ၏။ (စသည်) (ဂ) ဝါကျ (နည်းတူ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ကုသလာဓမ္မာ ဟူသော ပုဒ်ဦ ကုသလ–သဒ္ဒါသည် ထိုအနက်အားလုံးကို ဟော၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ဟောအပ်သော အနက်တို့ကို ထုတ်ဖော်ဖွင့်ပြသော စကားရပ် မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏(စသည်)။

(စ) ဝါကျ ;(ခ) ဝါကျနည်းတူတက်။

(ဆ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေးစကားရပ်တို့ဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဂုဏ အနက်ဟောသော ပါဠိ အာဂမ, သာဓက, ဉပမာကို ထုတ်ပြ တော်မူ၏။...သော် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ နိယတ္တ နိဒ္ဒိဝတာ အနက်ကို ဟော သော ပါဠိ အာဂမ, သာဓက, ဉပမာ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်

http://www.dhammadownload.com

ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။ (ဒေါသတင်ရာ၌ အဗျာပိတဒေါသ, ဝိရောဓိဒေါသတင်)။

(ဓ) ဝါကျ။ ။ ဤကုသလာ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ထိုအနက်အားလုံးကို ဟော၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။ (သာမညကျမ်းတက်)

ဝေ-ကိုင့်သော်-ကုသလာ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ ဟေတု, ဂုဏ အနက်တို့ကိုလည်း ဟော၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

ပိ(အပိ)ငဲ့တက်သော်-ဤ တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ စသော (ဆ)ဝါကျ၌သာလျှင် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာ အနက်ကို ဟော၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(က) ဝါကျဖြင့် မာတိကာပုဒ်များအဖွင့်၏ အခြေခံပါဒကကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင်(က)ဝါကျ၌ သခေ်ပသာ ပြရ သေး၍ သခေ်ပဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ထို(က) ဝါကျ၌ ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် သခေ်ပဝိတ္ထာရ-ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် ဤကုသလာဓမ္မာ၌ ကုသလသဒ္ဒါ၏ အလိုမရှိအပ်သော ဆေက-အနက်၌ အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။ (တစ်နည်း) အတ္တုဒ္ဒါရမှတစ်ပါး အတ္တုဒ္ဓေသကို ပြသော ပကန္တရဝါကျ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ပယ်ပုံ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဝါကျဖြင့် သင်္ခေပ–ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ပယ်ပုံကို သိပါ။

(ဆ) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ နိသတ္တ နိဇ္ဇီဝတာအနက်ကို ဟောသော သာဓက ပါဠိကိုပြလိုက်သဖြင့်အလိုရှိအပ်သောအနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ–အပရိပုဏ္ဏဒေါသကို ပယ်၏။

(ဇ) ဝါကျဖြင့် ကုသလာဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါအလိုမရှိအပ်သော ပရိယတ္တိ ဟေတုဂုဏ အနက်တို့ အလွန်မပျံ့အောင်မပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) (ဇ) ဝါကျဖြင့်–တသ္မိံခေါ်ပန–စသော ရှေးဝါကျ၌သာ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိသတ္တ နိဇ္ဇီဝတာအနက် ကိုဟောသည်မဟုတ်။ ဤကုသလဓမ္မ၌လည်း ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိသတ္တနိဇ္ဇီဝတာအနက်ကို ဟောသည်ဟု ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ၊ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ တို့ကို ပယ်၏။

[အမှာ ။ ။ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ ဒေါသ သင့်ပုံကိုလည်း ရှေးရှေးအဖွင့်အဓိပ္ပာယ်တို့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းတို့ကိုမှီ၍သိပါ။ နောက်နောင် ဝါကျတို့ဖြင့် ပယ်သော ဒေါသတို့သည်ပင် ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ သင့်သော ဒေါသများဖြစ်ကြ၏။ ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ သင့်သော ဒေါသတို့သည်ပင် နောက်နောက် ဝါကျတို့ဖြင့် ပယ်သော ဒေါသတို့လည်း ဖြစ်ကြ၏။]

ဟိ–နိပါတ်ထားရပုံ

ရှေးသင်္ခေပ စကားကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသောကြောင့် ဝါ, ဝိတ္ထာရဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ)(စ) ဝါကျ အယဥ္စီတို့၌ 'ဟိ'တိပါတ်ထား၏။

ပန, သဒ္ဒါ ထားရပုံ

ကုသလ သဒ္ဒါ၏ ဟောနက်ပြ အတ္ထုဒ္ဓါရမှ တစ်ပါး ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဟောနက်ပြ အတ္ထုဒ္ဓါရကို ပြလိုသောကြောင့် ဝါ–ပက္ခန္တရဇောတက အဖြစ်ကို ပြ လိုသောကြောင့်(င)ဝါကျ၌ 'ပန' သဒ္ဒါထား၏။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ။ ပထမံ အာဒီယတီတိ အာဒိ၊

၁။ ပထမံ အာဒီယတီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ၊

၂။ အာ-ဒီ-ယ-တိ-ဟူသော အစိတ်စိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော (ရှေးဦးစွာ) ယူခြင်း၊ (အာဒိယန) ကြိယာသည် ဗျု-နိ၊

၃။ အာဒိ ဟူသော နိမ္မန္တသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော (ရှေးဦးစွာ) ယူခြင်း၊ (အာဒိယန) ကြိယာသည် ပ-နိ၊

ကုသလာ ဓမ္မာ တိ အာဒိ ယေသန္တိ ကုသလာဓမ္မာတိ အာဒီနိ၊ တေသံ ကုသလာ ဓမ္မာတိ အာဒီနံ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ကုသလာ ဓမ္မာဟူသော အစ၏မာတိကာပုဒ်တို့နှင့် အာဒိ+အာဒိဝန္တ စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ကုသလာ ဓမ္မာဟူသော အစရှိသည်၏အဖြစ် ဟူသော ဝိသေသနဘောဂဏ်သည် ပ-နိ၊

ဓမ္မေန ပုတ္တံ မာနေတီတိ မာတာ (မြတ်နိုးခြင်းကြိယာခွဲ)၊ မာတာ ဝိယာတိ မာတိကာ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အမိ၏ မာတိကာနှင့် ဥပမာန+ဥပမေယျ စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အမိနှင့်တူခြင်း ကြိယာ သည် ဝါ မာတိကာတို့၏(အကျဉ်းခေါင်းစဉ်အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည်။ ပ။ ဓာတ်သည် ပ-နိ။

ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္တော ဓေတဟီတိ ပဒါနိ၊(သိခြင်းကြိယာခွဲ)၊ မာတိကာစ+သာ+ပဒါနိစာတိ မာတိကာ ပဒါနိ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော မာတိကာ၏ ပုဒ်တို့နှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ စပ် ဗျု-နိ၊

http://www.dhammadownload.com

၄။ မာတိကာပုဒ်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည် ပ-နိ။ အနုကား ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုကောင်းပါ၊ ပုဗ္ဗလည်း သဗ္ဗနာမ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုကောင်းပါ။

ပုဗ္ဗံ အနုဂတာနိ အနုပုဗ္ဗံ။

ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေဟီတိ ပဒါနိ၊

အနုပုဗ္ဗံစ တာနိ ပဒါနိစာတိ အနုပုဗ္ဗပဒါနိ၊

ဝဏ္ဏီယတိ သံဝဏ္ဏီယတိ အတ္ထော ဧတာယာတိ ဝဏ္ဏနာ၊

အနုပုဗ္ဗပဒါနံ+ဝဏ္ဏနာ=အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ၊

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အစဉ်ဖြစ်သော ပုဒ်တို့၏ အဖွင့် နှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ, အကြောင်း+အကျိုး စပ် ဗျု-နိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အစဉ်ဖြစ်သော ပုဒ်အဖွင့်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည် ပ-နိ။ (ဤကား ဗဟုဝုစ်ဝိဂြိုလ်နည်း။)

ရှေးနိဿယအတိုင်း ဧကဝုစ်ဝိဂြိုဟ်ကား ......

ပုဗ္ဗံ အနုဂတံ အနုပုဗ္ဗံ၊

ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ၊

အနုပုဗ္ဗဉ္စတံ ပဒဉ္စာတိ အနုပုဗ္ဗပဒံ။ (ဝဏ္ဏနာယခင်အတိုင်း:)။

အနုပုဗ္ဗပဒဿ ဝဏ္ဏနာ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။

(စ) ဝါကျ။ ရုဇတီတိရောဂေါ၊ နတ္ထိရောဂေါယဿာတိ အရောဂေါ။ အရောဂဿ+ဘာဝေါ=အာရောဂျံ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာရောဂါ မရှိသော ကုသိုလ်၏ ကိလေသာရောဂါမရှိသည်၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး, ဂုဏ်, စပ် ဗျု-နိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကိလေသာရောဂါ မရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ၊

ဝဇ္ဇိတဗ္ဗံ ဂရဟိတဗ္ဗန္တိ ဝဇ္ဇံ၊ ဝဇ္ဇမေဝ အဝဇ္ဇံ၊

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

နတ္ထိ အဝဇ္ဇံ ယဿာတိ အနဝဇ္ဇော။
၂။ ထိုဇျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အပြစ်မရှိခြင်း၏, ကုသိုလ်နှင့် ဂုဏော+ဂုဏ် စပ် ဇျု-နိ၊
၄။ ထိုပဝတ္တိ အကြောင်းဖြစ်သော အပြစ်ကင်းခြင်း ဂုဏ်သည် ပ-နိ။ ဆိနှတီတိဆေကော၊ သုခယတီတိ သုခေါ၊ ဝိပစ္စတီတိ ဝိပါယော၊ (တစ်နည်း) ပစ္စတီတိ ပါကော၊ ဝိသိဋ္ဌာနံ+ပါကော= ဝိပါကော။ သုခေါ် ဣဋ္ဌော ဝိပါကော ယဿာတိ သုခဝိပါကော။
၂။ ထိုဇျုပ္ပတ္တိ အကြောင်းဖြစ်သော အလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ကုသိုလ်နှင့် အကျိုး+အကြောင်း စပ် ဇျု-နိ၊
၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အလိုရှိအပ်သော နာမက္ခန္ဓဟု ဆိုအပ်သော အကျိုးရှိခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ၊

အာရောဂျံစ အနဝဇ္ဇောစ ဆေကောစ သုခဝိပါကောစ အာရောဂျ အနဝဇ္ဇဆေက သုခဝိပါကာ။
၂။ ထိုဇျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အနာကင်းသည်၏ အဖြစ်, အပြစ်ကင်းသည်၏အဖြစ်, လိမ္မာသောအနက်, အလိုရှိအပ်သော နာမက္ခန္ဓာဟူသော အကျိုးရှိသော အနက်တို့၏ အချင်းချင်း ငုံသကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာ ပေက္ခသမ္ဗာန်သည် ဇျု-နိ၊
၄။ ထိုပဝတ္တိ အကြောင်းဖြစ်သော အာရောဂျ, အနဝဇ္ဇ, ဆေက၊ သုခဝိပါကအနက်တို့၏ အချင်းချင်းငုံခြင်းဂုဏ်သည် ပ-နိ၊

(c) ဝါကျ၊ ပရိယာပုဏာတိ တဗ္ဗာတိ ပရိယတ္တိ (ပရိပုဗ္ဗ+အပ-ဓာတ်+တိပစ္စည်း (သင်ခြင်းကြိယာခွဲ)။
ဟိနောတိဖလံပဝတ္တတိ ဓာတေနာတိ ဟေတု (ဖြစ်ခြင်းကြိယာခွဲ)။
ဂုဏာတိ အတ္တနာ သဒ္ဒိံဝိပါကံ ဗန္ဓတီတိ ဂုဏော။
၂။ ဂု-ဏ-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ်ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖွဲ့ခြင်းကြိယာသည် ဇျု-နိ၊
-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အတ္တနော ဒဗ္ဗံ ဂုဏောတိ ပကာသေတီတိ ဂုဏော၊ (ထင်ရှားပြခြင်း ကြိယာခွဲ)။

ရူပါဒီသု သဇ္ဇတီတိ သတ္တော၊

သတ္တတော ဝိရဟိတော နိဿတ္တော။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သတ္တ၏ ကင်းဆိတ်ခြင်း နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ် ဗျု-နိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သတ္တမှကင်းဆိတ်ခြင်း ဂုဏ်သည် ပ-နိ၊

ဇီဝန္တိ သတ္တာ ယေနာတိ ဇီဝေါ။

ဇီဝတော+ဝိရဟိတော နိဇ္ဇီဝေါ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝ၏ ကင်းဆိတ်ခြင်း နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ် ဗျု-နိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇီဝမှ ကင်းဆိတ်ခြင်း ဂုဏ်သည် ပ-နိ။

နိဿတ္တော စ သော နိဇ္ဇီဝေါစာတိ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝေါ။

နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝဿ ဘာဝေါနိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာ။

ပရိယတ္တိစ ဟေတု စ ဂုဏော စ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာစ ပရိယတ္တိဟေတု ဂုဏနိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာ။

ပရိယတ္တိဟေတုဂုဏနိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာ အာဒိ ယေသံ ပညာဒီနံ တေ ပရိယတ္တိ။ ပ။ နိဇ္ဇီဝတာဒယော။ (တေသု)

၂။ ပရိယတ္တိ, ပ။နိဇ္ဇီဝတာ ဟူသော အစ၏ ပညာ စသော အနက်တို့နှင့် အာဒိ+အာဒိဝန္တ စပ် ဗျု-နိ၊

၄။ ပရိယတ္တိ ။ပ။ နိဇ္ဇီဝတာအနက်ဟု ဆိုအပ်သောအစရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ၊

နိဿယ၌ ဆိုထားသော အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ-ဝိဂ္ဂဟ

အင်္ဂီယတိ ဉာယတိ လက္ခီယတိ ဝါ ဧတေနာတိ အင်္ဂ၊

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပဋိစ္စုဒ္ဒကံ အင်္ဂံ ပစ္စင်္ဂံ။ (ပဋိသဒ္ဒါ ခုဒ္ဒကတ္ထ)
အင်္ဂံစ ပစ္စင်္ဂံ စ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါ၊ (တေသံ)

၂။ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏အချင်းချင်း ငဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာ ပေက္ခသမ္ဗန်သည် ဗျူ-နီ၊

၄။ အင်္ဂါကြီးငယ်တို့၏ အချင်းချင်းငဲ့ခြင်းဂုဏ်သည်-ဝါ-အင်္ဂါ ကြီးငယ် ဟူသော အမည်သည် ပ+နီ၊

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ဣဒါနိ-အလိင်,ဂဏ ဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, နိပါတပဒ၊ ကုသလဓမ္မာတိ အာဒီနံ-နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ သမာသ နာမပဒ၊

မာတိကာပဒါနံ-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း,(တစ်နည်း)(ပဒ-ကိုငဲ့၍) မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ၊

ထိုတွင် မာတိကာ-ဣတ္ထိလိင် ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, တဒ္ဓိတ နာမပဒ။ ပဒ, နပုလ္လိင်, မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း(တစ်နည်း) စိတ္တာဒိဂိုဏ်း , အကာရန္တ ကိတနာမပဒ၊

အယံ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း (တစ်နည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, နာမပဒ။

အနုပုဗ္ဗပဒသဏ္ဍာ .... ကုတ္ထိလ္လိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, သမာ သနာမပဒ။

(ဂ) ဝါကျ။ ကစ္စိ နတို့ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။
ဘောတော-ပုလ္လိင်, ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တနာမပဒ။
(ဃ) ဝါကျ။ (သွာယမိဓေကို သော+အယံ+ဣဓ-ပုဒ်ဖြတ်)
သော-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ အယံပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း။ (တနည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ၊ သမ္ဗနာမပဒ။
ဣဓ-အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။
(င) ဝါကျ။ ။ ပရိကတ္တိ-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဟောတု–ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(စ) ဝါကျ။ ပရိယာပုဏာတိ၌ ပရိကာ အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ၊ ဥပသဂ္ဂပဒ၊ အာပုဏာတိကား အလိင်၊ သွာဒိဂိုဏ်း၊ ပကတိကာရန် အကာရန္တ၊ ယခုလက်ရှိ ဣကာရန္တ၊ အာချာတပဒ၊ (ယကားအာဂုံ)

(ဆ) ဝါကျ။ (ခေါ–နှင့် ပန, နှစ်ပုဒ်ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ) ဓမ္မနုပဿီ–ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဤကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။ ဟာရတိ–အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်, အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ (ဟာရဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်)။

ဝိကား အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ။

နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာယံ ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

အာဘော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျဖြင့်–ဤအခါ၌ ကုသလာဓမ္မာစသော မာတိကာပုဒ်တို့၏ ဤဆိုလတ္တံ့သော အစဉ်အတိုင်းဖြစ်သော ပုဒ်အဖွင့်သည် ဖြစ်လတ္တံ့ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏၊(ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဝါကျဖြင့် ကုသလာဓမ္မာ၌ ကုသလသဒ္ဒါသည် သာမညအားဖြင့် အာရောဂျ, အနဝဇ္ဇ, ဆေက, သုခဝိပါကအနက်တို့၌ဖြစ်၏။ ဝါ၊ အနက်တို့ကို ဟော၏ဟု သိစေပါသည်။ (သဒ္ဒါဟောသာမညာဘိဓေယျတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ဝိတ္ထာရတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ, ဘာဝတ္ထ)။

ကြွင်းသော (ဂ) ဝါကျဖြင့် ကုသလသဒ္ဒါ၏အာရောဂျ အနက်ကို ဟောသည်ဟုဆိုခဲ့ရာ၌ အကိုးသာဓက အာဂမပါဠိအဖြစ်ကိုသိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)

(ဃ) ဝါကျဖြင့် ကုသလာဓမ္မာ၌ ကုသလသဒ္ဒါသည် ဆေက အနက်၌ဖြစ်သည်မဟုတ်၊(ဗျ) အာရောဂျ၊ အနဝဇ္ဇ, သုခဝိပါက အနက်တို့၌ဖြစ်သည်(နွ)ဟုသိစေ၏၊ (သဒ္ဒါဟောဝိသေသာ ဘိဓေယျတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ။ ပနဖြင့် ပက္ခန္တရတ္ထဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)

ကြွင်းသော (င) ဝါကျဖြင့် ကုသလာဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် သာမညအားဖြင့် ပရိယတ္တိ, ဟေတု, ဂုဏ, နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာစသော အနက်တို့၌ဖြစ်၏ဟုသိစေ၏။(သာမညာဘိဓေယျတ္ထ)။

(စ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ဝိတ္ထာရတ္ထဇောတကအဖြစ်ကိုသိစေ၏(အတ္ထ, ဘာဝတ္ထ)၊ကြွင်းသော(စ)ဝါကျဖြင့် ကုသလာဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ အနက်ကိုဟောသည်ဟုဆိုခဲ့ရာ၌ အကိုးသာဓက ပါဠိအာဂမအဖြစ်ကို သိစေ၏၊(ဘာဝတ္ထ)။

(ဆ) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝတာအနက်ကိုဟောသည်ဟု ဆိုခဲ့ရာ၌ အကိုးသာဓက ပါဠိအာဂမအဖြစ်ကို သိစေ၏(ဘာဝတ္ထ)။

(ဇ) ဝါကျဖြင့် ကုသလာ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ စသော အနက်၌ မဖြစ်(ဗျ)၊ နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာ အနက်၌ ဖြစ်သည်(န္ဝ)ဟု သိစေ၏။ (ဝိသေသာဘိဓေယျတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ဣဒါနိ ...ကာလသတ္တမျတ္ထ၊

ကုသလာ ဓမ္မာ တိဒ္ဒ ဣတိ သဒ္ဒါ ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ သဒ္ဒပဒတ္ထက၊ နိဒဿနတ္ထ။

အနုပုဗ္ဗ၌ အနုသည် အနုဂတတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ တာဝ သဒ္ဒါသည် ပထမတ္ထ။

တာဝ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ

ပထမတ္ထေ ကမတ္ထေစ, ဝတ္တဗ္ဗန္တရ ပေက္ခဏေ၊

အနညာတေ တေသွတ္ထေသု, တာဝသဒ္ဒေါ ပဝတ္တတိ၊

[မဏိသာရ မဉ္ဇူသာဋီကာ ပ-၃၀၊ ပထမ-ကမ-ဝတ္တဗ္ဗန္တရ-ပေက္ခဏ၊ အနညာတပေါင်း ၄-နက်။]

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အာရောဂျ၌ (အန) နိပါတ် ဝိရဟတ္ထ, ပဋိသေဓတ္ထ။

အနဝဇ္ဇ၌ (အန) နိပါတ် ဝိရဟတ္ထ, ပဋိသေဓတ္ထ။

(တစ်နည်း) ဝိရုဒ္ဓတ္ထ။

အနဝဇ္ဇ၌ အဝဇ္ဇ-ဝယ် အ-နိပါတ်တဗ္ဘာဝတ္ထ၊ ဝါ-တဗ္ဘော အနက်ကို ဟော၏။

(ဂ) ဝါကျ။ အယဥ္စိ၌ ဟိနိပါတ် ဝိတ္ထာရတ္ထ (တစ်နည်း) ဒဠှီကရဏတ္ထ။

ကစ္စိနိပါတ်-ကာမပ္ပဝေဒနတ္ထ၊ ဝါ-ဣစ္ဆပရိပစ္ဆနတ္ထ။

နု နိပါတ်-ပုစ္ဆနတ္ထ။

အနာမယံ၌အန (နု) နိပါတ် ဝိရဟတ္ထ, ပဋိသေဓတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ပိ(အပိ) နိပါတ်တို့သည် သမုစ္စယတ္ထ ဝါ-အညမည သမုစ္စယတ္ထ။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရခြင်းအကြောင်း

အာရောဂျေပိ၌ပိ(အပိ)သဒ္ဒါကို ကုသလ သဒ္ဒါသည် အာရောဂျ အနက်၌သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်သေး၊ အနဝဇ္ဇ သုခဝိပါက အနက်၌ လည်း ဖြစ်သေး၏ ဟု သမုစ္စည်း အနက်ကိုပြလိုသောကြောင့် ထားပါသည်။ (နောက်ပိ-သဒ္ဒါနှစ်ခုထားပုံကိုလည်း ဤနည်းမှီသိပါ။)

(င) ဝါကျ။ ပနသဒ္ဒါပက္ခန္တရတ္ထ။ (တစ်နည်း) ယောဇနာနှင့် ရှေးနိဿတို့အလို ဓမ္မသဒ္ဒေါပါယံ ဟု ပါဠ်ရှိ၏။

အပိသဒ္ဒါ ရှေးကုသလ သဒ္ဒါကိုရှင့်သော အပေက္ခအနက်ကို ဟော၏။ (တစ်နည်း) ရှေးကုသလသဒ္ဒါကို ပေါင်းဆည်းသော သမ္ပိဏ္ဍန သမုစ္စည်းအနက်ကို ဟော၏။

အပိသဒ္ဒါထားရပုံ ရှေးကုသလ သဒ္ဒါကို ှုငှဲ၊ ပေါင်းဆည်းသော အပေက္ခာ, သမ္ပိဏ္ဍန, သမုစ္စည်း အနက်တို့ကိုပြလိုသောကြောင့် အပိသဒ္ဒါ-ထား၏။ ရှုငှဲ၊ ပေါင်း-ဆည်း-ပုံ။

(အပေက္ခာကာရ သမ္ပိဏ္ဍန သမုစ္စယာကာရ အဓိပ္ပာယ် ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပာယ်ကား-) ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော ကုသလသဒ္ဒါသာလျှင် များစွာ

http://www.dhammadownload.com

သောအနက်တို့၌ ထင်သည် မဟုတ်သေး၊ ဤဓမ္မသဒ္ဒါသည်လည်း များစွာသော အနက်တို့၌ ထင်သေးသည်ဟု ရှင့်ပေါင်းဆည်းပါသည်။ ပရိယတ္တိ၌ ပရိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက (တစ်နည်း) ဓာတွတ္ထဗာဓက။ နိဿတ္တ+နိဇ္ဇီဝတာတို့၌ နိသဒ္ဒါ ဝိရဟတ္ထ၊ အဘာဝတ္ထ။

(ဆ) ဝါကျ။ ခေါနိပါတ်-ပနနိပါတ် ပဒါလင်္ကာရ၊ ဝါ-ဇော်သတ္ထ၊ အနုပဿီ၌ အနုသဒ္ဒါ ပုနပ္ပုနတ္ထ၊ ဝါ-ပုနပ္ပုနကရဏတ္ထ၊ ဝိဟရတိ၌ ဝိသဒ္ဒါ နိဝါသတ္ထ၊ (တစ်နည်း) ဝိစ္ဆိန္ဒနတ္ထ။

(ဇ) ဝါကျ။ အပိ သဒ္ဒါ အပေက္ခတ္ထ၊ (တစ်နည်း) သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ဘာဝနတ္ထ။

အပိသဒ္ဒါထားရခြင်းအကြောင်း

တသ္မိံ ခေါပန သမယေ စသော ပါဠိရပ်၌သာ ဓမ္မ သဒ္ဒါသည် နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာ အနက်ကို ဟောသည်မဟုတ်၊ ဤကုသလာ ဓမ္မာဟူသော ပုဒ်၌လည်း နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝတာအနက်ကို ဟောသည်ဟု သမုစ္စည်းအနက် သမ္ဘာဝနအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (တစ်နည်း) တသ္မိံ ခေါပန သမယေဓမ္မာ ဟောန္တိ-စသော ပါဠိဘာသာရပ်၌ ဓမ္မသဒ္ဒါကို ငဲ့သော အပေက္ခအနက်ကိုပြလိုသောကြောင့် အပိသဒ္ဒါထား၏။

ဧဝ-သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ဝေ၏ဉာပေတဗ္ဗအဓိပ္ပာယ်

ကုသလာ ဓမ္မာ ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါသည် နိဿတ္တ နိဇ္ဇီဝတာအနက်၌သာ ဖြစ်၏။ ပရိယတ္တိ, ဟေတု, ဂုဏစသော အနက်တို့၌ မဖြစ်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။

ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထစသည်

၁။ နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝတာအနက်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ပရိယတ္တိ-ဟေတု-ဂုဏ-စသော အနက်တို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ သဘာဝ အနက်သည် အနုညာတတ္ထ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

[မှတ်ချက်။ ။ အထက်ပါ (ဆ) ဝါကျရှိ ဓမ္မာ၌ နိဿယအလို
ဝေထိုင် လျှင် ဖဿစသော (၅၀) ကျော်
သဘာဝဓမ္မတို့သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။ သတ္တဇီဝ
တို့သည် နိဂတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။]

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့်ဝိဿယနာမည်

(က) ဝါကျ။ ဣဒါနိဣမသဗ္ဗနာမ် စွဲရာအနက်ကား(အဋ္ဌကထာ၏ အခြေပါဒ ဥပစာရ စကားကို ဆိုရာကာလ၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သော) အခါဟူသော အနက်ဖြစ်ပါသည်။ ကာလဒြပ်ကိုစွဲသော ကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ဤမှနောက်၌ စွဲရာအနက်မရေးတော့ဘဲ ဝိသယနာမည်ကိုသာ ရေးမည်။

အယံ၌ ဣမသည် ဝုစ္စမာနဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ (တစ်နည်း:) ဝုစ္စမာနာပေက္ခ။

(ဂ) ဝါကျ။ အယံ၌ ဣမသည်ဆိုခဲ့ပြီးသော ကုသလသဒ္ဒါဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ ။ ဓမ္မသဒ္ဒါ ပနာယံ၌ အယဝံယ် ဣမသည် ဓမ္မသဒ္ဒေါ ဟုအစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓိဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဣစ ၌ ဣမ သည် ကုသလာဓမ္မာ ဟူသော ပုဒ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(စ) ဝါကျ။ အယဥ္စ၌ အယံဝယ် ဣမသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဓမ္မသဒ္ဒါဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဆ) ဝါကျ။ တသ္မိံ၌ တ သည် သမယေ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ဇ) ဝါကျ။ သွာယံ၌ တ (ဣမ) သည် ဓမ္မ သဒ္ဒါ ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ကုသလာဓမ္မာဟိ အာဒီနံ မာတိကာ ပဒါနံအရ-

၁။ ကုသလာ ဓမ္မာ စသော မာတိကာ ပုဒ်တည်းဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ၊

http://www.dhammadownload.com

၂။ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒီ၊
၃။ ဓမ္မသဘဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ၊
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊
(အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်မျှမဟုတ်ဘဲ ၄င်းအစား မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဟုလည်း ထုတ်နိုင်သည်။)
၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္ပရာယိက, ဘောဂသမ္ပတ္တိ ဘဝသမ္ပတ္တိ စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

(ဤကုသလာဓမ္မာတိ အာဒိနံ–၌ ကုသလဓမ္မ အရ ကုသိုလ်သဘာဝ တရားယူ၍ ထုတ်လျှင် စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မဟာကုသိုလ်–စသည် ယူ၍ ထုတ်ပါ)။

အယံအနုပုဗ္ဗ ပဒဝဏ္ဏနာ အရနှင့်
ပါဠိသဒ္ဒသဟေဿတိ အရ

၁။ အနု ပုဗ္ဗ ပဒဝဏ္ဏနာ–ဟူသော ကုသလသဒ္ဒေါ တာဝ အာရောဂျ–စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ၊
၂။ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ၊
၃။ ထို့ကုသလသဒ္ဒေါတာဝ အာရောဂျ စသော စကားအစဉ်ကို နာရခြင်း (အက္ခရာ အရေးအသားများ တွေ့မြင်ရခြင်း) သည် ပ၊
၄။ သဒ္ဒမ္မသဘဝန, သပ္ပရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ သင်ရခြင်း, ကျင့်ရခြင်း, ပီတိပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ခြင်းအစ ဈာန်–မဂ်–ဖိုလ်–နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်ဝို့သည် အနု။

(ခ) ကုသလသဒ္ဒေါနှင့် ဒီဿတိအရ–
၁။ ကုသလဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ၊
(ကျန် ၄ ချက် ယခင်အထက်ပါ ကုသလာ ဓမ္မာတိ အာဒိနံ မာတိကာ ပဒါနံ–အရ ထုတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ထုတ်ပါ။)

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

ဤကား 'ဒီဃသတိ၊ ထင်၏' ဟု အနက်ပေးနှင့်အညီ ထုတ်ခြင်းတည်း။ (တစ်နည်း) ဒီဃသတိ၊ ရှုအပ်၏ဟု အနက်ပေးလျှင် အန္တတ္ထဒိသ-ဓာတ် အရ-

၁။ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊
၂။ ယောနိသော မနသိကာရ-သည် ဒီ၊
၃။ အနက် အဓိပ္ပာယ်သိရခြင်း, ဖွင့်ပြရခြင်း, ကျင့်ရခြင်းသည် ပ၊
၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ ဘောဂသမ္ပတ္တိ-ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အန။

(စ) ဝါကျ။ ပရိယာ ပုဏ္ဏာတို-၌ အန္တတ္ထ ပရိပုဗ္ဗ+အပဓာတ်အရ-
၁။ပရိယတ်-ကိုသင်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊
၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ၊
၃။ အနက် အဓိပ္ပာယ် သိခြင်း ကျင့်ခြင်းတို့သည် ပ၊
၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ ပီတိ ပါမောဇ္ဇ ဖြစ်ခြင်းမှစ၍ ဈာန်-မဂ်-ဖိုလ်-နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အန။

(ဆ) ဝါကျ။ ဓမ္မာ နပဿီ-၌ ဒီသ-ဓာတ်အရ၊ ဝိဟာရတိ၌ ဟရဓာတ်အရ-

၁။ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ဒ၊
၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ၊
၃။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပ၊
၄။ စတုက္က သမ္ပတ္တိ စသည်သည် ဝိ၊
၅။ သောတာပတ္တိဖိုလ် စသော အကျိုးတို့သည် ဝါ၊ မဂ္ဂါ၊ ရန္တရသောတာပတ္တိဖိုလ်မှစ၍ အထက်မဂ်, အထက်ဖိုလ် အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အန၊

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ရနိုင်သော သိဒ္ဓိ

(ဂ) ဝါကျ၌ ကုသလသဒ္ဒါ-၏ အာရောဂျ-အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို ဤ ကိစ္စိန စသော အာဂမပါဠိဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့်၊ ဝါ၊ ဤ အာဂမ ပါဠိကိုထောက်ဆ၍ သိရသောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ။

(စ) ဝါကျ၌ ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ ပရိယတ္တိ အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို ဤ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ-စသော ပါဠိအာဂမဖြင့် ပြီးစေအပ်သော ကြောင်. သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ။

(ဆ) ဝါကျ၌ ဓမ္မ-သဒ္ဒါ၏ နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝတာ အနက်ဟော၏ အဖြစ်ကို ဤ တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ-စသော ပါဠိအာဂမ-ဖြင့် ပြီး စေအပ်သောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ။

(ဇ) ဝါကျ၌ ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝ-အနက်၌သာ ဖြစ်သည်ဟု အနွယကို ဆိုသဖြင့် ပရိယတ္တိ, ဟေတု,ဂုဏ အနက်တို့၌ ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် မဖြစ်ဟူသော ဗျတိရေကကိုလည်း သိရသောကြောင့်၊ ဝါ၊ ဗျတိရေက အနက်အဓိပ္ပာယ် ကျရောက်သောကြောင့် အတ္ထာပန္နသိဒ္ဓိ (အတ္ထာ- ပတ္တိသိဒ္ဓိ)။

အဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ဏှဒါနိ-အရ ကာလပစ္စည်းသည် ဟေဿတိ၊ ဟူ သော ပါဠသေသ-အရ အနုပုဗ္ဗ ပဒဝဏ္ဏနာ-အား ပကတူ .....ပြု၏။

(ခ) ဝါကျ။ ဒီဿတိ- အရ ကုသလ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒနှင့် အတူဖြစ်သော မဟာဘုတ် ၄ ပါးသည် ကုသလသဒ္ဒေါ-အရ ကုသလ- ဟူသော စဝီဘေဒသဒ္ဒ ဥပါဒါရုပ်အား သဟပြု၏။

ပြိုင်-သဟ၊ နိ၊ တ္တိ၊ အဝိ (၄) ။

(ဃ) ဝါကျ။ (အယံ-နှင့် ဝတ္တတိ-အရကို ယခင် အထက်ပါ ကုသလသဒ္ဒေါ ဒီဿတိ-က အတိုင်း ပြိုင်ပါ။)

(စ) ဝါကျ။ ဓမ္မံ, သုတ္တံ, ဂေယျံ-တို့အရ ပရိယတ္တိ ဓမ္မ-တည်း ဟူ သော အာရုံပစ္စည်းတရားသည် ပရိယာ ဂုဏာတိ-၌ အန္တတ္ထ ပရိပုဗ္ဗ+ အပ-ဓာတ် အရ မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဖြိုင်-ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)။

(ဆ) ဝါကျ။ ဓမ္မာ အရ ဖဿ အစရှိသော စေတသိက် ပစ္စည်းတရားသည် ဟောန္တိအရ မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား သဟာပြု၏။

ဖြိုင်-ယထာရဟ ဟော၊ ဓိ၊ သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ ကံ၊ ဣ၊ ဟာ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၃)။

ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ၌ ဓမ္မပုဒ်တို့ အရ စိတ် စေတသိက် စသော သဘာဝဓမ္မ တည်းဟူသော အာရုံ ပစ္စည်း တရားသည် အနုပဿီ၌ အနုပဿဒိသခေါ် အရ, ဝိဟရတိ၌ ဝိပဿဟာရ ခေါ်အရ မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

ဖြိုင်-ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၆)။

F41A

http://www.dhammadownload.com

ကုသလာပုဒ် အဖွင့်

(က) ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ
သလယန္တိ စလယန္တိ ကမ္ပေန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိ ကုသလာ။

(ခ) ကုစ္ဆိတေန ဝါ အာကာရေန သယန္တီတိ ကုသာ၊
တေ အကုသလသင်္ခါတေ ကုသေ လုနန္တိ ဆိန္ဒန္တီတိကုသလာ။

(ဂ) ကုစ္ဆိတာနံ ဝါ သာနတော တနုကရဏတော ဩဘာ-
နကရဏတော ဉာဏံ ကုသံ နာမ၊
တေန ကုသေန လာတဗ္ဗာတိ ကုသလာ၊
ဂဟေတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။

(ဃ) ယထာ ဝါ ကုသာ ဥဘယ ဘာဂံ ဂတံ ဟတ္ထ ပဒေသံ
လုနန္တိ၊ ဧဝမိမေပိ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္န ဘာဝေန ဥဘယ ဘာဂ
ဂတံ ကိလေသ ပက္ခံ လုနန္တိ၊ တသ္မာ ကုသာဝိယလုနန္တီတိပိ
ကုသလာ။ [၄-၈၁]

ကျမ်းတက်
ဌပနာဘောဂါဒိပုစ္ဆက

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ကုသလ သဒ္ဒေါတာဝ စသည်ဖြင့် ကုသလသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့် အတ္ထုဒ္ဒေသတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (၄)၊ သော် ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နွ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (က) ဝါကျဖြင့် ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆို၏ ဟူလို။ ဝါ၊ သလယန္တီတိသလာ၊ ကုစ္ဆိ တေ သလာ ကုသလာ ဟူ၍ ဝစနတ္ထ ပြုရမည် အဖြစ်ကို ပြဆို၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

စောဒနာတက်ရာ၌ ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရာရောက်ရာ၏။ ဒေါသတင်တက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (က) ဝါကျဖြင့် ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင် စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။

(ခ) ဝါကျကျမ်းတက် စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က-ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်,အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြတ်တတ်သောကြောင့် ကုသိုလ်မည်သောဟု ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့ကို ပြတော်မူ၏။....သော် ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း နှစ်ပါးကြောင့်သာလျှင် ကုသိုလ်မည်၏ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဝါ, ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အခြားအကြောင်းတစ်ပါးကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ။ပ။ ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အခြား အကြောင်း တစ်ပါးကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) (စသည်)....။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့ (က,ခ,ဂ) ဝါကျတို့ဖြင့် ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းသုံးပါးကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းသုံးပါးကြောင့်သာလျှင် ကုသိုလ်မည်၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)....။

ပါပနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ကုသလာသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့် အတ္ထုဒ္ဓေသသာရှိ၍ ဝစနတ္ထ မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ, ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာ၏။ (နု-ပ) ။ပ။ ကုသလ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော) (စသည်)....။

(ခ) ဝါကျ။ စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့်သာလျှင် ကုသိုလ်မည်၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါ, ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါး မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ, ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နှ-ပ) ။ပ။ ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အခြား အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နှ-ရော) (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း နှစ်ပါးကြောင့်သာလျှင် ကုသိုလ်မည်၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ, ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ, ကုသိုလ် မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကို မပြဆိုဟူသောအဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)....

(ဃ) ဝါကျ။ ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း သုံးပါးတို့ကြောင့်သာလျှင် ကုသိုလ်မည်၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နောက် ၂ ချက် ယခင် အတိုင်း) (စသည်)....။

ဒေါသသင့်ပုံ ပယ်ပုံ

ရှေ့ဝါကျကိုထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် ရှေးဦးစွာ ကုသလ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှင့်စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။ နောက် (ခ) ဝါကျကို ထောက်ရှုလျှင် ရှေ့ (က) ဝါကျ၌ ကုသလ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ဝါ, ကုသိုလ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို တစ်မျိုးသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်နှင့် မနှံ့စပ် မပြည့်စုံ သောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(ဤသို့စသည်ဖြင့် ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကိုမှီ၍ ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ပုံ, နောက်နောက်ဝါကျ တို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။)

ဝါ သဒ္ဒါမျိုးထားရပုံ

(ခ) ဝါကျ။ စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ် တရားတို့ကို တဒင် ပဟာန်အားဖြင့် တုန်လှုပ်စေခြင်း၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ပြင်းထန်

http://www.dhammadownload.com

စွာ တုန်လှုပ်စေခြင်း၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဖျက်ဆီးခြင်း သဂတ်အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး၊ စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အခြင်းအရာအား ဖြင့် ဖြစ်တတ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြတ်ခြင်း သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါကိုထား ပါသည်။

(ဂ) ဝါကျ။ စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို တဒင်္ဂပဟာန် အားဖြင့် တုန်လှုပ်စေခြင်း၊ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် ပြင်းစွာတုန်လှုပ်စေ ခြင်း၊ သမုစ္ဆေဒပဟာန်အားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသော သကတ် အနက်၊ စက်ဆုပ်အပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရား တို့ကို ဖြတ်ခြင်းဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်း နှစ်ပါးမှ တစ်ပါး၊ အကုသိုလ် တရားတို့ကို ပါးသည်, ကျဲသည်, ခေါင်းပါးသည်၊ တစ်ဖန် မဖြစ်သည်ကို ပြုတတ်သော ကုသမည်သော ဉာဏ်သည် ယူအပ်ဖြစ်စေအပ် ၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

(ခ) ဝါကျ၌ ကုသအရ အကုသိုလ်ကိုယူရသော အဘိဓေယျ အရ ကောက် အကျိုးမှတစ်ပါး (ဂ) ဝါကျ၌ ကုသအရ ဉာဏ်ကိုယူရသော အဘိ- ဓေယျ အရကောက် အကျိုးများကိုလည်း လဲပါသေးသည်။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆိုအပ်ပြီးသော သကတ်အနက် အကြောင်း သုံးပါးမှ တစ်ပါး သမန်းမြက်တို့သည် နှစ်ပါးသော အဖို့၌တည်သော လက်အရပ်ကို ဖြတ်ကုန်သကဲ့သို့ ဤအတူ နှစ်ပါးသောအဖို့၌တည်သော ကိလေသာအဖို့ကို ဖြတ်ခြင်းဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်း တစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

(တစ်နည်း) ဝဒန္တ သုဏန္တ ခွဲခြားပြီး ဝါ-သဒ္ဒါများ လဲလှယ်ပုံ

ဝဒန္တပက္ခဝယ် စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း သကတ်အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး စက်ဆုပ်အပ်သော အခြင်းအရာအား ဖြင့် ဖြစ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖြတ်ခြင်း သကတ်အနက် အကြောင်း နှင့်၊

http://www.dhammadownload.com

(က) ဝါကျ=ပထမဝိကပ်၌ ကု ပုဗ္ဗ+သလ ခေတ် သဒ္ဒါအကျိုး၊ ကုနှင့်၊ သလာ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးမှတစ်ပါး၊ (ခ) ဝါကျ=ဒုတိယ ဝိကပ်၌ ကု ပုဗ္ဗ သိခေတ် သဒ္ဒါအကျိုး၊ ကုနှင့်သ တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါအကျိုး ကုသ သဒ္ဒူပပဒ လူခေတ် သဒ္ဒါ အကျိုး ကုသနှင့်လာ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးတို့ကို လဲလို၍ (ခ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါ ထား၏။

သုဏာန္တပက္ခဝယ် စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း သကတ်အနက် အကျိုးမှတစ်ပါး စက်ဆုပ်အပ်သော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို ဖြတ်ခြင်းသကတ်အနက် အကျိုးနှင့်၊

ပထမဝိကပ်၌ ကု ပုဗ္ဗ သလခေတ် သဒ္ဒါအကြောင်း၊ ကုနှင့် သလာ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ပုဒ်သဒ္ဒါ၊ အကြောင်းမှ တစ်ပါး၊ ဒုတိယဝိကပ်၌ ကုပုဗ္ဗသိခေတ် သဒ္ဒါ အကြောင်း၊ ကုနှင့် သ တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပုဒ်သဒ္ဒါအကြောင်း၊ ကုသ သဒ္ဒူပပဒ လူခေတ်သဒ္ဒါ အကြောင်း၊ ကုသနှင့် လာ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါအကြောင်းတို့ကို လဲလို၍ (ခ) ဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

[တတိယဝိကပ် (ဂ) ဝါကျ၌ ကု ပုဗ္ဗ သာခေတ်သဒ္ဒါ ကု နှင့် သ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါ၊ ကုသ သဒ္ဒူပပဒလာခေတ်သဒ္ဒါ၊ ကုသနှင့် လာ တတိယာ တပ္ပု-ရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါဖြစ် သည်တို့ကို လည်းကောင်း၊ စတုတ္ထဝိကပ်၌ ကုသ၏ ဥပမာ တဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ဥပမာ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ၊ ကုသသဒ္ဒူပပဒ လူခေတ်သဒ္ဒါ၊ ကုသနှင့် လာ ကမ္မဓာရဲသမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ကမ္မဓာရဲ သမာသ်ပုဒ် သဒ္ဒါ ဖြစ်သည်တို့ကို လည်းကောင်း ကြည့်ရှု၍ သကတ်အနက်များလဲပုံ နှင့်တကွ အထက်ပါ (က) (ခ) ဝါကျတို့၌ ဆိုခဲ့သည်ကို နည်းမှီကာ

http://www.dhammadownload.com

ဝါ သဒ္ဒါများ လဲလှယ်ပုံကိုသိပါ။] လေးဝိကပ်လုံး၌ ကုသလာဟူသော ပုဒ်လုံးအရ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ချည်းရ၍ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထ (အဘိဓေယျအနက်)ကား မလဲပါ။

[ဝဒန္တနှင့် သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၌ သဒ္ဒါ၏ အနက် အကြောင်း အကျိုး ခွဲပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။ နောက်နောက် ဝါကျတို့၌ ဝါသဒ္ဒါများ လဲလှယ်ရာဝယ် သုဏန္တ ဝဒန္တ ပုဂ္ဂိုလ် ပက္ခခွဲခြား၍ လဲလှယ်ပုံကို ဤနည်း မှီသိပါ။]

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါများထားရပုံ

(ဃ) ဝါကျ။ သမန်းမြက်တို့သည်သာလျှင် နှစ်ပါးသောအဖို့၌ တည် သော လက်အရပ်ကို ဖြတ်တတ်ကုန်သည် မဟုတ်သေး၊ ဤ ကုသိုလ်တရား တို့သည်လည်း ဥပ္ပန္န အနုပ္ပန္န အဖြစ်ဖြင့် နှစ်ပါးသောအဖို့၌ တည်သော ကိလေသာအဖို့ကို ဖြစ်တတ်ကုန်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘာဝနာ အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (တစ်နည်း) သမန်းမြက်တို့ကို ရှုငဲ့သော အပေက္ခာအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ ဝေမိမေပိ၌ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း သုံးပါးတို့ကြောင့်သာလျှင် ကုသိုလ် မည်သည် မဟုတ်သေး၊ သမန်းမြက်နှင့်တူစွာ နှစ်ဘက်သောအဖို့၌ တည် သော ကိလေသာအဖို့ကို ဖြတ်တတ်သောကြောင့်လည်း ကုသိုလ်မည်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘာဝနာအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (တစ်နည်း) ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းသုံးပါးကို ရှုငဲ့သော အပေက္ခာအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ လုနန္တီတိပိ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါကို ထား ပါသည်။

[မှတ်ချက်]။ ။ဣမေပီတိ အပိသဒ္ဒေါ ကုသံအပေက္ခတိ။ဣတိပီတိအပိ- သဒ္ဒေါ ပုဗ္ဗေဝုတ္တ ဟေတုံ အပေက္ခတိ (ယောဇနာ-၆၂) ဝေမ္ပီတိပိသဒ္ဒေါ ပုဗ္ဗေဝုတ္တပ္ပကာရန္တရံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ။ (ယောဇနာ-၂၉)

ဤယောဇနာ အဖွင့်စကားတို့ကို ထောက်ရှုလျှင် ယောဇနာ ဆရာအလို သမ္ပိဏ္ဍန အနက်သဘောနှင့် အပေက္ခာ အနက်သဘောကို အ တု ယူ ရ မည် ဟု

http://www.dhammadownload.com

ထင်ရ၏။ ယို့ကြောင့် ဤ၌ အပိသဒ္ဒါကို အပေက္ခာ
အနက်ဟု ယောဇနာ ဖွင့်ဆိုသော်လည်း သမ္ပိဏ္ဍန
အနက်သဘောကို ဆိုလိုဟန်ရှိပါသည်။]

ဝိဂ္ဂဟာနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ [ဝစနတ္ထော ပုဒ် ဝိဂ္ဂဟာကို (တစ်နည်း) အဘိဓမ္မာပုဒ် အဖွင့်၌ရှု။]

ဋ္ဌ-ရှိရင်းစွဲ ဝိဂ္ဂဟာကိုခွဲသော် ၁၊ ကုစ္ဆိတေ ။ပ။ ဝိဒ္ဓယေန္တီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျု။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကု ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရား၏ သလာ ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ ဖျက်ဆီးတတ်သော ကုသိုလ်တရားနှင့် ပဟာတဗ္ဗ+ပဟာယက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် လည်းကောင်း၊ စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းကြိယာသည် လည်းကောင်း ဗျု-နိ။

၃။ ကုသလာဟူသော နိပ္ဖန္န သဒ္ဒါသည် ပ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်ဇာတ်နှင့် အကုသိုလ် တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာသည် ပ-နိ။

ကုစ္ဆိယန္တေတိ ကုစ္ဆိတာ (တေကုံစ္ဆိဟေ) (စက်ဆုပ်ခြင်းကြိယာခွဲ)။
ပါပေန္တီတိ ပါပကာ (တေပါပကေ) (ရောက်စေခြင်း ကြိယာခွဲ)။

ဤ (က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ကုသလာ၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား သလယန္တီတိသလာ။ ကုစ္ဆိတေ သလာ ကုသလာ။

၁။ ကုစ္ဆိတေသလာ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျု။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့၏ ဖျက်ဆီးတတ်သော ကုသိုလ်တို့နှင့် ပဟာတဗ္ဗ+ပဟာယက စပ် ဗျု-နိ။

၃။ ကုသလာဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်း ကြိယာသည် ဝါ-ကုသိုလ်တို့၏ တစ်ခုသည် ပ-ဇာတ်သည် ဝါ-ကုသိုလ်ဇာတ်သည် ပ-နိ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ဤ(ခ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ကုသလာ–၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား–

သယန္တီတိ သာ၊ ကုစ္ဆိတေန သာ ကုသာ။

လုနန္တီတိ လာ၊ ကုသေ လာ ကုသလာ။

၂။ ထိုဇ္ဈုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့၏ ဖြတ်တတ်သော ကုသိုလ်တို့နှင့် ပဟာတဗ္ဗ+ပဟာယက စပ်ဖျူ–နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကုသိုလ်တို့ကို ဖြတ်ခြင်းကြိယာသည်– ဝါ–ကုသိုလ်တို့၏ တစ်ခုသည်။ ပ။ ဇာတ်သည်– ဝါ–ကုသိုလ် ဇာတ်သည် ပ–နိ။

(ဂ) ဝါကျ။ ဤ(ဂ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာ–အရ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ကုသလာ–၌ အစိတ် အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား–

(ကုကား နိပါတ်ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုရပါ)။

သာတီတိ သံ၊ ကုစ္ဆိတေ သံ ကုသံ။

လာတဗ္ဗာတိ လာ၊ ကုသေန လာ ကုသလာ။

၂။ ထိုဇ္ဈုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဉာဏ်သည် ကုသိုလ်နှင့် အကြောင်း+အကျိုးစပ် ဖျူ–နိ၊

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်တို့၏ တစ်ခုသည်။ပ။ ဇာတ်သည် ၊ဝါ၊ ကုသိုလ်ဇာတ်သည် ပ–နိ၊

(ဃ) ဝါကျ။ ဤ(ဃ)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာ–အရ ကုသလာ–၏ ဝိဂ္ဂဟကား ကုသန္တိ ဆိန္ဒန္တီတိ ကုသာ။ (တစ်နည်း:) ကုယံ–ဘူမိယံ သေန္တီတိ ကုသာ။

ကုသာဝိယာတိ ကုသာ၊ လုနန္တီတိလာ။ ကုသာစတေ လာစာတိ ကုသလာ။

၂။ ထိုဇ္ဈုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သမန်းမြက်နှင့် တူသော ဂုဏ်၏ ဖြစ်တတ်သော ကုသိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ် ဖျူ–နိ၊

http://www.dhammadownload.com

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ်တို့၏ တစ်ခုသည် -ပ-ဓာတ်သည် ဝါ၊ ကုသိုလ်ဓာတ်သည် ပ-နိ၊

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ (ပနေဝတ္ထ-ကို ပန+ဧတ္ထ-ပုဒ်ဖြတ်၍ နှစ် ပုဒ်လုံးအလိင်၊ နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။)

(ကုစ္ဆိတေ၊ ပါပကေ၊ ဓမ္မေ တို့ကို ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲပါ။)

သလယန္တိ- အလိင်၊ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း၊ (တစ်နည်း) နောဝိကရဏဂိုဏ်း (ပကတိကာရန်= အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ၊ အာချာတပဒ (သလဓာတ်၊ ဏယ-ပစ္စည်း၊ အန္တိ-ဝိဘတ်)။

(စလယန္တိ၊ ကမ္ပေန္တိ၊ နည်းတူ။ စလဓာတ်၊ ဏယ-ပစ္စည်း အန္တိ-ဝိဘတ်၊ ကပိ-ဓာတ်၊ (ကမ္ပဓာတ်) ဏေ-ပစ္စည်း၊ အန္တိ-ဝိဘတ်)။

ဝိဒ္ဓံသေန္တိ-အလိင်၊ စုရာဒိဂိုဏ်း၊ (ပကတိကာရန်= အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ၊ အာချာတပဒ(ဝိပုဗ္ဗ ဓံသ-ဓာတ်၊ ဏေ-ပစ္စည်း၊ အန္တိဝိဘတ်)၊ (တစ်နည်း) ဝိဒ္ဓံသေန္တိ-၌ ဝိ-ကား အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ၊ ဥပ- သဂ္ဂပဒ။ ဓံသေန္တိကား အလိင်၊ စုရာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ၊ အာချာတ-ပဒ။ (ကုသလ-ကို ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲ)။

(ခ) ဝါကျ။ (ကုစ္ဆိတေန၊ အာကာရေန၊ ကုသာ= တို့ကို ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲ။ ဝါ၊ အလိင်၊ နိပါတ်ပုဒ် ခွဲ)။

သယန္တိ-အလိင်၊ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (ပကတိကာရန်၊ အတွင်းကာရန်) ဣကာရန္တ၊ အာချာတပဒ၊ (သိ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ အန္တိဝိဘတ်)

လုနန္တိ-အလိင်၊ ကီယာဒိဂိုဏ်း (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) ဦကာရန္တ၊ အာချာတပဒ၊ (လူ-ဓာတ်၊ နာ-ပစ္စည်း၊ အန္တိ-ဝိဘတ်)။

ဆိန္ဒန္တိ-အလိင်၊ ရုဓာဒိ-ဂိုဏ်း၊ (ပကတိကာရန်- အတွင်းကာရန်) ဣကာရန္တ၊ အာချာတပဒ၊ (ဆိဒိ-ဓာတ်၊ အ-ပစ္စည်း၊ အန္တိ-ဝိဘတ်)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ (ကုစ္ဆိတာနံ- ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲ)။

သာနတော, တနုကရဏတော, ဩသာနကရဏတော တို့၌ သာန-ဘနုကရဏ, ဩသာနကရဏ တို့ကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ၊ သာန-တော, တနုကရဏတော, ဩသာနကရဏတော ပုဒ်လုံးတို့ကား-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ထိုတွင် တန-ကား-တိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, နာမဒ။

(နာမ- ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ် ခွဲပါ)။

လာတဗ္ဗာ ဂဟေတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာ တို့ကို ပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲပါ။

(ဃ) ဝါကျ (ယထာ-အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။)

ဥဘယဘာဂ ဂတံ, ဟတ္ထပ္ပဒေသံ-ပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲ။

(ဧဝ-မိမေပိ-ကို ဧဝံ+ဣမေ+အပိ ပုဒ်ဖြတ်၍ ဧဝံ နှင့် အပိ ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ် ခွဲပါ။

ဣမေ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (တစ်နည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

အာဘော်+သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ပန-ဖြင့် ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတက-အဖြစ်ကို သိစေ၏ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ဝစနတ္တော ဧတ္ထ-ဖြင့် ဤကုသလာဓမ္မာ ဟူသော ပုဒ်၌ ဝစနတ္ထကို ဤဆိုလတ္တံ့သောနည်းဖြင့် ပညာရှိသည် သိရမည်ဟူသော ဥယျောဇဉ် စကားပျိုးကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ကုစ္ဆိတေ-ဖြင့် ကုသလာ ၌ ကု-နိပါတ်သည် မြေစသော အနက်ကို မဟော (ဗျ)၊ ကုစ္ဆိတ-အနက် ဟော၏ (နွ) ဟုသိစေ၏(နိပါတ- လိင်္ဂတ္ထ)။

ပါပကေ ဓမ္မေ-ဖြင့် ကုစ္ဆိတ-အရ (ဝါ), ကု အရ အနိဋ္ဌရုပ် စသည် မယူရ၊ ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရမည် ဟု သိစေ၏ (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

သလယန္တိ-ဖြင့် ကုသလာ-၌ သလာ-ဝယ် သလ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဒု ဓာတုပဒ)၊ အ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓ် အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ သလယန္တီတိ သလာ-ဟု ဟေတုကတ္တုသာမ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

စလယန္တိ-ဖြင့် သလယန္တိ-၌ သလ-ဓာတ်သည် ဂတိစသော အနက်ကို မဟော စလန- အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏ (ဓာတွတ္ထ)။

ကမ္ပေန္တိ-ဖြင့် စလယန္တိ-၌ စလ-ဓာတ်သည် ဘက္ခဏ, ဝိလာသ-စသောအနက်ကို မဟော၊ကမ္ပန- အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏ (ဓာတွတ္ထ)။

ဝိဒ္ဓံသေန္တိ-ဖြင့် ကမ္ပေန္တိ ၌ ကပိ(ကမ္ပ)ဓာတ်သည် စလန, တက္က လဂန္ဓ-စသော အနက်ကို မဟော၊ ဝိဒ္ဓံသန- အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏ (ဓာတွတ္ထ)။

ကုစ္ဆိတေ-သယန္တိ-ဟူသော အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် ကုသလာ-ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ကုစ္ဆိတေ+သလာ ကုသလာ-ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ- ပြုရမည်ကို သိစေ၏ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ။)

ဉာတိ-ဖြင့် ကုသလ-သဒ္ဒါသည် စက်ဆုပ်အပ်သော ယုတ်မာသော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ဖျက်ဆီးခြင်းဟူသော သတာတ်အနက် ဟောသည်ကို သိစေ၏ (သကတ္ထ) ။ (တစ်နည်း) ဟေတွတ္ထဇောတက အဖြစ်, နာမလာဘဟိတ် အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ဝါ-ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက, နယန္တရဇောတက, ပက္ခန္တရဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။ (ဝါ-တစ်နည်းကား ဟု အနက်ပေးသမျှ ဤအတိုင်းဖော်ပါ။)

ကုစ္ဆိတေန-ဖြင့် ကုသလာ-၌ ကု-သဒ္ဒါသည် မြေ စသော အနက်ကို မဟော၊ ကုစ္ဆိတ- အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏ (နိပါတ်လိင်္ဂတ္ထ)။

အာကာရေန-ဖြင့် ကုစ္ဆိတ- အရ ကုသာ-၌ ကု- အရ အခြင်းအရာ အာကာရကို- ဝါ-အဖို့အစုကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

သယန္တိ ဖြင့်-သာ-၌ ယိ-ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ဓာတု ပဒ)၊ အ-ပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ် အနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ သယန္တီတိ သာဟု သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒု- ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ကုစ္ဆိတေန သယန္တိ ဟူသော အပေါင်းဖြင့် ကုစ္ဆိတေန+သာ ကုသာ- ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

ဣတိ-ဖြင့် ဟေတုဇောတက-အဖြစ်၊ နာမလာဘဟိတ်-အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

တေ အကုသလ သခ်ါတေ-ဖြင့် ကုသ-အရ သမန်းမြက် စသည်ကို မယူရ၊ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

လုနန္တိ-ဖြင့် လာ-ဓာတ် စသည်မဟုတ် လူ-ဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်း ကောင်း၊ (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ လုနန္တီတိ လာ-ဟု ကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ဆိန္ဒန္တိ-ဖြင့် လုနန္တိဒ် လူ-ဓာတ်သည် တစ်ပါးသော အနက်ကိုမဟော၊ ဆေဒန- အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဓာတွတ္ထ)။

ကုသေ လုနန္တိ- ဟူသောအပေါင်းဖြင့် ကုသေ+လာ ကုသလာ- ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုမည်ကို သိစေ၏၊ (သမာ သလိင်္ဂတ္ထ)။

ဣတိ-ဖြင့် ဟေတွတ္ထ ဇောတက အဖြစ်, နာမလာဘဟိတ် အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ကုစ္ဆိတာနံ-ဖြင့် ကုသဒ္ဒါသည် မြေစသောအနက်ကို မဟော၊ ကုစ္ဆိတ- အနက် ဟောသည် ကို သိစေ၏၊ (နိပါတ လိင်္ဂတ္ထ)။

သာနတော ဖြင့် ကုသံ-၌ ကု-ပုဗ္ဗ သာ- ဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်း ကောင်း၊ (ဒုဓာတုပဒ)၊အ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်၌သက်သည် ကိုလည်း

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ကောင်း၊ သာ-တီတိ သံ-ဟု ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်း ကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

တနုကရဏာတော-ဖြင့်သာ- ဓာတ်၏ တနုကရဏ အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ ဩသာနကရဏာတောဖြင့်သာ ဓာတ်၏ ဩသာန ကရဏ အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း(ဒု-ဓာတွတ္ထ) သိစေ၏။

ဉာဏံ-ဖြင့် ကုသ-အရ အကုသိုလ်စသည် မယူရ, ဉာဏ်ကိုယူရမည်ဟု၊ သိစေ၏။ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ကုစ္ဆိတာနံ သာနတော- ဟူသော အပေါင်းဖြင့် ကုစ္ဆိတေ+သံ ကုသံ- ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ-ပြုရမည်ကို သိစေ၏ (သမာသ-လိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

နာမ-ဖြင့် ကုသ- သဒ္ဒါသည် ဇာတိစသော သဒ္ဒါမဟုတ်၊ နာမ-သဒ္ဒါ တည်းဟု သိစေ၏။ (တစ်နည်း) ကုသ-သဒ္ဒါ၏ ကေဒေသျှ ပစာအဖြစ်ကို သိစေ၏ (ပဒသံဝဏ္ဏနာ ဘာဂဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ))။

တေန-ဖြင့် ကုသ အရ ရှေး၌ ဆိုအပ်ပြီးသော ဉာဏ်ကိုယူရမည်ဟု သိစေ၏ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

လာတဗ္ဗာဖြင့် လာ-၌လူဓာတ်စသည်မဟုတ်၊ လာ-ဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (ဒု-ဓာတုပဒ)၊ အ-ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓ်အနက်၌ သက် သည်ကိုလည်းကောင်း၊ လာတဗ္ဗာတိ လာ-ဟု ကမ္မသာဓ် ဝစနတ္ထပြုရမည် ကို လည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ကုသေန+လာတဗ္ဗာ-ဟူသောအပေါင်းဖြင့် ကုသေန+လာ ကုသလာ ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ၏၊ (သမာ- သလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

ဣတိဖြင့် ဟေတွတ္ထဇောတက အဖြစ်, နာမလာဘဟိတ်- အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

ဂမောတဗ္ဗာဖြင့် လာတဗ္ဗ၌ လာဓာတ်သည် လဝနစသော အနက်ကို မဟော အာဒါန (ဂဟဏ) အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏ (ဒု-ဓာတွတ္ထ)။

ပဝတ္တေတဗ္ဗာ-ဖြင့် ယူအပ်၏ ဟူသည် ဖြစ်စေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဣတို အဏ္ဏော–ဖြင့် လာတဗ္ဗာပုဒ်၏ အနက်ကို ဤဆိုအပ်ပြီးအတိုင်း သိအပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဝါ–ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက၊ နယန္တရဇောတက အဖြစ်ကိုသိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

ယထာ ။ပ။ ဓဝံ–ဖြင့် ကုသိုလ်တရားတို့၏ သမန်းမြက်နှင့် တူပုံ ဥပမာ အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

ဣမေပိ ။ပ။ ကိလေသပက္ခံလုနန္တိ–ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဥပမေယျ အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

တသ္မာ–ဖြင့် အကြောင်းကာရဏ–အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

ကုသာဝိယ–ဖြင့် ကုသာ–၌ တဒ္ဓိတ် အ–ပစ္စည်း၏ဥပမာအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, ကုသာဝိယာတိ ကုသာ–ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

လုနန္တိ–ဖြင့် လာ–၌ လူ–ဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒု–ဓာတု ပဒ)အ–ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ လုနန္တီတိ လာ–ဟု ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု–ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ကုသာဝိယ လုနန္တိ–ဟူသော အပေါင်းဖြင့် ကုသလာ–ပုဒ်ကို ကုသာစတေ လာစာတိ ကုသလာ–ဟု ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေ၏ (သမာသိလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

ဥပသာရုပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ပန–သဒ္ဒါ ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတက။ ဝိဒ္ဓံသေန္တီ–၌ ဝိ–သဒ္ဒါ (ဓံသ–ဓာတ်သက်သက် ဖျက်ဆီးခြင်းအနက်ကို ဟောသော ကြောင့်) ဓာတ်အနက်သို့ အစဉ်လိုက်ရ၍ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိ–၌ ဣတိ–သဒ္ဒါ ဟေတွတ္ထဇောတက။

[ဝိဂြိုဟ်ဆိုရာ၌ပါသောဣတိ–သဒ္ဒါများ ဟေတွတ္ထဇောတက–ဟု မှတ်ပါ]။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ဝါ-သဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရဇောတက, ပက္ခန္တရဇောတက။

အာကာရေန-၌ အာ-သဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသက။ အကုသလ-၌ အ-သဒ္ဒါ ဝိရုဒ္ဓတ္ထ။ သန်ါတေ-၌ သံ-သဒ္ဒါ (ခါ-ဓာတ် သက်သက် ကထန အနက် ဟောသောကြောင့် ဓာတ်အနက်သို့ အစဉ်လိုက်၍) ဓာတွတ္ထာနု- ဝတ္တက။

(ဂ) ဝါကျ။ ဩသာန-၌ ဩ-၏ ကာရိ အဝ-သဒ္ဒါသည် ပရိယန္တ အနက်ကိုဟော၏ (ရူ ဋီ ဥပသာရအနက်ပြခန်း၌အဝ-၏ ပရိယန္တ အနက်ကို ထုတ်ပြရာဝယ် အဝသာန်-ပုံစံထုတ်ထားသည်ကိုမှီသည်။)

နာမ-သဒ္ဒါ သညာ-အနက်ကို ဟော၏။

ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ-၌ ပ-သဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ ဣတိသဒ္ဒါ-ဣဒံ-အနက် နိဒဿန-အနက်ကို ဟော၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ယထာ ဇဝံ ဝိယ-ပုဒ်များ ပဋိဘာဂတ္ထ။ (တစ်နည်း) ယထာဝိယ ဥပမတ္ထ၊ ဥပမာဇောတက ဇဝံ-ဥပမေယျတ္ထ။

ဇဝမိမေပိ-၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ အပေက္ခတ္ထ၊ (ယောဇနာ)။ (တစ်နည်း) သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။

တသ္မာ-နိပါတ်ပုဒ်ကြဲလျှင် ၄င်း တသ္မာ သည် ကာရဏာဓ္ဒေနတ္ထ။ လုနန္တီတိ ပိ-၌ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါ အပေက္ခတ္ထ၊ (ယောဇနာ)၊ (တစ်နည်း) သမုစ္စယတ္ထ, သပိဏ္ဍနတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(က) ဝါကျ။ တ္ထေ-၌ သေ-ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ကုသလာ ဓမ္မာ-ဟူသော ပုဒ်ကို စွဲပါသည်။ ဆိုအပ်ပြီးသော ကုသလာဓမ္မာ-ဟူသော ပုဒ်ဒြဗ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဤမှ နောက်၌စွဲရာအနက်ကို အနက်ပေးအတိုင်းမှတ်)။

(ခ) ဝါကျ။ တေ ကုသေ-၌ တ-သည် ကုသေ-ဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ တေနဌ် တ-သည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဉာဏ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဋ္ဌနတ္တဝိသယ။(တစ်နည်း)ကုသေနဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥဘယဘာဂဂတ်၌ ဥဘယသည် ဘာဂဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ဣမေ၌ ဣမသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ကုသိုလ်တရားဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဋ္ဌနတ္တဝိသယ။

(တဿာကို သဗ္ဗနာမ်ကြံလျှင်) ဝုင်းတဿာ၌ တ-သည် လုနန္တိကြိယာကို စွဲသောကြောင့် ဝါ-လဝန ကြိယာကို စွဲသောကြောင့် အနုဘူတဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန်ထုတ်ပုံ (အမှာ)

(က) ဝါကျ။ (ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေအရ အကုသိုလ်ကိုယူ၍ လည်းကောင်း, သလယန္တိ စလယန္တိအရ မဟာကုသိုလ်ကိုယူ၍ လည်းကောင်း, သလယန္တိ-ကမ္မေန္တိအရ မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်ကိုယူ၍လည်းကောင်း, သလယန္တိ-ဝိဒ္ဓံသေန္တိအရ လောကုတ္တရာကုသိုလ်ကိုယူ၍လည်းကောင်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ထုတ်ပါ။)

(ကုသလာ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း ကု,အရ အကုသိုလ်ကို ယူ၍ လည်းကောင်း, သလာအရ ယခင် ကုသိုလ်(၃)မျိုး ယူ၍လည်းကောင်း ထုတ်ပါ။)

(ခ) ဝါကျ။ (ကုစ္ဆိတေန အာကာရေနသယန္တိ အရ တေ အကုသလ သခါတေ ကုသေအရ အကုသိုလ်ကိုယူ၍ထုတ်။)

လုနန္တိ ဆိန္ဒန္တိအရ ကုသိုလ်သုံးမျိုး တစ်မျိုးမျိုးယူ ထုတ်၍၊ (သို့မဟုတ်) သုံးမျိုးယူ၍ သုံးချက်ထုတ်။)

(ဤ ဒုတိယဝိကပ်၌ ကုသလာဝယ် ကုသအရ အကုသိုလ်ယူ၍ လည်းကောင်း, လာအရ, ကုသလာဟူသော ပုဒ်လုံးအရ ကုသိုလ်ယူ၍ လည်းကောင်း ထုတ်ပါ။)

(ကြွင်းသော (ဂ-ဃ) ဝါကျရှိ ပုဒ်များ၌လည်း အရကောက်ကြည့်ရှု၍ ထုတ်ပါ။)

F43A

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျရှိ ကိလေသပကဲ့အရ ကိလေသာ အကုသိုလ်တရားသည် ဒသဃနဟ္တ စသည်ဖြင့် အကုသိုလ်အတိုင်းထုတ်။

ပဒ္ဒါန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။

၁။ ဝစနတ္ထော်အရ ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ စသော ဝစနတ္ထတည်း ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ အာရုံပစ္စည်းတရားသည် ဝေဒိတဗ္ဗော ဟူသော ပါဌ်သေသဉ် ဝိဒဓာတ် အရ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

၂။ (တစ်နည်း) ဝစနတ္ထော အရ စိတ်စေတသိက် စသော အာရုံ သည် ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဝိဒဓာတ်အရ (ယခင်) စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ-ပြု၏။

ပြိုင်-အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)။

၁။ ကုစ္ဆိတေ ပါပကေဓမ္မအရ အကုသိုလ်သည် သလယန္တိ စလ- ယန္တိ အရ မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကတူ-ပြု၏။ (တစ်နည်း) အာရမ္မဏ-ပြု၏။

၂။ သလယန္တိ ကမ္ပေန္တိအရ မဟဂ္ဂုတ် ကုသိုလ်အား, သလယန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တိ အရ မဂ်ကုသိုလ်အား ပကတူ-ပြု၏။

ဤ (က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ ကုသလာဉ် ကုအရ အကုသိုလ်သည် သလာအရ မဟာကုသိုလ်အား ပကတူ-ပြု၏။(တစ်နည်း) အာရမ္မဏ-ပြု၏။ သလာအရ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်, မဂ်ကုသိုလ်အား ပကတူ-ပြု၏။

(ခ) ဝါကျ။

တေအကုသလသင်္ခါတေ ကုသေအရ အကုသိုလ်သည် လုနန္တိ ဆိန္ဒန္တိ အရ မဟာကုသိုလ်အား ပကတူ (တစ်နည်း) အာရမ္မဏ-ပြု၏။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်, မဂ်ကုသိုလ်တို့အား ပကတူ-ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ဤ (ခ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ ကုသလာ၌ ကုသ အရ အကုသိုလ်သည် လာအရ မဟာကုသိုလ်အား ပကတူ (တစ်နည်း) အာရမ္မဏ ပြု၏။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်, မဂ်ကုသိုလ်တို့အား ပကတူ-ပြု၏။

[ဤ (က-ခ) ဝါကျတို့၏ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံအချို့ကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌လည်း ပြခဲ့ပြီ။ (ဂ) ဝါကျ၌ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေက အတိုင်း သိပါ။]

(ဃ) ဝါကျ။ ကုသာဟတ္ထပ္ပဒေသံ လုနန္တိ၌ ကုသာအရ သမန်းမြက်၌ ရှိသော မဟာဘုတ်လေးပါးသည် လုနန္တိအရ သမန်းမြက်၌ရှိသော ဝဏ္ဏ, ဂန္ဓ, ရသ, ဩဇာ ဟူသော ဥပါဒါရုပ်တို့အား သဟ-ပြု၏။
ပြိုင်-သဟ၊ နိ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

ဟတ္ထပ္ပဒေသံအရ လက်အရပ်သည်(ဝါ)လက်အရပ်၌ ရှိသော ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ စသော ရုပ်အပေါင်းသည် လုနန္တိအရ သမန်းမြက်အား (ဝါ) အဇ္ဈကလာပ်ရုပ်အား ပကတူ ပြု၏။ ပြိုင် မရှိ။
က္လမေအရ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ တစ်ပါး, သုံးပါး, နှစ်ပါး, ပစ္စည်း တရားသည် လုနန္တိအရ ကုသိုလ်နာမက္ခန္ဓာ သုံးပါး, တစ်ပါး, နှစ်ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ ပြု၏။
ပြိုင်-ယထာရဟ- ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၃)။

[အဓိပ္ပာ။ ။ "ဧကော ခန္ဓော တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ, တယော ခန္ဓာ ဧကဿ ခန္ဓဿ, ဒွေ ခန္ဓာ ဒွိန္နံ ခန္ဓာနံ" ဟူသော ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်အရ ဤကဲ့သို့ နာမက္ခန္ဓာ တစ်ပါး, သုံးပါး, နှစ်ပါး ပစ္စည်း တရားသည် စသည်ဖြင့် အစဉ်ကိုဆိုသည်]။

ကိလေသပက္ခအရ လောဘ ဒေါသ စသော ကိလေသာသည် လုနန္တိ အရ မဟာကုသိုလ်အား အာရမ္မဏပြု၏။ (တစ်နည်း) ပကတူ ပြု၏။ မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်, မဂ်ကုသိုလ်တို့အား ပကတူ ပြု၏။ ပြိုင် မရှိ။
(ကုသာဝိယ အရနှင့် လုနန္တိ အရ ကုသလာ၌ ကုသအရနှင့် လာ အရ တို့ကို က္လမေလုနန္တိအကြောင်း ကောက်၍ ပြိုင်ပါ။)

http://www.dhammadownload.com

ဓမ္မာ, အကုသလာ, အဗျာကတာ ပုဒ်တို့၏အဖွင့်

(က) အတ္တနော ပန သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ။

(ခ) ဓာရိယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိ, ဓာရိယန္တိ ဝါ ယထာ သဘာဝ တောတိ ဓမ္မာ။

(ဂ) န ကုသလာ အကုသလာ။

(ဃ) မိတ္တပဋိပက္ခာ အမိတ္တာ ဝိယ, လောဘာဒိ ပဋိပက္ခာ အလောဘာဒယော ဝိယစ ကုသလ ပဋိပက္ခာတိ အတ္ထော။

(င) န ဗျာကတာတိ အဗျာကတာ။

(စ) ကုသလာ ကုသလဘာဝေန အကထိတာတိ အတ္ထော။ [ဌ-ဂ၁]

ကျမ်းဘက်
ဌာပနာဓဘာဂါဒိပဥ္စက

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါ်ချ။ ဆရာ ဆရာ သည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် ကုသလာ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ သော် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ မမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပါက်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော(ဘော) ။ဟ။ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (န္ဒ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာထက်ရာ၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ဟု ဒေါသတင်တက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုသည်း ပြဆို သောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ,အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မာ၌ ရမ္မပစ္စည်း၏ ကတ္တုသနေအနက်၌ သက်ပုံကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ (တစ်နည်း) မိမိ၏ သဘော လက္ခဏာကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မမည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏၊.... သော် ဓမ္မာ၌ ရမ္မပစ္စည်း၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော အနက်သည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (တစ်နည်း) တစ်ပါးသော ဓမ္မမည်ခြင်း၏ တစ်ကြောင်းသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က-ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် ဓမ္မာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် အကုသလာပုဒ်၏ အထသံ-ဝဏ္ဏနာ သည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် နကုသလာ အကုသလာဟူသော (ပ) ဝါကျကို ဆိုတော်မူ၏၊....သော် အကုသလာ၌ အ သဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိ, တဗ္ဘာဝ စသောအနက်တို့ကို ဟော၏ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော(စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ဃ) ဝါကျဖြင့် အကုသလာ၌ အ သဒ္ဒါ၏ ဝိရုဒ္ဓ အနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာထက်ချွင်- အတိဗျာပိတ ဒေါသတင်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ဃ) ဝါကျဖြင့် အကုသလာ၌ အ သဒ္ဒါ၏ ဝိရုဒ္ဓ အနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ဥပမာနှင့်တကွ ပြဆိုသောကြောင့် ။ ။ ဟူလို။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ-ဃ) ဝါကျဖြင့် အကုသလာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် အဗျာကတာပုဒ်၏ အတ္ထသံ-ဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ပ) ဝါကျဖြင့် အဗျာကတာပုဒ်၏ မိဿကတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရသည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော် ထိုအဗျာကတာပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယတ္ထသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါ လော၊ ဝါ အဗျာကတာပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည်မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိပနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ကုသလာသဒ္ဒါ၏ ဝစနသာရှိ၍ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပ) ။ပဲ။ ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော) စသည်။

(ခ) ဝါကျ။ ဓမ္မာ၌ ရူမ္မပစ္စည်း၏ တစ်ပါးဖြစ်သော ဖြစ်သင့်သော အနက်မရှိဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ ရမ္မပစ္စည်း၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ကမ္မသာဓနအနက်မရှိဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ အကုသလာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ အကုသလာ၌ အ-သဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိ, တဗ္ဘာဝ စသော အနက်တို့ကို ဟော၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ အဗျာကတာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ အဗျာကတာပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

ဒေါသသင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(က) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှင့် စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျကို ထောက်ဆလျှင် (က) ဝါကျ၌ ဓမ္မာပုဒ်ဝယ် ရမ္မပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ အနက်ကိုသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ် မပြည့်စုံသေးသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မာ၌ ရှမ္ဗပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓိအနက်၌ သက်သည်ကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှင့် စပ်ပြည့်စုံသွားသော ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသကို ပယ်၏။

(ဤနောက်၌ ဒေါသသင့်ပုံကို သိလောက်ပါပြီ။ ဒေါသပယ်ပုံကိုသာ ပြပါမည်။)

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။ (အကြောင်းပြ ရှင်းလင်းချက် သိလောက်ပြီ)။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် အကုသလာ၌ အ-သဒ္ဒါသည် ဝိရုဒ္ဓအနက်ကိုဟော၍ ဝုဒ္ဓိ, တဗ္ဘာဝ စသောအနက်တို့ကို မဟောဟု အလွန် မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆို သောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(စ) ဝါကျဖြင့် အဗျာကတာပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြသဖြင့် အလိုရှိအပ် သော ။ပ။ ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) အဗျာကတာ၌ အဗျာကတသဒ္ဒါသည် အာစိက္ခဏ, ဝိဿဇ္ဇန အနက်ကို မဟော၊ ကထနအနက်ကိုသာ ဟောသည်ဟု အလွန် မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

ဝါ-သဒ္ဒါများထားရပုံ

(ခ) ဝါကျ။ ။ဓမ္မာ၌ ရှမ္ဗပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်တည်း ဟူ သော အကြောင်း—၊

မိမိသဘောလက္ခဏာကို ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်တည်း ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း —၊

ဓမ္မအရ သင်္ခတ-အသင်္ခတ တရားဒြပ်ကို ကောက်ယူရသော အဘိဓေယျ အကျိုးမှတစ်ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ရုမ္မပစ္စည်း၏ ကမ္မသာခ် အနက်တည်း ဟူသော အကြောင်း, မိမိ၏ အကြောင်းတရားတို့သည် ဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သကတ် အနက်အကြောင်း —၊

သင်္ခတ တရားဒြပ်ကို ကောက်ယူရသော အဘိဓေယျ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ခာရိယန္တိ ဝါ, ပစ္စယေဟိ ဠ ဝါ, သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

(တစ်နည်း) ဝဒန္တပက္ခ၌ ဓမ္မာ၌ ရုမ္မပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာခ်အနက်, မိမိ သဘော လက္ခဏာကို ဆောင်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး ရုမ္မပစ္စည်း၏ ကမ္မသာခ်အနက်, မိမိ၏ အကြောင်း တရားတို့သည် ဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း နှင့် ဓမ္မာ၏ ကတ္တုသာခ် ကိတ်ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ကတ္တုသာခ် ကိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုး၊ ဓမ္မာအရ သင်္ခတ အသင်္ခတ တရားဒြပ် အနက်အကြောင်းတို့မှ တစ်ပါး၊ ကမ္မသာခ်ကိတ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ကမ္မသာခ် ကိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါအကျိုး၊ ဓမ္မာအရ သင်္ခတ တရားဒြပ် အနက်အကြောင်းတို့ကို လဲလို၍ ဝါသဒ္ဒါ ထား၏။

သုဏန္တပက္ခ၌ (ယခင် အကျိုးနေရာအကြောင်း၊ အကြောင်းနေရာအကျိုး ပြောင်းလွဲ၍ ဆိုရုံသာထူး၏)။

ခာရိယန္တိ ဝါ-ယထာသဘာဝတော၌ ဝါ-သဒ္ဒါထားပုံ

မိမိ မိမိ၏ အကြောင်းတရားတို့သည် ဆောင်အပ်သည်၏ အဖြစ်တည်း ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း, ဓရဓာတ်၏ ဓာရဏ အနက်တည်း ဟူသော အကြောင်း, ဓမ္မအရ သင်္ခတ တရားဒြပ်ကို ကောက်ယူရသော အဘိဓေယျ အကျိုးမှတစ်ပါး၊

မိမိ မိမိတို့၏ သဘောအားလျော်သဖြင့် မှတ်အပ်သည်၏ အဖြစ်တည်း ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း, ဓရဓာတ်၏ လက္ခဏာ အနက်တည်း ဟူသော အကြောင်း, ဓမ္မအရ သင်္ခတ, အသင်္ခတ, ပညတ် တရားဒြပ်ကို

http://www.dhammadownload.com

ကောက်ယူရှိသော အဘိဓေယျ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ဓာရိယန္တိ ဝါ-ယံထာ သဘာဝတော၌ ဝါသဒ္ဒါ ထားပါသည်။

ပနသဒ္ဒါ ထားရပုံ

ကုသလသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး, ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြလိုသောကြောင့် ဝါ-ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထပြရာ၌ ပကန္တရတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (က) ဝါကျ၌ ပနသဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ။သုခ ဒုက္ခံ အဒတိ ဘက္ခတီတိအတ္တော + (တဿ-အတ္တနော) (စားခြင်းကြိယာခွဲ)။

အတ္တီတိသန္တော။ သဝနံဘာဝေါ။ သန္တောဘာဝေါ သဘာဝေါ.... (တံသဘာဝံ)။

၂။ ထို ဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထင်ရှားရှိသော ဂုဏ်၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထို ပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထင်းရှားရှိသော သဘော တည်း ဟူသော ဂုဏ်သည်, ဝါ-သဘောတို့၏ ဘစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ပ-နိ။

(ခ) ဝါကျ။ ။ပဋိစ္စဖလံ ဝေတေတိ တေတိ ပစ္စယာ (တေဟိ)

[မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ ပစ္စယေဟိဟု ဗဟုဝစနန္တ ရှိသောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟပြု သည့်အခါ "တေဟိ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့်ပြုသည်။ ပစ္စယော, ပစ္စယံ စသည်ဖြင့် ကေဝစနန္တ ရှိရာ၌ကား ပဋိစ္စဖလံ တေသ္မာတီတိ ပစ္စယော (အဘိဓာန်ဋီကာ-၉၁) ဟု ကေဝုစ် ဝိဂ္ဂဟပြုပါ။]

၂။ ပဋိတေ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော စွဲ၍ ရောက်ခြင်းကြိယာသည် ဗျု-နိ။

၄။ ထို ပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော စွဲ၍ရောက်ခြင်း ကြိယာသည် ပ-နိ။

F44A

http://www.dhammadownload.com

ဤဝိဂ္ဂဟကား အစိတ်အပေါင်း မခွဲခြားဘဲ ပြဆိုသော ကိတန္တသမာသ် ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ (တစ်နည်း) အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား တေဟိ တေီတိ (တေီ တေဟိ ဘိ အယာ (အစိတ်)၊ ပဋိစ္စ+အယာ ပစ္စယာ (တေဟိ) (ကမ္မဓာရဲ)။

၂။ ထိုဖျူပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပဋိစ္စဘောဂုဏ်၏ ဖြစ်ရာ (ရောက်ရာ) အကြောင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး....စပ်....ဖျူ-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော စွဲ၍ဖြစ်ခြင်း (ရောက်ခြင်း) ကြိယာသည် (တစ်နည်း) အကြောင်း (တရား)တို့၏ တစ်ခုသည်....ပ....ဇာတ်သည် ပ-နိ။

[ကေဝစနန္တ ရှိရာ၌-တေသ္မာ တေီတိ (တေီ တေသ္မာတိ) အယော၊ ပဋိစ္စ+အယော ပစ္စယော-ဟုပြု၊ (မဏိမဥ္ဇူ ဒု-၃၃၂။)]

(ဃ) ဝါကျ။ မိဒန္တိ တိမိတ္တာ-မိဇ္ဇန္တိတိ မိတ္တာ (ချစ်ခင်နှစ်သက်ခြင်း ကြိယာခွဲ)။

န+မိတ္တာ အမိတ္တာ။

၂။ ထိုဖျူပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်၏ မိတ်ဆွေတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဖျူ-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရန်သူတို့၏ တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်နှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည် ပ-နိ။

(င) ဝါကျ။ ဗျာကရီယန္တိ ကထိယန္တီတိ ဗျာကထာ (ဟောကြားခြင်း ကြိယာခွဲ)။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ အတ္တနော ပုလ္လိင်-ရာဇာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ်, ကိတ-နာမပဒ။

ခာရေန္တိ အလိင်, စုရာဒိဂိုဏ်း (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာ-ရန္တ, အာချာတပဒ္ဒ (ဓရဓာတ်+ဏေပစ္စည်း အန္တိဝိဘတ်)

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ဓာရိယန္တိ-အလိုင်, စုရာဒိဂိုဏ်း,(တစ်နည်း)စုရာဒိ ဝိကရဏ ပစ္စည်း မသက်သောကြောင့် နေဝိကရဏဂိုဏ်း,အကာရန္တ, အာချာတပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဝိယ-အလိုင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ,နိပါတပဒ။ လော-ဘာဒိ ပဋိပက္ခာ ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ,သမာသနာမပဒ။

ထိုတွင် လောဘာဒိကား ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသ-နာမပဒ။

အလောဘာဒယော ပုလ္လိင်,ရတ္တာဒိဂိုဏ်း,ဣကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

စာမေးပွဲများ၌ "သမာသပုဒ စသည်ခွဲပြပါ"ဟု မေးလျှင် အဖြေကား-

(င) ဝါကျ။ န-နိပါတပုဒ။ဗျာကတာ-ကိတနာမပဒ၊ ဣတိနိပါတပဒ။ အဗျာကတာ-သမာသပဒ။ (ဝါ) သမာသနာမပဒ။

အာဘော်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ပနဖြင့် ပက္ခန္တရတ္ထဇောတကအဖြစ်ဟုသိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)၊ အတ္တနော သဘာဝံဖြင့် ဓာရေန္တိ၌ ဆောင်ခြင်းဟူသည် မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(တစ်နည်း) သဘာဝံဖြင့် ဓာရေန္တိ၌ ဓရဓာတ်၏ အံ့အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

အတ္တနောဖြင့် သဘာဝံပုဒ်၏ သမ္ဗန္ဓအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ဓာရေန္တိဖြင့် ဓမ္မာ၌ ဓု ဓာတ်စသည် မဟုတ်၊ (ဗျ) ဓရဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (နွ) (ဒု-ဓာတုပဒ) ရမ္မပစ္စည်းသည် ကမ္မသာဓန စသော အနက်ကို မဟော၊ (ဗျ) ကတ္တုသာဓန အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (နွ) (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။ (အဘိဓာနတ္ထကိုလည်း ဖော်ပြပါ။)

http://www.dhammadownload.com

ဣတိဖြင့် ဟေတွတ္ထ ဇောတကအဖြစ်, နာမလာဘ ဟိတ်အဖြစ်ကိုသိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ဝါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကိုသိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

ခါရိယန္တိဖြင့် ခမ္မာဒ္ဓ ခရခါတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ခါတုပဒ) ရမ္မပစ္စည်း၏ ကမ္မသာခ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။ (အဘိဓာနတ္ထကိုလည်း ဖော်ပြပါ။)

ပစ္စယေဟိဖြင့် ခါရိယန္တိ၌ ဆောင်ခြင်းဟူသည် သတ္တဇီဝ စသည်တို့၏ ဆောင်ခြင်းမဟုတ်၊ အကြောင်းတရားတို့၏ ဆောင်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(တစ်နည်း) ခါရိယန္တိ၏ အဝုတ္တကတ္တားအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။ (ဝါနှင့် ခါရိယန္တိကို ယခင် အထက်ပါအတိုင်း ဖော်ပါ)။

ယထာသဘာဝတောဖြင့် ခါရိယန္တိ၌ မှတ်ခြင်းဟူသည် မိမိ မိမိတို့၏ သဘောအား မလျော်သဖြင့် မှတ်ခြင်းမဟုတ်၊ (ဗျ) မိမိ မိမိ၏ သဘော အားလျော်သဖြင့် မှတ်ခြင်းပင်တည်း။ (န္ဓ) ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။

(ဣတိကို ယခင် အထက်ပါအတိုင်းဖော်။)

(ဂ) ဝါကျ။ နကုသလာဖြင့် အကုသလာ၌ အ-သဒ္ဒါ၏ နနိပါတ်ပုဒ်၏ ကာရိယ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (နိပါတလိင်ပဒ)၊နတ္ထိ ကုသလာ ဧတေ-သန္တိ အကုသလာဟု ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝိဂ္ဂဟ စသည်မပြုရ (ဗျ) နကုသလာ အကုသလာဟု မိဿကတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (န္ဓ) (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ။ မိတ္တာပဋိပက္ခာ ။ပ။ ဝိယ၀ဖြင့် ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် တရား၏ အကုသိုလ်မည်ရာ၌ လောကူပမာ သာသနူပမာအားဖြင့် အဓိပ္ပာယ် ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ကုသလ ပဋိပက္ခာဖြင့် အကုသလာ၌ အ-သဒ္ဒါသည် အညစသော အနက်ကို မဟော၊ ဝိရုဒ္ဓအနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏။ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

ဣတိ အတ္ထောဖြင့် ဤအနက်ကို မှတ်ပါလေ ဟု နိဂုံးကို သိစေ၏ (ဝါ) အ သဒ္ဒါ၏အနက်ကို မှတ်အပ်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ နဗျာကတာဖြင့် အဗျာကတာ၌ အ-သဒ္ဒါ၏ န နိပါတ်ပုဒ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (နိပါတလိင်ပဒ)၊ န ဗျာကတာ အဗျာကတာဟု မိဿကတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(စ) ဝါကျ။ ကုသလာ ကုသလဘာဝေနဖြင့် မဟောကြားခြင်းဟူသည် ကုသိုလ်အဖြစ်, အကုသိုလ်အဖြစ်အားဖြင့် မဟောကြားခြင်း ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

အကထိတာဖြင့် ဗျာကတာ အဗျာကတာ၌ ဗျာကတသဒ္ဒါသည် အာစိက္ခဏ, ဝိဿဇ္ဇန စသော အနက်တို့ကိုမဟော၊ ကထိတအနက် ဟော၏။ (ဝါ) ဝိ-အာ ပုဗ္ဗကရဓာတ်သည် ဝိကိရဏ စသော အနက်ကို မဟော, ကထနအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ၊ နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ ဒု-ဓာတွတ္ထ၊) ဝိသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထ ဗာဓကအဖြစ်, အာသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

ဣတိအတ္ထောဖြင့် ဤအနက်ကို မှတ်ပါလေဟု နိဂုံးကို သိစေ၏၊ (ဝါ) အဗျာကတာသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို မှတ်အပ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ပနသဒ္ဒါ-ပက္ခန္တရတ္ထဇောတက။

(ခ) ဝါကျ။ ဝါသဒ္ဒါ-ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရ ဇောတက။
ပစ္စယေဟိ၌ ပတိသဒ္ဒါ-ပဋိစ္စ အနက်ကို ဟော၏။
ယထာသဒ္ဒါ အနုရူပတ္ထ-ယောဂ္ဂတတ္ထ-ဝိစ္ဆတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ။ နသဒ္ဒါဝိရုဒ္ဓတ္ထ, ပဋိသေဓတ္ထ၊ အသဒ္ဒါဝိရုဒ္ဓတ္ထ၊ ကုသလာ၌ ကုသဒ္ဒါ ကုစ္ဆိတတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ ပဋိပက္ခာ သုံးပုဒ်တို့၌ ပဋိသဒ္ဒါ ဝိရုဒ္ဓတ္ထ။
အမိတ္တာ အလောဘာဒယောတို့၌ အသဒ္ဒါ ဝိရုဒ္ဓတ္ထ။
ဝိယနှစ်ပုဒ် ပဋိဘာဂတ္ထ၊ ဥပမာ နတ္ထ (ဥပမတ္ထ)။
စသဒ္ဒါ-သမုစ္စယတ္ထ-သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။ ဣတိသဒ္ဒါနိဒဿနတ္ထက္ကဒမတ္ထ။

(င) ဝါကျ။ နသဒ္ဒါအညတ္ထ-ပဋိသေဓတ္ထ-အသဒ္ဒါအညတ္ထ။ဗျာကတာ တို့၌ ဝိသဒ္ဒါခါတွတ္ထဗာဓကေ၊ အာသဒ္ဒါခါတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ခါရိယန္တို၌ အန္တတ္ထဖြစ်သော ခရံခါတ်အရ—

၁။ မဂ်၏သမုစ္ဆေဒ ပဟာနသတ္တိ, နိဗ္ဗာန်၏ နိဿရဏ ပဟာနသတ္တိ သည် ဒ။
၂။ ပရိယတ္တိ၏ သဒင် ပဟာနသတ္တိသည် ဒီ။
၃။ ဖိုလ်၏ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ပဟာနသတ္တိသည် ပ။
၄။ ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဘောဂသမ္ပတ္တိ, ဘဝသမ္ပတ္တိမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင် အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

(ခ) ဝါကျ။ ပစ္စယေဟို၌ ပစ္စယအရ ကံကိုယူ၍ထုတ်သော်—

၁။ ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံ သင်္ခါရသည် ဒ။
၂။ အဝိဇ္ဇာသည် ဒီ။
၃။ ဝိညာဉ်သည် ပ။
၄။ အာသဝတရားတို့သည် ဝိ။
၅။ နာမ်-ရုပ် သဠာယတန စသည်တို့သည် အနု။

(ဂ) ဝါကျ။ ဗျာကတာ, အဗျာကတာတို့၌ အန္တတ္ထ ကရခါတ် အရ—

၁။ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒ။
၂။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တို့သည် ဒီ။
၃။ ကုသလာ အကုသလာဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် ပ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် တို့သည် ဝိ။

၅။ ဓမ္မသဘာဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက ဘောဂသမ္ပတ္တိ ဘဝသမ္ပတ္တိမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

ထို ဗျာကတ အဗျာကတတို့၌ ဗာဟျတ္ထ ဘာပစ္စည်းအရ-

၁။ ကုသလာ အကုသလာဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ။
၂။ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒီ။
၃။ ဓမ္မသဘာဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ။
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက ။ပ။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

နံပါတ် (၉) အတွက် အဓိပ္ပာယ်
ဓမ္မာပုဒ်များအရ

ဓေတ္တ စ ပဌမော အတ္ထော သင်္ခတာသင်္ခတဓမ္မဝသေန ဝုတ္တော၊ ဒုတိယော သင်္ခတဝသေန၊ တတိယော သင်္ခတာ သင်္ခတ ပညတ္တိ ဓမ္မဝသေနာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ (အနုဋီ-၂၈)။

ဤဋီကာပါဌ်ကို ထောက်၍ ဓမ္မသဒ္ဒါ သုံးဝိကပ်တို့တွင် ပဌမဝိကပ် အလို ဓမ္မအရ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ဟူသော သင်္ခတဓမ္မ၊ နိဗ္ဗာန် ဟူသော အသင်္ခတ ဓမ္မရ၏။

ဒုတိယ ဝိကပ်အလို စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ဟူသော သင်္ခတဓမ္မရ၏။

တတိယ ဝိကပ်အလို သင်္ခတဓမ္မ, အသင်္ခတဓမ္မ, ပညတ္တိဓမ္မများ ရပါသည်။

အနဝဇ္ဇသုခ ဝိပါကလက္ခဏာ ကုသလာ (ဋ္ဌ-၈၂)။

ဤ၌ အနဝဇ္ဇသဒ္ဒါဖြင့် ကုသိုလ်လက္ခဏာကို ပြပြီးလျှက် သုခဝိပါက သဒ္ဒါကို ဆိုရခြင်း အကျိုးအကြောင်း။

http://www.dhammadownload.com

ကုသိုလ်မှ တစ်ပါးကုန်သော အဖြစ်ကင်းကုန်သော အဗျာကတ တရားတို့လည်း ရှိသောကြောင့် အနုဝဇ္ဇသဒ္ဒါမျှဖြင့် ထိုအဗျာကတ တရားတို့၏လည်း ကုသိုလ်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ရာသော အပြစ်မြင်၍ ထိုအပြစ်ကို ပယ်ခြင်း အကျိုးငှာ ဝါ - ပယ်လိုသောကြောင့် သုခဝိပါက သဒ္ဒါကို ဆိုရပါသည်။ (ဋီ-၃၁)။

ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ယေသဘာဝါ ဟူသော ပါဠိသေသ ကတ္တားအရ ဝေဒနာ ပစ္စည်းတရားသည် ဓာရေန္တိ ဟူသော ကြိယာပုဒ်အရ ကြွင်းသော နာမ်ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟာပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဝိပါ၊ ဣ၊ ဈာ၊ သံ၊ ဝိ၊ အဝိ (၉)။
(သညာ, သင်္ခါရ, ဝိညာဉ်တို့ ပစ္စည်းထား၍လည်း ပြိုင်ပါ)။

(တစ်နည်း) ယေသဘာဝါအရ နာမက္ခန္ဓာ တစ်ပါး, သုံးပါး, နှစ်ပါးသည် ဓာရေန္တိအရ နာမက္ခန္ဓာ သုံးပါး, တစ်ပါး, နှစ်ပါးနှင့်, စိတ္တဇရုပ်, ပဋိသန္ဓေကမ္မဇ ရုပ်တို့အား သဟ....ပြု၏။ ပြိုင်-ယထာရဟ သဟ၊ နိ၊ ဝိ၊ အဝိ ဟူသော သဟကြီး ၄။ ည၊ ဝိပါ၊ သံ၊ ဝိပ္ပ ဟူသော သဟ လတ်-၄။ ဟေ၊ ဓိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ ဟူသော သဟငယ်-၇။ စုစုပေါင်း (၁၅)။

(ခ) ဝါကျ။ ၁။ ပစ္စယေဟိအရ ကံ, စိတ် ဥတု အာဟာရ အကြောင်း ပစ္စည်း တရားတို့သည်၊ ဓာရိယန္တိ အရ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား မကတူ ပြု၏။

၂။ ပစ္စယေဟိအရ အတိတ်ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကံ စေတနာသည် ဓာရိယန္တိ အရ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ ကဋတ္တာရုပ်အား နာနာက္ခဏိက-ကမ္မ ပြု၏။

ပြိုင်-နာနာက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပနိဿယ (၂)။

၃။ ပစ္စယေဟိအရ စိတ်, ဝိညာဏက္ခန္ဓာသည် ဓာရိယန္တိ အရ ကျန် နာမ်ခန္ဓာ သုံးပါး စိတ္တဇရုပ် ပဋိသန္ဓေ ကမ္မဇရုပ်တို့အား သဟ ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်-ယထာရဟ ဓိ၊ သဟ၊ ညှ၊ နိ၊ ဝိပါ၊ ဟာ၊ က္က၊ သံ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၁)။

၄။ ပစ္စယေဟိ အရ သိဟဉတု, ဥဏှဉတု ဟု ဆိုအပ်သော တေဇောဓာတ်သည် ဓာရိယန္တိ အရ စိတ်, စေတသိက်, ရုပ်, တရားတို့အား ပကတူ ပြု၏။ (သုတ္တန်နည်း)။

(တစ်နည်း) ဥတုဇ ဥပါဒါရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-သဟ၊ နိ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄) (အဘိဓမ္မာနည်း)။

၅။ ပစ္စယေဟိ အရ ကဗဠီကာရ အာဟာရဟူ ဆိုအပ်သော ခဲဖွယ် ဘောဇဉ် အစရှိသည်၌ တည်သော ဗဟိဒ္ဓဩဇာ သည် ဓာရိယန္တိအရ အာဟာရ သမုဋ္ဌာနိက ရုပ်အား ရုပ်အာဟာရ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်-အာဟာရ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (၃)

(င) ဝါကျ။ ဘဂဝတာ ဟူသော ပါဠိသေသကတ္တားအရ ဉာဏ်သည် ဗျာကတာ၌ ဝိ, အာ, ပုဗ္ဗ, ကရဓာတ်အရ မဟာ ကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ညှ၊ နိ၊ က္က၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၀)

F45A

http://www.dhammadownload.com

ကိံပနေတာနိ, ကိစ္စေတ္တ အဖွင့်

(က) ကိံပနေတာနိ "ကုသလာတိ၀ါ ဓမ္မာတိ၀ါ"တိ အာဒီနိ ကေတ္တာနိ ဥဒါဟု နာနတ္တာနိ, တိ?

(ခ) ကိစ္စေတ္တ

(ဂ) ယဒိ တာ၀ ကေတ္တာနိ၊ "ကုသလာ ဓမ္မာတိ"ဣဒံ "ကုသလာ ဏကုသလာ" တံ ၀ုတ္တာသဒိသံ ဟောတိ။

(ဃ) အထ နာနတ္တာနိ၊ တိကဒုကာနံ ဆက္ကစတုက္ကဘာဝ၀ေါ အပဇ္ဇတိ၊

(င) ပဒါနုဋ္ဌ အသမ္ဗန္ဓော၊

(စ) ယထာ ဟိ "ကုသလာ ရူပံ စက္ခုမာ"တိ ၀ုတ္တေ အတ္ထ၀သေန အညမည့် အနောလောကေန္တာနံ ပဒါနံ ကောစိ သမ္ဗန္ဓော၊ ၀ေမိဓောပိ ဗဒါနံ အသမ္ဗန္ဓော အာပဇ္ဇတိ။ ။

ကျမ်းတက် (ဌာပနာဘော၀ါဒိပဋ္ဌက) ပုစ္ဆာတက်

(က) ၀ါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေးစကားရပ်တို့ဖြင့် ကုသလာ သဒ္ဒါ, ဓမ္မသဒ္ဒါ စသည်တို့၏ ၀စနတ္ထနှင့် ကုသိုလ်, အကုသိုလ် အဗျာကတတို့၏ လက္ခဏာတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ကုသလာ ဓမ္မာ စသော သဒ္ဒါတို့နှင့် စပ်၍ ဖြစ်သင့်သော စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ ပုစ္ဆာ စောဒနာ စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်။)

အဓိပ္ပါယ်ကား (က) ၀ါကျဖြင့် ကုသလာဓမ္မာ စသော သဒ္ဒါတို့နှင့် စပ်၍ ဖြစ်သင့်သော စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အမေးပုစ္ဆာ စောဒနာကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာတက်လျှင်-ကုသလာဓမ္မာ စသော ပုဒ်တို့နှင့်စပ်၍ ဖြစ်သင့်သော စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အမေးပုစ္ဆာ စောဒနာကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာ့အား အဗျာပို့တဒေါသ သင့်ရောက်၏ဟူ ဒေါသတင်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ကုသလာ, ဓမ္မာ, စသော ပုဒ်တို့နှင့် စပ်၍ ဖြစ်သင့်သော စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အမေးပုစ္ဆာ စောဒနာကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် ။ပ။ ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ-ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အမေးပုစ္ဆာ စောဒနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော်....စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်၏ ထိုပုစ္ဆာ စော်ဒနာ မပြည့်စုံပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆွဲပေးသော စကားရပ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(စောဒနာတက်ချင်-အဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (င) အမှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် ရှေးပုဒ်, နောက်ပုဒ်တို့၏ မစပ်ခြင်းသည်လည်း ဖြစ်ရာ၏ဟု အပါကဋ္ဌအားဖြင့် ဆိုတော်မူ၏။ သော်....ထိုစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ဥပမာ ဥဒါဟရဏ်နှင့်ကင်း၍ မပေါ်လွင် မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော.... (စသည်)။

(စောဒနာတက်ချင် - အဗျာပိတဒေါသ, တစ်နည်း၊ ဝိရောဓိဒေါသ တင်တက်)။

ပါဝနာဒီကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ကုသလာ, ဓမ္မာ စသော ပုဒ်တို့နှင့်စပ်၍ စော်ဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အမေးပုစ္ဆာ, စောဒနာမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အမေးပုစ္ဆာ စောဒနာသည် ပြည့်စုံနေပြီဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နူ-ပါ) ။ပ။ အမေးပုစ္ဆာ စောဒနာ မပြည့်စုံပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နူ-ရော) (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ထိုစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ဥပမာ ဥဒါဟရဏ်နှင့်ကင်းလျက်ဖြစ်၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(က) ဝါကျဖြင့် ကုသလာ, ဓမ္မာ, စသော ပုဒ်တို့ဖြင့်စပ်၍ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ် အလိုအားဖြင့် ဖြစ်သင့်သောပုစ္ဆာ, စောဒနာကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာ-ပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ ပုစ္ဆာ, စောဒနာ မပြည့်စုံပုံကို ပြသဖြင့် အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိ-ပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအားဖြင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကိုပြ၏။ (ဃ) ဝါကျဖြင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအားဖြင့် ဆက္က-စတုက္ကာပတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကို ပြ၏။ (င) ဝါကျဖြင့် စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်အလိုအားဖြင့် အသမ္ဗန္ဓာပတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကို ပြ၏။ (စ) ဝါကျဖြင့် စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုအားဖြင့် အသမ္ဗန္ဓာပတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကိုပင် ထင်ရှားစွာ ထပ်မံပြ၏။

> ယဒေတမေတ္တ ကေတ္ထ နာနတ္ထတံ ဝိကပ္ပေတွာ ဒေါသာရောပန ကာရဏံဝုတ္တံ။ (ဋ္ဌ-၈၃)။

ဤဝါကျ၌ ဒေါသာရောပနဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဒေါသ အပြားသရုပ် ကား—

၁။ ပုနရုတ္တိဒေါသ၊	၂။ ဆက္ကစတုက္ကာပတ္တိဒေါသ၊
၃။ အသမ္ဗန္ဓာပတ္တိဒေါသ၊	၄။ ဝိရောဓာပတ္တိဒေါသ၊
၅။ အဘာဝါပတ္တိဒေါသ	ပေါင်း ၅ မျိုး။

[ဆောင်] ပုနရုတ္တံ၊ ဆက်-စတုက္ကတည်း၊ အသမ္ဗန္ဓ၊ ဝိရောဓနှင့်၊ အဘာဝ-ဟု ဤငါးခု၊ မှတ်ရှုဒေါသတည်း။

ဒေါသ ပယ်ပုံ

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကိုပြသဖြင့် အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကိုပယ်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကြွင်းသော (ဃ-င) ဝါကျတို့ဖြင့်လည်း အဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံကို ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းမှီ၍ သိပါ။

(စ) ဝါကျဖြင့် အာဃာတဝတ္ထု-တပ္ပါကဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

ကိစ္စေတ္တ ထားပုံ

ဤနေရာ၌ (က) ဝါကျဟူသော ရှေ့မူလဝါကျ၌ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်၏ အာဘော်မပါဘဲ မေးမြန်းချက် သက်သက်ကို အာဘော်ထည့်ကာ စကား တုံ့ပြန်မေး၍ အဖြေပေးလိုသောကြောင့် (ခ) အမှတ်ပြ 'ကိစ္စေတ္တ' ကို ထားပါသည်။

[ဆောင်] မူလဝါကျ၊ ထိုဌာန၌၊ စောဒကခေါ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မော်တို့၊ အာဘော်မဖက်၊ မေးမြန်းချက်ကို၊ အာဘော်ထည့်ရေး၊ တုံ့ပြန်မေး၍၊ ပေးလိုအဖြေ၊ ထိုဌာနေ၊ ထုတ်လေကိစ္စေတ္တ။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ဧတိ ပဝတ္တတီတိ ဧကော၊ အရီယတိ ဉာယတီတိ အတ္ထော။ ဧကော အတ္ထော ယေသန္တိ ဧကတ္ထာနိ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော တူသောအနက်၏ တူသော အနက်ရှိသော ပုဒ်တို့၏ အကျိုးအကြောင်းစပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော တူသော အနက်ရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ။
(နာနာကား နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုရပါ)။
[အတ္ထာကို ယခင်အတိုင်းပြု] နာနာ အတ္ထာ ယေသန္တိ နာနတ္ထာနိ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အထူးထူးသော အနက်၏ အထူးထူးသော အနက်ရှိသော ပုဒ်တို့နှင့် အကျိုး အကြောင်း စပ် ဗျု-နိ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အထူးထူးသော အနက်ရှိခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ။

(၁) ဝါကျ။ ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္တော ဧတေတိ ပဒါနိ။ (တေသံ-ပဒါနံ)၊ (သိခြင်းကြိယာ၌)၊ သမ္ဗန္ဓနံ သမ္ဗန္ဓော၊ (တစ်နည်း) သမ္ဗန္ဓိယတေ သမ္ဗန္ဓော၊။

၁။ သမ် ဗန်-ဓော ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမ်တ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျု။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သံပုဗ္ဗ+ဗန္ဓဓာတ်-ဏ ပစ္စည်း (အပစ္စည်း) စပ်ခြင်းကြိယာသည် ဗျု-နိ။

၃။ သမ္ဗန္ဓော ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော စပ်ခြင်း ကြိယာသည် ပ-နိ။ (အဘိဓာန် ဋီကာနည်း)။
န သမ္ဗန္ဓော အသမ္ဗန္ဓော။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပဋိသေဓ ဘောဂုဏ်၏ စပ်ခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အသမ္ဗန္ဓ ဘောဂုဏ်သည် ပ-နိ။

(စ) ဝါကျ။ စက္ခတီတိ စက္ခု၊ စက္ခုအသာ အတ္ထီတိ စက္ခုမာ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော မျက်စိ၏ မျက်စိရှိသူနှင့် ဝါ-စက္ခု၏ စက္ခုရှိသူနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော, ဌာနီ+ဌာန စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော မျက်စိရှိခြင်း၊ (ဝါ) စက္ခုရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ကိံ အား အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ, နိပါတပဒ။ (တစ်နည်း) သာမညအားဖြင့် တိလိင်, ဤနေရာ၌ နပုလ္လိင်သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) နိဂ္ဂဟိတန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ကူတိ အာဒိနိ ပုဒ်လုံးကား နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ကကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။ ထိုတွင် ကူတိကို, အလိုင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

ဥဒါဟု-အလိုင်, ဂဏဝိမုတ်, ဥကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(ခ) ဝါကျ။ ကိစ္စေတ္တ၌ ကိစ္စိကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ကကာရန္တ, နိပါတပဒ။ တွေ-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(ဂ) ဝါကျ။ ယဒိနှင့် တ၁ဝကို အလိုင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

(ဃ) ဝါကျ။ အာပဇ္ဇတိ-အလိင်, ဒိဝါဒိဂိုဏ်း (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ (အာပုဗ္ဗ+ပဒဓာတ်+ယ ပစ္စည်း+တိဝိဘတ်။)

တစ်နည်း အတိအကျခွဲသော်

အာပဇ္ဇတိ၌ အာကား အလိုင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, ဥဒသဂ္ဂပဒ။ ပဇ္ဇတိကား အလိင်, ဒိဝါဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, အာချာတပဒ (ပဒဓာတ်+ယပစ္စည်း+တိဝိဘတ်)။

မှတ်ချက်။ ။ဝ်တိဥပသဂ္ဂပဒံ၊ ဟာရတီတိ အာချာတပဒံဟု ဝိဟာရတိ ဟူသော ပုဒ်ကို ပဒိဝိဘာဂပြုသော သံယုတ် ဌ-ပ- (နှာ-၃)၌ ဆိုသည်ကို မှီ၍ ခွဲသည်။

(င) ဝါကျ။ (ဒါနဥ္စ ပဒါနံ+စ ဟု ပုဒ်ဖြတ်) ပဒါနံ-နပုလ္လိင်, မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း၊ တစ်နည်း စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(စ) ဝါကျ။ စက္ခုမာ-ပုလ္လိင်, ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း (ရှေ့၌ အကာရန္တ ဆိုသောကြောင့်) အကာရန္တ တစ်နည်း-ဥကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

ထိုတွင် စက္ခု-နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အနောလောကေန္တာနံ နပုလ္လိင်, ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ သမာသပဒ။

ကောစိဒ္ဓ, ကောကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) နိဂ္ဂဟိတန္တ သဗ္ဗနာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

စ အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, နိပါတပဒ။
ဝေမိစာပိကို ဝေ+ဣစ+အပိ ပုဒ်ဖြတ်၍ သုံးပုဒ်လုံး အလိင်,နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

အာဓောဝ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ပနဖြင့် ပဒါလင်္ကာရ ဇောတက, တစ်နည်း-ပက္ခန္တရ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။
ကြွင်းသော (က)ဝါကျဖြင့် ကုသလာ ဓမ္မာ စသော ဤနှစ်ပုဒ်တို့သည် တူသောအနက် ရှိကုန်သလော,သို့မဟုတ်,ထူးသောအနက် ရှိကုန်သလော ဟူသော ပုစ္ဆာစောဒနာကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ (ခ) ဝါကျဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ဆိုအပ်သော စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပုစ္ဆာ စောဒနာသည်မပြည့်စုံသေး၍ ကြွင်းသောပုစ္ဆာ စောဒနာကို ဆိုပါဦးလော ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။
(ကြွင်းသော ဝါကျတို့၌လည်း အနက်ပေးကိုရှု၍ ဘာဝတ္ထဖော်ပါ)။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ကိံသည် ပုစ္ဆာဇောတက၊ ပနသည် ပဒါလင်္ကာရ ဇောတက၊ (တစ်နည်း) ကိံသည် ပုစ္ဆာဝါစက၊ ပနသည် ပက္ခန္တရ ဇောတက၊ ကုသလာတို့၌ ဣတိနိပါတ် အာကာရတ္ထ, နိဒဿနတ္ထ၊ ဝါ- နိပါတ် သမုစ္စယတ္ထဇောတက ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက၊ (ဓမ္မာတိဝါ၌ ဣတိသဒ္ဒါ, ဝါသဒ္ဒါများနည်းတူ)။

ဣတိ အာဒိနိုင်၌ ဣတိသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ, ဣဒမတ္ထ၊ ဥဒါဟူနိပါတ် ဝိကပ္ပနတ္ထ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရတ္ထ။
နာနာနိပါတ် ဝိသေသတ္ထ, အနေကတ္ထ, ပကာရတ္ထ။
ဣတိနိပါတ် ဣဒမတ္ထ၊ နိဒဿနတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ကိဉ္စေတ္ထ၌ ကိဉ္စိနိပါတ် အပ္ပတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ။ ယဒိသဒ္ဒါ သင်္ဘာဝနတ္ထ, ပရိကပ္ပတ္ထ။ တာဝသဒ္ဒါ ပဌမတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ အထနိပါတ် ဝိကပ္ပနတ္ထ, သက်ာဝဋ္ဌာနတ္ထ။ အာ-ပဋ္ဌတိဥ္စ အာသဒ္ဒါ ပတ္တိအနက်ကို ဟော၏။

(င) ဝါကျ။ စ-နိပါတ်(ရှေ့၌ဆိုအပ်ပြီးသော ဆက္ကစတုက္ကဘာဝကို ရှုငဲ့သော်) အပေက္ခာအနက်ရ၏။ (ယောဇနာ)။

(တစ်နည်း) ဆက္ကစတုက္ကာပတ္တိ ဒေါသအဖြစ်ကို ဆည်းသော, ပေါင်းသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ရှိ၏။ (နိဿယ)။

(တစ်နည်း) နိယမတ္ထ ဇောတက၊ (ဋီကာ)။

အသမ္ဘန္ဓောဥ္စ အသဒ္ဒါ, ပဋိသေဓတ္ထ၊ သံသဒ္ဒါ, ခါဗ္ဗတ္ထာနုဝတ္တက။

(စ) ဝါကျ။ ယထာ သဒ္ဒါ ပဋိဘာဂတ္ထ၊ ဝါ-ဥပမာနတ္ထ။ ဟိ, သဒ္ဒါ တပ္ပါကဋီကရဏတ္ထ (နိဿယ) ဒဠှီကရဏတ္ထ (ယောဇနာ)။
ကောစိဥ္စ စိနိပါတ် အသာကလျတ္ထ။

ဝေမိဓာပိဥ္စ ဝံသဒ္ဒါ ပဋိဘာဂတ္ထ၊ ဝါ-ဥပမေယျတ္ထ၊ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါ အပေက္ခတ္ထ, သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။

သမ္ဗန္ဓာမ်ပုဒ်တို့၏ ခွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယ နာမည်

(က) ဝါကျ။ တောနိဥ္စ တော၏ စွဲရာအနက်ကား ကုသလာဓမ္မာ စသော ပုဒ်များဖြစ်ပါသည်။ ပုဒ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(တစ်နည်း) ကုသလာဓမ္မာ စသော တိုက်ရိုက်ရှိသော ပုဒ် တို့ကို စွဲသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ခ) ဝါကျ။ (ဝိသယ နာမည်ကိုသာ ရေးရပါမည်)။
တွေဥ္စ တေသည် ကေနာနတ္ထတာ ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တ-ဝိသယ။

(စ) ဝါကျ။ ဝေမိဓာပိဥ္စ ဣဓဝယ် ဣမသည် ကုသလာဓမ္မာ စသော ပုဒ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

F46A

http://www.dhammadownload.com

ကြိယ္ဘာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(စ) ဝါကျ။ ဝုတ္တေဝ္ဒ ဝစဓာတ်အရ—

၁။ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊
၂။ ယောနိသော မနသိကာရစသည်သည် ဒီ၊
၃။ ကုသလာ ရူပံ စက္ခုမာစသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပ၊
၄၊ သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်သည် ဝိ၊
၅။ သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကုသလာ ရူပံ စက္ခုမာစသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒကို ကြားနာရခြင်း, ကြားနာရသည့် အတိုင်း အနက် အဓိပ္ပာယ် မှတ်သားရခြင်း, သူတစ်ပါးတို့အား တစ်ဆင့် ပြောပြခြင်းစသည်တို့သည် အနု။

ထိုဝုတ္တေဝ္ဒ မာဟျတ္ထ တ ပစ္စည်းအရ

၁။ ကုသလာ ရူပံ စက္ခုမာစသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ၊
၂။ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ၊
၃။ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကုသလာ ရူပံ စက္ခုမာစသော ဝစီဘေဒ သဒ္ဒကို ကြားရခြင်းသည် ပ၊
၄။ ယောနိသော မနသိကာရ, သဒ္ဓမ္မဿဝနစသည်တို့သည် ဝိ၊
၅။ ထို ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို ကြားနာရသည့် အတိုင်း အနက်အဓိပ္ပာယ် မှတ်သားရခြင်း, သူတစ်ပါးတို့အား တစ်ဆင့် ပြောပြခြင်း စသည်တို့သည် အနု။

မှတ်ချက်။ ။ ဤ (စ) ဝါကျရှိ ဝုတ္တေ၏ ကတ္တားကို အာစရိယေန ဟု လည်းကောင်း၊ ကံပုဒ်ကို ရှိရင်းစွဲ ကုသလာရူပံ စက္ခုမာတိ ကို ကုသလာရူပံ စက္ခုမာတိ ဝစနေ ဟု ယောဇနာ၌ ဆိုသည်။

ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(စ) ဝါကျ။ ၁။ ကုသလာ ရူပံ စက္ခုမာတိ ဟူသော အာကာရ ပုဒ်အရ ကုသလာ ရူပံ စက္ခုမာ ဟူသော နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် ဝုတ္တေ၌

http://www.dhammadownload.com

ဝစေခါတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြုရ၏။

၂။ ဝုတ္တေဥ္စ ဝစေခါတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ကုသလာရှုပ် စက္ခုမာတိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ကုသလာရှုပ် စက္ခုမာဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒသဒ္ဒါအား သဟာပြုရ၏။

ပြိုင်- ယထာရုပ်ဟ ဟော၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္တိ၊ ဘဝိ (၁၂)။

http://www.dhammadownload.com

ပုဗ္ဗာပရ သဗ္ဗန္တရ ဟိတာနိ စသောပုဒ်တို့၏အဖွင့်

(က) ပုဗ္ဗာပရ သမ္ဗန္ဓရ ဟိတာနိစ ပဒါနိ နိပ္ပယောဇနာနိ နာမ ဟောန္တိ။

(ခ) ယာပိ စေသာ ပရတော "ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ" တိ ပုစ္ဆာ၊ တာယပိသဒ္ဓိံ ဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ။

(ဂ) နေဝဟိဓမ္မာ ကုသလာ။

(ဃ) အထစ ပနိဒံ ဝုစ္စတိ "ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ"တိ။

(င) အပရော နယော၊ (ဠ-ဂ၂)။

ဆရာနည်းစုံ အနက်အမျိုးမျိုး

(က) ဝါကျ။ စ ဆက်၍ဆိုဦးအံ့၊ (အကြွင်းလွယ်ပြီ)။

(ခ) ဝါကျ။ စ ထိုမှတစ်ပါး၊ ဝါ-သည့်သာမကသေး။ ပရတော၊ နောက်၌ (ဝါ) နောက်ဖြစ်သော ပဒဘာဇနီ၌။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ၊ ဟူသော။ ယာပိသောပုစ္ဆာ၊ အကြင်ပုစ္ဆာကို (ဝိပဒါ လက်ာရ)။ (တစ်နည်း) ယာပိသောပုစ္ဆာ၊ အကြင်ပုစ္ဆာကိုလည်း။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တာ၊ ၏။

(တစ်နည်း) ယာပိသောပုစ္ဆာ၊ အကြင်ပုစ္ဆာသည်။ ဝါ-အကြင်ပုစ္ဆာသည်လည်း။ အတ္ထိ၊ ရှိ၏။ တာယပုစ္ဆာယပိ၊ ထိုပုစ္ဆာနှင့်လည်း။ သဒ္ဓိံ၊ အတူတကွ။ ဝိရောဓော၊ ဆန့်ကျင်ခြင်းသည်။ အာပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ရာ၏။ ကသ္မာ၊ တာယပိပုစ္ဆာယ သဒ္ဓိံ ဝိရောဓော၊ အပဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ရာသနည်း။

(ဂ) ဟိယသ္မာ၊ အကြင့်ကြောင့်။ နာနတ္တတံ၊ ထူးသောအနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို။ ဝဒန္တဿ၊ ဆိုသော။ တဝ၊ သင်၏။ ဝါဒေ၊ အယူ၌။ ဓမ္မာ၊ ဓမ္မတို့သည်။ ကုသလာ၊ ကုသိုလ်မည်ကုန်သည်။ နေဝဟောန္တိ၊ မဖြစ်ကုန်သည်သာ။ တသ္မာ။

(ခ) တာယပုစ္ဆာယပိ၊ သဒ္ဓိံ၊ ဝိရောဓော၊ အာပဇ္ဇတိ။

ဤကား (ခ) ဝါကျမှ "တာယပိသဒ္ဓိံဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ" ဝါကျ

http://www.dhammadownload.com

နှင့် နေဝဟိ ဓမ္မာ ကုသလာ ဟူသော (ပ) ဝါကျတို့ကို ဝါကျအပြန် အလှန် အနက်ပေး ယောဇနာပုံတည်း။

ရှေးနိဿယအနက်

(ဃ) ဝါကျ။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိ လာ၊ ဟူ၍။ အထဝါထာ၊ ထိုသို့ ရှေ့နောက်ပြန်သောအားဖြင့်။ ဣဒံသော ပုစ္ဆာ၊ဤပုစ္ဆာကို။ (ဣဒံကို လိင်္ဂဝိပလ္လာသနည်းကြံ) ဝုစ္စတိ၊ ဟောလည်း ဟောအပ်၏။ (စ-အဋ္ဌာန ယောဂ) ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ နာနတ္ထတာ၊ ထူးသော အနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်။ နယုဇ္ဇတိ၊ မသင့်။

(ဤနည်း၌ ပနသဒ္ဒါ အနက်ထူးမရှိ၊ ဝစနာလင်္ကာရ)။

(တစ်နည်း) ပနသဒ္ဒါ၊ ပက္ခန္တရတ္ထကြံ၍ ပေးသော်။ ပန၊ အဖို့ တစ်ပါး ကိုဆိုအံ့။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိ၊ လာ ဟူ၍ (အကြွင်း ယခင်အတိုင်း)။

ယောဇနာဆရာ အနက်

စပန-ဆက်၍ အထူးပြဆိုဦးအံ့။ အထ-အထခေါ် သစ္စဝတာ၊ စင်စစ် ကေန် အမှန်မုချအားဖြင့်။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိ ဣဒံ ဝစနံ၊ လာ ဟူသော ဤပုစ္ဆာစကားကို။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုစ္စတိ၊ ဟောအပ်၏။ ဣတိ တသ္မာ နာနတ္ထတာ နယုဇ္ဇတိ။ (ဤနည်း၌ စသဒ္ဒါဝါကျာရမ္ဘတ္ထ, ပန သဒ္ဒါ ဝိသေသတ္ထ)။

နိဿယသစ် အနက်

အထစပန၊ ထိုသို့ ရှေ့ နောက် ဆန့်ကျင်စရာ ရှိပါသော်လည်း။ (ဘဂဝတာ) ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိ ဣဒံ၊ လာ ဟူသော ဤပုစ္ဆာ စကားကို။ ဝုစ္စတိ+ (အကြွင်းတူ)။

(ဤနည်း၌ အထစပနသည် ပနတထာပိနှင့် အနက်တူ ဂရဟတ္ထ အရှစ္စတ္ထ။ ဤ ဃ-ဝါကျ အနက်သုံးနည်းတို့တွင် ပထမနည်း၌ ဣဒံမိပုဒ် လိင်္ဂဝိပလ္လာသ၊ ဒု-တ-နည်း၌ လိင်္ဂဝိပလ္လာသမဟုတ်၊ ပင်ကိုရှိတိုင်း နပုလ္လိင်တည်း)။

(င) ဝါကျ။ ဝုတ္တနယတော၊ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းမှ။ အပရာအညော၊ တစ်ပါးသော။ ဝါ-အခြားသော ဝါ-တစ်ပါးအခြားဖြစ်သော။ နယော၊

http://www.dhammadownload.com

နည်းကို။ မယာ၊ ငါသည်။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ ဝါ-ဆိုဦးအံ့။ ဤကား (င) ဝါကျ၌ အပရ အပါဒါန်နှင့် ကတ္တား ကြိယာ ထည့်၍ ပေးခြင်းတည်း။

ကျမ်းတက် (ဌပနာစဘာဝပါဒိပဥ္စက)

(က) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ယထာဟိ စသော ရှေးဝါကျဖြင့် အသမ္ဘဿပတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကို ထင်ရှားအောင် ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် ထိုအသမ္ဘဿပတ္တိ ဒေါသသင့်ပုံနှင့်စပ်၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် ကြွင်းကျန်နေသေးသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ။ပ။ ကြွင်းကျန်သော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ဆက်လက်ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နွ) (စသည်)။ (စောဒနာတက်ရာ၌ အဗျာပိတဒေါသတင်ပါ)။

ဝါ၀နာဒိကျမ်းတက်ရာ၌ ထိုအသမ္ဘဿပတ္တိ ဒေါသသင့်ရောက်ပုံနှင့် စပ်၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် အကြွင်းမရှိ၊ ပြည့်စုံနေပြီဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အသမ္ဘဿပတ္တိဒေါသ သင့်ပုံနှင့်စပ်၍ ဖြစ်သင့်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်လက်ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် တစ်ပါးသော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (စသည်)။

ပါ၀နာဒိကျမ်းတက်ရာ၌ တစ်ပါးသော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။ (အဗျာပိတဒေါသတင်တက်ပါ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသ သင့်ရောက်ပုံကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ဆရာ့စကားသည် ဒွေ့ဓိယမျှသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

ဝါ၀နာဒိကျမ်းတက်ရာ၌ ထိုရှေးဒွေ့ဓိယကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုသော ဒဠှီကရဏကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။ (ဝိရောဓိဒေါသတင်တက်ပါ)။

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးစကားကိုထောက်၍ (က) ဝါကျဖြင့် အသမ္ဗန္ဓာပတ္တိ ဒေါသသင့်ပုံ နှင့်စပ်၍ ဖြစ်သင့်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်လက်ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ် သော အနက် အဓိပ္ပာယ် နှင့်စပ်ပြည့်စုံ သွားသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

- (ခ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသတို့ကို ပယ်၏။
- (ဂ) ဝါကျဖြင့် ကာရဏဖလ ဆန့်ကျင်သော ဝါ-ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။
- (ဃ) ဝါကျဖြင့် သာမညဝိသေသ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသကို ပယ်၏။
- (င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ တို့ကို ပယ်၏။

အပရောနယော ထားရပုံ

ကုသလာနှင့် ဓမ္မာစသော နှစ်ပုဒ် နှစ်ပုဒ်တို့၏ နာနတ္တအဖြစ် ယူရာ၌ ရထိုက်သော ပုနရုတ္တိ, ဆက္ကစတုက္ကာပတ္တိ စသော အပြစ်ဒေါသ(အကျိုး) ကို ပြပြီး ထိုကုသလာဓမ္မာ စသော နှစ်ပုဒ် နှစ်ပုဒ်တို့၏ ကေတ္တအဖြစ်ယူရာ၌ ရထိုက်သော အပြစ်ဒေါသ(အကျိုး) တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ထပ်၍ပြလိုသောကြောင့် (င) အမှတ်ပြဝါကျ အပရောနယောကို ထားပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟာနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ (ပုဗ္ဗ အပရတို့ကား သဗ္ဗနာမ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုရပါ။)

ပုဗ္ဗဉ္စ အပရဉ္စ ပုဗ္ဗာ ပရာနိ၊

သမ္ဗဇ္ဈနံ သမ္ဗန္ဓော၊ သမ္ဗန္ဓီယတေ၊ သမ္ဗန္ဓော၊

ပုဗ္ဗာပရာနံ သမ္ဗန္ဓော၊ ပုဗ္ဗပရသမ္ဗန္ဓော၊

ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓာ ရဟိတာနိ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓ ရဟိတာနိ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်တို့ စပ်ခြင်း၏ ကင်းသောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓ ရဟိတဘော ဂုဏ်သည် ပ-နိ။

(တဒ္ဓိတ်ဉာဉ်ကောက်ကျမ်း သဗ္ဗယာပုဒ် အရကောက်၌ သကလဘော ဂုဏ်၏ ပကာရဘောဂုဏ်၏ ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်ထားသည်ကို နည်းမှီ၍ ဤ၌ ဂုဏ်နှစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်ဟု ဆိုသည်။)

ပယောဇေတဗ္ဗန္တိ ပယောဇနံ။

နတ္ထိ ပယောဇနံ ဧတေသန္တိ နိပ္ပယောဇနာနိ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကျိုးမရှိခြင်း၏ ပုဒ်တို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော အကျိုးမရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ။

(ခ) ဝါကျ။ မုစ္ဆိယတေတိ ပုစ္ဆာ၊ (မေးခြင်း ကြိယာခွဲ) ဝိရုဇ္ဈနံ ဝိရောဓော။

၁။ ဝိရောဓော ဟူသော အစိတ် အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျု။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဝိပုဗ္ဗ + ရုဓဓာတ် + ဏ ပစ္စည်း ဆန့်ကျင်ခြင်းကြိယာသည် ဗျု-နိ။

၃။ ဝိရောဓော ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ခြင်း ကြိယာသည် ပ-နိ။

လိင်စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ နာမကား (ဤနေရာ၌) အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။ ဟောန္တိ အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်, အတွင်းကာရန်) အာကာရန္တ, အာချာတပဒ (ဟူဓာတ်+အပစ္စည်း+အန္တိဝိဘတ်)။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ယာပိစေသာ၌ ယာကား ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အာကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

[ပိ, စ-တို့ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ၊ သော-ကို ယာ အတိုင်းခွဲ]။
ပရတော၌ ပရကား ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း- စိတ္တာဒိဂိုဏ်း (တစ်နည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ပရတောပုဒ်လုံးကား အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ၊ ကတမေ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ သဗ္ဗနာမပဒ။

ပုစ္ဆာ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ ကိတနာမပဒ။

[တာယပိ၌ တာယ ကို ယာ အတိုင်းခွဲ]။

သခ္ခိံ, အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ, နိပါတပဒ။

(ဂ) ဝါကျ။ နေဝကို န+ဧဝ ပုဒ်ဖြတ်၍ နိပါတ်နှစ်ပုဒ်ခွဲပါ (နိဿယ) (တစ်နည်း) နေဝ နိပါတ်တစ်ပုဒ်တည်း ခွဲပါ။

(ဃ) ဝါကျ။ (အထ-စ-ပန တို့ကို နိပါတ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် သုံးချက်ခွဲ)။

ဣဒံကား (ရှေးနိဿယအလို သောဟူသော ဣတ္ထိလိင်ကို ဣဒံဟူ နပုလ္လိင် ပြန်နေ၍ မူလအရင်းခံအား ခွဲလျှင်)....

ဣဒံ (သော) ကား ဣတ္ထိလိင် ကညာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း)အာကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(တစ်နည်း) ယောဇနာအလို....ဣဒံ-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ် ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ဝုစ္စတိ အလိုင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ (ဝစခေတ်+ယပစ္စည်း+ဆော-ဝိဘတ်)။

(င) ဝါကျ။ အပရော-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

F47A

http://www.dhammadownload.com

အာဓေဘာ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ (စ) ဖြင့် ဥပမျာသ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ) ကြွင်းသော (က) ဝါကျဖြင့် ရှေ့ပုဒ် နောက်ပုဒ်တို့၏ စပ်ခြင်းမှ ကင်းကုန်သော ပုဒ်ဘို့သည် အကျိုးမရှိသည် မည်ကုန်၏ဟု ရှေ့၌ ဆိုအပ်ပြီးသော အသမ္ဗန္ဓာပတ္တိဒေါသနှင့်စပ်၍ ဖြစ်သင့်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ဆက်လက်ပြဆိုသိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ)။

(နောက်ဝါကျတို့၌လည်း အနက်ပေးရှုကာ ဘာဝတ္ထ ဖော်တတ်လောက်ပါပြီ)။

(က) ဝါကျ။ (စ) သဒ္ဒါ ဥပမျာသတ္ထ ဇောတက၊ နာမနိပါတ် သညာဝါစက။

(ခ) ဝါကျ။ ပိ, သဒ္ဒါ ဝစနလင်္ကာရ ဇောတက၊ ဝါ-ပဒါလင်္ကာရ ဇောတက (တစ်နည်း) သမုစ္စယတ္ထ ဇောတက သမ္ဘာဝနတ္ထ ဇောတက၊ စ, သဒ္ဒါ ပက္ခန္တရတ္ထ၊ ဣတိ သဒ္ဒါ ပဒတ္ထ, ဝိပလ္လာသတ္ထ, နိဒဿနတ္ထ၊ အာကာ-ရတ္ထ။

တာယပိ၌ ပိသဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ဘာဝနတ္ထ။

သဒ္ဓိံသဒ္ဒါ၊ သမကြိယတ္ထ, တုလျယောဂတ္ထ၊ ဝိရောဓေ၌ ဝိသဒ္ဒါ ဝိရုဒ္ဓတ္ထ၊ အာပဇ္ဇတိ၌ အာသဒ္ဒါ ပတ္တိအနက်ကို ဟော၏။

(ဂ) ဝါကျ။ (နေဝ ကို န+ဧဝ ဟု နိဿယအနက်ပေးကိုရှု၍ ပုဒ်ဖြတ်ပါ) န-သဒ္ဒါ-ပဋိသေဓတ္ထ၊ ဧဝသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ဟိ-နိပါတ် ကာရဏတ္ထ (နိဿယ)၊ ဒဠှီကရဏတ္ထ (ယောဇနာ)။

(ဃ) ဝါကျ။ အထသဒ္ဒါ ထဘာပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သော အတိဒေသ အနက်ကို ဟော၏။ (နိဿယ)၊ သစ္စံ အနက်ကို ဟော၏။ (ယောဇနာ)။

စ-သဒ္ဒါ, သမုစ္စယတ္ထ (နိဿယ)၊ ဝါကျာရမ္ဘတ္ထ (ယောဇနာ)။

ပန သဒ္ဒါ ဝစနာလင်္ကာရ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရတ္ထ (နိဿယ)၊ ဝိသေ-သတ္ထ (ယောဇနာ)။

(တစ်နည်း) အထ, စ, ပန နိပါတ်များသည် တထာပိအနက်နှင့် ညီမျှသော အရုစိ သံသူစက, ဂရဟတ္ထ ဇောတက။

ဣတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ, ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ, နိဒဿနတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ဗန္ဓမ်ပုဒ်တို့၏ ခွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ ယာ, သော၌ ယ (တ) တို့သည် ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ ဟူသော ပုစ္ဆာအနက်ကို ခွဲ၏။

ဝိသယနာမည်ကား ပုစ္ဆာဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ဝါ-ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာတိပုစ္ဆာဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

[ဝိသယနာမည်ကိုသာ ရေးပါမည်]။

ပရတော၌ ပရသည် ပဒဘာဇနီယဖြစ်ကို ခွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။ (ယောဇနာ)။

တာယပိ၌ တ-သည် ရှေ့အနိယမယသဒ္ဒါခွဲသော ပုစ္ဆာအနက်ကိုခွဲသော ကြောင့် နိယမဝိသယ တ-မည်၏။

(တစ်နည်း)ဆိုအပ်ပြီးသော ပုစ္ဆာဖြစ်ကို ခွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ က္လာဒံ၌ က္လမသည် ပုစ္ဆာဖြစ်ကိုခွဲသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ အပရေ၌ အပရသည် နယောဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသော ကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(ခ) ဝါကျ။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိ ပုစ္ဆာအရ —

၁။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ၊

၂။ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒီ၊

၃။ ဓမ္မသဘောဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ၊

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊

၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက ဘောဂသမ္ပတ္တိ ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အနု။

(ဂ) ဝါကျ။ ဝုစ္စတိ၌ အန္တတ္ထ ဝစနတ်အရ-

၁။ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒ၊

http://www.dhammadownload.com

၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ်,သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တို့သည် ဒီ၊
၃။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပ၊
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည် ဝိ၊
၅။ ဓမ္မသဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္ပရာယိက, ဘောဂ- သမ္ပတ္တိ ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အနု။

[ထိုဝုစ္စတိ၌ ဗာဟျတ္ထ တေဝိဘတ်အရကို ယခင် အထက်ပါ (ခ) ဝါကျ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိ ပုစ္ဆာဒေ ရအတိုင်း ထုတ်ပါ]။

ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(ခ) ဝါကျ။ ၁။ ယာ သော ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိပုစ္ဆာ ဟူသော ကံပုဒ်အရ ထည့်အပ်သောဝုတ္တာ၌ တ ပစ္စည်းတို့အရ ကတမေဓမ္မာကုသလာ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒါရုံသည် ထိုဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

(တစ်နည်း) ထိုကံပုဒ်အရ ထို တ ပစ္စည်းတို့အရ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ ဟူသော ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မသည် ထိုဝစဓာတ်အရ (ယခင်) စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။ ပြိုင်-အာ၊ ဒိ၊ ဥပ၊ (၃)။

၂။ ထိုဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာ- ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ယခင်က ကံပုဒ်နှင့် တ ပစ္စည်းတို့အရ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ၊ (၁၂)။

(ဃ) ဝါကျ။ (က္လဒ် ဟူသော ကံပုဒ်အရ, ဝုစ္စတိ၌ တေဝိဘတ်အရတို့ နှင့် ထိုဝုစ္စတိ၌ ဝစဓာက်အရတို့ကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဝုစ္စတိ၌ ဝစဓာတ် အရနှင့် က္လဒ် ဟူသော ကံပုဒ်အရ, ထိုဝုစ္စတိ၌ တေဝိဘတ်အရတို့ကို လည်းကောင်း ယခင်အထက်ပါ(ခ)ဝါကျအတိုင်း အရကောက်၍ ပြိုင်ပါ)။

http://www.dhammadownload.com

ဝေဒနာတိက် အဖွင့်

(က) ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ သုခယတီတိ သုခါ။
(ခ) ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခာ။
(ဂ) န ဒုက္ခာ န သုခါတိ အဒုက္ခ မသုခါ။
(ဃ) မကာရော ပဒသန္ဓိ ဝသေန ဝုတ္တော။
(င) သဗ္ဗာပိ အာရမ္မဏရသံ ဝေဒယန္တိ အနုဘဝန္တီတိ ဝေဒနာ။
(စ) တာသု ဣဋ္ဌာနုဘဝန လက္ခဏာ သုခါ။ (ဌ-ဂ၄)

အနက်ထူး။ သုခယတိ-ချမ်းသာစေတတ်၏ (သဒ္ဒတ္ထ)။

(တစ်နည်း) သု ခ ယ တီ-သက်သာရာရသည့်, ချိုးမြောက်အပ်သည် ဘို့ကို ပြုတတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

ကျမ်းတက် (ဌာပနာ ပဥ္စက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် သုခ, ဒုက္ခ သဒ္ဒါတို့၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ, အတ္ထုဒ္ဒေသ (အဘိဓေယျတ္ထ) တို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌ) ဤသို့ပြဆိုချေသော် (ဏ) သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထလည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ရှိသင့်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ)။

(တစ်နည်း) သုခပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာ သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် (ဘော-ဟော) ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် သုခ, ဒုက္ခ သဒ္ဒါတို့၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ, အတ္ထုဒ္ဒေသ (အဘိဓေယျတ္ထ) တို့ကိုသာ မဆိုသင့် (ဌ-ခေ) သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါ နည်း။ ဝါ-သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို အသို့မှတ်ရပါအံ့နည်း (ပုစ္ဆာ) ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် သုခါပုဒ်ကို သုခယတီတိ သုခါဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆို၏ ဟူလို။

စေ-ဒနာထက်ဆုဒ္ဓ သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ ဟု ဒေါသတင်တက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် သုခါပုဒ်ကို သုခယတီတိ သုခါဟု ဝစနတ္ထပြုရသည်ကို ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ဆရာအား မရောက် ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏၊ သော် ဒုက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) ဒုက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (စသည်) (စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ကျမ်းတက်ရာ၌ ဒုက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အဒုက္ခမသုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထပြုသည်ကိုရှု၍ ယခင် (ခ) ဝါကျနည်းမှီတက်။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် အဒုက္ခ မသုခါ ဟူသော ပါဠိတော်ကို နဒုက္ခာ နသုခါ ဟု ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ သော် အဒုက္ခ အသုခါဟူသော မူလပုဒ်ရင်းဖြင့်ပင် ပါဠိတော်၌ ဟော၏ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။

(တစ်နည်း) အဒုက္ခ မသုခါ ဟူသော ပါဠိတော်၏ ပုဒ်နေ ပုဒ်ထား ဖြစ်ပုံအလုံးစုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ။ပ။ အဒုက္ခ မသုခါ ဟူသော ပါဠိတော်၏ ပုဒ်နေပုဒ်ထားဖြစ်ပုံ အလုံးစုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ တင်တက်ပါ)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် သုခါ, ဒုက္ခာ, အဒုက္ခ မသုခါပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော်

http://www.dhammadownload.com

ဝေဒနာပုဒ်၏ အတ္တ သံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ဝါ-ဝစနတ္ထသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) ဝေဒနာပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကို ဝါ-ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (င) ဝါကျဖြင့် ဝေဒနာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (တစ်နည်း) ရှေ့ (က) ဝါကျဖြင့် သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော် သုခဝေဒနာ၏ လက္ခဏာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ သုခဝေဒနာ၏ လက္ခဏာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

ပါဠိပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ မရှိဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (တစ်နည်း) သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော) စသည်။

(ခ-ဂ) ဝါကျ။ ဤဝါကျများ ကျမ်းတက်လွယ်ပြီ။

(ဃ) ဝါကျ။ အဒုက္ခ အသုခါ ဟူသော မူလပုဒ်ရင်းဖြင့်ပင် ပါဠိတော်၌ ဟော၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (တစ်နည်း) အဒုက္ခမသုခါ ဟူသော ပါဠိတော်၏ ပုဒ်နေပုဒ်ထား ဖြစ်ပုံအလုံးစုံကို မပြဆိုဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ) ။ပ။ အဒုက္ခမသုခါ ဟူသော ပါဠိတော်၏ ပုဒ်နေပုဒ်ထား ဖြစ်ပုံအလုံးစုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နူ-ရော) စသည်။

(င) ဝါကျ။ ဝေဒနာ၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာ, ဝါ၊ ဝစနတ္ထမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (တစ်နည်း) ဝေဒနာပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာ, ဝါ၊ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ သုခဝေဒနာ၏ လက္ခဏာမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (တစ်နည်း) သုခဝေဒနာ၏ လက္ခဏာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့စကားရပ်ကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် ဝစနတ္ထကို ပြဆိုသော အားဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် (က) ဝါကျ၌ သုခါပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ်မပြည့်စုံသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(ဤမှ နောက်၌ ရှေ့ရှေ့ဝါကျတို့၌ ဒေါသသင့်ပုံကို သိလောက်ပါပြီ၊ ဒေါသပယ်ပုံကိုသာ ပြပါမည်)။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်သော, ဝါ၊ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(င) (စ) ဝါကျတို့ဖြင့်လည်း အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ တို့ကို ပယ်၏။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရခြင်းအကြောင်း

အလုံးစုံသော ဝေဒနာတို့သည်သာလျှင် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားသည် မဟုတ်ကုန်၊ တစ်ပါးတစ်ပါးသော အစိတ်အစိတ်သော ဝေဒနာတို့သည် လည်း အာရုံ၏အရသာကို ခံစားကုန်၏ဟူသော အဝယဝ သမုစ္စည်း အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ သဗ္ဗာပိ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

ဝုတ္တော ထားရပုံ

(ဃ) ဝါကျ။ ရှေးဝစနတ္ထ၌ ဆိုခဲ့သော နဒုက္ခာ နသုခါ (အဒုက္ခာ စသာ အသုခါ စ) ဟူသော ဝစနတ္ထ စကားနှင့် နောက်၌ဆိုသော အဒုက္ခ မသုခါ ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်တို့ ရှေ့နောက်အဆိုမညီ ဝက်ဝုတ္တိဌာန ဖြစ် သောကြောင့် 'ဝုတ္တော' ထား၏။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အပေါင်းသန္ဓိ အမျိုးမျိုးတို့၏ သန္ဓိ–ဟူသော အမည်ကို အစိတ်ဖြစ်သော ပဒသန္ဓိ–၌ တင်စားသော ကေဒေသျူပစာ အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဝုတ္တော်ပုဒ်ကို ထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(ဂ) ဝါကျ။ ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခာ။ န ဒုက္ခာ အဒုက္ခာ။

သုခယတီတိ သုခါ၊ န သုခါ အ သုခါ။

အဒုက္ခာ စ သာ အသုခါ စာတိ အဒုက္ခ မသုခါ။

၂။ ဒုက္ခမဟုတ်သည်၏ သုခမဟုတ်သည်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်။

၄။ ဒုက္ခလည်းမဟုတ် သုခလည်းမဟုတ်သော ဝိသေသန ဘောဂုဏ်သည်။

(စ) ဝါကျ။ ဣစ္ဆိတဗ္ဗန္တိ ဣဋ္ဌံ။ (ကမ္မသာဓ်)။

ဣစ္ဆိယတေ ဝါ ဣဋ္ဌံ။ (ဘာဝသာဓ်)။

အနုဘူယတေ အနုဘဝနံ။

ဣဋ္ဌဿ အနုဘဝနံ ဣဋ္ဌာနုဘဝနံ။

လက္ခီယတေ အနေနာတိ လက္ခဏံ။

ဣဋ္ဌာနုဘဝနံ လက္ခဏံ ဧတိဿာ (သုခါယာ) တိ

ဣဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏာ။ (ဗဟုဗ္ဗီဟိ)။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဣဋ္ဌာနုဘဝန လက္ခဏာ၏ သုခဝေဒနာနှင့် လက္ခဏာ+လက္ခဏာဝန္တ စပ် ဗျု–နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဣဋ္ဌာနုဘဝန လက္ခဏာ ရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ–နိ။

လိင် စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ သုခယတိ–အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (တစ်နည်း) ဓနာဝိကရဏဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်–အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, သခုလက်ရှိ ဣကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (သုခ–ဓာတ်, ဏယ–ပစ္စည်း+တိ–ဝိဘတ်)။

http://www.dhammadownload.com

ဣတိ-အလိုင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, နိပါတပဒ။

သုခါ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ခ) ဝါကျ။ (ရှေးဝါကျကို နည်းမှီ ခွဲပါ။)

(ဂ) ဝါကျ။ န-အလိုင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

[ဒုက္ခာ-ကို ယခင် သုခါ-အတိုင်းခွဲ]။

(ဃ) ဝါကျ။ ပဒသန္ဓိဝသေန-ပုဒ်အားလုံးကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

ထိုတွင် သန္ဓိ-ကား ပုလ္လိင်,ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဝစ္ဆော-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(င) ဝါကျ။ သဗ္ဗာ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အာကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

[ပိ (အပိ) ကို အလိုင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။ အာရမ္မဏရသံ-ကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ]။

ဝေဒယန္တိ-အလိုင်, စုရာဒိဂိုဏ်း, (ကပတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (ဝိဒဓာတ်+ဏယပစ္စည်း+အန္တိဝိဘတ်)။

အနုဘဝန္တိ-၌ အနု-ကား-အလိုင်,ဂဏဝိမုတ်,ဥကာရန္တ,ဥပသဂ္ဂပဒ

ဘဝန္တိ-အလိုင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်, အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။

(ဘူတတ်+အပစ္စည်း+အန္တိဝိဘတ်)

(စ) ဝါကျ။ ။ တာသု-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အာကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

အာဘောဂ်သံဝဏ္ဏနာ

(၁) ဝါကျ။ ပန-ဖြင့် ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတက-အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဝစနတ္ထော ဇောတွ-ဖြင့် သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ-အစရှိသော ဝါကျတို့၌ ဝစနတ္ထကို သိရမည်ဟူသော ဥယျောဇဉ် စကားပိုးကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ။)

သုခယတိ-ဖြင့် သုခါ-၌ သုခ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း၏ ဟေတု ကတ္တုသာဓနေ-အနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)သိစေ၏။ (အဘိဓာနတ္ထကိုလည်းဖော်ပါ။)

ဣတိ-ဖြင့် ဟေတွတ္ထ ဇောတက-အဖြစ်, နာမလာဘဟိတ် အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဝါကျ။ ဒုက္ခယတိ-ဖြင့် ဒုက္ခ၌ ဒုက္ခ-ဓာတ်အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု-ဓာတုပဒ) အ-ပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓနေ အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခာ-ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည် ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ။) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ နဒုက္ခာ နသုခါ-ဖြင့် အဒုက္ခ မသုခါ-၌ န ဒုက္ခာ အဒုက္ခာ၊ န သုခါ အသုခါ ဟု ကမ္မဓာရယ မိဿက တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) အ-သဒ္ဒါတို့၏ န-နိပါတ်တို့၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အဒုက္ခာ စသာ အသုခါစာတိ အဒုက္ခမသုခါ-ဟု ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ-ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဣတိ-ကို ယခင်အထက်ပါ ဣတိ-အတိုင်းဖော်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဤ (ဃ) ဝါကျဖြင့် အဒုက္ခ မသုခါ၌ အဒုက္ခ အသုခါ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ မ-အက္ခရာကို အာဒေသ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောအပ်သည်မဟုတ် (ဗျ) အာဂမသန္ဓိ-၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟောအပ်၏။ (နွ) ဟုသိစေ၏။ (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)

(င) ဝါကျ။ သဗ္ဗာပိ-ဖြင့် ဝေဒနာဟူသည် တစ်စိတ်ဝေဒနာမဟုတ် (ဗျ) အလုံးစုံသော ဝေဒနာပင်တည်း (ဝါ) ဝေဒနာ အရ အလုံးစုံသော ဝေဒနာကိုယူရမည် (နွ) ဟု သိစေ၏။ (အဘိပ္ပေယျတ္ထ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) သဗ္ဗာ-ဖြင့် ဝေဒယန္တိ-၏ ကတ္တားအဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ ပိ (အပိ) ဖြင့် အဝယဝသမုစ္စယတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

အာရမ္မဏရသံ-ဖြင့် ဝေဒယန္တိ-၌ခံစားခြင်းဟူသည် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (တစ်နည်း) ဝေဒယန္တိ-၏ ကံ-အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ဝေဒယန္တိ-ဖြင့် ဝေဒနာ-၌ ဝိဒ-ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒ- ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, ဝေဒယန္တီတိ ဝေဒနာ ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊(ဒ-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) ၊ သိစေ၏။

အနုဘဝန္တိဖြင့် ဝေဒယန္တိ-၌ ဝိဒ-ဓာတ်သည် နိဝါသ-စသော အနက်ကိုမဟော (ဗျ) အနုဘဝန-အနက်ဟောသည် (နွ) ဟု သိစေ၏။ (ဓာတွတ္ထ)။

(စ) ဝါကျ။ တာသု-ဖြင့် နိဒ္ဒါရဏ ဝါနိဒ္ဒါရဏ သမုဒါယ အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ) အကြွင်းဖြင့် သုခဝေဒနာ၏ ဣဋ္ဌာနုဘဝန လက္ခဏာ ရှိသည်၏အဖြစ်ကိုသိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ပန-သဒ္ဒါ ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတက။

ထို ပန-သဒ္ဒါကို အတ္ထုဒ္ဒေသ-မှတစ်ပါး ဝစနတ္ထကိုပြလိုသောကြောင့် ဝါ-ထိုသို့ပြရာ၌ ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတက-အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ထားပါသည်။

သုခယတီတိ-စသော ဝိဂြိုဟ်၌ ပါသော ဣတိ-သဒ္ဒါများ ဟေတွတ္ထဇောတက။

(ဂ) ဝါကျ။ န သဒ္ဒါ အ-သဒ္ဒါများ ပဋိသေဓတ္ထ။ တစ်နည်း- အညတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ သန္တိ-၌ သံ-သဒ္ဒါ သမောဓာနတ္ထ။

(င) ဝါကျ။ သဗ္ဗာပိ၌ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါ အဝယဝ သမုစ္စယတ္ထ။ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏ-၌ အာ-သဒ္ဒါ အာဂန္တွာ-အနက်၊ (အာဂမန-အနက်) ကိုဟော၏။

အနုဘဝန္တိ-နှင့်နောက် (စ) ဝါကျရှိ အနုဘဝန-၌ အနု-သဒ္ဒါများ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့်

ဝိသယ နာမည်

(က) ဝါကျ။ တွေ-၌ တေ-သည် သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ- အစရှိသော ဝါကျ ဟူသော အနက်ကို စွဲ၏။

ဝိသယ-နာမည်ကား သုခါယဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ အစရှိသော ဝါကျဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဝိသယနာမည်ကိုရေးမည်-)

(င) ဝါကျ။ သဗ္ဗာပိ-၌ သဗ္ဗ-သည် ဝေဒနာဒြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(စ) ဝါကျ။ တာသု-၌ တ-သည် သုံးပါးသော ဝေဒနာဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တ ဝိသယ။

ကြိယာ ငါးတန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ သုခယတိ-အရ သုခါ-အရ-

၁။ ဝေဒယိတ လက္ခဏာသည် ဒ။

၂။ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီ။

၃။ အနုဘဝန သမ္ပတ္တိရသ-သည် ပ။

၄။ အနုဘဝန ကိစ္စရသ-သည် ဝိ။

၅။ စေတသိက အဿာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနု။

(လက္ခဏာဒိစတုက္ကမှီထုတ်သည်)။

ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်နည်းမှီထုတ်သော်-

၁။ ဝေဒနာသည် ဒ။

၂။ ဖဿသည် ဒီ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၃။ တဏှာသည် ပ။
၄။ သဠာယတန စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဥပါဒါန်, ဘဝ စသည်တို့သည်အနု။

(ဂ) ဝါကျ။ အဒုက္ခ မသုခါ အရ-
၁။ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၏ သုခ ဒုက္ခ အညဘာဝ-သည် ဒ။
၂။ တတိယ ဝေဒနာဘာဝ-သည် ဒီ.
၃။ သုခ ဒုက္ခ-တို့ကိုကျော်လွန်ခြင်းဟူသော ပဋိပက္ခ ဘာဝ သည် ပ။
၄။ ထိုဥပေက္ခာ၏ သန္တသဘော-သည် ဝိ။
၅။ ရဇ္ဇန-ဒုဿနသဘော-မှကင်းခြင်းသဘော စသည်တို့သည် အနု။

(လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကိုမှီ၍ ထုတ်လျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်၏)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဝုတ္တော-၌ အန္တတ္ထဝစ-ဓာတ်အရ-
၁။ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊
၂။ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်,ဖိုလ်ဉာဏ်,သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒီ၊
၃။ အဒုက္ခ မသုခါ-၌ (မ)ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပ။
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, အောက်မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည် ဝိ။
၅။ ဓမ္မဿဝနကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း ဒိဋ္ဌဓမ္မိက-သမ္ပရာယိက- ဘောဂသမ္ပတ္တိ-ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည် အနု။

ထို ဝုတ္တော-၌ ဗာဟျတ္ထ တ-ပစ္စည်းအရ-
၁။ အဒုက္ခ မသုခါ-၌ (မ) ဟူသောဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဒ။
၂။ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဓမ္မသာဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည် ပ။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ် ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, ဝါ-မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တိုသည် ဝိ။

၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက, သမ္ပရာယိက,ဘောဂသမ္ပတ္တိ,ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည် တို့သည် အန။

ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ဝစနတ္တော-အရ,ပါဠိသေသ ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ တဗ္ဗ-ပစ္စည်းအရ ဆိုလတ္တံ့သော ဝစနတ္ထတည်းဟူသော သုခယတိ စသော ဝစီဘေဒ အနာဂတ်သဒ္ဒါရုံ ပစ္စည်းတရားသည် ထို ဝေဒိတဗ္ဗော-၌ အန္တတ္ထဝိဒ-ဓာတ်အရ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြ၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ၁။ မကာရေ ဟူသော ကံ-ပုဒ်အရ ဝုတ္တော-၌ ဗာဟျတ္ထ တ-ပစ္စည်းတို့အရ (မ) ဟူသော မနသာ ဝဝတ္ထာပိတ ဝစီဘေဒသဒ္ဒါသည် ထိုဝုတ္တော-၌ အန္တတ္ထ ဝစ-ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်အား -ဝါ-ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် အား အာရမ္မဏ.....ပြ၏။

၂။ ဝုတ္တော၌ အန္တတ္ထဝစ-ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဗာဟျတ္ထ တ-ပစ္စည်းအရ မကာရော-ဟူသော ကံ-ပုဒ်အရ (မ) ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ-အား သဟ-ပြ၏။

ပြိုင်။ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၉)။

၃။ ပါဠိသေသ ဘဂဝတာ ကတ္တား-အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဝုတ္တော-၌ ဝစ-ဓာတ်အရ ဉာဏ်ကြည် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ......ပြ၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၀)။

-ကတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(၈) ဝါကျ။ သုခါ-အရ သုခဝေဒနာသည် ဣဋ္ဌာနုဘဝန လက္ခဏာ အရ သုခဝေဒနာ၏သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ.....ပြု၏။

ပြိုင်-သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဝိပါ၊ သံ၊ ဣ၊ ဈာ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၉)။

[အမှာ ။ ။ (င) ဝါကျ ပစ္စည်းပြိုင် စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

http://www.dhammadownload.com

ဝိပါကတိက် အဖွင့်

(က) အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာ ကုသလာနံ ပါကာတိဝိပါကာ။

(ခ) ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာန မေတံ အဓိဝစနံ။

(ဂ) ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာတိ ဝိပါကသဘာဝဓမ္မာ။

(ဃ) ယထာ ဇာတိ ဇရာ သဘာဝါ ဇာတိ ဇရာ ပကတိကာသတ္တာ "ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ"တိ ဝုစ္စန္တိ။
ဧဝံဝိပါက ဇနကဋ္ဌေန ဝိပါကသဘာဝါ ဝိပါကပကတိယာ ဓမ္မာ-တိ အတ္ထော။

(င) တတိယပဒံ ဥဘယသဘာဝ ပဋိက္ခေပဝသေန ဝုတ္တံ။ (ဋ္ဌ-၈၄)

ကျမ်းတက် (ဋ္ဌပနာဘောပါဒိပဋ္ဌကျ) ပုစ္ဆာဘက်

(က) ဝါကျ။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) မြတ်စွာဘုရားသည် (ကတ်) ပါဠိတော်၌ ဝိပါကာဟု ဟောတော်မူ၏။ (ဋ)၊ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် (ဏ)။

ဝိပါကာပုဒ်၌ ဝိ,ဥပသာရပုဒ်သည် ဝိရုဒ္ဓ စသော အနက်တို့ကို ဟောသည်၊ ဝိနှင့် ပါကာပုဒ်တို့ကို အဗျယီဘာဝသမာသ် ဝစနတ္ထ စသည်ပြုရမည်ဟု မှတ်ကောင်းသည်မဟုတ်ပါလော (ဘော)၊ ထိုသို့ မှတ်ကောင်းလေသောကြောင့် (ဘော-ဟော) ဝိပါကာ ဟူ၍သာ မဆိုသင့်၊ (ဋ္ဌ-ခေ)။

ဤနေရာ၌ ဝိပါကာပုဒ်ဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဝိ ဥပသာရပုဒ်၏ အနက်နှင့် ဝိနှင့် ပါကာပုဒ်တို့၏ သမာသ်ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (န္တ) ဤနေရာ၌ ဝိပါကာပုဒ်ဝယ် ဝိဥပသာရပုဒ်သည် အဘယ်အနက်ကို ဟော၍ ဝိနှင့် ပါကာပုဒ်တို့ကို အဘယ် သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရပါမည်နည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (က) ဝါကျဖြင့် ဤနေရာ၌ ဝိပါကာပုဒ်ဝယ် ဝိ-ဥပသာရပုဒ်သည် ဝိသိဋ္ဌအနက်ကိုဟော၍ ဝိနှင့် ပါကာပုဒ်တို့ကို ဆဋ္ဌီ-တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆို၏ ဟူလို။

F49A

http://www.dhammadownload.com

[ဤကျမ်းတက်ရာ၌ (ဏာ) ကို ဤသို့ ဟောခဲ့သော်ဟု လည်းကောင်း၊ (ဌ-ခေ)ကို ဝိပါကဟူ၍သာ မဟောသင့်ဟုလည်းကောင်း၊ (ဌပနာ)နှင့် လျော်အောင်မဆိုဘဲ ဤကျမ်းတက်၌ ဆိုထားသည့်အတိုင်း အဋ္ဌကထာဆရာကို ရည်စူး၍ဆိုမှသာ ကျမ်းတက်အဓိပ္ပာယ် အဆင်ပြေမည်၊ နောက်နောက်၌လည်း ပါဠိတော်ကို (ဌပနာ)ထား ကျမ်းတက်ရာတွင် ဤနည်းအတိုင်း မှတ်ပါ။]

စောဒနာဆက်ဆော်-ဤနေရာ၌ ဝိပါကာပုဒ်ဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဝိ-ဥပသာရပုဒ်၏ အနက်နှင့် ဝိပါကာပုဒ်တို့၏ သမာသ်ဝစနတ္ထကို မပြဆိုခဲ့သော် မြတ်စွာဘုရားအား ဝါ၊ ဆရာအား အတိဗျာပိတဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏ဟု (ဒေါသာရောပန စောဒနာ) ထည့်၍ တက်ပါ။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(က)ဝါကျဖြင့် ဤနေရာ၌ ဝိပါကာပုဒ်ဝယ် ဝိဥပသာရပုဒ်သည် ဝိသိဋ္ဌအနက်ကိုဟော၍ ဝိနှင့် ပါကာပုဒ်တို့ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်-သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု ပြဆိုသောကြောင့် သင် စောဒကတင်သော အတိဗျာပိတဒေါသ မြတ်စွာဘုရားအား ဝါ၊ ဆရာအားမရောက် ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏အကျိုးသည် ဝိပါကမည်သောဟူ ဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့ဆိုခဲ့သော် ဝိပါကာအရ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ကံတို့၏ အကျိုးဖြစ်၍ ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုလည်း ယူရမည်ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မှတ်ကောင်းလေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ)။

(က) ဝါကျဖြင့် အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးသည် ဝိပါကမည်သော ဟူ၍သာ မဆိုသင့် (ဌ-ခေ)။

ဤနေရာ၌ ဝိပါကအရ ကောက်ယူသင့်သော တရားတို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) စသည်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိပါကအရ ကမ္မဇရုပ်တို့ကို မယူရ၊ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာတို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု ပြဆို၏ဟူလို။ ဤကျမ်းတက်ကို ကမ္မဇရုပ်တို့ကို (လျဉ်းပါး၍) ကျမ်းတက်သည်ဟု ဆိုရသည်။

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်းတက်သော် ဝိပါကအရ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်သော ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာနှင့် တကွ ကဋတ္တာရုပ်အားလုံးကို ယူရမည်ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော ဟု အာဘော် ထား၍ ကျမ်းတက်နိုင်သည်။

စောဒနာတက်ရာ၌ ဤနေရာ၌ ဝိပါကအရကောက်ယူသင့်သော တရားတို့ကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား စကားအလွန်ပျံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတ ဒေါသ ရောက်ရာ၏ ဟု ဒေါသတင်တက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိပါကအရ ဝိပါက်နာမက္ခန္ဓာ တို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု ပြဆိုသောကြောင့် ။ပ။ ဟူလို။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က)(ခ)ဝါကျတို့ဖြင့် ဝိပါကာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ၊ ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာဟူသောပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ရာသည်မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ)ဝါကျဖြင့် ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာဟူသည် အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော တရားများဟု အပါကဋအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤသို့ဆိုချေသော် ထိုစကားရပ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ဥပမာ, ဥဒါဟရုဏ်နှင့် ကင်း၍ မပေါ်လွင် မထင်ရှားသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတ ဒေါသ, တစ်နည်း ဝိရောဓိဒေါသ တင်တက်။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် ပထမပုဒ် ဒုတိယပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော်....တတိယပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊တတိယပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

ပါဝနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ဝိပါကာ၌ ဝိ ဥပသာရပုဒ်သည် ဝိရုဒ္ဓစသော အနက်ကို ဟောသည်၊ ဝိနှင့် ပါကာပုဒ်ကို အဗျယီဘော သမာသ်ဝစနတ္ထ စသည်

http://www.dhammadownload.com

ပြုရမည် ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နူ-ပါ) ။ပ။ ဝိပါကပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော ဝိ-ဥပသာရပုဒ်၏ အနက်နှင့် ဝိနှင့် ပါကာ ပုဒ်တို့၏ သမာသ်ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော) (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဝိပါကာအရ ကုသိုလ် အကုသိုလ် တရားတို့၏ အကျိုး ဖြစ်၍ ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုလည်း ယူရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (လျှဉ်းပါး၍တက်သည်)။ (တစ်နည်း)ဝိပါကာအရ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာနှင့် ကမ္မဇရုပ်အားလုံးကိုယူရမည်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊(စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာဟူသော ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ ဟူသော ပုဒ်၏ အတ္ထ သံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ ရာ၏။ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ထိုစကားရပ်၏ အနက် အဓိပ္ပာယ်သည် ဥပမာ, ဥဒါဟရုဏ်နှင့်ကင်းလျက် ဖြစ်ကောင်း၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက် ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-ဥပမာ, ဥဒါဟရုဏ်ကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ တတိယပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမရှိ ဟူသော အနက် သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-တတိယပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။

ဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့အဖွင့်စကားကို ထောက်လျှင် (က)ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် ဝိပါကာ၌ ဝိသဒ္ဒါသည် ဝိသိဋ္ဌအနက် ကိုသာ ဟောသည်, ဝိနှင့် ပါကာ ပုဒ်တို့ကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကိုသာ ပြုရသည်ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် (က) ဝါကျ၌ ဝိပါကအရ ဤ၌ မလို အပ်သော ကမ္မဇရုပ် တို့၌ အလွန် ပျံ့နှံ့သောကြောင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသသင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိပါကအရ ကမ္မဇရုပ်တို့ကို မယူရ, ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာတို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်၏။

(ဤမှ နောက်၌ ဒေါသသင့်ပုံကို သိလောက်ပါပြီ။)

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် အပါကင္ခ, တပ္ပါကဋ္ဌီကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။ ဝါ-အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကိုပယ်၏။

(တစ်နည်း) မန္ဒဗုဒ္ဓိ ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် တပ္ပါကဋ္ဌီကရဏဝါကျ ပြရိုးထုံးစံဖြစ်သောကြောင့် (ဃ) ဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, ဂန္ထဂရုဒေါသ, ပုနရုတ္တိဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

အဓိဝစနံထားရပုံ

ဝိပါကသဒ္ဒါသည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်သော နာမ်ဝိပါက်, ကမ္မဇရုပ်ဟူသော ရုပ်ဝိပါက်, ဤနှစ်မျိုးလုံးကို အချို့နေရာ၌ ဟောသော်လည်း ဤဝိပါကာဓမ္မာ၌ကား အထင်ရှား ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် နာမ်ဝိပါက်ကိုသာ ဟောသည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ အဓိဝစနံ ထားသည်။

ဝုစ္စန္တိထားရပုံ

(သတ္တာ) ဇာတိဓမ္မာ, ဇရာဓမ္မာသဒ္ဒါတို့၏ အထင်ရှား၌, ကေသျူပစာအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ ဝုစ္စန္တိ ထား၏။

ဝိဂ္ဂဟာနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ဤ (က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ ဝိပါကာ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား....

(ဝိကား ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် အစိတ် ဝိဂ္ဂဟ မပြုရပါ။) ပစ္စန္တီတိပါကာ။ ဝိသိဋ္ဌာနံ ပါကာ ဝိပါကာ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဝိပါက်နှင့် အကြောင်း+အကျိုးစပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပါက်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ဝါ၊ ဝိပါကဇာတ်သည် ပ-နိ။

(ခ) ဝါကျ။ ဝိပစ္စန္တီတိ ဝိပါကာ၊ ဝိပါကာနံ ဘာဝေါ ဝိပက္ကံ၊ ဘာဝိ-ယန္တိ ပကာသိယန္တိ ဧတေနာတိ ဘာဝေါ၊

ဝိပ္ပက္ကဥ္စ တံ ဘာဝေါစာတိ ဝိပက္က ဘာဝေါ (တံဝိပက္ကဘာဝံ)

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပါက်၏ အဖြစ်၏ သဘော နှင့် ဝါ ရင့်ကျက်ခြင်း၏ သဘောနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏော စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပါက်အဖြစ်တည်းဟူသော သဘောဟူသော ဂုဏ်သည်, ဝါ၊ ဝိပါက်အဖြစ်တည်းဟူသော သဘောတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ပ-နိ။

အာပဇ္ဇန္တီတိ အာပန္နာ၊ (အာပုဗ္ဗ+ပဒဓာတ်+တ-ပစ္စည်း၊ ရောက်ခြင်း ကြိယာ)၊ရုပ္ပန္တီတိ ရူပါနိ၊ န+ရူပါနိ=အရူပါနိ၊ ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ၊ အရူပါ နိစ+ တာနိ+ဓမ္မာစာတိ+အရူပဓမ္မာ၊ (တေသံ အရူပ ဓမ္မာနံ)

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော နာမ်တို့၏ တရားတို့နှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏော....စပ်....ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော နာမ်တရားတို့၏ တစ်ခုသည်.... ပ....ဇာတ်သည် ပ-နိ။

ဝုစ္စတိ အနေနာတိ ဝစနံ၊ ဝုစ္စတေတိ ဝါ ဝစနံ၊ ဝစန မတ္တမေဝ+ အဓိကာရံကတွာ+ပဝတ္တံ=အဓိဝစနံ၊ (အဗျယီဘော)။

[“အဓိဝစနာ”ဟု ဗဟုဝစနန္တ ရှိရာ၌ကား“ဝစနမတ္တမေဝ+အဓိကာရံ-ကတွာ+ပဝတ္တာ=အဓိဝစနာ” ဟု (ဋ္ဌ-၉၄) အတိုင်းဆိုပါ]။ (တစ်နည်း) လိုရင်းအကျဉ်း - ဝစနံ+အဓိကိစ္စပဝတ္တံ = အဓိဝစနံ၊ (ဝစနံ+အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာ=အဓိဝစနာ)။ (အဓိကာရံ ကတွာနှင့် အဓိကိစ္စ အနက်သဘောတူ)၊ ဤကား-အဋ္ဌကထာနည်း ဝိဂ္ဂဟတည်း။

. http://www.dhammadownload.com

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝစနဟူသော ဝိသေသန နောက်ပုဒ်အရ တည်ရာစွဲမှီရာ အကြီးအမှူးပြုရာ သဒ္ဒါ၏ အဓိဟူသော ရှေ့ပုဒ် ဝိသေသျအရ တည်တတ်စွဲမှီတတ် အကြီးအမှူးပြုတတ်သော သဒ္ဒပညတ် (နာမပညတ္တိသဒ္ဒါ) နှင့် ဌာန+ဌာနီ+နိဿယ+နိဿိတ၊ အကြောင်း+ အကျိုး....စပ်....ဗျု–နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါမျှကိုသာ အကြီးမှူးပြု၍ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် (တစ်နည်း) အဓိဝစနဟူသော သဒ္ဒပညတ် (နာမ ပညတ္တိ သဒ္ဒါ) ကို၏ တစ်ခုသည်....ပ.... ဇာတ်သည် ပ–နိ။

[မှတ်ချက်။ ။ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာန္တိတိ အဓိဝစနာ–ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုခြင်းနှင့်၊ သဒ္ဒါမျှကိုသာ အကြီးအမှူးပြု၍ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ဗျု–နိ၊ ဟု ခွဲခြင်းတို့မှာ (၄–၉၄) နှင့် (၄–၅၆) တို့ ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ "ပဝတ္တာ"ဟု ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အဗျယီဘော သမာသ်အရာ၌ ဂုဏ်+ဂုဏေး စသည် အစပ် သမ္ဗန်ကိုသာ ဗျု–နိ၊ ခွဲရိုးထုံးစံ ရှိသောကြောင့် လည်းကောင်း ရှေးရိုး စဉ်လာနှင့် မညီပါ၊ ကိတန္တသမာသ်လည်း မဖြစ်နိုင်ပါ]။

(တစ်နည်း) ဋီကာနည်း ဝိဂ္ဂဟကား–ဤနည်း၌ အဓိန (အဓိန) ပုဒ်, ဝစနပုဒ်ဖြစ်၍ အဓိန (အဓိန) အစိတ်ဝိဂ္ဂဟကား–အဓိဂတော+ဣန္နော (ပဘူ) ယေနာတိ အဓိနော (အဓိနော) (အဘိဓာန်ဋီကာ)၊ [ယေန– အကြင်သူသည်၊ ဣန္နောပဘူ–အစိုးရခြင်းကို၊ အဓိဂတော–ရအပ်၏။ တစ် နည်း ယေန–သည်၊ အဓိဂတော–သော၊ ဣနော ပဘူ–သည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏။ ဣတိ အသ္မာ–ကြောင့်၊ အဓိနော–မည်၏]။

၂။ ရအပ်သော အစိုးရခြင်းနှင့် ရသောသူနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး ....စပ်....ဗျု–နိ။

၄။ ရအပ်သော အစိုးရမှုရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည်၊ ဝါ–ရအပ် သော အစိုးရခြင်း ဟူသောဂုဏ်သည် ပ–နိ။

http://www.dhammadownload.com

(ဝစ်န အစိတ် ဝိဂ္ဂဟ ယခင်အထက်ပါအတိုင်းပြု) အဓိန်+(အဓိန်) ဝစန် အဓိဝစန်၊—(ဋီ-၄၆)။ (ဝိသေသန ပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရဲ)၊ [အဓိန်-(အနက်နှင့်)စပ်သော၊ ဝစန်-သဒ္ဒါတည်း၊ အဓိဝစန်-အနက်နှင့် စပ်သော သဒ္ဒါ၊ ဝါ-အမည်]။

(အဓိနဝစနဟု ဆိုလိုလျက် ဉ်ကို ရသပြု၊ န-ကိုချေ၍ အဓိဝစန ဖြစ်သည်၊ နီ-ဘာ-ဋီ-ပ-၆၄၁။ ယခင်အထက်ပါ အဘိဓာန်ဋီကာ ဝိဂ္ဂဟနှင့် အညီ ဆိုလျှင်ကား-အဓိနဝစနဆိုလိုလျက် နကိုချေ၍ အဓိဝစန ဖြစ်သည်။ အဓိန (အဓိန) ပုဒ်အစိတ်၌ အဘိဓာန်ဆိုင်ရာ စာအုပ်အားလုံးနှင့် ဋ္ဌ-၃၃၆၊ ဋီ-၅၆၊ မဏိမဥ္ဇူ-ဒု-၂၆၆၊ ၃၇၄ တို့၌ အဓိနဟု ဒီဃနှင့်ရှိ၏။ ယခင်အထက်ပါ အဘိဓာန်ဋီကာ ဝိဂ္ဂဟအတိုင်းဆိုလျှင်—အဓိ+ဣန ပုဒ် ရင်းဖြစ်၍ အဓိန ဟုရှိသင့်၏။ ဣကို ဉ်ဒီဃပြုလျှင်ကား—"အဓိန" ဟု ရှိသင့်၏။)

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော (အနက်နှင့်) စပ်သော ဂုဏ်၏ သဒ္ဒါနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော....စပ်....ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော (အနက်နှင့်) စပ်သော သဒ္ဒါ (အဓိဝစန) တို့၏ တစ်ခုသည်....ပ....ဇာတ်သည် (တစ်နည်း) (ဝိပါက်၏ အဓိဝစန) အမည်သည် ပ-န်။ (ဝိပါက်၏-ဟူသော စကား ဌာန် နူရှုပပြောင်းလွှဲဆိုပါ)။

(တစ်နည်း) အဓိဥပရိ+ပပတ္တံ ဝစန် အဓိဝစန်၊-ဋီ-၅၆ ကို အခြေခံ၍ ဆိုသော (ပြည်နိဿယ-ပ-၃၆၄)၊ (မဇ္ဈေ လောပိ သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်)။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အထက် (အဖို့) ၏ ဖြစ်သော သဒ္ဒါနှင့် အာခါရ+အာခါရိ၊ အကြောင်း+အကျိုး ....စပ်....ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အထက် (အဖို့) ၌ဖြစ်သော သဒ္ဒါတို့၏ တစ်ခုသည်....ပ....ဇာတ်သည် (တစ်နည်း)အထက် (အဖို့) ၌ ဖြစ်ခြင်းကြီးယာသည် (တစ်နည်း) ဝိပါက်၏ အဓိ-ဝစန အမည် ပ-နိ။

http://www.dhammadownload.com

["ကာရဏံ အဓိကာရံ ကတွာ ဝုစ္စတိ အတ္ထော ဓာတေန သဒ္ဒေနာတိ အဓိဝစနံ" ဟု သူစိ-၌ တစ်နည်း ဆိုထားသေး၏]။

(ဂ) ဝါကျ။ ဤ (ဂ) ဝါကျသံ ဝဏ္ဏနာ-အရ ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ သံဝဏ္ဏေသဗ္ဗ-၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ-ကား-

ဝိပစ္စနံ ဝိပါကော၊ ဓာရိယတီတိ ဓမ္မော၊
ဝိပါကော ဓမ္မော ဧတေသန္တိ ဝိပါကဓမ္မာ၊
ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ ဝိပါကဓမ္မာ စ တေ ဓမ္မာစာတိ ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ရင့်ကျက်ခြင်းသဘော ရှိသော၊ ဝါ၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်တို့၏ တရားတို့နှင့် ဝိသေသန+ ဝိသေယျ, ဂုဏ်+ဂုဏော စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အကျိုးကို ဖြစ်စေခြင်း သဘောရှိသော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တရား၏ (ဝိပါက ဓမ္မ ဓမ္မ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ဇာတ်သည် ပ-နိ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဇနနံ ဇာတိ။

၁။ ဇာ-ဟူသော တိ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ သည် ဗျု၊

၂။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဇန-ဓာတ်+တိ-ပစ္စည်း, ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ဗျု-နိ။

၃။ ဇာတိ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် ပ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ပ-နိ။ (အဘိဓာန် ဋီကာနည်းအရ ခွဲပုံတည်း)။

ဓာရေတီတိ ဓမ္မော။
ဇာတိ ဓမ္မော (သဘာဝေါ) ဧတေသန္တိ ဇာတိဓမ္မာ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်းသဘော၏ ဖြစ် ခြင်းသဘောရှိသော သတ္တဝါတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ်..... ဗျု-နိ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည်၊ ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်းသဘော ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ။

ဓိရဏံ ဇရာ။ (ယခင် ဇာတိ-နည်းမှီ၍ခွဲ၊ ဇရဓာတ်+အပစ္စည်း, ရင့်ခြင်း ကြိယာ ခွဲရသည်သာ ထူး၏)။

ဇာရေတီတိ ဓမ္မော၊ ဇရာ ဓမ္မော ဧတေသန္တိ ဇရာဓမ္မာ။ (ယခင် ဇာတိဓမ္မာ နည်းမှီခွဲ)။

[မှတ်ချက်။ ။အထက်ပါ ဇာတိဇရာ-ပုဒ်၌ အဓိတ်ဝိဂ္ဂဟနှစ်ချက် ယခင် အတိုင်းဆို၍ ဇာတိ စ ဇရာ စ ဇာတိဇရာ ဟု အပေါင်း ဒွန် ဆိုပြီးလျှင် ဒွန်သမာသ်ခွဲနည်းအတိုင်းခွဲပါ။]

လိင် စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ အညမည-ကား နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ် ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, နာမပဒ။

(အညမည ဝိသိဋ္ဌာန်-ပုဒ်လုံးနှင့် ကုသလာ ကုသလာန်-ပုဒ်လုံးတို့ ကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း ခွဲ၊ဝိပါကာ-ကို ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲ။)

(ခ) ဝါကျ။ ဝိပက္ကဘာဝံ-ကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲ)။

(ခ) ဝါကျ။ (ဇာတိဇရာသဘာဝါ ပုဒ်လုံးကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိ ဂိုဏ်း ခွဲ။)

ထိုတွင် ဇာတိကား-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတ နာမပဒ။

ဇရာ-ဣတ္ထိလိင်, မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း, (တစ်နည်း) ကညာဒိဂိုဏ်း အာကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဝုစ္စန္တိ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ (ယခုလက်ရှိ ဣကာရန္တ) အာချာတပဒ၊ (ဝစဓာတ်+ ယပစ္စည်း+အန္တေဝိဘတ်)။

ဇနကတ္တေန-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ယောဇနာအလို-) ဇနကတ္တေန-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

အာဘောဝ်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ-ဖြင့် ဝိပါကာ-၌ ဝိ-သဒ္ဒါသည် ဒိဂတ-စသော အနက်ကို မဟော (ဗျ) ဝိသိဋ္ဌ-အနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, (နွ) (ဉပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)၊ ကုသိုလ်ကား ပဟာယက, အကုသိုလ်ကား ပဟာတဗ္ဗ-ဖြစ်၍ အချင်းချင်းမတူ ထူးခြားကွဲပြားနေ သည်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

ကုသလာ ကုသလာနံ-ဖြင့် အညမညဝိသိဋ္ဌ-အရကုသိုလ်,အကုသိုလ် တို့ကို ယူရမည် ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။ ဝိသိဋ္ဌာနံပါကာ- ဟူသော အပေါင်းဖြင့် ဝိပါကာ-ပုဒ်ကို အဗျယီဘော, ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝိဂ္ဂဟ စသည် မပြုရ၊ (ဗျ)။ ဝိသိဋ္ဌာနံ ဝိပါကာ-ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို (နွ) သိစေ၏၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

ဣတိ-ဖြင့် ဟေတွတ္ထဇောတက-အဖြစ်, နာမလာဘဟိတ် အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)

(ခ) ဝါကျ။ ဤဝါကျဖြင့် ဝိပါက-အရ ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုမယူရ (ဗျ)။ ဝိပါတ်နာမက္ခန္ဓာတို့ကိုသာ ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း (နွ) (အဘိဓေယျတ္ထ)။ ဝိပါက-သဒ္ဒါ၏ အထင်ရဋ္ဌိ, ကေဒေသျူပစာအဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ဝိပါကသဘာဝဓမ္မာ-ဖြင့် ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ-၌ ရှေ့ဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် ပရိယတ္တိ-စသော အနက်ကို မဟော၊ သဘာဝ-အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ)။ ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ-ပုဒ်ကို ဝိပါကော ဓမ္မော ဧတေသန္တိ ဝိပါကဓမ္မာ ဟု အစိတ် ဗဟုဗ္ဗီဟိပြုပြီး ဝိပါကဓမ္မာ စ တေ ဓမ္မာစာတိ ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ-ဟု အပေါင်း ကမ္မဓာရည်း ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ဝိသိဋ္ဌာန်–၌ ဝိ–သဒ္ဒါ ဝိသေသတ္ထ။

ကုသလာ ကုသလာန်–၌ ကု–သဒ္ဒါ ကုစ္ဆိတတ္ထ။

ထိုတွင် အကုသလာန်–၌ အ–သဒ္ဒါ ဝိရုဒ္ဓတ္ထ။

ဣတိ–သဒ္ဒါ ဟေတွတ္ထ ဇောတက။

ဝိပါကာ–၌ ဝိ–သဒ္ဒါ ဝိသိဋ္ဌတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ဝိပက္က–၌ ဝိ–သဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

(တစ်နည်း) ဝိသိဋ္ဌတ္ထ။

အာပန္နာန်၌ အာ–သဒ္ဒါပတ္တိ–အနက်ကို ဟော၏။

အရူပ–၌ အ–သဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္ထ, ဝိရဟတ္ထ, အညတ္ထ။

အဓိဝစန် အဓိသဒ္ဒါ အဇ္ဈတ္တာ–ဝယ် အဓိ–သဒ္ဒါကဲ့သို့ အဓိကာရ ပဝတ္တိအတ္ထ (ဋီ–၄၇) တစ်နည်း–ဥပရိဘာဂတ္ထ (ဋီ–၅၆) တစ်နည်း (အဓိန)၊ ပါပုဏာန အဓိဂတ ပဋိလာဘတ္ထ၊

(ဂ) ဝါကျ။ ဝိပါက ဓမ္မ ဓမ္မာတိ–၌ ဣတိ–သဒ္ဒါ ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ။ သဒ္ဒပဒတ္ထက။

(ဃ) ဝါကျ။ ယထာ–သဒ္ဒါ ပဋိဘာဂတ္ထ၊ ဝါ–ဥပမာနတ္ထ။

ပကတိကာ–၌ ပ–သဒ္ဒါ အာဒိကမ္မတ္ထ, ပထမတ္ထ, ပကာရတ္ထ။

ဇရာ ဓမ္မာတိ–၌ ဣတိ–သဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ, အာကာရတ္ထ။

ဇဝံသဒ္ဒါ၌ ပဋိဘာဂတ္ထ၊ ဝါ–ဥပမေယျတ္ထ။

ဓမ္မာတိ–၌ ဣတိ–သဒ္ဒါဣဒံအနက်၊ နိဒဿန အနက်ကို ဟော၏။

(င) ဝါကျ။ ပဋိက္ခေပ–၌ ပဋိ–သဒ္ဒါ နိသေဓတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ တေ–၌ တေ၏ စွဲရာအနက်ကား ဝိပါက ဟူသော အမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဝိသယနာမည်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိပါက

http://www.dhammadownload.com

အမည်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ၊ (တစ်နည်း) အဓိဝစန် ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ခ) ဝါကျ။ ဥဘယ-သည် သဘော ဟူသော အနက်ကိုစွဲ၏။ ဝိသယနာမည်ကား သဘာဝ-ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။ (တစ်နည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိပက္ကသဘော, ဝိပစ္စနသဘော-ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ [ကုသလာ ကုသလာန်၌ ကုသိုလ်, အကုသိုလ် ယူ၍ လည်းကောင်း, ပါကာ ဝိပါကာ-တို့၌ ဝိပါက် စိတ္တုပ္ပါဒ် ယူ၍ လည်းကောင်း ထုတ်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှုပါ]။

(ခ) ဝါကျအရ ဆိုလိုရင်းအရကောက်လျှင် အာဘော်၌ ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ် ယူ၍ထုတ်မြဲ။

(ဂ) ဝါကျ- ဝိပါကသဘာဝ ဓမ္မာ-အရ ကုသိုလ် 'အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ယူ၍ထုတ်မြဲ။ ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာတိ-၌ ဝိပါက ဓမ္မ ဓမ္မာ-အရ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ တည်ထားပါဠိအတိုင်း အရ ကောက်ထုတ်သော် ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒယူ၍ ဘဂဝတာဝုတ္တံဝယ် ဝုတ္တံ၌ ဗာဟျတ္တ တ ပစ္စည်းအရ ထုတ်နည်းအတိုင်းထုတ်ပါ။ ပါဠိတော်၌ ရှိရင်းအတိုင်း ထုတ်လျှင်ကား ကုသိုလ်, အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ယူ၍ထုတ်ပါ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဇာတိ အရ-

၁။ ဇာတိတရားသည် ဝါ-နိပ္ဖန္နရုပ်နှင့် နာမက္ခန္ဓာ လေးပါး တို့၏ ဖြစ်ဆဲသည် ဒ။

၂။ ဘဝသည် ဒီ။

၃။ ဇရာသည် ပ။

၄။ ဥပါဒါန် စသည်တို့သည် ဝိ။

၅။ မရဏ စသည်တို့သည် အနံ့။

သတ္တာ၌ သန္တာတ်အရ-

၁။ လောဘ-ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊ (ကျန်လေးချက် အကုသိုလ် အတိုင်းထုတ်)

ဝုစ္စ ၌ ဇနေန ဟု ကတ္တားထည့်သော် အန္တတ္ထဝစဓာတ် အရ-

၁။ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ၊

၂။ ယောနိသော မနသိကာရ စသည်သည် ဒီ၊

၃။ ဇာတိမ္မော ဇရာဓမ္မော ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပ။

၄။ ထိုသို့ ဆိုနိုင်အောင် ဆရာအမှီရခြင်း, ဆရာ့စကား နားထောင်ခြင်း စသည်တို့သည် ဝိ၊

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၅။ သုဏာန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ ဟူသော ဝစီ–ဘေဒသဒ္ဒကို ကြားရခြင်း, ကြားရသည့်အတိုင်း အနက်အဓိပ္ပာယ် သိရှိမှတ်သားခြင်း စသည်တို့သည် အန။

[(တစ်နည်း) ဝုစ္စန္တိ–၌ ဘဂဝတာ–ကတ္တားထည့်သော် အောက်ပါ (င) ဝါကျ အမှာ အညွှန်းအတိုင်း ထုတ်ပါ၊ ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပ–ဟုထုတ်ပါ]။

(င) ဝါကျ။ ဝုတ္တံ–၌ အန္တတ္ထဝစဓာတ်အရ ယူ၍ထုတ်ပုံကိုလည်းကောင်း, ဗာဟျတ္ထ တ–ပစ္စည်းအရ ယူ၍ထုတ်ပုံကိုလည်းကောင်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သော ဘဂဝတာ ကတ္တားထည့်ရသော ဝုတ္တံ,ဝုတ္တော စသည်ဖြင့် ဝုတ္တ–ကြိယာရှိရာ၌ ထုတ်ပုံအတိုင်းထုတ်ပါ။

ဤ၌ ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို 'နေဝဝိပါက နဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ' ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို ထုတ်ပါ။

ရနိုင်သော သိဒ္ဓိ

(ဂ) ဝါကျ။ ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာတိ ဝိပါကသဘာဝဓမ္မာ–၌ ရှေ့ဓမ္မသဒ္ဒါ၏ သဘာဝအနက် ဟောနိုင်ကြောင်းကို ဇာတိဇရာသဘာဝါ, ဇာတိဇရာပကတိကာ သတ္တာ ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာ ဟူသော နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာနအသင့် ယုတ္တိဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့်၊ ဝါ၊ အသင့်ယုတ္တိဥာပကကို ထောက်ရှု၍ သိရသောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ မည်၏။

နံပါတ် (၉) အတွက် အဓိပ္ပာယ်

(က) ဝါကျ အညမညဝိသိဋ္ဌ အဓိပ္ပာယ်ကား–ကုသိုလ်သည် အနဝဇ္ဇ သုက္ကသဘော ရှိ၏။ (တစ်နည်း) ပယ်တတ်သော ပဟာယက တရားဖြစ်၏။

အကုသိုလ်သည် သာဝဇ္ဇ ကဏှသဘော ရှိ၏။ (တစ်နည်း) ပယ်အပ်သော ပဟာတဗ္ဗ တရားဖြစ်၏။ ဤသို့ ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ်တို့ အချင်းချင်းမတူ ထူးခြားကွဲပြားကြပါသည်။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

အထူး ။ ။ (ဂ) ဝါကျ ဝိပါကဓမ္မ ဓမ္မာ-၌ ရှေးဓမ္မ-သဒ္ဒါသည် သဘာဝတ္ထ ဝါစက၊ နောက်ဓမ္မ-သဒ္ဒါကား ကုသလာဓမ္မာ-၌ကဲ့သို့ နိဿတ္တ, နိဇ္ဇီဝတ္ထ ဝါစက။

ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဇာတိဇရာ-၌ဇာတိ-သည်ဇရာ-အား ကပတ္တု ပြ၏။

(ဆောင်) ဇာတိသော်ကား၊ ဇရာအား နည်းပါး တစ်ပစ္စည်း။

(ဇာတိမူကား၊ ဇရာအား၊ တပ်ငြား တစ်ပစ္စည်း။)

သတ္တာ-အရ သတ္တဝါပညတ်အာရုံသည် ဝုစ္စန္တိ၌ ဝစ-ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် အား (တစ်နည်း) သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြ၏။

ဝုစ္စန္တိ-၌ ဗာဟျတ္ထ အန္တေ-ဝိဘတ်အရ သတ္တဝါပညတ်အာရုံသည် အန္တတ္ထပစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ်ပ္ပါဒ်အား (တစ်နည်း) သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြ၏။

(တစ်နည်း) သတ္တာ-အရ ဝုစ္စန္တိ၌ အန္တေ-ဝိဘတ်တို့အရ သတ္တဝါ၌ ရှိသော ရုပ်နာမ် ပစ္စည်းတရားသည် ဝစ-ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပဒ်အား (တစ်နည်း) သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြ၏။

ပြိုင်-ယထာရုပ၊ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၆)။

ဇနေန ဟူသော ပါဠိသေသ ကတ္တားအရ ဝီရိယ-သည် ဝုစ္စန္တိ-၌ ဝစ-ဓာတ်အရ ဝီရိယသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြ၏။

ပြိုင်-ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၉)။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) ဘဂဝတာ ဟူသော ပါဠိသေသ ကတ္တားအရ ဉာဏ် ပညာသည် ဝုစ္စန္တိ-၌ ဝစ-ဓာတ်အရ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဏ္ဍ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္တိ၊ အဝိ (၁၀)။

(ဓာတ်အရ ပစ္စည်းထား, ကတ္တားအရ ပစ္စယုပ္ပန်ထား၍လည်းပြိုင် နိုင်သည်)။

ဓာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာတိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ဇာတိဓမ္မ, ဇရာဓမ္မ ဟူသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဝုစ္စန္တိ၌ ဝစ-ဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏၊

ဝုစ္စန္တိ၌ ဝစ ဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ဝြပဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (တစ်နည်း) သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ယခင်) အာကာရပုဒ်အရ ဇာတိဓမ္မ ဇရာဓမ္မ ဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒသဒ္ဒအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ၊ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဏ္ဍ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊
ဝိပ္ပ၊ တ္တိ၊ အဝိ (၁၂)။

(င) ဝါကျ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံ အလုံးစုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။

http://www.dhammadownload.com

ဥပါဒိန္နတိက် အဖွင့်

(က) အာရမ္မဏ ကရဏဝသေနတဏှာ ဒိဋ္ဌီဟိ ဥပေတေန ကမ္မုနာ- အာဒိန္နာ ဖလဘာဝေန် ဂဟိတာတိ ဥပါဒိန္နာ။

(ခ) အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာ ဥပါဒါန သမ္ဗန္ဓေန ဥပါဒါနာနံ ဟိတာတိ ဥပါဒါနိယာ။

(ဂ) ဥပါဒါနသ အာရမ္မဏ ပစ္စယဘူတာန မေတံ အဓိဝစနံ။

(ဃ) ဥပါဒိန္နာစ တေ ဥပါဒါနိယာ စာတိ ဥပါဒိန္နု ပါဒါနိယာ။

(င) သာသဝကမ္မ နိဗ္ဗတ္တာနံ ရူပါရူပဓမ္မာ န မေတံ အဓိဝစနံ။

(စ) ဣတိ ဣမိနာနယေန သေသပဒဒွယေပိ ပဋိသေဓ သဟိတော အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဋ္ဌ-ဂ၄-ဂ၅)

အနုဋီကာထူး- (က) ဝါကျ-ယေဓမ္မာ-တို့သည်၊ (ပါဌသေသပကတိ ဝုတ္တ- ကတ္တား.... ပါဌသေသဟောန္တိဥ္ဆ စပ်။) (တစ်နည်း) ယေဓမ္မာ-တို့ကို၊ (ဝုတ္တကံ.... အာဒိန္နာ ဂဟိတာတိ၌ စပ်။) ....ပ....ဖလဘာဝေန-ဖြင့်၊ အာဒိန္နာပဟိတာ-ယူအပ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ဤကား အာရမ္မဏ ....ပ.... အာဒိန္နာဂဟိတာကို ကတ္တု(ဝါစက) ဝါကျ- (ကတ္တားဟော ဝါကျ) ကြံ၍ပေး¯င်းတည်း။

(တစ်နည်း) ကမ္မ (ဝါစက) (ကံဟောဝါကျ) ကြံ၍ပေးသော်-ယေဓမ္မာ- တို့ကို၊ အာဒိန္နာဂဟိတာ-ယူအပ်ကုန်၏။ ဣတိတသ္မာ-ကြောင့်၊ တေဓမ္မာ- တို့သည်၊ (သညီ=နာမီ=တုလျက်) ဥပါဒိန္နာ-မည်ကုန်၏။

(သညာ=နာမ=လိင်္ဂတ်)(တစ်နည်း)(တေဓမ္မာ-တို့သည်၊ပကတိကတ္တား) ဥပါဒိန္နာ-မည်ကုန်သည်၊ (ဝိကတိကတ္တား) ဟောန္တိ-ကုန်၏။

[(စ) ဝါကျ၌-ဝေဒိတဗ္ဗော၏ အဝုတ္တ ကတ္တားကို-ပဏ္ဍိတေန-သည်ဟု ထည့်။ နဋ္ဌဗ္ဗော ရှိရာ၌လည်း ပဏ္ဍိတေန ဟု ကတ္တားထည့်ပါ၊ ဗေဒိထမ္ဗာဒ္ဓဗ္ဗ။]

F51A

http://www.dhammadownload.com

ကဘွားထည့်နည်း- [ဆောင်] ဝေဒိတဗ္ဗ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗနှင့်၊ ဤပုဒ်နှစ်ဖြာ၊ တွေ့လေရာ၊ ထည့်ပါ ပဏ္ဍိတေန ကတ္တားတည်း။

ဤကား အလွယ်တကူသိရန်တည်း။ ဋ္ဌာနနူရှုပကြည့်၍ ဘိက္ခုနာ, တယာ, မယာ, တုမှေဟိ, အမှေဟိ စသည် သင့်လျော်သလို ကတ္တားထည့်ရန် ဖြစ်သည်။]

ကျမ်းတက် (ဌပနာပဥ္စက)
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် ဥပါဒိန္နာဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် ဥပနှင့် အာဒိန္နာကို အဗျယီဘော သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည်ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ။ပ။ ဥပါဒိန္နာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော သမာသ်ဝစနတ္ထ ကိုလည်း ပြဆိုသင့် သေး၏။ (သာမည)။

(တစ်နည်း) ဥပါဒိန္နာပုဒ်၏ တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (ဝိသေသ) (န္တ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား ဥပနှင့် အာဒိန္နာကို ဝါ-ဥပါဒိန္နာပုဒ်ကို ဥပေတေန အာဒိန္နာ ဥပါဒိန္နာဟု တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို (က) ဝါကျဖြင့် ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာထထ်ရာ၌- ဥပါဒိန္နာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော သမာသ်ဝစနတ္ထကို မပြဆိုခဲ့သော် မြတ်စွာဘုရားအား ဝါ-ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့် ရောက်ရာ၏ဟူ ဒေါသတင်တက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (က) ဝါကျဖြင့် ဥပါဒိန္နာပုဒ်ကို ဥပေတေန အာဒိန္နာ-ဥပါဒိန္နာ ဟု ဘတိယာဘပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရသည်ကို ပြဆိုသောကြောင့် ။ပ။ ဟူလို။ (ရှေးဝိပါကတိက်အဖွင့်ကို ဌပနာထား တက်လျှင် ပုဒ်တစ်ပါးအဖွင့် ကျမ်းတက်နည်းအရ တက်ပါ။)

(ခ) ဝါကျ။ ဤ (ခ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ ရှေ့အဋ္ဌကထာစကား ဥပါဒိန္နာပုဒ်အဖွင့်ကို ဌပနာထားဘက်လျှင် ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မှတစ်ပါး ပုဒ်တစ်ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသို့ ကျမ်းတက်နည်းအရ တက်ပါ။ (ပုဒ်တစ်ပါးအဖွင့် ကျမ်းတက်တည်း။)

http://www.dhammadownload.com

တစ်နည်း ပါဠိတော်ကို ဌာပနာထား၍ ကျမ်းတက်ပုံ

ဆရာမြတ်စွာဘုရားသည် ဥပါဒါနိယာ ဟု ဟောတော်မူ၏။ သော်- ဥပါဒါနိယာပုဒ်ကို ဥပါဒါနေသု ဇာတာ ဥပါဒါနိယာ စသည်ဖြင့် ဝစနတ္ထ ပြုကောင်းသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

အဓိပ္ပါယ်ကား-(ခ) ဝါကျဖြင့် ဥပါဒါနိယာပုဒ်ကို ဥပါဒါနာနံ ဟိတာ ဥပါဒါနိယာဟု ဟိတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရသည်ကို ပြဆို၏ဟူလို။ (စောဒနာ တက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ခ)ဝါကျဖြင့် ဥပါဒါနိယာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော် ဥပါဒါနိယာပုဒ်၏ ဝစနီယတ္ထ (အဘိဓေယျတ္ထ) သည်လည်း ရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဝါ-ဥပါဒါနိယာပုဒ်၏ ဝစနီယတ္ထ (အဘိဓေယျတ္ထ)ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရသည် မဟုတ်ပါ လော၊ (စသည်)။

စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်တက်၊ (တစ်နည်း) အဓိဝစနံ ကိုကြည့်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်။ (ဝစနတ္ထမှ အဘိဓေယျတ္ထ ကျမ်း တက်တည်း။)

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့ဝါကျတို့ဖြင့် ဥပါဒိန္နာနှင့် ဥပါဒါ- နိယာပုဒ်တို့ကို အသီးအသီး တစ်ပုဒ်စီခွဲ၍ အစိတ်အစိတ်ဖွင့်ပြတော်မူ၏။ ဝါ-အစိတ်အစိတ် ဝစနတ္ထ ဆိုတော်မူ၏။....သော် ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဟူ သော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသည်လည်း ရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဝါ- ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရသည် မဟုတ်ပါလော။ (တစ်နည်း) ဥပါဒိန္နုပါဒါ- နိယာပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရသည်ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ သော်-ဝစနီယတ္ထ အဓိပ္ပါယ်သည်လည်း (မာတိကာဂဏ္ဌိ) ဝါ၊ အဘိဓေယျတ္ထသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါ လော၊ (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့ဝါကျတို့ဖြင့် ပဌမပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ သော် ဒုတိယပုဒ်, တတိယပုဒ်တို့၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ဝါ၊ အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကို။ ဝါ၊ အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

ပါဠိပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ဥပနှင့် အာဒိန္နာကို ဝါ၊ ဥပဒိန္နပုဒ်ကို အဗျာယီဘော သမာသ်ဝစနတ္တ စသည် ပြုရမည်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နှ-ပါ)၊ ။ပ။ ဥပ,နှင့် အာဒိန္နာကို ဝါ၊ ဥပါဒိန္နာပုဒ်ကို ပြုသင့်သော သမာသ်ဝစနတ္တကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နှ-ရော) (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဥပါဒါနိယာပုဒ်ကို 'ဥပါဒါနေသု ဇာတာ ဥပါဒါနိယာ' စသည်ဖြင့် ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္တပြုရသည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဥပါဒါနိယာပုဒ်၏ ဝစနီယတ္တ(အဘိဓေယျတ္တ) မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ ဥပါဒါနိယာပုဒ်၏ ဝစနီယတ္တ (အဘိဓေယျတ္တ)ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ ဝစနတ္တ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (တစ်နည်း) ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယာ ဟူသော ပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္တ စသည်ပြုရသည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဝစနီယတ္တ အဓိပ္ပာယ်မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊အဘိဓေယျတ္တ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။(စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ဒုတိယပုဒ် တတိယာပုဒ်တို့၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာ ဝါ၊ အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ အတ္တသံဝဏ္ဏနာ ဝါ၊ အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

ရှေ့အဖွင့်စကားကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတ ဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသကို ပယ်၏။

နောက် (ခ)ဝါကျကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျ၌ အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် ရှေးရှေးဝါကျကိုထောက်၍ နောက်နောက်ဝါကျဖြင့် ဒေါသပယ်ပုံ, နောက်နောက် ဝါကျကို ထောက်ရှု၍ ရှေးရှေးဝါကျ၌ ဒေါသ သင့်ပုံတို့ကို ဝါ၊ အချင်းချင်း ရှေ့နောက်ထောက်ဆ၍ ဒေါသ သင့်ပုံ,ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ရှေ့အဋ္ဌကထာ အဖွင့် စကားကို ထောက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် ဥပါဒါနိယာ, ပုဒ်၏ ဤ၌ အလိုမရှိ အပ်သော ဓာတုတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ စသည်၌ အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသော ကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး ဝစနီယတ္ထ ဝါ၊ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွားသော ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း)၊ (င) ဝါကျဖြင့် (အဓိဝစနကိုရှု၍) ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယ သာမညှ၌ အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(စ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, ဂန္ထဂရုဒေါသ ပုနရုတ္တိ ဒေါသ တို့ကို ပယ်၏။

(အညွှန်းဝါကျခေါ် အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာ တွေ့တိုင်း ဒေါသပယ် ဤနည်းချည်း)။

http://www.dhammadownload.com

အဓိဝစနံထားရပုံ

ဥပါဒါနိယသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှင်၌, ကေဒေသျှပုစာ သဒ္ဒါအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ)ဝါကျ၌ 'အဓိဝစနံ' ထား၏။

(ဃ)ဝါကျ၌ အဓိဝစနံ ထားရပုံ

ဥပါဒိန္နုပါဒါနိ သဒ္ဒါ၏ အထင်ရှင်၌, ကေဒေသျှပစာသဒ္ဒါ အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ)ဝါကျ၌ 'အဓိဝစနံ' ထား၏။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

ဤဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့် ပထမပုဒ်၌သာ အနက်ကို သိအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ ကြွင်းသော ဒုတိယ, တတိယ ပုဒ်နှစ်ပါး အပေါင်း၌လည်း ပဋိသေဓနှင့် တကွဖြစ်သောအနက်ကို သိအပ်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘိဏ္ဍအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (စ) ဝါကျ၌ 'ပိ(အပိ)' သဒ္ဒါကို ထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ ဥပါဒိန္န၌ အစိတ် အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား—

(ဥပကား ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြု ရပါ)၊ အာဒိယန္တီတိ အာဒိန္နာ။ ဥပေတေန အာဒိန္နာ ဥပါဒိန္နာ။

၂။ ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကပ်အပ်သောကံ၏ ယူအပ်သော အကျိုးတို့နှင့် အကြောင်း+အကျိုးစပ် ဗျု-နိ။

၄။ ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဥပါဒိန္န တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ပ-နိ။

[အမှာ။ ။ဤနောက်၌ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကခွဲရာဝယ် နံပါတ်(၂)အစ၌ (ထိုဗျုပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော) ဟူသော စကားကို လည်းကောင်း နံပါတ်(၄)အစ၌(ထိုပဝတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော) ဟူသောစကားကိုလည်းကောင်းထည့်ဆိုခွဲပါ။မရေးတော့ပြီ။]

http://www.dhammadownload.com

အာဂန္တွာ ရမန္တိ ဧတ္ထာတိ အာရမ္မဏံ။

၂။ အာ,ရ,မန်,တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော လာရောက်၍ မွေ့လျော်ခြင်း ကြိယာသည် ဗျု-နိ။

၄။ လာရောက်၍ မွေ့လျော်ခြင်း ကြိယာသည် ပ-နိ။

ကရောတီတိ ကရဏံ။ ကရီယတေ ဝါ ကရဏံ။ အာရမ္မဏဿ ကရဏံ အာရမ္မဏ ကရဏံ။ ဝသန် သမတ္တန်ဝသော။ အာရမ္မဏ ကရဏဿဝသော အာရမ္မဏ ကရဏ ဝသော၊ (တေန)

၂။ အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းနှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ်....စပ်....ဗျု-နိ။

၄။ အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဟူသော ဂုဏ်သည် ပ-နိ။

တသန္တိ တောယာတိ တဏှာ၊ တသတိ ပါတုမိစ္ဆတိ တောယာတိ တဏှာ၊ တသတိပရိတဿတီတိ တဏှာ။ (တသဓာတ်+ဏှာ ပစ္စည်း၊ တပ်ခြင်း မွတ်သိပ်ခြင်း ကြိယာ။) မိစ္ဆာပယဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ၊ တဏှာစ ဒိဋ္ဌိစ တဏှာဒိဋ္ဌိယော၊ (တာဟိ)။ (ဒွန်သမာသ်ခွဲနည်း ခွဲပါ)။

ဥပဂန္တွာ ဣတန္တိ ဥပေတံ၊ (တစ်နည်း) ဥပယီယတေတိ ဥပေတံ။ (ကေန ဥပတေန) (ကပ်ရောက်ခြင်း ကြိယာခွဲ)။ ကရီယတေတိ ကမ္မံ၊ (တေန)၊ ဟေတုတောဖလတိ နိပ္ဖဇ္ဇတီတိဖလံ၊ (မဏိမဥ္ဇူ-ပ-၉၅) (ဖလဓာတ်+အ ပစ္စည်း၊ ပြီးစီးခြင်းကြိယာ)။

ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ တေသွာ ဧတေနာတိ ဝါ ဘာဝေါ၊ ဘဝနံ ဝါ ဘာဝေါ။ ဖလဿ+ဘာဝေါ ဖလဘာဝေါ၊ (တေန)၊

၂။ အကျိုး၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ်....စပ်....ဗျု-နိ။

၄။ အကျိုး၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်, ဝါ-ဖလဘာဝဂုဏ်သည် ပ-နိ။

ဂယှန္တေတိ ဂဟိတာ၊ (ဂဟ+တ၊ ယူခြင်းကြိယာ)။

(ခ) ဝါကျ ရှိရင်းစွဲဝိဂ္ဂဟ ခွဲသော်—

၂။ ဥပါဒါနပုဒ်အရ ဥပါဒါန်တို့၏ ဣယပစ္စည်းအရ လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်,ရုပ်တရားတို့နှင့်အာရမ္မဏက+အာရုံ....စပ်....ဗျု-နိ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဥပါဒါနိယ (တရား)တို့၏ တစ်ခုသည်-ပု-ဇော်တ်သည် ပ-နိ။

(င) ဝါကျ။ အာသဝန္တီ အာသဝါ။

သဟ အာသဝေဟိ ယုံဝတ္တတီတိ သာသဝံ။

ကရီယတေတိ ကမ္မံ။

သာသဝဥ္စ တံ ကမ္မဥ္စာတိ သာသဝကမ္မံ။

နိဗ္ဗတ္တန္တိတိ နိဗ္ဗတ္တာ။

သာသဝကမ္မတော နိဗ္ဗတ္တာ သာသဝကမ္မ နိဗ္ဗတ္တာ (တေသံ)။

၂။ အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော ကံ၏ ဖြစ်သော ရုပ်နာမ် တရားတို့နှင့် အကြောင်း+အကျိုး စပ် ဗျု-နိ။

၄။ သာသဝကမ္မ နိဗ္ဗတ္တတရားတို့၏ (သာသဝကံကြောင့် ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည်။ ။ပ။ ဇော်တ်သည် ပ-နိ။

(စ) ဝါကျ။ ဝိဒိယတေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (သိခြင်းကြိယာခွဲ)။

လိင် စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ အာရမ္မဏကရဏ ဝသေနပုဒ်လုံးကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

ထိုတွင် အာရမ္မဏ, ကရဏ နှစ်ပုဒ်ကို တစ်ပုဒ်စီ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။

တဏှာဒိဒ္ဓိဟိ ပုဒ်လုံးကား ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

(ထိုတွင် တဏှာကို ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

ဒိဋ္ဌိကို ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။

ဥပေတေန ကမ္မုနာ နှစ်ပုဒ်ကို တစ်ပုဒ်စီ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။

(အာဒိန္နာ, ဖလဘာဝေန, ဂဟိတာ, ဥပါဒိန္နာ ဟူသော လေးပုဒ်တို့ကို တစ်ပုဒ်စီ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း အသီးသီးခွဲပါ။)

(ခ) ဝါကျ။ ဥပဂန္တာ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(ဥပါဒါန သမ္ဗန္ဓေန ပုဒ်လုံးကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။)

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် ဥပါဒါနကို လည်းကောင်း, နောက်ရှိ ဥပါဒါနာနံကို လည်းကောင်း, နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။

(ဟိတာ ဥပါဒါနီယာတို့ကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။)

(စ) ဝါကျ။ ဣမိနာ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(သေသပဒဒွယေကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ)။

အာဘောဝ်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ အာရမ္မဏာ ကရဏဝသေနဖြင့် ဥပေတေနဌ် ကပ်၏ဟူသည် သမ္ပယုတ် အစွမ်းအားဖြင့် ကပ်သည်မဟုတ်၊ အာရုံပြုသည် အစွမ်းအားဖြင့် ကပ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

တဏှာဒိဋ္ဌိဟိဖြင့် ဥပေတေနပုဒ်၏ကတ္တားသည် လောကုတ္တရာကို အာရုံပြုသော ဂေါတြဘူ, ဝေါဒါန်, ပစ္စဝေက္ခဏာဇောများ မဟုတ်၊ တဏှာဒိဋ္ဌိ ဖြစ်သည်ဟု သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပေတေနဖြင့် ဥပါဒိန္နာဌ် ဥပသဒ္ဒါသည် သမီပစသော အနက်ကိုမဟော၊ သမာသ်အရာဌ် ဥပေတဗ္ဗ ဟူသော ကမ္မသာဓနနှင့်တကွ ဥပဂမနကြိယာကို ဟောသည်ဟု သိစေ၏၊ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)။

ကမ္မုနာဖြင့် ဥပေတေအရ အလုံးစုံသော တေဘူမကတရားကို မယူရ၊ ကံကိုယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ဖလဘာဝေနဖြင့် ယူအပ်၏ဟူသည် အကြောင်း၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်သည် မဟုတ်၊ အကျိုး၏အဖြစ်ဖြင့် ယူအပ်၏ဟု သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဂဟိတာဖြင့် အာဒိန္နာဌ် အာပုဗ္ဗဒါဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု-ဓာတုပဒ), ဒါဓာတ်သည် အဝခဏ္ဍန စသောအနက်ကိုမဟော၊ အာဒါန (ဂဟဏ) အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (ဒု-ဓာတွတ္ထ), အာသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထ ဇာဓက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ဣန္န၏ တ ပစ္စည်း၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယပဒ)ဘ ပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓန အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, အာဒိယန္တေတိ အာဒိန္နာဟု ကမ္မသာဓန ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

F52A

http://www.dhammadownload.com

ဥပေတေန အာဒိန္နာ ဟူသော အပေါင်းဖြင့် ဥပါဒိန္နာပုဒ်ကို ဥပ+အာ-ဒိန္နာဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကို လည်းကောင်း, (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) ဥပေတေန+အာ-ဒိန္နာ=ဥပါဒိန္နာဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ကြိယာတိဖြင့် ဟေတွတ္ထ ဇောတကအဖြစ်, နာမလာဘဟိတ်အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာဖြင့် ဥပါဒါန်တို့နှင့် စပ်ခြင်းဟူသည် သဟဇာတသမ္ပယုတ်အားဖြင့်စပ်ခြင်းမဟုတ်၊အာရုံအဖြစ်သို့ရောက်၍ စပ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပါဒါနသမ္ဗန္ဓေနဖြင့် ဥပါဒါန်တို့အားလျော်၏ ဟူသည် မှီရာတည်ရာအားဖြင့် မဟုတ်၊ ဥပါဒါန်တို့နှင့်စပ်သဖြင့် ဥပါဒါန်တို့အား လျော်၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပါဒါနာနံ ဟိတာဖြင့် ဥပါဒါနိယာ၌ ကြိယ ပစ္စည်း ဇာတ စသော အနက်၌ သက်သည်မဟုတ်၊ ဟိတအနက်၌ သက်၏ဟု လည်းကောင်း၊ (ပစ္စယတ္ထ)၊ ဥပါဒါနံ ဟိတာ=ဥပါဒါနိယာဟု ဟိတတဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု လည်းကောင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ကြိယာတိဖြင့် ဟေတွတ္ထ ဇောတက၊ နာမလာဘဟိတ် အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ဥပါဒါနိယအရ တေဘူမကဝိပါက်၊ ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုသာ မယူရ၊ ဥပါဒါန်၏အာရုံဖြစ်သော လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ် ရုပ်တရားတို့ကို ယူရမည်အဖြစ် (အဘိဓေယျတ္ထ)။ ဥပါဒါနိယသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှားဆုံး၊ ကေဒေသျူပစာ သဒ္ဒါအဖြစ် (ဘာဝတ္ထ၊ ပဒသံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် ဥပါဒိန္နုပါဒါ နိယာပုဒ်၏ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်အဖြစ် (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ကြိယာတိဖြင့် ဟေတွတ္ထ ဇောတက၊ နာမလာဘဟိတ် အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျဖြင့် ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယအရ လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ် ရုပ်တရားအားလုံးကို မယူရ၊ လောကီဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ ကမ္မဇရုပ်တို့ကိုသာ ယူရမည် အဖြစ် (အဘိဓေယျတ္ထ)၊ ဥပါဒိန္နုပါဒါနိယသဒ္ဒါ၏ ကေဒေသျုပစာ-သဒ္ဒါအဖြစ် (ဘာဝတ္ထ၊ ပဒသံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

(စ) ဝါကျဖြင့် ဤရှေ့၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ကြွင်းကျန်သော ဒုတိယနှင့် တတိယပုဒ်နှစ်ပါး အပေါင်း၌လည်း ပဋိသေဓနှင့်တကွ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို သိရမည်ဟု ညွှန်ပြသိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ အာရမ္ဘကာ၌ အာသည် အာဂန္တာအနက်, အာဂမနအနက်ကို ဟော၏။
ဥပေတေန၌ ဥပသည် ဥပဂမအနက်ကို ဟော၏။
အာဒိန္နာ၌ အာသည် ဓာတွတ္ထဗာဓကဖြစ်၍ ဂဟဏအနက်ကို ဟော၏။

(ခ) ဝါကျ။ ဥပဂန္တွာ၌ ဥပသည် (ဂန္တွာ၌ ဂမုဓာတ်က ပါပုဏန အနက်ဟောလျှင်) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။
(တစ်နည်း) ဂမုဓာတ်ကို ပါပုဏန အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးသောကြောင့် ဓာတွတ္ထဝိသေသက။
ဥပါဒါန၌ ဥပသဒ္ဒါ ဘုသတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ စ သဒ္ဒါများ သမုစ္စယတ္ထဇောတက၊ (တစ်နည်း) တုလျာဓိကရဏ ဘာဝပသိဒ္ဓ ဇောတက။

(င) ဝါကျ။ သာသဝ၌ သ(သဟ)သည် သမဂ္ဂိယတ္ထ, တုလျယောဂတ္ထ။
နိဗ္ဗတ္တာနံ ၌ နိသည် ဓာတွတ္ထ နုဝတ္တက။

(စ) ဝါကျ။ ဣတိသဒ္ဒါ ဣဒမတ္ထ, နိဒဿနတ္ထ။
ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ဘာဝနတ္ထ။
ပဋိသေဓ၌ ပဋိ (ပတိ) သဒ္ဒါ နိသေဓတ္ထ။

[သဟိတော၌ သဟသဒ္ဒါ ယခင် (င) ဝါကျကို သဟနှင့် နည်းတူ၏။]

http://www.dhammadownload.com

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(သဗ္ဗနာမ်အစွဲကို အနက်ပေးရှု၍ သိပါ)။

(ဂ) ဝါကျ။ တေ်ဒ္ဓ ဘေသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပါဒါနိယ ဟူသော အမည်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ (တစ်နည်း) အမိဝစနံဟု အစွဲ တိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ တေဒ္ဓ တ-သည် ဓမ္မဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် (တစ်နည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော ဥပါဒိန္နဒြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(စ) ဝါကျ။ က္လမိနာ ဒ္ဓ က္လမသည် နယေန ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသော ကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ (တစ်နည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဒြပ်ကို စွဲသော ကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ တဏှာဒိဋ္ဌီဟိဒ္ဓ တဏှာဒိဋ္ဌိအရ-

၁။ တဏှာဟူသော လောဘစေတသိက် ဒိဋ္ဌိစေတသိက်တို့သည် ဒ။

[အကြွင်း (၄) ချက် အကုသိုလ်အတိုင်းဖြစ်စေ, လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို မှီ၍ဖြစ်စေ, ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒ်နည်းကို မှီ၍ဖြစ်စေ ထုတ်နိုင်သည်။]

ဥပေတေန ကမ္မုနာအရ, ဥပါဒိန္နာဒ္ဓ ဥပအရ, အာဒိန္နာဒ္ဓ အာပုဗ္ဗဒါ-ဓာတ်အရ, ဂဟိတာဒ္ဓ ဂဟဓာတ်တို့အရ-

၁။ လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာဟု ဆိုအပ်သော ကံတည်း ဟူသော သင်္ခါရသည် ဒ။
၂။ အဝိဇ္ဇာသည် ဒီ။
၃။ လောကီဝိပါက် ဝိညာဉ်, ဝါ-လောကီဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ တို့သည် ပ။
၄။ အာသဝေါတရားတို့သည် ဝိ။
၅။ နာမ်, ရုပ်, သဠာယတန စသည်တို့သည် အနု။

http://www.dhammadownload.com

[အမှာ။ ။အာဒိန္နာ,ပဟိတာ, ဥပါဒိန္နာတို့ပုဒ်လုံးအရ ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ် ယူ၍ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ပြခဲ့သောဝိပါက်(သာမည)ထုတ်သည့် အတိုင်း ထုတ်ပါ။

(စ) ဝါကျ ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဝိဒဓာတ်အရထုတ်ပုံကိုလည်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ပြခဲ့ပြီ။ ဝေဒိတဗ္ဗော ထားပုံကိုလည်း စည်းမျဉ်း အဖြေ၌ ပြခဲ့သည်ကို နည်းမှီ၍ သိပါ။]

ပဥှာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ အာရမ္မဏအရ လောကီကုသိုလ်,အကုသိုလ် စေတနာ ဟူသော အာရုံပစ္စည်းတရားသည် ကရဏဝသေနအရ, တဏှာဒိဋ္ဌိဟိအရ လောဘစေတသိက် ဒိဋ္ဌိစေတသိက် ဟူသော အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရား အား အာရမ္မဏပြု၏။ပြိုင်-အာ,ဓိ,ဥပ (၃) (ဤ က-ဝါကျ၌ ကျန်သော ပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ရှု)။

(ခ) ဝါကျ။ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာအရ လောကီ စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်တရားတို့သည် ဥပါဒါန သမ္ပန္နေနှင့် ဥပါဒါန အရ လောဘဒိဋ္ဌိ ဟူသော ဥပါဒါန်တရားကိုယ် နှစ်ပါးအား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ-အာ၊ ဓိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

[ဤ (ခ) ဝါကျ၌ အကြွင်းပြိုင်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ရှု]။

(ဂ) ဝါကျ။ အာရမ္မဏ ပစ္စယ ဘူတာန်အရ လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်တရားသည်, ဥပါဒါနဿအရ လောဘဒိဋ္ဌိ ဟူသော ဥပါဒါန်တရား ကိုယ်နှစ်ပါးအား အာရမ္မဏ....ပြု၏။ ပြိုင်-ယထာရဟ(ယခင်)(၈)ပစ္စည်း။

(ဃ) ဝါကျ။ သာသဝကမ္မ၌ ကမ္မအရ လောကီ ကုသိုလ်,အကုသိုလ် စေတနာသည် အာသဝအရ လောဘ,ဒိဋ္ဌိ,မောဟ ဟူသော အာသဝတရား သုံးပါးအား အာရမ္မဏ....ပြု၏။

ပြိုင်-အာ, ဓိ, ဥပ (၃)။

သာသဝ ကမ္မအရ အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာသည် နိဗ္ဗတ္တာန် ရူပါရူပဓမ္မာန်အရ လောကီဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်အား နာနာက္ခဏိက ကမ္မ....ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်- နာနာက္ခဏိကကမ္မ, ပကတူပနိဿယ (၂)။

(စ) ဝါကျ။ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ပြိုင်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှု။

[အမှာ။ ။(က) ဝါကျ တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ၌ ပြိုင်လိုသော်- တဏှာအရ လောဘသည် ဒိဋ္ဌိအရ ဒိဋ္ဌိစေတသိက်အား သဟ....ပြု၏။]

ပြိုင်-ဟေ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

http://www.dhammadownload.com

သံကိလိဋ္ဌတိက် အဖွင့်

(က) သံကိလေသေတီတိ သံကိလေသော၊

(ခ) ဝိဗာဓတိ, ဥပတာပေတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ။

(ဃ) အတ္တာနံ အာရမ္မဏံကတွာ ပဝတ္တနေန သံကိလေသံ အရဟန္တိ။

(င) သံကိလေသေ ဝါ နိယုတ္တာ တဿ အာရမ္မဏဘာဝါနတိက္ကမနတောတိ သံကိလေသိကာ။

ကျမ်းတက် (ဌပနာပစ္စယာ ပုစ္ဆာတက်)

(က) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် ဥပါဒိန္နတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် သံကိလိဋ္ဌတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ သံကိလိဋ္ဌတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အခိပ္ပါယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)၊ (စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသ တင်တက်ပါ)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျ၌ သံကိလေသေတီဟု ဆိုတော်မူ၏၊....သော် သံပုဗ္ဗ ကိလိသဓာတ်သည် မလိန စသော အနက်တို့ကို ဟော၏ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ။ပ။ သံပုဗ္ဗကိလိသဓာတ်၏ ဟောနက်ကိုလည်း ပြဆိုသေး၏။ ဝါ၊ သံပုဗ္ဗကိလိသဓာတ်၏ ဝိဗာဓန, ဥပတာပန အနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။(နွ),(စသည်)၊ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်ပါ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သံကိလိဋ္ဌဟု ဟောတော်မူ၏၊ (ဌ) ဤမျှသာပြဆိုချေသော် ကိလေသာနှင့် သဟဇာတမျှ ဖြစ်ကုန်သော ရုပ်တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌမည်၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊(ဘော) ထိုသို့မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ) သံကိလိဋ္ဌဟူ၍သာ မပြဆိုသင့် (ဌ-ခေ) သံကိလိဋ္ဌမည်သော တရားကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) အဘယ်တရားသည် သံကိလိဋ္ဌ မည်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား—အကြင်အကုသိုလ်တရားတို့သည် ကိလေသာနှင့်ပြည့်စုံကုန်၏၊ သံကိလေသာတရားနှင့် ယှဉ်ကုန်၏။ ထိုအကုသိုလ်တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌမည်ကုန်၏ ဟူလို။ ဝါ၊ သံကိလေသ သမန္နာဂတ, သံကိလေသ သမ္ပယုတ္တဖြစ်သော အကုသိုလ်ဓမ္မ တို့သည်သာလျှင် သံကိလိဋ္ဌ မည်၏။ သဟဇာတမျှဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌ မမည်ကုန်-ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်ပါ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် သံကိလိဋ္ဌပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် သံကိလေသိကာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် သံကိလေသိကာပုဒ်၏ အရဟန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရသည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊...သော် သံကိလေသိကာပုဒ်ကို အရဟန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကိုသာ ပြုရ၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ)။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် သံကိလေသိကာပုဒ်၏ အရဟန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထမျှကိုသာ မဆိုသင့် (ဌ-ခေ)။ သံကိလေသိကာပုဒ်၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ဝါ၊ နိယုတ္တတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နှ) (စသည်)။

ပါဠိပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ သံကိလိဋ္ဌတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မရှိ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရ၏။ ဝါ၊ သံကိလိဋ္ဌတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ သံ ပုဗ္ဗ ကိုလိသဓာတ်သည် မလိန စသောအနက်တိုကို ဟော၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

(တစ်နည်း) ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် သံကိလေသပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ဝါ၊ သံကိလေသမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ ....သော် သံ ပုဗ္ဗ ကိလေသဓာတ်၏ အနက်ကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

[အမှာ။ ။ပထမနည်းအလိုဇ တိဗျာပိတဒေါသ တင်၊ ဒုတိယနည်း အလို အဗျာပိတဒေါသတင်။ဤ(ခ) ဝါကျ ရှေးဌပနာပဋ္ဌကကျမ်း တက်၌လည်း ဤနောက်နည်းအတိုင်း ဌပနာထား၍ "သံ, ပုဗ္ဗကိလိသဓာတ်၏ အနက်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော"ဟု အာဘော်ထား၍ တစ် နည်း ကျမ်းတက်လျှင် ဂဏ္ဌိနှင့် ညီညွတ်သည်]

(ဂ) ဝါကျ။ ကိလေသာနှင့် သဟဇာတမျှ ဖြစ်သော တရားတို့သည် သံကိလိဋ္ဌ မည်၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ သံကိလေသိကာပုဒ်၏ အတ္ထ သံဝဏ္ဏနာမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ သံကိလေသိကာပုဒ်ကို အရဟန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကိုသာ ပြရသည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့အဋ္ဌကထာ အဖွင့်စကားကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာ-ပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။ နောက်(ခ) ဝါကျကို ထောက် ပြန်လျှင် (က) ဝါကျ၌ သံကိလေသပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုသာ ပြရသေး၍ ဝါ၊ သံကိလေသမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ် မပြည့်စုံသေးသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်၏။

(တစ်နည်း) သံကိလေသေတိ၌ သံပုဗ္ဗ ကိလိသဓာတ်သည် ဤ၌ မလို အပ်သော မလိုနစသော အနက်တို့၌ အလွန်ပျံ့နှံ့နေသောကြောင့် ထို (က) ဝါကျ၌ အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် သံ,ပုဗ္ဗ ကိလိသဓာတ်၏ ဤ၌ လိုအပ်သော အနက် ကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသွား သောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

F53A

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) (ခ) ဝါကျဖြင့် သံ, ပုဗ္ဗ ကိလိသစေတသိက် မလိန ဖြစ်သော အနက်တို့ကို မဟော၊ ဝိဗာဓန, ဥပတာပန အနက်တို့ကိုသာ ဟောသည်ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်၏။ (ရှေးနည်းချင်း နောက်နည်းချင်း ဟပ်ယှဉ်ပါ)။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် သံကိလေသပုဒ်, သံကိလေသေတိ ပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး သင်္ကိလိဋ္ဌပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော ။ပ။ ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(တစ်နည်း) သဟဇာတမျှသာဖြစ်သော ရုပ်တရားတို့၌ အလွန်မပျံ့နှံ့ အောင် ပြဆိုသောကြောင့် ဤ (ဂ) ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ဃ) (င) ဝါကျတို့ဖြင့် အသီးအသီး အဗျာပိတဒေါသ, အပရိ- ပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ဝါ သဒ္ဒါထားပုံ

သံကိလေသိကာ၌ ဗာကပစ္စည်း၏ အရဟ (အရဟန္တိ) အနက်အကြောင်း မှတစ်ပါး၊ နိယုတ္တအနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါထားပါသည်။

(တစ်နည်း) ဝဒန္တပက္ခ၌ သံကိလေသိကာဝယ် ဏိကပစ္စည်း၏ အရဟ (အရဟန္တိ) အနက်အကြောင်းမှတစ်ပါး၊ နိယုတ္တ အနက်အကြောင်း တစ် ပါးကို လည်းကောင်း၊ သံကိလေသိကာ၏ အရဟန္တိ (အရဟ) တဒ္ဓိတ်- ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ အရဟန္တိ (အရဟ) တဒ္ဓိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ၊ အကျိုးမှတစ်ပါး၊ နိယုတ္တ တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ နိယုတ္တ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးတစ်ပါးကို လည်းကောင်း လဲလို၍ (င) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏။

သုဏာန္တပက္ခ၌ [အကြောင်းနေရာ အကျိုး, အကျိုးနေရာ အကြောင်း ပြောင်းလွှဲ၍ ဆိုရိုးသာထူး၏။] နှစ်ဝိကပ်လုံး၌ လောကီစိတ်, စေတသိက်, ရုပ်တရားတို့ချည်းရ၍ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထ (အဘိဓေယျအနက်) ကား မလဲဟု မှတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

စ သဒ္ဒါ ထားရပုံ

ဝိဗာဓေန သဘောကြောင့်လည်း သံကိလေသမည်သည်၊ ဥပတာပန သဘောကြောင့်လည်း သံကိလေသမည်သည်, နှစ်ပါးသော သဘောကြောင့်လည်း သံကိလေသမည်သည်ဟူသော ဝိကပ္ပနအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'ဝ' သဒ္ဒါ ထားပါသည်။

[ဝါသဒ္ဒတ္ထောပိ စသဒ္ဒေါ၊ ဒိဿတေ သော ဝိကပ္ပတ္ထော၊ ဗာဓေါ တာပေတိ ဝါတိ၊ သံကိလေသတ္တိကေ မတော။ (ဂန္ထာဘရဏ-၅၂)]

(တစ်နည်း) ပူပန်စေတတ်သည်သာမဟုတ်၊ နှိပ်စက်လည်း နှိပ်စက်တတ်၏။ နှိပ်စက်တတ်သည်သာမဟုတ်၊ ပူပန်လည်း ပူပန်စေတတ်၏ဟူသော အညံမညကြိယာ သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် 'စ' သဒ္ဒါ ထားပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

သမန္တာ ဂစ္ဆန္တိသမန္တာ ဂစ္ဆန္တိ (သံ+အနု+အာ+ဂစ္ဆတိ, သဟပဝတ္တန္တီတိ) သမန္နာဂတာ (သမန္နာဂတာ) [သံ+အနု+အာ +ဂမု+တ]။

၂။ သံ-အ-နု-အာ-ဂစ်-ဆန်-တီ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော တကွဖြစ်ခြင်း ကြိယာ သည် ဗျု-နိ။

၄။ တကွဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ပ-နိ။

ဤကား- သမန္နာဂတာ- တကွဖြစ်ကုန်၏-ဟူသော နိဿယအနက်နှင့် အညီဆိုသော ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ (တစ်နည်း) သမန္တာ ဂစ္ဆန္တိ (သမ္ပဇ္ဇန္တီတိ) သမန္နာဂတာ၊ (ပြည့်စုံခြင်းကြိယာ) [သမန္နာဂတာ-ပြည့်စုံကုန်၏-ဟုပေး။]

ကေဝုစ်ရှိရာ၌- သမန္တာ ဂစ္ဆတိ သမ္ပဇ္ဇတီတိ သမန္နာဂတော။- (မဏိမဉ္ဇူ-ပ-၂၂)

(ဂ) ဝါကျ။ သံကိလေသတိ သံကိလေသိယန္တိ ဝိဗာဓိယန္တိ ပီဠိယန္တီတိ သံကိလိဋ္ဌာ။ (သုဒ္ဓကဏ္ဍသာဝ်၊ ဝိဗာဓနတ္ထဘို)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ သံ-ကိ-လေ-သိ-ယန်-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော နှိပ်စက်ခြင်းကြိယာ သည် ဗျု-နိ။

၄။ နှိပ်စက်ခြင်းကြိယာသည် ပ-နိ။

(တစ်နည်း) သံကိလေသေတိ သံကိလေသာ ပိယန္တိ ဥပတာပိယန္တီတိ သံကိလိဋ္ဌာ၊ (ဟေဘုကမ္မသာဓ်၊ ဥပတာပနတ္ထဘို့)။

၂။ သံ-ကိ-လေ-သာ-ပိ-ယန်-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပူပန်စေခြင်း ကြိယာ သည် ဗျု-နိ။

၄။ ပူပန်စေခြင်း ကြိယာသည် ပ-နိ။

(ယ) ဝါကျ။ ပဝတ္တိယတေ ပဝတ္တနံ (တေန)။ [ပ-ပုဗ္ဗ+ဝတု(ဝတ္တု) ဓာတ်+ယုပစ္စည်း၊ ဖြစ်ခြင်းကြိယာ]။ ရှိရင်းစွဲ ဝိဂ္ဂဟဥ္စ ခွဲသော်-

၂။ သံကိလေသပုဒ်အရ ပူပန်စေတတ်, နှိပ်စက်ဘတ်သော ကိလေ သာ၏ ဏိကပစ္စည်းအရ ရခြင်းငှာ ထိုက်သော (လောကီ စိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်) တရားတို့နှင့် အာရမ္မဏိက+အာရုံ....စပ်.... ဗျု-နိ။

၄။ ကိလေသာကို ရခြင်းငှာ ထိုက်တန်ခြင်း ကြိယာသည်၊ (တစ် နည်း) သံကိလေသိက(တရား) တို့၏ တစ်ခုသည် ပ....ဓာတ်သည် ပ-နိ။

(င) ဝါကျ။ ရှိရင်းစွဲ ဝိဂ္ဂဟဥ္စ ခွဲသော်-

၂။ သံကိလေသပုဒ်အရ ပူပန်စေတတ်, နှိပ်စက်တတ်သော ကိလေ- သာ၏ ဏိကပစ္စည်းအရ ယှဉ်သော (လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်) တရားတို့နှင့် အာရမ္မဏိက+အာရုံ....စပ် ဗျု-နိ။

၄။ ကိလေသာ၌ ယှဉ်ခြင်းကြိယာသည်၊ (တစ်နည်း) သံကိလေသိက တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ....ပ....ဓာတ်သည် ပ-နိ။

နိယဇ္ဇန္တီတိ နိယုတ္တာ။ အာဂန္တွာ ရမန္တိ တွောတိ အာရမ္မဏံ၊ ဘဝနံ ဘာဝေါ၊ ဘဝတိ တေသွာ တေနာတိ ဝါ ဘာဝေါ၊ အာရမ္မဏာသ+

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝေါ ဓာရဲမ္မဏာဘာဝေါ၊ အတိက္ကမိယတေ အတိက္ကမနံ၊ န+အတိက္က-မနံ=နာတိက္ကမနံ။ အာရမ္မဏာဘာဝဿ + အနတိက္ကမနံ=အာရမ္မဏာဘာဝါနတိက္ကမနံ (တတော)။

၂။ အာရုံ အဖြစ်၏ မလွန်နိုင်ခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး,(တစ်နည်း) ဂုဏာ+ဂုဏ်....စပ်....ဗျု-နိ။

၄။ အာရုံ အဖြစ်ကို မလွန်နိုင်ခြင်း ကြိယာသည် ပဲ-နိ။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ကိလေသေတိ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (တစ်နည်း) နေ၁ဝိကရဂိုဏ်း,(ပကတိကာရန်+အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာ-တပဒ၊ (ကိလိသဓာတ်+အပစ္စည်း+ (တစ်နည်း) ဏေပစ္စည်း+တိဝိဘတ်။)

ထိုတွင် သံကား အလိင်,ဂဏဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ။

(ခ) ဝါကျ။ ဝိဗာဓတိ အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်+အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ,အာချာတပဒ၊(ဝိပုဗ္ဗ+ဗာဓဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်)။ ထိုတွင် ဝိကား-အလိင်၊ ဂဏဝိမုတ်-ဣကာရန္တ-ဥပသဂ္ဂပဒ။

တာပေတိ အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း၊ နေ၁ဝိကရဏဂိုဏ်း၊ (တစ်နည်း) စုရာဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ (ဘပဓာတ်+အပစ္စည်း+ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း+တစ်နည်း စုရာဒိဏေပစ္စည်း၊ တိဝိဘတ်)။

ထိုတွင် ဥပကို အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ-ဟု ခွဲနိုင်၏။

[မှတ်ချက်။ ။ဥပတာပေတိသည်ရှေးနိဿယအလို ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း ဖြင့်ပြီးသော ဟေတုကတ္တားဟောပုဒ်။ နိဿယသစ်အလို စုရာဒိဏေပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော သုဒ္ဓကတ္တား ဟောပုဒ်။]

(ဃ) ဝါကျ။ အတ္တာနံ-ပုလ္လိင်, ရာဇာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတ-နာမပဒ။ ကတ္တာ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ, ဝါ၊ ကိတပဒ။

http://www.dhammadownload.com

အာဘောဉ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ သံကိလေသေတိဖြင့် သံကိလေသော၌ သံပုဒ္ဒ+ ကိလိသဓာတ် အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု-ဓာတုပဒ), သံဉပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တကအဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဉပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ), အပစ္စည်း ဝါ-ဏပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓနအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, သံကိလေသေတီတိ သံကိလေသော-ဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)သိစေ၏။

ဣတိဖြင့် ဟေတွတ္ထဇောတကအဖြစ်, နာမလာဘဟိတ် အဖြစ်ကို သိစေ ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ) (တစ်နည်း) သကတ် အနက်ကို သိစေ၏။ (သကတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ဝိဗာဓေတိဖြင့် သံကိလေသေတိ၌ သံသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဉပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သံပုဒ္ဒကိလိသဓာတ်၏ ဝိဗာဓနအနက် ဟောသည်အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဓာတွတ္ထ),တိဝိဘတ်၏ ပစ္စုပ္ပန် ကာလ သုဒ္ဓကတ္တား အနက် ဟောသည် ကို လည်းကောင်း (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေ၏။

ဉပတာပေတိဖြင့် သံကိလေသေတိ၌ သံ သဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဉပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ), သံပုဒ္ဒ ကိလိသဓာတ်၏ ဉပတာပနအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (ဓာတွတ္ထ), တိဝိဘတ်၏ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ဟေတုကတ္တား အနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ဝိဘတျတ္ထ) သိစေ၏။

စသဒ္ဒါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက, သမုစ္စယတ္ထဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ဣတိ အတ္တောဖြင့် ဤအနက်ကို မှတ်ပါလေဟု နိဂုံးကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျ။ သံကိလေသေန သမန္နာဂတာဖြင့် သဟဇာတ်မျှဖြစ်သော ရုပ်တရား တို့သည် သံကိလိဋ္ဌ မမည်ကုန်၊ ကိလေသာနှင့် ယှဉ်သော

http://www.dhammadownload.com

အကုသိုလ်တရားတို့သည်သာ သံကိလိဋ္ဌမည်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ အတ္တာ်နံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တနေနဖြင့် သံကိလေသကို ရခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်၏ဟူသည် မိမိကိုယ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရခြင်းငှာ ထိုက်ကုန်၏ဟူသော ဝက်ဝုတ္တိ အဓိပ္ပာယ်ကို လည်းကောင်း, သံကိလေသ၏ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် ရခြင်းငှာ ထိုက်၏ဟူသော ဥဇုက အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)၊ (မာတိကာ ဧဏ္ဍိကဲ့မှို့ ဆိုသည်)။

(သံကိလေသံအရဟန္တိတိ သံကိလေသဿ အာရမ္မဏဘာဝေန တံလဒ္ဓုံ အရဟန္တိတိအတ္ထော-ဟု ဋီကာ(နှာ ၄၀)၌လည်း ဥဇုကတ္ထ ဖွင့်ပြတော်မူ၏)။

သံကိလေသအရဟန္တိဖြင့် သံကိလေသိကာ၌ ဏိက ပစ္စည်း၏ အရဟန္တိ အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, 'သံကိလေသံ လဒ္ဓုံအရဟန္တိတိ သံကိလေသိကာ'ဟု အရဟန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေ၏။ (ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ ဝါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

သံကိလေသေ နိယုတ္တာဖြင့် သံကိလေသိကာ၌ ဏိကပစ္စည်း၏ နိယုတ္တ အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ သံကိလေသေ နိယုတ္တာ သံကိလေသိကာ ဟု နိယုတ္တတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ၏။(ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

တဿ အာရမ္မဏဘာဝံ နတိက္ကမနတောဖြင့် သံကိလေသ၌ ယှဉ်၏ဟူသည် သံကိလေသ၏ အာရုံအဖြစ်ကို မလွန်နိုင်ခြင်းကြောင့် ယှဉ်၏ဟူသော ဝက်ဝုတ္တိ အဓိပ္ပာယ်ကို လည်းကောင်း၊ သံကိလေသတို့ကို မလွန်နိုင်ခြင်းကြောင့် ယှဉ်၏ဟူသော ဥဇုက အဓိပ္ပာယ်ကို လည်းကောင်း သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

[အာရမ္မဏဘာဝံ န တိက္ကမနတောတိ ဧတေန သံကိလေသာ န တိက္ကမနမေဝ ဒဿေတိ။ (ဋီကာ ၄၀-ဥဇုကတ္ထ)။]

http://www.dhammadownload.com

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ သံသဒ္ဒါများ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။
ကွတိသဒ္ဒါ ဟေတွတ္ထ ဇောတက။

(ခ) ဝါကျ။ ဝိဘာဝေတိ၌ ဝိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။
ဥပတာပေတိ၌ ဥပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။
စ-သဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက, နယန္တရဇောတက,သမုစ္စယတ္ထဇောတက,
ကွတိသဒ္ဒါ ကွဒမတ္ထ, နိဒဿနတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ။ သံကိလေသေန, သံကိလိဋ္ဌာတိ၌ သံသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

သမန္နာဂတာ၌ သံသဒ္ဒါ သဟတ္ထ၊ (တစ်နည်း၊) သမိဒ္ဓျတ္ထ။

အနုသဒ္ဒါ, အာသဒ္ဒါများ (ဂတာ၌ ဂမုဓာတ်သည် ပဝတ္တန အနက်ကို ဟောမှု) ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

(တစ်နည်း) ဂမုဓာတ်ကို ပဝတ္တန အနက်ဟောအောင် အထူးပြုသော ကြောင့် ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

[မှတ်ချက်။ ။ယမိုက်အရကောက် (၂၂၂) အဘိသမေတာဝီနံပုဒ် မှတ်ချက်၌ အဘိ,သံ ဥပသာရနှစ်ပုဒ်လုံး ပဌမနည်း၌ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တကဆို၍ ဒုတိယနည်း၌ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဟု ဆိုတော်မူ၏။ အချို့သော ဆရာမြတ်တို့ကား ဥပသ ရနှစ်ပုဒ်ရှိရာ၌ ရှေ့ပုဒ်ကို ဓာတွတ္ထဝိသေသက သို့မဟုတ် ဓာတွတ္ထဗာဓက ယူ၍ နောက်ပုဒ်ကို ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ယူတော်မူကုန်၏။ ဤနည်းအရ သမန္နာဂတာဝယ် အနုသည် ဓာတွတ္ထဝိသေသက၊ အာသည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ခွဲပါ။

ဤကဲ့သို့ ဥပသာရနှစ်ပုဒ်ရှေ့ရှိနေရာ၌ အယူဝါဒ အဆိုများကို ဆက်ရေးရလျှင်-

သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ-ပ-နှာ ၃၆၄ ၌ ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိတ္ထေ ဥပ+သံသဒ္ဒါ ဥပလဗ္ဘတိ (သံဘုဥ္ဇတိ)တိ အာဒီသုဝိယ နိရတ္ထကာတိ ဒဿေတုံ ဥပဂန္တွာ အာဒိ ဝတွာ တေသံ

http://www.dhammadownload.com

သာတ္တကဘာဝံ ဒဿေတုံ ဥပသမ္ပာဒယိတွာတိ အာဒိဝုတ္တံ ဟု မိန့်ဆိုထား၏၊ နီ ယောဇနာ-နှာ-၁၂၀ ၌လည်း ဤဋီကာအတိုင်း မိန့်ဆိုထား၏။ နီပြည် နိဿယ ဒု-၂၀၅ နှင့် ပါ-ဘာ-ဋီ-ပ ၅၉၁ တို့၌လည်း ဤဋီကာ ယောဇနာတို့အတိုင်း မိန့်ဆိုထား၏၊ ထို့ကြောင့် ဤဋီကာ ယောဇနာတို့နှင့် နိဿယတို့အလို ဥပသာရ နှစ်ပုဒ်ရှေ့ရှိရာ၁ယ် နှစ်ပုဒ်လုံး မခွဲခြားတော့ဘဲ ပထမနည်း၌ နိရုတ္တက (အနက်အထူးမရှိ) ခေတ္တတ္တာနုဝတ္တက၊ ဒုတိယနည်း၌ နှစ်ပုဒ်လုံးသာတ္တက (အနက်ထူးရှိ) ခေတ္တတ္တ ဝိသေသက (တနည်း) ခေတ္တတ္တဗာဓက-ဟု ဆိုရမည်ဖြစ်၏။

ယခုခေတ် သက်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ်ရေးစာအုပ်တို့၌လည်း ဤအထက်ပါ ဥပသမ္ပဇ္ဇပုဒ်အဖွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းပတ်သက်၍ အထက်ပါဋီကာ ယောဇနာ, နိဿယတို့အတိုင်းပင် ဆိုပုံ ညီညွတ်ကြပါသည်။ အောက်ပါပုံစံတို့၌ကား-အဆိုမတူညီကြပါ။

(သ) ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရထာတိ ကုသလံ ဥပသမ္ပဇ္ဇပဋိလဘိတွာ [ပါရာဇိကဏ် ၄-၁၅၆]

(ခ) အနုပါဒါယ အဂ္ဂဟေတွာ၊ [ဋင်း]

အာဘောဂါဒိဒီပနီ-၂၂၈ ၌ (က) ဝါကျ၀ယ် ဥပ-ခေတ္တတ္တဗာဓက။ သံ-ခေတ္တတ္တာနုဝတ္တက။ စိုး ပါဖြေပ ၇၃၈ ၌ဥပ-အနတ္ထက ပဒါလင်္ကာရ (ခေတ္တတ္တာနုဝတ္တက) သံ-ခေတ္တတ္တ ဝိသေသက။ အာဘောဂါဒိ ဒီပနီ ၂၂၉ ၌ (ခ) ဝါကျ၀ယ် ဥပ-ခေတ္တတ္တ ဗာဓက။ အာ-ခေတ္တတ္တာနုဝတ္တက။ စိုး ပါ ဖြေ ပ-၇၄၂ ၌ဥပ-ခေတ္တတ္တာနုဝတ္တက၊ အာ-ခေတ္တတ္တဗာဓက။

နဗျာကတာတိ အဗျာကတာ၊ အကထိတာတိအတ္ထော၊ [နီဋ္ဌ-၈၁]

အဋ္ဌသာလိနီ လင်းရောင်ခြည် ၃၂-၌ ဝိ ခေတ္တတ္တဗာဓက၊ အာ-ခေတ္တတ္တာ နုဝတ္တက ဟု အသီးအသီး မိန့်ဆိုတော်မူကြသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤသို့လျှင် ဤစကားရပ် အဓိပ္ပာယ်တို့ကို စုပေါင်း၍ ကောက်ချက်ချသော်—

ဥပသာရ နှစ်ပုဒ်ရှေ့ရှိရာဝယ် သာရတ္ထဒီပိကာ,နိ-ယောဇနာ, ယမိုက်အရကောက်, ပြည်နီဿယ, ဘာသာဋီကာ ကျမ်းဆရာတို့အလို ဥပသာရ နှစ်ပုဒ်လုံး မခွဲခြားဘဲ နှစ်ပုဒ်လုံး တစ်ပြိုင်နက် ဓာတွတ္ထဝိသေသကဖြစ်စေ, ဓာတွတ္ထဗာဓကဖြစ်စေ, ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကဖြစ်စေ ဖြစ်နိုင်သည်။

ယခုခေတ် ကျမ်းပြု ဆရာတို့ အလိုမူ ရှေ့ဥပသာရပုဒ် ဓာတွတ္ထဗာဓက (သို့မဟုတ်) ဓာတွတ္ထဝိသေသက၊ နောက်ဥပသာရပုဒ် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက (တနည်း) ရှေ့ဥပသာရပုဒ် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက နောက် ဥပသာရပုဒ် ဓာတွတ္ထဗာဓက (သို့မဟုတ်) ဓာတွတ္ထာဝိသေသကဖြစ်နိုင်သည် ဟု ဆိုရမည်၊

သက်ဆိုင်ရာနေရာတိုင်း၌ သာရတ္ထ ဋီကာနည်းအတိုင်း ဥပသာရ နှစ်ပုဒ်အနက် မခွဲခြားဘဲဆိုလျှင် လွယ်လွယ်နှင့် ကိစ္စပြီးစီးနိုင်လေတော့သည်။]

(ဃ) ဝါကျ။ ပဝတ္တနေန၌ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

(င) ဝါကျ။ ဝါသဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရဇောတက။ နီယုတ္တာ၌ နိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

အနတိက္ကမနတော၌ အန (န) သဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ်အစွဲနှင့် ဝိသယနာမည်

(င) ဝါကျ။ တဿ၌ တ သည် သံကိလေသ တရားကိုစွဲ၏။ ဆိုအပ်ပြီးသော သံကိလေသတရား ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာပေါ်းတန် ထုတ်ပုံ

သံကိလေသေတိအရ, သံကိလေသောအရ, ဝိဗာဓတီအရ ဥပတာ ပေတိအရ, နောက်ဝါကျ၌လည်း သံကိလေသပုဒ်တို့အရ -

၁။ လောဘ, ဒေါသ စသော ကိလေသာတရားကိုယ် ဆယ်ပါးသည် ဒ ။ (ကျန် ၄-ချက် အကုသိုလ်တရားအတိုင်းထုတ်)

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျဥ္ဘိ သမန္တာဂတာအရ သံကိလိဋ္ဌာပုဒ်တို့အရ -

၁။ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒ ။ (၎ကျန် ၄=ချက်ထုတ်မြဲ)။

[အမှာ။ ။ဤသံကိလိဋ္ဌတိက်၌ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံ အလုံးစုံကို စည်းမျဉ်း အဖြေ၌ ပြခဲ့ပါပြီ။]

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဝိတက္က တိုက်အဖွင့်

(က) ဝိတက္ကတိကေ သမ္ပယောဂ ဝသေန ပဝတ္တမာနေန သဟ ဝိတက္ကေန သဝိတက္ကာ။

(ခ) သဟ ဝိစာရေန သဝိစာရာ။

(ဂ) သဝိတက္ကာစ တေ သဝိစာရာ စာတိ သဝိတက္က သဝိစာရာ။

(ဃ) ဥဘယ ရဟိတာ အဝိတက္က အဝိစာရာ။

(င) ဝိတက္က ဝိစာရေသု ဝိစာရောဝ မတ္တာ ပမာဏံ ဧတေသန္တိ ဝိစာရ မတ္တာ။

(စ) ဝိစာရတော ဥတ္တရိ ဝိတက္ကေန သဒ္ဓိံ သမ္ပယောဂံ န ဂစ္ဆန္တီတိ အဝိတက္ကာ။ (ဋ္ဌ-၈၅)

ကျမ်းတက် (ဌာပနာပဉ္စက)
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဤ (က) ဝါကျ ကျမ်းတက်ရာ၌ ရှေးအဋ္ဌကထာ စကားရပ်ကို ဌာပနာထား၍ကျမ်းတက်လျှင် သံကိလိဋ္ဌတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မှတစ်ပါး ဝိတက္ကတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ရွေး၍ ကျမ်းတက် ခဲ့သောနည်းတို့ကို မှီကာတက်ပါ။

တနည်း ပါဠိတော်ကို ဌာပနာထား၍ ကျမ်းတက်ပုံ

ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သဝိတက္က ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုခဲ့သော် သဝိတက္က၌ သ သည် သန္တသဒ္ဒါ စသည်တို့၏ကာရိယ ဖြစ်၏ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ သ သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်သင့်သော ကာရိယကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နွ) (သဟာအဖွင့်မျှကို ငဲ့၍တက်သည်)။

(တနည်း) သ သဒ္ဒါသည် သန္တသဒ္ဒါ စသည်တို့၏ ကာရိယဖြစ်သည်။ သဝိတက္ကပုဒ်ကို အဗျယီဘာဝသမာသ်စေနတ္တ စသည် ပြုရမည် ဟုမှတ်ကောင်း

http://www.dhammadownload.com

သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ သ သဒ္ဒါ၏ဖြစ်သင့်သော ကာရိယ, သဝိတက္ကပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော သမာသ်ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(က) ဝါကျဖြင့် သ သဒ္ဒါသည် သဟ၏ ကာရိယ ဖြစ်သည်, သဝိတက္ကပုဒ်ကိုလည်း ပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရသည် ဟုပြဆို၏ ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ သဝိတက္ကပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး သဝိစာရပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(ဂ) ဝါကျ။ (ဂ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌လည်း သဝိတက္ကပုဒ် သဝိစာရပုဒ် အသီးသီး အစိတ်အစိတ် အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး သဝိတက္က သဝိစာရ နှစ်ပုဒ်အပေါင်း၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကိုရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(ဃ) ဝါကျ။ (ဃ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ သဝိတက္က သဝိစာရ ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အဝိတက္က အဝိစာရပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(တနည်း) ဆရာမြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ အဝိတက် အဝိစာရ ဟု ဟောတော်မူ၏၊ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် အဝိတက္က အဝိစာရ၌အသဒ္ဒါ တို့သည် ဝုဒ္ဓိစသော အနက်တို့ကို ဟော၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ အသဒ္ဒါတို့၏ ဟောနက်ကိုလည်း ဝါ၊ အသဒ္ဒါတို့၏ ဝိဂ္ဂဟ အနက်ကိုလည်းပြဆိုသင့်သေး၏ (စသည်) (စောဒနာတက်ရာ၌အတိဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိစာရ မတ္တာ ဟု ဟောတော် မူ၏၊ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် မတ္တာသဒ္ဒါသည် ဣဿရိယစသော အနက်တို့ ဟောသည်၊ ဝိစာရမတ္တာပုဒ်ကို ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည်ပြုရ မည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ဝိစာရမတ္တာ၌ မတ္တာ သဒ္ဒါသည် ပမာဏ အနက်ကို ဟောသည်၊ ဝိစာရမတ္တာပုဒ်ကို စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရ သည်ကို (င) ဝါကျဖြင့် ပြဆို၏ ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့ (င) ဝါကျ ဝိစာရော၀ဒ္ဒ ဝေ သဒ္ဒါကို ဆိုတော်မူ၏၊ ဤသို့ဆိုချေဆော်၊ ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ ဝေတ္ထ ဖလသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

ပါဠနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ သဝိတက္ကဒ္ဒ သ-သဒ္ဒါသည် သန္တသဒ္ဒါ စသည်တို့၏ ကာရိယဖြစ်သည်။ သဝိတက္ကပုဒ်ကို အဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ) ။ပ။ သ-သဒ္ဒါ၏ သဟ၏ ကာရိယဖြစ်ပုံ သဝိတက္ကပုဒ်၏ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်ဖြစ်ပုံ အလုံးစုံကို လည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နု-ရော) (စသည်)။

(ခ) (ဂ) ဝါကျများ ကျမ်းတက်လွယ်ပြီ။

(ဃ) ဝါကျ။ အဝိတက္က အဝိစာရပုဒ်ဒွ အသဒ္ဒါတို့သည် ဝုဒ္ဓိစသော အနက်တို့ကို ဟော၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဝိစာရမတ္တာဒ္ဒ မတ္တသဒ္ဒါသည် ဝ္ဃာရိယ စသောအနက်ကို ဟောသည်။ ဝိစာရမတ္တာပုဒ်ကို ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည် ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ဝိစာရော၀ဒ္ဒ ဝေသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ ဝေတ္ထဖလ မရှိ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-ဝေသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗ ဝေတ္ထ ဖလကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသသင့်ပုံ နောက် နောက် ဝါကျတို့ဖြင့် ထိုဒေါသတို့ကို ပယ်ပုံသိပါ။

ဤကား အဋ္ဌကထာ ရှေ့ဝါကျ နောက်ဝါကျ အချင်းချင်း ထောက်ဆ၍ သင့်သောဒေါသ, ပယ်သောဒေါသများ ဆိုခြင်းတည်း။ ပါဠိတော် ထောက် ယူဆလျှင်ကား (စ) ဝါကျမှတစ်ပါး ရှေးငါးဝါကျတို့ဖြင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသပယ်နိုင်ပုံကိုလည်း သိပါ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျူပဍ္ဍိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ဝိတက္ကေတီတိ ဝိတက္ကော။

ပရမတ္ထဓမ္မာ တယောကတ္ထ(ကာယန္တိ (ကီယန္တိ) ကထိဟန္တိ တွေ့အောနာ တိဝါတိကော၊ ဝိတက္ကေန လဒ္ဓနာမော ဟော ဝိတက္ကတ္ထိကော၊ (တသ္မိ)။

[ဤကာယန္တိ၊ကီယန္တိနှင့်စပ်၍ရှေ့နောက်မညီ ရှုပ်နှစ် မျိုးဖြစ်ပုံမှာ- ပြည်နိဿယ ဒု-နှာ-၆-၌ ကာခေတ်ဖြင့် အချာတ်ကမ္မရုပ် "ကီယတိ" ဟု ရှိပြီး၊ နှာ-၁၂၂ ၌ "ကာယန္တိ" ဟုရှိ၏၊ ယောဇနာ-နှာ-၁၁၁ ၌လည်း "ကာယန္တိ" ဟုပင်ရှိ၏။ နိ-ဘာ-ဋီ-ဒု-နှာ ၂၂၁ ၌ "ကီယတိ" ဟု ရှိပြီး၊ နှာ-၃၀၆ ၌ "ကာယန္တိ" ဟု ရှိ၏။ စင်စစ်သော်ကား.... "ကာယန္တိ" ရှိသကဲ့သို့ "ကာယတိ" ရှိမှ ရှေ့နောက်ညီရုံမက အမှန်လည်းဖြစ်မည်။ "ဣဝဏ္ဏာဒေ ဂမော ဝါ" သုတ်ဖြင့်လည်း က ၌ အာသရ ကပ်စရာရှိနေ၍ ဣဝဏ်လည်း လာဖွယ်မလိုပါ။ ထို့ကြောင့် ဧကဝုစ်ကမ္မရုပ် "ကာယတိ" ဗဟုဝုစ်ကမ္မရုပ် "ကာယန္တိ" ဟု ရှိသင့်ပါသည်။]

၂။ ဝိတက္ကသဒ္ဒါ၏ ဝါ-ဝိဘတ်၏ တိက် ဟူသော အမည်နှင့် အညီ+ သညာ စပ် ဗျု-နိ။

၄။ တိက်တို့၏ (သုံးခုအဖြစ်ဖြင့်) ဝါ-သုံးပုဒ် သုံးပုဒ် ဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် တတိက်သည် တတိက်နှင့်တူသော အခြင်းအရာ ဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်သည် ဝါ= ဝိတက္ကတိက် ဟူသော အမည်သည် ပ-နိ။

[အမှာ။ ။ကြွင်းသော ကုသလတ္တိက ဝေဒနာတ္တိက, ဝိပါကတ္တိက စသော ပုဒ်တို့၌လည်း အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ဤနည်းအတိုင်း ဆို၍ခွဲပါ။]

(သံ-ပတ္တိကား ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုရပါ)။

ယုဇ္ဇနံယောဂေါ။ ပကာရေဟိယောဂေါ ပယောဂေါ။

သမ်ပယောဂေါ သမ္ပယောဂေါ။

၂။ ညီညွတ်သောဂုဏ်၏အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး.... စပ်....ဗျု-နိ၊

http://www.dhammadownload.com

၄။ အညီအညွတ်အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကြိယာသည် ပ–နိ။
ဝသန့် သမတ္တနံဝသေစ။

ာမ္ပယော ဂဿဝသော သမ္ပယောဂဝသော။ (တေန)။

၂။ အညီအညွတ်အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းနှင့်ဂုဏ်+ဂုဏေး
ဃ် ဗျု–နိ။

၄။ အညီအညွတ် အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်း အစွမ်းသတ္တိ ဂုဏ်သည်
(ဝါ) သမ္ပယောဂ ဝသဘောဂုဏ်သည် ပ–နိ။

ဝိတဏ္ဍ ဏီတိ ဝိတက္ကော၊ (ကြံစည်ခြင်းကြိယာခွဲ)။
သဟ ဝိတက္ကေန ယေ ဝတ္တန္တီတိ သဝိတက္ကော။

၂။ တကွဖြစ်သော ဝိတက်၏ ဝိတက်နှင့် တကွဖြစ်သော တရားတို့နှင့်
အကြောင်း+အကျိုး....စပ်....ဗျု–နိ။

(ထနည်း) ဝိတက်နှင့်တကွ ဖြစ်ခြင်း ဟူသော သဟပဝတ္တနဘောဂုဏ်၏ တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဗျု–နိ။

၄။ ဝိတက်နှင့်တကွဖြစ်သော တရားတို့၏ (သဝိတက္က အဖြစ်ဖြင့်)
ထစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည် ပ–နိ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဤ (ဃ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အဝိတက္က အဂိ စာရှု၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား –

(အ သဒ္ဒါတို့ကား နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုရပါ)။

ဂိတက္ကေတီတိ ဝိတက္ကော။

နတ္ထိ ဝိတက္ကော ဧတေသန္တိ အဝိတက္ကော။

၂။ ဝိတက်မရှိခြင်း၏ အဝိတက္ကတရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး....စပ်....
ဗျု–နိ။

၄။ ဝိတက်မရှိခြင်း ဟူသောဂုဏ်သည်, ဝါ၊ အဝိတက္ကတရားတို့၏
(ဝိတက်မရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်
ပ–နိ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိစရတိ တေနာတိ ဝိစာရော။

နတ္ထိဝိစာရော ဧတေသန္တိ အဝိစာရော။

အဝိတက္ကာ စ တေ အဝိစာရာ စာတိ အဝိတက္က အဝိစာရာ။

၂။ ဝိတက်မရှိသော ဂုဏ်၏ ဝိစာရ မရှိသည်နှင့် ဝါ၊ အဝိတက္က တရား၏ အဝိစာရတရားနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏေး ....စပ်....ဗျူဒနို။

၄။ အဝိတက္က အဝိစာရတရားတို့၏ (အဝိတက္က အဝိစာရတို့၏အဖြစ် ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ဝ။ ဇာတ်သည် ပ-နို။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ပဝေတ္တမာနေန ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။ (တနည်း) သမာသနာမပဒ။

(တနည်း) အတိအကျခွဲသော် ပဝတ္တမာနေနဌ် ဖ ကား အလိင်, ဂဏ-ဝိမုတ်, အကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ။ ဝတ္တမာနေနကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

သဟ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥဘယရဟိတာ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

(င) ဝါကျ။ (ဝိစာရော၀ကို ဝိစာရော+ဧဝ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ခွဲ)။

မတ္တာ ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

[ဧတေသန္တိကို ဧတေသံ+ဣတိ ပုဒ်ဖြတ်]။

ဧတေသံ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(စ) ဝါကျ။ ဝိစာရတောဌ် ဝိစာရကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။

ဝိစာရတောပုဒ်လုံးကို အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ နိပါတပဒခွဲ။

ဥတ္တရိ နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ နာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

[ဥတ္တရိံ ပန ဝိသေသာဓိဂမံ။ (မူလပဏ္ဏာသ ၄ ။ပ။ ၃၂၇)။
ဥတ္တရိနံ့ဝါ မနုဿာနံ။ (သီ-ဋီ ။ပ။ ၄၉)။
တို့ကိုထောက်၍ ဥတ္တရိကို နာမ်ပုဒ်ခဲ့သည်။]
သဒ္ဒိံ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ, နိပါတပဒ။
သမ္ပယောဂံ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။
နဂစ္ဆန္တီ၌ န ကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။
ဂစ္ဆန္တိ အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပတိကာရန်-အတွင်းကာရန်)။
ဥကာရန္တ အာချာတပဒ။ (ဂမုဓာတ်+အပစ္စည်း+အန္တိဝိဘတ်)။

အာဘော်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ သမ္ပယောဂ ဝသေန ပဝတ္တမာနေနဖြင့် တက္ကဖြစ်၏ ဟူသည် အာရုံအစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သည်မဟုတ် (ဗျ) သမ္ပယုတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် တက္ကဖြစ်သည် (နွ) ဟု သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

သဟ ဝိတက္ကေနဖြင့် သဝိတက္ကာ၌ သ သဒ္ဒါသည် သန္တ စသည်တို့၏ ကာရိယမဟုတ်၊ သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်ပဒ) သဟဝိတက္ကေန ယေဝတ္တန္တီတိ သဝိတက္ကာဟု ပထမာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

[အမှာ။ ။ဝိတက္ကတိကကို ဖော်လိုသော်—
ဝိတက္ကတိကေဖြင့် ဝိတက်တိက်၌ ပညာရှိသည် အနက်, အဆုံးအဖြတ်ကိုသိရမည် ဟူသော ဥယျောဇဉ် စကားပျိုးကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။ ဤစကားအချီမျိုး ဤနည်းချည်းဖော်ပါ။]

(ခ) ဝါကျ။ သဟ ဝိစာရေနဖြင့် သဝိစာရာ၌ သ သဒ္ဒါ၏ သဟ၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း (နိပါတလိင်ပဒ) သဟဝိစာရေနယေဝတ္တန္တီတိ သဝိစာရာ ဟု ပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။ (ဂ) ဝါကျလွယ်ပြီ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥဘယ ရဟိတာဖြင့် အဝိတက္က အဝိစာရာ၌ အသဒ္ဒါတို့သည် ဝုဒ္ဓိစသောအနက်ကိုမဟော၊ ဝိရဟအနက် (ပဋိသေဓအနက်) ဟော

http://www.dhammadownload.com

သည်ကိုလည်းကောင်း၊ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) နတ္ထိ ဝိတက္ကော စေတောသန္တို အဝိတက္ကာ၊ နတ္ထိဝိစာရော စေတောသန္တိ အဝိစရာ၊ အဝိတက္ကာ စ တေ အဝိစာရာ စာတိ အဝိတက္က အဝိစာရာ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အဝိတက္က အဝိစာရအရ ဝိတက် ဝိစာရ နှစ်ပါးမှကင်းသောတရားတို့ကို ယူရမည်ဟုလည်းကောင်း၊ (အဘိ-ဓေယျတ္ထ) သိစေ၏။

[မှတ်ချက်။ ဤ၌ ဝိဂ္ဂဟများထည့်၍ ဖော်သော်လည်း ၎င်းတို့မှာ အဓိက ပြလိုရင်း မဟုတ်သောကြောင့် ၎င်းတို့အတွက် သံဝဏ္ဏနာ နာမည်ထည့်ရိုးမပြုကြကုန်။]

(င) ဝါကျ။ ဝိတက္က ဝိစာရေသု ဝိစာရေဝဖြင့် ဒုတိယစျာန် စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ ဝိတက် ဝိစာရတို့တွင် ဝိတက်အတိုင်း အရှည်မဖြစ်၊ ဝိစာရသာ အတိုင်း အရှည်ဖြစ်၏ဟု သိစေ၏။ ဝါ-ဝိတက္က ဝိစာရေသုဖြင့် နိဒ္ဓါရဏ (နိဒ္ဓါရဏ သမုဒါယ) အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ပမာဏဖြင့် မတ္တာသဒ္ဒါသည် ဣယတ္တာရိယ စသောအနက်ကို မဟော ပမာဏ အနက်ဟောသည် ဟု သိစေ၏။ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)။

ဝိစာရော ဝ မတ္တာ စေတောသန္တိ ဟူသော အပေါင်းဖြင့် ဝိစာရ ဝ မတ္တာ စေတောသန္တိ ဝိစာရမတ္တာ ဟု စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည် ဟု သိစေ၏။ (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ)။

(စ) ဝါကျ။ ဤ (စ) ဝါကျဖြင့် ဝိစာရေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေ-တဗ္ဗ စေတ္ထဖလကို သိစေ၏၊ (နေယျတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ သမ္ပယောဂ၌ သံသဒ္ဒါ ဆမတ္တ။ ပသဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ။ ပစတ္တ၌ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။ သဟ သဒ္ဒါ, သဝိတက္ကာ၌ သ= သဒ္ဒါ နောက် (ခ) ဝါကျ၌ သဟ သဒ္ဒါ, သဝိစာရာ၌ သ-သဒ္ဒါ၊ နောက် (ဂ) ဝါကျ၌ သဝိတက္ကာ သဝိစာရာ=သဝိတက္က သဝိစာရာပုဒ် တို့၌ သဟ သဒ္ဒါ-သ သဒ္ဒါတို့သည် သဒ္ဒကြိယတ္ထ, တုလျယောဂတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ၌။ စသဒ္ဒါများ အညမည သမုစ္စယတ္ထ ဇောတက၊(တနည်း) တုလျာဓိကရဏဘာဝ ပသိဒ္ဓ ဇောတက။

-တတိယအပြိုင်-

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ၌။ အ-သဒ္ဒါများ ဝိရဟတ္ထ (ပဋိသေဓတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ ဤ (င) ဝါကျရှိ ဝိတက္ကနှင့် အထက်ပါ ဝါကျတို့၌ ရှိသော ဝိတက္က (စ) ဝါကျ၌ရှိသော ဝိတက္ကပုဒ်တို့ဝယ် ဝိသဒ္ဒါများ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ ဝိစာရပုဒ်တို့၌ပါသော ဝိသဒ္ဒါများ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက၊ (တနည်း) သမန္တတ္ထ, ဝိသေသတ္ထ, ပုနပ္ပုန ကရဏတ္ထ။

ဝိစာရော၀၌ ဧဝ သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဧဝသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား -

၁။ ဝိစာရဃည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ဝိတက်သည် နိဝတ္တေ တဗ္ဗတ္ထ။

(တနည်း) (စ) ဝါကျကိုရှု၍ ဝိစာရထက် အလွန် ဝိတက်နှင့်တကွ ယှဉ်ခြင်းသို့ မရောက်ခြင်းသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ ဝိတက်မှ တစ်ပါးသော ဝိစာရနှင့် တကွဖြစ်သော တရားတို့သည် ဝါ ဝိစာရရှိသော တရားတို့သည် အနုညာတတ္ထ။

ပမာဏ၌ ပ သဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ။

(စ) ဝါကျ။ သဒ္ဓိံ သဒ္ဒါ သမကြိယတ္ထ, တုလျယောဂတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ဂ) ဝါကျ။ တေ၌ တ သည် ဓမ္မဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ဝါ-သဝိတက္က ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ တေသံ၌ တေသည် ဓမ္မဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တ ဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

ဝိတက္ကေနဋ္ဌ ဝိတက္ကအရ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို မှီ၍ ထုတ်သော် -

၁။ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပန လက္ခဏာသည် ဒ။

၂။ ဝိညာဏ ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီ။

၃။ အာဟ နန ပရိယာဟနန သမ္ပတ္တိရသသည် ပ။

-ဘာတိယအကျော်-

http://www.dhammadownload.com

၄။ အာဟ နန ပရိယာဟနန ကိစ္စရှိသည် ဝိ။

၅။ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အာနယန ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနု။

ပဋ္ဌာန်းစစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ဗေယဗမ္မာ ဟူသော ပါဠိ သေသကတ္တားအရ သဝိတက္က သဝိစာရ စိတ္တုပါဒ် နာမက္ခန္ဓာ ၁-ပါး, ၃-ပါး, ၂-ပါး ပစ္စည်းတရားသည် ဝေဟ္တန္တိ ဟူသော ပါဠိသေသ ကြိယာအရ သဝိတက္က သဝိစာရ စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမက္ခန္ဓာ ၃ ပါး, ၁ ပါး, ၂ ပါး နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ထဟာ ပြု၏။

ပြိုင်ဒဿယထာရဟာ။ ဟေ၊ ဓိ၊ ထဟ၊ ည၊ နီ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ အတ္ထိ၊ အဝိ (၁၃) ဝိပါကထည့်လျှင် (၁၄)။

[ဓိတက္ကတိက်၌ ကျန်ပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှု]။

http://www.dhammadownload.com

ပီတိတိက် အဖွင့်

(က) ပီတိတ္တိကေ ပီတိယာသဟ ဂေဟုပ္ပါဒါ ဒိဘာဝံ တာတိ ပီတိ သဟဂတာ။

(ခ) ပီတိ သမ္ပယုတ္တာတိ အတ္ထော။

(ဂ) သောသပဒဒ္ဒယေပိ ဧသောဝနယော။

(ဃ) ဥပေက္ခာတိ စေတ္ထ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာဝုတ္တာ။

(င) သာ ဟိ သုခဒုက္ခာကာရပ္ပ ဝတ္တိံ ဥပေက္ခတိ, မဇ္ဈတ္တာကာရ သဏ္ဌိတတ္တာ တေနာကာရေန ပဝတ္တတီတိ ဥပေက္ခာ။

(စ) ဣတိ ဝေဒနာတ္တိကတော ။ပ။ အယံတိကော ဝုတ္တော။ (၄-၈၅)။

အနက်ထူး

(နိယံနှင့်အညီ ဧသောဝနယော အနက်ပေးပုံ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ)။

(ဃ) ဝါကျ။ စ အထူးကိုဆိုအံ့။ (နိဿယ) ဝါ ဆက်၍ဆိုအံ့၊ (ယောဇနာ) ဧတ္ထ ဤဧသသပဒဒ္ဒယ၌။ ဝါ၊ ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဟူသော တတိယပုဒ်၌ ဥပေက္ခာတိ ဣမိနာ ဥပေက္ခာ ဟူသော ဤပါဠ်ဖြင့် (ကရိုဏ်းကြံသောနည်း) အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာ ဒုက္ခလည်းမဟုတ် သုခလည်း မဟုတ်သော ဝေဒနာကို၊ (အသဒ္ဒါအနက်ထင်ရှားအောင်ပေးသော သဒ္ဒတ္တ)။ ဝါ၊ အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာကို (ဝေါဟာရတ္ထ)။ ဘဂဝတာသည် (ကတ္တား) ဝုတ္တာ၊ ၏။ ဝါ၊ ပြီ။

(တနည်း) စ၊ အံ့။ ဝါ၊ အံ့။ ဧတ္ထ၊ ၌။ ဝါ၊ ၌။ အဒုက္ခ မသုခါ ဝေဒနာ၊ ကို။ ဝါ၊ ကို။ ဥပေက္ခာတိ ဥပေက္ခာ ဟူ၍ (အာကာရကြံသော နည်း) ဘဂဝတာ၊ သည်။ ဝုတ္တော၊ ၏။

(င) ဝါကျ။ သုခ ဒုက္ခာ ကာရပ္ပဝတ္တိံ ဣဋ္ဌအဖို့ အနိဋ္ဌအဖို့တို့၏ဖြစ်ခြင်းကို (သုခဒုက္ခဣဋ္ဌအနိဋ္ဌပရိယာယ် ပုဗ္ဗပဒဒွန္ဒရုပဒလောပ) တနည်း အာရမ္မဏသ၏ သုခ ဒုက္ခာကာရပ္ပဝတ္တိံ ဣဋ္ဌအဖို့ အနိဋ္ဌအဖို့တို့၏ အစွမ်းဖြင့်

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်ခြင်းကို။ ဝါ၊ ဋ္ဌဣရုံအနိဋ္ဌာရုံကို ခံစားသော အခြင်းအရာဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို (မဇ္ဈေလောပီ ဤွဲသောနည်း)။

ဥပေက္ခတိ ဋ္ဌက္ခတိ ဩလောကေတိ ရှုတတ်၏၊ (လျစ်လျူရှု) (ဥပ-ဓာတွဟ္ထာ နုဝတ္တက) (တနည်း) ဥပေက္ခတိ ဥပေတာ သမန္နာဂတာ ဟုတ္ဒာ ဋ္ဌက္ခတိ ဩလောကေတိ၊ လျစ်လျူရှုသော အခြင်းအရာနှင့် ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ရှုတတ်၏။ (ဥပ ဥပေတတ္ထ)။ (တနည်း) ဥပေက္ခတိ ဋ္ဌဣအဖို့ အနိဋ္ဌအဖို့ဖြင့် လျစ်လျူရှုလျက် ဖြစ်တတ်၏။ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

ကျမ်းတက် (ဍ္ဍပနာပဥ္စက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပီတိသဟဂတာ ဟု ဟော တော်မူ၏၊ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် ပီတိနှင့်သဟဂတပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝေနတ္တ စသည် ပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ ပီတိသဟဂတာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော သမာသ် ဝေနတ္တကိုလည်း ပြဆိုသင့် သေး၏။ ဝါ၊ ပီတိသဟဂတာပုဒ်၏ တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝေနတ္တ ဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နွ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ပီတိလဟဂတာပုဒ်ကို ပီတိယာ သဟ-ဂတာ ပီတိသဟဂတာ ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝေနတ္တ ပြုရ သည်ကို ပြဆို၏ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ပီတိသဟဂတာ၌ ဖြစ်သင့်သော ဝေနတ္တတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် အဓိပ္ပါယတ္ထသည် လည်း ရှိသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)၊ (စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) (ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် ပထမပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ကြွင်းသော ဒုတိယပုဒ်, တတိယ ပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ဝါ၊ အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)၊ စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

-ထးဗိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဥပေက္ခာ သဟဂတာဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့သော ပြဆိုချေသော်၊ ဥပေက္ခာအရ တတြမဇ္ဈတ္တတာ စသည်ကို ဝါ၊ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ စသော ဥပေက္ခာတို့ကို ယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဥပေက္ခာ သဟဂတာ ဟူသော ပါဠိတော်၌ ဥပေက္ခာအရ အဒုက္ခ မသုခ ဝေဒနာကို ဝါ၊ ဝေဒနုပေက္ခာကိုယူရမည်ဟု ပြဆို၏ ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အဇ္ဈာပတ္တ ဒေါသတင်တက်)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဥပေက္ခာ သဟဂတာ၌ ဥပေက္ခာအရ အဒုက္ခ မသုခ ဝေဒနာကို ယူရသော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော်.... ဆရာ့စကားသည် ဒဠှီယမျှဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ။ပ။ ထိုစကားကို ယုံကြည်စေကြောင်း ဒဠှီကရဏ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား (င) ဝါကျဖြင့် ထိုစကားကို ယုံကြည်စေကြောင်း ဒဠှီကရဏ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

စောဒနာတက်လျှင် ဝိရောမိဒေါသ၊ (တနည်း) သြစိတျဟီန ဒေါသတင်တက်။

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပီတိတိက်ကို ဟောတော်မူ၏။ ဤသို့ပင် မဟောသော်လည်း ဤပီတိတိက်၌ ဒုတိယနှင့် တတိယပုဒ်တို့သည် ဝေဒနာတိက် ပထမ တတိယပုဒ်တို့နှင့် အနက်သဘောအားဖြင့် တူနေသည် မဟုတ်ပါလော၊ ထိုသို့ တူနေသောကြောင့် ဤပီတိတိက်ကို မဟောသင့်၊ တစ်ပါးသော ထူးခြားသော တိက်တို့ကိုသာ ဟောသင့်၏။ ပီတိတိက်ကို ဟောရာ၌ ဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏။ အဘယ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် (ဝါ) အဘယ်ကြောင့် ဤပီတိတိက်ကို ဘုရားရှင် ထပ်မံ၍ ဟောပါသနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ (စ) ဝါကျကို မိန့်၏။

အဓိပ္ပာယ်ကား နိပ္ပီတိကသုခနှင့် သပ္ပီတိကသုခ နှစ်ပါးအထူးကို ပြသည်၏ အစွမ်းဖြင့် (ဝါ) ပြလို၍ ဤပီတိတိက်ကို ဟောရသောကြောင့် သင်ခေါဒကတင်သော ပုနရုတ္တိဒေါသ ဘုရားရှင်အားမရောက် ဟူလို။

(ပုစ္ဆာတက် သိလောက်၍ မရေးခဲ့ပါ။)

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိနဿဒိဿကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ပီတိနှင့် သဟဂတပုဒ်ကို ဝါ-ပီတိသဟဂတပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္တ စသည်ပြုရမည် ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နိုးပါ) ။ပ။ ပီတိသဟဂတပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္တကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နု-ရော) (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဝစနတ္တသဒ္ဒါရှိ၍ အဓိပ္ပါယတ္ထ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-အဓိပ္ပါယတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)

(ဂ) ဝါကျ။ ကြွင်းသော ဒုတိယပုဒ် တတိယပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဝါ-အတ္ထဒေသ သဝဏ္ဏနာ မရှိဟူသောအနက်သည်ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥပေက္ခာအရ တတြ မဇ္ဈတ္တတာ စသည်ကို ဝါ-ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ စသော ဥပေက္ခာတို့ကို ယူရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ထိုစကားကို ယုံကြည်စေကြောင်း ဒဋ္ဌိကရဏ အသင့်ယုတ္တိမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးအဋ္ဌကထာ အဖွင့်စကားကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် ပီတိသဟဂတပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထ စသည်မပြုရ၊ တတိယာ သပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္တကိုသာ ပြုရသည်ဟု စကားအလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ဝါ-အနက်အဓိပ္ပာယ် အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျကို ထောက်ပြန်လျှင် (က) ဝါကျ၌ အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသများ သင့်၏။

(ခ)၌ ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, ဂန္တဂရုဒေါသ, ပုနရုတ္တိ ဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ဥပေက္ခာ သဟဂတာ ဟူသော ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် ဥပေက္ခာ အရ တတြမဇ္ဈတ္တတာ စသည်မဟုတ် ဝါ-ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ စသော ဥပေက္ခာများ မဟုတ်၊ အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာဖြစ်သည် ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသော ကြောင့် (ဃ) ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(တနည်း) သာမည ဝိသေသ မဆန့်ကျင်အောင် ပြဆိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသကိုပယ်၏၊ (တနည်း) ဥပေက္ခာအရ ဆက်လက်ပြဆိုသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်ပြည့်စုံသော ကြောင့် (ဃ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် ဒဠှိယ ဒဠှိဂါရဝ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသကို ပယ်၏။ (တနည်း) အသင့်ယုတ္တိမှ ကင်းသော ဩစိတျဟီန ဒေါသကိုပယ်၏။

(စ) ဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်၏။

ဓသော မနဓယော ထားပုံ

သိုခသဟဂတာ, ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဟူသော ဒုတိယ တတိယပုဒ်တို့၏ ဗစနတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထသည် ပထမပုဒ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝစနတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ တို့နှင့် အလုံးစုံတူသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ဓသော ဝ န ယော ထား၏။ (ဆောင်ပုဒ် စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ)။

စေတ္ထ ထားရပုံ

ဥပေက္ခာဟူသော လီနတ္ထပုဒ်၌ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ထိုစကားကို ဖြေလို သောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ စေတ္ထထား၏။ (ဆောင်ပုဒ်စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီး)

၀ိ (အ၀ိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

ပထမပုဒ်၌သာလျှင် ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကိုမှတ်ဆပ်သည်မဟုတ်သေး။ ဒုတိယပုဒ် တတိယပုဒ် နှစ်ပါးအပေါင်း၌လည်း ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းကို

http://www.dhammadownload.com

မှတ်အပ်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ပြလိုသော ကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါကို ထား၏။

ဝုတ္တာ ထားရပုံ

ဥပေက္ခာသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှား့ ကေဒေသုပစာအဖြစ်ကိုပြဆိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌။ ဝုတ္တာထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ဤ (က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏာအရ ပီတိ သဟဂတာ၌ အစိတ်အဝေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား ဒ

ပိဏယတီတိ ပီတိ။ (သဟကား နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုရပါ)။

ဂစ္ဆန္တီတိ ပါပုဏန္တီတိ ဂတာ၊ သဟ (ကေပ္ပါဒါဒိဘာဝံ) ဂတာသဟဂတာ။ ပီတိယာ သဟဂတာ ပီတိသဟဂတာ။

၂။ ပီတိ၏တက္ကအဖြစ်သို့ ရောက်သောတရားတို့နှင့် သဟယောဂ+ သဟ ယောဂဝန္တ စပ်, (တနည်း) အကြောင်း+အကျိုးစပ်။

၄။ ပီတိသဟဂတ တရား၏ (ပီတိသဟဂတာ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခု သည် ။ပ။ ဇာတ်သည်, (တနည်း) ပီတိနှင့် တက္ကအဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသည်။

(ခ) ဝါကျ။ (ပီတိကို ယခင်အတိုင်းပြု)။

(သံ-ပ တို့ကား ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုရပါ)။

ယုဇ္ဇန္တီတိ ယုတ္တာ။ ပကာရေဟိ ယုတ္တာ ပယုတ္တာ။

သမ်ပယုတ္တာ သမ္ပယုတ္တာ။ ပီတိယာ သမ္ပယုတ္တာ ပီတိသမ္ပယုတ္တာ။

၂။ ပီတိ၏ သမ္ပယုတ်တရားတို့နှင့် သဟာဒိယောဂ+သဟာဒိယောဂ- ဝန္တ စပ်, (တနည်း) အကြောင်း+အကျိုး စပ်။

၄။ ပီတိ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ (ပီတိ သမ္ပယုတ်အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခု သည် ။ပ။ ဇာတ်သည်, (တနည်း) ပီတိနှင့် အညီအညွတ် အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်းကြိယာသည်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ။ သုခေါ အာကာရော သုခါကာရော။

ဒုခေါ အာကာရော ဒုက္ခာကာရော။

သုခါကာရော စ ဒုက္ခာကာရော စ သုခ ဒုက္ခာကာရော။

ပဝတ္တနံ ပဝတ္တိ။ သုခဒုက္ခာကာရေန ပဝတ္တိ သုခဒုက္ခာကာရပ္ပဝတ္တိ (တံ)။

၂။ ဣဋ္ဌအဖို့ အနိဋ္ဌအဖို့တို့၏ ဖြစ်ခြင်းနှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်။

၄။ ဣဋ္ဌာအဖို့ အနိဋ္ဌအဖို့တို့၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ဝါ၊ ဖြစ်ခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည်။

ဤ (င) ဝါကျအရ ဥပေက္ခာကို ဥပေက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ ဟု ပြုႏ (ရှုခြင်းကြိယာခွဲ)။

မဇ္ဈေဋ္ဌိတော အတ္တာ အာကာရော မဇ္ဈတ္တာကာရော (တနည်း) မဇ္ဈေဋ္ဌိ=တော အတ္တာ မဇ္ဈတ္တာ။ မဇ္ဈတ္တာ အာကာရော မဇ္ဈတ္တာကာရော။

မဇ္ဈတ္တကာရေ သဏ္ဌိတာမဇ္ဈတ္တာကာရသဏ္ဌိတာ။ မဇ္ဈတ္တာကာရသဏ္ဌိ=တာယဘာဝေါ မဇ္ဈတ္တာကာရ သဏ္ဌိတတ္တံ။ (တသ္မာ)။

၂။ သုခဒုက္ခတို့၏ အလယ်၌ တည်သော သဘောဟူသော အဖို့၌ ကောင်းစွာတည်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်။

၄။ မဇ္ဈတ္တာကာရသဏ္ဌိတ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ဂုဏ်သည်။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ပီတိယာ-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း ဣကာရန္တ, ကိတ-နာမပဒ။ သဟ-အလိင်, ဂဏဝိမုတ် အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ကေ့ပ္ပါဒါဒိဘာဝံ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။ ထိုတွင် ကေ့ပ္ပါဒါဒိကား-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသ-နာမပဒ။

ဂတာ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။
(ပီတိသဟဂတာပုဒ်လုံးကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။)
ပီတိသက်သက်ဖြစ်မူ ယခင် ပီတိယာအတိုင်းခွဲပါ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ ။ (သေသပဒဒွယေ-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။ ပိ (အပိ) အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ)။

သေဝကို သော+ဧဝ (တနည်း) သော+ဣဝ ပုဒ်ဖြတ်၊ သောကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း)အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(ဧဝ, ဣဝတို့ကို အလိင်နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ)။

(ဃ) ဝါကျ ။ (ဥပေက္ခာတိ စေတ္ထ-ဥပေက္ခာ+ဣတိ၊ စ+ဧတ္ထ)။

ဥပေက္ခာ, အဒုက္ခမသုခါ, ဝေဒနာ, ဝုတ္တာ (၄) ပုဒ်တို့ကို ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။ ဣတိ, စ, ဧတ္ထ (၃) ပုဒ်တို့ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

(င) ဝါကျ ။ သာ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အာကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

သုခဒုက္ခာကာရ ပဝတ္တိ-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသ နာမပဒ။

ဥပေက္ခတိ အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။ အတိအကျခွဲမူ-ဥပ+ဣက္ခတိ-ပုဒ်ဖြတ်၍ ဥပ-အလိင်,ဥပသဂ္ဂပဒ ခွဲပါ။ ဣက္ခတိ-ယခင်ဥပေက္ခတိ အတိုင်းခွဲ။ (ဥပပုဗ္ဗ+ဣက္ခဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်)။

မဇ္ဈတ္တာကာရသဏ္ဌိတတ္တာ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတ နာမပဒ။

ထိုတွင် မဇ္ဈတ္တာကာရ သဏ္ဌိတ (တာ) ကားဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း. အာကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

အာဘော်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ ။ (ပီတိတ္တိကေ ဖော်မြ)။

ကေပ္ပါဒါဒိဘာဝံဖြင့် ပီတိသဟဂတာ၌ ဂတသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ အနက်ကို မဟော(ဗျ) ပတ္တိအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (န္တ) (နာမလိင်္ဂတ္ထ) ဂတပုဒ်၏ ကံအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ) ဂစ္ဆန္တိပါပုဏန္တီတိ ဂတာဟု ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (အဘိဓာနတ္ထ)

ဂတာ-၌တ-ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (ဒ-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

http://www.dhammadownload.com

အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာပါဠိဖြင့် သဟ (ကေ့ပ္ပါဒါဒိဘာဝံ) ဂတာ သဟ ဂတာ ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်စစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, ပီတိယာသဟဂတာ ပီတိသဟဂတာ ဟု တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (၂ ချက်လုံး သမာသလိင်္ဂတ္ထ)၊ သိစေ၏။

ဣတိဖြင့် ဟေတွတ္ထ ဇောတကအဖြစ်, နာမ်လာဘာဟိတ်အဖြစ်ကိုသိစေ၏။ (အတ္ထ ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ သဟသဒ္ဒါများ သမဏြယတ္ထ။ တုလျယောဂတ္ထ၊ (တနည်း) အဝိနာ ဘာဝတ္ထ။

သဟာတိဝါ အဝိနာဘာဝတ္တေ နိပါတော။ (သုတ်မဟာဝါဋီကာ ၂၂၆)

ကေ့ပ္ပါဒါဒိ၌ ဥပါဒစယ် ဥသဒ္ဒါ (၂ပဒခေတ်ကို ပဝတ္တန ဂတိအနက် ဟောလျှင်) ခေတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

(တနည်း) ပဒခေတ်ကို ပဝတ္တန အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးရသောကြောင့် ခေတွတ္ထ ဝိသေသက။

(တနည်း) အတ္ထလာဘတ္ထ၊ အတ္ထလာဘေ ဥပန္တံ ဉာဏံ ဟူသော (၂) ဥပသာရအခန်း၌ ဆိုသည်ကို မှီသည်။

(၃တနည်း) သမ္ဘဝတ္ထ။ (သမ္ဘဝေ ဥဗ္ဘူတော ဟူသော လည်းကောင်းကို မှီသည်၌)။

(၃ခ) ဝါကျ။ ဣတိ သဒ္ဒါ ဣဒံအနက်, နိဒဿနအနက်ကို ဟော၏။

(၃ဂ) ဝါကျ။ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ဘာဝနတ္ထ။ ဝေသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား....

၁။ ပထမပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းသည်၊ (တနည်း) သုခါယ သဟဂတာ,ဥပေက္ခာယ သဟဂတာဟူသော တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် နည်းသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

-တဘိယအာ့ကြိ-

http://www.dhammadownload.com

၂။ ပဌမပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းမှတစ်ပါး အခြားသောနည်းသည် (တနည်း) သုခံသဟဂတာ, ဥပေက္ခံ သဟဂတာ စသော ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် စသော နည်းသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ ဒုတိယပုဒ် တတိယပုဒ်တို့၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောတို့သည် အနုညာတတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥပေက္ခာတိ၌ ဣတိသဒ္ဒါ ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ သဒ္ဒဒ ပဒတ္ထက၊ ဣဒမတ္ထ၊ နိဒဿနတ္ထ။

စ-သဒ္ဒါ ဝိသေသတ္ထ (နိဿယ) တနည်း ဝါကျာရမ္ဘတ္ထ၊ (ယောဇနာ)။

အဒုက္ခ မသုခါတို့၌ အ-သဒ္ဒါများ ပဋိသေဓတ္ထ၊ (တနည်း) အညတ္ထ။

(င) ဝါကျ။ ဟိ-သဒ္ဒါ ဒဠှီကရဏတ္ထ။

ဥပေက္ခတိ,ဥပေက္ခာတို့၌ ဥပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက၊(တနည်း)ဥပေတ အနက်ကိုဟော၏၊ [ဂဏ္ဌိ]။

သဏ္ဌိတ၌ သံ သဒ္ဒါ သမ္မာအနက်, သုန္ဒရအနက်ကိုဟော၏။

(စ) ဝါကျ။ ဣတိသဒ္ဒါ ဣဒံ(ဣဒမ)အနက်၊နိဒဿနအနက်၊အာကာရ အနက်တို့ကို ဟော၏။ နိပ္ပီတိကဿ၌ နိ သဒ္ဒါ အဘာဝတ္ထ၊ ဝိရဟတ္ထ။ ပဒန္တယ မေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။ ဧဝသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗသည်ကား -

၁။ သုခသဟဂတပုဒ်,ဥပေက္ခာသဟဂတပုဒ်တို့သည် ဝါ၊ ထို ၂-ပုဒ်တို့၏ သဘောသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ဒုက္ခသဟဂတ ပုဒ်သည် ဝါ၊ ထိုပုဒ်၏သဘောသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ ပဒန္တယ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ် သဘောတို့သည် အနုညာတတ္ထ။ (ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ ပဌမနည်းထုတ်ရာ၌ ရည်ရွယ်သည်)။

သမ္ပနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ဂ) ဝါကျ။ သေ (သော) ၌ သေသည် နယော ဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ၊ (တနည်း) ပဌမပုဒ်၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တ ဝိသယ။

-ထးဗီယအမြွန်-

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ ဇွတ္တဲ့ တသည် ဆေဆပဒဒ္ဓယဖြစ်, ၏၊ ဥပေက္ခာ-သဟဂတာဟူသော တတိယပုဒ်ဖြစ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ သာဒ္ဓိ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အဒုက္ခမသုခါဝေဒနာ ဖြစ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ထေနဒ္ဓိ တသည် အဝကာရေနေ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓ ဝိသယ။ (တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော ရူပြင်းအဖို့ဖြစ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာ ၁၅ တန် ထုတ်ပုံ

(ဃ) ဝါကျ။ [ဝုတ္တာဒ္ဓိ အန္တတ္တ ဝစခေါတ်အရ ဗာဟျတ္တ တ ပစ္စည်းတို့အရ ထုတ်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြစ်ပြခဲ့သော ဘဂဝတာ ကတ္တားထည့်ရသော ဝုတ္တကြိယာရှိရာ၌ ထုတ်ပုံအတိုင်းထုတ်ပါ။ ဤ၌ ဝစီဘေဒသဒ္ဒအရ ဥပေက္ခာ ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကိုထုတ်ပါ။]

(စ) ဝါကျ။ (ဝုတ္တောဒ္ဓိ ကြိယာ ၅၁တန်ထုတ်ရာဝယ် (ဃ) ဝါကျ အမှာ ကြည့်ထုတ်ပါ၊ ဝစီဘေဒသဒ္ဒကား ပီတိသဟဂတာမေ့ွာ စသည် တည်း)။

ပဒ္ဓာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(က) (ခ) ဝါကျတို့၌ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြစ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥပေက္ခာတိဟူသော ကရိုထ်းပါဌ်အရ ဥပေက္ခာ ဟူသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဝုတ္တာဒ္ဓိ ဝစခေါတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (တနည်း) ဥပေက္ခာတိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ဥပေက္ခာဟူသော နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် ဝုတ္တာဒ္ဓိ ဝစခေါတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။ (ပြိုင်မရှိ)။ (တနည်း) ဝုတ္တာဒ္ဓိ ဝစခေါတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏ-သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဥပေက္ခာတိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ဥပေက္ခာ ဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒသဒ္ဒအား သဟာယပြု၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်။ ယထာရဟာ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊
ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

အဒုက္ခ မသုခါ ဝေဒနာ ဿ ဟူသော ကံပုဒ်အရ ဝုတ္တာ၌ ဗာဟျတ္တ တပစ္စည်း မသုခါ ဝေဒနာသည် ထိုဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာညာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

(စ) ဝါကျ။ ဝုတ္တော၌ အန္တတ္တဝစဓာတ်အရ - ဒေသနာညာဏ်သည် အယံဘိကော ဟူသော ကံပုဒ်အရ ထိုဝုတ္တော၌ ဗာဟျတ္တ တ ပစ္စည်းတို့အရ ပီတိ သဟဂတာ ဓမ္မာစသော ဇဝိဘေဒသဒ္ဒရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၉)။

တနည်း=အယံတိကော ဟူသော ကံပုဒ်အရ ဝုတ္တော၌ တပစ္စည်းအရ ပီတိတိက်၌ ဟောအပ်သော ပီတိသဟဂတ သုခသဟဂတ ဥပေက္ခာသဟဂတ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဝုတ္တော၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

http://www.dhammadownload.com

ဒဿနတိက်အဖွင့်

(က) ဒဿနေနာတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန။
(ခ) သော ဟိ ပဌမံ နိဗ္ဗာနံ ဒဿနတော 'ဒဿန'န္တိ ဝုတ္တော။
(ဂ) ဂေါတြဘု ပန ကိဉ္စာပိ ပဌမ တရံ ပဿတိ ။ပ။ နိဗ္ဗာနံ ဒိသွာပိ ကတ္တဗ္ဗဿ ကိလေသပ္ပဟာနဿ ဘာဝါ 'နဒဿန'န္တိ ဝုစ္စတိ။
(ဃ) တဉ္စ ဉာဏံမဂ္ဂဿ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။
(င) ဘာဝနာယာတိ သေသမဂ္ဂတ္တယေန (ဋ္ဌ၊ ၈၇-၆)။

အနက်ထူး

(ဂ) ဝါကျ။ စသည်၌နှာ၊ သောနောနည်းအနက်=ဂေါတြဘု သည် သောတာပတ္တိမဂ္ဂတော မှ ပဌမတရံ၊ စွာ။ နိဗ္ဗာနံ၊ ကို။ ပဿတိနန္နု၊ မြင်သည်မဟုတ်ပါလော။ အထ၊ ထိုသို့မြင်ပါလျက်။ ကသ္မာ၊ ကြောင့်။ ဂေါတြဘု၊ ကို။ ဒဿနန္တိ၊ ဟူ၍။ နဝုစ္စတိ၊ မဆိုအပ်သနည်း။ ဣတိ အယံ၊ ကား။ စောဒနာ၊ တည်း။ (ပန မှ စ၍ ဝုစ္စတိ အထိ နိဿယအတိုင်းပေး။ ဝုစ္စတိ ပေးပြီးနောက် ဣတိ အယံ၊ ကား။ သောဓနာ၊ တည်း။ ဝါ ပရိဟာရော၊ တည်း။ ဟု ထည့်ပေးပါ)။

(ကိဉ္စာပိ ဝါကျ အနက်ပေးနည်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။)

ကျမ်းတက် (ဌာပနာပဉ္စက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ=မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဒဿနေန ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြချေသော် ဒဿနအရ မြင်တတ်သောတရား အားလုံးကိုယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ (တနည်း) ဒဿနသဒ္ဒါ သည် ဒိဋ္ဌိ,ဉာဏ စသောအနက်တို့ကိုဟော၏ဟုမှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (သော)။ပ။ ဒဿနအရ ယူရမည့်တရားတို့ကိုလည်း (ဝါ) သောတာပတ္တိမဂ်ယူရမည်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (တနည်း) ဤ၌ ဒဿနသဒ္ဒါ၏ ဟော

http://www.dhammadownload.com

နက်ကိုလည်း ဝါ၊ ဒဿနသဒ္ဒါ၏ အာဒိမဂ္ဂ ဟူသော သောတာပတ္တိမဂ်အနက် ဟောၤ၏ အဖြစ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဒဿနအရ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ ယူရမည်။ (တနည်း) ဒဿနသဒ္ဒါသည် ဤ၌ အာဒိမဂ္ဂ ဟူသော သောတာပတ္တိမဂ်တည်း ဟူသော အနက်ကိုသာ ဟောသည် ဟု ပြဆို၏ဟူလို။ (ဒဿနအရ ဒေါ်တြဘာ့ စသည်ကိုယူရမည် ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော ဟု လည်း အာဘော်ထား တက်နိုင်၏။) (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတ ဒေါသ တင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ဒဿန အရ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ယူရသော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊ ဤသို့သာဆိုချေသော် ဆရာ့ စကားသည် ဒဋ္ဌိယမျှသာဖြစ်၍ ဝါ၊ အကြောင်းယုတ္တိ ကင်းနေ၍ မယုံကြည် နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဘော၊ ။ပ။ သောတာဂတ္တိမဂ်ကို ယူခြင်း၌ ယုံကြည်ထိုက်သော အကြောင်းယုတ္တိ ဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား ထိုသောတာပတ္တိမဂ်ကို ရှေးဦးစွာ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်တတ်သော ကြောင့် ဒဿနဟူ၍ ဆိုအပ်၏ဟု ယုံကြည်ထိုက်သော အကြောင်းယုတ္တိ ဒဋ္ဌိ ကရဏကိုလည်း (ခ) ဝါကျဖြင့် ပြဆို၏ ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ တင်တက်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဤ (ဂ) ဝါကျ ဥပနာပဋ္ဌကကျမ်းတက်ကို စည်းမျဉ်း အဖြေ၌ ဤ (ဂ) ဝါကျ ဗါဒနာဒိကျမ်းတက်၏ နောက်ဆက်၌ ပြခဲ့ပြီ။

(ဃ) ဝါကျ ကျမ်းတက်ကို ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ကျမ်းတက်နည်းအရ (ခ) ဝါကျ နည်းမှီ၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(င) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌လည်း စထမပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဒုတိယပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ကျမ်းတက်ဝါ။

(တနည်း) ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဘာဝနာယ-ဟု ဟောစတော်မူ၏၊ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် ဘာဝနာအရ ပွားစေတတ်သော ကာမာဝစရ

http://www.dhammadownload.com

ကုသိုလ် စသော တရားသာမညကို ယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

ပါဠိပနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ဒဿနအရ မြင်တတ်သော တရားအားလုံးကို ယူရမည် ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

(တနည်း) ဒဿနသဒ္ဒါသည် ဒိဋ္ဌိ, ဉာဏ စသော အနက်တို့ကို ဟော၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ ကျမ်းတက်ကို ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ကျမ်းတက်နည်းအရ တက်ပါ။

(ဂ) ဝါကျ ကျမ်းတက်နည်းကိုလည်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ကိဋ္ဌာပါ ဝါကျ ကျမ်းတက်၌ ပြခဲ့ပြီး။

(ဃ) ဝါကျကို ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ကျမ်းတက်နည်းအရ တက်ပါ။

(င) ဝါကျ ပထမနည်း ကျမ်းတက်ရာ၌ ပထမပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဒုတိယပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ရှာ၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(တနည်း) သာဝနာအရ ပွားစေတတ်သော ကာမာဝစရကုသိုလ် စသော တရားသာမညကို ယူရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့အဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်စကားကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် ဒဿနအရ မြင်တတ်သောတရား သာမည မယူရ၊ သောတာဝတ္တိမဂ်ကိုသာ ယူရမည် ဟု စကားအလွန် မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျ ထောက်လျှင် (က) ဝါကျ ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အန္ဒယ ဗျတိရေက သန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် ဒဠီယ ဒဠီကရဏ သန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ဝုတ္တော ထားရပုံ

ဒသာနသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှဋ္ဌ ကေဒေသျူပစာအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'ဝုတ္တော' ထား၏။

ကိဥ္စာပိ ထားရပုံ

"ကိဥ္စာပိလုမ်း, တခြမ်းဝန်ခံ, ပယ်လှန်တဝ, ဖြေဖို့ပြ" ဟူသော နိယံနှင့် အညီ စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ စကားကို တစိတ်တဒေသ တပိုင်းတခြမ်းဝန်ခံ၍ ထို စောဒကပုဂ္ဂိုလ်၏ စကားကို ပယ်လှန်တွန်းဖြိုကာ အဖြေကိုပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ကိဥ္စာပိ' ထား၏။

ဟိသဒ္ဒါများထားရပုံ

ရှေးဒဠီယစကားများကို ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့် (ဝါ) ဒဠီကရဏတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) (ဃ) ဝါကျတို့၌ 'ဟိ' သဒ္ဒါ များ ထားပါသည်။

ပန သဒ္ဒါထားရပုံ

ရှေ့အန္ဒယ စကားရပ်၏ ဗျတိရေက စကားရပ်ကို (ဝါ) ဗျတိရေကတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ပန' ထား၏။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

သမ္ဘာဝနာ အနက်ကို ဝါ=သမ္ဘာဝနတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသော ကြောင့် (ဂ) ဝါကျ ဒိသွာပိ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါကိုထား၏။

(တနည်း) နိဗ္ဗာန်ကို မြင်သော်လည်း ပူအပ်သော ကိလေသာပယ်ခြင်း ကိစ္စမရှိသောကြောင့် ဂေါတြဘုကို ဒသာန ဟူ၍ မဆိုအပ်လျှင်၊ အကယ်၍

http://www.dhammadownload.com

နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်မှုကား ဒဿန ဆိုဖို့အရေး ဝေးပါသေး၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ပိ [(အပိ)] သဒ္ဒါကို ထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ်တိ စသည်

(က) ဝါကျ။ သဝတီတိသောတော၊ သောတောဝိယာတိသောတော။

အာဒိတော ပဇ္ဇန် အာပတ္တိ၊ သောတဿ အာပတ္တိသောတာပတ္တိ။ မဂ္ဂတိတိ မဂ္ဂေါ။

သောတာပတ္တိယာ အဓိဂတော မဂ္ဂေါသောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ၊ (တေန)

၂။ ရေအလျဉ်နှင့် တူသော အရိယမဂ်သို့ ရှေးဦးစွာ ရောက်ခြင်း၏ ရအပ်သော မဂ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်။

၄။ သောတာပတ္တိမဂ်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

ဤ (က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ ဒဿနေနဉ္ဇ ဒဿန ဝိဂ္ဂဟကား နိဗ္ဗာန် ဗဿတီတိ ဒဿနံ။

(တနည်း) ပထမံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏတော ဒဿတီတိ ဒဿန ဟုပြု။

၂။ ပသ်းသ=တိ- ဟူသော (တနည်း) ဒသ်=သ=ကိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော မြင်ခြင်းကြိယာသည်....။

၄။ မြင်ခြင်းကြိယာသည်....။

(ခ) ဝါကျ။ ဝါတိ အာရမ္မဏ ထန္တိဝါနံ။

(တနည်း) ဘဝါတဝံဝိနာတိ သံသိဗ္ဗတီတိ ဝါနံ။

(ဝိနာတိဌ် နာပစ္စည်းကို ရဿမပြုလျှင် ဝိနာတိဟု လည်းကောင်း, ရဿပြုလျှင် ဝိနာတိဟု လည်းကောင်း ရှိနိုင်သည်။)

ဝါနတော နိက္ခန္တံ နိဗ္ဗာနံ။

၂။ တဏှာ၏ ထွက်မြောက်သောတရားနှင့် (ဝါ) နိဗ္ဗာန်နှင့် အပါဒါန်+အပါဒါနိ, ဝိသေသန+ဝိသေသျ စပ် ဗျု-နိ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ တဏှာမှ ထွက်မြောက်ခြင်း ကြိယာသည် ((ဝါ)) တဏှာမှ ထွက်မြောက်ခြင်း ဟူသောဂုဏ်သည် ပ-နိ။

(ဂ) ဝါကျ။ ဂဝံသဒ္ဒံတာယတီတိဂေါတ္တံ။ ဂေါတ္တံ ဘဝတိ အဘိဘဝတီတိ ဂေါတြဘု။

၁။ ဂေါ-တြ-ဘု ဟူသောအစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျု။

၂။ ဂေါတ္တသဒ္ဒူပပဒ+ဘူဓာတ်+ကွိပစ္စည်းနှင့် အနွယ်ကို လွှမ်းမိုးခြင်း ကြိယာသည် ဗျု-နိ။

၃။ ဂေါတြဘု-ဟူသော အပေါင်း နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် ပ ။

၄။ ဂေါတြဘုတို့၏ ((အနွယ်ကို လွှမ်းမိုးတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည် ပ-နိ ((အဘိဓာန်ဋီကာနည်း))။

၂။ ((တနည်း)) အနွယ်၏ လွှမ်းမိုးတတ်သော တရားနှင့် ကမ္မ+ကမ္မိ, အကြောင်းအကျိုး စပ်။

(တနည်း) ဂေါတ်-တံ-ဘ-ဝ-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ဖရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အနွယ်ကို လွှမ်းမိုးခြင်းကြိယာသည် ဗျု-နိ။

၄။ ဂေါတြဘုတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ပ-နိ။

((င)). ဝါကျ။ ပဌမ မဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌဓမ္မေဘာဇဝေတီတိ ဘာဝနာ၊ (တိုးပွားစေခြင်းကြိယာခွဲ)။

လိင် စသည်ခွဲပုံ

(ဂ) ဝါကျ။ ဂေါတြဘု-နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, နာမဗဒ။ (တနည်း) ကိတဗဒ။ (တနည်း) ကိတန္တသမာသပဒ။

ကိဋ္ဌာပိ-အလိင်, ဂဏာငိမုတ်, ဠကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ပထမတရံ- နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

-ထင်ပြယာအဖြစ်-

http://www.dhammadownload.com

ပဿတိ- အလိုင်, ဘူဝါဒီဂိုဏ်း (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (ဒိသဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်။)

ဒိသွာ=အလိုင်,ဂဏ္ဏဝိမုတ်,အာကာရန္တ,နိပါတပဒ။ (တနည်း) ကိတပဒ။

ပိ(အပိ)=အလိုင်, နိပါတ်ပုဒ် ခွဲပါ။ (တနည်း) အပိ ကို အလိုင်, ဥပသဂ္ဂဗဒခွဲပါ။

အာဓောာ်သုံ့ဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေနဖြင့်ဒဿနပုဒ်ကို ပဿတီတိဒဿနံ (ဒဿတီတိ ဒဿနံ) ဟု ကတ္တုသာဓ် ဝစနပြု၍ ဒဿနအရ သောတာ ပတ္တိမဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။ သော ဒဿနန္တိဝုတ္တောဖြင့် ဒဿနအရ ဂေါတြဘု စသည်မယူရ၊ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုပင်ယူရမည်ကို လည်းကောင်း (အဘိဓေယျတ္ထ)။ ဒဿနသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှား ကေဒေသျူပစာအဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ)၊ သိစေ၏။

ပဌမံ နိဗ္ဗာနံဖြင့် ဒဿနတော၌ မြင်၏ဟူသည် ရှေးဦးစွာ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဒဿနတောဖြင့် ဒဿနံ၌ ဒိသဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုဓာတုပဒ), ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်ဟော၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, နိဗ္ဗာနံ ပဿတီတိဒဿနံ (ဒဿတီတိဒဿနံ) ဟု ကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္တ ပြုရ မည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ဗစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ပနဖြင့် ဗျတိရေကတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဇဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။ ကြွင်းသော (ဂ) ဝါကျဖြင့် ဂေါတြဘု သည် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်တော်မူသော်လည်း ဒဿနဟု မဆိုရခြင်းအကြောင်း ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟိ ကို ယခင် (ခ) ဝါကျအတိုင်းဖော်။ ကြွင်းသော (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဂေါတြဘုကို ဒဿန ဟု မဆိုရခြင်း၌ ခိုင်မြဲအောင်ပြုသော ဒဠှီကရဏ အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

-ထောမီယအဖြစ်-

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ ။ သေသမဂ္ဂတ္တယေနဖြင့် ဘာဝနာပုဒ်အရ ကာမာဝစရ ကုသိုလ် စသည်မယူရ၊ ဘာဝေတီတိဘာဝနာဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ကြွင်းသော အထက်မဂ်သုံးခုကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ်စွဲ အနက်များ

(က) ဝါကျ ။ ဣတိ သဒ္ဒါ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ, သဒ္ဒပဒတ္ထက။ သောတာ- ပတ္တိ၌ အာပတ္တိဝယ် အာသဒ္ဒါ အာဒိကမ္မတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ ။ ဟိ သဒ္ဒါ ဒဠှီကရဏတ္ထ။ နိဗ္ဗာန်၌ နိသဒ္ဒါ-နိက္ခန္တတ္ထ အဘာဝတ္ထ။ ဒသနန္တိ၌ဣတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ။ (တနည်း) ပဒတ္ထဝိပလ္လာ သတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ ။ ပန-ဗျတိရေကတ္ထ။ ကိဉ္စာပိ-အနုဂ္ဂဟတ္ထ၊ သမ္ဘာဝနတ္ထ။ ဒိသွာပိ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါသမ္ဘာဝနတ္ထ။ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါ၏ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကို ရှေ့ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ၌ ပြခဲ့ပြီ။

ထိုပိသဒ္ဒါဖြင့် ဂရဟာပေါင်းစည်းပုံသက်သက်ကား (နောစေပသေယျ၊ ကထာဝကာ) ဝေါ်ဘြဘုသည် အကယ်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မမြင်မူကား အဘယ်ဆို ဖွယ်ရာ ရှိပါအံ့နည်း။ ဒသနဆိုဖို့အရေး ဝေးပါသေး၏ဟု ဂရဟာအနက်ကို ပေါင်းစည်းပါသည်။

အဘာဝါ၌ အသဒ္ဒါ, နဒသနန္တိ၌ န-သဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္ထ။ ဣတိ သဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ (တနည်း) ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ ။ ဟိ-သဒ္ဒါ ဒဠှီကရဏတ္ထ။ အာဝဇ္ဇနန၌ အာသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသက။

(င) ဝါကျ ။ ဣတိသဒ္ဒါ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ၊ သဒ္ဒပဒတ္ထက။ (သံဝဏ္ဏေ- တဗ္ဗ တည်ထားပါဠိတို့၏ နောက်၌ ပါရှိသော ဣတိ သဒ္ဒါ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ၊ သဒ္ဒပဒတ္ထများ ဖြစ်ကြသည်။)

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ ။ သော-၌-တ သဒ္ဒါအစွဲကား သောတာ ပတ္တိမဂ် ဖြစ်ပါသည်။ သောအစွဲကား ထိုသောတာ ပတ္တိမဂ်သည်-ဟု စွဲ၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝိသယ နာမည်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော သောတာပတ္တိမဂ်ဖြပ်ကို စွဲသော ကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ တံ ဉာဏံ၌ တသဒ္ဒါသည် ဉာဏံ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။ (တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော ဂေါတြဘု ဉာဏ်ဖြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ရှေ့ဂေါတြဘုပုဒ်၌ ဉာဏံမပါသော်လည်း အဘိဓေယျကိုင့်၍ 'ဂေါ တြဘု ဂေါတြဘုဉာဏ်သည်' ဟု အနက်ပေးနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ပက္ကန္တ= ဝိသယ ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။

ကြိယာ ၅=တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ (ဒုဿနေနအရ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂေနအရ သောတာ- ပတ္တိမဂ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ)။

(ခ) ဝါကျ။ ဝုဋ္ဌာ၌ ဝစနတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ယူ၍ ထုတ်မြဲ။ တပစ္စည်းအရ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ယူ၍ထုတ်ပါ။

(ဂ) ဝါကျ။ ဂေါတြဘုအရ ပဿတိတို့အရ =

၁။ ဂေါတြဘုသည် ဧ။
၂။ အနုလုံသည် ဒီ။
၃။ သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပ။
၄။ ပရိကံ, ဥပစာ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂါနန္တရဖိုလ်မှ စ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနု။

(င) ဝါကျ။ (ဘာဝနာယ အရ သေသမဂ္ဂတ္တယေန အရ ကြွင်းသော အထက်မဂ် သုံးပါး တစ်ပါးစီယူ၍ ထုတ်ပုံ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှု)။

နံပါတ် (၉) အတွက် အဓိပ္ပါယ်

(ခ) ဝါကျ။ နိဗ္ဗာနံ ဒဿနတော၌ သန္ဓာယ ဘာသိတတ္တကား နိဗ္ဗာနံ ဒဿနတော ဟူသောစကားကို နိဗ္ဗာန် ဟူသော အာရုံရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသည်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

နိဗ္ဗာနံ ဒဿနေတောတိ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတံ သန္ဓာယာဟ၊ (ဋီ-၄၁)

ထိုနိဗ္ဗာနံ ဒဿနေန၌ ဒဿနအရ အာရမ္မဏ ဒဿနကိုသာယူ၍ ပဋိဝိဇ္ဈန ဒဿနကို မယူရပါ။

သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ ဒဿန ဆိုရပုံနှင့် သောတာပတ္တိမဂ်က ဂေါတြဘု ထက် ကိစ္စလွန်ပုံ။

သောတာပတ္တိမဂ်နှင့် ဂေါတြဘုသည် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်ခြင်း တူသော်လည်း သောတာပတ္တိမဂ်က ကိလေသာပယ်ခြင်းကိစ္စပြု၍မြင်သောကြောင့်ဂေါတြဘု ထက် ကိစ္စသာလွန်နေရကား ဒဿနကိစ္စ၌ သာလွန်၍ ထင်ရှားနေသော ကြောင့် အထင်ရှင်း၊ အတိသယနည်းဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကိုသာ 'ဒဿန' ဟု ခေါ်ရပါသည်။

ပဉ္စာနိုးဝစ္စည်းပြိုင်

(ခ) ဝါကျ။ ၁။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ဒဿနဟူသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဝုတ္တောဘ၌ ဝစနတ်အရ ဒေသနာညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ညာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြုရ၏။

၂။ ဝုတ္တောဘ၌ ဝစနတ်အရ ဒေသညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ညာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ဒဿန ဟူသော ပရမတ္ထ ဝေဒနာဒိသဒ္ဒအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်=ယထာရဟ-ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

(ဤဒဿနတိကဲ၌ကျန်သောပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရေးခဲ့ပြီ)

http://www.dhammadownload.com

ဒဿနဟေတုတိက် အဖွင့်

(က) ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာဟေတု ဧတေသန္တိ ဒဿနေန ပဟာ-တဗ္ဗ ဟေတုကာ၊

(ခ) ဒုတိယပဒေပိ **ဧသေဝနယော။**

(ဂ) တတိယပဒေ "နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသ" န္တိ ဝေမတ္တံ အဂ္ဂဟေတွာ "နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသံ အတ္ထီတိ" ဧဝမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

(ဃ) ဣတရထာဟိ အဟေတုကာနံ အဂ္ဂဟဏံ ဘဝေယျ။

(င) ဟေတုယေဝ ဟိ တေသံ နတ္ထိ၊ ယော ဒဿနဘာဝနာဟိ ပဟာတဗ္ဗော သိယာ။ (၄၃၇၆)

အနက်ထူး

(ဃ) (င) ဝါကျတို့၌ ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ပေးပုံ

(ဃ) ဟိ-ဗျတိရိက်ကိုဆိုအံ့၊ ဣတရထာ (ကေသိ့အာဋ္ဌ) ဤ ဇတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိမှတစ်ပါး ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗိဟိ အနက်သည်။ သတိ၊ ရှိသော်။ အဟေတုကာနံ၊ အဟိတ်တရားတို့ကို (တတိယ ပဒေန ဖြင့်) (ဘဂဝတာ-သည်) အဂ္ဂဟဏံ၊ မယူခြင်းသည်။ ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။ (ကသ္မာ အဟေတုကာဏံ တတိယ ပဒေန ဘဂဝတာ အဂ္ဂဟဏံ) ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာသနည်း။

(င) ဟိယသ္မာ၊ ကြောင့်။ ယော ဟေတု၊ အကြင်ဟိတ်ကို။ ဒဿန ဘာဝနာဟိ၊ သောတာပတ္တိမဂ်၊ အထက်မဂ် သုံးခုတို့သည်။ ပဟာတဗ္ဗော၊ ပယ်အပ်သည်။ သိယာ၊ ဖြစ်ရာ၏။ သောတာ-ဒိသော၊ ထိုသို့ပယ်အပ်သော သဘောရှိသော၊ ဟေတု-ယော၊ ဟိတ်သည်ပင်လျှင်။ တေသံ အဟေတုကာနံ၊ တို့ အား၊ နတ္ထိ၊ မရှိ၊

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) (တသ္မာ အဟေတုကာနံ တတိယပဒေန ဘဂဝတာ အဂ္ဂ-
ဟဏံ) ဘဝေယျ၊ ဖြစ်ရာ၏။

[အမှာ။ ။ဟေတုယေဝဟိ တေသံ နတ္ထိ ဟူသော နိယာမဝါကျ၊ ယော ဒဿနဘာဝနာဟိ ပဟာတဗ္ဗောသိယာ ဟူသော အနိယမ ဝါကျတို့ကိုလည်း ဝါကျ အပြန်အလှန် အနက်ပေးပြီးသား ဖြစ်တော့၏။]

[မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ ဂုတရထာပုဒ်ကို အနက်ပေးခြင်းသည် အောက်ပါ ဆောင်ပုဒ်နိယံနှင့်အညီ ပေးခြင်းဖြစ်သည်။]

[ဆောင်] ဂုတရထာ၊ အညထာပုဒ်၊ ထုတ်၍ပြကာ၊ လက္ခဏာနှင့်၊ လက္ခဏ ဝန်၊ ဤ ၂-တန်ကို၊ အမှန်သွင်းလျက်၊ အနက်သမ္ဗာန်၊ အပါဒါန်မှာ၊ သန္ဓယာကို၊ ခံကာမလွဲ၊ ထားလေမြဲ။

ကျမ်းတက် (ဋ္ဌပနာပဥ္စက)
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ- မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ဟူ ဟောတော်မူ၏၊ ဤမျှသာဆိုချေသော် ထို ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာပုဒ်ကို ကမ္ဗောရည်း, ဒွန် စသော သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟုမှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ။ပ။ ထိုဒဿနေန- ပဟာတဗ္ဗ ဟေတုကာပုဒ်၏ စတုတ္ထီ, ဆဋ္ဌီ, ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရပုံအလုံးစုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နွ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (က) ဝါကျဖြင့် ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ ပုဒ်ကို စတုတ္ထီ, ဆဋ္ဌီ, ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရပုံအလုံးစုံကိုပြဆို၏ ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျသို့ ကျမ်းစာက်ရာ၌ ပဌမပဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဒုတိယပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ရှု၍တက်ပါ။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) (ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် ပဌမ ပုဒ်နှင့် ဒုတိယပုဒ်၌ ဆဋ္ဌီ, ဗဟုဗ္ဗီဟိ, စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ၂-မျိုးဖြစ်ပုံကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ....သော် တတိယာပုဒ်၌လည်း ထိုဆဋ္ဌီ

http://www.dhammadownload.com

စတုတ္ထိ, ဗဟုဗ္ဗိဟိ ၂-မျိုးလုံးပင် ဖြစ်ကောင်း၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ တတိယပုဒ်၌ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (န္တ) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(ဂ) ဝါကျဖြင့် တတိယပုဒ်၌ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ တစ်မျိုးသာပြုရမည်ဟု ပြဆို၏ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် တတိယပုဒ်၌ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရသည်ကိုပြဆိုတော်မူ၏၊ ဤသို့သာဆိုချေသော် ဗျတိရေကအစဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို ထင်ရှားအောင်မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် အကယ်၍ တတိယပုဒ်၌ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် အနက်ဖြစ်ခဲ့သော အဟိတ်တရားတို့ကို တတိယပုဒ်ဖြင့် မယူနိုင်ရာဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊ ....သော် ထိုသို့ အဟိတ်တရားတို့ကို မယူနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းသည်လည်းရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

ပါပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ဒသနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာပုဒ်ကို ကမ္မဓာရည်း ဒွန် စသော သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရသည်ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ ကျမ်းတက်လွယ်ပြီ။

(ဂ) ဝါကျ။ တတိယပုဒ်၌လည်း ဆဋ္ဌီ, စတုတ္ထီ, ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ၂-မျိုးလုံးပင် ဖြစ်ကောင်း၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဗျတိရေကအားဖြင့် ဆိုအပ်ပြီးသောအနက်ကို ထင်ရှားအောင် မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ထိုသို့ အဟိတ်တရားတို့ဆို မယူနိုင်ခြင်း၏ အကြေ. မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

-တတိယအုံကြိမ်

http://www.dhammadownload.com

ဓေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးအဋ္ဌကထာစကားကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။ ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် ပထမပုဒ်က ဆဋ္ဌိ, စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထကိုသာ ပြုရအည်ဟု ပြလိုက်သဖြင့် ကမ္မဓာရည်း, ဒွန် စသော သမာသ် ဝစနတ္ထတို့၌ အလွန် မပျံ့နှံ့သောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, ဂန္ထဂရုဒေါသ, ပုနရုတ္တိဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် တတိယပုဒ်ကို ဆဋ္ဌိ ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ မပြုရ စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထသာ ပြုရမည်ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆို သောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(တနည်း) ဒုတိယပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး တတိယပုဒ်၏ အတ္ထ သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် ထို (ဂ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် အန္ဓယဗျတိရေက ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။ (တနည်း) ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အကျိုးအကြောင်း ဆန့်ကျင်နေသော ဝါ-ဒဋ္ဌိယ, ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(တနည်း) အဗျာပိတဒေါသ အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ဂဟေတဗ္ဗာ ထားရပုံ

ဆဋ္ဌိဗဟုဗ္ဗိဟိ, စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိ ဟူသော သာမညအနက်မှ သဒ္ဒယုတ္တိ အတ္ထယုတ္တိ ရှိသည်ဖြစ်၍ စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိ အနက်တည်းဟူသော ဝိသေသ ဖြစ်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ယူစေလိုသောကြောင့် ဝါစတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗိဟိ ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

ဝိသေသအားဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ထုတ်နုတ်၍ ဆုံးဖြတ်ရာ ဌာန ဖြစ်သောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ဂဟေတဗ္ဗော ထား၏။

ဥဘယမ္ပိစေတံ အနုမိပွေတံ (ဌ္ဌ-၈၆) ၌ -

အနုမိပွေတံထားရပုံ

စောဒကပုဂ္ဂိုလ်က အဟိတ်တရားတို့ကို မယူနိုင်ခြင်း, ဟိတ်သည် ကြဉ်အပ်သော တရားတို့ကို ပယ်ခြင်း ဟူသော အနက် ၂-ပါးကို အလိုရှိအပ်၏ ဟု ဆို၍ ကျမ်းဆရာက ထိုအနက် ၂-ပါးကို အလိုမရှိရဟု ဆိုကာ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ကျမ်းဆရာတို့ စကားလုယက်၍ အချက်ကျကျ ဆုံးဖြတ်ပြရာ ဌာနဖြစ်သောကြောင့် အနုမိပွေတံ ထားသည်။

တသ္မာနေဝ ဒသာနေန ။ပ။ အယမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော (ဌ္ဌ-၈၆) ၌

တသ္မာထားရပုံ

ရှေ့အကျိုးမှဆက်၍ ရအပ်သော အကျိုးတစ်ပါး လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသော ကြောင့် တသ္မာ ထား၏။

[အမှာ။ ။ဤ၌ ဂဟေတဗ္ဗော ထားရပုံသည်လည်း (ဂ) ဝါကျရှိ ဂဟေ တဗ္ဗောထားပုံနှင့် တူ၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ပဟီယတီတိ ပဟာတဗ္ဗော။ (ပယ်ခြင်းကြိယာခွဲ)။ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗော ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗော။ (အလုတ္တသမာသ်)။

၂။ သောတာပတ္တိမဂ်၏ ပယ်အပ်သောဟိတ်နှင့် မဟာယက+ပဟာ= တဗ္ဗ စပ် ဗျု-နီ၊

၄။ သောတာပတ္တိမဂ်၏ ပယ်ခြင်းကြိယာသည်, ဝါ-သောတာပတ္တိ မဂ်သည် ဖယ်အပ်သော ဟိတ်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ပ-နီ။

ဟိနောတိ ပဝတ္တတိဖလံ ဧတသ္မာတိ ဟေတု၊ (ဖြစ်ခြင်းကြိယာခွဲ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဂယှတေတိ ဂဟေတဗ္ဗော၊ (ယူခြင်းကြိယာခွဲ)။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ ဟိနေ၁တိ ပဝတ္တတိ ဖလံ တေသ္မာတိဟေတု၊ နတ္ထိဟေတု တေသန္တိ အဟေတုကာ (တေသံ)။

၂။ ဟိတ်မရှိခြင်း၏ အဟိတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဗျူ-နိ။

၄။ ဟိတ်မရှိခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည် ဝါ-အဟိတ်တရားတို့၏ (ဟိတ် မရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည် ပးနိ။ ဂယှတေ ပဟာဏုံ၊ နပဟာဏ အဂ္ဂဟာဏုံ။

၂။ ပဋိသေဓဘော ဂုဏ်၏ ယူခြင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ဗျူ-နိ။

၄။ မယူခြင်းကြီးယာသည့်, ဝါ=မယူခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည် ပ=နိ။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(ဂ) ဝါကျ။ ဟေတု ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။ (တေသန္တိ ဝေမတ္တံ၌ တေသံ+ဂ္ဂတိ, ဝေံ+အတ္ထံ ပုဒ်ဖြတ်)။

တေသံပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမ ပဒ။ (ဂ္ဂတိ, ဝေံတို့ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။ အတ္ထံကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိ ဂိုဏ်းခွဲ)။

အဂ္ဂဟေတ္ဝာ-အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, အာကာရန္တ, ကမ္မဝါရယ သမာသ-ပဒ။

[(ရူ) အတ္ထံနသာ တပ္ပုရိသ သုတ်အဖွင့်၌ အကတွာကို ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဆိုထားသည်ကို ထောက်ပါ။]

(ဃ) ဝါကျ။ ဂ္ဂတရထာနအလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, အာကာရန္တ, ပကာရ ကဒ္ဒိတ်ပုဒ်, ဝါ၊ အဗျယတဒ္ဓိတ်ပုဒ် တနည်း နိပါတ်ပုဒ်။

အဟေတုကစန်း=ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

အဂ္ဂဟာဏံ=နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

ဘဝေယျ=အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (ပကတိကာရန္တ+အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (ဘူဓာတ်+အပစ္စည်း+ယျေဝိဘတ်)။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ။ (ဟေတုယော- ဟေတု+ဝေါ၊ နတ္ထိ=န+အတ္ထိပုဒ်ဖြတ်)။
အတ္ထိ- အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, အာချာတပဒ။
(အသဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်။)
သိယာ အတ္ထိနှင့်တူ၏ (အသဓာတ်+အပစ္စည်း+ယျဝိဘတ်)။

အာဒေသာ်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗာ ဟေတု တော သံဖြင့် ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ ဟေတုကာပုဒ်ကို ဤကဲ့သို့ စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပုဒ်အဆုံး၌ က အက္ခရာသည် အနက်ထူးမရှိသမာသန္တကဏ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း(ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

(ခ) ဝါကျ။ ဤ (ခ) ဝါကျဖြင့် ဒုတိယပုဒ်၌လည်း ပထမပုဒ်ကဲ့သို့ စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ၊ ဝါ သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပုဒ်အဆုံး က အက္ခရာ၏ အနက်ထူးမရှိ သမာသန္တကဏ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ) ညွှန်ပြသိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ဤ (ဂ) ဝါကျဖြင့် တတိယာပုဒ်၌ကား ပထမပုဒ် ဒုတိယ ပုဒ်တို့ကဲ့သို့ စတုတ္ထီ, ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထ နှစ်မျိုးမပြုမူ၍ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထကိုသာ ပြုရမည်ဟု သိစေ၏။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ဉာတိရေကတ္ထဇောတကအဖြစ်ကိုသိစေ၏ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ကြွင်းသော (ဃ) ဝါကျဖြင့် အကယ်၍ တတိယပုဒ်ကို ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုလိုက်ပါက ရရှိနိုင်သောအပြစ် (လဒ္ဓဒေါသ) ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ကာရဏတ္ထ ဇောတက၊ (တနည်း) ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ကြွင်းသော (င) ဝါကျဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ဆိုခဲ့သောတတိယပုဒ်ဖြင့် အဟိတ် တရားတို့ကိုမယူနိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ပရိကပ္ပအားဖြင့်သိစေ၏(ဘာဝတ္ထ)

-တတိယအကြိမ်

http://www.dhammadownload.com

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ ။ ပဟာတဗ္ဗော, ပဟာတဗ္ဗ၌ ပ-သဒ္ဒါ ဓါတွတ္ထာနုဝတ္တက။

(ခ) ဝါကျ ။ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ၊ သမ္ဘိဏ္ဍနတ္ထ။

ထို ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

ပထမပုဒ်၌သာ ဤစတုတ္ထီ, ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုနည်းကို သိအပ်သည်မဟုတ်သေး၊ ဒုတိယပုဒ်၌လည်း စတုတ္ထီ ဆဋ္ဌီ, ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထပြုနည်းကို သိအပ်သေး၏ဟူသော ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေလိုသောကြောင့် ဝါ-သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘိဏ္ဍနအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါကိုထား၏။

ဧသေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဧဝဖြင့် ပြအပ်သော ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား -

၁။ ဒုတိယပုဒ်၌ စတုတ္ထီ, ဆဋ္ဌီ, ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထနည်းသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ကမ္မဓာရည်း, ဒွန်စသော သမာသ် ဝစနတ္ထတို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ ဒုတိယပုဒ်၏အနက် အဓိပ္ပါယ် သဘောတို့သည် အနုညာတတ္ထ

(ဂ) ဝါကျ ။ ဧတေသန္တိ ဧဝမတ္ထံ, အတ္ထီတိ ဧဝမတ္ထော‌တို့၌ ဣတိဧဝံ သဒ္ဒါများ နိဒဿနတ္ထ။

(တနည်း) ဣတိသဒ္ဒါ-အာကာရတ္ထ၊ ဧဝံသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ ။ ဟိ သဒ္ဒါ ဇောတိရေကတ္ထ ဇောတက, တပ္ပါကဋ္ဌီ ကရဏတ္ထ, လဒ္ဓဒေါသတ္ထ ဇောတက, ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက။

အဟေတုကာနံ၌ အ-သဒ္ဒါ ဝိရဟတ္ထ, ပဋိသေဓတ္ထ။

အဂ္ဂဟဏံ၌ အ-သဒ္ဒါ ပဋိယေဓတ္ထ။

(င) ဝါကျ ။ ဧဝ သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။ ထိုဧဝသဒ္ဒါ၏ ဥာပေတဗ္ဗတ္ထကား -

ထိုဧဝသဒ္ဒါဖြင့် အဟိတ်တရားတို့အား လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ဟိတ်တရားတို့သည် မရှိကုန်၊ ဇနကဟိတ် စသည်တို့ကား ရှိကုန်သေး၏ ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။

- တတိယအကြိမ် -

http://www.dhammadownload.com

ဝေသဒ္ဒေန လောဘ, ဒေါသ, မောဟ သင်္ခါတာဟေတူ အဟေတုကာနံ နတ္ထိ၊ ဇနကဟေတုအာဒါယ အတ္တေ ဝါပိ ဉာပေတိ (-ယောဇနာ ၆၈) ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား —

၁။ လောဘ, ဒေါသ, မောဟဟိတ်တို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

(တနည်း) လောဘ, ဒေါသ, မောဟ ဟိတ်တို့သည် အဟိတ်တရားတို့အား မရှိကုန် ဟု တားမြစ်အပ်သော အနက်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ဇနကဟိတ် စသည်တို့သည် အနုညာတတ္ထ။

မှတ်ချက်။ ၁၅၂ (င) ဝါကျ၌ နတ္ထိ ဟူသော ပဋိသေဓ ကြိယာ ပါရှိနေ၍ ဝေ ထိုင်ရာပုဒ်၏ ဝါ-ဝေထိုင်ရာဝါကျအနက်များကို ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ မယူမူ၍ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ယူထားသည်။

ဟိ သဒ္ဒါကာရကတ္ထ (နိဿယ) ဒဠှီကရဏတ္ထ (ယောဇနာ)။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(ဃ) ဝါကျ။ ဣတရထာ၌ ဣတရသည် ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ အနက်ကို စွဲသည်၊ ဣတရထာ အစ္စ, ဣတမှထာဖြင့် ညွှန်းအပ်သော အနက်ဆိုကလည်း ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိအနက်ပင် ဖြစ်သည်။

ဝိသယနာမည်ကား ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိ အနက်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ တေသံ၌ တသည် အဟိတ်တရားကို စွဲ၏။ ဝိသယနာမည်ကား အဟိတ်တရားဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တ ဝိသယ။

ယော၌ တသည် ဟိတ်ကိုစွဲ၏။ ဝိသယနာမည်ကား ဟိတ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ထည့်အပ်သော သော၌ တ သည် ဟေတုယာ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။ (တနည်း) အနိယမ ယ, သဒ္ဒါစွဲသော ဟိတ် ဟူသော အနက်ကို စွဲသောကြောင့် နိယမဝိသယ တ မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာဒေါးတန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ (ဒသာနေနအရ, ပဟာတဗ္ဗောဒ္ဓ ဟာ ဓာတ်တို့အရ သောတာပတ္တိမဂ်ကိုယူ၍ ထုတ်ပြ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဂဟေတဗ္ဗောဒ္ဓ အနုတ္တ ဓာတ်အရ ကတ္တုရွှ ကြိယာ အရဒ

၁။ ပညာရှိသန္တာန်၌ ယူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သည် ဒ။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီ။

၃။ ယူမှတ်သည့်အတိုင်း အနက်, အဓိပ္ပာယ်ရှိရခြင်း, သံသယကင်း ခြင်း, အသိဉာဏ်တိုးပွားခြင်း စသည်တို့သည် ပ။

၄။ သဒ္ဓမ္မသာဝန စသည်တို့သည် ဝိ။

၅။ အကျင့် ပဋိပတ်, မဂ်=ဖိုလ် ဟူသော ပဋိဝေဓ စသည်တို့ အနု။

ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်း၊ပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ပစ္စည်း၊ပြိုင် စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။

(ဂ) ဝါကျ။ အတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗောဒ္ဓ အတ္ထော ဟူသော ဝုတ္တာကံပုဒ် အရ, တဗ္ဗပစ္စည်းတို့အရ အနက်တည်းဟူသော တတိယပုဒ်အရ ဖြစ်သော ရုပ်, နာမ်တရားတို့သည် ဂဟေတဗ္ဗောဒ္ဓ ဂဟဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ,ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ, အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)

ပဏ္ဍိတေန ဟူသော ပါဋ္ဌသော ကတ္တားအရ ပညာရှိသန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဉာဏ်ပညာ ပစ္စည်းတရားသည် ဂဟေတဗ္ဗောဒ္ဓ ဂဟဓာတ်အရ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ဌိ၊ အဝိ (၁၀)။

http://www.dhammadownload.com

အာစယဂါမိတိက်အဖွင့် (က)

(က) ကမ္မကိလေသေဟိ အာစိယတီတိ အာစယော။

(ခ) ပဋိသန္ဓိ, စုတိ, ဂတိပ္ပဝတ္တာနံ ဧတံ နာမံ။

(ဂ) တဿ ကာရဏံ ဟုတွာ နိပ္ဖါဒန ဘာဝေန တံ အာစယံ ဂစ္ဆန္တီတိ။

(ဃ) ယဿ ဝါ ပဝတ္တန္တိ၊ တံပုဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တီတိပိ အာစယ ဂါမိနော။

(င) သာသဝ ကုသလာ ကုသလာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ၊ (ဋ္ဌ-ဂ၆)။

အနက်ထူး

(ခ) အမှတ် ဝါကျ၌ ပြအပ်သော တရားကို ကံပုဒ်ပြု၍ (က) အမှတ် ဝါကျကို အနက်ယောဇနာပုံ-

ယော ပဋိသန္ဓိ စုတိ ဂတိ ပဝတ္တဓမ္မော - အကြင်ပဋိသန္ဓိ, စုတိ, ဂတိ, ပဝတ္တဖြစ်သော တရားကို။ ကမ္မကိလေသေ ဟိ-ကံ ကိလေသာတို့သည်။ အာစိယတိ၊ ပွားစေအပ်၏။ ဝါ၊ ဆည်းပူးအပ်၏။ ပါ၊ စီထားအပ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ ကံ, ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်, ဆည်းပူးအပ်, စီထားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ သော ပဋိသန္ဓိ စုတိ, ဂတိ, ပဝတ္တဓမ္မော၊ ထိုပဋိသန္ဓိ,စုတိ, ဂတိ ပဝတ္တ ဖြစ်သော တရားသည်။ အာစယော အာစယ၊ မည်၏။

ကျမ်းတက် (ဌပနာပဥ္စက)

ပုဏ္ဏ၁တက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ အာစယ ဟု ဟောတော်မူ၏၊ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် အာစယ၌ အ ပစ္စည်းသည် ကတ္တု သဓနစသော အနက်ကိုဟော၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ အာစယော၌ အပစ္စည်း၏ ဟောသင့်သော အနက်ကိုလည်း ဝါ၊ ဟောတု ကမ္မ သာဓနကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

(စောဒနာတက်လျှင်အတိဗျာပိတာ ဒေါသတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အာစယောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် အာစယောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုသာပြ၍ အဘိဓေယျတ္ထကိုကား မပြအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ ထို အာစယောပုဒ်၏ အဘိဓေယျတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသ တင်တက်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) (ခ) ဝါကျတို့ဖြင့်အာစယပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ၊ အာစယပုဒ်၏ အဘိဓေယျတ္ထတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ သော် အာစယ ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထနှင့် အဘိဓေယျတ္ထကိုသာ ပြ၍ အာစယ ဂါမိနော ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုကား မပြရသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

(တနည်း) အာစယပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အာစယ ဂါမိနော ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍လည်း ကျမ်းတက်နိုင်၏။ (စောဒနာ တက်လျှင် အဗျာပိ ဒေါသတင်တက်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် ကံ, ကိလေသာ တို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ ဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ္ဋတရား သို့ ရောက်တတ်သောကြောင့် အာစယဂါမီ မည်သော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။.... သော် ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် အာစယဂါမီ မည်၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ။ပ။ အာစယဂါမီ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

[မှတ်ချက်။ ။(ဂ-ဃ) ၂-ဝါကျကို တစ်ဝါကျအနေဖြင့် ကျမ်းတက်လျှင် အဆက်ပါ (ဂ) ဝါကျ ကျမ်းတက်အတိုင်းတက်ပါ။]

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ-ဃ) နှစ်ဝါကျတို့ဖြင့် အာစယ ဂါမိနောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် အာစယ ဂါမိနောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုသာပြ၍ အဘိဓေယျတ္ထကိုကား မပြအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ၊ အာစယ ဂါမိနောပုဒ်၏ အဘိဓေယျတ္ထသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ် ပါလော။ ဝါ၊ အာစယ ဂါမိနောပုဒ်၏ အဘိဓေယျတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ပါဠိပနာဒီ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ အာစယ၌အ ပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓန စသော အနက်ကို ဟော၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ အာစယောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသာရှိ၍ အဘိဓေယျတ္ထ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ အာစယ ဂါမိနောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ အာစယဂါမိ မည်ခြင်း၏အကြောင်းတစ်ပါးမရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) (ဃ) ၂ ဝါကျကို တစ်ဝါကျတည်းအနေထား၍ ကျမ်းတက်လျှင်လည်း ယခင် (ဂ) ဝါကျ ကျမ်းတက်အတိုင်းတက်ပါ။

(င) ဝါကျ။ အာစယ ဂါမိနောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသာရှိ၍ အဘိဓေယျတ္ထ မရှိ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးအဋ္ဌကထာ စကားရပ်ကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် အာစယ၌ အစစ္စည်း၏ ဟောတုကတ္တုသာဓန စသော အနက်တို့၌ အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကို ပြသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော ။ပ။ ကြောင့်၊ အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသတို့ကို ပယ်၏။ (တနည်း) အာစယ သာမညဉ် အလွန် မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် အသီးအသီး အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသတို့ကို ပယ်၏။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ပယ်ပုံအကြောင်းကို (ခ) ဝါကျနည်းမှီ သိပါ။ (တနည်း) အာစယဂါမိသာမည၌ အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

[အမှာ။ ။ဤမှနောက်၌ ဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံဆိုရာဝယ် အဗျာပိတဒေါသ ရလျှင် အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ရသည်ဟု သိပါ၊ ထိုအပရိပုဏ္ဏဒေါသကို ထည့်မရေးတော့ပါ။]

ဝါ သဒ္ဒါထားရပုံ

အာစယဂါမိနော၌ ကိပစ္စည်း၏ သုဒ္ဓကတ္တုသာခ် အနက်အကြောင်းမှ တစ်ပါး၊ ဟေတုကတ္တုသာခ်အနက်အကြောင်းတစ်ပါးကိုလဲလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါထား၏။

တနည်း ဝါသဒ္ဒါထားရပုံ

ဝဒန္တပက္ခ၌ (အထက်ပါ အနက်အကြောင်းနှင့်) အာစယဂါမိနောဝယ် ဂါမိနော၏ သုဒ္ဓကတ္တုသာခ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ သုဒ္ဓကတ္တုသာခ် ကိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ (တနည်း) အာစယဂါမိနော၏ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ကတ္တုသာခ် ဝိဂ္ဂဟာသဒ္ဒါ၊ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ကတ္တုသာခ် ကိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးမှတစ်ပါး ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဟေတုကတ္တုသာခ် ဝိဂ္ဂဟာသဒ္ဒါ၊ ဂါမိနော၏ ဟေတု ကတ္တုသာခ် ဝိဂ္ဂဟာသဒ္ဒါ, ဟေတု ကတ္တုသာခ် ကိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ, (တနည်း) အာစယ ဂါမိနော၏ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဟေတုကတ္တုသာခ် ကိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ ဝါ-သဒ္ဒါထား၏။

သုဏန္တပက္ခ၌ [အကြောင်းနေရာ အကျိုး, အကျိုးနေရာ အကြောင်း ပြောင်းလဲ၍ ဆိုရိုးသာထူး၏] နှစ်ဝိကပ်လုံး၌ အကုသိုလ် ဒွါဒသ လောကီကုသိုလ် သတ္တရသ၊ စိတ္တုပ္ပါဒ်ချည်း ရ၍ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထ (အဘိဓေယျအနက်) ကား မလဲပါ။

နာမံ ထားရပုံ

အာစယသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှား၊ ဇကဒေသျူပစာ အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'နာမံ' သဒ္ဒါထားသည်။

http://www.dhammadownload.com

အမိဝစနံ ထားရပုံ

အာစယဂါမိသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှင့်ကိုဓနဒေသမျှပစာ အဖြစ်ကို ပြလိုသော ကြောင့် (င) ဝါကျ၌ 'အမိဝစနံ' ထား၏။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကြောင့်သာ လျှင် အာစယဂါမိမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ဟေတုကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကြောင့်လည်း အာစယဂါမိ မည်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘာဝနာအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ကရီယတီတိ ကမ္မံ၊ ကိလေသေတီတိ ကိလေသော။ ကမ္မဉ္စ ကိလေသော စ ကမ္မကိလေသာ၊ (တေဟိ)

၂။ ကံ, ကိလေသာတို့၏ အချင်းချင်း ငွဲ့သကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခ သမ္ဗန်သည်။

၄။ ကံ, ကိလေသာတို့၏ အချင်းချင်း ငွဲခြင်းဂုဏ်သည် ဝါ-ကံ, ကိလေသာ ဟူသော အမည်သည်။

(ခ) ဝါကျ၊ ပဋိသန္ဓဟတီတိ ပဋိသန္ဓိ။

[မှတ်ချက်။ ။ပဋိသန္ဓာနံ ပဋိသန္ဓိ (ဋီကာကျော်၊ ကိစ္စသင်္ဂဟ-၁၂၅။) ပဋိသန္ဓဟန (ဝသေန) (ဂုဏ်းဝိထိမုတ်ပိုင်း မရဏုပ္ပတ္တိအဖွင့်-၁၉၀) ပဋိသန္ဓဟနံ (မဏိသာရမဉ္ဇူသာ ကိစ္စသင်္ဂဟ-၃၈၄)

ပဋိသန္ဓဟတီတိ ပဋိသန္ဓိ (ဘာသာဋီကာ မရဏုပ္ပတ္တိအဖွင့်-၄၂၄) ဤသို့ ပါဌ်အမျိုးမျိုး ရှိကြ၏။]

ဝစနံ စုတိ၊ ဂန္တဗ္ဗာတိ ဂတိ၊ ပဝတ္တတီတိ၊ ပဝတ္တံ၊ ဂတိယံ ပဝတ္တံ ဂတိ ပဝတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိသန္ဓိ စ စုတိ စ ပဋိသန္ဓိ စုတိ၊

ပဋိသန္ဓိ စုတိ ဧဝ ဂတိပဝတ္တံ ပဋိသန္ဓိ စုတိဂတိ ပဝတ္တံ။ (ယောဇနာ)

ပဋိသန္ဓိ စ စုတိ စ ဂတိ စ ပဋိသန္ဓိ စုတိဂတိ၊ ပဋိသန္ဓိ စုတိ ဂတိဧဝ ပဝတ္တံ ပဋိသန္ဓိ စုတိ ဂတိ ပဝတ္တံ၊ (ဂဏ္ဌိ)။

၂။ ပဋိသန္ဓေ စုတိ, ဂတိ တို့၏ ဝဋ္ဋတရားနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏအေးစပ်။

၄။ ပဋိသန္ဓိ စုတိ ဂတိ ဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ္ဋတရားတို့၏ (ဝဋ္ဋတရား အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

(ဂ) ဝါကျ။ အတ္တနောဖလံ ကရောတီတိ ကာရကံ၊ (ပြုခြင်းကြိယာ)။ နိပ္ပါဒေတီတိ နိပ္ပါဒနံ၊ နိပ္ပါဒသာန+ဘာဝေါ နိပ္ပါဒနဘာဝေါ၊ (တေန)။ [ဘာဝဝိဂ္ဂဟ=ဥပါဒိန္န တိက်အဖွင့်၌ရှု]

၂။ ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏအေး....စပ်....။

၄။ နိပ္ပါဒန ဘောဂုဏ်သည်....။

၅ - ရှိရင်း၊ စွဲ ဝိဂ္ဂဟဥ္စခွဲသော် -

၁။ အာစယံ ဂစ္ဆန္တီ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျသည်....။

၂။ အာစ ယ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ဝဋ္ဋတရား၏ ဂါမိနော ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ ရောက်တတ် ရောက်ကြောင်း ဖြစ်သော လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့နှင့် အကျိ +အကြောင်းအဖြစ်ဖြင့် စပ် ခြင်းသမ္မန်သည် လည်းကောင်း၊ ဝဋ္ဋတရားသို့ ရောက်ခြင်း ကြိယာသည် လည်းကောင်း၊

၄။ [ဆိုလတ္တံ့ (ဂ) ဝါကျ ၄ နှင့်တူ၏။]

(ဂ) ဝါကျ။ သံဇ္ဈနာပါဌ်အရ (အာစိယတီတိ အာစယော) ဂစ္ဆန္တီ- တိ ဂါမိနော။ အာစယံ ဂါမိနော အာစယဂါမိနော ဟုပြု။

၂။ ပဋိလန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ ဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ္ဋတရားတို့၏ ရောက် တတ်သောလောကီကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့နှင့်အကျိုး+အကြောင် စပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ အာစယမည်သော ပဋိသန္ဓေ စုတိ, ဂတိ ဟူသော ဝဋ်တရားသို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသည်။

(ဃ) ဝါကျ။ ပူရေတီတိ ပူတိ (အစိတ်)၊ ပူတိ သဉ်ါတံ အာဟာရံ ဒိလတိ (ဂလတိ) အဒတီတိ ပုဂ္ဂလော (တံပုဂ္ဂလံ) (အဘိဓာန်ဋီကာ။)

၂။ ပူတိ အရ အစာအာဟာရ၏ ဂလအရ မျိုးစားတတ်သူနှင့် ကမ္မ+ကမ္မီ=အာရုံ+အာရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္မန် (သမ္မန္ဓ တော, သမ္မန္ဓသကတ်) သည်လည်းကောင်း, ပူတိ ပုဒ်, ဂလပုဒ် (တနည်း) ပူတိ သဒ္ဒူပပဒ+ဂိလ (ဂလ) ဓာတ်+အပစ္စည်း၏ အစာအာဟာရ မျိုစားခြင်း ကြိယာသည် လည်းကောင်း....။

၄။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တစ်ယောက်သည်....ပ....ဓာတ်သည်....။

(တနည်း) မဏိမဉ္ဇူ ပ-၁၆၅ လာ ဝိဂ္ဂဟကား-(ဒိဋ္ဌိ ဝိပန္နော) ပုံနိရယံ ဂလတိ ဂစ္ဆတိ ပုမ္ဗိဝါ နိရယမှိ ဂလတိ နိဗ္ဗတ္တတီတိ ပုဂ္ဂလော။ (သမ္မန္ဓဒိဋ္ဌိကော) ပုံ နိဗ္ဗာနံ ဂလတိ ဂစ္ဆတီတိ ပုဂ္ဂလော (ခွဲလေတော့)။

ဝစိတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တော၊ ယထာဝုတ္တော (ဝုတ္တော ပကာရော) ယဿ (အာစယဿာတိ) ယထာ ဝုတ္တော၊ (တံယထာဝုတ္တံ) (ပဟုဗ္ဗီဟိ)၊

၂။ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြား၏ အာစယနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး....စပ်....။

၄။ ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည်....။

(တနည်း) ဝစိတဗ္ဗောတိ ဝုတ္တော၊ ယောယောဝုတ္တော ယထာဝုတ္တံ၊ (တံယထာဝုတ္တံ။) (ဝိစ္ဆာဗျယီဘော)

၂။ ဆိုအပ်ပြီးသော ဂုဏ်၏ အာစယနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး....စပ်....။

၄။ ယထာဝုတ္တ ဘောဂုဏ်သည်....။

ဤ (ဃ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာပါဠိအရ (အာစိယတီတိ အာစယော) ဂမေန္တီတိ ဂါမိနော၊ အာစယံ ဂါမိနော အာစယဂါမိနော။

၂။ အာစယမည်သော ဝဋ်တရား၏ ရောက်စေတတ်သော လောကီ ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့နှင့် အကျိုး+အကြောင်း စပ်။

၄။ အာစယမည်သော ဝဋ်တရားသို့ ရောက်စေခြင်း ကြိယာသည်။

-ဓာတ်ပါအကြံ့မ်-

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ။ အာသာန္တီတိအာသဝါ၊ သဟ အာသဝေဟိ ယေဝတ္တန္တိတိ သာသဝါ။

၂။ တက္ကဖြစ်သော အာသဝ၏ သာသဝ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့နှင့် အာရမ္မဏိက+အာရုံ....စပ်....။

၄။ သာသဝ (တရား) တို့၏ တစ်ခုသည်....ပ....ဇာတ်သည်....။

သလယန္တီတိသလာ၊ ကုစ္ဆိတေ+သလာ ကုသလာ။ သလယန္တီတိ သလာ၊ ကုစ္ဆိတေ+သလာ ကုသလာ၊ န+ကုသလာ အကုသလာ။ ကုသလံ စ အကုသလံ စ (ကုသလာ စ အကုသလာ စ) ကုသလာ ကုသလာ သာသဝါ စ တေ ကုသလာ ကုသလာ စာတိ သာသဝ ကုသလာ ကုသလာ (တေသံ)။

သာသဝ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ=

၂။ အာသဝေါတရားတို့ အာရုံ၏ (သာသဝ၏) ကုသလာ ကုသလာ ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ-ကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့နှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ=ဂုဏ်+ဂုဏီ....စပ်....။

၄။ သာသဝ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဇာတ်သည်....။

လိင် စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ ကမ္မကိလေသေဟိ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ၊ ထိုတွင် ကမ္မကို နပုလ္လိင် စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။

အာစိယတိ၌ အာကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ။ စိယတိ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) ဣကာရန္တ, အာချာတပဒ, (စိဓာတ်-ယပစ္စည်း-တေဝိဘတ်)။

(ဣတိ-အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။ အာစယော-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

(ခ) ဝါကျ။ ပဋိသန္ဓိ, စုတိ, ဂတိ, ပဝတ္တာနံ ပုဒ်သုံးကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။ ပဋိသန္ဓိ စုတိ ဂတိ သုံးပုဒ်ကို ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ချည်းခွဲ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ အာစယဂါမိနေ ၀ - ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဤကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

[မှတ်ချက် ။အဓိန် - ဝစနံ အဓိဝစနံ ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ အဓိဝစနံကား ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဖြစ်သည်။]

အာစယော်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ကမ္မကိလေသေဟိဖြင့် အာစိယတိဌ် ပွားစေခြင်းဟူသည် ကံ, ကိလေသာတို့သည် ပွားစေခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (တနည်း) အာစိယတိကြိယာ၏ အဝုတ္တကတ္တား အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

အာစိယတိဖြင့် အာစယော၌ အာပုဗ္ဗစိဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) အာသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အပစ္စည်း၏ ဟေတုကမ္မသာဓ်အနက်။ ဝါ၊ သုဒ္ဓကမ္မသာဓ် အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, အာစိယတိတိ အာစယောဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

('အာစိယတိ၊ ပွားစေအပ်၏။' ဟု အနက်ပေးလျှင် အပစ္စည်းဟေတုကမ္မသာဓနအနက်ဟော။ 'အာစိယတိ၊ စီထားအပ်၏' ဟု အနက်ပေးလျှင် အပစ္စည်း သုဒ္ဓကမ္မသာဓန အနက်ဟော)။

(ခ) ဝါကျဖြင့် အာစယအရ ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ ဟု ဆိုအပ်သော မပြတ်လည်စာတ်သော လောကီဝိပါတ် နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်တို့ကို ယူရမည်ဟုလည်းကောင်း (အဘိဓေယျတ္ထ)၊ အာစယသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှုဋ္ဌိ, ကေဒေသျူပစာအဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ပဒ, ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ တဿ ကာရဏံ ဟုတွာ နိပ္ဖါဒနဘာဝေနဖြင့် ဂစ္ဆန္တိ၌ ရောက်ခြင်းဟူသည် ကံ, ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ ဟုဆိုအပ်သော ဝဋ္ဋတရား၏ အကြောင်းဖြစ်၍ ပြီးစေတတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် ရောက်ခြင်းပင်တည်း ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ) ဂစ္ဆန္တိဖြင့် ဂါမိနေ၌ ဂမုဓာတ်အဖြစ်ကို လည်းကောင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဒု=ခာတုပဒ) ဏီပစ္စည်း၏ကတ္တုသာဓနအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, ဂစ္ဆန္တီတိဂါမိနော ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

တံ ဖြင့် အာစယ်၌ အာစယအရ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ကံ, ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ ဟူသော ဝဋ္ဋတရားကိုပင် ယူရမည်ဟု ညွှန်ပြသိစေ၏။ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

အာစယံဂစ္ဆန္တိ ဟူသော အပေါင်းဖြင့် အာစယဂါမိနောပုဒ်ကို အာစယံဂါမိနော အာစယဂါမိနောဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ၏၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိခာနတ္ထ)။ ဤကား အာစယံ-ဂစ္ဆန္တိ၌၊ အစိတ်အပေါင်းနှစ်မျိုးခွဲ၍ အာဘော်ဖော်ခြင်းတည်း။ (တနည်း) အစိတ်အပေါင်း နှစ်မျိုးမခွဲဘဲ အပေါင်း (၁) မျိုးတည်းဖြင့် အာဘော်ဖော်သော်-အာစယံဂစ္ဆန္တိဖြင့် အာစယဂါမိနော၌ အာစယ သဒ္ဒါ ပဒ ဂမုဓာတ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒု-ခာတုပဒ)၊ ဏီ-ပစ္စည်း၏ကတ္တုသာဓ်အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း။ (ဒု=ပစ္စယတ္ထ)၊ အာစယံ+ပစ္ဆန္တီတိ= အာစယဂါမိနော ဟု ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ၊ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိခာနတ္ထ) သိစေ၏။

[နောက် (ဃ) ဝါကျ၌လည်းကောင်း၊ အခြားအလားတူ အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာတို့၌လည်းကောင်း ဤကဲ့သို့ အာဘော်နှစ်မျိုး ဖော်နိုင်သည်ကို သိပါ။]

(ဃ) ဝါကျ။ ဝါ-ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ယဿပဝတ္တန္တိဖြင့် ဆိုလတ္တံ့သော တံပုဂ္ဂလံ၌ တံနိယမ၏ အနိယမ အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ) ဝါ=တနိယမ၏ အစွဲ အနိယမကို သိစေ၏။ (သမ္ဗန္ဓာမလိင်္ဂတ္ထ)။

တံ ပုဂ္ဂလံဖြင့် ဂမေန္တီ၌ ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း၏ ကံအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, ရှေးအနိယမ၏ နိယမအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, သိစေ၏။ (နေယျတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

ယထာဝုတ္တမေဝဖြင့် အာစယအရ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိဟူသော ဝဋ္ဋတရားကိုပင် ယူရမည် ဟု ညွှန်ပြသိစေ၏။ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ဂမေန္တီဖြင့် ဂါမိနော၌ ဂမုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏီပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, ဂမေန္တီတိ ဂါမိနော ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

အာစယံ ဂမေန္တိ ဟူသော အပေါင်းဖြင့် အာစယံဂါမိနော အာစယဂါမိနောဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေ၏။ (သမာသဒ္ဒလိင်္ဂတ္ထ)။

ဣတိဖြင့် ဟေတွတ္ထဇောတကအဖြစ်, နာမလာဘဟိတ်အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။ (တနည်း) ဣတိဖြင့် သကတ်အနက်ကို သိစေ၏။ (သကတ္ထ)။

ပိ (အပိ) ဖြင့် ဟေတုကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကြောင့်သာလျှင် အာစယဂါမိမည်သည် မဟုတ်သေး၊ သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကြောင့်လည်း အာစယဂါမိ မည်သေး၏။ (သို့မဟုတ်) သုဒ္ဓကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကြောင့်လည်း အာစယဂါမိမည်သည် မဟုတ်သေး ဟေတုကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကြောင့်လည်း အာစယဂါမိမည်သေး၏ ဟု သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာ ဝတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ ဖြင့် အာစယဂါမိနော အရ အာသဝေါ တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့ကို ယူရမည်ဟုလည်းကောင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) အာစယဂါမီသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှားဝိ, ကေဒေသျူပစာ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ အာစိယတိ, အာစယောတို့၌ အာသဒ္ဒါဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက (တနည်း) စိဓာတ်ကို ဝစုန အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးရသော ကြောင့် ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ပဋိသန္ဓိ၌ ပဋိသဒ္ဒါ ခေတ္တာ နုဝတ္တက၊ (တနည်း) ပုနပ္ပုန ကရဏအနက်ကို ဟော၏။ သံသဒ္ဒါ သမ္ဗန္ဓအနက်ကို ဟော၏။ ပဝတ္တာနံ၌ ပသဒ္ဒါ ပဗန္ဓအနက်ကို ဟော၏။

(ဂ) ဝါကျ။ နိပ္ပါဒနံ၌ နိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။ (တနည်း) နိပ္ဖန္နအနက် (နိပ္ဖတ္တိ အနက်) ကို ဟော၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ဝါသဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက။ နယန္တရဇောတက။ ပဝတ္တန္တိ၌ ပသဒ္ဒါ ပဗန္ဓ အနက်ဟော။ ယထာ သဒ္ဒါ ပကာရ အနက်ဟော။ (တနည်း) ဝိစ္ဆာအနက်ဟော။ ဧဝသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုးသဒ္ဒါ၌ ဂဟဏဘာဗ္ဗတ္တ စသည်....

၁။ ဆိုအပ်ပြီးသောကံ ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိ-သန္ဓေ စုတိ ဂတိ ဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်တရားသည် ဂဟေ-တဗ္ဗတ္တ၊

၂။ ဆိုအပ်ပြီး မဟုတ်သော ပွားစေအပ်သော အာစယဆာမည သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တ၊

၃။ ပဋိသန္ဓေ စုတိ ဂတိမှ တစ်ပါး အာစယဂါမိ တရားတို့ရောက်

အပ်သော ဘဝင် စသောတရားတို့သည် အနုညာတတ္တ။

(ယထာ ဝုတ္တသဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော အနက်မှာ အာဘော်ဂ-အတိုင်း ပင်။) ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ သမုစ္စ ယတ္ထ, သမ္ဘာဝနတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ တေ၌ တေသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အာစယ ဟူသော အမည်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ၊ (တနည်း) အဓိဝစနံဟု အစွဲ တိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ဂ) ဝါကျ။ တဿ၌ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အာစယဒြပ်ကိုစွဲသော ကြောင့်ဝါ-ကံ ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ စုတိ ဂတိဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်တရားဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

http://www.dhammadownload.com

တံ၌ တသည် အာစယ်ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ ယဿ၌ ယသည် ပုဂ္ဂိုလ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။

တံ၌ တသည် ပုဂ္ဂလ်ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ တေ၌ တေသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အာစယဂါမိဟူသော အမည်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။ (တနည်း) အဓိဝစနံဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ကြိယာ ငါးတန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ အာစယောပုဒ်အရ ဒ

၁။ ပဋိသန္ဓေ စုတိ ဂတိ ဟုဆိုအပ်သော ဝဋ္ဋိတရားသည်....။

၂။ ကံ ကိလေသာတို့သည်....။

၃။ နာမ်ရုပ်သည်....။

၄။ အဝိဇ္ဇာ စသည်တို့သည်....။

၅။ သဠာယတန, ဖဿ ဇစသော အကျိုးဆက်တရားတို့သည်....။

အာစိယတိ အာစယော တို့၌၊ အန္တတ္တ အာပုဒ္ဓ စိခေတ်အရ-

၁။ ကံ ထင်ရှားသည်....။

၂။ အဝိဇ္ဇာသည်....။

၃။ ဝိဘတ်စီးဉာဏ်သည် ဝါ၊ ဖဋိသန္ဓေ စုတိ ဂတိ ဟူသော ဝဋ္ဋိတရားသည်....။

၄။ အာသဝေါတရားတို့သည်....။

၅။ နာမ်ရုပ် သဠာယတန စသည်တို့သည်....။

(ထိုစိခေတ်အရ ကိလေသာကို ယူထုတ်လျှင် အကုသိုလ်အတိုင်း ထုတ်ပါ။ နံပါတ် ၃၌ ပဋိသန္ဓေ စုတိ ဂတိ ဟူသော ဝဋ္ဋိတရားထုတ်လျှင် ပိုကောင်း၏။)

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ ၅ ရှိ အာစယံ ဂစ္ဆန္တိ (ဃ) ဝါကျရှိ အာစယံ ဂမေန္တိ အာစယ ဂါမိနော ပုဒ်တို့အရ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် လောကီကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့ကိုယူ၍ တစ်ချက်စီထုတ်ပါ။

(ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီး)

ကျန်နေသော ပဋိသန္ဓိစုတိ၌ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံကား —

စုတိ အရ စုတိစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ပဋိသန္ဓိအရ ပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အနန္တရ ပြု၏။

ပြိုင်း=အနန္တရ, သမနန္တရ, အနန္တရူပနိဿယ, နတ္ထိ, ဝိဂတ (၅)။

http://www.dhammadownload.com

အာစယ ဂါဓိတိက် အဖွင့် (ခ)

(က) ဇတော ဓေ အာစယသင်္ခါတာ စယာ အပေတတ္တာ နိဗ္ဗာနံ အငေ်တံ စယာ တိ အပစယော။

(ခ) တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တနတော အပစယံ ဂစ္ဆန္တီတိ အပစယ ဂါမိနော။

(ဂ) အရိယမဂ္ဂါနမေတံ အဓိဝစနံ။

(ဃ) အပိစ ပါကာရံ ဟ္လဋ္ဌကဆုကိငိယ ပငတ္တံ အာစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တီတိ အာဧယဂါမိနော။

(င) တေန စိတံစိတံ ဠဋ္ဌတံ ဝိဒ္ဓံသယမာနော ပုရိသော ဝိယ တဒေဝ ပငတ္တံ အပစိနန္တာ. ဂစ္ဆန္တီတိ ဆပစ ယဂါမိနော။ (ဋ္ဌ-ဂဇ)။

အနက်ထူး

(ဃ) ဝါကျ။ အပိစ ရ-အနက်။

၁။ အပိစ အပရောနယော၊ တစ်ပါးသောနည်းကို။ ဝါ၊ နည်း တစ်ပါးကို။ မယ်ာ၊ ငါသည်။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုဦးအံ့။ ဝါ၊ ဆိုအပ်၏။

၂။ အပိစ အပရော နယော-ကို၊ ပဏ္ဍိတေန-သည်၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ၏။

၃။ အပိစ အညံဝစနံ ဝတ္တဗ္ဗံအတ္ထိ ဆိုဖွယ်တစ်ပါး စကားရှိသေး၏။

၄။ အပိစ ကိံအညံ ဝတ္တဗ္ဗဝစနံ၊ ဆိုဖွယ်စကား တစ်ရပ်ကား အဘယ်နည်း။

၅။ အပိစ ဝတ္တဗ္ဗဝိသေသံ ဝက္ခာမိ-ဆိုဖွယ်အထူး ပြဆိုဦးအံ့။

၆။ အပိစ၊ သည်သာမကသေး။

၇။ အပိစ-တနည်းလည်း (တနည်းကား)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(က) ဝါကျ၌ ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာ

ယေမ္မာ၊ တို့သည်။ ပဝတ္တာံ၊ ကံ ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ဧဋ္ဌိသန္ဓေ,စုတိ ဂတိ, ဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်တရားကို။ အာစိနန္တာ၊ စီကုန်လျက်။ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားတတ်ကုန်၏။ ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ သွားသနည်း။ ဣဋ္ဌကဝဍ္ဍကီ၊ အုတ်လက်သမားသည်။ ဝါ၊ ပန်းရံသမားသည်။ ဧါကာရံ၊ တံတိုင်းကို။ အာစိနန္တော၊ စီလျက်။ ဂစ္ဆတိဝိယ၊ သွားသကဲ့သို့တည်း။ (ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေမ္မော၊ တို့သည်။ အာစယဂါမိနော၊ အာစယ-ဂါမီ မည်ကုန်၏)။ ( ) ဤအတွင်းရှိ ပါဠိအနက်များ၊ ဝါကျ အပြန်အလှန်၌ မပါ။

(င) ဝါကျ၌ ဝါကျ အပြန်အလှန် ဧယာဇနာ

တဒေဝ ပဝတ္တာံ၊ ထိုကံကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ ဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်တရားကိုပယ်လျှင်။ ယေမ္မော၊ တို့သည်။ အပစိနန္တာ၊ ဖျက်ဆီးကုန်လျက်။ ဂစ္ဆန္တိ၊ သွားတတ်ကုန်၏။ ကိမိဝ၊ အဘယ်ကဲ့သို့ သွားသနည်း။ တေန ဣဋ္ဌက ဝဍ္ဍကိနာ၊ သည်။ စိတံစိတံ၊ စီတိုင်း စီတိုင်းသော။ ဣဋ္ဌကံ၊ အုတ်ကို။ ပုရိသော၊ တည်။ ဝိဒ္ဓံသယမာနော၊ ဖျက်ဆီးလျက်။ ဂစ္ဆတိဝိယ၊ သွားသကဲ့သို့တည်း။

(ဣတိတသ္မာ၊ ကြောင့်။ တေမ္မော၊ တို့သည်။ အပစယဂါမိနော၊ အပစယဂါမီ မည်ကုန်၏)။

ကျမ်းတက် (ဌပနာပဋ္ဌက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဤ (က) ဝါကျကို ကျမ်းတက်ရာ၌ အာစယဂါမိနော ပုဒ်၏ အတ္ထသံဗဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အပစယ (အပစယော) ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(ခ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌- အပစယ ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အပစယဂါမိနောဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဝစနတ္ထ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍ တက်ပါ။

-သတိ ၁အကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ - အပစယဂါမိနော ပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှ တစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(တနည်း) ဆရာ-ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့သွားတတ်သောကြောင့် အပစယဂါမီ မည်သောဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် အပစယဂါမီအရ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သော ဂေါတြဘူ, ဝေါဒါန် စသောတရားတို့ကို ယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (-သော)။ပ။ အပစယဂါမီအရ ယူသင့်သော အရိယမဂ်တရား တို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့်၏ (နွ) (စသည်)။

(ဤနောက်နည်း၌ စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ဃ) (င) နှစ်ဝါကျကို ပေါင်း၍ ကျမ်းတက်

ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့၌ ဝဋ္ဋတရားသို့ ရောက်တတ် ရောက်စေတတ်သော ကြောင့် အာစယဂါမီမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တတ်သောကြောင့် အပစယ ဂါမီမည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းတို့ ကြောင့်သာလျှင် အာစယဂါမီ၊ အပစယဂါမီမည်၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ် ပါလော၊ (သော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (သော=ဟော) ဝဋ္ဋ တရားသို့ ရောက်တတ် ရောက်စေတတ်သောကြောင့် အာစယဂါမီမည်၏၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တတ်သောကြောင့် အပစယဂါမီမည်၏ ဟု၍သာ မဆိုသင့် (၄-၁၀) အာစယဂါမီ၊ အပစယဂါမီ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါး ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နု) (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျသက်သက်ကျမ်းတက်ပုံ

ဆရာ-ဆရာသည် ရှေ့၌ ဝဋ္ဋတရားသို့ ရောက်တတ် ရောက်စေတတ်သော ကြောင့် အာစယဂါမီမည်သောဟု ဆိုတော်မူ၏၊....သော် ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် အာစယဂါမီမည်၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါ လော၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျသက်သက် ကျမ်းတက်ပုံ

ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဝဋ္ဋတရားကိုစီကုန်လျက် သွားတတ် ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် အာစယဂါမီမည်သော ဟု ဆိုတော်မူ၏၊....သော်

.http://www.dhammadownload.com

အပစယဂါမိမည့်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ အပစယဂါမိမည့်ခြင်း၏အကြောင်းတစ်ပါးကို မပြဆိုရသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

ပါပနာဒိကျမ်းတက်

(က) (ခ) ဝါကျများ ကျမ်းတက်လွယ်ပြီ။

[အမှာ။ ။ရှေးဌပနာပဋ္ဌက ကျမ်းတက်၌ဖြစ်စေ, ဤပါပနာဒိကျမ်းတက်၌ ဖြစ်စေ, (က) (ခ) ၂-ဝါကျကို တစ်ဝါကျ အနေဖြင့် ကျမ်းတက်လျှင်, အာစယဂါမိနေသပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အာစယဂါမိနေသ ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍ တက်ပါ။]

နောက်တနည်း ကျမ်းတက်

အပစယဂါမိအရနိဗ္ဗာန်ကို အဒရှုံပြုနိုင်သော ဂေါတြဘူ,ဝေါဒါန်စသော တရားတို့ကို ယူရမည် ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။

(ဃ) (င) ဝါကျပေါင်း၍ ကျမ်းတက်

အာစယဂါမီ-အပစယဂါမိမည့်ခြင်း၏ တစ်ပါးသော အကြောင်းများ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျသက်သက် ကျမ်းတက်

အာစယဂါမိမည့်ခြင်း၏ တစ်ပါးသောအကြောင်း မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျသက်သက် ကျမ်းတက်

အပစယဂါမိ မည့်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါး မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

-ထ.ဒိယအဖြစ်-

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့အဖွင့်စကားကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပါဒကို ပယ်၏။ နောက် (ခ) ဝါကျကို ထောက်လျှင် ရှေ့ (က) ဝါကျ၌ အဗျာပါဒ သင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပါဒကို ပယ်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့်အပစယဂါမိနေသပုဒ်၏ အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပါဒကို ပယ်၏။

(တနည်း) အပစယဂါမိနေသအရ ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန် စသော တရားများကို မယူရ၊ အရိယမဂ်တို့ကိုသာယူရမည်ဟု ပြလိုက်သဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် အလွန်ပျံ့နှံ့သောကြောင့် ထို (ဂ) ဝ ကျဖြင့် အတိဗျာပါဒကို ပယ်၏။

(ဃ)(င) ၂-ဝါကျကိုထောက်၍ ရှေ့ကမ္မကိလေသေဟိ စသော အာစယ ပါမိတိက် အဖွင့်စကားရပ်တို့၌ အဗျာပါဒ သင့်၏။

(ဃ) (င) ၂-ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပါဒကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျကိုထောက်၍ (ဃ) ဝါကျ၌ အဗျာပါဒ သင့်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပါဒကို ပယ်၏။

အပိ စ, သဒ္ဒါထားရပုံ

ဝဋ္ဋတရားသို့ရောက်တတ်, ရောက်စေတတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော သကတ်အနက်, နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်း ထိုမှတစ်ပါး၊ ဝဋ္ဋတရားကိုစီလျက် သွားတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်, ဝဋ္ဋတရားကို ဖျက်ဆီးလျက် သွားတတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးတို့ကို လဲလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ အပိ စ, ထားပါသည်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

တနည်း အဝိ စ သဒ္ဒါထားရပုံ

ဝဒန္တပက္ခ၌ (အထက်ပါအနက်အကြောင်းနှင့်) အာစယ ဂါမိနော- အပစယဂါမိနောတို့၏ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပုဒ်သဒ္ဒါအကျိုးမှတစ်ပါး၊ ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ အဝိ စ သဒ္ဒါထား၏။

သုဏန္တပက္ခ၌ [အကြောင်းနေရာ အကျိုး, အကျိုးနေရာ အကြောင်း ပြောင်းလွဲ၍ ဆိုရိုးသာထူး၏။] ရှေ့နည်း နောက်နည်းတို့၌ ပထမပုဒ်တို့အရ လောကီကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်၊ ဒုတိယပုဒ်တို့အရ မဂ် ၄-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့ ချည်းရ၍ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထ (အဘိဓေယျအနက်) ကား မလဲပါ။

အဓိပ္ပါယ်ဝစနံ ထားပုံ

အပစယဂါမီအရ အထင်ရှား၊ ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် အရိယမဂ်တို့ကို သာ ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ အဓိပ္ပါယ်ဝစနံထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(ခ) ဝါကျရှိ ရှိရင်းစွဲ ဝိဂ္ဂဟ၌ ခွဲသော် –

၁။ အပစယံ ဂစ္ဆန္တီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟာ ါကျသည်....။

၂။ အပစယ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ နိဗ္ဗာန်၏ ဂါမိနော ဟူသော နောက်ပုဒ်အရ သွားရောက်တတ်သော အရိယမဂ်တရားတို့နှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏိက အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် လည်း ကောင်း၊ နိဗ္ဗာန်သို့ သွားရောက်ခြင်း ကြိယာသည် လည်း ကောင်း....။

၄။ [ဆိုလတ္တံ့. (က) (ခ) ဝါကျက ၄ အတိုင်းခွဲ]။

(က) (ခ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ အပစယဂါမိနော၌ =

(အဖကာစ။ ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုရပါ)။

http://www.dhammadownload.com

စိယတီတိစယော၊ စယာ အပေတံ အပစယော၊ (အပစယံ)။

ဂစ္ဆန္တီတိ ဂါမိနော၊ အပစယံ ဂါမိနော အပစယဂါမိနော။

၂။ နိဗ္ဗာန်၏ အရိယမဂ်တို့နှင့် အာရုံ+အာရုမ္မဏိက စပ်။

၄။ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းကြိယာသည်, ဝါ-အရိယမဂ်တို့၏ (အာစယ ဂါမိအဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ဂ) ဝါကျ။ အရေဘိ (အရယသ်ါတေဟ် ကိလေသေဟိ) အာရကာတိ အရိယာ (အာရကာတဒ္ဓိတ်)

၂။ အချဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ ကိလေသာတို့၏ ကိယ ပစ္စည်းအရ မဂ်တရားတို့နှင့် အပါဒါန + အပါဒါနီ....ဝိသေသန+ ဝိသေသျ စပ်။

၄။ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေးသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်....။

နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂန္တိ ဂစ္ဆန္တီတိ မဂ္ဂါ။ အရိယာစတေ မဂ္ဂါစာတိ အရိယမဂ္ဂါ (တေသံ အရိယ မဂ္ဂါနံ)

၂။ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေးသောဂုဏ်၏ မဂ်တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ ဂုဏီ စပ်....။

၄။ အရိယာမဂ်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ဃ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ အာစယဂါမိနော၌-

အာစိနန္တီတိ အစိနန္တာ (အာစယာ)၊ ဂစ္ဆန္တီတိ ဂါမိနော။

အာစိနန္တာ (အာစယာ) ဟုတ္တာဂါမိနော အာစိနန္တ (အာစယ) ဂါမိနော။

၂။ စိတတ်ကုန်သည်၏ သွားတတ်သောတရားတို့နှင့် ဝိသေသန+ ဝိသေသျဂုဏ်+ဂုဏီ စပ်။

၄။ အာစယဂါမိတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(င) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ အပစယဂါမိနော၌-

အပစိနန္တီတိ အပစိနန္တာ (အပစယာ)။ ဂစ္ဆန္တီတိ ဂါမိနော။

http://www.dhammadownload.com

အပစိနန္တာ (အပစယာ) ဟုတ္ဝာ ဂါမိနော အပစိနန္တ (အပစယ) ဂါမိနော။

၂။ ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်သည်၏ သွားတတ်သော တရားတို့နှင့် ဝိသေ သန+ဝိသေသျှ, ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်။

၄။ အပစယဂါမိတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။၁။ ဇာတ်သည်....။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ တတော အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ နိပါတပဒ။

(တနည်း) တတော၌ တ-သည် ပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ် ဂိုဏ်း)။ အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(အာစယသင်္ခါတာ, စယာ ၂ ပုဒ်တို့ကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။ အပေတတ္တာ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

[မှတ်ချက်။ အပစယော-ဟုပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ရှိသော်လည်း အပ-စယ အရ နိဗ္ဗာန်ကိုကောက်ရသောကြောင့် အဘိဓေယျကို ငဲ့၍ အပစယံဟု နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း ရှိသင့်ပါသည်။]

(ခ) ဝါကျ။ ကတ္ဝာ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။ (တနည်း) ကိတပဒ။

အပစယဂါမိနော ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဤကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ (ပါကာရံ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

ဣဋ္ဌကစခုကီ-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဤကာရန္တ, သမာသနာမဒ။

ထိုတွင် ဣဋ္ဌကာ ဣတ္ထိလိင် ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။ အာစိနန္တာ ပုလ္လိင်, ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အာဘော်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ တတော ဝေဒ္ဓာစယသင်္ခါတာဖြင့် စယာ၌ စယ အရ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော ကံ, ကိလေသာဘို့သည် ပွားစေအပ်သော ဝဋ္ဋိသန္ဓေ့,

http://www.dhammadownload.com

စုတိ, ဂတိ ဟူသော ဝဋ်တရားကိုပင် ယူရမည်ဟု လည်းကောင်း (သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ) စယသဒ္ဒါသည် အာစယသဒ္ဒါနှင့် အနက်ဟောတူသည်ဟု လည်းကောင်း (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ၏။ (တနည်း) စယ-သဒ္ဒါ အာစယသဒ္ဒါ၏ ဧဝုစ် ပရိယာယ် စကားလုံး အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ပရိယာယ် အဘိဓေယျတ္ထ။)

[မှတ်ချက်၊ ။ပရိယာယ်ပုဒ် အချင်းချင်း ဖွင့်ရာ၌ အာဘော်ဖော်ရာဝယ် ကတ္တားနှင့် သမ္ဘန်ထားမခြဲ-အယမေတ္ထ ဓမ္မတာတိ အယံ သဘာဝေါ၊ (ဒီ-မဟာဋ္ဌ-၄-၂၄။) ဓမ္မတာတိ ဧတ္ထ ဓမ္မ-သဒ္ဒေါ ပကတိ (သဘာဝ) ပရိယာယောတိ အာဟ အယံ သဘာဝေါတိ (ယင်း-ဋီ-၂၅။)]

အာဘော်ဖော်သော် .... အယမေတ္ထ ဓမ္မတာ ၌ ဓမ္မတာ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ဝယ် ဓမ္မသဒ္ဒါသည် ပကတိ (သဘာဝ) သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ် တည်းဟု သိစေပါသည်။ ဤဋီကာ၌ အဖွင့်ခံ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ကတ္တား ထားပြီး, အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာပုဒ်ကို သမ္ဗန်အရာထားသည်။

(တနည်း) မုဟုတ္တေနာတိ ခဏေနာတိ ပဒဘာဇေဝစနံ။ (ဝိမတိ ဋီ-ပ-၁၀၂) အာဘော်....မုဟုတ္တေန သံဝဏ္ဏနာဖြင့် မုဟုတ္တပုဒ် (သဒ္ဒါ) သည် ခဏပုဒ် (သဒ္ဒါ) ၏ ပရိယာယ်တည်း ဟု သိစေပါသည်။

ဤ ဋီကာ ၌ ကား....အဖွင့်သံဝဏ္ဏနာပုဒ်ကို ကတ္တားထားပြီး, အဖွင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို သမ္ဗန်ထားသည်။ ပုဒ်စဉ်ကျမ်း သံဝဏ္ဏနာစစ် ပရိယာယ် အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ့ပုံစံ=ဗုဇ္ဈတီတိ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါတွင် ဗုဒ္ဓေါဘဂဝါ ၌ အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာအမည် ပေးရခြင်းအကြောင်းပြ စကားအသွား အလာကို ကြည့်လျှင်လည်း အာဘော်ဖော်လျှင် သံဝဏ္ဏနာပုဒ်ကို ကတ္တား, သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို သမ္ဗန်ထားနိုင်ကြောင်း တွေ့မြင်ရ၏။ ထို့ကြောင့် ဤ ဋီကာများနှင့် ပုဒ်စဉ်ကျမ်းတို့ကို ထောက်ထား၍ ပရိယာယ်ပုဒ် အချင်းချင်း ဖွင့်ရာ၌ အာဘော်ဖော်ရာဝယ် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗနှင့်သံဝဏ္ဏနာပုဒ်များ ကတ္တားနှင့်, သမ္ဗန် ထားမခြဲဘဲ သင့်သလိုထား၍ ဖော်နိုင်ကြောင်း သိနိုင်သည်။

ထို့ပြင် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ သံဝဏ္ဏနာပုဒ်တို့ကို ကတ္တားမထားဘဲ သာမည ဆိုကာ အာဘော်ဖော်လျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။

-ဘာတိယာအကြံ-

http://www.dhammadownload.com

ဥပမာ....ပဌမနည်း၌ ဓမ္မသဒ္ဒါ ပကတိသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု ဝါ-ပရိယာယ် အဖြစ်ကို သိစေ၏။ နောက်နည်း၌=မုဟုတ္တသဒ္ဒါ, ခဏသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်းဟု, ဝါ-ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေ၏။

အမှန်စင်စစ် ယောဂယျအားဖြင့် မူလအရင်းခံ ပဓာနကို ကတ္တားထား မြဲဖြစ်၍ အရင်းခံ ပဓာန သံဃေဏ္ဏတဗ္ဗပုဒ်ကို ကတ္တားထား အာဘော်ဖော် ခြင်းသာ ယထာဘူတ သဘာဝကျသည် ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

စယာဖြင့် အပေတတ္တာ၌ ကင်းခြင်းဟူသည် ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ, ဟူသော ဝဋ္ဋတရားမှ ကင်းခြင်းပင်တည်း ဟု သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

အပေတတ္တာဖြင့် အပေတံ၌ အပပုဗ္ဗ+ဣဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒုဓာတုပဒ) တ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်၌သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, အပေတီတိ အပေတံ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

နိဗ္ဗာနံဖြင့် အပေတအရ (ဝါ) အပစယအရ နိဗ္ဗာန်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

အပေတံ စယာဖြင့် အပစယော၌ အပသဒ္ဒါ၏ အပေတအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) စယာ+အပေတံ အပစယော ဟု ပဥ္စမီ အဗျယီဘော သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဣတိ-ဖော်မြဲ)

(ခ) ဝါကျ။ တံ အာရမ္မဏံ ကတာ ပဝတ္တနတောဖြင့် နိဗ္ဗာန်သို့ရောက် ခြင်းဟူသည် ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရောက်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဂစ္ဆန္တီဖြင့် ဂါမိနော၌ ဂမုဓာတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ဓာတုပဒ) ဏီပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, ဂစ္ဆန္တီတိ ဂါမိနော ဟ ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။ [ဣတိသဒ္ဒါ ဖော်မြဲ]

http://www.dhammadownload.com

အပစယံ ဂစ္ဆတီတိ ဟူသော အပေါင်းဖြင့် အပစယံ+ဂါမိနော အပစယဂါမိနော ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ၏၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အဂစယဂါမီအရ ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန် စသည်မယူရ၊ အရိယာမဂ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ အပိစဖြင့် တစ်ပါးသောနည်းကို ဆိုအံ့ဟူသော ပဋိညာဉ်, စကားပျိုးကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ပါကာရံ ဣဋ္ဌက စဍုကိဝိယဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာနကိုသိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ပငတ္တံဖြင့် အာစိနန္တော၌ စီခြင်းဟူသည် အဆက်မပြတ်ဖြစ်သော ဌေတရားကိုစီခြင်းပင်တည်း ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

အာစိနန္တာဖြင့် အာစယဉ္စ အာပုဗ္ဗ စိဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ဓာတုပဒ),အန္တပစ္စည်း၏ကတ္တုသာဓိအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း အာစိနန္တီတိ အာစိနန္တာ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) အာသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ), အာစိနန္တ ဟ ဆိုလိုလျက် စိ ဥ် ဣတိကို အ ပြု၊ နာ ပစ္စည်းကို ယ ပြု၊ အန္တ ကို အံပြု၍ ထိုအံကိုချေပြီးလျှင် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အာစယ ဟု ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

ဂစ္ဆန္တိဖြင့် ဂါမိနော၌ ဂမုဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ဓာတုပဒ), ဏီပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓိ အနက်ကိုဟော၍ ဂစ္ဆန္တီတိ ဂါမိနော ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

အာစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တိ ဟူသောအပေါင်းဖြင့် အာစိနန္တာ (အာစယာ) ဟုတ္ဂာဂါမိနော အာစိနန္တ (အာစယ) ဂါမိနောဟု ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ၏။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ ဧတန စိတံစိတံ ပေ။ ပုရိသောဂိယဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာနကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

-တတိယအုပ်ပြီး-

http://www.dhammadownload.com

တဒေဝ ပစ္စတ္တံဖြင့် အစိနန္တာပုဒ်၏ ကံအဖြစ်ကိုသိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

အပစိနန္တာဖြင့် အစစယ၌ အာပုဗ္ဗ စိခေါတ်၏အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ခေါတုပဒ) အန္တပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာခ်အနက်ကိုဟော၍ အပစိနန္တိတိ အပစိနန္တာ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) အပ-စိနန္တာဟု ဆိုလိုလျက် စိ ၌ ဣကို အ ပြု၊ နာပစ္စည်းကို ယ ပြု၊ အန္တကို အံပြု၍ ထိုအံကို ချေပြီးလျှင် နိရုတ္တိနည်းဖြင့် အပစယဟု ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။ (ဂန္ထန္တိကို ယခင် ဂန္ထန္တိအတိုင်း ဖော်ပါ)။

အပစိနန္တာ ဂန္ထန္တိ ဟူသော အပေါင်းဖြင့် အပစိနန္တာ (အပစယာ) ဟုတ္ဝာ ဂါမိနော အပစိနန္တာ (အပစယ) ဂါမိနော ဟု ကမ္မခါရည်း သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ၏။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိခါနတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ တဒတာနိပါတ် အပါဒါနတ္ထ၊ ဝေသဒ္ဒါအဝခါရ-ထတ္ထ။

ထိုဝေ၏ ဂဟောတဗ္ဗတ္ထသည်ကား —

၁။ ရှေ၌ ဆိုအပ်သော အာစယအရ ဖြစ်ခဲ့သော ကံ, ကိလေသာ တို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ ဟူသော ဝဋ်တရားသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ရှေ၌ ဆိုအပ်ပြီး မဟုတ်သော ပွားစေအပ်သော အာစယ ဟူသော စယ, သာမညသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ နိဗ္ဗာန်၏ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ်သည် အနုညာ တတ္ထ။

အပေတတ္တာ အပေတံ တို့၌ အဖသဒ္ဒါ အပဂတတ္ထ။

အပစယော၌ အပသည် (အပေတံကိုထောက်၍) အပေတတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ပဝတ္တနတော၌ ပ, သည် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

(ဃ) ဝါကျ။ အပိ စ နိပါတ်သည် အတ္တန္တရဝိကပ္ပတ္ထ။

•တတိယအကြိမ်•

http://www.dhammadownload.com

အပိစာတိ အတ္ထန္တရဝိကပ္ပတ္ထေ နိပါတော၊ အပရောနယော တိ အတ္ထော။ (သီ-ဋီ-သစ်-ပ-၁၇၆)။

ဝိယနိပါတ် ပဋိဘာဂတ္ထ၊ ဝါ-ဥပမာနတ္ထ။ (ဥပမတ္ထ)။

ပဝတ္တံ၌ ပ သည် ပဗန္ဓတ္ထ။ အာစိန္နတ္တာ၌ အာသည် ခေါတ္တတ္ထနုဝတ္တက။

(င) ဝါကျ။ ဝိဒ္ဓံသယမာနော၌ ဝိသဒ္ဒါ ခေါတ္တတ္ထနုဝတ္တက၊ တဒေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဧဝသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား -

၁။ ရှေ့၌ဆိုအပ်ပြီးသော ကံ, ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော ပဋိသန္ဓေ, စုတိ ဂတိ ဟူသော ဝဋ်တရားသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ရှေ့၌ ဆိုအပ်ပြီး မဟုတ်သော တစ်ပါးသော တရားတို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

အပစိနန္တော, အပစယတို့၌ အပသဒ္ဒါ ခေါတ္တ ဝိသေသက။ (တနည်း) ဝိနနတ္ထ)။

သမ္ဗန္ဓာခ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(က) ဝါကျ။ တတော၌ တသည် စယာ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသော ကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ခ) ဝါကျ။ တံ၌ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အပစယ ဟူသော နိဗ္ဗာန်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဂ) ဝါကျ။ တေ၌ တေသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အာစယဂါမီဟူသော အမည်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။ (တနည်း) အဓိဝစန်ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ တေန၌ တ သည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဣဋ္ဌက ဝစုကီဟူသော ပန်းရံသမားဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

တဒေဝ၌ တသည် ပဝတ္တံဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ (အမှာ)

(ခ) ဝါကျ။ ကတွာ ပဝတ္တနတော ဂစ္ဆန္တိ၊ အပစယဂါမိနော တို့အရ၊ နောက် (ဂ) ဝါကျရှိ အရိယမဂ္ဂါနံ အရ၊ နောက် (ငု) ဝါကျရှိအပဝိနန္တာ ဂစ္ဆန္တိ၊ အပစယဂါမိနောပုဒ်တို့အရ အရိယမဂ်တို့ကို ယူ၍ အသီးသီးထုတ်ပုံ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။

နံပါတ် (၉) အတွက် အဓိပ္ပာယ်

(ခ) ဝါကျ။ တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ၌ ယူရမည့်အာရမ္မဏကရဏကား အာရုံပြုကာမျှကို ယူရပါ။ ပရိညာ, ပဟာန, သစ္ဆိကိရိယာ, ဘာဝနာဟူသော ကိစ္စလေးပါးကို ပြီးစေသောအားဖြင့် အာရုံပြုသော 'ဝိသေသအာရမ္မဏ ကရဏ' ကို ယူရပါသည်။

သန္တာယ ဓာတ်တ္တ

တံ-အာရမ္မဏံ ကတွာ ဟူသော ဤစကားကို (ပရိညာ, ပဟာန, သစ္ဆိ ကိရိယ, ဘာဝနာ ဟူသော) ကိစ္စလေးပါးကို ပြီးစေသည့် အစွမ်းအားဖြင့် အာရုံပြုခြင်းကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုပါသည်။ (ဋီ-၄၃)

နည်း ၂ ပါးအထူး

ရှေးနည်း၌ အာစယအရ (ကံ-ကိလေသာတို့သည် ပွားစေအပ်သော) ပဋိသန္ဓေ, စုတိ, ဂတိ ဟု ဆိုအပ်သော ဝဋ်ဘရား၍ ဂါမိအရ (အာသဝေါ တရားတို့၏ အာရုံဖြစ်သော) လောကီကုသိုလ်,အကုသိုလ် (စိတ္တုပ္ပါဒ်) ရသော ကြောင့် အာစယနှင့် ဂါမိအရ မတူပါ။ အပိစတက်သော နောက်နည်း၌ကား အာစယနှင့် ဂါမိအရ လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ် (စိတ္တုပ္ပါဒ်) ချည်းဖြစ်၍ ၂-ပုဒ်အရ တူပါသည်။

ရှေးနည်း၌ အပစယအရ နိဗ္ဗာန်ရ၍ ဂါမိအရ အရိယမဂ်တရား (မဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ်) ရသောကြောင့် အပစယနှင့် ဂါမိအရမတူပါ။ အပိစတက်သော နောက်နည်း၌ကား အပစယနှင့် ဂါမိအရ အရိယမဂ်တရားချည်းဖြစ်၍ ၂-ပုဒ် အရ တူပါသည်။ ဤကားအထူး။

http://www.dhammadownload.com

ပဋ္ဌာန်း ပစ္စည်းပြိုင်

(ခ) ဝါကျ။ တံ အာရမ္မဏံအရ နိဗ္ဗာန်သည် ကတွာ ပဝတ္တနတောအရ အရိယာ မဂ် (၄) ပါးအား ဝါ-မဂ် (၄) ပါး စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင်-အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)

(အပစယ ဂစ္ဆန္တိနှင့် အပစယ ဂါမိနောတို့၌ ပြိုင်ပုံကို စည်းမျဉ်း အဖြေ၌ရှု)။

(ဃ) ဝါကျ။ ပါကာရံဟူသော ကံပုဒ်အရ ရူပါရုံ အစရှိသော အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ပစ္စည်းတရားသည် ဝုဋ္ဌက ဇေစ္စုကိအရ အာစိနန္တောဟူသော ပါဠိ သေသပုဒ်တို့အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မ-ဏပြု၏။ ပြိုင်-အာ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)၊ (တနည်း) ဓိ၊ ဥပ ထည့်၍ ယထာရဟ (၆)။

ပဝတ္တံအရ ဝဋ္ဋတရားသည် အာစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တိအရ အကုသိုလ် ဒွါဒသ, လောကီကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင်-ယထာရဟ၊ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)။

(တနည်း) အာစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တိအရ=

လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာသည် ပဝတ္တံအရ လောကီဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်အား နာနက္ခဏိက ကမ္မ ပြု၏။ ပြိုင်=နာနက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပနိဿယ (၂)။

(င) ဝါကျ။ ဝုဋ္ဌကံ အရ ရူပါရုံ အစရှိသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ဆည် စိန္တသယမာနော, ပုရိသောတို့အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ် အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင်-အာ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

တဒေဝ ပဝတ္တံအရ ဝဋ္ဋတရားသည် အပစိနန္တာ, ဂစ္ဆန္တိတို့အရ အရိယာမဂ် (၄) ပါးအား ဝါ-မဂ် (၄) ခု စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကတူ ပြု၏။

❁

http://www.dhammadownload.com

သောက္ခတိက် အဖွင့်

(က) တိသု သိက္ခာသု ဇာတာတိ သေက္ခာ။

(ခ) သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ ဧတေတိပိ သေက္ခာ။

(ဂ) အပရိယောသိတ သိက္ခတ္တာ သယမေဝ သိက္ခန္တီတိ ပိ သေက္ခာ။

(ဃ) ဥပရိ သိက္ခိတဗ္ဗာ ဘာဝတော နသေက္ခာတိ အသေက္ခာ။

(င) ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တာဝါ သေက္ခာတိပိ အသေက္ခာ။

(စ) အရဟတ္တ ဖလ ဓမ္မာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ (ဋ္ဌ=၈၇)။

အနက်ထူး

(က) ဝါကျ၌ ဇာတာ၏ တုလျတ္ထ ဖြစ်သောပုဒ်တို့ကို ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးသော် နိုသျ အတိုင်းပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် (ဇာတာဖြစ်တတ်ကုန်သည်တို့တည်း) ဟုပေးမှ ပိုကောင်းမည်။

ပကတိ, ဝိကတိပေးလျှင် (ဇာတာ ဖြစ်တတ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိဖြစ်ကုန်၏) ဟု ပေး၏။

(ခ) ဝါကျတုလျတ္ထ ဖြစ်သောပုဒ်တို့ကို ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးသော် လုံးဝ နိသျအတိုင်းပင်၊ ပကတိ, ဝိကတိပေးလျှင် (ဧတေ၊ ဥစ္စာတို့သည်။ ဟောန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏) ဟု ပေး။

(ဂ) ဝါကျ၌ အပရိယောသိတ သိက္ခတ္တာ အဆုံးသို့ မရောက်သေးသော ထင်ခြင်းရှိသောကြောင့် (သဒ္ဒတ္ထ)။

မဆုံးသေးသော အကျင့်ရှိခြင်းကြောင့် (သဒ္ဒတ္ထ)။

မပြီးသေးသော ကိစ္စရှိခြင်းကြောင့် (အဓိပ္ပါယတ္ထ) [ဂဏ္ဌိ]။

ကျမ်းတက် (ဠပနာပဥ္စက)
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ၊ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သေက္ခာ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် သေက္ခာ၌ ဏ ပစ္စည်းကည့်

http://www.dhammadownload.com

အာဂတ စသောအနက်တို့ကို ဟော၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ။ပ။ သေက္ခာ၌ ဏ ပစ္စည်း၏ ဤနေရာဝယ် ဖြစ်သင့်သော ဟောနက်ကိုလည်း ဝါ၊ ဇာတအနက်၌ သက်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် သေက္ခာပုဒ်၏ ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် သေက္ခာပုဒ်ကို ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကိုသာလျှင် ပြုရမည်ဟုမှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ သေက္ခာပုဒ်၏ ဣဒံတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က=ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် သေက္ခာပုဒ်၏ ဇာတတဒ္ဓိတ်, ဣဒံတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထတို့ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် သေက္ခာပုဒ်သည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဇာတတဒ္ဓိတ်, ဣဒံတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထသာလျှင် ဖြစ်ကောင်း၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ သေက္ခာပုဒ်၏ တဿီလကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထ (တနည်း) တဿီလတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့သုံးဝါကျတို့ဖြင့် သေက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အတ္တသံဝဏ္ဏနာက မိန့်ဆိုတော်မူ၏၊ သော် အသေက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အတ္တသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ အသေက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(တနည်း) ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် အသေက္ခာ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် အသေက္ခာပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည်ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကား = ကမ္မဇာရုပ် မိဿက တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝစနတ္ထ ဖြစ်ရသည်ဟုလို။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် အသေက္ခာ၌ အ, သဒ္ဒါ၏ ပဋိသေဓအနက် (သဒိသအနက်) ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် အသေက္ခာ၌ အသဒ္ဒါသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ပဋိသေဓအနက် (သဒိသအနက်) ကိုသာလျှင် ဟော၏ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ အသေက္ခာ၌ အသဒ္ဒါ၏ ဝုဒ္ဓိအနက်ဟောပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ကျမ်းတက်ရာ၌–အသေက္ခပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(တနည်း) ဆရာ=ဆရာသည် (ဃ-င) ဝါကျတို့ဖြင့် အသေက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် အသေက္ခာအရ လောကီကုသိုလ် အဗျာကတ, နိဗ္ဗာန်တရားတို့ကိုလည်း ယူရမည်ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ (လျဉ်းပါး၍တက်သည်) (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား - အသေက္ခအရ အထင်ရှင်ဆဲ, ကေဒသျူပစာ အားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကိုသာ ယူရမည် ဟုလို။

ပါဝနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ သေက္ခာ၌ ဏပစ္စည်းသည် အာဂတစသော အနက်တို့ကို ဟော၏ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ သေက္ခာပုဒ်ကို ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကိုသာလျှင် ပြုအပ်၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ သေက္ခာပုဒ်သည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဇာတတဒ္ဓိတ်, ကွဒ်တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထသာလျှင် ဖြစ်ကောင်း၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ အသေက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အပ္ပသံဂဏ္ဏနာမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

–သတိ ဗမာကြိုင်–

http://www.dhammadownload.com

နောက်တစ်နည်း၌ အသေက္ခာပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုအပ်၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ အသေက္ခာပုဒ်၌ အသဒ္ဒါသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ပဋိသေဓ အနက် (သဒိသအနက်) ကိုသာလျှင် ဟော၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ (ပထမနည်းလွယ်ပြီ)။

ဒုတိယနည်း၌ အသေက္ခာအရ လောကီကုသိုလ်, အဗျာကတ, နိဗ္ဗာန် တရားတို့ကိုလည်း ယူရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

(က) ဝါကျမှ (င) ဝါကျအထိ ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတ ဒေါသသင့်ပုံ၊ နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတ ဒေါသပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

(စ) ဝါကျဖြင့် အသေက္ခာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိဓေယျတ္ထကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့စပ်သွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(တနည်း) အသေက္ခအရ အရဟတ္တဖိုလ် တရားကိုသာ ယူရမည်ဟု ပြလိုက်သဖြင့် အနက်အဓိပ္ပာယ် အလွန်မပျံ့နှံ့သောကြောင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်၏။

ဝါ သဒ္ဒါထား ပုံ

အသေက္ခာ၌ အသဒ္ဒါ၏ ပဋိသေဓ (သဒိသ) ဟူသောအနက်အကြောင်းမှတစ်ပါး ဝုဍ္ဍိ ဟူသော အနက်အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ 'ဝါ' သဒ္ဒါထား၏။

အဓိဝစနထားရပုံ

အသေက္ခအရ အထင်ရှားဆုံး, ကေဒေသျူပစာ အားဖြင့် အရဟတ္တဖိုလ် ကိုသာ ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် (စ) ဝါကျ၌ 'အဓိဝစနံ' ထား၏။

http://www.dhammadownload.com

ပိ (အပိ) ထားရပုံ

ဇာ တ တဒ္ဓိတ် ၀စနတ္တကြောင့်သာ သောက္ခမည်သည် မဟုတ်သေး။ ဣဒ တဒ္ဓိတ် ၀စနတ္တကြောင့်လည်း သောက္ခမည့်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘာဝနာ အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထား၏။

ဇာတတဒ္ဓိတ် ဣဒံတဒ္ဓိတ် ၀စနတ္တကြောင့်သာ သောက္ခမည်သည် မဟုတ်သေး၊ တဿီလကတ္တုသာဓန ၀စနတ္တကြောင့်လည်း သောက္ခံ မည့်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘာဝနာအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ပိ, အပိ' သဒ္ဒါကို ထား၏။

သင်ဆဲ, ကျင့်ဆဲ, ဖြည့်ဆဲ မဟုတ်သော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် အသေက္ခမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ကြီးပွားခြင်းသို့ရောက်သော သေက္ခတရားတို့၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်း အသေက္ခမည်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘာဝနာအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ 'ပိ, အပိ' သဒ္ဒါကို ထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စကားရပ်

(က) ဝါကျ။ သိက္ခိတဗ္ဗာတိသိက္ခာ။ (တာသု) သင် ကျင့်ဖြည့်ခြင်းကြိယာခွဲ)။ ဌ ရှိရင်းစွဲ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟကိုခွဲသော်=

၂။ သိက္ခာဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သိက္ခာသုံးပါးတို့၏ ဏ ပစ္စည်းအရ ဖြစ်သော တရားတို့နှင့် အာဓေရ+အာဓာရီ, အစိတ်အပေါင်း....စပ်....။

၄။ သိက္ခာသုံးပါးတို့၌ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည့်, (တနည်း) သေက္ခတရားတို့၏ တစ်ခုသည်....ပ....ဇာတ်သည်, (တနည်း) သေက္ခမွေးဖြပ်သည်....။

ဇာယန္တီတိဇာတာ၊ (ဖြစ်ခြင်းကြိယာခွဲ)

-ထယ်ီယအပြေစ်-

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ သိက္ခန္တီတိသေက္ခာ၊ သိက္ခန္တိ သီလေန္တာတိ သေက္ခာ။ (ဝိဂ္ဂဟ အကျဉ်း)။ (တေသံ သေက္ခာနံ) (သင်, ကျင့်, ဖြည့်ခြင်း ကြိယာနဲ့)

သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ၌ သေက္ခာပုဒ် ဝိဂ္ဂဟအမျိုးမျိုး (အကျယ်)

သိက္ခနံသိက္ခာ၊ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ သိက္ခာ၊ သိက္ခာသီလံ ဧတေသန္တိ သေက္ခာ၊ (တဿီလတဒ္ဓိတ်)၊ သိက္ခာ ဧတေသံ အတ္ထီတိသေက္ခာ (အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်။) (တနည်း) ဝုက္ခနံ ပဿနံ ဝုက္ခာ၊ သုသုန္ဒရာ ပသတ္ထာဝါ ဝုက္ခာ ဧတေသန္တိသေက္ခာ။

(တနည်း၌) ဝုက္ခတိ တောယာတိ ဝုက္ခာ၊ သဟာဝုက္ခာယတေဝတ္တန္တီတိ သေက္ခာ (ဗဟုဗ္ဗိဟိ)။

ကိတ် တဿီလာဒိဝိဂ္ဂဟ ၉-ပါး
တဿီလ (၃)

၁။ သိက္ခိတုံ သီလံ ယေသံ တေတိသေက္ခာ၊ (သိက္ခနံ သီလံ ဧတေသံတိသေက္ခာ)။

[သိက်-ခ်ိ-တုံ-သီ-လံ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သင်ကျင့်ဖြည့်ခြင်းသဘော ဟူသောကြိယာကို ဗျူ-နိုခဲ့။ (သိက္ခိတုံ၌ တုံ-ကား ဘာဝတ္ထဖြစ်၍ သီလံနှင့်အရတူ ရှေးနိဿယ-၃၂၃)]

၂။ သိက္ခန္တိ သီလေန္တာတိ သေက္ခာ။

၃။ သိက္ခန သီလာတိ သေက္ခာ။

တဗ္ဗမ္မ (၃)

၁။ သိက္ခိတုံ ဓမ္မော ယေသံတေတိသေက္ခာ။

၂။ သိက္ခန္တိ ဓမ္မေန္တာတိ သေက္ခာ။

၃။ သိက္ခန ဓမ္မာတိ သေက္ခာ။

http://www.dhammadownload.com

တဿာဓုကာရိ (၃)

၁။ သိက္ခိတုံ သာဓုကာရိတာ ယဿာတိသေက္ခော။

၂။ သိက္ခန္တိ သာဓုကာရိတာယာတိ သေက္ခာ။

၃။ သိက္ခနေ သာဓုကာရိတေတိ သေက္ခာ။

(တေသံ သေက္ခာနံ။) ပေါင်း တဿီလာဒိ ဝိဂ္ဂဟ (၉) ပါးဖြစ်သည်။

၄-ရှိရင်းစွဲ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ခွဲသော်-

၂။ သေက္ခဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်တို့၏ ဏ-ပစ္စည်းအရ ဥစ္စာတရားတို့နှင့် သာမိ+သံ, ဌာန+ဌာနီ.. စပ်....။

၄။ သေက္ခတရားတို့၏ တစ်ခုသည်....ပ....ဓာတ်သည်....။

(ဂ) ဝါကျ။ ဤ (ဂ) ဝါကျရှိ သေက္ခပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂိုဟ်အစစ်ကား သိက္ခာတေသံ သီလန္တိသေက္ခာ။

၁။ သေက် ဟူသော ခါ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည်....။

၂။ သိက္ခဓာတ်+ဏပစ္စည်း၊ သင်, ကျင့်, ဖြည့်ခြင်းကြိယာသည်....။

၃။ သေက္ခာ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည်....။

၄။ သင်, ကျင့်, ဖြည့်ခြင်းကြိယာသည်....။(အဘိဓာန်ဋီကာနည်း။)

(ဤဆိုအပ်ပြီး ဝိဂ္ဂဟကို တဿီလ ကိတ်ဝိဂ္ဂဟဟု ဆိုကြ၏။)

(တနည်း) အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား=သိက္ခနံ သိက္ခာ (အစိတ်)၊ သိက္ခာ တေသံသီလန္တိ သေက္ခာ၊ (သိက္ခာ သီလံ တေသန္တိ သေက္ခာ။) (အပေါင်းတဿီလတဒ္ဓိတ်။)

၂။ သိက္ခာဟူသော တဒ္ဓိတ်ပုဒ်အရ သင် ကျင့်ဖြည့်ခြင်း၏ ဏ ပစ္စည်းအရ အလေ့အလာ ဝါသနာသဘောရှိသော (လောက္ခ) တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီ....စပ်....။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ကျင့်ခြင်းဟူသော အလေ့သဘောရှိခြင်းဂုဏ်သည်, ဝါ ကျင့်ခြင်း အလေ့သဘော ဟူသောဂုဏ်သည်, ဝါ-သေက္ခ (တရား) တို့၏ တစ်ခုသည်....ပ....ဇာတ်သည်....။

[ဤ (၈) ဝါကျရှိသော သေက္ခာပုဒ်ကိုလည်း (ခ) ဝါကျရှိ သတ္တန္နံ့ သေက္ခာနံ့၌ ဆောက္ခာပုဒ်ကဲ့သို့ သိက္ခိတုံ သီလံယေသံ တေတိသေက္ခာ စသည် ဖြင့် တဿီလာဒိ (၉) ဝိဂ္ဂဟ်ဆိုနိုင်သည်။

အဘိဓေယျတ္တချင်းကား မတူ ရှေ့ (ခ) ဝါကျရှိ သတ္တန္နံ့ သေက္ခာနံ့၌ ဆောက္ခအရ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ခုနစ်ယောက်ရ၍ ဤ (ဂ) ဝါကျ သေက္ခာ၌ သေက္ခအရ မဂ် ၄-ခု, အောက်ဖိုလ် ၃-ခု စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။ ထို့ပြင် ဤ (ဂ) ဝါကျ၌ ပြဆိုထားသော သိက္ခာ တေသံ သီလန္တိ ဆေက္ခာဟူသော ဋီကာ (၄၃) ဝိဂ္ဂဟကို တဿီလတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟ, တဿီလ ကတ္တုသာဓ် ကိတ်ဝိဂ္ဂဟဟု အဆိုမညီ ဝါဒကွဲပြားနေ၏။ နီ-ဘာ-ဋီ-၌ တဿီလတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟဟုဆို၍ သိက္ခာဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် ဏ-ပစ္စည်းသက်၍ သေက္ခာ ဟု ပြီးစေဟုလည်းဆို၏။ သက်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပါယ်ရေး စာအုပ်တို့၌ကား- တဿီလ ကတ္တုသာဓ် ကိတ် ဝိဂ္ဂဟဟု ဆိုကြ၏။ ရှေး (ပြည့်) နိဿယ ပ-၃၂၄ ၌လည်း သယမေဝ သိက္ခန္တိတိ သေက္ခာ ဟူသော (ဋ္ဌ) အဖွင့် စကား၌ သိက္ခန္တိဖြင့် တဿီလာဒိ အတ္ထကိုပြ၍ သေက္ခာ၌ သိက္ခဓာတ်နောင် ဆက်သော ဏ-ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓနအနက်၌ဖြစ်သဖြင့် သေက္ခာပုဒ် ကိတန္တ မည်ကြောင်း ပြဆိုထား၍ ဤ (ဂ) ဝါကျရှိ အထက်ပါ ဋီကာဝိဂ္ဂဟ တဿီလ ကိတ်ဝိဂ္ဂဟ ဆိုလိုကြောင်း သိနိုင်သည်။ ဋီကာ-၄၃ ၌ သယမေဝ သိက္ခန္တီတိ သိက္ခန သီလာ နမေတံ နိဒဿနံ၊ ယေ ဟိ ဓမ္မာ သိက္ခန္တိ၊ တေ သိက္ခနသီလာဟောန္တီတိ၊ အက္ခရတ္ထော (ဝစနတ္ထော) ပန သိက္ခာ တေသံ သီလန္တိ သေက္ခာတိဟု တဿီလတဒ္ဓိတ်, ကိတ် ထိကျထင်ရှားစွာ မခွဲခြားဘဲ သာမညသဘောမျိုး ဖွင့်ဆိုထား၏။ မဓု၌လည်း ရှေ့ (ခ) ဝါကျ သေက္ခပုဒ်၏ သိက္ခနသီလာ-ဟူသော ဋီကာအဖွင့်ကို သိက္ခနသီလာတိ ဧတေန တဿီလ တဒ္ဓိတံဝါတဿီလ ကိတံ ဝါ ဒဿေတိ-ဟု တဿီလ တဒ္ဓိတ်, ကိတ်နှစ်မျိုးဆိုင် သာမညဖွင့်ထား၏။ (ဤ (ဂ) ဝါကျရှိ သေက္ခာ ပုဒ်၏ သိက္ခနသီလာ ဟူသော ဋီကာအဖွင့်ကိုလည်း မဓုက ဖွင့်ပြီးဖြစ်တော့

http://www.dhammadownload.com

သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်၊) ဋီ-ကာ ဝိဂ္ဂဟ အသွားအလာကြည့်လျှင် တဿီလ ဝိဂ္ဂဟာပြုမြဲဖြစ်သော တုံ ပစ္စယန္တ, အာချာတ်ပုဒ်နှင့် သိက္ခနသီလာ-ဟူသော သမာသ်ပုဒ်မပါ၍ တဿီလ ထဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟာဖြစ်ဖို့ဘက်က ပိုမိုအားကောင်းသည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။]

အဝသာယနံ ဩသော။ ဩသောဝေ ပရိယောသော။

ပရိယောသံ ဣတာ ဂတာ ပတ္တာတိ ပရိယောသိတာ။

န ပရိယောသိတာ အပရိယောသိတာ။ သိက္ခနံ သိက္ခာ၊

အပရိယောသိတာ သိက္ခာ ဧတေသန္တိ အပရိယောသိတသိက္ခာ။

၂။ အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်သေးသော သင်, ကျင့်, ဖြည့်ခြင်း၏ သေက္ခ တရားခုနစ်ပါးနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်။

၄။ အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်သေးသော သင်, ကျင့်, ဖြည့်ခြင်း ဟူသောဂုဏ်သည်....။

အပရိယောသိတသိက္ခာနံ ဘာဝေါ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တံ၊ (တဒ္ဓါ)

၂။ အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်သေးသော သင်, ကျင့်, ဖြည့်ခြင်း ရှိသော သိက္ခာတို့၏အဖြစ်နှင့် (ဝါ) သင်, ကျင့်, ဖြည့်ခြင်း နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်။

၄။ အပရိယောသိတသိက္ခာဘောဂုဏ်သည်....။

သဒ္ဒါ စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ တီသု (သိက္ခာသုကိုင့်၍) ဣတ္ထိလိင်, (သချ်ာ) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, (သင်္ချာ) သဗ္ဗနာမပဒ။

(သိက္ခာသုကို ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်းခွဲ။ ဇာတာ, သေက္ခာ တို့ကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

(ခ) ဝါကျ။ သတ္တန္နံ (လိင်ကြောင့် ရုပ်အထူးမရှိ၍) အလိင်, (ပုဒ်စစ်) (တနည်း) (ဒွိစတ္တာရသိ, သုံးလိင်မှတ်, မြလတ်ဗဟုဝုစ် ဟူသော နိယံနှင့်

http://www.dhammadownload.com

အညီ ဤနေရာ၌ ထေက္ခာနံဟူသော ဝိသေသ၊ အာဘိဓေယျတ္ထကို ငဲ့၍) ပုလ္လိင်, (သချ်ာ) သမ္ဗန္ဓမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, (သချ်ာ) သမ္ဗန္ဓမပဒ။

ထေက္ခာနံ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

ဓေတ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သမ္ဗန္ဓမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သမ္ဗန္ဓမပဒ။

ဣတိ, ပိ (အပိ) တို့ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

(ဂ) ဝါကျ။ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

အယမေဝ (အယံ+ဧဝ) နှစ်ပုဒ်လုံးအလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

သိက္ခန္တိ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, (ယခုလက်ရှိ) ဣကာရန္တ အာချာတပဒ။ သိက္ခဓာတ်, အပစ္စည်း, အန္တိဂ်ဘာတ်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥပရိ-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, နိပါတပဒ၊ (သိက္ခိတဗ္ဗာ ဘာဝတော၌ သိက္ခိတဗ္ဗာ ဘာဝကိုဖြစ်စေ, သိက္ခိတဗ္ဗကိုဖြစ်စေ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ)။

သိက္ခိတဗ္ဗာ ဘာဝတော ပုဒ်လုံးကား (တောပစ္စည်းကိုငဲ့၍)၊ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(င) ဝါကျ။ (ဝုဓိပ္ပတ္တာ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။) ထိုတွင် ဝုဓိ ကား ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အာဓေဘာ် သံဓန္ဓနာ

(က) ဝါကျ။ တီသုဖြင့် သိက္ခာအရ အဓိသီလ, အဓိစိတ္တ, အဓိပညာ ဟူသော သိက္ခာသုံးပါးကို ယူရမည်ဟုသိစေ၏ (အာဘိဓေယျတ္ထ)။

သိက္ခာသုဇာတာဖြင့် သေက္ခာ၌ ဏ-ပစ္စည်း၏ ဇာတ အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း သိက္ခာသု ဇာတာတိ သေက္ခာ ဟု ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်တို့သည် လည်းကောင်း, သိစေ၏။ (ပစ္စယတ္ထ၊ အာဘိဓာနတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

(ခ)· ဝါကျ။ သတ္တန္နံဖြင့် သေက္ခာနံ၌ သေက္ခာအရ သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ် (၇) ယောက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ခသေက္ခာနံ ခတေဖြင့် သေက္ခာ၌ ဏ ပစ္စည်း၏ ဣဒံ အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, သေက္ခာနံ ခတေတိ သေက္ခာဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ၏၊ (ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျ။ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာဖြင့် သိက္ခတ္တိ၌ သင်,ကျင့်,ဖြည့်ဆဲဟူသည် အပြီးဆုံးသို့ မရောက်သေးသော သင်, ကျင့်, ဖြည့်ခြင်းရှိသော ကြောင့်ပင် တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

သယမေဝဖြင့် သိက္ခန္တိ ကြိယာ၏ ကတ္တားသည် ပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်၊ သိက္ခာ။ သိက္ခာသမ္ပယုတ္တဓမ္မများသာဖြစ်သည်ဟု သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

သိက္ခန္တိဖြင့် သေက္ခာ၌ ဏပစ္စည်း၏ တဿီလ ကတ္တုသာဓ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, သိက္ခာ တေသံ သီလန္တိသေက္ခာ ဟု တဿီလကတ္တုသာဓ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)သိစေ၏။

(တနည်း) သေက္ခာ၌ တဒ္ဓိတ် ဏပစ္စည်း တဿီလ (သီလ) အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း (ပစ္စယတ္ထ)၊ သိက္ခာ တေသံ သီလန္တိသေက္ခာ ဟု တဿီလတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥပရိသိက္ခိတဗ္ဗာ ဘာဝတောဖြင့် အသေက္ခ အမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းသကတ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

န သေက္ခာဖြင့် အသေက္ခာ၌ အ-ဘဒ္ဒါ၏ န-၏ကာရိယ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) န သေက္ခာ အသေက္ခာဟု ကမ္မဓာရယ မိဿက တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

(င) ဝါကျ။ ဝါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ဝုဍ္ဍိပ္ပတ္တာ သေက္ခာဖြင့် အသေက္ခာ၌ အ-သဒ္ဒါ၏ ဝုဍ္ဍိအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အသေက္ခာပုဒ်ကို ကမ္မဓာရယ မိဿက

http://www.dhammadownload.com

တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

ဤ (င) ဝါကျနှင့် အထက်ပါ (ခ-ဂ) တို့၌ရှိသော ဝိ ((အပိ) သဒ္ဒါတို့ဖြင့် သမုစ္စယတ္ထ ဇောတက, သမ္ဘာဝနတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(စ) ဝါကျဖြင့် အသေက္ခ အရ အရဟတ္တဖိုလ် တရားကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း, (အဘိဓေယျတ္ထ) အသေက္ခသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှူဋ္ဌိ ကေဒေသျူ၊ ပစာအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

ဥပသာရပုစ်, နိပါတ်ပုစ် အနက်များ

(ခ) ဝါကျ။ ဤ (ခ) ဝါကျနှင့် (ဂ-င) ဝါကျတို့၌ ရှိသော ပိ- အပိ သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ သမ္ဘာဝနတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ။ အပရိယောသိတ၌ အ-သဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္ထ။ ပရိသဒ္ဒါ ခါတွတ္ထာနုဝတ္တက။ ဩ (အဝ) သဒ္ဒါ ပရိယန္တတ္ထ။ သယ် သဒ္ဒါ သာမံ အနက်, အတ္ထအနက်ကို ဟော၏။

ဝေ သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ ထို ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား-

၁။ သိက္ခာ, သိက္ခာ သမ္ပယုတ္တဖြစ်ကုန်သော မဂ်လေးခု၊ အောက်ဖိုလ်သုံးခု စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ပုဂ္ဂလကတ္တားသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၃။ ဝေဒါဒ်တိုင်အောင်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အနုညာတတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဥပရိသဒ္ဒါသတ္တမီဝိဘတ်၏ အာဓာရအနက်, (တနည်း)။ ဥဒ္ဓံအနက်ကို ဟော၏။ အဘာဝတေစ၌ အ-သဒ္ဒါပဋိသေဓတ္ထ။ န သေက္ခာ၌ နသဒ္ဒါ အသေက္ခာ၌ အ သဒ္ဒါတို့သည် ပဋိသေဓတ္ထ, သဒိသတ္ထ။

(င) ဝါကျ။ ဝါသဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထ။ အသေက္ခာ၌ အ-သဒ္ဒါ ဝုဒ္ဓိ အနက်ကိုဟော၏။

(စ) ဝါကျ။ အရဟတ္တ၌ အ-သဒ္ဒါ ဝိရဟအနက်, ပဋိသေဓအနက် ဟောဖြစ်နိုင်၏။

တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

သန္တနာမ်ပုဗ်တို၏ ဝိသယ နာမည်

(က) ဝါကျ။ တီသုဒ္ဓ တိသည် သိက္ခာသုဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသော ကြောင့်, ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ခ) ဝါကျ။ တေဒ္ဓ တေသည် ဥစ္စာဖြပ်၊ (တနည်း) တရားဖြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဂ) ဝါကျ။ တေဒ္ဓ တေသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အသေက္ခအမည်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(တနည်း) အဓိဝစနံဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ကြိယာ ၅-တန်ထုတ်ပုံ

(က) (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့၌ သေက္ခာပုဒ်တို့အရ မဂ်လေးခု အောက်ဖိုလ်သုံးခု စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကိုယူ၍ ထုတ်ပုံစည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ရှု။

(ဃ) (င) ဝါကျတို့၌ရှိသော အသေက္ခာပုဒ်တို့အရ (စ) ဝါကျရှိ အရဟတ္တဖလဓမ္မအရ-

၁။ အရဟတ္တဖိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

၂။ အရဟတ္တမဂ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

၃။ အရဟတ္တ ဖလ သမာပတ်, နိရောဓသမာပတ်သုခ စသည်တို့သည်....။

၄။ ဝေါဒါန် အောက်မဂ်, အောက်ဖိုလ်ဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, ပါရမီ ဉာဏ် စသည်တို့သည်....။

၅။ သံသရာ၌ မကျင်လည်ရခြင်း, ဒုက္ခခပ်သိမ်းမှ ကင်းလွတ်ရခြင်း, အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည်။

(စည်းမျဉ်းအဖြေ၌လည်း ပြခဲ့ပြီ၊ စကား ကွဲသော်လည်း အဓိပ္ပာယ် စကားကျတူ၏။)

•တတိယအကြိမ်•

http://www.dhammadownload.com

နံပါ (၉) အတွက် အဓိပ္ပာယ်

(ဃ) ဝါကျ။ န သေက္ခာတိ အသေက္ခာဥ္စ လောကီသိက္ခာ သုံးပါး နိဗ္ဗာန်တရားများ, အသေက္ခဓမ္မ မမည်ထိုက်ခြင်းအကြောင်းကား -

ရှေ့၌ အပရိယောသိတ သိက္ခာတရားတို့ကို သေက္ခာဟု ပြပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌ပင် 'အသေက္ခာ' ဟု မာတိကာ၌ဆက်၍ ဟောသောစကားသည် ပရိယောသိတသိက္ခာကို ပြသောစကားဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၍ လောကီတရား သိက္ခာသုံးပါး, နိဗ္ဗာန်တရားများသည် ပရိယောသိတသိက္ခာဟူသော ပြီးပြီး သော သိက္ခာတရားများ မဟုတ်သောကြောင့် အသေက္ခအမည် မရထိုက်ပါ၊ (ဋီကာနောက်နည်း. ၄၄)။

(မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး, သိက္ခာသုံးပါးဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဖန်ပုံ အဓိပ္ပာယ် နိဿယ၌ရှု၊ ဤသေက္ခတိက်၌ ပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ)။

http://www.dhammadownload.com

ပရိတ္တတိက် အဖွင့်

(က) သမန္တတော ခဏ္ဍိတတ္တာ အပ္ပမတ္တကံ 'ပရိတ္တ'န္တိ ဝုစ္စတိ ပရိတ္တံ ဂေါမယ ပိဏ္ဍန္တိ အာဒီသုဝိယ။

(ခ) ဣမေပိ အပ္ပါနုဘာဝတာယ ပရိတ္တာဝိယာတိ ပရိတ္တာ။

(ဂ) ကာမာဝစရ ဓမ္မာန မေတံ အဓိဝစနံ။

(ဃ) ကိလေသ ဝိက္ခမ္ဘန သမတ္ထတာယ ဝိပုလဖလတာယ ဒီဃ-သန္တာန တာယစ မဟန္တဘာဝံ ဂတာ။

(င) မဟန္တေဟိ ဝါဥဠာရစ္ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တ ပညေဟိဂတာ ပဋိပန္နာတိပိ မဟဂ္ဂတာ။

(စ) ပမာဏကရာ ဓမ္မာ ရာဂါဒယော ပမာဏံနာမ၊ အာရမ္မဏ-တော ဝါသမ္ပယောဂတောဝါ နတ္ထိ ဧတေသံပမာဏံ။

(ဆ) ပမာဏဿ စ ပဋိပက္ခာတိ အပ္ပမာဏာ။ (ဋ္ဌ-ဂ၇)

ကျမ်းတက် (ဌပနာပဉ္စက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဤ (က) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ သေက္ခာတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ပရိတ္တတိက်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(တနည်း) သမန္တတောကို ငဲ့၍တက်လျှင်-

ဆရာ·မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ပရိတ္တာဟု ဟောတော်မူ၏၊ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် ပရိသဒ္ဒါသည် ပရိစ္ဆေဒ စသောအနက်ကို ဟော၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား-ပရိသဒ္ဒါသည် သမန္တအနက် ဟော၏ ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အရင်းခံ သာမညအနေအားဖြင့် ပရိတ္တ အမည်ရခြင်းအကြောင်း, ပရိတ္တအရတို့ကို ဥပမာနှင့်တကွ

http://www.dhammadownload.com

ပြဆိုခတော်မူ၏၊....သော် ဤတိက်၌ ဖြစ်သင့်သော ပရိတ္တ အမည်ရခြင်း အကြောင်း, ပရိတ္တာပုဒ် ဝစနတ္ထတို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ ပရိတ္တာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အဘိ-ဓေယျတ္ထဖြစ်သည်ကို ရှု၍တက်ပါ၊ (တနည်း) ပရိတ္တအရမဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို လည်း ယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလောဟု အာဘော်ထားတက်။

(ဃ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ ပရိတ္တာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး မဟဂ္ဂတာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ရှု၍တက်။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် မဟဂ္ဂတာ ပုဒ်ကို ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရသောဟု ဆိုတော်မူ၏၊ သော် ဆိုအပ်ပြီးသော ဝစနတ္ထသာလျှင် ဖြစ်ကောင်း၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ ဤဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ မဟဂ္ဂတာပုဒ်၏ အတ္ထ သံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အပ္ပမာဏာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ရှု၍ တက်ပါ။

(ဆ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (စ) ဝါကျဖြင့် အပ္ပမာဏာ၌ အသဒ္ဒါ ၏ ဝိရဟအနက်ဟောသည်၏အဖြစ် အပ္ပမာဏာပုဒ်ကို စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရသည်၏ အဖြစ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏၊ ....သော် အသဒ္ဒါသည် ဆိုအပ်ပြီး သော ဝိရဟအနက်ကိုသာလျှင် ဟောသည်၊ အပ္ပမာဏာပုဒ်ကိုလည်း စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရသည်ဟု မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

အဓိပ္ပာယ်ကား—(ဆ) ဝါကျဖြင့် အသဒ္ဒါ၏ ဝိရုဒ္ဓအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်, အပ္ပမာဏာပုဒ်ကိုလည်း ကမ္မဓာရယ မိဿက တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရသည်ကိုပြဆို၏ ဟူလို။

ဝါပနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ဒုတိယနည်း ပရိတ္တာ၌ ပရိသဒ္ဒါသည် ပရိစ္ဆေဒစသော အနက်ကိုဟော၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ဤတိက်၌ ဖြစ်သင့်သော ပရိတ္တအမည်ရခြင်းအကြောင်း, ပရိတ္တာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထ မရှိ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဒုတိယနည်း ပရိတ္တအရ မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကိုလည်း ယူရမည်ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ (ကျမ်းတက် လွယ်ပြီ။)

(င) ဝါကျ။ ဆိုအပ်ပြီးသော ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ သာလျှင် ဖြစ်ကောင်းသည် ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ (ကျမ်းတက်လွယ်ပြီ။)

(ဆ) ဝါကျ။ အသဒ္ဒါသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိဂ္ဂဟ အနက်ကိုသာလျှင် ဟောသည်၊ အပ္ပမာဏာပုဒ်ကိုလည်း စတုတ္ထိဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထကိုသာလျှင် ပြုရသည်ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ, နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် (တနည်း) ဒေါသပယ်ပုံကား – ပရိတ္တအရမဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကိုမယူရ၊ ကာမာဝစရ တရားတို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။

ဝါသဒ္ဒါထားရပုံ

မဟဂ္ဂတာပုဒ်၏ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏။

တနည်း ဝါသဒ္ဒါထားရပုံ

ဝဒန္တိပက္ခ၌ (အထက်ပါအနက်အကြောင်းနှင့်) မဟာဂ္ဂတာ၏ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟာသဒ္ဒါ၊ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးမှ တစ်ပါး, တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟာသဒ္ဒါ တတိယာ တပ္ပုရိသ်

http://www.dhammadownload.com

သမာသ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏။

သုတန္တပက္ခ၌ [အကြောင်းနေရာ အကျိုး, အကျိုးနေရာ အကြောင်း ပြောင်းလွှဲ၍ ဆိုရှိသာထူး၏။] နှစ်ဝိကပ်လုံး၌ မဟဂ္ဂတာပုဒ်လုံးအရ မဟဂ္ဂုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ချည်းရ၍ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထ (အဘိဓေယျအနက်) ကား မလဲပါ။

(တနည်း) ဝဒန္တပက္ခ၌ မဟန္တဟူသော ရှေ့ပုဒ်တစ်စိတ်အရ မဟန္တ ဘောဂုဏ်ဟူသော အဘိဓေယျအနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး မြတ်သော ဆန္ဒ, ဝီရိယ, စိတ္တ, ပညာရှိသော (ဈာနလာဘီ) ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော အဘိဓေယျ အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကိုလဲလို၍လည်း ဝါသဒ္ဒါထား၏။

သုတန္တပက္ခ၌ [အကြောင်းနေရာ အကျိုးပြောင်းလွှဲ၍ ဆိုရှိသာ ထူး၏။]

သမ္ပယုတ်အားဖြင့်သာ မရှိသည်မဟုတ်၊ အာရုံအားဖြင့်လည်း မရှိဟူသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (စ) ဝါကျ အာရမ္မဏတော ဝါ၌ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

အာရုံအားဖြင့်သာ မရှိသည်မဟုတ်၊ သမ္ပယုတ်အားဖြင့်လည်း မရှိဟူသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် ထို (စ) ဝါကျ သမ္ပယောဂတော ဝါ၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏၊ (တနည်း) အညမညသမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် ဝါသဒ္ဒါ ၂-ခုထားပါသည်။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုသည်သာလျှင် ပရိတ္တမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ကာမာဝစရတရားတို့သည်လည်း ပရိတ္တမည်သေး၏ဟူသော သမုစ္စည်းအနက် ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါကိုထား၏။

ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကြောင့်သာ မဟဂ္ဂတမည်သည်မဟုတ် သေး၊ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကြောင့်လည်း မဟဂ္ဂတမည်သေး ၏ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထား၏။

http://www.dhammadownload.com

စ, သဒ္ဒါများထားရပုံ

ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထဘာ အကြောင်း, ဝိပုလဖလတာ အကြောင်းတို့ ကြောင့်သာလျှင် မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သည်မဟုတ်သေး၊ ဒီဃ-သန္တာနတာ အကြောင်းကြောင့်လည်း မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်သေး၏ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ စ သဒ္ဒါထား၏။

တနည်း။ ။(စ-သဒ္ဒါတို့ကို ရှေ့ဟိတ် ၂-ပုဒ် နောင်လည်း ထိုင်စေ၍) အညမည သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် စ-သဒ္ဒါများ ထား၏။

အပ္ပမာဏာ၌ အသဒ္ဒါ၏ ဝိရဟ, အဘာဝအနက်, အကြောင်း, အပ္ပမာ-ဏာပုဒ်၏ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် အနက်အကြောင်းတို့မှတစ်ပါး၊ အသဒ္ဒါ၏ ဝိရုဒ္ဓ (ပဋိပက္ခ) အနက်, အကြောင်း, မိဿကတပ္ပုရိသ် သမာသ်အနက်, အကြောင်းတစ်ပါးတို့ကို လဲလိုသောကြောင့် (ဆ) ဝါကျ၌ စ-သဒ္ဒါထား၏။

အဓိဝစနံ ထားရပုံ

ပရိတ္တအရ မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို မယူရ၊ အထင်ရှင်ဆုံး၊ ကေဒေသျှုပစာ အားဖြင့် ကာမာဝစရ တရားတို့ကိုသာ ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ အဓိဝစနံထား၏။

ဝုစ္စတိထားရပုံ

ဤနေရာ၌ ပရိတ္တအရ အထင်ရှင်ဆုံး၊ ကေဒေသျှုပစာအားဖြင့် အနည်းငယ် သောဝတ္ထုကို ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် (က) ဝါကျ၌ ဝုစ္စတိထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျူပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ပရိသမန္တတော ဒီယန္တေ ဆိဇ္ဇန္တေတိ ပရိတ္တာ။

၂။ ပ ရိ ဒီ ယန် တေ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ထက်ဝန်းကျင် ပိုင်းဖြတ်ခြင်း ကြိယာသည်....။

၄။ ထက်ဝန်းကျင် ပိုင်းဖြတ်ခြင်း ကြိယာသည်....။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) ပရိတ္တံ၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား—

အာဒီယတေတိ အတ္တံ၊ သမန္တတော အတ္တံ ပရိတ္တံ။

၂။ သမန္တဘောဂုဏ်၏ ပိုင်းဖြတ်အပ်သော အနည်းငယ်သော ဝတ္ထု နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်....။

၄။ ထက်ဝန်းကျင်ပိုင်းဖြတ်အပ်သော အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ခ) ဝါကျ။ အနုပုနပ္ပုနံ တံသမင်္ဂီနံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ အနုဘာဝေါ။

အနုဘာဝေါ ဧဝ အာနုဘာဝေါ (ဂန္ထာရမ္ဘ နံပါတ်-၇ ဂါထာအဖွင့် ယောဇနာ)။

အပ္ပေါ အာနုဘာဝေါ ဧတေသန္တိ အပ္ပါနုဘာဝါ။

အပ္ပါနုဘာဝါနံ ဘာဝေါ အပ္ပါနုဘာဝတာ (တာယ)။

၂။ နည်းသော အာနုဘော်၏ ကာမာဝစရတရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ် ...။

၄။ နည်းသော အာနုဘော်ရှိခြင်းဟူသော ဂုဏ်သည်, ဝါ–နည်းသော အာနုဘော် ဟူသော ဂုဏ်သည်။

ဤ (ခ) ဝါကျ ပရိတ္တာ၌ အစိတ်ဝိဂ္ဂဟကို (က) ဝါကျအတိုင်း ပြု၍ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟကို ဤ (၄) ၌ ဆိုထားသည့်အတိုင်း ပြုပါ၊ ဗျုပ္ပတ်တို့ စတုက္က ခွဲပုံကိုလည်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။

(ဃ) ဝါကျ။ ကိလေသာနံ ဝိက္ခမ္ဘနံ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနံ။

ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနေ သမတ္ထာ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထာ။

ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနေ သမတ္ထာနံ ဘာဝေါ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘန သမတ္ထတာ (တာယ)

၂။ ကိလေသာကို ခွာခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ကိလေသာကို ခွာခြင်း၌ စွမ်းနိုင်သည်၏အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည်။

ဝိပုလံ ဖလံ ဧတေသန္တိ ဝိပုလဖလာ။

ဝိပုလဖလာနံ ဘာဝေါ ဝိပုလဖလတာ (တာယ)။

၂။ ကြီးကျယ်သော အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး + ဂုဏ် စပ်....။

၄။ ကြီးကျယ်သော အကျိုးရှိသည်၏ အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည်....။

ဒီဃော သန္တာနော ဧတေသန္တိ ဒီဃသန္တာနာ။

ဒီဃသန္တာနာနံ ဘာဝေါ ဒီဃသန္တာနတာ။ (တာယ)။

၂။ ရှည်သော သန္တာန်ရှိသည်၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်....။

၄။ ရှည်သော သန္တာန်ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်....။

(ဃ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ မဟဂ္ဂတာ၌-

မဟန္တီတိ မဟန္တာ။ မဟန္တာနံ ဘာဝေါ မဟန္တော။ ဂစ္ဆန္တီတိ ဂတာ။

မဟန္တံ ဇဝံ ဂတာ မဟဂ္ဂတာ။

၂။ ကြီးမြတ်သည်အဖြစ်၏ ရောက်သောတရားတို့နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်။

၄။ မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့၏ (မဟဂ္ဂတ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ပဒ ဇာတ်သည်။

(င) ဝါကျ။ မဟန္တီတိ မဟန္တာ။ (တေဟိ) (ကြီးမြတ်ခြင်း ကြီယာဓွဲ)။

ဆန္ဒောစ ဝီရိယဉ္စ စိတ္တဉ္စ ပညာစ ဆန္ဒဝီရိယစိတ္တပညာ။

ဥဠာရာဆန္ဒဝီရိယစိတ္တပညာ ဧတေသန္တိ ဥဠာရစ္ဆန္ဒဝီရိယစိတ္တပညာ၊ (တေဟိ)

၂။ မြတ်သောဆန္ဒ, ဝီယိယ, စိတ္တ, ပညာတို့၏ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ မြတ်သော ဆန္ဒ, ဝီရိယ, စိတ္တ, ပညာရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည်။

ဤ (င) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ မဟဂ္ဂတာ၌−

မဟန္တီတိ မဟန္တာ။ ဂစ္ဆိယန္တေတိ ဂတာ။

မဟန္တေဟိ ဂတာ မဟဂ္ဂတာ။

၂။ မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကျင့်အပ်သော တရားတို့နှင့် ဂုဏအေး+ဂုဏ် စပ်။

၄။ မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့၏ ဝါစ်ခုသည် ။ ပ ။ ဇာတ်သည်။

(စ) ဝါကျ။ ပကာရေန မိနန္တီတိ ပမာဏံ။ ပကာရေန မိနန္တိ ဧတေနာတိ ဝါ ပမာဏံ။

(တနည်း) ပမိနန္တီတိ ပမာဏာ။

၂။ (သုံးဝိကပ်လုံးအတွက်) ပ−မိ−နန်−တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အပြားအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာသည်။

၄။ အပြားအားဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ခြင်းကြိယာသည်။

လိင် သေည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ သမဿသော−အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။ ဓေတ္တိတတ္တာ− နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတ နာမပဒ။ (အပ္ပမတ္တကံ ပရိတ္တံတို့ကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

(ခ) ဝါကျ။ (ပရိတ္တံ ဂေါမယပိဏ္ဍံ တို့ကို (ပိဏ္ဍဟူသော ' ပုလ္လိင်သဒ္ဒါကို ငဲ့၍) ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

ထိုတွင် ဂေါမယကို (ပိဏ္ဍဟူသော ပုလ္လိင်သဒ္ဒါကိုငဲ့၍) ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိ ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒခွဲပါ။

အာဒီသုကို ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒခွဲပါ။

(တနည်း) ဣတိ အာဒီသု− ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ,သမာသ နာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ဣမေ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း)အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

၎င်း (ဂ) ဝါကျရှိ အပ္ပါနုဘာဝတာယ, (ဃ) ဝါကျရှိ ကိလေသ ဝိက္ခမ္ဘန သမတ္ထတာယ, ဝိပုလဖလတာယ, ဒီဃသန္တာနတာယ တို့ကား ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ

(င) ဝါကျ။ မယန္တေဟိ-ပုလ္လိင်, ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတ နာမပဒ၊ ဥဋ္ဌာရစ္ဆန္ဒ ဝီရိယ စိတ္တပညေဟိ ပုဒ်လုံးကား ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

ထိုဘွင် ဆန္ဒကား-ပုလ္လိင်, မနောဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဝီရိယ စိတ္တတို့ကို နပုလ္လိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ၍ ပညာကို ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိ ဂိုဏ်းခွဲပါ။

(စ) ဝါကျ။ ရာဂါဒယော-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသ နာမပဒ။

အာခေါ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ သမန္တတော ခဏ္ဍိတတ္တာဖြင့် ပရိတ္တံ၌ ပရိသဒ္ဒါသည် ပရိစ္ဆေဒ စသောအနက်ကိုမဟော၊ သမန္တအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)၊ ပရိပုဗ္ဗ+ဒါဓာတ်သည် ဒါန စသော အနက်ကို မဟော၊ အဝခဏ္ဍန အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, (ဓာတွတ္ထ) တပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, ပရိသမန္တတော ဒီယန္တေ ဆိဋ္ဌန္တေတိပရိတ္တာဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း(ဒုပစ္စယတ္ထ၊အဘိဓာ- နတ္ထ) သိစေ၏။

အပ္ပမတ္တကံဖြင့် ပရိတ္တအရ အနည်းငယ်သောဝတ္ထုကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (အာဘိဓေယျတ္ထ)။

(တနည်း) ပရိတ္တသဒ္ဒါသည် အပ္ပမတ္တကအနက်ကို ဟော၏ ဟု သိစေ၏၊ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)။

ဣတိ ဝုတ္တိဖြင့် ပရိတ္တသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှား ကေဒေသျှုံစာ အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

ပရိတ္တံ ။ပ။ ဝိယဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဥပမာအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ တ္တမေဖြင့် ကတ္တား၏အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ) ပိ (အပိ) ဖြင့် သမုစ္စယ ဇောတက, သမ္ဘာဝနဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

အပ္ပါနုဘာဝတာယဖြင့် ပရိတ္တ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ပရိတ္တာဝိယာတိဖြင့် ပရိတ္တာ၌ အ-ပစ္စည်းသည် ဥပမာအနက်၌ သက်သည် ဖြစ်၍ ပရိတ္တာဝိယာတိ ပရိတ္တာ ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေ၏။ (ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ပရိတ္တအရ ကာမာဝစရတရားကို ယူရမည်ကို လည်းကောင်း, (အဘိဓေယျတ္ထ) ပရိတ္တသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှား, ကေဒေသျူပစာ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ)၊ သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ကိလေသ။ပ။ဖလတာယဖြင့် မဟန္တ မည်ခြင်းအကြောင်း ဝါ-ကြီးမြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ရောက်ခြင်းအကြောင်းကိုသိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

စ-ဖြင့် သမုစ္စယတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

မဟန္တဘာဝံဂတာဖြင့် မဟဂ္ဂတာ၌ မဟန္တသဒ္ဒါ၏ ဘာဝလောပ ဘာဝပ္ပ ဓာန်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း,(နေယျတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ) မဟန္တံဂတာ မဟဂ္ဂတာဟု ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) မဟန္တကို မဟာပြု၍ ဂဒွေဘော်လာ၍ မဟဂ္ဂတာ ဟု ရုပ်ပြီးသည်ကို လည်းကောင်း (နာမလိင်္ဂပဒ၊ သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သိစေ၏။

(င) ဝါကျ။ ဝါ၊ ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊(အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

မဟန္တေ ဟိ ဂတာဖြင့် မဟဂ္ဂတာပုဒ်ကို မဟန္တေတိ ဂတာ မဟဂ္ဂတာ ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုသိစေ၏၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)၊ (ရုပ်ပြီးပုံဖော် ယခင်အတိုင်း)။

-ဒုတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဥဋ္ဌာရ-ပ-ပညောဟိဖြင့် မဟန္တအရ မြတ်သောဆန္ဒ, ဝီရိယ, စိတ္တ, ပညာ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ယူရမည် ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ပဋိပန္နာဖြင့် ဂတသဒ္ဒါ၏ ပဋိပန္နအနက် ဟောသည့်အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)။ ပိ (အပိ)ဖြင့် သမုစ္စယ ဇောတကဖော်)။

(စ) ဝါကျ။ ပမာဏ ။ပ။ ပမာဏံဖြင့် ပမာဏံ၌ ပမာဏကရဟု ဆိုလိုလျက် ပမာဏနေဒင်ကရပုဒ် ကြေနေသည်ကိုလည်းကောင်း, (နေယျတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ) ပမာဏအရ ရာဂအစရှိသော ကိလေသာ တရားတို့ကို ယူရမည်ကို လည်းကောင်း (အဘိဓေယျတ္ထ)၊ သိစေ၏။

နာမဖြင့် ပမာဏသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှားဋ္ဌ ကေဒေသျှပစာအဖြစ်ကိုသိစေ၏၊ (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ)။

အာရမ္မဏတော-သမ္ပယောဂတောဖြင့် မရှိဟူသည် အာရုံ, သမ္ပယုတ်အားဖြင့် မရှိ ဟု သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

ဝါ သဒ္ဒါတို့ဖြင့် အညမညသမုစ္စယတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

နတ္ထိ ဧတေသံ ပမာဏံဖြင့် အပ္ပမာဏာ၌ အ၏ န၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အ သဒ္ဒါ၏ ဝိရဟအနက် (အဘာဝအနက်) ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) နတ္ထိ ဧတေသံ ပမာဏန္တိ အပ္ပမာဏာ ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ပ သဒ္ဒါ၏ ဒွေတော်အဖြင်ကို လည်းကောင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သိစေ၏။

(ဆ) ဝါကျ။ စဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက,နယန္တရဇောတက(တနည်း) သမုစ္စယ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

[မှတ်ချက်။ ။'စ-တနည်းကား' ဟု ပေးလျှင် စ-သဒ္ဒါဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက။ နယန္တရ ဇောတက 'ဣတိစ-ထို့ကြောင့်လည်း' ဟု ပေးမှု သမုစ္စယ ဇောတက။]

ပမာဏာသ ပဋိပက္ခာဖြင့် အ၏န၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း(နိပါတလိင်္ဂပဒ) ထို အ သဒ္ဒါ၏ ဝိရုဒ္ဓ (ပဋိပက္ခ) အနက်ဟောသည်ကို လည်း

http://www.dhammadownload.com

ကောင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)၊ နပ္ပမာဏာ အပ္ပမာဏာ ဟု ကမ္မဓာရယ မိဿက တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)ပ သဒ္ဒါ၏ ဒွေတော်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) သိစေ၏။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ်အနက်များ

(က) ဝါကျ။ သမန္တတော နိပါတ်သည် သဗ္ဗတောအနက်, သမန္တာ အနက်ကို ဟော၏။

ပရိတ္တံ နှစ်ပုဒ်တို့၌ ပရိသဒ္ဒါ သမန္တတ္ထ။ ပရိတ္တာနီတိ၌ ဣတိ သဒ္ဒါ အာကာ-ရတ္ထ၊ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ။

ပိဏ္ဍာနီတိ၌ ဣတိသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ၊ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ။ ဝိယသဒ္ဒါ ပဋိ-ဘာဂတ္ထ၊ ဥပမာနတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ဣမေပိ၌ ပိ(အပိ)သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ၊ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။ အာနု-ဘာဝေ၌ အနုသဒ္ဒါ ပုနပ္ပုန ကရဏတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဝိက္ခမ္ဘနေ၌ ဝိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။ ဝိပုလ၌ ဝိသဒ္ဒါ ဝိသေသတ္ထ။

(င) ဝါကျ။ ဝါ သဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက, နယန္တရဇောတက။ ပဋေဟိ၌ ပသဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ။ ပဋိပန္နာ၌ ပဋိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

(စ) ဝါကျ။ ပမာဏ ပမာဏံ တို့၌ ပသဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ၊ (တနည်း) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။ နာမသဒ္ဒါ သညာအနက်ကိုဟော၏။

(ဆ) ဝါကျ။ စသဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရ ဇောတက။ (တနည်း)သမုစ္စယဇောတက။ ပဋိပက္ခာ၌ ပဋိသဒ္ဒါဝိရုဒ္ဓတ္ထ။ အပ္ပမာဏာ၌ အသဒ္ဒါ ပထမဝိကပ်အလို ဝိရဟတ္ထ (အဘာဝတ္ထ)။ ဒုတိယ ဝိကပ်အလို ဝိရုဒ္ဓတ္ထ။ (ဋီကာအလို) အညတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ ဣမေ၌ ဣမသည် ကာမာဝစရ တရားဒြပ်ကိုစွဲသော ကြောင့် ပစ္စက္ခဝိသယ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ဝေ်၌ တေသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ပရိတ္တအမည်ကိုစွဲသော ကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။ (တနည်း) အဓိဝစနံဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသော ကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(စ) ဝါကျ။ တေသံ၌ တေသည် လောကုတ္တရာတရားဒြပ်ကို စွဲသော ကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ဝုစ္စတိ၌ အန္တတ္ထ ဝစခေါ်တ်အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

၁။ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

၂။ အနည်းငယ်သော ဝတ္ထုဟူသော အာရုံအကြောင်း, ယောနိသော မနသိကာရတို့သည်....။

၃။ ပရိတ္တဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည်....။

၄။ သဒ္ဒမ္ဘဝန, သပ္ပုရိသူပနိဿယ စသည်တို့သည်....။

၅။ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို ကြားရခြင်း, အနက် အဓိပ္ပါယ် သိရှိရခြင်း စသည်တို့သည်....။

နံပါတ် ၉ အတွက် အဓိပ္ပါယ် (ဃ) ဝါကျရှိ ဟိတ်သုံးပါးလုံးကို ကုသိုလ်တို့၌ ဖြစ်သင့်၏၊ ဝိပါက်, ကြိယာတို့၌ ဒီဃသန္တာနတာ ဟိတ်သာဖြစ်သင့်၏၊ (ဋီ-၄၄)

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ အပ္ပမတ္တကံအရ ဝုစ္စတိ၌ တေဝိဘတ်အရ (တေဝိဘတ်ကို တိဝိဘတ် ပြန်ထားသည်) အနည်းငယ်သော ဝတ္ထု၌ရှိသော ရူပါရုံ စသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်သည် ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေါ်တ်အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။ ပြိုင်- အာ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

(တနည်း) ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ၊ (၆)။

-ဝတီယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၁။ ပရိတ္တန္တိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ပရိတ္တ ဟူသော နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေတ်အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

၂။ ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေတ်အရ ဝီရိယပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ပရိတ္တန္တိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ပရိတ္တ ဟူသော ပရမတ္တ ဝစီဘေဒသဒ္ဒအား သဟပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ ယော၊ မိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဏ္ဍ၊ စျာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

ယောဇနာအလို ဝုစ္စတိ၏ကတ္တားကို ဇနေန ဟု ထည့်၍ ထိုဇနေနဟူသော ပါဠိသေသကတ္တားအရ ဝီရိယသည် ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေတ်အရ ဝီရိယကြဉ်သော ဝီရိယအမှုယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟပြု၏။

ပြိုင်- မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဏ္ဍ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၉)။

(ကျန်ပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ရှု)။

http://www.dhammadownload.com

ပရိတ္တာ ရမ္မဏတိက်နှင့် ဟီနတိက်အဖွင့်

(က) ပရိတ္တံ အာရမ္မဏံ ဒေတသန္တိ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။

(ခ) သေသပဒ ဒွယေပိ ဧသေဝနယော။

(ဂ) ဟီနတ္တိကေ ဟီနာတိ လာမကာ၊ အကုသလာဓမ္မာ။

(ဃ) ဟီနပ္ပဏီတာနံ မဇ္ဈေ ဘဝါတိ မဇ္ဈိမာ၊ အဝသေသာ တေဘူမကာ ဓမ္မာ။

(င) ဥတ္တမဋ္ဌေန, အတပ္ပကဋ္ဌေနစ, ပဏီတာ၊ လောကုတ္တရာ ဓမ္မာ။ (၄၅-၇၇)။

အနက်ထူး

(ဂ) ဝါကျ။ အကုသလာ ဓမ္မာ၌ 'အကုသလာ-အကုသိုလ် ဖြစ်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ တရားတို့ကို၊ ပဏ္ဍိတေန၊ ပညာရှိသည်။ လဗ္ဘန္တိ၊ သိအပ်ကုန်၏'' ဟု ပါဌ်သေသ ကတ္တာနှင့် ကြိယာဆောင်၍ အနက်သမ္ပန်။

(ဃ) (င) ဝါကျ။ အဝသေသာ တေဘူမကာ ဓမ္မာ၊ လောကုတ္တရာ ဓမ္မာတို့၌လည်း နည်းတူ ကတ္တား, ကြိယာဆောင်၍ အနက်သမ္ပန်။

(င) ဝါကျ။ ပဏီတာ၌ အနိပ္ဖန္န ပါဠိပဒီကပုဒ်ကြံ၍ (၅၅၁) အဖွင့်တိုင်း အနက်ပေးသော် ''ပဏီတာ၊ မြတ်ကုန်သော (ဥတ္တမဋ္ဌ) ဝါ-မရောင့်ရဲအပ်, မရောင့်ရဲနိုင်ကုန်သော'' (အတပ္ပကဋ္ဌ) (ဓမ္မာ-သံဝိဇ္ဇန္တိ)။

နိပ္ဖန္န ပါဠိပဒီကပုဒ်ကြံသော် ''ပဏီတာ-ပြဋ္ဌာန်းသည်, မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ဆောင်အပ်ကုန်သော'' ဟု သမ္ပန်။

ကျမ်းတက် (၄ပနာပဋ္ဌက)
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ပရိတ္တာရမ္မဏာ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် ပရိတ္တာရမ္မဏာပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝဇနတ္ထ စသည် ပြုရမည် ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ ပ ။

http://www.dhammadownload.com

ပရိတ္တာရမ္မဏာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထကို လည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နှ) (စသည်)။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

(ကြွင်းသော ဝါကျတို့၌လည်း အတ္တသံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုးမှ အတ္တသံဝဏ္ဏနာ တစ်မျိုး ကျမ်းတက်နည်းအရ တက်ရမည်ဖြစ်၍ လွယ်ပြီ)။

ပါဠနာဒိ ကျမ်းတက်

(ဏ) ဝါကျ။ ပရိတ္တာရမ္မဏာပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည်ပြုရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ပရိတ္တတိက်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး ပရိတ္တာရမ္မဏတိက်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍လည်း ကျမ်းတက်နိုင်သည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(ဎ) ဝါကျ အချင်းချင်း ရှေ့နောက်ထောက်ဆလျှင် ရှေးရှေး ဝါကျတို့၌ အဗျာပိတ ဒေါသသင့်ပုံ နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် (က) ဝါကျဖြင့် ပရိတ္တာရမ္မဏာပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည်မပြုရ၊ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို လည်း ပယ်သည်။

ဓိ (အဓိ) ထားရပုံ

ပရိတ္တာ ရမ္မဏာပုဒ်၌သာ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထနည်းကို သိအပ်သည် မဟုတ်သေး၊ ကြွင်းသော ပုဒ်နှစ်ပါးအပေါင်း၌လည်း ဤစတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထကိုလည်း သိအပ်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ပိဏ္ဍန အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ပိ (အပိ)သဒ္ဒါထား၏။

စ သဒ္ဒါထားရပုံ

ဥတ္တမ အနက်ကြောင့်သာ ပဏီတမည်သည် မဟုတ်သေး၊ အတပ္ပကအနက် ကြောင့်လည်း ပဏီတမည်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသော ကြောင့် (င) ဝါကျ အတပ္ပကဋ္ဌေနစ၌ 'စ' သဒ္ဒါထား၏။

http://www.dhammadownload.com

(သေဝနယော ထားပုံကို ပီတိတိက်၌ ဆိုခဲ့သည်ကို နည်းမှီ၍ သိပါ)။

ဓိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(ဂ) ဝါကျ။ ဟာယန္တီတိ ဟီနာ။ (ယုတ်ညံ့ခြင်း, ဆုတ်ယုတ်ခြင်း ကြိယာကိုခွဲ)။

(င) ဝါကျ။ ပစ္စယေဟိ ပဓာနဘာဝံ နီတာ ပဏီတာ (ဏ္ဍို) ပကဋ္ဌံ နီတာ ပဏီတာ–(နီ–သစ်)။

၁။ ပ–နီ–တာ–ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါသည်....။

၂။ ပပုဗ္ဗ+နီဓာတ်+တပစ္စည်း၊ ပြဋ္ဌာန်းသည်, မြတ်သည်၏ အဖြစ်သို့ ဆောင်ခြင်းကြိယာသည်....။

၃။ ပဏီတာ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိ သဒ္ဒါသည်....။

၄။ ပြဋ္ဌာန်းသည် မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ ဆောင်ခြင်းကြိယာသည်....။ (အဘိဓာန် ဋီကာနည်း)

(တနည်း) အစိတ်အပေါင်း ဓိဂ္ဂဟပြုဓောင်

နီယန္တီတိ နီတာ။ ပဓာနဘာဝံ နီတာ ပဏီတာ။

ပကဋ္ဌံ နီတာ ပဏီတာ။

၂။ ပြဋ္ဌာန်းသည်အဖြစ်, မြတ်သည် အဖြစ်၏ ဆောင်အပ်သော တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီ စပ်။

၄။ ပဏီတတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်ဆည်။

(င) ဝါကျ။ တပ္ပေန္တီတိ တပ္ပကာ။ (တင်းတိမ်ရောင့်ရဲစေခြင်း ကြိယာ ခွဲ) န တပ္ပကာ အတပ္ပကာ။

၂။ ပဋိသေဓဘောဂုဏ်၏ တင်းတိမ်ရောင့်ရဲစေတတ်သော တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏီ စပ်။

၄။ အတပ္ပကဘောဂုဏ်သည်....။

အတပ္ပကောဝ အတ္တော အတပ္ပကဋ္ဌော (တေန)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ အတပ္ပကဘောဂဂုဏ်၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်။

၄။ အတပ္ပက ဟူသောအနက်တို့၏ တစ်ခုသည် ॥ ပ ॥ ဇာတ်သည်။

လိင် စသည်ခွဲပုံ

(ခ) ဝါကျခွဲပုံ ပီတိတိက်အဖွင့်၌ရှု။

(ဂ) ဝါကျ။ ဟီနာ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ,ကိတနာမပဒ။ (တ္တိ ခွဲမြဲ။ လာမကာ ဟီနာနှင့် တူ၏)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟီနပ္ပဏီတာနံ- ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။ မဇ္ဈေ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

မဇ္ဈိမာ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

(င) ဝါကျ။ ဉတ္တမဋ္ဌေန်-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။ (အတပ္ပကဋ္ဌေန နည်းတူခွဲ)။

အာဘော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ပရိတ္တနှင့် အာရမ္မဏပုဒ်ကို စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေ၏ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ကြွင်းသော ပုဒ် ၂-ပါး အပေါင်း၌လည်း ပထမပုဒ် နည်းတူ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုပါဟု ညွှန်ပြသိစေ၏။ (နေယျတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျ။ လာမကာဖြင့် ဟီနသဒ္ဒါသည် နိပ္ဖန္နပါဠိ ပဒိက မဟုတ်၊ လာမက အနက်ဟော အနိပ္ဖန္နပါဠိပဒိကပုဒ် အဖြစ်ကို သိစေ၏။

(နာမလိင်္ဂပဒတ္ထ၊ သဒ္ဒါဟော အတိဓေယျတ္ထ)။

အကုသလာဓမ္မာဖြင့် ဟီနအရ အနိဋ္ဌရုပ် စသည်ကို မယူရ၊ အကုသိုလ် တရားကို ယူရမည် ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟီနပဏီတာနံဖြင့် မဇ္ဈိမာ၌ အလယ်အလတ်ဟူသည် အယုတ်အမြတ်တို့၏ အလယ်အလတ်ပင်တည်း ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

မဇ္ဈေ ဘဝါဖြင့် မဇ္ဈိမာ၌ ဝုမပစ္စည်းသည် ဘဝအနက်၌ထက်သည်ဖြစ်၍ မဇ္ဈေ ဘဝါတိ မဇ္ဈိမာ ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို သိစေ၊ (ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

အဝသေသာ တေဘူမကာ ဓမ္မာဖြင့် မဇ္ဈိမာအရ အကုသိုလ်မှကြွင်းသော တေဘူမက တရားတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ ဥတ္တမဋ္ဌေန အတပ္ပကဋ္ဌေနဖြင့် ပဏီတသဒ္ဒါသည် မဓုရ စသောအနက်ကို မဟော၊ ဥတ္တမအနက်, အတပ္ပကအနက်ကို ဟောသော အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိက ပုဒ်အဖြစ်ကို သိစေ၊ (သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ၊နာမ-လိင်္ဂပဒတ္ထ)။

စ ဖြင့် သမုစ္စယ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)

လောကုတ္တရာ ဓမ္မာဖြင့် ပဏီတအရ လောကုတ္တရာစိတ်, စေတသိက်, နိဗ္ဗာန် တရားတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(ခ) ဝါကျ။ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ဘာဝနတ္ထ၊ ဝေသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်က -

၁။ စတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထနည်းသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ တစ်ပါးသော ဒွန် ဝစနတ္ထစသောနည်းသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

(အဝဓာရဏဖလ, ဝေတ္တဖလ, ဝေဖြင့် ကန့်အပ်သော အနက်ဖြစ်ပါသည်။)

(ဂ) ဝါကျ။ ဟီနာတိ၌ ဝုတိသဒ္ဒါ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ, သန္ဒပဒတ္ထက။ အကုသလာ၌ အသဒ္ဒါ ဝိရုဒ္ဓတ္ထ။ ကုသဒ္ဒါ ကုစ္ဆိတတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ပဏီတာနံ၌ ပ သဒ္ဒါ ပဓာနတ္ထ, ပကဋ္ဌတ္ထ။ အဝသေသာ၌ အဝသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

(င) ဝါကျ။ အတပ္ပကာ၌ အ. သဒ္ဒါပဋိသေဓတ္ထ။ စ သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ။ လောကုတ္တရာ၌ ဥသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) တတိက္ကမနတ္ထ, အဘိဘဝနတ္ထ၊ တနည်း ပမာနတ္ထ၊ (ဋ္ဌ-၁၂၇)။

သစ္စနာမ်အဖွဲ့ ဝိသယနာမည်

(က) ဝါကျ။ ဝေတသံဠ္ဌ တေ သည် တရားကိုစွဲ၏၊ (သာမည)။ (တနည်း)။ ကာမစိတ် ငါးဆယ့်လေးခု, အဘိညာဉ် ဒွေ ဟူသော ပရိတ္တာရမ္မဏစိတ် ငါးဆယ့်ခြောက်ခု, အပ္ပမညာကြဉ်သော စေတသိက်ပညာသတ္တိုကို စွဲ၏။ (ဝိသေသ)။

ဝိသယနာမည်ကား တရားဖြုပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိ ဝိသယ။

(ခ) ဝါကျ။ သေဝယ် တေသည် နည်းကိုစွဲ၏။ ဝါ၊ တေတ္တိ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထနည်းကို စွဲ၏။

ဝိသယနာမည်ကား နယော ဟု အစွဲတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓ ဝိသယ။ (တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော တေတ္တိ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထနည်း ဖြုပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိ ဝိသယ။

ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပုံ (အမှာ)

(ဟီနာ လာမကာ အကုသလာဓမ္မာ အရတို့ကို အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ယူ၍လည်းကောင်း, မဇ္ဈိမာအရ ဟောကုသိုလ်, ရူပကုသိုလ်, အရူပကုသိုလ်တို့ကို အသီးသီးယူ၍လည်းကောင်း, ပဏီတာ-လောကုတ္တရာဓမ္မာအရလောကုတ္တရာကုသိုလ်, ဖိုလ်မိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို အသီးသီးယူ၍လည်းကောင်း စည်းမျဉ်းအဖြစ်ဖြင့် ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ထုတ်ကြပါကုန်)။

သိဒ္ဓိအမှာ၊ (မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ ဓမ္မာဥ္စ အနုမာနသိဒ္ဓိ ရရှိနိုင်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြစ်ဖြင့် ပြခဲ့ပြီ) (**ပစ္စာနီးပစ္စည်းဖြိုင်ပုံ ကိုလည်း** စည်းမျဉ်းအဖြစ်ဖြင့် ရှုပါ)။

http://www.dhammadownload.com

မိစ္ဆတ္တတိုက် အဖွင့်

(က) 'ဟိတသုခါဝဟာ မေ ဘဝိဿန္တိ''တိ ဧဝံ အာသီသိတာပိ တထာ အဘာဝတော အသုဘာဒီသုယေဝ သုဘာန္တိ အာဒိဝိပရိ တပ္ပဝတ္တိတော စ မိစ္ဆာသဘာဝါတိ မိစ္ဆတ္တာ။

(ခ) ဝိပါကဒါနေ သတိ ခန္ဓဘေဒါနန္တရမေဝ ဝိပါကဒါနတော နိယတာ။

(ဂ) မိစ္ဆတ္တာစ တေ နိယတာစာတိ မိစ္ဆတ္တ နိယတာ။

(ဃ) ဝုတ္တဝိပရီတေန အတ္ထေန သမ္မာသဘာဝါတိ သမ္မတ္တာ။

(င) သမ္မတ္တာစ တေ နိယတာစ အနန္တရမေဝ ဖလဒါနေနာတိ သမ္မတ္တ နိယတာ။

(စ) ဥဘယထာပိ န နိယတာတိ အနိယတာ။ (ဠ-၈၇)

[(က) ဝါကျ အာသီသိတာပိ၏ အဝုတ္တကတ္တားကို 'ပုဂ္ဂလေန-ပုဂ္ဂိုလ် သည်' ဟု ထည့်ပါ။]

ကျမ်းတက်များ– (အတ္ထသံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုးမှ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ တစ်မျိုး ကျမ်းတက်နည်းအရတက်လျှင် မခက်တော့ပြီ)။

ပါဠိတော် ဠပနာတား၌ (က) ဝါကျ

ဠပနာပဋ္ဌက ပုစ္ဆာတက်

ဆရာ-မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ မိစ္ဆတ္တ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် မိစ္ဆတ္တာပုဒ်ကို မိစ္ဆ+အတ္တာ စသည် ပုဒ်ဖြတ်ရသည်။ အတ္တ သဒ္ဒါသည် စိတ္တ, ကာယ စသော အနက်ကိုဟောသည်။ မိစ္ဆတ္တာပုဒ်ကို ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္တ စသည်ပြုရသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ် ပါလော (ဘော)။ပ။ ဤနေရာ၌ မိစ္ဆတ္တာ၏ ဖြစ်သင့်သော ပုဒ်ဖြတ်, အတ္တ သဒ္ဒါ၏ ဟောနိုင်သောအနက်, မိစ္ဆတ္တာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော သမာသ် ဝစနတ္တတို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဝါ (က) ဝါကျရှိ မိစ္ဆာသဘာဝါဖြင့် မိစ္ဆတ္တာပုဒ်ကို မိစ္ဆာ+အတ္တာ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရသည်, အတ္တသဒ္ဒါသည် သဘာဝ အနက်ကိုဟောသည်, မိစ္ဆတ္တာပုဒ်ကို ဧတုတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္တ ပြုရသည်တို့ကို ပြဆို၏ ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်)။

ပါပနာဒိ ကျမ်းတက်သော်

(က) ဝါကျ။ မိစ္ဆတ္တာပုဒ်ကို မိစ္ဆ + အတ္တာ စသည် ပုဒ်ဖြတ်ရသည်။ **အတ္တသဒ္ဒါသည် စိတ္တ, ကာယစသော အနက်ကိုဟောသည်။** မိစ္ဆတ္တာပုဒ်ကို၊ **ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္တ စသည် ပြုရသည် ဟူသော အနက်သည်ရောက် ခဲ့ရာ၏။** (စသည်)။

(ခ) ဝါကျရှိ ခန္ဓဘေဒါနန္တရမေဝ ဝိပါကဒါနတော နိယတာမှ ဝိပါက **ဒါနေ သတိသို့ ကျမ်းတက်ပုံ-**

ဆရာ ဆရာသည် ခန္ဓဘေဒါ ။ပ။ နိယတာဖြင့် အနန္တရ၌ အကျိုးပေး သော ဟု ဆိုတော်မူ၏၊ ဝါ-အကျိုးပေးမြဲသော ဟု ဆိုတော်မူ၏။အကယ်၍ ယင်းသို့ဆိုချေသော် တစ်ယောက်သောသူ၏ **သန္တာန်၌ဖြစ်သော ခပ်သိမ်း သော အနန္တရိယ ကံတို့သည်ပင် အကျိုးပေးသည် ဟူသော အနက်သည်** ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ) စင်စစ်သော်ကား တစ်ယောက်သောသူ၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော အနန္တရိယ ကံတို့သည်ပင် အကျိုးပေးသည်ဟူသော **အနက်သည် မရောက်သင့်၊** (ပဋိ ပါ) ထိုကဲ့သို့မရောက်သင့်လေသောကြောင့် **များစွာသော အနန္တရိယကံတို့တွင် အားကြီးသော တစ်ပါးပါးသောကံ၏** **အကျိုးပေးသည်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊** (နု-ရော) မပြဆိုဘဲ မနေသင့် (ပဋိ-ရော) မနေသင့်ဘဲ နေချေသော် ဆရာအား အနက်အဓိပ္ပါယ် အလွန် ပျံ့နှံ့သော အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ (စော)၊ များစွာသော **အနန္တရိယကံတို့တွင် အားကြီးသော တစ်ပါးပါးသောကံ၏ အကျိုးပေးပုံ ကား အဘယ်ပါနည်း။** (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဝိပါကဒါနေ **သတိ ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။**

တက်ဟိယအကြံ-

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား များစွာသော အနန္တရိယ ကံတို့တွင် အားကြီးသော တစ်ပါးပါးသော အနန္တရိယကံသည် အကျိုးပေးသည် ဟု ဝိပါကဒါနေ သတိဖြင့် ပြဆိုသောကြောင့် ။ပ။ ဟူလို။

[ဂဏ္ဌိ၌ဆိုသော (၄) နှင့် (နု-ပါ) တို့ကို မှီ၍ ကျမ်းတက်သည်။]

ဓဒါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

[(၄) ရှေ့နောက်ဝါကျ အချင်းချင်း ထောက်ဆလျှင် ရှေးရှေးဝါကျ တို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ၊ နောက်နောက် ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။ ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင်ကား အတိဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံကိုလည်း သိပါ။]

အဝိသဒ္ဒါထားရပုံ

သမ္ဘာဝနာအနက်ကိုပြလိုသောကြောင့် (တနည်း) တောင့်တလျက်လျှင် တောင့်တတိုင်း မဖြစ်လျှင်၊ မတောင့်တမူကား အဘယ်ဆိုဖွယ်ရာရှိအံ့နည်း။ ဝါ၊ သာ၍ပင်မဖြစ်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (က) ဝါကျရှိ အာသီသိကာပိ၌ အပိသဒ္ဒါကိုထားပါသည်။

စုတိ၏ အခြားမဲ့၌သာ မမြဲသည်မဟုတ်၊ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌လည်း မမြဲ၊ မိမိ၏ အခြားမဲ့၌သာ မမြဲသည်မဟုတ်၊ စုတိ၏အခြားမဲ့၌လည်း မမြဲဟူသော အစိတ်အစိတ်ကို ဆည်းသော အဝယဝသမုစ္စည်း, သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ပြလို သောကြောင့် (စ) ဝါကျ၌ အပိသဒ္ဒါထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ဟိနောတိ ဝဍ္ဎတီတိ ဟိတံ (အဘိဓာနသူစိ-၅၉၈)။

ဟိနောတိ အနုက္ကူလော ပဝတ္တတီတိ ဟိတော။ (ကစ္စာယန သံဝဏ္ဏနာ ယက္ကကျမ်း-၃၂၅)။

သုခယတီတိ သုခံ။ အာဝဟန္တီတိ အာဝဟာ။

ဟိတ သုခံ အာဝဟာ ဟိတသုခါဝဟာ။

၂။ စီးပွားချမ်းသာ၏ ဆောင်တတ်သော တရားတို့နှင့် ကမ္မ+ကမ္မိစပ်။

၄။ စည်းပွားချမ်းသာကို ဆောင်ခြင်းကြိယာသည်....။

http://www.dhammadownload.com

အာသိသိယန္တေတိ အာသီသိတာ၊ (တောင့်တခြင်း ကြိယာခွဲ)။
မိစ္ဆာသဘာဝါ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာအရ–
မိစ္ဆာ အတ္တာ သဘာဝေါ ဧတေသန္တိ မိစ္ဆတ္တာ ဟုပြု။

(ဌ–၌ မိစ္ဆာသဘာဝါဝယ် သဘာဝါ ဟု ပထမန္တ ဗဟုဝုစ်ရှိနေသည်မှာ ယေဓမ္မာ–ဟူသော ပါဌ်သေသ ပထမန္တ ဗဟုဝုစ်ကိုငဲ့၍ဖြစ်သည်၊ ဤဝိဂ္ဂဟ ပြုရာ၌ကား–အတ္တာ ဟူသော ပထမာ ကေဝစနန္တကိုငဲ့၍ သဘာဝေါဟု ရှိရသည်၊ အတ္တာကား ရာဇာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ပထမာ ကေဝစနန္တ နိပ္ဖန္နအာကာရန္တတည်း၊ သဘာဝေါကား–ပုရိသာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ပထမာ ကေဝစနန္တ နိပ္ဖန္နဩကာရန္တတည်း၊ နောက် သမ္မာသဘာဝါ၊ သမ္မာသဘာဝေါတို့၌လည်း ဤနည်းတူ။]

၂။ မမှန်သော သဘော၏ တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ်။
၄။ မမှန်သောသဘောရှိသော တရားဒြပ်သည်, ဝါ၊ မမှန်သော သဘောရှိခြင်း ဟူသော ဂုဏ်သည်, ဝါ၊ မမှန်သော သဘော ဟူသော ဂုဏ်သည်....။

(တနည်း) မိစ္ဆတ္တတရားတို့၏ (မမှန်သော သဘောရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ခ) ဝါကျ။ နိယမန္တိတိ နိယာဘ၊ (မြဲခြင်းကြိယာခွဲ)။

(ဃ) ဝါကျ။ သမ္မာ သဘာဝါ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာအရ–
သမ္မာ အတ္တာ သဘာဝေါ ဧတေသန္တိ သမ္မတ္တာ ဟုပြု။

၂။ မှန်သော သဘော၏တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ်။
၄။ (ယခင်မိစ္ဆတ္တာ၌ ခွဲခဲ့သည်ကို နည်းမှီဆို)။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ မေ–တီလိင်, (တနည်း) (ရူ) ၌အလိင်ဆိုသောကြောင့် အလိင် သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ဘာဝိယန္တိ– အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်–အတွင်းကာရန်), ဥကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (ဘူဓာတ်+အပစ္စည်း+ယန္တိဝိဘတ်)။

http://www.dhammadownload.com

တထာ- အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။ (တနည်း) အဗျယတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။

အဘာဝတော၌ အဘာဝကား- ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

အဘာဝတောပုဒ်လုံးကား- အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။

မိစ္ဆာ-အလ္လိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(ခ) ဝါကျ။ သတိ (ဒါနေကိုင့်၍) နပုလ္လိင်,ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ (သမ္မာ-မိစ္ဆာနှင့် တူ၏)။ အထက်ပါမိစ္ဆတ္တာ, ဤ၌ သမ္မတ္တာတို့ကား-ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

(စ) ဝါကျ။ ဥဘယထာ- အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။ (တနည်း) အဗျယတဒ္ဓိတ်ပုဒ်၊ (တထာနှင့်တူ၏)။

အာဘောဂ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ဟိတသုခါ ။ပ။ ဝေဲဖြင့် အာသီသိတာပိ၌ အာသီသိတာကာရကို။ ဝါ၊ တောင့်တပုံ အချင်းအရာကိုသိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

အာသီသိတာပိ တထာ အဘာဝတောဖြင့် မိစ္ဆာဖြစ်ခြင်း၏။ ဝါ၊ မမှန်မကန်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

အသုဘာဒီသုယေဝ သုဘန္တိအာဒိဖြင့် ဝိပရီတာကာရကို၊ ဝါ၊ ဖောက်ပြန်ပုံ အခြင်းအရာကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဝိပရီတပ္ပဝတ္တိတောဖြင့် မိစ္ဆာ သဒ္ဒါသည် လာမက အနက်ကို မဟော၊ ဝိပရီတ အနက်ကို ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)၊ မိစ္ဆာ ဖြစ်ခြင်း၏ ဒုတိယ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ)သိစေ၏။

စ သဒ္ဒါဖြင့် သမုစ္စယတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏ (အတ္ထ၊ဘာဝတ္ထ)။

မိစ္ဆာသဘာဝါဖြင့် မိစ္ဆတ္တာ၌ မိစ္ဆာ+အတ္တာ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ) အတ္တ သဒ္ဒါသည် စိတ္တ, ကာယ စသော အနက်ကို

http://www.dhammadownload.com

မဟော၊ သဘာဝအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (နာမလိင်္ဂတ္ထ) မိစ္ဆာ အတ္တာ ဧတေသန္တိ မိစ္ဆာတ္တာ ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

(ခ) ဝါကျ။ ဝိပါကဒါနေ သတိဖြင့် အကျိုးပေးမြဲ၏ဟူသည်များစွာသော အနန္တရိယကံတို့တွင် တစ်ပါးပါးသောကံသည် အကျိုးပေးသော်သာ အကျိုးပေးခြင်းမြဲ၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ခန္ဓ-ပ-ဒါနတောဖြင့် ဖလကာလ နိယမအားဖြင့် နိယတ မည်သည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဝုတ္တဝိပရီတေန အတ္ထေနဖြင့် သမ္မတ္တာ၌ သမ္မာနိပါတ်၏ အရိပရိတအနက် ဝါ-သစ္စအနက်ဟောသည် အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)။

သမ္မာသဘာဝါဖြင့် သမ္မတ္တာ ၌ သမ္မာ+အတ္တာ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)၊ အတ္တသဒ္ဒါသည် စိတ္တ, ကာယ စသော အနက်ကို မဟော၊ သဘာဝအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (နာမလိင်္ဂတ္ထ) သမ္မာ အတ္တာ ဧတေသန္တိ သမ္မတ္တာ ဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

ဥပသာရဗုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ သုခါဝဟာဒင်္ဂ အာဝဟာဝယ် အာ-သဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

ဘဝိဿန္တီတိ ဧဝံ ၌ ဣတိသဒ္ဒါ, ဧဝံသဒ္ဒါတို့သည် နိဒဿနတ္ထ၊ (ဘနည်း) အာကာရတ္ထ၊ (တနည်း) ဣတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ၊ ဧဝံသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ။

အာသိသိတာဗိ၌ အာသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ အပိသဒ္ဒါ သမ္ဘာဝနတ္ထ။

တထာ သဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ။ အဘာဝတော၌ အ သဒ္ဒါ, အသုဘ၌ အ သဒ္ဒါ တို့သည် ပဋိသေဓတ္ထ။ အသုဘာဒီသုယော ၌ ဝေသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ ဂယောတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား-

http://www.dhammadownload.com

၁။ အသုဘ စသည်တို့သည်။ ဝါ၊ အသုဘ, အသုခ, အနိစ္စ, အနတ္တ တို့သည် (အာဒိဝန်ဖော်သည်) ဂဟေတဗ္ဗတ္တ။

၂။ သုခ စသည်တို့သည် ဝါ၊ သုဘ, သုခ, နိစ္စ, အတ္တတို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တ။

သုဘန္တိဠ္ဌ ဣတိသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ၊ အာကာရတ္ထ၊ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ။ အာဒိဠ္ဌ အာသဒ္ဒါဝဟာဏတ္ထ။ ဝိပရိတဠ္ဌ ဝိသဒ္ဒါ ဝိကာရတ္ထ၊ ပရိသဒ္ဒါခေ-တ္တတ္ထာနုဝတ္တက၊ ပဝတ္တိတောဠ္ဌ ပသဒ္ဒါ ခေတ္တတ္ထာနုင္တက။

စသဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထဇောတက၊ မိစ္ဆာသဒ္ဒါ ဝိပရိတတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ခန္ဓဘေဒါနန္တရမေဝဠ္ဌ ဝေသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္တ စသည်ကား၊

၁။ ခန္ဓာပျက်သည်၏ အခြားမဲ့ကာလသည်။ ဝါ၊ ဒုတိယဘဝသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္တ။

၂။ ခန္ဓာဘေဒ အန္တရကာလသည်။ ဝါ၊ တတိယဘဝ စသည်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တ ။

(ဂ) ဝါကျ။ နိယတာတိုဠ္ဌ နိသဒ္ဒါ ခေတ္တတ္ထ ဝိသေသက။ ဝါ၊ နိစ္စတ္ထ နုစ္ဆယတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ အနန္တရမေဝဠ္ဌ အန (ဝန) ဝိရဟတ္ထ၊ ပဋိသေဓတ္ထ။ ဧဝ သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဧဝသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္တ စသည်ကား—

၁။ အနန္တရကာလသည်, ဝါ၊ ပဌမဘဝသည် (ပစ္စုပ္ပန်ဘဝသည်) ဂဟေတဗ္ဗတ္တ။

၂။ အန္တရကာလသည်, ဝါ၊ဒုတိယဘဝ စသည်တို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တ။

(စ) ဝါကျ။ ဥဘယထာပိဠ္ဌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ အဝယဝသမုစ္စယတ္ထ, သမ္ဘာဝနတ္ထ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ (ဘဝိဿန္တိ ပုဒ်လုံးအရ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄ ခု၊ ဒေါသမူ ၂ ခု၊ သတ္တမဇော တည်းဟူသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ကိုယူ၍ အကုသိုလ်အတိုင်း ထုတ်မြဲ။)

အာသီသိတာ၌ အန္တတ္ထအာပုစ္ဆ, သိသခေတ်အရ တဏှာလောဘ ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

၁။ တဏှာလောဘ ပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

၂။ အာယောနိသော မနသိကာရသည်....။

၃။ ဟိတသုခါဝဟာ မေ ဘဝိဿန္တိ ဟူသော တောင့်တသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ဝါ-တောင့်တခြင်းသည်....။

၄။ ဗာလူပသေဝန စသည်သည်....။

၅။ ဒုဂ္ဂတိဘဝ စသည်သည် ...။

နိပါတ် (၉) အတွက် အဓိပ္ပါယ်

(ခ) ဝါကျ။ ဝိပါက ဒါနေ့ သတိ၌ အဓိပ္ပါယ်

မာတုဃာတက စသော အနန္တရိယကံ အများပြုမိလျှင် အားကြီးသော ကံတစ်ခုသည် အဝီစိ၌ အကျိုးပေး၏။ အခြားကံများကား ထိုအကျိုးပေး သောကံ၏ အထောက်အကူမျှသာဖြစ်၍ ပဋိသန္ဓေ အကျိုးကိုမပေး၊ ဤသို့ အားကြီးသော ကံတစ်ခုက အကျိုးပေးသောအခါ အခြားကံများအတွက် အကျိုးပေးခွင့်မရ၍ 'ဝိပါကဒါနေ သတိ' ဟု ပရိကပ္ပစကားကို ဆိုရပါသည်။

ဓမ္မစေတီ ဒဏ္ဍရဓမ္မ ဝိပါကာ ဒါနစေတာ နိယတာ၌ အဓိပ္ပါယ်ကား-

အဋ္ဌကထာ ဆရာအလို အကျိုးပေးရာကာလ မြဲသောကာလ နိယမကို "နိယတ" ဟု ဆိုပါသည်။

ဋီကာဆရာအလို အကျိုးပေးမြဲသော ဖလဒါနနိယမကို "နိယတ" ဟု ဆိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

[အတ္တာဒနာ သဘာဝေန ဖလဒါန နိယမေနေဝ နိယတာ အာနန္တရိယတာစ ဝေဒိတဗ္ဗာ၊ (ဋီ-၄၅၁)]

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ဣမေ ဓမ္မာ ဟူသော ပါဠိသေသကတ္တားအရ ဗိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် (၄) ခု, ဒေါသမူဒွေး သတ္တမဇော နာမက္ခန္ဓာတို့တွင် ဝေဒနာစေတသိက်တည်း ဟူသော ပစ္စည်းတရားသည် ဘင်္ဂီယာန္တိအရ ကျန်နာမက္ခန္ဓာ (၃) ပါးပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ ဈာ၊ သံ၊ ဿိ၊ အဝိ (၈)။

(ကျန် နာမ်ခန္ဓာ ၃ ပါးတို့ကိုလည်း တလှည့်စီ ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန် ယူ၍ ပြိုင်ပါ။ ကြွင်းသော ပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ)။

http://www.dhammadownload.com

မဂ္ဂါရမ္မဏတိက် အဖွင့်

(က) နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတီ၊

(ခ) ကိလေသေ ဝါ မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ မဂ္ဂေါ။

(ဂ) မဂ္ဂေါ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ မဂ္ဂါရမ္မဏာ။

(ဃ) အဋ္ဌင်္ဂိကောပိ မဂ္ဂေါ ပစ္စယဋ္ဌေန ဧတေသံ ဟေတူတိ မဂ္ဂ ဟေတုကာ။

(င) မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဝါ ဟေတူ မဂ္ဂေ ဝါ ဟေတူတိ မဂ္ဂဟေတူ၊ တေ ဧတေသံ ဟေတူတိပိ မဂ္ဂဟေတုကာ။ [ဋ္ဌ-၇၇]

အနက်ထူး

[(က)] ဝါကျကို အနက်ပေးရာ၌ နိယတ်, အနိယတ်ကို နိဿယအတိုင်း ထည့်ပေး၍ နိဗ္ဗာနံရှာ အာရမ္မဏကရဏဝသေန အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် (ဝါ) အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဟု ကရိုဏ်း (သို့မဟုတ်) ဝိသေသန ထည့်ပေး။]

ကျမ်းတက် (ဋ္ဌပနာပဥ္စက)

ပုစ္ဆာတက်

[(က)] ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် မဂ္ဂါရမ္မဏာ၌ မဂ္ဂ ဟု ဟော တော်မူ၏။ ဤမျှသာဆိုချေသော် မဂ္ဂ၌ အ ပစ္စည်းသည် ကမ္မသာဓနေ စသော အနက်ကို ဟော၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ ပ ။ အ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန အနက်ဟော ဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (ဋ္ဌ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က)ဝါကျဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရှာမှီးတတ် သောကြောင့် မဂ္ဂ မည်သော ဟုပြဆိုတော်မူ၏၊....သော်....ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် မဂ္ဂမည်၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။

တောင်ယာကြီး-

http://www.dhammadownload.com

ထိုသို့မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (က) ဝါကျဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို ရှာမှီးတတ်သော ကြောင့် မင်္ဂမည်၏ ဟူ၍သာ မဆိုသင့်။ တစ်ပါးသော မင်္ဂ မည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (စသည်)။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ကိလေသာတို့ကိုသတ်လျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မင်္ဂမည်၏ဟု မင်္ဂမည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်း (ခ) ဝါကျဖြင့် ပြဆို၏ ဟူလို။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာမြတ်စွာဘုရားသည် မင်္ဂလဒီပနာဟု ဟောတော်မူ၏ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် မင်္ဂလဒီပနာပုဒ်ကို မင်္ဂလာ အာရမ္မဏံ စတောသန္တိ မင်္ဂလဒီပနာ စသည်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော (ဂတ္တို မှီသည်)။

(တနည်း) မင်္ဂလဒီပနာပုဒ်ကို ဒွန်သမာသ်ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(မင်္ဂေါဟူသောအစိတ်ပုဒ်၏အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါးမင်္ဂလဒီပနာဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုရှု၍လည်း ကျမ်းတက်နိုင်သည်)။

(ဃ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌-မင်္ဂလဒီပနာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မှတစ်ပါး မင်္ဂဟေတုကာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ (ဃ) ဝါကျဖြင့် အဋ္ဌင်္ဂိကအရိယမဂ် ဟူသော အကြောင်းရှိသောကြောင့် မင်္ဂဟေတုကမည်သောဟု ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် မင်္ဂဟေတုက မည်၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (င) ဝါကျဖြင့် မင်္ဂနှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်, (ဝါ) မင်္ဂ၌ ဖြစ်သော ဟိတ်ရှိသောကြောင့်လည်း မင်္ဂဟေတုကမည်၏ဟု မင်္ဂဟေတုကမည် ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုလည်းပြဆို၏ ဟူလို။

[အမှာ။ ။ထို(င) ဝါကျ၌ မင်္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဝါ၊ ဟေတူဝါကျမှ မင်္ဂေ ဝါ ဟေတူတိ မင်္ဂဟေတူ-ဟူသော ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်လျှင် မင်္ဂ ဟေတူပုဒ်၌ သမ္ပယုတ္တ အလယ်ပုဒ်ကြေသော မဇ္ဈေလောပီတတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး၊ ဘာဝ အလယ်ပုဒ် ကြေသော

http://www.dhammadownload.com

မဗ္ဗောလောပိ သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထ ဖြစ်သည်ကိုရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။]

ပါဠိနှာဒိ ကျမ်းတက်

[(က) ဝါကျ။ မဂ္ဂဋ္ဌ အပစ္စည်းသည် ကမ္မသာဓန စသောအနက်ကို ဟော၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

[(ခ)] ဝါကျ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် မဂ္ဂ မည်၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (ဝါ) မဂ္ဂမည်ခြင်း၏အကြောင်း တစ်ပါးမရှိဟူသော အနက်သည်ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ မဂ္ဂါရမ္မဏာဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ (ကျမ်းတက်လွယ်ပြီ)

[(င)] ဝါကျ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် မဂ္ဂ ဟေတုကမည်၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ [(ဝါ)] မဂ္ဂဟေတုကမည် ခြင်း၏အကြောင်းတစ်ပါးမရှိ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)]။

ဓဒါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(ဌ)] ဝါကျအချင်းချင်း ရှေ့နောက် ထောက်ဆလျှင် ရှေးရှေးဝါကျ တို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

ဝိါသဒ္ဒါထားပုံ

နိဗ္ဗာန်ကိုရှာမှီးတတ်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသောသကတ်အနက်အကြောင်း မှတစ်ပါး၊ ကိလေသာတို့ကိုသတ်လျှင် နိဗ္ဗာန်သို့သွားတတ်သည်၏အဖြစ်တည်း ဟူသောသကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကိုလဲလိုသောကြောင့် (ခ)ဝါကျ ၌ ဝါသဒ္ဒါထားသည်။

တနည်း (ခ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထားပုံ

[(က)] ဝါကျရှိ မဂ္ဂေါဋ္ဌ မဂ္ဂဓာတ်+အပစ္စည်း၊ မဂ္ဂဓာတ် ရှာမှီးခြင်း အနက်ဟော၊ ကတ္တုသာဓ ဝစနတ္ထ သက်သက်ပြုရ၏။ ကိတ်ပုဒ်ဟူသော ကိတ

http://www.dhammadownload.com

သဒ္ဒါဖြစ်၏။ (ခ) ဝါကျ မဂ္ဂေါ၌ကား မ-ဝယ် မရဓာတ်+ဂ္ဂိပစ္စည်း၊ မရဓာတ် သေခြင်း၊ ပစ္စည်းနှင့်တွဲဖက်၍ သတ်ခြင်းအနက်ဟော၏။ ဂ၌ ဂမုဓာတ်+ဂ္ဂိပစ္စည်း၊ ဂမုဓာတ် သွားခြင်းအနက်ဟော၊ ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထအတွင်း ပြု၍ ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရ၏၊ သမာသ်ပုဒ်ဟူသော သမာသသဒ္ဒါ ဖြစ်၏။

ဤသို့လျှင် ဓာတု၊ ဓာတွတ္ထ၊ ပစ္စယ၊ ဝစနတ္ထတို့နှင့် သဒ္ဒါကိုလဲလိုသော ကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏။ (က) (ခ) နှစ်ဝါကျနှစ်နည်းလုံး၌ သဒ္ဒါအနက်၊ အကြောင်းဟူသော ဤသုံးမျိုးလဲ၏။

တနည်း ဝဒန္တ သုဏန္တပက္ခအားလျော်စွာ ဝါ သဒ္ဒါလဲပုံ

ဝဒန္တပက္ခ၌ (အထက်ပါ အနက်အကြောင်းနှင့်) မဂ္ဂေါ၏ ကိတကတ္တုသာဓ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ကတ္တုသာဓ် ကိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးမှတစ်ပါး၊ ကတ္တုသာဓ် ဝိဂ္ဂဟနှစ်ခုအတွင်း ငုပ်သော ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ပုဒ်သဒ္ဒါ၊ (ဝါ) ကိတန္တကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ၊ ကိတန္တကမ္မဓာရည်း သမာသ်ပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလို၍ (ခ) ဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

သုဏန္တပက္ခ၌ [အကြောင်းနေရာ အကျိုး, အကျိုးနေရာ အကြောင်း ပြောင်းလဲ၍ ဆိုရုံသာထူး၏။] နှစ်နည်းလုံး၌ မဂ္ဂေါပုဒ်လုံးအရ အရိယမဂ် တရားချည်းရ၍ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထ (အဘိဓေယျအနက်) ကား မလဲပါ။

အဋ္ဌင်္ဂိကအရိယမဂ် ဟူသော အကြောင်းရှိသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်းမှတစ်ပါး၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်, မဂ်၌ဖြစ်သော ဟိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ရှေ့ ဝါသဒ္ဒါကိုထား၏။

မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းမှ တစ်ပါး မဂ်၌ဖြစ်သော ဟိတ်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း တစ်ပါးကိုလဲလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ နောက် ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

http://www.dhammadownload.com

၆ (အဝိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၏ အစိတ်အစိတ်ကို ဆည်းသော အဝယဝသမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျရှိ သင်္ဂဂိကောပိဠ် ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထား၏။

ဆင္ဂီဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထကြောင့်သာ မဂ္ဂဟေတုကမည်သည်မဟုတ်သေး၊ အဃဋ္ဌိတဒွိတ်ဝစနတ္ထ, (ဝါ) စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထကြောင့် မဂ္ဂဟေတုကမည်၏။

(တနည်း) အင်္ဂဂိက အရိယမဂ်ဟူသော အကြောင်းရှိသောကြောင့်သာ မဂ္ဂဟေတုက မည်သည်မဟုတ်သေး၊ မဂ်နှင့်ယှဉ်သော ဟိတ်-မဂ်၌ ဖြစ်သော ဟိတ်ရှိသောကြောင့်လည်း မဂ္ဂဟေတုက မည်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ဘာဝနာအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထား၏။

ထို (င) ဝါကျရှိ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါဖြင့် စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်အနက်, အဃဋ္ဌိတဒွိတ် အနက်ဟူသော တစ်ပါးပါးသော ယူခြင်းဟူသော အစိတ်အစိတ် ယူခြင်းကို တားမြစ်သည်။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(ခ) ဝါကျ။ မာရေတီတိ မာရေန္တော၊ (သတ်ခြင်းကြိယာခွဲ)။

ဤ (ခ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ မဂ္ဂေါ၌-
မာရေတီတိ မောာ။ ဂစ္ဆတီတိ ဂေါ။
မော စ သော ဂေါ စာတိ မဂ္ဂေါ။

၂။ သတ်တတ်သည်၏ သွားတတ်သည်နှင့်ဝါ-သတ်တတ်သော ဂုဏ်၏ သွားတတ်သော တရားနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်....။

၃။ အရိယမဂ်တို့၏ (ကိလေသာတို့ကို သတ်လျက် သွားတတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ဃ) ဝါကျ။ (အဋ္ဌကား သရုပ်ဇာတ်ပ္ပနာမ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုရပါ)။

အင်္ဂိယတေ ဉာယတေ ဧတေန သမုဒါယောတိ အင်္ဂ°။

ဘာဂိယအကြိမ်

http://www.dhammadownload.com

အင္ဂ အင်္ဂါနိ အဋ္ဌင်္ဂ၊ အဋ္ဌင်္ဂ အဿ အတ္ထီတိ အဋ္ဌင်္ဂိကော။

၂။ ရှစ်ပါးသောအင်္ဂါ၏ အရိယမဂ်နှင့် အဝယဝ+အဝ ယဝီ စပ်။

၄။ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါရှိခြင်း ဟူသောဂုဏ်သည်, (တနည်း)အရိယမဂ်တို့၏ (အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတသ္မာ ဧတီတိ ပစ္စယော။ အရိယတိ ဉာယတီတိ အတ္ထော။

ပစ္စယဿ အတ္ထော ဘာဝေါ ပစ္စယတ္ထော၊ (တေန)၊ (ဂတ္တိ)။

၂။ ပစ္စည်း၏ ဝါ-ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသော သတ္တိနှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်။

၄။ ပစ္စယသတ္တိ ဟူသော ဂုဏ်သည်....။

(တနည်း)ပစ္စယဿ ဘာဝေါ ပစ္စယော၊ပစ္စယောဝ အတ္ထောပစ္စယတ္ထော။ (တေန)။ (ပစ္စယဘာဝတ္ထေန, ဟူလိုလျက်၊ ဘာဝလောပ ဘာဝပ္ပဓာန်)

၂။ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်၏ အနက်သဘောနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်၊

၄။ ကျေးဇူးပြုတတ်သည်၏ အဖြစ် ဟု ဆိုအပ်သော သဘောဟူသော ဂုဏ်သည်....။

မှတ်ချက်။ ။မဂ္ဂါဓိပတိနော၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား- အဓိအဘိဘဝိတ္ဝာ ပကတိ ပဝတ္တတီတိ အဓိပတိ။

၂။ အ ဓိ ပ တ တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော လွှမ်းမိုး၍ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်....။

၄။ လွှမ်းမိုး၍ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်....။

(တနည်း) အတ္တာဓိနာနံပတိ အဓိပတိ (ဂတ္တိ)။

၂။ မိမိနှင့်စပ်သော တရားတို့၏ အရှင်သခင် တရားတို့နှင့် သံ+သာမိ ဣဿရဝစ္စန္တ+ဣဿရ စပ်။

၄။ အဓိပတိတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

မဂ္ဂေါ စ သော အဓိပတိ စာတိ မဂ္ဂါဓိပတိ။

မဂ္ဂါဓိပတိနော စ မဂ္ဂါဓိပတိနော စ မဂ္ဂါဓိပတိနော။

၂။ မဂ်ဟူသော အာရမ္မဏာဓိပတိ ပစ္စည်းရှိသော တရား, မဂ်ဟူသော သဟဇာတာဓိပတိ ပစ္စည်းရှိသော တရားတို့၏ အချင်းချင်း ငွဲသကဲ့သို့ ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခသမ္မန်သည်....။

၄။ မဂ္ဂါရမ္မဏာဓိပတိတရား, မဂ္ဂသဟဇာတာဓိပတိ တရားတို့၏ အချင်းချင်းငွဲခြင်း ဂုဏ်သည်....။

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိတိုကား အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။

(မဂ္ဂတိ၌ မဂ္ဂဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်။ ဂဝေသတိ၌ ဂဝေသဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်)။

(ခ) ဝါကျ။ မာရေန္တော ပုလ္လိင်, ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ အဋ္ဌင်္ဂိကော ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

ထိုတွင် အဋ္ဌကား-အလိင်, (တနည်း) အင်္ဂကိုငွဲ၍ နပုလ္လိင်, သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သင်္ချာ သဗ္ဗနာမပဒ။

ပိ (အပိ) ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

(င) ပါကျ။ ဧတ ဧတေသံတိုကား-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း။

(တနည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ဟေတု-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဣတိ,ပိ(အပိ) တို့ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

အာဓော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ နိဗ္ဗာန်ဖြင့် မဂ္ဂတိ၌ ရှာမှီးခြင်းဟူသည် တော့ဘူမကာတရားတို့ကို ရှာမှီးခြင်းမဟုတ်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရှာမှီးခြင်း ပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို

http://www.dhammadownload.com

သိစေ၏၊ (တနည်း) မဂ္ဂတိကြိယာ၏။ ဝါ၊ မဂ္ဂဓာတ်၏ ကံအဖြစ်ကိုသိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

မဂ္ဂတိဖြင့် မဂ္ဂေ၌ မဂ္ဂဓာတ် အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒု ဓာတုပဒ) အပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, မဂ္ဂတီတိ မဂ္ဂေါဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒုပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)၊ သိစေ၏။

ဂဝေသတိဖြင့် မဂ္ဂတိ၌ မဂ္ဂဓာတ်သည် ထင်ရှား, သပ္ပနစသော အနက်ကို မဟော၊ အန္ဝေသန (ဂဝေသန) အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏၊ (ဓာတွတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ကိလေသေဖြင့် မာရေန္တော၌ သတ်ခြင်းဟူသည် ကုသိုလ်စသောတရားတို့ကို သတ်ခြင်းမဟုတ်၊ ကိလေသာတို့ကို သတ်ခြင်းပင်တည်းဟု သိစေ၏။ ဝါ၊ မရဓာတ်၏ ကံကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။ ဝါ ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက အဖြစ်သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

မာရေန္တော ဖြင့် မဂ္ဂေ၌ မ-ငယ် မရဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (ဒုဓာတုပဒ) ကိုပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓ အနက်၌သက်သည်ဖြစ်၍ မာရေတီတိ မဂ္ဂေါ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ဂစ္ဆတိဖြင့် မဂ္ဂေ၌ ဂ ငယ် ဂမုဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဒု ဓာတုပဒ) ကိုပစ္စည်းသည် သတ္တုသာဓနအနက်၌ သက်သည်ဖြစ်၍ ဂစ္ဆတီတိ ဂေါဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

မာရေန္တော ဂစ္ဆတိ ဟူသော အပေါင်းဖြင့် မေ စသော ဂေါ စသောမဂ္ဂေ) ဟု ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ဓာရပုဒ်ကို မပြု, ဂမုဓာတ်၏ ဓာတွန် မ ကိုချေ, ဂ ဖေဘော်လာ၍ မဂ္ဂေါ ဟုရုပ်ပြီးသည်ကိုလည်းကောင်း (နေယျတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့်။ မဂ္ဂါရမ္မဏာပုဒ်ကို ဇတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုသိစေ၏၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

ထောတီးယာအကြိမ်

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ အင္ဂိကောဖြင့် မဂ္ဂေါ်၌ မဂ္ဂအရ မဂ်စိတ် လေးပါး လမ်းခရီးစသည် မယူရ၊ အင်္ဂိက အရိယမဂ်ကို ယူရမည်ဟုသိစေ၏၊ (အဘိ ဓေယျတ္ထ)။

ပိ (အပိ) ဖြင့် အဲဒ္ဓယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ၊ သမုစ္စယတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကိုသိ စေ၏၊ တနည်း မဂ္ဂအရ အင္ဂိက အရိယမဂ်ကိုသာ ယူရသည်မဟုတ်သေး၊ သတ္တင်္ဂိကအရိယမဂ်ကိုလည်း ယူရမည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာ ဝတ္ထ)။ ပစ္စယဋ္ဌေနဖြင့် ဟေတုအရ ဟေတု ဟေတု ဥတ္တမဟေတု သာဓာ ရဏဟေတုကိုမယူရ၊ ပစ္စယဟေတုကိုယူရမည် ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

မဂ္ဂေါ ဧတေသံဟေတုဖြင့် မဂ္ဂဟေတုကာပုဒ်၏ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်၏အဖြစ် (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)၊ က အက္ခရာ၏ သမာသန္တ ကပစ္စည်း၏အဖြစ် (ပစ္စယပဒ) (ဝါ) အနက်ထူးမရှိ၊ သမာ သန္တကအဖြစ် (ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

(င) ဝါကျ။ ဝါဖြင့်ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက၊ နယန္တရဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ၊ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာဟေတူဖြင့် မဂ္ဂဟေတု၌ ဟေတုအရမဂ်နှင့် ယှဉ်သော အလောဘ၊ အဒေါသတို့ကို ယူရမည်၏အဖြစ် (အဘိဓေယျတ္ထ) မဂ္ဂေန သမ္ပယုတ္တာ ဟေတူ မဂ္ဂဟေတူ ဟု မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ် (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။ သိစေ၏။ ဝါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

မဂ္ဂေဟေတူဖြင့် ဟေတုအရ မဂ်၌ဖြစ်သော အမောဟဟိတ် ယူရမည် အဖြစ် (အဘိဓေယျတ္ထ) မဂ္ဂေ ဘဝါ ဟေတူတိ မဂ္ဂဟေတူဟု မဇ္ဈေလောပီ သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်အဖြစ် (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာ နတ္ထ) သိစေ၏။ တေ ဧတေသံ ဟေတူတိဖြင့် ကဏ်ပစ္စည်း(ဝါ)ကပစ္စည်း အဿတ္ထိအနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ် (ပစ္စယတ္ထ) မဂ္ဂဟေတူ ဧတေသံ အတ္ထီတိ မဂ္ဂဟေတုကာ ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်အဖြစ် (အဘိဓာနတ္ထ) (တနည်း) မဂ္ဂေန သမ္ပယုတ္တာ ဟေတူ ဧတေသန္တိ မဂ္ဂဟေတုကာဟု စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်၏အဖြစ် (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) ကအက္ခရာ၏ သမာသန္တ ကပစ္စည်းအဖြစ် (ပစ္စယပဒ)သိစေ၏။ (တနည်း) မဂ္ဂဟေတူ+ဟေတူ ဧတေသန္တိ မဂ္ဂဟေတုကာ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

ပြုရမည်၏အဖြစ် (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။ မဂ္ဂဒေဟတု ဟေတုကာ ဟုဆိုကုန်လျက် ဟေတုတစ်ပုဒ်ချေ၍ မဂ္ဂဟေဟုကာဟု ရုပ်ပြီးသည်၏အဖြစ် (ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

ပိ (အပိ) ဖြင့် သမုစ္စယတ္ထ ဇောတက သမ္ဘိဏ္ဍနတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ နိဗ္ဗာနံ နိသဒ္ဒါ နိက္ခန္တတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ပိ ကား အဝယဝ သမ္ဘိဏ္ဍန။ (ဂဟ္ဏ္ဍ)။

ပိ (အပိ)ကား အဝယဝ သမုစ္စယတ္ထ (နိ သစ်)။

(င) ဝါကျ။ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ၊ သမ္ဘိဏ္ဍနတ္ထ။

ဝါ သဒ္ဒါ သုံးပုဒ်လုံး ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက။ နယန္တရဇောတက။

သမ္ဗန္ဓာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(င) ဝါကျ။ တေန္ တသည် ဟေတူ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော မဂ္ဂဟေတု အမည်ရသော အလောဘ, အဒေါသ အမောဟ ဟိတ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

တေသံ္ဒ တေသည် တရားဒြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန်ထုတ်ပုံ (အမှာ)

မဂ္ဂတိအရ ဂဝေသတိအရ, မာရေန္တောအရ, ဂစ္ဆတိအရ, မဂ္ဂေါအရ အရိယ မဂ်လေးပါးကို ယူ၍ထုတ်ပုံ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ရှု။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြိုင်

(င) ဝါကျ။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၌ မဂ္ဂအရ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးသည် သမ္ပယုတ္တာ အရ ဟေတူအရ အလောဘ, အဒေါသ, ဟိတ်တို့အား သဟပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်– ယထာရဟာ၊ ဟော၊ ဓိ၊ သဟာ၊ ညာ၊ နိ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ဏ္ဍိ၊ အဝိ (၁၁)။

ထိုမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ၌ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာအရ အလောဘ, အဒေါသသည် မဂ္ဂအရ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးအား သယာပြု၏။

ပြိုင်– ဟော၊ သဟာ၊ ညာ၊ နိ၊ သံ၊ ဏ္ဍိ၊ အဝိ (၇)။

ဤမဂ္ဂါရမ္မဏတိက်၌ ကျန်သော ပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်း အဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပန္နတိက် အတီတတိက်
အတီတာရမ္မဏတိက် အဖွင့်

(က) ဥပ္ပန္နတ္တိကေ ဥပ္ပါဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝဘင်္ဂါ ဥဒ္ဓံပန္နာ ဂတာ ပဝတ္တာတိ ဥပ္ပန္နာ။

(ခ) န ဥပ္ပန္နာတိ အနုပ္ပန္နာ။

(ဂ) ပရိနိဋ္ဌိတ ကာရဏေ ကဒေသတ္တာ အဝဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တီတိ ဥပ္ပါဒိနော။

(ဃ) အတီတတ္တိကေ အတ္တနော သဘာဝံ ဥပ္ပါဒါဒိက္ခဏံ ဝါ ပတွာ အတိက္ကန္တာတိ အတီတာ။

(င) တဒုဘယမ္ပိ န အာဂတာတိ အနာဂတာ။

(စ) တံတံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာတိ ပစ္စုပ္ပန္နာ။

(ဆ) အနန္တရတ္တိကေ အတီတံ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ အတီတာရမ္မဏာ။ (ဋ္ဌ-ဂဂ)။

အနက်ထူး

အတီတာ-လွန်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ (သဒ္ဒတ္ထ)။

အတီတာ-လွန်ပြီးဖြစ်ကုန်သော၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

အတီတာ-အတိတ်ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)။

သံဝဏ္ဏနာပါဌ်များ၌ ပါရှိသေသထည့်၍ အနက်ပေးပုံ ဥပ္ပန္နာ စသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ နိပ္ဖန္နပုဒ်များအဖွင့်နှင့် အညီ အနက်ပေးပုံတို့မှာ ရှေး နိဿယ အတိုင်းပင်။

(ဂ) ဝါကျ၌ တ္တသမ္ပန်, ဟိတ်သမ္ပန်ကို 'ဓမ္မာနံ-တရားတို့၏ ဝါ-ယေသ ဓမ္မာနံ-အကြောင်းတရားတို့၏' ဟု ထည့်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းတက် (အမှာ)

ပုဒ်တစ်ပုဒ်အဖွင့်မှ ပုဒ်တစ်ပုဒ်အဖွင့် ကျမ်းတက်နည်းအရ (သို့မဟုတ်) အတ္ထသံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုးမှ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုး ကျမ်းတက်နည်းအရ ကျမ်းတက်ပါ။

ပါဠိတော် ဌပနာထား၍ အာဘော်ရှကာ (က) ဝါကျ ကျမ်းတက်ဆော်-

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဥပ္ပန္နာ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် ဥပ္ပန္နာ၌ ဥ သဒ္ဒါသည် ဥဒ္ဓံ ကမ္မ စသောအနက်၌ ဖြစ်သည့်၊ ထို ဥပ္ပန္နာပုဒ်ကို အဗျာယိဘော သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဌပနာပဥ္စက ကျမ်းတက်)။

ပြုရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ [ပါပနာဒိကျမ်းတက်]။

အဋ္ဌိပ္ပါယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဥပ္ပန္နာ၌ ဥ သဒ္ဒါသည် ဥပရိအနက်ကို ဟောသည့်၊ ဥပ္ပန္နာပုဒ်ကိုလည်း ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ (တနည်း)သတ္တမီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရသည် ဟု ပြဆိုသောကြောင့် ။ပ။ ဟူလို။

ကြွင်းမသော ဝါကျများကိုလည်း ပါဠိတော် ဌပနာထား၍ အာဘော် ရှုကာ ဤနည်းမှီ ကျမ်းတက်ပါ။

ဒေါသ သင့်ပုံ မယ်ပုံ

(ဠ) ဝါကျ အချင်းချင်း ထောက်ဆလျှင် ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတ ဒေါသ သင့်ပုံ၊ နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတ ဒေါသပယ်ပုံ တို့ကို သိပါ။

ပါဠိတော် ထောက်ဆလျှင် အတိဗျာပိတ ဒေါသပယ်ပုံကိုလည်း သိပါ။

ဝါသဒ္ဒါ ထားရပုံ

ကက္ခဠ, ဖုသန စသော သဘောတို့သာ ရောက်သည်မဟုတ်၊ ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ဟူသော ခဏသို့လည်း ရောက်သေး၏၊ ဝါ–ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ဟူသော ခဏသို့သာရောက်သည် မဟုတ်သေး၊ ယက္ခဠ ဖုသန စသော သဘောသို့လည်း ရောက်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ)ဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) ကက္ခဋ္ဌ, ဖုသန စသော သဘော, ဥပါဒ်, ဋ္ဌီ, ဘင် ဟူသော ခဏတ္တယ ဟု ဆိုအပ်သော နှစ်မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးတို့သာ ရောက်ခြင်းကို တားမြစ်၍ ထိုနှစ်မျိုးလုံးသို့ ရောက်ခြင်းကို ယူရမည် ဟု ပြလိုသောကြောင့် ဝါ သဒ္ဒါထားပါသည်။

၆ (အဝိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

ကက္ခဋ္ဌ, ဖုသန စသော သဘောသို့သာ မရောက်ကုန်သည် မဟုတ်၊ ဥပါဒ်, ဋ္ဌီ,ဘင် ဟူသောခဏသို့လည်းမရောက်ကုန်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ဥပါဒ်,ဋ္ဌီ,ဘင်ဟု ဆိုအပ်သော ခဏသို့သာ မရောက်ကုန်သည် မဟုတ်၊ ကက္ခဋ္ဌ,ဖုသန စသော သဘောသို့လည်း မရောက်ကုန်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အစိတ်အစိတ်ပေါင်းစည်းသော အဝယဝသမ္ဗိဏ္ဍနအနက်အဝယဝ သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါကိုထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဈူပတ္တိ စသည်

(က) ဝါကျ။ ဥပ္ပန္နံ ဥပ္ပါဒေါ၊ (တတော ဥပ္ပါဒတော)။

၁။ ဥပ်,ပါ, ဒေါ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါသည်....။

၂။ ဥပ္ပဒ္ဒ+ပဒဓာတ်+ဏပစ္စည်း၊ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်....။

၃။ ဥပ္ပါဒေါ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိ သဒ္ဒါသည်....။

၄။ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်....။ (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)

ဘဥ္ဇနံ ဘင်္ဂေါ။ (တသ္မာဘင်္ဂါ)။

၂။ ဘဥ္ဇဓာတ် (တနည်း) ဘဉ္ဇဓာတ်+အပစ္စည်း၊ ပျက်စီးခြင်းကြိယာသည်....။ (ကျန်သုံးချက်လွယ်ပြီ)။

ပဇ္ဇန္တီတိ ပန္နာ၊ (ရောက်ခြင်းကြိယာနှင့်)၊ ဂစ္ဆန္တီတိ ဂတာ၊ (ရောက်ခြင်းကြိယာနှင့်)၊ ပဝတ္တတီတိ ပဝတ္တာ၊ (ဖြစ်ခြင်းကြိယာနှင့်)။

ဥပ္ပန္နာ၌(ဥကား ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုရပါ)။ဂတာကို (ရှု၍) ပဇ္ဇန္တိ, ဂစ္ဆန္တိ, ပါပုဏန္တီတိပန္နာ။ ဥဒ္ဓံပန္နာ ဥပ္ပန္နာ။

၂။ အထက်ဖြစ်သော ဥပါဒ်စသောခဏ၏ ရောက်သောတရားတို့နှင့် ခဏ ကာလ+ခဏကာလ ဝတ္တိ, ကမ္မ+ကမ္မိ စပ်။

=ဓာတ်ကိုယ်အကြံ၊=

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဥပါဒ်စသော ခဏသို့ရောက်ခြင်းကြိယာသည်, (တနည်း) ဥပ္ပန္န တရားတို့၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာ ဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်သည်....။

(ပဝတ္တာကို႐ှု၍) ပဇ္ဇန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ပန္နာ။ ဥဒ္ဓံ ပန္နာ ဥပ္ပန္နာ။

၂။ အထက်ဖြစ်သော ဥပါဒ် စသော ခဏ၏ ဖြစ်သောတရားတို့နှင့် ခဏကာလ+ခဏကာလဝန္တ, အာဓာရ+အာဓာရိ စပ်။

၄။ ဥပါဒ်စသော ခဏ၌ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်, (တနည်း) ဥပ္ပန္န တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်။

(တနည်း) ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဥဒ္ဓံ ပါပုဏန္တီတိ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိံသု ဥဒ္ဓံပါပုဏိံသူတိ ဥပ္ပန္နာ။

၂။ ဥပပုဗ္ဗ+ပဒဓာတ်+တပစ္စည်း အထက်သို့ရောက်ခြင်းကြိယာသည်။

(ကျန်သုံးချက်ခွဲမြဲ) (အတီတေန် ငြိကာနည်း)။

(ခ) ဝါကျ။ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဥပ္ပန္နာ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိံသူတိ ဥပ္ပန္နာ။

ဥပ္ပန္နာစ ဥပ္ပန္နာစ ဥပ္ပန္နာ, (ဧကသေသတဒ္ဓိတ်)။

၂။ ဖြစ်ကုန်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်တရား, ဖြစ်ကုန်ပြီး အတိတ်တရားတို့၏ အချင်းချင်းငဲ့သကဲ့သို့ ဖြစ်သော အညမညာပေက္ခာသမ္ဗန်သည်....။

၄။ ပစ္စုပ္ပန်တရား, အတိတ်တရားတို့၏ အချင်းချင်းငဲ့ခြင်း ဂုဏ်သည်....။

(ဂ) ဝါကျ။ ကာရဏသ ဧကဒေသော ကာရဏေကဒေသော။

(တနည်း) ကာရဏံဝ ဧကဒေသော ကာရဏေကဒေသော။ ပရိနိဋ္ဌိတော ကာရဏေကဒေသော ဧတေ သန္တိ ပရိနိဋ္ဌိတကာရဏေကဒေသာ။ ပရိနိဋ္ဌိတကာရဏေကဒေသာနံ ဘာဝေါ ပရိနိဋ္ဌိတကာရဏေကဒေသတ္တံ၊ (တဿ)။

၂။ ပြီးပြီးသော အကြောင်း တစ်စိတ်ရှိသောတရားတို့၏ ပြီးပြီးသော အကြောင်း တစ်စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်။

၄။ ပြီးပြီးသော အကြောင်းတစ်စိတ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပါဒိနော၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟာကား-

ပစ္စယန္တီတိ ပါဒိနော။ ဥဒ္ဓံ ပါဒိနော ဥပ္ပါဒိနော။

၂။ အထက်ဖြစ်သော နောက်ကာလ၌ ဖြစ်လတ္တံ့သော တရားတို့နှင့် ကာ+ကာလဝန္တ စပ်။

၄။ ဥပ္ပဒီတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

(ဃ) ဝါကျ။ ဘာဝနံ ဘာဝေါ။ သဿ အတ္တနော ဘာဝေါ။ သဘာဝေါ။ (တံသဘာဝံ)။

၂။ မိမိ၏ သဘောနှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်။

၄။ သဘောတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

ခဏီယန္တိ လက္ခိယန္တိ ဧတေနာတိ ခဏော။ ဥပ္ပဇ္ဇနံ ဥပ္ပါဒေါ။ပထမံ အာဒီ-ယတီတိ အာဒိ။ ဥပ္ပဒေါ အာဒိ ယဿာတိ ဥပ္ပါဒါဒိ။ ဥပ္ပါဒါဒိစ သော ခဏောစာတိ ဥပ္ပါဒါဒိက္ခဏော၊ (တံ)။

၂။ ဥပါဒ်အစရှိသည်၏ ခဏနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်။

၄။ ဥပါဒ်အစရှိသော ခဏတို့၏တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

အတိက္ကမိံသူတိ အတိက္ကန္တာ၊ (လွန်ခြင်းကြိယာခွဲ)။

အယိံသု ဂမိံ သူတိ ဣတာ။ ဣတာ ဂတာ ပတ္တာ ဟုတ္ဗာ အတိက္ကန္တာ-တိအတီတာ (ဂဏ္ဍိ)။

၂။ ရောက်သည်၏ လွန်ပြီးတရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်....။

၄။ အတိက်တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(တနည်း) အတိယိံသု အတိဂစ္ဆိံသု အတိက္ကမိံသူတိအတီတာ၊ (လွန်သွားခြင်းကြိယာခွဲ)။

(င) ဝါကျ။ ဥဘော အံသာ ကောဋ္ဌာသာ အဝယဝါ ဧတဿာတိ ဥဘယံ။ (ဥဘနောင်အံသတ္တဒ္ဓိ ယ (အယ) ပစ္စည်းသက်)။

တေသံ (သဘာဝ ဥပ္ပါဒါဒိက္ခဏာနံ) ဥဘယံ တဒုဘယံ။

http://www.dhammadownload.com

(ကြားကား ဂဏ္ဌိအလို။ နိဿယအလိုအားဖြင့် စသော သော ဥဘယော စာတိ တဒုဘယော ဟု ကမ္မဓာရည်း ပြုလိုရိပ်ထင်၏)။

၂။ သဘာဝဥပ္ပါဒါဒိက္ခဏတို့၏ ၂ပါးစုံနှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ် စပ်....။

၄။ တဒုဘယတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်....။

အာဂစ္ဆိံ သူတိ အာဂတာ။ အာဂစ္ဆန္တီတိ အာဂတာ။ အာဂတာ စ အာဂတာ စ အာဂတာ။

၂။ ရောက်ပြီး အတိတ်တရား, ရောက်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့၏ အချင်းချင်း ငွဲသကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာ ပေက္ခသမ္ဗန်သည်....။

၄။ ထိုတရားတို့၏ အချင်းချင်း ငွဲခြင်းဂုဏ်သည်....။

(တနည်း။) အာဂစ္ဆိံသု ပစ္ဆိံ သူတိ အာဂတာ၊ (ဂဏ္ဌိ၊) (ရောက်ခြင်း ကြီယာခွဲ)။

(စ) ဝါကျ။ တတ္ထ တတ္ထ တံတံ။ ကရောတီတိ ကာရဏံ။ တံတံ စ ကာရဏံ တံတံကာရဏံ။

၂။ ထိုထိုသဘော၏ အကြောင်းနှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်....။

၄။ ထိုထိုအကြောင်းတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်....။

ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဥပ္ပန္နာ၊ (အစိတ်) ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာ ပစ္စုပ္ပန္နာ၊ (အပေါင်း)။

၂။ ပဋိစ္စတော ဂုဏ်၏ ဥပ္ပန္နတရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေး စပ်....။

၄။ ပစ္စုပ္ပန်တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်....။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ဥပ္ပါဒတော ဝ (ဥပ္ပါဒကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ), ဥပ္ပါဒတောပုဒ်လုံးကား အလိုင်, ဂဏဝိမုတ်, သြကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ပဋ္ဌာယ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ယာဝ (အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ)။

ဘင်္ဂါ—ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဥဒ္ဓံ (အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ)။

http://www.dhammadownload.com

ပန္နာ, ဂတာ, ပဝတ္တာ, ဥပ္ပန္နာတို့ကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။

(ဂ) ဝါကျ။ ပရိ-ပ-သတ္တာ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတ နာမပဒ။

အဝယံ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ, နိပါတပဒ။

ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိ အလိင် ဒိဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်)အကာရန္တ, အာချာတပဒ (ဥပုဗ္ဗ+ပဒဓာတ်+ယပစ္စည်း+ဿန္တိဝိဘတ်) ဥပ္ပါဒိနော ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဤကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ အတ္တနော ပုလ္လိင်, ရာဇာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ပတွာ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ, (တနည်း) ကိတပဒ။

(င) ဝါကျ။ တဒုဘယံ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (တနည်း) ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။ ဝါ-သဗ္ဗနာမပဒ။

(စ) ဝါကျ။ တံတံ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, (တနည်း) နိဂ္ဂဟိတန္တ, နာမပဒ, သဗ္ဗနာမပဒ, ဝိစ္ဆာပဒ။ ပဋိစ္စ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

အာစေဒ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ဥပ္ပါဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝဘင်္ဂါဖြင့် ဥဒ္ဓံအရ အထက် အရပ် စသည်ကို မယူရ၊ ဥပါဒ်မှစ၍ ဘင်တိုင်အောင်သောခဏကို ဝါ-ဥဝါဒ်၌, ဘင် ခဏကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (အာဘိဓေယျတ္ထ)။

ဥဒ္ဓံ ပန္နာဖြင့် ဥပ္ပန္နာ၌ ဥသဒ္ဒါသည် ဥဒ္ဓံကမ္မ စသော အနက်ကို မဟော။ ဥပရိအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ)။ ဥဒ္ဓံ ပန္နာ ဥန္နာဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်၊ (တနည်း) သတ္တမီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

ဂတာဖြင့် ပန္နာ၌ ပဒဓာတ်သည် ထိရ စသော အနက်ကို မဟော၊ ဂတိ အနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ (ဒုဓာတွတ္ထ) နှင့် ဝါ-အနှင့် တပစ္စည်း၏ ကာရိယ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဒုပစ္စယပဒ) သိစေ၏။

•ဆဋ္ဌီယအကြိမ်•

http://www.dhammadownload.com

ပဝတ္တာဖြင့် ဂတာ၌ ဂမုဓာတ်သည် ဉာဏစသော အနက်ကို မဟော၊ ပဝတ္တန အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏၊ (ဒု ဓာတွတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ န ဥပ္ပန္နာဖြင့် အနုပ္ပန္နာ၌ အန၏ ဝါ–အန်၏ န၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ (နိပါတလိင်ပဒ)။ အနုပ္ပန္နာပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည်မပြုရ၊ ကမ္မဓာရက မိဿက တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်တ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ပရိ ပ သတ္တာဖြင့် မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့ ဟူသည် ပြီးပြီ၊ သော အကြောင်းတစိတ် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် မချွတ်ဖြစ်လတ္တံ့ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

အဝဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တိတိဖြင့် ဥပ္ပါဒိနော၌ ဥပပုဗ္ဗ+ပဒဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဒု ဓာတုပဒ) ဏီပစ္စည်း၏ အဝဿက အနာဂတ်ကာလ ကတ္တုသာဓ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း အဝဿံ ဥပ္ပန္နိဿန္တိတိ ဥပ္ပါဒိ နော ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ။ တံတံဟာရဏာဖြင့် ပဋိစ္စပုဒ်၏ ကံအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာဖြင့် ပစ္စုပ္ပန္နာ၌ ပဋိ (ဧတိ)+ဥပ္ပန္နာ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကို လည်းကောင်း (သန္ဓိလိင်ပဒ) ပဋိသဒ္ဒါသည် အဘိမုခ စသော အနက်ကို မဟော၊ ပဋိစ္စအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း(ဥပသဂ္ဂလိင်တ္ထ)ပဋိစ္စဥပ္ပန္နာ ပစ္စုပ္ပန္နာ ဟု ကိတန္တနိစ္စ ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို လည်း ကောင်း (သမာသလိင်တ္ထ) သိစေ၏။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ဥပ္ပါဒတော၌ဥ သည် (ပဒဓာတ်သက်သက် ပဝတ္တန အနက်ကို ဟောလျှင်) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။ (တနည်း) (ပဒဓာတ်ကို ပဝတ္တန အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးလျှင်) ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

ပဋ္ဌာယ၌ ပ သည်, အာဒိပရိစ္ဆေဒအနက်၊ (တနည်း) ပ သဒ္ဒါ အာဒိ အနက်၊ ထိုအာဒိသဒ္ဒါလည်း မရိယာဒအနက်ကို ဟော၏။

--တတိယအခြမ်း--

http://www.dhammadownload.com

ယာ ဝသဒ္ဒါ, အန္တပရိစ္ဆေဒ နတ္ထ အဝဓျတ္ထ။ ဥဒ္ဓံ သဒ္ဒါ, ဥပရိအနက်ကို ဟော၏။ ပဝတ္တာသ္၌ ပ သည် ပဗန္ဓတ္ထ။

(တနည်း) ခေတ္တတ္ထာ နုဝတ္တက။ ။ဥပ္ပန္နာသ္၌ ဥသည် ဥဒ္ဓံအနက်, ဥပရိအနက်ကို ဟော၏။

(ဝ) ဝါကျ။ ပရိနိဋ္ဌိတ၌ ပရိသဒ္ဒါ ခေတ္တတ္ထာ နုဝတ္တက။ နိသဒ္ဒါ အဝသာနတ္ထ။ အဝသာံ သဒ္ဒါ နိစ္စယတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဝါ သဒ္ဒါ (စ သဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြစ်သော) သမုစ္စည်း အနက်။

ဂဏ္ဌိအဆိုကား ဝါ သဒ္ဒါ ရာဇတောဝါ စသည်၌ကဲ့သို့ စ ကာရတ္ထ၌ ဖြစ်သည်။

(တနည်း) ဝါ သဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထ။ အတီတာသ္၌ အတိသဒ္ဒါ အတိက္ကန္တတ္ထ။

(င) ဝါကျ။ ဝိ သဒ္ဒါ (အပေါင်းနှောင် ထိုင်သောကြောင့်) အဝယဝ သမ္ဗိန္တနတ္ထ။ (ဂဏ္ဌိ)၊

(စ) ဝါကျ။ ပဋိစ္စ၌ ပဋိ (ပတိ) သဒ္ဒါ ခေတ္တတ္ထာနုဝတ္တက၊ (တနည်း) အဘိမုခဘာဝတ္ထ (အာဘိမုချတ္ထ, အဘိမုခတ္ထ) (တနည်း) ခေတ္တတ္ထ ဝိသေသက။ (တနည်း) နိဿယတ္ထ။ ။[ပဋိစ္စာတိ ပဋိ+ဣစ္စ၊ ပဋိ တိစ ခေတ္တတ္ထာနုဝတ္တကော။ ပဋိစ္စာတိ (တေ) ကာရဏံ ကတွာ အဘိမုခဘာဝေနဝါ ဂန္တွာ ပတွာ။- (မဏိမဥ္ဇူ-ဒု-၃၃၈။ ၃၃၂)။ ပါရာဇိကဏ် ဌ-ပ-၁၈၉ ၌ ပဋိစ္စကို အာဂမ္မ ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာလည်း ပဋိသဒ္ဒါ၏ အဘိမုခ ဘာဝတ္ထကို ရည်စူး၍ ဖွင့်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ပဋိစ္စ= ရောက်၍ ဟုပေးလျှင် ပဋိသဒ္ဒါ ခေတ္တတ္ထာနုဝတ္တက၊ ရှေးရှုရောက်၍ ဟုပေးလျှင် အဘိမုခဘာဝတ္ထ၊ အကြောင်းပြု၍, စွဲမှီ၍-ဟုပေးလျှင် ခေတ္တတ္ထ ဝိသေသက, နိဿယတ္ထ- ဟု မှတ်ပါ။] ပစ္စုပ္ပန္နာသ္၌ ပဋိ (ပတိ) သဒ္ဒါ ပဋိစ္စတ္ထ၊ ဝါ-ဥပါဒါယ အာဂမ္မအတ္ထ၊ (ဂဏ္ဌိ)။

သမ္ဘနာခ်ပုဒ်တို့၏ ဝိဿယနာမည်

(င) ဝါကျ။ တဒုဘယ၌ (ဂဏ္ဌိအလို) တ သဒ္ဒါသည် ဆိုအပ်ပြီးသော သဘာဝ, ဥပ္ပါဒါဒိက္ခဏကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။

(တနည်း) ဥဘယ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

http://www.dhammadownload.com

ဥဘယကို သမ္ဗန္ဓာမ်ကြံလျှင် ထိုဥဘယသဒ္ဒါသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ကက္ခဠ ဖုသန စသောသဘော, ဥပါဒ်, ဌီ, ဘင် ဟူသော ခဏာဖြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။

(စ) ဝါကျ။ တံတံကာရဏာ၌ တံတံဝယ်တ သဒ္ဒါတို့သည် ကာရဏာဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ (အမှာ)

ပရိနိဋ္ဌိတ ကာရဏောက ဒေသအရ ကုသိုလ် အကုသိုလ်ယူ၍လည်းကောင်း, အဝသံ ဥပ္ပဋ္ဌိသန္တိအရ ဝိပါတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ယူ၍လည်းကောင်း စည်းမျဉ်း အဖြေကအတိုင်း ထုတ်ပါ။

သိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ

ဥပ္ပါဒတော ပဌ္ဍာယ ယာဝဘင်္ဂါ၌ ဥပါဒ်နှင့် ဘင်ကိုဆိုသဖြင့် အလယ် ဌီကိုမဆိုသော်လည်း ဌီ-ဟူသော လိုအပ်သောအနက်ပြီးသောကြောင့် အဝုတ္တ သိဒ္ဓိဖြစ်ပါသည်။

ပဌ္ဍာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(၅က) ဝါကျ။ ယေမ္ဘော ဟူသော ပါဠိသေသ ကတ္တားအရ ဝေဒနာ ပစ္စည်းတရားသည် ဥဒ္ဓံ ပန္နာ ဂတာ ပဝတ္တာတို့အရ ကျန် နာမ်ခန္ဓာ(၃)ပါး စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– ယထာရဟာ၊ သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ ဏ္ဏ၊ ဈာ၊ သံ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ(၉)။

(စ) ဝါကျ။ တံ တံကာရဏာအရ ပစ္စုပ္ပန် ပဌ္ဌာရုံသည် ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာ အရ ကာမစိတ် စတု ပညာသ, အဘိညာဉ်ဒွေ, အပ္ပမညာကြဉ်သောစေတသိက် ပညာသအား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်– ယထာရဟာ၊ အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ, အာရမ္မဏပုရေဇာတ, အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ, အာရမ္မဏ- ပုရေဇာတ အဝိဂတ (၆)။

ကြိယာအပြီး

http://www.dhammadownload.com

(ဆ) ဝါကျ။ အတီတံ အာရမ္မဏံ အရ အတိတ်စိတ်, စေတသိက်, ရုပ် အာရုံပစ္စည်းတရားသည် ဧတေသံအရ ယထာရဟာဖြစ်ထိုက်သော စိတ်, စေတသိက် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရဟာ-အာ၊ ဓိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ ဩဏ္ဌိ၊ အဝိ (၈)။

အဇ္ဈတ္တတိက် အဖွင့်

(က) "ဧဝံ ပဝတ္တမာနာ မယံ အတ္တာတိ ဂဟဏံ ဂမိဿာမာ" တိဣမိနာ ဝိယ အဓိပ္ပါယေန အတ္တာနံ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တာတိ အဇ္ဈတ္တာ။

(ခ) အဇ္ဈတ္တ သဒ္ဒေါ ပနာယံ ဝေါစရဇ္ဈတ္တေ နိယကဇ္ဈတ္တေ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တေ ဝိသယဇ္ဈတ္တေတိ စတူသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ ။ပ။

(ဂ) ဂေါစရဇ္ဈတ္တေ အတ္ထော။

(ဃ) ဖဿသမာပတ္တိ ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ ဂေါစရဇ္ဈတ္တံ နာမ။

(င) ဣဓ ပန နိယ ကဇ္ဈတ္တေ အဓိပ္ပေတော။

(စ) တသ္မာ အတ္တနော သန္တာနေ ပဝတ္တာ ပါဋိ ပုဂ္ဂလိကာ ဓမ္မာ အဇ္ဈတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဋ္ဌ-၈၈)

ကျမ်းတက် (ဋ္ဌပနာပဋ္ဌာန)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် အဇ္ဈတ္တာ ဟု ဟောတော်မူ၏၊ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် အဇ္ဈတ္တာ၌ အဓိသဒ္ဒါသည် အဓိကစသောအနက်ကို ဟောသည်၊ အဇ္ဈတ္တာပုဒ်ကိုလည်း ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝစနတ္ထ စသည်ပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ။ပ။ ဤနေရာ၌ အဓိသဒ္ဒါ၏

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်သင့်သောအနက်နှင့် အဇ္ဈတ္တာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော သမာသ်ဝစနတ္ထကို လည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ဝါ၊ အဓိသဒ္ဒါ၏ အဓိကာရအနက် ပဝတ္တအနက် ဟောပုံ၊ အဇ္ဈတ္တာပုဒ်၏ဒုတိယာအဗျာယီဘော သမာသ်ဝစနတ္ထဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ-ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတ္တ သဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကို မပြဆိုရသေးသည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပါယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် ဝိသယဇ္ဈတ္တ၏အနက်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ ဝါ-ဝိသယဇ္ဈတ္တ၏ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် ဆရာ့စကားသည် ဒဋ္ဌိယမျှသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (သော) ။ပ။ ထိုစကားကို ခိုင်မြဲအောင်ပြသော ဒဠှီကရဏ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) (စသည်)။ (စောဒနာတက်လျှင် ဝိရောဓိဒေါသတင်တက်ပါ)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့၌ (ခ) ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ သာမညအားဖြင့် ဟောနိုင်သမျှသော ဂေါစရဇ္ဈတ္တ စသော အနက် ၄ ပါးကို ထုတ်ပြတော်မူ၏။....သော် ဤနေရာ၌လည်း အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါသည် ထိုအနက် အားလုံးကို ဟောနိုင်၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ-ဂေါစရဇ္ဈတ္တ, အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ, ဝိသယဇ္ဈတ္တ ဟူသော အနက်ကိုလည်း ဟော၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (နောက်နည်း လျှဉ်းပါး၍တက်သည်) ။ပ။ ဤနေရာ၌ ဟောသင့်သော အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ဝါ- ဤနေရာ၌ နိယကဇ္ဈတ္တအနက် ဟောသည်၏အဖြစ် အလိုရှိအပ်သည်၏အဖြစ် ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (င) ဝါကျဖြင့် ဤအဇ္ဈတ္တတိက်၌ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါကို နိယတ (နိယက) ဟူသော အဇ္ဈတ္တ၌ အလိုရှိအပ်သော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် ဆရာအား ထစိုးထစ် အကျိုးမရှိသည် မဟုတ်ပါ လော။ ဝါ-ရရှိအပ်သော အကျိုးကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါ

http://www.dhammadownload.com

လော။ (ဘော) ။ပ။ ရရှိအပ်သောအကျိုး လဒ္ဓဂုဏ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နှ)၊ (စသည်)။ (စောဒနာတက်လျှင် နိဂ္ဂဟ ဓဒါသတင်ထက်ပါ)။

ပါပနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ဗျဉ်အတ္တာ၌ အဓိသဒ္ဒါသည် အဓိက စသော အနက်ကို ဟောသည်။ အဇ္ဈတ္တပုဒ်ကိုလည်း ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္တ စသည် ပြုရမည့် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္တသာလျှင်ရှိ၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ–အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္တသာရှိ၍ အတ္ထုဒ္ဓါရ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (ဤသို့ ရှေ့အချက်ကိုသာ ဖြစ်စေ, နောက်အချက်ကိုသာဖြစ်စေ, ရှေ့ နောက် နှစ်ချက်လုံးကိုဖြစ်စေ (နှု–ပါ) ထားကြသည်)။

(တနည်း) အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပါယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဤသို့လည်း (နှု–ပါ) ထားနိုင်သေး၏။ (ကျန်အချက်များ လွယ်ပြီ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ထိုစကားကို ယုံကြည်စေကြောင်း ဒဋ္ဌီကရဏ အသင့်ယုတ္တိမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဤနေရာ၌လည်း အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါသည် ထိုအနက်အားလုံးကို ဟော၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ ဂေါစရဇ္ဈတ္တ, အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ, ဝိသယဇ္ဈတ္တ ဟူသော အနက်တို့ကိုလည်း ဟော၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ဤသို့သာ ဆိုချေသော် ထိုစကားရပ်ကို ဆိုရခြင်းဖြင့် ဆရာအား အကျိုးတစ်စုံတစ်ရာ မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

စေါ်ဝါ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(ခ) ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတ္တသန္တါန်၏ အတ္တုဒ္ဒေါရကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် နှံ့စပ်သွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။

ဤ (ခ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် ရှေ့ (က) ဝါကျ၌ အဇ္ဈတ္တသန္တါန်၏ ဝစနတ္ထမျှကိုသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် မနှံ့စပ်သေးသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

[ဂ] ဝါကျဖြင့် ဝိသယဇ္ဈတ္တ၏ အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် နှံ့စပ်သွားသောကြောင့် အဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်၏။

(တနည်း) (ဂ) ဝါကျဖြင့် ဝိသယဇ္ဈတ္တ၏ သာမညအနက်ကို ဂေါစရဇ္ဈတ္တ ဟု ဆိုလိုက်သဖြင့် အနက်အဓိပ္ပါယ် အလွန်မပျံ့နှံ့သောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌဗ္ဗ ဒဋ္ဌကရဏ မဆန့်ကျင်အောင် ပြဆိုသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(တနည်း) အသင့်ယုတ္တိရှိအောင် ပြဆိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျဖြင့် သြစိတျဟီနဒေါသကို ပယ်၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အတ္တုဒ္ဒေါရမှတစ်ပါး အတ္တုဒ္ဒေသကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် နှံ့စပ်သွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။ (နိဿယနက်ကိုမှီသည်)။

(တနည်း) ဤအဇ္ဈတ္တတိက်၌ ဤအဇ္ဈတ္တသန္တါကို နိယကဇ္ဈတ္တ၌သာ အလိုရှိအပ်၏ ဟု ဆိုသဖြင့် မလိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် အလွန်မပျံ့နှံ့သောကြောင့် (င) ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။ (အတ္တုဒ္ဒေသ, ဘိဓေယျ, တင်ကြတီဗျာပင် ဟူသော နိယံကိုမှီသည်)။

(စ) ဝါကျဖြင့် ရရှိအပ်သော အကျိုးအာနိသင် လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဆိုသောကြောင့် နိရတ္ထကဒေါသကိုပယ်၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

တသ္မာ ထားရပုံ

ရရှိအပ်သော အကျိုးအာနိသင် လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြလိုသောကြောင့် (စ) ဝါကျ၌ တသ္မာထား၏။ (အကျဉ်းလိုရင်း)။

((တနည်း)) အကျယ်-

ဤအဇ္ဈတ္တတိက်၌ နိယကဇ္ဈတ္တ၌ အလိုရှိအပ်သည်၏ဟု ဆိုသဖြင့် မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်ကုန်သော အသီးသီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်ကုန်သော တရားတို့ကို အဇ္ဈတ္တမည်ကုန်၏ဟူ၍ သိအပ်ကုန်၏ဟု ရရှိအပ်သောအကျိုးအာနိသင် လဒ္ဓဂုဏ်ကိုပြလိုသောကြောင့် (စ)) ဝါကျ၌ 'တသ္မာ' ထား၏။

ဝိယသဒ္ဒါထားပုံ (အဓိပ္ပါယ်)

ပရမတ္ထ တရားများ၌ စွဲလမ်းအောင် ပြုလုပ်နိုင်သည့် အစွမ်းသတ္တိ မရှိသော်လည်း ထိုကဲ့သို့ သတ္တိမရှိသော ပရမတ္ထတရားများကို ပြုလုပ်နိုင်သည့် အစွမ်းသတ္တိရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်, ဒြပ်ပေါ်၌တင်စားကာ-စကားပြေပြစ် ချောမွေ့စေခြင်း (ဝါစာသိလိဋ္ဌ) အကျိုးငှာ တဒ္ဓမ္မူပစာအားဖြင့် ဆိုသောစကားဖြစ်သည်–ဟု ပြလိုသောကြောင့် [ဥပရိက္ချာဇောတက အဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့်] ဝိယသဒ္ဒါထား၏။

(ဥပရိက္ချာ=ဥပရိ+ချာ၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ ဝါ-အလွန်အကျွန်၊ ချာ-ပြောဆိုသောစကား။ ဥပရိက္ခာ=ဥပရိ+ခါ-နည်းတူ။)

[ဆောင်](က) နိသတ္တိကို၊ သတ္တိရှိလာ၊ ကျမ်း၌ပါ၊ ဝါစာသိလိဋ္ဌ၊
ဥပရိက်။ (တွင်းကြီး နိယံ-၂၂။)

(ခ) အစိတ်တူရှိ၊ နိသတ္တိတွင်၊ သတ္တိထင်ရာ၊ ဥပရိက္ခာ။
ယူရာ တဒ္ဓမ္မ။-(ရွှေရေးဆောင် နိယံ ၃၅၂။)

ပန္နသဒ္ဒါထားရပုံ

အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝစနတ္ထမှတစ်ပါး အတ္တူဒ္ဒါရကို ပြလိုသောကြောင့်ဝါ၊ ထိုသို့ပြရာ၌ ပက္ခန္တရ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ((ခ)) ဝါကျ၌ 'ပန' သဒ္ဒါထား၏။

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထုဒ္ဓါရမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသကို ပြလိုသောကြောင့် ဝါ၊ ထိုသို့ပြရာ၌ ပက္ခန္တရဇောတက အဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့် (ငါ) ဝါကျ၌ 'ပန' သဒ္ဒါ ထား၏။'

ဟိသဒ္ဒါထားရပုံ

ရှေးဒဋ္ဌိယစကားကို ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့် ဝါ၊ ဒဋ္ဌိကရဏ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ 'ဟိ' သဒ္ဒါကိုထား၏။

အဓိပ္ပေတံထားရပုံ

အဇ္ဈတ္တ(၄) ပါးဟူသော သာမညအနက်မှ နိယကဇ္ဈတ္တ ဟူသောဝိသေသ အနက်ကိုယူစေလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း, ဇောတကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သူနိုင်ငါနိုင် စကားလုယက်၍ အချက်ကျကျ ဆုံးဖြတ်ပြရာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း (င) ဝါကျ၌ 'အဓိပ္ပေတော' ထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ အဇ္ဈတ္တာ၌ အစိတ်အပေါင်းဝိဂ္ဂဟကား-

(အဓိကား ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြုရပါ)။

သုခဒုက္ခံ အဒတိဘက္ခတီတိ အတ္တာ၊ ချာဒီဟိမန် မ စသောဝါသုတ်အဖွင့်။

(တနည်း)အာဟိတော အဟံမာနော ဧတ္ထာတိအတ္တာ၊(ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ ၁၆၀)။

အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တာတိ အဇ္ဈတ္တာ၊ အသပဒဝိဂ္ဂဟ၊ ဝိဂ္ဂဟအကျယ်။

(တနည်း) အတ္တာနံ အဓိ အဇ္ဈတ္တာ၊ (သပဒဝိဂ္ဂဟ၊ ဝိဂ္ဂဟအကျဉ်း)။

၂။ အတ္တဘောဟူသော ခန္ဓာပဉ္စက၏ စွဲ၍ဖြစ်သော တရားတို့နှင့် ဠာန ဌာနီ စပ်။

၄။ အဇ္ဈာတ္တတရားတို့၏ (အဇ္ဈတ္တ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ဂ။ ဓာတ်သည် ဂယှတေ ဧတေနာတိ ဂဟဏံ။

(တနည်း) ဂယှတေတိ ဂဟဏံ၊ (ယူခြင်းကြိယာခွဲ)။

http://www.dhammadownload.com

(၁) ဝါကျ။ ဂါဝေါစရန္တိ ဧတ္ထာတိ ဂေါစရံ၊ ဂေါစရံ ဝိယာတိ ဂေါစရံ။

အတ္ထာနံ အဓိ အဇ္ဈတ္တံ၊ ဂေါစရံဝေ အဇ္ဈတ္တံ ဂေါစရဇ္ဈတ္တံ၊ (တသ္မိံ)။

၂။ အာရုံ၏ အဇ္ဈတ္တနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏီ စပ်။

၄။ ဂေါစရဇ္ဈတ္တတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

နိယသ္သ အတ္တနော ဧတံ နိယကံ။ အတ္တာနံ အဓိအဇ္ဈတ္တံ။

နိယကံဝေ အဇ္ဈတ္တံ နိယကဇ္ဈတ္တံ၊ (တသ္မိံ)။

၂။ နိယက၏။ ဝါ၊ မိမိဥစ္စာ၏ အဇ္ဈတ္တတရားနှင့် ဝိသေသန, ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏီ စပ်။

၄။ နိယတဇ္ဈတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

အတ္တာနံ အဓိ အဇ္ဈတ္တံ၊ (ရှေ့အဇ္ဈတ္တ) အတ္တာနံ အဓိ အဇ္ဈတ္တံ၊ (နောက်အဇ္ဈတ္တ) အဇ္ဈတ္တံဝေ အဇ္ဈတ္တအဇ္ဈတ္တံ၊ (တသ္မိံ)။

၂။ အဇ္ဈတ္တတရား၏ အဇ္ဈတ္တတရားနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ, ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ်။

၄။ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

ဝိသိနာတိ အာရမ္မဏံ ဗန္ဓတီတိ ဝိသယော၊ (ယောဇနာ)။

(တနည်း) ဝိသေသတော သိနောတိ ဗန္ဓတီတိ ဝိသယော (နိ-သစ်)။

အတ္တာနံ အဓိ အဇ္ဈတ္တံ၊ ဝိသယောဝေ အဇ္ဈတ္တံ ဝိသယဇ္ဈတ္တံ။ (တသ္မိံ)။

၂။ အစိုးရသော အရာ၏ အဇ္ဈတ္တတရားနှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ, ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ်။

၄။ ဝိသယဇ္ဈတ္တတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

(၈) ဝါကျ။ ဤသတီတိ ဣဿရော၊ ဣဿရဿ ဘာဝေါ ဣဿရိယံ။ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ၊ ဣဿရိယဿ ဌာနံ ဣဿရိယဋ္ဌာနံ။

(တနည်း) ဣဿရိယံဝေ ဌာနံ ဣဿရိယဋ္ဌာနံ၊ (တသ္မိံ)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ အစိုးရသည် အဖြစ်၏ ဌာနနှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး, ဌာနီ-ဌာန စပ်။
၄။ ဣဿရိယဌာနတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

(စ) ဝါကျ။ ပူရေတီတိ ပူတိ။ ပူတိသင်္ခါတံ အာဓဟာရံ ဂိလတိ အာဒတီတိ ပုဂ္ဂလော။

ပဋိဝိဘုံ ပုဂ္ဂလာ ပဋိပုဂ္ဂလာ၊ ပဋိပုဂ္ဂလေ ပဝတ္တာ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ။
၂။ အသီးသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်သောတရားတို့နှင့် ဌာန-ဌာနီ စပ်။
၄။ အသီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၌ ဖြစ်ခြင်းကြီးယာသည်။

(တနည်း) နိဿယအလို ပဋိပုဂ္ဂလဿ သန္တကာ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ။
၂။ အသီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ တရားတို့နှင့် သာမိ+သံ စပ်။
၄။ အသီးသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာဖြစ်သော တရားဖြပ်သည်။

[အမှာ။ ။သအဇ္ဈတ္တိကာနိ (ဋ္ဌ-၈၈) ၌ ဝိဂ္ဂဟကား အတ္တာနံ အဓိ အဇ္ဈတ္တံ။ အဇ္ဈတ္တေ ဘဝါနိ အဇ္ဈတ္တိကာနိ- (ဋ္ဌီ-၄၇)။
၂။ အဇ္ဈတ္တတရား၏ အပေါ်ဝ်းဖြစ်သော စက္ခု စသော တရားတို့နှင့် သမ္ဗန္ဓ သမ္ဗန္ဓီ စပ်။
၄။ အဇ္ဈတ္တိက တရားတို့၏ (အဇ္ဈတ္တိက အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ မယံ-အလိင်, (တနည်း) (ဓမ္မာကိုငဲ့၍) ပုလ္လိင်, သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

အတ္တာ, အတ္တာနံ-ပုလ္လိင်, ရာဇာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဂမိဿာမ- အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) ဥကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (ဂမုဓာတ်+အပစ္စည်း+ဿာမဝိဘတ်)။

ဣမိနာ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (တနည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ကတ္ထာ-အလိင်, ဂဏ္ဍာဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ, (တနည်း) ကိတပဒ။

http://www.dhammadownload.com

အဇ္ဈတ္တာ-(မိမိကိုင်၍)ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

(ဆ) ဝါကျ။ အယံ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (တနည်း) သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ဧဂါဒိဝရရုဋ္ဌေသွေ စသော ၄-ပုဒ်ကား နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

ဧတာသု (အဋ္ဌေသုကိုင်၍) ပုလ္လိင်, သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, သင်္ချာသဗ္ဗနာမပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဗလသမာပတ္တိ- ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

နာမ- အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(င) ဝါကျ။ ဣဓ (နာမနှင့်တူ၏)။

(စ) ဝါကျ။ တသ္မာ-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ။

(တနည်း) (တသ္မာအမိဝေပ္ပတတ္တာဟု စွဲ၍ အနက်ပေးလျှင်) နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(သန္တာနေ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းမှဲ့)။

ဓာတုစက် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ဧဝံ ။ပ။ အဓိပ္ပါယေနဖြင့် တရားတို့သည် ဤသို့သော အဓိပ္ပါယ် သဘာဝသတ္တိမရှိသော်လည်း ရှိသကဲ့သို့ ဆိုထားသော ဥပရိက္ခာ, ဘာဝမူပစာအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (နေယျတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

အတ္တာနံ အဓိကာရံ ကတွာ ဗဝတ္တာတိဖြင့် အဇ္ဈတ္တာ၌ အဓိ+အတ္တာ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သန္ဓိလိင်ပဒ) အဓိဥပသာရပုဒ်သည် အဓိက စသောအနက်ကိုမဟော၍ အဗျယီဘောသမာသ်အရာ၌ အဓိကာရအနက်ပဝတ္တ (ပဝတ္တန ပဝတ္တိ) အနက် ၂-ချက်ဟောကိုလည်းကောင်း, (ဥပသဂ္ဂလိင်တ္ထ) အတ္တာနံ အဓိကိစ္စပဝတ္တာတိ အဇ္ဈတ္တာဟု ဒုတိယာ အဗျယီဘော သမာသ် ရေနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (သမာသလိင်တ္ထ) သိစေ၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ပနဖြင့် ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။ ကြွင်းသော (ခ) ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတ္တ သဒ္ဒါသည် သာမညအားဖြင့် ဂေါစရဇ္ဈတ္တ စသောအနက် လေးပါးတို့၌ ဖြစ်သည်ဟု ဝါ၊ အနက်လေးပါး တို့ကိုဟောသည်ဟု သိစေ၏၊ (သာမညာဘိဓေယျတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဣဓ ဝါကျဖြင့် ရှေ့၌ ဆိုအပ်သော ဝိသယဇ္ဈတ္တပုဒ်၏ အဓိပ္ပါယတ္ထကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ဒဠှီကရဏ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ နေယျ)။ ကြွင်းသော (ဃ) ဝါကျဖြင့် ရှေးဒဠှီယ ဖကားကို ခိုင်မြဲအောင်ပြုသော ဒဠှီကရဏအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ ပနဖြင့် ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။(အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။ ကြွင်းသော (င) ဝါကျဖြင့် အဇ္ဈတ္တတိက်၌ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါသည် ဂေါစရဇ္ဈတ္တ စသော အနက်သုံးပါးက မဟော၊ နိယကဇ္ဈတ္တကိုသာ ဟော သည်ဟု သိစေ၏၊ (ဝိသေသာဘိဓေယျတ္ထ)။

(စ) ဝါကျ။ ဣဓဝါကျဖြင့် ရရှိအပ်သော အကျိုး၊ ဟူသော လဒ္ဓဂုဏ အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ဝေံသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ၊ (တနည်း) ဣမသဒ္ဒတ္ထ (ဂဏ္ဌိ) ပဝတ္တမာနာ၌ ပ သဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက၊ အတ္တာတိ၌ ဣတိ သဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ၊ ဂမိဿာမာတိ၌ ဣတိသဒ္ဒါ ဣမသဒ္ဒတ္ထ, နိဒဿနတ္ထ, ဝိယသဒ္ဒါ ဥပရိက္ခာ ဇောတက၊ အဓိပ္ပါယေန၌ အဓိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက၊(တနည်း) ဓာတွတ္ထဝိသေသက ဖြစ်၍ ဗုစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏

အဓိကာရ၌ အဓိသဒ္ဒါ အဓိကိစ္စအနက် (တနည်း) ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက ဖြစ်၍ ပတိဋ္ဌာန အနက်ကိုဟော၏။ ပဝတ္တာတိ၌ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။ ဣတိသဒ္ဒါ ဟေတွတ္ထဇောတက ဝါ နာမလာဘ ဟိတ်အနက်ကို ဟော၏။ အဇ္ဈတ္တာ၌ အဓိသဒ္ဒါ အဓိကာရအနက် ပဝတ္တ (ပဝတ္တန ပဝတ္တိ) အနက် ၂ ချက်ကို ဟော၏။ [အတ္တာနံ+အဓိ အဇ္ဈတ္တာတိ အဓိ-သဒ္ဒေါ သမာသ

http://www.dhammadownload.com

ဝိသယေ အဓိကာရတ္တံ ပဝတ္တိအတ္ထဉ္စ ဂဟေတွာ ပဝတ္တတီတိ အတ္တာနံ အဓိကိစ္စ ဥဒ္ဒိဿပဝတ္တာ အဇ္ဈတ္တာ၊- ဋီကာ-၄၇။]

(ခ) ဝါကျ။ ပနသဒ္ဒါ ပက္ခန္တရတ္ထ ဇောတက၊ 'နိယကဇ္ဈ နိသဒ္ဒါ နိဿာယအနက် ဟော၏။ ဝိသယဇ္ဈ ဝိသဒ္ဒါ ဝိသေသတ္ထ၊ ဣတိသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ။

အဇ္ဈတ္တတို့၌ပါသော အဓိသဒ္ဒါများကား အဓိကာရအနက်,ပဝတ္တအနက်ကို ဟော၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ဣတိသဒ္ဒါ ဣမသဒ္ဒတ္ထ၊ နိဒဿနတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ သမာပတ္တိဉ္စ သံသဒ္ဒါ သမ္မာအနက်ကို ဟော၏။ အာသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက ဖြစ်၍ ပတ္တိ (ပါပုဏန) အနက်ကို ဟော၏၊ ဟိသဒ္ဒါ ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက၊ နာမသဒ္ဒါ သညာအနက်ကို ဟော၏။

(င) ဝါကျ။ ပနသဒ္ဒါ ပက္ခန္တရတ္ထဇောတက၊ (တနည်း) ဝိသေသတ္ထ ဇောတက၊အဓိပ္ပေတောဇ္ဈ အဓိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသကဖြစ်၍ ဣစ္ဆာအနက်ကို ဟော၏။

(စ) ဝါကျ။ တသ္မာ နိပါတ်ကာရကဏ္ဍေဒနတ္ထ (ရှု)၊ သန္တာနေဇ္ဈ သံသဒ္ဒါ သမ္မာအနက်ကို ဟော၏။ ပဝတ္တံဇ္ဈ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက၊ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာဇ္ဈ ပဋိ (ပတိ) သဒ္ဒါ ဝိသုံ အနက်၊ ဝါ-ဝိသုံကရဏ အနက်ကို ဟော၏။ အဇ္ဈတ္တာတိဇ္ဈ ဣတိ သဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ။

သဒ္ဒနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(က) ဝါကျ။ ဂဏ္ဌိအလို ဝေ သဒ္ဒါသည် ဣမသဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုဟော၍ ထိုဣမသဒ္ဒါသည် ပသိဒ္ဓဝိသယ ဖြစ်ပါသည်။ ဣမိနာဇ္ဈ ဣမသဒ္ဒါ အဓိပ္ပါယေန ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ခ) ဝါကျ။ အယံဇ္ဈ ဣမသည် အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒေါ ဟု အစွဲ တိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ ဣမဇ္ဈ ဣမသည် အဇ္ဈတ္တတိကဒြုပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဝါကျ။ တသဗ္ဗာ၃ တသည် အဓိပ္ပေတော ကြိယာကိုစွဲသောကြောင့် အနုဘူတ ဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ဂဟာဏ်၌ အန္တဋ္ဌ ပဟာတ်အရ အတ္တ ဟု စွဲလမ်းသော ဓိဋ္ဌိ ပြုခွဲ၃န်းသော ဓိဋ္ဌိဂတ သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍ အကုသိုလ်အတိုင်း ထုတ်ပါ။

(ခ) ဝါကျ။ ၁။ ဖလသမာပတ္တိအရ ဖလသမာပတ္တိ သုခသည်....။

၂။ မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ်တို့သည်....။

၃။ ဖလသမာပတ်မှ ထသောအခါ ရှေးဦးစွာဖြစ်သော ပထမ ဘဝင် သည်....။

၄။ အရိယမဂ် စသည့်တို့သည်....။

၅။ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည်....။

ဗုဒ္ဓါနံ၌ အန္တဋ္ဌ ဗုဓဓာတ်အရ

၁။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည်....။

၂။ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည်....။

၃။ ဣန္ဒြိယ ပရောပရိယတ္တိဉာဏ်, အာသယာနုသယ ဉာဏ်တို့သည်....။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ် ဝိပဿနာဉာဏ်တို့သည်....။

၅။ ဒေသနာဉာဏ်နှင့် သတ္တဝါတို့၏ တရားနာခြင်းမှစ၍ မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည်....။

(ဂ) ဝါကျ။ အဓိပ္ပေတော၏ ကတ္တားကို ဘာဝတော ထည့်လျှင် ထို အဓိပ္ပေတော၌ အဓိ+အပိပုဗ္ဗ+ဣဓာတ်အရ သန္နိပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

၁။ သန္နိပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ် သည်....။

၂။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည်....။

-အဘိဓမ္မာပြီး-

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဓေဃနာဥာဏ်နှင့် အဗျာကတ ဟူသော ဝစီဘေဗသဒ္ဒသည်....။

၄။ မဟာကရုဏာဥာဏ်, ပါရမီဥာဏ်, ဝိပဿနာဥာဏ်တို့သည်....။

၂။ ဓမ္မဿဝနကုသိုလ် ဖြစ်ခြင်းမှစ၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင် သော အကျိုးဆက်တို့သည်....။

(ဗာဟုျတ္တ တပစ္စည်းအရ အဗျာကတဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကိုယူ၍ ထုတ်လျှင် စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သော ဝုတ္တံ, ဝုတ္တောတို့၌ ထုတ်ပုံနည်းကိုယူ၍ ထုတ်ပါ)။

(တနည်း) အဓိပ္ပေါတော၏ ကတ္တာကို ပဏ္ဍိတေနထည့်လျှင် ထိုအဓိပ္ပေါ တော၌ ဣမာတိအရ

၁။ ဆန္ဒပြဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်...။

၂, ယောနိသော မနသိကာရသည်....။

၃။ အနက်အဓိပ္ပါယ်သိရခြင်း, ကျေနပ်ကြည်ခြင်း စသည်တို့သည်....။

၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်တို့သည်....။

၅။ မဂ်ဖိုလ်ရခြင်း စသောအကျိုးဆက်တို့သည်....။

(ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဝိဒဓာတ်အရ ထုတ်ပုံကိုလည်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှု)။

ဝေဒိတဗ္ဗာ ထားရပုံ

(စ)ဝါကျ။ (မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ကုန်သော အသီးသီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ဥစ္စာ ဖြစ်ကုန်သောတရားတို့သည် အဗျာကတမည်ကုန်၏ဟု ဥပစာရတ္တ, နေယျတ္တဝက်တ္တ, အနေကန္တအားဖြင့် ယူရမည်ဟုပြလိုသောကြောင့် 'ဝေဒိတဗ္ဗာ' ထား၏။

သိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ

တေနာ နန္ဒ ဘိက္ခုနာ ။ပ။ ဂေါစရဇ္ဈတ္တေ ဒိဿတိ (၃-၈၈) ၌-

အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ ဂေါစရဇ္ဈတ္တ အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို ဤအာစမ ပါဠိဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိမည်၏။

(ကြွင်းသော ဤအဇ္ဈတ္တတိက်ရှိ ပါဠိအာဂမဿာစကပါဌ်ကို ကိုးကား၍ အဇ္ဈတ္တသဒ္ဒါ၏ အတ္တုဒ္ဓါရပြရာ၌လည်း ဤသိဒ္ဓေယျ သိဒ္ဓိရနိုင်ပုံကို သိပါ။)

အဓိပ္ပါယ်ပြီး

http://www.dhammadownload.com

နံပါတ် (၉) အတွက် အဓိပ္ပါယ်

(က) ဝါကျ။ ဝေဲသဒ္ဒါ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်အရကား ဝေဲသဒ္ဒါကား အာကာရတ္ထ၊ အာကာရဟူသည် ပကာရ၊ ပကာရဟူသည်ဘေဒ၊ ဘေဒဟူသည် ဝိသေသ၊ ထိုဝိသေသ၏အရကား (ဝါ) ဝေဲအရကား စက္ခုအစရှိသောအဖြစ်, ဖုသနစသောအဖြစ်, တစ်ခုသောသန္တာန်၌ အကျုံးဝင်သော သန္တာန်, (ဝါ) အစွမ်းသတ္တိစပါသည်။ (ဋီ-၄၇)။

အဇ္ဈတ္တ ဇ္ဈတ္တဟု ဆိုနိုင်ပုံနှင့် အဇ္ဈတ္တ ဇ္ဈတ္တ အရ

"ရူပရူပံ"ဟုလည်းကောင်း "ဒုက္ခ ဒုက္ခံ" ဟု လည်းကောင်း သဒ္ဒါတူနှစ်ချက်ဖြင့်ဆိုရာ၌ ရုပ်အစစ် ဒုက္ခအစစ်ကိုယူရသကဲ့သို့ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တ (အဇ္ဈတ္တ+အဇ္ဈတ္တ)ဟု သဒ္ဒါတူနှစ်ချက်ဆိုသောကြောင့် အဇ္ဈတ္တတရားအပေါင်းတွင်ခန္ဓာကိုယ်အား သာ၍ ကျေးဇူးများသဖြင့် အဇ္ဈတ္တ အစစ်ဟုဆိုရသော စက္ခုစသော (၆) ပါး ဝါ၊ စက္ခု-သောတ-ဃာန-ဇိဝှာ-ကာယ-မန ဟူသော အာယတန-၆ ပါးကိုသာ ယူရပါသည်။ (ဋီ-၄၈)။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ (ဝေံ ။ပ။ ဂမိဿာမဠ် ပြိုင်ပုံ, (ဃ) ဝါကျ ဖလသမာပတ္တိ ဗုဒ္ဓါနိ၌ ပြိုင်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ရှု။)

(င) ဝါကျ။ အယံ အဇ္ဈတ္တ သဒ္ဒေါ ဟူသော ပါဠိသေသအရ အဓိပ္ပေ တော၌ တပစ္စည်းအရ အဇ္ဈတ္တ ဟူသောအတိတ် သဒ္ဒါအာရုံသည် အဓိပ္ပေတော ၌ အန္တတ္ထခေတ်အရ ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

(စ) ဝါကျ။ မွေ့အရ ဝေဒိတဗ္ဗ၌ တဗ္ဗပစ္စည်းအရ အဇ္ဈတ္တ ရုပ်နာမ် ဟူသော အာရုံပစ္စည်းတရားသည် ဝေဒိတဗ္ဗော၌ ဝိဒခေတ်အရ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်း သော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။ ပြိုင်- အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

ဓမ္မဒါယာဒအဖွဲ့

http://www.dhammadownload.com

သနိဒဿနတိက် အဖွင့်

(က) ဒွေမ္ဗဘာဝသင်္ခါတေန သဟ နိဒဿနေ နာတိ သနိဒဿနာ။

(ခ) ပဋိဟနနဘာဝ သင်္ခါတေန သဟ ပဋိဃေနာတိ သပ္ပဋိဃာ။

(ဂ) သနိဒဿနာ စ တေ သပ္ပဋိဃာ စာတိ သနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ။

(ဃ) နတ္ထိ ဧတေသံ ဒွေမ္ဗဘာဝသင်္ခါတံ နိဒဿနန္တိ အနိဒဿနာ။

(င) အနိဒဿနာ စ တေ ဝုတ္တနယေနေဝ သပ္ပဋိဃာ စာ တိအနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ။ (ဋ္ဌ-ဂ၉)။

(ကျမ်းတက်များမှာ သံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုးမှ သံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုး ကျမ်းတက်နည်း, အရ တက်လျှင် လွယ်ပြီ)။

ပါဠိတော် ဋ္ဌကထာ၌ (က) ဝါကျ ကျမ်းတက်

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သနိဒဿန ဟု ဟောတော်မူ၏၊ (ဋ္ဌ) ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် (က) သနိဒဿန၌ သဟသဒ္ဒါသည် ဝိဇ္ဇမာန အနက်ကို ဟောသည်။ နိဒဿနပုဒ်ကိုလည်း ကတ္တုသာဓိ ဝစနတ္ထပြုရသည်။ နိဒဿနအရ စက္ခုဝိညာဉ်,ရူပါရုံစသည်ကို ယူရသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော ဟော) သနိဒဿန ဟူ၍သာ မဆိုသင့်။ (ဋ္ဌ ခဲ) သနိဒဿန၌ သ သဒ္ဒါ၏ သဟအနက် (ဝါ) သမကြိယာအနက် တုလျယောဂအနက်, နိဒဿနပုဒ်၏ ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ, နိဒဿနအရ ရူပါရုံ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဖြစ်ပုံ အလုံးစုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ)၊ အသို့မှတ်ရပါအံ့နည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကို မိန့်၊

အဓိပ္ပါယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် သနိဒဿန၌ သ သဒ္ဒါ၏ သဟအနက် ဝါ သမကြိယာအနက်, တုလျယောဂအနက်၊ နိဒဿနပုဒ်၏ ကမ္မသာဓန ဝစနတ္ထ နိဒဿနအရ ရူပါရုံ၏ အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိ ဖြစ်ပုံကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို၊

(ဓာဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်ပါ)။

http://www.dhammadownload.com

ပါပနာဒိ ကျမ်းတက်

သနိဒဿနဥ္စ သသတ္တပ္ပသည် ဝိဇ္ဇာမာနအနက်ကို ဟောသည်။ နိဒဿနပုဒ်ကိုလည်း ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထပြုရသည်။ နိဒဿနအရ စက္ခုဝိညာဉ်, ရူပါရုံ စသည်ကိုယူရသည် ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဓဒါသ သင့်ပုံ ဖယ်ပုံ

(၅) ဝါကျအချင်းချင်း ရှေ့နောက်ထောက်ဆလျှင် ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ, နောက်နောက် ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ ဖယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

ပါဠိတော်ကိုထောက်ဆလျှင်ကား (က)ဝါကျဖြင့် သနိဒဿနဥ္စ သသဒ္ဒါ၏ ဝိဇ္ဇမာနတ္ထ,နိဒဿနပုဒ်၏ ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထ နိဒဿနအရ ရူပါရုံ စသည်တို့၌ အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသကိုလည်း ဖယ်ပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ပဿိတဗ္ဗန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗဿ ဘာဝေါ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝေါ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝေါ ဣတိသင်္ခါတော ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝ သင်္ခါတော၊ (တေန) (ယောဇနာ၌ ဝိဂ္ဂဟ ဤမျှသာ)။

၂။ မြင်အပ်သောအဖြစ်၏ ဆိုအပ်သည်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်....။

၄။ မြင်အပ်သောအဖြစ် ဟု ဆိုခြင်းကြိယာသည် ဝါ-ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝ-သင်္ခါတ ဝိသေသန ဘောဂုဏ်သည်....။

နိဒဿိတဗ္ဗန္တိ နိဒဿနံ၊ နိဒဿီယတေတိ နိဒဿနံ၊ (တေန) မြင်ခြင်း ကြိယာခွဲ။

ဤ(က)ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ သနိဒဿနာ၌အစိတ်အပေါင်းဝိဂ္ဂဟကား၊ နိဒဿိတဗ္ဗန္တိ နိဒဿနံ။

သဟ နိဒဿနေန ယေ ဝတ္တန္တီတိ သနိဒဿနာ။

၂။ မြင်အပ်သောအဖြစ်၏ ရူပါရုံနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး,(တနည်း)မြင်အပ်သည်၏ အဖြစ်နှင့်တကွဖြစ်ခြင်း သဟာပဝတ္တနဘောဂုဏ်၏ ရူပါရုံ

http://www.dhammadownload.com

နှင့် ဂုဏ်–ဂုဏေး, (တနည်း) တကွဖြစ်သော နိဒဿနဘာဝ
အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိ၏ ရူပါရုံနှင့် သတ္တိသတ္တိမန္တ စပ်….။

၄။ မြင်အပ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည်, ဝါ သနိဒဿန ဟူသော ရူပါရုံတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်….။

(ခ) ဝါကျ။ သံဝဏ္ဏနာအရ သပ္ပဋိဃာဒ္ဓ….

ပဋိဟနတီတိ ပဋိဃော။ (ကတ္တုသာဓ်) ပဋိဟညတေတိ ပဋိဃော။ (ကမ္မသာဓ်) သဟပဋိဃေန ယေဝတ္တန္တီတိ သပ္ပဋိဃာ။

၂။ တကွဖြစ်သော ထိခိုက်ခြင်း ပဋိဃာနနသတ္တိ၏ ဩဠာရိကရုပ်,ဝါ ရူပါရုံနှင့် သတ္တိ သတ္တိမန္တ စပ်။

၄။ သပ္ပဋိဃ တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝသင်္ခါတေန-ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။ သဟကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

နိဒဿနေန နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။ (သနိဒဿနကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ)။

(ခ) ဝါကျ။ ပဋိဟနန ဘာဝ သင်္ခါတေန ပုဒ်လုံးကား- ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ, (ထိုတွင် ပဋိဟနနကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။ ပဋိဃေနကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း ခွဲပါ)။

(ဃ) ဝါကျ။ (နတ္ထိန+အတ္ထိပုဒ်ဖြတ်၍ နကို အလိင် နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ)။

အတ္ထိ-အလိင်,ဘူဝါဒိဂိုဏ်း,(ပကတိကာရန်·အတွင်းကာရန်)အကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (အသဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်)။ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝ သင်္ခါတံ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။

အာဓော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝ သင်္ခါတေနဖြင့် နိဒဿနာဒ္ဓ နိပုဗ္ဗ+ဒိသ ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုဓာတုပဒ) နိသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက

http://www.dhammadownload.com

အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ယုပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း,နိဒဿိတဗ္ဗန္တိ နိဒဿနံဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) နိဒဿနပုဒ်၏ ဘာဝပ္ပဓာန အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (နေယျတ္ထ) နိဒဿနအရ ရူပါရုံ၏ အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိ ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ၏။

သဟနိဒဿနေနာတိဖြင့် သနိဒဿနံ၌ သ၏ သဟကာရိယ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သသဒ္ဒါသည် ဝိဇ္ဇမာနအနက်ကိုမဟော၊သဟအနက်, ဝါ၊ သမကြိယာအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သဟ၊ နိဒဿနေန ယေဝတ္တန္တီတိ=သနိဒဿနာဟု ပထမာ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

(ခ) ဝါကျ ။ ပဋိဟနနဘာဝ သဒ္ဒါတေနဖြင့် ပဋိဃယာ၌ ပဋိပုဗ္ဗ+ဟနဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုဓာတုပဒ) ပဋိသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) ရ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်၊ ကမ္မသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (ဒု-ပစ္စယတ္ထ) (ပဋိဃယာ၌ ရပစ္စည်း၊ -ရူ-နှာ၃၆၇) ပဋိဟနတီတိ ပဋိဃော ပဋိဟညတီတိ ပဋိဃောဟု ကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထ, ပဋိဟညတေတိ ပဋိဃောဟုကမ္မသာဓ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (အဘိဓာနတ္ထ) ပဋိဃပုဒ်၏ ဘာဝပ္ပဓာန အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (နေယျတ္ထ) ပဋိဃအရ ထိခိုက်ခြင်း ပဋိဟနနသတ္တိယူရမည်ကိုလည်းကောင်း (အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ၏။

သဟ ပဋိဃေနဖြင့် သပ္ပဋိဃယာ၌ သ၏ သဟ၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သသဒ္ဒါ၏ သဟအနက် ဝါ၊ သမကြိယာအနက်၌ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) သဟ ပဋိဃေန ယေ ဝတ္တန္တီတိ သပ္ပဋိဃာဟု ပထမာဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝသဒ္ဒါတံဖြင့် (အထက်ပါ) (က) ဝါကျရှိ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝ သဒ္ဒါတေနနှင့် တူ၏။

နတ္ထိ ဧတေသံနိဒဿနန္တိဖြင့်အနိဒဿနာ၌ အ၏န၏ကာရိယအဖြစ်, ဝိရဟအနက်, ပဋိသေဓအနက်, ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂပဒတ္ထ)

http://www.dhammadownload.com

(ရှေ့အချက်၌ နိပါတလိင်္ဂပဒ, နောက်အချက်၌ နိပါတလိင်္ဂဟု ခွဲခြား၍လည်း သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးကြသည်။)

နတ္ထိဓေတသံ နိဒဿနန္တိ အနိဒဿနာဟု တေတ္ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝဓနတ္တ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိစေ၏။

ဥပသာရုပ္ပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ သင်္ခါတေနဣ သံသဒ္ဒါ ခေတ္တတ္တာနုဝတ္တက။ (တနည်း) ခါခေတ်ကို ကထနအနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးသောကြောင့် ဓာတွတ္တဝိသေသက။ သဟာသဒ္ဒါ သမဂ္ဂြိယတ္တ တုလျယောဂတ္တ။ နိဒ္ဒသနေနဣ နိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္တာနုဝတ္တက။

သနိဒဿနာ၌ သ သဒ္ဒါ သဟတ္တ။ ဝါ၊ သမဂ္ဂြိယတ္တ၊ တုလျယောဂတ္တ။

(ခ) ဝါကျ။ ပဋိဟနနဣ ပဋိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္တာနုဝတ္တက။

(ဂ) ဝါကျ။ စသဒ္ဒါများ တုလျာဓိကရဏ ဘာဝ ပသိဒ္ဓဇောတက။ (တနည်း) သမုစ္စယတ္တ ဇောတက။

(ဃ) ဝါကျ အနိဒဿနာ၌အသဒ္ဒါ ဝိရဟတ္တ၊ ပဋိသေဓတ္တ။

(င) ဝါကျ။ ဝုတ္တနယေနဝ၌ ဝေသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္တ။

ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္တ စသည်....။

၁။ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းသည် ဝါ၊ ရှေး၌ဆိုအပ်ပြီးသော် ပဋိဟနန ဘာဝသင်္ခါတေန စသော သပ္ပဋိဃပုဒ်၌ ဖွင့်ပြအပ်ပြီးသော နည်းသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္တ။

၂။ အဝုတ္တနယသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တ။

၃။ သဒိသနယ, အနုရူပနယတို့သည် အနုညာတတ္တ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ၌ အန္တတ္တ ဒိသခေတ်အရ–

၁။ စက္ခုဝိညာဉ်သည်....။

၂။ ပဋ္ဌဒ္ဒါရ ဝဇ္ဇန်းစိတ်သည်....။

http://www.dhammadownload.com

၃။ သမ္မဂ္ဂိန္ဒြိုနိုန်းသည်....။

၄။ ဘဝင်္ဂုပစ္စေဒစသည်တို့သည်....။

၅။ သန္တီရဏစသည်တို့သည်....။

(စည်းမျဉ်းအဖြေ၌လည်း ထုတ်ပြခဲ့ပြီ)။

ထိုဒွေဖြဉ်၌ ဗာဟျတ္တ တဗ္ဗပစ္စည်းအရ ရူပါရုံ၏ လက္ခဏာဝိစတုက္ကကို မှီ၍ ထုတ်ပါ။

(င) ဝါကျ။ ဝုတ္တ၌ အန္တတ္တ ဝစဓာတ်အရ—

၁။ အဇ္ဈတ္တကထာဆရာ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်, ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည်။

၃။ ပဋိဟာနနဘာဝ သန်္ဓိတေန သဟာပဋိယေန စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည်။

၄။ သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်တို့သည်။

၅။ သောတုဇနတို့အား ထိုဝစီဘေဒသဒ္ဒကို နားကြားရခြင်း, အနက်အဓိပ္ပါယ်သင်ကြား, မှတ်သား, သိနားလည်ရခြင်းမှစ၍ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည်။

(ထိုဝုတ္တ၌ ဗာဟျတ္တ တပစ္စည်းအရ ပဋိဟာနနဘာဝ သန်္ဓိတေန သဟာပဋိယေန စသော ဝစီဘေဒကို ယူ၍ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သော အာစရိယေန ကတ္တားထည့်ရသော ဝုတ္တံ စသည်ရှိရာ၌ ဗာဟျတ္တ ထုတ်ပုံကအတိုင်းထုတ်ပါ)။

စဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ၌ ဗာဟျတ္တတဗ္ဗပစ္စည်းအရ ရူပါရုံသည် အန္တတ္တဒိသဓာတ်အရ စက္ခုဝိညာဉ်အား ဝါ၊ စက္ခုဝိညာဉ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်—အာ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

—တတိယအကြိမ်—

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ။ ဝုတ္တဋ္ဌ ဝစခေါတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် တပစ္စည်းအရ ပဋိဟနန ဘာဝသင်္ခါတေန သဟာပဋိယေန စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရှဟာ= ဟော၊ ဓိ၊ သဟာ၊ နို၊ ကာံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဗျာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

ထိုဝုတ္တဋ္ဌ တပစ္စည်းအရ ပဋိဟနန စသော အတိတ် သဒ္ဒါရုံသည်ညွန်ပြစဉ် အခါ၌ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

(ကြွင်းသောပစ္စည်းပြိုင်များ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့ပြီ။)။

[အမှာ။ ။ဤသန္နိဋ္ဌာနတိက်၌ လည်းကောင်း,အခြားတိက်များ၌ လည်းကောင်း ပါရှိသော တတိယပဒံဥဘယ ပဋိစ္စပေန ဝုတ္တဟူသော ဝါကျနှင့်စပ်၍ သိသင့်သိထိုက်သော ကျမ်းတက်,ဒေါသပယ်ပုံမှစ၍ အဓိပ္ပါယ်အလုံးစုံကို ဝိပါကတိက်အဖွင့် (င) ဝါကျအတွက် ပြထားသည့် အဓိပ္ပါယ်များအတိုင်း မှတ်ပါ။]

ဟေတုဂေါစ္ဆက အဖွင့် (ဏ)

(က) ဒုကမာတိကာယံ ပန တိကေသု အနန္တရတာပဒ ဂဏ္ဍနံယေဝ ကရိဿာမ။

(ခ) ဟေတုဂေါစ္ဆကေ တာဝ ဟေတုဓမ္မာတိ မူလဋ္ဌေန ဟေတု- သင်္ခါတာ ဓမ္မာ။

(ဂ) ဟေတူ ဓမ္မာတိပိ ပါဌော။

(ဃ) နဟေတူတိ တေသံယေဝ ပဋိက္ခေပဝစနံ။

http://www.dhammadownload.com

(င) သမ္ပယောဂတော ပဝတ္တေနု သဟ ဟေတု နာတိ သဟေ-တုကာ။

(စ) တထေဝ ပဝတ္တော နတ္ထိ ဧတေသံ ဟေတူတိ အဟေတုကာ။ (ဋ္ဌ-၇၉)

ကျမ်းတက် (ဋ္ဌပနာပဥ္စက)
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) ရှေးစကားရပ်တို့ဖြင့် တိကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌ) ဤသို့ပြဆိုချေသော် (ဏ) ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ထိုသို့ ရှိသင့်လေသောကြောင့် (ဘော ဟေ)၊ (ဝါ) ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သည်မဟုတ်ပါလော (ဘော)၊ ထိုသို့ ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် (ဘော ဟေ)။

(တနည်း) ဒုကမာတိကာ၌လည်း တိကမာတိကာကဲ့သို့ပင် ပုဒ်အစဉ်အတိုင်း ဖွင့်ပြမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော ဟေ) (တနည်း) ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် (ဏ) ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့် (ဘော ဟေ) (တနည်း) ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုရသေးသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)၊ ထိုသို့ မပြဆိုရသေးသောကြောင့် (ဘော ဟေ)၊ ရှေးစကားရပ်တို့ဖြင့် တိကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမျှကိုသာ မပြဆိုသင့် (ဋ္ဌ-ဧဝ)၊ ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နု)၊ ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း၊ (ဝါ) ဒုကမာတိ-ကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို အသို့မှတ်ရပါအံ့နည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကို မိန့်၊ ဝါ-(က) စသော ဝါကျကို မိန့်၊ ဝါ- (က) ဝါကျမှစ၍ ဒုက မာတိကာ အဖွင့်ဆုံးသည်တိုင်အောင်သော ဝါကျတို့ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဝါ-(က) စသော ဝါကျတို့ဖြင့် ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

-ဟေတုဂေါစ္ဆက-

http://www.dhammadownload.com

စဝဒနာတက်လျှင် ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏ ဟု (ဒေါသာရောပနစောဒနာ) ထည့်၍တက်ပါ။

အဓိပ္ပါယ်ကား (က) ဝါကျဖြင့် ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို လည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ ဆရာ အားမရောက် ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ပဋ္ဌိညာဉ်စကားရပ်ကို ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် ပဋ္ဌိညာတပကရဏ ဟူသော ပါဠိတော်ပုဒ်တို့၏အဖွင့် စကားရပ်သည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော စသည်။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်။ (ဝါ) ပဋ္ဌိညာ- ပဋ္ဌိညာတပကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသတင်တက်။)

တနည်း ပါဠိတော်ကို ဌပနာထား၍ ကျမ်းတက်ပုံ

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဟေတု ဓမ္မာဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် ဟေတုအရ ဥတ္တမဟေတု, ပစ္စယဟေတု,သာဓာရဏ ဟေတုတို့ကိုလည်း ယူရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဒဘာ) ။ပ။ ဤဟေတုဓမ္မာ၌ ယူသင့်သော ဟိတ် ၆ ပါးဟူသော ဟေတု ဟေတုကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (န္တ) စသည်။ (စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် ဟေတုဓမ္မာဟု သမာသ် အဖြစ်ဖြင့် ပါဠိတော်ရှိသင့်ပုံကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် သမာသ်ပါဠိသာ ရှိသင့်၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ ဟေတူဓမ္မာ ဟု ဝါကျပါဠိ ရှိသင့်ပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (န္တ) စသည်။

(ဃ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌

(ဟေတုဓမ္မာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတပါး နဟေတုပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း, (င) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ နဟေတုပုဒ်၏အတ္ထ သံဝဏ္ဏနာမှတပါးသဟေတုကာပုဒ်၏အတ္ထသံဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း,

http://www.dhammadownload.com

(စ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ သဟေတုကာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး အဟေတုကာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ)။

ပါဠိနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ အလုပ်, ကတ္တား, ဌာပနာ, လက္ခဏာများ ရှေ့ဌပနာ ပဋ္ဌာ ကျမ်းတက်ကနှင့် တူ၏)။

တိကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသည်သာလျှင်ရှိ၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နု-ပါ)စင်စစ်သော်ကား တိကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ သည်သာလျှင်ရှိ၏ ဟူသောအနက်သည်မရောက်သင့်၊ (ပဋိ-ပါ)ထိုသို့မရောက် သင့်လေသောကြောင့် ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့် သေး၏၊ (နု-ရော)၊ ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့် (ပဋိ-ရော)၊ မနေသင့်ဘဲနေချေသော် ဆရာအား ဝါကျမပျံ့နှံ့ခြင်း အဗျာပိတ ဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏၊(စော) ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကားအဘယ် ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (က) ဝါကျကိုမိန့်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား-(က) ဝါကျဖြင့် ဒုကမာတိကာ၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို လည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ ဆရာ အားမရောက်ဟူလို။

(ခ) ဝါကျ ပါဠိတော်ကို ဌပနာထား၍ ကျမ်းတက်ရာ၌

ဟေတုအရ ဥတ္တမဟေတု, ပစ္စယဟေတု, သာဓာရဏဟေတုတို့ကိုလည်း ယူရမည်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဟေတုဓမ္မာ ဟူသော သမာသ်ပါဠိသာလျှင်ရှိ၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ဃ) (င) (စ) ဝါကျများ ကျမ်းတက်လွယ်ပြီ။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

(ဌ) ဝါကျအချင်းချင်း ရှေ့နောက်ထောက်ဆလျှင် ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ, နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသပယ်ပုံ

http://www.dhammadownload.com

တို့ကို သိပါ။ ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် ဟောတုအရ ဥတ္တမဟောတု စသည်ကိုမယူရ။ ဟောတု ဟောတုကိုသာ ယူရမည်ဟု မလိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်၏။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ ထား ပုံ

ဟောတုဓမ္မာဟု သမာသ် ပါဠိတော်သာ ရှိသည်မဟုတ်၊ ဟေတူဓမ္မာဟု ဝါကျပါဠိတော်လည်း ရှိသေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်း, သမ္ဘာဝနာအနက်ကိုပြလို သောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါကိုထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စသည်

(က) ဝါကျ။ ပရမတ္ထဓမ္မာ ဒွေ ကတ္ဝာ ကီယန္တိ ကထီယန္တိ ဧတ္ထ တေနာတိ ဝါ ဒုကော။

ဓမ္မေန ပုတ္တံ မာနေတီတိ မာတာ၊ မာတာဝိယာတိ မာတိကာ။

ဒုကော စ သော မာတိကာ စာတိ ဒုကမာတိကာ (တယံ)။

၂။ ဒုက်၏မာတိကာနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ စပ်။

၄။ ဒုကမာတိကာတို့၏ (နှစ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့် တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်သည်။

အာဂစ္ဆန္တီတိ အာဂတာနိ၊ (တနည်း) အာဂစ္ဆိံသူတိ အာဂတာနိ၊ န အာဂတာနိ အနာဂတာနိ။

ပဇ္ဇတေဉာယတေ အတ္ထော ဧတေတီတိ ပဒါနိ။

အနာဂတာနိ စ တာနိ ပဒါနိ စာတိ အနာဂတပဒါနိ။

ဝဏ္ဏီယတိ သံဝဏ္ဏီယတိ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗော အတ္ထော ဧတာယတိ ဝဏ္ဏနာ။

အနာဂတပဒါနံ ဝဏ္ဏနာ အနာဂတပဒဝဏ္ဏနာ၊ (တံ)။

၂။ မလာသောပုဒ်၏အဖွင့် သံဝဏ္ဏနာနှင့် နိဿယ+နိဿိတ, သံဝဏ္ဏေ တဗ္ဗ+သံဝဏ္ဏနာ, အကြောင်း+အကျိုး စပ်။

၄။ မလာသော ပုဒ်အဖွင့်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ ဟေတုကာနံ (ဟေတူနံ) ဂေါစ္ဆော သမ္ပယောဂ ဟေတု ဂေါစ္ဆော။

ဟေတုဂေါစ္ဆေန သမ္ဗန္ဓာဟုတွာ ဌိတာ ဟေတုဂေါစ္ဆကာ။ (ယောဇနာ ၃၉)။

[မှတ်ချက်။ ။ဟေတုဂေါစ္ဆကော (၄၈-၇၉) ဟေတုဂေါစ္ဆကေ (၄၉-၈၉) တို့၌ ကေဝစနန္တရှိသော်လည်း ယောဇနာ၌ ယခင်အထက်ပါအတိုင်း ဗဟုဝစနန္တတို့ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြု၍ နိပ္ဖန္နချထားသည်။]

(တနည်း) ဧကဝစနန္တဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြုသော်-

ဟေတုဂေါစ္ဆေန သမ္ဗန္ဓော ဟုတွာ ဌိတော ဟေတုဂေါစ္ဆကော။

၂။ ဟိတ်အပေါင်း၏ စပ်သည်ဖြစ်၍ တည်သောတရားတို့နှင့် သမ္ဗန္ဓ-သမ္ဗန္ဓိ, အဝယဝီ-အဝယဝ စပ်....။

၄။ ဟေတုဂေါစ္ဆကတရားတို့၏ (ဟေတုဂေါစ္ဆက အဖြစ်ဖြင့်)တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်....။

[အမှာ။ ။ဤအလိုဂေါစ္ဆ ဂေါစ္ဆကသဒ္ဒါ သမူဟဝါစီ အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကပုဒ်ဖြစ်၍ ဝိဂ္ဂဟမပြုရပါ။]

(တနည်း) ဝိဂ္ဂဟပြုသော် ဂုဧတိ ပရိဝေဌေတီတိ ဂေါစ္ဆကံ။

ဂေါစ္ဆကမိဝ ဂေါစ္ဆကံ (မာတိကာ အရကောက် 'ဂဏ္ဌိ ဆဋ္ဌမူ ၂၈၁)

၂။ ပန်းထွေ့, ပန်းပြွတ်, ပန်းချက် ပန်းလက်တို့၏ ဂေါစ္ဆကတရားတို့နှင့် ဥပမာန ဥပမေယျ, သဒိသ သဒိသီ စပ်....။

၄။ ဂေါစ္ဆကတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်....။

မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ မူလံ။

မူလဿ ဘာဝေါ မူလံ။ (ဘာဝလောပ, ဿာဝပ္ပစ္စယ်)။

အရိယတိ ဉာယတီတိ အတ္ထော။

မူလမေဝ အတ္ထော မူလတ္ထော။ (ဇေန)

•တတိယအကြိမ်•

http://www.dhammadownload.com

၂။ မူလအဖြစ်၏ သကာတ်အနက်နှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ, ဂုဏ်-ဂုဏော စပ်...။

၄။ မူလအဖြစ် အနက်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဓာတ်သည်, ဝါ-မူလအဖြစ်ဟူသော သကာတ်အနက် ဖြပ်သည်....။

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ဒုကမာတိကာယံ ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာဓာရ ရန္တ, သမာသနာမပဒ။

ထိကေသု ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်၊ (ကုသလတ္တိက၊ ကုသလတ္တိကော ၅-၇၉) ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, နာမပဒ။

အနာဂတပဒဝဏ္ဏနံ ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, သမာသ-နာမပဒ။

ကရိဿာမ အလိင်, တနာဒိဂိုဏ်း, (တနည်း) ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။ ကရဓာတ် ဩပစ္စည်း (တနည်း) အပစ္စည်း ဿာမဝိဘတ်။

(ခ) ဝါကျ။ တာဝ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။ (ယေတုဓမ္မာတိကို ယေတုဓမ္မာ ဣတိပုဒ်ဖြတ်၍ ခွဲပါ)။

ထိုတွင် ဟေတု ပုလ္လိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ဂ) ငါကျ။ (ဟေတူကို ယခင်ဟေတုအတိုင်းခွဲ၊ ဓမ္မာကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။)

ဣတိ, ဝိ (အပိ) တို့ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ကို ခွဲပါ။

(တနည်း) ဟေတူဓမ္မာတိကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, သမာသပဒ။ ပါဒြောကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ ။

(ဃ) ဝါကျ။ နဟေတူတိကို န ဟေတု ဣတိ ပုဒ်ဖြတ်၍ နတစ်ချက်၊ ဟေတုတစ်ချက်၊ ဣတိတစ်ချက်ခွဲပါ။

(တနည်း) န ဟေတူတိကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, သမာသပဒ။

http://www.dhammadownload.com

(တေသံ ယောဂ ကို တေသံ ဇဝပုဒ်ဖြတ်၍) တေသံကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာ ဒီဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(င) ဝါကျ။ သမ္ပယောဂတော၌ သမ္ပယောဂကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒီ ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

သမ္ပယောဂတောပုဒ်လုံးကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(စ) ဝါကျ။ (တတော တထာ ဇဝ) တထာကား၊ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။ (တနည်း) အဗျယတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။

အာဒေသ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ပနဖြင့် ပက္ခန္တရတ္ထဇောတက, (တနည်း) ဝါကျာရမ္ဘ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ကြွင်းသော (က) ဝါကျဖြင့် ပဋိညာဉ်, စကားပျိုး, အမှာစကားရပ် အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ဟေတုဂေါစ္ဆကေ တာဝဖြင့် ဟေတုဂေါစ္ဆက၌ ရှေးဦးစွာ အနက် အဆုံးအဖြတ်ကို ဂုဏ်ဆိုလတ္တံ့သော နည်းဖြင့် သိရမည် ဟူသော ဥယျောဇဉ် စကားပျိုးကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ဟေတုဓမ္မာတိ၌ ဟေတုဓမ္မာဖြင့် သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ တည်ထားပါဠိအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, ဣတိဖြင့် ပဒတ္ထဝိပ္ပလ္လာသဇောတက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

မူလဋ္ဌေနဖြင့် ဟေတု၌ ဟိနော တိပတိဋ္ဌာတိ တွေ့ ဓေနာတိ ဝါ ဟေတု ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဟေတုအရ ဥတ္တမဟေတု, ပစ္စယဟေတု, သာဓာရဏဟေတု တို့ကိုမယူဘဲ ဟေတု ဟေတုကိုသာ ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ဟေတုသင်္ခါတာဖြင့် ဟေတုဓမ္မာပုဒ်ကို ဟေတုသင်္ခါတာဓမ္မာဟေတုဓမ္မာ ဟု သမ္ဗန္ဓနာ ကမ္မဓာရည်း သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုသိစေ၏၊ (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ဟေတုဓမ္မာ ဟု သမာသ်သာရှိသင့်သည် မဟုတ်၊ အနက် အဓိပ္ပါယ် မပျက်စီးသောကြောင့် ဟေတူဓမ္မာဟု ဝါကျပါဠိကိုလည်းရှိသင့်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျဖြင့် နဟေတုဒ္ဒ နသဒ္ဒါ၏ ပဋိသေဓအနက်, ဝါ၊ ပဋိက္ခေပ အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) နဟေတုဟူသော စကားသည် ဟိတ်တို့ကိုပယ်သော စကားဖြစ်၍ နဟေဟုပုဒ်အရ ဟိတ် တရားတို့ကို မယူဘဲ ကျန်သောတရားတို့ကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း, (ဘာဝတ္ထ၊ အဘိဓေယျတ္ထ) သိစေ၏။

(င) ဝါကျ။ သမ္ဗယောဂတော ပဝတ္တေနဖြင့် ဟေတုနာ,သဟေတုကာ တို့၌ ဟိတ်အရ ဇနကဟိတ်ကို မယူရ၊ သမ္ဗယောဂဟိတ်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

သဟဟေတုနာဖြင့် သဟေတုကာ၌ သဒ်၏ သဟ၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) (တနည်း) သသဒ္ဒါသဟအနက်, ဝါ၊ သမ ကြိယာအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း,(နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)။ သဟဟေတုနာ ယေ ဝတ္တန္တီတိ သဟေတုကာ ဟု ပထမာ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ်ဝစနတ္ထ ပြုရမည် ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) ကအက္ခရာအနက်ထူးမရှိ သမာသန္တက၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

(စ) ဝါကျ။ တထော ပဝတ္တောဖြင့် ဟိတ်မရှိဟူသည် သမ္ပယုတ်အားဖြင့် ဖြစ်သော ဟိတ်မရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

နတ္ထိ ဧတေသံ ဟေတုဖြင့် အဟေတုကာ၌ အသဒ္ဒါ၏ ဝိရဟ အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)။ နတ္ထိ ဧတေသံ ဟေတူတိ အဟေတုကာဟု စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) က အက္ခရာ အနက်ထူးမရှိ၊ သမာသန္တက၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ၊

(က) ဝါကျ။ ပနသဒ္ဒါ ပက္ခန္တရတ္ထဇောတက (ရှေးနိဿယ)။ (တနည်း) ဝါကျာရမ္ဘ ဇောတက (နိ သစ်)။

အနာဂတဉ္စ အန (န) သဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္ထ။ ဧဝ သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ၊

http://www.dhammadownload.com

ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား-

၁။ အနာဂတပဒဝဏ္ဏနာသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ အာဂတပဒဝဏ္ဏနာသည် နိဝတ္တေ တဗ္ဗတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ တာဝသဒ္ဒ ပထမတ္ထ၊ ဟေတုဓမ္မာတိ၌ ဣတိသဒ္ဒါ ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ၊ သဒ္ဒပဒတ္ထက။

(ဂ) ဝါကျ။ ဟေတုဓမ္မာတိ၌ ဣတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ၊ ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ။ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါ၊ သမုစ္စယတ္ထ၊ သမ္ဘာဝနတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ နဟေတူ၌ န သဒ္ဒါ ပဒသေမတ္ထ၊ (တနည်း) အညတ္ထ။ ဣတိသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ၊ ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ။

တေသံယော၌ ဝေသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ၊

ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား-

၁။ ဟိတ်တရားတို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ဟိတ်မှကြွင်းသော တရားတို့သည် အနုညာတတ္ထ။

ပဋိက္ခေပ၌ ပဋိ(ပတိ)သဒ္ဒါ နိသေဓတ္ထ၊ (တနည်း) ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

(င) ဝါကျ။ သမ္ပယောဂ၌ သံသဒ္ဒါ သမတ္ထ။ ပသဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ။

မဝတ္တေနွ၌ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

သဘာသဒ္ဒါ သမဏ္ဍြယတ္ထ၊ တုလျယောဂတ္ထ။

ထမောတုကာ၌ သသဒ္ဒါ သဟတ္ထ၊ ဝါ သမဏ္ဍြယတ္ထ၊ တုလျယောဂတ္ထ။

(စ) ဝါကျ။ တဓေဝ၌ တထာသဒ္ဒါ အနုကဍ္ဎနတ္ထ၊ ဧဝသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဧဝသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား-

၁။ သမ္ပယုတ်ဟိတ်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ဧကဟိတ်သည် ဝါ၊ ဇနကဟိတ်သည် အနုညာတတ္ထ။

သမ္ပယောဂတောကို ငဲသော တဓော စသည်၏ အဓိပ္ပါယ် စကားကျကား သမ္ပယုတ်ဟိတ်သာ မရှိသည်၊ ဧကဟိတ်ကား ရှိ၏ ဟူလိုသတည်း ဟူသော ဂဏ္ဍိ ၂၁၆-ကို မှီ၍ဆိုသည်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အဟေတုကာဠိ အသင်္ခါ ဝိရယာဘွ။

သစ္စာနာမ်ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(ဿ) ဝါကျ။ တေသံ၌ တသည် ဟိတ်တရားတို့ကို စွဲပါသည်။ ဝိသယနာမည်ကား ဆိုအပ်ပြီးသော ဟိတ်တရားဖြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။

(စ) ဝါကျ။ တေသံ၌ တေသည် တရားဟူသော အနက်ကို စွဲ၏။ ဝိဟယနာမည်ကား တရားဖြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ကရိယာမဠ္ဌ အန္တတ္ထ ကရဓာတ်အရ ကတ္တုဋ္ဌ ကြိယာ အရကား အင်္ဂကထာဆရာ၏ သန္တာန်၌ဖြစ်သော သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ရ၏။

၁။ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည်....။

၃။ ဟေတုဂေါစ္ဆကေတာဝ, ဟေတုဓမ္မာတိ မူလဒ္ဒေန ဟေတုသင်္ဂါထာ ဓမ္မာစသော အနာဂတပဒ ဝဏ္ဏနာ ဟု ဆိုအပ်သော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည်....။

၄။ အပ္ပုရိ သူပနိဿယ သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်တို့သည်....။

၅။ သောတုဇနတို့အား ဒုကမာတိကာ အဖွင့်ကို နာယူ, သင်ကြား မှတ်သားရခြင်း, ဒုကမာတိကာအဖွင့်၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိရှိရခြင်း၊ သိရသဖြင့် ကျင့်ရခြင်းမှစ၍ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်တိုင် အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည်. ..။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြိုင်

(က) ဝါကျ။ ။ မယံ ဟူသော ပါဌ်သေသအရ ပဟာကုသိုလ် ဝေဒနက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားသည် ကရိယာမဠ္ဌ အန္တတ္ထ ကရဓာတ်

http://www.dhammadownload.com

အရ မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ဟူသော ကြွင်းသော နာမက္ခန္ဓာ သုံးပါးအား သဟဇာတပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်– သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ ဣ၊ ဗျာ၊ သံ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

၂။ မယံ အရ မဟာကုသိုလ်ဝေဒနက္ခန္ဓာသည် ကရိယာမဇ္ဈ ကရဓာ အရ ကုသိုလ်ပြုအပ်သော စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– သဟ၊ နိ၊ ဣ၊ ဗျာ၊ ဝိပ္ပ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

၃။ မယံအရ မဟာကုသိုလ် ဝေဒနက္ခန္ဓာသည် ကရိယာမဇ္ဈကရဓာတ် အရ ကြွင်းသော မဟာကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာသုံးပါးနှင့် စိတ္တဇရုပ် တို့အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– သဟ၊ နိ၊ ဣ၊ ဗျာ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၆)။

(ကြွင်းသော မဟာကုသိုလ် နာမက္ခန္ဓာတို့ကိုလည်း တစ်လှည့်စီ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန်ယူ၍ ပစ္စယုပ္ပန်ဘက်တွင်လည်း နောက်နှစ်ချက်၌ စိတ္တဇရုပ်ထည့်ကာ ပြိုင်ပါ)။

အနာဂတပဒဝဏ္ဏနံ ဟူသော အဝုတ္တ ကံပုဒ်အရ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတ သဝိညတ္တိက ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဟူသော အာရုံသည် ကရိယာမဇ္ဈ ကရဓာတ် အရ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

(တနည်း) အနာဂတပဒဝဏ္ဏနာအရ ထိုပုဒ်တို့ဖြင့် ပြအပ်သော ရုပ်နာမ် အာရုံသည် ကရိယာမဇ္ဈ ကရဓာတ်အရ သတိ ဝီရိယ ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်– ယထာရဟ အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ (၃)။

(င) ဝါကျ။ ဟေတုနာအရ ဟိတ်ခြောက်ပါးသည် ယေဓမ္မာ ဟူသော အညပုဒ်အရ, သဟအရ, ဝတ္တန္တိ ဟူသော ပါဌသေသအရ သဟေတုကာ ဟူသော ပုဒ်တို့အရ, သဟိတ်စိတ် စေတသိက်တို့ ဟိတ်ခြောက်ပါးကြဉ်သော စေတသိက် ဆ စတ္တာလီသ (တနည်း) မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဒွေ ပညာသအား သဟ ပြု၏။

- တတိယအကြိမ် -

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်-ယထာရဟာ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ဝိ္ဂ၊ အဝိ (၁၀)။

(သဟေတုကာ ဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း ဟေတုအရ အထက်ပါ ပစ္စည်းယူ၍ သအရ အထက်ပါ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများ ယူပြီးလျှင် ယခင် အထက်ပါအတိုင်း ပြိုင်ပါ)။

ဟေတုဂေါစ္ဆက အဖွင့်(ခ)

(က) ကေပ္ပ ိဒါဒိတာယ ဟေတုနာ သမ္ပယုတ္တာတိ ဟေတုသမ္ပ-ယုတ္တာ။

(ခ) ဟေတုနာ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ။

(ဂ) ဣမေသံ (ဣမေသဉ္စ) ဒွိန္နမ္ပိ ဒုကာနံ ကိဥ္စာပိ အတ္ထတော နာနတ္တံ နတ္ထိ၊ ဒေသနာဝိလာသေန ပန တထာ ဗုဇ္ဈန္တာနံ ဝါ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယ ဝသေန ဝုတ္တာ။

(ဃ) ယထာ စ သဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတူတိ တော် သမ္ဘဝတိ၊ တထာ အဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတူတိ ဣဓမ္ပိ။ (ဌ-၈၉)။

(ယောဇနာနှင့်နိဿယဆရာတို့အလို (ဂ)ဝါကျအစ၌ "ဣမေသဉ္စ" ဟု ပါ၌ရှိပါစေ)။

ကျမ်းတက် ဋ္ဌပနာပဥ္စက

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ အဟေတုကာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှ ထပ်ပါး ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှ တစ်ပါး ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုလည်းကောင်း ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

(ဂ) ဝါကျ။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ(အာ)မြတ်စွာဘုရားသည်(ကတ်) သဟေတုကဒုက် ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက် နှစ်ပါးတို့ကို ဟောတော်မူ၏၊ (ဧ) ဤသို့ပင် ဟောသော်လည်း (အ) ဤနှစ်ပါးသော ဒုက်တို့၏ အနက်အားဖြင့် ထူးသည်၏ အဖြစ်မရှိသည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ထိုသို့အနက်အားဖြင့် အထူးမရှိလေသောကြောင့် (ဘော ဟေ) ထိုနှစ်ပါးသော သဟေတုကဒုက်, ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်တို့ကို မဟောသင့် (ဧ-ခေ) တစ်ပါးပါးသော ဒုက်ကို သာ ဟောသင့်၏၊ (န္တ) အဘယ့်ကြောင့် ဤဒုက်နှစ်ပါးလုံးကို ဟောရပါသနည်း၊ (ပုစ္ဆာ) ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား။ ဤနှစ်ပါးသော ဒုက်တို့၏ အနက်အားဖြင့် ထူးသည်၏ အဖြစ်သည် အကယ်၍ကားမရှိပါပေ၊ ထိုသို့ပင်မရှိငြားသော်လည်း ဒေသနာ တော်ကို တင့်တယ် စမ့်ပါယ်စေတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်အစွမ်းကြောင့်လည်း ကောင်း,ထိုသဟေတုက ဟေတုသမ္ပယုတ္တ အပြားတို့ဖြင့် သစ္စာလေးပါးတရား ကို သိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလို၏ အစွမ်းကြောင့် လည်းကောင်း, ဤနှစ် ပါးသော သဟေတုကဒုက်, ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက် တို့ကို မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏ ဟူလို။

[မှတ်ချက်။ ။ဤသို့ကိဉ္စာပိဝါကျတို့ကို ကျမ်းတက်ရာ၌ ကိဉ္စာပိ၏အနက် ဖြစ်သော အကယ်၍ကား- ဟူသောစကားကို ဖြုတ်၍ နနုပုဒ် ၏ အနက်ဖြစ်သော မဟုတ်ပါလော ဟူသောစကားကို အဆုံး၌ ထည့်ကာ ကိဉ္စာပိထိုင်သော ဝါကျ၏အနက်ကို အာဘော်ထား ကာ ကျမ်းတက်ပါ။ (စောဒနာတက်လျှင် ပုနရုတ္တိ ဒေါသတင် တက်ပါ။)]

နှစ်ပါးသောဒုက်တို့ကို ဟောရာ၌ ဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသသင့် ရောက်ရာ၏ ဟု။

အဓိပ္ပါယ်ကား ဒေသနာဘော်ကိုတင့်တယ်စမ့်ပါယ်စေတတ်သောသဗ္ဗညုတ ဉာဏ်၏ အစွမ်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလို၏ အစွမ်းကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

လည်းကောင်း နှစ်ပါးသော သဟေတုကဒုက် ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက် တို့ကို ဟောထွားသည်ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်အား ပုနရုတ္တိဒေါသ မသင့်ရောက် ဟူလို။

ထို (ဂ) ဝါကျသို့ ပါဠိနာဒိကျမ်းတက်

(အာ-ကတ်-၄ တို့ ရှေးနည်းတူ၏)။

ဤသို့ဟောသည်ရှိသော် (က) ဤနှစ်ပါးသော ဒုက်တို့သည် အနက် အားဖြင့် ထူး၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ထိုနှစ်ပါးသောဒုက်တို့ကို ဟောရခြင်း၏ အကြောင်းကို မပြဆိုဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နု-ပါ) စင်စစ်သော်ကား ထိုအနက်သည် မရောက်သင့် (ပဋိ-ပါ) ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့် (ဟိတ်) လိုနှစ်ပါးသော ဒုက်တို့၏ အနက်ထူး မရှိပုံနှင့် ဟောရခြင်း အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နု-ရော) မပြ ဆိုဘဲမနေသင့်(ပဋိ-ရော) မနေသင့်ဘဲ ခနချေသော်မြတ်စွာဘုရားအား ပုနရုတ္တိ ဒေါသ, ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ (စောဒနာ) အသို့ မှတ်ရပါအံ့နည်း၊ (ပုစ္ဆာ) ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့်(ဂ) ဝါကျ ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား-(ဂ) ဝါကျဖြင့် နှစ်ပါးသော ဒုက်တို့၏ အနက်ထူး မရှိပုံနှင့် ဟောရခြင်းအကြောင်းတို့ကို ပြဆိုသောကြောင့် ။ပ။ ဟူလို။

ဒေါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အဟေတုကာပုဒ်၏ အဖွင့်မှတစ်ပါး ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ ပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြသဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် နှံ့စပ်သွားသော ကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျကို ထောက်ပြန်လျှင် ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပုဒ်၏ အဖွင့်မျှကိုသာ ပြရသေး၍ အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် မနှံ့စပ်သေးသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသပယ်ပုံကို ဤနည်းမှီသိပါ။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိဒေါသကိုပယ်၏ (ဋီ-၄၉)။

(တနည်း) အဗျာပိတဒေါသ, ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

http://www.dhammadownload.com

စသဒ္ဒေါဝါကျာရမ္ဘော (ယောဇနာ ၇၁) ဝါကျာရမ္ဘ, ဝိရောဓ, အဗျာပိတ တဝ် ဟူသော နိယံတို့ကို မှီသည်။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

ဝါသဒ္ဒါထားပုံ

ဒေသနာဝိလာသ ဟူသော အကြောင်းမှတစ်ပါး၊ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဟူသော အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ ဗုဇ္ဈာန္တာနံဝါ၌ 'ဝါ' သဒ္ဒါထားပါသည်။ (အကျဉ်း)

အကျယ် တနည်း ကား– ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စမ္ပယ်စေတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် အစွမ်းတည်းဟူသော အကြောင်းတစ်ပါး၊ ထို သဟေတုက ဟေတုသမ္ပယုတ္တ အပြားတို့ဖြင့် သစ္စာလေးပါးတရားကို သိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလို၏ အစွမ်းတည်းဟူသော အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ ဗုဇ္ဈန္တာနံဝါ 'ပါ' သဒ္ဒါထား၏။

တနည်း ဝါသဒ္ဒါထားပုံ

ဝဒန္တပက္ခ၌ ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စမ္ပယ်စေတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်အစွမ်း အနက်အကြောင်းမှတစ်ပါး ထိုသို့သော သဟေတုက ဟေတုသမ္ပယုတ္တအပြားတို့ဖြင့် သစ္စာလေးပါး အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုသိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အလိုဆန္ဒ အစွမ်းအနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလို၍ (ဂ) ဝါကျ ဗုဇ္ဈန္တာနံဝါ၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏။

သုဏန္တပက္ခ၌ [အကြောင်းနေရာ အကျိုးပြောင်းလွှဲ၍ ဆိုရုံသာထူး၏။ အချုပ်မှာ– ဝဒန္တပက္ခ၌ အကြောင်းလဲသည်၊ သုဏန္တပက္ခ၌ အကျိုး လဲသည်။]

သမ္ဘာဝတိ (သမ္ဘဝ) သဒ္ဒါထားရပုံ

ပါဠိတော်၌ တိုက်ရိုက်မပြသော်လည်း ပါဠိတော်၌ သင့်တင့်ညီညွတ်ခြင်း ဩစိတျဖြစ်၍ အနက်အားဖြင့် ကျရောက်သော အတ္ထာပန္နဖြစ်သော ဒုက်ပွား ဒုက်ပုဒ်တို့ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ 'သမ္ဘာဝတိ' သဒ္ဒါထား၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

စ သဒ္ဒါထားရပုံ

ရှေးစကား အနက်အဓိပ္ပါယ်တို့ကို ဆက်လက် ပြလိုသောကြောင့် ဝါ၊ ဝါကျာရမ္ဘ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ စသဒ္ဒါ ထား၏။

ဖြစ်သင့်သော အခြားတစ်ပါးဒုက်ပွားကိုပြလိုသောကြောင့် ဝါ၊ ပက္ခန္တရ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ စသဒ္ဒါ ထား၏။

ကိဥ္စာပိ ထားရပုံ

ဤနှစ်ပါးသော သဟေတုကဒုက်, ဟေတုသမ္ပယုတ္တ ဒုက်တို့၏အနက် အားဖြင့် ထူးသည်၏ အဖြစ်မရှိ ဟူသော ဂရဟတ္တအဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့် ဝါ၊ ထိုသို့ဂရဟာအနက်ပြရာ၌ ဂရဟတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ကိဥ္စာပိ' ထား၏။

တနည်း- ကိဥ္စာပိလှမ်း၊ စသော ရှေ့နိယံ (၆၇) နှင့်အညီ စောဒက ပုဂ္ဂိုလ်၏စကားကို တစ်စိတ်တစ်ဒေသ တစ်ပိုင်းတစ်ခြမ်းဝန်ခံ၍ ထိုစောဒက ပုဂ္ဂိုလ်၏ စကားကို ပယ်လှန်တွန်းဖြိုကာ အဖြေကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ကိဥ္စာပိ' ထား၏။

ပန ထားရပုံ

ဒေသနာဝိလာသ, ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယအားဖြင့်သဟေတုကဒုက်ဟေတုသမ္ပယုတ္တ ဒုက်တို့ကို ဟောအပ်ကုန်၏ ဟူသော ချီးမွမ်းခြင်း သမ္ဘာဝနာ အနက်ကို (ဝါ) သမ္ဘာဝနာ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ပန' သဒ္ဒါထား၏။

တနည်းယောဇနာအလို- သဟေတုကဒုက်, ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက် နှစ်ပါးဟောရပုံအထူးကို ပြလိုသောကြောင့် (ဝါ) ဝိသေသတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ပန' သဒ္ဒါထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ်တို့ စတုက္က

(ဂ) ဝါကျ။ ဒေသိယတီတိ ဒေသနာ။

ဒေသီယတိ အနေန ဝါ ဒေသနာ။

---

http://www.dhammadownload.com

ဝိလာသေတီတိ ဝိလာသော။

ဒေသနာယ ဝိလာသော ဒေသနာဝိလာသော၊ (ယောဇနာ)

ဒေသနံ ဝိလာသော ဒေသနာဝိလာသော၊ (နိ-သစ်) (တေန)။

၂။ ဒေသနာ၏ တင့်တယ် စမ့်ပါယ်စေတတ်သော သဗ္ဗညုတညာဏ်တော်နှင့် ကမ္မ+ကမ္မိ, အာရုံ+အ ရမ္မဏိက စပ်။

၄။ ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စမ့်ပါယ်စေခြင်း ကြိယာသည်။
ဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗုဇ္ဈန္တာ၊ (တေသံ)

၂။ ဗုဇ်-ဈ္ဈာန်-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သိခြင်းကြိယာသည်။

၄။ သိခြင်းကြိယာသည်
ပူရေတီတိ ပူတိ။
ပူတိ သန်္တံ အာဟာရံ ဂိလန္တိ အဒန္တီတိ ပုဂ္ဂလာ (တေသံ)

၁။ ပုဂ်-ဂ-လာ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည်။

၂။ ပူတိသဒ္ဒူပပဒ+ဂိလဓာတ် အပစ္စည်း+(ဏပစ္စည်း)
အာဟာရကို မျိုခြင်းကြိယာသည်။

၃။ ပုဂ္ဂလာ ဟူသော အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါသည်။

၄။ အာဟာရကို မျိုခြင်းကြိယာသည်, (ဝါ) ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တစ်တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်နှင့် တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သောဇာတ်သည်။ (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)။

(ပုဂ္ဂလော ဟူသော ကေဝလနန္တ၏ ဝိဂ္ဂဟအဓ္ဈာတ္တတိက်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ)

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ဧကေပ္ပဒါဒိဝိတာယ ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

ယောတုနာ ပုလ္လိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

သမ္ပယုတ္တာ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

=ထေထိယတွေ့ဖြစ်=

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ဣမေသံ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ဒွိန္နံ-ပုလ္လိင်, သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, ဩကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။
[ဂိ (အပိ) အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ]။
ဒုကာနံ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, နာမပဒ။
(ကိဥ္စာပိ အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ)။
အတ္ထတော၌ အတ္ထကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။
အတ္ထတောပုဒ်လုံးကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။
နာနတ္တံ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း အကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။
(နတ္ထိ န+အတ္ထိ ပုဒ်ဖြတ်ခွဲ)။
တထာ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။
(တနည်း) အဗျယ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်။
ဗုဇ္ဈန္တာနံ ပုလိင်, ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။
ဝုတ္တာ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အာဘော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ကေပ္ပါဒါဒိတာယဖြင့် သမ္ပယုတ္တာ၌ အညီအညွတ်အပြား တို့ဖြင့် ယှဉ်ခြင်း ဟူသည် ကေပ္ပါဒ စသော သမ္ပယောဂ လက္ခဏာအားဖြင့် ယှဉ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။ (တနည်း) သမ္ပယုတ္တာ၌ ပ အရ ကေပ္ပါဒတာ စသော သမ္ပယောဂ လက္ခဏာလေးပါးကို ယူရမည် ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ဟေတုနာ သမ္ပယုတ္တာဖြင့် ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပုဒ်ကို တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ၏၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ လွယ်ပြီ၊ (ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့ကို ဘာဝတ္ထ ဖော်ပါ။

ဥပသာရုပ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ကေပ္ပါဒါဒိ၌ အာဒိဝယ် အာသဒ္ဒါသည် ဂဟဏအနက်ကို ဟော၏။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ပယုတ္တာသု သံဆဒ္ဒါ သမတ္ထ။ ပသဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ဝိပ္ပယုတ္တာသု ဝိ သဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္ထ (သဒ္ဒနီတိ ဘာ-ဒွိ ၂၆)။ ဝိယောဂတ္ထ၊ (ရှု ၁၂၀)။ အဘာဝတ္ထ၊ (မဏိသာရ မဉ္ဇူသာ ဋီကာ ပ-၁၆၂) ပသဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ။

(ဂ) ဝါ။ ဒွိန္နမ္ပိ ပိ (အပိ) သမုစ္စယတ္ထ၊ ဝါ အဝယဝ သမုစ္စယတ္ထ၊ အဝယဝ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ။

ကိဥ္စာပိ နိပါတ်သည် ဤနေရာ၌ ဂရဟာအနက်, အရှုစိအနက်, ဝါ-အရှုစိသံသူစက အနက်ကို ဟော၏။

နာနာနိပါတ် ဝိသေသတ္ထ၊ ဝါ အနေကတ္ထ။

ဝိလာသော၌ ဝိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

ပနသဒ္ဒါ အနုဂ္ဂဟတ္ထ၊သမ္ဘာဝနတ္ထ၊(တနည်း)ဝိသေသတ္ထ၊ (ယောဇနာ)။

တထာ သဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ ဝါ သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ် ပုဒ်တို့၏ စွဲရာအနက်နှင့် ဝိသယနာမည်

(ဂ) ဝါကျ။ ဣမေသံ၌ ဣမသည် သဟေတုကဒုက် ဟေတု သမ္ပယုတ္တဒုက်တို့ကို စွဲ၏။ ဝိသယနာမည်ကား ဒုကာနံ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။ (တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော သဟေတုကဒုက်,ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုက်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

တထာသဒ္ဒါသည် သဟေတုက, ဟေတုသမ္ပယုတ္တ အပြားကိုစွဲ၏။ သဟေ-တုက, ဟေတုသမ္ပယုတ္တ အပြားဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(ဂ) ဝါကျ။ ဒေသနာဝိလာသေန ပုဒ်လုံးအရ ဝိလာသေနပုဒ် တစ်စိတ်အရ....

၁။ သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်သည်....။

၂။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်တို့သည်(တနည်း)အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည်....။ (အဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏ ပဒဋ္ဌာနဉ္စ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပါထိကဝဂ္ဂဋီကာ ၅၉)။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဣန္ဒြိယပရောပရိယတ္တိဉာဏ်, အာသယာနုသယ ဉာဏ်တို့သည်....။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည်....။

၅။ ဒေသနာဉာဏ်နှင့် ဝေနေယျ သတ္တဝါတို့၏ သစ္စပဋိဝေဓဉာဏ် စသည်တို့သည်....။

ဝေဒနာက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာ ဒီဃ (ဒီသိ) ခေတ်အရ

၁။ ဒေသနာဉာဏ်သည်....။

၂။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည်....။

၃။ သဟေတုကာဓမ္မာ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည်....။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည်....။

၅။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက ဘောဂသမ္ပတ္တိ ဘဝသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည်....။

မာတိကာ ယုဂစ္စည်းအရ

၁။ ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မ ဟူသော သဟေတုကာဓမ္မာ စသော ဝစီဘေဒ-သဒ္ဒသည်....။

၂။ ဒေသနာဉာဏ်တော်သည်....။

၃။ ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းသည်....။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်, မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည်။

၅။ ဒိဋ္ဌဓမ္မိက သမ္ပရာယိက ဘောဂသမ္ပတ္တိ စသည်တို့သည်....။

ပုဂ္ဂလာနန္တာနံ၌ အဋ္ဌကထာ ပုဓခေတ်အရ

၁။ ဝေနေယျပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သစ္စာလေးပါးကို သိသော မဂ်ဉာဏ်သည်....။

၂။ ဂေါတြဘု, ဝေါဒါနိတို့သည်....။

၃။ မဂ္ဂါနန္တရ ဖိုလ်တို့သည်....။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၄။ အနုလုံ စသည်တို့သည်, (တနည်း) ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည်...။

၅။ ဖလသမာပတ္တိ သုခ စသည်တို့သည်...။

တနည်း ဓုရှ္ဂျ ဌာနဲ့ ထုတ်ပုံ

၁။ ဝေနေယျ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သဟေတုက, ဟေတုသမ္ပယုတ္တ တရား ဟုကို သိနားလည်သော ဉာဏ်ပြဌာန်းသော မဟာကုသိုလ် ဉာဏ သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည်....။

၃။ သိနားလည်သည့်အတိုင်း ကျင့်အပ်သော ပဋိပတ်သည်....။

၄။ သပ္ပုရိ သူပနိဿယ, သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်တို့သည်....။

၅။ ကျင့်ကြံသည့်အတိုင်း သစ္စာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း ဟူသော ပဋိဝေဓဉာဏ် စသည်တို့သည်....။

(ဝုတ္တာ၌ အန္တတ္တ ဝစခေတ်အရ ဗာဟျတ္တ တ-ပစ္စည်းတို့အရ ထုတ်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သော ဘဂဝတာ ကတ္တားထည့်ရသော ဝုတ္တံ ဝုတ္တော စသည်၌ ထုတ်ပုံအတိုင်း ထုတ်ပါ။ ဤ၌ ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို သဟေတုကာ ဓမ္မာ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို ထုတ်ပါ)။

နံပါတ် ၉ အတွက် အဓိပ္ပါယ်

(က) ဝါကျ။ ဒေသနာဝိလာသ ဟူသည် ဘုရားမဟောမီ စိတ်နှလုံး တော်၌ ဖြစ်သော ဒေသေတဗ္ဗ ပကာရစိန္တနဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။ စိန္တနဉာဏ် ဟူသည်လည်း သဗ္ဗညုတဉာဏ် ဖြစ်ပါသည်။

(တနည်း) ဒေသနာဝိလာသအရ ဒေသနာဉာဏ် ရပါသည်။ ဒေသနာ ဉာဏ် ဟူသည်လည်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဘည်း။ (ဂဏ္ဌိ-၂၁၆)။

ဒေသေတဗ္ဗပ္ပကာရဇာနနဥ္စ ဒေသနာဝိလာသော၊ တထာဒေသနာဉာဏဥ္စ၊ (ဋီ-၄၉)။

တံ ပန ဒေသနာကာလတော ပုဗ္ဗေ မနသိ စိန္တနဉာဏံ၊

တဥ္စ သဗ္ဗညုတဉာဏမေဝ။ (မဓု)

http://www.dhammadownload.com

[မှတ်ချက်။ ။သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည်ပင် တရားဟောဆဲ၌ဖြစ်၍ တရားဟောကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် ဒေသနာဉာဏ် မည်ပါသည်။ ဒေသနာဉာဏ်တော်ကို သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟု ခေါ်နိုင်သော်လည်း တရားဟောခိုက် မဟုတ်သောအခါ၌ ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်တို့ကား ဒေသနာဉာဏ် ဟု ခေါ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။]

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ဟေတုနာအရ ဟိတ်ခြောက်ပါးသည် ထမ္ပယုတ္တာအရ ထဟိတ်စိတ် စေကသိတ္တတိ, မောဟမူဒွေး၌ မောဟကြဉ်သော စေတသိက် ဒွေ ပည္ဍာခသအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– ယထာရဟ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ (ဝိပါ) ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၁၁)။

(ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ၌လည်း ဤအတိုင်းပြိုင်ပါ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဒေသနာဝိလာသေနအရ တရားမဟောမီ ရှေးအဖို့၌ ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည် ဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ တရားဟောဆဲ အခိုက်အတန့်၌ ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်အား ဝါ-ဒေသနာဉာဏ်အား ပကတူပြု၏။

ဒေသနာ ဝိလာသေနအရ တရားဟောဆဲအခိုက်၌ ဖြစ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည်, ဝါ-ဒေသနာဉာဏ်သည် ဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဉာဏ်ကြဉ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၁၀)။

အဇ္ဈာသယ ဝသေနအရ ဆန္ဒစေတသိက်သည် ဗုဇ္ဈနကာနံ ပုဂ္ဂလာနံအရ ဆန္ဒကြဉ်သော ဆန္ဒသမ္ပယုတ် မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ သံ၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

အဇ္ဈာသယဝသေန အရ ဆန္ဒပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကတူ ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

တဂစတာ ဟူသော ပါဋ္ဌသေသအရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဝုဋ္ဌာဉ် စေခေတ်အရ ဉာဏ်ကြည်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟာပြု၏။

ပြိုင်။ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္တိ၊ အဝိ (၁၀)။

ဧွ ဒုကာ ဟူသော ပါဋ္ဌသေသအရ ဝုဋ္ဌာဉ် တပစ္စည်းအရ သဟေတုကာ ဓမ္မာ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ပဗန္ဓအာရုံသည် ဝုဋ္ဌာဉ် ဝစခေတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်အား ဝါ—ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ဝုဋ္ဌာဉ် ဝစခေတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ထိုဝုဋ္ဌာဉ် တပစ္စည်းအရ ဧွ ဒုကာ ဟူသော ကံပုဒ်တို့အရ သဟေတုကာ ဓမ္မာ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္တိ၊ အဝိ (၉)။

ဝစခေတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်လျှင်—

ပြိုင်။ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္တိ၊ အဝိ(၁၂)။

ဝုဋ္ဌာဉ် တပစ္စည်းအရ ဧွ ဒုကာ ဟူသော ကံပုဒ်တို့အရ သဟေတုက စသော ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မသည် ဝစခေတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

သပ္ပစ္စယ-သင်္ခတ-ရူပိဒုက်များ အဖွင့်

(က) အတ္တနော နိပ္ဖါဒကေန သဟ ပစ္စယေနာတိ သပ္ပစ္စယာ။

(ခ) နတ္ထိ, ဧတေသံ ဥပ္ပါဒေ ဝါ ဌိတိယံ ဝါ ပစ္စယောတိ အပ္ပစ္စယာ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ပစ္စယေတိ သမာဂန္တွာ ဂတာတိ အသံတော။ နအသံတာတိ အသင်တော။

(ဃ) အဝိနိဗ္ဘောဂဝသေန ရူပံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ရူပိနော။

(င) တထာဝိဓံ နတ္ထိ ဧတေသံ၊ ရူပန္တိ အရူပိနော။

(စ) ရူပနလက္ခဏံ ဝါ ရူပံ၊ တံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ ရူပိနော။ (ဋ္ဌ-၉၀)

ကျမ်းတက် (ဌာပနာပဥ္စက)
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျမှ (င) ဝါကျအထိ ကျမ်းတက်များမှာ ရှေးရွေး(ဋ္ဌ)ဝါကျ များကို ဌပနာထား၍ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုးမှ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုးသို့ ကျမ်းတက်နည်းအရတက်လျှင် လွယ်ပါပြီ။

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့ (ဃ) ဝါကျဖြင့် ရူပိနောပုဒ်အရ ရူပါယတနကြည်သော ရုပ်တရားများရသောနည်းကို ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဋ္ဌ) ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် (ဏ) ရူပိနောပုဒ်အရ ဤဆိုအပ်ပြီးသော ရူပါ ယတနကြည်သော ရုပ်တရားများ ရသောနည်းသာလျှင် ဖြစ်ကောင်း၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော ဟေ) (င) ဝါကျဖြင့် ရူပိနောပုဒ်အရ ရူပါယတနကြည်သော ရုပ် တရားများရသော နည်းမျှကိုသာ မပြဆိုသင့်။ (ဋ္ဌ ခေ) ရူပိနောအရ ရူပါ ယတနနှင့်တကွ ရုပ်အားလုံးရသော နည်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (ဋ္ဌ) ရူပိနောအရ ရုပ်အားလုံးရသောနည်းကား အဘယ်ပါနည်း။ (ပုစ္ဆာ) ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (စ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား(စ) ဝါကျဖြင့် ဖောက်ပြန်ခြင်းသဘော လက္ခဏာရှိသော ကြောင့် ရူပီမည်၏ ဟု ပြဆိုလိုက်သဖြင့် ရူပိနောအရ ရူပါယတနနှင့်တကွ ရုပ်သဋ္ဌဝီသ ဟူသော ရုပ်အားလုံးကိုရ၏ ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် အဗျာ ဝိတဒေါသတင်တက်ပါ)။

ပါဝနာဒီ ကျမ်းတက်သော်

ရူပိနောပုဒ်အရ ဤဆိုအပ်ပြီးသော ရူပါယတနကြည်သော ရုပ်တရားများ ရသောနည်းသာလျှင် ဖြစ်ကောင်း၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။

http://www.dhammadownload.com

(နု ပါ) ။ပ။ ရူပိနော ပုဒ်အရ ရူပါယတနနှင့်တကွ ရုပ်အားလုံးကိုရသောနည်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နု-ရော) (စသည်)။

ဓာါသ သင့်ပုံ, မယ်ပုံ

ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသ သင့်ပုံ, နောက်နောက် ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသမယ်ပုံတို့မှာ ထင်ရှားပါသည်။

ဝါသဒ္ဒါထားရပုံ

ဥပါဒ်ခဏ၌သာ အကြောင်းမရှိသည်မဟုတ်, ဌီခဏ၌လည်းအကြောင်းမရှိ၊ ဌီခဏ၌သာ အကြောင်းမရှိသည်မဟုတ်၊ ဥပါဒ်ခဏ၌လည်းအကြောင်းမရှိ၊ နှစ်ပါးစုံ၌ပင် အကြောင်းမရှိ ဟူသော အညမညသမုစ္စည်း အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါများ ထားပါသည်။

ရူပါယတနရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဝါ၊ အစိတ်အစိတ် ရုပ်ရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း, (ရူပါယတနကြည် ရုပ်သတ္တဝိသကို ကောက်ရသော အဘိဓေယျအကျိုး) မှတစ်ပါး၊ ဖောက်ပြန်ခြင်းလက္ခဏာ ရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း, (ရုပ်အဋ္ဌဝိသ ကောက်ရသော အဘိဓေယျအကျိုး) တစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (စ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထားပါသည်။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဈူပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ နိပ္ပါဒေတီတိ နိပ္ပါဒကော၊ (ပြီးစေခြင်းကြိယာခွဲ)။

ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတသ္မာ ဧတီတိ ပစ္စယော၊ (တေန)။

၂။ ပ-ဋိ-ဧ-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော စွဲ၍ရောက်ခြင်း (ဖြစ်ခြင်း) ကြိယာသည်။

၄။ စွဲ၍ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်။

(သပ္ပစ္စယာ၌ ပစ္စယသဒ္ဒါကို ဝိဂ္ဂိုဟ်ဆိုကလည်း ယခင်အတိုင်း ဧကဝုစ်သာ ဝိဂ္ဂိုဟ်ဆိုသင့်သည်၊ သပ္ပစ္စယာဟု ဗဟုဝုစ် ရှိနေသည်မှာ သဟနှင့် သမာသ်စပ်ထားသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပစ္စယသက်သက်ကား ပစ္စယေနကို ထောက်၍ ဧကဝုစ်သာ ဖြစ်သင့်သည်)။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ပဋိစ္စ ဖလံ ဧတေဟိ ဧတိတိ ပစ္စယာ၊ (ဓာတေဟိ)(ယခင် အတိုင်းခွဲ)၊ ကရိယန္တေတိ ကတာ၊ (ပြုခြင်းကြိယာခွဲ)။

(စ) ဝါကျ။ ရူပိယတေ ရူပ္ပနံ။ လက္ခိယတေ အနေနာတိ လက္ခဏံ ရူပ္ပနဿ တံ လက္ခဏဉ္စာတိ ရူပ္ပန လက္ခဏံ။

၂။ ဖောက်ပြန်ခြင်း၏ လက္ခဏာနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏီ စပ်။

၄။ ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာတို့၏ တစ်ခုသည်။ပ။ ဓာတ်သည်။ ရူပ္ပနလက္ခဏံကို ရှု၍ ရုပ်ပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟကား ရူပ္ပနံရုပံ။

၁။ ရူပဟူသော ပံဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါသည်။

၂။ ရူပဓာတ်+အပစ္စည်း၊ ဖောက်ပြန်ခြင်း ကြိယာသည်။

၃။ ရုပ်ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိ သဒ္ဒါသည်။

၄။ ဖောက်ပြန်ခြင်း ကြိယာသည်။ (အဘိဓာန် ဋီကာနည်း)။

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ အတ္ထနေဿ-ပုလ္လိင်, ဆဋ္ဌာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။ (နိပ္ဖါဒကေနကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။ သဟာကို အလိင်နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ)။

(ခ) ဝါကျ။ (ဥပ္ပါဒေကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။ ဋ္ဌိတိယံ-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(ဂ) ဝါကျ။

သမာဂန္တွာ သမံ+အာဂန္တွာ ပုဒ်ဖြတ်၍ သမံကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (တနည်း)ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။အာဂန္တွာကိုအလိင်,နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ(တနည်း) အာကို အလိင်,ဥပသာရပုဒ်, ဂန္တွာကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။ (တနည်း)သံ+ အာဂန္တွာပုဒ်ဖြတ်,သံကိုအလိင်,ဥပသာရပုဒ်, ဂန္တွာအလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ)။

(ဃ) ဝါကျ။

(အဝိနိဗ္ဘောဂ ဝသေနကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

ရူပိနေဿ-ပုလ္လိင်, ရဟ္တာဒိဂိုဏ်း, ဤကာရန္တ, တဒ္ဓိတနာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဝါကျ။
(တထာဝိဓံပုဒ်လုံးကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။ ထိုတွင် တထာကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ)။
အရူပိနော-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဤကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

အာဓော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ အတ္တနော နိပ္ဖါဒကေနဖြင့် ပစ္စယဟူသည် မိမိ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြီးစေတတ်သော ပစ္စည်းဖြစ်သည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။ (တနည်း) မိမိ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ပြီးစေစောတ်သော သဟဇာတ, အနန္တရ အာရမ္မဏ စသော ပစ္စည်းများကို ယူရမည် ဟု သိစေ၏။ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

သဟပစ္စယေနဖြင့် သပ္ပစ္စယာ၌ သ၏ သဟ၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (နိပါတလိဂ်ပဒ)။ သ၏ သဟအနက် (သမင်္ဂိယာအနက်) ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)။ ပ၏ ဒွေးဘော်အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (သန္ဓိလိဂ်ပဒ)။ သဟပစ္စယေန ယေဝတ္တန္တီတိ သပ္ပစ္စယာဟု ပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိဂ်တ္ထ) သိစေ၏။

(ခ) ဝါကျ။ ဥပ္ပါဒေဝါ ဌိတိယံဝါဖြင့် ပစ္စယောနတ္ထိ၌ ပစ္စယောဝယ် ကျေးဇူးပြု ဟူသည် ဥပါဒ်အခိုက်၌ ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုခြင်း, ဌီ အခိုက်၌ တည်တံ့အောင် ကျေးဇူးပြုခြင်း ဟု နှစ်မျိုးရှိသည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို လည်းကောင်း, ပစ္စယော နတ္ထိ၌ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စည်းမရှိ ဟူသည် ထိုနှစ်မျိုးလုံး၌ပင် ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စည်းမရှိ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို လည်းကောင်း သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

နတ္ထိ ဧတေသံ ပစ္စယောဖြင့် အပစ္စယာ၌ အသဒ္ဒါ၏ န ၏ ကာရိယ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိဂ်ပဒ)။ ထိုအသဒ္ဒါ၏ ဝိရဟ အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)။ ပ ၏ ဒွေးဘော်အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (သန္ဓိလိဂ်ပဒ)။ စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, (သမာသလိဂ်တ္ထ) သိစေ၏။

• ဓုတိယအပြစ် •

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ ပစ္စယေဟိဖြင့် ကတာ ဟူသော ကိတ်ကြိယာ၏ အဝုတ္တ ကတ္တားအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (၁.၁ဝတ္ထ)။ တပစ္စည်းသည် ကမ္မယ-စ် အနက်၌ သက်၍ ကရီယန္တေတိ ကတာ ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

သမာဂန္တာကတာဖြင့် သန်တာ၌ သံ+ခတာ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကိုလည်း ကောင်း, (သန္ဓိလိင်ပဒ)။ သံ ဥပသာရပုဒ်၏ သမာဂတ အနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, (ဥပသဂ္ဂလိင်တ္ထ)။ ခ-၏ ကရဓာတ်၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု ဓာတုပဒ)။ သမာဂန္တာကတာ သန်တာ ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်တ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ၊ အဝိနိဗ္ဘောဂ ဝသေနဖြင့် ရှုပ်၌ ရုပ် ဟူသည် အသီး အသီး မခွဲခြမ်း မဝေဖန်အပ်သော သဘောရှိ၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ရှုပ် တေသံ အတ္ထိဖြင့် ရှုပိနော၌ ဉ်ပစ္စည်း၏ အဿတ္ထိ အနက်၌ သက် သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ၏ (ပစ္စယတ္ထ)။ ရှုပ် တေသံ အတ္ထိတိ ရှုပိနော ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည် အဖြစ်ကိုလည်း သိစေ၏ (အဘိဓာနတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ တထာဝိဓံဖြင့်အဝိနိဗ္ဘောဂကို ညွှန်ပြလျက်ရှုပ၏သဘောကို သိစေ၏။ (တနည်း) ရှုပ်၌ ရှုပါယတန ဟူသည် (ဝါ) ပထဝီ စသော အစိတ်အမိတ်ရှုပ် ဟူသည်တသီးတခြား မခွဲခြမ်း မဝေဖန်အပ်သော သဘော ရှိ၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

နတ္ထိ တေသံ ရှုပ်ဖြင့် အရှုပိနော၌ အသဒ္ဒါ န ၏ ကာရိယ (နိပါတ လိင်ပဒ)။ ထို အ သဒ္ဒါ၏ ဝိရဟ ပဋိသေဓ အနက်ဟော (နိပါတလိင်တ္ထ)။ အရှုပိနောကို စတုတ္ထီ (ဆဋ္ဌီ) ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြု၊ (သမာသလိင်တ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(တနည်း) နတ္ထိ တေသံ ရှုပ်ဖြင့် အရှုပိနော၌ အရှုပိနောဝယ် ဉ်ပစ္စည်း သောအတ္ထ၌ သက် (ပစ္စယတ္ထ)။ ရှုပမေဝ ရှုပီ ဟု အောတ္ထတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု (အဘိဓာနတ္ထ)။ အရှုပိနော၌ အ သဒ္ဒါ န၏ ကာရိယ (နိပါတလိင်ပဒ)။ ထို အ သဒ္ဒါ ဝိရဟ ပဋိသေဓ အနက်ဟော (နိပါတလိင်တ္ထ)။ နတ္ထိ ရှုပီ

http://www.dhammadownload.com

တောသန္တိ အရူပိဒနာ ဟု စတုတ္ထီ (ဆဋ္ဌီ) ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြု (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(စ) ဝါကျ။ ဝါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက၊ နယန္တိရ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။ ရူပ္ပနလက္ခဏာဖြင့် ရူပ်၌ အပစ္စည်း ဘာဝ သာဓ် အနက်ဟော၊ (ဒု ပစ္စယတ္ထ)။ ရူပ္ပနံ ရူပံ ဟု ဘာဝသာဓ် ဝစနတ္ထပြု၊ (အဘိဓာနတ္ထ)။ ရူပအရ ဖောက်ပြန်ခြင်း လက္ခဏာကို ယူရသည် (အဘိဓေယျတ္ထ)။ သိစေ၏။ တနည်း ရူပ္ပန လက္ခဏံဖြင့် ရုပ်၏ လက္ခဏာကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

တံ တေသံ အတ္ထီတိဖြင့် ရူပိနော၌ ဤပစ္စည်း အဿတ္ထိ အနက်၌ သက် (ပစ္စယတ္ထ)။ ရူပံ တေသံ အတ္ထီတိ ရူပိနော ဟု အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထပြု (အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

န ရူပိနော အရူပိနော၌ န ရူပိနောဖြင့် အရူပိနောဝယ် အ သဒ္ဒါ န ၏ ကာရိယ (နိပါတလိင်္ဂပဒ)။ အရူပိနောကို ကမ္မဓာရယ မိဿက တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြု (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ နိပ္ပါဒကေနဌ် နိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။ (တနည်း) နိပ္ပန္န (နိပ္ပတ္တိ) အနက်ကို ဟော၏။ သဟသဒ္ဒါ သမဂ္ဂိယတ္ထ, တုလျယောဂတ္ထ။

ပစ္စယေနဌ် ပတိသဒ္ဒါ ပဋိစ္စတ္ထ။ သပ္ပစ္စယာဌ် သ သဒ္ဒါ သဟတ္ထ။ ဝါ– သမဂ္ဂိယတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ဝါသဒ္ဒါများ အညမည သမုစ္စယတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ။ သမာဂန္တ္တာ၌ အာသဒ္ဒါ (ဂမုဓာတ်သည် ပါပုဏနအနက် ဟောသောကြောင့်) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

(ဤအလို သမံ+အာဂန္တ္တာပုဒ်ဖြစ်။ (တနည်း) သံ+အာဂန္တ္တာပုဒ်ဖြစ်)။

သံ သဒ္ဒါ သမ္မာအနက်ကို ဟော၏။

သင်္ဂ္ဂာဌ် သံ သဒ္ဒါ သမာဂတအနက်ကို ဟော၏။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ် အ-သဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္ထ။ ဝိ သဒ္ဒါ ဝိသုံ ဝိသုံ အနက်, (တနည်း) ဝိသုံကရဏ အနက်ကို ဟော၏။ နိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။

(င) ဝါကျ။ တထာဝိမံ၌ တထာသဒ္ဒါ အနုကစ္စနတ္ထ။ အတိဒေသတ္ထ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(ဂ) ဝါကျ။ ပစ္စယေဟိအရ သမာဂန္တ္ဝာအရ ကံ ဟူသော ပစ္စည်း အကြောင်းတရားကို ယူ၍-

၁။ ထိုက် ဟူသော သင်္ခါရသည်....။

၂။ အဝိဇ္ဇာသည်....။

၃။ ဝိညာဉ်သည်....။

၄။ အာသဝေါတရားတို့သည်....။

၅။ နာမ်-ရုပ်, သဠာယတန စသည်တို့သည်. ..။

နံပါတ် (၉) အတွက် အဓိပ္ပါယ် အဆုံးအဖြတ်

(ခ) ဝါကျရှိ ဧတေသံကို သမ္ဗန်အနက်ပေး၍ ဥပ္ပါဒေဝါ ဌိတိယံဝါ၌ မစပ်အပ်။ စပ်မူ နိဗ္ဗာန်၌ ဥပါဒ်ရှိ ဟူသော စကားကျ၏။ ဝါ-မမှန်သော အပြစ်ရောက်၏။ ဝါ-ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။ ထို့ကြောင့် သမ္ဗဒါန် အနက်ပေး၍ နတ္ထိ၌ စပ်ရပါသည်။

ဥပ္ပါဒေဝါ ဌိတိယံဝါ ထည့်ရပုံ

ပစ္စယောအရ ကျေးဇူးပြုရာ၌ ဥပါဒ်အခိုက်ငယ် ဖြစ်အောင် ကျေးဇူးပြုခြင်း,ဌီအခိုက်ဝယ် တည်တံ့အောင် ကျေးဇူးပြုခြင်း ဟူသော နှစ်မျိုးလုံး နိဗ္ဗာန်၌မရှိ, ဝါ၊ နိဗ္ဗာန်၌ ဥပါဒ်,ဌီ,ဘင်မရှိဟု သိစေလိုသောကြောင့် ((ခ)) ဝါကျ၌ 'ဥပ္ပါဒေဝါ ဌိတိယံ ဝါ' ဟု ထည့်ဆိုရပါသည်။

အပ္ပစ္စယာ အသင်္ခတာ ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဟောရခြင်းအကြောင်း

မည်သည့်တရားဟု မဆုံးဖြတ်အပ်သေးသော အနက်၏ အပိုင်းအခြား မရှိပုံကို ပြခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် မာတိကာကို ထားတော်မူခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

[တတ္ထစ အပ္ပစ္စယာ အသင်္ခတာတိ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော အဝိနိဗ္ဘုတ္တာ (အ)ပရိစ္ဆေဒ ဒဿနဝသေန မာတိကာဒ္ဒေသနတော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ (ဋီ-၅၁)]

အထူး – ပစ္စယတ္တ (ပစ္စယာယတ္တ) ပစ္စယသဘာဝမတ္တာဖြင့်ဖြစ်သည်ကား– အပ္ပစ္စယ။ ညီညွတ်သောအကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်ကားသင်္ခတ၊ ဤသို့ အပ္ပစ္စယအသင်္ခတ ထူးပါသည်။ (ဋီ-၅၀)

လက္ခဏာဒိ စတုက္ကအမှာ

အပ္ပစ္စယ,အသင်္ခတတို့၏ လက္ခဏာဒိစသည်ကို ထုတ်ပါဟုဆိုလျှင် နိဗ္ဗာန်၏ လက္ခဏာစသည်ကို ထုတ်ပါ။

ပဉ္စာနီး ပစ္စည်း ပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ၁။ ပစ္စယေနအရ အတိက်က် ကံ စေတနာသည် သဟာအရ ထည့်အပ်သော ယေဝမ္မာ ဟူဇသာ အညပုဒ်အရ ဝတ္တန္တိပုဒ်တို့အရ ဝိပါက် နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ်တို့အား နာနက္ခဏိက ကမ္မပြု၏။

ပြိုင်– နာနက္ခဏိက ကမ္မ၊ ပကတူပနိဿယ (၂)။

၂။ ပစ္စယေနအရ တကွဖြစ်သောစိတ်သည် သဟ အရ, ယေဝမ္မာ အရ ဝတ္တန္တိပုဒ်တို့အရ စိတ္တဇရုပ်တို့အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– ယထာရဟာ၊ မိ၊ သဟာ၊ နိ၊ (ဝိပါ)ဟာ၊ ဣ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ(၉)။

ပဋိသန္ဓေတစ်ခါ ကမ္မဇရုပ် ပစ္စယုပ္ပန်ယူလျှင် ပြိုင်– သဟာ၊ နိ (ဝိပါ) ဟာ၊ ဣ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

စေတသိက်ပစ္စယုပ္ပန်ယူလျှင် ပြိုင်– ဓိ၊ သဟာ၊ နိ၊ (ဝိပါ) ဟာ၊ ဣ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

၃။ ပစ္စယေနအရ သိတဥတု ဥဏှဥတု ဟူသော တေဇောဓာတ်သည် သဟ–ယေဝမ္မာ–ဝတ္တန္တိ တို့အရ ဥတုဇဥပါဒါရုပ်တို့အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– သဟာ၊ နိ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

http://www.dhammadownload.com

ကြွင်းသော မဟာဘုတ်သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်ယူလျှင် ပြိုင်- သဟ၊ ည၊ နိ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၅)။

၄။ ပစ္စယေနအရ အဇ္ဈတ္တ ဗဟိဒ္ဓဖြစ်သော စတုသမုဋ္ဌာနိက ဩဇာသည် သဟ ယေဓမ္မာ-ဝတ္ထုန္တိ တို့အရ အာဟာရဇရုပ်အား အာဟာရ ပြု၏။

ပြိုင်-ရူပအာဟာရ၊ ရူပအာဟာရတ္ထိ၊ ရူပအာဟာရ အဝိဂ္ဂတ (၃)။

၅။ ပစ္စယေနအရ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် သဟ-ယေဓမ္မာ-ဝတ္ထုန္တိ တို့အရ စက္ခုဝိညာဉ်အား အနန္တရ ပြု၏။

ပြိုင်-အနန္တရ, သမနန္တရ, အနန္တရူပနိဿယ, နတ္ထိ, ဝိဂတ (၅)။

၆။ ပစ္စယေနအရ နိဗ္ဗာန်သည် သဟ-ယေဓမ္မာ ဝတ္ထုန္တိတို့အရ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ၈ ခုအဘိညာဉ်ဒွေး, လောကုတ္တရာစိတ်တို့အား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ၊ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)။

၇။ ပစ္စယေနအရ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော ပထဝီကသိုဏ်း စသော ပညတ်သည် သဟ-ယေဓမ္မာ ဝတ္ထုန္တိတို့အရ မဟာကုသိုလ်, မဟာကြိယာ, ရူပစိတ်တို့အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ ပြိုင် မရှိ။

(ခ) ဝါကျ။ ပစ္စယေဟိ သမာဂန္တွာကတာဥ်လည်း ပစ္စယေဟိ သမာဂန္တွာအရနှင့် ကတာအရတို့ကို ယခင်အတိုင်းပြိုင်ပါ။

(ဃ) ဝါကျ။ ရုပ်အရ ပထဝီ စသော မဟာဘုတ်လေးပါးသည် စေတသိအရ ဥပါဒါရုပ် စတုဝီသအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-သဟ၊ နိ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

ဤသို့ ပြိုင်မှုသာလျှင် မဟာဘူတာ ဥပါဒါရူပါနံ ဟူသော ပဋ္ဌာန်းပါဠိတော်နှင့်ညီညွတ်သည်။ ရူပ ါရုံသည် သဟဇာတပစ္စယ သတ္တိမရှိ၍ ကြွင်းသော အဝိနိဗ္ဘောဂရုပ်တို့အား သဟဇာတသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးမပြုနိုင်။

-တွဲထီးယာအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ထို့ပြင် ပထဝီစသော အစိတ်အစိတ်သော ရုပ်ကို ပစ္စည်းထားလျှင်လည်း ပစ္စည်းဘက်၌ ဥပါဒါရုပ်ပါနေ၍မတိကျ။ သို့သော် အများပြိုင်နည်းအတိုင်း ပြိုင်ဆိုင်သော်....

ရှုပ်အရ ပထဝီ စသော အစိတ်အစိတ်သောရုပ်သည် တေသံအရ ကြွင်းသော ရုပ်သတ္တဝီသအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၅)။

❁

လောကိယ-ကေနစိ ဝိညေယျ ဒုက်များအဖွင့်

(က) လောကိယဓမ္မာတိ လောကော ဝုစ္စတိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန ဝဋ္ဋံ။

(ခ) တသ္မိံ ပရိယာပန္နဘာဝေန လောကေ နိယုတ္တာတိ လောကိယာ။

(ဂ) တတော ဥတ္တိဏ္ဏာတိ ဥတ္တရာ။

(ဃ) လောကေ အပရိယာပန္နဘာဝေန လောကတော ဥတ္တရာတိ လောကုတ္တရာ။

(င) ကေနစိ ဝိညေယျာတိ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု ကေနစိ ဧတေန စက္ခုဝိညာဏေန ဝါ သောတ ဝိညာဏေန ဝါ ဝိဇာနိတဗ္ဗာ၊ (ဋ္ဌ-၉၀)။

အနက်ထုး

(က) ဝါကျ။ လောကိယ ဓမ္မာတိ ဧတ္ထ လောကိယ ဓမ္မာ ဟူသော ဤဒုက်ပုဒ်၌။ ဝဋ္ဋံ၊ ဝဋ္ဋတရားကို။ လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန ခဏိကဘင်အားဖြင့် ပျက်တတ် အဆုံးစုတိအားဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပျက်တတ်သော သဘောကြောင့်။ လောကော၊ လောကဟူ၍။ ဘဂဝတာ၊ သည်။ (တနည်း) ပဏ္ဍိတေန၊ သည်။ (တနည်း) ဇနေန၊ လူအပေါင်းသည်။ (အဝုတ္တကတ္တား) ဝုစ္စတိ၊ ဟော အပ်ဆိုအပ်၏။

[illegible]

http://www.dhammadownload.com

[လောကိယ ဓမ္မာတိပုဒ်နှောင် တွေထည့်၍ အနက်ပေးရသည်မှာ လောကိယဓမ္မာ ဟူသော အပေါင်းပုဒ်သဒ္ဒါကြည်ထား၍ လောကဟူသောအစိတ်ပုဒ်သဒ္ဒါကို ဖွင့်ပြသော အရာဌာန ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။]

[ဆောင်] အပေါင်းတည်ထ၊ စိတ်ဖွင့်ပြ၊ တွေမရှိ ထည့်လေမြဲ။
(ဘုရားကြီးနိယံ-၉၇)

အခြားသက်ဆိုင်ရာ နေရာတို့၌လည်း နည်းတူမှတ်ပါ။ ထို့ပြင် ဝါကျ တစ်ခု၌ အာကာရနှင့် ဝုတ္တကံပုဒ် နှစ်မျိုးရှိရာတွင် ဝုစ္စတိကြိယာ၏ နောက်၌ရှိ ပုဒ်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် ဝုတ္တကံပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် အနက်ပေး၍ ဝုစ္စတိကြိယာ၏ ရှေ့ရှိပုဒ်ကို အာကာရပုဒ်အဖြစ် အနက်ပေးရသည်။

[ဆောင်] ဝုစ္စတိ၏၊ နောက်ရှိပဒ်၊ ဝုတ္တကံ၊ ရှေ့ပုဒ်ပဒ၊ အာကာရ၊ ပေးရအနက်မှာ။

ကျမ်းတက် ဥပနာပဉ္စက ပုစ္ဆာတက်

〖က〗 ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် လောကိယာ၌ လောကသဒ္ဒါကိုဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော်၊ လောကသဒ္ဒါ၌ လုစခါတ်စသည်ဖြစ်သည်။ထိုလောကပုဒ်ကို ကမ္မသာဓ် ဝစနတ္ထ စသည်ပြုရသည်။ လောကအရ လူ စသော ပညတ်ကိုယူရသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော 〖ဘော〗။ပ။ လောကပုဒ်၌ လုဇခါတ်ဖြစ်ပုံ, လောကပုဒ်ကို ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထပြုရပုံ, လောကအရ ဝဋ္ဋတရားယူရပုံ အလုံးစုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သော၏။ 〖နွ〗 (စသည်)။ (စောဇနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် လောက ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် လောက ဟူသော အစိတ်ပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသာလျှင်ရှိ၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ လောကိယာ ဟူသောအပေါင်းပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ သည်လည်း ရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။ ဝါ၊ လောကိယာ ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုရသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ 〖စသည်〗။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား-(ခ) ဝါကျဖြင့် လောကီယာ ဟူသော အပေါင်းပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်တက်။ ပါဠိတော် ဌပနာထား တက်လျှင် လောကီယာပုဒ်ကို အရဟန္တ့ တဗ္ဗိတ် ဝစနတ္တ စသည် ပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ အာဘော်ထား၍ တက်ပါ)။

စပါသ သင့်ပုံ မယ်ပုံ

ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ၊ နောက်နောက်ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိဘဒေါသပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။ ပါဠိတော်ကိုထောက်ဆလျှင်ကား အတိဗျာပိတဒေါသပယ်ပုံကိုလည်း သိပါ။

ဝုစ္စတိထားရပုံ

လောကအရ အထင်ရှင်း့၊ ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ဝင့်တရားကို ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့်၊ ဝါ၊လောကသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှင်း့၊ ကေဒေသျူပစာ အဖြစ်ကိုပြလိုသောကြောင့် (က) ဝါကျ၌ 'ဝုစ္စတိ' ထားသည်။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ ၁ တုဏ္ဏ

(က) ဝါကျ။ လုဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတီတိ လောကော။

၂။ လုဇ်-ဇ-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပျက်ခြင်းကြိယာသည်....။

၄။ ပျက်ခြင်းကြိယာသည်....။

ဝဋ္ဋတိ ဧတ္ထ ကမ္မံ တဗ္ဗိပါကောစာတိ ဝဋ်။

၂။ ဝဋ္-ဋ-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော လည်ခြင်းကြိယာ ဝါ၊ လည်၍ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်....။

၄။ လည်ခြင်းကြိယာသည်။ ဝါ၊ လည်၍ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်....။

မြင်၍ ဝါကျ။ ဥတ္တရာပုဒ်ကို ဥတ္တိဏ္ဏာတိ ဥတ္တရာဟု (၄)၌ တစ်ချက်တည်း ဝိဂ္ဂဟပြုထား၏။

ထားဆိုယအကြိမ်

http://www.dhammadownload.com

နှစ်ချက်ခွဲ၍ ဝိဂ္ဂဟပြုသော်....

ဥတ္တရန္တီတိ ဥတ္တရာ၊ (မဂ်တရားရ၏) ထွက်မြောက်ခြင်း,လွန်မြောက်ခြင်း ကြီးယာခွဲ။ ဥတ္တရိ သူတိဥတ္တရာ။ (ဖိုလ်တရားရ၏) ထွက်မြောက်ခြင်း လွန် မြောက်ခြင်းကြိယာခွဲ။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ လောကိယာဓမ္မာတိကို လောကိယာ ဓမ္မာ ဣတိပုဒ် ဖြုတ်၍ လောကိယာ, ဓမ္မာတို့ကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။ ဣတိကို အလိင် နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။

ဝုစ္စတိ အလိင်,ဘူဝါဒိဂိုဏ်း။(ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ (ဝစဓာတ်-ယပစ္စည်း တေဝိဘတ်)။

လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနဋ္ဌေနတို့ကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။

ထိုတွင် လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနတို့ကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။ ဝဋ္ဋကိုလည်း နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲပါ။

(ခ) ဝါကျ။ တသ္မိံ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာ- ရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(ဂ) ဝါကျ။ တတောဋ္ဌ တသည် ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း(သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

တတောပုဒ်လုံးကား-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(င) ဝါကျ။ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု (ဝိညာဉ်စွဲလျှင်) နပုလ္လိင်,(တနည်း) တရားစွဲလျှင် ပုလ္လိင်,ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

ထိုတွင် စက္ခုကား- နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ကေနစိပုဒ်လုံးကား-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, နိပါတပဒ။

ထိုတွင် ကေနကား-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း,(သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း)နိဂ္ဂဟိတန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

စိကား-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, နိပါတပဒ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အာစောဘ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ လောကောဝုစ္စတိ ဝန္တဖြင့် လောကအရ လူ စသော ပညတ်ကို မယူရ ဝဋ္ဋတရားကို ယူရမည်ကို လည်းကောင်း, (အဘိဓေယျတ္ထ) လောကသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှင်း, ကေဒေသျူပစာ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနဋ္ဌေနဖြင့် လောကော္ဘလုဇဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုဓာတုပဒ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, လုဇ္ဇတိ ပလုဇ္ဇတီတိလောကောဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း,(ဒုပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) လုဇဓာတ်၏ လုဇ္ဇန ပလုဇ္ဇနအနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (ဒုဓာတွတ္ထ) သိစေ၏။

(ခ) ဝါကျ။ ပရိယာပန္နဘာဝေနဖြင့် လောက၌ယှဉ်၏ ဟူသည် အကျုံးဝင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ယှဉ်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

တသ္မိံ လောကေ နိယုတ္တာဖြင့် လောကအရ ဆိုအပ်ပြီးသော လောက ဟူသော ဝဋ္ဋတရားယူရမည်ကိုလည်းကောင်း, (အဘိဓေယျတ္ထ) ဏိကဉ္စ ဏ္ဍယ, ဏ္ဍက) ပစ္စည်း၏ နိယုတ္တအနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, လောကေ နိယုတ္တာ လောကိယာ ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ စက္ခုဝိညာဏာဒီသုဖြင့် နိဒ္ဒါရဏ (နိဒ္ဒါရဏသမုဒါယ) အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (နေယျတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ဓာနေဖြင့် ကေနစိနိပါတ်ပုဒ်၏ ဧကအနက်, အပ္ပအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ယင်းနိပါတ်ပုဒ်နောင် နာဝိဘတ်ကြေသည် ကိုလည်းကောင်း (ဝိဘတ္တိပဒ) သိစေ၏။

စက္ခု ဝိညာဏေန သောတဝိညာဏေနဖြင့် ကေနစိအရ စက္ခုဝိညာဉ်, သောတဝိညာဉ် ယူရမည်ကို သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

ဝါ-သဒ္ဒါတို့ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊(အတ္ထ၊ဘာဝတ္ထ)

ဝိဇာနိတဗ္ဗာဖြင့် ဝိညေယျာ၌ ဝိပုဗ္ဗ-ဉာဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ဓာတုပဒ) ဝိဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း

http://www.dhammadownload.com

(ဥပသင်္ဂလိင်္ဂတ္ထ)ဏျပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓနအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း ဝိဇာနိတဗ္ဗာတိ ဝိညေယျာ ဟု ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ဝ္ဘဘိသဒ္ဒါပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ၊သဇ္ဇပဒတ္ထက၊နိဒဿနတ္ထ၊ ပလုဇ္ဇနန္တေန္ဒ္ဓ ပသဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ၊ (တနည်း) ပဋိသေဓတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ပရိယာပန္နဋ္ဌ ပရိသဒ္ဒါ ပရိစ္ဆိန္ဒနတ္ထ၊ (တနည်း) ပုနပ္ပုန အနက် ဝါ-ပုနပ္ပုန ကရဏအနက်ကို ဟော၏။

အာသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသက၊ (တနည်း) ပတ္တိအနက်ကို ဟော၏။

(တနည်း) ပရိယာပန္နဋ္ဌ သရိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။ အာသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။ နိယုတ္တာဋ္ဌ နိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

(ဂ) ဝါကျ။ ဥတ္တိဏ္ဏာ ဥတ္တရာတို့၌ ဥသည် နောက်၌ ဖွင့်ပြလတ္တံ့သော (မြွ) ၂၅၉ ကိုထောက်၍ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက ဓာတွတ္ထာဝိသေသက နှစ်မျိုး ဖြစ်နိုင်၏။ တနည်း ဥသဒ္ဒါ ပဓာနတ္ထ (ရူ)

(ဃ) ဝါကျ။ ကေနစိ ဝိညေယျာတိ၌ ဣတိ သဒ္ဒါ ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသ

ဝိညာဏာတို့၌ ဝိသဒ္ဒါ ဝိသေသတ္ထ၊ ကေနစိနိပါတ်သည် ဧကအနက်, အပ္ပ အနက်ကို ဟော၏။

ဝါ-သဒ္ဒါများ ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက၊ (တနည်း) သမုစ္စယတ္ထ။

ဝိညေယျာဝိဇာနိတဗ္ဗာတို့၌ ဝိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ တသ္မိံ၌ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော လောကဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် (နိဿယ) (တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော ဝဋ္ဋဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် (ယောဇနာ) ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဂ) ဝါကျ။ တတော၌ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော လောကဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

•တတိယအကြိမ်•

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာဝေါ၊ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ ဝုဋ္ဌတိ၏ ကတ္တားကို ဘာဂဝေးထည့်လျှင် ထိုဝုဋ္ဌာဒိ၌ အန္တတ္ထဝစခေတ်အရ—

၁။ ဒေသနာဉာဏ် ပြဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

၂။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည်....။

၃။ လောက ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည်....။

၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည်....။

၅။ လောက ဟူသော အသံကို ကြားနာရခြင်း, ဝါ ဓမ္မသဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်းမှစ၍ ဈာန်မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည်....။

ဇနေန (သို့မဟုတ်) ပဏ္ဍိတေန ဟု ကတ္တားထည့်လျှင် ဝစခေတ်အရ

၁။ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည်....။

၃။ လောက ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည်....။

၄။ သဒ္ဓမ္မသဝန စသည်တို့သည်....။

၅။ သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ လောက ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို ကြားရခြင်း, အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိရှိရခြင်း စသော အကျိုးဆက်တို့သည်....။

(ဂ) ဝါကျ၊ ဥတ္တိဏ္ဏာ, ဥတ္တရာ,

(ဃ) ဝါကျ။ လောကုတ္တရာ ပုဒ်တို့အရ အရိယာမဂ်, အရိယာဖိုလ်တို့ကို ယူ၍ ထုတ်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှု။

(င) ဝါကျ။ စက္ခုဝိညာဏေန အရ စက္ခုဝိညာဉ်ယူ၍ ထုတ်ပုံကိုလည်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှုပါ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဝိညေယျာ, ဝိဇာနိတဗ္ဗာတို့၌ ဝိပုဗ္ဗ, ဉာဓာတ်အရ စက္ခုဝိညာဉ်ကိုဖြစ်စေ, သောတဝိညာဉ်ကိုဖြစ်စေ, မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် စသည်ကိုဖြစ်စေ ယူ၍ ထုတ်ပါ။

နံပါတ် ၉ အတွက် အဓိပ္ပါယ်
လောကုတ္တရာ တရားများ လောကအမည် မရခြင်းအကြောင်း

လောကုတ္တရာတရားကို အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့က မပျက်ဟု အယူ မရှိသော ကြောင့် လောကဟု ပြောနေဖွယ်မလိုရကား လောကဟူသော အမည်မရ နိုင်ပါ (ဋီ-၅၁)။

ကေနစိဝိညေယျ ဒုက်ဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

ဝိညေယျအရ ဓမ္မပြားသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည် (အဋ္ဌကထာဝါဒ-၉၀)

ကေနစိအရ-ဝိညာဉ်ပြားသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ (ဋီကာဝါဒ-၅၁)။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ လောကော ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ လောက ဟူသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဝုစ္စတိ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား (တနည်း) သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်၊ (တနည်း) သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် လောကောဟူသော အာကာရပုဒ်အရ လောက ဟူသော ပရမတ္ထ ဓစီဘေဒ- သဒ္ဒအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ၊ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

ဝင္ခံ ဟူသော ကံပုဒ်အရ ဝင်္သုံးပါးသည် ဝုစ္စတိ၌ ဝစဓာတ်အရ ဒေသနာ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား (တနည်း) သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်။ ယထာရဟာ၊ အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

(ဝုစ္စတိဒ္ဓိ ဗာဟျတ္တတေဝိဘတ်အရ ယခင် ဝဋ္ဋ အဘိုင်းကောက်၊ စစခေတ် အရကိုလည်း ယခင်အတိုင်းကောက်၍ ပြိုင်ပါ။)

ပါဌသေသ ဘဂဝတာအရ- ဒေသနာဉာဏ်သည် ဝုစ္စတိဒ္ဓိ ဝစခေတ်အရ ဉာဏ်ကြည် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ဟော၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ထ္တိ၊ အဝိ (၁၀)။

ပါဌသေသဇနေနအရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်သည် ဝုစ္စတိဒ္ဓိ ဝစခေတ်အရ- မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ဟော၊ မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ထ္တိ၊ အဝိ (၁၀)။

(ခ) ဝါကျ။ တသ္မိံ လောကေအရ ဝင်္ဂသုံးပါးသည် နိယုတ္တာအရ လောကီစိတ် (၈၁) စေတသိက် (၅၂) ရုပ် (၂၈) ပါးတို့အား ပကတူပြု၏။

ပြိုင်။ ယဘာရဟာ နာနက္ခဏိကကမ္မ၊ ပကတူပ နိဿယ (၂)။

နိယုတ္တာအရ လောကီစိတ္တုပ္ပါဒ်, ရုပ်(၂၈) ပါးတို့သည် တသ္မိံ လောကေအရ ဝင်္ဂသုံးပါးအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ၊ အာ၊ မိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ ထ္တိ၊ အဝိ (၈)။

သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ လောကီယာ၌လည်းအန္တတ္တလောကပုဒ်အရ ယခင်လောကေ အတိုင်းကောက်, ဏိက (လ္လယ) ပစ္စည်းအရ နိယုတ္တာအတိုင်း ကောက်၍ ယခင်အတိုင်း နှစ်ချက်ပြိုင်။

(ဂ) ဝါကျ။ တတောအရ ဝင်္ဂသုံးပါးသည် ဥတ္တိဏ္ဏာ-ဥတ္တရာတို့အရ လောကုတ္တရာစိတ္တုပ္ပါဒ် နိဗ္ဗာန်အား ပကတူ ပြု၏။

(သ) ဝါကျ။ လောကတော အရနှင့် ဥတ္တရာ အရ လောကုတ္တရာ၌ လောကအရနှင့် ဥတ္တရာအရ တို့ကိုလည်း (ဂ) ဝါကျအတိုင်း ကောက်၍ပြိုင်။

(င) ဝါကျ။ ကေနစိဝိညေယျာ၌ (၁) ဝိညေယျာအရ ပစ္စုပ္ပန်ရှုပါရုံ သည် ကေနစိအရ စက္ခုဝိညာဉ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ အာ၊ ပု၊ ထ္တိ၊ အဝိ (၄)။

ဧတတိယအကြိမ်

http://www.dhammadownload.com

(၂) ကြွင်းသော သဒ္ဒ, ဂန္ဓ, ရသ, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ တို့ကိုလည်း ဝိညေယျ အရကောက်၍ ကေနစိအရ သောတာဝိညာဉ်, ဃာနဝိညာဉ်, ဇိဝှါဝိညာဉ်, ကာယဝိညာဉ်တို့ကို ကောက်၍ ဤအတိုင်းပြိုင်ပါ။

၃။ ဝိညေယျာအရ ပစ္စုပ္ပန်ပဋ္ဌာနရှိသည် ကေနစိအရ မနောဓာတ်သုံးခုအား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်။ အာ၊ ပု၊ ထ္ထိ၊ အဝိ (၄)။

ဤသို့ စသည်ဖြင့် အာရုံအာရမ္မဏိက ဖြစ်နိုင်သည် အားလျော်စွာ များစွာ ပြိုင်နိုင်၏။

ဝိဇာနိတဗ္ဗာအရ ရူပါရုံသည် ကေနစိ ဧကေန စက္ခုဝိညာဏေနအရ စက္ခုဝိညာဉ်အား လည်းကောင်း, ဝိဇာနိတဗ္ဗာအရ သဒ္ဒါရုံသည် သောတဝိညာဏေန အရ သောတဝိညာဉ်အားလည်းကောင်း အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်– အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏပုရေဇာတ, အာရမ္မဏပုရေဇာတထ္ထိ, အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ (၄)။

အာသဝဂေါစ္ဆက အဖွင့် (ခ)

(က) အာသဝန္တီတိ အာသဝါ။

(ခ) စက္ခုတောပိ ။ပ။ မနတောပိ သန္ဒန္တိ။

(ဂ) ပဝတ္တန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

(ဃ) ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘုံ ဩကာသတော ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တီတိ ဝါ အာသဝါ။

(င) ဧတေ ဓမ္မေ ဧတဉ္စ ဩကာသံ အန္တောကရိတွာ ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။

(စ) အန္တောကရဏတ္ထော ဟိ အယံ အ-ကာရော။ (၅-၉၀)။

http://www.dhammadownload.com

အနက်ထူး

(ဂ) ဝါကျ။ ပဝတ္တန္တိပုဒ်၏ ကရိယာ (သို့မဟုတ်) ကြိယာဝိသေသနကို အာချမ္မကာကရဏဝ သေန ဟု (ယောဇနာ) ၌ ထည့်သည်။

(ဃ) ဝါကျ။ ယာဝဂေါတြဘုံ- ဂေါတြဘု, ဝေါဒါန်, ပရိကမ်တိုင်အောင်၊ (ဧကသေသနည်း) ဝါ-ယာဝဂေါတြဘုံ ဂေါတြဘုတိုင်အောင်၊ (ဥပလက္ခဏနည်း)။

ကျမ်းစာ (ဒွိပနာပဥ္စက)
ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် အာသဝေါ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် အာသဝပုဒ်ကို ကမ္မသာဓ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည် ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ-အာသဝ၌ အပစ္စည်း (ဏပစ္စည်း) သည် ကမ္မသာဓ် စသော အနက်ကို ဟော၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျ၌ အာသဝန္တိ ဟု ဆိုတော်မူ၏။....သော် အာသဝန္တိ၌ သုဓာတ်သည် ကြားခြင်းသဝန စသော အနက်ကို ဟော၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် စက္ခု စသော ဒွါရ ၆ ပါးမှ ယိုစီးတတ်ကုန်၏ ဟု ဆိုတော်မူ၏။....သော် ကရားမှရှိသော ရေယိုစီးသကဲ့သို့ ယိုစီးတတ်ကုန်၏ ဟု အဓိပ္ပါယ် မှတ်ကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ။ပ။ စက္ခုတောပိ စသော (ခ) ဝါကျ၏ ဖြစ်သင့်သော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) (စသည်)။

အဓိပ္ပါယ်ကား (ဂ) ဝါကျဖြင့် စန္ဒရကန်ကျောက်မှ ဖြစ်သော ရေ၏ ဖြစ်ပေါ် ယိုစီးခြင်းကဲ့သို့ စက္ခု စသော ဒွါရ ၆ ပါးမှ တရားသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြဆို၏ ဟူလို။

ဓောဇနာတက်လျှင် အဗျာပိတာဒေါသတင်တက်။

[[တနည်း]] ယိုစီးခြင်း သာမည ဖြစ်နေ၍ အလွန်ပုံ့နှံ့နေရကား အတိဗျာပိတာဒေါသတင်တက်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့ဝါကျတို့ဖြင့် စက္ခု စသော ဒွါရ ၆ ပါးမှ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် အာသဝမည်သော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာ လျှင် အာသဝမည်၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ။ပ။ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော အာသဝမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘု တိုင်အောင်, ဩကာသအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင် အာရုံပြုသောအားဖြင့် သွားတတ် ရောက်တတ်သောကြောင့် အာသဝမည်သော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ -သော် ထိုစကားရပ်၏ ဖြစ်သင့်သော အဓိပ္ပါယတ္ထသည်လည်း ရှိသင့်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (င) ဝါကျဖြင့် ထိုဂေါတြဘုတိုင် အောင်သော တရားတို့ကိုလည်းကောင်း, ထိုဘဝဂ်တိုင်အောင်သော အရပ်ကို လည်းကောင်း, အတွင်းပြု၍ ဖြစ်တတ်ကုန်၏ ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ဝါ- (င) ဝါကျ၌ အန္တောကရိတွာ ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ထိုစကားသည် ဒဠှီယမျှသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ။ပ။ ထိုစကားကို ခိုင်မြဲစေသော ဒဠှီကရဏ အသင့်ယုတ္တိကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နွ) (စသည်)။

ပါဠိနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ အာသဝါပုဒ်ကို ကမ္မသာဓ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နု-ပါ) ။ပ။ အာသဝါပုဒ်၏ ဖြစ်သင့် သော ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နု-ရော) (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ အာသဝန္တိ၌ သုဓာတ်သည် ကြားခြင်းသဝန စသော အနက်ကို ဟော၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ကရားမှရှိသောရေ ယိုစီးသကဲ့သို့ ယိုစီးကုန်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-ထိုစကားရပ်၏ အဓိပ္ပါယ်တ္ထိမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

-ထုတ်ပြီးအကြံခံ-

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကြောင့်သာလျှင် အာသဝမည်၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နှ-ပါ) ။ပ။ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော အာသဝမည်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နှ-ရော) (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ထိုစကားရပ်၏ ဖြစ်သင့်သော အဓိပ္ပါယတ္ထမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ထိုစကားရပ်ကို ခိုင်မြဲစေသော ဒဠှီကရဏအသင့်ယုတ္တိမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

စောဒနာ သင့်ပုံ ၊ ပယ်ပုံ

ရှေး (ဌ) ဝါကျကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။ ပါဠိတော်ကို ထောက်ဆလျှင် အာသဝ ပုဒ်၏ ဤ၌ မလိုအပ်သော ကမ္မသာခ် ဝစနတ္ထ စသည်၌ အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် အာသဝန္တိ၌ သုခေါတ်၏ သဝန စသော အနက်များဝယ် အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။ ဤ (ခ) ဝါကျကို ထောက်ပြန်လျှင် (က) ဝါကျ၌အာသဝန္တိဝယ် သုခေါတ်၏ သဝန စသော အနက်တို့၌ အလွန်ပျံ့နှံ့လေသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသ သင့်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့်ဆိုလိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကို ပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် နှံ့စပ်သောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ဃ-င) ဝါကျတို့ဖြင့်လည်း အသီးအသီး အဗျာပိတဒေါသပယ်ပုံကို သိပါ။

(စ) ဝါကျဖြင့် ဒဠှီယ ဒဠှီကရဏ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။ ဤ (စ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် ရှေ့(င) ဝါကျ၌ ဒဠှီယ ဒဠှီကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝါသဒ္ဒါထားရပုံ

စက္ခု စသော ဒွါရ ၆-ပါးမှ ယိုစီးတတ်ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းမှ တစ်ပါး ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါစြာဘု တိုင်အောင်, ဩကာသအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင် အာရုံပြုသော အားဖြင့် သွားတတ် ရောက်တတ်သည်အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ 'ဝါ' သဒ္ဒါကိုထား၏။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

ဓသာတစသော ဒွါရမှသာ ယိုစီးကုန်သည်မဟုတ်၊ စက္ခုဒွါရမှလည်းယိုစီးကုန်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် အချင်းချင်းဆည်းသော, အညမညသမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထား၏။

စက္ခုတောပိ၌ ပိသဒ္ဒါဖြင့် စက္ခုဒွါရမှသာ ယိုစီးခြင်းကို တားမြစ်သည်။ ။ပ။ မနတောပိ၌ ပိသဒ္ဒါဖြင့် မနောဒွါရမှသာ ယိုစီးခြင်းကိုတားမြစ်သည်။ (ဝါ) ပိသဒ္ဒါတို့ဖြင့် ဒွါရတစ်ပါးပါးမှသာ ယိုစီးခြင်းကို တားမြစ်၍ ဒွါရ ၆-ပါးလုံးမှ ယိုစီးသည် ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို ပြပါသည်။

ဝုတ္တံဟောတိထားရပုံ

ဒွါရ ၆ ပါးမှ ယိုစီးကုန်၏ဟူသော ရွှေးဂုဏ္ဍတ္တစကား၏ တရားသဘောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟု ဆိုလိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထအဓိပ္ပါယ်ကို ထင်ရှားစွာ ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ဝုတ္တံ' ဟောတိ ထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(ဃ) ဝါကျ။ ဂေါစြာဘု ဝိဂ္ဂဟကို ဒသနတိက်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ဤ၌ကား- ဂဝံ သဒ္ဒံ တာယတီတိ ဂေါတ္တံ။ ဂေါတ္တံဘဝတိ အဘိဘဝတီတိ ဂေါစြာဘု (အစိတ်)။

ဂေါစြာဘုစ ဝေါဒါနဉ္စ ပရိကမ္မဉ္စ ဂေါစြာဘု ဟု အပေါင်းကောသိသ် တဒ္ဒိတ်ဝိဂ္ဂဟပြုပါ။

၂။ ဂေါစြာဘု-ဝေါဒါန်-ပရိကမ်တို့၏ အချင်းချင်းငွဲသကဲ့သို့ ဖြစ်သော အညမညာ ပေဂ္ဂသမ္ဗန်သည်။

• တတိယအကြိမ် •

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဂေါကြုဘု-ဝေါဒါန်-ပရိကမ်တို့၏ အရျင်းချင်း ငွဲခြင်းဂုဏ်သည်

(ဝါ) ဂေါကြုဘု-ဝေါဒါန်-ပရိကမ် ဟူသော အမည်သည်။

(ဿ) ဝါကျ။ သံဝဏ္ဏနာအရ-အာသဝါပုဒ်ကို အာဘဝဂ္ဂါအာဂေါကြုဘု မှာ သဝန္တိတိအာသဝါ။

(တနည်း) သဝန္တိတိသဝါ၊ ဗျာပေတွာ သဝါ အာသဝါ ဟုပြု။

၁။ အာ-သ-ဝါ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည်။

၂။ အာပုဗ္ဗ, သုဓာတ်, အ (ကြ) ပစ္စည်း, သွားခြင်း ရောက်ခြင်း ကြိယာသည်။

၃။ အာသဝါဟူသော အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါသည်။

၄။ သွားခြင်း ရောက်ခြင်း ကြိယာသည်။ (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)

(စ) ဝါကျ။ (အန္တောကား နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟ မပြု ရပါ။)

ကရီယတေ ကရဏံ။ အန္တော ကရဏံ အန္တောကရဏံ။

(တနည်း) အန္တော ကရီယတီတိ အန္တောကရဏံ။ အရီယတီဉာယတီတိ အတ္ထော။

အန္တော+ကရဏံ အတ္ထော+ယဿာတိအန္တောကရဏာတ္ထော။

၂။ အတွင်းပြုခြင်းအနက်၌ အာ အက္ခရာနှင့် အကျိုး+အကြောင်း စပ်။

၄။ အတွင်းပြုခြင်း အနက်ရှိသည် အဖြစ်ဟူသောဂုဏ်သည်။

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ အာသဝန္တိ အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) ဥကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (အာပုဗ္ဗ-သုဓာတ်-အပစ္စည်း အန္တိဝိဘတ်)။

(တနည်း) အာသဝန္တိ၌ အာကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ။ (သဝန္တိကို ယခင်အတိုင်းခွဲ)။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ စက္ခုတော၌ စက္ခုကား နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း,ဥကာ-ရန္တ ကိတနာမပဒ။

စက္ခုတောပုဒ်လုံးကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။

[ပိ (အပိ) ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။]

မနတော၌ မနကား ပုလ္လိင်, (ရှု) (တနည်း) ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်ဟူသော ဒွိလိင် (အဘိဓာန်) မနောဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

(မနတောကို ယခင် စက္ခုတောအတိုင်းခွဲ)။

(ဃ) ဩကျ။ ဂေါတြဘု (တရားကိုငဲ့လျှင်) ပုလ္လိင်,(တနည်း) (စိတ်, ဉာဏ်ငဲ့လျှင်) နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း ဦကာရန္တ, နာမပဒ။

(င) ဝါကျ။ အန္တောကရိတွာ- အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(တနည်း) သမာသပဒ။ ထိုတွင် (အန္တောကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။

အာသဝ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ အာသဝန္တိဖြင့် အာသဝါ၌ အာပုဗ္ဗ+သုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ဓာတုပဒ) အာဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အ [ဗြဏ] ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်၌ ဆက်သည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

(ခ) ဝါကျ။ စက္ခုတော ။ပ။ မနတောဖြင့် သန္ဒန္တိကြိယာ၏ အပါဒါန် အဖြစ်ကို, (ဝါ) ယိုစီးခြင်း ဟူသည် စက္ခုစသော ဒွါရ ၆ ပါးမှ ယိုစီးခြင်း ပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ပိ (အပိ) တို့ဖြင့် အညမည သမုစ္စယတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

သန္ဒန္တိဖြင့် အာသဝန္တိ၌ အာပုဗ္ဗ သုဓာတ်သည် သဝန စသောအနက်ကို မဟော၊ သန္ဒနအနက်ဟောသည်ဟု သိစေ၏၊ (ဓာတွတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျဖြင့် သန္ဒနံ့၌ ယိုစီးခြင်းဟူသည် ကရားမှ ရှိသော ရေ၏ ယိုစီးခြင်းကဲ့သို့မဟုတ်၊ စန္ဒရကန် ကျောက်မှဖြစ်သောရေ၏ယိုစီးခြင်းဖြစ်ပေါ် ခြင်းကဲ့သို့ စက္ခုစသော ဒွါရ ၆ ပါးမှ တရားယဘောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း တည်းဟူသော ဆိုလိုရင်း ပိဏ္ဍတ္ထ အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဓမ္မတော။ပ။ဘဝဂ္ဂံဖြင့် သဝန္တိ၌ အာရုံပြုသောအားဖြင့် သွားခြင်းရောက်ခြင်းဟူသည် ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘုတိုင်အောင်, ဩကာသ အားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင် တားခြင်းရောက်ခြင်းပင်တည်း ဟူသောအဓိပ္ပါယ် ကိုလည်းကောင်း, (ဘာဝတ္ထ) အာသဝ၌ အာဥပသာရပုဒ်၏ အဘိဝိဓိ, အဝဓိအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

သဝန္တိဖြင့် အာသဝ၌ အာပုဗ္ဗ-သုဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု ဓာတုပဒ) အ (ဏ) ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်း ကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

ဝါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကိုသိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(င) ဝါကျဖြင့် ရှေ့ (ဃ) ဝါကျ ဓမ္မတော စသည်၌ ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြ ဘုတိုင်အောင်, ဩကာသအားဖြင့် ဘဝဂ်တိုင်အောင် သွားခြင်း ရောက်ခြင်း ဟူသည် ဂေါတြဘု တိုင်အောင်သောတရားတို့ကို လည်းကောင်း ဘဝဂ်တိုင် အောင်သော အရပ်ကိုလည်းကောင်း, အတွင်းပြု၍ ဖြစ်ခြင်းပင် တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုလည်းကောင်း, (ဘာဝတ္ထ)အာဥပသာရပုဒ်၏ အဘိဝိဓိ, အဝဓိ အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

(စ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ဒဠှီကရဏဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။ကြွင်းသော(စ)ဝါကျဖြင့်ရှေ့၌ဆိုခဲ့သော အန္တောကရိတွာ ဟူသော စကားကို ဝါ၊ရှေ့၌ အာဥပသာရပုဒ်၏ အဘိဝိဓိ အဝဓိအနက်ဟောသည်အဖြစ် ဆိုခဲ့သောစကားကို ခိုင်မြဲစေသော ဒဠှီကရဏအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(တနည်း) အာသဝ၌ အာဥပသာရပုဒ်၏ အဘိဝိဓိ အဝဓိ အနက် ဟောသည်၏အဖြစ်ကိုခိုင်မြဲစွာပြုသောအားဖြင့် ထပ်မံသိစေ၏(ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ ဘာဝတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ အာသဝန္တိ အာသဝါတို့၌ အဲသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

(ခ) ဝါကျ။ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါများ အညမညသမုစ္စယတ္ထ ဇောတက။

(ဂ) ဝါကျ။ ပဝတ္တန္တီ၌ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက (တနည်း) ပဗန္ဓတ္ထ၊ ဣတိသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ယာဝနိပါတ် ပရိစ္ဆေဒနတ္ထ၊ ဩကာသော၌ ဩ၏ ကာရိယ အဝသဒ္ဒါ ဒေသတ္ထ, ဝါ၊ အရပ်ဟူသော ဒေသအနက်ကို ဟော၏။ အာသဝေါ၌ အာသဒ္ဒါ အဘိဝိဓိ အဝဓိ အနက်ကိုဟော၏။

(င) ဝါကျ။ စသဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ၊ အန္တောနိပါတ် အနန္တရတ္ထ၊ ဝါ၊ အဗ္ဘန္တရတ္ထ၊ ဣတိသဒ္ဒါ ဣဒံအနက်, ဝါ၊ ဣမအနက်။ (တနည်း) နိဒဿန အနက်ကိုဟော၏။

(စ) ဝါကျ။ ဟိသဒ္ဒါ ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက၊ ထိုဟိသဒ္ဒါကို ရှေ့ ဖင်္ဂီယစကားကို ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့် ဝါ၊ ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ထားပါသည်။

သမ္ဗန္ဓနာမ်ပုဒ်တို့ ဝိသယနာမည်

(င) ဝါကျ။ ဓတော၌ တေသည် ဓမ္မေ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။ (တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသောဂေါတြဘုတိုင်အောင်သော တရားဖြပ်တို့ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ဓတော်၌ တေသည် ဩကာသံဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့်ပသိဒ္ဓဝိသယ။ (တနည်း) ဆိုအပ်ပြီးသော ဘဝဂ်တိုင်အောင်သော အရပ်ဖြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(စ) ဝါကျ။ အယံ၌ ဣမသည် အာကာရေ ဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ဆုတ်ပုံ

ဝါကျအသီးသီး၌ရှိသော အာသဝန္တိ အာသဝါ သန္တိ ပဝတ္တန္တိ ယဝန္တိ အန္တောကရိတွာ ပဝတ္တန္တိပုဒ်တို့အရ

http://www.dhammadownload.com

၁။ ကာမ တဝ ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာ ဟူသော အာသဝေါတရား ၄ ပါးသည်....။

၂။ အယောနိသော မနသိကာရသည်....။

၃။ အာသဝေါတရား တိုးပွား၍ ကြွင်းသော အဝိဇ္ဇာ စသော အကုသိုလ်တရားများ တိုးပွားခြင်း, ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ အရှိန်အစော် မှဲ့ခြင်း, အတ္တာနုဝါဒဘေး, ပရာနုဝါဒဘေး ရရှိခြင်းသည်....။

၄။ အသဒ္ဓိမ္မဿဝန ဗာလူပသေဝန စသည်တို့သည်....။

၅။ တမလွန်ဘဝ၌ ဒုဂ္ဂတိဘဝလားရခြင်း, ဒုဂ္ဂတိဘဝ၌ ဆင်းရဲ အမျိုးမျိုး ခံစားရခြင်း စသော အကျိုးဆက်တို့သည်....။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ယေဓမ္မာ ဟူသော ပါဌ်သော ကတ္တားအရ လောဘ ပစ္စည်းတရားသည် အာသဝတ္တိအရ ဒိဋ္ဌိမောဟ ဟူသော ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်- ဟေ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ သံ၊ ဝိ၊ အဝိ (၇)။

(ခ) ဝါကျ။ စက္ခုတောပိ စသော ပုဒ်တို့အရ ပသာဒရုပ် ၅ ခု, ဘဝင် စိတ် ဟူသော ပစ္စည်းတရားသည် သန္တတိအရ (ဂ) ဝါကျ၌ ပဝတ္တိအရ အာသဝေါတရားအား (၄) ပါး ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ပကတူ ပြု၏။

(တနည်း) အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ အာ၊ မိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိ၊ အဝိ (၆)။

(အာသဝတ္တိ စသည်အရ အာသဝေါတရား ၄ ပါးက စက္ခုစသောဝတ္ထုကို မမှီသောကြောင့် ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး မပြိုင်နိုင်ပါ။)

(ဃ) ဝါကျ။ ဓမ္မတော ။ပ။ ဘဝင်္ဂအရ ဂေါတြဘုတိုင်အောင်,ဘဝင် တိုင်အောင်သော အာရုံ ပစ္စည်းတရားသည် သဝတ္တိအရ အာသဝေါတရား ၄ ပါးအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ အာ၊ မိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ ဝိ၊ အဝိ (၈)။

http://www.dhammadownload.com

တနည်း၊ နဲ့ပြိုင်သော်-

ဂေါ်ဂြဘုအရ ဂေါ်ဂြဘု စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် သဝဏ္ဏိအရ အာသာဝေါ်တရား ၄ ပါးတို့အား အာရမ္မဏ ပြုရ၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

ယာဝ ဘဝင်္ဂအရ ဘဝင်ဘုံ ဖြစ်သော ပညတ်အာရုံသည် သဝဏ္ဏိအရ အာသာဝေါ်တရား ၄ ပါးအား အာရမ္မဏ ပြုရ၏၊ (ပြိုင် မရှိ)။

(တနည်း) ယာဝဘဝင်္ဂအရ နေဝသညာ နာသညာ ယတနတိုင်အောင် သောတရားသည် သဝဏ္ဏိအရ အာသာဝေါ်တရား ၄ ပါးအား အာရမ္မဏ ပြုရ၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ အာ၊ မိ၊ ဥပ၊ ပု၊ တ္တိ၊ အဝိ (၆)။

(င) ဝါကျ။ ဓေတဓမ္မေအရ ဂေါ်ဂြဘုတိုင်အောင်သောတရား, တေဥ္စ ဩကာသံအရ နေဝသညာ နာသညာယတနဘုံတိုင်အောင်သော တရားများ ယူ၍ ပစ္စည်းထားပြီးလျှင် အန္တောကရိတွာ ပဝတ္တန္တိအရ အာသာဝေါ်တရား ၄ ပါးယူ၍ ပစ္စယုပ္ပန်ထားပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ။

❁

အာသာဝေဂေါ်ဂြက အဖွင့် (၁)

(က) စိရပါရိဝါသိယန္တေန မဗိရာဒယော အာသာဝါ၊ အာသာဝါ ဝိယာတိပိ အာသာဝါ။

(ခ) လောကသ္မိဥ္စ စိရပါရိ ဝါသိကာ မဗိရာဒယော အာသ- ဝါတိ ဝုစ္စန္တိ။

(ဂ) ယဒိ စ စိရပါရိဝါသိယန္တေန အာသာဝါ၊ ဧတေယေဝ ဘဝိတု မရဟန္တိ။

(ဃ) ဝုတ္တဥ္စေတံ "ပုရိမာ ဘိက္ခဝေ ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ 'ဣတော ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇာ နဟောသိ' တိ" အာဒိ။ (ဋ္ဌ-ဋ္ဌ၀)

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ၌ ဝုစ္စန္တိ၍ ကတ္တာကို ဇနေနေ၊ လူအပေါင်းသည်။ (သို့မဟုတ်) ဓမ္မာနေန, လူအပေါင်းသည် ဟု ထည့်ပါ။ (ယောဇနာ) ပရိတ္တထိက်အဖွင့်၌ ဝုစ္စတိ၏ ကတ္တာကို "ဇနေန" ဟု ထည့်သည်။

ကျမ်းထက် (ဌပနာဝဏ္ဏက)

ပုစ္ဆာထက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေးစကားရပ်တို့ဖြင့် ဒွါရ ၆ ပါးမှ ယိုစီးထက်ဖြတ်တတ်, ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါစြာတိုင်အောင်,ဩကာသအားဖြင့် အစက်တိုင်အောင် အာရုံပြုသောအားဖြင့် သွားတတ်ရောက်တတ်သောကြောင့် အာသဝမည်သောဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော် ဤဆိုအပ်ပြီးသောအကြောင်း တို့ကြောင့်သာလျှင်အာသဝမည်၏ဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော (စသည်)၊

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျ၌ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ထုံတတ်သောကြောင့် မုဒရက်သီးရည် အစရှိသည်တို့သည် အာသဝမည်ကုန်သောဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊ ....သော် ဆရာ့စကားသည် ဓဋ္ဌီယ မျှသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

[(က) ဝါကျအားလုံးကို ဌပနာမထားဘဲ (က) ဝါကျ တစ်စိတ်မျှ ဌပနာထားရကား အထက်ပါဌပနာထား၍ "(က)ဝါကျ၌" ဟု ဆိုသည်။]

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေး (က) (ခ) ဝါကျတို့ဖြင့် စိရ ပါရိဝါသိယ-စိရပါရိဝါသိက ဖြစ်သောအရာဝတ္ထုတို့သည် အာသဝမည်ကုန် သောဟုဆိုတော်မူ၏၊ (ဝါ) အရက်နှင့်တူသောကြောင့် လောဘစသောတရား တို့သည် အာသဝမည်ကုန်သောဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊....သော်မာနစသောတရား တို့သည်လည်း စိရပါရိဝါသိက သဘောရှိ၍ အာသဝအမည် ရထင့်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)၊ ထိုသို့ရသင့်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟော)၊ စိရ ပါရိဝါသိယဖြစ်သော အရာဝတ္ထု လောဘ စသော တရားတို့ကိုသာ အာသဝ မည်သောဟု မဆိုသင့်၊ (၄ ခေ) မာနစသောတရားတို့ကိုလည်း အာသဝ မည်သောဟု ပြဆိုသင့်သေး၏(နွ)အဘယ့်ကြောင့် အဘယ်တရားတို့သည်သာ အာသာမည်ကုန်သည်ဟု မှတ်ရပါအံ့နည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသော ကြောင့် (ဂ) ဝါကျကိုမိန့်။

-ထဏိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပါယ်ကား–စိရပါရိဝါသိယ အနက်သဘောကြောင့် ဤကာမာသဝ စသည်တို့သည်သာလျှင် (ဝါ) လောဘဒိဋ္ဌိ မောဟ တို့သည်သာလျှင် အာသဝ မည်ကုန်သည်ဟု (ဂ) ဝါကျဖြင့် ပြဆို၏ ဟူလို။

(စောဒနာထက်လျှင် မာန စသောတရားတို့၌ အလွန်ပျံ့နှံ့သော) အဓိပ္ပါယ ပိဋကဒေါ်သထင်တက်) ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် စိရပါရိဝါသိယအနက် သဘောကြောင့်ကာမာသဝ စသည်တို့သည်သာလျှင် (ဝါ) လောဘ ဒေါသ မောဟ တို့သည်သာလျှင် အာသဝမည်ကုန်သော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏ (၄) ဤသို့သာ ပြဆိုချေသော် မိမိ၏ သကဝစနမျှသာဖြစ်၍ မယုံကြည်နိုင်ရာ သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)ထိုသို့ မယုံကြည်နိုင်လေသောကြောင့် (ဘော ဟော)၊ (ဂ) ဝါကျဖြင့် စိရပါရိဝါသိယ အနက်သဘောကြောင့် ကာမာသဝ စသည်တို့သည်သာ အာသဝမည်ကုန်သော ဟူ၍သာ မဆိုသင့်(၄ ခေ)၊ မိမိ၏ သကဝစနကို ခိုင်မြဲစေသော အာဂမ–ဒဋ္ဌိကရဏ– ဉာပက–အကိုး သာဓက ပါဠိတော်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ)၊ ပရဝစန–အာဂမ–ဒဠှီကရဏ သာဓက ပါဠိတော်စကားရပ်ကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)၊ဤသို့မေးဖွယ် ရှိ၍ ဝုတ္တဥ္စေတံ စသော (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား–(ဃ) ဝါကျဖြင့် မိမိ၏ သကဝစနကို ခိုင်မြဲစေသော အာဂမ ဒဠှီကရဏ ပါဠိတော်စကားရပ်ကို ပြဆို၏ ဟူလို။

ပါပနတ္ထိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ဤဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သာလျှင် အာသဝမည်၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ ထိုစကားကို ခိုင်မြဲစေတတ်သော ဒဠှီကရဏ အသင့်ယုတ္တိ မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဂ) ဝါကျ။ မာန စသော တရားတို့သည်လည်း စိရပါရိဝါသိယ သဘောရှိ၍အာသဝမည်ကုန်၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ မိမိ၏ သကဝစနကို ခိုင်မြဲစေသော ပရဝစန သာဓက အာဂမ–ဒဠှီကရဏ ပါဠိတော် စကားရပ် မရှိဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ ရာ၏၊ (စသည်)။

–တတိယအကြိမ်–

http://www.dhammadownload.com

စဒါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

ရှေးစကားရပ်တို့ကို ထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။ နောက်(ခ) ဝါကျကို ထောက်ပြန်လျှင် (က) ဝါကျ၌ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို သင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် မာန စသော တရားတို့၌ အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌိယ ဒဋ္ဌိကရဏ ဆန့်ကျင်နေသော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

မုချအားဖြင့်အာသဝမည်သည်၏အဖြစ်ဟူသောသကာတ်အနက်အကြောင်း မှတပါး၊ ဥပစာရအားဖြင့် အာသဝမည်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကာတ်အနက် အကြောင်းတပါးအကြောင်းကိုလဲလိုသောကြောင့် (က) ဝါကျ၌'ပိ(အပိ)' ကို ထား၏။

(တနည်း)။ ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း ၂ ပါးကြောင့်သာလျှင် အာသဝမည်သည် မဟုတ်သေး၊ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ထုံတတ် ထုံအပ်သော အရက်နှင့် တူသောကြောင့်လည်း အာသဝမည်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်း သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (က) ဝါကျ၌ 'ပိ (အပိ)' ကို ထား၏။

ဟိ သဒ္ဒါထားရပုံ

ရှေးဒဋ္ဌိယ စကားကို ခိုင်မြဲစေလိုသောကြောင့် (ဝါ) ဒဋ္ဌိကရဏတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'ဟိ'သဒ္ဒါ ထား၏။

စ သဒ္ဒါထားရပုံ

ရှေးစကားရပ် ဒဋ္ဌိကရဏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကိုဆက်လက်ပြလိုသောကြောင့် (ဝါ) ဥပန္ယာသ ဝါကျာရမ္ဘဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'စ' သဒ္ဒါထား၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဝုတ္တဒွေတံထားရပုံ

မိမိ၏ သကာဝစနကို ခိုင်မြဲစေသော ပရဝစန-အာဂမ ဒဠှီကရဏ အကိုး သာဓက ပါဠိတော်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ 'ဝုတ္တဒွေတံ' ထား၏။ (ဟိသဒ္ဒါထားရပုံဆိုက ယခင် ဟိသဒ္ဒါအတိုင်းပင်)။

ဝုစ္စန္တိ ထားရပုံ

အာသဝသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှင်္ဘ ကေဒေသျူပစာအဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'ဝုစ္စန္တိ' သဒ္ဒါထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ပရိဝသန္တီတိ ပရိဝါသာ၊ ပရိဝါသာဝေ ပါရိဝါသိယာ (တနည်း) ပရိဝါသိယန္တေတိ ပရိဝါသိယာ ပရိဝါသိယာယေဝ ပါရိဝါသိယာ-

၁။ ပါ-ရိ-ဝါ-သိ-ယာ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ သည်....။

၂။ ပရိဝါသပုဒ်, (တနည်း) ပရိဝါသိယပုဒ် + ဏိကပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း, ထိုခြင်း၏ ထုံတတ် ထုံအပ်သော အရာဝတ္ထုတို့နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည်လည်းကောင်း. ..။

၃။ ပါရိဝါသိယာ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိ သဒ္ဒါသည်....။

၄။ ထုံခြင်းကြိယာသည် (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)။
စိရံ ပါရိဝါသိယာ စိရပါရိဝါသိယာ။

၂။ ကြာမြင့်စွာသောကာလ၏ ထုံတတ်ထုံတတ်အပ်သောအရာဝတ္ထု နှင့် ကာလ။ ကာလဝန္တ စပ်။

၄။ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ထုံခြင်းကြိယာသည်....။
စိရပါရိဝါသိယာနံ ဘာဝေါ စိရပါရိဝါသိယာ၊ (ဘာဝလောပ)။
စိရပါရိဝါသိယာ ဧဝ အတ္ထော စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌော။ (တေန)

၂။ ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ထုံတတ်ထုံအပ်သည်၏ အဖြစ် ၏ အနက်သဘောနှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ စိရပါရိဝါသိယ အနက်ဒြပ်သည်....။
မဇ္ဈန္တိ တောယာတိ မဒိရာ။

၂။ မဇ်-ဇန်းတိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယစ်မူးခြင်းကြိယာသည်....။

၄။ ယစ်မူးခြင်းကြိယာသည် (တနည်း) ယစ်မူးကြောင်း ဖြစ်သော မုဒရက်သီးရည် စသည်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။
ပထမံ အာဒီယတီတိ အာဒိ၊မဒိရာ အာဒိယေသန္တိ မဒိရာဒယော။

၂။ မုဒရက်သီးရည် ဟူသော အစ၏ ကြွင်းသော ယစ်မူးကြောင်း အရာဝတ္ထုတို့နှင့် အာဒိ-အာဒိစန္တ စပ်....။

၄။ မုဒရက် သီးရည် အစရှိသော အရာဝတ္ထုတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

လိင် စသည် ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသပဒ၊ ဝါ၊ သမာသနာမပဒ။

မဒိရာဒယော-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဩကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။ ဝိယာ တီပိကို ဝိယ-ဩတိ-ပိ(အပိ) ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍အသီးသီး အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်များ ခွဲပါ။

(ဂ) ဝါကျ။ ယဒိ, စ တို့ကို အလင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန ယခင် (က) ဝါကျကအတိုင်းခွဲ။

အာသဝါ-ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတပဒ။ တေ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ် (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။ ဝေ အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။

ဘဝိတုံ-အလိင်, ဂဏ္ဍဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ, နိပါတပဒ,ဝါ၊ ကိတပဒ။

အရဟန္တိ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း(ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ။ အရဟဓာတ်, အပစ္စည်း, အန္တိဝိဘတ်။

(ဃ) ဝါကျ။ (ဝုတ္တဖွေ့တံ-ဝုတ္တံ-ဟိ-တော်)။

-ဆွေးဆိုမြဲအကြွင်း-

http://www.dhammadownload.com

ဝုတ္တံ-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ဟိ-အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။

တေ-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

ပုရိမာ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, တဒ္ဓိတပဒ။

ဘိက္ခဝေ-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

ကောဋိ-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, နာမပဒ။

(နကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ)။

ပညာယတိ-အလိင်, ကီယာဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်)။ အာကာရန္တ, အာချာတပဒ၊ (ပပုဗ္ဗ+ဉာဓာတ်, နာပစ္စည်း တိဝိဘတ်)။

(တနည်း) အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း အာကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (ဉာဓာတ် အပစ္စည်း+ကံဟောယပစ္စည်း+တေဝိဘတ်)။

အာစဏ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ဓိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေနဖြင့် အာသဝ သဒ္ဒါသည် ဓိရပါရိဝါသိယဋ္ဌဝါစီ ရှဋ္ဌီ အန်ပွနဲ့ ပါဠိပဒိကပုဒ်တည်းဟု သိစေ၏၊ (နာမလိင်္ဂပဒတ္ထ) (တနည်း) အာသဝါဒ္ဓ အာသဒ္ဒါ၏ စိရံ အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) အာပုဗ္ဗသုဓာတ်၏ ပရိဝသနအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, အ(ဏ)ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, အာသဝန္တိစိရံ ဖရိသဝန္တီတိ အာသဝါဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, (ဒုပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

မဒိရာဒယော အာသဝါဖြင့် အာသဝါအရ မုချအားဖြင့် မုဝရက်သီးရည် စသော စိမ်ရည်အရက်ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (အာဘိဓေယျတ္ထ)။

အာသဝါဝိယဖြင့် အာသဝါဒ္ဓ အာသဝပုဒ်+အပစ္စည်း၊ ထိုအပစ္စည်း၏ ဥပမာအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာသဝါ ဝိယာတိ အာသဝါဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေ၏၊ (ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

http://www.dhammadownload.com

ပိ(အပိ) ဖြင့် သမုစ္စယတ္ထ, သမ္ဘာဝနတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)၊ ကြွင်းသော(ခ)ဝါကျဖြင့် ရှေ့ဒဠှီယစကားကို ခိုင်မြဲစေသော ဒဠှီကရဏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ)၊ အာသဝသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှားဆို, ကေဒေသျူပစာ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ)ဝါကျ။ စဖြင့် ဥပန္ယာသ, ဝါကျာရမ္ဘဇောတက အဖြစ်ကိုသိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)၊ ကြွင်းသော (ဂ) ဝါကျဖြင့် စိရပါရိဝါသိယ အနက်သဘောကြောင့် ဤကာမာသဝ စသည်တို့သာ ဝါ၊ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ, တို့သာ အာသဝခေါ်ဆိုထိုက်သည်ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် အာဂမ ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ) ကြွင်းသော (ဃ) ဝါကျဖြင့် ရှေးဒဠှီယကို ခိုင်မြဲစေသော အာဂမ ဒဠှီကရဏပြဆိုသည်၏အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ဓိရံနိပါတ် ဒီဃကာလတ္ထ။ ပရိသဒ္ဒါ ပုနပ္ပုန အနက် ဝါ-ပုနပ္ပုနကရဏ အနက်ကို ဟော၏။ ဝါ-ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက။ အာသဝါတို့၌ အာသဒ္ဒါ စိရံအနက်ကိုဟော၏။ဝိယသဒ္ဒါ ပဋိဘာဝတ္ထ ဝါ- ဥပမာနတ္ထ။ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ၊ သမ္ဘာဝနတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ဟိသဒ္ဒါ ယုတ္တိဒဠှီကရဏတ္ထ။ အာသဝါတ်၌ ဣတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ၊ (တနည်း) ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ။

(စ) ဝါကျ။ ယဒိသဒ္ဒါ သက်ာဝဋ္ဌာနတ္ထ။ (ရှု) (တနည်း) အကျဉ်းအားဖြင့် သက်ာအနက်ဟောဟု ဆိုရပါသည်။ စသဒ္ဒါဥပန္ယာသတ္ထ, ဝါကျာရမ္ဘတ္ထ။ ဧတေယေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဧဝသဒ္ဒါ၏ ဂဟောတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား-

၁။ ကာမာသဝ စသော အာသဝေါတရား လေးပါးတို့သည် ဝါ။ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

•ဓမ္မဒီပအဖွဲ့•

http://www.dhammadownload.com

၂။ ဒေါသ, မာန စသော တရားတို့သည် နီဝရဏ်တွေတဗ္ဗတ္တ။
၃။ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့၏ သံယောဇဉ်, ဂန္ထ, ဩဃ, ယောဂ စသော အမည်တို့သည် အနုညာတတ္တ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟိသဒ္ဒါ အာဂမဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက။

နပညာယတိ မထင် ဟုပေးလျှင် ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထ မာဏ၊ မသိအပ် ဟု ပေးလျှင် ပ သဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက၊ (မဏိမဉ္ဇူ) ကတံ ဥပပ္ပါဒဋ္ဌိတိဘင် ဝသေနပုဒ်အဖွင့်။

အဝိဇ္ဇာသဒ္ဒ အသဒ္ဒါ ဝိရုဒ္ဓတ္ထ, ပဋိသေဓတ္ထ။

သမ္ဗန္ဓာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ဂ) ဝါကျ။ တော်ဘ် တေသည် ကာမာသဝစသော အာသဝေါတရား လေးပါးဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(တနည်း) လောဘ, ဒိဋ္ဌိ,မောဟဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ။ တော်ဘ် တေသည် ဝစနဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တ-ဝိသယ။ (တနည်း)တိုက်ရိုက်ရှိသော ပုရိမာဘိက္ခဓေ စသည်ကိုစွဲသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

ဣတောဘ် ဣမသည် အဓါကာလဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(စ) ဝါကျ။ ဝုစ္စန္တိဘ် အန္တတ္တ ဝစဝတ်အရေး

၁။ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။
၂။ ယောနိသော မနသိကာရ စသည် ဝါ-မုဒရက်သီးရည် စသော အာရုံသည်....။
၃။ အာသဝါ ဟူသော စစီဘောဒသဒ္ဒသည်....။
၄။ သဒ္ဒမ္မဿဝန စသည်တို့သည်....။
၅။ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အာသဝါ ဟူသော ဝစီဘောဒ အသံကို ကြားရခြင်း, အနက်အဓိပ္ပာယ် သိရှိရခြင်း စသည်တို့သည်....။

http://www.dhammadownload.com

[(က) (ဂ) ဝါကျတို့၌ အာသဝါအရ ထုတ်ပုံ ရှေ့ အာသဝဂေါစ္ဆက အဖွင့် (ဆ) ၌ ရှု။]

(ဃ) ဝါကျ။ (ဝုတ္တံ၌ ဝစနတ်အရ-တပစ္စည်းအရ ထုတ်ပုံကို စည်း မျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သော ဘဂဝတာ ကတ္တားထည့်ရသော ဝုတ္တံ, ဝုတ္တောဘ၌ ထုတ်ပုံကအတိုင်း ထုတ်ပါ။ ဤ၌ ဝဇီဘေဒသဒ္ဒ ထုတ်သည့်အခါ "ပုရိမာ ဘိက္ခဝေ" စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို ထုတ်ပါ)။

သိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ

(ဂ) ဝါကျ။ စီရပါရိဝါသိယ အနက်သဘောကြောင့် အာသဝအမည် ကိုရလျှင် လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့သာ အာသဝမည်ထိုက်ကုန်သည် ဟု အနွယကို ဆိုအဖြင့် လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟမှ တပါးသော ဒေါသ, မာန စသော တရားတို့ အာသဝ မမည်ထိုက်ကုန်ဟု ဗျတိရိက်အနက်အဓိပ္ပါယ် ကိုလည်း သိရသောကြောင့် အတ္ထာပန္နသိဒ္ဓိ, (အတ္ထာပတ္တိ သိဒ္ဓိ) မည်၏။

ဝေယာ္ဒ ါဖြင့် ပြဆိုရာ၌ ဤကဲ့သို့ အတ္ထာပန္န, (အတ္ထာပတ္တိ) သိဒ္ဓိရနိုင်ပုံကို အရာရာ၌ သိပါ။

(ဃ) ဝါကျ။ စီရပါရိဝါသိယ အနက်သဘောကြောင့် ဤလောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟတို့သာ အာသဝမည်ထိုက်သည် အဖြစ်ကို ဤပုရိမာဘိက္ခဝေ အစ ရှိသော အာဂမပါဠိဖြင့် ပြီးစေအပ်သောကြောင့် ဝါ-ဤအာဂမပါဠိကို ထောက်ဆ၍ သိရသောကြောင့် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိမည်၏။

(ပါဠိအာဂမ် အကိုးသာကေ ထုတ်ပြသည့်နေရာတိုင်း ဤကဲ့သို့ သိဒ္ဓေယျ သိဒ္ဓိ ရနိုင်ပုံကိုသိပါ)။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ လောကိယ အရ လောကီတည်းဟူသော ပညတ်ပစ္စည်း တရားသည် ဝါ၊ သတ္တလောက, ဩကာသလောက၌ရှိသော ရုပ်, နာမ်ပစ္စည်း တရားသည် ဝုစ္စနီ၌ ဝစနတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ် အဝဇ္ဇ မဟာကုသိုလ်။

http://www.dhammadownload.com

မဒိရာဒယော၀ဟူသော ၀ုတ္တကံပုဒ်အရ ဝုစ္စန္တိ၌ ဗာဟုျုတ္တ တောဝိဘတ်တို့ အရမှုဒရက်သီးရည်၌ရှိသော အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်သည် ဝုစ္စန္တိ၌ ဝစခေါတ်အရ သတိ, ဝီရိယဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ၊ အာ၊ မိ၊ ဥပ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၆)။

မှုဒရက်သီးရည်ဟူသော ပညတ်ပစ္စည်းဖြစ်လျှင် အာရမ္မဏမျှသာ၊ ပြိုင်မရှိ။

အာသဝါတိဟူသော အာကာရပုဒ်အရ အာသဝဟူသော နာမပစ္စတ္တိ သန္ဓါသည် ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေါတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ် အား အာရမ္မဏပြု၏။

ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေါတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အာသဝါတိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ အာသဝ ဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒအား သဟာပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ၊ ဟေ၊ မိ၊ သဟာ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

ဇနေန (တနည်း) လောကေန ဟူသော ပါဌ်သေသ အဝုတ္တကတ္တားအရ ဝီရိယပစ္စည်းတရားသည် ဝုစ္စန္တိ၌ ဝစခေါတ်အရ ဝီရိယကြဉ်သော မဟာကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟာပြု၏။

ပြိုင်။ မိ၊ သဟာ၊ ညာ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၉)။

(ဃ) ဝါကျ။ တော်အရ ဝုတ္တံ၌ တပစ္စည်းအရ ပုရိမာ စသော နာမပစ္စတ္တိ သန္ဓါအာရုံပစ္စည်းတရားသည် ဝုတ္တံ၌ ဝစခေါတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်း သော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏၊ တနည်း ဝုတ္တံ၌ ဝစခေါတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် သည် ထိုဝုတ္တံ၌တပစ္စည်းနှင့် တော်ပုဒ်တို့အရ ပုရိမာစသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒအား သဟာ ပြု၏။

ပြိုင်။ ဟေ၊ မိ၊ သဟာ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၉)။

ဘဂဝတာဟူသော ပါဌ်သေသကတ္တားအရ ဒေသနာဉာဏ်သည် ဝုတ္တံ၌ ဝစခေါတ်အရ ဉာဏ်ကြဉ်သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟာပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်။ ဖဿ၊ မိ၊ သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ ဤဣ၊ အဝိ (၁၀)။

တေ့ခွန် ဝုတ္တံ၌ ပစ္စုဝန်းစာစဉ်

တေးကား ဝုတ္တံဝယ် ဝစခေတ်၌ အာရမ္မဏပစ္စည်း ဝစခေတ်အရကား-အာရမ္မဏ ပစ္စယုပ္ပန်။

ပစ္စည်းပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ဟန်ကား-

တေးအရ ပုရိမာ စသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် အာရမ္မဏပစ္စည်း၊ ဝုတ္တံ ဝစခေတ်အရ ဖေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် အာရမ္မဏပစ္စယုပ္ပန်။

ထိုတေးအရ ပုရိမာ စသော နာမပညတ္တိ သဒ္ဒါဟူသော အာရုံ ပစ္စည်းတရားသည် ဝုတ္တံ၌ ဝစခေတ်အရ ဖေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏပစ္စသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

❁

အာသဝဂေါစ္ဆက အဖွင့် (၈)

(က) အာယတံ ဝါ-သံသာရဒုက္ခံ သဝန္တီ ပသဝန္တီတိပိ အာသဝါ။

(ခ) တတော အညေ နောအာသဝါ နာမ။

(ဂ) အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တေဟိ သဟ အာသဝေဟီတိ သာသဝါ။

(ဃ) ဝေံ ပဝတ္တမာနာ နတ္ထိ ဧတေသံ အာသဝါတိ အနာသဝါ။

(င) သေသံ ဟေတုဂေါစ္ဆကေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။(၅၅-၉၁)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အာသဝါပုဒ်ကို အဖွင့်နှင့်အညီ အနက်အမျိုးမျိုးပေးပုံ

၁။ အာသဝါ-အာသဝမည်ကုန်သော (ဝေါဟာရတ္ထ)၊

၂။ ဝါ-ယိုစီးတတ်ကုန်သော (သဒ္ဒတ္ထ)၊

၃။ ဝါ-စက္ခုစသော, ဒွါရ ၆-ပါးမှဖြစ်တတ်ကုန်သော(အဓိပ္ပါယတ္ထ)၊

၄။ ဝါ-အာရုံပြုသောအားဖြင့် သွားရောက်တတ်ကုန်သော (သဒ္ဒတ္ထ)၊

၅။ ဝါ-ဓမ္မအားဖြင့် ဂေါတြဘုတိုင်အောင်, ဩကာသအားဖြင့် ဘဝဂ် တိုင်အောင် ဖြစ်တတ်ကုန်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ)၊

၆။ ဝါ-ကြာမြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး ထုံတတ်, ထုံအပ်သော အရက်နှင့် တူကုန်သော (သဒ္ဒတ္ထ)၊

၇။ ဝါ-အစမမြင် ရှည်ကြာစွာသော သံသရာဆင်းရဲ ဟူသော အသီးကို သီးတတ်, အစမမြင် ရှည်ကြာစွာသော သံသရာဆင်းရဲ ဟူသော သားကို မွေးဖွားတတ်ကုန်သော (သဒ္ဒတ္ထ)။

သာသဝါအနက်

၁။ သာသဝါ-သာသဝမည်ကုန်သော (ဝေါဟာရတ္ထ)၊

၂။ ဝါ အာသဝတရားတို့၏ အာရုံဖြစ်ကုန်သော (အဓိပ္ပါယတ္ထ)၊

၃။ ဝါ-အာရမ္မဏိက ဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်သော (သဒ္ဒတ္ထ)

ကျမ်းတက် (ဒွပနာဗဋ္ဋက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေးစကားရပ်တို့ဖြင့် အာသဝမည် ခြင်း၏ အကြောင်း ၃-ပါးကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ဤပြဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း ၃-ပါးတို့ကြောင့်သာလျှင် အာသဝမည်၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ (ခ) ဝါကျကို ကျမ်းတက်ရာ၌ အာသဝါပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာမှတပါး နော အာသဝါပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ)။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ (ဤ(ဂ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ ရှေး(ဍ)ဝါကျကို ဥပနာထားတက်လျှင် နောအာသဝေါပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတပါး အာသဝပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကိုရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ)။

(တနည်း) ပါဠိတော်ကို ဥပနာထား၍ ကျမ်းတက်သော် ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် သာသဝါဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော်(သဟေတုကာဟု ဟောတော်မူရာ၌ သဟေတုက တရားတို့သည် ဟိတ်နှင့် သမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြသကဲ့သို့) သမ္ပယုတ်အားဖြင့် သာသဝါ ခေါ်သည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (တနည်း) သာသဝါ၌ သသဒ္ဒါသည် အန္တ သဒ္ဒါ စသည်တို့၏ ကာရိယဖြစ်သည့်, သာသဝါပုဒ်ကို အဗျယီဘော သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရသည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ အာရုံအာရမ္မဏိကအားဖြင့် အာသဝတရားတို့နှင့် တကွဖြစ်၍ သာသဂခေါ်ရပုံ, သာသဝါ၌ သသဒ္ဒါ၏ သဟသဒ္ဒါ၏ ကာရိယဖြစ်ပုံ, သာသဝါပုဒ်ကို ပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရပုံ အလုံးစုံတို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နှ) (စသည်)။

(နောက်နည်း၌ စောဒနာတက်လျှင် အထိဗျာပိတတင်တက်)။

(ဃ) ဝါကျ။ (ဤ(ဃ) ဝါကျသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌ သာသဝါပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာမှတပါး အနာသဝါပုဒ်၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေ့စကားရပ်တို့ဖြင့် သာသဝါ စသော ရှေ့ ၄-ပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကို ပုဒ်စဉ်အတိုင်း ပြဆိုတော်မူ၏ ...သော် ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပုဒ်စဉ်အတိုင်း ဖွင့်ပြနေဦးမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အဖွင့်နှင့်စပ်၍ အညွှန်းစကား-အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နှ) (စသည်)။

(ကြွင်းသောပုဒ်တို့၏ အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေးသည် မဟုတ်ပါလောဟု အာဘော်ထား၍လည်း ကျမ်းတက်နိုင်သေးသည်)။

-ဏ္ဏတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပါပနာ ဒိကျမ်းတက်

ရှေ့ဦး(၄)ဝါကျကို ဌပနာထား၍ ကျမ်းတက်ရာ၌ အတ္တသံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုးမှ အတ္တသုံဝဏ္ဏနာတစ်မျိုးသို့ ကျမ်းတက်နည်းအရတက်လျှင် လွယ်ပြီ။

(ဂ) ဝါကျကို ပါဠိတော် ဌပနာထား၍ ကျမ်းတက်ရာ၌ သမ္ဗယုတ်အားဖြင့် သာသာဝခေါ်သည်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (တနည်း) ထာသာဝါ၌ သသဒ္ဒါသည် သန္တ စသည်တို့၏ ကာရိယဖြစ်သည်, သာသာဝါ ပုဒ်ကို အဗျယီဘော သမာသ်ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရသည် ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်) ဆို၍ ကျမ်းတက်။

ဒေါသသင့်ပုံ ပယ်ပုံ

ရှေ ၄-ဝါကျတို့၌ ရှေ့နောက် အချင်းချင်း ထေစက်ဆ၍ အဗျာပိတ ဒေါသသင့်ပုံ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

(င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, ဂန္ထဂရုဒေါသ, ပုနရုတ္တိဒေါသကိုပယ်၏။

(အညွှန်းစကား-အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာတွေ့တိုင်း ဤဒေါသများပယ်သည်ကို သိပါ။)

ဝါသဒ္ဒါထားရပုံ

ရှေ့၌ဆိုအပ်ပြီးသော စက္ခုစသော ဒွါရ ၆ ပါးမှ ယိုစီးတတ် ဖြစ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်စသောအကြောင်း ၃ ပါးမှ တစ်ပါး၊ အစမထင် ရှည်ကြာစွာသော သံသရာဆင်းရဲဟူသော အသီးကို သီးတတ်,သံသရာဆင်းရဲ ဟူသော ထားကိုမွေးဖွားတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်း တစ်ပါးကိုလဲလိုသောကြောင့်(က)ဝါကျ၌'ဝါ'သဒ္ဒါကိုထားသည်။

(တနည်း) အာသဝါ၌ အာသဒ္ဒါ၏ အဘိဝိဓိအဝဓိအနက် သုခာတ်၏၊ သန္ဒနအနက်, ဂတိအနက်,ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်အကြောင်းတို့မှတစ်ပါး အာသဒ္ဒါ၏ အာယတနအနက်, သုခာတ်၏ ပဿဝနအနက်, နိစ္စ ကိတန္တသမာသ် အနက်အကြောင်းတို့ကို လဲလိုသောကြောင့် 'ဝါ' သဒ္ဒါထားသည်။

ဝိ (အဝိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

ရှေ့ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းသုံးပါးတို့ကြောင့်သာ အာသဝမည်သည် မဟုတ်သေး၊ အစမထင် ကြာရှည်စွာသော သံသရာဆင်းရဲဟူသောအသီးကို

http://www.dhammadownload.com

သီးတတ်, သံသရာဆင်းရဲဟူသော သားကိုမွေးဖွားတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်း အာသဝမည်သေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက်, သမ္ပိဏ္ဍန အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် (က) ဝါကျ၌ 'ပိ(အပိ)' ကို ထား၏။

ဓိဂ္ဂဟာနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ အာယတတီတိ အာယတံ။ (ရှည်လျားခြင်း, ရှည်လျားစွာဖြစ်ခြင်းကြိယာခွဲ)။

(အာယတံ ဟု (အဘိဓာန် ၇၀၇) ၌ နပုလ္လိင်ရှိ၏။ ဤ၌ ဒုက္ခံ ဟူသော ဝိသေသျင့်ကလည်း နပုလ္လိင်ပင် ဖြစ်၏။)

သံ ပုနပ္ပုနံ သရန္တိ ဧတ္ထာတိ သံသာရော။ (မဟာဓိမဋ္ဌ-ဒု-၂၆၀)

(တနည်း) သံ ပုနပ္ပုနံ အပေါဇ္ဈိန္နံဝါ သရတီတိသံသာရော။

၂။ သံ-သ-ရန်-တိ ဟူသော, (နောက်ဝိကပ်အလို) သံ-သ-ရ-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း အကြောင်းဖြစ်သော အဖန်ဖန် မပြတ်ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်....။

၄။ အဖန်ဖန် မပြတ်ခြင်းကြိယာသည်....။

(တနည်း) သံသရဏံ သံသာရော။ သံသရီယတေဝါ သံသာရော။ သံပုဗ္ဗ+သရဓာတ်+ဏပစ္စည်း အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်းကြိယာခွဲ။

ဒုက္ခယတီတိ ဒုက္ခံ။ သံသာရောဝ ဒုက္ခံ သံသာရ ဒုက္ခံ။

၂။ သံသရာ၏ ဆင်းရဲဒုက္ခနှင့် ဝိသေသန+ဝိသေသျ စပ်....။

၄။ သံသရာဆင်းရဲတို့၏ (သံသရာဆင်းရဲအဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ॥ပ॥ ဇာတ်သည်....။

(က) ဝါကျ အဖွင့်အလို မဂ္ဂေါက်ခဲ့သို့ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြုလျှင်–

သဝန္တိ ပသဝန္တီတိ သဝါ။ အာယတံ သဝါ အာသဝါ။

၂။ ရှည်ကြာစွာသော သံသရာဆင်းရဲ၏ အာသဝေါ တရားတို့နှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏိက, ပကတူပ နိဿယအကျိုး+ပကတူပနိဿယ အကြောင်း စပ်....။

၄။ အာသဝတရားတို့၏ (အာသဝအဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ॥ပ॥ ဇာတ်သည်....။

-တစ်ကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ န အာသဝါ နောအာသဝါ။

၂။ ပဋိသေခဘောဂုဏ်-အညဘောဂုဏ်၏ အာသဝတရားနှင့် ဇုဏ်+ဂုဏေး စပ်....။

၄။ နောအာသဝမွှဒြပ်သည်, (ဝါ) နောအာသဝတရားတို့၏ (အာသဝ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ဂ) ဝါကျ။ သာသဝါ၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား အာသဝန္တီတိ အာသဝါ။ သဟအာသဝေ ဟိယေဝတ္တန္တီတိ သာသဝါ။

၂။ တက္ကဖြစ်သော အာသဝေါတရားတို့၏ သာသဝ တရားတို့နှင့် အာရမ္မဏိက+အာရုံ စပ်....။

၄။ သာသဝ တရားတို့၏ (သာသာအဖြစ်ဖြင့်) တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ဂေါစ္ဆကဝိဂ္ဂဟကို ဟေတုဂေါစ္ဆကအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ)။

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ အာယတံ (ယခင်အာဘိဓာန်အတိုင်းခွဲလျှင်) နပုလ္လိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ၊ ကိတနာမပဒ။

သဝန္တိ အလိင်၊ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်, အတွင်းကာရန်) ဥကာရန္တ, အာချာတပဒ (သုခတ်+အပစ္စည်း+အဝန္တိဝိဘတ်)။

[ပသဝန္တီတိပိ ပသဝန္တိ+တ္တတိ+ပိ (အပိ) ဟု ၃ ချက်ခွဲ]။

(ခ) ဝါကျ။ တတော၌ တ သည် ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

တတောပုဒ်လုံးကား အလိင်,ဂဏ္ဍဝိမုတ်,ဩကာရန္တ,နိပါတပဒ။

အညေ (မွေဟူသော အာဘိဓေယျကိုငဲ့၍ ဤနေရာ၌)ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

နောအာသဝါပုဒ်လုံးကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

ထိုတွင် နေ့ကိုအ-လိင်,နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။ နာမကို အလိင်,နိပါတ်ပုဒ်ခွဲပါ။

(ဂ) ဝါကျ။ အတ္တာ့ဒိ ပုလ္လိင်,ရာဇာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ,ကိတနာမပဒ။

(င) ဝါကျ။ သေသံ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်းခွဲ။

စသေဒိတပ္ပ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အာဒေသ်သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ အာယတံဖြင့် အာသဝ၌ အာထဒ္ဓါသည် အာယတ အနက်ဟောသည် ဟု သိစေ။ (ဥပသဂ္ဂလိင်တ္တ) (တနည်း) အာယတာသဝါ ထူ ဆိုလိုလျက် ယထကိုချေ၍၊ ဝါ-အာယတကို အာပြု၍ အာသဝါဖြစ်သည် ဟု သိစေ။ (နာမလိင်ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ)။

ဝါဖြင့် ဗိကပ္ပနတ္ထဇောတက, နယန္တရဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

သံသာရဒုက္ခဖြင့် အာယတအရ ဝါ-အာအရ သံသရာဆင်းရဲကို ယူရမည် ဟု သိစေ။ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

သဝန္တိဖြင့် အာသဝ၌ အာပုဗ္ဗ သုဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု ဓာတုပဒ)သုဓာတ်၏ဖလအနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း(ဒုဓာတွတ္ထ) အ (ဏ) ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း(ဒု-ပစ္စယတ္ထ) သိစေ။

ပသဝန္တိဖြင့် သဝန္တိ၌ သုဓာတ်သည် ပသဝန အနက်ဟောသည် ဟု သိစေ။ (ဓာတွတ္ထ)။

ပိ (အပိ) ဖြင့် သမုစ္စယတ္ထဇောတက, သမ္ဘာဝနတ္ထဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ တတောအညေဖြင့် နောအာသဝ၌ နောသဒ္ဒါ၏ အည အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, (နိပါတလိင်တ္တ) နောအာသဝါအရ အာသဝမှ တစ်ပါးသောတရားတို့ကို ယူရမည်ကို လည်းကောင်း။ (အဘိ-ဓေယျတ္ထ)။

နေ့ဒ-ဒွေဒင်ပထမာ ဝိဘတ်ကြေသည်ကို လည်းကောင်း။ (ဝိဘတ္တိပဒ) အည၏ အပါဒါန်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ) သိစေ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ အတ္တာနံ ။ပ။ ဝ ဝတ္တေဟိဖြင့် အာသဝတို့နှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏ ဟူသည် သမ္ပယုတ်အားဖြင့် ဖြစ်ကုန်သည်မဟုတ်၊အာရုံအာရမ္မဏ အားဖြင့် ဖြစ်ကုန်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

သဟအာသဝေဟိဖြင့် အာသဝါ၌ သ+အာသဝါ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကို လည်းကောင်း, (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)သ၏ သဟ၏ကာရိယအဖြစ် (နိပါတလိင်္ဂပဒ) သသဒ္ဒါ၏ သဟအနက် (သမင်္ဂီယာအနက်) ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို လည်း ကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)။

သဟ အာသဝေဟိ ယေ ဝတ္တန္တီတိ သာသဝါ ဟု ပထမာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ဧဝံ ပဝတ္တမာနာဖြင့် အာသဝမရှိ ဟူသည် မိမိကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော အာသဝမရှိဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။ နတ္ထိ ဧတေသံ အာသဝါတိဖြင့် အနာသဝါ၌ အန (အန်) အာသဝါ ဟု ပုဒ် ဖြတ်ရမည်ကို လည်းကောင်း (သန္ဓိလိင်္ဂပဒ)။

အန (အန်)၏ န၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း (နိပါတလိင်္ဂပဒ) အန (န) ၏ ဝိရဟအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဧတေသံ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း,(သမာသလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

(င) ဝါကျဖြင့် အညွှန်းစကား, အမှာစကား (အထိပ္ပဒသာသံဝဏ္ဏနာ) အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဥပသာရဖုဏ္ဏ နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ အာယတံ၌ အာသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသကာ။ ဝါသဒ္ဒါ ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတကာ၊ နယန္တရဇောတကာ။

သံသာရ၌ သံသဒ္ဒါ ပုနပ္ပုန အနက်, ဝါ၊ ပုနပ္ပုန ကရဏအနက် သမ္ဗန္ဓ အနက်။ ပဿဝန္တိ၌ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထဝိသေသကာ၊ (တနည်း) ဓာတွတ္ထဗာဓကာ။

ပိ(အပိ)သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထဇောတကာ၊ သမ္ဘာဝနတ္ထဇောတကာ။

အာသဝါ၌ အာသဒ္ဒါ အာယတတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ဓနေနိပါတ် အညတ္ထ၊ နာမနိပါတ် သညာဝါစကာ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ အာရမ္မဏံ၌ အာသဒ္ဒါ အာဂန္တွာ အနက်, ဝါ၊ အာဂမန အနက်ကိုဟော၏။ (အာရမ္မဏံတွေတိုင်း အာသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဤနည်း ချည်းမှတ်)။

ပဝတ္တေဟိ၌ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။ သဟာသဒ္ဒါ သမကြိယတ္ထ၊ တုလျယောဂတ္ထ။ အာသဝေဟိ၌ အာသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအနက်, အဘိဝိဓိ, အဝဓိအနက်, အာယတအနက်တို့ကိုဟော၏၊ သာသဝါ၌ သသဒ္ဒါ သဟာအနက် ဝါ သမကြိယာအနက်ကို ဟော၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ငေ့ံသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ။ အနာသဝါ၌ အန (န) သဒ္ဒါ ဝိရဟတ္ထ။ ပဋိသေဓတ္ထ။

[အမှာ။ ။(င) ဝါကျ၌ ဝုတ္တနယေနေဝ-ဟု ပါဠိရှိလျှင် ထိုပါဠိ၌ ဧဝ-သဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။]

ထိုဧဝသဒ္ဒါ၏ ဂမ္ဘတစ္စ္ထ သည်ကား

၁။ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်း ဟူသော ဝုတ္တနယသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။
၂။ ဆိုအပ်ပြီးနည်းမဟုတ်သော အဝုတ္တနယသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။
၃။ သဒိသနယ, အနုရူပနယတို့သည် အနုညာတတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ တတော၌ တသဒ္ဒါ ဆိုအပ်ပြီးသော အာသဝဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တရဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ သဝတ္တိ, ပသဝတ္တိ, အာသဝါပုဒ်တို့၏အရ အာသဝေါ တရား ၄-ပါးယူ၍ အာသဝဂေါစ္ဆက (က) အဖွင့်၌ ထုတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ထုတ်ပါ။

(င) ဝါကျ။ ဝေဒိတဗ္ဗ၌ ဝိဓေတ်အရထုတ်ပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှု။

ဝေဒိတဗ္ဗထားရပုံ

ဖွင့်ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းကျန်သောစကားကို ဝါ၊ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို ယေဘုယျဂေါစ္ဆက၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင် ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ,

http://www.dhammadownload.com

ဝက်တ္တ အနေကန္တအားဖြင့် သိရမည်, ယူရမည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် (၈) ဝါကျ၌ 'ဝေဒိတဗ္ဗ' ထား၏။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ အာယတံ သံသာရဒုက္ခအရ သံသရာဆင်းရဲ ဟူသော လောကီရုပ်,နာမ် အာရုံပစ္စည်းတရားသည် သဝတ္ထိ ပသဝတ္တိအရ ကာမာသဝ စသော အာသဝေါတရား ၄ ပါး။ ဝါ၊ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ,မောဟဟူသောအာသဝ တရားကိုယ် ၃ ပါး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်အတရားအား အာရမ္မဏပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယ, အာရမ္မဏူပနိဿယ, အာရမ္မဏပုရေဇာတ, အာရမ္မဏ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ, အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ, အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ (၈)။

(ဂ) ဝါကျ။ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ အာသဝါ၌ အာ အရနှင့် သဝါဒအရတို့ကို လည်း ဤနည်းအတိုင်း ကောက်၍ပြိုင်ပါ။

(တနည်း) သဝတ္တိ, ပသဝတ္တိတို့အရ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟ ဟူသော အာသဝေါတရားတို့သည် အာယတံ သံသာရဒုက္ခအရ သံသရာဆင်းရဲဟူသော လောကီရုပ်နာမ်တရားတို့အား ပကတူ--ပြု၏။

(ဂ) ဝါကျ။ အာသဝေဟိအရ အာသဝေါတရား ၄ ပါးသည်. ဝါ၊ လောဘ, ဒိဋ္ဌိ, မောဟဟူသောအာသဝတရား ကိုယ် ၃ ပါးသည်ယေဟူသော အညပုဒ်အရ ဝတ္တန္တိဟူသော ပါဠိသေသကြိယာအရ သာသဝတရားတို့အား ပကတူပြု၏။

အတ္တာနံ အာရမ္မဏံအရ ယေဟူသော ပါဠိသေသ အညပုဒ်နှင့် ဝတ္တန္တိ ကြိယာပုဒ်တို့အရ လောကီစိတ် (၈၁)၊ စေတသိက် (၅၂)၊ ရုပ် (၂၈) ဟူသော သာသဝ ပစ္စည်းတရားတို့သည် ကတ္တာ ပဝတ္တေဟိ အာသဝေဟိ ပုဒ်တို့အရ အာသဝေါတရား ၄ ပါးတို့အား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ-အာ၊ ဓိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ- (၈)။

အာသဝါဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌လည်း သ (သဟ) အရ ယခင်လောကီ စိတ် စသော သာသဝပစ္စည်းတရားယူ၍ အာသဝါအရ အာသဝေါတရား ၄ ပါး ပစ္စယုပ္ပန်ယူပြီးလျှင် ယခင်အာရမ္မဏစသော (၈) ပစ္စည်းပြိုင်။

-ထတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဿ) ဝါကျ။ ဧဝံ ပဝတ္တမာနာ အာသဝါတို့အရ အာသဝအရေး ၄ ပါးသည် ဧတေသံအရ လောကုတ္တရာစိတ် ၈ ခု၊ စေတသိက် ဆတ္တိံသ နိဗ္ဗာန် တရားတို့အား ပကာတူပြု၏။

(အနာသဝါ၌လည်း အာသဝအရနှင့် အန(န) တို့ကိုလည်း ဤအတိုင်း ကောက်၍ပြိုင်ပါ။)

(င) ဝါကျ။ သေသံအရ ဝေဒိတဗ္ဗ၌ တဗ္ဗ ပစ္စည်းအရ ကြွင်းကျန်သော စကားဟူသော သဒ္ဒါရှိသည် ဝေဒိတဗ္ဗ၌ ဝိဒဓာတ်အရ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

သေသံအရ တဗ္ဗပစ္စည်းအရ ကြွင်းသော အနက်အဓိပ္ပါယ် ဟူသော ရုပ်, နာမ်အာရုံသည်၊ ဝိဒဓာတ်အရ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပါဒ်အား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ၊ အာ၊ မိ၊ ဥပ (၃)။

ပါဠိသေသ ပဏ္ဏတေနအရ- ဉာဏ်ပညာသည် ဝေဒိတဗ္ဗ၌ ဝိဒဓာတ်အရ ဉာဏ်ကြဉ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၁)။

ဟေတုဂေါစ္ဆကေနအရ- ဟေတုဂေါစ္ဆကဟူသော ပစ္စည်းတရားသည် ဝုတ္တံ၌ ဝစဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ,ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကာတူပြု၏။

ဝုတ္တနယေနအရ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဟူသော ပစ္စည်းတရားသည်၊ ဝေဒိတဗ္ဗ၌ ဝိဒဓာတ်အရ ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား ပကာတူပြု၏။

❀

-ဟတ်ယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

သံယောဇနဂေါစ္ဆက အဖွင့်

(က) ယာသ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ တံပုဂ္ဂလံ ဝဋ္ဋသ္မိံ သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တီတိ သံယောဇနာ။

(ခ) တတော အညေ နောသံယောဇနာ နာမ။

(ဂ) အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာ သံယောဇန သမ္ဗန္ဓနေန သံယော-ဇနာနံ ဟိတာတိ သံယောဇနိယာ။

(ဃ) သံယောဇနဿ အာရမ္မဏ ပစ္စယဘူတာနံ ဧတံအဓိဝစနံ။

(င) န သံယောဇနိယာ အသံယောဇနိယာ။

(စ) သေသံ ဟေတုဂေါစ္ဆကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။

(ဋ္ဌ-၉၁)။

အနက်ရူး

(က) ဝါကျ။ နွားသယဉ်ရှိ ယေမ္မာဟု သာမညအနိယမကတ္တားထည့်ပေး၍ ကတ္တားထင်ရှားစွာ ထည့်ပေးပါဟုဆိုလျှင် သံယောဇနာ၊သံယောဇဉ်မည်ကုန်သော။ ဓမ္မာ၊ သဘောတရားတို့သည်ဟု (ယောဇနာ) အတိုင်းထည့်ပါ။

သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တိ ဖွဲ့ချည်တတ်ကုန်၏၊ (သဒ္ဒတ္ထ)။

ဝါ၊ ဝဋ်သုံးပါးတို့အား ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်၏၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကို အနက်သမ္ဗန်သော်–

သံယောဇနာ မိမိရှိရာဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်တို့ ဝဋ်သုံးပါး၌ဖွဲ့ချည်တတ်ကုန်သော၊ (ဓမ္မာ-သံဝိဇ္ဇန္တိ)။

သံယောဇနာ သံယောဇဉ်မည်ကုန်သော၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)။

ဝါ၊ ဖွဲ့ချည်တတ်ကုန်သော၊ (သဒ္ဒတ္ထ)။

ဝါ၊ မိမိဖြစ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဝဋ်သုံးပါး၌ ဖွဲ့ချည်တတ် ဝဋ်သုံးပါးအား ကျေးဇူးပြုတတ်ကုန်သော၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

ကျမ်းတက် (ဌပနာဗန္ဓက)

ပုစ္ဆာတက်

ရှေးရှေး (ဋ္ဌ) ဝါကျကို ဌပနာထား၍ ကျမ်းတက်လျှင် လွယ်ပြီ။

(က) ဝါကျ။ ပါဠိတော် ဌပနာထား၍ ကျမ်းတက်သော်-

http://www.dhammadownload.com

ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သံယောဇနာ ဟု ဟောတော်မူ၏၊ (၄) ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် သံယောဇနာပုဒ်ကို ကမ္မသာဓ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည် ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော)။ပ။ သံယောဇနာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။ (စောဒနာထက်လျှင် အဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

(ဝါ) ဝါကျ။ သံယောဇနီယာပုဒ်ကို ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည် ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ [အာသာဝဂေါစ္ဆကအဖွင့် (ဂ) ၌ (င) ဝါကျ ကျမ်းတက်နည်းမှီတက်]။

ပါပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ သံယောဇနာပုဒ်ကို ကမ္မသာဓ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (နွ-ပါ)။ သံယောဇနာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နု-ရော)။

(ဂ) ဝါကျ။ သံယောဇနီယာပုဒ်ကို ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ကျမ်းထွက်

(က) ဝါကျ။ သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တိမှ ယဿာသံဝိဇ္ဇန္တိ၊ တံပုဂ္ဂလံသို့ ကျမ်းထွက်ပုံကား-

ဆရာ ဆရာသည် ဝဋ္ဋသို့ သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တိဖြင့် ဝဋ္ဋ်၌ ဖွဲ့ချည်တတ်ကုန်၏ ဟု ဆိုတော်မူ၏။....သော် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းကိုပင် ဝဋ္ဋ်၌ ဖွဲ့ချည်တတ်ကုန်၏ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)။ပ။ ဖွဲ့ချည်အပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နွ) (စသည်)။

အဓိပ္ပါယ်ကား - ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းကို ဖွဲ့ချည်သည်မဟုတ်၊ မိမိဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကိုသာ ဝဋ္ဋ်၌ဖွဲ့ချည်၏ ဟူလို။

စောဒနာထွက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသတင်ထွက်။ ဤကား ဥပနာပဋ္ဌက ကျမ်းထွက်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပါပန္နာဝိ ကျမ်းထွက်သော်

ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းပင် ဝဋ္ဋ်၌ဖွဲ့ချည်တတ်ကုန်၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ စသည်ဆို၍ထွက်။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ, နောက်နောက် ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတ ဒေါသပယ်ပုံတို့မှာ ထင်ရှားပြီ။

(အမိဝစနံကိုထောက်၍) (ဃ) ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသပယ်ပုံကိုလည်း သိပါ။

(စ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, ဂန္ထဂရှုဒေါသ, ပုနရုတ္တိဒေါသ (နိုရတ္ထကဒေါသ) များ ပယ်နိုင်ပုံကိုလည်း သိပါ။

အမိဝစနံထားပုံ

(သံယောဇနိယသဒ္ဒါသည် သံယောဇဉ်၏ အာရုံတရားတို့၌) ထင်ရှားသော အထင်ရှင်္ဂိ ကေဒေသျူပစာဖြစ်သည် ဟု ပြလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ 'အမိဝစနံ' ထား၏။

(တနည်း) (သံယောဇနိယသဒ္ဒါ၏) များလှသော အနက်တို့တွင် ဤ၌ (သံယောဇဉ်၏ အာရုံတရား ဟူသော) လိုအပ်သောအနက်ကို အထင်ရှင်္ဂိ, ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် ပြလိုသောကြောင့် 'အမိဝစနံ' ထား၏။

[မှတ်ချက်။ ။( ) ဤအတွင်းရှိ စကားများ ဤနေရာနှင့်သာ ဆိုင်၏။ ကျန်စကားများမှာ အမိဝစနံထားသည့် နေရာတိုင်းနှင့် ဆိုင်၏။]

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဈူပ္ပတ္တိ စတုက္က

(ဝဋ္ဋ်ပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟကို လောကီယဒုက်အဖွင့်၌ရှု။)

(၇) ဝါကျ။ သံယောဇနေန္တီတိ သံယောဇနာ၊ သမ္ဗဇ္ဈတေ, သမ္ဗန္ဓိယ တေဝါ သမ္ဗန္ဓနံ။ သံယောဇနေဟိ+သမ္ဗန္ဓနံ-သံယောဇန သမ္ဗန္ဓနံ၊ (ယောန)။

၂။ သံယောဇဉ်တို့၏ စပ်ခြင်းနှင့် ဂုဏေး+ဂုဏ်, ထဟာဒိယောဂ+ သဟာဓိယောဂဝန္တ- ...

http://www.dhammadownload.com

၄။ သံယောဇဉ်တို့နှင့် စပ်ခြင်းဟူသော ဂုဏ်, ဝါ၊ စပ်ခြင်းကြီးယာ သည်....။

(စ) ဝါကျ။ ယုဇ္ဇတေတိယောဇေတဗ္ဗံ၊ (သုဒ္ဓကမ္မသာခ်) ယှဉ်စပ်ခြင်း ကြီးယာခွဲ။)

(တနည်း) ယောဇာပိယတေတိ ယောဇေတဗ္ဗံ၊ (ဟေတုကမ္မသာခ်) (ယှဉ်စေခြင်းကြီးယာခွဲ)

ဆိုင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ယဿ- ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

သံဝိဇ္ဇန္တိ- အလိင်, ဒိဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်)အကာ- ရန္တ, အာချာတပဒ၊ (သံပုဗ္ဗ ဝိဒဓာတ်-ယပစ္စည်း-အန္တိဝိဘတ်)။

သံယောဇေန္တိ-အလိင်, စုရာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ,အာချာတပဒ၊ (သံပုဗ္ဗ ယုဇဓာတ်-ဏေ အန္တိဝိဘတ်။

ဗန္ဓန္တိ- အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, အာချာတပဒ၊ (ဗန္ဓဓာတ်-အန္တိ ဝိဘတ်)။

သံယောဇနာ (ဓမ္မာကိုငှဲ၍) ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတ- နာမပဒ။

သံယောဇန သက်ဆက်ဖြစ်မူ, ဒသသံယောဇနာဝါ နီ စသည်ကိုထောက်၍ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း။

အာစော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ၊ ယဿ ။ပ။ ဝဋ္ဋသ္မိံဖြင့် သံယောဇေန္တိ၌ ဖွဲ့ချည်ခြင်း ဟူသည် သံယောဇဉ်ရှိရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကမ္မ, ကိလေသ, ဝိပါက ဟူသော ဝဋ်သုံး ပါး၌ ဖွဲ့ချည်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

သံယောဇေန္တီဖြင့် သံယောဇနာ၌ သံပုဗ္ဗယုဇဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်း ကောင်း (ဒုစာဒ္ဓာတုပဒ) ယုပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာခ်အနက်၌ ထက်သည်ဖြစ်၍ သံယောဇေန္တီတိ သံယောဇနာဟု ကတ္တုသာ...ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို လည်း ကောင်း၊ (ဒုပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဗန္ဓန္တိဖြင့် သံယောဇနေ္တိ၌ သံပုဗ္ဗယုဇဓာတ်သည် ဥဿာဟစသောအနက်ကိုမဟော၊ ဗန္ဓနအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (ဓာတွတ္ထ) သံဆဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက (တနည်း) ယုဇဓာတ်သက်သက် ဗန္ဓနအနက်ဟော၍ ဓာတ်အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သောကြောင့် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တကအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ) သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျ။ အာရမ္မဏဘာဝံ။ပ။သမ္ဗန္ဓနေနဖြင့် ဟိတာ၌ အစီးအပွား ဖြစ်ခြင်း ဟူသည် သမ္ပယုတ်အားဖြင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ အာရုံအဖြစ်သို့ကပ်၍ သံယောဇဉ်တို့နှင့် စပ်ခြင်းဖြင့် အစီးအပွား ဖြစ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

သံယောဇနာနံ ဟိတာတိဖြင့် သံယောဇနိယာ၌ ဂ္ဂယပစ္စည်းသည် ဟိတအနက်၌ သက်သည်ဖြစ်၍ သံယောဇနာနံဟိတာတိ သံယောဇနိယာ ဟု ဟိတတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို သိစေ၏၊ (ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

ဥဒ္ဓာရပုဒ်၊ နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ သံဝိဇ္ဇန္တိ၌ သံသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ သံယောဇ္ဇေန္တိ၌ သံသဒ္ဒါ (ယှဉ်စပ်ခြင်း သာမညအနက်ကို ထားမြစ်သောကြောင့်) ဓာတွတ္ထဗာဓက။

(တနည်း) ယုဇဓာတ်သည် ဖွဲ့ချည်ခြင်းအနက်ကိုဟော၍ ဓာတ်အနက်သို့ အစဉ်လိုက်ရသောကြောင့် ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

(ခ) ဝါကျ။ နောသဒ္ဒါ အညတ္ထ၊ (တနည်း) ပဋိသေဓတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ။ သမ္ဗန္ဓနေန၌ သံသဒ္ဒါ (ဗန္ဓဓာတ်၏ ဖွဲ့စပ်ခြင်းအနက်သို့ အစဉ်လိုက်သောကြောင့်) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

(တနည်း) ဗန္ဓဓာတ်ကိုစပ်ခြင်း အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးသော ရှေ့သောကြောင့် ဓာတွတ္ထဝိသေသက။

(စ) ဝါကျ၌ ဝုတ္တနယေနစဝယ် စဝ၏ အနက်နှင့်ထက္ခ ဂဟေတဗ္ဗတ္တ စသည်ကို အာသဝဂေါစ္ဆက အဖွင့် (ဂ) ၌ (င) ဝါကျ၊ ဝုတ္တနယေန အမှာ၌ ရှုပါ။

http://www.dhammadownload.com

သမ္ပနာဝမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(က) ဝါကျ။ ယဿ၌ ယသည် ပုဂ္ဂိုလ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

တံပုဂ္ဂလံ၌ တသည် ပုဂ္ဂလံဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(၂တနည်း၊) ရှေ့၌ အနိယမ ယဿဒ္ဓါစွဲသော ပုဂ္ဂိုလ်အနက်ကို စွဲသောကြောင့် နိယမဝိသယ တ-မည်၏။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တိ သံယောဇနာပုဒ်တို့ အရ-

၁။ လောဘ ဒေါသ စသော အကုသိုလ်တရားတို့သည်....။

(ကျန်လေးချက် အကုသိုလ်အတိုင်းထုတ်ပါ)။

အမှာ။ ။ဤ (င) ဝါကျရှိ ဗုတ္တနယေနေဝဝယ် ဗုတ္တ၌လည်းကောင်း၊ တစ်ပါးသော အာသဝဂေါစ္ဆကအဖွင့် (ဂ) ဝယ် (င) ဝါကျ ဗုတ္တ၌လည်းကောင်း၊ ဆိုလတ္တံ့သော ဂန္ထဂေါစ္ဆကအဖွင့် (ဃ) ဝါကျ ဗုတ္တ၌လည်းကောင်း၊တစ်ပါးသော ဤကဲ့သို့သော အာစရိယေန (မယာ) ကတ္တားထည့်ရသော ဗုတ္တ၌ လည်းကောင်း၊ ဓာတ်အရ ပစ္စည်းအရ ထုတ်ပုံ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သော အာစရိယေနကတ္တား ထည့်ရသော ဗုတ္တ၌ ထုတ်ပုံအတိုင်းထုတ်ပါ။

ဤ ဂေါစ္ဆကနှင့် အာသဝဂေါစ္ဆက, ဂန္ထဂေါစ္ဆကတို့ဝယ် ဗုတ္တ၌ တတောပရံပထမ ဒုကံ စသည်ကို ဝစီဘေဒသဒ္ဒထုတ်ပါ။

(ယောဇေတဗ္ဗ၌ ယုဇဓာတ်အရ ထုတ်ပုံကိုလည်း စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ ပြခဲ့သောဝေဒိတဗ္ဗ၌ ဝိဒဓာတ်အရအတိုင်း ထုတ်ပါ။

နံပါတ် ၉ အတွက် အဓိပ္ပါယ်

(က) ဝါကျ။ သံယောဇဉ်တို့က စဋ္ဌသုံးပါး၌ဖွဲ့ပုံ

၁။ သံယောဇဉ် မကုန်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဘဝကို ပြုသောအခါ ရဟန္တာများကဲ့သို့ပြုကာမတ္တ မဟုတ်ကြ၊ နောင်အကျိုးပေးဖို့ရန် ဘဝ၏ ထတ္ထိ ကျန်ရှိရစ်စေကြသည်။ ထိုသို့ ကျန်ရှိခြင်းသည် ပင် သံယောဇဉ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ကမ္မဝဋ်၌ ဖွဲ့ထားသည် မည်၏။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ထိုအကျိုးကို ရရှိစေခြင်းသည် ဝိပါကဝဋ်၌ ဖွဲ့ထားသည်မည်၏၊
၃။ ရှေးရှေး သံယောဇဉ် ကိလေသာ ရှိသောကြောင့် နောက်နောက် သံယောဇဉ် ကိလေသာများ ဖြစ်ကြရကား ကိလေသာဝဋ်၌ လည်း ဖွဲ့ထားသည် မည်၏။

ဝ ပ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ သံယောဇဉ်တို့သည် ဝဋ်သုံးပါး၏ အကြောင်း များ ဖြစ်ကြသည် ဟု ဆိုလိုပါသည်။

သံယောဇန, ဂန္ထ, ယောဂ သုံးပါး အထူး

၁။ အဝေးသို့သွားသော သတ္တဝါကို ဆွဲငင်ဆောင်ယူတတ်သော အားဖြင့် ဝဋ်မှ ထွက်မြောက်ခြင်းငှာ မပေးသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ကောင်းကင်သို့လွှတ်သော ကျီး၏ခြေ၌ ချည်သော ကြိုးကဲ့သို့ ဖွဲ့ချည်သည်ကား သံယောဇဉ် မည်၏။
၂။ ထိတ် စသော အနှောင်အဖွဲ့ကို မရွေမကွာသာအောင် နှောင်ဖွဲ့ သည်ကို ပြုရခြင်းသည် ဂန္ထမည်၏။
၃။ သစ်စေးကဲ့သို့ စေးကပ်တွယ်ငြိသည်ကို ပြုခြင်းသည် ယောဂ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်– (ဋီ-၅၃)

ဝဏ္ဏနာနီးပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ သံယောဇေဟိ ဗန္ဓတ္တိအရ လောဘ, ဒေါသ စသော သံယောဇဉ်တရားတို့သည် ဝဋ္ဋသို့ အရ ကမ္မ, ဝိပါက, ကိလေသာ ဟူသော ဝဋ်သုံးပါးအား ပကတူ ပြု၏။

(ကိလေသကမ္မဝိပါကဝဋ္ဋာနံ ပစ္စယ ဘာဝေန ဓာတ္တသံယောဇေဟိ ဋီ-၅၃ ကိုထောက်၍ သံယောဇဉ်ကို အကြောင်းပစ္စည်းယူသည်။)

ယေဓမ္မာ ဟူသော ပါဠိသေသကဏ္ဍားအရ လောဘ, ဒေါသ စသော တစ်ပါးတစ်ပါးသော သံယောဇဉ်သည် ဗန္ဓတ္တိအရ ကြွင်းသော သံယောဇဉ် တို့အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်– ယထာရဟ ဟေ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (ဂ)။

သံဝိဇ္ဇန္တိအရ လောဘ, ဒေါသစသော သံယောဇဉ်တရားတို့သည် ယဿ အရ စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

-ထတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်- ယထာရဟ ဟော၊ သဟ၊ နိ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

တံ ပုဂ္ဂလံအရ ရုပ်နာမ်အာရုံသည် သံယောဇနိ္တ ဗန္ဓန္တိအရ လောဘ, ဒေါသ စသော သံယောဇဉ်တရားတို့အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ အာ၊ မိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဟိတာအရ လောကီစိတ် ၈၁ ခု၊ စေတသိက် ၅၂၊ ရုပ် ၂၈ ဟူသော အာရုံပစ္စည်းတရားသည် သံယောဇနာ နံ အရ သံယောဇဉ်တရားကိုယ် ၈ ပါး အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ အာ၊ မိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

(သံယောဇနီယာ၌ ဗာဟျတ္ထ ဂ္ဂဟယပစ္စည်းအရ ယခင် လောကီစိတ်စသော ပစ္စည်းယူ၍၊ အန္တတ္ထ-သံယောဇနပုဒ်အရ ယခင် သံယောဇဉ်တရား ကိုယ် ၈ ပါး ပစ္စယုပ္ပန်ယူပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်း ပြိုင်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ပစ္စည်းပြိုင်ပုံကို အာသဝဂေါစ္ဆက အဖွင့် (ဂ) ၌ (င) ဝါကျကအတိုင်း နည်းမှီပြိုင်ပါ။

ဂန္ထဂေါစ္ဆက အဖွင့်

(က) ယသ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ၊ တံ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဂန္ထေန္တိ ဃဋေန္တီတိဂန္ထာ။

(ခ) တတော အညေ နောဂန္ထာ။

(ဂ) အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန ဂန္ထေဟိ ဂန္ထိတဗ္ဗာတိ ဂန္ထနိယာ။

(ဃ) သေသံ ဟေတုဂေါစ္ဆကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။

(င) ယထာ စ ဣဓ၊ ဧဝံ ဣတော ပဒေသုပိ ဝုတ္တာဝသေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဋ္ဌ-၉၁)

အနက်ထုး

(က) ဝါကျ။ သံဝဏ္ဏေနတနှင့် ညီစွာ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗကို အနက်ပေးပုံ-

ဂန္ထ မိမိဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို စုတိပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝဋ် ၃-ပါး၌ မနှောင်ဖွဲ့ တုတ်ကုန်သော၊ ဓမ္မာ-သံဝိဇ္ဇန္တိ)

-ဖော်ပြသည့်အပြီး-

http://www.dhammadownload.com

ဂန္ထံ၁– ဂန္ထမည်းကုန်သော။ (ဝေါဟာရတ္ထ)။

(ဝါ) နှောင်ဖွဲ့တတ်ကုန်သော။ (သဒ္ဒတ္ထ)။

(ဝါ) ဆက်စပ်တတ်ကုန်သော၊ (တနည်း) မိမိဖြစ်ရာ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ၄ုတိ ပဋိသန္ဓေအစွမ်းဖြင့် ဝဋ် ၃ ပါး၌ ဆက်စပ်တတ်ကုန်သော၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ) (င) ဝါကျ–ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ပေးပုံကို စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ပြခဲ့ပြီ။

ကျမ်းတက် (ဌပနာပဥ္စက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဂန္ထာဟု ဟော တော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် ဂန္ထာပုဒ်ကို ကမ္မသာဓ်ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)။ပ။ ဂန္ထာပုဒ်၏ ဖြစ်သင့် သော ကတ္တုသာဓ် ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (န္တိ) စသည်။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (သံ) ဝါကျဖြင့် ဤဂန္ထဂေါ်ဌကနှင့် စပ်၍ အညွှန်းအမှာစကားရပ်– အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ ....သော်ဤနေရာဌာန၌ ပြဆိုသင့်သော တစ်ပါးသော ဂေါ်ဌကတို့နှင့် စပ်၍ အညွှန်းအမှာစကားရပ်– အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာသည်လည်း ရှိသင့်သည်မဟုတ် ပါလော (ဝါ) အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာ ကြွင်းကျန်သေးသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)။ပ။ ကြွင်းကျန်နေသေးသော တစ်ပါးသော ဂေါ်ဌကတို့နှင့်စပ်၍ အညွှန်းအမှာစကားရပ် အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ဆက်လက်ပြဆိုသင့် သေး၏၊ (န္တိ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသတင်တက်)။

ပါပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ဂန္ထာပုဒ်ကို ကမ္မသာဓ် ဝစနတ္ထစသည် ပြုရမည်ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဤနေရာ၌ ပြဆိုသင့်သော တစ်ပါးသော ဂေါ်ဌကတို့နှင့် စပ်၍ အညွှန်းအမှာစကားရပ် အတိဒေသသံဝဏ္ဏနာမရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့နောက်အချင်းချင်း ထောက်ဆ၍ (က) (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်ပုံ, ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတ ဂန္ထဂရု-ပုနရုတ္တိဒေါသ ပယ်ပုံကို သိပါ။

(င) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတ ဂန္ထဂရု ပုနရုတ္တိ-ဝိရောဓိဒေါသများ ပယ်ပုံကိုသိပါ။

စ သဒ္ဒါထားရှုပုံ

တစ်ပါးသော ဂေါစ္ဆကတို့နှင့်စပ်၍ အညွှန်းအမှာစကားရပ် အတိဒေသ သံဝဏ္ဏနာကိုဆက်လက်ပြလိုသောကြောင့်ဝါ-ဥစ္စသ္မာသ-ဝါကျာရမ္ဘဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ 'စ' သဒ္ဒါထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဇျုးပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ဝစနံစုတိ။ ပဋိသန္ဓဟနံ (ပဋိသန္ဓဟနံ) ပဋိသန္ဓိ။ စုတိ စ ပဋိသန္ဓိ စ စုတိပဋိသန္ဓိ။

၂။ စုတိ ပဋိသန္ဓေတို့၏ အချင်းချင်းငွဲသကဲ့သို့ဖြစ်သော အညမညာ-ပေက္ခ သမ္ဗန်သည်....။

၄။ စုတိ ပဋိသန္ဓေတို့၏ အချင်းချင်းငွဲခြင်းဂုဏ်သည်၊ ဝါ-စုတိပဋိ-သန္ဓေ ဟူသော အမည်သည်....။

ဝသနံ သမတ္ထနံ ဝသော။ စုတိ ပဋိသန္ဓိယာ ဝသော စုတိပဋိသန္ဓိ ဝသော (တေန)။

၂။ စုတိ ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းနှင့် ဂုဏေ+ဂုဏ် စပ်....။

၄။ စုတိ ပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဟူသော ဂုဏ်သည်....။

(ဂ) ဝါကျ။ ဋီကာအလို ဂန္ထနိယာ၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား-ဂန္ထိယတေ ဂန္ထနံ။ ဂန္ထနေနိယုတ္တာ ဂန္ထနိယာ (ဋီ-၂၄)။

၂။ ဖွဲ့ခြင်း၏ယှဉ်သောတရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေ စပ်....။

(တနည်း)ဂန္ထတရား၏ ဂန္ထနိယတရားတို့နှင့် အာရမ္မဏိက+အာရုံစပ်....။

၄။ ဂန္ထနိယ တရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

-ဇာတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(၁) ဝါကျ။ ဝုစ္စိတ္ထာတိ ဝုတ္တံ။ အဝသေသတီတိ အဝသေသံ အဝဓောသာ ပီယတေတိ ဝါ အဝသေသံ။ ဝုတ္တာ အဝသေသံ ဝုတ္တာဝသေသံ။

၂။ ဆိုအပ်ပြီးသော စကားရပ်တို့၏ ကြွင်းကျန်သော စကားရပ်နှင့် အပါဒါန+အပါဒါနီ စပ်....။

၄။ ဆိုအပ်ပြီးမှ ကြွင်းသောစကားတို့၏)အ-ဝုတ္တာဝသေသအဖြစ် ဖြင့်) တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာ ဟု ဆိုအပ်သော ဓာတ်သည်....။

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ စုတိ ပဋိသန္ဓိဝသေန-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသန္တာမပဒ။ ထိုတွင် စုတိ ဣတ္ထိလိင် ရတ္တာဒိဂိုဏ်း,ဣကာရန္တ,ကိတနာမပဒ။ (ပဋိသန္ဓိ နည်းတူ)။

ဂန္ထေ နိ္တအလိင်,စုရာဒိဂိုဏ်း,(ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်)အကာရန္တ, အာချာတပဒ။ (ဂန္ထဓာတ်+ဏေပစ္စည်း အန္တိဝိဘတ်)။ (ဃဋ္ဋေန္တိနည်းတူ၊ ဃဋဓာတ်+ဏေပစ္စည်း+အန္တိဝိဘတ်)။

(ဂ) ဝါကျ။ (ဂန္ထေဟိ, ဝန္ထတဗ္ဗာ, ဂန္ထနိယာတို့ကို ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ)။

အာဓော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ယသာ ။ပ။ ဝဋ္ဋသို့ ဖြင့် ဂန္ထေန္တိ၌ ဖွဲ့ခြင်းဟူသည် ဂန္ထ ရှိရာပုဂ္ဂိုလ်ကို စုတိပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝင့်သုံးပါး၌ ဖွဲ့ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဂန္ထေန္တိဖြင့် ဂန္ထာ၌ ဂန္ထဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုဓာတုပဒ) အ (ဏ) ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓန အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, ဂန္ထေန္တီတိဂန္ထော ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုပစ္စယတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏၊

ဃဋ္ဋေန္တိဖြင့် ဂန္ထေန္တိ၌ ဖွဲ့ခြင်းဟူသည် (စုတိပဋိသန္ဓေ၏ အစွမ်းဖြင့်ဝဋ်၌) ဆက်စပ်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

(တနည်း) ဂန္ထဓာတ်၏ ဃဋနအနက် ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဓာတွတ္ထ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ အာရမ္မဏာ ကရဏာ ဝသေနဖြင့် ဂန္ထိတဗ္ဗာ၌ ဖွဲ့ခြင်းဟူသည် အာရုံပြုသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖွဲ့ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဂန္ထေဟိဖြင့် ဂန္ထိတဗ္ဗာ၏ အဝုတ္တကတ္တား အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

ဂန္ထိတဗ္ဗာတိဖြင့် ဂန္ထနိယ၌ ဂန္ထဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု ဓာတုပဒ)၊ အနီယပစ္စည်း၏ ကမ္မသာဓ် အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, ဂန္ထိတဗ္ဗာတိ ဂန္ထနိယာ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)၊ သိစေ၏။

(ဃ) (င) ဝါကျတို့၌ (ဘာဝတ္ထ) ဖော်ပါ။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(သံယောဇန ဂေါစ္ဆကဉ် ပါရှိသော ဥပသာရပုဒ်၊နိပါတ်ပုဒ်တို့၏အနက်များကို မရေးတော့ပါ။)

(က) ဝါကျ။ ပဋိသန္ဓိ၌ ပဋိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နိဝတ္တက။ သံသဒ္ဒါ သမောဓာနတ္ထ၊ သမ္ဗန္ဓတ္ထ။

(စ) ဝါကျ။ ယထာ ပဋိဘာဂတ္ထ၊ ဝါ- ဥပမာနတ္ထ၊ စ-ဥပန္យာသတ္ထ၊ ဝါကျာရမ္ဘတ္ထ။ ဇဝံ-ပဋိဘာဂတ္ထ၊ ဝါ-ဥပမေယျတ္ထ၊ ပိ (အပိ) သမုစ္စယတ္ထ။

ထို ပိ (အပိ) ဖြင့် သိစေအပ်သော အဓိပ္ပါယ်ကား ဤဂန္ထဂေါစ္ဆက၌သာ ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် သိအပ်သည် မဟုတ်သော၊ နောက်ဂေါစ္ဆကတို့၌လည်း ဆိုအပ်ပြီးသည်မှ ကြွင်းကျန်သော စကားရပ်ကို ထိုထိုဂေါစ္ဆက၌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်သာလျှင် သိအပ်၏၊ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ၏။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနာကာရ, ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံတို့ကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် သိပါ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(က) ဝါကျ။ (သံဝိဇ္ဇန္တိ-ဂန္ထေန္တိ-ဃဋ္ဋေန္တိတို့အရ ဂန္ထတရားလေးပါး, ဝါ-လောဘ ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိ ဟူသော ဂန္ထတရားကိုယ် အကုသိုလ်တရားများကို ယူ၍ အကုသိုလ်အတိုင်း ထုတ်ပါ)။

•ကတိယအကြိမ်•

http://www.dhammadownload.com

စုတိအရ-

၁။ စုတိ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။
၂။ ဇောစိတ္တုပ္ပါဒ်, ဘနည်း တဒါရုံစိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။
၃။ ပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ...။
၄။ ဝုဋ္ဌောစသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။
၅။ ဘဝင်စသော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့သည်....။ (ဝိထိစဉ်ကို မှီသည်)။

နံပါတ် ၉ အတွက် အဓိပ္ပါယ် အဆုံးအဖြတ်

(က) ဝါကျ။ ဂန္ထေန္တိအရ ထုံးဖွဲ့၏ဟု ဆိုသော်လည်း စုတိနှင့်ပဋိသန္ဓေ တစ်ခုတည်း ဖြစ်သွားအောင် ထုံးဖွဲ့၍ မရပါ။ စုတိ၏ အခြားမဲ့၌ ပဋိသန္ဓေ ဖြစ်ဖို့ရန် ဆက်စပ်၍သာ ရနိုင်သောကြောင့် ဃဋေန္တိ ဟု ဆိုပါသည်။

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ ယေဓမ္မာ ဟူသော ပါဌ်သေသ ကတ္တားနှင့် ဂန္ထေန္တိ, ဃဋေန္တိ ကြိယာပုဒ်တို့အရ လောဘ, ဒေါသ, ဒိဋ္ဌိ ဟူသော ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါးသည် စုတိပဋိသန္ဓိ ဝသေနအရ စုတိစိတ္တုပ္ပါဒ်, ပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ် တို့အား ပကတူ ပြု၏။

စုတိအရ စုတိစိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ပဋိသန္ဓိအရ ပဋိသန္ဓေစိတ္တုပ္ပါဒ်အား အနန္တရ ပြု၏၊

ပြိုင်- အနန္တရ, သမနန္တရ, အနန္တရူပနိဿယ, နတ္ထိ, ဝိဂတ (၅)။

စုတိပဋိသန္ဓိဝသေနအရ စုတိ ပဋိသန္ဓေ စိတ္တုပ္ပါဒ် ဟူသော အာရုံသည် ယေဓမ္မာ-ဂန္ထေန္တိ ဃဋေန္တိပုဒ်တို့အရ ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါးအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ (၃)။

ဂန္ထေန္တိ ဃဋေန္တိအရ ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါးသည် ဝဋ္ဋသမ္ဘိအရ ဝဋ္ဋ်သုံး ပါးအား ပကတူ ပြု၏။

ယေဓမ္မာအရ လောဘသည် ဂန္ထေန္တိ, ဃဋေန္တိအရ ဒိဋ္ဌိအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်-ဟေ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

http://www.dhammadownload.com

ယေဝမ္မာအရ ဒိဋ္ဌိသည် ဂန္ထေန္တိ, ဃဋ္ဋေန္တိအရ လောဘအား သဟာ ပြု၏။

ပြိုင်-သဟာ၊ ညာ၊ နိ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

ယေဝမ္မာအရ ဒေါသသည် ဂန္ထေန္တိ, ဃဋ္ဋေန္တိအရ လောဘ, ဒိဋ္ဌိတို့အား ပကတူ ပြု၏။

(ဒေါသသည် လောဘ, ဒိဋ္ဌိတို့နှင့်ပြိုင်တူ မဥပါဒ်နိုင်သောကြောင့် သဟာ မျိုး မပြိုင်နိုင်ပါ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဂန္ထိတဗ္ဗာအရ လောကီစိတ် (၈၁), စေတသိက် (၅၂) ရုပ် (၂၈) ဟူသော အာရုံပစ္စည်းတရားသည် ဂန္ထေဟိအရ ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါး အာရမ္မဏကြိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိဂ္ဂ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

(ဂန္ထိတဗ္ဗာ၌ ဗာဟျတ္ထတဗ္ဗ ပစ္စည်းအရ ဂန္ထနိယာ၌ ဗာဟျတ္ထ အနိယ ပစ္စည်းအရ လောကီစိတ်, စေတသိက်, ရုပ်တို့ကို ပစ္စည်းတရားယူ၍ အန္တတ္ထ ဂန္ထဓာတ်အရ ဂန္ထတရားကိုယ် သုံးပါး ပစ္စယုပ္ပန်ယူပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်း အာရမ္မဏမျိုးပြိုင်။)

မဟာန္တရဒုက် အဓိပ္ပာယ် (က)

(က) အာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေတွာ အပ္ပဝတ္တိတော သဟ အာရမ္မဏေ-နာတိ သာရမ္မဏာ။

(ခ) နတ္ထိ ဧတေသံ အာရမ္မဏန္တိ အနာရမ္မဏာ။

(ဂ) စိန္တနဋ္ဌေန စိတ္တာ။

(ဃ) ဝိစိတ္တဋ္ဌေန ဝါ စိတ္တာ။

(င) အဝိပ္ပယောဂဝသေန စေတသိ နိယုတ္တာတိ စေတသိကာ။

(၅-၉၂)။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းတက် (ဌပနာပဥ္စက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ သာရမ္မဏာ ဟု ဟောတော်မူ၏၊ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် သာရမ္မဏာ၌ သသဒ္ဒါသည် သန္တသဒ္ဒါစသည်တို့၏ ကာရိယဖြစ်သည်, သာရမ္မဏာစပုဒ်ကို အဗျယီဘောသမာသ် ဝစနတ္ထစသည် ပြုရမည်ဟုမှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊(ဘော)။ပ။သာရမ္မဏာ၌ သသဒ္ဒါ၏ သဟ၏ ကာရိယဖြစ်ပုံ, သာရမ္မဏာပုဒ်ကို ပထမာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရပုံတို့ကို ပြဆိုသေး၏ (နွ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် စိတ္တသဒ္ဒါ၏ နိပ္ဖန္နပါဠိ ပဒိကပုဒ်အဖြစ်, စိန္တနအနက် ဟောသည်အဖြစ်ကိုပြဆိုတော်မူ၏၊ (ဌ) ဤမျှသာပြဆိုချေသော် (ဏ) စိတ္တသဒ္ဒါသည် နိပ္ဖန္နပါဠိ ပဒိကပုဒ်သာဖြစ်သည်, စိန္တနအနက်ကိုသာဟောသည်ဟုမှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော၊(ဘော) ထိုသို့မှတ်အပ်လေသောကြောင့်(ဘော-ဟော)(ဂ)ဝါကျဖြင့် စိတ္တသဒ္ဒါ၏နိပ္ဖန္နပါဠိ ပဒိကပုဒ်အဖြစ်,စိန္တနအနက်ဟောသည်၏အဖြစ်မျှကိုသာ မပြဆိုသင့်(ဌ-ခေ) စိတ္တသဒ္ဒါ၏ တစ်ပါးသောဖြစ်သင့်သော ဝိစိတ္တဋ္ဌဝါစီ ရုဠ္ဌီအနိပ္ဖန္နပါဠိ ပဒိကပုဒ်အဖြစ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊(နွ) စိတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝိစိတ္တဋ္ဌဝါစီရုဠ္ဌ အနိပ္ဖန္နပါဠိပဒိကပုဒ်အဖြစ်ကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ) ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (ခ) ဝါကျဖြင့် စိတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝိစိတ္တဋ္ဌဝါစီ ရုဠ္ဌီ အနိပ္ဖန္နပါဠိပဒိကပုဒ်အဖြစ်ကိုလည်း ပြဆို၏ဟူလို။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတဒေါသ တင်တက်)။

ပါဝနာဒိ ကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ သာရမ္မဏာ၌ သသဒ္ဒါသည် သန္တသဒ္ဒါ စသည်တို့၏ ကာရိယဖြစ်သည်၊ သာရမ္မဏာပုဒ်ကို အဗျယီဘော သမာသ်ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည်ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(ခ) ဝါကျ။ စိတ္တသဒ္ဒါသည် နိပ္ဖန္နပါဠိ ပဒိကပုဒ်သာဖြစ်သည်, စိန္တနအနက်ကိုသာလျှင် ဟောသည် ဟူသောအနက်သည်ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

-ထတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဒေါသ သင့်ပုံ ပယ်ပုံ

(၄) ဝါကျအချင်းချင်း ရှေ့နောက်ထောက်ဆလျှင် ရှေးရှေးဝါကျတို့၌ အဗျာပိတဒေါသ သင့်ပုံ၊ နောက်နောက် ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ ပယ်ပုံတို့ကို သိပါ။

ဝါ သဒ္ဒါထားရပုံ

စိတ္တသဒ္ဒါ၏ နိပ္ပဒ္ဓသဒ္ဒါ၊ စိန္တနအနက်အကြောင်းတစ်ပါးမှ အနိပ္ပန္နသဒ္ဒါ၊ ဝိစိတ္တအနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

သဒ္ဒါ၊ အနက်၊ အကြောင်း ၃-မျိုးကို လဲပါသည်။

(တနည်း) စိန္တခေတ်နှင့် စိတ္တခေတ်၊ စိန္တနအနက်နှင့် ဝိစိန္တအနက်၊ တပစ္စည်းနှင့် အပစ္စည်းဟူသော ခေတု၊ ခေတွတ္ထ၊ ပစ္စယတို့ကိုလဲလိုသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

တနည်း ဝါသဒ္ဒါထားရပုံ

ဝဒန္တပက္ခ၌ စိတ္တသဒ္ဒါ၏ စိန္တနတ္ထဝါစီ နိပ္ပန္နပါဋိပဒိကပုဒ်သဒ္ဒါအကျိုးမှ တစ်ပါး ဝိစိတ္တတ္ထဝါစီ ရုဋ္ဌိ အနိပ္ပန္နပါဋိပဒိကပုဒ်သဒ္ဒါ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဃ)ဝါကျ၌ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

သုဏန္တပက္ခ၌ [အကျိုးနေရာ အကြောင်း ပြောင်းလဲ၍ ဆိုရုံသာထူး၏။ နှစ်ဝိကတ်လုံး၌ စိတ္တာပုဒ်အရ စိတ်တရားချည်းရ၍ အရကောက် အဘိဓေယျတ္ထ (အဘိဓေယျအနက်) ကား မလဲပါ။]

စိတ္တဏနှင့် ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(ဂ) ဝါကျ။ သံဝဏ္ဏနာအရ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို

အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ၊ (တနည်း) အာရမ္မဏံ စိန္တေန္တီတိ စိတ္တာ။

၅။ စိန်-တေ-တိ ဟူသော စိန်-တေန်-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သိခြင်းကြိယာ သည်....။

၄။ သိခြင်းကြိယာသည်၊ (တနည်း) စိတ်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်...။

http://www.dhammadownload.com

စိန္တနဒ္ဒေနှ၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား-

စိန္တေတီတိစိန္တနံ၊ (ဘာဝပ္ပဓာန-ကတ္တုသာဓ်)။

(တနည်း) စိန္တေတီတိ စိန္တနံ၊ စိန္တနသာဘာဝေါ စိန္တနံ၊ (ဘာဝဇောပ)။ အရိယတော ဉာယတေဟိ အတ္ထော၊ စိန္တနမေဝ အတ္ထော စိန္တနတ္ထော။ (တ္တကာရသဒ္ဒကဓာရော) (တေန)။

၂။ သိတတ်သည်၏အဖြစ်၏ အနက်နှင့် ဂုဏ် ဂုဏေး စပ်....။

၄။ သိတတ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ဖြပ်သည် ဝါ-သိတတ်သည် အဖြစ် ဟူသော အနက်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ဃ) ဝါကျ။ သံဝဏ္ဏနာအရ သံဝဏ္ဏတပ္ပုဒ်ကို-

စိတ္တေတိ ဝိစိတ္တတီတိ စိတ္တံ၊ (တနည်း) စိတ္တေန္တိ ဝိစိတ္တေန္တီတိ စိတ္တာ၊ (ဆန်းကြယ်ခြင်း ကြိယာခွဲ)။

ဝိစိတ္တဒ္ဒေနှ၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား-

ဝိစိတ္တေတီတိ ဝိစိတ္တံ၊ အရိယတော ဉာယတေတိ အတ္ထော။ ဝိစိတ္တမေဝ အတ္ထော ဝိစိတ္တဒ္ဒေ (တေန)၊

၂။ ဆန်းကြယ်သောဂုဏ်၏ အနက်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏေး စပ်....။

၄။ ဆန်းကြယ်သော အနက်ဖြပ်သည်, ဝါ-ဆန်းကြယ်သော အနက်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ အဂ္ဂဟေတွာ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ (တနည်း) ကမ္မဓာရယ သမာသပဒ။

အပဝတ္တိတော၌ အပ္ပဝတ္တိကား ပုတ္တိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ပုကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

အပ္ပဝတ္တိတော ပုဒ်လုံးကား အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, ဩကာရန္တ, နိပါတပဒ။

(င) ဝါကျ။ စေတသိ ပုလ္လိင်, မနောဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတ်နာမ်ပဒ။ စေတသိကာစ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, တဒ္ဓိတပဒ။

http://www.dhammadownload.com

အာစောသံဝဏ္ဏနာ

(ကျ) ဝါကျ။ အာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေတွာ အပ္ပဝတ္တိတောဖြင့် အာရုံနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏ ဟူသည် အာရုံကိုမယူမူ၍ မဖြစ်နိုင်ခြင်းကြောင့်, အာရုံနှင့် တကွ ဖြစ်ကုန်၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

သဟအာရမ္မဏေနဖြင့် သာရမ္မဏာ၌ သအာရမ္မဏ ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကို လည်းကောင်း, (သန္ဓိလိင်ပဒ)၊ သ ၏ သဟ၏ ကာရိယအဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (နိပါတလိင်ပဒ)၊ သဟ အာရမ္မဏေန ယေဝတ္တန္တိတိ သာရမ္မဏာ ဟု ပဌမာ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသ-လိင်တ္ထ၊ ဓာ ဘိဓာနတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ နတိ ဧတေသံ အာရမ္မဏံဖြင့် အနာရမ္မဏာ၌ န+အာရမ္မဏာ, (အန်+အာရမ္မဏာ) ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရမည်ကို လည်းကောင်း, (နိပါတလိင်ပဒ) အန (န) သဒ္ဒါ၏ ဝိရဟအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, (နိပါတလိင်တ္ထ) စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်တ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျ၊ စိန္တနဋ္ဌေနဖြင့် စိတ္တာ၌ စိန္တ ဓာတ် (သို့မဟုတ်) စိတ္တဓာတ် အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒု-ဓာဂုပဒ) တပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်၏ ယာ အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ, စိန္တေန္တီတိ စိတ္တာ ဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ဝိစိတ္တဋ္ဌေနဖြင့် စိတ္တသဒ္ဒါ၏ ဝိစိတ္တဋ္ဌ ဝါစီ ရုဋ္ဌိ အနိပ္ဖန္န ပါဋိပဒိက ပုဒ်အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (နာမလိင်ပဒတ္ထ)၊ (အနည်း) စိတ္တာ၌ စိတ္တဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း,(ဒုဓာတုပဒ)၊ အ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, စိတ္တေတိ ဝိစိတ္တေတီတိ စိတ္တံ၊ စိတ္တေန္တိ ဝိစိတ္တေန္တီတိ စိတ္တာ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိ-ဓာနတ္ထ) သိစေ၏၊ ဝါ-ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက နယန္တရဇောတက၊ အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(င) ဝါကျ။ အဝိပ္ပယောဂ ဝသေနဖြင့် စိတ်၌ ယှဉ်ကုန်၏ ဟူသည် မကွေမကွာ ယှဉ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် စိတ်၌ ယှဉ်ကုန်၏ ဟူသောအဓိပ္ပါယ် ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

စေတသိ နိယုတ္တာဘို့ စေတသိကာ၌ စေတပုဒ်ကြောင့် ပစ္စည်း၊ ထိုကြောင့် ပစ္စည်း၏ နိယုတ္တ အနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း၊ စေတသိနိယုတ္တာ စေတသိကာ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (ပစ္စယတ္တ၊ အဘိဓာနတ္တ) သိစေ၏။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ သာရမ္မဏာ၌သဒ္ဒါ ပဋှတ္တ၊ သမဂ္ဂိယတ္တ၊ (တနည်း) ဝိဇ္ဇမာနတ္တ။

(ခ) ဝါကျ။ စိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ (တနည်း) ဝိဝိဓတ္တ။

(ဂ) ဝါကျ။ အဝိပ္ပယောဂ၌ အသဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္တ၊ ဝိသဒ္ဒါဝိယော ဂတ္တ။ (တနည်း) ပဋိသေဓတ္တ။ ပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။

နိယုတ္တာ နိသဒ္ဒါ နိပါတ်အနက်ဟော၊ (တနည်း) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။ (ကြွင်းသော ဥပသာရပုဒ် နိပါတ်ပုဒ်အနက်များ ထင်ရှားပြီ)။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(ဂ) (ခ) ဝါကျတို့၌ စိတ္တာအရ—

၁။ စိတ်၏ ဝိဇာနနလက္ခဏာသည် ဒဿနတ္တ။
၂။ နာမ-ရူပ ပဒဋ္ဌာန်သည် ဒီပကတ္တ။
၃။ ပုဗ္ဗင်္ဂမ သမ္ပတ္တိရသသည် ပကာသနတ္တ။
၄။ ပုဗ္ဗင်္ဂမ ကိစ္စရသသည် ဝိဘာဝတ္တ။
၅။ သန္ဓာန ပစ္စုပဋ္ဌာန်သည် အနုဘာဝတ္တ။

(တနည်း) စိတ္တာအရ—

၁။ ဝိပါက်ဝိညာဏ်သည် ဒဿ။
၂။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်, သင်္ခါရသည် ဒီ။
၃။ နာမ်, ရုပ်သည် ပ။
၄။ အဝိဇ္ဇာ, အာသဝ စသည်တို့သည် ဝိ။
၅။ သင်္ခါရယတန စသည်တို့သည် အနု။

http://www.dhammadownload.com

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ အာရမ္မဏအရ ရူပါရုံစသော အာရုံ ၆-ပါးသည် အဂ္ဂ ယောတ္တာ အပ္ပဝတ္တိတောအရ စိတ် ၈၉၊ စေတသိက် ၅၂ အား အာရမ္မဏပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ၊ အာ၊ ဓိ၊ နိ၊ ဥပ၊ ပု၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၈)။

အာရမ္မဏေနအရနှင့် သဟ (ဝတ္တန္တိ) အရတို့ကိုလည်း ယခင်အတိုင်း ကောက်၍ပြိုင်။ သာရမ္မဏာ၌လည်း အာရမ္မဏအရ ထ အရတို့ကို နည်းတူ ကောက်၍ပြိုင်။

(င) ဝါကျ။ စေတသိအရ စိတ် ၈၉ ပစ္စည်းတရားသည် နိယုတ္တာ အရ စေတသိက် ၅၂ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်- ဓိ၊ ထဟ၊ ည၊ နိ၊ ဟာ၊ ဣ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ(၉)။(အဝိပါက)။
သဝိပါကဖြစ်လျှင် ဝိပါကထည့်၍ (၁၀)။

(စေတသိကာ၌ အန္တတ္ထ စေတပုဒ်အရ စိတ်ပစ္စည်းယူ၍ ဗာဟျတ္ထဏိက ပစ္စည်းအရ စေတသိက် ပစ္စယုပ္ပန်ယူပြီးလျှင် ယခင်အတိုင်းပြိုင်ပါ။)

❁

မဟာနိဒ္ဒေသ ရေကျက် အဖွင့် (ခ)

(က) နိရုတ္တိ ဘာဝူပဂမနတာယ ဥပ္ပါဒတော ယာဝဘင်္ဂါ စိတ္တေန သံသဋ္ဌာတိ စိတ္တသံသဋ္ဌာ။

(ခ) ကေတော ဝတ္တမာနာပိ နိရုတ္တိ ဘာဝံ အနုပဂမတာဧယ စိတ္တေန ဝိသံသဋ္ဌာတိ စိတ္တဝိသံသဋ္ဌာ။

(ဂ) သမုဋ္ဌဟန္တိ ဧတေနာတိ သမုဋ္ဌာနံ၊ စိတ္တံ သမုဋ္ဌာနံ ဧတေ- သန္တိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ။

(ဃ) သဟ ဘဝန္တီတိ သဟဘုနော၊ စိတ္တေန သဟဘုနော စိတ္တ- သဟ ဘုနော။

(င) အနုပရိဝတ္တန္တီတိ အနုပရိဝတ္တနော၊ ကိံ အနုပရိဝတ္တန္တိ၊ စိတ္တံ။ စိတ္တဿ အနုပရိဝတ္တိနော စိတ္တာနု ပရိဝတ္တိနော။

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းတက် (ဌပနာပစ္စက)

ပုစ္ဆာကက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ စိတ္တသံသဋ္ဌာဟု ဟောတော်မူ၏၊ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် စိတ္တသံသဋ္ဌာပုဒ်ကို ဒွန်,ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္တ စသည်ပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော(ဘော)၊ ပါ။ စိတ္တသံသဋ္ဌာပုဒ်၏ဖြစ်သင်သော တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္တကို လည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နွ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတဒေါသ တင်တက်)။

(င) ဝါကျ။ ဤ(င) ဝါကျ တစ်ခုလုံးအတွက် ကျမ်းတက်လျှင် စိတ္တ သဟာဘုနေဘုပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာမှတစ်ပါး စိတ္တာနု ပရိဝတ္တိနော ပုဒ်၏ အတ္တ သဝဏ္ဏနာဖြစ်သည်ကို ရှု၍ ကျမ်းတက်ပါ။

ထို(င) ဝါကျတွင် ကိံ အနုပရိဝတ္တန္တိမှ ဗိတ္တံသို့ ကျမ်းတက်သော်-

ဆရာ ဆရာသည် ကိံ အနုပရိဝတ္တန္တိဖြင့် အဘယ်သို့အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်တတ် ကုန်သနည်းဟု ပုစ္ဆာကိုပြဆိုတော်မူ၏၊ (ဌ) သော်ပုစ္ဆာသာလျှင်ရှိ၏ဟု မှတ် အပ်သည်မဟုတ်ပါလော (ဘော)၊ ထိုသို့မှတ်အပ်သောကြောင့်(ဘော-ဟေ) ကိ အနုပရိဝတ္တန္တိဖြင့် ပုစ္ဆာမျှကိုသာ မပြဆိုသင့် (ဌ-ခေ)ထိုပုစ္ဆာ၏ဝိဿဇ္ဇနာ ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နံ) ထိုပုစ္ဆာ၏ ဝိဿဇ္ဇနာကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် စိတ္တံဟူသော ပါဠိကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား- စိတ္တံ ဟူသောပါဠိဖြင့် စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်တတ် ကုန်၏ဟု အဖြေဝိဿဇ္ဇနာကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

(စောဒနာတက်လျှင် စကားအနက်အဓိပ္ပါယ် မပြည့်စုံသော အဗျာပိတ ဒေါသ ပုစ္ဆာ,ဝိဿဇ္ဇနာဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသတင်တက်)။

ပါပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ စိတ္တသံသဋ္ဌာပုဒ်ကို ဒွန်, ကမ္မဓာရည်း သမာသ် ဝစနတ္တ စသည် ပြုရမည်ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

•တတိယာကြိမ်•

http://www.dhammadownload.com

(၄) ဝါကျ ကိုအနုပရိဝတ္တနည်းဖြင့် စိတ္တုံသို့ ကျမ်းတက်ရာ၌–

အမေးပုစ္ဆာသာလျှင်ရှိ၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ ဝါ၊အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ အမေးပုစ္ဆာသာ ရှိ၍ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာ မရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ၊ အဖြေဝိဿဇ္ဇနာ ကို မပြဆိုဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ စသည်ဆို၍ တက်ပါ။

ဓာါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

(၅) ဝါကျအချင်းချင်း ရှေ့နောက်ထောက်ဆလျှင် အဗျာပိတ ဒေါသ ထင့်ပုံ, ပယ်ပုံ ထင်ရှားပြီ။

ပိ (အပိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

စိတ်နှင့်အတူတကွ ဖြစ်ကုန်လျက် (နိရန္တရဘာဝ အနုပဂမန)ဝိသံသဋ္ဌဖြစ်ကုန်သော၏၊ စိတ်နှင့်အတူတကွ မဖြစ်သော်လည်း (နိရန္တရဘာဝအနုပဂမန) ဝိသံသဋ္ဌဖြစ်ပုံမှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိဟူသော သမ္ဘာဝနာအနက်နှင့် ဂရဟာပေါင်းဆည်းပုံအဓိပ္ပါယ်ကိုပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ပိ (အပိ) ကို ထား၏၊ (တနည်း)(အကျဉ်း)သမ္ဘာဝနာအနက်,ဝါ၊ သမ္ဘာဝနာ ဇောတက အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် ပိ(အပိ) သဒ္ဒါထား၏။

အပိသဒ္ဒေါ ကောပန ဝါဒေါ ကေတော အဝတ္တမာနာတိ တေမတ္တုံဒီပေတိ (၁၅–၅၄)။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဖျုံဖွတ္တိ ဓာတ္တ

(က) ဝါကျ။ (နီကား ဥပါဒါရုပ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟာမပြုရ)။

နတ္ထိအန္တရံ ဧတဿာတိ နိရန္တရံ။ဘာဝနံဘာဝေါ။ ဘဝန္တိဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ ဧတသ္မာတိဝါ ဘာဝေါ။

နိရန္တရဿ ဘာဝေါ နိရန္တရဘာဝေါ။ ဥပဂစ္ဆတီတိ ဥပဂမနံ။
နိရန္တရဘာဝဿဥပ ဂမနံ နိရန္တရဘာဝူပ ဂမနံ။
နိရန္တရဘာ ဝူပ ဂမနဿ+ဘာဝေါ နိရန္တရဘာဝူပဂမနတာ။ (တာယ)။

၂။ အခြားမရှိသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သောတရား၏ အဖြစ်နှင့် ဝုထေး ဂုဏ် စပ်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၄။ အခြားမရှိသည် အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၏အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည်။ သံသဋ္ဌတ္တိတိ သံသဋ္ဌာ။
၂။ သံ-သဋ-ဓန်-တိ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော နှီးနှောခြင်း ကြိယာသည်။
၄။ နှီးနှောခြင်း ကြိယာသည့်, ဝါ-နှီးနှောသောတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

(ခ) ဝါကျ။ သံသဋ္ဌတ္တိတိ သံသဋ္ဌာ။ နသံသဋ္ဌာ ဝိသံသဋ္ဌာ။
၂။ ပဋိသေဓဝါစကဖြစ်၏ နှီးနှောသော တရားတို့နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏေးစပ်။
၄။ မနှီးနှောသည်၏ အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည့်, ဝါ-မနှီးနှောသောတရားတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ နိရန္တရဘာဝူပ ဂမနတာယ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, တဒ္ဓိတပဒ, ဝါ-တဒ္ဓိတ နာမပဒ။
ဥပ္ပါဒတော၌ ဥပ္ပါဒကို ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။
ဥပ္ပါဒတောကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။ ယာဝ-အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။ ဘင်္ဂါပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။
(ခ) ဝါကျ၊ ကေတော၌ ကေကား ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း(သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။
ကေတောပုဒ်လုံးကား အလိင်,ဂဏဝိမုတ်,ဩကရန္တ,နိပါတပဒ။
ဝတ္တမာနာ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ။ ပိ (အပိ) အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။ (ဘနည်း၊) အပိကို ဥပသဂ္ဂ ပဒခွဲပါ။
(ဂ) ဝါကျ။ သမုဋ္ဌဟန္တိ အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်)အာကာရန္တ,အာချာတပဒ၊(သံ+ဥပုဗ္ဗ+ဌာဓာတ်+အပစ္စည်း အန္တိဝိဘတ်)။

(ထိုတွင် သံ,ဥတို့ကို အလိင်,ဥပသဂ္ဂပဒခွဲ၍-ဋ္ဌဟန္တိကို ယခင်အတိုင်းခွဲပါ။
ဝေါနကို နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) ၌ "

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ သဟာဘုနော စိတ္တသဟ ဘုနောတို့ကား ပုလ္လိင်, ရုတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, သမာသပဒ။

(င) ဝါကျ။ အနုပရိဝတ္တန္တိ, အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန် အတွင်းကာရန်) ဥကာရန္တ, အာချာတပဒ, (အနု+ပရိပုဗ္ဗ+ဝတု (ဝတ္တု) ဓာတ်, အပစ္စည်း+အန္တိဝိဘတ်)။

(ထိုတွင် အနု ပရိတို့ကို အလိင်, ဥပသဂ္ဂပဒခွဲ၍ ဝတ္တန္တိကို ယခင်အတိုင်းခွဲပါ)။

အနုပရိဝတ္တိနော ပုလ္လိင်, ရုတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။
ကိံ အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ, နိပါတပဒ။ (တနည်း) နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) နိဂ္ဂဟိတန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

အာစတက် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ နိရန္တ ။ပ။ ဘင်္ဂါဖြင့် စိတ်နှင့် နှီးနှောခြင်း ဟူသည် အခြားမရှိသည်အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် ဥပါဒ်မှစ၍ ဘင်တိုင်အောင် စိတ်နှင့် နှီးနှောခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ)။

စိတ္တေနသံသဋ္ဌာဖြင့် စိတ္တ သံသဋ္ဌာပုဒ်ကို တတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ဟု သိစေ၏ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

(ခ) ဝါကျ။ ကေတော ။ပ။ အနုပဂမနတာယဖြင့် စိတ်နှင့် မနှီးနှောခြင်း ဟူသည် စိတ်နှင့်တကွ ဖြစ်ကုန်လျက် အခြားမရှိသည် အဖြစ်သို့ မရောက်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့် စိတ်နှင့် မနှီးနှောခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ)။

အပိဖြင့်စိတ်နှင့်တကွဖြစ်ကုန်လျက် ဝိသံသဋ္ဌဖြစ်ကုန်သေး၏၊ စိတ်နှင့်တကွ မဖြစ်သော်ကား ဝိသံသဋ္ဌဖြစ်ပုံမှာ ဆိုဖွယ်ရာမရှိဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ) (တနည်း) သမ္ဘာဝနာ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

(စိတ္တေန ဝိသံသဋ္ဌာ လွယ်ပြီ)

-ထတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါကျ။ သမုဋ္ဌဟန္တိ စေတေနဖြင့် သမုဋ္ဌာနန္ဒြ သံ-ဥပုဗ္ဗ-ဋ္ဌာဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒု ဓာတုပဒ) ယု ပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓန အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, (ဒု ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

စိတ္တံသမုဋ္ဌာနံစေတေသံဖြင့် စိတ္တသမုဋ္ဌာနပုဒ်ကို စတုတ္ထီ ဗဟုဗ္ဗိဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထပြုပါဟု သိစေ၏။ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျ။ သဟာဘဝန္တိဖြင့် သဟဘုနော၌ သဟသဒ္ဒါ ပုဗ္ဗဘူ ဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း,(ဒုဓာတုပဒ)ကွိပစ္စည်း၏ကတ္တုသာဓ်အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (ဒု ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

(စိတ္တေနသဟ ဘုနောလွယ်ပြီ)

(င) ဝါကျ။ အနုပရိဝတ္တန္တိဖြင့် အနုပရိဝတ္တိနော၌ အနု+ပရိပုဗ္ဗဝတု (ဝတ္တု)ဓာတ်အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း,(ဒု ဓာတုပဒ)ဏ္ဍပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း (ဒုပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

ကိံ အနု ပရိဝတ္တန္တိဖြင့် အဘယ်သို့အစဉ်လိုက်၍ ဖြစ်တတ်ကုန်သနည်း ဟူသောပုစ္ဆာအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

စိတ္တံဖြင့် စိတ်သို့အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်တတ်ကုန်၏ ဟူသော ဝိဿဇ္ဇနာအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

စိတ္တဿ အနုပရိဝတ္တိနောဖြင့် စိတ္တ အနုပရိဝတ္တိနောပုဒ်ကို ကမ္မတ္ထ ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုပါဟု သိစေ၏ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ နိရုန္ဓရန္ဒြ နိသဒ္ဒါ အဘာဝတ္ထ၊ ဝိရဟတ္ထ။

ဥပဂမနန္ဒြ ဥပသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။ ဥပ္ပါဒတော၌ဥသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။ တနည်း (ပဒဓာတ်ကို ဖြစ်ခြင်း အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးသောကြောင့်) ဓာတွတ္ထာဝိသေသက။ (ဘနည်း) အတ္ထလာဘ အနက်ကို ဟော၏။ ယာဝသဒ္ဒါ ပရိစ္ဆေဒနတ္ထ။

သံဆဋ္ဌာ၌ သံသဒ္ဒါ သမအနက်,သင်္ဂတအနက်,သဟအနက်တို့ကိုဟော၏။

(ခ) ဝါကျ။ ကေတော နိပါတ်သည် သဟတ္ထ၊ ဝတ္တမာနာပိဉ် (အပိ) သဒ္ဒါသမ္ဘာဝနတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

(ထိုပိသဒ္ဒါဖြင့် သိစေအပ်သော အဓိပ္ပါယ် သမ္ဘာဝနာကာရ, ဂရဟာ ပေါင်းဆည်းပုံတို့ကို ပိ(အပိ)သဒ္ဒါထားရပုံအတိုင်း မှတ်ပါ)။

ဝိသံသဋ္ဌာ၌ ဝိသဒ္ဒါ ပဋိသေဓတ္ထ၊ ဝိယောဂတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ။ သမုဋ္ဌဟန္တိ သမုဋ္ဌာနံတို့၌ သံသဒ္ဒါ, ဥသဒ္ဒါတို့သည် ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက၊ တနည်း သံသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ ဝိသေသက၊ ဥသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာ နုဝတ္တက။

(ဃ) ဝါကျ။ သဟသဒ္ဒါ သမကြိယတ္ထ၊ တုလျယောဂတ္ထ။

(င) ဝါကျ။ အနုပရိဝတ္တန္တိ အနုပရိဝတ္တိနောတို့၌ အနုသဒ္ဒါ အနုဂတတ္ထ။ ပရိသဒ္ဒါ ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက။ ကိံသဒ္ဒါ ပုစ္ဆနတ္ထ။

သမ္ပနာဝ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ဂ) ဝါကျ။ ဓေတနဲ့ တသည် စိတ်ဖြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တ ဝိသယ။ ဓေတသံ၌ တေသဒ္ဒါသည် တရားဖြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ကြိယာ ၅ တန်ထုတ်ရန် အထူးမရှိ စိတ္တံ စိတ္တာသတို့အရ စိတ်၏လက္ခဏာဒိစတုက္က မှီ၍ ထုတ်ပုံကိုလည်း ရှေးအဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ)

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းပြိုင်

(က) ဝါကျ။ စိတ္တေနအရ စိတ် ၇၉ ပစ္စည်းတရားသည် သံသဋ္ဌာအရ စေတသိက် ဒွေ ပညာသအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ-မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဟာ၊ ဣ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ(၉)။

(ခ) ဝါကျ။ စိတ္တေန အရ စိတ် ပစ္စည်းတရားသည် ဝိသံသဋ္ဌာအရ စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ-မိ၊ သဟ၊ နိ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဓေတန အရ စိတ် ပစ္စည်းတရားသည် အမုဋ္ဌဟန္တိအရ စေတသိက် ဒွေ ပညာသ အား သဟပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟာ- မိ၊ သဟ၊ ည၊ နိ၊ ဟာ၊ ဣ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၉)။

—တတိယအကြောင်း—

http://www.dhammadownload.com

စေတနအရ စိတ်သည် သမုဋ္ဌာပနတ္တိအရ စိတ္တဇရုပ်အား သဟ ပြုခဲ၏။

ပြိုင်- ယထာရဟ ဓိ၊ သဟ၊ နို၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (ဂ)။

(စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ အရ စိတ်ပစ္စည်းယူပြီးလျှင် စေတသံ ဧရ စေတသိက် ပစ္စယုပ္ပန်ကို ယူ၍လည်းကောင်း၊ စိတ္တဇရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်ကို ယူ၍လည်းကောင်း ယခင်အတိုင်း ပြိုင်ပါ)။

(ဃ) ဝါကျ။ (စိတ္တေနအရ စိတ်ပစ္စည်းတရား ယူပြီးလျှင်, သဟတုနော အရ စေတသိက် ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်ကို ယူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိညတ်ဒွေ ဟူသော ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်ကိုယူ၍လည်းကောင်း ယခင်အတိုင်း သဟမျိုးပြိုင်ပါ)။

(င) ဝါကျ။ စိတ္တဿအရ စိတ်ပစ္စည်းတရား ယူပြီးလျှင် အနုပရိဝတ္တိ နောအရ စေတသိက်ဒွေပညာသ ပစ္စယုပ္ပန်တရား ယူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိညတ် ဒွေ ဟူသော ရုပ်ပစ္စယုပ္ပန်တရား ယူ၍လည်းကောင်း ယခင်အတိုင်းပင် သဟ မျိုး ပြိုင်ပါ။

ဝိဇ္ဇာဘာဂီဒုက် အဖွင့်

(က) သမ္ပယောဂ ဝသေန ဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တီတိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။

(ခ) ဝိဇ္ဇာဘာဂေ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ ဝတ္တန္တီတိပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။

(ဂ) တတ္ထ ဝိပဿနာဉာဏံ မနောမယိဒ္ဓိ ဆအဘိညာတိ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ။

(ဃ) ပုရိမေန အတ္ထေန တာဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။

(င) ပစ္ဆိမေန အတ္ထေန တာသု ယာကာစိ ဧကာဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ။ သေသာဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။

(စ) ဣတိ ဇေ ဝိဇ္ဇာပိ ဝိဇ္ဇာယ သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော တွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

(ဆ) ဣဓ ပန သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မာဝ အဓိပ္ပေတာ (ဋ္ဌ-၉၄)။

ဆောင်းယနိုင်ငံ

http://www.dhammadownload.com

ကျမ်းတက် (ဌပနာစဥက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောဟု ဟောတော်မူ၏၊ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော၌ ဏီပစ္စည်းသည် ကမ္မသာခ်စသော အနက်ကိုဟောသည့်, ဝိဇ္ဇာနှင့်ဘာဂိနောပုဒ်ကိုလည်းဒွန် ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထ စသည် ပြုရမည်ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော(ဘော) ။ပ။ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော၌ ဏီပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာခ် အနက်ဟောပုံ, ဝိဇ္ဇာနှင့်ဘာဂိနောပုဒ်ကို ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရပုံတို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (န္တ) (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောပုဒ်ကို ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုသောဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊ (ဌ) ဤသို့သာ ဆိုချေသော် (က) ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောပုဒ်ကို ကိတန္တဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထကိုသာလျှင်ပြုရမည်ဟုမှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ)၊ (က) ဝါကျဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောပုဒ်ကို ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရပုံမျှကိုသာ မပြဆိုသင့်။ (ဌ-ခေ)။

ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောပုဒ်၏ တစ်ပါးသောဖြစ်သင့်သောဝတ္တန္တိ တဒ္ဓိတ်ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (န္တ) ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောပုဒ်၏ တစ်ပါးသော ဖြစ်သင့်သော ဝတ္တန္တိ တဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း(ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောပုဒ်၏ တစ်ပါးသောဖြစ်သင့်သော ဝတ္တန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် ရှေးစကားရပ်တို့ဖြင့် အကျဉ်းသခ်ေပကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ထိုစကားရပ်၏ အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(စောဒနာတက်လျှင် အကျဉ်းအကျယ် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ၊ စကားမန္တံစပ်သော အဗျာပိတ ဒေါသတင်တက်)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ့ာပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ဝစနတ္ထသာရှိ၍ အတ္ထုဒ္ဓါရ အဘိဓေယျတ္ထ မရှိ ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ့ာပုဒ်၏ အခြားတစ်ပါးသော ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ထိုအခြားတစ်ပါးသော ဝစနတ္ထသာရှိ၍ အတ္ထုဒ္ဓါရ အဘိဓေယျတ္ထ မရှိဟု မှတ်အပ်သည်မဟုတ် ပါလော (စသည်)။

(စ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) (င) ဝါကျတို့ဖြင့် ဝိဇ္ဇာသမ္ပ-ယုတ္တဓမ္မ ဝိဇ္ဇာတို့သည် ဝိဇ္ဇာဘာဂီ မည်ကုန်သော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ ...သော် ထိုစကားကို အုပ်ဖုံးသော နိဂုံးမရှိဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော(စသည်)။

(ဆ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဃ) (င) (စ) ဝါကျတို့ဖြင့် ဝိဇ္ဇာနှင့် ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မတို့သည် ဝိဇ္ဇာဘာဂိမည်ပုံကို ပြဆိုတော်မူ၏။....သော် ဤ သုတ္တန္တိက ဝိဇ္ဇာဘာဂိဒုက်၌ ထိုဝိဇ္ဇာနှင့် ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မ ၂ မျိုးလုံးကိုပင် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ့ာ ဓမ္မာပုဒ်အရ ယူရမည် ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော။

(တနည်း) ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ့ာ ဓမ္မာပုဒ်အရ ဝိဇ္ဇာကိုလည်း ယူရမည် ဟု ဝါ- အလိုရှိအပ်သည် ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော)၊ (ဤ နောက်နည်းကား လျဉ်းပါး၍ တက်သည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်၊ (ဝါကျ ပစ္ဆာ, ဓေပါ, စမှာအာဘော်ပင်) ဟူသော နိယံနှင့်လည်း ညီစေသည်။

ထိုသို့မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟော) (ဃ) (င) (စ)ဝါကျ တို့ဖြင့် ဝိဇ္ဇာနှင့် ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မတို့သည် ဝိဇ္ဇာဘာဂီ မည်ကုန်၏ ဟူ၍သာ သာမညအားဖြင့် မပြဆိုသင့် (၄-ခေ) ဤသုတ္တန္တိကဒုက် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ့ာ ပုဒ်၌ ယူသင့်သော ဝါ-အလိုရှိအပ်သော သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုလည်း ပြဆိုသင့် သေး၏။ ဝါ-သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မကိုသာ ယူသင့်ပုံ, အလိုရှိအပ်ပုံကိုလည်း ပြဆို သင့်သေး၏။ (နွ) ဤသုတ္တန္တိက ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ့ာ ဓမ္မာ ဟူသောပုဒ်၌အဘယ်ကို အလိုရှိအပ်ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် (ဆ) ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား ဤသုတ္တန္တိကဒုက် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ့ာ ဓမ္မာ ဟူသောပုဒ်၌ သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုသာ အလိုရှိအပ်၏ ဟူလို။

(စောဒနာတက်လျှင် အဗျာပိတ ဒေါသထင်တက်)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပါဝနာဝိကျွမ်းတက်

(ခ) ဝါကျ၌ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ပုဒ်ကို ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထကိုသာ ပြုရမည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ဆ) ဝါကျ၌ ဤသုတ္တန္တိက ဝိဇ္ဇာဘာဂိဒုက်၌ ထိုဝိဇ္ဇာနှင့် ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မ ၂ မျိုးလုံးကိုပင် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဓမ္မာပုဒ်အရ ယူရမည်, အလိုရှိအပ်သည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ ဝါ-ဝိဇ္ဇာကိုလည်း ယူရမည်, အလိုရှိအပ်သည် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့ (ဌ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏၊ နောက် (ခ) ဝါကို ထောက်ပြန်လျှင် (က) ဝါကျ၌ အဗျာပိတ ဒေါသသင့်၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတ ဒေါသကိုပယ်၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် သခေ်ပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိ ဒေါသကို ပယ်၏၊ (တနည်း) မန္ဒဗုဒ္ဓိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် ဝိတ္ထာရဝါကျ ပြရိုးဖြစ်သော ကြောင့် (ဂ) ဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိ ဒေါသကိုပယ်၏။

(ဃ၊) (င) ဝါကျတို့ဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။ (စ) ဝါကျဖြင့် နိဂမနိယ နိဂမဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏၊ (ဆ၊) ဝါကျဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဓမ္မာပုဒ်အရ ဝိဇ္ဇာကိုမယူရ၊ သမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုသာယူရမည် ဟု ပြလိုက်သဖြင့် မလိုအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ်၌ အလွန်မပျံ့နှံ့သောကြောင့် ဝါ၊ စကားအလွန်မပျံ့နှံ့သောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

(တနည်း၊) အတ္ထုဒ္ဓါရမှတစ်ပါး အတ္ထုဒ္ဓေသကိုပြလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပါယ် နှံ့စပ်သွားသောကြောင့်အဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။

အဓိပ္ပာယ်ထား၊ ရှုပုံ

ဝိဇ္ဇာ, ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မ ဟူသော အာမညာအနက်မှ၊ အတ္ထ ယုတ္တိရှိသည့် အားလျော်စွာ ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မ ဟူသော ဝိသေသအနက်ကို ယူစေလိုသော ကြောင့်လည်းကောင်း, စေခကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သုနိုင်ငါနိုင် ထောက်ယူ၍

http://www.dhammadownload.com

အချက်ကျကျ ဆုံးဖြတ်ရာဌာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဤဆဲ့ဝါကျ၌ "အဓိပ္ပေတာ" ထား၏။

ဝိ (အဝိ) သဒ္ဒါထားရပုံ

ဝိဘင်္ဂဒီပနေဘပုဒ်ကို ကိတန္တ ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထကိုသာ ပြုရမည်မဟုတ်သေး၊ ဝတ္ထန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြုရသေး၏ ဟူသော သမုစ္စည်းအနက် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကိုပြလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'ပိ (အပိ)' သဒ္ဒါကိုထား၏။

(တနည်း) ဝိဘင်္ဂဒီပနေဘပုဒ်၏ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး ဝတ္ထန္တိတဒ္ဓိတ် အနက် ဟူသော အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ခ) ဝါကျ၌ 'ပိ (အပိ)' ကို ထား၏။

(ဃ) ဝါကျ။ သမ္ဘယုတ္တ ဓမ္မာပိဋ္ဌ ပိသဒ္ဒါ ဝိဘင်္ဂကိုဆည်းရန်မရှိသော ကြောင့် (အပိုဟု ထင်ရသည်)၊တနည်း (ရှိလျှင်) ပဒါလင်္ကာရအဖြစ်ကိုပြလို သောကြောင့် 'ပိ' သဒ္ဒါထား၏။

အချင်းချင်း ပေါင်းစည်းသော အညမည သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြလို သောကြောင့် (စ) ဝါကျ၌ 'ပိ' သဒ္ဒါ ၂-ခု ထားပါသည်။

ပန သဒ္ဒါထားရပုံ

အရှစ်, ဂရဟာအနက်ကို, (တနည်း) ဝိသေသ အနက်ကို ပြလိုသော ကြောင့် ဝါ-အရှစ် ဂရဟာဇောတက ဝိသေသဇောတကအဖြစ်ကိုပြလိုသော ကြောင့် (ဆ) ဝါကျ၌ 'ပန' သဒ္ဒါထား၏။

တု ဣတိ ထားရပုံ

ရှေးသခဲ့ပစကားကို အကျယ်ချဲ့ပြလိုသောကြောင့် ဝါ၊ အကျယ်ချဲ့ပြရာ၌ အချီစကား အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ အတ္တသဒ္ဒါထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် ဖျားပွန်ကို စကိုးကား

(ကျ) ဝါကျ။ ဝိဘင်္ဂဒီပနေဘကို အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြုသော်-

ဝိဘတ် ဒေနာတိတိ ဝိဘင်္ဂ။ (ဝိဘတ်+ကျဖွင့်ခြင်း သိမြင်းကြီးယာ)။ ဘဝန္တိတိ ဘာဂိနော။ ဝိဘင်္ဂ+ဘာဂိနော ဝိဘင်္ဂဘာဂိနော။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ဝိဇ္ဇာ၏ ဆည်းကပ်တတ်သော တရားနှင့် အကြောင်း+အကျိုး စပ်။

၄။ ဝိဇ္ဇာသို့ဆည်းကပ်ခြင်းကြိယာသည်, ဝါ၊ ဝိဇ္ဇာဘာဂိ တရားတို့၏ (ဝိဇ္ဇာသို့ ဆည်းကပ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်)တစ်ခုသည် တစ်ခု နှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည်။

(ခ) ဝါကျ။ ဝဒတိ ဇာနာတီတိ ဝိဇ္ဇာ။ ဘဇိတဗ္ဗောတိ ဘာဂေါ။ ဝိဇ္ဇာယဘာဂေါ ဝိဇ္ဇာဘာဂေါ။ ဝိဇ္ဇာဘာဂေ ဝတ္တန္တီတိဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။

၂။ ဝိဇ္ဇာအဖို့၏ ဖြစ်တတ်သောတရားတို့နှင့် အာဓာရ+အာဓေယျ, ဌာန+ဌာနီ, အဝယဝ အဝယဝီ စပ်။

၄။ ဝိဇ္ဇာအဖို့၌ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်, ဝိဇ္ဇာဘာဂိ တရားတို့၏ တစ်ခု သည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

(ဂ) ဝါကျ။ ဝိဝိဓေနာ ကာရေန ပဿတီတိ ဝိပဿနာ။ ဇာနာတီတိ ဉာဏံ။ ဝိပဿနာဧဝ ဉာဏံ ဝိပဿနာဉာဏံ။

၂။ ဝိပဿနာ၏ဉာဏ်နှင့် ဝိသေသန-ဝိသေသျ, ဂုဏ်+ဂုဏီ စပ်။

၄။ ဝိပဿနာဉာဏ်တို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။

မနတိ ဇာနာတီတိ မနော။ မနေနပဝတ္တာ နိပ္ဖန္နာဝါ မနောမယာ။ ဣဇ္ဈတီတိ ဣဒ္ဓိ။ မနောမယာ စသော ဣဒ္ဓိစာတိ မနောမယိဒ္ဓိ။

၂။ စိတ်ဖြင့် ဖြစ်သော ပြီးသော ဂုဏ်၏တစ်ခိုးနှင့် ဝိသေသန ဝိသေ-သျ, ဂုဏ်-ဂုဏီ စပ်။

၄။ စိတ်ဖြင့်ပြီးသော တန်ခိုးတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်။ အဘိဝိသေသတော ဇာနန္တီတိ အဘိညာ။

၂။ အ, ဘိ, ဇာ, နန်, တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော အထူးသိခြင်းကြိယာသည်။

၄။ အထူးသိခြင်းကြိယာသည်။

(ဃ) ဝါကျ။ အဓိပ္ပါယန္တေ ဣစ္ဆိယန္တေတိ အဓိပ္ပေတာ။ (အလိုရှိခြင်း ကြိယာနှင့်)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ဝိဇ္ဇံ- ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, ကိဘာ-နာမပဒ။ ဘဇန္တိ- အသိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်-အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ,အာချာတပဒ။ (ဘဇဓာတ်-အပစ္စည်း-အန္တိဝိဘတ်)။ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း,ဤကာရန္တ, ကိတန္တသမာသပဒ။

(ခ) ဝါကျ။ (ဝတ္တန္တီတိပိ-ဝတ္တန္တိ-ဣတိ-ပိ (အပိ) ဟု အသီးသီးခွဲ)။ (ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောကို ယခင်ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောအတိုင်းခွဲ၊တဒ္ဓိတပဒ ဖြစ်သည်သာ သူး၏)။

(ဂ) ဝါကျ။ တတ္ထ-အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။ မနောမယိဒ္ဓိ-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသပဒ။ ဆ-အလိင်, (တနည်း အဘိညာကိုင့်၍)ဣတ္ထိလိင်,သင်္ချာသဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း အကာရန္တ,သင်္ချာ သဗ္ဗနာမပဒ။

(အဘိညာ ယခင်အဝိဇ္ဇာအတိုင်းခွဲ) အဌ-ဆနှင့်တူ၏။

(စ) ဝါကျ။ (ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတွေဝ-ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော-ဣတိ-ဧဝ ဟု အသီးသီးခွဲ)။

ဝေဒိတဗ္ဗာ- ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတပဒ။ ဝါ၊ ကိတ-နာမပဒ။

(ဆ) ဝါကျ။ ဣမ, ပနတို့ကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။ သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မာ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်းခွဲ၊ ဧဝ-အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ။

အဓိပ္ပေတာ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အာဓော် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ သမ္ပယောဂဝသေနဖြင့် ဘဇန္တိ၌ ဆည်းကပ်ခြင်းဟူသည် အာရုံစသည့်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဆည်းကပ်ခြင်းမဟုတ်၊ (ဗျ)သမ္ပယုတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဆည်းကပ်ခြင်းပင်တည်း၊ (န္ဒ)ဟူသောအဓိပ္ပါယ်ကိုသိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဝိဇ္ဇံဘဇန္တိဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော၌ ဝိဇ္ဇာသဒ္ဒူပဒဘာဇဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း။

http://www.dhammadownload.com

(ဒု-ခာတုပဒ)။ ဏီပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)။ ဝိဇ္ဇံဘဇန္တီတိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော-ဟု ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊ (သမာသ-လိင်္ဂတ္ထ၊ အာကိဏ္ဍတ္ထ) သိစေ၏၊

(ခ) ဝါကျ။ ဝိဇ္ဇာဘာဂဝေတ္တန္တိဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိန္နော၌ ဝိဇ္ဇာဘာဂပုဒ်ဖြစ်ပစ္စည်း၊ ထိုဏ္ဍျပစ္စည်း၏ ဝတ္တန္တိအနက်၌ သက်သက်ကို လည်းကောင်း, ဝိဇ္ဇာဘာဂေဝတ္တန္တီတိ ဝိဇ္ဇာဂိနော ဟု ဝတ္တန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ (အဘိဓာနတ္ထ၊ ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂီ၌ ဘာဂ သဒ္ဒါသည် ဘာဂျ စသော အနက်ကိုမဟော၊ ကောဋ္ဌာသ (အကဒေသ) အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏၊ (နာမလိင်္ဂတ္ထ)။

ဝါ(အပိ)ဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောပုဒ်ကို ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထကိုသာ ပြုရသည် မဟုတ်သေး၊ ဝတ္တန္တိတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထကိုလည်း ပြုရသေး၏ ဟူသော ပေါင်းစည်းခြင်း သမုစ္စည်း အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော၌ ဝိဇ္ဇာအပြားသရုပ်, အရကောက်ကို သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် ပဌမဝိကပ်ရှေ့နည်း၌ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော အရ သာမညအားဖြင့် ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးနှင့်ယှဉ်သော သမ္ပယုတ္တဓမ္မကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏၊ (သာမညာဘိဓေယျတ္ထ)။

(င) ဝါကျဖြင့် နောက်ဝိကပ် နောက်နည်း၌ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောအရ သာမညအားဖြင့် ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ဝိဇ္ဇာအဖြစ်ယူ၍ ကျန် ခုနစ်ပါးတို့ကို ဝိဇ္ဇာဘာဂီအဖြစ်ယူပါဟု သိစေ၏၊ (သာမညာဘိဓေယျတ္ထ)။

(စ) ဝါကျဖြင့် ဤသို့လျှင် ဝိဇ္ဇာတို့ကိုလည်းကောင်း, ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကိုလည်းကောင်း ဝိဇ္ဇာဘာဂီ မည်ကုန်၏ ဟူ၍သာ သိထိုက်ကြောင်းဖြင့် နိဂုံးအုပ် စကားအဖြစ်ကို ဝါ၊ အတ္ထုဒ္ဓါရ အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ၊ သာမညာဘိဓေယျတ္ထ)။

(ဆ) ဝါကျ။ ပနဖြင့် အရှစ်-ဂရဟာဇောတက, ဝိသေသ ဇောတက, ပက္ခန္တရဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ကြွင်းသော (ဆ) ဝါကျဖြင့် ဤသုတ္တန္တိက ဝိဇ္ဇာဘာဂိဒုက်၌ သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မတို့ကိုသာ အလိုရှိရမည် ယူရမည် ဟု သိစေ၏၊ (ဝိသေသာ ဘိဓေယျတ္ထ)။

ဥပသာရပုဒ်, နိပါတ်ပုဒ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ သမ္ပယောဂ၌ သံသဒ္ဒါ သမတ္ထ။ ပသဒ္ဒါ ပကာရတ္ထ။

(ခ) ဝါကျ။ ပိ (အပိ) သဒ္ဒါ သမုစ္စယတ္ထ၊ သမ္ဘာဝနတ္ထ။ (ယောဇနာ အလို) - အပေက္ခတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ။ ဝိပဿနာ၌ ဝိသဒ္ဒါ ဝိဝိဓတ္ထ။ အဘိညာ၌ အဘိသဒ္ဒါ ဝသေသတ္ထ။ ဣတိသဒ္ဒါ နိဒဿနတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မပိ၌ ပိသဒ္ဒါ (ဝိဇ္ဇာကိုပေါင်းစည်းစရာ မရှိသောကြောင့်)၊ ပဒါလင်္ကာရ ဖြစ်ပါသည်။

(င) ဝါကျ။ ယာကာစိ၌ စိနိပါတ် အသာကလျတ္ထ။

(စ) ဝါကျ။ ဣတိ, ဝေ နိပါတ်ပုဒ်များ နိဒဿနတ္ထ၊ နိဂမနတ္ထ။ ပိ(အပိ) သဒ္ဒါ (၂) ခု အညမညသမုစ္စယတ္ထ။ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော တွေ၌ ဣတိ နိပါတ် အာကာရတ္ထ၊ (တနည်း) ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ။ ဝေသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား-

၁။ ဝိဇ္ဇာဘာဂီ ဟူသော အမည်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ဝိဇ္ဇာဘာဂီမှ တစ်ပါးသော အမည်တို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

(ဆ) ဝါကျ။ ပနသဒ္ဒါ အရုစိ-ဂရဟတ္ထ။ (တနည်း) ဝိသေသတ္ထ။ (တနည်း) ပက္ခန္တရတ္ထ၊ ဝေသဒ္ဒါ အဝဓာရဏတ္ထ။

ထိုဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား-

၁။ ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မတို့သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

၂။ ဝိဇ္ဇာသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ၊ (အဝဓာရဏဖလ၊ ဝေတ္ထဖလ၊ ဝေ ဖြင့် ကန့်အပ်သော အနက်ဖြစ်ပါသည်)။

သမ္ဗန္ဓာဝိပုဒ်တို့ ဝိသယနာမည်

(ဂ) ဝါကျ။ တတ္ထ၌ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဟူသော ပုဒ်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝါကျ။ တာဟိဋ္ဌ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(င) ဝါကျ။ တာသုဋ္ဌ တသည် ဆိုအပ်သော ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

(ဆ) ဝါကျ။ ဂူစဋ္ဌ ဂူမသည် (သုတ္တန္တိက) ဒုက်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(ဂ) ဝါကျ။ (ဝိပဿနာ ညာဏ်အရထုတ်ပုံ စည်းမျဉ်းအဖြေဋ္ဌပြခဲ့ပြီ)။ မနေ၀မယိဋ္ဌိအရ-

၁။ စိတ်ကြောင့်ပြီးသော တန်ခိုးသည်။
၂။ နောက်ထပ် ပရိကံပြုခြင်း, နောက်ထပ် ပါဒကစျာန်ဝင်စားခြင်းတို့သည်။
၃။ တန်ခိုးတို့ကို ကြည့်ရှုတွေ့မြင်ရခြင်းတို့သည်။
၄။ ရှေးဦးစွာ ပရိကံပြုခြင်း, ရှေးဦးစွာ ပါဒကစျာန် ဝင်စားခြင်း စသည်တို့သည်။
၅။ တန်ခိုးမြင်ရသူတို့ အံ့သြခြင်း, တန်ခိုးတို့ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေလိုခြင်း စသည်တို့သည်။

အဘိညာအရ-

၁။ အဘိညာဉ်သည်။
၂။ ဂေါတြဘူသည်။
၃။ အဘိညာဉ် နောင်ဖြစ်သော ဘဝင်တို့သည်။
၄။ ပရိကံ, ဥပစာ, အနုလုံတို့သည်။
၅။ အဘိညာဉ်၏အစွမ်းကြောင့်ဖြစ်သော တန်ခိုးအမျိုးမျိုးတို့သည်။

ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောပုဒ်အရ ထုတ်မှု ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောအရ အမောဟကြည်သော အရဟတ္တမင် စိတ္တုပ္ပါဒ်ယူ၍-

၁။ အမောဟကြည်သော အရဟတ္တမင် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်။
၂။ ဝေါဒါန်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၃။ မဂ္ဂါနန္တရ အရဟတ္တဖိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။
၄။ ပရိကံ, ဥပမာ, အနုလုံ စသည်တို့သည်....။
၅။ အရဟတ္တဖလ သမာပတ္တိ သုခမှုစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည်....။

(စ) ဝါကျ။ ဝေဒိတဗ္ဗာ၌ ထုတ်ပုံ စည်းမျဉ်းအဖြေ၌ရှု။

(ဆ) ဝါကျ။ အဓိပ္ပေတာ၌ ထုတ်ပုံ အဇ္ဈတ္တတိက်အဖွင့်၌ရှု။

ဝေဒိတဗ္ဗာထားရပုံ

ဤသို့သောနည်းဖြင့် ဝိဇ္ဇာတို့ကိုလည်းကောင်း, အဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကိုလည်းကောင်း, ဝိဇ္ဇာဘာဂီ မည်ကုန်၏ ဟူ၍သာလျှင် ဥပစာရတ္တ, နေယျတ္တ, စက်တ္တ, အနေကန္တ, (အနေကတ္တ) အားဖြင့် သိရ ယူရမည် ဟု ပြလိုသောကြောင့် (စ) ဝါကျ၌ 'ဝေဒိတဗ္ဗာ' ထား၏။

သိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ

(ဆ) ဝါကျ။ ဤ၌ သမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကိုသာ လိုအပ်ကုန်၏ ဟု အနွယကို သိသဖြင့် ဝိဇ္ဇာကိုမလိုအပ်ဟူသော ဗျတိရိက်အနက် အဓိပ္ပါယ်ကို သိရသောကြောင့် (ဝါ)ဗျတိရိက် အနက်အဓိပ္ပါယ် ကျရောက်သောကြောင့်အတ္ထာပန္န သိဒ္ဓိ (အတ္ထာပတ္တိ သိဒ္ဓိ) မည်၏။

[မှတ်ချက်။ ။(ဂ) ဝါကျ။ အဋ္ဌဝိဇ္ဇာ၌ ဝိဇ္ဇာအပြား (၈) ပါးသရုပ်ကား- ၁၊ ဝိပဿနာဉာဏ်။ ၂၊ မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ် ၃၊ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏ်။ ၄၊ ပရစိတ္တဝိဇာနနဉာဏ်။ ၅၊ ပုဗ္ဗေနိဝါ . ဉာဏ်။ ၆၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်။ ၇၊ ဒိဗ္ဗသောတဉာဏ်၊ ၈၊ အာ. သဝက္ခယဉာဏ် တို့တည်း။]

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြိုင်

(က) ဝါကျ။ ဝိဇ္ဇံအရ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး အမောဟ-ပညာဉာဏ် ဟူသော ပစ္စည်းတရားသည် ဘဇန္တိအရမဟာကုသိုလ် ဟောကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ရှစ်ခု, အဘိညာဉ်ဒွေ အရဟတ္တမဂ်စိတ်တစ်ခု, အမောဟကြဉ်စေတသိက်အတ္တ- တိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟာပြု၏။

-တတိယဖူးကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်။ ဟေ၊ မိ၊ သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ ဣ၊ မဂ္ဂ၊ သံ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၀)။

(ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ၁ ၌လည်း ဝိဇ္ဇာအရ, ဘာဂိနေ၁ အရတို့ကို ဤအတိုင်းကောက်၍ပြိုင်ပါ)။

(စ) ဝါကျ။ ဝိဇ္ဇာပိ-ဝိဇ္ဇာ,ယသမ္ပယုတ္တမမ္မာပိ ပုဒ်အရ ဝေဒိတဗ္ဗာ၌ ဗာဟုဗ္ဗတ္တတဗ္ဗ ပစ္စည်းအရ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တမ္မဟူသော အာချုံပစ္စည်းတရားသည် ဝေဒိတဗ္ဗာ၌ ဝိဒဓာတ်အရ သတိ, ဝိရိယ, ညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသောစိတ္တုပ္ပါဒ် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယသာရဟ-အာရမ္မဏ၊အာရမ္မဏာဓိပတိ၊အာရမ္မဏူပနိဿယ(၃)။

ဝိဇ္ဇာဘာဂိနေ၁ တွေ့ဝ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ဝိဇ္ဇာဘာဂီ ဟူသော နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဝေဒိတဗ္ဗာ၌ ဝိဒဓာတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ညာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

(ဆ) ဝါကျ။ သမ္ပယုတ္တ မမ္မာအရ အဓိပ္ပေတာ၌ တပစ္စည်းအရ သမ္ပယုတ်တရားဟူသော အာရုံသည် အဓိပ္ပေတော၌ အဓိ-အပိပုဗ္ဗ-ဣဓာတ်အရဆန္ဒ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ၊ အာ၊ မိ၊ ဥပ၊ (၃)။

ထည့်အပ်သော ဘာဂဝတာ, (တနည်း) ယုတ္တိတေနအရ ဆန္ဒစေဟသိက် ပစ္စည်းတရားသည် အဓိပ္ပေတာ၌ အနုတ္တဓာတ်အရ ဆန္ဒကြည်သော ဆန္ဒ-သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ မိ၊ သဟ၊ ညာ၊ နိ၊ သံ တ္ထိ၊ အဝိ (၇)။

http://www.dhammadownload.com

ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒကုသလတော ဌာနကုသလတာ ပုဒ်များအဖွင့်

(က) ဒွါဒသင်္ဂေ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ ကုသလဘာဝေါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလတာ။

(ခ) တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ ကုသလဘာဝေါ ဌာနကုသလတာ။

(ဂ) ဌာနန္တိ ကာရဏံ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) တသ္မိံ ဥဒ္ဓိ တဒါယတ္တ ဝုတ္တိတာယ ဖလံ တိဋ္ဌတိ နာမ။

(င) တသ္မာ "ဌာန" န္တိ ဝုတ္တံ။ (ဋ္ဌ-၉၅)

အနက်ထူး

(က) ဝါကျ။ ၁။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ=ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌၊ (ဝေါဟာရတ္ထ)

၂။ (ဝါ) စွဲမှီ၍ အညီအမျှ တတူတကွ ဖြစ်ရာတရား၌။ (သဒ္ဒတ္ထ)

၃။ (ဝါ) ဆိုင်ရာအကြောင်းတို့၏ ပေါင်းစုံညီညွတ်မှုကို စွဲမှီ၍ အညီအမျှ အတူတကွ အကျိုးပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ ဖြစ်ရာတရား၌၊ (အဓိပ္ပါယတ္ထ)။

(ဂ) ဝါကျ၌ ဝုစ္စတိ၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ (တနည်း) ပဏ္ဍိတေန (ဝါ) ဇနေန ဟု ထည့်ပေးပါ။ (င) ဝါကျ ဝုတ္တံ၏ ကတ္တားကို ဘဂဝတာ (တနည်း) ပဏ္ဍိတေန ဟု ထည့်ပေးပါ။

ကျမ်းထက် (ဌနာပဋ္ဌက)

ပုစ္ဆာတက်

(က) ဝါကျ။ ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည် (ဝါ) အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် ပါဠိတော်၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကုသလတာ ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် ကိုပုဒ်၌ တာပစ္စည်းသည် သမူဟစသော အနက်ကို ဟောသည်။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလတာပုဒ်လုံးကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည်ပြုရမည် ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ။ပ။ တာပစ္စည်း၏ ဘာဝအနက် ဟောပုံ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကုသလတာပုဒ်၏ ထတ္တမိတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

ပြုရပုံ အလုံးစုံတို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (စသည်)။ (ဧစာဒနာတက်လျှင် အတိဗျာပိတာဒေါသ တင်တက်)။

(ခ) ဝါကျ။ ကျမ်းတက်ကို (က) ဝါကျ ကျမ်းတက်နည်းမှီတက်။

(ဂ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျ၌ ဌာနသဒ္ဒါကို ဆိုတော်မူ၏။ (ဝါ) မြတ်စွာဘုရားသည် ပါဠိတော်၌ ဌာနသဒ္ဒါကို ဟောတော်မူ၏။ ဤမျှသာပြဆိုချေသော် ဤနေရာ၌ဌာနသဒ္ဒါသည် ဣဿရိယ,ဩကာသစသော အနက်တို့ကို ဟော၏ ဟုမှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (စသည်)။

အဓိပ္ပါယ်ကား ဤနေရာ၌ ဌာနသဒ္ဒါသည် ဣဿရိယ ဩကာသ စသော အနက်ကို မဟော၊ ကာရဏအနက်ကို ဟော၏ ဟူလို။

(ဃ) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် အကြောင်းကို ဌာနဟူ၍ ဆိုအပ်သော ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဝါ) ဌာနသဒ္ဒါသည် အကြောင်းဟူသော အနက်ကို ဟောသည် ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌ) ဤသို့ဆိုချေသော် ဆရာ့စကားသည် အသင့်ယုတ္တိကင်း၍ မယုံကြည်နိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မယုံကြည်နိုင်ရာလေသောကြောင့် (ဘော ဟော) တနည်း အသင့်ယုတ္တိ ဒဋ္ဌီကရဏကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပါယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ရောက်ရာလေသောကြောင့်(ဘော·ဟော)(ဂ)ဝါကျဖြင့် ဌာနသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဟောအဖြစ်မျှကိုသာ မပြဆိုသင့် (ဌ·ခေ) ထိုစကားကို ပြီးစေ မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိသဘာဝ ဒဋ္ဌီကရဏကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နွ)

ထိုစကားကို ပြီးစေ မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိသဘာဝ ဒဋ္ဌီကရဏစကားကား အဘယ်ပါနည်း၊ (ဝါ) ဆရာ့စကားသည် အသို့သင့်ရာအံ့နည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား (ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် ထိုစကားကို ပြီးစေ မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိသဘာဝ ဒဋ္ဌီကရဏကိုလည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

(စောဒနာတက်လျှင် ဝိရောဓိဒေါသ တင်တက်)။

(င) ဝါကျ။ ဆရာ ဆရာသည် (ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့ဖြင့် ဌာနသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဟောအဖြစ်ထိုအကြောင်းနှင့်စပ်၍ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်

http://www.dhammadownload.com

အကျိုးတို့သည်တည်သည်မည်၏ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။(၄)ဤသို့သာဆိုချေသော် ထိုစကားရပ်ကိုဆိုခြင်းဖြင့်ထစိုးတစိအကျိုးမရှိသည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့အကျိုးမရှိလေသောကြောင့် (ဘော-ဟော)

(တနည်း) ထိုသို့ဆိုသဖြင့် ရရှိအပ်သော အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပါယ်ရောက်ရာသည်မဟုတ်ပါလော(ဘော)ထိုသို့ရောက်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟော) ။ပ။ ထိုသို့ဆိုခြင်းဖြင့် ရရှိအပ်သော အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကိုလည်းပြဆိုသင့်သေး၏ (န) (စသည်)။

အဓိပ္ပါယ်ကား- (င) ဝါကျဖြင့် ရရှိအပ်သော အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကိုလည်း ပြဆို၏ဟူလို။ (စောဒနာတက်လျှင် နိရုတ္တက ဒေါသတင်တက်)။

ပါပနာဒိကျမ်းတက်

(က) ဝါကျ။ ထိုပုဒ်၌ တာပစ္စည်းသည် သမူဟ စသောအနက်ကို ဟောသည်၊ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒကုသလတာ ပုဒ်လုံးကို ဒွန်သမာသ် ဝစနတ္ထ စသည်ပြုရမည်ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စသည်)။ (ခ ဝါကျလွယ်ပြီ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဤနေရာ၌ ဌာနသဒ္ဒါသည် ဣဿရိယ,ဩကာသ စသော အနက်တို့ကို ဟော၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (စသည်)။

(ဃ) ဝါကျ။ ထိုစကားကို ပြီးစေမြဲစေတတ်သော သဘာဝယုတ္တိ ဒဋ္ဌိကရဏမရှိဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။(တနည်း)ထိုစကားကို ပြီးစေမြဲစေတတ်သော ယုတ္တိသဘာဝ ဒဋ္ဌိကရဏကို မပြဆို ဟူသော အဓိပ္ပါယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

(င) ဝါကျ။ ထိုစကားရပ်ကို ဆိုရခြင်းဖြင့် အကျိုးတစ်စုံတစ်ခုမျှမရှိ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏၊ (စသည်)။

ဒေါသ သင့်ပုံ, ပယ်ပုံ

ရှေ့ (ဌ) ဝါကျကိုထောက်လျှင် (က) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။ နောက်(ခ)ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင်ကား ရှေ့(က)ဝါကျ၌ အဗျာပိတဒေါသသင့်၏။ ရှေ့(က)ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင်(ခ)ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။ (ဂ) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင် (ခ) ဝါကျ၌ ဌာနသဒ္ဒါ၏ ဤ၌မလိုအပ်သော ဣဿရိယ, ဩကာသစသောအနက်တို့၌ အလွန်

http://www.dhammadownload.com

ပျံ့နှံ့နေသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသသင့်၏။ (ခ) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင် (ဂ) ဝါကျဖြင့် ဤနေရာ၌ ဋ္ဌာနသဒ္ဒါသည် ကာရဏ အနက်ကိုသာ ဟောသည်ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် ပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသ ကိုပယ်၏။

(ဃ) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင် (ဂ) ဝါကျ၌ ဒဋ္ဌီယ, ဒဋ္ဌီကာရဏ ဆန့်ကျင်နေသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသသင့်၏။

ဝါ၊ အသင့်ယုတ္တိမှ ယုတ်လျော့ ကင်းကွာနေသောကြောင့်(ဂ) ဝါကျ၌ ဩစိတျဟီန ဒေါသသင့်၏။

(ဂ) ဝါကျကို ထောက်ဆလျှင် (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဒဋ္ဌီယ, ဒဋ္ဌီကာရဏ မဆန့်ကျင်အောင် ပြဆိုသောကြောင့် ဝိရောဓိဒေါသကိုပယ်၏။ (တနည်း) အသင့်ယုတ္တိရှိအောင် ပြဆိုသောကြောင့် ဩစိတျဟီနဒေါသကိုပယ်၏။ (င) ဝါကျကိုထောက်ဆလျှင် (ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့၌ အကျိုးမရှိသေးသောကြောင့် နိရတ္ထကဒေါသသင့်၏။

(ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့ကို ထောက်ဆလျှင် (င) ဝါကျဖြင့် ရရှိအပ်သော အကျိုးလဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြဆိုသောကြောင့် နိရတ္ထကဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

ဝုတ္တိထားရပုံ

ဋ္ဌာနသဒ္ဒါ၏ အထင်ရှဋ္ဌီ ကေဒေသျူပစာ အဖြစ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (တနည်း) ဋ္ဌာနအရ အထင်ရှဋ္ဌီ ကေဒေသျူပစာအားဖြင့် အကြောင်းကရဏ ကိုယူရမည်ဟုပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ 'ဝုတ္တိ' ထား၏။
(င) ဝါကျ၌ ဝုတ္တံထားရပုံကိုလည်း ဤဝုတ္တိထားရပုံနှင့် တူ၏။

တသ္မာထားရပုံ

ရှေးစကားရပ်တို့ကို ဆိုရခြင်းဖြင့် ရရှိအပ်သော အကျိုးတစ်ပါး လဒ္ဓဂုဏ် ကိုပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ 'တသ္မာ' ထား၏။

ဝိဂ္ဂဟနှင့် မျုပ္ပတ္တိ စတုက္က

(က) ဝါကျ။ ပဋိစ္စ သမုပ္ပဇ္ဇတိ ဖလံ ဧတသ္မာတိ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ (တသ္မိ)၊ (မဏိသာရမဉ္ဇူသာ ပဈ္ဆည်းပိုင်းအစ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၁။ ပ,ဋိစ်,စ,သ,မုပ်,ဒေါ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ သည်....။

၂။ ပဋိစ္စသဒ္ဒါဣပ ပဒ သံ-ဥပုဗ္ဗ-ပဒဓာတ်-ဏပစ္စည်း၊ (စွဲမှီ၍) အညီ အမျှ အတူတကွ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်....။

၃။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည်....။

၄။ (စွဲမှီ၍) အညီအမျှ အတူတကွဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည်....။

(အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)

၍ (က) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာအရ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား-

ကုသတိ ဆေကော ဘဝတီတိ ကုသလော။ ကုသလဿ ဘာဝေါ ကုသလတာ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ ကုသလတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလတာ။

၂။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၏ လိမ္မာသည် အဖြစ်နှင့် ဆာဓာရ-ဆာဓေရိ, အကြောင်း-အကျိုး, ဂုဏ်-ဂုဏ် စပ်....။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ လိမ္မာသည်၏အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည်....။

(တနည်း) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ ကုသလော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလော။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလဿ ဘာဝေါ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလတာ။

၂။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ လိမ္မာသူ၏အဖြစ်နှင့် ဝါ၊ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပညာနှင့် ဂုဏ-ဂုဏ် စပ်....။

၄။ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ လိမ္မာသူ၏အဖြစ် ဟူသော ဝါ၊ ပညာ ဟူသော ဂုဏ်သည်....။

(ခ) ဝါကျ။ သံဝဏ္ဏနာအရ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ အစိတ် အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကား-

တိဋ္ဌတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ။ ကုသတိ ဆေကော ဘဝတီတိ ကုသလော။

ကုသလဿ ဘာဝေါ ကုသလတာ။ ဌာနေ ကုသလတာ ဌာနကုသလတာ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၅။ အကြောင်း၏ လိမ္မာသူ၏ အဖြစ်နှင့် အာဓာရ–အာဓေယျ, အကြောင်း+အကျိုး ဂုဏ်နား+ဂုဏ် စပ်....။

၄။ အကြောင်း၌ လိမ္မာသူ၏အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည် ဝါ၊ ဌာနကုသလတာ ဂုဏ်သည်....။

(တနည်း) ဌာနေကုသလော–ဌာနကုသလော။

ဌာနကုသလဿ ဘာဝေါ ဌာနကုသလတာ။

၂။ အကြောင်း၌ လိမ္မာသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပညာနှင့် ဂုဏ်နား–ဂုဏ် စပ်....။

၄။ အကြောင်း၌ လိမ္မာသူ၏အဖြစ် ဟူသော ပညာ ဟု ဆိုအပ်သော ဂုဏ်သည်....။

(ဂ) ဝါကျ။ အတ္ထနော ဖလံ ကရောတီတိ ကာရဏံ။

၂။ က–ရော–တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပြုခြင်းကြိယာသည်....။

၄။ ပြုခြင်းကြိယာသည် ဝါ၊ အကြောင်းတို့၏ တစ်ခုသည် ။ပ။ ဇာတ်သည်....။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟေနကာရဏေန အာယတ္တာ ပဋိဗဒ္ဓါ တဒါယတ္တာ။

ဝတ္တနံ ဝုတ္တိ။ တဒါယတ္တာ ဝုတ္တိ အဿာတိ တဒါယတ္တ ဝုတ္တိ။

တဒါ ယတ္တ ဝုတ္တိနော ဘာဝေါ တဒါယတ္တ ဝုတ္တိတာ (တာယ)

၂။ ထိုအကြောင်းနှင့် စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသော အကျိုး၏ အဖြစ်နှင့် ဂုဏ်နား–ဂုဏ် စပ်....။

၄။ ထိုအကြောင်းနှင့် စပ်၍ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည်။ ဝါ၊ တဒါယတ္တ ဝုတ္တိ ဘောဂုဏ်သည်....။

(င) ဝါကျ။ တိဋ္ဌတိ ဖလံ ဧတ္ထာတိဌာနံ။

၂။ တိဋ္ဌ, ဌ, တိ–ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော တည်ခြင်း ကြိယာသည်....။

၄။ တည်ခြင်း ကြိယာသည်....။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

လိင်စသည်ခွဲပုံ

(က) ဝါကျ။ ဒွါဒသင်္ဂေ-ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ, သမာသ-နာမပဒ။ ထိုတွင် ဒွါဒသ-အလိင်, တနည်း (အင်္ဂကိုင်၍) နပုလ္လိင်, သင်္ချာ သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သင်္ချာသဗ္ဗနာမပဒ။ (တနည်း)သမာသနာမပဒ။ (တနည်း) သင်္ချာတဒ္ဓိတ နာမပဒ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလတာ- ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, သမာသပဒ, (တနည်း) တဒ္ဓိတပဒ။

(ဃ) ဝါကျ။ တသ္မိံ- နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။ ဟိ-အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, နိပါတပဒ။

တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယ-ဣတ္ထိလိင်,ကညာဒိဂိုဏ်း,အာကာရန္တ, တဒ္ဓိတပဒ။ ဂစ္ဆတိဣတိ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, (ဌာဟူသော အတွင်းကာရန် ယူသည်)၊ အာချာတပဒ။ (ဌာဓာတ်+အပစ္စည်း+တိဝိဘတ်)။ (နာမကို အလိင်, နိပါတ်ပုဒ်ခွဲ)။

(င) ဝါကျ။ တသ္မာ အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။ (ရူ)၌ တသ္မာကို ကာရဏစ္ဆေဒနတ္ထ နိပါတ်ပုဒ် ဟု ဆိုသည်။

(တနည်း) တသ္မာ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, (တနည်း) ပုလ္လိင်, ပုရိသာ-ဒိဂိုဏ်း (သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) အကာရန္တ, သဗ္ဗနာမပဒ။

(ဌာနန္တိကို ဌာနံ ဣတိ ဟု ၂ ချက်ခွဲ)။

ဝုတ္တံ နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတပဒ။

အာစေဘာ် သံဝဏ္ဏနာ

(က) ဝါကျ။ ဒွါဒသင်္ဂေဖြင့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ၌ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ အရ အဝိဇ္ဇာစသောအင်္ဂါ (၁၂) ပါးကိုယူရမည် ဟု သိစေ၏ (အာဘိဓေယျတ္ထ)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ ကုသလာဘာဝေါဖြင့် တာပစ္စည်း၏ ဘာဝအနက်၌သက် သည်ကိုလည်းကောင်း, ကုသလဿဘာဝေါ ကုသလတာ ဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ပစ္စယတ္ထ၊ အာဘိဓာနတ္ထ)။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေ ကုသလတာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလတာ ဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

-တတိယဆက်ကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

(တနည်း) ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒေ ကုသလော-ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလော ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလဿဘာဝေါ ပဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒကုသလတာဟု ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (အဘိဓာနတ္ထ၊ ပစ္စယတ္ထ) သိစေ၏။

(ခ) ဝါကျဖြင့်။ တာပစ္စည်း၏ ဘာဝအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, (ပစ္စယတ္ထ)။ ဌာနနှင့် ကုသလတာကို သတ္တမီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)။

ဌာန ဌာန ကုသလတာ ဟု ဆိုလိုလျက် ဌာန သဒ္ဒါတစ်ခုကြေသော ဝိစ္ဆာလောပ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဘာဝတ္ထ)၊ သိစေ၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် ဌာန ကုသလတာ၌ ဌာနသဒ္ဒါသည် ဣဿရိယ, ဩကာသစသော အနက်ကို မဟော၊ ကာရဏအနက် ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, (နာမလိင်္ဂတ္ထ၊ သဒ္ဒါဟော အဘိဓေယျတ္ထ)။

ဌာန သဒ္ဒါ၏ ကေဒေသျုပစာအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ)၊ သိစေ၏။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟိဖြင့် ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

တဒါယတ္တဝုတ္တိဘာယဖြင့် တိဌတိ၌ တည်ခြင်း ဟူသည် အကြောင်းနှင့် စပ်၍ ဖြစ်ခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် တည်ခြင်းပင်တည်း ဟူသော အဓိပ္ပါယ် ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ)။

ဖလံဖြင့် တိဋ္ဌတိ၏ ကတ္တားအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။ တသ္မိံ တိဋ္ဌတိနာမဖြင့် ဌာန၌ ဌာဓာတ်တို့၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒု-ဓာတုပဒ)

ယု ပစ္စည်းသည် အဓိကရဏ သာဓနေ အနက်၌ သက်သည်ဖြစ်၍ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထာတိဌာနံ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (ဒု ပစ္စယတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။

(င) ဝါကျဖြင့် လဒ္ဓဂုဏ်အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဘာဝတ္ထ)။ ဌာန သဒ္ဒါ၏ ကေဒေသျုပစာအဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ပဒ၊ ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဥပသာရပုစ်, နိပါတ်ပုစ် အနက်များ

(က) ဝါကျ။ ပဋ္ဌိစ္စ၌ ပတိ (ပဋ္ဌိ) သဒ္ဒါ ခေတ္တတ္ထာနုဝတ္တက။

[ပဋ္ဌိစ္စာတိ ပဋ္ဌိဟုစ္စ။ ပတီတိဓ ခေတ္တတ္ထာနုဝတ္တကော- မဏိသာရမဉ္ဇူ သာ-ပစ္စည်းပိုင်းအစ ဒု-၃၃၀]။

(တနည်း) ပတိ (ပဋ္ဌိ) သဒ္ဒါ (ဣခေတ်ကို စွဲမှီခြင်း အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးသောကြောင့်) ခေတ္တတ္ထ ဝိသေသက။ (တနည်း) ပတိ (ပဋ္ဌိ) သဒ္ဒါ နိဿယတ္ထ မှီရာအနက်။

အဓိပ္ပါဒ၌ သံသဒ္ဒါ သမအနက်, သဟ အနက်တို့ကို ဟော၏။ ဥသဒ္ဒါ (ပဒဓာတ်သက်သက် ပဝတ္တနအနက်ကိုဟောလျှင် ဓာတ်အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သောကြောင့်) ခေတ္တတ္ထာနုဝတ္တက။

(တနည်း) ပဒဓာတ်သည် (ဂတိ ဂတိ အနက်ဟောလျှင် ထိုပဒဓာတ်ကို ပဝတ္တန အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးရသောကြောင့်) ခေတ္တတ္ထ ဝိသေသက။

(တနည်း) အတ္ထလာဘအနက်ကို ဟော၏။

(ဂ) ဝါကျ။ ဣတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ၊ (တနည်း) ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ။

(ဃ) ဝါကျ။ ဟိသဒ္ဒါ ဒဠှီကရဏတ္ထ ဇောတက။ (တနည်း) ကာရဏတ္ထ ဇောတက။ တဒါယတ္တ၌ အာသဒ္ဒါ ခေတ္တတ္ထဝိသေသက။ နာမ သဒ္ဒါ သညာအနက်ကို ဟော၏။

(င) ဝါကျ။ တသ္မာ နိပါတ်ကြံလျှင် ထိုတသ္မာန်ပါတ် ကာရဏဇောတနတ္ထ။ ဣတိသဒ္ဒါ အာကာရတ္ထ, ပဒတ္ထ ဝိပလ္လာသတ္ထ။

သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ ဝိသယနာမည်

(ခ) ဝါကျ။ တသ္မိံ တသ္မိံ၌ တသဒ္ဒါတို့သည် ဌာနေဟု အစွဲတိုက်ရိုက်ရှိသောကြောင့် ပသိဒ္ဓဝိသယ။

(ဃ) ဝါကျ ။ တသ္မိံ၌ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းကာရဏ အနက်ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

တဒါယတ္တန္ဒ တသည် ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်း ကာရဏ အနက်ကို စွဲသောကြောင့် ပစ္စတ္တ၀ိသယ။

(င) ၀ါလျ။ တဿာကို သဗ္ဗနာမ်ကြံလျှင် ထိုသဗ္ဗနာမ်၌ တသည် တိင္ဒတိကြိယာကို စွဲသောကြောင့် အနုဘူတ၀ိသယ။

ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပုံ

(ဂ) ၀ါကျ။ ၀ုစ္စတိ၌ ကတ္တားကို ဘဂ၀တာ တည့်လျှင် အန္တတ္တ၀စခေတ်အရ–

၁။ ဒေသနာဉာဏ်သည်....။
၂။ မဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည်....။
၃။ ဌာန ဟူသော ၀စီဘေဒသဒ္ဒသည် ...။
၄။ မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ၀ိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည်....။
၅။ တရားနာခြင်း ဒိဋ္ဌဓမ္မိက - သမ္ပရာယိက - ဘောဂသမ္ပတ္တိ–ဘ၀ သမ္ပတ္တိ စသော အကျိုးဆက်တို့သည်....။

မေ့သေနာပတိနာ ဟု ကတ္တားထည့်လျှင် နံပါတ် (၂)၌ သဗ္ဗညုတဉာဏ် ကိုကြဉ်၍ ကျန်အားလုံးတူ၏။

ပဏ္ဍိတေန, ဇနေန ဟု ကတ္တားထည့်လျှင် ၀စခေတ်အရ

၁။ သတိ, ၀ီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။
၂။ ယောနိသော မနသိကာရသည်....။
၃။ ဌာန ဟူသော ၀စီဘေဒသဒ္ဒသည်....။
၄။ သဒ္ဓမ္မဿ၀န စသည်တို့သည်. ..။
၅။ ဌာန ဟူသော ၀စီဘေဒသဒ္ဒကို ကြားရခြင်း, အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို သိရခြင်း စသည်တို့သည်....။

(င) ၀ါကျ။ (၀ုတ္တံ၌ ကတ္တားကို ယခင် (ဂ) ၀ါကျ၀ုစ္စတိ၏ကတ္တား ကဲ့သို့ သုံးမျိုးထည့်၍ သုံးမျိုးထုတ်နိုင်သည်။)

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

သိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ

(ဃ) ဝါကျ။ အကြောင်းသည် အကျိုး၏ တည်ရာအဖြစ် လောကမျက်မြင်အားဖြင့် ထင်ရှားသောကြောင့်၊ (ဝါ) လောကမျက်မြင်အားဖြင့် ထင်ရှားသည်ကို ပြသောကြောင့် ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိမည်၏။

(အခြားနေရာတို့၌လည်း ဤကဲ့သို့ ယုတ္တိဒင်္ဂကရဏ ဝါကျဖြစ်လျှင် ပစ္စက္ခသိဒ္ဓိရနိုင်ပုံ, အာဂမဒင်္ဂကရဏ ဝါကျဖြစ်လျှင်, ဝါ၊ ပါဠိအာဂမ-သာဓကထုတ်ပြလျှင် သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ ရနိုင်ပုံကို သိပါ)။

(ဂ) ဝါကျ နှင့် (င) ဝါကျ

ဝုစ္စတိ, ဝုတ္တံတို့၌ ဒေသနာဉာဏ် ဟူသောအကြောင်းကို ပြသဖြင့် ဈာန်, မဂ်, ဖိုလ် ရခြင်း စသော လောကီ, လောကုတ္တရာ အကျိုးများကိုလည်း ဥပစာအားဖြင့် ကြံဆ၍ သိရသောကြောင့် ပရိကပ္ပ သိဒ္ဓိ မည်၏။

[အမှာ။ ။အခြားသော ဘဂဝတာ အာရဒ္ဓံ။ သဂဝတာပုတ္တံ၊ ဘဂဝတာ ကထိတံ ဒေသိတံ၊ ဘဂဝါအာဟ, ဒေသေသိ ကထေသိ စသည်တို့၌လည်း ဒေသနာဉာဏ်အရ ကောက်ရသော ဌာနတို့ဝယ် ဤကဲ့သို့ ပရိကပ္ပသိဒ္ဓိ ရနိုင်ပုံကိုသိပါ။]

ပဋ္ဌာန်းပစ္စည်းဖြိုင်

(က) ဝါကျ။ ဒွါဒသင်္ဂ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရ အဝိဇ္ဇာ စသော ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်သင်္ဂါ (၁၂) ပါး အာရုံပစ္စည်းတရားသည် ကုသလာ ဘာဝေါ်အရ ထိုပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကုသိုလ်မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် (၈) ခု, အဘိညာဉ် ဒွေ့, မဂ်စိတ်လေးခု၌ရှိသော ပညာ ဟူသော အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဖြိုင်- ယထာရဟ၊ အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ, အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ (၆)။

(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ ကုသလတာ၌လည်း ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အရနှင့် ကုသလတာအရတို့ကို ဤအတိုင်းကောက်၍ ဖြိုင်ပါ။)

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဝါကျ။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေအရ စက္ခုပသာဒ စသော အကြောင်း အာရုံသည် ကုသလ ဘာဝေါအရ အကြောင်း ဟုတ်သည်ကို သိစွမ်းနိုင်သော မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် (၈) ခု အတိညာဉ်ဒွေ၌ ရှိသော ပညာအား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၆)။

(ဌာန ကုသလတာ၌လည်း ဌာနအရနှင့် ကုသလတာ အရတို့ကို ဤအတိုင်းကောက်၍ ပြိုင်ပါ)။

(ဂ) ဝါကျ။ ဌာနန္တိဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ဌာန ဟူသော နာမ ပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ဝုစ္စတိ၌ အန္တုတ္တ ဝစခေါတ်အရ သတိ, ဝိရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ဝုစ္စတိ၌ ဝစခေါတ်အရ သတိဝီရိယဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဌာနန္တိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရ ဌာန ဟူသော ပရမတ္ထ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒအား သဟ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ ဟေ၊ ဓိ၊ သဟ၊ နိ၊ ကံ၊ ဟာ၊ ဣ၊ ဈာ၊ မဂ္ဂ၊ ဝိပ္ပ၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၁၂)။

ကာရဏံ ဟူသောကံပုဒ်အရ ဝုစ္စတိ၌ ဗာဟျတ္တ တေဝိဘတ်အရအကြောင်း ပညတ်အာရုံသည် ဝုစ္စတိ၌အန္တုတ္တ ဝစခေါတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။ (ပြိုင်မရှိ)။

(တနည်း)ကာရဏံအရ တေဝိဘတ်အရစက္ခုပသာဒ စသော အကြောင်း အာရုံသည် ဝစခေါတ်အရ သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်အား အာရမ္မဏ ပြု၏။

ပြိုင်။ ယထာရဟ အာ၊ ဓိ၊ ဥပ၊ ပု၊ တ္ထိ၊ အဝိ (၆)။

(ဃ) ဝါကျ။ ဌာနန္တိ ဟူသော အာကာရပုဒ်အရနှင့် ဝုတ္တံပုဒ်တို့၏ အရကို ယခင် (ဂ) ဝါကျ ဌာနန္တိ ပုစ္ဆတိကအကိုင်း နည်းမှီ အရကောက်၍ပြိုင်ပါ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အစိုးရ ဓမ္မသင်္ဂဏီ ဒု-မေးခွန်းအတွက်မေးသည့် ပုဒ်အဖွင့် ဖြေသည့် သိရန်ပြ ဇယားကွက်ရှင်း

ဦးရေ	မေးသည့်ပုဒ်အဖွင့်	မေးရာဌာန	ခုနှစ်	ဋ္ဌ-စာမျက်နှာ
၁	ဖဿ	ကာမာဝစရ	၁၃၁၅(နယုန်)	၁၅၁
၂	ဟေတုဂေါစ္ဆက	ဒုက်	၁၃၁၅(တန်ခူး)	၈၉
၃	သုခ	ကာမာဝစရ	၁၃၁၆	၁၆၀
၄	အလောဘ	။	၁၃၁၇	၁၇၀
၅	သဒ္ဓါ (သဒ္ဒဟနာ)	။	၁၃၁၈	၁၈၉
၆	မိစ္ဆာပထ	အကုသိုလ်	၁၃၁၉	၂၉၅
၇	ဝိစိကိစ္ဆာ	။	၁၃၂၀	၃၀၀
၈	ဥပါဒါ	ရူပကဏ္ဍ	၁၃၂၁	၃၄၄
၉	ဥပ္ပန္နံဟောတိ	ကာမာဝစရ	၁၃၂၂	၁၀၈
၁၀	အာဟာရ	။	၁၃၂၃	၁၉၆
၁၁	အာသဝ	ဒုက်	၁၃၂၄	၉၀
၁၂	မစနသံ	ကာမာဝစရ	၁၃၂၅	၁၈၄
၁၃	အာစယဂါမိတိက်	တိက်	၁၃၂၆	၈၆
၁၄	စိတ္တံ	ကာမာဝစရ	၁၃၂၇	၁၀၆
၁၅	ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ	အကုသိုလ်	၁၃၂၈	၅၈၉
၁၆	သတိ	ကာမာဝစရ	၁၃၂၉	၁၆၄
၁၇	ဓမ္မ	တိက်	၁၃၃၀	၈၁
၁၈	ဝိညတ္တိ	ဒွါရကထာ	၁၃၃၁	၁၂၅
၁၉	ဘူမိ	ကာမာဝစရ	၁၃၃၂	၁၉၂
၂၀	အာစယဂါမိတိက်	တိက်	၁၃၃၃	၈၆

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဦးရေ	မေးသည့်ပုဒ်အဖွင့်	မေးရာဌာန	ခုနှစ်	ငွေ-စာမျက်နှာ
၂၁	စေတသောဝိက္ခေပေါ	အကုသိုလ်	၁၃၃၄	၃၀၂
၂၂	အရိယာနံအဒဿဝီ	နိက္ခေပကဏ္ဍ	၁၃၃၆	၃၈၄
၂၃	ကတမေဓမ္မာကုသလာ (ပဒဘာဇနီအစ)	ကာမာဝစရ	၁၃၃၇(နှစ်ဦး)	
၂၄	ဆောက္ခတိက်	တိက်	၁၃၃၇(နှစ်နှောင်း)	၈၆
၂၅	သရဏဒုက်	ဒုက်	၁၃၃၉(နှစ်ဦး)	၉၃
၂၆	ဝိညတ္တိ	ဒွါရကထာ	၁၃၃၉(နှစ်နှောင်း)	၁၂၆
၂၇	သဒ္ဓါ	ကာမာဝစရ	၁၃၄၀	၁၆၂
၂၈	ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ	ရူပါဝစရ	၁၃၄၁	၂၀၇
၂၉	ဥပ္ပန္နံ	ကာမာဝစရ	၁၃၄၂	၂၀၈
၃၀	ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ	အဗျာကထာ	၁၃၄၃	၃၀၃
၃၁	မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ	ဒွါရကထာ	၁၃၄၄	၁၄၅
၃၂	ပဋိဃသညာနံ- အတ္ထင်္ဂမာ	အရူပါဝစရ	၁၃၄၅	၂၄၆
၃၃	ကတမေဓမ္မာ- ကုသလာ	ကာမာဝစရ	၁၃၄၆	၉၈
၃၄	တဇ္ဇာ	ကာမာဝစရ	၁၃၄၇	၁၈၃
၃၅	သရဏဒုက်	ဒုက်	၁၃၄၈	၉၃
၃၆	အပါထာပနတာ	ကာမာဝစရ	၁၃၅၀(နှစ်ဦး)	၁၉၁
၃၇	ကာမာဝစရံ	ကာမာဝစရ	၁၃၅၀(နှစ်နှောင်း)	၁၀၅
၃၈	ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော	သုတ္တန္တိကဒုက်	၁၃၅၁	၉၃

http://www.dhammadownload.com

နောက်ဆက်တွဲ

လက္ခဏာဒိ စတုက္က နှင့်

အစိုးရဓမ္မသဂ်ကိုပါဠိအဋ္ဌကထာ

မေးခွန်းနှင့် အဖြေများ

၁၃၁၅–ခုနှစ်မှ ၁၃၅၁–ခုနှစ်အထိ(၃၇–နှစ်)

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

လက္ခဏာဒိ စတုက္က

စိတ္တလက္ခဏာဒိ

စိတ္တံ - ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ။
သန္ဓာန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ နာမရူပ ပဒဋ္ဌာနံ။

စေတသိကံ - စိတ္တနိယ်ိတလက္ခဏံ၊ စိတ္တေန အဝိယောဂ ဂုပ္ပဋ္ဌာန ရသံ။
(သကလကသံဃဋ္ဋနာနုဘာဝနာဒိရသံ ဝါ)။
စိတ္တေကာရမ္မဏ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စိတ္တုပ္ပါဒ ပဒဋ္ဌာနံ။
(ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ) (အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနံ ဝါ)။

ရူပံ - ရုပ္ပန လက္ခဏံ၊ ဝိကိရဏ ရသံ။
အဗျာကတပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ (သန္ဓာနပစ္စုပဋ္ဌာနံပါ)။ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။
(သမ္မော-၄-၁၂၉)

နိဗ္ဗာနံ - သန္တိလက္ခဏံ၊ အစ္စုတိ ရသံ။
အနိမိတ္တ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ (န လဗ္ဘတိ ပဒဋ္ဌာနံ)။ (သမ္မော-၄-၇၉)။

ကုသလံ - အနဝဇ္ဇသုခဝိပါက လက္ခဏံ၊ အကုသလ ဝိဒ္ဓံသန ရသံ။
ဝေါဒါန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ယောနိသော မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာနံ။

(တနည်း) ကုသလံ - အနဝဇ္ဇလက္ခဏံ၊ ဝေါဒါနဘာဝရသံ။
ဣဋ္ဌဝိပါကပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ယောနိသော မနသိကာရ
ပဒဋ္ဌာနံ။

အကုသလံ - သာဝဇ္ဇဒုက္ခ ဝိပါကလက္ခဏံ၊ ကုသလပဋိပက္ခရသံ။ (အနတ္ထ
ဇနန ရသံ ဝါ။)
ကာလုဿိယ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ (သံကိလေသ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ)။
အယောနိသော မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာနံ။

ဝိပါကံ - အဝိပါကလက္ခဏံ၊ (ဝိပါကလက္ခဏံ ဝါ၊ ဝိဇာနနလက္ခဏံ ဝါ)
ဝိပစ္စန ရသံ။
သန္တာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာပါထ ဂတ ဝိသယပဒဋ္ဌာနံ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာ- ကရဏမတ္တလက္ခဏာ၊ဝိဇာနနရသာ၊ (ဇဝနရသာ ဝါ)။
သန္တာန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနာ။
(အရဟတ္တဖလပဒဋ္ဌာနာဝါ၊ ဟာဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာဝါ၊ နီရာ-နုသယသန္တာနပဒဋ္ဌာနာဝါ)။

စက္ခုဝိညာဏံ- စက္ခုသန္နိဿိတရူပဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ရူပမတ္တာရမ္မဏရသံ၊ ရူပါဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ရူပါရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမပဒဋ္ဌာနံ။

သောတဝိညာဏံ- သောတသန္နိဿိတ သဒ္ဒဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ သဒ္ဒမတ္တာ-ရမ္မဏရသံ၊ သဒ္ဒါဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သဒ္ဒါရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမ ပဒဋ္ဌာနံ။

ဃာနဝိညာဏံ- ဃာနသန္နိဿိတဂန္ဓဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ဂန္ဓမတ္တာရမ္မဏရသံ။ ဂန္ဓာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဂန္ဓာရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမပဒဋ္ဌာနံ။

ဇိဝှါဝိညာဏံ- ဇိဝှါသန္နိဿိတရသဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ရသမတ္တာရမ္မဏရသံ။ ရသာဘိမုခဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ရသာရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမဒဋ္ဌာနံ။

ကာယဝိညာဏံ- ကာယသန္နိဿိတ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗမတ္တာရမ္မဏရသံ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဘိမုခဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမပဒဋ္ဌာနံ။

သမ္ပဋိစ္ဆန္နံ- စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အနန္တရံရူပါဒိဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ရူပါဒီနံ သမ္ပဋိစ္ဆနရသံ။တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ။စက္ခု ဝိညာဏာဒိအပဂမပဒဋ္ဌာနံ။

(ဋ္ဌ-၃၀၄ ၌ မနောဓာတ်အမည်ဖြင့်ဤသမ္ပဋိစ္ဆိုန်း၏လက္ခဏာဒိစတုက္က ကို ပြဆိုထား၏။ ဤသို့ ပြဆို ထားသည် မှာလည်း သမ္ပဋိစ္ဆိုန်း ၂-လုံး အတွက် မဟုတ်ဘဲ ကုသလ ဝိပါက် သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းအတွက်သာ ပြထားခြင်းဖြပ်သည်၊ သို့သော် ကျန် အကုသလ ဝိပါက် သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းအတွက်လည်း ဖြစ်နိုင်၍ ဤ၌ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းစိတ် ၂-ပါးလုံးအတွက်ရော၍ ဤလက္ခဏာဒိစတုက္က ကို သာမည ပြထားသည်။)

-ကတိပယအကြံ-

http://www.dhammadownload.com

သန္တီရဏံ-ဆဠာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ သန္တီရဏာဒိရသံ။

တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။

(ဋ္ဌ.၃၀၅ ၌ မနောဝိညာဏ ဓာတ်အမည်ဖြင့် ကုသလဝိပါက် သောမနဿသန္တီရဏနှင့်ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ၂-ပါး၏ ဤလက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ပြဆိုထား၏။ ကျန်အကုသလဝိပါက်ဥပေက္ခာ· သန္တီရဏ အတွက်လည်း ဖြစ်နိုင်၍ ဤ၌ သန္တီရဏ ၃ ပါးလုံး အတွက်ရေး၍ ဤလက္ခဏာဒိစတုက္ကကို သာမညပြထားသည်။)

မနောဓာတု-စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အနန္တရံရူပါဒိ ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ရူပါဒိနံ သမ္ပဋိစ္ဆနရသာ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ စက္ခုဝိညာဏာဒိ အပဂမပဒဋ္ဌာနာ။

(ဋ္ဌ.၃၀၄ ၌ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ် သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းစိတ်ကို မနောဓာတ်အမည်ဖြင့် မနောဓာတ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကအဖြစ် ပြထား၏။ ကျန်အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းစိတ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကလည်း ဖြစ်နိုင်၍ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းစိတ် ၂ ပါးလုံးအတွက်မနောဓာတ်၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကအဖြစ်ပြထားသည်။ အထက်ပါ သမ္ပဋိစ္ဆိုန်းစိတ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကနှင့် တရားကိုယ်ချင်း တူ၍ လက္ခဏာဒိစတုက္ကလည်း တူနေသည်။ ဤမနောဓာတ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က၌ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟူသော မနောဓာတ် လက္ခဏာဒိ စတုက္ကမပါဝင်သေး၍ ထိုပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို နောက်နား၌ သီးခြားပြထားသည်)။

အဟေတုကဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတု- ဆဠာရမ္မဏ ဝိဇာနန လက္ခဏာ၊ သန္တီရဏာဒိရသာ။

တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ။

[ဤ၌ မနောဝိညာဏဓာတ်ဟု ဆိုသော်လည်း မနောဝိညာဏဓာတ် အားလုံးမဟုတ်။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သောမနဿ သန္တီရဏနှင့်ဥပေက္ခာ သန္တီရဏဟူသော မနောဝိညာဏဓာတ်ဖြစ်၏။ ဋ္ဌ.၃၀၅၌ ယင်းစိတ်၂ပါးကို မနောဝိညာဏဓာတ်အမည်ဖြင့် ယင်းစိတ် ၂ ပါး၏ ဤလက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို ပြထား၏။ ကျန် အကုသလဝိပါက် ဥပေက္ခာ သန္တီရဏစိတ်လည်းသက်ဆိုင်၍

http://www.dhammadownload.com

သန္တီရဏ ၃ ပါးလုံးအတွက် ရော၍ ထိုသန္တီရဏ ၃ ပါးဟူသော မနောဝိညာဏဓာတ်၏ ဤလက္ခဏာဒိစတုက္ကကို သာမညပြထားသည်။ အထက်ပါ သန္တီရဏ၏လက္ခဏာဒိ စတုက္ကနှင့် ဤမနောဝိညာဏဓာတ်၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကတို့မှာ တချားကိုယ်ချင်းတူနေ၍ လက္ခဏာဒိစတုက္က အတူတူပင်ဖြစ်နေသည်။ မနောဝိညာဏဓာတ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါဟု သာမည အားဖြင့်ဆိုလျှင် မနောဝိညာဏဓာတ်မှာ ၇၆ ပါး စိတ်များစွာဖြစ်၍ စိတ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကနှင့် တူညီစွာ အောက်ပါအတိုင်းထုတ်လျှင် ဖြစ်နိုင်၏]

(သာမည) **မနောဝိညာဏဓာတု** – (အာရမ္မဏ) ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသာ။

သန္ဓာနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ နာမရူပပဒဋ္ဌာနာ၊ (ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာဝါ)

(ဤကား မနောဝိညာဏဓာတ် အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော သာမည မနောဝိညာဏဓာတ်၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကတည်း။ ကုသိုလ်မနောဝိညာဏဓာတ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကဆိုလျှင် ကုသိုလ်၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကအတိုင်း ထုတ်ပါ။ အကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ မနောဝိညာဏဓာတ်တို့၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို ထုတ်ပါဟု ဆိုလျှင်လည်း အကုသိုလ်- ဝိပါက်- ကြိယာတို့၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကိုပင် ထုတ်ပါ။)

[**မှတ်ချက်**။ ။လက္ခဏာဒိ စတုက္ကထုတ်ရာ၌·လက္ခဏာဒိသုဟိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝေါ ဝါ သာမညံ ဝါ လက္ခဏံနာမ၊ ကိစ္စံ ဝါ သမ္ပတ္တိဝါ ရသော နာမ၊ ဥပဋ္ဌာနာကာရော ဝါ ဖလံ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာနံနာမ၊ အာသန္နကာရဏံ ပဒဋ္ဌာနံ နာမ။....ဟူသော အဋ္ဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ (၁၀၅) အမှာမှတ်ချက်ကို ကြည့်ရှု၍အဋ္ဌကထာ၌ တိုက်ရိုက်ဆိုထားချက် မရှိသော်လည်း ဆရာတို့ သင့်လျော်သလို ထုတ်တော်မူကြသည်။]

(အဟိတ်ဝိပါက်စိတ်များ အသီးအသီး ထုတ်ပြီးဖြစ်၍ အပေါင်းမထုတ်ကြ။ ပေါင်း၍ထုတ်သော်....)

အဟေတုက ဝိပါကစိတ္တံ- အဝိပါကလက္ခဏံ၊ (ဝိဇာနနလက္ခဏံဝါ)၊ ဝိပစ္စနာဒိရသံ။

သန္တာနာဒိပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာပါထဂတ ဝိသယ ပဒဋ္ဌာနံ။

မဟာဝိပါကစိတ္တံ- ဆဋ္ဌာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ တဒါရမ္မဏာဒိရသံ။

တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။

http://www.dhammadownload.com

ရူပါဝစရဝိပါကစိတ္တံ- ပထဝီ ကသိဏာဒိ ပညတ္တာရမ္မဏ ဝိဇာနန လက္ခဏံ။ ပဋိသန္ဓိ အာဒိရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဟဒယဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာနံ။

အာကာသာနဉ္စာယတနဝိပါကစိတ္တံ- အာကာသဇေ့တ ကသိဏ ကသို ယံ ကိဉ္စိ ကသိဏံဥဂ္ဃါဋေတွာလဒ္ဓမာကာသ ပညတ္တာရမ္မဏ ဝိဇာနန လက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိ အာဒိရသံ၊ တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာနံ။

ဝိညာဏဉ္စာယတနဝိပါကစိတ္တံ-အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလ စိတ္တာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိ အာဒိရသံ၊တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနံ။

အာကိဉ္စညာယတနဝိပါကစိတ္တံ- နတ္ထိဘာဝ ပညတ္တာရမဏ ဝိဇာနန လက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိ အာဒိရသံ၊ တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာနံ။

နေဝသညာနာသညာယတနဝိပါကစိတ္တံ-အာကိဉ္စညာယတနကုသလ စိတ္တာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိ အာဒိရသံ၊ တထာဘာဝ-ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာနံ။

အရူပါဝစရဝိပါကစိတ္တံ- (ယထာရဟံ) သကသက အာရမ္မဏဝိဇာနန လက္ခဏံ၊ပဋိသန္ဓိ အာဒိရသံ။
တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ အာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာနံ။

မဟဂ္ဂတဝိပါကံ- (ယထာရဟံ) သကသက အာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပဋိသန္ဓိ အာဒိရသံ။
တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရဏ ပဒဋ္ဌာနံ။

လောကိယဝိပါကံ- အဗိပါကလက္ခဏံ၊ (ဝိဇာနနလက္ခဏံဝါ) ဝိပစ္စနာဒိရသံ။ သန္တာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ (တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံဝါ) အာပါထဂတ ဝိသယပဒဋ္ဌာနံ။

လောကုတ္တရဝိပါကစိတ္တံ- နိဗ္ဗာနာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ဇဝနရသံ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာနံ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ် - စက္ခုဝိညာဏာဒိ ပုရေစရ ရူပါဒိ (ပဉ္စာရမ္မဏ) ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ အာဝဇ္ဇနရသ၊ ရူပါဒိ အဘိမုခဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ဘဝင်္ဂဝိစ္ဆေဒ ပဒဋ္ဌာန်၊ (ဟဒယဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာန် ဝါ)။

မနောဒွါရာဝဇ္ဇနစိတ် - ဆဋ္ဌာရမ္မဏ (သဗ္ဗာရမ္မဏ) ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ အာဝဇ္ဇနာဒိရသ၊ တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ အာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာန်။

ဟသိတုပ္ပါဒစိတ် - (ကာမာဝစရ) ဆဋ္ဌာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ဇဝနရသ။ တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ အာရမ္မဏ ပဒဋ္ဌာန်၊ (ဟဒယဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာန်ဝါ)။

အဟေတုက ကြိယစိတ် - ကရဏမတ္တလက္ခဏာ၊ (အာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏာဝါ) အာဝဇ္ဇနာဒိရသ၊ သန္တာန ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ (တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ဝါ) အာပါထဂတဝိသယ ပဒဋ္ဌာန်။

မဟာကြိယစိတ် - ဆဋ္ဌာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ဇဝနရသ၊ တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ဟဒယဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာန်။

ရူပါဝစရကြိယစိတ်....ပထဝီ ကသိဏာဒိ ပညတ္တာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ဇဝနရသ၊ တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ ဟဒယဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာန်။

အရူပါဝစရကြိယစိတ် - ကသိဏုဂ္ဃာဋိမ အာကာသာဒိ ပညတ္တာရမ္မဏ၊ ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ဇဝနရသ၊ တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာန (အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာန် ဝါ။)

မဟဂ္ဂတကြိယစိတ် .... (ယထာရဟံ) သကသက အာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ ဇဝနရသ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာန်။ (ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာန် ဝါ)။

လောကီယကြိယစိတ် .... (ယထာရဟံ) ဆဋ္ဌာရမ္မဏ ဝိဇာနနလက္ခဏာ၊ (ယထာရဟံ) အာဝဇ္ဇန ဇဝနာဒိရသ၊ တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာန်၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာန်၊ (ဟဒယဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာန် ဝါ)။

အဗျာကတာ....အဝိပါကလက္ခဏာ၊ (ယထာရဟံ) ဝိပစ္စန ဇဝနာဒိရသာ၊ သန္တာန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ (တထာဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာဝါ) အာရမ္မဏာဒိ ပဒဋ္ဌာနာ၊ (နာမရူပ ပဒဋ္ဌာနာဝါ)

-တတိယအကြိ -

http://www.dhammadownload.com

[မဟာကုသိုလ် (ကာမကုသိုလ်), ရူပကုသိုလ်, အရူပကုသိုလ်, (မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်), (လောကီကုသိုလ်), လောကုတ္တရာကုသိုလ် တို့၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို မပြခြင်းမှာ ယင်းကုသိုလ်တို့၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကသည် ရှေ့၌ပြခဲ့သော-ကုသလံ-အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏံ- စသည်ဖြင့် ကုသိုလ်သာမည၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကနှင့်တူသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

မဟာကုသလံ.... ပ....လောကုတ္တရကုသလံ-အနဝဇ္ဇသုခဝိပါက လက္ခဏံ၊ စသည်ထုတ်ပါ။]

အညသမာနစေတသိကလက္ခဏာဒိ

ဖဿော....ဖုသနလက္ခဏော၊ သံဃဋ္ဋန ရသော။

သန္နိပါတ ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ အာပါထဂတ ဝိသယ ပဒဋ္ဌာနော။

ဝေဒနာ....ဝေဒယိတလက္ခဏာ၊ အနုဘဝန ရသာ၊ (ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂ ရသာဝါ)။

စေတသိက အဿာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနာ။

သုခဝေဒနာ....ဝေဒယိတလက္ခဏာ၊ အနုဘဝန ရသာ။

စေတသိက အဿာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနာ။

[ဝေဒနမထည့်ဘဲ သုခသက်သက်၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္က ထုတ်ပါဟု လိုလျှင် အောက်ပါအတိုင်း လိုင်ပြင်၍ ထုတ်ပါ။]

သုခံ.... ဝေဒယိတလက္ခဏံ၊ အနုဘဝန ရသံ။

စေတသိက အဿာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနံ။

[တဿ (သုခဿ) လက္ခဏာဒီနိ ဝေဒနာပဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ၊ (ဋ္ဌ.၁၆၀)]

(တနည်း) **သုခံ**....သာတလက္ခဏံ၊ သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟန ရသံ၊ အနုဂ္ဂဟ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနံ၊ (ဋ္ဌ.၁၆၀)။

http://www.dhammadownload.com

ကာယိကသုခဝေဒနာ.... ဣဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏာ နုဘဝန လက္ခဏာ၊ သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟန ရသာ။
ကာယိက အဿာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယိန္ဒြိယ ပဒဋ္ဌာနာ။

ဒုက္ခဝေဒနာ ...အနိဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏာ၊ (အနိဋ္ဌ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏာနုဘဝန လက္ခဏာ)။

သမ္ပယုတ္တာနံ မိလာပနရသာ၊ ကာယိကာ ဗာဓ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယိန္ဒြိယ ပဒဋ္ဌာနာ၊ (ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနာဝါ)။

[ဒုက္ခသက်သက်ဖြစ်လျှင် ဒုက္ခံ အနိဋ္ဌာနုဘဝလက္ခဏံ စသည်လိင်ပြင်ထုတ်။]

သောမနဿဝေဒနာ.... ဣဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝန လက္ခဏာ၊ ဣဋ္ဌာကာရ သမ္ဘောဂရသာ။
စေတသိက အဿာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနာ။
[ဤကား သောမနဿ ဝေဒနာသာမညတည်း၊ သောမနဿဝေဒနာကို သုခ ဟူ၍ ပြောဆိုသုံးစွဲလျှင် အောက်ပါအတိုင်း ထုတ်ပါ။]

သောမနဿဝေဒနာ....သာတလက္ခဏာ၊သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟနရသာ၊ အနုဂ္ဂဟ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနာ။
[သောမနဿဝေဒနာအားသုံးအတွက် သောမနဿသက်သက်ဖြစ်လျှင် **သောမနဿံ**- ဣဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏံ၊ စသည်လိင်ပြင်ထုတ်]။

ဒေါမနဿဝေဒနာ.... အနိဋ္ဌာရမ္မဏာ နုဘဝနလက္ခဏာ၊ ယထာဝါ တထာဝါ အနိဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာ။
စေတသိကာဗာဓပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ။

(ဒေါမနဿ သက်သက်ဖြစ်လျှင် ဒေါမနဿံ အနိဋ္ဌာရမ္မဏာ နုဘဝန လက္ခဏံ စသည် လိင်ပြင်ထုတ်)။

ဥပေက္ခာဝေဒနာ....(ဉာဏ)ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီတာနုဘဝနလက္ခဏာ၊ မဇ္ဈတ္တရသာ၊ အဝိဘူတပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာ။

(အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကိုလည်း ဤဥပေက္ခာဝေဒနာအတိုင်းထုတ်ပါ။ အဒုက္ခမသုခ သက်သက်ဖြစ်လျှင် အဒုက္ခမသုခံ-

http://www.dhammadownload.com

တ္လင့္ဌာနီ၌ ဝိပရိဘာဝနုဘာဝနလက္ခဏံ စသည် လိင်ပြင်ထုတ်။ ဤဥပေက္ခာဝေဒနာ (အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ)၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကမှာလည်း ၎င်း၂၂၂ ၌ ပြသော စတုက္ကနည်းအရ ရူပါဝစရ စတုတ္ထဈာန်၌ပါသော ဥပေက္ခာဝေဒနာနှင့် ပဉ္စကနည်းအရ ရူပါဝစရပဉ္စမဈာန်၌ပါသော ဥပေက္ခာဝေဒနာ၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကဖြစ်သည်။ ကာမာဝစရ ဥပေက္ခာဝေဒနာ စသည် သာမည ဥပေက္ခာဝေဒနာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကိုလည်း ဤဥပေက္ခာဝေဒနာ၏ လက္ခဒိဏာဒိစတုက္ကအတိုင်းထုတ်ပါ။ တနည်း သာမညဥပေက္ခာဝေဒနာဖြစ်လျှင် ဆိုလတ္တံ့ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ၏ လဏက္ခာဒိစတုက္ကအတိုင်းထုတ်ပါ)။

ဈာနုပေက္ခာ....မဇ္ဈတ္တလက္ခဏာ၊ အနာဘောဂရသာ။
အဗျာပါရ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပီတိဝိရာဂ ပဒဋ္ဌာနာ။

ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ....သတ္တေသုမဇ္ဈတ္တာကာရ ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊
သတ္တေသုသမဘာဝဒဿနရသာ။
ပဋိဃာနုနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
ပဝတ္တကမ္မဿကတာဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။

သညာ....သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ၊ ပစ္စာဘိညာဏရသာ
(ပုနသဉ္ဇာနနပစ္စယနိမိတ္တကရဏရသာဝါ၊)
ယထာဂဟိတ နိမိတ္တဝသေန အဘိနိဝေသကရဏပစ္စုပဋ္ဌာနာ။
(အစိရဋ္ဌာန ပစ္စုပဋ္ဌာနာဝါ။) ယထာဉပဋ္ဌိတဝိသယပဒဋ္ဌာနာ။

စေတနာ- စေတယိတလက္ခဏာ၊ အာယူဟနရသာ။
သံဝိဒဟနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ယထာဉပဋ္ဌိတဝိသယပဒဋ္ဌာနာ။
(ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာဝါ)။

ဧကဂ္ဂတာ- အဝိသာရလက္ခဏာ၊ (အဝိက္ခေပလက္ခဏာ ဝါ၊ ပါမောက္ခ လက္ခဏာဝါ) သဟဇာတဓမ္မာနံ သမ္ပိဏ္ဍနရသာ။
ဥပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ (ဉာဏပစ္စုပဋ္ဌာနာဝါ) သုခပဒဋ္ဌာနာ။
(သမာဓိဆိုလျှင် သမာဓိ အဝိသာရလက္ခဏော စသည်လိင်ပြင်ထုတ်)။

ဇီဝိတိန္ဒြိယံ–အတ္တနာအဝိနိဘုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ အနုပါလနလက္ခဏံ၊ တေသံ ပဝတ္တနရသံ။ တေသံဌပနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ယာပယိတဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနံ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

မနသိကာရော–သာရဏလက္ခဏော၊ သမ္ပယုတ္တာနံ အာရမ္မဏေ သမ္ပယောဇနရသော။ အာရမ္မဏာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနော။

ဝိတက္ကော- အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပန လက္ခဏော (အာကောဋ္ဋနလက္ခဏော ဝါ) အာဟနန ပရိယာဟနနရသော၊ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အာနယန ပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနော။ (အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနော ဝါ။)

ဝိစာရော- အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏော၊ တတ္ထ သဟဇာတာ နုယောဇနရသော။ စိတ္တဿအနုပ္ပဗန္ဓပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနော။

အဓိမောက္ခော-သန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏော၊ အသံသပ္ပနရသော။ နိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ သန္နိဋ္ဌာ တဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနော

ဝီရိယံ- ဥပတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ၊ (ပဂ္ဂဟဏလက္ခဏံဝါ၊ ဥဿာဟနလက္ခဏံဝါ သဟဇာတာနံ ဥပတ္ထမ္ဘန ရသံ။ အသံသီဒနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ၊ (ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။)

ပီတိ- သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တပီနနရသာ။ (ဖရဏရသာ ဝါ။) ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဝိညာပဒဋ္ဌာနာ။

ဆန္ဒော-ကတ္တုကမျတာလက္ခဏော အာရမ္မဏပရိယေသနရသော။ အာရမ္မဏေန အတ္ထိကတာပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ တဒေဝဿပဒဋ္ဌာနော (အာရမ္မဏပဒဋ္ဌာနော ဝါ။)

အကုသလ စေတသိက လက္ခဏာဒိ

မောဟော.... စိတ္တဿအန္ဓဘာဝလက္ခဏော။ (အညာဏလက္ခဏော ဝါ)၊ အသမ္ပဋိဝေဓရသော၊ (အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒနရသော ဝါ)။ အသမ္မာပဋိပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ (အန္ဓကာရပစ္စုပဋ္ဌာနော ဝါ၊) အယောနိသော မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာနော။

http://www.dhammadownload.com

အဟိရိကံ....ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိအဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏံ၊ (အလဇ္ဇာလက္ခဏံဝါ၊)
အဇိဂုစ္ဆနာကာရေန ပါပါနံ ကရဏရသံ၊
ပါပတော အသင်္ကောစ န ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အတ္တာဂါရဝပဒဋ္ဌာနံ။

အနောတ္တပ္ပံ.... ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ အသာရဇ္ဇနလက္ခဏံ၊ (အနုတ္တာသန
လက္ခဏံ ဝါ၊) အနုတ္တာသနာကာရေန ပါပါနံ ကရဏရသံ၊
ပါပတောအသင်္ကောစ နပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပရေသုအဂါရဝပဒဋ္ဌာနံ။

ဥဒ္ဓစ္စံ....စေတသော အဝူပသမလက္ခဏံ၊ အနဝဋ္ဌာနရသံ၊ ဘန္တတ္တပစ္စုပဒဋ္ဌာနံ၊
စေတသော အဝူပသမေအယောနိသော မနသိကာရပဋ္ဌာနံ။

လောဘော....အရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏော၊ အဘိသင်္ဂရသော။
အပရိစ္စာဂပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ သံယောဇနိယဓမ္မေသုအဿာဒ ဒဿန
ပဒဋ္ဌာနော။

အဘိဇ္ဈာ....ပရသမ္ပတ္တီနံ သကကရဏဣစ္ဆာလက္ခဏာ
တေနာကာရေန သေနာဘာဝရသာ။
ပရသမ္ပတ္တိ အဘိမုခဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ။
ပရသမ္ပတ္တီသု အဘိရတိ ပဒဋ္ဌာနာ။

ဒိဋ္ဌိ.... အယောနိသော အဘိနိဝေသလက္ခဏာ၊ ပရာမာသရသာ။
မိစ္ဆာဘိနိဝေသပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊အရိယာနံအဒဿနကာမတာဒိပဒဋ္ဌာနာ။

မာနော...ဥန္နတိလက္ခဏော၊ သမ္ပဂ္ဂဟရသော။
ကေတုကမျတာ ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘပဒဋ္ဌာနော။

ဒေါသော....စဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော ဝိသပ္ပနရသော။
(အတ္တနောနိဿယ၊ ဒဟနရသောဝါ၊)
ဒုဿနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ အာဃာတဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော။

ဗျာပါဒေါ....ပရဝိနာသာယ မနောပဒေါသလက္ခဏော၊ ဝိသပ္ပနရသော၊
ဒုဿနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ အာဃာတဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော။

ဣဿာ....ပရသမ္ပတ္တီနံ ဥသူယနလက္ခဏာ၊ တတ္ထေဝအနဘိရတိရသာ၊
တတောဝိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပရသမ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနာ။

မစ္ဆရိယံ...အတ္တနောသမ္ပတ္တီနံ နိဂူဟနလက္ခဏံ၊ တာသံယေဝပရေဟိသာဓာ-
ရဏဘာဝ အက္ခမနရသံ။
သင်္ကောစန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ (ကဋုကဉ္စုကတာ ပစ္စုပဋ္ဌာနံဝါ၊)
အတ္တသမ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနံ။

ကုက္ကုစ္စံ....ပစ္ဆာနုတာပလက္ခဏံ၊ ကတာကတာနုသောစနရသံ။
ဝိပ္ပဋိသာရပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ကတာကတပဒဋ္ဌာနံ။

ထိနံ....အနုဿာဟလက္ခဏံ၊ ဝီရိယဝိနောဒနရသံ။
သံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အရတိတန္ဒီဝိဇမ္ဘိတာဒီသု အယောနိသော
မနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ။

မိဒ္ဓံ.... အကမ္မညတာလက္ခဏံ၊ ဩနဟနရသံ။
လီနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ (ပစလာယိကာ နိဒ္ဒါပစ္စုပဋ္ဌာနံဝါ)
အရတိတန္ဒီဝိဇမ္ဘိတာဒီသု အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ။

ဝိစိကိစ္ဆာ....သံသယလက္ခဏာ၊ ကမ္ပနရသာ။
အနိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ (အနေကံသဂါဟပစ္စုပဋ္ဌာနာဝါ။)
အယောနိသော မနသိကာရပဒဋ္ဌာနာ။

သောဘန စေတသိကလက္ခဏာဒိ

သဒ္ဓါ....သမ္ပသာဒနလက္ခဏာ၊ (သမ္ပက္ခန္ဒနလက္ခဏာဝါ၊ သဒ္ဒဟနလက္ခဏာဝါ၊
ဩကပ္ပနလက္ခဏာဝါ၊) ပသာဒနရသာ၊ ပက္ခန္ဒနရသာဝါ)
အကာလုဿိယပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ (အဓိမုတ္တိ ပစ္စုပဋ္ဌာနာဝါ)
သဒ္ဓေယျဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာ (သောတာပတ္တိယင်္ဂပဒဋ္ဌာနာဝါ)။

သတိ....အပိလာပနလက္ခဏာ၊ (ဥပဂ္ဂဏှနလက္ခဏာဝါ၊) အသမ္မောသနရသာ၊
အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ (ဝိသယာဘိမုခီဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာဝါ)။
ထိရသညာပဒဋ္ဌာနာ (ကာယာဒိသတိပဋ္ဌာန ပဒဋ္ဌာနာဝါ။)

ဟိရီ- ပါပတော ဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏာ၊ လဇ္ဇနာကာရေန ပါပါနံ အကရဏရသာ၊
ပါပတော သင်္ကောစန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အတ္တဂါရဝပဒဋ္ဌာနာ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဩတ္တပ္ပံ- ဥတ္တာသနလက္ခဏံ (ဝဇ္ဇဘီရုကဘာဝဒသာဝိလက္ခဏံဝါ၊) ဥတ္တာသနာကာရေနပါပါနံ အကရဏရသံ၊
ပါပတောသင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပရာဂါရဝပဒဋ္ဌာနံ။

အလောဘော- အာရမ္မဏေစိတ္တဿအဂေဓလက္ခဏော၊ (အလဂ္ဂဘာဝလက္ခဏောဝါ၊) အပရိဂ္ဂဟာဏရသော။
အနလ္လီနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနော။

အဒေါသော- အစဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော၊ (အဝိရောဓလက္ခဏောဝါ၊)
အာဃာတဝိနယရသော၊ (ပရိဠာဟဝိနယရသောဝါ)
သောမ္မဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနော။ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနော။

တတြမဇ္ဈတ္တတာ- စိတ္တစေတသိကာနံ သမဝါဟိတလက္ခဏာ၊ ဦနာဓိကနိဝါရဏရသာ၊ (ပက္ခပါတုပစ္ဆေဒနရသာဝါ၊)
မဇ္ဈတ္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပီတိဝိယောဂပဒဋ္ဌာနာ။
(ပီတိယောဂ ပဒဋ္ဌာနာဟုလည်းရှိ၏။) (ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာဝါ။)

ကာယပဿဒ္ဓိ- ကာယဒရထဝူပသမလက္ခဏာ၊ ကာယဒရထနိမ္မဒ္ဒနရသာ။
ကာယဿအပရိပ္ဖန္ဒသီတိဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ။

စိတ္တပဿဒ္ဓိ- စိတ္တဒရထဝူပသမလက္ခဏာ၊ စိတ္တဒရထနိမ္မဒ္ဒနရသာ၊
စိတ္တဿအပရိပ္ဖန္ဒသီတိဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ စိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။

ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိယော- ကာယစိတ္တဒရထ ဝူပသမလက္ခဏာ၊ ကာယစိတ္တဒရထနိမ္မဒ္ဒနရသာ။
ကာယစိတ္တာနံ အပရိပ္ဖန္ဒသီတိဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။

ကာယလဟုတာ- ကာယဂရုဘာဝ ဝူပသမလက္ခဏာ၊ ကာယဂရုဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ။
ကာယဿအဒန္ဓတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ၊

ကာယမုဒုတာ- ကာယထဒ္ဓဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ၊ ကာယထဒ္ဓဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ၊ အပ္ပဋိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ကာယကမ္မညတာ- ကာယသအကမ္မည ဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ၊ကာယသအကမ္မညဘာဝနိမ္မဒနရသာ။
ကာယသအာရမ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ကာယပဒဋ္ဌာနာ။

ကာယပါဂုညတာ- ကာယသအဂေလညဘာဝလက္ခဏာ၊
ကာယဂေလည နိမ္မဒ္ဒနရသာ။
နိရာဒီနဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ။

ကာယုဇုကတာ- ကာယသ အဇ္ဇဝလက္ခဏာ၊
ကာယကုဋ္ဋိလဘာဝ နိမ္မဒ္ဒနရသာ၊
အဇိမှတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကာယပဒဋ္ဌာနာ။
(စိတ္တလဟုတာ-စိတ္တမုဒုတာ-စိတ္တကမ္မညတာ-စိတ္တပါဂုညတာ-စိတ္တုဇုကတာတို့၌ ကာယအစား စိတ္တပြောင်းလွှဲဆိုရှိသာထူး၏။)

ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိ- ကာယဒုစ္စရိတဝတ္ထုသြ အဝီတိက္ကမလက္ခဏာ၊
ကာယဒုစ္စရိတဝတ္ထုတော သင်္ကောစနရသာ။
အကိရိယ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပအပ္ပိစ္ဆ တာဒိဂုဏပဒဋ္ဌာနာ။

ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိ- ဝစီဒုစ္စရိတဝတ္ထုသြ အဝီတိက္ကမလက္ခဏာ၊
ဝစီဒုစ္စရိတဝတ္ထုတော သင်္ကောစနရသာ၊
အကိရိယ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပ အပ္ပိစ္ဆတာ ဒိဂုဏပဒဋ္ဌာနာ။

မနောဒုစ္စရိတဝိရတိ- မနောဒုစ္စရိတဝတ္ထုသြ အဝီတိက္ကမလက္ခဏာ၊
မနောဒုစ္စရိတ ဝတ္ထုတော သင်္ကောစနရသာ။
အကိရိယ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊သဒ္ဓါဟိရောတပ္ပ အပ္ပိစ္ဆတာဒိ ဂုဏပဒဋ္ဌာနာ။

ဝိရတိမယာ- ကာကဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုနံ အဝီတိက္ကမလက္ခဏာ။
ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုတော သင်္ကောစနရသာ။
အကိရိယ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သဒ္ဓါဟိရောတပ္ပ အပ္ပိစ္ဆတာဒိ ဂုဏပဒဋ္ဌာနာ။

သမ္မာဝါစာ- ပရိဂ္ဂဟ လက္ခဏာ၊ ဝိရမဏရသာ။
မိစ္ဆာဝါစပ္ပဟာန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပအပ္ပိစ္ဆတာဒိ ဂုဏပဒဋ္ဌာနာ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

သမ္မာကမ္မန္တော- သမုဋ္ဌာနလက္ခဏော၊ ဝိရမဏရသော။
မိစ္ဆာကမ္မန္တပ္ပဟာန ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပ အပ္ပိစ္ဆတာဒိ ဂုဏပဒဋ္ဌာနော။

သမ္မာအာဇီဝေါ- ဝေါဒါနလက္ခဏော၊ ဉာယာဇီဝပ္ပဝတ္တိရသော။
မိစ္ဆာဇီဝပ္ပဟာန ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပ အပ္ပိစ္ဆတာဒိ ဂုဏပဒဋ္ဌာနော။

မေတ္တာ- ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊ ဟိတူပ သံဟာရ ရသာ။
အာဃာတဝိနယ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သတ္တာနံမနာပ ဘာဝဒဿန-ပဒဋ္ဌာနာ။

ကရုဏာ- ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊
ပရဒုက္ခာသဟန ရသာ။
အဝိဟိံသာပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
ဒုက္ခာဘိ ဘူတာနံ အနာထဘာဝ ဒဿန ပဒဋ္ဌာနာ။

မုဒိတာ- သတ္တေသုပမောဒနလက္ခဏာ၊ အနိဿာယနရသာ။
အရတိဝိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိ ဒဿန ပဒဋ္ဌာနာ။

ဥပေက္ခာ- သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာ ကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊
သတ္တေသု သမဘာဝ ဒဿနရသာ။
ပဋိဃာနုနယ ဝူပသမ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
ပဝတ္တကမ္မဿကတာ ဒဿန ပဒဋ္ဌာနာ။

(ဤဥပေက္ခာ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကမှာ ရှေး၌ပြခဲ့သော ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကနှင့် တူ၏။)

ပညာ- ဩဘာသနလက္ခဏာ၊ (ပဇာနနလက္ခဏာဝါ၊ ယထာသဘာဝ ပဋိဝေဓလက္ခဏာဝါ၊ အက္ခလိတ ပဋိဝေဓလက္ခဏာဝါ။)
ဝိသယောဘာသရသာ။
အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဝိဉ္ဉာဏပဒဋ္ဌာနာ။
(ယောနိသော မနသိကာရပဒဋ္ဌာနာဝါ၊ ယထာဥပဋ္ဌိတ ဝိသယ ပဒဋ္ဌာနာဝါ၊ သမာဓိပဒဋ္ဌာနာဝါ။)

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အမောဟော- [(ပညာနှင့်တူ၏) ပဇာနနလက္ခဏော စသည့်လိင်ပြင် ထုတ်]။

[အမှာ။ ။(ရူပတတိယဈာန်၌ယှဉ်သောသမ္ပဇညမှတစ်ပါး အခြားသမ္ပဇည ကို ပညာ၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကအတိုင်းထုတ်ပါ)။]

ရူပတတိယဈာန်၌ ယှဉ်သော သမ္ပဇည၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က ကား-

သမ္ပဇည်- အသမ္မောဟလက္ခဏံ၊ တီရဏရသံ။
ပဝိစယပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။

ရူပလက္ခဏာဒိ

ပထဝီဓာတု- ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ၊ ပတိဋ္ဌာနရသာ။
သမ္ပဋိစ္ဆနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသဘူတတ္တယပဒဋ္ဌာနာ။
(ဓာတုမပါဘဲ ပထဝီသက်သက်ဖြစ်ကလည်း-
ပထဝီ- ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ စသည်ဖြင့် နည်းတူဆိုပါ)။
အာပေါဓာတု- ပဂ္ဃရဏလက္ခဏာ၊ ဗြူဟနရသာ။
သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသဘူတတ္တယ ပဒဋ္ဌာနာ။
(ဓာတုမပါဘဲ အာပေါသက်သက်ဖြစ်က-
အာပေါ- ပဂ္ဃရဏလက္ခဏော စသည့် လိင်ပြင်ထုတ်)။
တေဇောဓာတု- ဥဏှတ္တလက္ခဏာ၊ ပရိပါစနရသာ။
မဒ္ဒဝါနုပ္ပါဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသဘူတတ္တယ ပဒဋ္ဌာနာ။
(တေဇောသက်သက်ဖြစ်က-
တေဇော- ဥဏှတ္တလက္ခဏော စသည့် လိင်ပြင်ထုတ်။)
ဝါယောဓာတု- ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ၊ သမုဒီရဏရသာ။
အဘိနီဟာရ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသဘူတတ္တယပဒဋ္ဌာနာ။
(ဝါယော သက်သက်ဖြစ်က-

http://www.dhammadownload.com

ဝါယော- ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏော စသည် လိုင်ပြင်ထုတ်)။

စက္ခု- ရူပါဘိဃာတာရဟ ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ၊ (ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါန ကမ္မသမုဋ္ဌာန ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံဝါ၊) ရူပေသုအာဝိဉ္ဆနရသံ။
စက္ခုဝိညာဏဿ အာဓာရ ဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။
ဒဋ္ဌုကာမတာ နိဒါန ကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

သောတံ- သဒ္ဒါဘိဃာတာရဟ ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ၊ (သောတုကာမတာ နိဒါနကမ္မ သမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံဝါ) သဒ္ဒေသုအာဝိဉ္ဆနရသံ။
သောတဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊
သောတုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ဃာနံ- ဂန္ဓာဘိဃာတာရဟ ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ၊ (ဃာယိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာန ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံဝါ) ဂန္ဓေသုအာဝိဉ္ဆနရသံ။
ဃာနဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊
ဃာယိတုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ဇိဝှါ- ရသာဘိဃာတာရဟ ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏာ၊ (သာယိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာန ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏာဝါ) ရသေသုအာဝိဉ္ဆနရသာ။ ဇိဝှါဝိညာဏဿ အာဓာရ ဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
သာယိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနာ။

ကာယော- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဘိဃာတာရဟာဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏော (ဖုသိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာန ဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏောဝါ) ဖောဋ္ဌဗ္ဗေသုအာဝိဉ္ဆနရသော။
ကာယဝိညာဏဿ အာဓာရ ဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊
ဖုသိတုကာမတာ နိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနော။

ရူပံ- စက္ခုပဋိဟနနလက္ခဏံ၊ စက္ခုဝိညာဏဿ ဝိသယ ဘာဝရသံ။
တဿေဝဂေါစရပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စတုမဟာ ဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

သဒ္ဒေါ- သောတပဋိဟနနလက္ခဏော၊ သောတဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝ ရသော။ တဿေဝဂေါစရပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနော။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ဂန္ဓော = ဃာနပဋိဟနနလက္ခဏော၊ ဃာနဝိညာဏဿ ဝိသယ ဘာဝ ရသော။
တဿေဝ ဂေါစရပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနော။

ရသော – ဇိဝှါပဋိဟနနလက္ခဏော၊ဇိဝှါဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝရသော။
တဿေဝဂေါစရပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနော။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ – ကာယပဋိဟနနလက္ခဏံ၊ ကာယဝိညာဏဿဝိသယဘာဝရသံ။
တဿေဝဂေါစရပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

[တနည်း- "ဖောဋ္ဌဗ္ဗ" ဟူသည် ပထဝီ, တေဇော, ဝါယော- ဟူသော ရုပ်သုံးပါးအပေါင်းပင်ဖြစ်၍ ယင်းရုပ်သုံးပါးကို ပေါင်း၍ ထုတ်သော်-
ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ – ကက္ခဠတ္တ, ဥဏှတ္တ, ဝိတ္ထမ္ဘန လက္ခဏံ။
ပတိဋ္ဌာန, ပရိပါစန, သမုဒီရဏရသံ၊
သမ္ပဋိစ္ဆန, မဒ္ဒဝ, နုပ္ပါဒန အဘိနီဟာရ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊
အညမည မဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ဋီ-၃၅- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာ ယတန ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၏လက္ခဏာ စသည်ကို သီးခြားထုတ် မပြပါ။]

ဣတ္ထိန္ဒြိယံ – ဣတ္ထိဘာဝလက္ခဏံ၊ ဣတ္ထီတိပကာသနရသံ။
ဣတ္ထိလိင်္ဂနိမိတ္တ ကုတ္တာကပ္ပါနံ ကာရဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊
စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ပုရိသိန္ဒြိယံ – ပုရိသဘာဝလက္ခဏံ၊ ပုရိသောတိပကာသနရသံ။
ပုရိသလိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္တာကပ္ပါနံ ကာရဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊
စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ဟဒယဝတ္ထု = ဒွိန္နံဓာတူနံ နိဿယလက္ခဏံ၊ တာသံအာဓာရရသံ။
တာသံဥဗ္ဗာဟနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။
(ဋီ-၃၅၅ ၌ မှာထားသည့်အတိုင်း ဝိသယမပါဘဲ စတုမဟာဘူတ ပဒဋ္ဌာနံ ဟုသာရှိသင့်၏။)

အာဟာရော = ဩဇာလက္ခဏော၊ ရူပါဟရဏရသော။
ဥပထမ္ဘနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ကဗဠီကတော အာဟာရိတဗ္ဗ ဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော။

-တတိယအကြိမ်-

အာကာသဓာတု = ရူပပရိစ္ဆေဒလက္ခဏာ၊ ရူပပရိယန္တပ္ပကာသနရသာ။
ရူပပရိယာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ (အသမ္ဖုဋ္ဌဘာဝ ဆိဒ္ဒဝိဝရဘာဝပစ္စုပ-ဋ္ဌာနာဝါ) ပရိစ္ဆိန္နရူပပဒဋ္ဌာနာ။

ဝိညတ္တိ - ဝိညတ္တိလက္ခဏာ၊ အဓိပ္ပါယပ္ပကာသနရသာ။
စလဃောသဟေတုဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ စိတ္တဇဘူတပဒဋ္ဌာနာ။

ကာယဝိညတ္တိ — အဘိက္ကမာဒိပဝတ္တက စိတ္တသမုဋ္ဌာနလက္ခဏာ၊
အဓိပ္ပါယပ္ပကာသနရသာ။
ကာယဝိပ္ဖန္ဒနဟေတုဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
စိတ္တသမုဋ္ဌာန ဝါယောဓာတုပဒဋ္ဌာနာ။

ဝစီဝိညတ္တိ - ဝစီဘေဒပဝတ္တက စိတ္တသမုဋ္ဌာနလက္ခဏာ၊
အဓိပ္ပါယပ္ပကာသနရသာ။
ဝစီဃောသဟေတုဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန ပထဝီ ဓာတု ပဒဋ္ဌာနာ။

ရူပဿလဟုတာ = အဒန္ဓတာလက္ခဏာ၊ ရူပါနံဂရုဘာဝ ဝိနောဒနရသာ။
လဟုပရိဝတ္တိတာ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ လဟုရူပ ပဒဋ္ဌာနာ။

ရူပဿမုဒုတာ = အထဒ္ဓတာလက္ခဏာ၊ ရူပါနံထဒ္ဓဘာဝ ဝိနောဒနရသာ။
သဗ္ဗကိရိယာသု အဝိရောဓိတာ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ မုဒုရူပ ပဒဋ္ဌာနာ။

ရူပဿကမ္မညတာ - သရီရကိရိယာ နုကူလကမ္မညဘာဝလက္ခဏာ၊
အကမ္မညတာ ဝိနောဒနရသာ။
အဒုဗ္ဗလဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ကမ္မည ရူပ ပဒဋ္ဌာနာ။

ရူပဿဥပစယော - အာစယလက္ခဏော၊ ပုဗ္ဗန္တတော ရူပါနံ ဥမ္မုဇ္ဇာပန ရသော။
နိယျာတန ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ (ပရိပုဏ္ဏဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနော ဝါ) ဥပစိတရူပ ပဒဋ္ဌာနော။

ရူပဿသန္တတိ - ပဝတ္တိလက္ခဏာ၊ အနုပ္ပဗန္ဓရသာ။
အနုပစ္ဆေဒ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အနုပ္ပဗန္ဓ ရူပ ပဒဋ္ဌာနာ။

http://www.dhammadownload.com

ရူပသဘာရတာ- ရုပ္ပနရိပါကလက္ခဏာ- ဥပနယန ရသာ၊
သဘာဝေါနပဂမေပိ နဝဘာဝေါပဂမ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊
ပရိပစ္စမာန ရူပ ပဒဋ္ဌာနာ။

ရူပဿ အနိစ္စတာ- ပရိဘေဒလက္ခဏာ၊ သံသီဒနရသာ။
ခယဝယ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ပရိဘိဇ္ဇမာန ရူပ ပဒဋ္ဌာနာ။

[ဤပြဆိုလတ္တံ့သော သစ္စာ, ဒါန သီလ-စျာန, ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်တရား တို့၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကမှာ အဋ္ဌသာလိနီ၌ တိုက်ရိုက်မပါရှိသော်လည်း ဆက်နွယ်နေသဖြင့် အကယ်၍ မေးလာပါက လွယ်လင့်တကူ ဖြေဆိုနိုင်စေရန် အလို့ငှာ လည်းကောင်း, ဗဟုသုတဖြစ်ပွားစေရန် အလို့ငှာလည်းကောင်း ယင်းတရားတို့၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို သမ္မောဟဝိနောဒနီ အဋ္ဌကထာ စာမျက်နှာ ၇၉-၁၂၉-စသည်၌ ပြဆိုထားသည့်အတိုင်း ဤ၌ ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။ ၁၃၄၇ ခုနှစ် ဓမ္မာစရိယတန်း စာမေးပွဲ၌ ပရိဒေဝ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က မေးထားသည်ကို တွေ့မြင်ရသည်။]

သစ္စ လက္ခဏာဒိ

သစ္စံ- အဝိသံ ဝါဒနလက္ခဏံ၊ ယာထာဝဝိဘာဝနရသံ။
သာဓုတာ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သောရစ္စ ပဒဋ္ဌာနံ။

ဒုက္ခသစ္စံ- ဗာဓနေ လက္ခဏံ၊ (ပဝတ္တိလက္ခဏံဝါ၊သင်္ခတလက္ခဏံဝါ) သန္တာပနရသံ။
ပဝတ္တိ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သမုဒယ ပဒဋ္ဌာနံ။ (ဝိသုံနတ္ထိ ပဒဋ္ဌာနံဝါ)

သမုဒယသစ္စံ- ပဘဝလက္ခဏံ (ပဝတ္တက လက္ခဏံဝါ၊ တဏှာလက္ခဏံဝါ) အနုပစ္ဆေဒကရဏရသံ။
ပလိဗောဓ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ အဝိဇ္ဇာ ပဒဋ္ဌာနံ။ (ဝိသုံနတ္ထိပဒဋ္ဌာနံဝါ)

နိရောဓသစ္စံ- သန္တိလက္ခဏံ၊ (နိဝတ္တိ လက္ခဏံဝါ၊ အသင်္ခတ လက္ခဏံဝါ) အစ္စုတိရသံ။
အနိမိတ္တ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ န လဗ္ဘတိ ပဒဋ္ဌာနံ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

မဂ္ဂသစ္စံ- နိယျာန လက္ခဏံ (နိဝတ္တကလက္ခဏံဝါ၊ ဒဿနလက္ခဏံဝါ)။
ကိလေသပ္ပဟာန ကရဏ ရသံ၊
ဝုဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဝိပဿနာဂေါတြဘုပဒဋ္ဌာနံ (ဝိသုံနတ္ထိပဒဋ္ဌာနံဝါ)

ဒါန သီလ ဈာန လက္ခဏာဒိ

ဒါနံ- ပရိစ္စာဂလက္ခဏံ၊ လောဘ ဝိဒ္ဓံသန ရသံ၊
အနာသတ္တိ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဒေယျဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။
သီလံ- သီလနလက္ခဏံ၊ ဒုဿီလျဝိဒ္ဓံသနရသံ။ (အနဝဇ္ဇရသံဝါ၊)
သောစေယျပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဟိရောတ္တပ္ပပဒဋ္ဌာနံ၊
ဈာနံ- ဥပနိဇ္ဈာနလက္ခဏံ၊ နီဝရဏ ဝိက္ခမ္ဘနရသံ။ (ဈာနသမာပတ္တိ ပရိဂ္ဂဟိတရသံဝါ)၊ ဝိပဿနာ ဝဇ္ဇန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊
(ဗြဟ္မလောကသမ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနံဝါ၊) ဥပစာရသမာဓိပဒဋ္ဌာနံ။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒလက္ခဏာဒိ

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒေါ- ဇရာမရဏာဒီနံ ဓမ္မာနံ ပစ္စယလက္ခဏော၊ ဒုက္ခာနုဗန္ဓန ရသော၊ ကုမ္မဂ္ဂ ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ပုရိမ ပုရိမ ဓမ္မပဒဋ္ဌာနော။
(ဝိသုံ နတ္ထိ ပဒဋ္ဌာနောဝါ)။
အဝိဇ္ဇာ- အညာဏလက္ခဏာ၊ သမ္မောဟနရသာ၊
ဆာဒနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အာသဝပဒဋ္ဌာနာ။
[အဝိဇ္ဇာမှစ၍ ဘဝ အင်္ဂါတရားတို့၏ လက္ခဏာဒိတို့ကား သမ္မောဟဝိနောဒနီ ၁၃၁-၁၃၂- မှ ဖြစ်သည်]။
သင်္ခါရာ- အဘိသင်္ခရဏလက္ခဏာ၊ အာယူဟနရသာ၊
စေတနာ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အဝိဇ္ဇာ ပဒဋ္ဌာနာ။
[ဤ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်၌ ရှေ့ရှေ့ပုဒ်များကို ပဒဋ္ဌာန်ထုတ်ပါ။]
ဝိညာဏံ- ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ။
ပဋိသန္ဓိပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ သင်္ခါရပဒဋ္ဌာနံ။ (ဝတ္ထာရမဏပဒဋ္ဌာနံဝါ)
နာမံ- နမနလက္ခဏံ၊ သမ္ပယောဂရသံ၊
အဝိနိဗ္ဘောဂပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ရုပ်။ ရုပ္ပနလက္ခဏံ၊ ဝိကိရဏရသံ၊
အဗျာကတပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနံ။

သဠာယတနံ- အာယတနလက္ခဏံ၊ ဒဿနာဒိရသံ၊
ဝတ္ထုဒွါရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ နာမရူပပဒဋ္ဌာနံ။

ဖဿော- ဖုသနလက္ခဏော၊ သံဃဋ္ဋနရသော၊
သင်္ဂတိပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ သဠာယတနပဒဋ္ဌာနော။

ဝေဒနာ- အနုဘဝနလက္ခဏာ၊ ဝိသယရသသမ္ဘောဂရသာ။
သုခဒုက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဖဿပဒဋ္ဌာနာ။

တဏှာ- ဟေတုလက္ခဏာ၊ အဘိနန္ဒနရသာ။
အတိတ္တိဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဝေဒနာပဒဋ္ဌာနာ။

ဥပါဒါနံ- ဂဟဏလက္ခဏံ၊ အမုဉ္စနရသံ။
တဏှာဒဠ္ဟတ္တဒိဋ္ဌိပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ တဏှာပဒဋ္ဌာနံ။

ဘဝေါ- ကမ္မကမ္မဖလလက္ခဏော၊ ဘာဝနဘဝနရသော။
ကုသလာကုသလာဗျာကတပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဥပါဒါနပဒဋ္ဌာနော။

ဇာတိ- တတ္ထတတ္ထဘဝေပဌမာဘိနိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏာ၊ နိယျာတနရသာ။
အတီတဘဝတော ဣဓ ဥမ္မုဇ္ဇနပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ (ဖလဝသေနဒုက္ခဝိစိတ္တ
တာပစ္စုပဋ္ဌာနာဝါ၊) ဘဝပဒဋ္ဌာနော။ (သမ္မော ဋ္ဌ-၉၀)

ဇရာ- ခန္ဓပရိပါကလက္ခဏာ၊ မရဏူပနယနရသာ။
ယောဗ္ဗန ဝိနာသ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနာ၊
(ဝါဟုပတ္တိပဒဋ္ဌာနာဝါ။) (သမ္မော ဋ္ဌ ၉၄)

မရဏံ- စုတိလက္ခဏံ၊ (ဉာတိမိတ္တ) ဝိယောဂရသံ။
(ဂတိ) ဝိပ္ပဝါသ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ (ဗျာဓိပဒဋ္ဌာနံဝါ။)
(သမ္မောဋ္ဌ-၉၅)

သောကော- အန္တောနိဇ္ဈာန လက္ခဏော၊ စေတသောပရိနိဇ္ဈာယန ရသော။
အနုသောစနပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနော၊ (ကတာကတပဒ
ဋ္ဌာနောဝါ။) (သမ္မောဋ္ဌ-၉၇)

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

ပရိဒေဝေါ- လာလပ္ပနလက္ခဏော၊ ဂုဏပေါသပရိကိတ္တနရသော။ သမ္ဘမပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနော၊ (ပေမဓာတုပဒဋ္ဌာနောဝါ။) (သမ္မောဠ-၉၈)

ဒုက္ခံ- ကာယပီဠနလက္ခဏံ၊ ဒုပ္ပ ညာနံ ဒေါမနဿကရဏရသံ။ ကာယိကာဗာဓပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ။

တနည်း ဒုက္ခံ- အနိဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏံ၊ အနိဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသံ။ ကာယိကာဗာဓပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ။

ဒေါမနဿံ- စိတ္တပီဠနလက္ခဏံ၊ မနောဝိဃာတရသံ၊ မာနသဗျာဓိပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ။

တနည်း ဒေါမနဿံ- အနိဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘာဝနလက္ခဏံ၊ အနိဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသံ။ စေတသိကာဗာဓ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနံ။ (ဟဒယဝတ္ထုပဒနံဝါ)။ (နိဋ္ဌ-၂၉၈)

ဥပါယာသော- ဗျာသတ္တိလက္ခဏော၊ (စိတ္တပရိဒဟနလက္ခဏောဝါ၊) နိတ္ထုနနရသော၊ ဝိသာဒပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဇာတိပဒဋ္ဌာနော။ (သမ္မော ဠ-၉၉)

ဒုတိယ မေးခွန်းနှင့် အဖြေများ

၁၃၁၅ ခုနှစ် (နယုန်လ) မေးခွန်း၊

(က) ဖုသတီတိ ဖဿော။

(ခ) သွာယံ ဖုသန လက္ခဏော၊ သင်္ဃဋ္ဋနရသော၊ သန္နိပါတ ပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ အာပါထဂတ ဝိသယ ပဒဋ္ဌာနော။

(ဂ) အယဉ္ဟိ အရူပဓမ္မောပိ သမာနော အာရမ္မဏေ ဖုသနာကာရေနေဝပဝတ္တ တီတိ ဖုသနလက္ခဏော။

(ဃ) ဧကဒေသေ နစ အနလ္လီယမာနောပိ ရူပံ ဝိယစက္ခုံ၊ သဒ္ဒေါ ဝိယစ သောတံ၊ စိတ္တံ အာရမ္မဏဉ္စ သင်္ဃဋ္ဋေ တီတိ သင်္ဃဋ္ဋနရသော။ (ဠ-၁၅၁)။

- တတိယအကြိမ် -

http://www.dhammadownload.com

၁။ (က) (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ သဒ္ဒါယံ ဖုသနလက္ခဏော (ခ) ဝါကျကို ပါဠိနာဒိ ၅ ချက် စောဒနာတက်၍ သဿဋ္ဌန ရသော ဝါကျကို ဌပနာဒိပဉ္စက ပုစ္ဆာ တက်ပါ။

၃။ ဂတ္တာရမ္မဏ သဿဋ္ဌ န တောဝါဝ်ဌ ဝါသဒ္ဒါ အကြောင်းအကျိုး နှစ်မျိုးတွင် အဘယ်ကို လဲလို၍ ထားပါသနည်း၊ထင်ရှားအောင် ပြပါ။

၄။ (က) အမှတ် ဝခနတ္တဋ္ဌ ဗျူပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲဝေပြခဲ့ပါ။

၅။ (ယခုခေတ်မေးခွန်း စည်းမျဉ်းနှင့် မသက်ဆိုင်တော့ပါ)။

၆။ (က) ဝါကျဋ္ဌ အာဘောဝ်နှင့် သံဝဏ္ဏနာအကြောင်းပြ ဖြေဆို ပါ။

၇။ သဒ္ဒါယံဋ္ဌ တ၏အစွဲ့ သမာနော ပိဋ္ဌ အဆိဿဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဒါရနှင့် အဓိပ္ပေတတ္ထကိုဖော်၍ ဖုသနာကာရေနေဝဋ္ဌ ဧ ၏အဓိပ္ပေတတ္ထ ကိုညွှန်ပြပါ။

၈။ ဖဿောကို ဒဿနတ္ထ စသည် ၅ တန်ထုတ်ပြပါ။

၉။ ရူပံဝိယ စက္ခုံဋ္ဌ စက္ခု၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ (ဂ) အမှတ်ပြ အာရမ္မဏော ဖုသနာ ကာရေနေဝ ပဝတ္တတိဋ္ဌ အာရမ္မဏေအရ ရူပါရုံပစ္စည်းတရားယူ၍ ပဝတ္တတိအရ ပစ္စယုပ္ပန် တရားကိုယူ၍ ပဝတ္တိအရ ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ထိုက်သော တရားတို့ကို ကောက်ပြပြီးလျှင် ပစ္စည်းမျိုးနှင့် ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်းသရုပ် ကိုထုတ်ပြပါ။

သိစေရန်

(ဤဆိုလတ္တံ့သော အစိုးရမေးခွန်း၏ အဖြေများတွင် အချို့အဖြေများ မှာ ရှေးဆရာတို့၏ အဖြေများဖြစ်ပြီး အချို့အဖြေများမှာ ထိုရှေးဆရာတို့၏ အဖြေမရ၍ အတ္တနောမတိ အဖြေများ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အဖြေ မူချင်း အသွားအလာမတူဘဲ ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

အဖြေဝိဿဇ္ဇနာ

[အမှာ။ ။နံပါတ် ၁ အမေးအနက်များကို နိဿယအတိုင်း ဆိုလျှင် ဤ၌ မဖြေတော့ပါ၊ ထူးသော အနက်များကိုသာ ဖြေပါမည်။]

သွာယံ ဖုသနလက္ခဏောသို့ ပါဠိနာဒိကျမ်းတက်

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) (က) ဝါကျဖြင့် ဖဿောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြဆိုတော်မူ၏ (ဌ) ဤသို့ဆိုချေသော် (ဏ) ဖဿောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသာလျှင် ရှိ၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ) စင်စစ်သော်ကား ဖဿောပုဒ်၏ ဝစနတ္ထသာလျှင်ရှိ၏ ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့် (ပဋိ ပါ) ထိုသို့မရောက်သင့်လေသောကြောင့် (ဟိတ်) ဖဿ၏ လက္ခဏာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နု-ရော) ဖဿ၏ လက္ခဏာကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့် (ပဋိ-ရော) မနေသင့်ဘဲ နေချေသော် ဆရာအား စကားမန္ဒစပ်ခြင်း အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏ (စော) ဖဿ၏ လက္ခဏာကား အဘယ် ပါနည်း (ပုစ္ဆာ) ဤသို့စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် သွာယံဖုသန လက္ခဏော ဟူသော ပါဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပါယ်ကား သွာယံဖုသန လက္ခဏော ပါဌ်ဖြင့် ဖဿ၏ ဖုသနလက္ခဏာ ရှိသည် အဖြစ်ကို ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင်သော အဗျာပိတ ဒေါသ ဆရာအား မရောက် ဟူလို....။

သဃ်ဋ္ဋနရ စသာသို့ ဠပနာဒိပဋ္ဌက ပုစ္ဆာတက်

အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာ ဆရာသည် သွာယံဖုသနလက္ခဏောဖြင့် ဖဿ၏ လက္ခဏာကို ပြဆိုတော်မူ၏ (ဌ) ဤသို့သာ ဆိုချေသော် (ဏ) ဖဿသည် လက္ခဏာသာလျှင် ရှိ၏ဟု မှတ်အပ်သည် မဟုတ်ပါလော (ဘော) ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့် (ဘော-ဟေ) သွာယံ ဖုသနလက္ခဏောဖြင့် ဖဿ၏လက္ခဏာမျှကိုသာ မဆိုသင့် (ပ္ဋ-ခေ) ဖဿ၏ သဃ်ဋ္ဋန ရသရှိပုံကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (န္ဋ) ဖဿ၏ သဃ်ဋ္ဋနရသရှိပုံကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ) ဤသို့ ခမေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် သဃ်ဋ္ဋနရသော ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်-

အဓိပ္ပါယ်ကား-ဖဿသည် သဃ်ဋ္ဋနရသ (ဝါ) သဃ်ဋ္ဋနကိစ္စရှိ၏ဟူလို-

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဖဿ၏ စိတ်အာရုံကို ထိခိုက်ခြင်းကြောင့် သယ်ဋ္ဌန ရသ ရှိသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး ဝတ္ထု အာရုံတို့၏ ထိခိုက်သောအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် သယ်ဋ္ဌနရသရှိ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်းတစ်ပါးကို, (ဝါ) ဖဿ၏ သယ်ဋ္ဌနကိစ္စရသရှိသည် အဖြစ်ဟူသောသကတ်အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး သယ်ဋ္ဌနသမ္ပတ္တိရသရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ဝတ္ထာရမ္မဏသယ်ဋ္ဌန တော၀ါ၌ ဝါသဒ္ဒါထားပါသည်။

၄။ (က) ဖုသတီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ဖု-သ-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော တွေ့ထိခြင်း ကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

(ဂ) ဖဿော ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

(ဃ) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော တွေ့ထိခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

လိင် စသည်ခွဲသော်–

စက္ခု-နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

သယ်ဋ္ဌေတိ–အလိင်, စုရာဒိဂိုဏ်း, (ပကတိကာရန်–အတွင်းကာရန်) အကာရန္တ, အာချာတပဒ–(သံပုဗ္ဗ-ဃဋ္ဋဓာတ်ကြောပစ္စည်း-တိဝိဘတ်)။

၆။ ဖုသတိဖြင့် ဖဿော၌ ဖုသဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, ကိတ်ဓာတ်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် (ဒု-ဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ)။ ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တု သာဓ်အနက် ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, ကိတ်ပစ္စည်းအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် (ဒုပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

ဣတိဖြင့် ဟေတွတ္ထဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ အနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် (အတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) အဓိပ္ပါယ်ရအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် (ဘာဝတ္ထ္ထဝဏ္ဏနာ)။

-တတိယအကြိမ်-

http://www.dhammadownload.com

၇။ သွာယံ၌ တ သည် ဖယကို စွဲပါသည်။
သမာနေ့ာပိဥ္စ အပိသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုပ္ပဒါရကား-
သမ္ဘာဝနေ စ ဂရဟာ-ပေက္ခာသု စ သမုစ္စယေ။
ပဥှေ့သံဝရဏော စေဝ၊ အာသီသတ္ထေ အပိရိတ်။
ပေါင်း အပိသဒ္ဒါ၏ အနက် ၇-ပါး ဖြစ်ပါသည်။
က္လစာဓိပ္ပေတတ္ထကား ဂရဟတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။
ဝေသဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပေတတ္ထကား အဝဓာရဏတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

၈။ ဖယသည်- ဒဿနတ္ထ။
သင်္ခါယတနသည်- ဒီပကတ္ထ။
ဝေဒနာသည်- ဝိဘာဝတ္ထ။
နာမ်, ရုပ် စသည်သည်- ပကာသနတ္ထ။
တဏှာ, ဥပါဒါန် စသည်သည်- အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ စက္ခု-ရူပါဘိဃာတာရဟ ဘူတပ္ပသာဒ လက္ခဏာ၊
ရူပေသု အာဝိဥ္စနရသံ။
စက္ခုဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ။
ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါနကမ္မဇ ဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ (၅-၃၄၉)

၁၀။ ပစ္စယုပ္ပန်ဖြစ်ထိုက်သောတရားကား ဖဿစေတသိက်ဖြစ်ပါသည်။
ပစ္စည်းမျိုးကား အာရမ္မဏမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ပစ္စည်းသရုပ်ကား ယထာရဟ၊ အာရမ္မဏ၊ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ၊ အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အဝိဂတ ပေါင်း (၆) ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၁၅-ခု၊ (နှောင်းထန်ဆူးလ) မေးခွန်း

(က) ကေပ္ပဒါဒိတာယ ဟေတုနာသမ္ပယုတ္တာတိ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ။
(ခ) ဟေတုနာဝိပ္ပယုတ္တာတိ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ။
(ဂ) က္လမေယံ ဒွိန္နမ္ပိဒုကာနံ ကိဥ္စာပိအတ္ထတောနာနတ္တံ နတ္ထိ၊ ဒေသနာ ဝိလာသေနပန တတ္ထာ ဗုဇ္ဈန္တာနံ ဝါ ပုဂ္ဂလာနံအဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တာ။ (၅-၈၉)

http://www.dhammadownload.com

၁။ အထက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဝါကျများကို မှန်ကန်အောင် အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ ဣမေသံ အစရှိသော ဝါကျကို ဌပနာဒိပဒ္ဓက ပုစ္ဆာတက်ပြခဲ့ပါ။

၃။ ဗုဒ္ဓါနဋ္ဌာနံဝါဠ္ဌ ဝါ သဒ္ဒါ၏ အကြောင်းအကျိုး အနက်တို့တွင် အဘယ်ကို လဲလို၍ ထားပါသနည်း။

၄။ ဒေသနာဝိလာသကို အစိတ်အပေါင်း ဝစနတ္ထ ပြု၍ အပေါင်းဝစနတ္ထကိုသာ ဗျုပ္ပတ္တိ စသော ၄-ပါးကို တိကျမှန်ကန်စွာ ခွဲခြားဖော်ပြပါ။

၅။ (ယခုခေတ် မေးခွန်းစည်းမျဉ်းနှင့် မသက်ဆိုင်တော့ပါ။)

၆။ အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဟိဥပေတေနကမ္မုနာ အာဒိန္နာ ဖလဘာဝေန ဂဟိတာတိဥပါဒိန္နာဟူသော အဋ္ဌကထာ ပါဌ်၌ အာဘော် သံဝဏ္ဏနာနှင့် အမည်ကို ညွှန်ပြပါ။

၇။ ဒေသနာ ဝိလာသေန ပန စသည်၌ ပနသဒ္ဒါအနက်ကိုပြခဲ့ပါ။

၈။ အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌိဟိ ဥပေတေန ကမ္မုနာ အာဒိန္နာ၌ ဥပေတေအရကို ကိုယ်ပြု၍ ကြိယာ ၅-တန် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉။ ဗီဝိတိန္ဒြေ စေဘာသိက်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ ဥပါဒိန္နာ၌ ဥပအရ တရားသည် အာဒိန္နာအရ တရား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော်ပြပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ (ဟေတု ဂေါစ္ဆကအဖွင့် (ခ)၌ (ဂ) ဝါကျ ကျမ်းတက် အတိုင်းဖြစ်ပါသည်။)

၃။ ဒေသနာတော်ကို တင့်တယ်စံပယ်စေတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဟူသော ဒေသနာဝိလာသ အကြောင်းမှတစ်ပါး ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒဟူသော ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယတည်းဟူသော အကြောင်း တစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ဗုဒ္ဓါနဋ္ဌာနံဝါ၌ ဝါသဒ္ဒါထားပါသည်။

၄။ ဒေသိယတိ အတ္တော ဧတာယာတိ ဒေသနာ။
ဒေသေတဗ္ဗာတိဝါ ဒေသနာ။

http://www.dhammadownload.com

ဝိလာသေတီတိ ဝိလာသော။ (အစိတ်)။
ဒေသနာယ+ဝိလာသော။ ဒေသနာ ဝိလာသော (အပေါင်း)

(က) ဒေသနာယဝိလာသောဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။
(ခ) ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏အကြောင်းဖြစ်သော ဒေသနာ၏ တင့်တယ် စံပယ် စေတတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်နှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏိက ကမ္မ+ကမ္မီ အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
(ဂ) ဒေသနာဝိလာသော ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ထိုပဝတ္တိအကြောင်းဖြစ်သော ဒေသနာကို တင့်တယ် စံပယ်စေခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၆။ (ဥပဝိန္ဒတိက်အဖွင့်၌ ရှုပါ)။

၇။ ပနသဒ္ဒါ၏အနက်ကားအနုဂ္ဂဟတ္ထ သမ္ဘာဝနတ္ထဇောတက ဖြစ်ပါသည်။ (တစ်နည်း)ဝိသေသတ္ထဇောတက ဖြစ်ပါသည်။

၈။ ဥပေတ အရ လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ် စေတနာကံ တည်းဟူသော သင်္ခါရသည် ဒဿနတ္ထ။
အဝိဇ္ဇာသည် ဒီပကတ္ထ။
လောကီဝိပါက်ဝိညာဉ်သည် ပကာသနတ္ထ။
အာသဝေါတရားတို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။
နာမ်,ရုပ်,သဠာယတန စသည်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။
(ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းကို မှီသည်)။

၉။ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ—
အတ္တနာ အဝိနိဘုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ အနုပါလနလက္ခဏံ၊
တေသံ ပဝတ္တ န ရသံ။
တေသံယေဝ ဌပန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။
ယာပယိ တဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနံ။ (ဋ္ဌ-၁၆၇)

၁၀။ ဥပါဒိန္နာဉ် ဥပအရ အတိတ်ဖြစ်သော လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ် စေတနာပစ္စည်းတရားသည် အာဒိန္နာအရ လောကီဝိပါက် ဗာတ္တိ'သ, စေသသိက် ပဋိတိ'သ နာမက္ခန္ဓာ, ကဋတ္တာရုပ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား နာနက္ခဏိက ကမ္မ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား—

၁။ ပကတူပနိဿယ၊ ၂။ နာနက္ခဏိက ကမ္မ ပေါင်း ၂-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၁၆-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) သုခယတီတိ သုခံ။

(ခ) ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံသုခိတံ ကရောတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) သုဋ္ဌုဝါခါဒတိ, ခနတိစ ကာယစိတ္တာဗာဓန္တိ သုခံ။

(ဃ) သောမနဿ ဝေဒနာယေတံ နာမံ။ (၄-၁၆၀)

(င) အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ ဓမ္မေ ပဿတီတိ ဝိပဿနာ။ (၄-၁၇၅)

၁။ (ဂ) ဝါကျကို စသဒ္ဒါကို အဋ္ဌာန ပယောဂကြံ၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ခ) ဝါကျကို ဌပနာ အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာ ပဋိက္ခေပ, အနုညာတတို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်၍ စောဒနာ တက်ပါ (အဓိပ္ပာယ်ကို ပြန်ရန်မလို)။

၃။ ကြောင်း,ကျိုး နှစ်ပါးတို့တွင် အဘယ်ကို လဲလို၍ (ဂ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါကို ထားရကြောင်း သေချာကျနစွာ ရှင်းပြခဲ့ပါ။

၄။ (ဃ) ဝါကျလာ သောမနဿကိုသာ အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ ပြု၍ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ၌သာ ဗျုပ္ပတ္တျာဒိ စတုက္က ခွဲပြခဲ့ပါ။

၅။ (င) ဝါကျ၌ အဘယ်သတ္တိကို ပြလို၍ နိစ္စာဒိ ဝသေန ဟူသော ကရဏာန္တပုဒ်ကို ထားရကြောင်း ရှင်းပြခဲ့ပါ။

၆။ (ဂ) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့်ပဓာနသံဝဏ္ဏနာ အမည်များကိုသာ ပြခဲ့ပါ။

၇။ (ခ) ဝါကျ၌ ယဿ၏ အစွဲနှင့် (ဂ)ဝါကျလာ စသဒ္ဒါ၏ ဣဓဝါ မိုပေ့ တတ္ထတို့ကို ပြခဲ့ပါ။

၈။ (င) ဝါကျလာ ဝိပဿနာ၏ အရကိုကိုယ်ပြု၍ ဓဿနတ္ထာဒိ-ပဋ္ဌက ထုတ်ပြပါ။

၉။ သုခ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ (င) ဝါကျလာ ဓမ္မအရ ပစ္စည်းတရားက ပဿတိအရ ပစ္စ-ယုပ္ပန် တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ကုန်စင်အောင် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

အဖြေဝိဿဇ္ဇနာ

၁။ (ပ) ဝါ-တစ်နည်းကား ယံဓမ္မဇာတံ၊ အကြင်တရားသဘောသည်။ ကာယစိတ္တာ ဗာခံ၊ ကိုယ်၏ ကျင်နာခြင်း, စိတ်၏နာကျင်ခြင်းကို။ ဝါ-ကိုယ်၏အနာ, စိတ်၏အနာကို။ သုဋ္ဌု၊ ကောင်းစွာ။ ဝါ-လွန်စွာ။ ခါဒတိ၊ ခဲတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့ခဲတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း။ ခနတိ၊ တူးဖြိုဖျက်ဆီးတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ၊ ထိုသို့တူးဖြိုဖျက်ဆီးတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် လည်းကောင်း။ (စသဒ္ဒါ အဌာနပယောဂ) တံ ဓမ္မဇာတံ၊ သည်။ သုခံ၊ မည်၏။

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) (က) ဝါကျဖြင့် သုခ၏ ဝစနတ္ထကို ပြဆိုတော်မူ၏၊ (ဌ) ဤသို့ပြဆိုချေသော် သုခဓာတ်၏ တကြိယာအနက်ကို မပြဆိုရသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ-အဓိပ္ပါယတ္ထကို မပြဆိုရသေးသည် မဟုတ်ပါလော၊(ဘော)ထိုသို့မပြဆိုရသေးသောကြောင့် (ဘော ဟေ)၊ (တစ်နည်း) သုခဓာတ်၏ တကြိယာအနက်ကို ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊ ဝါ-အဓိပ္ပါယတ္ထကို ပြဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော(ဘော) ထိုသို့ပြဆိုသင့်လေသောကြောင့် (ဘော ဟေ) (က) ဝါကျဖြင့် သုခ၏ ဝစနတ္ထမျှကိုသာ မဆိုသင့် (ဌ ခေ) သုခဓာတ်၏ တကြိယာအနက်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ ဝါ-အဓိပ္ပါယတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (နွ) ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား စကားမပံ့နှံ့ခြင်း အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရာရောက်၏၊ သုခဓာတ်၏ တကြိယာ အနက်ဖြစ်ပုံ အဓိပ္ပါယ်ပြဆိုပုံကား အဘယ်ပါနည်း၊ (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

၃။ ချမ်းသာစေတတ်, မိမိဖြစ်ရာပုဂ္ဂိုလ်ကို ချမ်းသာအောင် ပြုတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက်အကြောင်းမှတစ်ပါး ကိုယ်၏ကျင်နာခြင်း, စိတ်၏ကျင်နာခြင်းကို ကောင်းစွာ ခဲလည်းခဲတတ်, တူးလည်းတူးဖြို

http://www.dhammadownload.com

ဖျက်ဆီးတတ်သည့်၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါကို ထားသည်။

(တစ်နည်း) (က) ဝါကျရှိ သုခံ၌ သုခဓာတ်၊ တကြိယာအနက်ဟော။ အပစ္စည်းသည် ဟေတုကတ္တုသာဓိ အနက်ဟော။ (ဂ)ဝါကျရှိ သုခံ၌ ုပုဗ္ဗ+ ခါဒဓာတ်၊ခါဒန အနက်ဟော။သုပုဗ္ဗခန္ဓဓာတ် ခနနအနက်ဟော။ကွိပစ္စည်း သည် သုဒ္ဓကတ္တုသာဓိ အနက်ဟောဖြစ်၏။ ဤသို့လျှင် ဓာတု, ဓာတွတ္ထ, ပစ္စယ, ပစ္စယတ္ထ တည်းဟူသောအနက်, အကြောင်းကို လဲလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါ ထားပါသည်။

၄။ (သုကား ဒပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုရပါ)။
မနတိဇ္ဈာနာတီတိ မနော။
သုန္ဒရံမနော သုမနော။
သုန္ဒရံမနော ဧတဿာတိ ဝါ သုမနော။ (အစိဘ်)
သုမနဿဘာဝေါ သော မနဿံ။ (အပေါင်း)

(က) သုမနဿ ဘာဝေါ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းသောစိတ်၏(ဝါ) ကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏ ကောင်းသောစိတ်၏အဖြစ်, ကောင်း သောစိတ် ရှိသောသူ၏အဖြစ်နှင့် ဂုဏေး ဂုဏ်အဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

(ဂ) သောမနဿံ ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

(ဃ) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကောင်းသောစိတ်၏ အဖြစ်, ကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသောဂုဏ်သည် ပဝတ္တိ နိမိတ်။

၅။ (ဖြေရန်မလိုပါ)။
လိင် စသည်ခွဲသော်....

သုခယတိ-အလိင်, (ကာရိတ်ပစ္စည်းသက်၍ ဝိကရဏပစ္စည်း မသက်သော ကြောင့်) နောဝိကရဏဂိုဏ်း။ (တစ်နည်း)-(ဝိကရဏပစ္စည်း မသက်သော် လည်း သုခပါတ်သည် အရင်းခံမူလ ပဘာဝအားဖြင့် ဘူဝါဒိဂဏိက ဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့်) ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ,(အတွင်းကာရန်ကိုယူပါသည်) အာချာတပဒ (သုခဓာတ်ဏယပစ္စည်း တိဝိဘတ်)။

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပဇ္ဇတိ အလိုင်, ဒိဝါဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ,အာချာတပဒ,(ဥပုဗ္ဗပဒဓာတ် ယပစ္စည်း တိဝိဘတ်)။

ထိုတွင် ဥကား အလိုင်, ဂဏာဝိမုတ်, ဥကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ၊ ပဇ္ဇတိကား အလိုင်, ဒိဝါဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, အာချာတပဒ။

ကရောတိ အလိုင်, တနာဒိဂိုဏ်း အကာရန္တ, အာချာတပဒ (ကရဓာတ် ဩ ပစ္စည်း တိဝိဘတ်)။

သုဋ္ဌု အလိုင်,ဂဏာဝိမုတ်, ဥကာရန္တ, နိပါတပဒ။

၆။ ဝါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက၊ နယန္တရဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။
(အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ နေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

သုဋ္ဌုခါဒတိဖြင့် သုခံ္ဌ သုပုဗ္ဗ-ခါဒဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ပဒ သံဝဏ္ဏနာ)

သုသဒ္ဒါ၏ သုဋ္ဌုအနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း (အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)

က္ခိပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း သုဋ္ဌုခါဒ တီတိသုခံ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)သိစေ၏။

စဖြင့် သမုစ္စယတ္ထ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ-သံဝဏ္ဏနာ၊ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ နေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)

ခနတိဖြင့် သုခံ္ဌ သု ပုဗ္ဗ ခနုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ပဒသံဝဏ္ဏ နာ) က္ခိပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း,သုဋ္ဌုခန တီတိသုခံ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, (အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ အဘိဓာနတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)သိစေ၏။ ကာယစိတ္တာ ဗာဓံဖြင့် ခါဒ ဓာတ်, ခနုဓာတ်တို့၏ ကံအဖြစ်ကို သိစေ၏။(ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ နေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)

၇။ ယဿ၏အစွဲကားပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါသည်။ (ပုဂ္ဂိုလ်ဒြပ်ကိုစွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ)

စသဒ္ဒါ၏ ဣဓာဓိပ္ပေတတ္ထကား ခါဒတိကြိယာကို ပေါင်းစည်းသော သမုစ္စယတ္ထဇောတက, သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထဇောတက ဖြစ်ပါသည်။

၈။ ဝိပဿနာအံ့ရ ဝိပဿနာဉာဏ်သည် ဒဿနတ္ထ။
ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီပကတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပကာသနတ္ထ။
စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ စသည်သည် ဝိဘာဝတ္ထ။
သောတာပတ္တိဖိုလ်မှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်
တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ သုခံ-သာတလက္ခဏာ၊ သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟနရသံ။
အနုဂ္ဂဟဏ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနံ။

(တစ်နည်း) သုခံ-ဝေဒယိတလက္ခဏာ၊ အနုဘဝန ရသံ။
စေတသိကအဿာဒ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ ပဿဒ္ဓိ ပဒဋ္ဌာနံ။

၁၀။ ဓမ္မအရ ထေဘူမက သင်္ခါရ တည်းဟူသော အာရုံပစ္စည်း တရားသည် ပဿတိအရ ဝိပဿနာ ဉာဏ်တည်းဟူသော အာရမ္မဏိကပစ္စယုပ္ပန် တရားအား အာရမ္မဏပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား-ယထာရဟ အာရမ္မဏ၊အာရမ္မဏာဓိပတိ၊အာရမ္မဏူပနိဿယ၊ အာရမ္မဏပုရေဇာတ၊အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ (ပေါင်း ၆-ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်)။

၁၃၁၇-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) န လုဒ္ဓတ္တိတေန, သယံဝါနလုဒ္ဓတိ, အလုဒ္ဓန မတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ အလောဘော။

(ခ) အဒေါသာမောဟောသုပိ ဧသေဝနယော။

(ဂ) တေသု အလောဘော အာရမ္မဏေစိတ္တဿ အဂေဓလက္ခဏော အလဂ္ဂဘာဝလက္ခဏော ဝါ, ကမလဒလေ ဇလဗိန္ဒုဝိယ။

(ဃ) အပရိဂ္ဂဟဏရသော, မုတ္တဘိက္ခုဝိယ။

(င) အနလ္လီနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော, အသုစိမှိ ပတိတပုရိသောဝိယ။ (ဋ္ဌ-၁၇၀)

၁။ အထက်ပါ(ဂ)(င)ဝါကျများကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဒေါသတင်လျက် အနုလောမ ပါပနာဒိ ကျမ်းရိုးတက်ခဲ့ပါ။

၃။ (ခ) အမှတ် ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကို ပြဆိုပြီးလျှင် အလုဒ္ဓန မတ္တ မေဝဥ္စ ဝါသဒ္ဒါသည် ကြောင်း,ကျိုးနှစ်မျိုးတို့တွင် အဘယ်ကို လဲလို၍ ထားသနည်း။

၄။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ အာရမ္မဏပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တျာဒိ စတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅။ (ယခုခေတ်နှင့် မသက်ဆိုင်)

၆။ (က) အမှတ် ဝါကျတွင် ပဌမဝိကပ် · ဒုတိယဝိကပ် တို့၌သာ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်ကို ပြပြီးလျှင် သံဝဏ္ဏနာ အမည်ကို လည်း မှည့်ခဲ့ပါ။

၇။ အလုဒ္ဓန မတ္တ မေဝဝါ၌ ဝသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ-ဆဋ္ဌေတဗ္ဗတ္ထ တို့ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် (ဂ) ဝါကျတွင် တေသုဥ္စ တသဒ္ဒါသည် အနု ဘူတဝိသယ စသည်တို့တွင် အဘယ် တ သဒ္ဒါ ဖြစ်ပါသနည်း။

၈။ (ဂ) အမှတ် ဝါကျ၌ အလောဘကို ကိုယ်ပြု၍ ကြိယာ ၅-တန် စုံလင်အောင် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉။ အဒေါသ၏ လက္ခဏ, သရပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့ကိုထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ (ဂ)အမှတ်ဝါကျတွင် အာရမ္မဏစိတ္တဿဥ္စ အာရမ္မဏအရ ပစ္စည်း တရားသည် စိတ္တဿအရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အဘယ်မျှသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်ပါသနည်း။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ(အာ)ဆရာသည် (ကတ်) (ဂ) ဝါကျဖြင့် အလောဘ၏ အာရမ္မဏစိတ္တဿ အဂေဓလက္ခဏာ ရှိသည်၏အဖြစ်,ဥပမာ နှင့်တကွ အလဂ္ဂဘာဝလက္ခဏာရှိသည်၏ အဖြစ်တို့ကိုပြဆိုတော်မူ၏(ဌ)၊ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် အလောဘသည် ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာသာလျှင် ရှိ၏ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏(နူ-ပါ)၊စင်စစ်သော်ကား အလော-ဘသည် ဆိုအပ်ပြီးသော လက္ခဏာသာလျှင် ရှိ၏ ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့် (ပဋိပါ)၊ ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့် (ဟိတ်)၊ အလောဘ၏ ရသကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏(နူ-ရော)၊အလောဘ၏ ရသကို မပြဆိုဘဲ မနေသင့် (ပဋိ-ရော)၊ မနေသင့်ဘဲနေချေသော် ဆရာအား စကား မနှံ့စပ်ခြင်း အဗျာပိတဒေါသ, စကားမပြည့်စုံခြင်း, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ,

http://www.dhammadownload.com

စကားယုတ်လျော့ခြင်း ဦနံဒေါသသင့်ရောက်ရာ၏ (စော)၊ အလောဘ၏ ရသကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား-(ဃ)ဝါကျဖြင့် ဥပမာနှင့်တကွ အလောဘ၏အပရိဂ္ဂဟဏရသရှိသည်၏ အဖြစ်ကို ပြဆိုသောကြောင့်သင်စောဒက်တင်သောအဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ဦနဒေါသများ ဆရာအား မရောက် ဟူလို။

၃။ (ခ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, ဦနဒေါသ, ဂန္တဂရုဒေါသ, ပုနရုတ္တိဒေါသများကို ပယ်ပါသည်။

ဝါသဒ္ဒါလဲပုံကား- အလောဘ၌ ဏာပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓန အနက်အကြောင်း, ကတ္တုသာဓန အနက်အကြောင်းတို့မှ တစ်ပါး ဘာဝသာဓန အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် (တစ်နည်း) မတပ်မက်ကြောင်း, ဟူသော သကတ်အနက်, မတပ်မက်တတ်သည်၏အဖြစ် ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတို့မှ တစ်ပါး၊ မတပ်မက်ခြင်း ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် အလုဗ္ဘနမတ္တမေဝဝါ၌ ဝါသဒ္ဒါထားသည်။

၄။ အာပန္နာရမန္တိ ဧတ္ထာတိ အာရမ္မဏံ၊ (တသ္မိံ အာရမ္မဏေ)။
(က) အာပန္နာရမန္တိ ဧတ္ထာတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။
(ခ) အာ-ရ မန်-ထိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော လာ၍ မွေ့လျော်ခြင်း ကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိ နိမိတ်။
(ဂ) အာရမ္မဏံ ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော လာ၍ မွေ့လျော်ခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ လိင်စသည်ခွဲသော်နလုဗ္ဘန္တိ၌နကားအလိင်,ဂဏဝိမုတ်,အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။ လုဗ္ဘန္တိ အလိင်, ဒိဝါဒိဂိုဏ်း, အာကာရန္တ, (အတွင်းကာရန်ကို ယူပါသည်) အာချာတပဒ။ (လုဘဓာတ်+ဒိဝါဒိယပစ္စည်း-အန္တိဝိဘတ်) ဧလဝိန္တုနပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

မုတ္တာဘိက္ခု ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။
အသုစိမှိ ပုလ္လိင်, နပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, သမာသနာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ ပထမဝိကပ်၌ နလုဋ္ဌန္တီတေနဖြင့် အလောဘော၌ အပုဒ်+လောဘ ပုဒ်လောဘ၌လုသဓာတ် အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း,(ဒုတိယဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ)ဏပစ္စည်း၏ ကရဏ သာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, လုဋ္ဌန္တိတေနာတိ လောဘောဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ အသဒ္ဒါ၏ နသဒ္ဒါ၏ ကာရိယအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂပဒသံဝဏ္ဏနာ) နလောဘော အလောဘောဟု ကမ္မဓာရယ မိဿကတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း(သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)သိစေ၏။ဒုတိယဝိကပ်၌....

သယံဖြင့် ဓမ္မမှတစ်ပါး ပုဂ္ဂလကတ္တား နစ်စေသည်ကို ဝါ-ဓမ္မသာကတ္တား အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ ဝါဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏၊(အတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ နေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

နလုဋ္ဌန္တိဖြင့် အလောဘော၌ အပုဒ်လောဘပုဒ် လောဘ၌ လုဘဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဒုတိယဓာတုပဒသံဝဏ္ဏနာ) ဏပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း, လုဋ္ဌတီတိလောဘောဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ အသဒ္ဒါ၏ နသဒ္ဒါ၏ ကာရိယ အဖြစ်ကို လည်ကောင်း, (နိပါတလိင်္ဂပဒသံဝဏ္ဏနာ) နလောဘော အလာဘောဟု ကမ္မဓာရယ မိဿကတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, (သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

၇။ ဘာဝသာဓနံသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

ကမ္မ-သမ္ပဒါန်-အပါဒါန်-အဓိကရဏ သာဓနတို့သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။ (တစ်နည်း)မတပ်မက်ခြင်း ကြိယာ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

ကရဏ ဗျာပါဒ,ကရဏတ္ထ၊ ကတ္တုဗျာပါဒ,ကတ္တုတ္ထ၊ မတပ်မက်ကြောင်း သတ္တိ, မတပ်မက်တတ်သော သတ္တိတို့သည် ဆန္ဒေတဗ္ဗတ္ထ။

တေသု၌တသံည် အလောဘ-အဒေါသ-အမောဟ တည်းဟူသော ဓမ္မ ဒြပ်ကို စွဲသောကြောင့် ပဏ္ဏတ္တိဝိသယ။

၈။ အလောဘသည်-ဒဿနတ္ထ။

အယောနိသော မနသိကာရသည်-ဒိပကတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

(အလောဘော ဒါနဟေတု ဠ-၁၇၁ အရ)လှူဒါန်း ပေးကမ်းခြင်းသည် ပဏ္ဍာသနတ္ထ။

သဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်တို့သည် ပိဘာဝတ္ထ။

ပိယဝိပ္ပယောဂ ဒုက္ခမှ ကင်းခြင်း, ပြိတ္တာဘုံသို့ မကပ်ရောက်ရခြင်း, သုဂတိဘဝကို ရခြင်းမှစ၍ ချမ်းမင်္ဂ ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ အဒေါသော- အစဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော၊ အာဃာတ ဝိနယရသော။ သောမ္မဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော၊ ဝိညာဏ ပဒဋ္ဌာနော။ (ဠ-၁၇၁)

၁၀။ အာရမ္မဏေအရ ရုပါရုံစသော ပစ္စည်းတရားသည် စိတ္တဿအရ (ဌာနာနုရူပအားဖြင့်) ပထမမဟာကုသိုလ် စိတ်တစ်ခု၊ (တစ်နည်း) မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈ ခု၊ တစ်နည်း) သောဘနစိတ် တစ်ခု ယုတ် ခြောက်ဆယ် စေတသိက် အဋ္ဌတိံသ အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်-ယထာရဟ အာရမ္မဏ၊ ဓိပတိ၊ နိဿယ၊ ဥပနိဿယ၊ ပုရေဇာတ၊ ဝိပ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ပေါင်း ၈-ပစ္စည်း။

၁၃၁၈-ခုနှစ် စေးခွန်း

(က) သဒ္ဒဟနာတိ သဒ္ဒဟနာကာရော၊ ဝုဒ္ဓါဒီနံဂုဏေ ဩဂါဟတိ ဘိန္ဒိတွာဝိယ အနုပဝိသတီတိ ဩကပ္ပနာ။

(ခ) ဗုဒ္ဓါဒီနံဂုဏေသုံ တောယ သတ္တာ အတိဝိယ ပသီဒန္တိ,သယံဝါ အဘိပ္ပသီဒတီတိ အဘိပ္ပသာဒေါ။

(ဂ) ဣဒါနိ ပဿ သဒ္ဒိန္ဒြိယာဒီနံ သမာသ ပဒါနံဝသေန အညသ္မိ ပရိယာယေ အာရဒ္ဓေ အာဒိပဒံ ဂဟေတွာဝ ပဒဘာဇနံ ကရီယတိ အယံ အာဝိဓမ္မေမ္မတာ၊ တသ္မာ ပုနသဒ္ဒါတ ဝုတ္တံ။

(ဃ) ယထာ ဝါ ဣတ္ထိယာ ဣန္ဒြိယံဣတ္ထိန္ဒြိယံ၊ န တထာ ဣဒံ၊ ဣဒံ ပန သဒ္ဓါဝ ဣန္ဒြိယံ သဒ္ဒိန္ဒြိယန္တိ ဧဝံ သမာနာဓိကရဏဘာဝ-ညာပနတ္ထမ္ပိ ပုနသဒ္ဓါတိ ဝုတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

(င) ဇဝံသဗ္ဗပဒ နိဒ္ဒေသေသု အာဒိပဒဿ ပုနဝစနေ ပယောဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဋ္ဌ-၁၀၉)

၁။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (ဃ) ဝါကျကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ) ဝါကျကို အနုလောမ ပါပနာဒိကျမ်းရိုး တက်ခဲ့ပါ။

၃။ (င) ဝါကျ၌ ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုပြ၍ ဝေဒိတဗ္ဗံ ထားရခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ရေးခဲ့ပါ။

၄။ (က) ဝါကျပါဂုဏော၌ ဂုဏပုဒ်ကိုဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တျာဒိ စတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

၅။ (ဂ) ဝါကျ၌ အာဒိ, အဘိပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို စိစစ်ခဲ့ပါ။

၆။ (က) ဝါကျ အဋ္ဌကထာ ဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို ဖော်ထုတ်ခဲ့ပါ။

၇။ (ခ) ဝါကျ ဝိယ, ဝါ သဒ္ဒါတို့၏ အနက်တို့ကို ပြ၍ (ဃ) ဝါကျ၌ ဝိသဒ္ဒါ၏ သမ္ဗိဏ္ဏနာကာရကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၈။ (င) ဝါကျတွင် ဝေဒိတဗ္ဗံ၌ ဓာတ်အရကိုယူ၍ ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉။ သဒ္ဒါ၏လက္ခဏာ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ (ခ) ဝါကျရှိ ဂုဏေသုအရ ပစ္စည်းတရားသည် ပသီဒန္တိအရ ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၂။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) (က) ဝါကျဖြင့် သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာကိုပြဆိုတော်မူ၏။ (ဋ္ဌ)၊ ဤသို့သာ ဆိုချေသော် ထိုသဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသာလျှင် ရှိ၏ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နု-ပါ) စင်စစ်သော်ကား ထိုသဒ္ဒဟနာ, ဩကပ္ပနာပုဒ်တို့၏ အတ္ထသံဝဏ္ဏနာသာလျှင် ရှိ၏ဟူသောအနက်သည်မရောက်သင့် (ပဋိ ပါ)၊ ထိုသို့မရောက်သင့်လေသောကြောင့် အဘိပ္ပ-

http://www.dhammadownload.com

သာဒေါပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နု-ရော)၊ အဘိပ္ပသာဒေါပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကို မပြဆိုဘဲမနေသင့် (ပဋိ ရော)၊ မနေသင့်ဘဲ နေချေသော် ဆရာအား အလုံးစုံ မပျံ့နှံ့ မပြည့်စုံခြင်း အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရာရောက်၏၊ (စော) အဘိပ္ပသာဒေါပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ)။ ဤသို့စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (ခ) ဝါကျဖြင့် အဘိပ္ပသာဒေါပုဒ်၏ အတ္တသံဝဏ္ဏနာကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင် စောဒကတင်သော အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ဆရာအား မရောက်ဟူလို။

၃။ (င) ဝါကျဖြင့် ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်သည်။

ဝေဒိတဗ္ဗ ထားရခြင်းအကြောင်း—

ဤသို့လျှင် အလုံးစုံသော ပုဒ်၏ နိဒ္ဒေသတို့၌ အစပုဒ်ကို နောက်ထပ်ဟောရာ၌ အကျိုးကို ဥပစာရတ္ထ, နေယျတ္ထ, ဝက်တ္ထ အနေကန္တ အားဖြင့် ယူရ သိရမည်ဖြစ်ဟု ပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ ဝေဒိတဗ္ဗံထား၏။

၄။ အတ္ထနော ဒဗ္ဗ ဂုဏောတိ ပကာသေတီတိ ဂုဏော။

(တစ်နည်း) ဂုဏာတိ အတ္ထနာသဒ္ဒိ ဝိပါကံ ဗန္ဓတီတိ ဂုဏော။

(အဋ္ဌသာလိနီ ယောဇနာ ၆၁)

(က) အတ္ထနော ဒဗ္ဗ ဂုဏောတိ ပကာသေတီတိ, (တစ်နည်း) ဂုဏာတိအတ္ထနာသဒ္ဒိ ဝိပါကံ ဗန္ဓတီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ဂုဏောတိ, ဂု-ဏာ-ဟိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပြခြင်း, ဖွဲ့ခြင်း ကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

(ဂ) ဂုဏော ဟူသော နိ ပ္ပန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

(ဃ) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပြခြင်း, ဖွဲ့ခြင်း ကြိယာသည်၊ ဝါ၊ ဂုဏ်တို့၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ အာဒိ (မည်သည့်ပုဒ်ကိုမျှ မငဲ့လျှင်) ပုလ္လိင်, (ပဒံ-ဟူသောပုဒ်ကို ငဲ့လျှင်) နပုလ္လိင် ,ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

အဘိ-အလိင်, ဂဏ်ဝိမုတ်, ဣကာရန္တ, ဥပသဂ္ဂပဒ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ သဒ္ဒဟနာ ကာရေဖြင့် သဒ္ဒဟနာ၌ သံပုဇ္ဇဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒုတိယဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ) ယုပစ္စည်း၏ ဘာဝ-သာဓနအနက်၌ သက်သည်ကို လည်းကောင်း, (ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

ဗုဒ္ဓါဒိနံဖြင့် ဂုဏော၏ သမ္ဗန်အဖြစ်ကို သိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ နေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။)

ဂုဏောဖြင့် ဩဂါဟတိ ကံကိုသိစေ၏၊ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ နေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။)

ဩဂါဟတိဖြင့် ဩကပ္ပနာ၌ အဝပုဗ္ဗ ကပ္ပဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, (ဒုတိယဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ)၊ အဝသဒ္ဒါ၏ ဓာတွတ္ထဗာဓက အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ ယုပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, ဩကပ္ပတီတိ ဩကပ္ပနာဟု ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း, (ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ ကပ္ပဓာတ်၏ ဩဂါဟန အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, (ဒုတိယ ဓာတွတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

ဘိန္ဒိတွာဝိယ အနုပဝိသတိဖြင့် ဩဂါဟတိ၌ သက်ဝင်၏ ဟူသည် ခွဲ၍ ဝင်သကဲ့သို့ သက်ဝင်၏ဟူသောအဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ၏၊(ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။)

၇။ ဝိယသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ဝေတ္ထ၊ အဝဓာရဏတ္ထ၊ (အတိကား အတိ သယတ္ထ)။

ဝါသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက, နယန္တရ ဇောတက ဖြစ်ပါသည်။

ပိသဒ္ဒါ၏ သမ္ပိဏ္ဍနာကာရကား အဘိဓမ္မာ၌ ဓမ္မတာ ဖြစ်သောကြောင့် သာလျှင် သဒ္ဒါပုဒ်ကိုထပ်၍ ဟောသည်မဟုတ်သေး၊ သဒ္ဒါသည်ပင်လျှင် ဣန္ဒြေမည်၏ ဟူသော တူသော တည်ရာအနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုသိစေခြင်း ငှာလည်း လဒ္ဒါပုဒ်ကို ထပ်မံ၍ ဟောသည်ဟု သမ္ပိဏ္ဍနာကာရ ပေါင်း စည်းခြင်းကို ပြုပါသည်။

၈။ စေဒိတဗ္ဗံ၌ ဝိဒဓာတ်အရ- သတိ, ဝီရိယ, ဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒဿနတ္ထ။

ယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီပကတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

သံသယကင်းလျက် အသိဉာဏ် စင်ကြယ်သည်ဖြစ်၍ သုတပညာ တိုးပွား ခြင်း စသည်တို့သည် ပကာသနတ္ထ။

သဒ္ဓမ္မသဝန စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။

ပီတိ, ပါမောဇ္ဇဖြစ်ခြင်း စသော ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး, တမလွန်ဘဝ၌ ချမ်း သာ အမျိုးမျိုးခံစားရခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ သဒ္ဒါ သဒ္ဒဟန လက္ခဏာ၊ ပသာဒနရသာ။ အကာလုသိယပစ္စုပ- ဋ္ဌာနာ၊ သဒ္ဓေယျဝတ္ထု ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ-၁၆၃)

၁၀။ ဂုဏေသုအရ- မြတ်စွာဘုရား၏ အရဟတာ စသော ဂုဏ်တော်, တင့်တယ်သော ရူပါရုံ စသော ဂုဏ်တော် အစရှိသော အာရုံပစ္စည်းတရား သည် ပသီဒန္တိအရ သဒ္ဒါပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ် အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား- ယထာရဟ- အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, ဥပနိဿယ, ပုရေဇာတ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ပေါင်း (၆) ပစ္စည်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၁၉-ခုနှစ်၊ ဒုတိယဒေးခွန်း

(က) အယာထာဝ ပထဝော မိစ္ဆာပထော။

(ခ) ယထာဟိ ဒိသာမူဠှေန "အယံ အသုက ဂါမဿနာမ ပထော" တိ ဂဟိတောပိ'တံဂါမံ နသမ္ပာပေတိ။ ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂဟိကေန သုဂတိ ပထောတိ ဂဟိတာပိ ဒိဋ္ဌိသုဂတိ' နသမ္ပာပေတီတိ အယာထာဝ ပထတော မိစ္ဆာပထော။

(ဂ) တိတ္ထိဥ္စတံ, အနတ္ထာနဥ္စ အာယတနန္တိ တိတ္ထာယတနံ။

(ဃ) တိတ္ထိယာဝါနံ သဥ္စာတိ ဒေသဋ္ဌေန နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန စ အာ- ယာတနန္တိပိ တိတ္ထာယတနံ။ (ဋ္ဌ-၂၉၅)။

၁။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (ခ) ဝါကျကိုသာ အနက်ယောဇနာ ခဲ့ပါ။

၂။ (က) ဝါကျကို ထောက်၍ (ခ) ဝါကျကို ဥပနာ, အာဘောဂ အာဘောဂ ဟိတ်, ဥပနာပဋိက္ခေပ, ပုစ္ဆာတက်ခဲ့ပါ။

၃။ (ဃ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါ ထားရခြင်း အကြောင်းကို ပြည့်စုံစွာ ရေး ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ (ဂ) ဝါကျ၌ပါသော တိတ္တကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျူပ္ပတ္တိစတုက္ကထုတ်ခဲ့ပါ။

၅။ (က) ဝါကျ၌ မိစ္ဆာနှင့် ပထမတို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို စိစစ်ခဲ့ပါ။

၆။ (ဃ) ဝါကျ၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာအမည်တို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇။ (ခ) ဝါကျ၌ အယံသဒ္ဒါ၏အစွဲနှင့် ဂဟိတောပိ၌ ပိသဒ္ဒါ၏ အလိုရှိအပ်သော အနက်တို့ကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၈။ (ခ) ဝါကျဝယ် ဂဟိတာ၌ ဓာတ်အရကိုယူ၍ ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉။ ဒိဋ္ဌိ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၀။ (ခ)ဝါကျ၌ ဒိဋ္ဌိအရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားနှင့် သုဂတိအရ ပစ္စည်းတရားတို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

၂။ ဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) (က) ဝါကျဖြင့် မမှန်သော ခရီး၏ အဖြစ်ကို မိစ္ဆာပထဟူ၍ အပါကဋအားဖြင့် မိန့်တော်မူ၏။ (ဌ)၊ ဤသို့ အပါကဋအားဖြင့် မိန့်တော်မူသည်ရှိသော် (ဏ) ပါကဋအားဖြင့် ထင်ရှားအောင်မပြ ဟူသောအနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာသည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော) ထိုသို့ ရောက်ခဲ့ရလေသောကြောင့် (ဟိတ်)၊ အပါကဋမျှ မဆိုသင့် (ဌ-ခေ) ထို ကြောင့်အပါကဋ၏ ပါကဋအား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ၊) ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအမေးကိုဖြေလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် ထိုအပါကဋ၏ ပါကဋ ဖြစ်သော စကားရပ်ကို ဝါ-အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြဆို၏ ဟူလို။

၃။ တိတ္ထာယတန ဟူသော ပုဒ်၌ တိတ္ထ ဟူသော သဒ္ဒါနှင့် ထိတ္ထိယ ဟူသော သဒ္ဒါကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် လည်းကောင်း, လူခိုက်တို့၏ ကူးရာ တိတ္ထယတ္ထ, အကျိုးမဲ့တည်ရာဟူသော အာယတနတ္ထတို့နှင့် တိတ္ထိပုဂ္ဂိုလ် ဟူသော တိတ္ထိယတ္ထ, ဖြစ်ရာအရပ်, နေရာအရပ်ဟူသော အာယတနတ္ထတို့ကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် လည်းကောင်း, ဤ (ဃ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ပရိတ္တမနတော တရန္တိ ဧတ္ထ ဗာလာ့တိတိတ္ထံ။

(က) တိတ်-ထံ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။
(ခ) တရခေတ် ထပစ္စည်း၊ ကူးခြင်းကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
(ဂ) တိတ္ထံ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ကူးခတ်ခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ် (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)

၅။ မိစ္ဆာ အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, နိပါတပဒ။
ပထ ပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, နာမပဒ။

၆။ တိတ္ထိယာနံ အာယတနံဖြင့် တိတ္ထာယတနံပုဒ်ကို တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ဟု သိစေ၏ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ)၊ တိတ္ထိယာယတနံဟု ဆိုသင့်လျက် ဣအက္ခရာ, ယအက္ခရာ ကြေနေသည်ကိုလည်း သိစေ၏။ (ပစ္စယပဒ၊ ဘာဝတ္ထ)။

သဥ္စာတိဒေသေတွေန, နိဝါသတွေနဖြင့် အာယတနသဒ္ဒါ၏ သဥ္စာတိဒေသအနက်, နိဝါသအနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏။ (နာဓလိင်္ဂတ္ထ)။

(ဝါ) ဖြင့် သဒ္ဒါ, အနက် ၂-ပါး လဲလှယ်လိုသည်ကို (ဝါ) ဝိကပ္ပနတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ) စဖြင့် သမုစ္စယတ္ထ ဇောတက အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) ဣတိဖြင့် နာမလာဘ ဟိတ်အဖြစ်ကိုသိစေ၏။(အတ္ထ၊ဘာဝတ္ထ၊နိပါတလိင်္ဂတ္ထ) အပိဖြင့် သမ္ဘာဝနတ္ထ ဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။ (အတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ)။

၇။ အယံသဒ္ဒါသည် ပထ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကို စွဲပါသည်။

ပဟိတောပိဋ္ဌိ ပိသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား မမှန်သောခရီးကို ယူသည် အဖြစ်ကြောင့် ဂရဟတ္ထဖြစ်ပါသည်။(ဘာစ်နည်း)ယူအပ်သည်၏အဖြစ် ချီးမွမ်းသောကြောင့် သမ္ဘာဝနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

၈။ ဂဟိဟာဠ ဂဟခေတ် ဂဟနကြိယာအရ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ် သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သည် မုချအားဖြင့် ပြအပ်သောကြောင့် ဒဿနတ္ထ။

ထိုဒိဋ္ဌိစေတသိက်၏အကြောင်းဖြစ်သော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မဖူးမြင်လိုခြင်း စသည် ပထမဖလူစာရတ္ထအားဖြင့် ပြဆိုအပ်သောကြောင့် ဒီပကတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

ဒိဋ္ဌိစေတသိက်၏ အကျိုးဖြစ်သောအနိစ္စမေ့ဂို နိစ္စစမ္မအားဖြင့် မှားယွင်းစွာ သုံးသပ်ခြင်း စသည်လည်း ပထမ ကာရဏူပစာရတ္တအားဖြင့် ပြအပ်သောကြောင့် ပဲကာသနတ္ထ။

ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော အဿဒ္ဓမ္မဿဝန, ဗာလူပနိဿယ စသည်တို့သည် ဒုတိယ ဖလူပစာရတ္တအားဖြင့် ပြအပ်သောကြောင့် ဝိဘာဝတ္ထ။

ထို၏ အကျိုးဖြစ်သော မှားသောအားဖြင့် နှလုံးသွင်းခြင်း, ဒုဂ္ဂတိဘဝ စသည်တို့သည် ဒုတိယ ကာရဏူပစာရတ္တအားဖြင့် ပြအပ်သောကြောင့် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ ဒိဋ္ဌိ အယောနိသောအတိ နိဝေသလက္ခာ၊ ပရာမာသရသာ။
မိစ္ဆာဘိနိဝေသပစ္စု ဋ္ဌာနာ၊ အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒိ
ပဒဋ္ဌာန။ (ဋ္ဌ ၂၉၀)။

၁၀။ (ခ) ဝါကျ၌ ဒိဋ္ဌိအရ ပစ္စယုပ္ပန် တရားကား ဒိဋ္ဌိစေတသိက်တည်း။
သုဂတိ အရ ပစ္စည်းကား နတ်ရွာ စသော သုဂတိအာရုံတည်း။

ယင်းတို့ကိုပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိ များကား အာရမ္မဏ အာရမ္မဏာဓိပတိ၊ အာရမ္မဏူပနိဿယ ၃ ပစ္စယသတ္တိ ပြိုင်နိုင်ပါသည်။

၁၃၂၀-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) ကောဒသမံ ဆသုအာရမ္မဏေသု ဝေဒနာဝသေန မဇ္ဈတ္တဿ-
သင်္ခါ ပတ္တိကာလေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

(ခ) တဿ သမယ ဝဝတ္ထာနေ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တန္တိ ပဒံအပုဗ္ဗံ။

(ဂ) တဿတ္တော ဝိစိကိစ္ဆာယသမ္ပယုတ္တံ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တံ။

(ဃ) ဓမ္မဒ္ဓေသေ ဝိစိကိစ္ဆာဟောတီတိ ပဒမေဝ ဝိသေသော။

(င) တတ္ထ ဝိဂတာ ဝိစိကိစ္ဆာတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။

(စ) သဘာဝံဝါ ဝိစိနန္တော တောယကိစ္ဆတိ ကိလမတီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။
(ဋ္ဌ ၃၀၀)

၁။ အထက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (က) (ခ) (ဂ) ဝါကျများ အနက်ယောဇနာပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ဃ) ဝါကျမှ (င) ဝါကျသို့ ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာ ဟူသော ဌပနာပဉ္စက တစ်နည်းဖြင့် တက်ပြခဲ့ပါ။

၃။ (င) အမှတ်ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသနှင့် (စ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်အပ်သော အနက်ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ပြခဲ့ပါ။

၄။ (က) ဝါကျရှိ ကန်ပါပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးလျှင် ဗျုပ္ပတ္တျာဒိ စတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

၅။ ပဝတ္တိကာလေ၌ ပဝတ္တိဟူသောပုဒ်၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ တို့ကို ခွဲဝေ၍ ပြခဲ့ပါ။

၆။ (စ) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာ ဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြခဲ့ပါ။

၇။ (ခ) ဝါကျ၌ အပုဗ္ဗံဝယ် န၏အနက်, (က) ဝါကျ၌ ဥပ္ပဇ္ဇတိဝယ် ဥ၏ အနက်တို့ကိုပြ၍၊ ပဌမေဝ၌ ဧဝသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗကိုလည်း ပြခဲ့ပါ။

၈။ ကိစ္စတိ၏ အရကိုကောက်၍၊ ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉။ ဝိစိကိစ္ဆာ၏ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန် ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ (စ) ဝါကျ၌ တောယ အရ ပစ္စည်းတရားနှင့် ကိစ္စတိ အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ပြခဲ့ပါ။

အဖြေဝိဿဇ္ဇနာ

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) (ဃ)ဝါကျဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာပုဒ်၏ အကျဉ်းသခ်ေပကို ပြဆိုတော်မူ၏(ဌ)၊ ဤမျှသာပြဆိုသည် ရှိသော် ထိုဝိစိကိစ္ဆာဟူသောအကျဉ်းသခ်ေပ၏ဝိဂ္ဂဟဟူသော အကျယ်ဝိတ္ထာရကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော(ဘော)ထိုသို့ ရောက်ရာလေသောကြောင့်(ဘော-ဟေ) (ဃ)ဝါကျဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာဟူသော ပုဒ်၏အကျဉ်းသခ်ေပမျှကိုသာမဆိုသင့်(ဌ ခေ)ဝိဂ္ဂဟဟူသောအကျယ်ဝိတ္ထာရကိုလည်းပြဆိုသင့်သေး၏(နွ)၊ ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုသည်ရှိသော် အကျဉ်းအကျယ်ဆန့်ကျင်သောဝိရောဓိဒေါသ,စကားမပြည့်စုံသောအပရိပုဏ္ဏဒေါသ

http://www.dhammadownload.com

ရောက်ရာ၏ (စော) ထိုဝိစိကိစ္ဆာဟူသော အကျဉ်းသခေ်ပ၏ ဝိဂ္ဂဟဟူသော အကျယ်ဝိတ္ထာရကား အဘယ်နည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိ၍ (င) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (င) ဝါကျဖြင့် ဝိစိကိစ္ဆာ ဟူသော အကျဉ်းသခေ်ပ၏ ဝိဂ္ဂဟ ဟူသော အကျယ်ဝိတ္ထာရကိုလည်း ပြဆိုအပ်သောကြောင့် သင်စောဒက တင်သော ဝိရောဓိဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ဆရာအား မရောက် ဟူလို။

၃။ (င) ဝါကျဖြင့် သခေ်ပ ဝိတ္ထာရ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ, မပျံ့နှံ့မပြည့်စုံခြင်း အဗျာပိတ ဒေါသ,အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်ပါသည်။

(တစ်နည်း)ဝိစိကိစ္ဆာပုဒ်၏ ဤဌ်မလိုအပ်သော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝစနတ္ထ စသည်ဝယ် အလွန်မပျံ့နှံ့အောင် မပြဆိုသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသ ကိုပယ်၏။

ဝါသဒ္ဒါလဲပုံ

ဉာဏ်တည်းဟူသော ကစားခြင်းမှ ကင်းသည်၏အဖြစ် ဟူသော သကတ် အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး၊ သဘောကို စူးစမ်းဆင်ခြင်သော သူ၏ပင်ပန်း ကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော သကတ်အနက် အကြောင်းတစ်ပါး လဲလိုသော ကြောင့် (စ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏။

၄။ ကင်္ခီ ယတေ ကင်္ခါ။

(က) ကင် ဟူသော ခါ-ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထ သဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။
(ခ) ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကင်္ခာတ် အပစ္စည်း ယုံမှား ခြင်း ကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
(ဂ) ကင်္ခါ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိ သဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ယုံမှားခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိ နိမိတ် (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)။

၅။ ပဝတ္တိ-ဣတ္ထိလိင်,ရုဋ္ဌာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ ဝါ-ဖြင့် ဝိကပ္ပနတ္ထဇောတက, နယန္တရဇောတက အဖြစ်ကိုသိစေ၏၊ (အတ္တ၊ ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။ သဘာဝဖြင့် ဝိစိနန္တောပုဒ်၏ ကံအဖြစ်ကို သိစေ၏ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။ တောယ ကိစ္စတိဖြင့် ဝိဝိကိစ္ဆာ၌ ဝိစိနန္တ သဒ္ဒူပပဒ-ကိတ်ဓာတ် အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ (ဒုဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ)၊ ဆပစ္စည်း၏ ကရဏသာဓ်အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ကိစ္ဆတိတော ယာတိ ကိစ္ဆာဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ (ဒု ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

ကိလမတိဖြင့် ကိတဓာတ်၏ ကိတမန အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ၏။ (ဓာတွတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။ ဝိစိနန္တောဖြင့် ဝိစိနာတိတိ ဝိစိနန္တောဟု ကတ္တုသာဓ်ဝစနတ္ထပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း၊(ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)၊ ဝိစိနန္တဿ ကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာဟု ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ (တစ်နည်း) ဝိစိနန္တော ကိစ္ဆာ ဝိစိကိစ္ဆာဟု ပထမာတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို လည်းကောင်း၊ (ယောဇနာ)(သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ ဝိစိနန္တကိစ္ဆာဟု ဆိုလိုလျက် နန္တပုဒ်ကြေနေသည်ကို လည်း ကောင်း၊ (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)၊ သိစေ၏။

၇။ အဗုဒ္ဓ ၌ နံ၏အနက်ကား ပဋိသေဓတ္ထ ဇောတက ဖြစ်ပါသည်။

ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥ၏အနက်ကား(ပဒဓာတ်သည် မိမိသက်သက် ပဝတ္တနအနက်ကို ဟောလျှင် ဓာတ်အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သောကြောင့်) ဓာတွတ္ထာနုဝတ္တက၊ (တစ်နည်း)ပဒဓာတ်ကို ပဝတ္တန အနက်ဟောအောင် အထူးပြုပေးသော ကြောင့် ဓာတွတ္ထ ဝိသေသက အနက်ဖြစ်ပါသည်။

(တစ်နည်း) သမ္ဘဝအနက်, အတ္တလာဘအနက်ကို ဟော၏။

[(ရှ)ကို မှီသည်]

ပဒမေဝဋ္ဌဝေ၏နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား ဖဿောဟောတိ၊ဝေဒနာဟောတိ၊ သညာဟောတိ၊စေတနာဟောတိ၊ စိတ္တံဟောတိစသောပုဒ်များဖြစ်ပါသည်။

၈။ ကိစ္ဆတိ၌ ကိတဓာတ်အရကား ဒုက္ခဝေဒနာ ဖြစ်ပါသည်။

ထို ဒုက္ခဝေဒနာသည် ဒဿနတ္ထ။

ဝိစိကိစ္ဆာ စေတသိက်သည် ဒီပကတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်းသည် ပကာသနတ္ထ။
အယောနိသော မနသိကာရသည် ဝိဘာဝတ္ထ။
ဝိပ္ပဋိသာရစသော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ ဝိစိကိစ္ဆာ သံသယလက္ခဏာ၊ ကမ္ပနရသာ၊ အနိစ္ဆယ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အယောနိသော မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာနာ။ (၅-၃၀၀)

၁၀။ တောယ အရ ဝိစိကိစ္ဆာ စေတသိက် တည်းဟူသော ပစ္စည်းတရားသည် ကိစ္စတိ အရ ဒုက္ခဝေဒနာအား။ (တစ်နည်း) ဒုက္ခဝေဒနာ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်အား။(တစ်နည်း) ပင်ပန်းသော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရုပ်, နာမ်တရားတို့အား ပကတူပနိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိ မရှိပါ။

၁၃၂၁-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

၁။ အောက်ပါ အဋ္ဌကထာ ဝါကျတို့ကို မှန်ကန်စုံလင်စွာအနက်ပေးပါ။

(က) ဣဒါနိ ဒုဝိဓေသင်္ဂဟာ ဒီသု "အတ္ထိ ရူပံ ဥပါဒါ, အတ္ထိ ရူပံ နော ဥပါဒါ"တိ ဧဝံဘေဒ သင်္ဂဟဝတော ပုစ္ဆာ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပဒ ဘာဇနံ ဒဿေန္တော "ကတမံ တံ ရူပံ ဥပါဒါ"တိ အာဒိမာဟ။

(ခ) တတ္ထ ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါ၊ မဟာဘူတာနိ ဂဟေတွာ အမုဉ္စိတွာ တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ (၅-၃၄၄)။

၂။ (ခ) အမှတ်ဝါကျကို ဌပနာ, အနုလောမပါပနာဒိကျမ်းရိုး ၅ ချက် တက်ပါ။

၃။ ဇရာယ အတိ ဘာဝိတဗ္ဗခမ္မကတ္တာ ဇရာ ဘီဘူတမေဝ။ ယသ္မာ ဝါ ရူပကာယေ ဇရာပါကဋာ ဟောတိ။တသ္မာပိ ဇရာ ဘီဘူတမေဝါတိ ဝုတ္တံ (၅-၃၄၃) ဟူသော ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် လဲလှယ်ပုံနှင့် (ခ) ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကို ဖော်ပြပါ။

၄။ ဥပါဒိယတီတိ ဥပါဒါ၌ ဗျုပ္ပတ္တျာဒိ စတုက္ကခွဲဝေပါ။

၅။ ဆောဒသင်္ဂဟဝတောကို လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒအားဖြင့် မကြွင်း မကျန်အောင် မှန်ကန်စွာ ပဒဝိဘာဂပြုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (ခ) အမှတ် ဝါကျပါ သံဝဏ္ဏနာတို့၏ အမည်များကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြ၍ အာဘော်ကိုလည်း တိတိကျကျ လင်းပြပါ။

၇။ ပုစ္ဆာ အမှတ် (၃)၌ ပါသော ဝိသဒ္ဓါ၏ အနက်နှင့် ဧဝ နိဝတ္တေတဗ္ဗ စသောအနက်တို့ကို ဖြစ်သင့်သလို ထုတ်ဖော်ပြပါ။

၈။ အာဟာပုဒ်၏ အရကို မုချတ္ထအားဖြင့် ကောက်၍ ဒဿနတ္ထ စသည် စုံလင်စွာ ထုတ်ပါ။

၉။ ဥပါဒါအရ စက္ခာယတနကိုယူ၍ လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၁၀။ (ခ) ဝါကျပါ တာနိအရ တရားတို့က နိဿာယ ပဝတ္တတိတရားတို့အား အဘယ်မျှသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသနည်း။ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ပစ္စယသတ္တိတို့ကို စုံလင်စွာ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၂။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ) ဆရာသည် (ကတ်) (က) ဝါကျဖြင့် ပဒဘာဇနီကို ပြလို၍ ကတမံ တံ ရူပံ ဥပါဒါ စသော စကားကို ဟောတော်မူ၏ ဟု ပြဆိုတော်မူ၏၊ (၄)၊ ဤမျှသာ ပြဆိုချေသော် ထိုဥပါဒါပုဒ်၏ အကျယ်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (နူ-ပါ)၊ စင်စစ်သော်ကား ထိုဥပါဒါပုဒ်၏ အကျယ်ကို မပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ်သည် မရောက်သင့်၊ (ပဋိ-ပါ)၊ ထိုသို့မရောက်သင့်လေသောကြောင့် ဥပါဒါပုဒ်၏ အကျယ်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (နူ-ရော)၊အကျယ်ကိုမပြဆိုဘဲမနေသင့်၊ (ပဋိ-ရော)၊ မနေသင့်ဘဲ နေချေသော်- ဆရာအား အကျဉ်းအကျယ် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ မန္ဒ စပ်မပြည့်စုံခြင်း အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရောက်ရာ၏၊ (စော)၊ ဥပါဒါပုဒ်၏ အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း၊ (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- (ခ) ဝါကျဖြင့် ဥပါဒါပုဒ်၏အကျယ်ကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကဟင်သော ဒေါသများ ဆရာအားမရောက်ဟူလို။

၃။ ဇရာသည် နှိပ်စက်အပ်သောသဘောရှိသည်၏အဖြစ်ဟူသောသကတ် အနက်အကြောင်းမှ တစ်ပါး၊ ရူပကာယ၌ ဇရာ ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော သကတ် အနက်အကြောင်းတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ဝါသဒ္ဒါ ထားပါသည်။

နောက်ဝါကျဖြင့် စကားအနက်အဓိပ္ပာယ် မနှံ့စပ်မပြည့်စုံသော အဗျာပိတဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်ပါသည်။

၄။ (က) ဥပါဒိယတီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ဥ-ပါ-ဒိ-ယ-တိ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော စွဲလမ်းခြင်း, မှီခြင်း ကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိ နိမိတ်။

(ဂ) ဥပါဒါ ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

(ဃ) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော စွဲလမ်းခြင်း, မှီခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ ဘေဒပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

သ(သန္တ)ပုလ္လိင်, ဂစ္ဆာန္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။ဘာဝပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ ကိတနာမပဒ။ ဘေဒသဒ္ဒာဝတော ပုဒ်လုံးကား, [(ရူ)၌ တွာဒိ ပစ္စယန္တပုဒ်များ နိပါတ်ပုဒ်ဟု ဆိုသောကြောင့်] အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အကာရန္တ, နိပါတပဒ။

၆။ တတ္ထဖြင့် အကျယ် ဝိတ္ထာရပြမည့် အချီစကားအဖြစ်ကို သိစေ၏၊ အဓိပ္ပာယ်ရ အနက်ဖွင့်ပြသောကြောင့် (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

ဥပါဒိယတိဖြင့် ဥပါဒါ၌ ဥပ+အာပုဗ္ဗ+ဒါဓာတ်၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, ကိတ်ဓာတ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် (ဒု ဓာတုပဒသံဝဏ္ဏနာ)၊ ကွိပစ္စည်း၏ ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, ဥပါဒိယတိတိ ဥပါဒါ ဟု ကတ္တုသာဓ် ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း, ဏီတ်ပစ္စည်း အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် (ဒု ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)၊ ဝိဂ္ဂြိဟ် အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် (အဘိဓာနတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ သိစေ၏။ မဟာဘူတာနိဖြင့် ဂဟေတွာ၏ ကံအဖြစ်ကို သိစေ၏။ အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် (ဘာဝတ္ထ)၊ ဂဟေတွာဖြင့် ဥပ+အာပုဗ္ဗ+ဒါဓာတ်၏ ဂဟဏ အနက်ဟောသည်ကို သိစေ၏။ အာချာတ်ဓာတ် အနက်ကိုဖွင့်သောကြောင့် (ဓာတွတ္ထ

http://www.dhammadownload.com

သံဝဏ္ဏနာ)။ အမုဋ္ဌိတ္တွာဖြင့်ယူ၏ ဟူသည် မလွှတ်မူ၍ ဟူ၏၊ ဝါ-မလွှတ်တမ်း စွဲလမ်းယူ၏ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေ၏၊ အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်သော ကြောင့် (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။ တာနိ နိဿယ ပဝတ္တတိဖြင့် မလွှတ်တမ်း စွဲလမ်း၏ဟူသော မဟာဘုတ်တို့ကို မှီ၍ဖြစ်ခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ် သိစေ၏။ အဓိပ္ပာယ်ရ အနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ။

၇။ ပိသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား သမုစ္စယတ္ထဇောတက, သမ္ဘာဝနတ္ထဇောတက ဖြစ်ပါသည်။ ဝေသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ စသည်ကား- ဇရာ မနှိပ်စက်အပ် သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ၊ ဇရာ နှိပ်စက်အပ် သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ၊ ဇာတိ, မရဏ နှိပ်စက် အပ်သည်၏အဖြစ် စသည်တို့သည် အနုညာတတ္ထ။

၈။ အာဟဇ္ဇ ဖြူခေတ်အရ-ဒေသနာဉာဏ်, ထိုဒေသနာဉာဏ်၏ ပြဋ္ဌာန်း သော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ကို မှချအားဖြင့် ရ၏။

ထိုဒေသနာဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပ ယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒဿနတ္ထ။

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒီပကတ္ထ။

ကတမံ တံ ရူပံ စသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒ ဒေသနာတော်သည် ပကာသနတ္ထ။

မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။

ဓမ္မသဘာဝနကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း၏၊ဈာန်,မဂ်,ဖိုလ် ရခြင်းမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးဆက်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ စက္ခု-ရူပါဘိယာတာရဟ ဘူတပ္ပသာဒ လက္ခဏံ။
ရူပေသု အာဝိဉ္ဆန ရသံ။
စက္ခုဝိညာဏဿ အာဓာရဘာဝ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ။
ဒဋ္ဌုကာမတာ နိဒါနကမ္မဇဘူတ ပဒဋ္ဌာနံ။

၁၀။ တာနိအရ-ပထဝီ, အာပေါ, တေဇော, ဝါယော ဟု ဆိုအပ်သော မဟာဘုတ် ၄-ပါး ပစ္စည်းတရားတို့က တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတိအရ ဥပါဒါ

http://www.dhammadownload.com

ရုပ် ၂၄ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟဇာတ, နိဿယ, အတ္ထိ,အဝိဂတ ဟူသော ၄ ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၁၃၂၂-ခုနှစ်၊ ဒုတိယ မေးခွန်း

(က) ဥပ္ပန္နံ ဟောတီတိ ဧတ္ထ ဝတ္တမာနဘူတာ ပဂတော ကာသ ကတ ဘူမိ လဒ္ဓဝသေန ဥပ္ပန္နံ နာမ အနေကပ္ပ ဘေဒံ။

(ခ) တတ္ထ သဗ္ဗမ္ပိဥပ္ပါဒ ဇရာဘင် သမင်္ဂီ သင်္ခါတံ ဝတ္တမာနုပ္ပန္နံ နာမ။

(ဂ) အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝိတွာ နိရုဒ္ဓံ အနုဘူတာပဂတ သင်္ခါတံ ကုသလာ ကုသလံ ဥပ္ပါဒါဒိတ္တယံ အနုပ္ပတွာ နိရုဒ္ဓံ ဘူတာပဂတ သင်္ခါတံ သေသသင်္ခတဉ္စ ဘူတာပဂတုပ္ပန္နံ နာမ။ (ဋ္ဌ-၁၀၈)

၁။ (ဂ) ဝါကျကို အနက်မှန်မှန် သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။

၂။ (က) ဝါကျကိုရှု၍ (ခ)ဝါကျကိုဋ္ဌပနာ အာဘောဂ-အာဘောဂ ဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ ပုစ္ဆာတက်ခဲ့ပါ။

၃။ (ဂ) ဝါကျ၌ စသဒ္ဒါ ထားရခြင်းအကြောင်းနှင့်တကွ အနုဘုတွာ (အနုဘူတာ) ပဂတုပ္ပန္နနှင့် ဘုတွာ (ဘူတာ)ပဂတုပ္ပန္နတို့၏အထူး ရှိမရှိကိုလည်း အဋ္ဌကထာဆရာ၏အလိုနှင့်အညီ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၄။ (ခ)ဝါကျရှိ ဥပ္ပန္နသဒ္ဒါကို ဝစနတ္ထပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္ကထုတ်ခဲ့ပါ။

၅။ (ဂ) ဝါကျရှိ သင်္ခါတနှင့် သင်္ခတတို့၏ လိင်,ဂဏ,အန္တ, ပဒတို့ကို စိစစ်ခဲ့ပါ။

၆။ (ခ) ဝါကျ၌ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ ဖော်ခဲ့ပါ။

၇။ (ခ) ဝါကျ၌ရှိသော ပိသဒ္ဒါ, ဇရာ, သဒ္ဒါတို့၏ အလိုရှိအပ်သော အနက်ကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၈။ အာရမ္မဏရသံ....လ....ကုသလာ ကုသလံ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ အားလျော်စွာ ဘုတွာ(ဘူတာ)ပဂတ၏အရကို ဒဿနတ္ထ စသော ကြိယာငါးတန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ စိတ္တန္တိ အာရမ္မဏောစိန္တေတီတိ စိတ္တံ ဤဝါကျရှိ စိတ္တ၏လက္ခဏာဒိ စတုက္က ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၀။ စိတ္တံအရ သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်ကိုယူ၍ ယင်းမဂ်စိတ် ပစ္စယုပ္ပန် တရားနှင့် ပစ္စည်းတရားတို့၏ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ)၊ ဆရာသည် (ကတ်) (က) ဝါကျဖြင့် ဥပ္ပန္နအပြားကို အကျဉ်းအားဖြင့် ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဠ) ထိုတွင် ဥပ္ပါဒက္ခဏ သမင်္ဂီတရားသာ ဝတ္တမာနုပ္ပန္န မည်ပါသလော (ဘော)၊ ထို့ကြောင့် ဟိတ်၊ အကျဉ်းသင်္ခေပကိုသာ မဆိုသင့်၊ (ဠ-ခေ)၊ အကျယ်ဝိတ္ထာရကား အဘယ် ပါနည်း၊ (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့မေးရန်ရှိ၍ (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား (ခ) ဝါကျဖြင့် ဥပါဒ်၊ ဇရာ, ဘင်နှင့် ပြည့်စုံသော အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားသည် ဝတ္တမာနုပ္ပန္နမည်၏ဟု အကျယ်ဝိတ္ထာရကို လည်း ပြဆို၏ ဟူလို။

၃။ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကို ဆွဲငင်ခြင်း အနုကမုန အနက်, ကုသိုလ်, အကုသိုလ်ကို ပေါင်းစည်းခြင်းသမုစ္စည်းအနက် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကိုပြလိုသော ကြောင့် စ-သဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

အာရုံ၏အရသာကို ခံစားပြီး၍ ချုပ်ပြီးသော ကုသိုလ် အကုသိုလ် တရား သည် အနုဘုတွာ ပဂတုပ္ပန္န မည်၏။

ဥပါဒ်စသော ခဏ ၃-ပါးအပေါင်းသို့ အစဉ်အားဖြင့် ရောက်၍ ချုပ် ပြီးသော ဆိုအပ်ပြီးသော ကုသိုလ် အကုသိုလ်သည် လည်းကောင်း, ထို ကုသိုလ် အကုသိုလ်မှ ကြွင်းသော သင်္ခတဟူသော ဝိပါက်ကြိယာ ရုပ်တရား သည်လည်းကောင်း, ဘုတွာ ပဂတုပ္ပန္နမည်၏၊ ဤသို့ အထူးရှိပါသည်။

၄။ ဥဒ္ဓံပန္နတ္တိဥပ္ပန္နံ။ (တစ်နည်း) ဥပ္ပဇ္ဇတီတိဥပ္ပန္နံ။

(က) ဥပ်-ပန်-နံ ဟူသော အစိတ်အစိတ် ပရမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ထိုဗျုပ္ပတ္တိ အကြောင်း ဖြစ်သော ဥပုဗ္ဗ+ပဒဓာတ်+တပစ္စည်း သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဥပ္ပန္န် ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

(ဃ) ထိုဥပ္ပန္န် ဟူသောအပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။(အဘိဓာန်ဋီကာ နည်း)

၅။ သင်္ခါတ-နပုလ္လိင်,စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ,နာမ်ပုဒ်။
သင်္ခတ - နပုလ္လိင်,စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ,နာမ်ပုဒ်။

၆။ သဗ္ဗမ္ပိ ။ပ။ သင်္ခါတံဖြင့် ဝတ္တမာနုပ္ပန္န ဟူသည် ဥပ္ပါဒက္ခဏ ၌သာဖြစ်ဆဲဖြစ်သော ဥပ္ပါဒက္ခဏသမင်္ဂီမျှဖြစ်သော အချို့သော ရုပ်နာမ် အစုမဟုတ်။ ဥပါဒ်, ဋ္ဌီ, ဘင် ဟူသော ခဏတ္တယနှင့် ပြည့်စုံသော အလုံးစုံသော ရုပ် နာမ် ဓမ္မ တည်းဟု သိစေ၏။ [အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ (တစ်နည်း)ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ]။

၇။ ပိသဒ္ဒါ၏အနက်ကား - သကလဝါစက သဗ္ဗသဒ္ဒါ နောင်ထိုင်သော ပိသဒ္ဒါဖြစ်သောကြောင့် ဥပါဒ်, ဋ္ဌီ, ဘင် ဟု ဆိုအပ်သော ခဏတ္တယသို့ ရောက်ဆဲဖြစ်သော အလုံးစုံသော သင်္ခတတရားကိုသာ ဝတ္တမာနုပ္ပန္န မည်သည်ဟု ဆိုအပ်သည်မဟုတ်သေး၊ အစိတ်အစိတ် ဖြစ်သော သင်္ခတတရားသည်လည်း ဝတ္တမာနုပ္ပန္န မည်၏ဟု ပေါင်းသော အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ, သမုစ္စယတ္ထ၊ (တစ်နည်း)သမ္ဘာဝနတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ဇရာသဒ္ဒါ၏ အလိုရှိအပ်သောအနက်ကား-ဇရာ ဟု ဆိုအပ်သော တည်နေမှု၊ ရင့်နေမှုသဘောဖြစ်သော ဌီ ဟူသော သဘောအနက်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

၈။ အာရမ္မဏရသံ ။လ။ ကုသလာ ကုသလံ၌ ဘူတာပဂတ၏ အရ ကုသိုလ်, အကုသိုလ်သည် ဒဿနတ္ထ။ ယောနိသောမနသိကာရ အယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီပကတ္ထ။

ကုသိုလ်၏ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါက,အကုသိုလ်၏ သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါက အကျိုးတို့သည် ပကာသနတ္ထ။

သပ္ပုရိသူပနိဿယ, ဗာလူပသေဝန စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။ နိဗ္ဗာန်ကိုင်အောင်သော အကျိုး, အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ စိတ္တံ ဝိဇာနနလက္ခဏံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ၊ သန္ဓာန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ နာမ ရူပ ပဒဋ္ဌာနံ။

၁၀။ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား- အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏာဓိပတိ, အာရမ္မဏူပနိဿယ။

(သာမည မေးရကား အနန္တရမျိုး,ဝတ္ထုပုရေဇာတမျိုး,သဟဇာတမျိုး ပြောလျှင်လည်း ရနိုင်သည်။)

၁၃၂၃-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) ပစ္စယသဒ္ဒါတေန အာဟာရဋ္ဌေန တယောဝေတ္ထဓမ္မာ အာဟာရာ ဟောန္တိ။

(ခ) အဝသေသာ နော အာဟာရာ။

(ဂ) ကိံ ပနတေ အညမညံ ဝါ တံ သမုဋ္ဌာန ရူပဿဝါ ပစ္စယာ န ဟောန္တီတိ။

(ဃ) နော န ဟောန္တိ။

(င) ဣမေ ပန တထာစ ဟောန္တိ အညထာစာတိ သမာနေပိ ပစ္စယတ္တေ အတိရေကပစ္စယာ ဟောန္တိ။

(စ) တသ္မာ "အာဟာရာ" တိ ဝုတ္တာ။ (ဋ္ဌ-၁၉၆-၇)

၁။ (င) ဝါကျကိုသာ တထာစ အညထာစတို့၏ အနက်ထင်စေလျက် အတ္ထယောဇနာပါ။

၂။ (ခ) ဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, ဟေတု, ပဋိက္ခေပ, စောဒနာ ဟူသော ဌပနာပဋ္ဌကဖြင့် တက်ပြပါ။

၃။ (င) (စ) ဝါကျတို့ဖြင့် အဘယ်ဒေါသကို ပယ်ပါသနည်း။

၄။ အာဟာရာပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတျာဒိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၅။ အညထာစ၌ အညထာပုဒ်၏ လိင်, ဂဏ,ဂဏဝိမုတ္တ, အန္တ နှင့်တကွ မည်သည့်ပုဒ်မျိုးဟု ဆုံးဖြတ်ပြခဲ့ပါ။

၆။ (က)(ခ)ဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာကို ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ (က) ဝါကျ၌ ဝေဇ် ဝေတ္တ ဖလုတ္တယကိုလည်းကောင်း၊ (ဂ) ဝါကျ၌ ပန၏ အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့် ဣစာဂိပ္ပေတတ္တကို လည်းကောင်း ပြခဲ့ပါ။

၈။ (စ) ဝါကျ၌ ဝုတ္တာ်ပုဒ်တို့အရကို ဒဿနတ္တ စသည် ကြိယာငါး တန် ယုတ္တိမှန်အောင် ထုတ်ပြပါ။

၉။ တဃောအရ် အာဟာရတရားကိုယ်များကိုပြ၍ ဒုတိယ အာဟာရ၏ ကျေးဇူးပြုပုံကိုလည်း ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ (ဃ) ဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သော ကတ္တားအရ တရားများသည် ဖြစ်သင့် သော သမ္ပဒါန်အရ တရားများအား မည်မျှသော ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြုနိုင်သနည်း။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

၁။ (နိဿယအတိုင်း)။

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် အာဟာရအနက်ကြောင့် သုံးပါး သော တရားတို့သာ အာဟာရမည်ကုန်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏၊ (ဌပနာ)။ ဤသို့ ဆိုသည်ရှိသော် သုံးပါးမှကြွင်းသော ငါးဆယ်ကျော်သော တရားတို့လည်း အာဟာရမည်သင့်ကုန်သည် မဟုတ်ပါလော၊ (အာဘောဂ)၊ ထိုသို့မည်သင့် သောကြောင့် (ဟိတ်)၊ အာဟာရအနက်ကြောင့် သုံးပါးသော တရားတို့ သာ အာဟာရမည်သင့်ကုန်၏ဟု မဆိုသင့် (ဌပနာ ပဋိက္ခေပ)၊ မဆိုသင့် ဘဲလျက် ဆိုသော် အနက်အဓိပ္ပာယ် မပြည့်စုံသော အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, အဗျာပိတဒေါသ ရောက်သင့်ရကား အသို့မူ၍ ဆိုနိုင်သနည်းဟု စောဒနာ ရန်ရှိ၍ (စောဒနာ)၊ အဝသေသာ နော အာဟာရာ ဟူသောပါဌ်ကိုမိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား.... အာဟာရဖြစ်၍ သုံးပါးသော တရားတို့သည်သာ အာဟာရ မည်ကုန်၏၊ ကြွင်းသော ငါးဆယ်ကျော်သော တရားတို့ကား အာဟာရ မမည်ကုန် ဟူလို။

(ဝါ) အာဟာရ မမည်ကုန်ဟု ပြဆိုသောကြောင့် သင်စောဒကတင် သော အပရိပုဏ္ဏဒေါသ, အဗျာပိတဒေါသ ဆရာအားမရောက် ဟူလို။

၃။ (င) ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ပါသည်။ (စ) ဝါကျ ဖြင့် နိရတ္ထကဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၄။ အာဘုသော ဟုတ္ဝာ ဟရန္တီတိအာဟာရာ အာဟာရန္တီတိ အာ-ဟာရာ။

(က) အာ-ဟာ-ရာ ဟူသော အစိတ်အစိတ်သော ပရမတ္ထ သဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) အရှေ့ရှိသော ဟရဓာတ် ဏ ပစ္စည်း၊ ဆောင်ခြင်းကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

(ဂ) အာဟာရာ ဟူသော အပေါင်းပညတ္တိသဒ္ဒါသည့် ပဝတ္တိ။

(ဃ) ဆောင်ခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ အညထာပုဒ်သည် အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, အာကာရန္တ, ပကာရ တဒ္ဓိတ်, ဝါ အဗျယတဒ္ဓိတ်, နိပါတပဒ။

၆။ ပစ္စယသန်ိါတေနဖြင့် အာဟာရသဒ္ဒါ၏ ပစ္စယဋ္ဌကိုယူဟု သိစေသည်၊ (အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

အာဟာရဋ္ဌေနဖြင့် အာဟာရာ ဟူသောပုဒ်၌ အာဟရန္တီတိ အာဟာရာ ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍အာပုဗ္ဗဟရဓာတ် ဏ-ပစ္စည်း၊ ထို ဏပစ္စည်းကတ္တားဟော၏ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, အာဥပသာရပုဒ်၏ ဓာတွတ္ထဝိသေသက အဖြစ်ကို လည်းကောင်း သိစေ၏၊ (ဒုတိယပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ ဥပသဂ္ဂလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

တယောဝေတ္ထမ္မာဖြင့် ငါးဆယ်ကျော်သော တရားတို့တွင် အာဟာရ အရ ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဏ်ဘရားသုံးပါးတို့သာ အာဟာရမည်ကုန်၏ ဟု သိစေ၏၊ (အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

အဝသေသာ နော အာဟာရာ ဟူသော (ခ) ဝါကျဖြင့် ငါးဆယ်ကျော် သော တရားတို့သည် အာဟာရ မမည်ကုန်ဟု သိစေ၏။ (ဘာဝတ္ထ၊ နေယျတ္ထ)။

၇။ ဖဿ မနော သဉ္စေတနာ, ဝိညာဏ်ဟူသော သုံးပါးသည် ဂဟော တဗ္ဗတ္ထ။ တစ်ပါးသော တရားတို့ထက် အလွန်အကဲဆောင်တတ်သော ဂုဏ် သည် အနုညာတတ္ထ။

ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဏ်မှ ကြွင်းသော ငါးဆယ်ကျော်သော တရားတို့ သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

ပနသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရကား ဝါကျာရမ္ဘ, ဝိသေသ, ဟေတု, ဖလ, အန္ဝယ, ဒဠှီကရဏ, တပ္ပါကဋီကရဏ, ဗျတိရေက, ပက္ခန္တရ, သမ္ဘာဝနာ, ဂရဟာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဣလာခဓိပ္ပေတတ္တကာ—ပဏ္ဏတ္တိရတ္ထ၊ (တစ်နည်း) ဝါကျာရမ္မ၊ (တစ်နည်း) ပုစ္ဆာဇောတက။

၈။ ဝုတ္တာ၌ ဝစဓောတ်အရ ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒေသနတ္ထ။

မင်္ဂဉာဏ်, ဖိုလ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒီပကတ္ထ။

တယော အာဟာရာ စသော ဒေသေတဗ္ဗဓမ္မသည် ပကာသနတ္ထ။

မဟာ ကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။

ဓမ္မသဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ခြင်း, အာဟာရသုံးပါးကို သိရခြင်း, သိသဖြင့် ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ်ကို ကျင့်ခြင်း, ကျင့်သဖြင့် မင်္ဂဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရခြင်း စသော အကျိုးဆက်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ အာဟာရ တရားကိုယ်များကား ဖဿ, စေတနာ, ဝိညာဏ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဒုတိယ အာဟာရ၏ ကျေးဇူးပြုပုံကား မာနောသဉ္စေတနာဟာရသည် မိမိကြွင်းသော စေတသိက်တရားတို့အား ဇနကသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ကာမရူပ အရူပဟု ဆိုအပ်သော ဘဝသုံးပါးတို့ကိုလည်း ဇနက်, ဥပထမ္ဘကသတ္တိဖြင့် ဆောင်ပါသည်။

၁၀။ ဖြစ်သင့်သော ဧတေ ဟူသော ကတ္တားအရ ငါးဆယ့်သုံးပါးသော တရားများသည် ဖြစ်သင့်သော အညမညံဟူသော သမ္ပဒါန်အရ ငါးဆယ့်သုံးပါးသော တရားအား သဟဇာတ, အညမညံ, နိဿယ, သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤ (၆) ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

ဖြစ်သင့်သော ဧတေ ဟူသော ကတ္တားအရ ငါးဆယ့်သုံးပါးသော တရားများသည် ဖြစ်သင့်သော တံသမုဋ္ဌာန ရူပဿ ဟူသော သမ္ပဒါန်အရ တံသမုဋ္ဌာနရုပ်အား (ဝါ) စိတ္တဇရုပ်အား သဟဇာတ, နိဿယ, ဝိပ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ, အဝိဂတ ဤငါးပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် တစ်ပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

F 97A

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၄-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) စိရပါရိ ဝါသိယဋ္ဌေန မဒိရာ ဒယော အာသဝါ၊ အာသဝါ-ဝိယာတိပိ အာသဝါ။

(ခ) လောကသ္မိဉှိ စိရပါရိ ဝါသိကာ မဒိရာ ဒယော အာသဝါ တိ ဝုစ္စန္တိ။

(ဂ) ယဒိ စ စိရပါရိ ဝါသိယဋ္ဌေန အာသဝါ၊ တေဝေဝ ဘဝိတု မရဟန္တိ။

(ဃ) ဝုတ္တဉ္ဟေတံ "ပုရိမာ ဘိက္ခဝေ ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ 'ဣတော ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇာ နဟောသိ'တိ" အာဒိ။ (၆၅-၆၀)

၁။ ထုတ်ပြအပ်သော ဝါကျတို့တွင် (ခ) ဝါကျကို ကတ္တားထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

၂။ (ဃ) ဝါကျကို ဥပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဥပနာ ပဋိက္ခေပ, စောဒနာဟူသော ဥပနာပဋ္ဌကစောဒနာ နည်းအားဖြင့် စောဒနာတက်ခဲ့ပါ။

(အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)

၃။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် (က) ဝါကျ၌ အဘယ်ဒေါသတို့ ပယ်ကြောင်း ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

၄။ မဒိရာပုဒ်ကို ဝိဂြိုဟ်ဆို၍ ဗျုပ္ပတ္တိ စသည့် လေးပါးကို ခွဲဝေပြပါ။

၅။ (ဂ) ဝါကျ၌ ပုဒ်တို့ကို လိင်, ဂဏ, ဂဏာဝိမုတ္တ, အန္တ, ပဒတို့ဖြင့် အသီးအသီးညွှန်ပါ။

၆။ (က) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အာဘော်ကိုဖော်ပြ၍ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ကိုလည်း ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (ဂ)ဝါကျ၌ နိပါတ်ပုဒ်တို့၏အနက်ကိုလည်းကောင်း, တေသဒ္ဒါ၏ အစွဲကိုလည်းကောင်း, ဧဝသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗကိုလည်းကောင်း ဖော်ပြပါ။

၈။ အာသဝါ ဟူသောပုဒ်၌ ဖြစ်သင့်သော ဒဿနတ္ထ စသည်ကိုပြပ့ါ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ ဒိဋ္ဌာသဝတရား၏ တရားကိုယ်ကိုထုတ်၍ လက္ခဏာဒိ စတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၁၀။ (ဃ) ဝါကျဝယ်တော်ကို ဝုတ္တံ၌ ပဋ္ဌာန်းနည်းစာစပ်၍ ပစ္စည်း ပစ္စယုပ္ပန် ဖြစ်ဟန်လည်း ပြပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

[အဖြေများမှာ အာသဝဂေါစ္ဆက အဖွင့် (ခ)၌ အသီးအသီး ပါရှိပါပြီ]။

၁၃၂၅-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) မာနသဒ္ဒိ မနောဝေ။ "အန္တလိက္ခစရော ပါသော၊ ယွာယံစရတိ မာနသော"တိ ဟိ ဗွေ ပန သမ္ပယုတ္တက ဓမ္မော"မာနသော"တိ ဝုတ္တော။

(ခ) "ကထံ ဟိ ဘဂဝါ တုယှံ၊ သာဝကော သာသနေရတော။ အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော၊ ကာလံ ကယိရာ ဇနေသုတာ"တိ ဗွေ အရဟတ္တံ "မာနသ"န္တိ ဝုတ္တံ။

(ဂ) ဣဓ ပန မနော ဝ မာနသံ၊ ဗျဉ္ဇန ဝသေန ဟေတံ ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ (ဋ္ဌ-၁၈၄)။

၁။ ထည့်သင့်သော ပါဠိကိုထည့်၍ (က) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျများကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၂။ ဗျဉ္ဇန ဝသေန စသော ဝါကျသို့ ဥပနာဘောဂါဒိပဥ္စကတက် တက်ခဲ့ပါ။

(အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို၊ သဒ္ဒါ၊ ပညတ်၊ ပရမတ် ခွဲခြားရန်မလို)။

၃။ သမ္ဘဿတော ဇာတံ, သမ္ဘဿေဝါ ဇာတန္တိ သမ္ဘဿဇံ (ဋ္ဌ-၁၈၃) ၌ အဘယ်ကိုလဲလို၍ ဝါသဒ္ဒါထားသည် ဟူ၍လည်းကောင်း, (ဂ) အမှတ်ပြ ဣဓ ပန စသောဝါကျဖြင့် အဘယ်ဒေါသကို ပယ်သည် ဟူ၍လည်းကောင်း ညွှန်ပြပါ။

၄။ ပုဒ်၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိ စသော လေးပါးကို ခွဲခြား၍ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ အပက္ခ မာနသော, သေက္ခော, ကာလံ, ဇနေတိ့၌ လိင်္ဂ, ဂဏ, အန္တ နှင့်တကွ သမာသပဒ စသည်ကို ညွှန်ပြပါ။

၆။ တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတု သမ္ဖဿဇာတိ တဿာကိုသလ သညာယ အနန္တရဝိကာယ မှနောဝိညာဏဓာတုယာ သမ္ဖဿမှိ ဇာတာ (၁၄၈)၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ များကို ညွှန်ပြပါ။

၇။ သွာယံ၌ ယ၏ စွဲရာအနက်ကို လည်းကောင်း, မနောဝမာနသံ၌ ဧဝ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထတို့ကိုလည်းကောင်း ညွှန်ပြပါ။

၈။ ဝုတ္တော၌ ခါတ်၏အရကိုယူ၍ ဒဿနတ္ထ စသည် ငါးတန်မှန်ကန် အောင် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉။ စိတ္တမုဒုတာ၏ သာ လက္ခဏ, ရသ, ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်များကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၀။ မဇနသောတိ ဝုတ္တောတွင် မာနသော၌ ပစ္စည်း၏အရ တရားကို ပြပြီးလျှင် ထိုတရားက ပုဒ်၏အရ တရားအား ကျေးဇူးပြုပုံကို ညွှန်၍ ထိုသို့ကျေးဇူးပြုရာ၌ ပြိုင်နိုင်သောပစ္စည်းတို့ကိုထုတ်ခဲ့ပါ။

အစဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ (နိဿယအတိုင်း)။

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ(အာလုပ်)ဆရာသည် (ကတ္တား) မံနကိုပင် မာနသံဟူ၍ ဆိုအပ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏ (ဋ္ဌပနာ) အရဟတ္တံ မာနသံကဲ့သို့ သ သည် အနက်ရှိသည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ)၊ ထိုသို့ သ၏ အနက် ရှိရာသောကြောင့်(ဟိတ်) မနံကိုပင် မာနသံဟူ၍မဆိုသင့် (ဋ္ဌပနာပဋိက္ခေပ) ထိုသို့ မဆိုသင့်ပါဘဲလျက် အဘယ်အစွမ်းအားဖြင့် မနကို မာနသ ဟူ၍ ဆိုရ ပါသနည်း (ပုစ္ဆာ)၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ ဗျဉ္ဇနဝသေန စသော ဝါကျ ကိုမိန့်၏။

[မှတ်ချက်။ ။ဒဋ္ဌိယ, ဒဋ္ဌိကရဏ ကျမ်းတက်နည်းအရ တက်လျှင်လည်း ရနိုင်သည်]။

၃။ ပဌမိဟိတ်အနက်မှတစ်ပါး သတ္တမီအနက်ကိုလဲလို၍ (ဝါ) အနက်ကို လဲလို၍ သမ္ပယောဝါဇာတံ စသည်၌ ဝါသဒ္ဒါထားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) အမှတ်ပြ ဣစ ပန စသော၀ါကျဖြင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

၄။ ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ပဒံ။

(က) ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္ထော ဧတေနာတိ ဟူသော၀ိဂ္ဂဟ၀ါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) အနက်ကို သိကြောင်း၏ အဖြစ်ဟူသော ကြိယာသည် လည်းကောင်း, ပဒဓာတ်+အပစ္စည်းသည် လည်းကောင်း ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

(ဂ) ပဒံ ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပ၀တ္တိ။

(ဃ) ပုဒ်တို့၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့် တူသော အခြင်းအရာ ဟူသော ဇာတ်သည် ပ၀တ္တိနိမိတ်။

၅။ အပ္ပတ္တမာနတော-ပုလ္လိင် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, သမာသပဒ။
သေက္ခော-ပုလ္လိင်,ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတ်ပဒ, တစ်နည်း-သမာသပဒ။
ကာလံ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ,ကိတပဒ။
ဇနေ ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတပဒ။

၆။ တဿာ ကုသလသညာယ အနုစ္ဆဝိကာယဖြင့် တဇ္ဇာ၌ တသဒ္ဒါ၏ ကုသလာသညာ စွဲသည်ကိုလည်းကောင်း (သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္တ) တဿာ အနုစ္ဆဝိကာ တဇ္ဇာဟု စတုတ္ထီ သပ္ပုရိသ်သမာသ် ၀စနတ္တပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ)၊တစ်နည်း-တဿာကုသလသညာယဖြင့် သမ္ပဒါန်အဖြစ်ကို လည်းကောင်း (ဘာ၀တ္တ)။ အနုစ္ဆဝိကာယဖြင့် တဇ္ဇာသဒ္ဒါ၏ အနုစ္ဆဝိက အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း၊ (သဒ္ဒတ္တ)၊ မနော ။ပ။ ဇာတာဖြင့် တဇ္ဇာနှင့် မနောဝိညာဏဓာတုကို ကမ္မဓာရည်း, တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတုနှင့် သမ္ဗန္ဓကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်, တဇ္ဇာမနော ဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿနှင့် ဇာတာကို သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ်၀စနတ္တ အသီးသီးပြုရမည်ကို လည်းကောင်း (သမာသလိင်္ဂတ္တ) သိစေ၏။

၇။ ယွာယံ၌ ယသဒ္ဒါပါသဟူသော တဏှာရာဂ တည်းဟူသော ကျော့ကွင်းကို စွဲပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

မာနသံဥ္စ သမ္ပယုတ်း (သဏ်ပစ္စည်း) အတွက် အနက်ထူးရှိသည်၏ အဖြစ်သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္တ။ မန-သဒ္ဒါ၏ စိတ် ဟူသောအနက်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္တ။

၈။ ဝုတ္တော ၌ ဝစနာတ်အရ မာနသော ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒကို ပြတတ်သော ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒဿနတ္တ။

ကရုဏာ ပြဋ္ဌာန်းသော ရှေးရှေးသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒီပကတ္တ။

မာနသော ဟူသော ဝစီဘေဒသဒ္ဒသည် ပကာသနတ္တ။

ဓမ္မ ပဋိဂ္ဂါဟက ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သဒ္ဒါ,အနက်, အဝဗောဓနဉာဏ်စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္တ။

> ပီတိစသည် တိုးပွားခြင်းစသော နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးတို့သည် အနုဘာဝတ္တ။

(အကြောင်းတစ်ချက်-အကျိုးသုံးချက်ထုတ်သောနည်း)။

၉။ စိတ္တာမုဒုတာ စိတ္တံတ္တဒ္ဓ ဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ၊ စိတ္တတ္ထဒ္ဓဘာဝ နိမ္မဒ္ဒနရသာ။ အပ္ပဋိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ စိတ္တပ္ပဒဋ္ဌာနာ။

(ဋ္ဌ-၁၇၄)

၁၀။ မာနသော၌ သမ္ပယုတ်းအရကား ရာဂ-ဟူသော လောဘ စေတသိက်တည်း။ ကျေးဇူးပြုပုံကား-ထိုလောဘ စေတသိက်က မနပုဒ်အရ ဖြစ်သော လောဘမူစိတ်အား သဟဇာတပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပါသည်။

ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်းများကား-ဟေတု သဟဇာတ အညမည နိဿယ သမ္ပယုတ္တ အတ္ထိ အဝိဂတ၊ ပေါင်း (၇) ပစ္စည်းဖြစ်ပါသည်။

၁၃၂၆-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) ကမ္မကိလေသေဟိ အာစိယတီတိအာစယော။
(ခ) ပဋိသန္ဓိစုတိ ဂတိ ပဝတ္တာနံ ဧတံ နာမံ။
(ဂ) တဿကာရဏ်ဟုတွာ နိပ္ပါဒနဘာဝေနတံ အာစယံဂစ္ဆန္တိ၊ ယဿဝါပဝတ္တန္တိ၊ တံပုဂ္ဂလံယထာဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တီတိပိ အာစယ ဂါမိနော။
(ဃ) ယာသဝကုသလာ ကုသလာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ (ဋ္ဌ-ဂ၆)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ခ) အမှတ်ဝါကျ၌ ပြအပ်သော တရားကို ကံပုဒ်ပြု၍ (က) အမှတ်ဝါကျကို အနက်ယောဇနာပြပါ။

၂။ (ခ) အမှတ်ဝါကျကို ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဌပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာတို့ဖြင့်စောဒနာတက်ပြပါ။(အဓိပ္ပာယ် ပြရန်မလို။)

၃။ (ဂ) အမှတ်ဝါကျ၌ အကြောင်း, အကျိုး, သဒ္ဒါ, အနက်တို့တွင် အဘယ်ကို ပြောင်းလဲလို၍ ဝါသဒ္ဒါကို ဆိုရပါသနည်း။

၄။ ကမ္မကိလေသေဟိပုဒ်ကို အစိတ်, အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ ပြုပြီးလျှင် ကိလေသာပုဒ်၌ ဗျုပ္ပတျာဒိစတုက္က ခွဲပြပါ။

၅။ အာစယဂါမိနောပုဒ်၌ လိုင်နှင့်ဂိုဏ်းကို ဖော်ပြပြီးလျှင် အဓိဝစနံ သဒ္ဒါ၌ သမာသ် အမည်ကို ဖော်ပြပါ။

၆။ (ဃ) အမှတ်ဝါကျ၌ အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇။ (ဂ) အမှတ်ဝါကျ၌ ယထာဝုတ္တသဒ္ဒါဖြင့် ညွှန်ပြသော အနက် ဝေသဒ္ဒါ, အပိသဒ္ဒါတို့၏ အနက်ကို ဖော်ပြပါ။

၈။ အာစယပုဒ်၌ ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ ကုသလာ ကုသလာနံပုဒ်၌ အကုသိုလ်တရား၏ လက္ခဏာဒိစတုက္က ကို ဖော်ပြပါ။

၁၀။ သံကိလေသာတို့က အာစယပုဒ်၏ အရဖြစ်သော တရားတို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ဖော်ပြပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ (အဖြေများမှာ အာစယဂါမိတိက်အဖွင့်(က)၌ အသီးသီးပါရှိနေ ပါပြီ။)

၁၃၂၇-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) စိတ္တန္တိ အာရမဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ။

(ခ) ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။

(ဂ) ယသ္မာ ဝါ စိတ္တန္တိ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏော သေသဒ္ဒေါ၊ တသ္မာယ ဒေတ္ထ လောကိယ ကုသလာကုသလကိရိယ စိတ္တံ၊ တံဇဝနဝီထိဝသေန အတ္တနော သန္တာနံ စိနောတီတိ စိတ္တံ။

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) ဝိပါကံ ကမ္မကိုလေသေဟိ စိတန္တိစိတ္တံ။

(င) အပိစ သဗ္ဗမ္ပိ ယထာနုရူပတော စိတ္တတာယ စိတ္တံ၊ (ဋ္ဌ-၁၀၆)။

၁။ (ဃ) (င) အမှတ်ပြ ဝါကျများကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာ ခဲ့ပါ။

၂။ (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို ဌပနာ ဘောဂါဒိ ပဋ္ဌကနည်းဖြင့် စောဒနာတက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)။

၃။ (ခ) အမှတ် ဝါကျဖြင့် အဘယ်ဒေါသကို ပယ်ပါသနည်း၊ ရှင်းလင်းပြပါ။

၄။ (ဃ) အမှတ်ပါ ဝိပါကသဒ္ဒါကို အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ ပြု၍ အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟ၌ ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က ခွဲပြပါ။

၅။ ဇဝနဝီထိ ဝသေန၌ ဇဝနသဒ္ဒါ, ဝီထိသဒ္ဒါတို့၏ လိင်, ဂိုဏ်း, ကာရန်, ပဒ တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၆။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်ကို ဗျတိရေကအန္ဝယအားဖြင့်ဖော်၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်ကိုလည်းအကြောင်းပြမှည့်ခဲ့ပါ။

၇။ ယဒေတ္ထ၌တေသဒ္ဒါ၏ အစွဲအနက်ကိုလည်းကောင်း, သဗ္ဗမ္ပိ၌ အပိသဒ္ဒါ၏အနက်ကိုလည်းကောင်းပေါ်လွင်အောင် ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

၈။ (ဂ) အမှတ်ပါ အက္ခသလ၏ ဒဿနတ္တ စသည် ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉။ ကမ္မကိလေသေဟိ၌ကံတရား၏လက္ခဏာ,ရသ,ပစ္စုပဋ္ဌာန်,ပဒဋ္ဌာန် တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၁၀။ ကမ္မကိလေသေဟိ အရဖြစ်သော တရားက-စိတ်အရ ဖြစ်သော တရားအားကျေးဇူးပြုနိုင်သောပစ္စယသတ္တိများကို ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

၂။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ (အာ)ဆရာသည် (ကတ်)(ဂ)ဝါကျဖြင့် လောကီကုသိုလ်,အကုသိုလ်,ကြိယာစိတ်တို့သည် ဇောဝီထိ၏အစွမ်းအားဖြင့် မိမိ၏ အစဉ်ကို စီဘတ်, ပွားစေတတ်သောကြောင့် စိတ်မည်ကုန်သော ဟု

http://www.dhammadownload.com

မိန့်ဆိုတော်မူ၏၊ (ဌ)၊ ဤသို့ပင် မိန့်ဆိုအပ်သော်လည်း ထိုလောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ် ကြိယာစိတ်တို့၏ စိတ်မည်ခြင်း အကြောင်းကိုသာ ပြရသေး၍ ဝိပါက်၏ စိတ်မည်ခြင်း အကြောင်းကိုကား မပြအပ်သေးသည် မဟုတ်ပါလော၊ (ဘော)၊ ထိုသို့ မပြအပ်သေးသောကြောင့် (ဟိတ်) (ဂ) ဝါကျဖြင့် လောကီကုသိုလ်, အကုသိုလ်, ကြိယာစိတ်တို့၏ စိတ်မည်ခြင်းအကြောင်းမျှကိုသာ မပြဆိုသင့်၊ (ဠ-ခေ)၊ ဝိပါက်၏ စိတ်မည်ခြင်းအကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏၊ (န္တ)၊ ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား အဗျာပိတဒေါသ သင့်ရာရောက်၏၊ (စော)၊ ဝိပါက်၏ စိတ်မည်ခြင်း အကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း၊ (ပုစ္ဆာ) ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

၃။ (က) ဝါကျ၌ ဦဟနစိန္တာ, ပဇာနနစိန္တာ, ဝိဇာနနစိန္တာ ဟု စိန္တာသုံးမျိုးလုံးအလွန် ပျံ့နှံ့နေရကား (ခ) ဝါကျဖြင့် ကြွင်းသော စိန္တာ (၂) မျိုး မဟုတ်၊ ဝိဇာနနစိန္တာ ဖြစ်သည်ဟု အလွန်မပျံ့နှံ့အောင်ပြဆိုလိုက်သောကြောင့် ထို (ခ) ဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

၄။ (ဝိသဒ္ဒါကား-ဥပသာရပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဂ္ဂဟမပြုကောင်းပါ) ပစ္စတီတိ ပါကံ။ (အစိတ်)။

ဝိသိဋ္ဌာနံ ပါကံ ဝိပါကံ။ (အပေါင်း)။

(က) ဝိသိဋ္ဌာနံ ပါကံ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော အချင်းချင်း ထူးကုန်သော ကုသိုလ်, အကုသိုလ်တို့၏ ဝိပါက်နှင့် အကြောင်း-အကျိုး အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

(ဂ) ဝိပါကံ ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။

(ဃ) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပါက်တို့၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့်တူသော အခြင်းအရာဟု ဆိုအပ်သော ဇာတ်သည်, ဝါ-ဝိပါက်ဇာတ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ ဇဝန-နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။
ဝီထိ-ဣတ္ထိလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ, နာမပဒ။

၆။ ဝိပါကံဖြင့် စိတ္တံအရ ကြံယာစိတ် စသည်မယူရ၊ (ဗျတိရေက)၊ ဝိပါက်ဝိညာဏ်ကို ယူရမည်။ (အန္ဝယ)၊ ဟူသော သရုပ်ကြားအနက်ကို သိစေပါသည်။

F 98A

http://www.dhammadownload.com

သရုပ်ကြားအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် (အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ ကမ္မကိလေသေဟိဖြင့် စိတ်၌ စီအပ်၏ဟူသည် ကြိယာ၇စသည်တို့က စီအပ်သည် မဟုတ်၊ (ဗျ)၊ ကံကိလေသာ၇တို့က စီအပ်၏၊ (နွ)၊ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေပါသည်။ အဓိပ္ပာယ်ရအနက်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် (ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

စိတ်ဖြင့် စိတ္တံ၌ စိန္တခေတ် စသည်မဟုတ်၊ (ဗျ)၊ စိခေတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (နွ) ကိတ်ခေတ်ကိုဖွင့်ပြသောကြောင့် (ဒုတိယ ဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ)။ တပစ္စည်းသည် ကတ္တုသာဓ် စသောအနက်ကို မဟော၊ (ဗျ)၊ ကမ္မသာဓ် အနက်ဟောသည်ကိုလည်းကောင်း, (နွ)၊ ကိတ်ပစ္စည်းအနက်ကို ဖွင့်သောကြောင့် (ဒုတိယ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

၇။ တေသဒ္ဒါ၏ စွဲရာအနက်ကား- အလုံးစုံသော စိတ်ဖြစ်ပါသည်။

သဗ္ဗမ္ပိ၌ အပိသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား သဗ္ဗဟူသော အလုံးစုံအပေါင်း နောင်ထိုင်သောကြောင့် အစိတ်အစိတ်သော စိတ်ကိုဆည်းသော အဝယဝသမုစ္စည်း အနက် အဝယဝသမ္ပိဏ္ဍန အနက်ဖြစ်ပါသည်။

၈။ အကုသိုလ်သည် ဒဿနတ္ထ။
အယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီပကတ္ထ။
သာဝဇ္ဇ ဒုက္ခဝိပါကသည် ပကာသနတ္ထ။
ဗာလူပသေဝန, အသဒ္ဓမ္မဿဝန စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။

အပါယ် ဒုဂ္ဂတိဘဝ၌ လားရခြင်း, အပါယ်ဒုဂ္ဂတိဘဝ၌ ဆင်းရဲအမျိုးမျိုး ခံစားရခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ ကံ၏တရားကိုယ် စေတနာ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကား-
စေတနာ-စေတယိတလက္ခဏာ၊ အာယူဟနရသာ။
သံဝိဒဟန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ထထာ ဥပဋ္ဌိတဝိသယ ပဒဋ္ဌာနာ၊ (ဋ္ဌ-၁၅၄)။

၁၀။ ကမ္မကိလေသေဟိ ကမ္မအရ အတိတ်ဖြစ်သော၇ ကံစေတနာပစ္စည်းတရားသည် စိတ်အရ ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ်နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအားဗလဝဖြစ်အံ့။ နာနက္ခဏိကကမ္မပကတူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ဒုဗ္ဗလဖြစ်အံ့၊ နာနက္ခဏိကကမ္မပစ္စယသတ္တိဖြင့်သာ ကျေးဇူးပြု၏။

ကိလေသေဟိအရ- ကိလေသာ ဆယ်ပါးတရားက စိတ်အရ ဝိပါက်စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမက္ခန္ဓာအား ပကတူပနိဿယ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၈-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) ဣာဒါနိ အကုသလ ဓမ္မပဒ်ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာတိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။
(ခ) ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တန္တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတံ "ဂူထဂတံမုတ္တဂတ" န္တိ အာဒီနိဝိယ။
(ဂ) ဂန္တဗ္ဗာ ဘာဝတောဝါ ဒိဋ္ဌိယာဂတမတ္တမေဝေတန္တိ ပိဒိဋ္ဌိဂတံ။
(ဃ) တေနသမ္ပယုတ္တံ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ။ (ဠ-၂၇၉)
(င) သဘာဝံ ဝိစိနန္တော တောယကိစ္ဆတိ တိလမတိတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။ (ဠ-၃၀၀)

၁။ (က)အမှတ်ဝါကျကို ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ,ဒဿေတုံ၏ကရိုဏ်း,အာရဒ္ဓံ၏ ကတ္တားထည့်စွက်လျက် အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ)အမှတ်ဝါကျကို(ဌ်ပနာ၊အာဘော်၊ဟိတ်ဖော်,ဌဖျက်၊ အမေး စွက် ငါးချက်စောဒနာ)၊အတိုင်း တက်ပြခဲ့ပါ။(အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို)။

၃။ (ဂ) အမှတ် သံဝဏ္ဏနာ ဝါကျဖြင့် အဘယ်ဒေါသကို ပယ်ပါ သနည်း၊ သဒ္ဒါ, အနက် နှစ်ချက်တို့တွင် . အဘယ်ကို လဲလှယ်လို၍ ယင်းသံဝဏ္ဏနာ ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါဆိုပါသနည်း၊ ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။

၄။ (ခ) အမှတ်ဝါကျလာ ဒိဋ္ဌိ ဟူသောပုဒ်ကို ဌ်ာနာနုရူပတ္ထ အား လျော်စွာ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲပြခဲ့ပါ။

၅။ (င) အမှတ် ဝါကျလာပုဒ်များအနက် ကြိုက်ရာငါးပုဒ်ကို လိင်, ဂဏ,ပဒ,အန္တ စိစစ်ခဲ့ပါ။

၆။ (င) မှတ် ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အာဘော်ကို ဖော်ပြပြီးလျှင် သံဝဏ္ဏနာ အမည်ကိုသာ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာ တွဲ၍ တွဲ၍ ပြခဲ့ပါ။

၇။ (ဂ) အမှတ် ဝါကျလာ ပိ (အပိ)သဒ္ဒါ၏အနက်ကိုလည်းကောင်း၊ (ဃ)မှတ် ဝါကျလာ တေနဒ္ဓ တ၏ဝိသယဘေဒနှင့် ဣာဓာဓိပ္ပေတ ဝိသယကိုလည်းကောင်း ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၈။ (ခ)မှတ်ဝါကျ၌ ရသင့်သော သိဋ္ဌိကို လည်းကောင်း၊ (ဂ) မှတ်ဝါကျသည် နီတတ္ထ, နေယျတ္ထတို့တွင် အဘယ်ဝါကျ ဖြစ်သည်ကို လည်းကောင်း၊ အကြောင်းပြ ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပါ။

၉။ (င)မှတ်ဝါကျပါ ဝိစိကိစ္ဆာတရား၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ (ဃ)မှတ်ဝါကျလာ တေန၏အရနှင့် သမ္ပယုတ္တ၏အရကို ဌာနာနုရူပတ္ထအားလျော်စွာကောက်ပြ၍၊ တေန၏အရဖြစ်သောတရားက သမ္ပယုတ္တ၏အရဖြစ်သော တရားအား အဘယ်မျှလောက်ကုန်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုသနည်း။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ ဓဝံ၊ ဤသို့။ ယထာဝုတ္တနယေန၊ အကြင်အကြင် ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်။ (ဝါ) ဆိုအပ်ပြီးသော အပြားရှိသောနည်းဖြင့်။ ကုသလံ ဓမ္မပဒံ၊ ကုသလဓမ္မ ဟူသောပုဒ်ကို။ ဘာဇေတွာ၊ အကျယ်ဝေဖန်တော်မူ၍။ (ဝါ) အကျယ်ဝေဖန်တော်မူလျက် (ပုဗ္ဗာနုသန္ဓေ)၊ ဣဒါနိ၊ ယခုအခါ၌။ ဝါ- ဤအခါ၌။ (အတ္ထဝါစကနံ့ာမသဒ္ဒဘူတေန အတ္ထဝါစကနာမ ပညတ္တိသဒ္ဒါ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော)၊ ကတမေဓမ္မာ အကုသလာတိအာဒိနာ၊ ကတမေဓမ္မာ အကုသလာ ဤသို့ အစရှိသော စကားဖြင့် (ကရိုဏ်း) အကုသလဓမ္မပဒံ၊ အကုသလဓမ္မပုဒ်ကို။ ဘာဇေတွာ၊ အကျယ် ဝေဖန်တော်မူ၍။ ဒဿေတုံ၊ ပြတော်မူခြင်းငှာ (စိတ္တဇပဋမတ္တ သဒ္ဒသဒ်ါကံ-စိတ္တဇပဋမတ္တသဒ္ဒါ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော)။ ကတမေဓမ္မာ အကုသလာအာဒိ-ကတမေဓမ္မာ အကုသလာ ဤသို့ အစရှိသော စကားတော်ကို။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ (ကတ္တား)။ အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏။ (ဝါ) အားထုတ်တော်မူအပ်ပြီ။

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ, (ခ) မှတ် သံဝဏ္ဏနာ ဝါကျဖြင့် ဒိဋ္ဌိဂတံ ဟူသော ပုဒ်ကို ဒိဋ္ဌိဝေ ဒိဋ္ဌိဂတံဟု တဗ္ဗာဝဝုတ္တိကမ္မဓာရည်း သမာသ် တွဲစပ်ရမည်ဟု ပြဆိုတော်မူ၏။ (ဌပနာ)သို့ပင် ဖွင့်ပြစေကာမူလည်း ဂတသဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း (ဝါ) ယူခြင်း အနက်ထိုလည်း ဟောနိုင်သေးသည် မဟုတ်တုံလော (အာဘော်) ထိုသို့ ဟောနိုင်သေးသောကြောင့် (ဟိတ်ဖော်) (ခ)

http://www.dhammadownload.com

မှတ် သံဝဏ္ဏနာ ဝါကျကိုသာ မဆိုသင့် (ဌဖျက်)၊ ထိုသို့ မဆိုသင့်သဖြင့် ၎င်း ပုဒ်ကို အဘယ်သို့သော သမာသ်လည်း တွဲစပ်နိုင်ပါသေးသနည်း (အမေးစွက်)၊ဤသို့ စောဒနာရန်ရှိ၍ ထိုစောဒနာကို သော့ဝံနာ့တော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်(ဂ)မှတ် သံဝဏ္ဏနာ ဝါကျကိုမိန့်။

(အဗျာပိတ- အပရိပုဏ္ဏ- ဒေါသာရောပန နည်းဖြင့် တက်လျှောင်လည်း ရနိုင်ပါသည်)။

၃။ (ဂ) မှတ် သံဝဏ္ဏနာဝါကျဖြင့် အဗျာပိတ- အပရိပုဏ္ဏဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် (ခ) ဝါကျကိုသာ ဆိုသည်ရှိသော် ဂတသဒ္ဒါသည် မိမိအနက် သီးခြားမရှိ၊ဒိဋ္ဌိသဒ္ဒါ၏ မိစ္ဆာအယူ ဟူသော အနက်၌သာ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရာသောကြောင့် ဒိဋ္ဌိသဒ္ဒါ၏ မိစ္ဆာအယူ ဟူသော အနက်၌သာ ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ဖြစ်ခြင်း, (ဝါ)ယူခြင်းအနက်၌လည်း ဖြစ်သည်ဟု ဖွင့်ပြသဖြင့် (ခ) မှတ် ဝါကျ၌ ထိုဒေါသများ ကင်းစင်သွားသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

ဝါသဒ္ဒါ လဲလှယ်ပုံကား (ခ)ဝါကျအလို ဒိဋ္ဌိသဒ္ဒါ၏ မှားသောအယူ ဟူသော အနက်ကိုသာ ဂတသဒ္ဒါက ကပ်မြှောင်၍ ဟောသည်။ မိမိအနက်ကား သီးခြားမရှိ။ (ဂ)ဝါကျအလို ဂတသဒ္ဒါသည် မိမိ၏ သီးခြားအနက် ဖြစ်ခြင်း ဝါ-ယူခြင်းအနက်ကိုဟောသည်။ ဤသို့ အနက်ကို လဲလှယ်လို၍ (ဂ) ဝါကျ၌ ဝါသဒ္ဒါထားပါသည်။

၄။ မိစ္ဆာပဿတီတိ ဒိဋ္ဌိ။
(က) မိစ္ဆာပဿတီတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျူပ္ပတ္တိ။
(ခ) ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော မှားသောအားဖြင့် မြင်ခြင်း ကြိယာသည် ဗျူပ္ပတ္တိနိမိတ်။
(ဂ) ဒိဋ္ဌိ ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကတ္တုရှု မှားသောအားဖြင့် မြင်ခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ သဘာဝ-ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, သမာသနာမပဒ, အကာရန္တ။
ဝိစိနန္တော-ပုလ္လိင်, ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်း, ကိတနာမပဒ, အကာရန္တ။
တောယ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, သဒ္ဒနာမပဒ, အကာရန္တ။

http://www.dhammadownload.com

ကိစ္စတိ-အလိင်, နောဝိကရဏဂိုဏ်း, အာချာတပဒ, အကာရန္တ။
(အတွင်းကာရန်ကို ယူသည်။)
ကိလမတိ-အလိင်, ဘူဝါဒိဂိုဏ်း, အာချာတပဒ, ဥကာရန္တ။
ကပ္ပတိ-အလိင်,ဂဏဝိမုတ်, နိပါတပဒ, ကပ္ပကာရန္တ။
ဝိစိကိစ္ဆာ-ဣတ္ထိလိင်, ကညာဒိဂိုဏ်း, သမာသပဒ, အာကာရန္တ။
(ပုဒ်အားလုံး ခွဲပြထားပါသည်။)

၆။ (အဖြေကို ၁၃၂၀-ခုနှစ် အဖြေ၌ပြခဲ့ပြီ။)

၇။ အပိ(ပိ)သဒ္ဒါ၏ အနက်ကား- ဒုတိယ သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ, ဝါ၊ ဝုတ္တသမုစ္စယတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

တေနဋ္ဌ တ၏ ဝိသယဘေဒကား- ၁၊ ပက္ကန္တဝိသယ။ ၂၊ အနုဘူတဝိသယ။ ၃၊ ပသိဒ္ဓဝိသယ ဟု သုံးပါးဖြစ်ပါသည်။

ဤ၌ ဓိပ္ပေတ ဝိသယကား- ပက္ကန္တဝိသယ ဖြစ်ပါသည်။

၈။ (ခ) ဝါကျ၌ ရနိုင်သော သိဒ္ဓိကား- သိဒ္ဓေယျသိဒ္ဓိ ဖြစ်ပါသည်။

အကြောင်းကား-ဝုထဂတံ မုတ္တဂတံတို့၌ ဂတသဒ္ဒ တဒ္ဓောဖြစ်သည်ကို မြင်ရသဖြင့် ဒိဋ္ဌိဂတံ၌ ဂတံလည်း တဒ္ဓော၌ ဖြစ်သည်ကို သိရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ဝါကျသည် နေယျတ္ထဝါကျဖြစ်ပါသည်။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်သမ္ဗန-သမ္ဗန္ဓီမပြားဘဲလျက်ပြားသကဲ့သို့အဘေဒဘေဒူပစာအားဖြင့် ဒိဋ္ဌိယာ-ဂုတံ ဒိဋ္ဌိဂတံဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရမည်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၉။ ဝိစိကိစ္ဆာ- သံသယလက္ခဏာ၊ သမ္ပနရသာ။ အနိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ အယောနိသော မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာနာ။

၁၀။ တေနအရ ဒိဋ္ဌိစေတသိက် ရ၏။ သမ္ပယုတ္တအရ ပထမ လောဘမူစိတ်ရ၏။

ကျေးဇူး ပြုသောပစ္စယသတ္တိတို့ကား သဟဇာတ-နိဿယ-အတ္ထိ-အဝိဂတ ဟူသော သဟကြီး(၄)။

အညမည-သမ္ပယုတ္တ ဟူသော သဟလတ်(၂)။

မဂ္ဂ ဟူသော သဟငယ်(၁) အားဖြင့် (၇)ပစ္စယ သတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူး ပြုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၉-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) သရန္တိတော ယ, သယံ ဝါသရတိ, သရဏမတ္တမေဝဝါသောတိ သတိ။

(ခ) သာ၀မုဋ္ဌသစ္စသ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။

(ဂ) ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏေဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။

(ဃ) သတိစေဝ ဣန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ။ (ဋ္ဌ-၁၆၄)။

၁။ (က) အမှတ်ဝါကျကို သရန္တိ ဟူသော ကြိယာပုဒ်၏ ကံ, ကတ္တား တို့ကို ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ခ) အမှတ်ဝါကျ၌ ပဓာနပုဒ်ကိုကောက်ပြီးလျှင် ယင်းမှ ယင်း၏ ဟိတ်ကို ဥပနာ, အာဘော်, အာဘောဂဟိတ်, ဥပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာဟူသော ဥပနာပဥ္စကနည်းဖြင့် ထွက်ခဲ့ပါ။

၃။ (ဂ) အမှတ်ဝါကျ၌ အဘယ်ကိုလဲလှယ်လို၍ ဝါသဒ္ဒါကိုထားရ သည်ကို ပြပြီးလျှင် ယင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း ပြဆိုခဲ့ပါ။

၄။ ဣန္ဒဋ္ဌံဝယ် ဣန္ဒပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြုပြီးလျှင် ယင်း၏ ဗျုပ္ပတျာဒိ စတုက္ကကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅။ မုဋ္ဌသစ္စ, အဓိပတိဟူသောပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ များကို စိစစ်ပြဆိုခဲ့ပါ။

၆။ (ဃ) အမှတ်ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာ များကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါ။

၇။ မတ္တမေဝ၌ မတ္တသဒ္ဒါ ဧဝသဒ္ဒါ အနက်များနှင့် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထများကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈။ သယံဝါသရတိကို ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္ထ စသော ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉။ သတိစေတသိက်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ သရန္တိတောယဝယ် တောယပုဒ်၏ အရဖြစ်သော တရားက သရန္တိ ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော တရားအား မည်မျှသော ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုနိုင်သည်ကို အသီးသီး ထုတ်၍ပြဆိုခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဇ္ဈတ္တ ဝိဿဇ္ဇနာ

၂။ (ခ) အမှတ်ဝါကျ၌ ပဓာနပုဒ်ကား ကုန္တြိယံ ဟူသည်တည်း။

အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် ကုန္တြိယံ ဟူသော အကျိုးနာမဖလကို ဆိုတော်မူအပ်ခဲ့ပါ၏။ (ဥပနာ)၊ အကျိုးနာမ ဖလ ဟူသည် အကြောင်း နာမ ဟေတုနှင့် မကင်းသင့်ပါသည် မဟုတ်တုံလော၊ (အာဘောဂ)၊ ထိုသို့ မကင်းသည့်၏အဖြစ်ကြောင့်(အာဘောဂဟိတ်)၊အကျိုးနာမဖလ သက်သက် ကိုသာ မဆိုသင့်ပါ၊ (ဥပနာပဋိက္ခေပ)၊ အဘယ်သို့လျှင် အကြောင်းနာမ ဟေတုကိုလည်း ဆိုအပ်ပါသနည်း၊ (စောဒနာ)၊ ဤသို့လျှင် ဥပနာပဋ္ဌက နည်းအားဖြင့် သူမေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုအမေးကို ဖြေကြားတော်မူလိုသော အဋ္ဌ- ကထာ ဆရာမြတ်သည် အဓိပတိ ယဋ္ဌေန ဟူသောပါဌ်ကို ထွက်။

အဓိပ္ပာယ်ကား- ကုန္တြိယံ ဟူသော အကျိုးနာမဖလ၏ အကြောင်းနာမ ဟိတ်ကား အဓိပတိယဋ္ဌေန ဖြစ်၏ဟူလို။

၃။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် အကြောင်းကို လဲလှယ်လို၍ ဝါ သဒ္ဒါ ထားရပါသည်။ မှန်၏။ ပထမ ဝါကျဖြင့် အဓိပတိ ယဋ္ဌေန ဟူသော အကြောင်းကိုပြ၍ ဒုတိယဝါကျဖြင့် ကုန္တဋ္ဌကာရ ပကဋ္ဌ ဟူသောအကြောင်း ကို ပြပါသည်။

(ဂ) ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

၄။ ကုန္တတိပုရ မိဿရိယံ ကရောတီတိ ကုန္တ္ဓော။

(က) ကုန္တတိ ပရ မိဿရိယံ ကရောတိကား ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ယင်းဗျုပ္ပတ္တိကိုင်ခဲ့သော လွှန်စွာအစိုးရခြင်းကို ပြုခြင်းကြိယာသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

(ဂ) ကုန္တ္ဓောကား-ပဝတ္တိ။

(ဃ) ယင်းပဝတ္တိကိုင်ခဲ့သော လွှန်စွာအစိုးရခြင်းကို ပြုခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ မုဋ္ဌဿစ္စ-နပုလ္လိင်,စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ပကတိရှိသော နိဂ္ဂဟိ- တန္တ, ဘာဝတဒ္ဓိတ်ပုဒ်။

အဓိပတိ- ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဣကာရန္တ ပကတိရှိသော ဣကာရန္တ, သမာသပဒ။

[မှတ်ချက်။ ။အန္တဝါ-ကာရန်ကိုပုဒ်စစ်နှင့်အညီအတိအကျခွဲထားသည်။]

http://www.dhammadownload.com

၆။ သတိ သဒ္ဒါနှင့် ဣန္ဒြိယ သဒ္ဒါတို့၏ တုလျာဓိကရဏ အဖြစ်ကို ဝါ၊ ကမ္မဓာရည်းသမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည်ကို သိစေ၏၊ (သမာသ လိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

၇။ မတ္တသဒ္ဒါသည် အဝဓာရဏတ္ထ၌ဖြစ်၍ ဝေသဒ္ဒါသည် သန္နိဋ္ဌာနတ္ထ၌ ဖြစ်သည်။ဝါ၊မတ္တ-နိဝတ္တာပနအဝဓာရဏတ္ထ၊ဝေ-သန္နိဋ္ဌာန အဝဓာရဏတ္ထ။

(ဆောင်) မတ္တ-ဝေ၊ ပါးပြက၊ မ္ဟတ္တမြစ်ကန် ဝေ သန္နိဋ္ဌာန်။

အောက်မေ့ခြင်း ကြိယာမျှသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။

ကရဲဏဗျာပါရ- ကရဲတ္ထ၊ ကတ္တုဗျာပါရ-ကတ္တုတ္ထများသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၈။ သရဏလက္ခဏာ သရဏသဘောသည် မုချတ္ထ ဒဿနတ္ထ။

ထိရသညာသည် ဖလူပစာရတ္ထ-ဒီပကတ္ထ။

ရကတ စသော အာရုံ၏ပျောက်ပျက်ခြင်းသည် ပထမ ကာရဏူပစာရတ္ထ ပကာသနတ္ထ။

ဌါရ၆-ပါးမှစောင့်ရှောက်ခြင်းသည် ဒုတိယကာရဏူပစာရတ္ထဝိဘာဝတ္ထ။

သီလသမ္ပတ္တိ, အဝိပ္ပဋိသာရ စသည်သည် တတိယ ကာရဏူပစာရတ္ထ အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ သတိ-အပိလာပန လက္ခဏာ အသမ္မောသန ရသာ၊

အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ထိရသညာ ပဒဋ္ဌာနာ။ (ဋ္ဌ-၁၆၅)

၁၀။ တောယ၏ အရဖြစ်သော သတိတရားက သရဏ္ဍိပုဒ်၏အရဖြစ်သော သမ္ပယုတ်တရားအား သဟဇာတ၊အညမည၊နိဿယ၊ ဣန္ဒြိယ၊မဂ္ဂ၊သမ္ပယုတ္တ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ ပေါင်း ၈-ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၁၃၃၀-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) အတ္တနော ပန သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ ဓမ္မာ။

(ခ) ဓာရီယန္တိဝါ ပစ္စယေဟိ,ဓာရီယန္တိဝါ ယထာသဘာဝတောတိဓမ္မာ။

(ဂ) န-ကုသလာ အကုသလာ။

(ဃ) မိတ္တ ပဋိပက္ခာ-အမိတ္တာဝိယ, လောဘာဒိ ပဋိပက္ခာ အလောဘာ ဒယောဝိယစ ကုသလ ပဋိပက္ခာတိ အတ္ထော။

(င) န ဗျာကတာ အဗျာကတာ။ (ဋ္ဌ-၈၁)

http://www.dhammadownload.com

၁။ (ခ) အမှတ်ဝါကျကို နိယမ နိယမ,ကံ,ကတ္တား အသီးသီး ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ခ) အမှတ် ဝါကျကို ဋ္ဌပနာ, အာဘောဂ, အာဘောဂဟေတု, ဋ္ဌပန ပဋိက္ခေပ, စောဒနာဟူသော ဌပနာပဉ္စကနည်းဖြင့် တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)။

၃။ (ခ) အမှတ်ဝါကျ၌ အဘယ်ကိုလဲလှယ်လို၍ ဝါသဒ္ဒါများကိုထား ရပါသနည်း။ ရှင်းလင်းပြီးလျှင် ယင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

၄။ (ဃ) ဝါကျ၌ အမိတ္တာပုဒ်ကို အပေါင်း၀စနတ္ထပြု၍ ဗျုပ္ပတ်စတုက္က ခွဲပြပါ။

၅။ (ဃ) ဝါကျ၌ လောဘာဒိ ပဋိပက္ခာ, အလောဘာ ဒယောဝိယ ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို စိစစ်ပြပါ။

၆။ ဓာရိယန္တိဝါ ပစ္စယေဟိ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ထုတ်ဖော်ခဲ့ပါ။

၇။ (င) ဝါကျ၌ နနိပါတ်ပုဒ်၏ ဖြစ်သင့်သော အနက်ကို ပြပြီးလျှင် ကူပနာယံ သုခဝေဒနာယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော (ဋ္ဌ-၈၃)၌ ဧဝ ၏ နိ၀တ္တေတဗ္ဗတ္ထတို့ကို နှစ်ခုမျှ ဖော်ပြပါ။

၈။ (ဃ) ဝါကျ၌ ကုသလ ပဋိပက္ခဝယ် ကုသလ၌ ဒဿနတ္ထ စသည် ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉။ ဓာရိယန္တိဝါ ပစ္စယေဟီတိ ဓမ္မာ၌ ဓမ္မာအရဖြစ်ထိုက်သောတရား များက အထောက်ပြု၍ ဖော်ပြပြီးလျှင် လောဘာဒိ ပဋိပက္ခာ၌ လောဘ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ သမ္ပယောဂဝသေန ပဝတ္တမာနေန သဟဝိတက္ကေန သဝိတက္ကာ (ဋ္ဌ-၈၅)၌ ပတ္တန္တိ-ဟူသော ပါဠိသေသအရ ဖြစ်ထိုက်သောတရား များကိုဖော်ပြ၍ ဝိတက်က ထိုတရားတို့အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကိုလည်း ညွှန်ကြားခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

အဖြေများမှာ ဓမ္မာ, အကုသလာ, အဗျာကတာပုဒ်တို့၏ အဖွင့် စသည်၌ ပါရှိပါပြီ။ နံပါတ် ၇ ဧဝသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထနှစ်ခု ဆိုသည်မှာ-သုခမူလ, သုခါရမ္မဏာ အနက်များ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၁-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) တတ္ထယော စိတ္တသမုဋ္ဌာနိက ကာယော၊ န သော ဝိညတ္တိ။

(ခ) စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ ပန ဝါယောဓာတုယာ သဟဇာတံ ရူပကာယံ သန္ထမ္ဘနတ္ထံ သန္ဓာရေတုံ စာလေတုံ ပစ္စယောဘာဝိတုံ သမတ္ထော ဧကော အာကာရ ဝိကာရော အတ္ထိ။ အယံဝိညတ္တိ နာမ။

(ဂ) သာ အဋ္ဌ ရူပါနိဝိယနစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ။

(ဃ) ယထာပန အနိစ္စာဒိ ဘေဒါနံဓမ္မာနံ ဇရာမရဏတ္တာ "ဇရာမရဏံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ သင်္ခတံ"န္တိ အာဒိဝုတ္တံ၊ ဧဝံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိညတ္တိတာယ သ ပိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နာမဟောတိ။

(င) ဝိညာ ပနတ္တာ ပဇနသာ ဝိညတ္တီတိ ဝုစ္စတိ။ (ဋ္ဌ-၁၂၅)

၁။ (ခ) အမှတ်ဝါကျကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျ၌ ဥပမေယျဝါကျဝယ် သမ္ဗန္ဓာဝတ္တနည်းအားဖြင့်လိုရင်း ကောက်၍ ယင်း၏ဟိတ်ကို ဌပနာပဓ္ဓကပညတ်နည်း ထွက်ခဲ့ပါ။

၃။ (ခ) ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသနှင့် (င) ဝါကျ၌ ဝုစ္စတိ ထားရပုံကို ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။

၄။ ဝါယောဓာတုယာဝယ် ဝါယော-ပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြုပြီးလျှင် ယင်း၏ ဗျုပ္ပတ္တျာဒိ စတုက္ကကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅။ အနိစ္စာဒိပုဒ်, ဝါယောပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တ တို့ကို စိစစ် ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၆။ (ခ)(ဂ) ဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာ ဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို သိသာရှံ ပြဆိုခဲ့ပါ။

၇။ အထက်ပါ ဝါကျတို့လာ ပန, ပိ, နပုဒ်တို့၏ အနက်တို့ကို ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈။ သောဝုစ္စတိကို ကိုယ်ပြု၍ ဝိဿနတ္တ စသော ကြိယာ ၅ တန် ဝေဖန် ပိုင်းခြားခဲ့ပါ။

၉။ ရူပသဒ္ဒေရတာ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ အထက်ပါ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယပုဒ်၌စိတ္တအရ၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ အရတို့ကိုကောက်ပြ၍ စိတ္တအရ တရားက စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယအရ တရားအား ကျေးဇူး ပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကိုလည်း အသီးသီး ပြဆိုခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၂။ လိုဝါကျတွင် လိုရင်းကား- သာဝိစိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နာမ ဟောတိ ဟူသည်တည်း။

အဓိပ္ပာယ်ကား....ဝိညတ်သည်လည်း စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ပင် မည်၏ ဟူလို။

အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် ဝိညတ်သည်လည်း စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ပင် မည်၏ဟုပြဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ပင်ဆိုသော်လည်း ဝိညတ်သည် စိတ္တသမုဋ္ဌာန် အစစ်မဟုတ်သည်သာ မဟုတ်တုံလော၊ ထိုသို့ ဝိညတ်သည် စိတ္တသမုဋ္ဌာန် အစစ် မဟုတ်သောကြောင့် ဝိညတ်သည်လည်း စိတ္တသမုဋ္ဌာန် မည်၏ ဟူ၍ မျှလောက်ကိုသာ မဆိုသင့်၊ စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ဖြစ်နိုင်ခြင်း အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ ယင်းအကြောင်းကား အဘယ်ပါနည်း၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိ၍ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိညတ္တိတာယ ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား....စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ရုပ်တို့၏ ဝိကာရ ဟူသော ဝိညတ်၏ အဖြစ်ကြောင့် ဝိညတ်သည်လည်း စိတ္တသမုဋ္ဌာန်ပင် မည်၏ ဟူလို။

၃။ (က) ဝါကျကိုသာ ပြဆိုခဲ့သော် ဝစီဝိညတ်၏ သရုပ်ကို မသိနိုင်ရာ သောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ,အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းဒေါသတို့ကို(ခ)ဝါကျဖြင့် ပယ်သည်။

ဝုစ္စတိ ထားရပုံကား....ဌာနဖြစ်သော စိတ္တသမုဋ္ဌာန် အစစ်တို့၏ စိတ္တသမုဋ္ဌာန်အမည်ကို ဌာနီဖြစ်သော အာကာရ ဝိကာရ၌ တင်စား၍ ဝိညတ်ကိုလည်း ဌာနူပစာအားဖြင့် စိတ္တသမုဋ္ဌာန် ဝစီဝိညတ်ရုပ်ဟု ခေါ်ဆိုရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤသို့ ဌာနူပစာကိုပြလို၍(င)ဝါကျ၌ ဝုစ္စတိကို ထားရပါသည်။

၄။ ဝါယတိ ဒေသန္တ ရူပဝတ္တိဟေတု ဘာဝေန ဘူတသင်္ဃာတံ ပါပေတီတိ ဝါယော။

(က) ဝါယတိ ပါပေတိ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝါဓာတ် အာယပစ္စည်း၊ (တစ်နည်း) ယပစ္စည်း၊ ရောက်စေခြင်း ကြိယာသည် ဗျုပ္ပနိမိတ်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဝါယောဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ထို၏အကြောင်းဖြစ်သော ရောက်စေခြင်း ကြိယာသည် ပဝတ္တိ နိမိတ်။

၅။ အနိစ္စာဒိ-ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, သမာသပဒ, ဣကာရန္တ။
ဝါယော-ပုလ္လိင်, မနောဂဏာဒိဂိုဏ်း, ကိတနာမပဒ, အကာရန္တ။

၆။ (ခ) ဝါကျ၌ ဧကော အာကာရဝိကာရေဖြင့် ဝိညတ်၏ သရုပ်တရားကိုယ် အရကောက်ကို ပြသည် (အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)
ကျန်သော စကားရပ်တို့ဖြင့် အာကာရဝိကာရ ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်။ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)
(ဂ) ဝါကျဖြင့် ဝိညတ်ဟူသည် ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ရုပ်မဟုတ်ကြောင်းကို ပြသည်။ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)

၇။ (ခ) ဝါကျ၌ ပနကား အန္ဝယ။ (ဂ) ဝါကျ၌ ပနကား အရှစိ။ (တစ်နည်း) တပ္ပါကဋီကရဏ (င) ဝါကျ၌ ပနကား ပက္ခန္တရ။ နိဿယအလို ဝါကျာရမ္ဘဥပန္ယာသ။

ပိကား အဝုတ္တသမုစ္စည်း၊ (တစ်နည်း) ဒုတိယ သမ္ပိဏ္ဍန။
နကား ပဋိသေဓ။

၈။ ပကတိမှ ဖောက်ပြန်သော အမူအရာထူးဟုဆိုအပ်သော အာကာရ

ဝိကာရသည် ဒဿနတ္ထ။
စိတ္တဇရုပ်တို့သည် ဒီပကတ္ထ။
အလိုကိုသိခြင်းသည် ပကာသနတ္ထ။
ဥတ်သည် ဝိဘာဝတ္ထ။
မိမိအလိုရှိအပ်သော အကျိုး၏ပြည့်စုံခြင်းသည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ ရူပဿဇရတာ-ရူပပရိပါကလက္ခဏာ၊ ဥပနယနရသာ။
သဘာဝါနပဂမေပိနဝဘာဝါပဂမပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ပရိပစ္စမာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။
(ဋ္ဌ-၃၆၅)

၁၀။ စိတ္တာသမုဋ္ဌာနာယပုဒ်၌ စိတ္တအရကား- ဝုဋ္ဌော, ကာမဇော ၂၉, အဘိညာဉ်ဒွေ ပေါင်း ၃၂-ပါးသော စိတ်ရ၏။

http://www.dhammadownload.com

စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ အရကား ဝါယောဓာတ်ရ၏။

ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကား- သဟဇာတ၊ နိဿယ၊ အတ္ထိ၊ အဝိဂတ (ကြီး ၄) ဝိပ္ပယုတ္တ (လတ် ၁) အဓိပတိ အာဟာရ ဣန္ဒြိယ(ငယ် ၃) ပေါင်း (၈) ပစ္စည်း။

၁၃၄၂-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) ဘူရိတိ ပထဝိယာနာမံ။

(ခ) အယမ္ပိသဏှဋ္ဌေန ဝိတ္ထဋ္ဌေန စဘူရိဝိယာတိ ဘူရိ။

(ဂ) တေနဝုတ္တံ, ဘူရိဝုစ္စတိ ပထဝီ၊ တာယပထဝိသမာယ၊ ဝိတ္ထဋ္ဌာယ ဝိပုလာယ ပညာယ သမန္နာဂတောတိ ဘူရိပညောတိ။

(ဃ) အပိစ ပညာယ ဧတံ အဓိဝစနံဘူရိတိ။

(င) ဘူတေ အတ္ထေရမတီတိ ဗိဘူရီ။ (ဋ္ဌ-၁၉၁-၂)

၁။ (ဂ) ဝါကျကို အနက်အားဖြင့် အာကာရ အပြင် ထုတ် လျက် ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ) ဝါကျကို ပါပနာဒိကျမ်းရိုး ၅-ချက် တက်ခဲ့ပါ။

၃။ (ဂ) ဝါကျ၌ အဘယ်ကိုပြလို၍ တေန ဝုတ္တံသဒ္ဒါကို ထားသည်ကို ပြ၍ (ဃ) ဝါကျ၌ အကြောင်း, အကျိုး, သဒ္ဒါ, အနက်တို့တွင် အဘယ်ကိုပြောင်းလဲလို၍ အဝိစသဒ္ဒါကို ဆိုသနည်း။

၄။ ဘူရိပညောကို အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အပေါင်း ဝစနတ္ထကို သာ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

(၅) (က) ဝါကျရှိ ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တတို့ကို စိစစ်ပြပါ။

(၆) (င) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို ဖော် ပြပါ။

၇။ (ဂ) ဝါကျ၌ တသဒ္ဒါ၏ အစွဲကိုဖော်ပြ၍ (ခ) ဝါကျရှိ ဝိယသဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၈။ (ခ) ဝါကျ၌ ဘူရိအရကို ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ (က) ဝါကျ၌ ဘူရိအရကို လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ပထဝီအရ ပစ္စည်းတရားသည် ဝုစ္စတိအရ ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော်ပြပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ တေန၊ ထို့ကြောင့်။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်ဆိုအပ်၏။ ကိံ ဝုတ္တံ၊ အဘယ်သို့ မိန့်ဆိုအပ်သနည်း။ ပထဝီ၊ မြေကြီးကို။ ပ ဘူရိပညော၊ ဘူရိပညမည်၏။ က္ကတိ၊ ဤသို့။ ဝုတ္တံ၊ မိန့်ဆိုအပ်၏။

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာ ဆရာ, ဆရာသည် (က) ဝါကျဖြင့် ဘူရိအရ မုချတ္ထအားဖြင့် မြေကြီးကို ယူရသောဟု ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ပြဆိုတော်မူသည်ရှိသော် ဘူရိ၏ ဥပစာအားဖြင့် ယူသင့်သော အနက်မရှိ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ခဲ့ရာ၏ (နူ-ပါ) စင်စစ်တမူကား ဘူရိအရ ဥပစာအား ဖြင့် ယူသင့်သော အဘိဓေယျတ္ထ မရှိဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့် (ပဋိ-ပါ) ထိုသို့ မရောက်သင့်သောကြောင့် ဘူရိသဒ္ဒါ၏ ဥပစာအားဖြင့် ယူသင့်သော အဘိဓေယျတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏ (နူ-ရော) ဘူရိသဒ္ဒါ ၏ မုချတ္ထအားဖြင့် ရသင့်သောအနက်ကိုသာ မပြဆိုသင့် (ပဋိ-ရော) ထိုသို့ ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုချေသော် ဆရာ၌ အပရိပုဏ္ဏအဗျာပိတဒေါသ သင့် ရောက်ရာ၏။ အဘယ်သို့လျှင် ထိုဒေါသမရောက်ကြေဇွင်း ပျောက်ရန် ဘူရိ ၏ အတ္ထကို ပြဆိုပါသနည်း။ ဤသို့အပြစ်တင်လျက် မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ထိုအပြစ်ကို ပယ်ရခြင်းငှာ ဖြေကြားတော်မူလိုသော အဋ္ဌကထာ ဆရာသည် (ခ) ဝါကျကို မိန့်။

အဓိပ္ပာယ်ကား.... (ခ) ဝါကျဖြင့် ဘူရိသဒ္ဒါ၏ ဥပစာအားဖြင့် ယူသင့် သော အဘိဓေယျတ္ထကိုလည်း ပြဆိုသောကြောင့် သင်ထင်သော ဒေါသ ငါ၌မရောက် ကင်းပျောက်ပါ၏ ဟူလိုသော်။

၃။ ဥပက- သာဓကကို ပြလိုသောကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ တေနဝုတ္တံကို ထားပါသည်။

ဥပစာရတ္ထမှ တစ်ပါး မုချတ္ထဂုဏ်ဟူသော အနက်တစ်ပါးကို လဲလှယ်လို သောကြောင့် (ဃ) ဝါကျ၌ အပိစသဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

(တစ်နည်း) တဒ္ဓိတ်ပုဒ်မှ တစ်ပါး ကိတ်ပုဒ်ဟု ဆိုအပ်သောသဒ္ဒါကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် အပိစသဒ္ဒါကို ထားပါသည်။

(အနက်, သဒ္ဒါ နှစ်ပါးစုံ လဲလိုသောကြောင့် အပိစသဒ္ဒါ ထားပါသည် ဟု ဖြေဆိုကလည်း ရနိုင်ပါသည်။)

http://www.dhammadownload.com

၄။ ဘဝတိဣတော ဘူရိ။
ဘူရိဝိယာတိ ဘူရိ။
ပကာရေနဇာနတီတိ ပညာ။
ဘူရိဝေ ပညာ ဘူရိပညာ။
ဘူရိပညာ ဖဿတိတိ ဘူရိပဉော။

(က) ဘူရိပညာအဿအတ္ထီတိ ဟူသော ဝစနတ္ထသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။
(ခ) ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပညာ၏ ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဂုဏ်-ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
(ဂ) ဘူရိပဉော ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ထို၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပညာဟူသောဂုဏ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ ဘူရိ-ဣတ္ထိလိင်, (အဘိဓာန်ဋီကာအလို) နဒါဒိဂိုဏ်း, ကိတ်နာမ်ပုဒ်, ဤကာရန္တ။
ဣတိ- အလိင်, ဂဏာဝိမုတ်, နိပါတ်ပုဒ်, ဣကာရန္တ။
ပထဝီယာ- ဣတ္ထိလိင်, (အဘိဓာန်ဋီကာအလို) နဒါဒိဂိုဏ်း, ကိတ်နာမ်ပုဒ်, ဤကာရန္တ။
နာမံ - နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, ကိတ်နာမ်ပုဒ်, အကာရန္တ။

၆။ ဘူတေအတ္ထေ ရမတီဖြင့် ဘူရိဟူသော သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ၌ ဘူတသဒ္ဒါူပ ပဒ+ရမုဓာတ်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း (ဒုတိယ ဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ) ဘူအရ ထင်ရှားရှိသော အနက်ကိုယူရမည်ကိုလည်းကောင်း (အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။ ကွိပစ္စည်းသည် ကတ္တားအနက်၌ သက်သည်ဖြစ်၍ ဘူတေ ရမတီတိ ဘူရိဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း (ဒုတိယပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

အပိဖြင့် ဘဝိတ် ဝစနတ္ထကြောင့်သာ ဘူရိမည်သည် မဟုတ်၊ ကိတ် ဝစနတ္ထကြောင့်လည်း ဘူရိမည်သည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း, (အတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) သိစေ၏။

(တစ်နည်း) ဘူတေဖြင့် ဘူရိ၌ ဘူဝယ် ဘူတပုဒ်ရင်းဖြစ်၍ ထို ဘူတ၌ ဘူဓာတ်၊ (ဒု-ဓာတုပဒ)၊ တ ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓ်အနက်ဟော၊ (ဒု-ပစ္စယတ္ထ)၊ ဘဝတီတိဘူတောဟု ကတ္တုသာဓ် ဝိဂ္ဂဟပြု၊(အဘိဓာနတ္ထ)၊ အတ္ထေ ဖြင့် ဘူတ (ဘူ) အရ ထင်ရှားဟုတ်မှန်သော (ပရမတ္ထတရား ၄-ပါး) အနက်ကိုယူ၊(အဘိဓေယျတ္ထ) မရတီဖြင့် ဘူရိ၌ ရိဝယ် ရမုဓာတ်၊ (ဒုဓာတု-

http://www.dhammadownload.com

ဓူဒ)၊ ကွိ ပစ္စည်း ကတ္တုသာဓ် အနက်ဟော၊ (ဒု ပစ္စယတ္ထ)၊ ရမတီတိ ရိဟု ကတ္တုသာဓ် ဝိဂ္ဂဟပြု၊ အဘိဓာနတ္ထ)။ ဘူတေရမတိ ဟူသောအပေါင်းဖြင့် ဘူတေ+ရိ ဘူရိဟု သတ္တမီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟပြု၊ (သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)၊ ဘူတရိဟု ဆိုလိုလျက် တ ကို ချေ၍ ဘူရိဟု ပြီးသည်။ (တစ်နည်း) ဘူတရမိဟု ဆိုလိုလျက် တနှင့် မကို ချေ၍ ဘူရိဟုပြီးသည် (ဘာဝတ္ထနေယျတ္ထ)။ အပိဖြင့် ရှေးဆိုအပ်ပြီးသော တဒ္ဓိတ်ဝိဂ္ဂဟကို ပေါင်းစည်းသော သမ္ပိဏ္ဍတ္ထ-သမုစ္စယတ္ထ ဇောတကအဖြစ်၊ ဘာဝတ္ထ) သိစေ၏။

၇။ (ဂ) ဝါကျ၌ တသဒ္ဒါအစွဲကား ပညာဖြစ်ပါသည်။
(ခ) ဝါကျရှိ ဝိယသဒ္ဒါ၏ အနက်ကား ပဋိဘာဝတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

ဂ။ ဘူရိအရ ပညာသည်-ဒဿနတ္ထ။
တိလေသဒူရိ ဘာဝသည် ဒီပကတ္ထ။
ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ သိရခြင်းသည်-ပကာသနတ္ထ။
ပညာဖြစ်ကြောင်း အတိဝ်ကံသည်-ဝိဘာဝတ္ထ။

သိသဖြင့် ကျင့်ရခြင်းမှစ၍ မင်္ဂဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ ပထဝီဓာတု၊ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ၊ ပတိဋ္ဌာနရသာ။
သမ္ပဋိစ္ဆန ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ သေသဘူတတ္တာ ယပဒဋ္ဌာနာ။ (ဌ-၃၆ဂ)။

၁၀။ ပထဝီအရ ပထဝီပြဋ္ဌာန်းသော အဋ္ဌကလာပ် ရုပ်ပစ္စည်းတရားသည် ဝုစ္စတိအရ သတ္တိ, ဝီရိယ, ဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ, အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ-အာရမ္မဏ ပုရေဇာတတ္ထိ-အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ အဝိဂတ ၄-ပစ္စည်းတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၁၃၇၃-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) ကမ္မကိလေသေဟိ အာစိယတီတိ အာစယော။
(ခ) ပဋိသန္ဓိ စုတိ ဂတိပ္ပဝတ္တာနံ တော်နာမံ။
(ဂ) တတ္ထ ကာရဏံ ဟုတွာ နိပ္ဖာဒနဘာဝေနတံအာစယံ ဂစ္ဆန္တိ၊ ယဿဝါပဝတ္တန္တိ တံပုဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေဝ အာစယံ ဂမေန္တီ-တီပိ အာစယံ ဂါမိနော။

F 100 A

http://www.dhammadownload.com

(ဃ) သာသ၀ ကုသလာ ကုသလာနံ တော် အဓိ၀စနံ (၄၃-၈၆)

၁။ (ဂ) ၀ါကျကို ထည့်သင့်သော ကတ္တားပုဒ်များ ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ) ၀ါကျကို ဥာပနာဒိပဋ္ဌကနည်းဖြင့် စောဒနာတက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)။

၃။ (ဂ) ၀ါကျ၌ ၀ါသဒ္ဒါထားရခြင်းအကြောင်းကိုပြ၍ ယင်း၀ါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကို ဖော်ပြပါ။

၄။ အာစယဂါမိနောကို အစိတ်အပေါင်း ၀စနတ္ထပြု၍ အပေါင်း ၀စနတ္ထကိုသာ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၅။ (က) ၀ါကျ၌ ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၆။ (က) ၀ါကျကို အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်ကို ဗျတိရေက, အန္ဝယအားဖြင့် ဖော်ပြပြီးလျှင် သံဝဏ္ဏနာ အမည်ကိုလည်း အကြောင်းပြ၍ မှည့်ခဲ့ပါ။

၇။ (ခ) ၀ါကျရှိ ပ၀တ္တာနံ ပုသဒ္ဒါ၏အနက်ကိုဖော်ပြ၍ (ဂ)၀ါကျရှိ ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ-နိ၀တ္တေတဗ္ဗတ္ထတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

၈။ အာစယောအရကို ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ ကမ္မကိလေသေဟိ၌ ကမ္မ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၁၀။ ကမ္မကိလေသေဟိအရပစ္စည်းတရားသည်အာစိယတိအရပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ဖော်ပြပါ။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

(အဖြေများ၌ အာစယဂါမိ တိက်အဖွင့် (က) ၌ ပါရှိပါပြီ၊ နံပါတ် (၉) ကမ္မ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကထုတ်ရာ၌ စေတနာ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ)။

၁၃၃၄-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) စေတော ဝိက္ခိပတီတိ စေတသော ဝိက္ခေပေါ။

(ခ) ဘန္တတ္တံ စိတ္တဿာတိ စိတ္တဿဘန္တ ဘာဝေါ, ဘန္တယာနံ ဘန္တဂေါဏာဒီနိဝိယ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဣမိနာ ကောရမ္မဏာသင်္ခယော ဝိပ္ပယုတ္တံ ကထိတံ။
(ဃ) ဥဒ္ဓစ္စဉ္စ ကောရမ္မဏဝိပ္ပယုတ္တတိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ နာနာရမ္မဏော။
(၄-၃၀၁-၂)

၁။ (ခ) ဝါကျကို ဥပမာနဝါကျ၌ ကြိယာထည့်၍ ပဓာန-အပဓာန ဝါကျ အစဉ်ကျအောင် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ဃ) ဝါကျကို ဌပနာ အာဘောဂါဒိပဉ္စကနည်းဖြင့် စောဒနာ တက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို)။

၃။ (ဂ) ဝါကျ၌ ကထိတံဟု ထားရပုံကို ရှင်းပြ၍ (ဃ) ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၄။ ဘန္တယာနပုဒ်ကို အပေါင်းဝစနတ္ထပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲပြခဲ့ပါ။

၅။ ဘန္တဘာဝေါ, ဘန္တဂေါဏာဒီနိတို့၌ ဘန္တပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို အသီးသီး စိစစ်ပြဆိုခဲ့ပါ။

၆။ (က)ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အာဘော်ကို ဗုတီရေက အန္ဝယ အားဖြင့် ဖော်ပြ၍ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၇။ (ဂ) ဝါကျ၌ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏အစွဲကို လည်းကောင်း, ဝေသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ, ဂဟေတဗ္ဗတ္ထတို့ကိုလည်းကောင်း ပြဆိုခဲ့ပါ။

၈။ (ဂ) ဝါကျ၌ ကထိတံဝယ် ဓာတ်၏အရ ကတ္တုဋ္ဌကြိယာအရကို ကောက်ပြီးလျှင် ဒဿနတ္ထ စသော ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်ပြဖြေဆို ခဲ့ပါ။

၉။ (ဃ) ဝါကျ၌ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ် စိတ်တို့၏ အာရုံ၌လည်၍ ဖြစ်ပုံ ပရမတ္ထ အခြင်းအရာကို ဥပမာဖြင့် သိသာ အောင် ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ (ဃ) ဝါကျ၌ ကောရမ္မဏအရ ပစ္စည်းတရားသည် ဝိပ္ပယုတ္တအရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ဖော် ပြပါ။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

၁။ ဘန္တတ္တံစိတ္တဿာတိ၊ ဘန္တတ္တံစိတ္တဿဟူသည်ကား။ စိတ္တဿ-စိတ်၏။ ဘန္တဘာဝေါ၊ တုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ် (ဥပမေယျဝါကျ)။ ဘန္တယာန, ဘန္တ-ဂေါဏာဒီနိ၊ တုန်လှုပ်သောယာဉ်,တုန်လှုပ်သောနွားစသည်တို့သည်။ ဘန္တ-

http://www.dhammadownload.com

ဘာဝေန၊တုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့်(ကရိဏ်း)ဟောန္တိ ဝိယ၊ ဖြစ်ကုန်သကဲ့သို့တည်း)။ (ကြိယာ)။

တစ်နည်း-ဘန္တယာန ဘန္တဂေါဏာဒီနံ- ဘန္တယာန ဘန္တဂေါဏာဒီနံ၊ တုန်လှုပ်သောယာဉ်, တုန်လှုပ်သောနွား စသည်တို့၏။ (သာမျတ္တေ ပစ္စတ္တ-ဝစနံ) ဘန္တဘာဝေါ၊ တုန်လှုပ်သည်၏အဖြစ်သည်။ ဟောတိဝိယ၊ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

၂။ ဆရာ-ဆရာသည် (ဂ) ဝါကျဖြင့် ဤဘန္တတ္တံ စိတ္တဿ ဟူသောပါဠ်ဖြင့် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၏ တစ်ခုသောအာရုံ၌ တုန်လှုပ်ခြင်းကိုဟောအပ်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏၊ (ဥပနာ) ထိုသို့ဆိုချေသော် ဘန္တတ္တံ စိတ္တဿဟု ကောရမ္မဏ နာနာရမ္မဏ အမှတ်မထား သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်မဟုတ်ပါလော၊ (အာဘော်) ထိုသို့ ဘန္တတ္တံစိတ္တဿဟု ကောရမ္မဏ နာနာရမ္မဏ အမှတ်မထား သာမညအားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် (အာဘောဂဟေတု) (ဂ) ဝါကျဖြင့် ဘန္တတ္တံ စိတ္တဿဟူသောပါဠိဖြင့် ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၏ တစ်ခုသောအာရုံ၌ တုန်လှုပ်ခြင်းကို ဟောအပ်၏ ဟူ၍သာ မဆိုသင့် (ဥပနာပဋိက္ခေပ)။ ယင်းသို့ သာမညပါဠိ၏ ဝိသေသ အနက်ကို ဆိုသော် ထူးထွေဆန်းပြား ဆရာ၏စကားကို ပြီးစေမြဲစေတတ်သော ယုတ္တိသဘာဝ ဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်း ဆိုသင့်သေး၏(အနွယစောဒနာ)။ ထိုစကားကို ပြီးစေ,မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိသဘာဝ ဒဋ္ဌိကရဏ စကားကား အဘယ်ပါနည်း၊(ပုစ္ဆာ)တစ်နည်း....ယင်းသို့သာမညပါဠ်၌ စကား၏စကားသည် အသို့သင့်ရာအံ့နည်း၊ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

၃။ ကထိတံထားရပုံကား ဘန္တတ္တံစိတ္တဿဟူသော ပါဠိတော်ကိုစွဲကိုင်၍ သာမညအားဖြင့် ဟောသည် မဟုတ်ပါလောဟု အခိုင်အမာ အာဘော်ထား၍ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၏ ကောရမ္မဏ နာနာရမ္မဏတို့၌တုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟု စောဒကဆရာ ယူထားရာ၌ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်း အာဘော်ယုတ္တိမမြင်မူ၍ သဘာဝယုတ္တိရှိသည့်အားလျော်စွာ လုယက်ဆွဲငင်၍ ယူဆာပြသောအရာ ဖြစ်သော်ကြောင့် (ဂ)ဝါကျ၌ ကထိတံကို ထားပါသည်။

(ဃ) ဝါကျဖြင့် (ဂ) ဝါကျ၌ တင်သင့်သောဝိရောဓိ (သာမညဝိသေသ ဆန့်ကျင်သော) ဒေါသကို ပယ်ပါသည်။

သူကလိုင်မှု၊ စကားလု၊ ထားမှုကထိတံ ဟူသော ရွှေရေးဆော်င် နိုယ်၏ သဘော သက်ရောက်အောင်ဖြေက ရနိုင်ပါသည်။

၄။ ဘန္တတ္တံယာနဋ္ဌာတိ ဘန္တယာနံ။ (ကမ္မာဓာရည်း)

http://www.dhammadownload.com

(က) ဘန္တဥတ္တယာနဥ္စာတိ ဟူသော ဝစနတ္ထသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။
(ခ) တုန်လှုပ်သည်၏ အဖြစ် ဟူသောဂုဏ်နှင့် ယာဥ်ဒြပ်တို့၏ စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည်, ဝါ-ဘန္တယာနတို့၏ တူသည်၏အဖြစ်ဟူသော တုလျ ဘာဝသမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
(ဂ) ဘန္တယာနံ ဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်သည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ထိုအင်္ဂါပေါင်းသဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဖြစ်သော တုန်လှုပ်သော ယာဥ် တို့၏ တစ်ခုသည် တစ်ခုနှင့် တူသည်၏ အဖြစ်ဟူသော သာမညာ ကာရဇာတ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ ဘန္တဘာဝေါ်၌ ဘန္တသည် နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂဏ, အကာရန္တ, ကိတ နာမပဒ။ ဘန္တဂေါဏာဒိနိ၌ ဘန္တသည် ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

၆။ စေတောဟူသောဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသသံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် စေတသော၌ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည် သမ္ဗန်အနက်ကိုမဟော (ဗျတိရေက) ကံအနက်ကို ဟော သည်(အန္ဓယ) သိစေ၏ (ဝိဘတျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။ ဝိက္ခိပတိဖြင့် ဝိက္ခေပေါ်၌ ဝိပုဗ္ဗ+ခိပဓာတ်နောင်သက်သော ဏပစ္စည်းသည် ကမ္မသာဓနစသောအနက် ကို မဟော(ဗျတိရေက)ကတ္တုသာဓန အနက်ဟောသည်ကို (အန္ဓယ)သိစေ ၏။(ဒုပစ္စယသံဝဏ္ဏနာ)။

တစ်နည်း-စေတောဝိက္ခိပတီတိ ဟူသော ၊အပေါင်း သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် စေတသောဝိက္ခေပေါကား ဝါကျမဟုတ် (ဗျ) နိစ္စအလုတ္တသမာသ်ပုဒ်တည်း (နွ) ဟု သိစေ၏။ (သမာသလိင်္ဂပဒသံဝဏ္ဏနာ)။ စေတောဝိက္ခိပိယတီတိ စသည် ဝစနတ္ထ မပြုရ (ဗျ) စေတသော ဝိက္ခိပတီတိ ဟု ကိတန္တကမ္မတ္ထဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထပြုရမည် (နွ) ဟုသည်း သိစေပါသည်(သမာသ လိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

၇။ ဣမိနာ၌ ဣမ ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်သည် ဘန္တတ္တံစိတ္တဿကို စွဲပါသည်။

ဝေသဒ္ဒါ၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား-နာနာရမ္မဏ (အထူးထူးသော အာရုံ) ဖြစ်ပါသည်။

ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား-ဧကာရမ္မဏ (တစ်ခုသော အာရုံ) ဖြစ် ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၈။ ကထိတံဝယ် ကတခေတ်အရ-ကတ္တုဋ္ဌကြိယာကား ဒေသနာဉာဏ်, ထိုဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏ သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်တည်း, ထိုဒေသနာဉာဏ်, ဒေသနာဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာဉာဏ် သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် မုချဒေသနတ္ထ။

မဟာကြိယာဉာဏသမ္ပယုတ်, သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော် တို့သည် ပထမ ဖလူပစာရတ္ထ-ဒီပကတ္ထ။

ကတမံ တသ္မိံ သမယေ ဥဒ္ဓစ္စံ ဟောတိ ။ ပ။ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ ဥဒ္ဓစ္စံ ဟောတိ စသော ဒေသနာတော်သည် ပထမ ကာရဏူပစာရတ္ထ, ပကာသနတ္ထ။

ပုညဉာဏ သမ္ဘာရ, ဝိပဿနာ, မဂ်ဖိုလ်, ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်, ကြွင်းသော ဗုဒ္ဓဉာဏ်, ကာလ, ဒေသ, ပရိသတ်တို့အား ဒုတိယ ဖလူပစာရတ္ထ, ဝိဘာဝတ္ထ။

ထိုဒေသနာတော်ကို ကြားနာရ၍ နတ်ပြဟ္မာတို့အား ထိုဥဒ္ဓ, ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်၏ အကုသိုလ်အဖြစ်ကို မြင်၍ ထိုအကုသိုလ် မဖြစ်စေရန် လုံ့လပြုခြင်း သမ္မဇဉ်တရားကို ပွားစေခြင်း, အထက် မဂ်ဖိုလ်တိုင်အောင်သော အကျိုး အဆက်ဆက်တို့သည် ဒုတိယ ကာရဏူပစာရတ္ထ, အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ လောက၌ ပတ္တမြားလုံးကို ချိုင့်ဝှမ်း၌ လှိမ့်လွှတ်လိုက်လျှင် ပတ္တမြား လုံးသည် မရပ်မတည် တကယ်လိမ့်လည်သလို ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်သည် အထူးထူးသောအာရုံ၌ မရပ်မတည် ပြောင်းကာရွေ့ကာတကယ်လည်သည်။ ဤကား ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၏ အာရုံ၌လည်၍ ဖြစ်ပုံတည်း။

ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၏ အာရုံ၌လည်၍ ဖြစ်ပုံကား-လောက၌ လေးထောင့် ပတ္တမြားကို ချိုင့်ဝှမ်း၌လှိမ့်လွှတ်လိုက်လျှင် တန့်ကာတန့်ကာ လိမ့်လည်သလို၊ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်သည် အဓိမောက္ခကိုရသောကြောင့် ဆောက်တည်ရာရ သည်ဖြစ်၍တစ်ခုသောအာရုံ၌ရပ်တန့်ကာရပ်တန့်ကာလည်သည်။(၄၅-၃၀၂)

၁၀။ ကောရမ္မဏအရ ရူပါရုံစသော အာရုံ၆-ပါး ပစ္စည်းတရားသည် ဝိပ္ပန္နတိအရ ဥဒ္ဓစ္စစေတသိက်အာရမ္မဏိက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား,အာရမ္မဏ- ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတနိဿယ-အာရမ္မဏ ပုရေဇာတ-ဝတ္ထာရမ္မဏ ပုရေဇာတဝိပ္ပယုတ္တ - အာရမ္မဏပုရေဇာတတ္ထိ - အာရမ္မဏပုရေဇာတ အဝိဂတ-(၆)ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသည်။

၁၃၄၆-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) အရီယာနံ အဒဿာဝီတိ အာဒီသု အရိယာတိ အရကတ္တာ ကိလေသေဟိ,အနယေ န ဣရိယနတော အယေ ဣရိယနတော သဒေဝကေန လောကေနစ အရဏီယတော။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဗုဒ္ဓါစ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါစ ဗုဒ္ဓသာဝကာစ ဝုစ္စန္တိ။

(ဂ) ဗုဒ္ဓဝေ ဝါ က္ကအေရိယာ။ ယထာဟ သဒေဝကေ ဘိက္ခဝေ လောကေ ။ပ။ တထာဂတော အရိယာတိ ဝုစ္စတိ။

(ဃ) သပ္ပုရိသာတိဧတ္ထ ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တထာဂတသာဝကာစ "သပ္ပုရိသာ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။တေ ဟိ လောကုတ္တရဂုဏယောဂေန သောဘနာ ပုရိသာတိ သပ္ပုရိသာ။

(င) သဗ္ဗေ ဝါ ဧတေ ဒွေဓာပိ ဝုတ္တာ (ဋ္ဌ-၃၈၄)

၁။ (က) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာတို့ကို မှီလျက် အရိယာန် အဒဿာဝီကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို ပါဠိနာဒိကျမ်းရိုး တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလိုပါ)

၃။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ပါသော ဝါသဒ္ဒါ, (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပါသော ဝါသဒ္ဒါတို့ကို သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုးတို့ကို အဘယ်ကိုလဲလို၍ ထားသည်ကို သေချာစွာဖြေပါ။

၄။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ပါသော သဒေဝကေနလောကေနစ အရဏီယတော ဟူသော သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်ကို ဝစနတ္ထ ပြုလျက် ဗျုပ္ပတျာဒိ စတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၅။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ပုဒ်, (င) အမှတ်ပြဝါကျရှိ ပုဒ်တို့ကို သမာသ်ပုဒ် စသည်ကို စိစစ်ပါ။

၆။ (ဃ)အမှတ်ပြဝါကျကို အဋ္ဌကထာဘောဂဖော်ပြလျက်(င)အမှတ်ပြ ဝါကျကို အကြောင်းပြ သံဝဏ္ဏနာ အမည်ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ပါသော ဝေသဒ္ဒါ၊ (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပါသော ဝေသဒ္ဒါတို့၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ,နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထတို့ကို ဖြေလျက် (င) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ပါသော ဧဝသဒ္ဒါသည် ပက္ကန္တ ဝိသယ စသည်တို့တွင် အဘယ်ဖြစ်ပါသနည်း။

၈။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပါသော အာဟအရကို ကြိယာ ၅ တန် ထုတ်လျက် (ဂ) အမှတ်ဝါကျ၌ ယထာဟ်သဒေဝကေ အစရှိသည်၌ အဘယ်သိဒ္ဓိ ဖြစ်ပါသနည်း။

၉။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ပါသော အာဟ၏အရကို လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ (က) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့ကို ရှုမျှော်လျက် (င) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ ပါသော ဓေတအရ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စည်းတရား ဝုတ္တာ အရ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖော်ပြလျက်, ကျေးဇူး ပြုသော ပစ္စယသတ္တိနှင့် ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်းများခဖြပါ။

အဓဖြ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ အရိယာန်၊ ကိလေသာတို့မှ ဝေးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားတို့ကို ဝါ-အစီးအပွားမဟုတ်သော အကျင့်၌ မဖြစ်စေတတ်, မကျင့်စေတတ်သော မြတ်စွာဘုရားတို့ကို ဝါ-အစီးအပွားဖြစ်သော အကျင့်၌ ဖြစ်စေတတ်သော မြတ်စွာဘုရားတို့ကို ဝါ-နတ်နှင့်တကွသော လောကသည် ဆည်းကပ်အပ်သော မြတ်စွာဘုရားတို့ကို။ အဒဿာဝီ၊ ဉာဏ်ဖြင့် မြင်လေ့မရှိသော။

၂။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ,ဆရာသည်(က)အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အရိယာ မည်ပုံကို ပြဆိုတော်မူ၏။ဤသို့သာပြဆိုခဲ့သည်ရှိသော် ပုထုဇဉ်တို့သည်လည်း စင်ကြယ်သော အာသယယောဂ ရှိနိုင်ရကား အရိယာမည်၏ဟူသော အနက် သည်ရောက်ခဲ့ရာ၏၊(အနူလောမပါပနာ)၊စင်စစ်တစ်မူကား ပုထုဇဉ်တို့သည် အရိယာမည်၏ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်၊ (ပဋိလောမ ပါပနာ)၊ ထိုသို့ မရောက်သင့်လေသောကြောင့် အရိယာ၏ အရတို့ကိုလည်း ပြဆိုသင့် သေး၏။ (အနူလောမရောပနာ) မပြဆိုဘဲမနေသင့်၊ (ပဋိလောမရောပနာ)၊ မနေသင့်ဘဲနေချေသော် ဆရာ၌ စကားအလွန်ပျံ့နှံ့ခြင်းဟူသော အတိဗျာ- ပိတဒေါသ ရောက်ခဲ့ရာ၏။ (စောဒနာ)၊ အဘယ်သို့လျှင် ထိုဒေါသမရောက် ကင်းပျောက်ပါရန် အရိယာ၏အရကို ပြဆိုအပ်ပါသေးသနည်း။ ဤသို့အပြစ် တင်လျက် သူမေးဖွယ်ရှိ၍ ထိုကို ပယ်ရှား ဖြေကြားတော်မူလိုသည် ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓါ စသော (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

၃။ (ဂ) ဝါကျ၌ပါသော ဝါသဒ္ဒါကို အရိယာအရ ဗုဒ္ဓ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝကတို့မှတစ်ပါး၊ ဗုဒ္ဓကိုသာရ၏ဟု အဘိဓေယျတ္ထကို လဲလိုသော ကြောင့် အနက်ကို လဲလို၍ ထားပါသည်။

(င) ဝါကျ၌ပါသော ဝါသဒ္ဒါကို အရိယာအရ ဗုဒ္ဓနှင့် သပ္ပုရိသာအရ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ,တထာဂတ သာဝကတို့မှတစ်ပါး၊ ၂ ပုဒ်လုံးအရ ဗုဒ္ဓ,ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝက အားလုံးတို့ကိုရ၏ဟု အဘိဓေယျတ္ထကို လဲလိုသောကြောင့် အနက်ကို လဲလို၍ထားပါသည်။

၄။ သဒေဝကေန လောကေန အရဏီယာတိ အရိယာ။

(က) သဒေဝကေန လောကေန အရဏီယာ ဟူသော ပိဂ္ဂြိုဟ်သည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ထိုဗျုပ္ပတ္တိ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဆည်းကပ်ခြင်း ကြိယာ သာမညသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
(ဂ) အရိယာဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ဆည်းကပ်ခြင်း ကြိယာ ဝိသေသ သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ (ခ) ဝါကျ၌ ဗုဒ္ဓါသည် ကိတ်နာမ်ပုဒ်။ စ သဒ္ဒါသည် နိပါတ်ပုဒ်။ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါသည် သမာသ်ပုဒ်။ ဗုဒ္ဓသာဝကာသည် သမာသ်ပုဒ်။ ဝုစ္စန္တိသည် အာချာတ်ပုဒ်။

(င) ဝါကျ၌ သဗ္ဗေသည် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်။ ဝေ, ဝါ, အပိတို့သည် နိပါတ်ပုဒ်။ တေသည် သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်။ ဒွေဓာသည် တဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်။ ဝုတ္တာသည် ကိတ်နာမ်ပုဒ်။

၆။ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါ တထာဂတ သာဝကာစ သပ္ပုရိသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာပါဌ်ဖြင့် သပ္ပုရိသာအရ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ, တထာဂတ သာဝကတို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ တေ လောကုတ္တရဂုဏ ယောဂေနဖြင့် ထိုပစ္စေကဗုဒ္ဓ,တထာဂတ သာဝကတို့သည် လောကုတ္တရာ ဂုဏ်ကျေးဇူးနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့် တင့်တယ်၏ ဟု သိစေ၏။သောဘနာ ပုရိသာဖြင့် သုပုဒ်+ ပုရိသပုဒ် သုပုဒ်၏ သောဘနာ အနက်ဟောသည်ကို လည်းကောင်း, သု, သောဘနာ+ပုရိသာ သပ္ပုရိသာ ဟု ကမ္မဓာရည် သမာသ်တွဲစပ်ရမည်ကို လည်းကောင်း သိစေ၏။

(င) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာသည် အရိယာအရ သပ္ပုရိသာအရ အလုံးစုံသော ဗုဒ္ဓ,ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ကို ယူရမည်ဟူသော အဘိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသောကြောင့် အဘိပ္ပာယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်ပါသည်။

၇။ (ဂ) ဝါကျ၌ ပါသော ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား ဗုဒ္ဓ ဖြစ်ပါသည်။ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ ဖြစ်ပါသည်။

(င) ဝါကျ၌ပါသော ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား ဗုဒ္ဓ,ပစ္စေကဗုဒ္ဓနှင့် ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ဖြစ်ပါသည်။ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကား အခြားသော ပုထုဇ္ဇဉ်စသည်တို့ဖြစ်ပါသည်။

(င) ဝါကျ၌ ပါသော တေသဒ္ဒါသည် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဗုဒ္ဓ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝကတို့ကို စွဲသောကြောင့် ပက္ကန္တဝိသယတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

၈။ (င) ဝါကျ၌ ပါသော အာဟအရ မြတ်စွာဘုရား၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော ဒေသနာဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် ဒဿနတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်, သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့သည် ဒိပကတ္ထ။
ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိရခြင်းအကျိုးသည် ပကာသနတ္ထ။
ပါရမီဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။
ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟက ပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိရသဖြင့် ကျင့်ရခြင်း, ကျင့်သဖြင့် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ရခြင်း စသော အကျိုးအဆက်ဆက်သည် အနုဘာဝတ္ထ။

(ဂ) ဝါကျ၌ ပါသော ယထာဟသဒေဝကေ စသည်သည် အာဂမ, သာဓကဖြင့် ပြီးစေရကား ဝါ-ပြီးစေသောအရာဖြစ်သောကြောင့် သိဒ္ဓေယျ သိဒ္ဓိ ဖြစ်ပါသည်။

၉။ (ဂ) ဝါကျ၌ပါသော အာဟအရ ဒေသနာဉာဏ် ဟူသော ပညာ ရပါသည်။
ပညာ ပဋိဝေဓလက္ခဏာ၊ ဝိသယောဘာသ ရသာ။
အသမ္မောဟ ပစ္စုပဋ္ဌာနာ၊ ဝိညာဏပဒဋ္ဌာနာဝါ။
(ဋ္ဌ-၁၆၆)။

၁၀။ (င) ဝါကျ၌ပါသော ဇောအရ ဖြစ်သင့်သောပစ္စည်းတရားကား ဉာဏ်တော်နှင့် တကွသော ဗုဒ္ဓ, ပစ္စေကဗုဒ္ဓ, ဗုဒ္ဓသာဝက တို့၏ ခန္ဓပဉ္စက ဖြစ်ပါသည်။
ဝုတ္တာ၌ ဝစဓာတ်၏အရဖြစ်သင့်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားကားပညာရှိတို့၏ ခန္ဓာသန္တာန်၌ဖြစ်သော အသိဉာဏ် ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖြစ်ပါသည်။
ကျေးဇူးပြုသော ပစ္စယသတ္တိကား အာရမ္မဏသတ္တိ။
ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်းများကား- အာရမ္မဏ, အဓိပတိ, ဥပနိဿယ, ပုရေဇာတ, အတ္ထိ, အဝိဂတတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၃၇-ခုနှစ် မေးခွန်း (နှစ်ဦး)

(က) ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ ... ဒါနိ ယထာ နိက္ခိတ္တာယ မာတိကာယ သင်္ဂဟိတာ ဓမ္မေ ပဘေဒတော ဒဿေတုံ ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာတိ ဣဒံ ပဒဘာဇနီယံ အာရဒ္ဓံ။

(ခ) တတ္ထ ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီတိ ပဌမံ ကာမာဝစရ ကုသလံ ဒဿိတံ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) တဿ တာဝနိဒ္ဒေသေ ဓမ္မဝဝတ္ထာနဝါရော သင်္ဂဟဝါရော သုညတ ဝါရောတိတယောမဟာဝါရာ ဟောန္တိ။ (၄-၉၇)။

၁။ (က)ဝါကျ၌ ဒသောတုံ၏ကရိုက်းကိုထည့်၍၊ဣတိသဒ္ဒါ၏အာကာ ရတ္ထ နိဒဿနတ္ထ,အာဒျတ္ထပေါ် လွင်စေလျက်အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ) ဝါကျကို ဌပနာဒိပဥ္စက စောဒနာတက်ပြပါ။

၃။ ကုသလန္တိ ကုစ္ဆိတာနံ သလနာဒီဟိ အတ္ထေဟိ ကုသလံ။ အပိစ အာရောဂျဋ္ဌေန အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေနစကုသလံ၌ အပိစ ထားရခြင်း၏အကြောင်းကိုရေး၍ (ခ) ဝါကျဖြင့် ပယ် အပ်သော ဒေါသကို ဖော်ပြပါ။

၄။ ပဒဘာဇနီယံကို အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍ အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟကို သာ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲပြပါ။

၅။ ဣဒါနိ ပဘေဒတော, ဒသောတုံ, အာရဒ္ဓံတို့၏ ပဒ, လိင်္ဂ, ဂဏ, အန္တ တို့ကို ခွဲပြပါ။

၆။ အပိစ ကာမဘဝသင်္ခါတေ ကာမေပဋိသန္ဓိ အဝစရတီတိပိ ကာမာဝစရံ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇။ (ဂ)ဝါကျ၌ တ၏ခွဲရာဝိသယကိုဖော်ပြ၍ ကုသလန္တိ နာမံလဘတိ၊ ဉာဏာဝိပ္ပယုတ္တံ ဒုဝိဓေနေဝ၌ ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ နိဝတ္တေ- တဗ္ဗတ္ထတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

၈။ (က) ဝါကျပါ အာရဒ္ဓံပုဒ်၏ ဗာဟျတ္ထအရကိုယူ၍ ကြိယာ ၅- တန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ ပဲဒဘာဇနီ၌ မာတိကာ၌ကဲ့သို့ ကုသလာဓမ္မာဟု မဟောဘဲ ဓမ္မာ ကုသလာဟု အဘယ်ကြောင့် ဟောပါသနည်း။ ဖြေဆိုပြီးလျှင် ဓမ္မဝဝတ္ထာန ဥဒ္ဒေသဝါရ၏ ပရိစ္ဆေဒ ၄ ပါးကိုဖော်ပြ၍ အစ ဖြစ်သော ပရိစ္ဆေဒကို ပိုင်းခြားပြပါ။

၁၀။ (၆) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ အဝစာရေတိ အရ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စည်း တရား ပဋိသန္ဓိအရ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖော်ပြ၍ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

၁။ က္လခါနိ၊ မာတိကာကိုဟောပြီးသည်၏ အခြားမဲ့ဖြစ်သောဤအခါ၌။ ယထာနိက္ခိတ္တာယ၊ အကြင် အကြင် ထားအပ်ပြီးသော။ မာတိကာယ၊ မာတိကာဖြင့်။ သင်္ဂဟိတေ၊ ပေါင်း၍ယူအပ်ကုန်သော။ ဓမ္မေ၊ တရားတို့ကို။ ပဘေဒတော၊ အပြားအားဖြင့်။ကတမေဓမ္မာကုသလာတိအာဒိနာ၊ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့် (ကရိုဏ်း)။ ဒဿေတုံ၊ ပြခြင်းငှာ။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာတိ၊ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ ဟူ၍။ (အာကာရတ္ထ) ကတမေဓမ္မာကုသလာ ကုသလာ (နိဒဿနတ္ထ)ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ အစရှိသော (အာဒျတ္ထ)။ က္လဒံပဒဘာဇနီယံ၊ ဤပဒဘာဇနီကို။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ အာရဒ္ဓံ၊ အားထုတ်တော်မူအပ်၏။

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ,ဆရာသည် ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ ဟူသော ပဒဘာဇနီ၏အကျဉ်းကိုပြဆိုတော်မူ၏။ ဤမျှသာပြဆိုသည်ရှိသော် ကတမေဓမ္မာ ကုသလာအစရှိသောပဒဘာဇနီ၏အကျယ်ကိုမပြဆိုဟူသော အဓိပ္ပာယ် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ထိုသို့ရောက်ရာလေသောကြောင့် ပဒဘာဇနီ၏ အကျဉ်းမျှကိုသာ မပြဆိုသင့်။ ပြဆိုသင့်လျက် မပြဆိုသည်ရှိသော် အကျဉ်းအကျယ် ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ, စကားမပြည့်စုံသော အပရိပုဏ္ဏဒေါသ ရောက်ရာ၏။ ပဒဘာဇနီ၏အကျယ်ကား အဘယ်ပါနည်း ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ (ခ) ဝါကျကိုမိန့်။

၃။ ကုသလံသဒ္ဒါ၏ စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားပဒို့ကို တုန်လှုပ်စေခြင်းစသော သကတ်အနက်တို့ကြောင့် ကုသိုလ်မည်၏ဟူသောအကြောင်း မှတစ်ပါး၊အနာကင်းသည်၏အဖြစ်, အပြစ်မရှိသည်၏အဖြစ်,သမ္မယုတ်ပညာ ကြောင့်ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ကုသိုလ်မည်၏ ဟူသော အကြောင်းကို လဲလို၍ အပိစ ထားပါသည်။

(ခ) ဝါကျဖြင့် ဝိရောဓိဒေါသ, အပရိပုဏ္ဏ ဒေါသတို့ကို ပယ်ပါသည်။

၄။ ပဇ္ဇတေ ဉာယတေ အတ္တော ဧတေနာတိ ပဒံ။
ဘာဇီယတေ အနေနာတိ ဘာဇနီယံ။
ပဒါနံ ဘာဇနီယံ ပဒဘာဇနီယံ။

(က) ပဒနံ ဘာဇနီယံ ဟူသော ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

(ခ) ကုသလဓမ္မ စသောပုဒ်တို့၏ အကျယ်ဝေဖန်ကြောင်း စကားနှင့် အကြောင်းအကျိုး အဖြစ်ဖြင့် လည်းကောင်း, အကျဉ်း အကျယ် အဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း, စပ်ခြင်း သမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ပဒဘာဇနီယံ ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
(ဃ) ဝေဖန်ကြောင်း စကားဒြပ်သည် ပဝတ္တိနိမိတ်။

၅။ က္လဒါနိ နိပါတ်ပုဒ် အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, က္လကာရန္တ။
ပဘေဒတော-ကိတ်နာမ်ပုဒ်, ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း,အကာရန္တ။
ဒဿေတုံ-နိပါတ်ပုဒ်, အလိင်, ဂဏဝိမုတ်, နိဂ္ဂဟိတန္တ။
အာရဒ္ဓ-ကိတ်နာမ်ပုဒ်, နပုလ္လိင်, စိတ္တာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ။

၆။ အပိစဖြင့် နောက်ပြသော နည်းတစ်ပါးဟု သိစေပါသည်။ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)၊ ကာမဘာဝသင်္ခါတေ ကာမေဖြင့် ကာမာဝစရ၌ ကာမအရ ကာမဘဝကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ (အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ) ပဋိသန္ဓိ အဝစာရေတိဖြင့် အဝစရ၌ အပစ္စည်း၏ ဟေတုကတ္တား အနက်၌ ဖြစ်သည်ကို သိစေ၏။ တစ်နည်း အဝစရကို ပဋိသန္ဓိ အဝစာရေတီတိ အဝစရဟု ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကို သိစေ၏။ (ဒုပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

ကာမဘဝသင်္ခါတေ ကာမေပဋိသန္ဓိ အဝစာရေတိ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာ အားလုံးဖြင့်ကာမေပဋိသန္ဓိအဝစာရေတီတိကာမာဝစရဟု ကိတန္တသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုသိစေ၏။(တစ်နည်း) ကာမေ+အဝစရ ကာမာဝစရဟု တပ္ပုရိသမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုသိစေ၏။(သမာသ လိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

၇။ (ဂ) ဝါကျ၌ တ သည် ရှေ့၌ဆိုအပ်ပြီးသော ပထမ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်ကိုစွဲ၍ ပက္ကန္တဝိသယ ဖြစ်ပါသည်။

ဉာဏဝိပ္ပယုတ်စိတ်၏ အာရောဂျ၌,အနဝဇ္ဇ၌ ၂-ပါးသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ။ ကောသလ္လ သမ္ဘူတ၌သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ။

၁။ အာရဒ္ဓ၌ ဗာဟုလ္လတ္ထ အရ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာ စသော ပဒဘာဇနီယ ဝစီဘေဒ သဒ္ဒသည် ဒဿနတ္ထ။

(ဝီရိယ ရှေးရှိသော) ဒေသနာဉာဏ်တော်သည် ဒီပကတ္ထ။
ဓမ္မဿဝန ကုသိုလ်ဖြစ်ရခြင်းသည် ပကာသနတ္ထ။
မဟာကရုဏာဉာဏ်, ပါရမီဉာဏ် စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။

ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ၌ ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင်သော အကျိုးများသည် အနုဘာဝတ္ထ။

http://www.dhammadownload.com

၉။ (ကုသိုလ် စသော အထူးအပြားအားဖြင့် ဓမ္မတို့၏ ဟောကြောင်း ဖြစ်သော မာတိကာ ဒေသနာကို ပြတော်မူပြီးနောက်) ကုသိုလ် ဟူသော အထူးအပြားရှိသော ဓမ္မတို့ကိုပြတော်မူလိုသောကြောင့် ပဒဘာဇနီ၌ ဓမ္မာ ကုသလာဟု ဟောတော်မူပါသည်။ (ဋ္ဌ-၉၈)

ပရိစ္ဆေဒ ၄ ပါးကား ပုစ္ဆာ, သမယနိဒ္ဒေသ, ဓမ္မုဒ္ဒေသ, အပ္ပနာ ပေါင်း ၄ ပါး ဖြစ်ပါသည်။

ကတမေဓမ္မာ-ကုသလာဟူသော စကားရပ်သည် ပုစ္ဆာမည်၏။(ဋ္ဌ-၉၇)

၁၀။ အဝစာရေတိအရ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စည်းတရားကား ကာမကုသိုလ် စေတနာ, ဥဒ္ဒစ္စကြဉ်သော အကုသိုလ်စေတနာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ပဋိသန္ဓိအရ ဖြစ်သင့်သော ပစ္စယုပ္ပန်တရားကား ကာမ, ပဋိသန္ဓေ နာမက္ခန္ဓာ,ကဋတ္တာ ရုပ်တရားတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား နာနက္ခဏိက ကမ္မ, ပကတူပ နိဿယ ပေါင်း ၂ ပစ္စယသတ္တိတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၃၃၇-ခုနှစ် မေးခွန်း (နှစ်ချောင်း)

(က) သေက္ခတ္တိကေ တိသုသိက္ခာသု ဇာတာတိသေက္ခာ။
(ခ) သတ္တန္နံသေက္ခာနံ ဧတေတိပိသေက္ခာ။
(ဂ) အပရိယောသိတ သိက္ခတ္တာ သယမေဝ သိက္ခန္တီတိပိသေက္ခာ။
(ဃ) ဥပရိသိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝတော န သေက္ခာတိ အသေက္ခာ။
(င) ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တာဝါ သေက္ခာတိပိ အသေက္ခာ။ (ဋ္ဌ-၈၆)

၁။ (က)(ခ)မှတ် ဝါကျတို့၌ ဇာတာ,ဧတေတို့၏ တုလျတ္ထဖြစ်သော ပုဒ်တို့ကို လည်းကောင်း၊ (ဂ) မှတ်ဝါကျ၌ သိက္ခန္တိ၏ကတ္တားကို လည်းကောင်း ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ဃ)ဝါကျကိုပါ့ပနာဒိကျမ်းရိုးငါးချက်ဖြင့်စောဒနာတက်ပြပါ။

၃။ (င)မှတ်ဝါကျပါ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် သဒ္ဒါ,အနက်,အကြောင်းအကျိုး တို့တွင် အဘယ်ကို လဲလှယ်ကြောင်းနှင့်တကွ (ဃ)မှတ်ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း အကြောင်းပြ ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၄။ သိက္ခာသုဋ္ဌ သိက္ခာကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၅။ (ဂ) မှတ် ဝါကျရှိ ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ ပဒတို့ကို အသီးသီး ခွဲခြားပြဆိုပါ။

၆။ (က) (ခ) မှတ် ဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘော်နှင့်တကွ သံဝဏ္ဏနာ အမည်များကို ဖော်ပြပါ။

၇။ (ဂ)မှတ်ဝါကျ၌ ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ, အနုညာတတ္ထတို့ကို ထုတ်ပြပါ။

၈။ အသေက္ခာပုဒ်ကို ဒသနတ္ထ စသော ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ နသေက္ခာတိ-အသေက္ခာ ဟူသော ဝစနတ္ထအရ လောကီ သိက္ခာ သုံးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်တရားများသည် အသေက္ခမည်မှည်ထိုက်, မမည် ထိုက် အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၀။ တီသုသိက္ခာသုအရ တရားသည် ဇာတာဒအရ တရားအား မည်သည့် ပစ္စည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုသည်ကို ဖော်ပြ၍ ပြိုင်နိုင်သော ပစ္စည်း များကိုလည်း ရေတွက်၍ပြပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ (က) သေက္ခတ္တိကေ၊ သေက္ခတိက်၌။ သိက္ခာ၊ သိက္ခာသမ္ပယုတ္တာ- သိက္ခာ၊ သိက္ခာနှင့် ယှဉ်ကုန်သော။ ယေဓမ္မာ၊ အကြင်တရားတို့သည်။ (ဇာတာ၏ တုလျတ္ထ) တီသု၊ သုံးပါးကုန်သော။ သိက္ခာသု၊ သိက္ခာတို့၌။ ဇာတာ၊ ဖြစ်တတ်ကုန်၏။ ဣတိပိဣမိနာပိအတ္တေန၊ ဤသို့သောအနက် ကြောင့်လည်း။ သိက္ခာ-သိက္ခာသမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ တေဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သေက္ခာ၊ သေက္ခ မည်ကုန်၏။

(ခ) သိက္ခာ-သိက္ခာသမ္ပယုတ္တာ၊ကုန်သော။ယေဓမ္မာ၊တို့သည်။ (ဓတော၏ တုလျတ္ထ) သတ္တန္နံ၊ ခုနစ်ယောက်ကုန်သော။ သေက္ခာနံ၊ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏။ ဓတော၊ ဥစ္စာတို့တည်း။ ဣတိပိဣမိနာပိ အတ္တေန၊ ကြောင့်လည်း။ သိက္ခာ- သိက္ခာသမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ တေဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သေက္ခာ၊ သေက္ခ မည်ကုန်၏။

(ဂ) အပရိယော သိတသိက္ခတ္တာ၊ အပြီးအဆုံးသို့ မရောက်သေးသော သင်ခြင်း ကျင့်ခြင်း ဖြည့်ခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်။ သိက္ခာ-သိက္ခာ- သမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ ယေဓမ္မာ၊ တို့သည်။သယမေဝ၊ မိမိတို့သည် ပင်လျှင်။ ဥဂ္ဂရိ၊ အထက်၌။ သိက္ခိတဗ္ဗဓမ္မေ၊ သင်အပ် ကျင့်အပ် ဖြည့်အပ်သော တရား တို့ကို။ သိက္ခန္တိ၊ သင်ဆဲ ကျင့်ဆဲ ဖြည့်ဆဲ ဖြစ်ကုန်၏။ ဣတိပိ ဣမိနာပိ

http://www.dhammadownload.com

အတ္တနော၊ ကြောင့်လည်း။ သိက္ခာ-သိက္ခာသမ္ပယုတ္တာ၊ ကုန်သော။ ဝေဓမ္မာ၊ တို့သည်။ သေက္ခာ၊ သေက္ခ မည်ကုန်၏။

၂။ အရှင် အဋ္ဌကထာဆရာ ဆရာသည် က-ခ-ဂ အမှတ်ဝါကျတို့ဖြင့် သေက္ခာပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ပြဆိုတော်မူ၏။(ဠပနာ)ဤသို့ သေက္ခာပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုသာ ပြဆိုသည်ရှိသော် အသေက္ခာ-ဟူသောပုဒ်၏ အဖွင့်ကို မပြဆို-ဟူသော အနက်သည် ရောက်ရာ၏ (အနုလောမ ပါပနာ) စင်စစ်မူကား အသေက္ခာ ဟူသော ပုဒ်၏အဖွင့်ကို မပြဆိုဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့် (ပဋိလောမ ပါပနာ) ထိုသို့မရောက်သင့်သောကြောင့် (ပါပနာဟိတ်) အသေက္ခာ ဟူသောပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ (အနုလောမ ရောပနာ) သေက္ခ ဟူသောပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုသာ မပြဆိုသင့် (ပဋိလောမ ရောပနာ)အံ့သေက္ခာပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုမပြဆိုခဲ့သော် ဆရာအား ဝါကျမနှံ့ စပ် မပြည့်စုံသော အဗျာပိတဒေါသ၊ အပရိပုဏ္ဏဒေါသ သင့်ရာရောက်၏၊ (စောဒနာ) အသေက္ခာ ဟူသောပုဒ်၏ ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ္ထအဖွင့်ကို အဘယ်သို့ မှတ်ရမည်နည်း။ ဤသို့ စောဒနာရန်ရှိ၍ (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။

၃။ (င) အမှတ်ရှိ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် (ဃ) အမှတ်ဝါကျရှိ အသေက္ခာ၌ အသဒ္ဒါ၏ သဒိသအနက်မှတစ်ပါး ဝုဓိအနက်ကို လဲလှယ်သည်။

(ဃ) အမှတ်ဝါကျသည် ပက္ခန္တရဝါကျဖြစ်ခြင်းကြောင့် ယင်းဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်သည်။

တစ်နည်း-အသေက္ခာပုဒ်၏ အဖွင့်ကိုပြဆိုလိုက်သဖြင့် အလိုရှိအပ်သော အနက်အဓိပ္ပာယ် နှံ့ စပ်ပြည့်စုံသွားသောကြောင့် အဗျာပိတဒေါသ, အပရိ-ပုဏ္ဏဒေါသတို့ကို ပယ်ပါသည်။

၄။ သိက္ခိတဗ္ဗာတိသိက္ခာ-(ကမ္မသာဓန ကိတ်ဝိဂြိုဟ်)

၁။ သိ-ဟူသော-က္ခာ-ဟူသော အစိတ်စိတ် ပဓမတ္ထသဒ္ဒါသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။
၂။ သိက္ခဓာတ်+အပစ္စည်းသည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။
၃။ သိက္ခာဟူသော အပေါင်း နာမပညတ္တိသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
၄။ ကျင့်အပ်သည်၏အဖြစ် တည်းဟူသော ကြိယာသကတ်သည် ပဝတ္တိ နိမိတ်။ (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)

တစ်နည်း.... ၁။ သိက္ခိတဗ္ဗာတိ ဟူသော ဝစနတ္ထသည် ဗျုပ္ပတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ သိက္ခိတဗ္ဗာ-ဟူသော အစိတ်သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ကျင့်ခြင်းကြိယာသည် ဏျပ္ပစ္စတ္တိနိမိတ်။
၃။ သိက္ခာ-ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။
၄။ သိက္ခာ-ဟူသော အပေါင်း ပညတ္တိသဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော ကျင့်အပ်သည်၏အဖြစ်ဟူသော ကြိယာသည် ပဝတ္တိ နိမိတ်။ (ဘေဒစိန္တာဒီပနီနည်း)။

၅။ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာဉ္စ (မပြီးဆုံးသေးသော သိက္ခာတို့၏အဖြစ် ကြောင့်-ဟုပေးလျှင်) အပရိယောသိတ သိက္ခာကား-က္လတ္တိလိင်, ကညာဒိ ဂိုဏ်း အာကာရန္တ သမာသနာမပဒ။ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာပုဒ်လုံးကား နပုလ္လိင်၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်။ သယံကား- အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊နိဂ္ဂဟိတန္တ၊ (တစ်နည်း) အန္တဝိမုတ်၊ နိပါတ်ပုဒ်။ ဝေ- အလိင် ဂဏာဝိမုတ် အကာရန္တ(တစ်နည်း) အန္တဝိမုတ်၊နိပါတ်ပုဒ်၊ က္လတိ,အပိ တို့ကား အလိင်၊ ဂဏာဝိမုတ်၊ ဣကာရန္တ၊ (တစ်နည်း) အန္တဝိမုတ်၊ နိပါတ် ပုဒ်၊ သိက္ခန္တိ၊ အလိင်၊ ဘူဝါဒိဂဏ၊ အကာရန္တ၊ အာချာတပဒ။ သေက္ခာ ကား....ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ, ကိတ်နာမ်ပုဒ်။

၆။ (က) ဝါကျ၊ တိသုသိက္ခာသုဇာတာဖြင့် သိက္ခာသုအရ-အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ်တို့၌ရှိသော အဓိ,သီလ,အဓိစိတ္တ,အဓိပညာဟူသော သိက္ခာသုံး ပါးကို ယူရမည်ကိုလည်းကောင်း, သေက္ခာ၌ သိက္ခာပုဒ် ဏပစ္စည်း, ယင်း ဏ ပစ္စည်း၏ ဇာတအနက်၌သက်၍ ဇာတတဒ္ဓိတ် ဝိဂ္ဂဟ ပြုရမည်ကို လည်း ကောင်း သိစေသည်။ (အဘိဓေယျတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ)။

(ခ) ဝါကျ၊ သတ္တန္နံ သေက္ခာနံဖြင့် သာမိသမ္ဗန် အဖြစ်, သေက္ခ ပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက် ယူရမည်အဖြစ်ကို လည်းကောင်း, တေဖြင့် ဏပစ္စည်း၏ က္လဒ် အနက်၌သက်သည်၏အဖြစ်,မဂ်လေးပါး အောက်ဖိုလ် ၃-ပါးယူရမည်အဖြစ် ကိုလည်းကောင်းသိစေသည်(အဘိဓေယျတ္ထသံဝဏ္ဏနာ၊ပစ္စယတ္ထသံဝဏ္ဏနာ)။

ပိဖြင့် သေက္ခပုဒ်ကို ဇာတတဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်ကိုသာ ပြုသင့်သည်မဟုတ်သေး၊ က္လဒ်တဒ္ဓိတ်ဝိဂြိုဟ်ကိုလည်း ပြုသင့်သေး၏ဟူသော အနက်ကို ပေါင်းသည်။ (ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ နိပါတပဒ သံဝဏ္ဏနာ)။

၇။ သယမေဝသိက္ခန္တိ၌ ဝေသဒ္ဒါ၏အနက်သုံးပါးကား ၁-သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ၇-ယောက်သည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ၊ (တစ်နည်း) ဓမ္မကို ကတ္တားယူလျှင် မဂ်-၄၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ခုသည် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ၊ ၂-အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါသည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ၊ (တစ်နည်း) အရဟတ္တဖလဋ္ဌာန်ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ယင်းစိတ္တုပ္ပါဒ် သည် နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ၊ ၃-မဂ် ၄-ပါး၏ သမုစ္ဆေဒပဟာနသတ္တိဂုဏ် အောက် ဖိုလ် ၃-ပါး၏ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပဟာနသတ္တိဂုဏ်တို့သည် (တစ်နည်း) ဝေါဒါန်

F 102A

http://www.dhammadownload.com

တိုင်အောင်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် (ဂ) သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အကျင့်ဂုဏ်သည် အနုညာတတ္ထ။

ဂ။ ၁။ အရဟတ္တဖိုလ်တရားသည် ဒဿနတ္ထ။

၂။ အရဟတ္တမဂ်သည် ဒိပကတ္ထ။

၃။ ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်သည် ပကာသနတ္ထ။

၄။ ပါရမီဉာဏ်, ဝိပဿနာဉာဏ်,အောက်မဂ် အောက်ဖိုလ် တရားတို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။

၅။ ဖလသမာပတ္တိသုခကို အစပြု၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန် တိုင်အောင်သော အကျိုးသည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ နသေက္ခာတိ အသေက္ခာဠ် နပဋိသေဓ နိပါတ်ပုဒ်သည် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်၏ ဥစ္စာလေလောဟု ယုံမှားခြင်းရှိရာ အရဟတ္တဖိုလ်၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် လောကီသိက္ခာ ၃-ပါး နိဗ္ဗာန်တို့သည် အသေက္ခ မမည်ထိုက်ပါ။

(နသေက္ခာတိယတ္ထသေက္ခ ဘာဝါသင်္ကာအတ္ထိ၊ တတ္ထာယံပဋိသေဓောတိ လောကိယနိဗ္ဗာနေသု အသေက္ခဘာဝါနဓုပတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ-ဋီ-၄၃)။

၁၀။ တိသုသိက္ခာသုအရ သိက္ခာသုံးပါး ပစ္စည်းတရားသည် ဇာတာ အရ မဂ်စိတ် ၄-ပါး အောက်ဖိုလ်သုံးပါး သမ္ပယုတ် ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား သဟဇာတ ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

ပြိုင်နိုင်သောပစ္စည်းများကား သဟဇာတ,အညမည,နိဿယ,သမ္ပယုတ္တ, အတ္ထိ,အဝိဂတဟူသော သဟ္ကြီး-၄၊ သဟလတ်-၂၊ ဟေတုအဓိပတိ ဣန္ဒြိယ, ဈာန,မဂ္ဂဟူသော သဟ္ငယ်-၅၊ စုစုပေါင်း ဤ ၁၁-ပစ္စည်းတို့သည် ယထာရဟ တစ်ပြိုင်နက် ကျေးဇူးပြု၍ ပြိုင်နိုင်ပါသည်။

[ကျန်သောဒုတိယမေးခွန်းနှင့်အဖြေများကိုပထမမေးခွန်းများ၏ အဆုံးတွင်ရှုပါ]

အဘိဓမ္မာ ဓမ္မာစရိယတန်း

ဓမ္မသင်္ဂဏီ ပထမမေးခွန်းများ

၁၃၁၅-ခုမှ ၁၃၅၁-ခုနှစ်အထိ (၃၇)နှစ်

၁၃၁၅-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်, အဋ္ဌကထာ ဝါကျများ၏ အနက်တို့ကို ကျနစွာ ရေးသားပါ။

၁။ ကတမေဓမ္မာ ကုသလာယသ္မိံ သမယေရူပူပ ပတ္တိယာမဂ္ဂံဘာဝေတိ သုခဿစပဟာနာ။ပ။ စတုတ္ထံဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇဝိဟရတိ ပထဝီကသိဏံ ပေယျာလမှဖော်ရန်မလို။ (၃၅)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ ဌပေတွာ ဝေဒနာက္ခန္ဓံ ဌပေတွာ သညာက္ခန္ဓံ ဌပေတွာ ဝိညာဏက္ခန္ဓံ။ (၄၇)။

၃။ ယာ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တဿ ဌိတိ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတိ အဝိသာဟာရော အဝိက္ခေပေါ အဝိသာဟဋမာနသတာ သမထော သမာဓိန္ဒြိယံ သမာဓိဗလံ။ (၁၉)။

၄။ ယာ ကုသလစိတ္တဿ ဝါ အကုသလစိတ္တဿ ဝါ အဗျာကတစိတ္တဿ ဝါ ဝါစာဂိရာဗျပ္ပထော ဥဒီရဏံ ဃောသော ဃောသကမ္မံ ဝါစာ ဝစီဘေဒေါ အယံ ဝုစ္စတိ ဝါစာ။ (၁၆၈)။

၅။ သမယေ နိဒ္ဒိသိ စိတ္တံ၊ စိတ္တေန သမယံ မုနိ။
နိယမေတွာန ဒီပေတုံ၊ ဓမ္မေ တတ္ထ ပဘေဒတော။ (၉၉)။

၆။ တတြာယံ နယော-ယော မိဂဝံ ဂမိဿာမီတိ ဓနုံ သဇ္ဇေတွာ၊ ဇိယံ ဝဋ္ဋေတိ၊ သတ္တိံ နိသေတိ၊ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ၊ ဝတ္ထံ ပရိဒဟတိ။ ဧတ္တာဝတာ ကာယ ဝိပ္ဖါရေစော့မနပတ္တံ ဟောတိ။ (၁၃၂)။

၇။ လက္ခဏာဒီတော ပန-ဝိဇာနနလက္ခဏံ စိတ္တံ၊ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ သန္ဓာန ပစ္စုပဋ္ဌာနံ၊ နာမရူပ ပဒဋ္ဌာနံ။ (၁၅၅)။

၈။ အဒေါသော ယော ဗန္ဓဿ၊ အဒုဋ္ဌောဟိ ဝလိပလိတာဝဟေန ဒေါသဂ္ဂိနာ အဍယှမာနော ဒီဃရတ္တံ ယုဝါ ဟောတိ။ (၁၇၂)။

၉။ အပရဒီပနာ ပန - ပဒဋ္ဌာနတ္တာ ဝါ ဟောတိ၊ ဒဠှီကမ္မံ ဝါ တိ ဓဝံ ဒွေဋ္ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။ (၁၈၂)။

၁၀။ ဝိတက္ကနဝသေန ဝိတက္ကော၊ ဗလဝတရတက္ကဿေတံ နာမံ၊ သုဋ္ဌု ကမ္မနဝသေန သင်္ကပ္ပေါ၊ ဧကဂ္ဂံ စိတ္တံ အာရမ္မဏေ အပ္ပေတီတိ အပ္ပနာ။ (၁၈၇)။

၁၃၁၆-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်ဝါကျများကို ကျနစွာ အနက်ယောဇနာပါ။

၁။ သာခလျဉ္စ။ ပဋိသန္ထာရောစ (၁၂)။

၂။ ယံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရီယတိ ဟိရိယိတဗ္ဗေန၊ ဟိရီယတိ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရီ ဟောတိ။ (၂၃)။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ယော တေသံ့ရူပီနံ့ဓမ္မာနံ အာယုဋ္ဌိတိယပနာ ယာပနာ ဣရိယနာ ဝတ္တနာ ပါလနာ ဇီဝိတံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ ဣဒံ တံ ရူပံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ (၁၆၈)။

၄။ ကတမေ ဓမ္မာ သေက္ခာ။ စတ္တာရော မဂ္ဂါ အပရိယာပန္နာ ဟေဋ္ဌိမာနိ စ တီဏိ သာမညဖလာနိ။ ဣမေ ဓမ္မာ သေက္ခာ။ (၂၁၀) အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဠိတို့ကို ကျနစွာအနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅။ ယထာ ပရေ ဟိ သဒ္ဒိံ အတ္တနော ဆိန္ဒနဟောတိ၊ ဧဝံ ဓမ္မာ မိ သော ဟိ ပဋိသန္ဓိရ ဏံ ပဋိသန္ဓာရော။ (၉၅)။

၆။ ပုနစိန္တေသ- နံ မေတံ ပတိရူပံ၊ ယွာယံ ဓာတု ဇီဝိတကာရဏာ ပရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျန္တိ။ (၁၄၆)။

၇။ ကဟဉ္စိ ဘဂဝါ တုယှံ၊ သာဝကော သာသနေရတော။ အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော။ ကာလံကယိရာ ဇနေ သုတာ (၁၈၄)။

၈။ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါ ဂဟိတဓေ တေသန္တိပိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ၊ ဒိဋ္ဌိသဒိသဂမနာနိ ဒိဋ္ဌိ- သဒိ သပ္ပဝတ္တာနီ တိပိ အတ္တော၊ (၂၅၉)။

၉။ တောနိ ဟိ မဟန္တ ပါတုဘာဝ တော, မဟာဘူတ သာမညတော, မဟာပရိဟာရတော, မဟာဝိကာရတော, မဟန္တဘူတတ္တာ စာတိ ဣမေ ဟိကာရဏေ ဟိ မဟာဘူတာ နီတိ ဝုစ္စန္တိ။ (၃၃၆)။

၁၀။ ယာ စ ကေဒိသွာ ကင်္ခုကဘာဝေန စိတ္တံ အဥ္ဆတိ သင်္ကောစေတီတိ ကင်္ခုကဉ္စုကော၊ တဿဘာဝေါ ကင်္ခုယဉ္စုကတာ။ (၄၀၇)။

၁၃၁၇-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်အဋ္ဌကထာ ဝါကျများကို အနက်ယောဇနာပါ။

၁။ ယော တသ္မိံ သမယေ တက္ကော, ဝိတက္ကော, သင်္ကပ္ပေါ, အပ္ပနာ, ဗျပ္ပနာ, စေတသော အဘိနိရောပနာ, သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ။ (၁၈)။

၂။ ယံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ မနော မာနသံ ဟဒယံ ပဏ္ဍရံ မနော မနာ- ယတနံ မနိန္ဒြိယံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏ- ဓာတု။ (၁၈)။

၃။ ယံ ကလ္လတ္တိယာ ကလ္လတ္တိလိင်္ဂံ, ကလ္လတ္တိနိမိတ္တံ ကလ္လတ္တိကုတ္တံ ကလ္လတ္တာကပ္ပေါ ကလ္လတ္တတ္တံ ကလ္လတ္တိဘာဝေါ။ ဣဒံ တံ ရူပံ ကလ္လတ္တိန္ဒြိယံ။ (၁၆၈)။

http://www.dhammadownload.com

၄။ ယာဝေရူပါကာ်ါ ကာ်ါယန္တာ ကာ်ါယိတတ္တံ ဝိမတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒွေဠှကံ ဒွေဓာပထော သံသယော ။ပ။ ထမ္ဘိတတ္တံ စိတ္တဿ မနော ဝိလေခေါ။ (၁၀၂)။

၅။ အဿမော သုဂတောမယှံ၊ ပဏ္ဏသာလာသုမာပိတာ။ စင်္ကမံကတ္ထမာပေသိံ၊ တတ္ထဒေါ်သဝိဝဇ္ဇိတံ။ (၃၇)။

၆။ သဒါတာနိဥပ္ပါဒေတွာ ဒဒမာနဿေဝဟာသော ဥပ္ပဇ္ဇိ၊ ကေ- သဂ္ဂ မတ္တမ္ပိစိတ္တံ အညထတ္တံ နာဟောတိ။ (၆၀)။

၇။ အပိစသဗ္ဗမ္ပိယထာနုရူပတော စိတ္တတာယစိတ္တံ၊စိတ္တကရဏတာယ စိတ္တန္တိ ဝေမေတ္ထ အတ္ထောဝေဒိတဗ္ဗော။ (၁၀၆)။

၈။ ဂရုဟိဿန္တိတံဝိညူ၊ အသုစိံ နာဂရိကောယထာ။ ဝဇ္ဇိတော သီလဝန္တေဟိ၊ ကယံဘိက္ခုကရိဿတိ။ (၁၆၉)။

၉။ ရူပသညာနန္တိ သညာသီသေနဝုတ္တရူပါ ဝစရဇ္ဈာနဉ္စေဝ တဒါ ရမ္မဏာနဉ္စ။ ရူပါဝစရဇ္ဈာနမ္ပိဟိ ရူပန္တိဝုစ္စတိ,ရူပီ ရူပါနိပဿ- တီတိ အာဒီသု။ (၂၄၅)။

၁၀။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတိ အယာထာဝဒိဋ္ဌိ၊ ဝိရဇ္ဈိတွာ ပဟာဏာနတာဝါ ဝိတထာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ အနတ္ထာ ဝဟတ္တာ ပဏ္ဍိတေဟိ ဇိဂုစ္ဆိတာ ဒိဋ္ဌိတိပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ (၂၉၀)။

၁၃၁၈-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ပုစ္ဆာတို့တွင် (၂)နံပါတ် ပုစ္ဆာကို (၉) နံပါတ် အဋ္ဌကထာအဖွင့်နှင့်အညီ အနက်ယောဇနာ၍ကြွင်းကျန်သော ပုစ္ဆာအားလုံးတို့ကို ပါဌာနုသာရီ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁။ ယံတသ္မိံ သမယေပီတိ ပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော ဝိတ္တိ ဩဒဂျံ အတ္တမနတာ စိတ္တဿ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ ပီတိဟောတိ။ (၁၈)။

၂။ ပီတိယာစ ဝိရာဂါ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟရတိ သတောစ သမ္ပဇာ- နော သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ ယံတံအရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခ ကောသတိမာ သုခဝိဟာရီတိ။ (၄၅)။

၃။ ကတမံ တံ ရူပံ အာကာသဓာတု၊ ယောအာကာသော အာကာ- သဂတံ အဃံ အဃဂတံဝိဝရော ဝိဝရဂတံ အသမ္ဖုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိ။ ဣဒံ တံ ရူပံ အာကာသဓာတု။ (၁၆၉)

http://www.dhammadownload.com

၄။ ကတမေဓမ္မာ အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယာ၊ အပရိယာပန္န မဂ္ဂါစ မဂ္ဂဖလာနိစ အသင်္ခတာစ ဓာတု၊ ကတမေဓမ္မာ အနုပါဒိန္န အနုပါဒါနိယာ။ (၂၀၆)

၅။ ယာယံ ဘိက္ခဝေ ဝီမံသာ ကောသဇ္ဇ သဟဂတာ ကောသဇ္ဇ သမ္ပယုတ္တာတိ ဝေါဟာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။ (၁၁၁)။

၆။ ဒွါရေစရန္တိ ကမ္မာနိ၊ နဒွါရာ ဒွါရစာရိနော။
တသ္မာ ဒွါရေဟိ ကမ္မာနိ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။ (၁၂၆)။

၇။ ဝီရသဘာဝေါ ဝိရိယံ၊ ဝီရာနံ ဝါ ကမ္မံ ဝီရိယံ၊ ဝိဓိနာ ဝါ နယေန ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗန္တိ ဝီရိယံ တဒေဝ ကောသဇ္ဇဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိ ယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။ (၁၆၃)။

၈။ သဒ္ဒါဟိရိယံ ကုသလဇ္ဈဒါနံ၊ ဓမ္မာ ဧတေ သပ္ပုရိသာနုယာတာ။ ဧတံဟိ မဂ္ဂံ ဒိဝိယံ ဝဒန္တိ၊ ဧတေနဟိ ဂစ္ဆတိဒေဝလောကံ (၂၀၇)။

၉။ ပီတိယာစ ဝိရာဂါတိ ဝိရာဂေါနာမ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနံဝါ သမတိက္ကမောဝါ၊ ဥဘိန္နံ ပန အန္တရာစ သဒ္ဒေါ သမ္ပိဏ္ဍ နတ္ထော၊ သောဝူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ၊ ဝိတက္က ဝိစာရဝူပသမံဝါ။ (၂၁၅)။

၁၀။မဟာပရိဟာရတောတိ မဟန္တေဟိ ပစ္စယေဟိ ဝရိဟာရိတဗ္ဗတော၊ တာနိဟိ ဒိဝသေဒိဝသေ ဥပနေတဗ္ဗတ္တာ မဟန္တေဟိ ယာသစ္ဆာ ဒါနာဒီဟိ ဘူတာနိ ပဝတ္တာနီတိ မဟာဘူတာနိ၊ မဟာပရိ- ဟာနိ ဝါ ဘူတာနီတိ မဟာဘူတာနိ။ (၃၃၈)။

၁၃၁၉-ခုနှစ်၊ စစေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ပုစ္ဆာတို့တွင် (၅)အမှတ်ကို ဝါကျ အပြန်အလှန်,(၆)အမှတ်ကို အာကာရအတွင်းသွင်း (၂) အမှတ်ကို (၇) အမှတ် အဋ္ဌကထာကိုရှု၍ အနက်ယောဇနာပြီးလျှင် ကျန်အမှတ်ပြတို့ကို ပါဌာနုသာရီ အနက်ယောဇနာနည်းဖြင့် သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။

၁။ ယောတသ္မိံ သမယေ စေတသိကော ဝီရိယာရမ္ဘော နိက္ကမော ပရက္ကမော ဥယျာမော ဝါယာမော ဥဿာဟော ဥဿောဠှီ ထာ- မော ဓိတိ အသိထိလ ပရက္ကမတာ အနိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ အနိက္ခိတ္တဓု- ရတာ ဓုရသမ္ပဂ္ဂါဟော ဝီရိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဝီရိယ ဗလံ သမ္မာဝါ- ယာမော၊ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဟောတိ။ (၁၉)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ အဇ္ဈဝေါစ၊ မဒ္ဒဝေါစ၊ ခန္တိစ၊ သောရစ္စဥ္စ။ (၁၅)။
၃။ တတာမ်တသ္မိံ သမယေ ဩတပ္ပံဟောတိ၊ ယံတသ္မိံ သမယေ ဩတ္တပ္ပတိ ဩတ္တတဗ္ဗေန၊ ဩတ္တပ္ပတိပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ၊ ဣဒံတသ္မိံ သမယေ ဩတပ္ပံဟောတိ။ (၂၃)။
၄။ ယံဝါပနညမ္ပိ အတ္ထိရူပံ ယမ္ပိ ဇနပဒေ တေသံတေသံ သတ္တာနံ မုခါသိယံ ဒန္တဝိခါဒနံ ဂလဇ္ဈောဟရဏီယံ ကုစ္ဆိဝိတ္ထမ္ဘနံယာယ ဩဇာယ သတ္တာယာပေန္တိ၊ ဣဒံ တံ ရူပံ ကဗဠီကာရော အာ-ဟာရော။ (၁၆၉)။
၅။ ကရုဏာဝိယ သတ္တေသု၊ ပညာယဿ မဟေသိနော။
ဉေယျဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု၊ ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ။ (၁)
၆။ သင်္ကာဒေဝါန မိန္ဒော ဝိဃကမ္မ ဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ ဂစ္ဆ တာတ, သယံ သုမေဓ ပဏ္ဍော ပဗ္ဗဇိဿာမိတိ၊ နိက္ခန္တော၊ တေဿဝ သနဒ္ဓာနံမာပေဟီတိ။ (၃၆)။
၇။ ဥဇုဘာဝေါ၊ အဇ္ဇဝေါ၊ မုဒုဘာဝေါ မဒ္ဒဝေါ၊ အဓိဝါသန သင်္ခါတော ခမန ဘာဝေါခန္တိ၊ သုရတဿ ဘာဝေါ သောရစ္စံ။ (၉၅)။
၈။ သံကိလေ့သေတီတိ သံကိလေသော၊ ဝိဗာဓတိ, ဥပတာပေတိ စာတိ အတ္ထော။ သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ သံကိလိဋ္ဌာ။ (၈၅)
၉။ ကာယေန စေကတံ ကမ္မံ၊ ကာယကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။
ကာယောစ ကာယကမ္မဉ္စ၊ အညမညံဝတ္တိတာ။ (၁၂၇)။
၁၀။ ဃာယတီတိ ဃာနံ တံ သသမ္ဘာရဃာန ဗိလဿအန္တော အဇပ္ပဒ သဏ္ဌာနေ ပဒေသေ ယထာဝုတ္တပ္ပ ကာရ ဥပကာရ ပတ္တမ္ဘနဒ န္နံပါလနပရိဝါရံ ဟုတွာ ဃာန ဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။ (၃၄၈)။

၁၃၂၀-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

အောက်ပါ ဝါကျတို့၌ အရူပိနောပုဒ်ကို သဒ္ဒတ္ထ, ကြွင်းသော ပုဒ်များကို ပါဠိဝ္ဗောက် ယောဇနာပါ။

၁။ ယေဝါပန-တသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိပဋိစ္စ သမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ။ ဣမေဓမ္မာ ကုသလာ။ (၇၃)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယဂါမိံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယ ပဌမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိယာ။ (၇၂)။
၃။ ကတမံ တံ ရူပံ နော နောဥပါဒါ သပ္ပဋိဃံ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ။ ဣဒံ တံ ရူပံ နော ဥပါဒါ သပ္ပဋိဃံ။ (၁၉၃)။
၄။ ကတမေ ဓမ္မာ အရဏာ။ စတူသု ဘူမီသု ကုသလံ စတူသု ဘူမီသု ဝိပါကော တီသု ဘူမီသု ကိရိယာ ဗျာကတံ ရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ။ ဣမေ ဓမ္မာ အရဏာ။ (၂၉၈)။

အောက်ပါ ဝါကျတို့တွင် (၅) အမှတ်ဝါကျကို အပြန်အလှန် ယောဇနာ၍ ကြွင်းသော ဝါကျများကို ပါဠိလျှောက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅။ သမန္တတော ခဏ္ဍိတတ္တာ အပ္ပမတ္တကံ ပရိတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ "ပရိတ္တံ ဂေါမယပိဏ္ဍ"န္တိ အာဒီသုဝိယ။ (၈၇)။
၆။ တတ္ထဓမ္မတောတိ စေတသုဟိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တစေတနာပိ ဝဋ္ဋန္တိ ဝိရတိ ယောပိ။ အနန္တရာယော စေတနာသမ္ပယုတ္တာဝ။ (၁၄၇)။
၇။ အနဂ်ိရဒ္ဓိသယံဟိ ဒုက္ခပဒဋ္ဌာနတ္တာ အတ္တနော မနောနာမနံ ဟောတိ အဘိရဒ္ဓိသယံ သုခပဒဋ္ဌာနတ္တာ အတ္တနော မနောနာမ ဟောတိ။ (၁၈၈)။
၈။ အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ၊ အညာဘာဝေန တံ ဣဓံ။ ဒိဋ္ဌိဒေါသမ္ပိ ရာဇာနံ၊ ဝုတ္တိဟေတု ယထာဇနော။ (၂၅၆)။
၉။ အသမ္ဘိန္နတ္တာ ဇီဝှာယ, အာပါထ ဂတတ္တာ ရသာနံ, အာပေါ သန္ဓိယဿကံ မနသိကာရ ဟေတုကံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှာဝိညာဏံ သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မေဟိ။ (၃၂၂)
၁၀။ နဒီတီရေ ခတကူ ပသိဒ္ဓိ ဥဒကုဂ္ဂ မနကာလေဝိယ အာစယော နိဗ္ဗတ္တိ၊ ပရိပုဏ္ဏကာလော ဝိယ ဥပစယောဝဍ္ဎိ၊ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဂမနကာလော ဝိယ သန္တတိ ပဝတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (၃၆၃)။

၁၃၂၁-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာပါဠိတို့ကို အနက်မှန်မှန်ပေးပါ။

၁။ အသန္တုဋ္ဌိတာစ ကုသလေသု။ အပ္ပဋိဝါနိတာစ ပဓာနသ္မိံ။ (၁၆)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယာ တသ္မိံ သမယေ စေတနာ သဉ္စေတနာ စေတယိတတ္တံ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ မနောသဉ္စေတနာဟာရော ဟောတိ။ (၂၈)

၃။ ယာ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒေါ သဒ္ဓါ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ သဒ္ဓါဗလံ။ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓါဗလံ ဟောတိ။ (၂၀)

၄။ ယံ န ဟိရီယတိ ဟိရိယိတဗ္ဗေန၊ န ဟိရီယတိ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ အဟိရိကံ။ (၂၅၇)

၅။ ဣဒါနိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ကမ္မပထ သံသန္ဒနံ နာမ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဉ္စဖဿ ဒွါရဝသေနဟိ ဥပ္ပန္နော အသံဝရော အကုသလံ မနောကမ္မ မေဝ ဟောတိ။ (၁၄၈)

၆။ ဥဒ္ဒစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေနေဝစ စိတ္တံ ဝိသာဟန္နံ နာမ ဟောတိ၊ ကုတော စိတော စ ဟရီယတိ၊ အယံ ပန ဧဝံ အဝိသာ ဟဋ္ဌဿ မာနသဿ ဘာဝေါတိ အဝိသာ ဟဋ္ဌမာနသတာ။ (၁၈၈)

၇။ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ အဿာတိ ဒုက္ခပဋိပဒံ၊ ဒန္ဓာ အဘိညာ အဿာတိ ဒန္ဓာဘိညံ။ (၂၂၇)

၈။ အပရော နာမရူပမှိ ဝဝတ္ထပေတွာ ပစ္စယေ ပရိဂ္ဂဏှန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန။ ကိလမန္တော ပရိဂ္ဂဏှာတိ၊ ပစ္စယေ စ ပရဂ္ဂဟေတွာ ဝိပဿနာ ပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပါဒေသိ။ (၂၆၀)

၉။ ကိံ ပန ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အတ္တနော အတ္တနော သတ္ထာရာနံ သဒ္ဒဟန္တီတိ သဒ္ဒဟန္တိ၊ သာ ပန သဒ္ဓါ နာမ န ဟောတိ၊ ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆ မတ္တမေဝေတံ။ အတ္တတော အနုပပရိက္ခာ ဝါ ဟောတိ၊ ဒိဋ္ဌိ ဝါ။ (၂၉၂)

၁၀။ ရူပပရိပါကလက္ခဏာ ရူပဿဇရတာ၊ ဥပနယနရသာ၊ သဘာဝါ နပဂမေပိ နဝဘာဝါပဂမပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဝီဟိပုရာဏဘာဝေါဝိယ ပရိပစ္စ မာနရူပပဒဋ္ဌာနာ။

၁၃၂၂ ခုနှစ် မေးခွန်းများ

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်ကန်စွာ ပေးခဲ့ပါ။

၁။ ယာ တသ္မိံ သမယေ တဇ္ဇာ မနော ဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿဇာ သညာ သဉ္ဇာနနာ သဉ္ဇာနိ တတ္တံ အယံ တသ္မိံ သမယေ သညာ ဟောတိ။ (၁၀)

၂။ ယသ္မိံ သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ၊ ဝိတက္က ဝိစာရာနံ ဝူပသမာ အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝံ အဝိတက္ကံ

F 103A

http://www.dhammadownload.com

အဝိစာရံ သမာဓိဇံ ပီတိ သုခ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ပဌဝီကသိဏံ။ (၄၄)

၃။ ယံသောတံစတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ပသာဒေါ အတ္တဘာဝ ပရိယာပန္နော အနိဒဿနော သပ္ပဋိဃော၊ ယေန သောတေန အနိဒဿနေန သပ္ပဋိဃေန သဒ္ဒံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ဿုဏိဝါ, သုဏာတိဝါ, သုဏိဿတိဝါ သုဏေဝါ။ (၁၅၈)။

၄။ ယတ္ထာဓိကရဏမေနံ မနိန္ဒြိယာ အသံဝုတံ ဝိဟရန္တံ အဘိဇ္ဈာဒေါ- မနဿာ ပါပကာအကုသလာဓမ္မာ အန္ဝာဿဝေယျုံ၊ တဿ သံဝရာယ နပဋိပဇ္ဇတိ။ (၂၆၁)။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျတို့တွင် (၇) နံပါတ် ပုစ္ဆာဝယ် သမယ, စိတ္တတို့၌ ဝိသေသန ဝိသေသျ မှန်ကန်စွာအနက်ပေး၍၊ အကြွင်းကို ပဋ္ဌာနူ သာရီ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၅။ အသီတိဟတ္ထမုဗ္ဗေဓော၊ ဒီပင်္ကရော မဟာမုနိ။
သောဘတိဒီပရုက္ခောဝ၊ သာလရာဇာဝ ပုပ္ဖိတော။ (၅၆)

၆။ အနုပ္ပါဒေဉာဏန္တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အနုပ္ပါဒဘူတေထံတံ မဂ္ဂဝဇ္ဈ- ကိလေသာနံ အနုပ္ပါဒ ပရိယောသာနေ ဥပ္ပန္နေ အရိယဖလေ- ဉာဏံ။ (၉၆)

၇။ သမယေနိဒ္ဒိသိစိတ္တံ၊ စိတ္တေန သမယံ မုနိ။
နိယမေတွာန ဒီပေတုံ၊ ဓမ္မေတတ္ထ ပဘေဒတော။ (၉၉)

၈။ ဝိတ္တီတိ ဝိတ္တံ။ ဓနဿေတံနာမံ၊ အယံ ပနသောမနဿ ပစ္စ- ယတ္တာ ဝိတ္တိသရိက္ခတာယဝိတ္တိ။ယထာဟိ ဓနိနော ဓနံ ပဋိစ္စသော မနဿံဥပ္ပပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံပိဝ် မတောပိပီတိ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ ဝိတ္တီတိ ပုတ္တာ။(၁၈၇)

၉။ သုတ္တံဒေါဝါရိကောစ၊ ဂါမိလ္လော အမ္ဗော ကောလိယကေနူစ။
ဇစ္စန္ဓော-ပီဌသပ္ပိစ၊ ဝိသယဂ္ဂါဟောစ ဥပနိဿယမတ္ထသော။ (၃၁၈)

၁၀။ အသမ္ဘိန္နတ္တာသော တဿ အာပါထ ဂတတ္တာ သဒ္ဒါနံအာကာသ သန္နိဿိတံ မနသိကာရ ဟေတုကံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ- သောတ ဝိညာဏံ သဒ္ဒိ သမ္ပယုတ္တေဟိ ဓမ္မေဟိ။ (၃၂၂)

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၃-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အတ္ထယောဇနာပါ။

၁။ ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယဂါမိံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယ ပဌမာယ ဘူမိယာ။ (၇၂)။

၂။ ကတမံ တံ ရူပံ အာပေါဓာတု။ ယံ အာပေါ အာပေါဂတံ၊ သိနေဟော သိနေဟဂတံ ဗန္ဓနတ္တံ ရူပဿ။ ဣဒံ တံ ရူပံ အာပေါဓာတု။ (၁၇၁)။

၃။ ကတမေ ဓမ္မာ အနုပ္ပါဒိန္နာ အနုပါဒါနိယာ။ အပရိယာပန္နာ မဂ္ဂါ စ မဂ္ဂဖလာနိ စ အသင်္ခတာ စ ဓာတု။ ဣမေ ဓမ္မာ အနုပ္ပါဒိန္နာ အနုပါဒါနိယာ။ (၂၀၆)။

၄။ ကတမေ ဓမ္မာ အနုပ္ပါဒိန္နာ အနုပါဒါနိယာ၊ စတ္တာရော မဂ္ဂါ အပရိယာပန္နာ စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ နိဗ္ဗာနဉ္စ၊ ဣမေ ဓမ္မာ အနုပ္ပါဒိန္နာ အနုပါဒါနိယာ (၂၆၇)။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အတ္ထယောဇနာပါ။

၅။ အဇ္ဈတ္တတ္တိကေ ဇဝံ ပဝတ္တမာ မယံအတ္တာကို (ပါဠိသော့သထည့်ပါ)။ (၈၈)။

၆။ ယံ တသ္မိံ သမယေတိဝတ္တော ကိဉ္စာပိ ကတမာ တသ္မိံ သမယေ ဝေဒနာ ဟောတီတိ အာရဒ္ဓံ၊ သာ တပဒ ဝသေန ပန ယန္တိ ဝုတ္တံ။ (၁၈၃)။

၇။ ကိံ ပန ပထဝီကသိဏံ အာဒိံ ကတွာ ကဋ္ဌိက သညာ ပရိယော သာနာ ဝေသာ ရူပါဝစရပ္ပနာ၊ ဥဒါဟု အညာပိ အတ္ထိယိ။ (၂၄၅)။

၈။ တောနိဟိ မဟန္တ ပါတုဘာဝတော, မဟာဘူတ သာမညတော- မဟာပရိဟာရတော, မဟာဝိကာရတော, မဟန္တဘူတတ္တာစာတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ မဟာဘူတာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ (၃၃၆)။

၉။ သက္ကာယဒိဋ္ဌီတိ ဝိဇ္ဇမာနဋ္ဌေန သတိခန္ဓပဉ္စက သင်္ခါတေကာယေ သယံဂါသတီ တသ္မိံ ကာယေ ဒိဋ္ဌီတိ သက္ကာယဒိဋ္ဌီ။ (၃၈၃)။

၁၀။ တီသုပိ ဟိ ဝိဋ္ဌကေသု ဓမ္မန္တရံ အာဂတံ အဋ္ဌထာ ကဏ္ဍေနေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝိနိစ္ဆိတံ သုဝိနိစ္ဆိတံ နာမ ဟောတိ။ (၄၃၇)။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၂၄-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်ဝါကျများကို အနက်သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။

၁။ ခယေဉာဏံ။ အနုပ္ပါဒေဉာဏန္တိ (၁၆)။

၂။ ယေဝါပန ဟသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူ- ပိနော ဓမ္မာ။ က္လမေဓမ္မာ ကုသလာ။

၃။ ကတမံ တံ ရူပံ ရူပသမုဒ္ဒတာ။ ယာရူပဿမုဒ္ဒတာ မဒ္ဒဝတာ အကက္ခဠတာ အကထိနတာ။ က္လဒံတံ ရူပံရူပဿသမုဒ္ဒတာ။(၁၆၉)။

၄။ ကတမေဓမ္မာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ၊ ပရိတ္တေဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ယေဥပ္ပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ။ က္လမေဓမ္မာ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ (၂၁၁)။
အောက်ပါ အဋ္ဌကထာဝါကျများကို အနက်သမ္ဗန်ပါ။

၅။ ခယေဉာဏန္တိ ကိလေသက္ခယကရေ အရိယ မဂ္ဂေဉာဏံ။သန္ပုပ္ပါဒေ- ဉာဏန္တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အနုပ္ပါဒဘူတေတတ်တံ မဂ္ဂဝဇ္ဈ ကိလေသာနံ အနုပ္ပါဒ ပရိယောသာနေ ဥပ္ပန္နေ အရိယဖလေ ဉာဏံ။ (၉၆)။

၆။ ကမ္မုနာဝတ္တ တေလောကော၊ ကမ္မုနာဝတ္တတေပဇာ။ ကမ္မနိဗန္ဓနာသတ္တာ၊ ရထဿာဏီဝ ယာယတော။ (၁၀၈)။

၇။ သတ္တဓမ္မတောတိ စေတေသုဟိ ပဋ္ဌပါဠိယာ သတ္တစေတနာ ဓမ္မာဝ ဟောန္တိ၊ အဘိဇ္ဈာဒယော တယော စေတနာသမ္ပယုတ္တာ (၁၄၄)။

၈။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဖဿော၀ ပထမံ ဝုတ္တောတိ စိတ္တဿပထမာဘိ နိပါတတ္တာ။ အာရမ္မဏာ သ္မိဥ္စိတ္တဿ ပထမာ ဘိနိပါတော ဟုတွာ ဖဿော အာရမ္မဏံ ဖုသမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ (၁၅၀)။

၉။ အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ၊ မာနာနုသယ မုဇ္ဇဟ။ တတောမာနာ ဘိသမယာ၊ ဥပသန္တော စရိဿသီတိ။ (၂၆၇)။

၁၀။ ဝိပဿနာဟိ နိစ္စနိမိတ္တံ ဓုဝနိမိတ္တံ သုခနိမိတ္တံ အတ္တနိမိတ္တဉ္စ ဥဂ္ဃာဋေတိ။ တသ္မာ အနိမိတ္တာတိ ကထိတာ။ (၂၆၇)။

၁၃၂၅-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

၁။ သံဝေဂေါစ သံဝေဇနိယေသု ဌာနေသု၊ သံဝိဂ္ဂဿစ ယောနိသော ပဓာနံ။ (၁၆။)

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယော တသ္မိံ သမယေ ဒေါသော ဒုဿနာ ဒုဿိတတ္တံ ဗျာပတ္တိ ဗျာပဇ္ဇနာ ဗျာပဇ္ဇိတတ္တံ ဝိရောဓော ပဋိဝိရောဓော စဏ္ဍိက္ကံ အသုရောပေါ အတ္တမနတာ စိတ္တဿ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ ဗျာပါဒေါ ဟောတိ။ (၁၀၀)။

၃။ အမ္ဗိလံ မဓုရံ တိတ္တကံ ကဋုကံ လောဏိကံ ခါရိကံ လမ္ဗိလံ ကသာဝေါ သာဒု အသာဒု။ (၁၆၇)။

၄။ ယံတံ အရိယာအာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာသုခဝိဟာရီတိ (တံ)တတိယံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ ပထဝီကသိဏံ။ (၄၅)။

အထက်ပါ ပါဠိတော်များကို လည်းကောင်း၊ အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကိုလည်းကောင်း အနက်မှန်မှန် သမ္ဘန်ပါ။

၁။ တသ္မာဓမ္မတ္တယေန သဒ္ဓိံ အဗ္ဗောတော နိန္နာနတ္တာနိ ကုသလာဒီနမ္ပိ ကေတ္တံ အာပဇ္ဇတိ ယဒေဝ ကုသလံ၊ တံ အကုသလံ၊ တံ အဗျာကတံ။ (၈၂)။

၂။ တဏှာဒုက္ခပဋိစ္ဆာဒကံ တမော သမုဒယာဒိ ပဋိစ္ဆာဒကန္တိစတုဿော အဝိဇ္ဇာ။ (၉၃)

၃။ အနာလပန္တော မန္ဒုဇေနကေစိ၊ ဝါစာဂိရံ နောစ ပရေဘဏေယျ။ အာပဇ္ဇေယျ ဝါစသိကံ နကာယိကံ၊ ပဠာမေသော ကုသလေဟိ စိန္တိတာ။ (၁၃၆)။

၈။ တတြတတြ၀ သက္ခိတဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိ အာယတနေတိ အာဒီသကာရဏံ။ (၁၀၅)။

၉။ ဥဒ္ဓစ္စ ဝိစိကိစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တဿဝိသာဟာရဿ ပဋိပက္ခတော အဝိသာဟာရော။ (၁၀၈)။

၁၀။ တွံ ဗုဒ္ဓေဟိပိ အဒိဋ္ဌံ ပဿသိ၊ ဗဟု သစ္စကော နာမတွံ။ ဧဝံ မာဂဏ္ဍ၊ သစ္စဒဿနံ နာမ အပုဗ္ဗံနတ္ထိ၊ကိလေသေ ပန အပ္ပဟီနေ ပဇဟတိ။ (၂၀၄)။

၁၃၂၆-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၁။ ပဋိသန္ဓိနဗလဥ္စ။ ဘာဝနာဗလဥ္စ။ (၁၅)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယာတသ္မိံ သမယေ သဒ္ဒါ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒေါ သဒ္ဓါ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ သဒ္ဓါဗလံ။ ကတမံ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓါဗလံ ဟောတိ။ (၂၁)။

၃။ ယော တေသံ ရူပီနံ ဓမ္မာနံ အာယုဋ္ဌိတိ ယပနာ ယာပနာ ဣရိယနာ ဝတ္တနာ ပါလနာ ဇီဝိတံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ကတမံ တံ ရူပံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ (၁၆၈)။

၄။ ကာမေ ဓမ္မာ သေက္ခာ၊ စတ္တာရော မဂ္ဂါ အပရိယာပန္နာ ဟေဋ္ဌိမာနိ စ တီဏိ သာမညဖလာနိ၊ ကတမေ ဓမ္မာ သေက္ခာ။ (၂၁၀)။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာပြခဲ့ပါ။

၅။ အညမညံ ဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာ ကုသလာနံ ပါကာ တိဝိပါကာ၊ ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။ (၈၄)။

၆။ နာမကရဏဋ္ဌေန နမနဋ္ဌေန, နာမနဋ္ဌေန စ နာမံ ရုပ္ပနဋ္ဌေန ရူပံ။ (၉၄)။

၇။ ဒွါရေ စရန္တိ ကမ္မာနိ၊ န ဒွါရာ ဒွါရစာရိနော။
တသ္မာ ဒွါရေဟိ ကမ္မာနိ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။ (၁၂၆)။

၈။ ကမသ္မိံ ဌာနေ စ တသော ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိယော ဂဟိတာ၊ ပစ္စယာနံ ဓမ္မိကတာ, စေတနမဟတ္တံ, ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ, ဂုဏာတိရေကတာ တိ။ (၂၀၆)။

၉။ ယံ ပန အာဇီဝဟေတု နေသာဒ မစ္ဆ ဗန္ဓာဒယော ပါဏံ ဟနန္တိ၊ အဒိန္နံ အာဒိယန္တိ။ မိစ္ဆာစာရံ စရန္တိ၊ အယံ မိစ္ဆာဇီဝေါ နာမ တတော ဝိရတိ သမ္မာအာဇီဝေါ နာမ။ (၂၃၅)။

၁၀။ အဋ္ဌညဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒါ သေက္ခာ သေက္ခာနံ အတ္ထနာ- ပဋိဝိဒ္ဓ မဂ္ဂါနံ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ မဂ္ဂါရမ္မဏာ၊ မဂ္ဂေန ပန အ- သဟဇာတတ္တာ နာမဂ္ဂဟေတုကာ။ (၄၄၁)။

၁၃၂၇-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝိတိ ပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော ဝိတ္တိ ဩဒဂျံ အတ္တမနတာ စိတ္တဿ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ ပီတိ ဟောတိ။ (၁၈)။

၂။ ယံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရီယတိ ဟိရိယိတဗ္ဗေန၊ ဟိရီယတိ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ၊ ကတမံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရိဗလံ ဟောတိ။ (၂၂)။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ယံဝါပနညမ္ပိ အတ္ထိရူပံ ယမှိ ယမှိ ဇနပဒေ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ မုခါသိယံ ဒန္တဝိခါဒနံ ဂလဇ္ဈော ဟရဏီယံ ကုစ္ဆိဝိတ္ထမ္ဘနံ ယာယ-ဩဇာယ သတ္တာ ယာပေန္တိ၊ ဣဒံ တံ ရူပံ ကဗဠီကာရော အာဟာ-ရော။ (၁၆၉)။

၄။ ယာ ပရလာဘ သက္ကာရ ဂရုကာရ မာနနဝန္ဒန ပူဇနာသု ဣဿာ ဣဿာယနာ ဣဿာယိတတ္တံ ဥသူယာ ဥသူယနာ ဥသူယိတတ္တံ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဣဿာသညောဇနံ။ (၂၂၆)။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာများကို အနက်ယောဇနာပါ။

၅။ ယာသံ ဝသေန ဂဂနတလံ အဉ္ဇနစုဏ္ဏသမောကိဏ္ဏံဝိယ ဥမာပုပ္ဖ နီလုပ္ပလဒလ သဉ္ဆန္နံဝိယဝီတိ ပတန္တ မဏိတာလဝဏ္ဏံဝိယ သမ္ပ-သာရိတ မေစက ပဋံဝိယစ အဟောသိ။ (၁၄)။

၆။ တဋ္ဌိအတ္တတ္ထပရတ္ထာ ဒိဘေဒေ အတ္ထေသု စေတိ၊ သုဝုတ္တာ စေတ္ထ အတ္ထာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနုလောမေန ဝုတ္တတ္တာ။ (၂၀)။

၇။ နဟိ ဓမ္မော အဓမ္မော စ၊ ဥဘော သမဝိပါကိနော။
အဓမ္မော နိရယံ နေတိ၊ ဓမ္မော ပါပေတိ သုဂ္ဂတိံ။ (၈၁)။

၈။ ဣမေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဒုကာနံ ကိဉ္စာပိ အတ္ထတော နာနာတ္တံ နတ္ထိ၊ ဒေသနာဝိလာသေန ပန တထာ ဗုဇ္ဈန္တာနံ ဝါ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တာ။ (၈၉)။

၉။ ဒိဋ္ဌံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ စရဏံ နာမ စိတ္တန္တိ။ ဧဝံ ဘန္တေ၊ တမ္ပိ ခေါ ဘိက္ခဝေ စရဏံ နာမ စိတ္တံ စိတ္တေနေဝ စိန္တိတံ။ (၁၀၆)။

၁၀။ ယထာ ပန တသ္မိံ တသ္မိံ ရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ သိမ္ဗလိ-ဒေဝတာ ပလာသဒေဝတာ ပုစိမန္ဒဒေဝတာ ဖန္ဒနဒေဝတာတိ တေန တေန ရုက္ခေန နာမံ လဘတိ၊ ဧဝမေဝ ကာယဒွါရေန-ကတံ ကမ္မမ္ပိ ကာယကမ္မန္တိ ဒွါရေန နာမံ လဘတိ။ (၁၂၇)။

၁၃၂၀-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁။ သာခလျဉ္စ။ ပဋိသန္ထာရောစ။ (၁၅)။

၂။ ကတမာ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တုဇုကတာ ဟောတိ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဇုတာ ဥဇုကတာ အဇိမှတာ အဝင်္ကတာ အကုဋိလတာ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တုဇုကတာ ဟောတိ။ (၂၅)။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယ ဂါမိ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယ ပထမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိယာ (၇၂)။

၄။ တတ္ထ ကတမံ ဣဿာသသဒ္ဒေါဇနံ။ ယာ ပရလာဘသက္ကာရ ဂရုကာ ရမာနနဝန္ဒနပူဇာနာသု ဣဿာ ဣဿာယနာ ဣဿာ- ယိတတ္တံ ဥသူယာ ဥသူယနာ ဥသူရိတတ္တံ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဣဿာ- သညောဇနံ။ (၂၂၆)။

၅။ ဝေဝစ္ဆနစ "အလ္လသမံသံလဒ္ဓုံဝဋ္ဋတီ"တိ ရုတ္တံ။ တတောစက္က နယဘာဘာတာ "ဂစ္ဆတာတ, ခေတ္တံ အာဟိဏ္ဍာဟီ"တိ စက္ကံ- ပေသေသိ။ (၁၄၆)။

၎င်းဝါကျများတို့တွင် ရှေးဝါကျကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကိုထုတ် လျက်, နောက်ဝါကျကို အနက်အားဖြင့် အာကာရကို အတွင်းသွင်းလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၆။ သရတီတိ သတိ။ သမ္မဇာနာတီတိ သမ္မဇည်၊ ၎င်းအဋ္ဌကထာများကို အနိယမ နိယမထည့်၍လည်းကောင်း၊ သံ, ပဒတို့၏ အနက်ကို ထင်ရှားစေ၍လည်းကောင်း အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၉၇-၁၇၅)။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာတို့ကို ပါဌာနုသာရီနည်းဖြင့် အနက်သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။

၇။ သဥ္စာဝိယ ဝါယုနာ ဥဒ္ဓဇီဝိတ ပရိယာဒါနာ ယထာနုက္ကမံ သမုဂ္ဂ တေန သူနဘာဝေန ခုမ္ဘာတတ္တာ ဥဒ္ဓုမ္မာတံ။ (၂၄၂)။

၈။ ကုလတ္ထဂစ္ဆသဥတ္တရဂ္ဂဘာဝေ ါ, ဒက္ခိဏာဝလ္လိယာ ဒက္ခိဏာတော ရုက္ခပရိဟရဏံ, သူရိယဝဋ္ဋပုဗ္ဗါနံ သူရိယာတိမုခတာဝေ ါ။ (၃၁၂)။

၉။ မာလုဝလတာယ ရုက္ခာဘိမုခဂနမေဝ, နာဂဋ္ဌိကေရဿ မတ္ထကေ ဆိဒ္ဒသဏ္ဌာဝေ ါတိ တေသံ တေသံဗီဇာနံ တံတံ သဒိသဖလဒါနံ ဗီဇ နိယာမောနာမ။ (၃၁၂)။

၁၀။ ယထာရက္ခိ သုပေါရာဏာ၊ သုရာဇာနောတထေဝိမံ။ ရာဇာရက္ခတုဓမ္မေန၊ အတ္တနောဝပဇံပဇံ။ (၄၅၃)။

၁၃၂၉-ခုနှစ် မေးခွန်း

၁။ အောက်ပါပုဒ်များကို ဥပသဂ္ဂတ္ထ-ပစ္စယတ္ထများ ထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

ဒေါဝစဿတာစ သောဝစဿတာစ (၁၄)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယံဘသ္မိံ သမယေ ဩတ္တပ္ပတိ ဩတ္တပ္ပိတဗ္ဗေန၊ ဩတ္တပ္ပတိပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာ ဟူသော ဝါကျကို ယသဒ္ဒါ၏ လိင်, နာဝိဘတ်, နိဝိဘတ်တို့၏ အတ္ထများကို မှန်ကန်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၂၂)။

၃။ ယံဘသ္မိံ သမယေ အညာဏံ အဒဿနံ အနဘိသမယော အနနုဗောဓော ဟူသော ပါဠိတော်ကို အသဒ္ဒါ၏ အနက်နှင့် ယသဒ္ဒါ၏ လိင်များကို ပေါ်လွင်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၉၄)။

၄။ ယံဝါပနညမ္ပိ အတ္ထိရူပံ ယမ္ပိ ယမ္ပိ ဇနပဒေ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ မုခါသိယံ ဒန္တဝိခါဒနံ ဂလဇ္ဈောဟရဏီယံ ကုစ္ဆိဝိတ္ထမ္ဘနံ ယာယဩဇာယ သတ္တာယာပေန္တိ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်မှန်မှန် သမ္ဗန်ပါ။ (၁၆၉)။

၅။ ယံဒေဝ ဒေဝေါဒေဝါနံ၊ ဒေဝေသတွာ နယတောပုန။
ထေရဿသာရိပုတ္တဿ၊ သမာဝိက္ခိဝိနာယကော-ဟူသော ဂါထာကို ဒေဝါနံ၌ အဘိဓေယျတ္ထ ပေါ်လွင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (၂)။

၆။ နဟေတေတ္ထကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာဘဝိဿရေ။
အညေပိဝိစိနိဿာမိ၊ ယေဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ-ဟူသော ဂါထာကို အနက်မှန်မှန် သမ္ဗန်ပါ။ (၄၉)။

၇။ အယဥ္စ-ကိံသေထူလေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ။
သံသဋ္ဌာယောဇိတာတယာ-ဟူသော ပါဌ်ကို အယံသုဒ်၏အစွဲကို မှန်ကန်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၁၂)။

၈။ သမယောပိခေါတေ ဘဒ္ဒါလီ အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ အဟောသိ-ဟူသော ပါဌ်ကို သမယသဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပေတတ္ထကို ထင်စွာပြ၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၉၉)။

၉။ ယော်တိပါပကတ္တာဝ နကရောမိတိဘာသတိ၊ သောဂန္တ္ဝာ ပစ္စော သက္ကနတာယဂေါမုတ္တာကော်နာမဟောတိ ဟူသော ပါဌ်ကို ဟိသဒ္ဒါ၏ အနက်ထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၉၅)။

၁၀။ စတ္တာရောဥ္ဆ ဆာလောပေ၊ အဘုတွာဥဒကံပိဝေ။
အလံဖာသုဝိဟာရာယ၊ ပဟိတတ္တဿဘိက္ခုနော-ဟူသောဂါထာကို ပဟိတတ္တဿဥ္ဈ အတ္တသဒ္ဒါကို ထင်စွာပြ၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၄၃၂)။

F 104A

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၀-ခုနှစ်၊ မေးခွန်းများ

၁။ ပထမ ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စိတ်လာ-အယံဘာသို့ သမယေ-ဖဿော ဟောတိ ဟူသော နိယမပါဠိတော်ကို အနိယမ ထည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၁၀)။

၂။ ယာတသ္မိံ သမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ လဟုတာ လဟုပရိ-ဏာမတာ အဒန္ဓနတာ အဝိတ္ထနတာ။ အယံတသ္မိံ သမယေစိတ္တ လဟုတာ ဟောတိ ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်ယောဇနာ ခဲ့ပါ။ (၂၄)။

၃။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒွေဠှက် ဒွေဓာပထော သံသယော အနေကံ သဂ္ဂါဟော အာသပ္ပနာ ပရိသပ္ပနာ အပရိယောဂါဟနာ။ တမ္ဘိတတ္တံ စိတ္တဿ မနောဝိလေခေါ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို လိင်္ဂါနုရူပ ယသဒ္ဒါ ထည့်လျက် အနက်ပေးပါ။ (၁၀၂)

၄။ အပ္ပမာဏော ခေမ္မအာရဗ္ဘယေ ဥပဇ္ဇန္တိ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ-ဟူသော ပါဠိတော်ကို ကံပုဒ်နှင့် ကတ္တားပုဒ်၏ အဘိဓေယျတ္ထကို ဖော်လျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (၂၁၁)။

၅။ ယံ့တ္တေ ဝုမိမန္တော၊ သလက္ခဏာ ပူဇိဘာ ပရိစ္ဆိန္နာ။
ဝုတ္တာဓိကာ စ ဓမ္မာ၊ အဘိဓမ္မော၊ တေန အက္ခာတော-ဟူသော ဂါထာကို ကတ္တားအစုံအလင်ထည့်လျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။(၂၀)။

၆။ နိဗ္ဗုတာ နူနသာမာတာ၊ နိဗ္ဗုတောနူန သောပိတာ။
နိဗ္ဗုတာနူနသာနာရီ၊ ယဿာယံ ဤဒိသောပတိ- ဟူသော ဂါထာကို နိယမာနိယမ စုံလင်စေလျက် အနက်ပေးပါ။ (၇၆)။

အောက်ပါ အဋ္ဌကထာပါဌ်တို့ကို မှန်ကန်စွာ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၇။ ဧဝံဘာသို့ စိတ္တနိယမိတေ သမယေ ဧတေသန္တိ သမ္ဗဟာကိစ္စာ-ရမ္မဏာ ဃနဝသေန ဒုရနုဗောဓ ဓပ္ပဘေဒေ ဖဿ ဝေဒနာဒယော ဓမ္မေ ဗောဓေတုန္တိ အတ္ထော။ (၉၉)

၈။ ယောမိဂဝံ ဂမိဿာမီတိ ဓနုသဇ္ဇေသိ၊ ဇိယံဝဋ္ဋေတိ၊ သတ္တိံ နိသေဟိ၊ ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ၊ ဝတ္တံ ပရိဒဟတိ တ္ထောဝတာ ကာယ-ဒွါရေ စောပနံ ပတ္တံဟောတိ။ (၁၃၂)။

၉။ နကေဝလဥ္စေတ္ထ တာယ သတိယေဝ ပရိသုဒ္ဓါ၊ အပိ စ ခေါ သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊ သတိ သီသေန ပနဲ ဒေသနာ ဝုတ္တာ။ (၂၂၂)။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ဇိဝှါတေမန် အာပ်လဒ္ဓါဝ ဉပ္ပဇ္ဇတိ၊ နဝိနာတေန သုက္ခဇိဝှါနဍ္ဍိ သုက္ခခါဒနီယေဇိဝှါယ ဌပိတေပိ ဇိဝှါဝိညာဏံ နုပ္ပဇ္ဇတေဝ။ (၃၂၂)။

၁၃၃၁-ခုနှစ် မေးခွန်း

၁။ ယာတသ္မိံ သမယေ ပီတိပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာ ပမောဒနာ ယာသော ပဟာသော ဝိတ္တိဩဒဂျံ အတ္တမနသ စိတ္တဿကိုအတ္တမာနတာ ၌ အဋ္ဌကထာအလို ပါစေလျက်အနက်ပေးပါ။ (၁၈)။

၂။ ယံတံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီတိ ကို အာကာရ၌ တုလျက် စွက်၍ အနက်ပေးပါ။ (၄၅)။

၃။ ယေန စက္ခုနာ အနိဒဿနေန သပ္ပဋိဃေန ရူပံ သနိ ဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ပဿိဝါ၊ ပဿတိဝါ၊ ပဿိဿတိဝါ၊ ပဿေဝါကို ကတ္တားစွက်၍ အနက်ပေးပါ။ (၁၅၇)။

၄။ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေဓမ္မာ သမ္ပယုတ္တာ၊ကမ္မေဓမ္မာ ဂန္ထသမ္ပယုတ္တာ ကို သရုပ်ပေါ်အောင် အနက်ဖော်ခဲ့ပါ။ (၂၃၁)။

၅။ ဝိလာသယာ ဒရီသယာ၊ နိက္ခမန္တိ သကာသယာ။ တေပဇ္ဇ အာသယာဆုဒ္ဓါ၊ ခုဝံ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသိကို ကြောင်းကျိုးပေါ်အောင် အနက်ဖော်ခဲ့ပါ။ (၄၇)။

၆။ ဉပါဒိယန္တေဝ ဘူတာနိ၊ နဘူတာနိ ဝိယ ဉပါဒိ ယန္တိတိ ဉပါဒါ ကို ကတ္တား ကံ လျော်စွာစွက်၍ အနက်ပေးပါ။ (၉၂)။

၇။ ဂရုဟိဿန္တိ တံဝိညူ၊ အသုစိ နာဂရိကောယထာ။ ဝဇ္ဇိတော သီလဝန္တေဟိ၊ ကထံ ဘိက္ခုကရိဿသိကို ဝဇ္ဇိတော၏ ဝါစ္စဝါစကစွက်၍ အနက်ပေးပါ။ (၁၆၉)။

၈။ ပဋ္ဌိကူလေပိ စေတသ္မိံ အာရမ္မဏေ အာနိသံသဒဿဝိတာယစေဝ နိဝရဏာ သန္တာပပ္ပဟာနေနစ ပီတိသောမနဿံ ဉပ္ပဇ္ဇတိကို အပိ,စတို့ အနက်ထင်စေလျက် အနက်ပေးပါ။ (၂၄၄)။

၉။ ပတ္ထဒ္ဓေါ ဘဝတီကာယော၊ ဒဋ္ဌောကဋ္ဌမုခေနဝါ။ ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန၊ဟောတိ ကဋ္ဌမုခေဝသောကို ဝါသဒ္ဒေါ ဉပမတ္ထော ဟူသော ဋီကာနှင့်အညီ အနက်ပေးပါ။ (၃၃၉)။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ယောပနေတ္ထ သီသော ဧတ္တေ ပဋိဗုဒ္ဓေါ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ပသာဒေါ ကွာဒ်ပသာဒ စက္ခုနာမကို အနက်ပေးပါ။ (၃၄၅)။

၁၃၃၂-ခုနှစ် မေးခွန်း

၁။ ယောတသ္မိံ သမယေ အဒေါသော အဒုဿနာ အဒုဿိတတ္တံ အဗျာပါဒေါ အဗျာပဇ္ဇော အဒေါသော ကုသလမူလံ။ အယံတသ္မိံ သမယေ အဗျာပါဒေါ ဟောတိကို အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ ယံအာပေါ အာပေါဂတံ သိနေဟောသိနေဂတံ ဗန္ဓနတ္တံရူပဿ၊ ကွာဒ် တံ ရူပံ အာပေါဓာတုကို အနက်ယောဇနာပါ။ (၁၇၁)။

၃။ ရူပါယတနံ ဒိဋ္ဌံ, သဒ္ဒါယတနံ သုတံ, ဂန္ဓာယတနံ ရသာယတနံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ မုတံ၊ သဗ္ဗံမူပံ မနသာ ဝိညာတံ ရူပံကို အနက်ယောဇနာပါ။ (၂၀၁)။

၄။ ပဉ္စကမ္မာနိ အာနန္တရိကာနိ ယာစမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနိယတာ။ ကွာမေဓမ္မာ မိစ္ဆတ္တ နိယတာ ကိုအနက်ယောဇနာပါ။ (၂၁၁)။

၅။ ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓဃောဂဏှိ၊ ဒွေသဟဿာနိ ဘိက္ခုတော။ စတုရာသီတိ သဟဿာနိ။ယေမေဓမ္မာ ပဝတ္တိနောကို ဘိက္ခုအရ ထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (၂၃)။

၆။ နိဗ္ဗာနံ ဒိဿာပိ။ ကတ္တဗ္ဗဿ ကိလေသပ္ပဟာနဿဘာဝါနဒဿနတ္ထိ ဝုစ္စတိ ကို ကံပုဒ်ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။ (၈၆)။

၇။ အယာဥ္စ ဘတ္တတတ္တ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿောတိ ဧဝံကာရဏဿ ဝသေန ပဝေဒိတော ကို အယံ၏ အစွဲထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (၁၅၂)။

၈။ ယဿဥပ္ပဇ္ဇကိ၊ တံ အတ္တာဟိတ ပဋိပတ္တိယံ သမ္ပယုတ္တ ဓမ္မေစ ယာထာဝ လက္ခဏာ ပဋိဝေဓေ ပရိနေတီတိ ပရိဏာယိကာ ကို အနက်ယောဇနာပါ။

၉။ ယံပန အာဝဇ္ဇိတေ သုပ္ပမ္ဘာဝေ ဂါ သဒ္ဒာပမ္ဘာဝေ ဂါ--အာရမ္မဏေ ပဝတ္တံ၊ တံ ပရိတ္တံ အာရမ္မဏံ အဿာတိ ပရိတ္တာရမ္မဏံကို သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ အစွဲထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (၂၂၉)။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ဘူမိဘော ဂုဋ္ဌိတာယာဝ ဖြဟ္မလောက ဝိဓာဝတိ။ အစ္စိအစ္စိမတောလောကေ၊ ဒယှမာနမှိတေဇသာ ကို အနက်ယောဇနာပါ။ (၃၃၈)။

၃၃၃-ခုနှစ် မေးခွန်း

၁။ ယော တသ္မိံ သမယေ ဟတ္ထော ဝိတက္ကော သက်ပွေါ အပ္ပနာ-ဗျပ္ပနာ စေတသော အဘိနိရောပနာ သမ္မာသက်ပွေါ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ သမ္မာသက်ပွေါ ဟောတိကိုအနက်ယောဇနာပါ။ (၂၀)။

၂။ ယာ ရူပဿ ဇရာ ဇိဏ္ဏတာ ခဏ္ဍိစ္စံ ပါလိစ္စံ ဝလိတ္တစတာ အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော။ ဣဒံ တံ ရူပံ ရူပဿဇရတာ ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၆၉)။

၃။ ယံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ကာယေန အနိဒဿနေန သပ္ပဋိဃေန ဖုသိဝါ၊ ဖုသတိဝါ၊ ဖုသိဿတိဝါ ကို ကတ္တား ဆည့်စွက်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၁၇၀)။

၄။ ယေစဓမ္မာ ကိရိယာ နေဝ ကုသလာနာ ကုသလာ နစကမ္မဝိပါကာ သဗ္ဗဉ္စ ရူပံ အသင်္ခတာစ ဓာတု။ ဣမေဓမ္မာ အဗျာကတာ ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၂၀၆)။

၅။ ယဒါဟဝေ ပါတုဘဝန္တိဓမ္မာ၊ အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။ ပိမူ ယံတိဋ္ဌတိမာရသေနံ၊ သူရိယောဝ ဩဘာ-သယ မန္တလိက္ခံ ဟူသောဂါထာကို အနက်ယောဇနာပါ။ (၁၈)။

၆။ သာဟိ သုခဒုက္ခာ ကာရပ္ပဝတ္တိ ဥပေက္ခတိ၊ မဇ္ဈတ္တာကာရ သဏ္ဌိတတ္တာ တေနာကာရေန ပဝတ္တတီတိ ဥပေက္ခာကို သာ၏ အစွဲကို ထင်စေလျက် အနက်ပေးပါ။ (၈၅)။

၇။ ဣတိဟောဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝေတံ ခမ္မဒွယံ ပုနက္ကမသ္မိံဌာနေ ဥပကာရ-ဝသေန ဂတိတံကို ကတ္တားထည့်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၁၇၅)။

၈။ ယထာဟိ ခနိနော ခနံ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇဝံ ပီတိ-မတောပိ ပီတိ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ ဝိတ္တိတိ ဝုတ္တာ ကို ကံပုဒ်ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။ (၈၈၇)၊

၉။ ယောပန ဝိပဿနာယ အကတာဓိကာရော ဟောတိ၊ တဿဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ။ ကတာဓိကာရဿခိပ္ပါ ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၂၂၈)၊

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ယထာဝါဂိရိမာရုဋ္ဌော၊ အတ္တနောယေဝ ဇင်္ဃာကို။ ဩလုဗ္ဘတိတထေဝေတံ၊ ဈာနမောလုဗ္ဘဝတ္တတိ ဟူသော ဂါထာကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၂၅၆)။

၁၃၃၄ ခုနှစ် မေးခွန်း

၁။ ယာတသ္မိံသမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဇုတာ ဥဇုကတာ အဇိမှတာ အဝင်္ကတာ၊ အကုဋိလတာ အယံတသ္မိံ သမယေ စိတ္တုဇုကတာ ဟောတိ ကို အနက်ယောဇနာပါ။ (၂၅)။

၂။ ယောအာကာသော အာကာသဂတံ အဃံ အဃဂတံဝိဝရော ဝိဝရဂတံ အသမ္ဖုဋ္ဌံစတူဟိ မဟာဘူတေဟိ။ ဣဒံ တံ ရူပံ အာကာသဓာတုကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၆၉)။

၃။ ယေဓမ္မာ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တံ နိယတာပါဋိ ပုဂ္ဂလိကာ ဥပါဒိဏ္ဏာ ရူပံဝေဒနာသညာ သင်္ခါရာဝိညာဏံ၊ ဣမေ ဓမ္မာအဇ္ဈတ္တာကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၂၄၁)။

၄။ နတ္ထိလောကေ သမဏာဗြာဟ္မဏော သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာပနပန္နာ၊ ယေဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စလောကံ သယံအဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တိ ကို နိယမထည့်၍ အနက်ပေးပါ။ (၂၄၁)။

၅။ သဟာဩလောကနေနေဝ ကိင်္ကိဏိကဇာလံ ဩလမ္ဗိ၊ ယဿာမန္ဒဝါတေ ရိတဿပဉ္စင်္ဂိကဿေဝတူရိယဿမဓုရသဒ္ဒေါ နိဂ္ဂစ္ဆတိ ကို ယဿအစွဲမလွဲအောင် အနက်ယောဇနာပါ။ (၆၀)။

၆။ တံတံဥပါဒါယပညတ္တော၊ ကာလော ဝေါဟာရမတ္တကော။ ပုဉ္ဇော ဖဿာဒိဓမ္မာနံ၊ သမူဟောတိဝိဘာဝိတော - ဟူသော ဂါထာကို ကတ္တားထည့်စွက်၍ အနက်ပေးပါ။ (၁၀၁)။

၇။ တဇ္ဇာသမန္နာဟာနေ ပန ဣန္ဒြိယေနစ ပရိက္ခတေဝိသယေ အနန္တရာယေန ဥပ္ပဇ္ဇနတောသေ အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနောတိ ဝုစ္စတိကို သေ၏အစွဲထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (၁၅၂)။

၈။ သာပနယဿ္မာနအညဿ ကဿစိအတ္တနော မနတာ၊ စိတ္တဿေဝ ပနေသောဘာဝေါ စေတသိကောဓမ္မော၊ တသ္မာ အတ္တမနတာ စိတ္တဿာတိဝုတ္တာ-ကို အနက်ယောဇနာပါ။ (၁၈၈)။

http://www.dhammadownload.com

၉။ ယသ္မာ ပနဇ္ဇာနုစေတနာ ပဋိသန္ဓိံ အာကဍ္ဎတိ၊ တသ္မာ စေတနာပိ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝဋ္ဋန္တိယေဝကို အာကာရနှင့် သမ္ဗန္ဓါန် ထည့်၍ အနက်ပေးပါ။ (၂၀၁)။

၁၀။ နအန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊ နပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ ပဝိဿ။ နဝိဇ္ဇတေ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော၊ ယတ္ထဋ္ဌိတော မုစ္စေယျ ပါပကမ္မာ ဟူသော ဂါထာကို အနက် ယောဇနာပါ။ (၃၁၃)။

၁၃၃၆-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

၁။ ယံတသ္မိံ သမယေ ဟိရီယတိ ဟိရီယိတဗ္ဗေန၊ ဟိရီယတိ ပါပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိယာကို အနက်မှန်မှန် ယောဇနာ ခဲ့ပါ။ (၂၂)။

၂။ ယာ ကုသလစိတ္တဿ ဝါ အကုသလစိတ္တဿ ဝါ အဗျာကတစိတ္တဿ ဝါ ဝါစာဂိရာ ဗျပ္ပထော ဥဒီရဏံ ဃောသော ဃောသကမ္မံ- ဝါစာ ဝစီဘေဒေါကို ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာန်ကစိတ် သရုပ်ထင်စေလျက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၆၈)

၃။ သပ္ပီတိကဘူမိယံ ကာမာဝစရေ ရူပါဝစရေ အာရိယာပန္နေ ပီတိံ ဥပေတွာ တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓော "ပ" ဝိညာဏက္ခန္ဓောကို ထည့်သင့်သော ပါဠိသေသထည့်လျက် အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၂၅၂)

၄။ စတုသုဘူမိသုဝိပါကော၊ ယဉ္စရူပံ ကမ္မသဲကတတ္တာ။ ဣမေဓမ္မာ ဆိယာဥပ္ပန္နာ သိယာဥပ္ပါဒိနော န ဝတ္တဗ္ဗာအနုပ္ပန္နာတိကို ပါဠိသေသနှင့်တကွ စသဒ္ဒါကို ယှဉ်သင့်သမျှ ယှဉ်လျက် အနက် ယောဇနာ ခဲ့ပါ။ (၂၇၂)။

၅။ မဟာပုရိသဿ ယက္ခြဲလောကေတွာ ဝိဝဋ္ဋမတ္တေ အင်္ဂဇာလံဝိယ လောဟိတခါရံ ဥဂ္ဂိရမာနံတဿမုခံ ဒိသွာပိတေ သဂ္ဂမတ္တာမ္ပိ ဒေါမနဿံ နုပ္ပဇ္ဇတိ လက္ခဏာဝန္တကံ ထည့်လျက် အနက်ယောဇနာ ခဲ့ပါ။ (၅၈)။

၆။ အဗျာပဇ္ဇောလောကေ ဥပ္ပန္နဿ ါင် တဿတတ္တ သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပ္ပဝတ္တိကို တ၏ အစွဲထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၁၈)။

၇။ ယံကိဉ္စိဒုက္ခံသမ္ဘောတိ၊ သဗ္ဗံအာရမ္ဘပစ္စယာ။ အာရမ္ဘာနံနိရောဓေန၊ နတ္ထိဒုက္ခဿသမ္ဘဝေါ-ကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၉၀)။

http://www.dhammadownload.com

၈။ သာစကိစ္စာပိကံနိမိတ္တံ ဥဋ္ဌါဠ္ဌေတိ၊သယံပန နိမိတ္တဝမ္မေသုစရတီတိ သနိမိတ္တာဝ ဟောတိကို သာ၏အစွဲထင်အောင် အနက်ယောဇနာ ခဲ့ပါ။ (၂၆၇)။

၉။ အဋ္ဌဝိဂကံ ပေါထေတွာ ပထဝိယံ ပါတနပစ္စာမိတ္တသဒိသာဇ္ဇရာ, နိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာနံ ဒုဗ္ဗလပရာဓိန ပဋ္ဋပရာယဏ ဘာဝကရဏတော ကို ဟိတ်၏သမ္ပန်ခံလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၃၆၅)

၁၀။ ပရေသံ ဥပကာယ ကရဏေ ဒါနာဒိနာ အာကာရေန ယထာန သမ္ပသာရိယတိ၊ ဧဝံအာဝရိဘွာ ဂဟိဘာဘာဝေါဝိစိ ကူသ ကိုရှေး နိယံများနှင့် အညီပြင်၍ ထည့်သင့်သည်ကိုထည့်၍ အနက်ယော-ဇနာ ခဲ့ပါ။ (၄၀၇)။

၁၃၃၇-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း (နှစ်ဦး)

အောက်ပါ ပါဠိတော်တို့ကို အနက်မှန်မှန် သမ္ပန်ပါ။

၁။ ယာတသ္မိံ သမယေ တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏ ဓာတုသမ္ဖဿဇာ စေတနာ သဉ္စေတနာ စေတယိတတ္တံ။ အယံ ဘသ္မိံ သမယေ စေ-တနာ ဟောတိ။ (၁၈)

၂။ ယောတသ္မိံ သမယေ လောဘော လုဗ္ဘနာ လုဗ္ဘိတတ္တံ သာရာဂေါ သာရဇ္ဇနာ သာရဇ္ဇိတတ္တံ အဘိဇ္ဈာလောဘော အကုသလမူလံ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ လောဘော ဟောတိ။ (၉၄)။

၃။ ယံတံ ရူပံ ဥပါဒါတံ အတ္ထိ ဥပါဒိဏ္ဏံ။ အတ္ထိအနုပါဒိဏ္ဏံ။ ယံတံ ရူပံနော ဥပါဒါတံ အတ္ထိဥပါဒိဏ္ဏံ အတ္ထိအနုပါဒိဏ္ဏံ။ (၁၅.!)

၄။ ယေတေ ပုဂ္ဂလာ အဿဒ္ဓါဒုဿီလာ အပ္ပဿုဘာ ပဋ္ဋရိနော ဒုပ္ပညာ။ ယာ တေသံ သေဝနာ နိသေဝနာ သံသေဝနာ ဘဇနာ သမ္ဘဇနာ ဘတ္တိ သမ္ဘတ္တိတံ သမ္ပဝင်္ကတာ။ အယံ ဝုစ္စတိ ပါပ-မိတ္တတာ။ (၂၅၈)

၅။ ယဒါပနဿ ပြာဟ္မဏ ပဏ္ဍာန အာဂန္တာ သက္ကော ဒေဝရာဇာ အက္ခိနိယာစိ၊ တဒါတာနိ ဥပ္ပါဠေတွာ ဒဒမာနဿေဝ ဟာသော ဥပ္ပဇ္ဇိကို ရှေ့ဝါကျ၌ အပဓာနကံစွက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။(၆၀)။

၆။ ကုံစိတ္တာနံဝါ၊ သာနတော တန္တကရဏတော ဩသာန ကရဏ တော ဉာဏ ကုသံနာမ၊ တေနကုသေန လာတဗ္ဗာတိ ကုသလာ၊ ဂဟေတဗ္ဗာ ပဝတ္တေ တဗ္ဗာတိ အတ္ထော၌ အတ္ထော၏ သမ္ပန်ခံ လျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၈၂)။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ပဗ္ဗဇိတာနံ အပ္ပကမ္ပိ တေလံဝါသပ္ပိံ ဝါလဘိတွာ ဟသာခိပ္ပါ- ယေန "အဇ္ဇဂါမေတေလံ နဒီမဟေ့ သန္ဒတိ"တိ မှုရဏာ ကထာနယေန ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော့ဥ တုလျက် ယိဂ်တ်နည်း ဖြင့် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၁၄၂)။

၈။ အာဋ္ဌာရောစ ကာဋ္ဌာမော အာရုပ္ပ သမာပန္နော ပဋ္ဌမတ္တာနိ သကဋ္ဌသ ထာနိ နိယ်ာယ နိယ်ာယ အတိက္ကန္တာနိ နေဝ အဒ္ဒသ၊ နပန သဒ္ဒံ အဿောသိဥ ပဋ္ဌမတ္တာနိ သကဋ္ဌသတာနိ ကို သဒ္ဒတ္တ- အဓိပ္ပါယတ္တ ပေါ်လွှင်စေလျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၂၄၇)။

၉။ သုသုမာရာ ဒယောဝိယ ပုရိသံ အာရမဏံ ဒဋ္ဌံ ဂဏှာတီတိ ဂါဟောဥ ဥပမာကို နောက်ထားလျက် အနက်သွားခဲ့ပါ။ (၂၉၆)။

၁၀။ ဒုရုဋ္ဌါဋ္ဌနံ ဋ္ဌေနဝါ ယိုဂ်။ ယထာဟိ မဟာပလိယ သင်္ဂါတလင်္ဂီ ဒုရုဋ္ဌါဋ္ဌာ ဟောတိ၊ ဧဝမယမ္ပိ လင်္ဂီဝိယာတိ လိင်္ဂီကို အနက်ပေး ခဲ့ပါ။ (၂၉၆)။

၁၃၃၇-ခုနှစ် မေးခွန်း (နှစ်ဟောင်း)

၁။ အောက်ပါအမှတ်ပြ ပါဠိတော်ပုဒ်တို့ကို ပုစ္ဆာ (၇၊၈၊၉၊၁၀) အဋ္ဌကထာဖွင့်များကိုရှု၍ အပြည့်အစုံ အနက်ပေးပြပါ။
(က) ဗာလာဓမ္မာ၊ (ခ) ပဏ္ဍိတာဓမ္မာ၊ (ဂ) ကဏှာဓမ္မာ၊ (ဃ) သုက္ကာဓမ္မာ၊ (၁၃)။ (င) ယာ-ပုစ္ဆဋ္ဌိကတာ (၂၅၁)၊ (စ) ယံ-တဏှာဂဒ္ဒုလံ။ (၂၆၁)။

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ပေးပါ။

၂။ ကတမာတသ္မိံ သမယေ စိတ္တလဟုတာ ဟောတိ။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ လဟုတာ လဟု ပရိဏာ မဟာ အဒန္ဓ နတာ အဝိတ္တနတာ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တ လဟုတာ ဟောတိ။ (၂၄)။

၃။ ယသ္မိံ သမယေ ရူပါဝစရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ ကိရိယံ နေဝကုသလံ နာကုသလံ နစ ကမ္မဝိပါကံ ဒိဋ္ဌဓမ္မ သုခဝိဟာရံ။ (၁၄၂)။

၄။ ယံဝါ ပနညမ္ပိ အတ္ထိ ရူပံ ယမှိယမှိ ဇနပဒေ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ မုခါသိယံ ဒန္တဝိခါဒနံ ဂလဇ္ဈာ ဟရဏီယံ ကုစ္ဆိဝိတ္ထမ္ဘနံ ယာယ ဩဇာယ သတ္တာ ယာပေန္တိ။ ဣဒံ တံ ရူပံ ကဗဠီကာရော အာဟာရော။ (၁၆၉)။

http://www.dhammadownload.com

၅။ ရတနဃရံ နာမ နေဝ သတ္တရတန မယံ ဂေဟံ။ သတ္တန္နံ ပန ပကရဏာနံ သမ္မသိတဋ္ဌာနံ 'ရတနဃရ''န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ၏ ဝါကျကို ဝေဒိတဗ္ဗံ၏ ကတ္တားကိုထည့်၍ ပန၏ ဇောတကတ္ထကို ပေါ်လွင်စေလျက် အပြင်သို့ထုတ်ပြီးလျှင် အနက်ပေးပါ။ (၁၃)။

၆။ အောက်ပါဂါထာကို ''အနပ္ပကံ၊ ရူပံ''တို့၌ သဒ္ဒတ္ထ, အဓိပ္ပါယတ္ထ ဖော်လျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

သုသာနေ သေယျံ ကပ္ပေမိ၊ ဆဝဋ္ဋိကံ ဥပနိဓာယဟံ၊
ဂါမဏ္ဍလာ ဥပါဂန္တွာ၊ ရူပံ ဒဿေန္တိ နပ္ပကံ။ (၇၅)။

၇။ ဗာလေသုဋ္ဌိတတ္တာ ယတ္ထဋ္ဌိတာ တဒုပစာရေန ဗာလာ။ ပဏ္ဍိတေသု ဋ္ဌိတတ္တာ ပဏ္ဍိတာ။ ဗာလကရတ္တာ ဝါ ဗာလာ။ ပဏ္ဍိတကရတ္တာ ပဏ္ဍိတာ ဝါကျကို သဗ္ဗာနာမ်အစွဲကို ထင်စေလျက် လိုက်သင့်ရာပုဒ်များ လိုက်၍ အနက်ယောဇနာပါ။ (၉၃)။

၈။ ကဏှာတိ ကာဠကာ၊ စိတ္တဿ အပဘဿရဘာဝကရဏာ။ သုက္ကာတိ ဩဒါတာ၊ စိတ္တဿ ပဘဿရ ဘာဝကရဏာ။ ကဏှာဘိဇာတိ ဟေတုတော ဝါ ကဏှာ။ သုက္ကာဘိဇာတိ ဟေတုတော သုက္ကာတိ ထည့်ရမည့် ဝိသေသျနှင့် ကြိယာပုဒ်များထည့်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၉။ ပုစ္ဆဉ္ဇိကတာတိ ယာယ တဏှာယ လာဘဋ္ဌာနေသု ပုစ္ဆံ စာလယမာနာ သုနခါဝိယ ကမ္ပမာနာ ဝိစရန္တိ၊ တံတဿာ ကမ္ပနတဏှာယနာမံ ဝါကျကို ဥပမာအတွင်းပြု၍ အနက်ပေးပါ။ (၃၉၈)။

၁၀။ ယထာသုနခါ ဂဒ္ဒုလဗဒ္ဓါ ယဒိစ္ဆကံ နီယန္တိ၊ ဧဝံ တဏှာဗဒ္ဓါ သတ္တာ ပီတိ ဒဠှဗန္ဓနဋ္ဌေန ဂဒ္ဒုလံ ဝိယာတိ ဂဒ္ဒုလံ။ တဏှာဝ ဂဒ္ဒုလံ တဏှာဂဒ္ဒုလံ ဝါကျကို နီယန္တိ ဟူသော ကြိယာ၏ ကတ္တားများကို ဥပမာန၊ ဥပမေယျအားလျော်စွာထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။ (၃၉၉)။

၁၃၃၉-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း (နှစ်ဦး)

အောက်ပါ ပါဠိတော်နှင့် အဋ္ဌကထာဝါကျများကို ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၁။ သနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ ဓမ္မာ၊ အနိဒဿန သပ္ပဋိဃာဓမ္မာ၊ အနိဒဿန အပ္ပဋိဃာဓမ္မာ။ ၌ ဘာဝပ္ပဓာန ဘာဝလောပကြံ၍ ဆိုရိုးကျအနက်ယောဇနာပါ။ (၃)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယံ ရူပံ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ စက္ခုနာ အနိဒဿနေန တပ္ပဋိဃေန ပဿတိ၊ ရူပံ ပေတံ ရူပါယတနံပေတံ။ ကွစိ တံ ရူပံ ရူပါယနံ။ ဤ ပဿတိ၏ ကတ္တားပုဒ် ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာပါ။(၁၆၃)။

၃။ ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယ ဂါမိံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယ ပထမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိယာ။ ဤ သမယကို ကာလတ္ထ၊ သမူဟတ္ထ နှစ်ဦးကြံ၍ အနက်ယောဇနာပါ။ (၃၂)။

၄။ ယံတသ္မိံသမယေအညာဏံ အဒဿနံအသံဂါဟနာ အသမပေက္ခနာ အပစ္စက္ခကမ္မံ ဒုမ္မေဇ္ဈံ ဗာလျံ အသမ္ပဇညံ မောဟော။ ဤပရိယာယ် ပုဒ်တို့၏ သဒ္ဒတ္ထ ထင်ရှားအောင် ယောဇနာပါ။ (၉၄)။

၅။ ဥဒ္ဓိဂ္ဂါတသိကာ ဘီတာ၊ ဘန္တာ ဗျထိတမာနသာ။ မဟာဇနာ သမာဂမ္မ၊ ဒီပင်္ကရ မုပါဂမုံ။ ဤ ပါဠ္ဍာနုသာရီသမ္ဗန္ဓ နည်းအားဖြင့် အနက်ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၅၃)။

၆။ ဥပေက္ခာတိစေတ္ထ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာရသဝုတ္တာ၊သာဟိ သုခဒုက္ခာ ကာရပ္ပဝတ္တိ ဥပေက္ခတိ,မဇ္ဈတ္တာကာမသဏ္ဌိတတ္တာ တေနာကာ- ရေန ပဝတ္တတီတိဥပေက္ခာ။ ဤ ဝုတ္တာ၏ ကတ္တားနှင့် ဟေတု၏ သမ္ဗန်ကို ထည့်၍ အနက် ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၈၅)။

၇။ ပရဿ ဓမ္မဒေသကကာယဝစီပယောဂ သမုဋ္ဌာပိကာစေတ္တပရဿ စေတနာ ပရသစိတ္တာ။ ဤ နိယမာ နိယမ နည်းအားဖြင့် အနက် ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၁၄၃)။

၈။ အထဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒါယတီတိ ဥဒ္ဒိ၊ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဓောစ သော ဥဒိစာတိ ဓောဒိ။ သမာဓိဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဤ ဥဋ္ဌာပေတီ၏ ကာရိုက်ကတ္တား ကာရိုက်ကံတို့ကို ထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၂၁၄)။

၉။ ဇိဝှါ ထေမနံ အာပံ လဒ္ဓါဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ နဝိနာတေန။ သုက္ခဇိဝှါနဥ္ဗိ သုက္ခ ခါဒနီယေ ဇိဝှါယ ဌပိတေပိ ဇိဝှါဝိညာဏံ နုပ္ပဇ္ဇတေဝ။ ဤ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၏ ကတ္တားထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၃၂၂)။

၁၀။ ဒုဝေ သတာ သဟဿာနိ၊ စတ္တာရိ နဟုတာနိစ။ ဧတ္တကံ ဗဟလဧတ္တေန၊ သင်္ခါတာယံ ဝသုန္ဓရာ။ ဤ ပါဠ္ဍာနုသာရီ သမ္ဗန္ဓ နည်းအားဖြင့် အနက်ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၃၃၆)။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၃၉-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း (နှစ်ချောင်း)

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၁။ ယော တသ္မိံ သမယေ အဒေါသော အဒုဿနာ အဒုဿိ တတ္တံ အဗျာပါဒေါ အဗျာပဇ္ဇော အဒေါသော ကုသလမူလံ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ အဒေါသော ဟောတိ။ (၂၂)

၂။ ယံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ မနော မာနသံ ဟဒယံ ပဏ္ဍရံ မနော မနာယတနံ မနိန္ဒြိယံ ဝိညာဏံ ဝိညာဏက္ခန္ဓော တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏဓာတု။ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ မနာယတနံ ဟောတိ။ (၂၇)

၃။ ယသ္မိံ သမယေ အရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ အာကာသာနဉ္စာယတန သညာသဟဂတံ (လ) စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ (၆၈)

၄။ ယာ စိတ္တဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ ဩလီယနာ သလ္လီယနာ လီနံ လီယနာ လီယိတတ္တံ ထိနံ ထိယနာ ထိယိတတ္တံ စိတ္တဿ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ထိနံ။ (၂၃၃)

၅။ သဗ္ဗမ္ပေတံ အနုပစိတ ကုသလသမ္ဘာရေဟိ ဒုပ္ပညေဟိ သဘာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ ဒုက္ခော ဂါဟံ အလဒ္ဓနေယျ ပတိဋ္ဌံ၊ တသ္မာ ဂမ္ဘီရံ။ ဟူသော အဋ္ဌကထာဝါကျကို ဥပမာပိုင်းနည်းဖြင့် အနက်ယောဇနာ ခဲ့ပါ။ (၅-၂၄)

၆။ ကိဉ္စာပိ ဟိ တေ ရူပါ ရူပဘာဝေသုပိ အဝစရန္တိ၊ ယထာပန သင်္ဂါမေ အဝစရဏတော သင်္ဂါမာဝစရောတိ လဒ္ဓနာမကော နာဂေါ နဂရေ စရန္တောပိ သင်္ဂါမာဝစရောတွေဝ ဝုစ္စတိ၊ ဧဝမိဒံ အညတ္ထ အဝစရန္တမ္ပိ ကာမာဝစရမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟူသော အဋ္ဌကထာ ဝါကျကို စောဒနာ သောဓနာ အပြည့်အစုံခင်း၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၅-၁၀၄)

၇။ တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏ သမ္ဘူတဇန္တိ တွေ တဇာ ဝုစ္စတိ တဿာ တသုခဿ အနုစ္ဆဝိကာ သာရုပ္ပါ၊ အနုစ္ဆဝိကတ္တော ပိဟိ အယံ တဇ္ဇာ သဒ္ဒေါ ဟောတိ။ ဟူသော ဝါကျ အနက်မှန်ကန်စွာ ပေးခဲ့ပါ။ (၅-၁၀၃)

http://www.dhammadownload.com

အောက်ပါ ဂါထာကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။

၈။ သုပဏီတတရာ ဟောန္တိ၊ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဣဓ။
ဥပမာ တတ္ထ ဝိညေယျာ၊ ပါသာဒဘာလသာဠိကာ။ (ဋ္ဌ-၂၅၄)။

၉။ စိတ္တသေ တဂ္ဂတာနိဒ္ဒေသေ "စိတ္တဿဋ္ဌိတိ" တိ ဧကမော ပဒံ ဝုတ္တံ။ ဣဓမ္ပိ ဟိ ဒုဗ္ဗလံ စိတ္တံ၊ ပဝတ္တိဋ္ဌိတိ မတ္တမေဝေတ္ထ လဗ္ဘတိ၊ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတိဘာဝံ ပါပုဏိတုံ နသက္ကောတိ။ ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိကျွန် ဣဓ, ဧတ္ထ သဗ္ဗနာမ် အစွဲတို့ကို တိကျအောင် စွဲ၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၃၀၃)။

၁၀။ ကုသလမဇ္ဈရိယေန ဘာသိ ကလေ အညေသံ ဒါနမာနနာဒီနိ ကရောန္တေ ဒိသွာ "ဘိန္ဒ ဝတာံ ကုလံမော" တိ စိန္တယတော လောဟိတမ္ပိမုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ ကုစ္ဆိဝိရေစနမ္ပိ ဟောတိ၊ အန္တာနိပိ ခဏ္ဍာခဏ္ဍနိဟုတွာ နိက္ခမန္တိ ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိကိုအနက် မှန်ကန်အောင် ပေးပါ။ (ဋ္ဌ-၄၀၆)။

၁၃၄၀-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်မှန် သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။

၁။ ယာတသ္မိံ သမယေ သတိ အနုဿတိ သတိ သရဏာတာ အပိလာပနတာ အသမ္မုဿနတာ သတိ သတိန္ဒြိယံ ဣဓတသ္မိံ သမယေ သတိန္ဒြိယံ ဟောတိ။ (၁၉)။

၂။ ယာတသ္မိံ သမယေ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဥဇုကာ ဥဇုကတာ အဇိမှတာ အဝင်္ကတာ အကုဋိလတာ၊ အယံတသ္မိံ သမယေ စိတ္တုဇုကတာ ဟောတိ။ (၂၅)။

၃။ ယံ တသ္မိံ သမယေ ကာယိကံ အသာတံ ကာယိကံဒုက္ခံ ကာယသမ္ဖဿဇံ အသာတံ ဒုက္ခံ ဝေဒယိတံ ကာယသမ္ဖဿဇာ အသာတာ ဒုက္ခာဝေဒနာ၊ ဣဓံတသ္မိံ သမယေ ဒုက္ခံဟောတိ။ (၁၃၆)။

၄။ ဣဓ အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော အရိယာနံ အဒဿာဝီ အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါ အရိယဓမ္မေ အဝိနီတော ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ အတ္တနိ ဝါ ရူပံ ရူပတသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ။ (၂၀၈)။

http://www.dhammadownload.com

၅၊ ဗိလာသယာ ဒရီသယာ၊ နိက္ခမန္တိ သကာသယာ။ တေပဇ္ဇံအာ-
သယာ ဆုဒ္ဓါ၊ ဓုဝံဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတိဒ္ဓ ကတ္တားနှင့် အဆုံးတွင်
ပါရှိသေသ ထည့်စွက်လျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (ဠ-၄၇)။

၆။ (က) ပါကာရံ ဣဋ္ဌကဝဍ္ဎကီဝိယ ပဝတ္တံ အာဓိနန္တ ဂစ္ဆန္တီတိ
အာစယဂါမိနော။ (ဠ-၈၆)။

(ခ) တေန စိတံစိတံ ဣဋ္ဌကံ ဝိဒ္ဓံသယမာနော ပုရိသောဝိယ
တဒေဝ ပဝတ္တံ အပစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တီတိ အပစယဂါမိနော။ (ဠ-၈၆)

အထက်ပါ (က) (ခ)တို့ကို အနက်ယောဇနာရာတွင် (က)
ဝါကျ၌ ဥပမာအပြင်ထုတ်၍ ပဝတ္တံဟူသောကံကို ထင်စေလျက်
အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၇။ ကိစ္စာပိဟိ အဋ္ဌင်္ဂိကော အရိယမဂ္ဂေါ၊ လောကိယစိတ္တေ ပန
ကေကဒာ တိဿောဝိရိယော နလဗ္ဘန္တိ၊ တသ္မာ "ပဉ္စင်္ဂိကောတိ"
ဝုတ္တောဘ္ဘ စောဒနာဝါကျသွင်း၍ အနက်ယောဇနာခြင်းပြုခဲ့ပါ။
(၁၉၇)။

၈။ ဥပေက္ခကောစ ဝိဟရတီတိ တ္ထ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ-
ဥပေက္ခာ၊ သမံ ပဿတိ, အပက္ခပတိတာ ဟုတွာ ပဿတီတိ
အတ္ထော ဘ္ဘ ထွေ၏ စပ်ရာပုဒ်ဘ္ဘ အတ္ထော၏သမ္ဗန်တို့ကို ထည့်စွက်
လျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (ဠ-၂၁၆)။

၉။ အဘိဇ္ဈာဝယန္တိ ဘာယံ, ဘယံဝါ အဘိဇ္ဈာယတိ, အဘိဇ္ဈာယန-
မတ္တမေဝ ဝါ သောတိ အဘိဇ္ဈာ။ သာ ပရ သမ္ပတ္တီနံ သက
ကရဏဣစ္ဆာ လက္ခဏာဘ္ဘ ဓဝ၏ နိဝစ္စောဘာဝကို တုတ်လျက်
ပြည့်စုံစွာ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (ဠ-၂၉၁)။

၁၀။ မဟန္တ ဘူတတ္တာ စာတိ တောနိ ဟိ မဟန္တာနိ မဟတာဝါယာ-
မေန ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဘူတာနိ ဝိဇ္ဇာမာနတ္တာတိ မဟန္တဘူ-
တတ္တာစ မဟာဘူတာနိဋ္ဌ တောနိ၏အစွဲနှင့် ဟိသဒ္ဒါ၏ ဇောတ
ကတ္ထတို့ကို ထင်စေလျက် မမှားအောင် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။
(ဠ-၃၃၉)။

၁၃၄၁-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်မှန် သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။

၁။ ယေ်ာတသ္မိံသမယေ စာရော ဝိစာရော အနုဝိစာရော ဥပဝိစာရော
စိတ္တဿ အနုသန္ဓာနတာ အနုပေက္ခနတာ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ
ဝိစာရော ဟောတိ။ (၁၀)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယော ရူပဿ ခယော ဝယော ဘေဒေါ ပရိဘေဒေါ အနိစ္စတာ အန္တရဓာနံ ဣဒံ တံ ရူပံ ရူပဿ အနိစ္စတာ။ (၁၆၉)။

၃။ ယာ ခန္တိ ခမနတာ အဓိဝါသနတာ အစဏ္ဍိက္ကံ အနသုရောပေါ အတ္တမနတာ စိတ္တဿ။ အယံ ဝုစ္စတိ ခန္တိ။ (၂၆၀)။

၄။ ယာ အသတိ အနနုဿတိ အပ္ပဋိဿတိ အသတိ အသရဏတာ အဓာရဏတာ ပိလာပနတာ သမ္မုသနတာ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ မုဋ္ဌဿစ္စံ။ (၂၆၂)။

၅။ သံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိ ကတ္တိကေ သံကိလေသေတီတိ သံကိလေ-သော။ ဝိဗာဓတ္ထို ဥပတာပေတိ စာတိအတ္ထော ဟူသောဝါကျကို သံကိလေသေတိ၏ ကတ္တားထည့်၍ အတ္ထော၏သမ္ဗန်ခံလိုက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၀၅)

၆။ ကမ္မတော ဥပပတ္တိတော ဣန္ဒြိယ ပရိပါကတော ကိလေသ ဒူရီ ဘာဝတောတိ ဣမေဟိ ပနေတ္ထ ကာရဏေဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တ-တာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဟူသောဝါကျကို ပန၏ ဇောတကတ္ထ ထင်ရှားစွာနှင့် တွေ၏အစွဲ မလွဲစေမူ၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၁၁၇)။

၇။ မနတီတိမနော၊ ဝိဇာနာတီတိအတ္ထော၊ အဋ္ဌကထာ စရိယာပနာ ဟု "နာဠိယာ မိနမာနော ဝိယမဟာတုလာယ ဓာရယမာနော-ဝိယစ အာရမ္မဏံ မိနတိ ပဇာနာတီတိ မနော"တိ ဤပါဠိဝါကျ ဝယ် မနတိ၏ ကတ္တားထည့်၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၁၆၆)။

၈။ အောက်ပါ ပါဠိဂါထာများကို အနက်ပေးရာဝယ် ဝါသဒ္ဒါကို "ဥပမာဇောတကတ္ထ"ဟူ၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။
ပတ္တဒ္ဓေါ ဘဝတီ ကာယော၊ ဒဋ္ဌောကဋ္ဌမုခေနဝါ။
ပထဝီ ဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ကဋ္ဌမုခေဝသော။ (၄-၃၃၉)။

၉။ ပုထု ပဋ္ဌဟိ နီဝရဏေဟိ အာဝုတာ နိဝုဘာ ဩဝုတာ ပိဟိတာ ပဋိစ္ဆန္နာ ပဋိကုဇ္ဇိတာ ပုထုဇ္ဇနာ ဤအဋ္ဌကထာဝါကျကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၃၀၄)။

၁၀။ ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီတိ ဣဓေကစ္စော ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ၊ "ယံရူပံ၊ သောအဟံ၊ ယောအဟံ၊ တံရူပန္တိ" ရူပဉ္စ အတ္တာနဉ္စ အဒ္ဒယံ သမနုပဿတိ။ ဤဝါကျ၌ ဣဓ၏အစွဲနှင့် အဒ္ဒယံဝယ် အသဒ္ဒါ၏ ရဟိတတ္တကိုလည်း ပေါ်လွင်စေလျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၃၀၇)။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၄၂-ခုနှစ် မေးခွန်း

အောက်ပါ ပါဠိအဋ္ဌကထာများကို ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ အနက်ယောဇနာပါ။

၁။ ကတမဿ တသ္မိံ သမယေ သမ္မာဝါစာ ဟောတိ၊ ယာဘသ္မိံ သမယေ စတူဟိ ဝစီဒုစ္စရိတေဟိ အာရတိ ဝိရတိ ပဋိဝိရတိဝေရမဏီ အကရိယာ အကရဏံ အနဇ္ဈာပတ္တိဝေလာ အနတိက္ကမော သေတုဃာတော သမ္မာဝါစာ မဂ္ဂင်္ဂံ မဂ္ဂပရိယာပန္နံ၊ ဣယံတသ္မိံ သမယေ သမ္မာဝါစာ ဟောတိ။ (၇၆)။

၂။ ကတမေဓမ္မာ အဗျာကတာ၊ ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယဂါမိံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယ ပဌမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိယာ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပ။ပထမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ သုညတံ၊ တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ။ (၁၂၀)။

၃။ ယော ဝါ ပန ညောပိ အတ္ထိရသော စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ အနိဒဿနော သပ္ပဋိဃော၊ ယံ ရသံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ဇိဝှာယ အနိဒဿနာယ သပ္ပဋိဃာယ သာယိဝါ သယတိဝါ သာယိဿတိဝါ သာယေဝါ၊ ရသောပေသော ရသာယတနံ ပေတံ ရသဓာတုပေသာ၊ ဣဒံ တံ ရူပံ ရသာရတနံ။ (၁၆၇)

၄။ ယာ ဧဝ ရူပါ ကင်္ခါ ကင်္ခါယနာ ကင်္ခါယိတတ္တံ ဝိမတိ ဝိစိကိစ္ဆာ ဒွေဠှကံ ဒွေဓာပထော သံသယော အနေကံ သဂ္ဂါဟော အသပ္ပနာ ပရိသပ္ပနာ အပရိယောဂဟနာ ထမ္ဘိတတ္တံ စိတဿ မနောဝိလေခေါ၊ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဝိစိကိစ္ဆာ သညောဇနံ။ (၂၂၅)။

၅။ ဒယာယ တာယ သတ္တေသု၊ သမုဿာဟိတမာနသော။ ပါဠိဟီရာဝသာနမှိ၊ ဝသန္တောတိဒသာလယေ-၌ အနိယတ်ထည့်၍ တိဒသာလယေကို သဒ္ဒါနက် ပေါ်လွင်စေလျက် အနက်ပေးပါ။ (၄ ၁)။

၆။ ကိံပနေတေ အညမညံ ဝါတံ သမုဋ္ဌာနံရူပဿ ဝါ ပစ္စယာ နဟောန္တိတိ။ နောနဟောန္တိ၊ ဣမေ ပန တထာစ ဟောန္တိ အညထာ စာတိ သမာနေပိ ပစ္စယတ္တေ အတိရေက ပစ္စယာ ဟောန္တိ တသ္မာ အာဟာရာတိ ဝုတ္တာ-၌ လိုက်သင့် ထည့်သင့်သည့်ပုဒ်များ လိုက်ထည့်၍''တေ''အစွဲ မလွဲအောင် သမ္ဗန်ပါ။ (၄-၁၉၇)။

http://www.dhammadownload.com

၇။ ကာမစ္ဆန္ဒေတ ဝိတက္က ဝိစာရာ ဒုတိယဈာနေယေဝ ဝူပသန္တာ။ က္လမသ ပန ဈျာနသ မဂ္ဂံ ပရိဗိနတ္ထံ ဝဏ္ဏာဘဏနတ္ထဥ္စတ္တံ ဝုတ္တံဒ္ဓိ တို့၌ပါပိ(ကာမစ္ဆ)ငှ်၊ ပါဌ်တိုင်ရှုံကား-စသော် နိယ်များနှင့်အညီ စောဒက ဘောဂ စသည် ပေါ်လွင်စေလျက် စောဒက ပရိဟာ- ရပက္ခ အားလျော်စွာ ဝုတ္တံ၏ ကတ္တားထည့်၍ အနက်ပေးပါ။ (၄-၂၁၆)။

၈။ တတ္ထ ယထာ အန္ဓော ဝုတ္တတ္တာ ယာဂုယာသဒ္ဒိ အကပ္ပိ ယဒ္ဓေန ဓတလံ အတ္ထိတိ ဟောတိ၊ နာဠိပူရဏာဒီနံ အဘာဝ ဝသေန နတ္ထီတိ ဟောတိ၌ တ္တ သမ္ဗန်ခံ၍ အန္ဓောဝုတ္တကို သဒ္ဒါနက်ထင်စေ လျက် ထည့်သင့်ရာပါဌ်များထည့်ပြီးအနက်သမ္ဗန်ပါ။(၄-၂၅၃)။

၉။ (က)ကေဝ္ဂိ စက္ကဝါဠ် အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ယောဇ- နာနံ ဒွါဒသသတသဟဿာနိ တီဏိသဟဿာနိ စတ္တာရိသ- တာနိ ပညာသဥ္စ ယောဇနာနိ။
(ခ)ပရိက္ခေပတော သဗ္ဗံ သတသဟဿာနိ ဆတ္တိံသ ပရိမဏ္ဍလံ။ ဒသစေဝသဟဿာနိ၊ အဍ္ဍုဍ္ဎာနိ သတာနိစ။
(က) ကို ဝါစကော ပကတိသ၌ ဂဏှာတိဿာ ပဓာနတော ဟူသော သဒ္ဒါငယ်နှင့်ညီအောင် ကြိယာထည့်၍လည်းကောင်း၊ (ခ)ကိုဗျတိရေကထည့်၍လည်းကောင်းအနက်ပေးပါ။(၄-၃၃၆)

၁၀။ တတ္ထ အာဟာရ အတ္ထကော အလံသာဋကော တတ္ထ ဝဋ္ဋကော ကာက မာသကော ဘုတ္တဝမိတကောတိ က္လမေသံပဥ္စန္နံဗြဟ္မဏာနံ ဘောဇနံ န ဖာသု ဝိဟာရော နာမ၊ ဧတေသု ဟိ အာဟာရ- ဟတ္ထကော နာမ ဗဟုံ ဘုဥ္ဇိတွာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော အာဟာရဟတ္ထ နှိ''ဝဒတိ၌ အာကာရကို အနက် အားဖြင့် အပြင်ထုတ်၍ ယောဇနာပါ။ (၄-၄၃၂)။

၁၃၄၃-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

၁။ ယော တသ္မိံ သမယေ တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပေါ အပ္ပနာ ဗျပ္ပနာ စေတသော အဘိနိရောပနာ သမ္မာသင်္ကပ္ပေါ။ အယံ တသ္မိံသမယေ ဝိတက္ကော ဟောတီကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၁၈)။

၂။ စက္ခုန္ဒြိယံ ပေတံ လောကော ပေသော ဒွါရာပေသော် သ ၃ဒ္ဓေါ ပေနဿ ပဏ္ဏာရုံပေတံ ခေတ္တံ ပေတံ ဝတ္ထုံပေတံ နေတ္တံပေတံ

http://www.dhammadownload.com

နယ်နံ့ပေတံ ဩရိမံတီရံ ပေတံကို အနက်အားဖြင့် ဟိတ်သွင်းလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၅၇)။

၃။ ယော တေသံ ရူပိနံ ဓမ္မာနံ အာယုဋ္ဌိတိ ယပနာ ယာပနာ ဣရိယနာ ဝတ္တနာ ပါလနာ ဇီဝိတံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ၊ ဣဒံ တံ ရူပံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံကို အနက်မှန်မှန်ပေးပါ။

၄။ ယော ကာမေသု ကာမစ္ဆန္ဒော ကာမရာဂေါ၊ ကာမနန္ဒီ ကာမတဏှာ ကာမသိနေဟော ကာမပရိဠာဟော ကာမမုစ္ဆာကာမဇ္ဈောသာနံ၊ အယံ ဝုစ္စတိ ကာမာသဝေါ ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၂၂၂)။

၅။ အောက်ပါဂါထာကို ကတ္တားနှင့် အနတ္ထိကော၏ ကရိယာထည့်၍ အနက်ပေးပါ။

ယံ နူနိမံ ပူတိကာယံ နာနာကုဏပ ပပူရိတံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆေယျံ၊ အနပေက္ခော အနတ္ထိကော။ (ဋ္ဌ-၃၄)။

၆။ ပမာဏကရာ ဓမ္မာ ရာဂါဒယော ပမာဏံနာမဟူသောအဋ္ဌကထာဝါကျကို ဝုစ်မလွဲအောင် ကြိယာပုဒ်ထည့်၍ နိယမာနိယမယောဇနာနယဖြင့် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၈၇)။

၇။ ဇွတ္တာဟ ကမ္မံနာမေတံ ကိံ ကရောတီတိ ဟူသော အဋ္ဌကထာဝါကျတို့ကို ဇွတ္တာဟမှာ ကြိယာဝိသေသန စသော နိယာမ်က္လတိသဒ္ဒါအဝကာရတ္တ စသော နိယာမ်တို့နှင့် အညီ အနက်သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၁၃၀)။

၈။ သန္တာ ဝတာယံ သမာပတ္တိ။ယတြဟိနာမ နတ္ထိဘာဝပ္ပိ အာရမ္မဏံကရိတွာ ဌဿတီတိ ဇဝံ သန္တာရမ္မဏတာယနံ သန္တာတိမနသိကရောတို့၌ ဟိတ်သမ္ဗန်ဖြင့် ဗျာတိရေကထည့်၍ အနက်ပေးပါ။ (ဋ္ဌ-၂၅၁)။

၉။ က္လတ္ထိယော ဟိ ဂစ္ဆမာနာ အဝိသဒါဂစ္ဆန္တိ၊ တိဋ္ဌမာနာ၊ နိပဇ္ဇမာနာ၊ နိသီဒမာနာ၊ ခါဒမာနာ၊ ဘုဥ္ဇမာနာ အဝိသဒါ ဘုဥ္ဇန္တိ ဟူသော အဋ္ဌကထာ၏ ဝါကျတို့ကို လိုက်-လှမ်း-ပြန်-ထည့် စသော နိယာမ်ကို သတိရလျက် အနက်ပေးပါ။

၁၀။ ပရာတိ သဇ္ဇနီတိ ကုဋ္ဋိလ ကဏ္ဍက သာခါဝိယ(စမွေသု) ဝိဇ္ဈိတွာ ပရေသံ အဘိသဇ္ဇနီ ဂန္တုကာမာနမ္ပိ ဂန္တုံအဒတွာ လဂ္ဂနကာရိနိ၌

http://www.dhammadownload.com

အဘိဓေယျတ္ထ ပေါ်စေလျက် ဥပမာနှ အပြင်ထုတ်၍ အနက်ပေး ခဲ့ပါ။ (၄-၄၂၅)

၁၃၄၄ ခုနှစ် မေးခွန်း

၁။ (က) သံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိကာ ဓမ္မာ၊ (ခ) အနုပ္ပါဒေ ဉာဏံ ဟူသော ပါဠိတော်တို့ကို (သဒ္ဒတ္ထ) (အဘိဓေယျတ္ထ) ပေါ်လွင် စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁-၁၆)

၂။ "ယံတံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာ-ရီတိ" ဟူသော ပါဠိတော်၌၊ ယံတံတို့၏ အစွဲကို မလွဲစေဘဲ အနက်အားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်လျက် ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၄၅)။

၃။ "ယာ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တဿ ဌိတိ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတိ အဝိသာ ဟာရော အဝိက္ခေပေါ အဝိသာဟဋမာနသတာ သမထော သမာ ဓိန္ဒြိယံ သမာဓိဗလံ မိစ္ဆာသမာဓိ၊ အယံ တသ္မိံ သမယေ သမထော ဟောတိ။"ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၉၅)။

၄။ ယံက္လတ္တိယာ က္လတ္တိလိင်္ဂံ က္လတ္တိနိမိတ္တံ က္လတ္တိကုတ္တံ က္လတ္တာကပ္ပေါ က္လတ္တတ္တံ က္လတ္တိဘာဝေါ၊ က္လဒံ တံ ရူပံ က္လတ္တိန္ဒြိယံ" ဟူသော ပါဠိ တော်၌ "ယံ"ကို နိပါတ်ကြံလျက် နိယမာနိယမ စုံလင်စွာဖြင့် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၆၇)

၅။ အတ္တေဝ ဂမ္ဘီရဂတံ သုဒုဗ္ဗုဓံ၊သယံ အဘိညာယ သဟေတု သမ္ဘဝံ။ ယထာနုပုဗ္ဗံ နိခိလေန ဒေသိတံ၊ မဟေသိနာ ရူပဂတံဝ ပဿတိ ဟူသော ဂါထာ၌ "ပဿတိ" ကြိယာ၏ ကရိုဏ်းထည့်လျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၄-၁၃)

၆။ ဝုတ္တမ္ပိစေတံ "ယောဂါဝစရော ဘူမိ၊ အယောဂါ ဘူမိ သဉ် ယော"တိ ဧဝံ ကမ္မတော ဥပပတ္တိတော က္လန္ဒြိယ ပရိပါကတော ကိလေသ ဒူရီဘာဝတော ကမ္မဟေတု ကာရဏာတိ ဉာဏ-သမ္ပယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ ဝုတ္တံ၏ ကတ္တားထည့်လျက် အနက်အားဖြင့် အာကာရအတွင်းသွင်း၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၄-၁၁၇)

၇။ ယံ ယံ ဝါ ပနာရဗ္ဘာတိ တွေ အယံ ယောဇနာ-ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေသု ရူပါရမ္မဏာဒီသု ရူပါရမ္မဏံ ဝါ အာရဗ္ဘ, ကာရမ္မဏံ ကတွာတိ

http://www.dhammadownload.com

အတ္ထော”ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌိ၌“အတ္ထော”၏ သမ္ဗန်ခံလျက် ဖလယောဇနာနည်းဖြင့် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၁၄၉)

၈။ “ဝိသုဒ္ဓိ မဂ္ဂါဒိဝသာ စတဿော၊ ဟိတာဒိ အာကာရ ဝသာ-ပနာသံ။ ကမ္မော ပဝတ္တန္တိစ အပ္ပမာဏော၊ တာ ဂေါစရယေန တဒပ္ပပညာ” ဟူသော ဂါထာကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၂၄၀)

၉။ “ယထာဟိ ဝဋ္ဋစတုရဿေသု ဒွိသုမဏီသု ပဏ္ဍာရဋ္ဌာနေ ပဝဋ္ဋေတွာ ဝိဿဋ္ဌေသု ဝဋ္ဋမဏိ ကေဋ္ဌေနေဝ ပဝဋ္ဋတိ၊ စတုရ-ဿော ပတိဋ္ဌာယ ပတိဋ္ဌာယ ပဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌိကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၃၀၂)။

၁၀။ ကထံ ဝိဓံ သီလဝန္တံ ဝဒန္တိ၊ ကထံ ဝိဓံ ပညဝန္တံဝဒန္တိ”တိ။အာဒီသု သဏ္ဌာနံ။ ကထံဝိဓန္တိ ဟိ ပဒဿ ကထံ သဏ္ဌာနန္တိ အတ္ထောဟူသော အဋ္ဌကထာပါဋ္ဌိကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၃၄၃)။

၁၃၄၅-ခုနှစ် မေးခွန်းများ

၁။ (က) အဓိဝစနာဒုမ္မာ (ခ) အဓိဝစနပထာဓမ္မာကို ရသင့်သလို အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၁၃)

၂။ ကတမာ တသ္မိံ သမယေ စေတနာ ဟောတိ။ ယာတသ္မိံ သမယေ တဇ္ဇာ မနော ဝိညာဏ ဓာတုသမ္ဖဿဇာ စေတနာ သဉ္စေတနာ စေတယိတတ္တံ။ အယံ တသ္မိံ သမယေ စေတနာ ဟောတိကို ပါဌ်သေသ ယည့်စွက်လျက် အနက်ပေးပါ။ (၁၈)

၃။ ကတမံ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဟောတိ။ ယာတသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒေါ သဒ္ဓါ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ သဒ္ဓါဗလံ။ ဣဒံ တသ္မိံ သမယေ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဟောတိကို အနက်မှန်မှန်ပေးခဲ့ပါ။

၄။ တတ္ထ ကတမံ ဥဒ္ဓစ္စံ။ ယံ စိတ္တဿ ဥဒ္ဓစ္စံ အဝူသမော စေတသော ဝိက္ခေပေါ ဘန္တတ္တံ စိတ္တဿ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဥဒ္ဓစ္စံကို တတ္ထအစွဲမှန်ကန်စေလျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၂၃၃)

၅။ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာ သယမေဝ သိက္ခန္တီတိပိသေက္ခာကို သိက္ခန္တိကြိယာ၏ ကံထည့်လျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၈၆)။

၆။ နတ္ထိ ဧတေသံ ဥပ္ပါဒေါ ဝါ ဌိတိယံ ဝါ ပစ္စယောတိ. အပ္ပစ္စယာကို ဧတေသံ၌ ဝိဘတ်ပြွတ္တ မမှားစေမူ၍ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (ဋ္ဌ-၉၀)။

http://www.dhammadownload.com

၇။ တသ္မာ တေသ ပဋိဝေဓေ မဟာဥဿာဟော စ အာဒရော စ ကတ္တဗ္ဗောတိ ဩဝါဒေါ ဒိန္နော ဟောတိကို ဒိန္နော၏ ကတ္တား ထည့်လျက် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၁၀၃)။

၈။ ပရဿ မမ္မစ္ဆေဒက ကာယဝစီပယောဂ သမုဋ္ဌာပိကာ ဧကန္တဖရုသ စေတနာ ဖရုသ ဝါစာကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၁၄၃)။

၉။ သန္တေပိစ အနုပါလနလက္ခဏာဒိမှိ ဝိဓာနေ အတ္ထိက္ခဏေယေဝ တံတေ ဓမ္မေ အနုပါလေတိ ဥဒကံဝိယ ဥပ္ပလာဒီနိကို ဥပမာ အတွင်း သွင်းသောနည်းဖြင့် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၁၆၇)။

၁၀။ သာဟိရဿာကာရေန ဋ္ဌိတဘာဝံ ဝိဇဟတိ လက္ခဏံ န ဝိဇဟတိ။ ဖာဏိတပိဏ္ဍော ဝိလီယမာနေပိ ပဘဝိဓာတု နဝိလီယတိကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၃၇၁)။

၁၃၄၆-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

၁။ သရဏာဓမ္မာ၊အရဏာဓမ္မာ ဟူသောပါဠိတော်ကို (၅) နံပါတ် နှင့်အညီ အနက်ယောဇနာပါ။ (၁၃)။

၂။ ယာ တသ္မိံ သမယေ ပီတိ ပါမောဇ္ဇံ အာမောဒနာ ပမောဒနာ ဟာသော ပဟာသော ဝိတ္တိ ဩဒဂျံ အတ္တမနတာ စိတ္တဿ။အယံ တသ္မိံ သမယေ ပီတိ ဟောတိ ဟူသော ပါဠိတော်ကို အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၃။ ယောရဿော စတုန္နံ၊ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ အနိဒဿနော သပ္ပဋိဃော။ပ။အမ္ဗိလံ မဓုရံ တိတ္တကံ ကဋုကံ လောဏိကံ ခါရိကံ လမ္ဗိလံ ကသာဝေါ သာဒု အသာဒု ဟူသောပါဠိတော်ကိုအနက် မှန်ကန်စွာ ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၁၆၇)။

၄။ ယာ ကုသလ စိတ္တဿဝါ အကုသလစိတ္တဿ ဝါ အဗျာကတ စိတ္တဿ ဝါ ဝါစာဂိရာ ဗျပ္ပထော ဥဒီရဏံ ဃောသော ဃောသကမ္မံဝါစာ ဝစီဘေဒေါ၊အယံဝုစ္စတိ ဝါစာဟူသောပါဠိ ကို ကုသလ အကုသလ အဗျာကတ ဟု၍ သရုပ်ဖော် အနက်ပေး ခဲ့ပါ။

၅။ ရဏန္တိဧတေဟီတိ ရဏာ ယေတိ အတိဘူတာ သတ္တာ နာနပ္ပ-ကာရေန ကန္ဒန္တိ ပရိဒေဝန္တိ၊ တေသံ ရာဂါဒီနံ ဧတံ အဓိဝစနံ ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်ကို ရဏန္တိ၏ကတ္တားကို ထည့်စွက်လျက်

http://www.dhammadownload.com

ယ, ဧတ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်တို့၏ အစွဲ မလွဲစေဘဲ အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၅-၉၃)

၆။ ဥပ္ပန္နံ ဝါ မိယစိတ္တံ ဒုပ္ပန္ဒိုဝိနောဒနီယံ၊ ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ့ ပါပကေအကုသလေ ဓမ္မေ ဌာနသော အန္တရဓာပေတိဟူသော ဝါကျတို့ကို ဥပ္ပန္နသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထာအဓိပ္ပါယတ္ထများကိုပေါ်လွင်စေလျက် အန္တရဓာပေတို၏ ကတ္တားပါထည့်စွက်ကာ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၅-၁၀၉)

၇။ အလောဘော စေတ္တ အာရောဂျသမ္ပတ္တယော ဟောတိ၊ အလုဒ္ဓေါ-ဟိ လောဘနီယမ္ပိ အသပ္ပါယံ နသေဝတိ တေန ခေါ အာရော-ဂေါ ဟောတိ ဟူသော အဋ္ဌကထာဝါကျကို အနက်မှန်အောင် ပေးခဲ့ပါ။ (၅-၁၇၂)

၈။ ယသ္မာ ပန ဈာနစေတနာ ပဋိသန္ဓိံ အာကမ္မတိတသ္မာစေတနာပိ စေတနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝဋ္ဋန္တိယောဝ ဟူသော ဝါကျများကို နောက်ဝါကျ၌ ကြိယာ၏ သမ္ပဒါန်နှင့်တကွ လိုအပ်သော ပါဌ-သေသများကို အပြည့်အစုံထည့်၍ အနက်ပေးပါ။ (၅-၂၀၇)

၉။ ဒဟန ကိစ္စမ္ပိ ဝ ဟိ သုခေါ ဒကေ တေဇောဓာတု သဏ္ဌာနန ကိစ္စ-မေ့သာ ပဋိုဃာတုံ န သက္ကောတိ ဟူသောဝါကျကို ဝါကျအပြန် အလှန် အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၅-၂၅၃)။

၁၀။ အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ၊ အညာ ဘာဝေန တံ၊ ဣဒံ။
ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ ရာဇာနံ၊ ဝုတ္တိဟေတု ယထာဇနော။
ဟူသော ဂါထာကို တံ, ဣဒံပုဒ်များ၏ သရုပ်ကိုဖော်၍ အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၅-၂၅၆)။

၁၃၄၇-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

၁။ ယောဂေယံ အရူပီနံ ဓမ္မာနံ အာယု ဌိတိ ယာပနာ ယာနာ ဣရိ ယနာ ဝတ္တနာ ပါလနာဇီဝိတံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံကို ပါဌာနုသာရီနည်း အားဖြင့် အနက်ယောဇနာပါ။ (၂၀)။

၂။ ယသ္မိံသမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ။ပ။ပဌမံဈာနံဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိအပ္ပမာဏံပရိတ္တံ ရမ္မဏံဝထဝိ ကသိဏံကို ကတ္တားထည့်စွက်၍ နိဿရည်းကျကျယောဇနာပါ။ (၅၁)

၃။ ယာ တေသံဓမ္မာနံ အနညာတာနံ အဒိဋ္ဌာနံ အပ္ပတ္တာနံ အဝိဒိတာနံ အသစ္ဆိကတာနံ သစ္ဆိကိရိယာယ ပညာကို "ဓမ္မာနံ" ၌ သရူပတ္ထထင်

http://www.dhammadownload.com

စေလျက် "အနညာတာနံ" စသောပုဒ်တို့၌ ကရိုက်းနှင့် ကမ္မိပုဒ်များ အသီးသီးထည့်စွက်၍ ယောဇနာခဲ့ပါ။

၄။ ယော အာကာသော အာကာသဂတံ အဃံ အဂတံ ဝိဝရော ဝိဝရဂတံ အသမ္ဖုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟိကို ပါဌာနုသာရီနည်းအားဖြင့် ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၇၅)

၅။ တီသုပိစေတေသုစေတော ဓမ္မတ္ထဒေသနာ ပဋိဝေဓေဝယာသွာ သသာဒီဟိဝိယ မဟာသမုဒ္ဒေါ မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ဒုက္ခောဂါဟာ အလဒ္ဓနေယျပတိဋ္ဌာစကို "ဒုက္ခောဂါဟာ"၌ သဒ္ဒတ္ထ အဓိပ္ပါယတ္ထ ထင်စေလျက် ဥပမာ ဥပမေယျ ကွဲပြားအောင်ယောဇနာခဲ့ပါ။(၄-၂၃)

၆။ ယဒိ ဗုဒ္ဓဿ သောစေထ၊ ကောကာသံ ဒဒါထမေ။
အဟမ္ပိ သောစယိဿာမိ၊ အဇ္ဇသံ ဝဋ္ဋမာယနံ။
ဂါထာကို"ပုဇ္ဇမှ"၌ကတ္တားကံထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။
(၄-၄၂)။

၇။ ယထာ ပန ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပရိဏာယက ရတနံရညော အဟိ တေစ ဟိတေစ ဥ တွာ အဟိတေ အပယာပေတိ၊ ဟိတေ ဥပယာပေတိကို ပါဌာနုသာရီနည်းအားဖြင့် ယောဇနာပါ။
(၄-၁၆၅)

၈။ ဝိဝေကဇန္တိ တွေ ဝိဝိတ္တိ ဝိဝေကော၊ နီဝရဏ ဝိဂမောတိအတ္ထော။ ဝိဝိတ္တောတိဝါ ဝိဝေကော၊ နီဝရဏ ဝိဝိတ္တော ဈာနသမ္ပယုတ္တ ဓမ္မရာသီတိ အတ္ထောကို "ဝိဝိတ္တော"၌ ယထာသမ္ဘဝအားဖြင့် ကတ္တားကံ ထည့်စွက်လျက် နှစ်နည်းပြုကာ အနက်ယောဇနာပါ။
(၄-၂၀၀)

၉။ အာဇီဝေါစ နာမေသ ပါဋိယက္ကော နတ္ထိ၊ ပါဏာကမ္မန္တေသု ဂဟိတေသု ဂဟိတောဟောတိ,တပ္ပက္ခိကတ္တာ၊ ဓုဝပဋိသေဝန ဝသေန ပနာယံ တတော နီဟရိတွာ ဒဿိတောကို နိပါတ်, သဗ္ဗနာမ် အစွဲမှန်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၄-၂၆၄)

၁၀။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိလောမနဋ္ဌေနစ ဒိဋ္ဌိဝိသူကာယိကံ။ မိစ္ဆာဒဿနဉှိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ သမ္မာဒဿနံ ဝိနိဝိဇ္ဈတိ စေဝ ဝိလောမေတိစ ကို ပုရိမဝါကျ၌ ပကတိကတ္တားနှင့် ကြိယာထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၄-၂၉၅)။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၄၈-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

၁။ အောက်ဖော်ပြပါ ပါဠိများကို သဒ္ဒတ္ထ ပေါ်လွင်အောင် အနက် သမ္ဗန်ပါ။

(က) ပရာမာသာစေဝ ဓမ္မာ ပရာမဋ္ဌာစ။

(ခ) ပရာမဋ္ဌာစေဝ ဓမ္မာ နောစ ပရာမာသာ။ (၉)

၂။ အောက်ဖော်ပြပါ ပါဠိများကို အနက် ယောဇနာသောအခါ ရူပါရမ္မဏံဝါ စသော (၃)ပုဒ်တို့ကို ဝိသေသနပုဒ်, ကံပုဒ် နှစ်နည်းကြံ၍ ယောဇနာပါ။

ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ရူပါရမ္မဏံ ဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ၊ ဂန္ဓာရမ္မဏံ ဝါ။ (၁၇)။

၃။ အောက်ဖော်ပြပါ ပါဠိများကို သဒ္ဒါအားဖြင့် အာကာရ အပြင် ထုတ်၍ ယောဇနာပါ။

ယံတံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ "ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိ-ဟာရီ"တိ။ (၄၅)

၄။ အောက်ဖော်ပြပါ ပါဠိများကို ပယောဂပုဒ်များ၏ သဒ္ဒတ္ထ ပေါ်လွင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။

ယာတသ္မိံ သမယေ စတူဟိ ဝစီဒုစ္စရိတေဟိ အာရတိဝိရတိ ပဋိ-ဝိရတိ ဝေရမဏီ အကိရိယာ အကရဏံ အနဇ္ဈာပတ္တိ။ (၇၆)။

၅။ အောက်ဖော်ပြပါ ဂါထာများကို နိယတ်,အနိယတ်ပြည့်စုံအောင် ထည့်စပ် ယောဇနာပါ။

တဒါ ဟဝေ ပါတု ဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊
ယတော ဒယံ ပစ္စယာနံ အဝေဒိ။ (၆-၁၈)

၆။ အောက်ဖော်ပြပါ ပါဠိ၌ ဝိကိရိယန္တိ၊ ဝိဒ္ဓံ သိယန္တိ ပုဒ်များကို ကတ္တုရုပ်, ကမ္မရုပ်, နှစ်နည်းကြံ၍ ကုန်စုံအောင်ယောဇနာပြပါ။
ယထာ စ သုတ္တေန သင်္ဂဟိတာနိ ပုပ္ဖါနိ န ဝိကိရိယန္တိ န ဝိဒ္ဓံ-သိယန္တိ ဧဝ မေဝတေန သင်္ဂဟိတာ အတ္ထာ။ (၆-၂၀)

http://www.dhammadownload.com

၇။ အောက်ဖော်ပြပါ ပါဠိများကို အနက်မှန်မှန် သမ္ဗန်ပါ။
ယထာ ပန အနိစ္စာဒိဘေဒါနံ ဓမ္မာနံဇရာမရဏတ္တာ "ဇရာမရဏံ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စံ သင်္ခတ" န္တိ အာဒိ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ စိတ္တ သမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိညတ္တိတာယ သာပိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နာမ ဟောတိ။ (၄-၁၂၅)။

၈။ အယံ ပန သောမနဿ ပစ္စယတ္တာ စိတ္တိ သရိက္ခတာယ ဝိတ္တိ။ ယထာ ဟိ ဓနိနော ဓနံ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ ပီတိမတောပိ ပီတိံ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တသ္မာ "ဝိတ္တိ"တိ ဝုတ္တာ။ (၄-၁၈၆)။

၉။ ဧကော ကုလ္လာယ ဌတွာ လာဘာ ဂရုကော ဟုတွာ ဒေသေတိ၊ တံ န မဟပ္ဖလံ။ ဧကော အတ္တနော ပဂုဏံ ဓမ္မံ အပစ္စာသီ သမာ-နော ဝိမုတ္တာယတန သီသနေ ပရေသံ ဒေသေတိ၊ ကွာဒံ ဒေသနာ မယံ ပုညကိရိယ ဝတ္ထု နာမ။ (၄-၂၀၃)

၁၀။ ကသ္မာ ပနာယံ နယော ဒေသိတောတိ? ဗျာနုပ္ပတ္တိ ကာရဏတ္တာ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဟိ ပထဝီ ကသိဏေ သုဒ္ဓိကဇ္ဈာနံ စတုက္က နယ ဝသေန ပဉ္စကနယ ဝသေန စ ဒဿိတံ. (၄-၂၃၀)။

၁၃၅၀ ခုနှစ်၊ မေးခွန်း (နှစ်ဦး)

၁။ အောက်ပါပုဒ်ကို နိဿရည်းကျကျ အနက်သမ္ဗန်ပါ။
(က) သမ္မတ္တနိယတာ။
(ခ) ဥပ္ပါဒိနော။
(ဂ) ဥပါဒါ။
(ဃ) အဓိဝစနာ။
(င) ဝိပဿနာ (၃။ ၁၀။ ၁၃။ ၁၅)။

၂။ "ယာ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တဿဌိတိ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတိ အဝိသာ-ဟာရော အဝိက္ခေပေါ အဝိသာဟဋမာနသတာ သမထော" ကို သံ အဝ ဥပသာရပုဒ်တို့၏ အနက်ထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (၁၉။ ၂၅)။

၃။ "ယသ္မိံ သမယေ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတိ နိယျာနိကံ အပစယဂါမိံ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယ ပဌမာယ ဘူမိယာ ပတ္တိ-ယာ"ကို ဘူမိယာ-၌ သရူပတ္ထထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (၃၂)။

http://www.dhammadownload.com

၄။ “ယာ ရူပဿဇရာ ဇီရဏတာ ခဏ္ဍိစ္စံ ပါလိစ္စံ ဝလိတ္တစတာ အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော” ကို နိဿယရည်းကျကျ ယောဇနာပါ။ (၁၆၉)။

၅။ “အဘိဓမ္မေ သုပ္ပဋိပန္နော ပညာသမ္ပဒံ နိဿာယ စ တဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ ပါပုဏာတိ၊ တာသဉ္စ တတ္ထေဝ ပဘေဒဝစနတော” ကို ဝါကျအပြန်အလှန် အနက်ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၅၄၊ ၂၅)။

၆။ ယေကေစိ တေန သမယေန၊ ဇဟန္တိ မာနုသံ ဘဝံ။
အပ္ပတ္တမာနသာ သေက္ခာ၊ ဂရဟိတာ ဘဝန္တိတေ။ ကို နိဿယရည်း ကျကျ ယောဇနာပါ။(ဋ္ဌ-၅၆)။

၇။ ယဒါ ပန အဘိဇ္ဈာ သဟဂတေန စေတသာ ဝါစင်္ဂံ စောပေန္တော “အဟော ဝတ ယံ ပရဿ၊ တံ မ မဿာ”တိ ပရဝိတ္တူပ ကရဏံ အဘိဇ္ဈာယတိ-ကို အနက်အားဖြင့် အာကာရ အပြင်ထုတ်၍ ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၁၃၆)။

၈။ ဣမသ္မိံ ပန ဈာနေ ဝိတက္ကဝိစာရ ပလိဗောဓာ ဘာဝေန လဒ္ဓေါကာသာ ဗလဝတီ သဒ္ဓါ၊ ဗလဝသဒ္ဓါ သဟာယ ပဋိလာဘေနေဝ သမာဓိပိ ပါကဋော-ကို ဣမသ္မိံ ဈာနေ-၌ ဈာနသရုပ်ထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၂၁၄)။

၉။ မေတ္တာ ဗြဟ္မဝိဟာရဿဟိ“သမီပစာရော ဝိယ ပုရိသဿ သပတ္တော ဂုဏဒဿန သဘာဂတာယ ရာဂေါ အာသန္န ပစ္စတ္ထိကော” ကို ဥပမာ အပြင်ထုတ်၍ အနက်ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၂၃၈)။

၁၀။ လောကုတ္တရ မဂ္ဂေါ ဟိ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ အဇ္ဈတ္တံ ဝုဋ္ဌာတိ။ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတွာ ဗဟိဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌာတိ-ကို ဝိဘတျတ္ထထင်စေလျက် အနက်ယောဇနာပါ။ (ဋ္ဌ-၂၇၈)။

၁၃၅၀-ခုနှစ် မေးခွန်း (နှစ်ထောင်း)

အောက်ပါ ပါဠိတော်များကို အနက်မှန်ကန်စွာ ယောဇနာပါ။

၁။ (က) အသံကိလိဋ္ဌ သံကိလေသိကာ ဓမ္မာ။
(ခ) မိစ္ဆတ္တနိယတာ ဓမ္မာ။ (၁-၂)။

၂။ ယသ္မိံ သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ၊ အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ ပရိတ္တာနိ တာနိ အဘိဘုယျ ဇာနာမိ ပဿာမိ။ (၅၅)။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ယသ္မိံ သမယေ အရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ။ (၇၀-၇၁)

၄။ ယံ ဃာနံ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပါဒါယ ပသာဒေါ အတ္တဘာဝပရိယာပန္နော အနိဒဿနော သပ္ပဋိဃော၊ ဣဒံ တံ ရူပံ ဃာနာယတနံ။ (၁၅၉)။

အောက်ပါအဋ္ဌကထာပါဌ်များကို အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၅။ ကရုဏာဝိယ သတ္တေသု၊ ပညာယဿ မဟေသိနော။
ဉေယျဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု၊ ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိ။ (၄-၁)။

၆။ ဣမံ ဒေသေန္တော ပန ထေရော န သမုက္ကံသိကေန အတ္တနော ဉာဏေန ဒေသေသိ၊ ဧကုတ္တရိယံ ပန ဧကနိပါတ ဒုကနိပါတ သင်္ဂီတိ ဒသုတ္တရ သုတ္တန္တေဟိ၊ သမောဓာနေတွာ အာဘိဓမ္မိကတ္ထေရာနံ သုတ္တန္တံ ပတွာ အကိလမနတ္ထံ ဒေသိတွာ။ (၄-၉)။

၇။ စက္ခာဒီနံ ပန ဝံ သာခါရဏာ ဖလံ၊ တေသံ ဘာဝေ တာဝတော။ အသာမဂ္ဂိယံ အဟေတုနမ္ပိ စ သာမဂ္ဂိယံ ဟေတုဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ။ (၄-၁၀၂)။

၈။ သဒ္ဓါ ဗဟုလတာဒီနိ ပေတ္ထ ကာရဏာနိယေဝ။ အဿဒ္ဓါနဉ္ဟိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကာနဉ္စ ဧကန္တ ကုဋ္ဌာရမ္မဏာဘူတံ တထာဂတရူပမ္ပိ ဒိသွာ သောမနဿံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ (၄-၁၁၇)။

၉။ ယထာ ဟိ ဈာနံ၊ ဧဝံ ပီတိ သုခမ္ပေတ္ထ ဝိဝေကဇမေဝ ဟောတိ၊ တဉ္စဿ အတ္ထိ၊ တသ္မာ ဧကပဒေနေဝ "ဝိဝေကဇံ ပီတိသုခ"န္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ (၄-၂၁၁)။

၁၀။ ယံ ဝါ တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ၊ တံ သမုဋ္ဌာနေနဿ ယသ္မာ အတိပဏီတေန ရူပေန ရူပကာယော ဖုဋော၊ ယဿ ဖုဋ္ဌတ္တာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ၊ တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တော "သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ"တိ အာဟ။ (၄-၂၁၉)

၁၃၅၁-ခုနှစ် မေးခွန်း

၁။ ဩဿာဓမ္မာ။ ယထာဒိဋ္ဌိသစ ပဓာနံ-ကို ဩဿာ-၌ အဓိပါယတ္ထ ပေါ်လွင်စေလျက်၊ ယထာ-၏ သမ္ဗန္ဓိကို ဖြည့်စွက်ကာ စ-သဒ္ဒါကို အဋ္ဌာနံ ပယုဂ်ကြံပြီး အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၇-၁၆)။

http://www.dhammadownload.com

၂။ ယံ တသ္မိံ သမယေ ဟိရီယတိ ဟိရိယိတဗ္ဗေန၊ဟိရီယတိ ပါပကာနံ အကုသလာနံဓမ္မာနံသမာပတ္တိယာ-ကိုယ်-၌ ကာရကတ္တပထမာ-ဝိဘတ်နှင့် လိင်္ဂဝိပလ္လာသ နှစ်နည်းကြံကာ အနက်သမွန်ပါ။ (၂၂-၃)။

၃။ ယော တသ္မိံ သမယေ လောဘော လုဗ္ဘနာလုဗ္ဘိတတ္တံ သာရာဂေါ သာရဇ္ဇနာ သာရဇ္ဇိတတ္တံ အဘိဇ္ဈာ လောဘော အကုသလမူလံ-ကို သာရာဂေါ အစရှိသော ပဒတ္တယ၌ ဥပသဂ္ဂပဒတ္ထ မှန်ကန်စေလျက် အနက်ပေးပြပါ။ (၉၄)။

၄။ ယံ တံ ရူပံ ဥပါဒါ၊ တံ အတ္ထိ ဥပါဒိဏ္ဏံ၊ အတ္ထိ အနုပါဒိဏ္ဏံ။ ယံ တံ ရူပံ နော ဥပါဒါ၊ တံ အတ္ထိ ဥပါဒိဏ္ဏံ၊ အတ္ထိ အနုပါဒိဏ္ဏံ-ကို ဥပါဒိဏ္ဏံ-ပုဒ်တို့၌ ဥပ၏ သဒ္ဒတ္ထနှင့် သရုပ်ကြား အဘိဓေယျတ္ထ ပေါ်လွင်အောင် အနက်ရေးပြပါ။ (၁၅၂)။

၅။ ဣတိ သတ္တာရာ ဒိန္န နယေန ဥပိစာမာတိကာယ ဒေသိတတ္တာ သကလမ္ပိ ပကရဏံ ဗုဒ္ဓဘာသိတံ မေဝ နာမ အတ-ကို ဒေသိတတ္တာ-၏ ဟေတုသမ္ဗန် ထည့်၍ နိဿရည်းကျကျ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၄-၅)။

၆။ အတ္ထိဟောဟိတိ သောမဂ္ဂေါ၊ န သော သက္ကာ န ဟောတုယေ။ ပရိယေသိဿာမိတံ မဂ္ဂံ၊ဘဝတော ပရိမုတ္တိယာ။ဟူသောပဇ္ဇဗန္ဓ ကို ပရိယေသိဿာမိ-၏ ဝါစ္စထည့်ပြီး အနက်သမွန်ပါ(၄-၃၄)။

၇။ ဣမေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဒုကာနံ ကိဉ္စာပိ အတ္ထတော နာနတ္တံ နတ္ထိ၊ ဒေသနာ ဝိလာသေန ပန တထာ ဗုဇ္ဈန္တာနံဝါ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တာ-ကို အနက်ပေးခဲ့ပါ။ (၄-၈၉)။

၈။ ပုန စိန္တေသိ "န မေတံ ပတိရူပံ သာဟံ မာတုဇီဝိတ ကာရဏာ ပရံ ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ"န္တိ-ကို ဖြစ်သင့်သော ပါဌသေသ များထည့်လျက် အနက်အားဖြင့် အာကာရအတွင်းသွင်း၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။ (၄-၁၄၆)

၉။ ယသ္မာ ပနေသာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ မနံ ဝိလေခန္တီ ဝိယ၊ တသ္မာမနောဝိလေခေါတိ ဝုတ္တာ-ကို ဖြစ်သင့်သော ပုစ္ဆာ ဝါကျထည့်သွင်း၍ အနက်သမွန်ပြပါ။ (၄-၃၀၁)။

၁၀။ သဗ္ဗဒုကာဟိ ပစ္ဆိမ ပစ္ဆိမေဟေဝ သဒ္ဓိံ ယောဇိတာ၊ အယမေတ္ထ ကမော၊ ပုရိမေဟိ ပန သဒ္ဓိံ ကမာဘာဝေါတိ-ကို အယံ-နှင့် ဧတ္ထ-အစွဲ မလွဲစေဘဲ အနက်ဖော်ပြပါ။ (၄-၃၄၁)။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယ မေးခွန်းနှင့် အဖြေများ

[၁၃၃၇-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း(နှစ်နှောင်း)နှင့်အဖြေ ဝိသုဇ္ဇနာအပြီးမှ အဆက်။]
[၁၃၁၅-ခုနှစ် မှ ၁၃၃၇-ခုနှစ် (နှစ်နှောင်း) အထိ ဒုတိယ မေးခွန်းများသာ ရွေး၍ အဖြေဝိသဇ္ဇနာနှင့် တွဲစပ်လျက် ပြထားပြီးဖြစ်သည်။]

၁၃၃၉-ခုနှစ် မေးခွန်း(နှစ်ဦး)

(က) ရဏန္တိ ဧတေဟီတိ ရဏာ။
(ခ) ယေဟိ အဘိဘူတာ သတ္တာ နာနပ္ပကာရေ ကန္ဒန္တိ ပရိဒေဝန္တိ။ တေသံ ရာဂ ဒီနံ ဧကံ အဓိဝစနံ။
(ဂ) သမ္ပယောဂ ဝသေန ပဟာနေကဋ္ဌတာ ဝသေနစ သဟရဏေ ဟီတိ သရဏာ။
(ဃ) တေနာကာယေန နတ္ထိ ဧတေသံ ရဏာတိ အရဏာ။
(င) အဓိဝစနဗုဒ္ဓါဒယော တယော အတ္ထတော နိဗ္ဗာနာ-ကရဏာ၊ ဗျဉ္ဇနမေဝေတ္ထနာနံ။(ဌ-၉၃။၉၄)

၁။ (က) (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ အဋ္ဌကထာ ဝါကျတို့ကို အနက်ယောဇနာပါ။
၂။ (ခ)အမှတ်ပြဝါကျကို ဥပနာ,အာဘော်,အာဘောဂဟိတ်,ဥပနာပဋ္ဋိကွေပ, စောဒနာ-ဟူသော ဥပနာပဉ္စကနည်းဖြင့် တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို)။
၃။ (ခ) အမှတ်ပြ သံဝဏ္ဏနာဖြင့် အဘယ်ဒေါသ ပယ်သည်ကို ယုတ္တိပြ၍ ရှင်းလင်းပါ။
၄။ (က) အမှတ်ပြ ဝိဂ္ဂဟကို ဗျုပ္ပတျာဒိ စတုက္က ထုတ်ပြပါ။
၅။ နတ္ထိ, အဓိဝစန, ဗုဒ္ဓါဒယော ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တတို့ကို စိစစ်ပြဆိုပါ။
၆။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာ များကို ဖော်ပြပါ။
၇။ (င)အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထ, အနုညာတတ္ထတို့ကို ပြဆိုပါ။
၈။ ရဏာ ဟူသော်ပုဒ်၏အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဒသနတ္ထစသော ကြိယာ ငါးတန် ထုတ်ပြပါ။
၉။ မှားသောအမြင် အယူရှိကုန်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်မိမိတို့၏ မိစ္ဆာအယူရှိသော ဆရာကို ယုံကြည်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ယုံကြည်

http://www.dhammadownload.com

ခြင်းသည် သဒ္ဒါဟုတ်၊ မဟုတ် ရှင်းလင်းဖော်ပြ၍ အဘယ်တရားများ ဖြစ်သည်ကိုလည်း အဋ္ဌကထာအာဘော်ကျ ဖော်ပြပါ။

၁၀။ (ဂ) အမှတ်ပြ သဟာ့ရဏောဟိတိသရဏာဂ္ဂ၌ သဟာရဏောဟိ ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အရဖြစ်သော တရားက ယေဟူသော အညပုဒ်၏ အရဖြစ်သော တရားအား ယထာရဟာ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ထုတ်ပြပါ။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

၂။ အဋ္ဌကထာ ဆရာ(အာ)ဆရာသည်(ကတ် ရဏန္တိဧတေဟိဟူသော ပါဠိဖြင့် ရဏ ဟူသောပုဒ်၏ အဘိဓာနတ္ထကို ဆိုတော်မူ၏။ (ဠ) ထိုသို့ပင် ဆိုငြားသော်လည်း အဘိဓာနတ္ထသည်အဘိဓေယျတ္ထနှင့် မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဘော) ထိုသို့ မကင်းကောင်းသည် ဖြစ်သောကြောင့် (ဘော-ဟော) ရဏန္တိ ဧတေဟိ ဟူသော အဘိဓာနတ္ထကိုသာ မဆိုသင့်။(ဠ-ဗ၃) အဘိဓာနတ္ထ၏ အဘိဓေယျတ္ထကား အဘယ်ပါနည်း။ (စော-ဝါ-ပု)ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် ယေဟိ အဘိဘူတာစသည်ကို မိန့်တော်မူ၏။ [ဤမှနောက်၌ ကျမ်းတက်ရာဝယ် (အာလုပ်)(အာ)စသည် နာမည်များ မတပ်တော့ပါ။ စာဖြေသည့် အခါ၌ကား ယင်းနာမည်များကိုတပ်၍ ဖြေပါ။]

၃။ (ခ) အမှတ်ပြ သံဝဏ္ဏနာဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတ ဒေါသကိုပယ်ပါသည်။ ယုတ္တိကား-အဘိဓာနတ္ထကိုသာ ဆို၍ အဘိဓေယျတ္ထကို မဆိုသည်ရှိသော် ကိလေသာ (၁၀) ပါးနှင့်တကွ စိတ်ကိုလည်း ရ၍ အလွန်ပျံ့နှံ့ရကား အတိဗျာပိတဒေါသ ရောက်ရာ သောကြောင့် ထိုအတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်ခြင်းအကျိုးငှာ(ခ)ဝါကျကို ဆိုပါသည်။

၄။ (၁) ရဏန္တိဧတေဟိ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟကို ဝါကျသည် ဗျ....။
(၂) ရ-ဏ-န္တိ ဟူသော အစိတ်ပရံမတ္ထ သဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်းကြိယာသည် ဗျ-နိ။
(၃) ရဏာ-ဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပ....။
(၄) ရဏာ-ဟူသော နိပ္ဖန္န(အပေါင်းပတ္တိ)သဒ္ဒါ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ငိုကြွေးမြည်တမ်းခြင်း ကြိယာသည် ပ-နိ။

၅။ နတ္ထိ၌ န-ကား အလိင်၊ ဂဏ ဝိမုတ်၊ နိပါတပဒ၊ အကာရန္တ။
အတ္ထိ-ကား အ-လိင်၊ ဂဏ ဝိမုတ်၊ နိပါတပဒ ဣကာရန္တ။

http://www.dhammadownload.com

(တစ်နည်း) အလိင်၊ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း၊ အာချာတပဒ၊ ယခုလက်ရှိ ကြကာရန္တ၊ ခေတ်တည်စဉ်(အသခေတ်ဖြစ်၍)ပကတိ အကာရန္တ။ အမိဝစန ဒုကာဒယော-ကား ပုလ္လိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ သမာသပဒ၊ ကြကာရန္တ။

၆။ သဟရဏေဟိဖြင့် သရဏာ-၌ သ သဒ္ဒါ၏ သဟကာရိယ အဖြစ်ကို လည်းကောင်း၊ နိပါတ လိင်္ဂပဒ သံဝဏ္ဏနာ။ သရဏာပုဒ်ကို ရဏေဟိ သဟ ယေဝတ္တန္တိတိ သရဏာ-ဟု သဟ ပုဗ္ဗ ပဒ ပထမာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရသည်ကိုလည်းကောင်း၊ သမာသ လိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ သိစေပါသည်။ သမ္ပယောဂ ဝသေန ပဟာနေကဋ္ဌတာ ဝသေနစဖြင့် ငိုကြွေး မြည်တမ်းကြောင်း ဖြစ်သော တရားတို့နှင့်တကွ ဖြစ်၏ ဟူသည် ဒာရမ္မဏ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်။ စင်စစ်တမူကား သမ္ပယောဂ၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပဟာနေကဋ္ဌတာ၏ အစွမ်းဖြင့် လည်းကောင်း ဖြစ်၏ဟု သိစေပါသည်။ အဓိပ္ပါယတ္ထ၊ (ဘာဝတ္ထ) သံဝဏ္ဏနာ။

၇။ ဗျဥ္ဇန မတ္တ မေဝ-၌ ဧဝ-၏ ဂဟေ တဗ္ဗတ္ထ-ကား သဒ္ဒါတည်း။ နိဝတ္တေ တဗ္ဗတ္ထ-ကား အဘိဓေယျတ္ထ-တည်း။အနုညာတတ္ထ-ကား အဘိဓာနတ္ထ-တည်း။

၈။ (၁) ရဏ-ဟူသော ရာဂ စသော ကိလေသာ ဆယ်ပါးသည် ဒဿနတ္ထ။
(၂) အယောနိသော မနသိကာရသည် ဒီပကတ္ထ။
(၃) ပရိဒေဝ စိတ္တဇသဒ္ဒသည် ပကာသနတ္ထ။
(၄) အဝိဇ္ဇာတဏှာ-ဟူသော ဝဋ်မြစ်နှစ်ပါးသည် ဝိဘာဝတ္ထ။
(၅) ကိုယ်ဆင်းရဲခြင်း ဒုက္ခ, နှလုံးမသာယာခြင်း ဒေါမနဿ, ပြင်းစွာ ပူပန်ခြင်းဟူသော ဥပါယာသတို့သည် အနုဘာဝတ္ထ။

၉။ မှားသော အယူအမြင်ရှိကုန်သော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိတို့၏ မိစ္ဆာအယူရှိသော ဆရာကို ယုံကြည်ကြကုန်၏။ ထိုသို့ ယုံကြည်ခြင်းသည် သဒ္ဓါမဟုတ်၊ စကားကိုဝန်ခံခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ စကားကိုဝန်ခံခြင်းဟူသည် တရားကိုယ်အားဖြင့် မစုံစမ်း, မဆင်ခြင်ခြင်း မောဟသည်သော်လည်းကောင်း ဒိဋ္ဌိစေတသိက်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။ (၄-၂၉၂)။

၁၀။ သဟာရဏေဟိ အရဖြစ်သော ကိလေသာဆယ်ပါးက ယေ-ဟူသော အညပုဒ်အရ ဖြစ်သော အကုသိုလ် (၁၂) စိတ္တုပ္ပါဒ်

http://www.dhammadownload.com

တရားအား ဟေ-သဟ-ည-နိ-မဂ္ဂ-သံ-တ္တိ-အဝိ- (၈) ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ယထာရဟ ကျေးဇူးပြု၏။

၁၃၃၉-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း (နှစ်ခနှောင်း)

(က) နတော ဝလဋ္ဌေသာ ဝိညာဏ ပနတော ဝ ဝိညတ္တိနာမ၊ ဝိညေယျ-တောပိ ပန ဝိညတ္တိယေဝ နာမ။

(ခ) အယဉ္စိ ပရေသံ အန္တမသော ကိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ပါကဋ္ဌာ ဟောတိ။

(ဂ) တတ္ထ တတ္ထ သန္နိပတိတာဟိ သောဏသိင်္ဃါလ ကာက-ဂေါဏာဒယော ဒဏ္ဍံ ဝါ လေဍ္ဍုံ ဝါ ဂဟေတွာ ပဟရဏာ-ကာရေ ဒဿိတေ "အယံနော ပဟရိတုကာမော"တိ ဉတွာ ရေနဝါ တေနဝါ ပလာယန္တိ။ (ဋ္ဌ-၁၂၆)။

၁။ (ဂ) အမှတ်ပြ အဋ္ဌကထာဝါကျကို နိပါတ်, သဗ္ဗနာမ်တို့၏ အစွဲမှန်ကန်စေလျက် အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို ဌပနာ, အာဘော်, အာဘောဂဟိတ်, ဌပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာ ဟူသော ဌပနာပဥ္စကနည်းဖြင့် တက်ခဲ့ပါ။

၃။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ စသဒ္ဒါ အပိသဒ္ဒါ ထားရှိခြင်း အကြောင်းတို့ကို ပြ၍ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း ပြခဲ့ပါ။

၄။ ပါကဋ္ဌာဟောတိ၌ ပါကဋ္ဌာကို အရာအားလျော်စွာ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတျာဒိစတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ သောဏ, သိင်္ဃါလ, ကာက, ဂေါဏ, လေဍ္ဍုပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂုဏ, အန္တ, ပဒတို့ကို စိစစ်ပြဆိုခဲ့ပါ။

၆။ (က) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်များကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇။ ဝိညတ္တိယေဝ၌ ဝေသဒ္ဒါ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, အနုပညာတတ္ထတို့ကို ထုတ်ပြ၍ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ ဇောတကတ္ထကို လည်း အသီးသီး ပြခဲ့ပါ။

၈။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဉတွာ၌ ဓာတ်အရကို ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္ထစသော ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပကတိကတ္တားအရ တရားကို လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ ပဟရဏာကာရေ အရ ပစ္စည်းတရားသည် ဒသိတေ၌ အန္တတ္တအရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ယထာရဟ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စည်းများကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

[ဤမှ နောက်၌ စာမျက်နှာ နည်းပါးနိုင်သမျှ နည်းပါးစေရန် ဖြေနည်းအတိုင်း မရေးတော့ဘဲ လိုရင်းအကျဉ်းမျှကိုသာ ရေးပါမည်။]

၁။ ဆရာ....သည် ဝိညေယျံတော ပိ ပန ဝိညတ္တိယော နာမဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် ဝိညဘ်မည်၏ဟု ဆိုတော်မူ၏။ သိစေတတ်သောကြောင့်သာ ဝိညတ်မည်သင့်လျက် သိအပ်သောကြောင့် ဝိညတ်၏မည်၏ ဟုဆိုသော ထူးထွေဆန်းပြား ဆရာ့စကားသည် လှုပ်ရှားမခိုင် ယိုင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (ဒဋ္ဌိယကို ဆိုတော်မူ၏။ ထိုသို့ ဆိုချေသော် ဒဋ္ဌိယသာရှိ၏ ဟူသော အနက်သည် ရောက်ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ ဝါ-ဒဋ္ဌိယနှင့် ဒဋ္ဌိကရဏ မကင်းကောင်းသည် မဟုတ်ပါလော။) ထို့ကြောင့် ဝိညေယျတော ပိ ပန ဝိညတ္တိယော ၀ နာမဖြင့် သိအပ်သောကြောင့် ဝိညတ်မည်၏ဟုသာမဆိုသင့်၊ ယင်းစကားရပ်ကို လှုပ်ရှားမယိုင် မြဲခိုင်စေတတ်သော ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏကားအဘယ်ပါနည်း။ (စော)ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် (ခ) ဝါကျကို မိန့်။ အဂ္ဂိပ္ပာယ်ကား-အယဥ္စ စသော (ခ)ဝါကျဖြင့် ယင်းစကားရပ်ကိုခိုင်မြဲစေတတ်သော ယုတ္တိဒဋ္ဌိကရဏကိုလည်းငါဆိုအပ်ပါ၏ ဟူလို။

၃။ ဝိညတ်မည်ခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ပါးကိုပြလိုသောကြောင့် စသဒ္ဒါထား၏။ သိစေတတ်သောကြောင့် ဝိညတ်မည်သည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အကြောင်းဗျုပ္ပတ် သကတ် အနက်မှတစ်ပါး၊သိအပ်သောကြောင့် ဝိညတ်မည်သည်၏အဖြစ်တည်းဟူသော အကြောင်းဗျုပ္ပတ် သကဘ် အနက်တစ်မျိုးကို ပေါင်းလှယ်လိုသောကြောင့် အပိသဒ္ဒါထား၏။

(ဂ) ဝါကျဖြင့်တစ်ဖန်ဆိုခြင်း၌ သင့်ရောက်သော ပုနရုတ္တိဒေါသကို ပယ်၏။

၄။ ဒဿနံ ကဋ္ဌတီတိ ပါကဋ္ဌာ (ပကာရေန ဒဿနံ ကဋ္ဌတီတိပါကဋ္ဌာ)။

(၂)ပ-ပုဗ္ဗ+ကဋ္ဌဓာတ်+အ-ပစ္စည်းနှင့် ရောက်ခြင်း ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်။

(၄) ဝိညတ်တို့၏ တူသော အခြင်းအရာဟူသော ဇာတ်၊ ဝိညတ်ဖြပ်နှင့် ပဝတ္တိ အကြောင်းဖြစ်သော ကြိယာဝိသေသသည်....။

http://www.dhammadownload.com

၅။ သောတာ-သိင်္ဃလ-ကာက-ဂေါဏာ လေးပုဒ်တို့သည် ပုလ္လိင်, ပုရိသာဒိဂိုဏ်း, အကာရန္တ ကိတနာမပဒ လေချကား ပုလ္လိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ, ကိတနာမပဒ။

၆။ သောဖြင့် ဝိကာရသဘောတရား၏ ဝိညတ်မည်သည် အဖြစ်ကိုသိစေ၏။ သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ ဘာဝတ္တိသံဝဏ္ဏနာ၊ ဝိညာပနတောဝဖြင့် ဝိညတ္တိပုဒ်ကို (ဝိညာပေတီတိ ဝိညတ္တိ ဟု)ဟေတု ကတ္တုသာဓနဝိဂ္ဂဟပြု၍ သိစေတတ်သောကြောင့် ဝိညတ်မည်ကြောင်းကိုပြ၏။ အဘိဓာနတ္ထ၊ အဘိဓေယျတ္ထ၊ (ဝိညတ္တိ ၌ ဝိပုဗ္ဗ+ဉာဓာတ်၊ ဒုဓာတုပဒ။ ဟိပစ္စည်း ဟေတုကတ္တုသာဓ် အနက်ဟော။ ဒု-ပစ္စယတ္ထကိုလည်း သိစေ၏)။ ဝိညေယျတောဖြင့် ဝိညတ္တိ၌ ဝိပုဗ္ဗ+ဉာဏ်၊ တိပစ္စည်း ကမ္မသာဓန အနက်၌ဖြစ်၍ ပရေဟိ ပုညာယတီတိ ဝိညတ္တိ-ဟုကမ္မသာဓန ဝိဂ္ဂဟပြုရမည်ကို သိစေ၏။ဒု-ဓာတုပဓ၊ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ။အပိဖြင့် သိစေတတ်သောကြောင့်သာ ဝိညတ်မည်သည် မဟုတ်သေး။ သိအပ်သောကြောင့်လည်း ဝိညတ်မည်သည်အဖြစ်ကိုသိစေ၏။ ဝါ-သမုစ္စယ သမ္ပိဏ္ဍနဇောတကတ္ထကို သိစေ၏။ဘာဝတ္ထ။ ပနဖြင့် ပက္ခန္တရဇောတက, အနွယဇောတကအဖြစ်ကို သိစေ၏။ ဘာဝတ္ထ။

၇။ ဝိညတ္တိယေဝ၌ ဧဝ၏ ဂဟေတဗ္ဗတ္ထကား။ သိအပ်, သိစေအပ်သောကြောင့် ဝိညတ်မည်ခြင်းပင်တည်း။ အနုညာတတ္ထကား သိစေတတ်သောကြောင့် ဝိညတ်အမည်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဟိ-နိပါတ် ဒဠှီကရဏ ဇောတကတ္ထ၊အပိ နိပါတ် သမုစ္စယ-သမ္ပိဏ္ဍန ဇောတကတ္ထ။

၈။ ဥပတ္ထမ္ဘ ဉာ-ဓာတ်အရ....

(၁) သိသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော သညာပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်....။

(၂) ပစ်အံ့သော အခြင်းအရာကိုပြခြင်း ဟူသော ပဟာရဏာကာရ အသိသည်....။

(၃) ယေန ဝါ တေန ဝါ ပလာယန္တိအရ ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြားသော အရပ်သို့ ပြေးသွားခြင်းသည်....။

(၄) ဝိညတ်တရားသည်....။

(၅) ပြေးသွားသဖြင့် ဘေးမှ ကင်းလွတ်ခြင်းစသော အကျိုးသည်။

၉။ ပကတိကတ္တာအရ ဝိညတ်ရုပ်ဖြစ်၏။ (လက္ခဏာဒိ စတုက္ကလွယ်ပြီ)။

၁၀။ ပဟာရဏာကာရအရ ရူပါရုံပစ္စည်းသည် ဒဿိတေ၌ အန္တတ္ထအရ စက္ခုဝိညာဏ် ပစ္စုပ္ပန်တရားအား အာ-ပု-တ္ထိ-အဝိ ၄-ပစ္စည်းဖြင့် ယထာရဟ ကျေးဇူးပြု၏။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၄၀-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) သဒ္ဒဟန္တိ ဧတာယ, သယံ ဝါ သဒ္ဒဟတိ, သဒ္ဒဟန မတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ သဒ္ဓါ။

(ခ) သာ ဝ အဿဒ္ဓိယဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ၊

(ဂ) အဓိမောက္ခလက္ခဏော ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ၊

(ဃ) သဒ္ဓါဝ ဣန္ဒြိယံ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ။ (ဋ္ဌ-၁၆၂)

၁။ (ခ) (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့ကို ကာရေတိဟူသော ကြိယာပုဒ်၏ ကံကိုထည့်၍ အနက် ပေးပါ။

၂။ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ပဓာနကိုကောက်ပြီးလျှင် ၎င်းမှ ၎င်း၏ ဟိတ်ကို ဥပနာ,အဓိ,အာဘော၊ အာဘောဂဟိတ်, ဥပနာပဋိက္ခေပ, စောဒနာ ဟူသော ဥပနာပဉ္စကနည်းဖြင့်တွက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ် ပြန်ရန်မလို)

၃။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျ၌ အဘယ်ကို လဲသုယ်၍ ဝါကို ထားပါ သနည်း။ ရှင်းလင်းဖော်ပြပြီးလျှင် ယင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၄။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဣန္ဒဋ္ဌဝယ်၊ ဣန္ဒပုဒ်ကို ဝစနတ္ထပြုပြီးလျှင် ဗျုပ္ပတ္တျာဒိ စတုက္ကကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

၅။ သဒ္ဒဟတိ၊ အဓိပတိပုဒ်တို့ကို လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တ စိစစ်ပြပါ။

၆။ ဉာဏသမ္ပယုတ္တန္တိ ဉာဏေနသမ္ပယုတ္တံ၊ သမံ ဧကုပ္ပါဒါဒိပ္ပကာရေတိ ယုတ္တန္တိ အတ္ထော၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာများကို ထုတ်ပြပါ။

၇။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ မတ္တမေ ဝယ် မတ္တသဒ္ဒါ၊ ဧဝသဒ္ဒါတို့၏ အနက်များနှင့် ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ, နိဝတ္တေတဗ္ဗများကိုပြဆိုပါ။

၈။ သဒ္ဓါကို ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္ထ စသော ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ သမထောဟူသောပုဒ်၌ သမထ၏အပြားကို အရ တရားကိုယ်နှင့် တကွ ဖော်ပြပါ။

၁၀။ သဒ္ဒဟန္တိ ဧတာယ၌ ဧတာယပုဒ်၏အရဖြစ်သော တရားက သဒ္ဒဟန္တိပုဒ်၏ အရဖြစ်သော တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စည်းများကို ထုတ်ပြပါ။

[အဖြေဝိသာဇ္ဇနာ-အမှာ ဤ ၄၀-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း၏အဖြေကို ဒုတိယတွဲစာအုပ် သဒ္ဓါဝစနတ္ထအဖွင့်အဓိပ္ပာယ်စသည်တို့၌ ကြည့်ရှုပါ]။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၄၀-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) ကိံ ပနေတေန နိယမတော ရူပဘာဝေ ဥပပတ္တိ ဟောတီတိ။
(ခ) န ဟောတိ။
(ဂ) "သမာဓိံ" ဘိက္ခဝေ ဘာဝေထ၊ သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတိ" တိ ဧဝံ ဝုတ္တေန ဟိ နိဗ္ဗေဓ ဘာဂိယေန ရူပဘဝါ တိက္ကမောပိ ဟောတိ။
(ဃ) ရူပူပပတ္တိယာ ပန ဣတော အညော မဂ္ဂေါ နာမ နတ္ထီတိ။
(င) တေန ဝုတ္တံ "ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီ" တိ။
(စ) ဘာဝေတီတိ ဇနေတိ ဥပ္ပါဒေတိ ဝဍ္ဎေတိ။ (ဠ-၂၀၇)

၁။ (ဂ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို ဘာဝေထ၏ ကတ္တာ နိဗ္ဗေဓ၏ ကံပုဒ်တို့ကို ထည့်စွက်၍ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျကို 'ပါပနာဒိ' ကျမ်းရိုးငါးချက်ဖြင့် စောဒနာ တက်ပြခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)

၃။ (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကို ပြ၍၊ (င) အမှတ်ပြဝါကျ၌ တေနဝုတ္တံ ထားရခြင်း၏အကြောင်းကိုပြခဲ့ပါ။

၄။ သမာဟိတောပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍၊ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟကိုသာ ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၅။ ရူပဘဝေ, ဥပပတ္တိ သမာဓိပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တတို့ကို စိစစ်ပြခဲ့ပါ။

၆။ (ဃ) (စ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်များကို ပြခဲ့ပါ။

၇။ (က) (ဃ) အမှတ်ပြ ဝါကျတို့၌ ပန ဣတိနိပါတ်တို့၏ အနက်များကို ဖော်ပြ၍၊ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အပိနိပါတ်၏ ပေါင်းပုံကိုလည်း ထင်ရှားအောင် ပြခဲ့ပါ။

၈။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျသာ "ယထာဘူတံ ပဇာနာ ဘိ" အရ တရားကို ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္ထ စသော ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉။ သမာဓိံ ဘိက္ခဝေ ဘာဝေထ၌ သမာဓိကို လက္ခဏာဒိစတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ သမာဟိတော ပဇာနာတိ၌ ကတ္တားပုဒ်၏ အန္တတ္ထအရ ပစ္စည်းတရားသည် ကြိယာပုဒ်ခတ်အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အဘယ်ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြုပါသနည်း၊ ယထာရဟ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စည်းများကိုလည်း ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ [ဘာဝေထ၏ ကတ္တားကို တုမ္ဟေ-သင်တို့သည်+ဟထည့်၍ နိဗ္ဗာန၏ ကံပုဒ်ကို ရူပဘာဝကိုဟု ထည့်ပါ]။

၂။ ဆရာ....သည် (ခ) ဖြင့် ဈာန်ဟူသော အကြောင်းဖြင့် နိယမအား ဖြင့် ရူပဘုံ၌ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်ဟုဆိုတော်မူ၏။ ....သော်၊ ပါဠိတော်၌ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိဟု ဟောတော်မမူသင့် ဟူသော အနက်သည် ရောက်ရာ၏။ ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မမူသင့် ဟူသော အနက်သည် မရောက်သင့်၊ ယိုသို့ မရောက်သင့်လေသော ကြောင့် ရူပူပပတ္တိယာ' မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ-ဟု ဟောတော်မူရခြင်း၏ သဘာဝအကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုသင့်သေး၏။ သဘာဝအကြောင်း ကို မပြဆိုဘဲမနေသင့်၊မပြဆိုဘဲ ရှောင်လွှဲ၍နေချေသော် အကြောင်း အကျိုးဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ဆရာ၌ ရောက်ရာသည် မဟုတ် လော-ဟု စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် (ဃ)ဝါကျကိုမိန့်။

၃။ (ဃ)ဝါကျဖြင့် အကြောင်းအကျိုး ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။ ရူပဘုံ၌ဖြစ်ဖို့ရန်အတွက် ဤဈာန်မှတစ်ပါးသောအကြောင်း မည်သည်မရှိ-ဟု ပြဆိုထားသော စကားဖြင့် ရအပ်သော အကျိုး လဒ္ဓဂုဏ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (င) ဝါကျ၌ "တေန ဝုတ္တံ" ဟု ထား၏။

၄။ သမ္မာ အာဓိကကို သုဋ္ဌု ထပီယတီတိ သမာဟိတံ၊ (အစိတ်)။ သမာဟိတံ အဿ အတ္ထီတိ သမာဟိတော၊ (အပေါင်း)။ (၂) ကောင်းစွာထားအပ်သောစိတ်(သမာဓိ)၏ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်ဌာနီ+ဌာန၊ နိဿိတ+နိဿယ....စပ်....။ (၄) ကောင်းစွာထားအပ်သော စိတ် (သမာဓိ)ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်....။

၅။ ရူပဘဝေ=ပုလ္လိင်၊ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊သမာသပဒ၊အာကာရန္တ။ဥပပတ္တိ= ဣတ္ထိလ္လိင်၊ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ကိတနာမပဒ၊ဣကာရန္တ။သမာဓိ=ပုလ္လိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ကိတနာမပဒ၊ ဣကာရန္တ။

၆။ (ဃ) ဝါကျ၌ ဣတော....ပ....နတ္ထိဖြင့် အကြောင်းညီညွတ်၍ ရူပဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရူပဈာန် ၁-မျိုး၊ အကြောင်း မညီ ညွတ်၍ ရူပဘုံ၌ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်သော ရူပဈာန် ၁-မျိုး ရူပဘာဝကိုလွန်မြောက်သော ရူပဈာန် ၁-မျိုးအားဖြင့် ၃-မျိုးလုံးကို မဂ္ဂသဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်း၍ ဟောထား၏ ဟူသော အဓိပ္ပါယ်တွက် သိစေ၏။ ။(စ) ဝါကျ၌ ဇနေတိဖြင့် ဘာဝေတိ၌ ဘူဓာတ်သည်

http://www.dhammadownload.com

ပတ္တိ စသော အနက်ကိုမဟော၊ ဖြစ်ခြင်းအနက်ဟောဟု သိစေ၏။ ဥပ္ပါဒေတိဖြင့် ဇနေတိ၌ ဇနဓာတ်သည် အသံပြုခြင်းစသည် မဟော၊ ဥပ္ပါဒနတ္ထဟောဟု သိစေ၏။ ဝဍေ္ဎတိဖြင့် ဘာဝေတိ၌ ဘူဓာတ်သည် ဇနန ဥပ္ပါဒန အနက်ကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်၊ ဝဍ္ဎနအနက်ကို လည်း ဟောသေး၏ ဟု သိစေ၏။ သံဝဏ္ဏနာ အစဉ်အတိုင်း (ဃ) ဘာဝတ္ထ။ (စ) ဓာတွတ္ထ၊ ဓာတွတ္ထ၊ ဓာတွတ္ထ။ ။

၇။ (က) ဝါကျ၌ ပန သဒ္ဒါ ပက္ခန္တရဇောတကတ္ထ၊ ပုစ္ဆာဇောတကတ္ထ၊ ဣတိနိပါတ် နိဒဿနတ္ထ။ (ဃ)၌ ပနနိပါတ် ဂရဟာဇောတကတ္ထ၊ ဣတိနိပါတ် သမာပနတ္ထ၊ (ယောဇနာ)။ (ဂ)၌ အပိနိပါတ်ဖြင့် ချန်ဟူသော အကြောင်းသည် မှုပဘာဝမှ လွန်မြောက်သည်သာ မဟုတ်သေး၊ ရှုပဘာဝ၌လည်း ဖြစ်တတ်သေး၏ဟု ပေါင်း၏။

၈။ (ဂ) ဝါကျလာ ယထာဘူတ ပဇာနာတိ အရ သစ္စာလေးပါးကို သိသော မဂ်ဉာဏ်ရ၏၊ (၁) ထိုသစ္စာလေးပါးကိုသိသော မဂ်ဉာဏ် သည်....။ (၂) ဝိပဿနာဉာဏ် ဥပစာရ သမာဓိသည်....။ (၃) မဂ္ဂါ နန္တရဖိုလ်သည်။ (၄) စတုစက္ကသမ္ပတ္တိ, ပါရမီဉာဏ်စသည်။ (၅) ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ်, ဖလသမာပတ္တိသုခမှစ၍ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်တိုင်အောင် အကျိုးဆက်သည်....။

၉။ သမာဓိ အပိကွေပလက္ခဏာ (စသည်ဖြင့် "ကေဂ္ဂတာ" အတိုင်း ထုတ်ပါ။)

၁၀။ ကတ္တားပုဒ်အရ ၁-၂-၃ (၁-၃-၂) ပါးသော မဂ်ဘ္ဘုပ္ပါဒ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စည်းတရားသည်ကြိယာပုဒ်ဓာတ်အရ၃-၂-၁(၃-၁-၂) ပါးသော မဂ်စိတ္တုပ္ပါဒ် နာမက္ခန္ဓာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟပြု၏။ ပြိုင်-ယထာရဟ-သဟ-ည-နိ-မဂ္ဂ-သံ-ထ္ထိ-အဝိ-(၇)။

၁၃၄၂-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝိတွာ နိရုဒ္ဓံ အနုဘူတာပဂတ သင်္ခါတံ-ကုသလာ ကုသလံ။

(ခ) ဥပ္ပါဒါဒိတ္တယံ အနုပ္ပတွာ နိရုဒ္ဓံ ဘူတာပဂတသင်္ခါတံ သေသ သင်္ခတဉ္စ ဘူတာပဂတုပ္ပန္နံနာမ။

(ဂ) ဘူမိလဒ္ဓံ နာမ တေသု ခန္ဓေသု ဥပ္ပတ္တာရဟံ ကိလေသ ဇာတံ။

(ဃ) တေန ဟေသာ ဘူမိလဒ္ဓါ နာမဟောတိ၊ တသ္မာ ဘူမိလဒ္ဓန္တိ ဝုစ္စတိ။ (၄-၁၀၈-၉)

http://www.dhammadownload.com

၁။ စ,သဒ္ဒါ၏ သမုစ္စယတ္ထကို ထည့်စွက်၍ (ခ) ဝါကျကိုသာ အနက် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ "ဥပနာပြ၊ ဒေါသလက္ခဏာ၊ အာဘောဂါနှင့်၊ ဟိတ်ဖြာရှေ့ပယ်၊ နွယ-ဆွယ်၊ မေးဖွယ်ပဉ္စက" ဟူသည်နှင့်အညီ (ခ) ဝါကျကို ဥပနာ ပဉ္စကနည်းအရ စောဒနာတက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)

၃။ (ဃ) ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဂန္ထဒေါသကို အကြောင်းပြဖြေဆို ပြီး၊ ဝါကျ၌ တသ္မာ ထားရှိခြင်းအကြောင်းကို သိသာရုံရှင်းပြပါ။

၄။ ဘူတာပဂတပုဒ်၌ (ခ) ဝါကျ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ အပဂတပုဒ် ကိုသာ ဝိဂ္ဂဟပြု၍၊ ၎င်း၌ ဗျုပ္ပတျာဒိ စတုက္ကနယဖြင့် ဝေဖန်ပြပါ။

၅။ (ဃ) ဝါကျ တေနဟေသာ ဘူမိလဒ္ဓါ၌ ပါဝင်သော ဝိဘတျန္တ ပုဒ်တို့ကို လိင်, ဂဏ, ပဒ, အန္တ စိစစ်ခွဲခြားပြပါ။

၆။ (က) ဝါကျပါ အနုဘဝိတွာ နိရုဇ္ဈ ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖြင့် သိစေ အပ်သော အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာအမည် များကို တွဲစပ်ဖြေဆိုပါ။

၇။ (က) ဝါကျပါ အနုဘူတာပဂတ၌ အနု၊ အပတို့၏အနက်ကို အသီး သီးပြ၍၊ (ဃ) ဝါကျပါ တေန၏ စွဲရာအနက်ကို ဖော်ပြပါ။

၈။ (ဂ) ဝါကျပါ ကိလေသဇာတံ အရကို ကိုယ်ပြု၍၊ ဒဿနတ္တ စသည် ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ ဝိစိကိစ္ဆာ စေတသိက်၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ တေနဟေသာ ဘူမိ လဒ္ဓါနာမဟောတိ၌ အဋ္ဌကထာနှင့် မဆန့်ကျင် စေရန် ဘူမိလဒ္ဓါအရ ကောက်ပြ၍၊ ၎င်းတရားစုက တေနအရတရားစု အား ကျေးဇူးပြုနိုင်သမျှ ပစ္စယသတ္တိများကို ရေတွက်ပြပါ။

[အဖြေဝိသဇ္ဇနာ-အမှာ-၌ ၄၂-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း၏အဖြေကို ဒုတိယတွဲ စာအုပ် ဥပ္ပန္နနှင့် ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နပုဒ်အဖွင့် အဓိပ္ပာယ်စသည် တို့၌ ကြည့်ရှုပါ။]

၁၃၄၃-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) တတ္ထ ကတတ္တာတိ ကတကာရဏာ။

(ခ) ဥပစိတတ္တာတိ အာစိတတ္တာ ဝဍ္ဎိတကာရဏာ။

(ဂ) စက္ခုဝိညာဏန္တိ ကာရဏဘူတဿ စက္ခုဿ ဝိညာဏံ။

(ဃ) စက္ခုတော ဝါ ပဝတ္တံ၊ စက္ခုသ္မိံ ဝါ နိဿိတံဝိညာဏန္တိ စက္ခု ဝိညာဏံ။

(င) ပရတော သောတဝိညာဏာဒီသုပိ ဧသေဝနယော။ (၆-၃၀၃)

http://www.dhammadownload.com

၁။ အထက်ပါ (က) အမှတ်ပြဝါကျကို တတ္တ၏အစွဲ မလွဲစေမူ၍လည်းကောင်း၊ (ခ) အမှတ်ပြဝါကျကို တ္တ၏သမ္ဗန်, ပကတိ, ဝိကတိကတ္တားနှင့် သမ္ဗန္ဓကြိယာ ထည့်စွက်၍လည်းကောင်း၊ (င) အမှတ်ပြဝါကျကို နိပါတ်ပုဒ်၏ ဇောတကတ္ထကို သင်ရှာ၊စေလျက်လည်းကောင်း အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (င) အမှတ်ပြဝါကျလာ ဧဝေဝနယော၌ နိပါတ်ပဒကို ဥပမာနဇောတကကြံ၍ ထည့်ပေးရမည့် ပဓာနကြိယာကို ကိုင်ပြီးလျှင် ယင်း၏ကံကို သဒ္ဒါ ဘောဂ ဌပနာပဋ္ဌက တွက်ပြပါ။

၃။ (ဃ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ သဒ္ဒါ, အနက် တစ်ချက်ကြောင်းကျိုး၊ ဤလေးမျိုးတွင် အဘယ်ကိုပြောင်းလဲလို၍ ဝါသဒ္ဒါတို့ကို ထားပါသနည်း ဖြေဆို၍ ယင်းဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

၄။ စက္ခုတောဝါဟူသောပါဠိ၌ စက္ခုကိုဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဘေဒစိန္တာဒီပနီနည်းအရ ဗျုပ္ပတ္တျာဒိစတုက္က ခွဲဝေပြပါ။

၅။ သောတဝိညာဏာဒီသုပိဧသေဝ၌ ပရိယာပန္နပဒတို့ကို လိင်,ဂဏ, ပဒ, အန္တ စိစစ်ပြပါ။

၆။ (က) (ခ) အမှတ်ပြဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်များကို ဖော်ပြပါ။

၇။ (င) အမှတ်ပြ ဝါကျလာ ပရသဒ္ဒါ၏ အတ္ထုဒ္ဓါရနှင့် အတ္ထာဓိပ္ပေတကို ညွှန်းပြီးလျှင် ဧသေဝ၌ နိပါတပဒကို အဝဓာရဏတ္ထ ကြံပါက ဖြစ်သင့်သော ဂဟေတဗ္ဗတ္ထ နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၈။ (က) အမှတ်ပြဝါကျ၌ ဟိတ်ဆိုက်လေရာ ကြိယာ၏ ပကတိကတ္တားကို ကိုယ်ပြု၍ ကြိယာငါးတန် မှန်ကန်ကျနစွာ ထုတ်ဆောင်ပြပါ။

၉။ စက္ခုဝိညာဏ်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၀။ စက္ခုနှာ ရုပ် ဒိဿာ နိမတ္တဂ္ဂါဟီဟောတိ၌ စက္ခုနှာအရနှင့် ဒိဿာအရ ပစ္စယ, ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မတို့ကို ကောက်၍ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယ-သတ္တိတို့ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ

၁။ (ခ) ဥပစိတတ္တာ ဘိ၊ ကား။ ကုသလဿ၊ သော။ ကမ္မဿ၊ ၏ (တ္တ သမ္ဗန်) ဝါ၊ ကို။ အာစိတတ္တာ ဝဍ်ိတကာရဏာ၊ ပွားစေအပ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော အကြောင်းကြောင့်။ ဝိပါက်၊ သော။ ဥပေက္ခာသဟဂတံ၊ သော။ စက္ခုဝိညာဏံ၊သည်။ (ပကတိကတ္တား)၊

http://www.dhammadownload.com

ဥပ္ပန္နံ၊ သည်။ (ဝိကတိ ကတ္တား)၊ ဟောတိ၊ ၏။ (သမ္ဗန္ဓကြိယာ)။ (င) ပရတော၊ ၌။ သောတဝိညာဏာဒီသုပိ၊ တို့၌လည်း။ သောဝနယော=သော+ဝနယော၊ ဤနည်းလျှင်နည်းရှိ၏။(တစ်နည်း) သော နယော ကြဝ၊ ဤနည်းကဲ့သို့သော။နယော၊ကို။ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊၏။

၂။ သော က္လဝ နယော ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဤ၌ ပဓာနကြိယာကား။ ဒဋ္ဌဗ္ဗော တည်း။ အဓိပ္ပာယ်ကား၊မှတ်အပ်၏ ဟူလို။ ဆရာ၊....သည် ဒဋ္ဌဗ္ဗော၊ ဟူသော ပါဠိသေသ သကမ္မက ကြိယာကို ညွှန်ပြတော်မူ၏။-သော် ယင်းကြိယာ၏ ဝုတ္တကံ ရှိသင့်သည်မဟုတ်ပါလော။....ကြောင့် ဒဋ္ဌဗ္ဗောဟူသော ပါဠိသေသ သကမ္မက ကြိယာကိုသာ မညွှန်ပြသင့်၊ ယင်း၏ဝုတ္တကံကိုလည်း ညွှန်ပြသင့်သေး၏။ ယင်းကြိယာ၏ ဝုတ္တကံ ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ကြောင့် နယော၊ ဟူသောပါဌ်ကို မိန့်။....ကား ဒဋ္ဌဗ္ဗောဟူသောကြိယာ၏ကံကား-နယောဖြစ်၏ဟူလို။

၃။ ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် သကတ်အနက် အကြောင်းမှတစ်ပါး၊မဇ္ဈေလောပီ ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်သမာသ်နှင့် မဇ္ဈေလောပီ သတ္တမီတပ္ပုရိသ် သမာသ် သကတ် အနက်အကြောင်းတစ်ပါးကို၊ လဲလှယ်လိုသော ကြောင့် (ဃ)၌ ဝါသဒ္ဒါထား၏၊(တစ်နည်း) ဝဒန္တပက္ခ၌ အထက် ပါ အနက် အကြောင်းများနှင့်တကွ စက္ခုဝိညာဏ်၏ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ အကျိုးမှတစ်ပါး၊မဇ္ဈေလောပီ ပဉ္စမီတပ္ပု-ရိသ်သမာသ်နှင့် မဇ္ဈေလောပီ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟသဒ္ဒါ အကျိုးတစ်ပါးကို လဲလိုသောကြောင့် ဝါ-သဒ္ဒါထား၏။ သုဏန္တ-ပက္ခ၌ကား အထက်ပါ အနက်ကျိုးများနှင့်တကွ အထက်ပါသဒ္ဒါ အကြောင်းများကို လဲလှယ်လိုသောကြောင့် ဝါ သဒ္ဒါထား၏။ ယင်း(ဃ)ဝါကျဖြင့် အဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။

၄။ စက္ခုတိဝိညာဏာ ဓိဋ္ဌိတံ ဟုတွာ သမ ဝိသမံ အာစိက္ခန္တံ ဝိယ ဟောတီတိ စက္ခု၊ ၁။ စက္ခတိ-ပ-ဟောတီတိဟူသော ဝိဂ္ဂဟ ဝါကျ သည်....။ ၂။ ဝိညာဉ်၏တည်ရာဖြစ်ခြင်းကြောင့် ညီညွတ် မညီ ညွတ်သည်ကို ပြောကြားသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်။(တစ်နည်း) စက္ခခတိ၊ စတု ပစ္စည်းသည်....၊ ၃။ အကျိုးစက္ခုဝိညာဉ်အနက်ကို ဟောသော စက္ခု သဒ္ဒါသည်....၊ ၄။ မုချ ဖြစ်သော အကြောင်း စက္ခုပသာဒဒြပ်သည်....။

၅။ သောတဝိညာဏ၊ နပုလ္လိင်။စိတ္တာဒိဂိုဏ်း၊သမာသနာမပဒ၊အကာ-ရန္တ။ အာဒိ ပုလ္လိင်။ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ကိတနာမပဒ၊ က္လကာရန္တ။ ပိ (အပိ) အလိုင်၊ ဂဏဝိမုတ်၊ နိပါတပဒ၊ က္လကာရန္တ၊ သော၊

http://www.dhammadownload.com

ပုလ္လိင်။ သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း၊ [တေ-တိုလိင်] သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း၊ သဗ္ဗနာ-မပဒ။ ဧဝ, ဣတိ၊ အလိင်။ ဂဏာဝိမုတ်၊ နိပါတပဒ၊အာကာရဋ္ဌ။

၆။ (က) ကတကာရဏာဖြင့်ကတတ္တာဝယ်၊ကတဿဘာဝေါ=ကတ-တ္တာဟု ဝစနတ္ထပြု၍ တ္တပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်၊ ပစ္စယတ္ထ၊ ပဉ္စမီဝိဘတ်၏ ဟိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်၊ ဝိတတျတ္ထ သိစေ၏။ (ခ) အာစိတတ္တာဖြင့် ဥပစိတတ္တာတွင် ဥပ ပုဗ္ဗ+စိဓာတ် စီခြင်း, ဝါ၊ ဆည်းပူးခြင်း အနက်ဟော အဖြစ်။ ဒု-ဓာတွတ္ထ၊ ဥပစိတဿဘာဝေါ ဥပစိတတ္တာဟု ဝစနတ္ထပြု၍ တ္တပစ္စည်း ဘာဝတဒ္ဓိတ်အနက်၌ သက်သည်၏အဖြစ်၊ပစ္စယတ္ထ၊သိစေ၏။ ဝမိတကာရဏာဖြင့် ဆည်းပူးခြင်းဟူသည် ပွားစေခြင်းပင်တည်းဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို လည်းကောင်း၊ ဘာဝတ္ထ၊ ပဉ္စမီဝိဘတ်၏ဟိတ်အနက်၌ သက်သည်ကိုလည်းကောင်း ဝိတတျတ္ထ၊ သိစေ၏။

၇။ ပရသဒ္ဒါ ပစ္စနိက, ဥတ္တမ, အည, ပစ္ဆာဘာဂ, ဝေါင်း (၄)နက်ဟော၊ ဤ၌ အဓိပ္ပေတတ္ထကား ပစ္ဆာဘာဂတ္ထတည်း၊ ဆဋ္ဌီ၊ မဇ္ဈေ-လောပီ ပဉ္စမီ-သတ္တမီ တပ္ပုရိသ်သမာသ် ဝိဂ္ဂဟနည်းသည် ဂ-ကြွင်းသော ဝိဂ္ဂဟနည်းသည်....နှိ။

၈။ ဟိတ်ဆိုက်လေရာ ကြိယာ၏ ကတ္တားကား၊ စက္ခုဝိညာဉ်တည်း။ ၁။ စက္ခု ဝိညာဉ်သည်....၊ ၂။ ကတ္တားဖြစ်သော ကံဟူသော သခါရသည်....၊ ၃။ နာမ်ရုပ်သည်....၊ ၄။ အဝိဇ္ဇာသည်....၊ ၅။ သဠာယတန ဖဿစသည်သည်–။

၉။ (လက္ခဏာဒိ စက္ခုက လွယ်ပြီ)။

၁၀။ စက္ခုနာအရ ပစ္စည်းတရားကား စက္ခုပသာဒရုပ်၊ ဒိသွာအရ ပစ္စ-ယုပ္ပန်တရားကား စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေး၊သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် (၇) နာမက္ခန္ဓာတည်း။ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား-နိ-ဣ-ပု-ဝိပ္ပ-တ္ထိ-အဝိ-၆။ (တစ်နည်း) ဌ-၄၂၈-အဖွင့်နှင့် အညီဆိုသော် စက္ခုအရ ပစ္စည်းတရားကား စက္ခုဝိညာဉ်ဒွေ၊ ဒိသွာ-အရ ပစ္စယုပ္ပန်အရကား သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏစေတသိက် (၇)၊ နာမက္ခန္ဓာတည်း။ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကား သဟ-ည-နိ-ဝိပါ-ဣ-သံ-တ္ထိ-အဝိ-(၈)။

၁၃၄၄-ခုနှစ် မေးခွန်း

(က) ယထာ ဘုစ္စ ဂဟဏာ ဘာဝေန မိစ္ဆာ ပဿတီတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။
(ခ) သာ နတ္ထိ ဒိန္နန္တိ အာဒိနာ နယေန ဝိပရီတဒဿနလက္ခဏာ။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) သမ္ပပ္ပလာပေါဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ် မဟာသာဝဇ္ဇာစ။
(ဃ) အပိစ အနိယတာ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ၊ နိယတာ မဟာသာဝဇ္ဇာ။
(င) တဿ ဒွေသမ္ဘာရာ ဝတ္ထုနော စ ဂဟိတာကာရ ဝိပရီတတာ, ယထာစ တံ ဂဏှာတိ၊ တထာ ဘာဝေန တဿုပဋ္ဌာနန္တိ။
(စ) တတ္ထ နတ္ထိကာ ဟေတုက အကိရိယဒိဋ္ဌီဟိဝေ ကမ္မပထဘေဒေါ ဟောတိ။
(ဆ) န အည ဒိဋ္ဌိဟိ။ (ဋ္ဌ-၁၄၄)

၁။ မိစ္ဆာပုဒ်နှောင်ကျေသော ဝိဘတ်၏အနက်ကို ထင်စေလျက် (က) ဝါကျကို ကတ္တားထည့်၍ အနက်ယောဇနာခဲ့ပါ။
၂။ (ဆ) ဝါကျကို ဌပနာဒိပဒ္ဓက ကျမ်းရိုးငါးချက် တက်ပြခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)
၃။ (ဃ) ဝါကျ၌ အကြောင်းအကျိုးတို့တွင် အဘယ်ကိုလဲလို၍ အပိစ သဒ္ဒါထားရသည်ဟု ရှင်းလင်းခဲ့ပါ။
၄။ (ဂ) ဝါကျ သမ္ပပ္ပလာပေါ၌ သမ္ပကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲခဲ့ပါ။
၅။ (ဂ) ဝါကျပါ အပ္ပသာဝဇ္ဇာဝယ် အပ္ပသာဝဇ္ဇကို ဥပမာန ပက္ခ ဥပမေယျ ပက္ခ အားလျော်စွာ ပဒ,အတ္ထ,လိင်ဂဏ ခွဲဝေခဲ့ပါ။
၆။ (ခ) ဝါကျကို အာဘော်ပြု၍ 'သံဝဏ္ဏနာ'အမည်တို့ကိုလည်း ပေးခဲ့ပါ။
၇။ (စ) ဝါကျပါ ဝေသဒ္ဒါ၏အနက်ကိုရေး၍ ဂဟေတဗ္ဗာဂိကိုလည်း ပေးခဲ့ပါ။
၈။ (ခ) ဝါကျပါ ဒိန္နံ၌ ဓာတ်၏ ကတ္တုဋ္ဌအရ တရားကိုယ်ကောက်၍ ကြိယာငါးတန် ထုတ်ဆောင်ခဲ့ပါ။
၁၀။ (ခ) ဝါကျ၌ "သာ"အရ တရားသည် ဝိပရီတ ဒဿနလက္ခဏာ အရ တရားအားဖြိုင်နိုင်သော ပစ္စယသတ္တိ၊ ပစ္စည်းမျိုး၊ ပစ္စည်း၊ ပစ္စယုပ္ပန်တို့ကို ရေးပါ။

[အဖြေ ဝိဿဇ္ဇနာ-အမှာ-ဤ ၄၄-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း၏ အဖြေကို ဒုတိယတွဲ စာအုပ် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိပုဒ်အဖွင့်၌ ရှုပါ]။

၁၉၄၅-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာတိ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထူနံ ရူပါဒီနံ အာရမ္မဏာနဉ္စ ပဋိဃာတေန သမုပ္ပန္နာ သညာပဋိဃသညာ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ကာမဝ္ဆေတာ ပဥ္စမဇ္ဈာနာဒီနိ သမာပန္နဿာပိ န သန္တိ။ ဇဝံ သန္တေပိ အညတ္ထ ပဟီနာနံ သုခဒုက္ခာနံ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ့ဝိယ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ တတိယ မဂ္ဂေဝိယစ ဣမသ္မိံ ဈာနေ ဥဿာဟ ဇနနတ္ထံ ဣမဿ ဈာနဿ ပသံသာ ဝသေန တောသံ ဧတ္ထ ဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(ဃ) အထဝါ ကိဉ္စာပိ တာ ရူပါဝစရံ သမာပန္နဿ နသန္တိ။

(င) အထ ခေါ န ပဟီနတ္တာ န သန္တိ။ (ဠ-၂၄၆)

၁။ (ဂ) ဝါကျကို နိဿရည်းဂျုကျ အနက်မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ "ဥပနာပြ၊ ဒေါသလက္ခဏာ၊အာဘောဂါနှင့်၊ ဟိတ်မြာရှေ့ပယ် နွယ်ဆွယ်၊မေးဖွယ်ပဥ္စက"နှင့်အညီ (ခ) ဝါကျကို ဥပနာ ပဥ္စက နည်းဖြင့် စောဒနာတက်ခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)

၃။ (ဃ) ဝါကျ၌ "အထဝါ" သဒ္ဒါကို သဒ္ဒါ, အနက်, အကြောင်း, အကျိုး လေးမျိုးတို့တွင် အဘယ်ကို လဲလှယ်လို၍ ထားကြောင်း ရှင်းပြပါ။

၄။ (င) ဝါကျ "ပဟီနတ္တာ"၌ ပဟီနကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဗျုပ္ပတျာဒိ စတုက္က ခွဲပြပါ။

၅။ (ဂ) ဝါကျ သက္ကာယပုဒ်နှင့် (င) ဝါကျ ပဟီနတ္တာ၌ ပဟီနပုဒ် တို့ကို ပဒ, လိင်, ဂဏ, အန္တတို့ဖြင့် ခွဲဝေပြပါ။

၆။ (က) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်တို့ကို တွဲစပ်၍ ဖော်ပြပါ။

၇။ (ခ) ဝါကျ သမာပန္နဿာပိ၌ "အပိ" သဒ္ဒါ၏ သတ္တုဒ္ဒါရ၊ အတ္ထာဓိပ္ပေတတို့ကိုထုတ်၍ (ဂ) ဝါကျရှိ တောသံ၊ ဧတ္ထတို့၏စွဲရာ အနက်တို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၈။ "ပဋိယ သညာ"အရ၊ကိုယ်ပြု၍ ဒဿနတ္တ စသည် ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ (က) ဝါကျ "ရူပါဒီနံ"၌ ရူပ အရ တရား၏လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ခဲ့ပါ။

၁၀။ (က) ဝါကျ၌ ဖြစ်သင့်သည့်အားလျော်စွာ ပစ္စည်း, ပစ္စယုပ္ပန် တရားများကိုယူ၍ ပစ္စည်းတရားက ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူး ပြုသော ပစ္စယသတ္တိနှင့် ရနိုင်သော ပစ္စည်းသရုပ်ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၂။ ဆရာ၊ မြတ်စွာ ဘုရားသည် အရူပဈာန် (အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန်)၌ "ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ"ဟု ဟောတော်မူ၏။ ....သော် ထိုပဋိဃသညာတို့သည် ပဉ္စမဈာန်စသည်တို့ကို ဝင်စား၍ နေသော သူတို့အားလည်း မရှိကုန်သည် မဟုတ်လော။ ထိုသို့မရှိသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် ဤအရူပဈာန်၌သာ "ပဋိဃသညာနံအတ္ထင်္ဂမာ" ဟူ၍သာ မဟောသင့်။ ရူပါဝစရ ဈာန်၌လည်း "ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ" ဟူ၍ ဟောသင့်၏။ ထိုသို့ဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဤအရူပဈာန်၌သာ "ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ" ဟူ၍ ဘုရားရှင် ဟောပါသနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ (ခ) ဝါကျကို မိန့်။

၃။ အရူပဈာန်၌ ကျင့်သော သူတို့အတွက် အားထုတ်ခြင်းကို ဖြစ်စေရန် အရူပဈာန်ကို ချီးမွမ်းလိုသောကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန်၌ "ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ" ဟူ၍ ဟောသည် ဟူသော အကြောင်းမှ တစ်ပါး၊ အရူပဈာန်ကို ပွားစေခြင်းသည် ရုပ်ကို စက်ဆုပ်ခြင်းငှာ, ဝါ-ရုပ်၌ တပ်ခြင်းကင်းစိမ့်သောငှာဖြစ်၍ ပဋိဃ-သညာတို့ကို အရူပဈာန်၌ ပယ်အပ်ကုန်၏-ဟူ၍ ဟောသင့်မှတ်သင့်သောကြောင့် အာကာသာနဉ္စာယတန ဈာန်၌ "ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ"ဟူ၍ ဟော၏ ဟူသော အကြောင်းတစ်ပါးကို အကျယ်ပြလို၍ (ဃ) ဝါကျ၌ "အထဝါ" သဒ္ဒါကို ထား၏။

၄။ ပဟီယိ သူတိ ပဟီနာ၊ (အတိတ် ကမ္မသာဓ်)။ (၂) ပ-ဟ-ယိ-သု ဟူသော အာစိတ် သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ပယ်ခြင်း ကြိယာ သာမညသည်....။ (၄) ပဟီနာ-ဟူသော အပေါင်း ပဉ္စတ္တိ သဒ္ဒါဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သော ပယ်ခြင်း ကြိယာ ဝိသေသသည်။

၅။ သက္ကာယ-သမာသ် နာမ်ပုဒ်၊ ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ။ ပဟီနတ္တာ-၌ ပဟီန ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ အ(အာ)ကာရန္တ။

၆။ ပဋိဃာတေန သမုပ္ပန္နာသညာဖြင့် ပဋိဃသညာနံ ၌ ပဋိဃပုဒ် ကို ပဋိဟနနံ ပဋိဃော-ဟု ဘာဝသာဓ် ဝစနတ္ထပြု။ အဘိဓာနတ္ထ၊ ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊ ပဋိပုဗ္ဗ-ဟနဓာတ်-ရပစ္စည်း၊ ဒု-ဓာတုပဒ။ ဟနမာတ် ဃဋ္ဋန အနက်ဟော၊ ဒု-ဓာတွတ္ထ။ ပဋိဃနှင့်သညာကို-"ပဋိဃေန+ သမုပ္ပန္နာ သညာ=ပဋိဃသညာ"ဟု မဇ္ဈေလောပ ဝိတတိယာတပ္ပုရိသ် သမာသ်ဝစနတ္ထပြု၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ သိစေ၏။ စက္ခာဒိနံ....ပ....,

http://www.dhammadownload.com

အာရမ္မဏာနဉ္စဖြင့် အချင်းချင်းထိပါး၏ ဟူသည် စက္ခု၊ဝတ္ထု၊စသည်တို့၏ ရူပါရုံ စသည်တို့နှင့် အချင်းချင်း ထိပါးခြင်း ဖြစ်၏-ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေ၏။ ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။

၇။ [အဖြေလွယ်ပြီ၊ အတ္ထာဓိပ္ပေယျ-ကား သမ္ဘာဝနတ္ထ ဖြစ်၏။]

၈။ ပဋိဃသညာ အရ-

(၁) ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-နှင့်ယှဉ်သော သညာသည်။

(၂) စက္ခု ဝတ္ထု စသည်တို့နှင့် ရူပါရုံ စသည်တို့၏ အချင်းချင်း ထိခိုက်ခြင်းသည်-ပ-ဖလူ....။

(၃) သမ္ပဋိစ္ဆိုင်း, သန္တီရဏ, ဝုဋ္ဌော, ဇော, တို့သည် -ပ-သာရဏ္ဍ....။

(၄) စက္ခု၊ဝတ္ထု စသည်တို့နှင့် ရူပါရုံ စသည် တို့သည်-ဒု-ဖလူ....။

(၅) အကုသိုလ်ဇောဖြစ်က ဒုဂ္ဂတိဘဝသို့ လားရခြင်း။ ကုသိုလ်ဇောဖြစ်က သုဂတိဘဝသို့ လားရခြင်း - စသော အဆက်အဆက်သော အကျိုးတို့သည် - ဒု ကာရဏူပစာဖြင့် ပြအပ်သော....။

၉။ (က) ဝါကျ ရူပါဒီနံ-၌ ရူပအရ ရူပါရုံရ၏။[ရူပါရုံ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကထုတ်ပါ။]

၁၀။ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထူနံ-အရ စက္ခု ဝတ္ထု စသော ပစ္စည်းတရားသည် ပဋိဃသညာ အရ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀-နှင့်ယှဉ်သော သညာပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ဝတ္ထုပုရေဇာတနိဿယ....ပြု၏။ ပစ္စည်းသရုပ် နိ-ပု-က္လ-ဝိပ္ပ-တ္ထိ-အဝိ= (၆)။ ရူပါဒီနံ အာရမ္မဏာနဉ္စ-အရ ရူပါရုံ စသော ပစ္စည်းတရားသည် ပဋိဃသညာ အရ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏ် ၁၀ နှင့် ယှဉ်သော သညာပစ္စယုပ္ပန်တရားအား အာရမ္မဏ-ပြု၏။ပစ္စည်းသရုပ်-အာ-ပု-တ္ထိ-အဝိ-(၄)။

၁၃၄၆ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) တတ္ထ ဇုဗ္ဗါနံ ပုရိမာ တိသော ပုစ္ဆာ နတ္ထိ၊ ကသ္မာ?။

(ခ) ဇုဗ္ဗါနဉ္စိ တီသု အဒ္ဓါသု ကိဉ္စိ သင်္ခတံ အဒ္ဓါ ဝိမုတ္တံ ဝါ အသင်္ခတံ အဒိဋ္ဌံ အနညာတံ အဇောတိတံ အတုလိတံ အတီရိတံ အဝိဘူတံ အဝိဘာဝိတံ နာမ နတ္ထိ။

(ဂ) တေန တေသံ အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ နတ္ထိ။

(ဃ) ယသ္မာ ပနေသ အကထံ ကထိ ကင်္ခါဝိစ္ဆိကိစ္ဆော သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိဟတ သံသယော။

http://www.dhammadownload.com

(င) တေနဿ ဝိမတိစ္ဆေဒနာ ပုစ္ဆာ နတ္ထိ။
(စ) ဣတရာ ပန ဒွေ ပုစ္ဆာ ဘဂဝတော အတ္ထိ၊ တာသုအယံ "ကထေတု ကမျတာ ပုစ္ဆာ"တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (၄-၉၈)။

၁။ (က) (ခ) (ဂ) ဝါကျတို့ကိုသာ နိဿရည်းကျ အနက်မှန်စွာ သမ္ဗန်ခဲ့ပါ။

၂။ (ခ) ဝါကျကို ဥပနာဘောဂါဒိ ပဋ္ဌက စောဒနာနည်း ဒေါသတင်၍ ကျမ်းကက်ရုံသာ တက်ပြခဲ့ပါ။

၃။ (ခ) ဝါကျကို ဆိုခြင်းဖြင့် ကင်းပျောက်စေနိုင်သော ဒေါသများကို အကြောင်းနှင့်တကွ ပြဆိုပြီးလျှင်၊ (စ) ဝါကျ၌ ဝေဒိတဗ္ဗာ သဒ္ဒါထားခြင်းဖြင့် သိစေလိုသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၄။ အကထံ ကထိပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍၊ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ၌ ဘေဒစိန္တာဒီပနီနည်းအရ ဗျုပ္ပတ္တိ စတုက္က ခွဲပြပါ။

၅။ အကထံ ကထိပုဒ်၌ ပါဝင်သော ကထံကထာပုဒ်, ကထံ ကထိပုဒ်, အကထံကထိပုဒ်တို့ကို ပဒ, အန္တ စသည် ဝေဖန်ပြပါ။

၆။ (စ) ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂကို ဗျာတိရေက အန္ဝယအားဖြင့် ပြဆိုပြီးလျှင်၊ သံဝဏ္ဏနာအမည်ကိုလည်း ပေးခဲ့ပါ။

၇။ (ခ) (ဃ) (စ) ဝါကျတို့၌ ဟိသဒ္ဒါ, ပနသဒ္ဒါတို့၏ ဇောတကတ္တကို ဖြစ်ထိုက်သမျှ အကြောင်းနှင့်တကွ ပြဆိုပြီးလျှင် (င) ဝါကျလာ တေနဥ္ စ-၏ အာမသ နတ္တကိုလည်း ဖြေဆိုခဲ့ပါ။

၈။ (ဃ) (င) ဝါကျတို့အရ ဖြစ်ထိုက်သော ဒဿနတ္တ စသည် ကြိယာငါးတန် ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉။ ဝိမတိစ္ဆေဒနာ"ပုဒ်၌ ဝိမတိအရ တရား၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္က ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ ယံ ပန ဘဂဝတာ အတ္တနော ဉာဏေန ပဋိဝိဒ္ဓံ၌ ပစ္စယ, ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မတို့ကိုပြပြီးလျှင်၊ ဉာဏေနအရ ပစ္စည်းတရားက ပဋိဝိဒ္ဓံအရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို စုံလင်စွာ ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၂။ ဆရာ....၊သည် "ဗုဒ္ဓါနံ ပူရိမာ တိဿော ပုစ္ဆာ နတ္ထိ"ဟူသော ထေကျိုးဖလကို ဆို၏။....သော် ဘုရားရှင်တို့အား ပုစ္ဆာသုံးရပ်မရှိခြင်း အကြောင်းကို မသိအပ် မရှိနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော၊....ကြောင့် "ဗုဒ္ဓါနံ ပုရိမာ တိဿော ပုစ္ဆာ နတ္ထိ"ဟူ၍သာ မဆိုသင့်၊ အကြောင်း

http://www.dhammadownload.com

ကိုလည်း ပြဆိုသင့်၏။ ဆိုသင့်လျက်မဆိုချေသော် ဆရာအား ကာရဏ ဖလ ဆန့်ကျင်သော ဝိရောဓိဒေါသ ရောက်ရာ၏။ အကြောင်းကား- အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ ဗုဒ္ဓါ နဥ္ဓိ စသည်မိန့်။

၃။ ပုစ္ဆာသုံးရပ် မရှိခြင်းအကြောင်း, မရခြင်းအကြောင်းကို ပြဆိုရကား ဝိရောဓိဒေါသမှ ကင်းစေပါသည်။ (တစ်နည်း) ပုစ္ဆာသုံးရပ် မရှိပုံ မရပုံကို အကျယ်ချဲ့ပြသောကြောင့် အပရိပုဏ္ဏဒေါသမှ ကင်းစေပါသည်။

အနေကတ္တအရာ၌ ရသင့်သော သဘောအားလျော်စွာ ဆုံးဖြတ်၍ယူရသော သံသယစကားအဖြစ်ကို သိစေလိုသောအရာဖြင့် ဝေဒိတဗ္ဗာ သဒ္ဒါ ထား၏။

၄။ ကထ မိဒံ ဣတိ ကထီယတိ (ကထယတိ) ယာယ သာ ကထံ ကထာ။ (တစ်နည်း) ကထမိဒံ ကထ မိဒန္တိ ပဝတ္တတီတိ ကထံ ကထာ။ ကထံ ကထာ+အဿအတ္ထီတိ ကထံ ကထီ။ န+ကထံကထီ=အကထံကထီ။ (၂) န-ပုဒ်, ကထံကထီ ပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ ပဋိသေဓဘော ဂုဏ်နှင့် ဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်+ဂုဏော အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်း သမ္ဗန် သည် လည်းကောင်း....။

(၄) ဗုဒ္ဓဒြပ်တော်သည်....။

၅။ ကထံ ကထာ-ကိတပဒ၊ အာကာရန္တ၊ ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ (တစ်နည်း)တဒ္ဓိတပဒ၊ကထံကထီ-အဿတ္ထိတဒ္ဓိတ်တပဒ၊ဤကာရန္တ၊ ပုလ္လိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊(တစ်နည်း) ဂဟပတာဒိဂိုဏ်း။ အကထံ ကထီ- သမာသပဒ၊ ဤကာရန္တ၊ ပုလ္လိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း။

၆။ (စ) ဝါကျဖြင့် ဘုရားရှင်အား အဒိဋ္ဌဇောတနာ ပုစ္ဆာ, ဒိဋ္ဌ သံသန္ဒနာ ပုစ္ဆာနှင့် ဝိမတိစ္ဆေဒနာ ပုစ္ဆာသုံးပါးရှိသည်မဟုတ်၊ (ဗျတိရေက) အနုမတိပုစ္ဆာနှင့် ကထေတု ကမျတာပုစ္ဆာ နှစ်ပါးရှိသည် ဟူသော (အန္ွယ) အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း၊ထို နှစ်ပါးတို့တွင်လည်း "ဤ ကတမေဓမ္မာကုသလာ ဟူသောပုစ္ဆာကို "အနုပတိပုစ္ဆာ" ဟူ မသိ ထိုက်။(ဗျတိရေက) "ကထေတု ကမျတာ ပုစ္ဆာ" ဟု သိထိုက်သည်ကို လည်း(အန္ွယ)၊ဤအရာ၌ကား ဓံတံသတ္တအရာ သန္နိဋ္ဌာနအရာမဟုတ်၊ (ဗျတိရေက)၊ ပုစ္ဆာငါးဖြာ အနေကတ္တအရာတွင် ရသင့်သော သဘောအားလျော်စွာ ဆုံးဖြတ်၍ယူရသော သံသယအရာဖြစ်သည်။ (အန္ွယ)ကိုလည်းကောင်း သိစေ၏။ဘာဝတ္ထသံဝဏ္ဏနာများ ဖြစ်၏။

၇။ (ခ)ဗုဒ္ဓါနဥ္ဓိဟိ-ကား ကာရဏတ္ထဇောတက၊ ပုစ္ဆာသုံးပါးမရှိခြင်း မရနိုင်ခြင်းအကြောင်းကိုပြသောကြောင့်တည်း။(တစ်နည်း) ဝိတ္ထာရ

http://www.dhammadownload.com

ဇောတက ပုစ္ဆာသုံးပါး မရှိပုံ မရပုံကို အကျယ်ချဲ့၍ပြသော ကြောင့်တည်း။ (ဃ) ပနကား ပက္ခန္တရဇောတက၊ ဗိဋ္ဌသံသန္ဒနာ- ပုစ္ဆာ မရနိုင်ပုံ အကြောင်းမှတစ်ပါး ဝိမတိစ္ဆေဒနာပုစ္ဆာ မရနိုင်ပုံ အကြောင်းအဖို့တစ်ပါးကို ပြသောကြောင့်တည်း။ (စ) ပနကား အန္တယ ဇောတက မရှိသည်ကိုပြပြီး၍ ရှိသည်ကို အလျော်အား ဖြင့် ပြသောကြောင့်တည်း။ (တစ်နည်း) ပက္ခန္တရဇောတက၊ မရှိသည်မှတစ်ပါး ရှိသည်ကိုပြသောကြောင့်တည်း။ တေန ဣဓ တ၏ အာမသနတ္ထကား အလုံးစုံသော တရားတို့၌ သံသယကို ပယ်ပျောက်တော်မူပြီးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (တစ်နည်း) အကထံ ကထိ စသည် မရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ [ဤ နောက်နည်း နိဿယ အစွဲ အဓိပ္ပာယ် အဆင်ပြေမည်မထင်၍ "အကထံ ကထိ စသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်" ဟု စွဲသင့်၏။]

၈။ (၁) လွန်မြောက်သော ဝိစိကိစ္ဆာ ရှိတော်မူခြင်းသည်....။
(၂) သောတာပတ္တိမဂ်ဉာဏ်ကို ရတော်မူခြင်းသည်....။
(၃) ဝိမတိစ္ဆေဒနာ ပုစ္ဆာမရှိခြင်းသည်....။
(၄) ဓမ္မာနုဓမ္မပဋိပတ္တိ ဝိပဿနာ ဘာဝနာသည်....။
(၅) ခပ်သိမ်းသော တရားတို့၌ ယုံမှားသံသယ ကင်းပျောက် ခြင်း စသည်သည်....။

၉။ ဝိမတိ အရကား ဝိစိကိစ္ဆာတည်း။ [ဝိစိကိစ္ဆာ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္က ထုတ်ပါ။]

၁၀။ ဉာဏေနအရ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ပြဋ္ဌာန်းသော မဟာကြိယာ ဉာဏ- သမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပာဒ် နာမက္ခန္ဓာ ၁-ပါး၊ ၃-ပါး။ ၂-ပါးကား ပစ္စည်းတည်း။ ပဋိဝိဒ္ဓ ကြိယာအရ ယင်း သမ္ပယုတ်စိတ္တုပ္ပာဒ် နာမက္ခန္ဓာ ၃-ပါး၊ ၁-ပါး၊ ၂-ပါးကား ပစ္စယုပ္ပန်တည်း။ ယင်း ပစ္စည်းတရားက ယင်းပစ္စယုပ္ပန်တရားအား သဟဇာတ ၄၊ ညံ-သံ- လတ်-၂၊ ဟေ-ဓိ-ကံ ဟာ-ဣ-ဈာ-မဂ္ဂ-ငယ် ၇၊ (၁၃) ပစ္စယ သတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။ (တစ်နည်း) ဉာဏေနအရ-သဗ္ဗညုတ ဉာဏ် ပစ္စည်းတရားသည် ပဋိဝိဒ္ဓအရ ဉာဏ်ကြဉ် မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် စိတ္တုပ္ပာဒ် ပစ္စည်းတရားအား သဟဇာတ ၄၊ ညံ- သံ-ဟေ-ဓိ-ဣ-မဂ္ဂ-(၁၀) ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

F 110A

http://www.dhammadownload.com

၁၃၄၇-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) ယံ တသ္မိံ သမယေတိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ ကတမာ တသ္မိံ သမယေ ဝေဒနာ ဟောတီတိ အာရဒ္ဓံ၊ သာတ ပဒဝသေန ပန ယန္တိ ဝုတ္တံ။

(ခ) တဇ္ဇာ မနောဝိညာဏ ဓာတု သမ္ဖဿဇန္တိ ဧတ္ထ တဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ တဿ သာတ သုခဿ အနုစ္ဆဝိကာ သာရုပ္ပာ။

(ဂ) အနုစ္ဆဝိ ကတ္တောပိ ဟိ အယံ တဇ္ဇာသဒ္ဒေါဟောတိ၊ ယထာဟ "တဇ္ဇံ တဿာ ရုပ္ပံ ကထံ မန္တေတီ" တိ။

(ဃ) တေဟိ ဝါ ရူပါဒီဟိ အာရမ္မဏေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ သုခဿ ပစ္စယေဟိ ဇာတာ တိပိ တဇ္ဇာ။ (ဌ-၁၈၃)။

၁။ ဖော်ပြပါ ဝါကျတို့တွင် (က) (ဃ) မှတ်ပြ ဝါကျတို့ကို သာ ကတ္တားပုဒ်အသီးသီးထည့်၍ အနက်ယောဇနာပါ။

၂။ (ဂ) မှတ်ပြ ဝါကျကိုသာ ဌပနာပဉ္စက သုဒ္ဓစေဒနာ ကျမ်းတက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)။

၃။ (ဃ) မှတ်ပြဝါကျ(ဝဒန္တိပုက္ခ)၌ သဒ္ဒါအနက်-အကြောင်း အကျိုး လေးမျိုးတို့တွင် အဘယ်ကို လဲလှယ်လို၍ "ဝါ" သဒ္ဒါ ထားရကြောင်းကို ရှင်းပြပါ။

၄။ "တဇ္ဇာ" ပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဘေဒစိန္တာဒီပနီ နည်းဖြင့် ဖျပ္ပတ္တိ စသည် ခွဲဝေပြပါ။

၅။ တဇ္ဇာ၊ မနော၊ ဝိညာဏ၊ ဓာတု၊ သမ္ဖဿဇံဟူသော ငါးပုဒ်တို့ကို လိင်-ဂဏ-အန္တတို့ကို ညွှန်းလျက် သမာသ-ပဒ စသည် ဝေဖန်ခဲ့ပါ။

၆။ (ခ) (ဃ) မှတ်ပြဝါကျတို့၌ ကျမ်းပြုဆရာ၏ နှလုံးသွင်း အာဘောဂများကို သံဝဏ္ဏနာအမည်နှင့်တကွ ဖော်ညွှန်း ခဲ့ပါ။

၇။ (က) မှတ်ပြ ဝါကျပါ "ပန" နိပါတ်ပုဒ်၏ ဤနေရာ၌ လိုအပ်သောအနက်ကို အကြောင်းပြ၍ ဖြေခဲ့ပါ။

၈။ (ခ) မှတ်ပြ ဝါကျပါ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်အရ တရားကို ယူ၍ ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၉။ ယင်း (ခ) မှတ်ပြဝါကျပါ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗပုဒ်အရ တရား ကိုပင် လက္ခဏရသ စသည် ပြည့်စုံအောင်ရေးခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀။ တဇ္ဇာပုဒ်၌"တ"အရ ပစ္စည်းတရားနှင့် "ဇာ"အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို အသီးသီး အရကောက်၍ ပြိုင်ပစ္စည်းနှင့်တကွ ပဋ္ဌာန်းနည်းဖြင့် ကျေးဇူးပြုပုံကို ဖော်ပြခဲ့ပါ။

ဆစ်ခြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၁။ (က) [ကတ္တားနှစ်ပုဒ် ဘဂဝတာ ထည့်]။ (ယံ) ဝါ၏ အနက် အကျယ်-ပုဗ္ဗေ-၌၊ ဝုတ္တော-ဆိုအပ်သောနည်းသည်၊ ယုတ္တောဝါ-သင့်သည်မှုလည်း၊ ဟောတု-စေ။အယုတ္တောဝါ-ဟောတု။ တတော ဝုတ္တနယတော-မှ၊ ဝါအပရော အခြားတစ်ပါးသော၊ နယော-ကို၊ မယာ-ငါ အဋ္ဌကထာဆရာသည်၊ ဝုစ္စတေ-မိန့်ဆိုဦးအံ့။ မနော-ဝိညာဏဓာတု-သည်၊ (ကတ္တား)။

၂။ ဆရာ၊....သည် တဇ္ဇာ ဝုစ္စတိ-စသော (ခ) ဝါကျဖြင့် တဇ္ဇာပုဒ်သည် အနိပ္ဖန္နပါဠိပဒိကပုဒ်ဖြစ်သော ဟု ဆို၏။ အကယ်၍ ဤသို့ဆိုသော် ဆရာ့စကားကို မညာရှိအပေါင်း ယုံနိုင်ကောင်းသည့် အကြောင်း ယုတ္တိဖြင့် ပြီးစေသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။ ထို့ကြောင့် (ခ)ဖြင့် အနိပ္ဖန္နပါဠိပဒိကပုဒ်ဖြစ်သော ဟူ၍သာ မဆိုသင့်၊ အကြောင်းယုတ္တိပြ သာဓကစကားရပ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ ဤသို့ မေးဖွယ်ရှိ၍ (ဂ) ဝါကျကိုမိန့် ။[သုဒ္ဓစောဒနာဟူသည် ဒေါသမတင်ဘဲ သက်သက် သန့်သန့်တည်း။ ဒေါသတင်ပါလျှင် အသုဒ္ဓစောဒနာဟုခေါ်နိုင်ရန်ရှိ၏]။ [သာဓျ-သာဓက၊ ဒဋ္ဌိယ (ဒဋ္ဌိက်ာတဗ္ဗ)-ဒဋ္ဌိကရဏ ဆို၍လည်း ကျမ်းတက်နိုင်၏]။

၃။ (ဃ) ၌ ဝါသဒ္ဒါကို သဒ္ဒါအကျိုးလဲလို၍ထား၏။ (ခ) ဖြင့် တဇ္ဇာ သဒ္ဒါ အနုစ္ဆဝိကတ္တဝါစီရုဋ္ဌိ အနိပ္ဖန္နပါဠိကပုဒ်အဖြစ်ကိုပြ၏။ ထိုပုဒ် အရကောက်လျှင် ဝိသေသျ ဖြစ်သည့်မနောဝိညာဏဓာတ်ကိုရ၏။ (ဂ) ဖြင့် တဇ္ဇာ သဒ္ဒါသည် တနှင့်ဇာ (ဇာတာ) နှစ်ပုဒ်တို့ကို တတိယာ တပ္ပုရိသ်သမာသ် အနက်ဖြင့် ပေါင်းစပ်ထားအပ်သော နိပ္ဖန္နပါဠိပဒိက အန္တတ္ထနာမ်ပုဒ်အဖြစ်ကိုပြ၏။ ထိုပုဒ်အရ ကောက်လျှင် မနောဝိညာဏဓာတ်ကိုပင် ရ၏။ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒါအကျိုးကို လဲလို၍ ဝါ သဒ္ဒါထား၏။

၄။ တေဟိ+ဇာတာ=တဇ္ဇာ။ (၂) ၏ ဟူသော ရှေ့ပုဒ်အရ ရူပါရုံ စသော တရားတို့၏ ဇာဟူသော နောက်ပုဒ်အရ မနောဝိညာဏ

http://www.dhammadownload.com

ဓာတ်နှင့် အာရုံ+အာရမ္မဏိကအဖြစ်ဖြင့်စပ်ခြင်း အညမညာပေက္ခ-သမ္ဗန်သကတ်သည်။ (၄) တဇ္ဇာဟူသော နိပ္ဖန္နပုဒ်ပြီးအရ မနော-ဝိညာဏဓာတ် ဖြစ်သည်....။

၅။ တဇ္ဇာ-ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ပကတိအာကာရန်၊ သမာသ်နာမ်ပုဒ်။ ဓာတု-ဣတ္ထိလိင်,ပုလ္လိင်၊ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ပကတိဥကာရန်၊ နာမနာမ်ပုဒ် စသည်ခွဲပါ။

၆။ (ခ)တဿ သာတသုခဿ အနုစ္ဆဝိကာဖြင့် တဇ္ဇာသဒ္ဒါသည် အနုစ္ဆဝိက အနက်၌ဖြစ်သည့် အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကရုဋ္ဌီနာမ်ပုဒ်အဖြစ်လျော်၏ ဟူသည် သာတသုခအားလျော်သည်၏ အဖြစ်ကိုသိစေ၏။ နာမပဒ၊ ဘာဝတ္ထ။ သာရုပ္ပါဖြင့် အနုစ္ဆဝိကသဒ္ဒါ၏ သာရုပ္ပသဒ္ဒါနှင့် အနက်တူ ပရိယာယ်အဖြစ်ကို သိစေ၏။ အဘိဓေယျတ္ထ။ (ဃ) တေဟိဇာတာတိဖြင့် တဇ္ဇာကို တေဟိ+ဇာတာ=တဇ္ဇာဟုတတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်တွဲစပ်ရမည်အဖြစ် ဇသည် ဇာတသဒ္ဒါ၏အနက်၌ဖြစ်သည်၏ အဖြစ်ကို သိစေ၏။ သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ၊ သဒ္ဒတ္ထ။ ရူပါဒီဟိ အာရမ္မဏေဟိဖြင့် တ ဟူသော ပယောဂဝန္တ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၏ ပယောဂဖြစ်သော ယှဉ်ရာစွဲရာအနက်ကို သိစေ၏။ သဗ္ဗနာမလိင်္ဂတ္ထ။ ဣမဿစ သုခဿ ပစ္စယေဟိဖြင့် တ-ပုဒ်အရဖြစ်သော ရူပါရုံ စသည်တို့အရ သာတသုခ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ရူပါရုံ စသည်တို့ကို ယူရမည်ဟု သိစေ၏။ အဘိဓေယျတ္ထ။ ပိဖြင့် တဇ္ဇာသဒ္ဒါသည် အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိကရုဋ္ဌီနာမ်သာဖြစ်နိုင်သည်မဟုတ်၊ နိပ္ဖန္နပါဋိပဒိက အန္တတ္ထနာမ်ဖြစ်နိုင်သည်ကို သိစေ၏၊ ဘာဝတ္ထ။

၇။ (က) အမှတ်ပြဝါကျပါ ပန သဒ္ဒါ၏ လိုအပ်သော အနက်ကား ဂရဟာ ဖြစ်ပါသည်။ ကတမာတသ္မိံ သမယေဝေဒနာ ဟောတိ-ဟူသော အမေးပုစ္ဆာနှင့် လျော်ညီစွာ ယာတသ္မိံ သမယေ စသည်ဖြင့်သာ မုချအားဖြင့် ဟောသင့်၏။ သို့ရာတွင် သာတ ဟူသော ပရိယာယ်ပုဒ်တစ်ပါးကိုငဲ့၍ ပရိယာယ်အားဖြင့် ယံတသ္မိံ သမယေ စသည်ဖြင့် ဟောထားခြင်းဖြစ်၏။ သို့အတွက် ယာဟူ၍ဟောသင့်သည်ကား မုချ၊ ယံဟူ၍ ဟောသင့်သည်ကား ပရိယာယ်၊ မုချပရိယာယ်နှစ်မျိုးတွင် မုချသည်သာ ဗလဝဖြစ်၍ ပရိယာယ်သည်ကား ဒုဗ္ဗလဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ဒုဗ္ဗလ စကားရပ်ပါ ပန နိပါတ်ပုဒ်သည် ဂရဟာဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။

http://www.dhammadownload.com

၈။ (ခ) ဝါကျသံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-တင္ဒ္ဒါ မနောဝိညာဏဓာတု သမ္ပယုဇ်ပုဒ် အရ-သုခဝေဒနာရ၏။ (၁) သုခဝေဒနာသည် မုချ....။(၂) ဖဿ စသည်သည် ဖလူ....။ (၃) တဏှာစသည်တို့သည် ကာရဏူ....၊ (၄) သဠာယတန စသည်သည် ဒု-ဖလူ....။ (၅) ဥပါဒါနိဘဝ စသည်သည် ဒု-ကာရဏူပစာ အားဖြင့် ပြအပ်သောကြောင့်....။

၉။ [သုခံ—သာတ လက္ခဏ-စသည် ထုတ်ပါ]။

၁၀။ တင္ဒ္ဒါပုဒ်၌ တအရ ရူပါရုံစသော တရားတို့ကို ရ၏။ ဇာအရ ပကာ-ရဏ အားလျော်စွာ မဟာကုသိုလ်စိတ်ဟူသော မနောဝိညာဏ ဓာတ်ရ၏။ တ-အရ ရူပါရုံစသောတရားတို့သည် ဇာအရ မဟာ ကုသိုလ်စိတ်အား အာရမ္မဏပုရေဇာတ ပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူး ပြု၏။ ပြိုင်နိုင်သောပစ္စည်းများကား =အာရမ္မဏ-အတ္ထိ-အဝိဂတ (၃) ပစ္စည်း ဖြစ်၏။ ။

၁၃၄၇-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) ရဏန္တိ တေဟိတိရဏာ။

(ခ) ယေဟိအဘိဘူတာ သတ္တာ နာနပ္ပကာရေန ကန္ဒန္တိ ပရိဒေဝန္တိ။ တေသံ ရာဂါဒီနံ တော် အဓိဝစနံ။

(ဂ) သမ္ပယောဂဝသေနပဟာနေကဋ္ဌတာဝသေန စ သဟရဏေဟိတိ သရဏာ။

(ဃ) တေနာကာရေန နတ္ထိ တေသံ ရဏာတိ အရဏာ။ (ဠ-၉၃)

၁။ အထက်ပါ (က) (ခ)ဝါကျတို့ကိုသာ နိဿယနည်းကျကျ အနက် မှန်မှန် ယောဇနာခဲ့ပါ။

၂။ (ခ) ဝါကျကိုသာ ဌပနာပဥ္စကနည်းအရ စောဒနာ တက်ပြခဲ့ပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)။

၃။ (ခ) ဝါကျကို ဆိုခြင်းဖြင့် ပယ်နိုင်သော ဒေါသကိုအကြောင်းသွင်း ၍ ဖြေရှင်းခဲ့ပါ။

၄။ ပဟာနေကဋ္ဌတာပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ ကိုသာ ဘေဒစိန္တာ ဒီပနီနည်းအရ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲပြခဲ့ပါ။

၅။ (က) ဝါကျပါ ပုဒ်တို့ကို လိင်,ဂဏ, ပဒ, အန္တတို့ဖြင့် အသီးသီး ဝေဖန်ပြခဲ့ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆။ (ဂ) (ဃ) ဝါကျတို့၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အာဘောဂနှင့်သံဝဏ္ဏနာ အမည်များကို ဖော်ညွှန်းခဲ့ပါ။

၇။ ပရိဒေဝန္တိ ပရိသဒ္ဒေါ၊ သရဏာဉ္စ သသဒ္ဒေါ၊ အရဏာဉ္စ အသဒ္ဒေါ တို့၏ ဇောတကတဗ္ဗတ္ထတို့ကို အသီးသီးဖော်ပြခဲ့ပါ။

၈။ ရဏာပုဒ်၏အရ တရားကိုယ်ကိုယူ၍ ကြိယာငါးတန်ထုတ်ခဲ့ပါ။

၉။ (ခ) ဝါကျရှိ ပရိဒေဝန္တိပုဒ်၌ ပရိဒေဝ၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပြခဲ့ပါ။

၁၀။ (က) ဝါကျ၌ ဓာတေဟိအရ ပစ္စည်းတရားက ရဏန္တိအရ ပစ္စယုပ္ပန် တရားအား ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ညွှန်ပြခဲ့ပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

[၃၉-ခု၊ (နှစ်ဦး) မေးခွန်းအဖြေနှင့် မတူသော့အဖြေများကို သာ ရေးပါမည်။]

၄။ ပဟာနဝသေန+ကေသို (ပုဂ္ဂလေ) တိဋ္ဌန္တီတိ=ပဟာနေကဋ္ဌာ၊ (တစ်နည်း)ပဟာတဗ္ဗန္တိပဟာန၊(ဘာဝပ္ပဓာန်)ဧကသို+(ပုဂ္ဂလေ) တိဋ္ဌန္တီတိ=ဧကဋ္ဌာ၊ ပဟာန ဝသေန+ဧကဋ္ဌာတိ=ပဟာနေကဋ္ဌာ၊ (အစိတ်)။ ပဟာနေကဋ္ဌာနံ + ဘာဝေါတိ = ပဟာနေကဋ္ဌတာ၊ (အပေါင်း) (၂) ပယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ယောက်တည်း သောပုဂ္ဂိုလ်၌တည်သော ဒေါသ မောဟတို့၏ ရာဂနှင့် သဒိသ+ သဒိသီအဖြစ်ဖြင့်စပ်....။ (၄) ပယ်အပ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် တစ်ဦး တည်းသောပုဂ္ဂိုလ်၌ တည်ခြင်းကြိယာသည်။ (တည်သည်၏အဖြစ် ဟူသော ဂုဏ်သည်)....။ [ဝသနှင့်တကွဆိုလျှင်၊ပဟာနေကဋ္ဌတာယ+ဝသော (အာယတ္တော်)=ပဟာနေကဋ္ဌတာ ဝသော၊ (၂) ပဟာနေကဋ္ဌ ဖြစ်၏စပ်သောဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော စပ်။ (ဂုဏ်နှစ်ခု ဖြစ်နေ၍ ဂုဏ်+ဂုဏောစပ်။ (တစ်နည်း) ဂုဏ+ဂုဏ်စပ်....။] (င) ပဟာနေကဋ္ဌတာနှင့် စပ်သောဂုဏ်သည်....။

၅။ ရဏန္တိ-အ, လိင်၊ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း၊ အာချာတ်ပုဒ်၊ ကတ္တာရန္တ။ ဓာတေဟိ-ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်၊အာကာရန္တ။ရဏာ-ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ ကိတ်ပုဒ်၊ အာကာရန္တ။

၆။ (ဃ) နတ္ထိ ဧတေသံ ရဏဖြင့် အရဏာဉ္စ အ,၏ ဝိဟရအနက်ဟော အဖြစ်၊ ဝါ-(အ,၏ ဝိရဟအနက်ဟော န နိပါတ်၏ ကာရိယအဖြစ်)

http://www.dhammadownload.com

ရဏာနှင့် စတုတ္ထီ၊ ဝါ-ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် တွဲစပ်ရမည့်အဖြစ်ကို သိစေ၏။ နိပါတလိင်္ဂတ္ထ။ ဝါ-နိပါတလိင်္ဂပဒ၊ သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ တေနာကာရေနဖြင့် အရဏာ၌ ငိုကြွေးကြောင်း မရှိဟူသည် (အာရုံပြုသောအားဖြင့် မရှိခြင်းမဟုတ်။) သမ္ပယောဂ ပဟာနေကဋ္ဌတာ အစွမ်းအားဖြင့် မရှိခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိစေ၏။ ဘာဝတ္ထ၊ ဝါ-အဓိပ္ပါယတ္ထ။

၇။ ပရိဒေဝတ္တိ၌ ပရိသဒ္ဒါ၏ဝတ္ထာနုဝတ္တက အနက်ကိုထွန်းပြ၏။ (ဝါ-သမန္တတ္ထကို ထွန်းပြ၏။) တစ်နည်း ပုနပ္ပုန အနက်ကို ထွန်းပြ၏။ သရဏာ၌ သဟသဒ္ဒါ၊ ဝါ သဟ၏ကာရိယ သ သဒ္ဒါကြိယာမဝါယ (သမာသ်ကြိယာ) အနက်ကို ထွန်းပြ၏။ [သဟ သဒ္ဒိ သမံ အမာ ဣတိ သမကြိယာယံ၊-(ရှ) ၁၃၅]။ အရဏာ၌ အ သဒ္ဒါ ဝိရဟ အနက်ကို ထွန်းပြ၏။ [အနက်ကို ဟောသည်ဟုလည်း ဖြေနိုင်၏]။

၈။ [တစ်နည်း ရဏာအရ ရာဂတဏှာယူ၍ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းမှီထုတ်]။

၉။ [ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်လာ ပရိဒေဝ၏လက္ခဏာ စသည်ထုတ်ပါ]။

၁၀။ တေဘာဟိအရ ရာဂစသော ကိလေသာ(၁၀)ပါးကိုယူ၍၊ ရဏန္တိအရ ငိုကြွေးသောသတ္တဝါတို့သန္တာန်၌ဖြစ်သော စိတ္တဇဝိပလ္လာသသဒ္ဒကို ယူ၍၊ ကိလေသာ (၁၀) ပါးသည် ပရိဒေဝ စိတ္တဇဝိပလ္လာသအား ပကတူ....ပြု၏။တစ်နည်း တေဘာဟိအရ ကိလေသာ(၁၀)ပါးတို့တွင် ဒေါသကိလေသာနှင့် ယင်း ဒေါသကိလေသာ ပြဋ္ဌာန်းသော ဒေါသမူစိတ္တုပ္ပါဒ်ကိုယူ၍၊ ရဏန္တိအရ ငိုကြွေးသူတို့၏ သန္တာန်၌ ဖြစ်သော စိတ္တဇဝိပလ္လာသ သဒ္ဒကို ယူပြီးလျှင် ဒေါသနှင့် ဒေါသ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်သည် စိတ္တဇဝိပလ္လာသ သဒ္ဒအား သဟ-နိ-ဝိပ္ပ-တ္ထိ-အဝိ ငါးပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကျေးဇူးပြု၏။

၁၃၅၀-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း (နှစ်ဦး)

(က) အနုပဝိသန် သင်္ခါတေန ဩဂါဟနဋ္ဌေနဲ့ အဝိလာ ပန ဘာဝေါ အပိလာပတာ။(ခ) ယထာဟိ လာဗုကဋ္ဌာဟာဒီနိ ဥဒကေ ပ္လဝန္တိန အနုပဝိသန္တိ။ (ဂ) န တထာ အာရမ္မဏေသတိ။ (ဃ) အာရမ္မဏ-ဋ္ဌေသာ အနုပဝိသတိ။ (င) တသ္မာ အပိလာပနတာတိ ဝုတ္တာ။ (၄-၁၉၁)

၁။ အထက်ပါ (ခ,ဂ) အမှတ်ပြပါကျတို့ကို (ဂ) "မှတ်၌-ထည့်သင့်ရာ ပါဌ်သေသ ထည့်စွက်၍" အနက်သမ္ဗန်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (ဃ) မှတ်ဝါကျကို ဥပနာ ပဋ္ဌက စောဒနာတက်-တတ်ရုံမျှ တက်ပြခဲ့ပါ။

၃။ (ယ) မှတ် ဝါကျဖြင့် အဘယ် ဂန္ထဒေါသကို ပယ်ပါသနည်း၊ အကြောင်းနှင့်တကွ ရှင်းပြပါ။

၄။ အပိလာပနတာ-ကို အစိတ်အပေါင်းဝိဂ္ဂဟပြု၍၊ အပေါင်းဝိဂ္ဂဟ၌ ဘေဒစိန္တာဒီပနီနည်းအရ ဗျုပ္ပတ္တိစတုက္က ခွဲဝေထုတ်ပြပါ။

၅။ (ခ)မှတ်ဝါကျပါ လာဗုပုဒ်ကို လိင်-ဂဏ-အန္တ အားဖြင့် ညွှန်းပြ၍ လာဗုကဋ္ဌာဟ-ပုဒ်၏-သမာသ် အမည်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၆။ (က)မှတ်ဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဆရာ၏အာဘော်ကို-အန္ဓယ-ဗျတိရေက အားဖြင့် ဖော်ပြ၍ သံဝဏ္ဏနာအမည်များကိုလည်း ဖော်ပြခဲ့ပါ။

၇။ "(ခ-ဃ)"မှတ်ဝါကျတို့၌ပါသော ဟိသဒ္ဒါတို့၏ ဇောတေသဗ္ဗတ္ထ အသီးသီးကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

၈။ (က) မှတ်ဝါကျ၌ အပိလာပနတာ-၏ အရ တရားကို ကောက်ယူ၍ ဒသနတ္ထ စသည် ကြိယာငါးတန် ဆက်စပ်ဟန်ကို မှန်ကန်စွာ ထုတ်ပြပါ။

၉။ (ဂ) မှတ်ဝါကျပါ သတိတရား၏ လက္ခဏာ,ရသ,ပစ္စုပဋ္ဌာန်, ပဒဋ္ဌာန်တို့ကို ဝေဖန်ထုတ်ပြပါ။

၁၀။ "သရန္တိ တာယာတိ သတိ"၌ တာယအရ ပစ္စည်းတရား, သရန္တိ အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကိုဖော်ထုတ်၍ ယင်းပစ္စည်းတရားက ယင်းပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား ယထာရဟကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိတို့ကို စုလင်စွာ ထုတ်ပြပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

၂။ ဆရာ၊ သည်။ "န တထာအာရမ္မဏေသတ္တိ"ဖြင့် သတိသည် အာရုံ၌ ပေါလောမမျောတတ်,သက်ဝင်နစ်မြုပ်၏-ဟု ဆို၏။ (ဤသို့ပင် ဆိုသော်လည်း) သတိသည် အထည်ဝတ္ထုထင်ရှားမရှိသော နာမ်တရားမျှသာဖြစ်၍ နစ်မြုပ်တတ်သောသဘောမရှိသည် မဟုတ်ပါလော။ ထိုသို့ သတိ၏ နစ်မြုပ်တတ်သော သဘောမရှိသော ကြောင့် သတိသည် အာရုံ၌ပေါလောမမျောတတ်,သက်ဝင်နစ်မြုပ်တတ်၏-ဟု မဆိုသင့်၊ အဘယ်သို့သော အသင့်ယုတ္တိကြောင့်၊ ဝါ-

http://www.dhammadownload.com

အဘယ်သို့သော အကြောင်းကြောင့် ဖွင့်ဆိုပါသနည်း။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ်ရှိ၍ (ဃ) ဝါကျကိုမိန့်။ [ဝါကျခွဲ (ဒဠှီကရဏ) တက်လျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်၏။]

၃။ (ဃ) ဝါကျဖြင့် ဉာယျဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။ အကြောင်းကား ဥပမာပက္ခ၌ ဘူးတောင်းခွက်သည် ရေ၌မနစ်မမြုပ်ဟူ ပြဆို၏။ ဥပမေယျ ပက္ခ၌ သတိသည် အာရုံ၌နစ်မြုပ်သည်ဟု ဆို၏။ ထိုသို့ ဆိုရာ၌ သတိသည် အထည်ဝတ္ထုထင်ရှားမရှိသော နာမ်တရားမျှသာ ဖြစ်၍ နစ်မြုပ်တတ်သော သဘောမရှိ၊ ထို့ကြောင့် (ဂ) ဝါကျ၌ အသင့်ယုတ္တိ အနက်သဘောအားဖြင့် ဆန့်ကျင်သော ဉာယျဝိရောဓိဒေါသသင့်နေ၏။ (ဃ) ဝါကျဖြင့် သတိသည် အာရုံ၌ စူးစိုက် သက်ဝင်သော သဘောရှိ၏၊ ထိုသဘောကိုပင် ဝိသဒိသူပမာ တဒ္ဓမ္မူပစာ အားဖြင့် နစ်သည် ငုပ်သည်ဟု ဆိုသောကြောင့် ဉာယျဝိရောဓိဒေါသကို ပယ်၏။ [အကြောင်းပြရှင်းလဲ့ချက် ဤအဖြေအတိုင်း မပုံတ်စေကာမူ သဘောသက်ဝင်ပါက ရနိုင်၏။]

၄။ ပိလာပေတီတိ ပိလာပနံ၊ [ပ္လု (ပိလု) ဓာတ်+ဏာပေ ပစ္စည်း+ယုပစ္စည်း၊ ပေါ်၍မျောစေခြင်း၊ (ပေါ်၍သွားခြင်း) ကြိယာ] န+ပိလာပနံ=အပိလာပနံ၊ (အစိတ်)၊ အပိလာပနသဿ+ဘာဝေါတိ=အပိလာပနတာ၊ (အပေါင်း)၊ (၂) သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ သတိနှင့် အဝယဝီ+အဝယဝ....စပ်။ တစ်နည်း ပေါလောမပေါ်သော တရား၏ ပေါလောမပေါ်သည်၏ အဖြစ်ဟူသော ဂုဏ်နှင့် ဂုဏ်+ဂုဏော.... စပ်။ (၄) သတိ (ဓမ္မဒြပ်) သည်....။

၅။ လာဗု-ဣတ္ထိလိင်, ရတ္တာဒိဂိုဏ်း, ဥကာရန္တ။ လာဗုံကဋာဟကား.... (ကတအလယ်ပုဒ်ကြေသော) မဇ္ဈေလောပီ တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်၊ ဆဋ္ဌီ တပ္ပုရိသ်သမာသ်။

၆။ အနုပဝိသန သင်္ခါတေနဖြင့် ဩဃာဟန သဒ္ဒါသည် ဤအရာ၌ အစဉ် သက်ဝင်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏။ သက်ဆင်းခြင်း အနက်အားဖြင့် ယူခြင်းအနက်ကို မဟောဟု သိစေ၏။ နာမလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ။ ဩဃာဟနတ္ထေနဖြင့် အပိလာပန ဟူသည် အာရုံ၌ သက်ဝင်ခြင်း သဘောပင်တည်း၊ ပကတိမမျောခြင်း, ဗေါလော မပေါ်ခြင်း သဘောမဟုတ်ဟု သိစေ၏။ သကတ္ထ၊ ဘာဝတ္ထ၊ အပိလာပန ဘာဝေါဖြင့် အပိလာပနဿ+ဘာဝေါဟူ ဘာဝတဒ္ဓိတ် ဝစနတ္ထ ပြုရ

http://www.dhammadownload.com

မည်၊ သကတ္တတဒ္ဓိတ် စသည်မပြုရဟု သိစေ၏၊ အဘိဓာနတ္ထ၊ ဒုတိယလိင်္ဂတ္ထ၊ တာပစ္စည်း ဿာဝအနက်၌ ဖြစ်၏၊ သွတ္ထ အနက်၌ မဖြစ်ဟုလည်း သိစေ၏၊ ပစ္စယတ္ထ။

၇။ (ခ) ဝါကျ၌ ဟိ သဒ္ဒါ၏ ဇောတတဗ္ဗတ္ထကား တပ္ပါကဋီကရဏတ္ထ တည်၊ မထင်ရှားသော အနက်ကို ထင်ရှားအောင် ဥပမာန ဥပမေယျ တို့ဖြင့် ပြသောကြောင့်တည်း၊ (ဃ) ဝါကျ၌ ဟိသဒ္ဒါ ဒဠှီကရဏတ္ထ၊ မခိုင်မြဲသောစကားကို ယုတ္တိဖြင့် ခိုင်မြဲအောင် ပြုသောကြောင့် တည်း၊ (တစ်နည်း) အကြောင်းကို ပြသောကြောင့် ကာရဏတ္ထ။

၈။ အပိလာပနတာ၏ အရကား သတိတည်း။ [သတိ၏ လက္ခဏာဒိ-စတုက္ကကို မှီ၍ ကြိယာ ငါးတန်ထုတ်ပါ။]

၉။ [သတိစေတသိက်၏ လက္ခဏာဒိစတုက္ကကို ထုတ်ပါ။]

၁၀။ တောယ်အရ-သတိတည်း၊ သရန္တိအရ-သတိသမ္ပယုတ် တရားတည်း။ သတိသည် သတိ သမ္ပယုတ်တရားတို့အား သဟ-ည-နိ-ဝိပါ-က္က-မဂ္ဂ-သံ-တ္ထိ-အဝိ=(၉) ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ယထာရဟ ကျေးဇူးပြု၏။

၁၃၅၀-ခုနှစ် မေးခွန်း (နှစ်ဆန်းခြောင်း)

(က) အာရမ္မဏ ကရဏဝသေန ဝါဧတ္တေ ကာမော အဝစရတီတိပိ ကာမာဝစရံ။ (ခံ) ကာမဘဝေ ရူပါ ရူပါဝစရေသုပိ အဝစရတိ၊ ယထာ ပန "ဝဒတီတိ ဝစ္ဆော၊ မဟိယံ သေတီတိ မဟိံသော"တိ ဝုတ္တေ န သတ္တာ ယတ္တကာ ဝဒန္တိ၊ မဟိယံ ဝါ သေန္တိ၊ သဗ္ဗေသံ တံ နာမံ ဟောတိ၊ ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ (ဂ) အပိ စ ကာမဘဝသင်္ခါတေ ကာမေ ပဋိသန္ဓိံ အဝစာရေတီတိပိ ကာမာဝစရံ။ (ဋ္ဌ-၁၀၅)။

၁။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျကို သဗ္ဗနာမ်တို့၏အစွဲ မှန်ကန်စေလျက် အနက် ယောဇနာပါ။

၂။ (ခ) မှတ်ဝါကျကို ဥပ်နာ, အာဘော်, အာဘောဂဟိတ်, ဥပနာ-ပဋိက္ခေပ, စောဒနာ၊ ဟူသော ဥပနာပဋ္ဌကနည်းဖြင့် တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန် မလို)။

၃။ (ခ) အမှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သော ဒေါသတို့ အကြောင်းနှင့် တကွ ဖြေဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၄။ (ဂ) အမှတ်ပြ သံဝဏ္ဏနာနှင့်အညီ သံဝဏ္ဏေတဗ္ဗ-ပုဒ်ကို အစိတ်အပေါင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍၊ အပေါင်း၌ (ဘေဒစိန္တာဒီပနီနည်း) ဗျုပ္ပ-တျာဒိ စတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၅။ (ခ) မှတ်ပြဝါကျပါ ကာမံ,မဟိယံ,ယတ္ထကာ,သဗ္ဗေသံ ပုဒ်တို့၏ လိင်, ဂဏ, အန္တ, ပဒ-တို့ကို စိစစ်ပြပါ။

၆။ (က) မှတ်ပြဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာစရိယာ ဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာ အမည်များကို ဖော်ပြပါ။

၇။ (ခ) မှတ်ပြ ဝါကျ၌ပါသော နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ ဇောတေတဗ္ဗတ္ထ-တို့ကို အသီးသီး ဖော်ပြပါ။

၈။ (ခ) မှတ်ပြဝါကျလာ "ဝေဒိတဗ္ဗ"၌ ဓာတ်အရ တရားကို ကိုယ်ပြု၍ အကြောင်းအကျိုးနှစ်ချက်စီဖြင့် ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ (က) မှတ်ပြ ဝါကျလာ ကာမောအရ ဖြစ်သင့်ရာ တရား၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကကို ထုတ်ပြပါ။

၁၀။ (ဂ) အမှတ်ပြဝါကျ၌ အဝစာရေတိအရ ကုသိုလ်ပစ္စည်းတရားနှင့် ပဋိသန္ဓိအရ ဖြစ်သင့်ရာ ပစ္စယုပ္ပန်တရားများကို ကောက်ပြ၍၊ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယ သတ္တိတို့ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

[အဖြေဝိသဇ္ဇနာ-အမှာ-ဤ ၅၀-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း (နှစ်နှောင်း) ၏ အဖြေကို ဒုတိယတွဲ စာအုပ်-ကာမာဝစရ ပုဒ်အဖွင့်(ခ)၌ ရှုပါ။]
[နံပါတ် ၉-ကာမော-အရ တဏှာလောဘကောက်၍ လောဘ၏ လက္ခဏာဒိ စတုက္ကထုတ်ပါ။]

၁၃၅၁-ခုနှစ်၊ မေးခွန်း

(က) သမ္ပယောဂဝသေန ဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တီတိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။ (ခ)ဝိဇ္ဇာဘာဂေ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ ဝတ္တန္တီတိပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။(ဂ)တတ္ထ ဝိပဿနာဉာဏံ မနောမယိဒ္ဓိ ဆအဘိညာတိ အဋ္ဌဝိဇ္ဇာ။(ဃ)ပုရိမေန အတ္ထေန တာဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။(င)ပစ္ဆိမေန အတ္ထေန တာသု ယာကာစိ ဧကာဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ၊သေသာဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတိ ဧဝံဝိဇ္ဇာပိ ဝိဇ္ဇာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (စ)ဣဓ ပန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာဝ အဓိပ္ပေတာ။ (ဋ္ဌ-၉၃)

၁။ (က)မှတ်ပြ ဝါကျကိုကတ္တားထည့်လျက် ဝိဇ္ဇံ-ပုဒ်၌ သဒ္ဒတ္ထ,အဘိဓေယျတ္ထ တို့ကို ထုတ်ဖော်ပြီး အနက်သမ္ဗန်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂။ (င) မှတ်ဝါကျပါ ဣတိ ဝေ-ဝါကျကို ဥပနာပဋ္ဌက စောဒနာ တက်ပြပါ။ (အဓိပ္ပာယ်ပြန်ရန်မလို)

၃။ (စ) မှတ်ပြ ဝါကျဖြင့် ပယ်အပ်သောဒေါသကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

၄။ သီရိဝဍ္ဎကော မနဝဍ္ဎကောတိ အာဒယော တိ ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တာ အဓိဝစနာ့နာမ - ၌ သံဝဏ္ဏနာကိုရှု၍ အဓိ ဝစနာကို ဝစနတ္ထပြုပြီး ဘေဒစိန္တာဒိပနီနည်းအရ ဖျပွဲတျာဒိ စတုက္က ခွဲပြပါ။

၅။ (က) ဝါကျပါနာမ်ပုဒ်တို့ကို လိင်၊ ဂဏ၊ အန္တ၊ ပဒ-အားဖြင့်ခွဲပြပါ။

၆။ (က) အမှတ်ပြ အဋ္ဌကထာဝါကျ၌ အဋ္ဌကထာဘောဂနှင့် သံဝဏ္ဏနာအမည်များကို ဖော်ပြပါ။

၇။ (င) မှတ်ဝါကျပါ နိပါတ်ပုဒ်တို့၏ အနက်များကို ဖော်ပြပါ။

၈။ (ဂ) မှတ်ဝါကျပါ မနောမယိဒ္ဓိ-ကို ကြိယာငါးတန် ထုတ်ပြပါ။

၉။ ဝိပဿနာဉာဏံ အရ တရားကိုယ်ကိုယူ၍ လက္ခဏာဒိ စတုက္က ထုတ်ပြပါ။

၁၀။ (က) မှတ်ပြဝါကျပါ ဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တိ-၌ ဝိဇ္ဇ-အရ ပစ္စည်းတရား၊ ဘဇန္တိ-အရ ပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့ကို ဖော်ထုတ်၍ ယင်းပစ္စည်းတရားများက ယင်းပစ္စယုပ္ပန်တရားတို့အား ယထာရဟ ကျေးဇူးပြုနိုင်သော ပစ္စယသတ္တိများကို ထုတ်ပြပါ။

အဖြေ ဝိသဇ္ဇနာ

[ဤ၌ကား သောတုဇန အရှင်မြတ်တို့ ဗဟုဿုတ ဉာဏဝဍ္ဎန ဖြစ်စေဖို့ရန် အမှတ်ပေးနည်းနှင့်တကွ ဖြေနည်းကို စုံလင်စွာ ရေးသားပါမည်]—

၁။ ယေဓမ္မာ=အကြင်တရားတို့သည်၊ (ကတ္တား)၊ သမ္ပယောဂဝသေန=ဖြင့်၊ ဝိဇ္ဇံ=သိတတ်သည်သို့၊ (သဒ္ဒတ္ထ)၊ဝိပဿနာဉာဏ်,မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်, ဈာန်အဘိဉာဉ် ၆-ပါးတည်းဟူသော ၈-ပါးသော ဝိဇ္ဇာသို့၊ (အဘိဓေယျတ္ထ)၊ ဘဇန္တိ=ဆည်းကပ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိတသ္မာ=

http://www.dhammadownload.com

ကြောင့်၊ တေဓမ္မာ=တို့သည်၊ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော=ဝိဇ္ဇာဘာဂီတို့မည်၏။ ကတ္တား-၂-မှတ်၊ သဒ္ဒတ္ထ-၂-မှတ်၊ အဘိဓေယျတ္ထ-၂-မှတ်၊ ကွင်းပြ စကား မပါလည်းပေးပါ။

၂။ အရှင်အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ဆရာသည်ဃ-ဝါကျနှင့် င-ဝါကျလာ "သေသာဝိဇ္ဇာ ဘာဂိနော" တိုင်အောင်သော စကားရပ်တို့ဖြင့် ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မ, ဝိဇ္ဇာတို့သည် "ဝိဇ္ဇာမည်ကုန်၏" ဟုဆိုတော်မူ၏။ (ဌပနာ) ၃-မှတ်။ ထိုမျှသာဆိုချေသော် (ဒေါသာပေက္ခလက္ခဏာ) ၁-မှတ်။ ထိုစကားရပ်ကိုအုပ်ဖုံးသောနိဂုံးမရှိဟုမှတ်အပ်သည်မဟုတ်ပါလော (အာဘောဂ) ၂-မှတ်။ ထိုသို့ မှတ်အပ်လေသောကြောင့်၊ (အာဘောဂဟေတု) ၁-မှတ်။ ဃ-ဝါကျနှင့် င-ဝါကျလာ "သေသာဝိဇ္ဇာဘာဂိနော" တိုင်အောင်သော စကားကိုသာ မဆိုသင့် (ဌပနာပဋိက္ခေပ) ၂-မှတ်။ ထိုစကားကိုအုပ်ဖုံးသော နိဂုံးကိုလည်း ဆိုသင့်သေး၏ (အနွယအနုညာတ)။ ထို ဃ-င ဝါကျပါ "သေသာဝိဇ္ဇာဘာဂိနော" တိုင်အောင်သောစကားကို အုပ်ဖုံးသော နိဂုံးစကားကား အဘယ်ပါနည်း (ပုစ္ဆာ-ဝါ စောဒနာ) ၁-မှတ်။ ဤသို့ စောဒနာဖွယ် ရှိသောကြောင့် "က္လတိစေံ" စသည်ကိုမိန့်။

၂။ (စ) အမှတ်ပြဝါကျဖြင့် အတိဗျာပိတဒေါသကို ပယ်၏။ ၅-မှတ်။ အကြောင်းကား ဃ-င ဝါကျအဖွင့်တို့ဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂီအရ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါးနှင့် ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မတို့ကို ယူတား၍ ဝိဇ္ဇာဘာဂီ၏ အဘိဓေယျတ္ထ အလွန်ကျယ်ပြန့်နေသည်ဖြစ်ရာ စ-မှတ်ပြဝါကျဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂီအရ ဝိဇ္ဇာသမ္ပယုတ္တဓမ္မကိုသာယူဖို့ရန် ဖွင့်ပြသဖြင့် ကျယ်ပြန့်မှုကင်းရှင်းသွားသောကြောင့် အတိဗျာပိတဒေါသကိုပယ်၏။ ၅-မှတ်။

၄။ ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တန္တီတိ (ပဝတ္တာတိ)=အဓိဝစနာ၊ ၅-မှတ်။ (၁) ဝစနံ အဓိကိစ္စ ပဝတ္တန္တိ (ပဝတ္တာ)ဟူသော ဝိဂ္ဂဟဝါကျသည် ဗျုပ္ပတ္တိ၊ ၁-မှတ်။ (၂) ထိုဗျုပ္ပတ္တိကို ငဲ့သော သဒ္ဒါမျှကိုသာ အကြီးအမှူးပြု၍ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်- (တစ်နည်းအကြီးအမှူးပြုရာသဒ္ဒါ၏ အကြီးအမှူးပြုတတ်သော သဒ္ဒပညတ် (နာမပညတ္တိသဒ္ဒါ) နှင့် ဌာန+ဌာနီ+နိဿယ+နိဿိတ၊ အကြောင်း+အကျိုးအဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသမ္ဗန်သည် ဗျုပ္ပတ္တိနိမိတ်။ ၂-မှတ်။ (၃) အဓိဝစနာဟူသော နိပ္ဖန္နသဒ္ဒါသည် ပဝတ္တိ။ ၁-မှတ်။ (၄) ထိုပဝတ္တိ၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါမျှကိုသာစွဲ၍ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ပဝတ္တိနိမိတ်၊ ၁-မှတ်။

http://www.dhammadownload.com

၅။ သမ္ပယောဂဝသေန-ပုလ္လိင်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း၊ အကာရန္တ၊ သမာသ်နာမ်ပုဒ်၊ ၃-မှတ်၊ ဝိဇ္ဇာ-ဣတ္ထိလိင်၊ ကညာဒိဂိုဏ်း၊ အာကာရန္တ၊ ကိတ်နာမ်ပုဒ်၊ ၃-မှတ်။ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော-ပုလ္လိင်၊ ရတ္တာဒိဂိုဏ်း၊ ဤကာရန္တ၊ ကိတန္တသမာသ်ပုဒ် ၄-မှတ်။

၆။ (က) ဝါကျ သမ္ပယောဂ ဝသေနဖြင့် ဘဇန္တိ၌ ဆည်းကပ်ခြင်းဟူသည်အာရုံစသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့်ဆည်းကပ်ခြင်းမဟုတ်။သမ္ပယုတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဆည်းကပ်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟူ သိစေသည်။ ဘာဝတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ ၃-မှတ်။ ဝိဇ္ဇာဘဇန္တိဖြင့် ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော၌ဝိဇ္ဇာသဒ္ဒါုပပဒ+ဘဇဓာတ်၏အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ၂-မှတ်။ဒုတိယ ဓာတုပဒ သံဝဏ္ဏနာ၊ ၁-မှတ်၊ (ဘဇန္တီတိ"ဘာဂိနော"ဟုပြု၍)ဏီပစ္စည်း၏ကတ္တုသာဓန အနက်ဟောသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊၁-မှတ်။ ဒု-ပစ္စယတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ ၁-မှတ်။ "ဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တီတိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော" ဟူ ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ် ဝစနတ္ထ ပြုရမည်ကိုလည်းကောင်း သိစေ၏၊ ၁-မှတ်။ သမာသလိင်္ဂတ္ထ သံဝဏ္ဏနာ၊ ၁-မှတ်။ [ဘဇန္တီတိဘာဂိနော၊ ဝိဇ္ဇံ+ဘာဂိနောတိ+"ဝိဇ္ဇာသာဂိနော" ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဖြင့်လည်း အာဘော် သံဝဏ္ဏနာ ဖော်ပြပေးပါ]။

၇။ ယာကာစိ-အနိယမတ္ထ၊ [ယာကာစိ=အမှတ် မရှိသော-ဟု ရှေးပြည်နိဿယအနက်ကို ထောက်လျှင် အနိယမတ္ထ] တစ်နည်း သကလတ္ထ၊ ၄-မှတ်။ ဣတိ-ဓေ-နိဒဿနတ္ထ၊ ၂-မှတ်။ အပိ (၂-ပုဒ်) အညမည သမုစ္စယတ္ထ၊ ၂-မှတ်။ (ဣတိ-အာကာရတ္ထ၊ ပဒတ္ထဝိပလ္လာသတ္ထ) ဓေ-အာဝဓာရဏတ္ထ။

၈။ (၁)မနောမယိဒ္ဓိအရ-မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်သည် ဒဿနတ္ထ။(၂ မနောမယံ ကာယံ အဘိနိမ္မာနာယ စိတ္တာဘိနီဟရဏ စိတ္တာဘိနိန္နာမနသည် ဒီပကတ္ထ။ (၃)နိမိတကာယကို ကြည့်ရှုဖူးမြင်ရခြင်းတို့သည် ပကာသနတ္ထ။ (၄) ရှေးဦးစွာ ပရိကမ်ပြုခြင်း, ရှေးဦးစွာ ပါဒကစျာန်ဝင်စားခြင်း စသည်တို့သည် ဝိဘာဝတ္ထ။ (၅) နိမ္မိတကာယကို ဖူးမြော်ရသူတို့၏ အံ့သြခြင်း, မနောမယိဒ္ဓိဉာဏ်ကို မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေလိုခြင်း စသည်တို့သည် အနုဘာဝတ္ထ၊ ၂-မှတ်စီ။ (၁၀-မှတ်)

၉။ ဝိပဿနာဉာဏံ-အရကာဒ်အမောဟတည်း၊အမောဟော....ပဋိဝေဓလက္ခဏော။ဝိသယ ဩဘာသနရသော။[ဋ္ဌ-၁၆၆-၌ ပညာအတွက် "ဝိသယောဘာသရသာ"ဟုရှိ၍ ဤ၌လည်း "ဝိသယောဘာသရ

http://www.dhammadownload.com

သော''ဟု ရှိသင့်၏။] အသမ္မောဟ ပစ္စုပဋ္ဌာနေ၁၊ (ယောနိသော) မနသိကာရ ပဒဋ္ဌာနေ၁၊ ၂-မှတ်စီ။ (၁၀မှတ်)

၁၀။ ဝိဇ္ဇံအရ ဝိဇ္ဇာရှစ်ပါး အဇမ်ာဟ ဉာဏ်ပညာဟူသော ပစ္စည်းသည် ၂-မှတ်။ ဘာဇန္တိအရ မဟာကုသိုလ်,ကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ် ရှစ်ခု၊ အမောဟကြဉ်စေတသိက် သတ္တတိံသ ပစ္စယုပ္ပန်တရားအား၂-မှတ်။ ဟေတု-အဓိပတိ-သဟဇာတ-အညမည-နိဿယ-၃-မှတ်။ ဣန္ဒြိယ မဂ္ဂ-သမ္ပယုတ္တ-အတ္ထိ-အဝိဂတ-(၁၀)ပစ္စယသတ္တိတို့ဖြင့် ယထာရဟ ကျေးဇူးပြု၏။ ၃-မှတ်။

ဝုထမတွဲ-ပြီးပါပြီ။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

အမှားပြင်ဆင်ချက်

စာမျက်နှာ	စာကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၄၂၅	၁၇	(သ)	(က)
၄၂၉	၁၆	အဝိတက်အဝိစာရ	အဝိတက္က အဝိစာရ
၄၃၂	၁၀	သဝိတက္ကော	သဝိတက္ကာ
၄၃၃	၁၁	ပဝေတ္တမာနေန	ပဝတ္တမာနေန
၄၃၅	၁၆	ဝိစာရာဝ	ဝိစာရောဝ
၄၃၈	၁၈	ဘဂဝတာသည်	ဘဂဝတာ-သည်
	၂၂	ဝုတ္တော	ဝုတ္တာ
	၂၅	အာရမ္မဏာသ၏	အာရမ္မဏာသ-၏
၄၄၉	၅	မသုခါဝေဒနာသည်	အဒုက္ခ မသုခါဝေဒနာသည်
၄၅၂	၃	အဗျာပိတဒေါသကို	အတိဗျာ ပိတ ဒေါသကို
	၂၄	(က) ဝါကျ ဒဠီယ	(က) ဝါကျ၌ ဒဠီယ
၄၅၄	၂၂	ဝိနာတိ ဟု	ဝိနတိ ဟု
၄၆၀	၁၈	အဟေတုကာဏ်	အဟေတုကာနံ
၄၆၅	၂၆	အကာရန္တ	ဦကာရန္တ
၄၆၆	၉	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)
၄၇၃	၁၃	ဝဒန္တပက္ကန္တ၌	ဝဒန္တပက္ခ၌
၄၇၅	၁၁	နိပ္ပါဒသနေ	နိပ္ပါဒနသ
၄၈၀	၁၁	လိင်္ဂတ္ထ)	လိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)
၄၈၁	၂၂	အဝိဝစန်ဟု အစွဲ	နာမံ-ဟု အစွဲ
၄၈၂	၁၉	ဝိဘတ်ဝိညာဏ်သည်	ဝိပါတ်ဝိညာဏ်သည်
၄၈၃	ပန်းပွင့်	(ပန်းပွင့်)	ပဋိသန္ဓိ-အရ ပိဋိသန္ဓေ (စိတ္တုပ္ပါဒ်)သည် စုတိ-အရ စုတိ(စိတ္တုပ္ပါဒ်)အားပကတူ ပြု၏။
၄၈၇	၁၂	နောက်တနည်းကျမ်းတက်	(ဂ)ဝါကျ။ နောက်တနည်း ကျမ်းတက်
၄၈၈	၁၂	အလွန်ပျံ့နှံ့သောကြောင့်	အလွန်မပျံ့နှံ့သောကြောင့်
၄၉၂	၁၂	ဓမ္မာတာ၌	ဓမ္မတာ၌
၄၉၄	၂	ဂစ္ဆတီတိ ဟူသော	ဂစ္ဆန္တီတိ ဟူသော
	၂၂	(ဒု-ပစ္စယတ္ထ)သိစေခြင်း	(ဒု-ပစ္စယတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။
၄၉၅	၁၁	အပစိနန္တာ	အပစိနန္တ
၄၉၆	၄	ဝါ-ဥပမာနတ္ထ	ဥပမာဇောတက။
၄၉၉	၁၈	(သဒ္ဒတ္ထ)	(သဒ္ဒတ္ထ) (တ္ထ ပစ္စည်းသောတ္ထ ကြံဟန်ရှိသည်)
၅၀၄	၁၀	သဟက္လက္ခယတေဝတ္တန္တီတိ	သဟက္လက္ခာယယေဝတ္တန္တီတိ
၅၀၉	၂၄	လိင်္ဂတ္ထ)။	လိင်္ဂတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ)သိစေ၏
၅၁၈	၂၃	ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနေ	ကိလေသဝိက္ခမ္ဘန

http://www.dhammadownload.com

စာမျက်နှာ	စာကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၅၂၄	၁၁	ဥပမာနတ္တ	ဥပမတ္တ၊ဥပမာဇောတက
	၁၆	ရိကပ္ပနတ္တဇောတက,	ဝိကပ္ပနတ္တဇောတက,
၅၂၇	၅	ဘဂဝါတိ	ဘဝါတိ
၅၂၉	၆	(ဣတိ)	(ဂဏ္ဍိ)
၅၃၀	၁၅	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ)
၅၃၂	၂	တတိက္ကမနတ္တ,	အတိက္က မနတ္တ,
၅၃၃	၃	အလ္လိင်	အလိင်
၅၃၈	၄	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ)
	၁၇	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ)
၅၄၀	၂၀	ဒန္တရမေဝ ဝိပါကာ	နန္တရမေဝ ဝိပါက
၅၄၃	၅	ကိလေသာတို့ကိုသတ်လျှင်	ကိလေသာတို့ကိုသတ်လျက်
၅၄၄	၂၂	ကိလေသာတို့ကိုသတ်လျှင်	ကိလေသာတို့ကိုသတ်လျက်
၅၄၆	၃	မဂ္ဂေလာတုကမည်၏	မဂ္ဂဟောတုတမည်၏။
၅၄၇	၂၅	ဣာသရာစ္စန္တ+ဣာသရစပ်။	ဣာသရဝန္တ+ဣာသရ စပ်။
၅၄၉	၂၇	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ)
၅၅၁	၈	နိက္ခန္တတ္ထ	နိက္ခန္တတ္ထ၊ အဘာဝတ္ထ
၅၅၄	၂၃	သဘောတို့သာ	သဘောသို့သာ
	၂၅	ယက္ခဋ္ဌ ဖုသန	ကက္ခဋ္ဌ ဖုသန
၅၅၇	၃	ဘာဝန်	ဘဝန်
၅၅၈	၂	စသော သော ဥဘဝယာ	သော(တာဒိသော)စသော ဥဘယော
၅၆၀	၆	ကမ္မဓာရက	ကမ္မဓာရယ
	၃	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)သိစေ၏	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊အဘိဓာနတ္ထ) သိစေ၏။
	၁၃	ဥပ္ပန္နံသန္တိတိဥပ္ပါဒိ	ဥပ္ပန္နံသန္တိတိ ဥပ္ပါဒိ
	၂၂	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)သိစေ၏	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊အဘိဓာန တ္ထ)သိစေ၏။
၅၆၁	၇	နိစ္စယတ္ထ	နိစ္ဆယတ္ထ၊
၅၆၅	၆	ဖျအတ္တာဒ္ဒ	အဖျတ္တာဒ္ဒ
၅၆၈	၁၀	ဇောတကပုဂ္ဂိုလ်နှင့်	ဇောဒကပုဂ္ဂိုလ်နှင့်
၅၇၁	၂၇	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ)သိစေ၏	(သမာသလိင်္ဂတ္ထ၊အဘိဓာန တ္ထ)သိစေ၏။
၅၇၄	၅	ပဟာဓာတ်အရ	ဂဟာဓာတ်အရ
၅၇၆	၃	အစွမ်းသတ္တိစပါသည်	အစွမ်းသတ္တိရပါသည်။
၅၇၈	၁၂	သဟာသဒ္ဒါသည်	သ သဒ္ဒါသည်
၅၈၇	၁၃	မတောဝိယာဘိ	မတာဝိယာတိ
၅၉၀	၂၅	လိင်္ဂတ္ထ)	လိင်္ဂတ္ထ၊ အဘိဓာနတ္ထ)
၅၉၂	၉	ပဒသေမတ္ထ	ပဋိသေဓတ္ထ
	၂၅	တထော	တထာ
၅၉၆	၁၀	တစ်ပါးပါးသော	တစ်ပါးသော
	၂၇	ရောက်ရာ၏ဟု	ရောက်ရာ၏ဟုဒေါသတင်တက်
၅၉၈	၂၄	ပါဠိတော်၌သင့်တင့် ညီညွတ်ခြင်း	ပါဠိတော်နှင့်သင့်တင့် ညီညွတ်ခြင်း

http://www.dhammadownload.com

စာမျက်နှာ	စာကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၆၀၀	၉	ဗုဇ်-ဈာန်-တိ ဟူသော	ဗုဇ်-ဈန်-တိ-ဟူသော
၆၀၁	၂	အာကာ	အကာ
	၂၃	(သမာသလိင်္ဂတ္တ)	(သမာသလိင်္ဂတ္တ၊အဘိဓာနတ္တ)
၆၀၂	၆	(ဂ) ဝါ	(ဂ) ဝါကျ
၆၀၇	၁၇	(ဘော-ဟော) (င)	(ဘော-ဟော) (ဃ)
၆၁၀	၂၇	(သမာသလိင်္ဂတ္တ)	(သမာသလိင်္ဂတ္တ၊ အဘိဓာ နတ္တ)သိစေ၏။
၆၁၁	၁၀	(သမာသလိင်္ဂတ္တ)	(သမာသလိင်္ဂတ္တ၊ အဘိဓာ နတ္တ)သိစေ၏။
၆၁၄	၁၉	ပဋိသန္ဓေတစ်ခါ	ပဋိသန္ဓေအခါ
၆၁၅	၇	အဝိဂ္ဂတ (၃)	အဝိဂတ (၃)
၆၂၅	၂၄	နဟောတိ တိ"အာဒိ။	နာဟောသိ တိ"အာဒိ။
၆၂၇	၈	လောဘ ဒေါသ	လောဘ ဒိဋ္ဌိ
၆၂၈	၅	ဝိရောဓိဒေါသကိုသင့်၏	ဝိရောဓိဒေါသ သင့်၏
၆၄၁	၁၈	ကောင်း,အ(ဏ)ပစ္စည်း၏	ကောင်း,(ဒု-ဓာတွတ္တ)အ(ဏ) ပစ္စည်း၏။
၆၄၄	၂၃	(က) ဝါကျ	(ခ) ဝါကျ
၆၄၅	၈	ဝုစ္စတိဥ	ဝုစ္စန္တိဥ
	၁၀	ဝုစ္စတိဥ	ဝုစ္စန္တိဥ
၆၅၃	၁၇နှင့်၁၈ကြား		(အဘိဓာနတ္တ)သိစေ၏
၆၅၉	၁၁	ပယ်နိုင်ပုံကိုအည်းသိပါ။	ပယ်နိုင်ပုံကိုလည်းသိပါ။
	၂၇	သဟာဒိယောဂဝန္တ-စဝ်	သဟာဒိယောဂဝန္တ-သဟ ယောဂ---စဝ် ---
၆၆၇	၂၄	ဂန္ထေန္တီတိဂန္ထောဟု	ဂန္ထေန္တီတိဂန္ထာဟု
၆၆၈	၁၇	ဝါ-ဥပမာနတ္တ	ဝါ-ဥပမတ္တ
၆၇၂	၁၀	လိင်္ဂတ္တ)	လိင်္ဂတ္တ၊ အဘိဓာနတ္တ)
	၁၁	ဝိစိန္တအနက်၊တ	ဝိစိတ္တအနက်၊ တ
	၁၅	(သမာသလိင်္ဂတ္တ)	(သမာသလိင်္ဂတ္တ၊အဘိဓာ နတ္တ)
	၂၅	ခုနယန္တရဇောတက	နယန္တရဇောတက
၆၇၈	၁၂	မဖြစ်သော်လည်း	မဖြစ်သော်ကား
	၁၈	(၄-၅၄)	(၄-၅၄)
၆၇၉	၅	နီးနှောခြင်း၏	နီးနှောခြင်း
	၂၇	(သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း)	(သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း) ခွဲ
၆၈၀	၁၈	(သဟာသလိင်္ဂတ္တ)	(သမာသလိင်္ဂတ္တ၊ အဘိဓာ နတ္တ)။
၆၈၁	၆	(သဟာသလိင်္ဂတ္တ)	(သမာသလိင်္ဂတ္တ၊ အဘိဓာ နတ္တ)။
	၁၉	(သဟာသလိင်္ဂတ္တ)	(သမာသလိင်္ဂတ္တ၊ အဘိဓာ နတ္တ)။
	၂၄	ဓာတွတ္တာဝိသောသက	ဓာတွတ္တဝိသေသက
၆၈၈	၁၈	မနောမယာ စသော	မနောမယာ စသာ.

http://www.dhammadownload.com

စာမျက်နှာ	စာကြောင်းရေ	အမှား	အမှန်
၆၉၀	၅	လိင်္ဂတ္တ)	၁်တနတ္တ)သိစေ၏
၆၉၅	၃	ကုသလာဘာဝေါ	၊လဘာဝေါ
၆၉၆	၂၄	(ယ)ဝါကျတို့ဖြင့်	,)ဝါကျဖြင့်
၆၉၇	၈	ပြဆိုသေး၏၊ (နွ)	ပြဆိုသင့်သေး၏(နွ)
၇၀၁	၁၂	ဂငတိဠတိ	တိဠတိ
၇၀၄	၇	ကတ္တားထည့်လျှင်	တည်လျှင်
၇၀၅	၁၉	ကုသလာ	ကုသလ
၇၁၅	၂၀	(ရထာရဟံ)	(ယဏာရဟံ)
	၂၃	အာရဏ	အာရမ္မဏ
၇၁၉	၆	ဥကွော	ဥပေက္ခာ
၇၂၀	၁၂	နိဿယပစ္စုပဋ္ဌာ	နိဿယပစ္စုပဋ္ဌာနော
	၁၃	(ပဂ္ဂဟာလက္ခဏ်ဝါ)	(ပဂ္ဂဟဏ လက္ခဏ်ဝါ)
	၁၈	ဝိညာပဒ္ဌာနာ	ဝိညာဏပဒ္ဌာနာ
	၂၅	(အရမဏာသဘောဝဏ္ဏာ)	အာရမ္မဏ သဘာဝဏ္ဏာ
၇၂၀	၉	မနသိကာရပဋ္ဌာနံ	မနသိကာရပဒ္ဌာနံ
၇၂၂	၁၂	(ပစလာယိကာ ပစ္စုပဋ္ဌာနံဝါ)	(ပစလာယိကာနိဒ္ဒါပစ္စုပဋ္ဌာနံဝါ)
	၂၂	(သေတာပတ္တိ ယဂ်ပဒဋ္ဌာနာဝါ)	(သောတာပတ္တိ ယဂ်ပဒဋ္ဌာနာဝါ)
၇၂၃	၂၂	စိတ္တအရထနိမ္မဒ္ဓရသာ	စိတ္တဒရထနိမ္မဒ္ဒနရသာ။
၇၃၂	၁၄	ကမ္မကမ္မဖလက္ခဏော	ကမ္မကမ္မဖလလက္ခဏော

http://www.dhammadownload.com

[illegible]

http://www.dhammadownload.com